BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
8 G
35

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

5.44

27
3
17

27
B
41

13-7.C.26

75½

CAROLI TAPIÆ IVRECONSVLTI

DE RELIGIOSIS REBVS TRACTATVS

IN AVTHEN. INGRESSI.

C. DE SACROS. ECCLES.

Ex legato ... Coccini

SVPERIORVM PERMISSV.

NEAPOLI,

Ex Typographia Stelliolæ, Ad Portam Regalem.

M. D. XCIIII.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

27 B 46

CAROLVS TAPIA
TIS ANNORVM XXX
15 94

SERENISS.^MO AC REVERENDISSIMO
ALBERTO ARCHIDVCI AVSTRIÆ

S. R. E. Cardinali Tit. S. Crucis in Hyeruſalem. Dom. Suo.

CAROLVS TAPIA F. M. P.

EA *eſt (Sereniſſime Princeps) Religionum vtilitas, is earum vſus neceſſarius, vt illas velut vnicum, ac ſingulare munimen à ſummo illo rerum omnium opifice, ac molitore Deo aduerſus diabolicos incurſus cœlitus nobis datas eſſe orthodoxi omnes confiteãtur. Nam quo ſublimiori, aut pfectiori remedio Tirannica Romanorum Imperatorum rabies, aliorumq; Regum ferina voluntas perdomari, aut comprimi potuiſſet vnquam, niſi horum religioſorum opera, ac virtute præſtanti? qui rebus omnibus poſthabitis totos ſe in optimo vitæ ſtatu exquirendo collocarũt, quiq pro Christi*

amore, & charitate ſanguinem fundere non dubitarunt, quod quidem inprimis Eccleſiæ primordijs, ac ſucceſſiuis temporibus accidiſſe in huius operis progreſſu monſtrabimus. Aut quo inquam pacto Arrij, Neſtorij, Eutichij, Manicheorum, Albigenſium, cæterorumq; hæreſum introductorum mendacia, falſitates, et adulterinæ ſententiæ confutari, aut patefieri potuiſſent, niſi Hieronymi, Aug. Cirilli, Baſilij, Dominici, aliorumq; illuſtrium virorum doctrina, virtute, ac ſingulari prudentia? qui et alij innumeri orthodoxæ fidei defenſores monaſticæ diſciplinæ Principes, & profeſſores extitere. Quæ mihi quidem ex animo perpendenti (Princeps glorioſiſſime) in mentem venit de religioſis rebus libellum componere, omnem religionum ferè materiam amplexantem, pro themate ſuſcipiens interpretationem Authenticæ Ingreſſi quã ſub Tit. de ſacroſanc. Eccl. Iuſtinianei codicis compilatores poſuere, in quo quidem componẽdo maximos ſuſcepi labores, multumq; euigilaui præ temporis inopia, Nam ſextus iam eſt annus cum Ioanne à Stunica Mirandæ comite, qui Regis vices in hoc Regno prudentiſſimè ac vigilantiſſimè gerit, iubente, Auditoris munere, tam in Prouincia Principatus Vltra, quam in Prouincia Prin-

cipa-

cipatus citra, & Baſilicatæ ſine vlla diei intercapedine, multiſq; etiam extraordinarijs grauiſsimis negotijs ſum perfunctus. quamobrem quam debui diligentiam adhibere non valui, nec Typis quidem tradidiſſem, ſi religioſorum, amicorumq; vota ad id me non impuliſſent. Illum ergo ſub tuis feliciſsimis auſpicijs edendum putaui. Tu enim is es qui à tot Imperatoribus, ijſq; Sanctiſsimis genitus, ea virtute refulges, vt Greg. ille XIII. optimus, ac prudentiſsimus Pontifex, adhuc impuberi Cardinalitiam contulerit dignitatem, et Philippus Rex noſter poſt hominum memoriam ſanctitate, ac prudentia glorioſiſsimus, Luſitani bellicoſiſsimi Regni nouiter adepti curam meritiſsimè commiſerit. In cuius regimine ita ſtrenuè te geſsiſti, vt inuaſoribus hæreticis Cardinalis terribilis, & miles religioſus apparueris. Inde tuam expertus virtutem, & religionem idem Philippus Rex noſter quietis iam propter ætatem, & labores cupidus Inuictiſsimi parentis virtutem, et religionem imitatus, te ad regnorum ſuorum, quorum gubernatio multitudine, locorum diſtantia, & nationum feritate difficillima reditur regimen aſſumpſit. In quo prudenter, & accuratiſsimè te gerens prudentiſsimi Regis iuditium non eluſiſti. Sume ergo fortiſsime

tiſsime

tiſsime ac magnanime Heros laborum meorum fructus qualescunq; ſint, in ijs enim non verborum delectum, aut doctrinam rogo inſpicias, ſed maximam inſeruiendi tibi animi propenſionem, quam ſi vt adſoles benignè inſpexeris & me alacriorem ad maiora reddes, & omnium ſtudioſorum oculos in te conuertes Deus optimus Maximus tua ſemper vota fecundet, ac nobis per Neſtoreos annos concedat. Neapoli nonis Auguſti. M. D. L. XXXXIIII.

AD LECTOREM.

OPVS hoc, ſtudioſiſſime lector, in ſeptem diuiſum eſt partes. In prima de Religionum ingreſſu agitur, quibus namq; ad ipſas pateat acceſſus quibuſuè ſit prohibitus, & qui ab earum obſeruantia eximantur. In ſecunda Religionum antiquitatem, originem, ac ſtatum quam breuiſſimè fieri potuit inuenies. In tertia qualiter bona ab ipſis acquirantur. In quarta de trium votorum excellentia, & obſeruantia tractatur. Quinta quæ bona, & quo caſu monaſterij commodis applicentur indicabit. Sexta docet an Summus Pontifex in voto caſtitatis, & paupertatis diſpenſare poſsit. E'ſeptima quo caſu teſtari vel donare religioſis conceſſum ſit percipies, quæ omnia benigno oculo rogo inſpicias.

CAROLI TAPIÆ IVRECONSVLTI COMMENTARIVS

In Authenticam Ingreſſi C. de Sacroſanctis Eccleſijs.

INGRESSI MONASTERIA IPSO INGRESSV, SE, SVAQ; DEDICANT DEO, IDEOQ; nec de his teſtátur vtpote, nec Domini Rerum.

1 *INGRESSVS monaſterium dicitur, qui profeſſus iam eſt, è contra uerò qui profeſſus non eſt impropriè dicitur ingreſſus, licèt aliqui etiam hunc propriè ingreſſum dicant, quod ſequimur.*

2 *Ingreſſus à Iure præſumitur animo probandi.*

3 *Conditio in legato inſerta, ut Monaſterium ingrediatur, debet intra triennium adimpleri, aliàs, à legato cadit.*

4 *Legatum ſub conditione relictum ſi ingreditur, non debetur ante pubertatem, etiam illo ingreſſo.*

5 *Legatum relictum Monaſterio ſub conditione, ut aliquem in Monachum recipiat, an ſit validum, uel tanquam Simoniacum non debeatur; tres ſunt opiniones: ſed nos deberi cum Bal. tenemus, ex nouis authoritatibus.*

6 *Dare aliquid pro receptione in Monachũ eſt prohibitum, quãdo ex pacto datur.*

7 *Relictum Monaſterio pro alimentis Monachi valet.*

8 *Moniales poßunt certum numerum præfigere earum, quæ ſunt nutriendæ de bonis Monaſterij, & aliæ ſi uolunt ingredi conferant pecuniam.*

9 *Pecunia ſponte oblata Monaſterio, ſiue ante, ſiue poſt receptionem Monachi,*

iure licito illi acquiritur.

10 *Legatum ſub conditione, ſi Monaſterium ingrediatur, reiecta conditione debetur, licèt alij contra.*

11 *Legatum ſub conditione relictum ne Monaſterium ingrediatur, debetur reiecta conditione, ſi Monaſterium eſt ingreſſus.*

12 *Legatis virgini mille ſi nupſerit, & quingenta, ſi Monaſterium ingreſſa fuerit, integra mille debentur ſi ingreditur, licèt alij contra, ſed primam æquiorem, hanc veriorem arbitramur.*

13 *Exequutor deputatus ad virgines maritandas, non poteſt pecuniam conuertere pro illis monachandis.*

14 *Vouens ingredi religionem, non ſatisfacit voto, niſi profiteatur ſecundum Canoniſtas: ſed contrarium tenent Theologi.*

15 *Vouens, ſi intendit perpetuò in religione permanere, tenetur profiteri.*

16 *Vouens ingredi, qui non intendit perpetuò remanere, nõ tenetur profiteri quod tripliciter poteſt contingere.*

17 *Vouens cum libertate exeundi, uel remanendi, & ſic animo probandi non tenetur profiteri.*

18 *Vouens ſimpliciter nihil ampliùs cogitans, non tenetur perpetuò remanere.*

19 *Vouens ſimpliciter, ſi intrat ut ſtatim exeat, non ſatisfacit voto.*

20 *Innocentius, & alij doct. tenentes, quòd ingrediens non ſatisfacit voto ex ingreſſu, intelliguntur, ut poſſit vouens cogi ad votum implendum, & ſic ad ingrediendum animo probandi.*

21 *Probatio religionis ad quid ordinetur.*

22 *Vouens, qui ingreſſus eſt, & egreditur, non ſatisfacit voto, ſi nullam rationem afferat, ſed aliquam debet afferre ex enumeratis.*

23 *Ratio, quæ affertur à vouente, ſi reſpicit ſubſtantialia, non tenetur aliam probare religionem, ſecus ſi accidentalia.*

24 *Vouens nullam rationem tenetur afferre in foro Eccleſiaſtico, ſed in foro conſcientiæ ex mente Caiet. quod reprobamus.*

25 *Vouens in genere religionem, ſi illam, & locum eligit, & non recipitur, aliam tenetur perquirere, non tamen eam in quam animum non habuerit, uel ſit remotiſſima.*

26 *Si religionem in ſpecie vouit, & in vno conuentu non recipitur, aliud debet perquirere.*

27 *Si in nullo recipitur, ſub Epiſcopi obedientia maneat: ſed hoc de congruitate, non de neceſſitate.*

28 *Si de religione in ſpecie, & loco particulari, & in illo non recipitur, non tenetur aliud perquirere.*

29 *Vouens ingredi religionem non ſatisfacit voto, ſi illam ingrediatur, in qua regula*

gula non ſeruatur, imò ſi illam uouerit abſoluetur à voto.

30 *Vouens fieri Monachum, tenetur omninò profiteri, cuius contrarium tenet (aiet. quem ſequimur. Num. 34.*

31 *Monachus non dicitur quis ante profeſſionem.*

32 *Religioſus non dicitur, niſi qui perpetuò in religione permanet.*

33 *Religioſus ut quis efficiatur, tria regulæ ſubſtantialia debet profiteri, in aliqua ex approbatis religionibus.*

34 *Vouens fieri Monachum, non tenetur profiteri, & num. 30.*

35 *Religioſus dupliciter accipitur, ut in via, & ut in facto eſſe.*

36 *Vouens quòd erit Religioſus tenetur profiteri: ſed nos contra.*

37 *Vouens perſeuerare in religione, tenetur profiteri.*

38 *Vouens ingredi Religionem, in qua ſuæ conditionis homines non benè tractantur, non tenetur ad voti obſeruantiam.*

39 *Vouens ingredi religionem, ſi repellatur ex eo quod grammaticæ ſit ignarus, tenetur diſcere, ſi facultates ſuppetant.*

40 *Vouens, ſi à religione repellatur, non tenetur caſtitatem in ſeculo ſeruare.*

41 *Vouens ingredi religionem in genere, ſi eligit aſperrimam, quam ferre non poteſt, non ſatisfacit voto ſi exeat*

42 *Vouens, ſi religionem ingrediatur, & tanquam incorrigibilis expellatur, caſtitatem tamen in ſeculo tenetur ſeruare.*

43 *Intellectus ad hanc authenticam, triplex: ſed verus eſt num. 51. & ſequent.*

44 *Ingreſſi obligatio pura ab initio eſt, ſub conditione reſoluenda: ſed contra.*

45 *Argumentum de matrimonio ſpirituali ad carnale tenet.*

46 *Subuentio, quæ debetur à vaſſallis pro filia maritanda, debetur etiam pro illa monachanda.*

47 *Conſtitutio dotis ab initio non eſt pura: ſed conditionata, ſi matrimonium ſequatur.*

48 *Nouitius retinet beneficium, omne dominium, & dignitatem Regiam.*

49 *Nouitius teſtamentum poteſt facere etiamſi ſit ordinis minorum.*

50 *Nouitius gaudet beneficio. C. ſi quis ſuadente.*

51 *Intellectus uerus huius authenticæ.*

52 *Authenticorum tempore nulla erat profeſſionis, & nouitiatus diſtinctio, quod non eſt ſimpliciter uerum.*

53 *Ignoti triennio probabant religionem in habitu ſeculari, noti uerò ſtatim induebantur habitu monachali,*

CAPVT. PRIMVM.

1 INGRESSVS quidem monaſterium is dicitur, qui profeſſus iam eſt, ac religionis tria eſſentialia uota emiſit; ut not. gloſſ. 1. in hac authent. quam ſequuntur Pet. Bar. Signorol. & Paul. Caſt. in initio, idem Bar. in authen. ſi qua mulier. num. 20. infra eodem, & conſi. 13. nu. 1. lib. 1. Fulgoſi. & Alex. num. 10. in l. ſi quis hæredem. infra de inſt. & ſubſt. Ioan. de Imo. & Alex. num. 10. in l. in ſubſtitutione. ff. de vulg. & pup. And. Barb. in clemen. 1. col. 2. de elect. & conſi. 38. col. 5. lib. 3. & Fel. in c. cum deputati, num. 1. de iud. & Angel. Clauaſius in ſum. verbo religioſus, nu. 24. quo circa horum inſpecta ſententia impropriè ingreſſus dicitur, qui adhuc profeſſus non eſt: ſed pendente probationis tẽpore in monaſterio commoratur, quod ex hac authen. colligi poteſt à contrario ſenſu, nam cum ipſo ingreſſu, ſe, & ſua ingredientem dicare ſtatutum ſit, colligitur à cõtrario ante profeſsionis tempus, quo ſe, & ſua quis dedicat ingreſſum propriè non dici.

Non tamen deſunt, qui eum propriè ingreſſum dici aſſerant, qui profeſſus adhuc non eſt, & pręcipuè Dec. hic, nu. 4. & Iaſon in l. ſi quis hæredem. num. 12. infra de inſtit. & ſubſtit. in qua ſignificatione ſæpe à ſum. Pontifi. accipitur, in c. 1. c. beneficium & c. pen. de reg. lib. 6. idẽq; notant Gem. in d. c. 1. Philip. Franc. in d. c. pen. quod probatur etiam, in c. religioſo. §. 1. de ſenten. excomm. lib. 6. in §. ſi quis autem, in auth. de ſanctiſs. Epiſc. & Matheſil. ſing. 144. num. 2. Qui eccleſiaſticam perſonam poſt ingrẽſſum dici voluit, ex cuius concluſionis veritate plurium quæſtionum pendet deciſio, quarum prima eſt.

An legatum ea conditione alicui relictum, ſi monaſterium ingrediatur, debeatur ei ſemel ingreſſo, qui adhuc non facta profeſsione à monaſterio receſsit, & non deberi decreuerunt Fulgoſi. Paul. Caſtr. Alex. & Com. in l. ſi quis hæredem. infra de inſtit. & ſubſtit. Io. de Imol. & Alex. num. 12. in l. in ſubſtitutione. ff. de vulg. & pupil. Fel. num. 32. & Decius num. 201. in c. in præſentia, de prob. & idem Dec. conſi. 329. num. 4. à quibus tacitè diſſentire videntur Bar. quæſt. indeciſam relinquens in d. l. ſi quis hęredem. & expreſsè Roma. in l. permiſceri. §. ſpecies, de acquiren. poſſeſs. Iaſon num. 13. & Decius num. 5. in d. l. ſi quis hæredem, quę poſterior ſententia rectè intellecta, vt intelligit Decius pro-

probabilior eſt,nec enim huiuſmodi conditio ingrediendi, profeſſionem neceſſariò importat,nec è conuersò in merum factum accipienda eſt,ita vt ex ſimplici ingreſſu legatum conſequatur legatarius;
2 ſed accipienda eſt. † vt ius intelligit, nempè, vt ingrediatur animo probandi, iuxta. c. ad Apoſtolicam de regul. cuius decretalis diſpoſitioni ſe conformem reddere teſtator præſumitur l. ſi duo, vbi Bal. ff. de acquir. hære. not. Bart. & alij,præcipuè Ripa. qui communem dicit n. 75. in l. hæredes mei §. Cum ita. ad trebellia. Bald. in l. p. infra de impub. & alijs ſubſt. & in l. pr. ſupra de Sacros. Eccleſ. Io. Imol. in l. fin. de Cond. & demonſtra. Petr. Anchar in cap. p. q. 14. de conſt. Riminal. ſen. con. 25. n. 15. Paris. conſ. 129. n. 15. lib. pr. conſ. 80. n. 38. & 89. n. 26. lib. 2. & conſ. 20. n. 9 lib. 3. Rolan. à vall. con. 38. n. 44. & con. 59. n. 53. lib. 4. Iacob. Menoch. con. 62. n. 13. Io. Cephal. con. 276, n. 26. lib. 2. Cur. Iun. con. 22. n. 3. & Crauett. con. 75. n. 5. Quæ declaratio colligitur ex diu. Thom. 2. 2. q. 189. ar. 4. quem ſequntur Archidia. n. 3. & Præpoſ. n. 2. & Ægidius Bellam. in c. ſcimus. 12. q. 1. Alberi. in dictiona: verbo Religio: iij. verſi. an ille, qui vouit. Henri. Boich. in c. ſtatuimus n. 9. de regularibus, & Silueſter in ſum. verbo religio. 2. q. 19. Et ex ijs, quæ dicemus infra in 2. quæſtio. principali, dum dicemus quam debeat rationem afferre, cur in religione non permaneat. Nec obſtat, quod opponunt aduerſæ partis authores voluntati teſtatoris non ſatisfieri ex ſimplici ingreſſu abſq; profeſſione, nam præterquam quod dubitamus de eius mente, quę ex legis præſumptione noſtræ opinioni accedit, non minus præſumi poteſt teſtatorem hac ratione eum voluiſſe diſponere ad profitendum facta probatione, vt docet Iaſ. in d. l. ſi quis hæredem, & diu. Thom. 2. 2. q. 189. ar. 4. ad primum.

Ex quo ſucceſſiuè quæritur infra quantum tempus debeat huiuſmodi conditio adimpleri, ne legatum ſit inane, in quo cum argumentum à carnali ad ſpirituale matrimonium valeat, vt inquit hic Bart.
3 & latius infra dicemus, videtur affirmandum † vt infra triennium à tempore pubertatis debeat ingredi, vt in matrimonio carnali concludunt Gloſ. Bar. & Io. Plat. in l. 2. §. ad filiorum C. quib. & quando quarta pars deb. lib. 10. & Guliel. Benedictus in c. Rainutius de Teſtam. verbo Cuidam Petro traddiderunt n. 4. quod tempus etiam à die mortis teſtatoris concedimus, ſi pubes reperiebatur ante illius mortem.

4 Hinc infertur primo an huiuſmodi legatũ ei debeatur, qui ante legitimam ętatem eſt ingreſſus, & dicendũ eſt non deberi, prout in conditione

ditione, ſi nupſerit, non debetur ante perfectam ætatem l. penul. infra quãdo dies leg.ced.Io.Lup.in Rub.de donat.int.ui. & vxo. §.56.n.4.

5 Secundo infertur † an relictum monaſterio, ſi aliquem in Monachum recipiat, debeatur reiecta conditione, an verò in totum vitietur, vel ſit validum, & in hoc plures ſunt opiniones; reperio etenim Bart. in l. 2. infra de inſtit. & ſubſtit. & in l.vxorem §. hæres de leg. 3. voluiſſe conditionẽ reijci, & legatũ deberi, & hanc magis Com. opin. affirmat Iaſon in d. l. 2. n. 3.

Altera eſt opinio Bart. in l. Titio centum §. p. de condi. & demonſtra. qui nullum eſſe huiuſmodi relictum tenet, tanquam ſimoniacum, & hanc probant inibi Angel. Paul. Caſt. & Imola. Anan. in c. non ſatis de ſim. Alex in l. 2. infra de inſtitut. & ſubſtitu. communem aſſerit, cum tamen ibi ſequitur Dec. n. 10. ex cap. non ſatis, & c. quoniam de Simon.

Tertia eſt opi. Bald in d. l. p. n. 3. de inſtit. & ſubſtitut. qui voluit relictum valere, nec eſſe ſimoniam, cum hoc relictũ ſit ad pias cauſas & pro anima teſtatoris, quod ſequuntur ibi Angel. & Paul. Caſt. & Raphael. Comen. in l. Titio Centum §. 1. de Conditio. & demo. Iaſon in d. l. 2. C. de inſtit. & ſubſtit. Bal. in l. 1. n. 42. infra de his, qui pen. nomine. videtur enim relictum puellæ pro anima teſtatoris: ſicut etiam licitum eſt puellæ aliqua dedicare, ita etiam patri pro puella, quod ex conſuetudine ſeruari dicit. Eum etiam ſequitur Greg. Lop. in l. 22. tit. vij. part. p. verbo *porque lo reciuan*. Hæc tamen quæſtio. prout difficilis viſa fuit ſum. Pontif. in ca. quã pio. prima. q. 2. mihi videtur ẽt: ſed illius ſummi Põtificis inhærendo authoritati, atq; do-

6 ctrinæ diui Thomæ 2. 2. q. 100. art. 3 ad 4. 189. ar. 9. in corp. dico † regulariter eſſe prohibitũ aliquid pro receptione in monachũ dare cũ res ſit religioſa, atq; ſpiritualis, ideoq; ſimoniæ periculum adſit, quod intelligitur quando ex pacto conueniunt in aliquod prętium, quapropter in caſu propoſito opinionem Bal. conſtanter teneo, quod non uitietur relictum; nam vt inquit S. Thomas, ſicut licitum eſt aliquem in monachum recipere facilius, ac aliquis reciperetur propter eleemoſinas, quas facere monaſterio eſt ſolitus, ſic ergo licitum erit recipere in Monaſterium hunc Monachum propter ſpem, quæ de legato conſequendo habetur. Sed retenta concluſione, quod pro ingreſſu aliquid dare minime liceat, datumq; ſit nullum ex mente Diu. Thom. & Caie. loc. cit. & Angel in ſum. ver. Simonia 4. limito eam duobus modis.

7 Primo quãdo relinquitur aliquid, vel datur pro alimentis, vt concludunt

cludunt Bart. & Imol. in d. l. Titio centum §. 1. Imol. in l. ille autem col. p. ff. de hæred. inſtit. Bal. in l. fin. infra de ſponſali. n. 20. & in l. Titia vbi Areti. ff. de verb. obliga. Bertran. conſ. 135. n. 6. lib. 3. & Dec. in d. l. 2. n. 11. infra de inſtitution. & ſubſtitu. Greg. lop. in l. 2. tit. 7. par. pri. verbo *porque lo reciuan en la orden.* Quod verum intelligunt Paul. Caſt. & Imol. in d. l. Titia §. pr. & in lege Titio Centum. Bar. & Dec. dicto loco, vbi Monaſterium eſſet tenue, & pauper ut probant Angel. in Authen. ut ea, quæ vocantur in principio verſ.

8 quod noto ad legata, & declarat Caiet. d. qu. 100. ar. 3. † Dicens licitum eſſe monialibus certum numerum præfigere alendis de bonis monaſterij, quòd ſi aliæ uolunt ingredi, afferant aliquam partem, quod probatur per cā. primum §. pr. de ſta. reg. in 6. ſic ergo licet pro ſubſtẽtatione aliquid accipere, & hanc opinionẽ diu. Thom. tutam eſſe in conſcientia docet Angel. d. ver. Simonia 4. Silu. verbo Simonia quæſt. 15. & reſpondẽtes ad c. quoniã de Simonia, dicunt locum habere in foro contentioſo propter fraudes, & ſic fundat ſe ſuper præſumptione: ſed in foro interiori verior eſt Abbatis opinio in d. c. quoniam ſimonia, & ſic abſq; proteſtatione & intimatione legatum uel promiſſum petere non poſſet.

9 Secundo fallit cùm pecunia † ſponte offertur loco, ſiue ante, ſiue poſt receptionem, quod dicunt Inno. & Abbas in c. Cùm M. Ferrarienſis de conſtit. Dec. in d. l. 2. de inſtitu. & ſubſtit. num. 11.

10 Tertio infertur, † an legatum relictum virgini, ſi monaſterium ingrediatur, debeatur reiecta conditione, tanquam inducente viduitatem, in quo Bar. conſ. 184. quod incipit Domina noſtra tenet, legatum reiecta conditione deberi. Nam hoc legatum continet ſimoniam reſpectu monaſterij. In contrariam ſententiam, & rectiùs abierunt Bal. Paul. Caſtren. & Iaſ. in Authen. Cui relictum infra de indi. uid. tolle. Paul. Caſt. in l. Titio centum §. pr. num. 5. de condit. & demoſtra. Guliel. Bened. in c. Rainutius uer. Cuidam Petro tradiderunt num. 12. Couar. lib. pr. uaria. reſolu. c. 19. num. 10. uer. non tamẽ. Anto. Gomez tomo pr. uaria. reſolu. c. 12. de legatis n. 78.

11 Alius caſus eſt cùm relinquitur aliquid † ſi non ingrediatur monaſterium, in hoc Bal. in l. cùm ita de condi. & demoſtra. vult reijci cõditionem, & deberi legatum, dummodo non eſſet facta prohibitio ne ingrederetur aliquod particulare monaſterium, quod latè probauimus in verbo ſua, in quæſt. an bona ſub conditione relicta, ne alienentur in monaſterium tranſeant c. 12. num. 39. quicquid in contrarium teneat Paul. Caſt. in d. l. Titio centum §. pr. num. 6.

Tertio

12 Infertur quarto ad aliam notabilem quæſt. † an ſi relinquantur alicui virgini mille, ſi nupſerit, & quingenta ſi monaſterium ingrediatur, debeantur ei integra mille, ſi illud fuerit ingreſſa, uel tantùm quingenta. In quo duæ ſunt opiniones, quarum altera eſt affirmantium integra mille deberi, eſſet enim cauſa expulſiua à religione, ut priuaretur illis mille propter maius bonũ quod elegit. Præterea dicunt ipſi, ſi fauore matrimonij hæc conditio reijcitur, ut l. Titio, ſi non nupſerit ff. de conditio. & demoſtra. tanto magis debet id religionis fauore decerni, quibus, alijſq; rationibus moti, hãc ſunt amplexi ſententiam Io. And. in addit. ad ſpecul. tit. de ſtatu monac. Ant. But. num. 27. Abb. num. 49. & ibi additio. Areti. num. 72. Felyn. num. 32. & Bero. 494. in c. in præſentia de probatio. Idem Abbas in c. Eccleſiæ ſanctæ Mariæ de conſtitut. num. 35. Bar. Alexan. & Socci. in l. 2 de his, quæ pœnæ nom. Alberi. in l. Deo nobis num. 7. infra di Epiſcopis, & cleri. & in tracta. ſtatuto 2. par. quæſt. 104. Rom. in l. ſtipulatio hoc modo concepta num. 16. de uerb. obligat. Iaſ. in Authen. ſiqua mulier num. 9. hoc tit. Rip. in l. pr. nu. 61. ſolut. matr. Hippol. mar. in l. vni: num. 45. infra de rapt. virg. Hippol. Rimi. conſ. 84. lib. pr. per totum. Campeg. tract. de dote pr. par. q. 30. Matthæſila. ſing. 52. & inibi Gabriel Saraina, Boeri. deciſ. 3. num. 14. & communem dicunt Ioan. Crot. in l. Nemo poteſt deleg. prim. Iaſ. in dicta Authen. ſiqua mulier. Alex. conſ. 121. num. 14. Socc. cõſ. 241. num. 3. & 269. lib. 2. Ruin. conſ. 68. in fine Socci. Iun. conſil. 160. num. 68. lib. 2. & poſt Dec. conſ. 419. & Duran. in art. teſta. tit. 6. cau. 64. eam eſſe communem affirmat. Viglialo lib. comm. opin. ver. relictum. ſequitur Aquili. in §. & quid ſi tantùm de lib. & poſthum.

Sed contrarium veriùs arbitrati ſunt Bal. num. 11. Paul. Caſtrẽ. Sali. & Raphael Com. in Authen. Niſi rogati infra ad Trebellia. Iacobus Beluis. & idẽ Bal. Paul. & Sali. in l. Deo Nobis infra de Epiſc. & cleri. Paul. Caſtren. in l. Titio centum la prima de condi. & demõſtra. Imola in l. Lutius la ſecun. de hære. inſtit. col. ulti. Anchara. in Reg. Nemo poteſt quæſt. 7. de regul. Iur. lib. 6. Dec. in c. in præſentia num. 59. & Io. Crotus in d. l. nemo poteſt. Guliel. Bened. in cap. Rainutius ver. & dotem, quam dederat in princip. & in ver. qui cũ alia num. 32. Comens. in l. ita quis §. is cui deleg. 2. Duran. de arte teſta. titu. de lega. caut. 64. Bal. conſil. 82. lib. 5. Dec. conſ. 419. Fulgoſ. conſ. 53. Ruin. conſ. 43 lib. 3. conſ. 98. num. 2. lib. 2. Rimi-nal. Iun. conſ. 85. num. 19. Menoch. conſ. 169. num. 18. Sena. Pedemonta-

mont. deciſ. 126. nu. 22. Viuius lib. comm. opin. ver. filius relinquens in teſtamento, & Couar. var. reſolu. lib. pr. cap. 19. nu. 9. & 10. quam opinionem in iure veriorem arbitror, per ea quæ infra dixi in verbo ſua, in quæſt. an bona prohibita alienari tranſeant: verùm æquiorem primam, & ſecundum eam pronuntiandũ fore teneo.

13 Et tandem ex his infero † an exequutor deputatus ad virgines maritandas poſsit pecuniam conuertere, ut ingrediatur monaſterium, in quo negatiuè, & rectè per rationes ab eo adductas concludit Bal. in l. pr. in fine infra de his, quę pen. nom. & ſequitur Guliel. Bened. in c. Rainutius ver. qui cùm alia contrahens num. 31. Io. Lup. in c. per veſtras de donat. inter vir. & vxor. §. 12. verſ. dictus Rex, vbi conſtituit differentiam, an relinquatur in genere, vel in ſpecie.

14 Secunda quæſtio eſt, † an is qui religionem ingrediendi votum emiſit, videatur adimplere votum, ſi religionem, quam ingreditur non profiteatur: In qua magna eſt controuerſia inter Canoniſtas, & Theologos. Inno. enim Hoſt. nu. 5. Ioan. Andr. & Anton. But. num. 6. Abb. nu. 2. & Io. Anan. nu. 4. in cap. ex parte de cenſi. Archidiac. in c. 3. nu. pr. de regular. lib. 6. Luc. à Pen. in l. ſtigmata nu. 9. de fabricenſ. lib. 11. Io. And. in cap. penul. de regul. lib. 6. Gem. in cap. ſcimus num. 2. 12. quæſt. pr. Idem Gem. & Phili. Fran. in cap pr. & in cap. penul. de regul. lib. 6. Aſſerunt omnino teneri huiuſmodi vouentem profiteri aliquam religionem, nec ſatisfacere voto ex ſimplici ingreſſu.

Contrarium tamen ſcripſerunt Hoſt. num. 2. Ioan. And. num. 6. Henri. Boich. nu. 2. & Ant. But. nu. 16. in. c. porrectum de regular. & ex Theolog. diu. Thom. 2. 2. quæſt. 189. art. 4. quem ſequuntur Riccard. in quarto ſent. diſt. 38. art. 4. quæſt. 3. Archidia. Egid. Bellam. & Præpoſ. num. 2. in ca. ſcimus 12. q. pr. Card. à Turre Crem. 10. quæſt. pr. in Summa num. 4. verſ. ad tertium. Alberi. in dictionario verbo Religio 3. verſ. An ille, qui vouit. Henri. Boich. in c. ſtatuimus nu. 9. de regulari. & in cap. per tuas nu. pr. de voto. Dec. in cap. in Præſentia nu. 203. de proba. D. Couarr. in c. quamuis pactũ pr. par. §. 3. nu. 12. de pact. lib. 6. & Iaſon in l. ſiquis hæredem n. 13. infra de inſtitu. & ſubſtitu. S. Anton. 3. par. tit. 16. c. 2. §. 4. Ioan. de Friburgo in ſum. Confeſſor. lib. pr. tit. 8. de voto quæſt. 5. & lib. 3. tit. 18. qu. 9. Angel. Clauaſ. in ſum. verbo votum 3. nu. 18. Silueſter verbo Religio 2. nu. 9. Sum. Armilla verbo Nouitius nu. 10. ex quorum dictis plures colliguntur caſus.

15 Quorum primus eſt, † cùm vouens intendit perpetuò in religione

C rema

remanere, vel vouit ſe religioſè victurum, eamq; perpetuò ſeruaturũ,& hoc caſu tenebitur omninò in religione permanere, & profiteri

16 Secundus caſus eſt † cùm uouens non intendit remanere, & ad religionis ingreſſum perpetuò ſe obligare, & tunc planum eſt non teneri, ut voluit Nauar. c. 12. nu. 27. quod tripliciter contingere poteſt aut enim vouet ingredi, ut exeat, aut vouet ingreſſum, & exitũ, aut tertio vouet ingreſſum concomitante propoſito exeundi,& his omnibus caſibus votum eſt illicitum: primo enim caſu vouet ob malum finem, Secundo temerariũ: Tertio peccatum eſt: & temerariũ,ſi operã non dat, vt propoſitum immutet ſuum. Henri. Boich in c. per tuas n. 1. de voto,& Angel. in d. verb. votũ 3. Aut 4. ſub conditione quis vouet,ut probet per annũ,ſi forte illũ Deus alliciat,ita tamẽ quòd poſthoc tẽpus liceat ſibi exire, & hoc etiam caſu votũ nullũ eſt, ideoq; poteſt abſq; cauſa exire; author eſt Palud. in 4. ſent. diſtinct. 38. q. 4.

17 Tertius caſus eſt † cùm ad ingreſſum experiendi cauſa ſe obligat, cum libertate tamen remanendi, uel non, & manifeſtum eſt eum nõ teneri remanere, ut patet ex infra proximè dicendis.

18 Quartus caſus eſt † cũ vouẽs de religionis ingreſſu ſimpliciter cogitat, nihil tñ de libertate exitus,vel perpetuitate remanẽdi diſcernẽs,& hic ad ingreſsũ obligari videtur ſecundum formam iuris communis, quæ eſt ut annus probationis ingredientibus detur, vnde perpetuò in religione permanere non tenetur.

19 Quintus caſus eſt †cũ vouens ſimpliciter intrat: ut ſtatim exeat & hic nõ videtur ſatisfacere voto. quod ab initio hac intentione nõ emiſit, ideoq: mutare propoſitũ tenetur,ut ſaltim experiri velit: an ei in religione permanere expediat,ſufficit tamẽ ſi ingrediatur animo exeundi cũ voluntate dandi operã,ut Deus immutet propoſitũ ſuum, ut poſt Riccard. tradunt Angel. d. ver. votũ 2. Silueſt, in ſum. verb.

20 Religio 2. q. 19. In hoc tamẽ articulo aduertendũ eſt † non neceſſariò colligi ex Inn. Hoſt. Io. And. Abb. & Io. Ana. in d. c. ex parte Archidia. in d. c. 3. & Luc. à Pen. in d. l. ſtigmata ad profitendũ teneri eum,qui religionẽ ingredi vouet,ut Ant. But. & alij collegerũt cum ſimpliciter ad implendum votũ ab Eccleſ. cogi poſſe fateantur, quod tamen intelligendũ eſt, ut ad ingrediendũ animo experiendi poſsit compelli,ut idẽ Hoſt. & Io. And. in ſupra citato loco pro noſtra opinione affirmant.

21 Hæc quidẽ probatio ordinatur ad hoc,ut ſi omnes religionis cõditiones probanti placent, acceptet,& in religione profitendo permaneat.

22 † Ideoq; ex ſola libertatis exeũdi ratione retrocedere non põt:

Sed

Sed oportet, ut aliquā ſibi non gratam religionis conditionē in medium afferat, iſtam ſaltim quod probata religio minorē ſibi fortitudinem, ac robur minus animi pariat: Ideoq. timet ne tēporibus procedentibus tepidus inueniatur, & propriæ ſaluti ſit malè conſultū, ut docet Caiet. 2. 2. q. 189. ar. 4. in reſp. 3., vel quod modus ille viuendi diſpliceat, ut voluit Nauar. c. 12. n. 47. in fine: qui differentiam inter votum ingrediendi, & profitendi conſtituit, ita ut 2. caſu ante diſpenſationem ex iuſta cauſa viri prudentis arbitrio, ingreſſam Religionem deſerere minimè poſsit.

23 Quæ quidē non grata conditio, ſi religionis, quā ingreditur ſubſtantialia reſpicit, non tenebitur aliam probare regulā, cùm in omnibus eadem ſint ſubſtantialia communia, ſiuerò aliquod extrinſecum reſpicit, quod in victu, veſtitu, alijſue accidentalibus verſatur, alias religiones, in quibus tanta aſperitas non reperitur tenebitur experiri: Qua probatione facta, conditionibus ei non ſatisfacienti-

24 bus erit á voto abſolutus † nec vllam in foro Eccleſiaſtico iuſtā cauſam afferre tenebitur, in foro tamen conſcientiæ ſecundum rectam rationem aliqua exigitur ratio, qua non exiſtente ingreſſus ex voto mortaliter peccat, ſine voto venialiter , ut traddit Caiet. ſupra citato loco. Cuius opinio circa id, quod nullam teneatur in foro Eccleſiaſtico cauſam afferre non placet, ea potiſsimum ratione, quia ſicut Eccleſia poteſt cogere ad ingrediēdū c. licèt de voto, ut ſupra probauimus, ita poteſt cogere ad permanendum iuſta cauſa non allata, alioquin fruſtra compelleret Eccleſia ad ingrediendum, ſi ingreſſus poſſet ſtatim retrocedere non allegata iuſta cauſa.

Hæc uerò quæ diximus locum habent in vouente, qui ex iuſta cauſa in religione permanere recuſat. Quid autem in eo, qui poſt ingrediendi votū, religionē vult ingredi, & in ea nō recipitur dicēdum ſit, videamus in quo alia adhibēda eſt diſtinctio ex doctrina D. Tho. 2. 2. q. 88. ar. 3. ad 2. Riccar. in 4. ſent. diſt. 38. ar. 5. q. 5. Io. de Friburg. in ſum. conf. lib. 1. tit. 8. de voto q. 5. Alber. in diction. ver. Religio 3. Archid. n. 2. Præpoſ. in c. ſcimus 12. q. pr. Ang. in ſum. ver. votū 3. n. 10 Silu. verb. religio 2. n. 16. Sum. Armil. verb. votū n. 18. & Na-

25 uar. c. 12. n. 46. † Aut .n. quis votum emittens, de religione ſimpliciter cogitat, deinde uerò religionē, & locū ſibi eligit, & tunc ſi nō recipitur, aliā tenetur ingredi: locus .n. non eſt de natura voti. In quo tamen caſu maximè inſpiciēda eſt vouentis intētio, nec .n. eam tenetur ingredi religionem, ad quam veriſimiliter ſe non obligaſſet, vel in remotisſimis regionibus aliam, quæ eum recipiat perquirere,

cùm id veriſimiliter non eſſet facturus, ut notant Ang. in ſum. verbo votum 3. nu. 11. Silueſt. ver. Religio 3. quæſt. 16. Nauar. cap. 12. n. 48. immò etiã ſi abſolutè religionẽ vouiſſet, non omnes, & in remotiſsimis partibus tenetur perquirere: cùm naturæ ius ipſum nos doceat intra noſtrum Regnum huiuſmodi vota eſſe adimplenda, nemo enim voueret, ſi teneretur ignotas gentes inuiſere, ut docet Dom. Soto lib. 2. de Iuſt. & Iure quæſt. 3. ar. pr. circa finem; ad quod facit quod tradiderunt Archidiac. & Turre Crem. in fine in Can. nullus 19. quæ. 2. tunc dici monachos ſui ordinis monaſterium inuenire nõ poſſe, cum in ſua prouincia, vel proxima non poſſunt.

26 Aut verò de aliqua religione cogitat in ſpecie, & tunc ſi in aliquo illius clauſtro non recipitur, aliud tenetur ingredi, in quo ſi non recipiatur, in ſeculo remanere libere poterit, licèt Inno. nu. 6. Hoſt. Ioan. And. nu. 4. & Ant. But. num. 11. in c. porrectum de regul. Anchar. & Philip. Fran. in c. penul. de regul. in 6. Prępoſ. in c. cõmiſſum nu. 5. &. 6. de ſponſali. velint † quod ſi in nullo recipiatur, tenebitur ſub Epiſcopi obedientia remanere certa viuendi forma ſtatuta, quod tamen de congruitate ſolùm verum intelligo, cùm indiſtinctè in hoc loquantur. Angel. in ſum. verbo votum 3. num. 11. Silueſt. in ſum. verbo religio 2. nu. 17. quæſt. 17. Caiet. 2. 2. quæſt. 189. art. 3. Nauar. d. nu. 48. quod verum arbitror; aliter enim præcedens D. Thom. opinio nunquam locum haberet.

27 (line with "char. & Philip.")

28 Aut deniq; tertio cogitat vouens de aliqua religione in ſpecie, loco, & ſitu particulari, & ſi in loco illo non recipitur, aliud clauſtrũ ingredi non tenetur, cùm ad hoc tantùm ſe obligauerit, quod verũ eſt in voto de futuro, ut cum in tali ordine ſe profeſſurum quis promittit, ſecùs ſi de præſenti profiteatur, nihil enim intereſſet, an profeſsio ſit generalis, vel ſpecialis: nam ex quo eſt de præſenti, nec diem nec conditionem recipit, ut notant Inno. Hoſt. & Ioan. And. nu. 4. in fine, & Anton. nu. 12. in cap. porrectum de regulari.

29 † Eſt tamen valde notandum religionem ingredi vouentem non ſatisfacere voto, ſi illam, in qua regula non ſeruatur, & cum diſſolutione viuitur, ingrediatur: quòd ſi aliam præter eam ingredi vouens non intendebat, nec illam priſtinæ integritati breui reſtitutum ire ſit aliqua ſpes, nec illam tenebitur, nec aliam ingredi, etiam ſi monaſterium aliquot nomine tenus reformatum dicatur. Io. Maior. 4. ſenten. diſt. 84. 20. col. Caiet. 2. 2. quæſt. 189. art. 3. Nauar. cap. 12. num. 46.

30 Sed alia quidem occurrit difficultas, an ille, qui monachum, vel reli-

religioſum fieri vouit omnino profiteri teneatur. Cuius dubium ex
31 eo pendet † quod monachus ante profeſsionem nemo dicitur c. por-
rectum, & cap. ex parte de regulari c. conſuluit qui cleri. vel vouēt.
quod notarunt Luc. à Pen. in l. ſtigmata nu.8. de fabricenſ. lib. 11.
gloſ. in c. pr. verbo dedicandam de religio. dom. Bal. conſ. 199. in
fin. lib. 5. Inno. Hoſt. & Ioan. And. in cap. ſtatuimus de regul. Io. A-
nan. in c. vidua nu. 9. eodem tit. Gem. in cap. ſi ſeruus num. pr. 54.
diſtinct. & in c. pr. num. 3. de regula. lib. 6. Ita etiam non dicitur
32 religioſus †, niſi qui in religione profitendo perpetuò permanet ca.
religioſo. §. pr. de ſent. excom. lib. 6. not. Archid. in cap. beneficium
de regular. lib. 6. Bart. in l. 2. C. ne ſac. baptiſ. reiteretur. Gem. in
c. 2. nu. 12. de regul. lib. 6. & Iaſon in Authen. ſiqua mulier nu. 58.
infra eodem aduerſus Card. in Clement. pr. num. 2. de electio. Ioa.
Ana. poſt Ancharā in c. ſtatuimus de regula. huiuſmodi enim verbū
religioſi in potiori ſignificatione eſt accipiendum. qua inſpecta ra-
33 tione, ut † religioſus efficiatur tria vota in aliqua ex regulis appro-
batis profiteri debet, ut habetur in c. ad monaſterium de ſtat. regul.
& in ſumma & l. pr. tit. 7. *de los Religioſos* partita 2. & Diu. Thom. 2. 2.
quæſt. 86. art. 3. 4. & 5. & Greg. Lop. in gloſ. d. l. pr. docet Abbas in
rubrica de regulari. num. 3. Angel. in ſumma verb. religioſus in prin
cipio. qua ratione motus Specula. in titulo de regulari. quæ. 17. aſ-
ſerit huiuſmodi votum emittentem profiteri omninò deuinctum eſſe,
quod ſentiunt quoq; Archidia. & Ægid. Bellam. in cap. Gonſaldus
17. qu. 2. & Inno. in c. conſulti num. 2. de regular. aſſerentes in ter-
minis illius can. ideò non fuiſſe coactum Gonſaldum, quia non emi-
ſerat votum, quod fieret monachus, ſed emiſſurum ſe votum promi-
ſerat: quamuis Diu. Thom. 2. 2. qu. 189. art. 3. ad primum intelli-
gere videatur illum text. in voto ſimplici, quod in foro animæ im-
plere tenetur, ut ſaltim probet, licèt perpetuò remanere non tene-
atur, ut inibi explicat Caiet. in pr. dubio, idem etiam videntnr ſen-
ſiſſe Gemin. & Præpoſ. in can. ſi ſeruus in initio 54. diſtin. qui docu-
erunt legatum relictum alicui quàndo monachus efficietur, non de-
beri ante profeſsionem.

34 Contrarium tamen expreſsè traddiditCaietanus 2. 2. q. 189. art.
4. in reſp. ad primum nullam conſtituens differentiam inter huiuſ-
modi votum, & votum ingrediendi religionem: Nam cùm † huiuſ-
35 modi religioſi verbum poſsit dupliciter accipi. ut in via, & ſic in no
uitiatu conſiſtit, & ut in facto eſſe, & conſiſtit in profeſsione, & in
hoc caſu Neutrum de cognitione, & intentione vouentis fuiſſe ſup-
ponatur

ponatur,accipiendnm eſt votum hoc, quòd fiat religioſus, prout in via, quod idem eſt, ac ſi religionem ingrediatur, ut nouitius: nihil enim aliud eſt nouitiatus, quàm via ad Religionem.

36 Secus tamen eſſe aſſerit Caiet. cùm hoc pacto uouet quòd erit ſcilicet religioſus, quo caſu ex voti natura profiteri tenetur, cùm nouitij religioſi propriè non ſint. Caiet. Sequitur Couar. in c. quamuis pactum. §. 3. num. 12. par. pr. de pact. lib. 6. in fine. Cuius contrarium teneo ex dictis Caiet. proxima quæſt. quod videtur etiã ſentire D. Couar. ibi.

37 Idem etiam ſi vouit perſeuerare in religione, vel profiteri, ut tradunt diu. Thom. Riccar. Hoſtien. Io. And. Ant. Henric. Boich. Archi diac. Ægid. Bellam. Card. Turre Crem. Præpoſ. Alberi. Io. Friburg. D. Ant. & alij ſuperius in ea q. adducti. Caie. di. loco & qu. 88. ar. 3. & opuſcul. 17. quæſt. 7. Nauàr. c. 12. num. 47. quicquid contra ſenſerit Dom. Sotus lib. 7. de Iuſt. & Iure quæ. 2. ar. pr. ad 3. & Mantio quęſt. 88. art. 3.

Sed plures occurrnnt dubitationes quid ſcilicet dicendum ſit, cũ. à religione quis repellitur, an ſit à voto abſolutus, & primo quidẽ

38 dubitatur † an is qui religionem aliquam ingredi vouit, in qua ſuæ conditionis homines non bénè tractantur, ut ſi eſt nouiter ad fidem conuerſus, idq; à fide dignis ſibi notificatur, & hoc caſu religionem ingredi nullo pacto teneri dicendum eſt, cùm æqualẽ, ac communem vitam cum alijs vnuſquiſq; voueat, & ita concludunt Mantio. & Pat. Henric. 2. 2. quæſt. 88. ar. 3. in ſuis ſcriptis.

39 Secundum quod occurrit dubium eſt, an is, qui repellitur quòd grammaticæ ſit ignarus, cùm religioſus clericus intenderet eſſe, teneatur addiſcere, & deinde ingredi, & tunc ex natura voti eum teneri veriſsimum eſt, ſi facultates ſuppetant, ſiuerò non ſufficiant, eſt difficultas: nam Do. Sot. lib. 7. de Iuſt. & Iur. q. 2. ar. 1. docet teneri eum ingredi, ut fiat laicus, à quo tamen diſſentit Mantio loco ſuperius adducto, cùm ab initio voti clericum religioſum ſe futurum in animo habuerit, cuius opinio rationi magis eſt conſona: Cùm hic procul dubio illam religionem non vouiſſet, niſi Clericum ſe futurum arbitratus eſſet, per rationem ſuperius adductam in eo, qui votum religionis ſimpliciter emiſit: quia ſi in vna non recipitur, & ſi alias perquirere teneatur, non tamen obligatur eas perquirere, quæ extra prouinciam ſunt, cùm veriſimiliter ad eas ſe non obli-

40 gaſſet, prout Angel. & Siueſter ibi allegati notant.

Dubitatur tertio an is qui à religione repellitur continentiam in

ſeculo

ſeculo ſeruare debeat, & verius quidem eſt non teneri, quamuis im poſsibilem ſe culpa ſua reddiderit, ut concludunt Caiet. Dom. Sot. & Mantio d. art. 3. quæſt. 88. aduerſus Silueſtr. verbo votum 2. §. 2.

41 Quarta dubitatio eſt, an is, qui poſt religionis votum in genere emiſſum aſperrimā ingreditur religionē, quā delicatus cùm ſit ferre non poſsit, voto ſatisfaciat ſi exeat, & proculdubio non ſatisfacere dicendum eſt: Oportet enim ut religionem mediocrem, & ſibi congruam eligat, ut ſentit Pater Henri. è ſociet. Ieſu 2. 2. quæſt. 88. art. 1.; & 2., ex ea potisſimum ratione, quod facta probatione ſui voti intentioni non ſatisfeciſſe conſcientia docet.

42 Et demum quinto dubitatur quo ſit adſtrictus vinculo monachus, qui poſt votum, ut incorrigibilis expulſus eſt, quo caſu ſi religionē illam in ſpecie vouit, ad aliam tranſirè non tenetur; ſiuerò in genere votum emiſit, aut ante profesſionem & eſt obligatus, poſt uerò non. cùm ſimplex votum per ſollemne ſit extinctum. caſtitatem uerò quam formaliter promiſit, tenetur in ſeculo ſeruare, ut concludunt in ſcriptis Mantio & Pat. Henriquez d. art. 3, 13. dubio.

43 Ex ſupradictis ergo veriorem ſententiam eſſe affirmantium etiā ingreſſum dici poſſe eum qui profesſionem non emiſit, clarisſimè, & manifeſtè conſtat, quod ita cùm ſit, neceſſe eſt † ut de iſtius Authen. intellectu quæramus, quę eum ingreſſum appellat, qui ſe ſuaq; Deo dicauit, quod ſola ſit profesſione tacita, vel expreſſa, quā difficultatē, ut effugerent Petr. Bar. & alij in hac Authen. ſupra relati aſſeruere ingreſſum propriè non dici, niſi profesſione facta: quòd falſum eſſe ſuperius probatum eſt.

Aliter autem intelligunt hanc Authen. Pet. Anchará. conſ. 68. col. fin. Io Ana. in c. ſtatuimus num. 4. de regul. & Dec. hic num. 4.

44 Aſſerentes † obligationem monaſterium ingredientis ab initio quidem eſſe puram, quæ tamen in conditionis euentum reſoluatur, ſi non placuerit intra annum, quod docet Dec. in hac Authen. colm. 4. qui Iure Canonico contrariū verius aſſerit: hunc tamen intellectū non admitto, cùm ingredientis obligatio non pura, ſed cōditionalis ab initio exiſtimanda ſit, ſi intra probationis annum placuerit, ut expreſsè tradiderūt Roffre. q. 4. Sabatina Gloſ. in c. ſtatuimus ver. niſi euidēter de regu. Ancha. ſibi cōtrarius in c. acceſſoriū col. 14 de regu. Iur. idq; ſentit etiā Paul. Caſtr. conſ. 432 col. 2. li. pr. qui profeſſionē ad tempus probationis non retro trahi reſpondit, ad quod

45 optimè facit † argumentū de matrimonio carnali ad ſpirituale: quo vtitur gloſ. in l. Generali ff. de ritu nupti. ſcribentes in Authen. Sed

quam-

quamuis,infra de rei vxor. actio: & in authen. noſtra, & in c. illud de præſumptioni. quo argumento moti concludunt Iacob. in inueſti. verbo qui quidem inueſtiti nu. 80 capi. in inueſti. verb. feudorum adiutoria col. 4. Coſta in memoriali verbo vaſſalli nō tenent, & Bo-
46 erius decif 126. in fine † ſubuentionem à vaſſallis deberi tam pro fi-
47 lia maritanda, quàm monachanda, † ſicut è contrario cōſtitutio dotis non eſt ab initio pura, ſed tacitam habet conditionem, ſi matrimonium ſequatur l. ſtipulationem l. promittendo l. dotis promiſsio. ff. de iure dot. l. Item quia §. pr. vbi gloſ. Alberic. & Bald. not. ff. de Pactis, quod, & in legato dotis intelligendum eſſe ſcripſerunt Bar. Paul. Caſt. & alij in l. Titio centum §. Titio genero de condi. & demonſtra. ita etiā conditionalis ingreſſus ab initio exiſtimādus eſt.
48 Atq; hinc dicimus eum, qui adhuc profeſſus non eſt beneficium retinere c. beneficium vbi omnes not. de regul. lib. 6. ac dominium omnium bonorum etiam feudalium vt ſcrib. Mart. Iaud. & Præpoſ. in c. pr. §. qui clericus ſi de feud. fuerit cōtrouerſia aduerſus And. Iſer. ibidem: Item etiam dignitatem regiam, ut ſcribit Alberic. in hac Authen. num. 31. † Hinc etiam dicimus pendente probationis tem-
49 pore nouitium teſtamentum poſſe facere, ut not. Hoſt. in ſum. de teſtamen. §. quis poſsit verſ. idem puto, Idem Hoſt. Io. And. Alb. Imo. Anan. & D. Couar. in c. 2. de teſtamen. Archidia. & Philip. Fran. in c. 2. de regul. lib. 6. poſſe etiam capere ex teſtamento, licèt ſit ordinis minorum obſeruantium ex doctr. Bar. 4. minori. c. 3. & generaliter quoad perſonæ conditionem iuxta ſtatum, in quo ingreſſus tempore erat iudicari. ut ſcribit Gem. in c. 2. num. 12. de reg. lib.
50 6. † licet ex ſpeciali ratione gaudeat priuilegio: can. ſiquis ſuadente diabolo 17. q. 4. quod voluit Card. à Turre Crem. diſt. 91. num. 14. in ſumma de quo latius dicemus in verbo, ſua, in quęſtione de nouitio.
51 Tertio hanc authenticam intelligit modernus Paris. in addition.
52 ad Dec. hic, authenticorum inſpecto tempore † quo nulla erat probationis, & profeſsionis inducta differentia, qui intellectus generaliter non eſt admittendus: nam iure quoq; ciuili quædam erat pro-
53 batio, quæ in exteris, atq; ignotis ſeruabatur † qui habitum non ſtatim obtinebant, ſed tonſura, & veſte laicorum, diuina addiſcentes eloquia triennio expectabāt, ita ut explorare poſset Abbas eorum conuerſionem, tollerantiam, honeſtatem, & deſiderium, in notis uerò nulla probatio ſtatuebatur, ſed ſtatim ad monachorum conſortiū admittebantur, & monachali inueſtiebātur ordine, ut expreſsè pro-

batur

batur in authen. de mona. §. ſancimus, & in authen. de ſanctiſſ. Epi-ſcopis §. ſiquis autẽ, quo caſu verus eſt huius authen. intellectus, qui enim ſtatim recipiebantur, ſe, ac ſua ipſo ingreſſu Deo dicabant, atq; in hunc ſenſum accipit, quod diſpoſitum eſt in hac authen. Grego. relatus in c. quia ingredientibus 19. quæſt. 3. dum aſſerit Ingredientes conuertendi cauſa, ſe, ac ſua dicare Deo. Colligimus itaq; ex omnibus quæ diximus ingreſſum pro profesſione in hac authen. vſurpari, neceſſarium ergo eſt ut aliqua de profesſione videamus.

SVMMARIA EX CAP. II.

1 *PROFESSIO quid ſit, & hæc tacita; & expreſſa.*
2 *Profeſſio tacita inducitur ex euidentibus ſignis.*
3 *Profeſſio tacita inducitur per delationem habitus monachalis per annum.*
4 *Profeſſio tacita non inducitur per delationem habitus diſtincti inter profeſſos, & nouitios.*
5 *Habitus diſtincti patenter, & latenter quomodo cognoſcantur.*
6 *Profeſſio tacita non inducitur ex delatione habitus, cum in monaſterio requiritur de conſuetudine verbalis profeſſio.*
7 *Nec quando habitus per annum defertur extra Monaſterium.*
8 *Monachus dicitur eſſe extra Monaſterium cum non eſt ſub obediẽtia Abbatis.*
9 *Nec inducitur ſi religionem ingreditur in qua non ſeruatur regula.*
10 *Item quando ſimulatè ingreſſus eſt, animo ſe non obligandi, licèt diſtinguant aliqui inter expreſſam, & tacitam profeſſionem.*
11 *Profitens animo promittendi, non tamen ſeruandi, tenetur aliàm Religionem ingredi.*
12 *Profitens animo proferendi illa verba, ſed non obſeruandi promiſſum, non tenetur ſeruare votum ratione voti; ſed ratione ſcandali in foro conſcientiæ, quod qualiter fieri poſſit vide.*
13 *Non dicitur fieri poſſe quod abſq; peccato, aut dedecore fieri non poteſt.*
14 *Profitens animo profitendi, & promittendi vota ſollemnia: ſed non ſe obligandi, ſciens tamen homines poſt votum obligatos eſſe religioni, obligatus remanet, ſed contrarium tenemus.*
15 *Qui vult cauſam, vult effectum neceſſariò conſequentem.*
16 *Qui vult ſacris initiari, vult etiam caſtitatis voto conſequenter obligari.*
17 *Votum intrinſecè includit voluntatem obligandi.*
18 *Votum eſt lex particularis.*

19 *Matrimonium ſub conditione contractum, vt maritus perpetuò non obligetur nullum eſt.*

20 *Profeſſio tacita non inducitur, cum quis proteſtatur ab initio nolle ex lapſu anni induci tacitam profeſſionem.*

21 *Proteſtatio cõtraria facto illa dicitur, quæ aduerſatur facto ad illud tollendum.*

22 *Profeſſio tacita non inducitur, quando quis habitum defert per annum in religione non approbata.*

23 *Profeſſus tacitè dicitur, qui tempore ingreſſus expreſſit ſeculi renuntiationem, teſtamentum fecit, bona in hæredes ac legatarios tranſtulit, habitum mutat & poſtea animum firmum in religione permanendi habuiſſe confitetur.*

24 *Deliberatio, & propoſitum ſufficiunt ad perficiendum votum religionis ſecundum Canoniſtas: ſed Diuus Thom. & alij requirunt deliberationem, propoſitum, & promiſſionem.*

25 *Profeſſus tacitè quis dicitur quando profeſſorum actibus ſe immiſcet, vt ſi habitum profeſſorum ſuſcipiat.*

26 *Habitus profeſſorum delatio profeſſionem inducit, ſi ſollẽniter ſuſcipiatur.*

27 *Item vt fiat à ſciente hanc aſſumptionem de iure vel conſuetudine ad profeſſos pertinere.*

28 *Item requiritur perſeuerantia tridui poſt ſuſceptionem habitus, quod pluribus caſibus ceſſat.*

29 *Item requiritur vt fiat ſponte.*

30 *Vt recipiatur animo profitendi.*

31 *Profeſſorum actibus ſe immiſcere dicitur cum oblationem offert cum profeſſis.*

32 *Item ſi actibus Capitularibus cum profeſſis interueniat.*

33 *Si facit magnam Tonſuram.*

34 *Si ex delicto commiſſo acceptat pœnam, quæ profeſſis imponi ſolet.*

35 *Et ſi acceptat beneficium, quod hodie tantũ procederet cum per viam poſtulationis, vel prouiſionis crearetur Abbas, non autem electione.*

36 *Et vltimo ſi infra annum ad ſacros Ordines patitur promoueri.*

37 *Profeſſus tacitè dicitur, qui expreſsè ſe, & ſua monaſterio dedicauit.*

38 *Item is dicitur qui iuramento firmauit ingreſſum.*

39 *Item dicitur profeſſus cum ordinatur ſub titulo monaſterij.*

40 *Et ſi fuerit cum hac conditione manumiſſus.*

41 *Vel poſt votum religionis ingrediendi, habitum ſuſcipit, aut eodem tempore habitum ſuſcipit, & votum emittit.*

CAPVT

CAPVT SECVNDVM.

1 EST autem profeſsio certæ religionis ſollem
nis promiſsio, ut definitur in l. 2. tit. 7. *de*
los Religioſos parti. pr. Archidiac. in cap. pr.
de regular. lib. 6. quem ſequuntur Io. Andr.
& Gem. eodem loco nu. 9. Lapus alleg. 129.
num. 10. & Silueſt. verbo religio 3. in princi-
pio, quæ in expreſſam tacitāq; diſtinguitur.
2 Tacita autem profeſsio pluribus modis indu
citur,& primo quidem ex euidentibus ſignis,
ca. ſtatuimus de regulari. cap. 2. eodem titu. lib. 6. Hæc autem ſi-
3 gna, & inditia plura eſſe poſſunt, & primum † quidem eſt, ſi per an-
num habitum monachalem geſtauit, cap. ex parte de regular. cap.
2. eodem titu. libr. 6. Clementin. eos. eodem titu. lib. 7. titu. 7. par-
tit. prima.

4 Limitatur tamen primo quando habitus eſſent patenter diſtincti,
eo enim caſu nullo tempore tacita profeſsio, ex huius habitus dela-
tione inducitur; ſecus verò ſi eſſent indiſtincti, vel latenter diſtincti
5 patens † autem diſtinctio in colore, ſciſſura, aut forma verſatur: la-
tens verò in benedictione veſtium, loco in quo dantur, uel perſona
à qua dari ſolent. Clem. eos. ubi gloſ. Card. Abb. & Bonifat. not. de
regul. Idem Abb. poſt alios in ca. ex parte eodem tit. & Grego. Lo-
pez in l. 4. titu. 7. *de los religioſos* part. pri.

6 Secundo non procedit cum ex conſuetudine monaſterij requiri-
tur verbalis profeſsio, vel alia ſollemnitas, ut docent Inno. & Ioan.
And. num. 2. & Anton. But. in cap. 2. num. 15. de regula. & Card. in
Clem. eos q. 4. num. 5. eodem tit. quidquid ſentiat Bonifac. in dict.
Clemen. eos de regul. diſtinguens an ſit cōſuetudo, quòd non intel-
ligatur profeſſus, alias ſecus. præcedens tamen Inno. & aliorum opi-
nio tunc vera eſt cùm expreſsè apparet non fuiſſe factam verbalem
profeſsionem, vel aliam ſollemnitatem requiſitam ad habitum, nam
in dubio ex delatione habitus præſumitur interueniſſe, ex doctrina
Inno. in cap. 2. num. 2. & Ioan. And. in c. 2. num. 2. de regula.

7 Tertio non habet locum præcedens concluſio, cùm habitus fuit
delatus per annum extra monaſterium: facit tex. in c. ut clerici de
regular. not. gloſ. in dict. Clemen. eos d. verbo in ali qua, vbi Bonifa.

num. pr. de regulari. Hoſtien. in c. 4. de regular. Archidia. in c. de viduis lo primo nu. 4. 37. quæ. 1. Gem. nu. 3. & Philip. Franc. nu. 2. in cap. 1. §. qui uerò, de regula. lib. 6. Abb. in cap. porrectum nu. 8. eod. tit. Bart. in l. interdum §. quoties de publi. & vectigal. Ioan. de Friburgo in ſum. confeſſ. lib. 1 tit. 8. de voto quæ. 11. dicitur autem
8 eſſe † extra monaſterium, cùm non eſt ſub obedientia Abbatis ut tradit Angel. in ſum. verbo nouitius num 12. & Silueſt. verbo Religio 3. quęſt. 19.
9 Quarto ceſſat cùm quis religionem ingreditur in qua nõ ſeruatur regula, nec ad eius obſeruationem ſe adſtrinxit, ut docuerunt Hoſt. in ſum. de regulari. §. ad quid teneatur num. 6. Idem Hoſtien. & Io. And. in cap. 3. de regula. Idem Anton. But. & Imol. in cap. 2. num. 15. de teſta. Archidiac. & Gem. num. 5. in cap. pr. de regulari. lib. 6. Henric. Boich in cap. ad noſtram num. 6. eodem titu. Ioan. Ana. in cap. ſtatuimus eodem tit. Ioan. de Friburgo in ſum. confeſſ. titu. 8. lib. pr. quæſt. 17. licèt hanc opinionem non tutam aſſerat Imol. d. loco num. 17,
10 Quinto fallit cùm quis ſimulatè ingreſſus eſt monaſterium animo ſe non obligandi, ut not. gloſ. Hoſt. Io. Andr. Abb. & Dec. num: 33 in cap. tuarum de priuileg. Archidia. in cap. 3. de regulari. lib. 6. Archi dia. & Præpoſ. in ca. ſiquis 3. quæſt. 4. & Io. And. in ca. 2. nu. 5. de regula. Contrarium tamen ſubſtinent Goffred. in cap. ut Clerici de regular. Bartholo. Brix. in quæſt. incipiente Iuuenis quidam Archidiac. in cap. quod interrogaſti num. 6. 27. diſtinct. & ſentit Alberi. Hic num. 38. Gem. uerò nu. 7. & Præpoſ. nu. 13. in d. c. quod interrogaſti, diſtingunt profesſionem expreſſam à tacita, & in tacita profesſione indiſtinctè ſequuntur limitationem ſuperius poſitam, ut non teneatur præcisè in religione permanere, licèt cauſatiuè compelli poſſet, ut aliam religionem ingrediatur, ob fraudem, & dolum, in quam ſi ingredi denegaret, pœna capitis puniendus eſſet, ut not gloſ. in d. cap. tuarum de priuileg. & ſpecula titu. de ſta. monac. quęſt. 38. num. 44. In expreſſa uerò profesſione; ſi apparet profitentem fuiſſe huiuſmodi propoſiti, ut nollet alteri religioni ſe obligare, quam illi quam profitebatur, nõ tenebitur, nec in ea permanere, nec aliam ingredi, repugnante prohibitione, ne maſculi profiteantur in monaſterijs monialium cap. Definimns 18. quæſt. 2. ex eo enim quod non fuerit valida profesſio iſta, non eſt obligatus religioni in genere, cùm conſtet illi, tantum voluiſſe ſe obligare, Authoritate Gloſ. in cap vnico, verbo receptio de religioſis Domi.

libro

lib. 6. Archidia. & Præpoſitus in cap. ſcimus 12. quæſt. pr.

11 Si verò ſimpliciter profitetur animo promittendi, licèt non ſeruandi tenetur aliam religionem ingredi, ut præter Gem. & Prępoſitum loco ſuperius adducto, docet Caiet. 2. 2. quæſt. 88. art. pr. verſ. in eod. art. circa tertiam conditionem. ſum. Armil. verbo votum num. 5. & 6. & Nauar. cap. 12 num. 27. & 38. Dom. Sot. lib. 7. de Iuſt. & Iur. quęſt. pr. art. 2.

12 Quòd ſi profiteatur abſq; animo obſeruandi promiſſum, habens ſolum animum proferendi illa verba promiſſoria profeſsionis, non tenetur ratione voti in foro conſcientiæ, cùm deficiat conſenſus, ut ſtatutum eſt in matrimonio carnali, in cap. tua nos de ſponſal. & in profeſsione notat Archidiac. Card. Turre Crem. Egid. Bellam. Præpoſ. & Gem. in Can. quod interrogaſti. 27. diſtinct. tenebitur tamē in foro Eccleſiaſtico ratione ſcandali, & fraudis, dict. cap. quod interrogaſti, nec credendum eſt ab Eccleſia eius iuramento, ut tradit Card. Turre Crem. in dict. Can. quod interrogaſti. Caiet. & Nauar. loco citato. Immò tenetur hoc caſu mutare propoſitum, & reconualidare profeſsionem interno conſenſu, ut ſcribunt Caieta. & Dom. Sot. locis adductis. Franciſcus Victoria, Mantio, Pegna, & P. Henriquez in ſcriptis 2. 2. quæſt. 88. art. primo.

Quod abſque dubio locum habet in moniali, quæ vix poteſt abſq; graui ſcandalo diſcedere, cùm ergo non poſsit abſq; ſcandalo, non dicitur poſſe. Qui enim ſcandalizauerit (inquit Dom. noſter Matth. 28.) vnum de puſillis iſtis, qui in me credunt, expedit ei, ut ſuſpendatur mola aſinaria in collo ſuo, & demergatur in profundum maris, de quo latiſsimè D. Bernar. epiſtola 7. ad Adam monachum, faciunt etiam aureum Iuriſconſulti dictum in l. filius, qui de condi. &
31 inſtit. & Can. faciat homo 22. quæſt. 2. † quibus probatur id fieri nō poſſe quod abſq; peccato aut dedecore fieri nō poteſt. tenetur autem interno ſaltim conſenſu approbare primam profeſsionem, ne iniuſtè recipiat victum, & veſtitum à monaſterio, ſufficit autem interna reconualidatio, & approbatio, quæ tacitè explicatur, & acceptatur geſtatione habitus profeſſorum, & exercitio in actibus proprijs profeſſorum, vt latè explicat in ſcriptis Pater Henriquez 2. 2. q. 88. art. pr. quod ſi ſurripere ſe poſſet Monachus abſque ſcandalo, ac in aliam ſe Prouinciam conferre, in qua tanquam ignotus abſq; ſcandalo viueret, Eccleſiaſticæ ſententiæ ſubmittere ſe non tenetur, vt docent Dom. Sot. lib. 7. de Iuſti; & iure queſt. pr. art. 2. Mantio. & Pater Henriquez 2. 2. quæſt. 88. art. pr.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Sed

credimus gloſ. & Card: in Clem. eos in fine de regul. gloſ. & Io. And. in cap. ex par. eod. tit. Hoſt. in c. 3. eod. titu. in cap. 2. vbi Imol. nu. 14. de teſta. Idem Hoſt. in cap. ad Apoſtolicā de regul. ſpecula. in tit. de ſtat. Monac. quæſt. 63. num. 70. Archidiac. in cap. quia ingredientibus 19. quæſt. 3. Ioan. And. Gem. & Philip. Fran. in c. pr. de regula. lib. 1. Alberic. in hac authen. num. 5. Henri. Boich. in c. ſtatuimus num. 3. de regul. Anton. But. in Cap. ad noſtram nu. 14. de regul. & in cap. porrectum num. 9. eod. tit. Abb. & Dec. num. 33. in c. tuarum de priuileg. Angel. in ſum. verbo Nouitius num. 17. & Silu. verbo Religio. 3. quæſt. 19. & ſum. Armil. verbo Nouitius num. 10. quæ limitatio verisſima certè eſt. Nec quidquam refragatur, quod Lapus, & Lignanus opponunt in cap. 1. de reg. lib. 6. aſſerentes huiuſmodi proteſtationem ut facto contrariam nihil prodeſſe: Facillimè enim reſponderi poteſt, non eſſe facto contrariam proteſtatio-
21 nem hanc, † Illa enim dicitur proteſtatio contraria facto, quæ aduerſatur facto circa idem, ad tollendum ipſum factum ex doctrina Bart. in l. pr. C. delit. conteſta. quam probat Ripa in ca. cùm M. Ferrarienſis num. 7. de conſtitūtio. Hæc autem proteſtatio, qua quis ſe ſuſcipere habitum aſſerit animo non profitendi, non eſt huiuſmodi. Declarat enim factum dubium, ac multipliciter intelligibile, tollitq; mentem à facto, cuius effectui aduērſatur, qua reſponſione vtuntur Card. in d. Clemen. eos de regul. Gem. & Philip. Franc. in dict. cap. pr. de regul. lib. 6. Ripa in d. cap. cum M. ferrarienſ. n. 70. & Aquili: in l. nō ſolum §. morte n. 230., & 231. de oper. no: nūtiat.

22 Septimo non habet locum quādo defert per annū habitum in religione non approbata, à qua poteſt recedere cap. pr. de voto lib. 6. vbi notat, & latè ſcribit Henric. Boich. & in c. pr. nu. pr. de regula.

23 Secundum principale ſignum tacitæ profeſsionis inducendæ eſt, cum ingreſſus tēpore ſeculo & pompis eius ſe uelle renuntiare quis dixit, fecit teſtamentum, & omnia bona ſua in hæredes ac legatarios tranſtulit, atq; habitum mutat, Idem ſi ex poſt facto eſt confeſſus ab initio firmam, & deliberatam ſe habuiſſe voluntatem ſeculum dimittendi & in religione remanendi cap. conſulti cap. ſtatuimus, vbi Inno. Ioa. And. Hoſt., & Ant. But. not. de regula cap. 2., & c. beneficiū eod. tit. lib. 6. l. 7. tit. 7. parti. pr. not. Hoſt. in ſum. de regul. n. 7. Archidia, & Phili. Fran. num. 6. in cap. pr. de reg. lib. 6. Ant. But. in cap. fin. qui Cleri; vel vou. Idem etiā ſi in ingreſſu renuntiaret beneficio. Gloſ. Io. And. & Phili. Fran. in cap. 2. num. 4. de regul. lib. 6. & Bar. in hac Authen. num. 7.

Hæc

rum actibus ſe immiſceat, eorum habitum ſuſcipiendo, cap. ad noſtram. cap. ſuper eo de regulari. cap. pr. eod. tit. lib. 6. quod quidem verum eſt quando habitus eſſet diſtinctus diſtinctione patenti, vel latenti, dummodo ſuſcipiens, habitum, illam qualitatem latentem, puta benedictiones non ignoret, ut optimè tradit Anton. But. in cap. ſtatuimus. num. 5. de regulari. Calderin. conſil. 15. titu. de regulari. cuius deciſionis ratio ea eſt, quam afferunt D. Thom. 4. ſenten. diſtinct. 38. art. 8. verſi. ad ſecundum. Ioan. Andr. & Ant. in dict. cap. ſtatuimus, quia huiuſmodi habitus habetur, ut nouus habitus.

26 Ad hoc autem ut huiuſmodi habitus delatio profesſionem inducat, neceſſe eſt, ut ſuſcipiatur ſollemniter, ut vocatis parentibus, de altari, ab Epiſcopo, uel Abbate, vel ſimplici monacho, aut ſacerdote, vel eo conſentiente, interueniente quidem benedictione, ut explicant Hoſtien. in cap. 4. de regulari. Idem Hoſti. num. 4. & Io. Andr. nu. 2. in cap. porrectum eod. tit. Inno. Hoſt. Anton. & Anan. num. 6. in cap. vidua eodem tit. Archidia. in ca. 3. eod. tit. lib. 6. Calderinus conſ. 15. de regulari. Angel. in ſum. ver. Nouitius num. 12. Silueſt. verb. Religio 3. qu. 19. hic tamen habitus, & ſi ab initio abſq; ſollemnitate ſit aſſumptus, ſi tamen ex poſtfacto de aliquo actu conſtet ab eo geſto, qui habitum ſuſcepit, ex quo voluntas mutandi vitam colligi posſit, vel qui ad profeſſos tantum pertinebat, profesſio tacita inducitur ut notat Hoſtien nu. 6. & Anton. num. 8. in d. ca. vidua, Idem etiam ſi antequam habitum ſuſciperet, votum emiſerat, ut docet Archidia. in cap. 3. de regula. lib. 6.

27 Secundum requiſitum in huiuſmodi profeſſorum habitus aſſumptione, illud eſt, ut fiat à ſciente hanc aſſumptionem de iure, uel cõſuetudine ad profeſſos pertinere, cap. 3. de regula. lib. 6. in fine not. Hoſt. nu. 6. Anton. num. 7. in d. cap. vidua.

28 Tertio, trium dierum perſeuerãtia poſt ſuſceptionem habitus cõcurrere debet c. ad noſtram, de regu. c. 3. eod. tit. lib. 6. Quæ perſeuerãtia tridui nõ requiritur: primo cũ is qui habitũ ſuſcepit, aliũ ẽt actũ profeſſorum facit, ut docet Anton. in c. vidua nu. 11. de regular. Secundo non requiritur perſeuerantia cùm anteceſſit probatio. Authore eruditiſſ. Archid. in c. 3. de regul. li. 6. Tertio quidẽ nõ eſt neceſſaria, cùm votũ præceſſit. Archidia. in d. c. 3. nu. 2. Hoſtien. & Io. And. num. 2. qui ita deciſum refert à Clemen. IIII. in c. ad noſtram de regu. quarto cũ habitus in infirmitate recipitur Innoc. & Ioan. Andr. in cap ad noſtram verſ. & eſt ratio, licèt contra Philip. Fran.

E in cap.

in cap. 3. num. 9. eod. tit. lib. 6. & Abb. in d. cap. ad noſtram, cùm minor deliberatio interueniat in infirmitate, quod verius arbitramur.

29 Quarto neceſsè eſt, ut habitus huiuſmodi profeſſorum ſuſceptio fiat ſponte dict. cap. 3. de regular. lib. 6.

30 Quinto ut recipiatur eo animo, d. cap. 3. nam ſi de contraria voluntate conſtaret, non obligaretur. Card. Turre Crem. poſt Ang. 27. quæſt. pr. in ſum. num. 17. in fine.

31 Secũdo quis dicitur ſe profeſſorum actibus immiſcere cùm offert oblationem cum profeſsis.

32 Tertio ſi nouitius ſe immiſceat cum profeſsis, aut alijs actibus capitularibus interueniat, à quibus remouetur nouitius ut docet Anton. Butr. in cap. ſtatuimus num. 5 & Abbas in cap. vidua num. 7. de regulari. & Ioan. de Friburgo in ſumm. confeſſo. titu. 8. de voto quæſt. 11.

33 Quarto ſi nouitius facit magnam tonſuram, ut ſentit Anton. in c. 2. num. 22. de regul. & expreſsè Gem. & Philip. Fran num. 6. in ca 2. de regul. lib. 6.

34 Quinto ſi ex delicto commiſſo acceptat pœnam, quę profeſsis tãtùm imponi conſueuit. Lap. Gem. num 12. & Philip. Fran. num. 6. in dict. cap. 2. de regula.

35 Sexto ſi nouitius acceptat beneficium, prioratum, & aliam dignitatem c. 2. vbi Imola, & D. Couar. poſt alios not. de teſtam. quod tamen hodie locum non haberet, cùm per viam electionis aliquis Abbas eligeretur ad dignitatem, vel prioratum, cùm nemo non profeſſus eligi poſſet c. nullus. cap. indemnitatibus de electio. libr. 6. ſed tunc demum hoc procederet, quando per viam poſtulationis, uel prouiſionis crearetur, ut docent Io. Andr. Anton. But. & Imola in d. cap. 2. de teſta. num. 17. atq; ita intelligendus eſt Calderi. conſil. 5. de regulari.

36 Septimo ſi infra annum paſſus eſt ſe ad ſacros ordines promoueri, Calderi. conſ. 5. de regular.

37 Quartum inditium eſſe poteſt cùm expreſsè ſe, & ſua monaſterio dedicauit, ut not. Hoſt. & Anton. Butr. num. 10. in cap. ſtatuimus de regulari. & Philip. Fran. in cap. 2. num. 6. de regu. lib. 6.

38 Secundo Itaq. principaliter dicitur quis tacitè profeſſus, quando iuramento firmauit ingreſſum huiuſmodi: Cùm iuramentum ſit omninò ſeruandum, cap. ſi uerò, & cap. cùm contingat de iure iur. quod tradunt Hoſtien. Ioan. Andr. & Philip. Fran. num. 4. cap. pri.

5. qui

§. qui uerò de regulari. lib. 6. Idem. Hoſtien. in cap. ſuper eo num. 5. eodem titulo.

39 Tertio cum religioſus ordinatur ſub titulo monaſterij, cui non facta profeſsione eſt perpetuò obligatus cap. ſanctorum 70. diſt. docet Alber. in dictionario verbo profeſsio regularis.

40 Quarto quando ſub hac conditione fuit manumiſſus cap. eo libentius de ſeruis non ordinand. cap. 2. de cond. appoſi. not. Hoſti.& Anto. num. 10. in cap. ſuper eo de regulari.

41 Quinto cum poſt votum religionem ingrediendi, habitum ſuſcipit, vel eodem tempore votum emittit, & habitu induitur, ex doctrina Innocen. in cap. fraternitatis numer. 5. de frigid. & malef. quem ſequuntur Card. in Clemen. eos. quæſt. 2. de regula.. & Guido. Papa deciſ. 502. num. primo.

Et hæc de tacita profeſsione dixiſſe ſufficiat, his tamen quatuor caſibus vltimo loco relatis non poteſt proprie tacitè profeſſus dici, ſed obligatus ad profitendum expreſsè.

SVMMARIA EX CAP. III.

1 PROFESSIO *expreſſa qualiter fiat.*

2 *Profeſſio nulla eſt forma ſcripta non ſeruata: ſed contrarium ſuſtinemus.*

3 *Profeſsio valida eſt ſi quis aſſerat inuiolatè obſeruaturum religionis propoſitum.*

4 *Profeſſus monachatus Ordinem generaliter profeſſus dicitur.*

5 *Profeſſus dicitur, qui alicui monaſterio ſe dedicat, tribus ſubſtantialibus non expreſſis.*

6 *Item qui regulam ſeruare promittit, vel viuere ſecundum regulam, vel obedientiam regulæ.*

7 *Profeſsio valida eſt aliquo ex tribus ſubſtantialibus expreſſo, quod intelligitur, quando obedientia promittitur.*

8 *Profeſsio expreſſa à tacita in pluribus differt.*

CAPVT TERTIVM.

1 EXPRESSÆ verò profeſsionis communis forma eſt huiuſmodi. Ego .N. promitto Deo, & ſanctis eius, & vobis Abbati, uel Priori; me ſeruaturum continentiam quantùm Deus fragilitati meæ permiſerit, renuntio proprijs, & vobis obedientiam, & reuerentiam promitto.

Ita tradunt Speculator titulo de regular. in principio. Archidiac. Io. And. & Gem. num. 9. in cap 1. de regula. lib. 6. Lap. alleg. 129. num. 5. Card. conſil. 21 nu. 2. pract. Pap. in forma libelli, in actione reali num.41. Paul. Caſtren. in hac authen. num. 2.

In qua forma animaduertendum eſt Lapum d. alleg. 129. num. 5. Gem. in cap. conſtitutionem nu. 11. de regular. lib. 6. & Pariſ. conſ. 2 65. num. 6. lib. 4. fuiſſe in ea ſententia † ut exiſtimarent nullam eſſe profeſsionem factam hac communi forma non ſeruata, eorum tamen opinio nulla ratione admittenda eſt: nam licèt ex varijs religionum inſtitutis certa ſit vnicuique religioni forma attributa in profeſsione facienda, numquam tamen forma hæc ut ſubſtantialis fuit appoſita.

Ideoq; valida eſt profeſsio quibuſcunque verbis profiteatur, forma de qua diximus non ſeruata, cum enim obligatio Deum reſpiciat, defectus formæ actum non vitiat, non ſecus ac in excommunicatione dicitur ex notat: in c. ſacro. de ſenten: excommunicationis, qua ratione id expreſsim docuit Abbas num. 13. in cap. porrectum de regular. quem receperunt Iaſon in l. nemo poteſt pr. lectura, de leg. pr. in l. etſi inutiliter num. 4. infra de fideicomm. & in l. poſt diuiſionem infra de iure, & fact. ignor. Angel. verbo profeſsio. Silueſter verbo Religio 3. quæſt. pr. Summ. Armil. verbo Nouitius num. 14. Boerius deciſ. pr. num. 14. & Gregor. Lopez l. 3. verbo *vn año* titu. 7. parti. pr. quod ſcripſit etiam Paul. Caſtren. in hac authent. num. 3. qui voluit validam eſſe profeſsionem quibuſcunque verbis importantibus fiat.

3 Atq; hinc dicimus validam profeſsionem, cùm aliquis religionis pro-

propoſitum inuiolatè ſeruare velle ſe aſſerit. c. vidua. 20. quæſt. pri. Item etiam ſi dicat, Renuntio ſeculo, cap. 2. vbi Gem. not. num. 3. de regulari. lib. 6. & docet Bald. in cap. pr. num. 2. de mili. vaſſal. qui arm. Belli depoſ.

4 Idem etiam procedit ſi generaliter monachatus ordinem profiteatur, nam approbatam Religionem profiteri videtur. Gloſ. Hoſti. num. 6. & Anton. num. 10. in cap. porrectum de regulari. Lap. alleg. 129. num. 16. Card. in Clemen. pr. de Religio. Domi. ibiq; Bonifa. num 36.

5 Profeſſus ille quoque cenſetur, qui ſe alicui monaſterio dedicat tribus ſubſtantialibus non expreſsis. cap. porrectum, vbi Gloſ. Anton. & Abbas not. de regulari. Lap. Alleg. 129. num. 10. & Paul. Caſtren. hic num. 3.

6 Hæc autem profeſsio admittenda quoque eſt, cùm quis regulam ſeruare promittit, vel ſecundum regulam viuere, vel obedientiam regulę pollicetur, ut notat Silueſt. verb. Religio 3. quęſt. pr.

7 Eſt deniq; valida profeſsio, quæ fit vnius ex ſubſtantialibus regulæ expreſsis, ut concludunt Ioan. And. & Anton. But. in cap. porrectum de regulari. Ioan. Anan. in cap. Conſulti nu. 6. eod. tit. Præpoſ. in cap. conſuluit, qui Cler. uel vouen. & Gem. in cap. quidem num. 2. 27. diſtinct. Abb. in cap. pr. num. 6. de oblig. ad ratio. non ord. qui omnes id verum eſſe affirmant, cùm obedientiam promittit. & quamuis ſpecula titu. de ſtatu. Reg. quæſt. 36. num. 44. Inno. Hoſtien. Ioan. And. & Anchara. in. ca. conſuluit qui cleri. vel vouen. Archidiaco. & Ægid. Bellam. in can. ut lex continentiæ 27. quæſt. 1. Card. in Clement. eos qu. 3. vbi Bonifa. num. 40. de regulari. Idem Bonifa. in Clemen. cùm ex eo num. 62. de ſenten. excommunnicationis Lap. alleg. 129. num. 16. Calderin. conſil. 31. de regulari. Ang. in verbo Profeſsio colum. 2. id ſolum verum aſſerant cùm quis Monachalem obedientiam ſpondet, quorum ſententia communis eſt ut teſtatur Mandoſ. in addition. ad Lapum dict. alleg. 129.

Verius tamen videtur ſimplicem obedientiæ promiſsionem ſufficere, nam cùm huiuſmodi promiſsio ad certam, & determinatam regulam terminetur, in dubio de Monachali obedientia eſt intelligenda, Regulæ, cui ſe adſtringit, qualitate inſpecta, ad hoc ut verba accipiantur ſecundum ſubiectã materiã, ut arguit Gem. d. loco.

8 Hæc autem expreſſa profeſsio à tacita in pluribus differt, & primo quidem in eo. quod expreſſa obligat Religioni in ſpecie, tacita uero ſolùm in genere, capite vidua, vbi Antonius Butrius & Anan.

Anan. not. cap. 4. c. ſuper eo, vbi ijdem notant cap. porrectum, cap. ſignificatum de regular. cap. 3. eod. tit. lib. 6. & latè probat Auguſtin. Berous in cap. in præſentia num. 565. de probation. quod tamen verum non eſt eo caſu, quo tacita profeſsio inducta eſt per delationẽ habitus indiſtincti per annum, notat gloſ. Card. & Bonifa. in Clem. eos de regula. Gem. in cap. 3. num. 9. eod. tit. lib. 6.

Secundo in perſeuerantia tridui, quæ in expreſſa minimè requiritur Hoſtien. in c. ſtatuimus num. 7. de regul.

Tertio differunt, nam tacitè profeſſus ad aliã religionẽ abſq; ſuperioris licẽtia trãſire poteſt, ut ſcribit Anto. in cap. non eſt de regul.

Quarto quoad regulares obſeruãtias, ad quas tacitè profeſſus nõ tenetur tribus ſubſtantialibus exceptis, & præcipuè ſi ſit ruſticus. D. Thom. 4. ſent. diſtinct. 78. Alberic. verbo religio 4. verſ. an ille qui fecit Ioan. de Friburgo in ſumm. confeſſ. lib. pr. tit. 8. de voto quæſt. 13.

SVMMARIA EX CAP. IV.

1 *PROBATIO debet profeßionem præcedere, vt Monaſterium ingredientis mores, & ille ipſius regulæ aſperitatem experiatur.*

2 *Probationis tempus aliud datur in incognito, aliud in eo, qui cognitus eſt.*

3 *Probationis tempus anno vno clauditur.*

4 *Probationis anno poterat, ex monaſterij, & ingreßi renuntiari conſenſu, quod non admittitur in ordinibus mendicantibus, & ad moniales eiuſdem ordinis extenditur.*

5 *Profeſſus in ordine mendicantium infra annum obligatur religioni in genere, ita vt nec per lapſum anni religioni illi obligetur in ſpecie.*

6 *Profeßio ante annum in quouis ordine facta nulla eſt ipſo iure, nec obligat profitentem ad aliquid.*

7 *Annus probationis datur nouitijs, quo finito ſunt admittendi vel eijciendi.*

8 *Fallit in clericis ſocietatis Ieſu, qui longo poſt tempore ad profeßionem admittuntur, ſed biennio completo quoad ſe ex uoto, quod eo tempore emittunt, profeßi remanent.*

9 *Annus probationis poteſt cõſtitui interpellatis temporibus, licet contrarium, quod integer requiratur teneamus.*

10 *Receptans Banditos biduo interpellatẽ non tenetur pœna ſtatuti pœnam imponentis*

nentis

nentis biduo receptanti.

11 *Statutum eximens à Carceribus illos, qui per annum permanſerunt, non prodeſt illis qui diuerſis temporibus, tanto tempore illic fuerunt.*

12 *Immunitas conceſſa habitantibus decennio, non competit, niſi per integrum tempus habitauerint.*

13 *Famulus, qui promiſit ſeruire per annum, ſi ſeruit per ſemeſtre, & inde exeat & reuertatur non ſatisfacit promiſſo.*

14 *Temporis mentio accipienda eſt de continuo.*

15 *Fallit fauore libertatis.*

16 *Item non admittitur in materia fauorabili.*

17 *Priuilegium conceſſum Clerico ſtudenti triennio Iuri ciuili, non intelligitur de continuo.*

18 *Item vbi eſt eadem ratio.*

19 *Recedenti à Monaſterio poſt annum completum non datur alius annus ad probandum.*

CAPVT QVARTVM.

HVIVSMODI autem profeſſio ut valida ſit, plura requiruntur † & primo quidem probatio, quæ præcedere debet, ut & monaſterium ingredientis mores, & ingrediens rigorem, atq; aſperitatem regulæ experiatur † cuius probationis tempus triennio concluditur in ignoto, ut ſtatuit Imperator in Authē. de monach. §. ſancimus, & in §. ſi quis autem de ſantiſſ. Epiſcopis in cap. ſiquis incognitus 17. quæſt. 2. quod intelligunt Abb. & Henri. Boich in cap. ad Apoſtolicam de regular. verum eſſe cùm ingredientis condicio, & vita ſunt incognita, ſi autem ſolùm vita ignoretur bienninm tantum ſufficit, cap. monaſterijs 19. quæ. 3. quæ temporum diſtinctio conſuetudine
3 ſublata eſt, ut tradit Henri. Boich. in dict. c. ad Apoſtolicam n. 3. † Et ad vnius anni tempus eſt probatio coarctata cap. Gonſaldus 17. qu. 2. cap. ad Apoſtolicam de regulari. cap. 2. eod. tit. lib. 6. & l. 3. tit.
4 7. parti. pr. not D. Thom. 2. 2. quæſt. 88. art. 9. In tertio Argu. † cui temporis ſpatio ex ingreſſi, & monaſterij conſenſu renuntiari poteſt ut deciſum eſt in d. c. ad Apoſtolicā, cui derogatum eſt à Bonifacio 8. in c. 3. & ſequenti. de regulari lib. 6. quoad ordines mendicantium

tium

tium, quibus expreſsè prohibitum eſt ante annum expletũ aliquem ad profesſionem admittere.

Quæ conſtitutio extenditur quoq; ad moniales eorumdem ordinum, quæ ex profesſione proprium in communi habere non poſſunt, non autem ad eas, quæ licèt obtineant mendicantium priuilegium, poſſunt tamen proprium habere in communi, ut ſunt moniales ordinis prædicatorum, & minorũ, exceptis monialibus S. Claræ, ut concludunt Lap. alleg. 4. poſt Archidiac. & Petrum de Palud. Angel. in ſum. verbo Nouitius num. 6. Silueſt. verbo religio 3. quæſt. 3. & ſum. Armill. num. 3. verbo nouitius.

5 Licèt autem in huiuſmodi religionibus mendicãtium fuerit quis profeſſus ante annum, nec teneatur in ea religione permanere, religioni tamen in genere eſt obligatus cap. 3. vbi omnes notant de regulari. lib. 6. & à religioſis aliorum ordinum, & eiuſdem qui non deliquerunt poterit ad ingrediẽdum aliquam religionem compelli, ut ſcribunt Archidia. Ioa. And. & alij in cap. 2. eod. tit. li. 6. & quod adnotatione dignum eſt, cùm quis in huiuſmodi ordinibus ante annum profitetur, nec lapſu anni eius profesſio confirmatur, ita ut illi religioni ſit adſtrictus, ut reſpondit Lapus alleg. 4. n. 6. & 7. quem receperunt Philip. Franc. & Gem. in cap. non ſolùm de regular. lib. 6. & Pariſ. conſ. 65. num. 6. lib. 4.

6 Sed nouisſimè ex ſacri Trid. Conc. diſpoſitione ſeſſ. 25. titu. de regular. & monialibus cap. 15. ſtatutum eſt † in quacunq; tam maſculorum, quàm mulierum religione, neminem ad profesſionem ante probationis annum expletum admittendum eſſe; ita ut profesſio antefacta, ſit iure ipſo irrita, nullamq; inducat obligationem ad alicuius regulæ, vel religionis obſeruationem, aut alios quoſcunq; effe-

7 ctus, quo expleto † anno ſtatim ſunt ad profesſionem nouitij admit-

8 tendi, aut omninò reijciendi, † à qua prohibitione clericorum, Societatis Ieſu religio excluditur, quę proprijs conſtitutionibus à ſummis Pontificibus, & Conc. Tridentino dicto loco approbatis cap. 16. non protinus anno elapſo ad profesſionem admittit, ſed poſt diuturnas, & diligentisſimas multorum annorum probationes, Emittunt tamen Nouitij poſt biennium vota non ſollemnia ad deuotionem, & maius meritum, quibus tenentur, quandiu Præpoſitus generalis retinendos in religione cenſuerit, Quoad ipſos tamen tenet votum, ut ſollemne, ità ut ſi exirent à religione abſq; licentia ùt apoſtatæ punirentur, prout declarauit ſum. Pontifex Greg. XIII. in extrauagãti ſua, quam ad hoc fecit, cuius initium eſt: Intrante Ieſu in nauiculam,

culam,

culam:ſed hoc religionis eſt priuilegium, ut ei non obligetur, niſi quando eius generali Præpoſito placuerit.

Hoc autem tempus anni à die quo quis probationis habitum aſſumit computatur, ut tradit Angel. in ſumm. verbo Nouitius nu. 7. & expreſſum eſt à Conc. Tridentino dict. ſeſsione 25. titu. de regularib.cap. 15.

9 Sed maxima eſt inter ſcribentes difficultas † an tempus anni debeat eſſe continuum, aut ſatis conſtitui poſsit ex pluribus temporibus interpellatis, quæ ſimul iuncta integrum annum conficiant, & ſufficere tradiderunt Speculat. tit. de ſtat.monach. §. 1. quæ. 38. glo. poſt Bartholo. Brix. in Reg. Eum qui certus de reg. Iuris nu. 6. Archidiac. in cap. 2. de regul. lib. 6. Domini de rota. deciſ. 5. de regu. in antiquis. aliâs 286. Card. in cap. ad apoſtolicam de regularibus, Idem quæſt. 9. & Bonifacius poſt eum in Clemen. eos de regulari. Roman in l. pr. §. quoties de publica. & vectigal. & Paleotus conſ. 54. num. 19. lib. 4. inter conſilia Alex. qui ſolùm limitat quando monaſterij, aut perſonæ conditio eſt immutata.

In contrariam ſententiam, quod ſcilicet integer annus requiratur abierunt Rainer. Forliu. in l. quod dicitur §. fin. ff. de teſta. milit. Gulielmus Cuneus in l. nec non §. ſi quis ſæpius, ex quibus cauſ. maior. Bartol. & Paul. Caſtren. in l. interdum, §. quoties de publica, & vectigal. Angel. num. 4. Rom. Alexan. Iacob. à S. Georg. num. 6. & Deci. num. 9. in l. ſi idem cum eodem. ff. de iuriſd. Omni Iud. Idem Angelus num. 3. & poſt eum Imol. in l. quoties in ſtipulationibus de verbo obligation. Ioan. Lignan. Abbas num. 9. & Ioann. Anan. in cap. ad Apoſtolicam de regulari. Ancharan. in cap 1. 7. nota. de regulis Iur. libro 6. Lap. optimè alleg. 46. num. 2. & 3. Gem. in cap. 3. & Philip. Franc. in cap. pr. num. pr. de regulari. li. 6. And. Barba. conſil. 135. num. 2. lib. 4. Idem Alexan. conſil. 34. num. pr. lib. 5. Angel. in ſumm. verbo Nouitius num. 15. Silueſt. verbo Religio 5. quæſt. 4. Summ. Armill. verbo Nouitius num. 12., & Grego. Lopez l. 3. titu. 7. parti. pr. verbo *vn año*. quæ poſterior ſententia verior eſt, atq; ea potisſimum ratione confirmatur, quod non ſit coaceruatio temporum.

Qua ratione moti ſcripſerunt Angel. Peruſinus in §. Hæc autem tria in prohemio digeſtorum num. 4. And. Barba. dict. conſ. 35. nu.

10 2. & Iaſon in dict. l. Si idem cum eodem num. 7. † non incidere in pœnam ſtatuti prohibentis biduo detineri bannitos, eos, qui diuerſis temporibus biduo detinuerunt.

F Sic

11 Sic etiam ſtatutū eximens à carceribus eos.qui per annum ibi per manſerint, non prodeſt eis qui diuerſis temporibus permanſerunt, ut docēt. Angel. Iacobi à S.Georg. num. 7. & Paul. Caſt. in d. l. ſi idē cum eodem in d. l. quoties de verborum obligat.

Eadem ratione reſponderunt Alex d. conſ. 34. Paleot. d. conſ. 54
12 & Andr. Barba. d. conſ. 135. † immunitatem quinquaginta annorum conceſſam habitantibus decennio in comitatu Bononienſi, pertinere ad eos, qui cum diuerſis temporibus decennio in eodem comitatu ſtetiſſent, poſtea decennio continuò habitauerint,atq; ab hoc tēpore completo immunitatem competere.

13 Hinc etiam dixit Iacob. à S. Georg. in dict. l. ſi idē cum eodē, † ſi famulus promiſit ſeruire per annum, & ſeruiuerit per ſex menſes, & deinde exierit, ſi reuertatur poſtea, offerens ſe paratum ſeruire per aliud ſemeſtre, me non eſſe obligatum illum recipere, quia factum vnius temporis differt à facto alterius temporis l. ſi non ſortem §. libertus de condit. indebi.

14 Et generaliter quotieſcunque temporis fit mentio accipienda eſt de cōtinuo l. fin. §. quoties de publi.& vectig. l. 3. vbi Gloſ.not. de vſucapio. & l. nunquam §. pr. eod. tit. c. pr. vbi Ioa. Andr. not. de vita: & honeſt. Cleric. lib. 6. c. laudabilem, vbi gloſ. not. de frigid. & malefic. quod latius ſcripſerunt Bart. & Bald. in l. genero. ff. de his qui not. infam. Idem Bald. in l. Emilius num. 8. ff. de minori. in l. ſi cum Hermes num. 5. infra de loca. Lap. alleg. 46. nu. 3. And. Barba.d. conſ 35 nu.2. Alex. conſ. 113. num. 3. lib. 5. Iaſon in d. l. ſi idē cum eodem num. 7. Lancelot. Decius in l. fin. de annuis lega. Pariſ. conſ. 37. num. 26. lib. 3. & Ægid. Boſſ. tit. de iniur. nu. 25.

15 Quæ propoſitio fallit primo fauore libertatis l. paulus §. Caius de liberali cauſa, de cuius tamen intellectu videndus Dec. in d.l. ſi idem cum eodem num. 6. de iuri. omnium Iud.

16 Secundo non admittitur in materia fauorabili Iaſon in d. l. ſi idē
17 cum eodem num. 7. † Ideoq; priuilegium conceſſum clerico ſtudenti triennio Iuri Ciuili, non intelligitur de continuo, ut docuit Bar. in l. non ſolum §. annus ff. de excuſat. tutorum.

Tertio denique non procedit cùm eadem eſt ratio ſi Decio credimus in d. l. ſi idem cum eodem, quarum limitationum nulla ad caſū noſtrum adaptari poteſt, cùm in nouitij odium verſetur, qui temporibus interpellatis regulam ita commodè probare non poteſt, nec authoritates Bartholo. Brix. & aliorum pro contraria adductorum
19 obſtant, nam intelligendæ † ſunt cùm quis poſt annum completum receſ-

receſsit à monaſterio, ad quod ſi reuertatur, non eſt alius annus indulgendus, ut intelligunt ſuperius pro noſtra opinione relati doct.

SVMMARIA EX CAP. V.

IN Profeſsione ſollemni expreſſa requiritur perſona, quæ illam recipiat, ut reciproca inducatur obligatio.

Perſona recipiens ad profeſsionem debet eſſe talis, quæ poſsit incorporare religioni quæ ab Abbate, & Capitulo repreſentatur.

Receptio profeſsionis fieri poteſt ab aliquo particulari dummodo Abbatis, & Capituli mandatum præcedat, vel ratiahabitio ſubſequatur.

4 *Item ſi ex conſuetudine ſolus Abbas recipit.*

5 *Item ut Abbas teneatur requirere conſenſum Capituli, non autem ſequi.*

6 *Et quando Capitulum non contradicit.*

7 *Vel ſi Abbas vellet religioni obligare, non autem monaſterio.*

8 *Vel in profeſsione, quæ ſolùm obligat religioni in genere.*

9 *Profeſſus in manibus alterius, quàm Abbatis, aut conuentus, ſine mandato obligatur voto ſimplici.*

10 *Epiſcopus cum cauſa, & ſine cauſa poteſt ad profeſsionem aliquem recipere.*

11 *Vel Abbati mandare, ut aliquem recipiat legitima excuſatione ceſſante.*

CAPVT QVINTVM.

SECVNDO Ad huiuſmodi profeſsionem validandam neceſſe eſt, ut interueniat perſona, quæ profeſsionem recipiat, ad hoc, ut inducatur reciproca obligatio inter emittentem, & recipientem profeſsionem, quorum primus ad obedientiam obligatur, alter verò ad tutelam, & alimenta: Item etiam ut ſit diſtinctio perſonarum, ſicut in ſimili inter contrahentes matrimonium requiritur ca. ſi inter de ſponſalibus, inter Baptizantem, & Baptizatum cap. debitum de bigam; inter repreſentãtem, & repreſentatum cap. per noſtras de iurepatro. & inter inſtituentem, & inſtitutum ca. fin. de inſtitu. & inter infeudantem & in feudatum obli-

gatio reciproca contrahitur cap. 1. de forma fidelita. Hic autem Perſonarum interuentus ſpecialis eſt in profesſione, ut huiuſmodi quaſi contractus celebretur; quod in alijs votis non requiritur, cùm ex ſola vouentis pendeant voluntate, Immortali Deo ſe obligantis, ut docent Innocen. num. 6. Hoſtien. num. 13. Ioan. Andre. num. 4. Anton. Butr. num. 9. Abbas num. 10. Henricus Boich, & Io. Anan. vterque num. 4. in cap. porrectum de regularibus Specul. tit. de ſtatu Monach. quęſt. 19. num. 24. Ioan. de Friburgo in ſum. Conſeſſor. lib. pr. titul. 8. de voto quæſt. 12. Calderi. conſil. 6. titu. de regula. Gem. in cap. 3. §. fin. num. 6. & 11. eod. titu. lib. 6. Angel. Claua. in ſum. verbo profesſio col. 2.

2 Hæc verò perſona aliquem ad profesſionem recipiens debet eſſe talis, quæ posſit alios incorporare Religioni cap. porrectum de regularibus cap. inſinuante, qui Cleri. vel vouen. l. 2. titu 7. part. prima, quæ quidem ab Abbate, & Capitulo repreſentatur, ad quos ſimul monachorum ſpectat receptio, ita ut ab altero facta, altero irrequiſito irrita cenſeatur c. fina. de regularibus lib. 6. Old. conſil. 97. Gloſ. Archidiac. Ioan. Monach. Gem. & Philip. Franc. in dicto cap. fin. Ioan. Andr. & Abbas optimè num. 11. & 12. in cap. ad Apoſtolicam eodem titu. Lap. alleg. 31. Card. Zabarell. conſi. 106. num. pr. Calderin. conſ. 16. titu. de regularibus, Angel. verbo profesſio colum. 2. Silueſt. verbo Religio 3. quæſt. 13. num. 13. & 16. Sum. Armil. verbo Nouitius num. 18. licèt contra ſolùm ſcripſerit Guido pap. deciſ. 522. num. 2.

3 Quæ concluſio fallit primo cùm ab alijs perſonis Capituli, & Abbatis mandato, vel ratihabitione ſubſequente recipitur, ut a Monacho, Clerico, laico, vel Abbatiſſa Innocen. Hoſtien. Ioan. Andr. Anton. Butr. Abbas Henric. Boich in d. cap. porrectum Ioan. de Ligna. & Abbas num. 4. in cap. ad Apoſtolicam de regulari. Hoſtien. in cap. conſuluit, qui cleri. uel vouen. poſtq; ipſum Præpoſi. Archidiac. & philip. Franc. in cap. 3. eod. titu. de regular. lib. 6. Ioan. de Friburgo in ſum. Confeſſ. titul. 8. de vot quæſt. 12.

Quod verum eſt etiam ſi conſtitutione Religionis ſtatutum eſſet, non valere profesſionem factam extra monaſterium, ſed præſente conuentu ſub certis ſollemnitatibus, ut ſtatuit Rota deciſ. 4. de regularibus in antiquis, cuius ſententiam commendat Feli. in cap. fin. de offic. ord. num. pr.

4 Secundo non procedit cum ex conſuetudine ſolus Abbas recipit, ut ſcriptum reliquerunt Specula. tit. de ſtat. Monach. quęſt. 20. num. 25.

25. & Abb. in cap. ad Apoſtolicam num 11.

5 Reſtringitur tertio ut ſolùm teneatur Abbas requirere Capituli conſenſum, non autem ſequi ex doctrina Abb. in d. cap. ad Apoſtoli. num. 12. cuius ſententiam communiter receptam teſtatur Angel. in Summa verbo profesſio col. 2.

Quod apertè deſumitur ex egregia diſtinctione Bart. in l. pr. §. ſi plures de exerci. actio. atq; aliorum, quos adducit Aimon. Crauetta conſ. pr. num. 3.

6 Quarto fallit eo caſu, quo Capitulum non contradicit, ut notant Gem. & Philip. Fran. in cap. fin. de regular. lib. 6.

7 Quinto etiam eo caſu ceſſat, quo Abbas ordini ſolùm obligare vellet non autem monaſterio, ſi credimus Lap. Gem. num. 4. & Philip. Franc. in dicto cap. fin.

8 Sexto fallit in profeſsione, quę ſolùm obligat Religioni in genere in qua ſusficit perſona habens adminiſtrationem religioſam. Gem. in cap. 3. num. 11. in cap. fin. num. 4. poſtq; ipſum Philip. Franc. nu. 3. de regularibus lib. 6.

9 Septimo non procedit quoad hoc, ut is, qui profeſsionem emiſit, obligetur ſimplici voto, ut docent Innocen. & Anton. Butr. num. 9. in cap. porrectum de regularibus. Calderinus conſil. 5. num. pr. de regularibus.

10 Octauo non habet locum in Epiſcopo, qui non ſolùm profeſsionem recipere poteſt cum cauſa, ut quando Monaſterium amplas facultates haberet, ac Monachorum defectum pateretur, nec Abbas monitus in pręfixo termino aliquem creaſſet, ut ſcribunt Calderinus conſ. 16. titu. de regularib. & conſ. 24. eodem titu. Gem. num. 5. & Philip. Franc. in dict. cap. fin. verumetiam abſque cauſa, vel ex negligentia Abbatis; Poteritq. Epiſcopus, aut extra monaſterium ſub propria obedientia retinere viuendi regula monacho præfixa, quod vno ore fatentur Innocen. num. 5. Hoſtien. num. 14. Ioan. And. num. 4. Anton. Butr. num. 9. Abbas num. 12. & Ioan. Anan. num. 5.

11 in cap. porrectum de regularib. † aut Abbati mandare, ut illum recipiat, qui legitima excuſatione ceſſante admittere tenetur, ut reſpondit Calderinus conſ. 24. titu. de regulari. quem ſequuntur Gemin. & Philip. Franc. in dict. cap. fin. non tamen poſſe conuentum Prælato contradicente, ut reſpondit Calderin. d. conſ. 24.

SVM-

SVMMARIA EX CAP. VI.

PROFESSIO ſollemnis Religionis, ut teneat, requirit habilitatem perſonæ vouentis.
Impuberes profiteri non poſſunt.
Actori incumbit onus probandi, ſi de ætate profeſsi dubitetur, & illi curator dandus,
Moniales cogendæ ſunt coram Epiſcopo preſentare monialem quæ dicitur impubes.
5 *Malitia non ſupplet ætatem in profeſsione ſollemmi.*
6 *Malitia ſupplet ætatem in matrimonio carnali.*
7 *Diuerſa eſt ratio, quæ conſideratur in matrimonio carnali, quàm in ſpirituali, ut malitia ſuppleat ætatem.*
8 *Matrimonium carnale facilius toleratur, quàm ſpirituale.*
9 *Sacramenta non ſubſunt iudicio Eccleſiæ, ut ſubſtantia mutari poſsit.*
10 *Pubes in decimo quarto anno profiteri non poteſt in ordinibus mendicantium.*
11 *Item nec poteſt in inſulis, in quibus ante decimũ octauũ annum nõ recipiuntur.*
12 *Quæ conſtitutio ſeruatur in ordinibus* Carthuſienſium*, montis Olіueti, Minimorum, ſanctæ Brigidæ, & poteſt extendi ad minores, & prædicatores ob regulæ aſperitatem: ſed contrarium eſt verum.*
13 *Prædicatores, & Minores ob regulæ aſperitatem non debent recipere ad profeſsionem ante decimum octauum annum, ſed contrarium ex conſtitutionibus Prædicatorum affirmatur.*
14 *Cap. quia in inſulis reuocatũ aliqui aſſerunt, quod ex cõſuetudine admittimus*
15 *Cuius capitis diſpoſitio fallit in inſulis in quibus non eſt dura congregatio.*
16 *Cauſa in lege appoſita finalis præſumitur.*
17 *Profeſsio fieri non poteſt ante decimum ſextum annum ex Conc.* Triden. *diſpoſitione in quacunq; religione.*
18 *Ad religionem non poteſt aliquis recipi poſt decimum ſextum annum, niſi in Capitulo generali, uel prouinciali receptio approbetur ex conſtitu. Six.* V.
19 *Malitia ſupplet ætatem in voto ſimplici, etiam religionis, licet alij contrarium ſentiant, quod defendimus reprobato Caietani intellectu.*
20 *Impubes, qui ſollemniter profitetur obligatur voto ſimplici.*
21 *Regula, quod non valet, quod ago, ut ago, valet ut valere poteſt, explanatur habere locum in votis.*
22 Coniugatus *ſi profiteatur inuita vxore, remanet obligatus voto ſimplici.*
23. *Doli capax, vel pubertati proximus dicitur ille, qui ad decimum annum cum dimi-*

dimidio peruenit, uel ſex menſibus ante legitimam ætatem.

24 *Verior tamen eſt opinio quæ iudicis arbitrio remittit.*

25 *Contractus à minore iuramento firmatus, validus eſt, licèt alij contra.*

29 *Impubes doli capax iuramento obligatur, ſed contractus non tenet.*

27 *Iuramentum quò ad Deum obligat minorem, ſecus quoad Eccleſiam.*

28 *In Hiſpania prohibetur fieri contractus cum iuramento.*

26 *Votum ſimplex, cui minor quatuordecim annis obligatur à parentibus, & tutoribus irritari poteſt, quod generale eſt in omnibus votis.*

30 *Pater abſq; cauſa votum filij impuberis irritare poteſt abſq; peccato.*

31 *Votum impuberum à patre reuocatum extinguitur, ita ut non teneatur ante legitimam ætatem implere, etiamſi habuerit animum adimplendi poſt pubertatem.*

32 *Filius cuius votum pater irritauit, non tenetur adimplere, etiamſi ille iterum conſentiat.*

33 *Pater non poteſt irritare votum filij ſine peccato, cùm aut ab initio conſenſit, aut ratum habuit, licèt filius illud non ſeruando, non peccet.*

34 *Conſenſu patris, vel mariti in voto filij, uel vxoris Deo ius quæritur.*

35 *Pater irritare non poteſt votum filij impuberis ipſo inſcio emiſſum poſt pubertatem, ſi illo tempore ſciuit, aduerſus Caietanum qui aliter intelligit.*

36 *Principis confirmatio actum inualidum, etiam ex certa ſcientia illum non validat, quod tanquam validum confirmauit.*

37 *Pater reuocare poteſt ingreſſum filij ante pubertatem, dummodo ſtatim faciant præſentes, abſentes uerò infra annũ, qui à tempore ſcientiæ cõputatur.*

38 *Annus integer tunc patri reuocanti eſt dandus, cùm vſq; ad decimum quartum annum tantùm temporis ſupereſt, ſecus ſi minoris.*

39 *Pater reuocare poteſt votum filij, quia ante pubertatem non deſinit in poteſtate patris eſſe.*

40 *Pueri ad religionem admittendi ſunt quod pluribus rationibus, & exemplis confirmatur.*

41 *Anna Samuelem puerum Deo obtulit.*

42 *Ioannes Baptiſta puer deſerta incoluit.*

43 *Apoſtoli pueros ad religionen Chriſtianam recipi inſtituerunt.*

44 *Romani nobiles Beato Benedicto pueros in religione educandos tradebant.*

45 *Parentes filios religionibus offerre poſſunt vſq; ad legitimam ætatem.*

46 *Filij poſt pubertatem poſſunt à monaſterio exire, ſi à parentibus fuerunt oblati*

47 *Minor quatuordecim annis poteſt à monaſterio recedere, etiamſi illud ingreſſus eſt abſq; patris licentia.*

48 *Offerendi, & reuocandi filios à religione authoritas ratione patriæ poteſtatis, competit parentibus, non Iuris naturalis vigore.*

Licèt

49 *Licèt alij hanc poteſtatem patri, & matri communem eſſe affirment cuius contrarium tenemus.*
50 *Poteſtas vendendi filios ob famem patri ſolùm competit.*
51 *Poteſtas irritandi votum filij, patri ſolùm conceſſa eſt.*
52 *Mater offerre poteſt filium in religione cum patris conſenſu, & eſt intellectus ad C. quicunq; 20. quæſt. pr.*
53 *Filius familias maior quatuordecim annis religionem ingredi poteſt abſque patris conſenſu.*
54 *Chriſtus factus eſt pro nobis obediens vſque ad mortem.*
55 *Erat ſubditus parentibus.*
56 *Patris authoritas, ut paterna licentia, non requiritur in his quæ ad Deum pertinent, quod pluribus firmatur authoritatibus ſacrorum Doctorum.*
57 *Filius mutat ſtatum, Religionis ingreſſu.*
58 *Filius deſinit eſſe in patria poteſtate per Religionis ingreſſum, & in alterius poteſtatem tranſit.*
59 *Quoad incommoda, ſecus quoad commoda.*
60 *Item quoad poteſtatem profitendi tantum, ſecus quoad alia.*
61 *Maior quatuordecim annis ingenuus, liber eſt in his, quæ ad ſtatus ſui pertinent diſpoſitionem.*
62 *Patria poteſtas publici iuris eſt.*
63 *Filius familias matrimonium contrahit abſque patris conſenſu.*
64 *Matrimonium liberæ voluntatis eſt.*
65 *Filius familias Religionem ingredi non poteſt, quando pater ſine eius obſequio commodè viuere non poteſt.*
66 *Pater religionem ingredi non poteſt, & filios deſerere, niſi commodè viuere poſſunt.*
67 *Quod intelligitur de mediocri neceſſitate.*
68 *Etiamſi votum ingrediendi feciſſet.*
69 *Filius familias iam profeſſus à Monaſterio exire non poteſt pro patre iuuando. aduerſus Joannem Maiorem, & Henricum de Gandauo*
70 *Fallit cùm pater in extrema neceſſitate eſt, in qua ſibi poteſt à ſolo filio ſubueniri.*
71 *Item ſi erat in neceſſitate, tempore, quo ingreditur filius.*
72 *Item filius tenetur ſuccurrere parentibus in omnibus. quę poteſt facere ſalua ſui Prælati obedientia.*
73 *Filius tenetur pro parentibus exorare, auxilium, & reuerentiam exhibere.*

CAP-

CAPVT SEXTVM.

1 TERTIO vt profeſsio firma ſit profitentis habilitas requiritur, quæ in eo conſiſtit, vt omninò liberæ ſit conditionis, pleni intellectus, & liberæ voluntatis, quapropter ab hac profeſsione faciẽda plures ſunt excluſi.

2 Et primò quidem impuberes, maſculi quidẽ minores 14. annis, fœminæ minores duodecim, c. 1. ubi glo. c. ad noſtram. c. ſignificatum. c. cum virum. c. cum ſimus, de regulari. c. 1. eod. tit. lib. 6. clem. eos, de regulari. c. firma. c. illud. 20. q. 1. c. ſi in qualibet. 20. q. 2. l. 4. tit. 7. par. 1. † de

3 qua ætate ſi dubitetur actor probare tenetur, vt docent Ioan. Andr. Ant. Butr. num. 13. & Abb. nume. 5. in c. 1. de regul. ex doctrina Bar. in l. de ætate, num. 12. ff. de minor. facit tex. in l. ſi minorem, vbi Bald. & Sal. infra de in integrum reſtitut. in l. neque natales, & tex. in l. cum te minorem, infra de probat. quod ſi quis minor ingreſſus eſt, & dubitetur vtrum ingreſsio teneat, eſt illi curator dandus, ex ſent. Spec. titu. de ſta. monach. quæſt. 30. Archidiacon. & Aegid. Bellam. in Can. puella. 20. q. 2.

4 Item etiam ſi monialis minor ingrediatur, cogendæ ſunt moniales, ut ipſam extra monaſterium coram Epiſcopo exhibeant, ut not. idem Archidia. & Aegid. Bellam. d. loco.

5 Neq; in hoc caſu malitia ſupplet ætatem, ut docet D. Thom. 2. 2. quęſt. 88. art. 9. & quæſt. 189. ar. 5. in reſponſ. ad tertium, in 4. ſent. diſtinct. 27. quæſt. 2. art. 3. & diſt. 38. quæſt. 1. art. 1. & opuſculo 17. cap. 12. & 13. ad decimum. Hoſtien. in ſum. de regularib. §. & vtrum exire verſ. quod autem dixi. Innoc. Ioan. Andr. Anton. But. Abb. & Præpoſ. in c. de illis, de diſpenſ. impub. Idem Innoc. Hoſt. Ioan. And. & alij in cap. cùm ad monaſterium, de ſtat. monach. Anton. & Abbas qui communem dicit in cap. poſtulaſti, de regulari. gloſ. 2. quæſt. 1. in ſumma Abb. num. 8. Card. num. 7. Bonifa. num. 2. & ſequen. in Clemen. eos de regular. Idem Abbas in cap. ſignificatum, num. 4. & in cap. cùm virum, num. 4. de regularib. Ægid. Bellam. in cap. propoſitum, num. 2. 20. quæſt. 3. Silueſter uerbo Religio 2. quæſt. 12. Na-

6 uar. c. 12. num. 68. nec obſtat, † quod in matrimonio carnali malitia ſuppleat ętatem. c. de illis. c. puberes, c. fin. de diſpen. impub. l. 6. tit. 1. par. 4. not. glo. Hoſtien. Ioan. Andr. Abb. & Præpoſitus in d. c. de illis,

7 & poſt alios D.Couar.in Epito.de ſponſ. 2.par.c.1.nu.3. †Nam in matrimonio carnali diuerſa eſt ratio,cum ex eo quis tantum homini obligetur,quod uinculum ſaltim morte diſſoluitur, ſecus in matrimonio ſpirituali,quod eſt omninò indiſſolubile, vt docet gloſſ. 2. q. 1. in ſum.quam ſequuntur Ant.in c.poſtulaſti.num.5.de regul.Abb.in c.ſignificatum,eod.tit.& Sil.uerbo religio.3.q.2.

Huic accedit ſecunda ratio Hoſtien.in ſum.de regularib. §.& vtrū
8 posſit exire,† qui matrimonium carnale facilius tolerari voluit,quā ſpirituale: cum multę aſperitates ſint in religionibus,& mutatio morum,quæ ardua eſt.Item vt Apoſtaſiæ euitetur materia, vt explicant Ioan.Andr.in c.tua,de ſponſal. & in c.1.nume.1.de deſpon. impuber. lib.6.& Caietan.2.2.quæſt.88.art.9.in primo dubio, verſi. ad confirmationem,qui affert,& ſecundam rationem,volens id operari ſacramentum Eccleſiaſticum,quod videtur operari in matrimonio, quod quidem ſacramentum in profesſione non interuenit, quibus accedit Dominic.Sot.lib.7.de iuſt.& iure,quæſt.4.art.2.aſſerens aliud eſſe in
9 matrimonio,& ordine, cum tanquā † ſacramenta non ſubſint Eccleſiæ iudicio,vt ſecundùm eſſentiam mutentur, & ideo vbi competens ſubeſt materia,non poteſt illa ſacramenta irritare, cum ergo vir, & fœmina iure naturę liberè posſint ſe matrimonio coniungere, ſi malitia ſuppleat ætatē eccleſia, huiuſmodi matrimoniū irritare nō pōt, at quoniam in religione nullum interuenit ſacramentum, poteſt Eccleſia ſolemne religionis votum irritare, quę tamen opinio tuta nō videtur cum non tollat ſubſtantiam matrimonij;ſi Eccleſia prohiberet contrahi ante decimumquartum annum, ſed ex cauſa perſonam inhabilem reddit ad contrahendū,quod Eccleſię permittitur, vt not. ſcribentes in c.ex publico,de conuerſio.coniug.

Ex pręcedentibus ergo colligitur puberem, in decimoquarto an-
10 no profiteri poſſe, † quæ concluſio fallit primo in ordinibus mendicantium in quibus ante probationis annum profiteri nemo poteſt,& conſequenter neceſſe eſt.vt in decimoquinto anno profiteatur, vt ſuperius in primo requiſito diximus, quod quidem, vt ibi declarauimus ad hoc tantum procedit,vt ille religioni in ſpetie nō obligetur. Eſt etiam id intelligendum verum eſſe in profesſione expreſſa, ſecus verò in tacita,quæ cum a iure inducatur in ordinibus mendicantiū, ante probationis annum,non eſt prohibita;c.2. vbi glo. in verbo veſtro ordini.Archidiacon.Ioan.And.in c.3.vbi glo. verbo obligatio,& Philip.Fran.num.4.de regul.lib.6.cuius rei ea eſt ratio. Omnis enim tacita profesſio(præter eam, quæ inducitur delatione habitus indi-

ſtincti

ſtincti per annum)obligat religioni in genere, ideoq. ſicut expreſſa ante annum facta obligat religioni in genere, ita etiam tacita obligat in genere.

11 Secundò in inſulis, in quibus cum dura ſit monachorum congregatio, ante decimum octauum annum ad profesſionem recipi nullus poteſt, c. quia in inſulis, de regu. c. quia autem. 20. quæſt. 1. quo caſu voti obligatio impeditur, nec ualida eſt profesſio antea facta, vt docet Hoſtien. in d. c. quem ibi ſequuntur Ioan. And. & Anton. nume. 3. idem Ioan. And. in regula cum non ſtat, de reg. iur. lib. 6. Archidiac. num. 4. & Ægid. Bellam. num. 2. in c. 1. 2. q. 1. a quibus omnibus diſſentit Abb. & rectè nume. 4. in eod. c. quia in inſulis: nam cum hoc tempus inductum ſit in fauorem ingredientis, poteſt quilibet ſuo fauori renuntia-

12 re, vt in c. ad Apoſtolicam, de regula. † Quam conſtitutionem receperunt ex proprijs conſtitutionibus religioſi Carthuſienſes, & congregationis Montis Oliueti, vt docet Card. a Tur. Crem. in d. c. quia autem. 2. quæſt. 1, qui aſſerit in Concilio Baſilicenſi, propoſitum fuiſſe, vt in alijs religionibus ſeruaretur, nec obtineri potuiſſe. Abb. nu. 5. Ioan. Anan. num. 2. in d. cap. quia in inſulis. Item etiam recepit religio minimorum, vt teſtatur Emilius Maria Monoleſſus ad Bertachini repertorium verbo profesſio. Eandem conſtitutionem ſtatuit, & reuelauit Dominus, & Saluator noſter Sanctę Brigidę, vt relatum eſt in regula Sancti Saluatoris poſt. lib. 8. reuel. c. 22. in quo expreſſum eſt, nullam ſororem ſuſcipiendam eſſe in ea religione, ante decimum octauum ſuę ętatis annum, nec aliquem Clericorum, ſeu Fratrum an-

13 te vigeſimũ quintũ annum ad profesſionem admittendum. † Idem ẽt in Prædicatoribus, & Minoribus: locum habet, cum eorum obſeruantia ſit valde dura, vt docent Ioan. And. Anto. Abb. & Ioan. Anan. in d. c. quia in inſulis, Angel. in ſum. verbo nouitius, num. 2. & generaliter in omnibus locis, vbi durior eſt congregatio, yt colligit Abb. ex mente gloſę, & Doct. in d. c. Quod tamen abſque contradictione non procedit: cum nec in Prædicatoribus, aut Minoribus ſeruatum fuiſſe aſſerant Ioan. And. Anton. Card. Zabarel. Ioan. Ana. in d. c. quia in inſulis. Silueſt. verbo religio. 3. num. 2. quæſt. 1. quod ex Prędicatorum conſti-

14 tutionibus patet, quibus ſexdecim annorũ ætas præfinitur. † Immo ex ſententia Archidiacon. Pet. Palud. Silueſt. d. loco, & D. Anton. in 3. par. titu. 16. c. 3. §. 1. & generaliter, d. c. quia in inſulis reuocatũ, quod quidem non admitterem, niſi reuocationem viderem, dummodo ex conſuetudine reuocatum non intelligeremus: in omnibus enim religionibus, & Carthuſienſium, Minimorum, & Montis Oliueti id nul-

lo pacto obſeruari videmus,atque ita loqui hos doctores arbitror.
15 Cuius cap.diſpoſitio non procedit in ijs inſulis, in quibus non eſt
dura congregatio: cum huius diſpoſitionis finalis cauſa fuerit aſpe-
ritas,vt affirmant Abb. & Ioan.Ana.eo in loco, & quamuis Io. Andr.
contrarium ſentire videatur,aſſerens huiuſmodi cauſam impulſiuã,
eius tamen opinio meritò reijcienda eſt: cum omninò cauſa finalis
exiſtimanda ſit,tanquam principaliter ab agente cõſiderata, vt poſt
D.Thom.& Nauar. docet D.Couar.lib.variarum reſolut. 1. c.2. nu.
16 2.tum ex generali regula,qua traditum eſt † omnem cauſam in l.ap-
poſitam finalem prȩſumi, vt docent quamplures, quos affert Tira-
quel.in reg.ceſſante:prima limit.num.21. tum quia eſt inducta in fa-
uorem,vt ſcribit idem nume. 22. tum etiam quia eſt in diſpoſitione
expreſſa,vt concludit num.51. item etiam quia eſt generalior diſpo-
ſitione,vt probat nume. 62. necnon etiam quia ex prohemio colligi-
tur num.64.ac tandem cum dictio quia ſit appoſita, vt idem probat
nume.87.

His igitur caſibus exceptis profeſſio in decimo quarto anno fieri
17 poteſt,vt ſuperius explicatum eſt. † Hodie tamen ex Concilij Tridẽ.
diſpoſitione ſeſſ.25.cap.15.de regul. generaliter conſtitutum eſt: in
quacunque religione,tam maſculorum,quàm fœminarũ, profeſſio-
nem ante ſextum decimum annum expletum faciendam non eſſe,
ante quod tempus facta profeſſio nulla eſt ipſo iure,nec aliquam ob-
ligationem inducit ad alicuius religionis,vel regulæ obſeruantiam,
vel ad alios quoſcunque effectus,à qua diſpoſitione duo colligimus.

Alterum,quod profeſſio ante decimum ſextum annum facta nulla
ſit, nec religioni in genere obliget:alterum, quod hac ratione, nec
etiam tacita profeſſio fieri poteſt ante ſtatutam ȩtatem.

18 Nouiſſimè tamen, poſt hæc ſcripta Sixtus V.Pontifex Maximus,
conſtitutionem promulgauit, qua ſtatuit ad religionem recipi non
poſſe aliquem,niſi a ſextodecimo anno infra; Verum ſi maior fuerit
in capitulo generali, vel prouinciali admittendum eſſe, morum, &
vitæ ipſius, & de natiuitate, & ætate informatione prȩhabita, cuius
verba ſunt hȩc: *Quare volumus, vt cuiuſq; iuuenis, aut viri maioris
ſexdecim annis a ſeculo ad religionem tranſeuntis approbatio, admiſſio,
& receptio, in generali, vel prouinciali capitulo, vt ſupra ordinatum
eſt pro tempore facta, necnon, & religioſi ſic recepti nomen, & co-
gnomen, quo in ſeculo vtebatur, & patria in actis ipſius capituli deſcri-
bantur, & notentur.*

19 Quod autem hucuſque diximus malitiam in religionis ingreſſu
non

nõ ſupplere ætatẽ, locũ habet in voto ſolemni religionis,non autem in voto ſimplici. Nam cum huiuſmodi votum ſimplex ex animi deliberatione efficaciam habeat,qua ſe Deo obligare quis intendit, ſi deliberatio illa.& rationis vſus adſit, ante legitimam ætatem omni voto ſe obligare poteſt,c.2.de voto,quod ſpecialiter in uoto religionis adnotauit Angelicus Doctor Theologorum norma D. Thomas. 2.2.quæſt.88.art.9.& quæſt.189. art.5. in quarto ſententiarum, diſt. 27.quæſt.2.art.3.& diſtinct.38.quæſt.1.art.1.& opuſc.13. ad decimũ. D.Thomam ſequuti ſunt Alber.in dictio. verbo religio 3. in principio.Cardin.a Turre Crem.2.quęſt.1.in ſum.ad ſecundum. Io.de Friburgo in ſum.confeſſ.lib.1.titu.8.de voto, quæſt. 30. & lib.3.titu.28. de tranſit.cleri.quæſt.11.Silueſt.verbo votum. 2. quæſt.5. verbo religio.2.quęſt.14.Gregor.Lopez.l.3.titu.8.par.1. verbo *tal prometimiento*,& l.4.verbo *maguer*.eodem titul.& par.Quorum ſententia omninò recipienda eſt,quamuis contrarium ſentiant Abb.in cap.ſignificatũ, de regular.& Angel.in ſum.verbo votum.3.num.6.à quorum oppoſitionibus,dum Caieta.nititur defendere D.Thom. 2.2. quæſt. 88. artic.9. 3.notab.in eundem errorem arbitror recidiſſe,dum aſſerit malè intelligi D.Thom. ab his, qui interpretantur loqui in omni voto etiam religionis, cum loquatur de voto diſtincto a voto religionis, quod ex ſequentibus D. Thomæ verbis colligere conatur, dum docet non obligari quenquam voto ſolemni religionis quantumcunque ſit doli capax, quod tanquam ſolemne inualidum eſt ex defectu ætatis,nec vires habet in vim ſimplicis voti, ſtatuente hoc Eccleſia in c.1.de reg.lib.6.a qua diſpoſitum eſt,eum, qui ante decimum quartum annum profeſſus eſt,poſſe liberè ad ſeculum redire, quod nõ ſtatueretur,ſi ſaltim eſſet obligatus voto ſimplici.

Qua in re animaduertendum eſt Caietanum non rectè percepiſſe mentem Diui Thomæ,nec veritatem quæſtionis: cum expreſsè Diuus Thomas loquatur etiã in voto religionis, vt ex eius verbis colligitur,præcipuè d.art.quæſt.88.in 2.argumento dum adducit,quod ſtatuitur in cap.puella.24.quæſt.2.religionis votum a puero,vel puella,ante pubertatis annos factum a parentibus,vel tutoribus irritari poſſe,& deinde in ſolutione docet ex eo, quod irritari poteſt validũ eſſe: ſi enim votum inualidum eſſet,nullo pacto a parentibus reuocari poſſet,atque ita intellexerunt D.Thom.omnes ſuperius relati ſcribentes:ſed Diuus Thomas voluit docere votum illud ſolemne non obligare ad votum ſimplex ex eo,quod nullum ſit,non quod voto ſimplici religionis nõ obligetur impubes doli capax, vt ſupra diximus.

Nec

Nec etiam obſtat diſpoſitio.c.primi de regulari.lib.6. & c. ſignificatum,& c.ad noſtram,de regular. quibus ante decimum quartum annum profiteri non poſſe ſtatuitur. Illud enim in voto ſolemni locum ſibi vendicat,vt rectè animaduertit Siluest.dicto loco, verſ. votum.2.quæſt.5. Neque ex hoc Caieta.ſequitur conſequentia, quod cũ non valeat,vt ſolemne,neque valeat,vt ſimplex: nam id omninò ex diuerſitate rationis ſuperius adductę,a veritate diuerſum videtur. Nec colligitur ex d.c.1.quamuis Dominic.Sot.libro.7.de iuſtitia, & iure, quæſt.4.ar.2.Idē fateatur Caietano non adducto, pro cuius intelligētia,duplex caſus conſtituendus eſt, quorum primus eſt,cum ſimpliciter quis religionem ingredi vouet, & in hoc propriè loquatur D. Thom.& alij,& certisſimum eſt obligari vouentem, qui rationis habet vſum:& in hoc caſu,non procedunt c.ad noſtram, c.ſignificatum, eod.titu.lib.6.

Secũdus caſus eſt cum quis ſoléniter profitetur, nec illa ſolemnis
20 profesſio ob legitimæ ætatis defectum a iure recipitur, Tunc enim procedit diſpoſitio d.c.primi,& in hoc etiam caſu † dicendum eſſet, obligatum eſſe profitentem ante legitimam ætatem doli capacem voto ſimplici,quod ſentiunt Ioan.de Friburgo. in ſum. confeſſ. lib.3. titu.28.de tranſitu clericorum.quęſt.11.Card.Turre Crem. 2. q.1.in ſum.ad ſecundum:dum aſſerunt, quod quantumcũque ſit doli capax ſuum non habet profesſio effectum, vt profitentem faciat iam eſſe religioſum,hoc eſt profeſſum; quaſi obligatũ ſimplici voto eſſe ſupponant,vt expreſsè docuit Anton.Butrius in c.ſignificatum, nume.5.de regulari.quod expreſſa ratione conuincitur: nam cum in profesſione duplex ſit obligatio.Altera,qua Deo quis obligatur: Altera verò, qua regulæ deuinctus remanet,vt inquit Calder.conſi.26. de regula. quem refert Gemin.in c.3.num.11.eodem titulo,lib.6.licet à regulę obligatione quis ſoluatur virtute dicti capituli primi, non tamen ab obligatione Deo quæſita liberatur: cum in votis locum ſibi vendicet
21 illa regula † ſi non valet,quod ago,vt ago,valet,vt valere poteſt. Vt expreſsè ſtatuit ſummus Pontifex in c.placet,de conuer. coniug. di-
22 cens, † coniugatum inuita vxore profitentem, & ſi nullo pacto ex ſua profesſione obligetur,ſimplici tamē voto adſtrictum remanere, quatenus ad continentiam,& debitum non exigendum poterat ſe obligare,atque id,quod in d.c.1.dicitur,profitentem ante legitimam ætatem ad ſeculum redire liberè poſſe, verũ eſt iuris inſpecta prœſumptione,quæ minorem quatuordecim annis perfectum rationis vſum non habere præſumit,quod ſi profitentem plenum rationis vſum ha-

buiſſe

buiſſe certior redderetur Eccleſia, ad illud vtique, quod vouit cogeret ad implendum, non vt profeſſum: ſed tanquam ſimplici voto obligatum, ſicuti & alios etiam cogit. cap. 2. de voto. Hodie tamen cum œcumenicum Tridetinum Concilium, profeſſionem ante decimũ ſextum annum factam omninò irritet, ac omnes voti obligationes & effectus tollat, nec tenebitur quis voto ſimplici, ſtatuente hoc ſpecialiter Eccleſia.

Ex hoc infertur ad quæſtionem, an impubes, doli capax iuramento obligetur, & firmetur contractus ab eo geſtus: In qua duplex præcipua eſt ſcribentium opinio: Altera eorum, qui iuramento validari contractum ab eo geſtum affirmant: Altera eorum huic omninò contraria.

23 Ad cuius quęſtionis, & ſuperius firmatæ concluſionis de voto ſimplici intelligentiam: Sciendum eſt quis dicatur doli capax, & proximus pubertati: Et in hoc prima eſt opiniọ glo. in §. pupillus, inſtitut. de inutil. ſtipu. in §. in ſum. inſtit. de obligation. quę ex deli. naſc. in l. pupillus de regul. iur. & in l. 1. ff. de nouat. quæ docet † eum pubertati dici proximum, qui ad decimum annum, cum dimidio peruenit, cuius ſententiam communem appellat Iaſon in l. properandum. infra de iud. quam ſequuntur Socin. in l. 1. §. adipiſci, de acquirend. poſſeſſ. Angel. Aretin. in d. §. pupillus. Franc. Mar. deciſi. 122. nume. 10. 2. par. quod expreſsè ſtatutum eſt. l. 9. tit. 1. l. 10. tit. 7. l. 12. tit. 14. & l. 8. ti. 31. par. 7. And. Iſern. in c. 1. de pace iur. firm. nu. 41.

Secunda eſt opinio, vt dicatur doli capax ſex menſibus ante ætatẽ legitimam gl. in c. atteſtationis, in c. continebatur, de diſpen. impub. quam communiter receptam aſſerit Io. Staffileus, tract. de lite: grat. & iuſt. Fol. 74. And. de Iſer. vbi ſupra.

24 † Ea tamen verior eſt opinio, quæ iudicis arbitrio remittit, quam videtur ſentire D. Thom. 2. 2. quæſt. 88. ar. 9. & 189. art. 5. dum certam non ſtatuit ætatem. Io. Fab. Sal. Ant. But. Io. Ana. Abb. Præpoſi. & Dec. quos adducunt D. Couar. in Epit. de ſponſ. 2. par. c. 5. & Greg. Lop. lib. 6. tit. 1. par. 6. verbo *mayor*.

25 Primam ſententiam, quòd ſcilicet validetur contractus ab eo iuramento firmatus, receperunt Hoſtien. Ioan. And. & Imol. in cap. cum contingat, de iureiuran. Archidiaco. in cap. quamuis pactum, de pac. lib. 6. Vmber. de Rotunio Bar. Sal. Paul. Caſt. Aret. Cur. Iunior in authen. ſacramenta puberum, infra ſi aduerſus venditio Barthol. Sali. Paul. Caſt. & Alexand. in l. qui iuraſſe. ff. de iureiurand. Roman. in l. is cui bonis, de verborum obligation. And. de Iſern. Iacob. Beluiſ. & Afflict.

flict.in c.1.de pace iuramento firman. Calderin. conſi.8. de iureiurã. Feder.Senenſis,conſi.31.Abb.conſi.39.lib.1.& 108.lib.2.Corn. conſil. 149.lib.1.Bertran.conſi.42.lib.2. quod receptum in ſac. Conſ. teſtatur Afflict.deciſi.322.nu.5.& 393. in fine, & copioſiſſimus Fran.Viui. lib.commun.opin.verbo pupillus.Grego.Lop.in l.6.tit.16.par.6. verbo *mayor*.

Alteram huic oppoſitam ſententiam expreſsè tenuerunt gl. Guli. Cun.Petrus; Cin.Odofred.Iacob.Butriga.Alberi.Bald.Angel. Fulgoſius,Anton.de Alex. & Iaſon in d. authen. ſacramenta puberum . glo. in l.fin.ff.de lib.cauſa.Bal.in l.pactum.infra de collatio.in l.final. §. filius,infra de bon.quæ liber.in l.1.de reſtitution.in integ.glo.Bald.Aluaro.& Præpoſi.in d.c.1. §.item ſacramenta puberum , de pa. iur.fir. Paul.Caſt.conſi.25.Fulgoſi. conſi.237. Fran.Mar. deciſi.122. libro 2. Anton.Gomez,tomo 2.variarum reſolut.c.14.de reſtitut. minor. nu. 18.atque Emanuel Suarez, in addition. ad eum , & Menoch. conſi. 1. nume.324.

In qua difficultate,vt omnes tollantur controuerſiæ,media eſt am
26 plectenda via,vt dicamus † obligari quidem impuberem doli capa-
cem iuramento,non tamen ab eo geſtum contractum validari,idque
27 ſenſit D.Thom.2.2.quæſt.189.ar.5.ad tertium,dum † iuramentum,&
votum æquiperat, ita vt quoad Deum iuramentum obliget doli capacem,ſecus quoad Eccleſiam & forum exterius : Cum certa requiratur ętas,eandem opinionem expreſsè affirmauit Bald.in d. capi.1. §.item ſacramenta,num.5. Alciat.in cap.cum contingat, num.234. & D.Couar.in Epito.de ſponſal.c.1.§.1.nu.4. 1. par.

28 Ad quas difficultates euitandas, non abſque ratione apud Hiſpanos ſtatutum eſt l.6.ordinationum lib.3. titul. 3. ne aliquis in regno fiat contractus,in quo iuramẽtum interponatur,quod ſi fiat, nullius ſit momenti, tabellioq. ſit officio priuatus. Quæ diſpoſitio generaliter procedit, tam in contractibus validis, quam alias inualidis, vel qui ope reſtitutionis reſcindi poſſunt, vt defendit Arius Pin. in l. 2. par.3.cap.1.num.11.infra de reſcinden.vend. licet aduerſentur, quo ad contractus inualidos Gulielm.Bened.in c.Raynutius,verbo duas habens filias,num.247.Ioan.Lup.in cap.per veſtras,de donatio.inter virum,& vxorem.§.vltim.num.20.Didacus a Segura. in l. 1. §. ſi vir, num.138.de acquiren.poſſeſſio.D.Couar. in c.quamuis pactũ. 1.par. §.3.num.7.& ſeq.Et Ant.Gomez,tomo 2.variarum reſol.c.14.de reſt. minorum. nu.22. aſſerentes non eſſe eam conſtitutionem ad contractus inualidos extendendam.

Hoc

Hoc autem votum ſimplex, quod ſupra diximus obligare minorē quatuordecim annis doli capacem, non tam omninò firmum eſt.
29 † quin poſsit à parentibus, (ſi illos habet) aut à tutoribus ſtatim reuocari.c.puella.c.ſi in qualibet.20.q.2.c.mulier, vbi glo.32. quæſt.2. c.manifeſtum,c.noluit.33.quęſt.5.not.D.Thom.2.2.quæſt.88. ar.8. & q.189.art.5.ad quartum, quod generaliter locum habet in omnibus votis,tam realibus,quàm perſonalibus,vt tradunt D.Anton. 2. parte tit.11.c.2.§.6.Ioan.de Friburgo.in ſum.Confeſ.titu.8.lib.2. quæſt.34. Henric.Boich.in cap.ſcripturæ.num.5.de voto,& Nauar.in ſum.cap. 12.nume.70.

30 Poteſt itaque pater abſque aliqua cauſa, & ratione huiuſmodi filij votum,abſque peccato irritare:cum iure ſuo in hoc vtatur: vt docēt D.Anton.dicto loco,Inno.quem cæteri receperunt in c.ſcripturæ, de voto Palud.in 4.ſenten.diſtinct.38.quæſt.2.Ioan.de Friburgo.in ſum. Confeſ.titu.8.lib.9.quæſt.32.Caieta.2.2.quæſt.88. ar.8. & Nauar.d.c.
31 12.num.69.Eritque ita extinctum tale votum filij à patre reuocatū, vt non teneatur ēt poſt legitimam ætatem adimplere, cum obligatio ſit ſemel extincta Abb.aduerſus Inno. in c.ſcripturæ, de voto: Angel. quem ſequuntur Silueſt.in ſum. verbo votum.4.q.2.aduerſus Vgo. & Pet.Palud.Caieta.2.2.quæſt.88.art.8.Dom.Sot.lib.7.de iuſtitia, & iure,quęſt.3.art.2.& Nauar.d.c.12.num.66. Idque procedit etiam ſi filius adimplendi animo poſt pubertatem votum emiſerit, vt docent Silueſt.verbo religio.2.quęſt.15.aſſerens communem Ioan.de Friburgo,in d.ſum.titu.8.lib.1.quæſt.30.& Dom.Sot.di.lib.7. de iuſt.& iure,
32 quæſt.3.art.1. † Immo etiam ſi poſt reuocationem,pater iterum conſentiat voto filij, non tenebitur filius exequi: cum obligatio filij prima reuocatione ſit extincta,Ioan.de Friburgo,in ſum.Confeſ. titul.8. lib.1.q.31.Silu.verbo religio.2.q.15.Nauar.c.12.nu.65.

33 Huiuſmodi autem votum filij nequaquam pater valet irritare, cū aut ab initio conſenſit, aut deinde ratum habuit.Immo illud irritando peccat ex Can.manifeſtum.33.quæſt.5.Riccar.in 4. ſententiarum, diſtinct.31.quęſt.2.art.2.Caietan.2.2.quæſt.88.art.8.& Nauarr. c. 12. num.61.Licet filius huiuſmodi votum non adimplens ſit peccati labe tutus,vt docet Caieta.dicto loco ſuperius adducto, extat etiam c.manifeſtum,vbi omnes notant,id tamen tunc verùm eſſe intelligendum eſt,cum filius in voto emittendo licentia vſus eſt,quod ex eo,quod in vxore ſtatutum eſt colligi poteſt,quæ iam licentiam vouendi caſtitatem habuerat,vt vir poſt emiſſum ex licentia votum,ſine peccato irritare non poſſit,vt poſt D.Thom.Pet.Palud.& Abba. docet Ioann.de

H Fri-

Friburgo, in ſum. Confeſ. lib. 1. titu. 7. q. 15. & poſt Ioan. de Neap. not.
34 Silueſt. in ſum. verbo votum. 5. in fine: cuius rei ea eſt ratio: † Nam cũ ex voto filij, vel vxoris, conſenſu mariti, vel patris emiſſo, ſit Deo ius quæſitum, non poteſt ab homine tolli, vt docet latiſsimè in ſimili Tiraquellus de legi. connub. glo. 2. verb. *contracter.* nu. 90. & 91. & glo. 8. verb. *de ſor. mari.* nu. 125. & ſeq.
35 Nec pater irritare poteſt uotum, quod, eo inſcio filius emiſerat, ac adueniente pubertate, quo tempore ſciuit, reuocare vult, ex ſent. Tabien. in ſum. verbo votum. 2. & Domi. Sot. lib. 7. de iuſt. & iur. quæſt. 3. Licet contrarium firmauerint Caietan. 2. 2. quæſt. 189. ar. 5. & Nauar. c. 12. num. 71. id verum intelligentes quotieſcunque filius in maiori ætate conſtitutus ratum illud votum non habuit, ſed validum tãtum eſſe arbitratus eſt: cum aliud ſit approbare, & ratificare, & aliud credere eſſe validum, & eo reſpectu intentionem adimplendi habere: nã hoc poſteriori caſu non videtur coram Deo ratificare, ſicut in ſimili
36 dicimus † Principis confirmationem etiam ex certa ſcientia actum inualidum non validare, quando princeps, tanquam validum confirmat, nihil de validitate ſciens, vt poſt alios reſpon. Rolan. à Valle. cóſ. 2. num. 162. lib. 1.

Verior tamen prior videtur opinio, cum ius patrię poteſtatis, & votum irritandi facultas ad tempus vſque pubertatis durauerit. Quo tempore elapſo patria poteſtas quoad irritationem voti amplius non conſideratur, quam opinionem ſequutus eſt excellens Canoniſtà, & Theologus, ac Præceptor meus Pater Marius de Andri è ſocietate Ieſu, in lectura de Matrimonio, in c. de impedimento voti.
37 Non ſolũ ergo parentes impuberum vota irritare, verum etiã filij ante pubertatẽ, ingreſſum reuocare poſſunt. c. ſi in qualibet, & c. puella. 20. q. 2. c. 2. de reg. D. Th. 2. 2. q. 189. ar. 5. in 4. argum. l. 5. tit. 7. par. 1. Quem ingreſſum parẽtes ſi præſentes fuerint, ſtatim reuocare tenentur, dicto capitulo ſi in qualibet, ac capitul. puella, not. Anto. in c. 2. num. 12. de regular. Abſentes verò infra annum, qui à tempore ſciẽtię computatur. l. 5. titu. 7. par. 1. argum. 2. quæſt. 6. c. biduum, de conceſs. præbend. c. quia diuerſitatem, notat glo. in c. puella; vbi Archid. Card. à Tur. Crem. & Ægid. Bellam. Hoſtien. in ſum. de regular. §. fina. nume. 10. Henri. Boich. in c. 2. num. 2. de regu. Silueſt. verbo religio 2. quæſt. 11. Niſi tamen Monaſterium ſit valde remotum, tunc enim longius tempus ſtatuendum eſt, vt poſt Goffred. & Hoſtien. quos adducit, tradit Henri. Boich. in cap. 2. num. 2. de regularib. & notat in d. l. 5. parti prima.

Hic autem annus, quod à tempore ſcientię computandus veniat, ex generali illa regula cõfirmari poteſt, quod tempus anni, vel aliud breuius ignoranti non currere traditum eſt, vt not. Bald. Marti. Lauden. & Præpoſi. in c. vltimo, de prohib. feud. alienat. per Lothar. & latius Andr. Tiraquellus, tract. de retract. conſangui. §. 35. glo. 4. nu. 22.

38 Integer autem annus tunc demum tribuendus eſt, cum tantum tẽporis ſupereſt vſque ad decimum quartum annum, quod ſi filius paulo ante decimum quartum annum ingrediatur, ſolum illud modicũ tempus, quod vſque ad decimumquartum ſupereſt patri cõceditur, vt docent glo. Archidiacon. & Ægid. Bellam. in c. puella. 20. quæſt. 2. & Ioan. de Friburgo, in ſum. Confeſ. titu. 8. quæſt. 3. lib. 1. de voto, quod hodie, vt diximus ex ſac. Conc. Triden. diſpoſitione, vſque ad decimũ ſextum annum extenditur.

39 Hunc quidem ingreſſum filij cur pater reuocare poſsit ea videtur ratio: nam cum per ingreſſum ante legitimam ætatem inreuocabiliter non obligetur filius monaſterium ingrediens, non deſinit in patris poteſtate eſſe: ideoque diuino pręcepto illi obedire tenetur, vt docet Abbas in c. 2. num. 2. de regular. quod ſentit quoque D. Tho. locis ſuperius citatis: ideoque ſtatutum eſt in c. oportet. 2. q. 2. infantes voluntate, & conſenſu parentum recipiendos eſſe: immo ab ipſis parentibus oblatos eſſe plurimorum teſtimonio probabimus, vt omnis occaſio maledicti gratia peſſimorum hominum excludatur.

40 Expedit autẽ pueros in religione recipi pluribus rationibus, quas afferunt D. Thom. 2. 2. quęſt. 88. ar. 8. & 9. quolibet. 3. ar. 11. quodlib. 4. quęſt. 12. ar. 13. & opuſc. 17. c. 3. Card. à Tur. Crem. 20. quæſt. 1. num. 7. in ſum. ad primam quæſtionem. Quarum prima eſt: nam id cui à pueritia aſſentimus, firmius, ac perfectius retinemus: cum adoleſcens iuxta viam ſuam, etiam cum ſenuerit non recedet ab ea. Prouerb. 22. & bonum ſit viro cum portauerit iugum ab adoleſcentia ſua Tren. 3. quod confirmatur authoritate Domini noſtri Ieſu Chriſti Matth. 19. *Sinite* (inquit) *paruulos venire ad me*, quem locum exponens Origenes aſſerit, hortari Dñm noſtrum diſcipulos ſuos, vt cõdeſcendãt voluntatibus puerorum, eſtq; id pręterea faciẽdũ grauiſsimis exẽplis.

41 Et primò quidem ſanctiſsimę, ac deuotiſsimæ mulieris Annæ, quæ Samuelem puerum natum, & ablactatum Deo pietate obtulit, qui in miniſterio templi, quo à matre fuerat deputatus permanſit: vt ſcriptum eſt in Can. quicunque 2. q. 1. quod deſumptum eſt ex 1. Reg. 1. 2. & 3. quod factum commendat D. Chryſoſtom. hom. 2. in lib. Regum his verbis, *Non exiſtimabat* (inquit) *Anna eſſe tutum relicta domo aſcen-*

H 2 *dere*

dere in templum, quod cum accepiſſet donum, non ſuſtineret abſque dono comparere, eoq; tanto tempore remanſit, vt cum dono compareret, adduxit, atque reliquit, nec puer à mamma diuulſus moleſtè tulit: ſed ad dominum reſpexit, qui matrem creauerat, nec ipſa mater doluit à puero ſeiuncta, propterea quod naturę affectum vicit interueniens gratia, & alter alteri ſe conuiuere exiſtimabat.

42 Secundo Ioannis Baptiſtæ, de quo dicitur Luc. primo, quod puer creſcebat, & confortabatur ſpiritu, & erat in deſertis.

43 Tertio Apoſtolorum exemplo, qui teſte Dionifio cap. vlt. Eccleſiaſt. Hierarchiæ pueros, & infantes ad Chriſtianam religionem eſſe recipiendos inſtituerunt, vt in ea nutriti, firmius, & perfectius inhærerent, quod quidem multò facilius in religionibus eſt admittendum, cum infidelium vitam magis excedat Chriſtiana Religio, quã ſecularium uita religioſorum.

44 Exemplo etiam Romanorum nobilium, qui Beato Benedicto pueros in religione educandos tradebant, vt refert D. Greg. Dialo. lib. 2. cap. 3. in fine, quod & ſi aliud ſit à religioſa vita exercenda, cum religioni non eſſent adſtricti, ſed in ſeculari habitu remanerent, ac licitus eſſet ab ea exitus, ad exemplum tamen trahi poteſt.

Idem exemplo eius, quod in Toletano cõcilio relatum eſt in Can. 1. cap. omnis ętas. 12. quæſt. 1. in quo ſtatutum fuit, impuberes, & adoleſcẽtes clericos ſub vno Conclaui collocandos eſſe, ac deputandos probatiſsimo viro, vt lubricos annos potius in diſciplinis Eccleſiaſticis, quam in luxuria agant, quod in religionibus multo diligentius ſeruatur.

Ad Idem Ambroſij conducit authoritas lib. pr. de officijs cap. 23. tom. 1 *Si ij* (inquit) *qui ſunt ignari locorum, cum ſolertibus uiarum iter adoriri geſtiunt, quanto magis adoleſcentes cum ſenibus debent nouum ſibi iter aggredi, quo minus errare poßint, aut à uero tramite uirtutis deflectere: nihil enim pulchrius, quam eoſdem, & magiſtros uitæ, & teſtes habere.*

Auguſtinus etiam in lib. de bono coniugal. tom. 6. in fine idem admonet, *pueros quaſi, ac uirgines* (inquit) *multo maximè monemus, ut tanta nouerint humilitate tuendum eſſe, quod in terra interim uouerint, quantò magis cæleſte eſt, quod uouerint.*

Et Hilarius ſuper verſu nonam octonarij Tren. 3. *Difficile* (inquit) *eſt ab uſitatis detinere, difficile eſt à familiaribus abſtrahi, magnum in ſe conſuetudo habet uinculum; & idcirco optimus ille erit cultor, quem non modo delictorum remißio ſine crimine conſtituerit: ſed ipſa illa priſtiterit uitiorum ignoratio, Innocentem nouit Hieremias Propheta ætatis huius beatitudinem,*

dicens

dicens bonum eſt inueni uiro cum ſuffert graue iugum in iuuentute ſua, ſedebit ſingulariter, & ſedebit, non expectans frigeſcentes ſenectutis annos, nec mortuam iam per ætatem vitiorum conſuetudinem, vult longi prælij militem, uult eum Chriſti ſeruum, quem ne ipſa quidem præteritorum criminum recordatio polluat.

Sic etiam Hieronymus ad idem parentes hortatur epiſtola ad Teclam tom. 1. his verbis *propoſitum erat ad te ſermonem dirigere quomodo inſtituere Paulam noſtram debeas, quæ prius in Chriſto cōſecrata eſt, quam genita, quam ante vouiſti, quam vtero concepiſti,* (& deinde) *ſi ſollicita prouides, ne filia percutiatur à vipera, cur non eadem cura prouideas, ne deteratur à malleo vniuerſæ terræ, ne bibat de aureo Calice Babilonis, ne egrediatur cum Dina, & velit videre filias regionis alienæ, ne ludat pedibus, ne trahat tunicas,* (& paulo poſt) *poſtquam grandiuſcula eſſe cœperit, & in exemplū ſponſi ſui creſcere ſapientia, ætate, & gratia apud Deum, & homines, pergat ad templum veri patris cum parentibus ſuis, & cum illis non egrediatur de templo, quærant eam in itinere ſeculi, inter turbas, & frequentiam populorum, vel propinquorum, & nunquam eam reperiant alibi, niſi in auditu ſcripturarū Prophetas, & Apoſtolos de ſpiritualibus nuptijs ſciſcitantem.*

Item Ambroſius lib. 3. de virginibus circa medium. *Non mireris* (inquit) *in adoleſcentulis profeſſionem, cum legeris in paruulis paſſionem: ſcriptum eſt enim ex ore infantium, & lactentium perfeciſti laudem: Et dubitamus ſi eum vſque ad continentiam ſequatur adoleſcentia, quem vſque ad mortem confitetur infantia, & quaſi incredibile putamus ſi puellæ nobiles Chriſtū ſequuntur ad regnum, quē etiam pueri ſequebantur in deſerto, ſicut legimus, quod ſunt ſatiata de quinque panibus quatuor milia hominum, exceptis pueris,* (inquit) *& mulieribus: nolite ergo à Chriſto arcere infantes, quia & ipſi pro Chriſti nomine ſubiēre martirium: Talium eſt enim regnum Cœlorum: vocat enim eos Dominus, & tu prohibes: de ipſis enim Dominus ait, ſinite paruulos venire ad me.* Et eodem lib. Ambr. *Patres* (inquit) *pro filiarum coniunctione ſolliciti moleſtè ferunt virgines conſecrari: Nec ij, quod vereantur, habent, ſi ſequantur conſilium: aiunt enim plerique matūrioris ætatis virgines eſſe velandas, neque ego abnuo ſacerdotalis cautionis eſſe debere, vt non temerè puellæ velentur, ſpectet planè, ſpectet ætatem ſacerdos: ſed fidei, vel pudoris, ſpectet ætatem verecundiæ, examinet grauitatis canitiem, morum ſenectam; pudicitiæ annos, animos caſtitatis, ſi hæc præſtò ſunt non deerit virgini longeua canities: non ergo ætas reijcitur florulentior: ſed animus examinatur, at certè Teclam non ſenectus, ſed uirtus probauit, & huic quid plura contexam cum omnis ætas habilis Deo perfecta ſit Chriſto: denique non virtutem ętatis appendicem dicimus, ſed virtutis ætatem* hæc Ambroſi.

Idem

Idem lib.7.ad Anyſiũ de Sancto Acholio, loquens ad Theſſalonicē ſem Epiſcopum, ſed antea adoleſcente Monacho hoc tradit. *Benedictus Dominus, & benedicta adoleſcētia eius, quam exigit in tabernaculis Dei Iacob, poſitus in monaſterijs, in quibus cum quæreretur à parentibus, vel proximis dicebat, qui ſunt fratres mei, aut quæ mater mea? non noui patrem, nec matrem, vel fratres meos, niſi qui audiunt verbum Dei, & cuſtodiunt illud.*

Ad idem hortatur D.Bernard.Hugonem nouitium epiſt.351. quæ poſtrema eſt, *audita* (inquit) *conuerſione tua exultauimus, & delectati ſumus: quid ni gaudeant homines, vnde lætantur, & Angeli? Iam celebris agitur dies, iam reſonat in excelſis gratiarum actio, & vox laudis, adoleſcens nobilis delicatus vicit malignum, ſpreuit mundum, corpus expoſuit, propinquorum renuntiauit affectibus, paratos diuitiarum laqueos tranſiliuit: quia pennatum animal erat: vnde tibi hæc ſapientia fili? neque enim tantam inuenimus in ſenibus Babilonis, ipſi ſunt, qui iuxta Apoſtolum, (immo contra) diuites fieri nolunt in hoc ſeculo, vt incidant in tentationem, & in laqueum Diaboli: Vgonis noſtri ſapientia non de terra eſt: ſed de cœlo. Confiteor tibi pater, quia abſcondiſti hæc à ſapientibus, & paruulo reuelaſti. Tu quoque fili, ne ſis ingratus beneficio redemptoris: ſed pone animum puerilem, magis autem paruulus eſto malitia: ſed non ſenſu: non ætatem teneram ordinis aſperitas terreat: memento quod aſperior cardo pannum faciat leniorem, & conuerſatio conſcientiam, aderit Chriſti ſuauitas, & Prophetæ farinula, pulmentum incomeſtibile condi tur,* (& in fine epiſtolæ) *Nec verò* (inquit) *credas ſpiritui ſuadenti nimis id feſtinatum, & in maturiorem ætatem differendum fuiſſe: ei potius crede, qui dixit bonum eſt homini cum portauerit iugum ab adoleſcentia ſua, leuauit enim ſe ſupra ſe.*

Qua in re nihil eſt à Conc.Trident. quoad maſculos immutatum, quo ad fœminas verò ſtatutum eſt Seſſ.25.titu.de regular.cap.17.vt maiores duodecim annis liberè recipi poſſint: minores verò duodecim annis non poſſint habitum regularem ſuſcipere priuſquam explorauerit Epiſcopus diligenter virginis voluntatem, an coacta, an ſeducta ſit, an ſciat, quod agat, id autem ſolum expedit fieri in ijs monaſterijs, in quibus ſeruantur regularia inſtituta ab educantibus, alias eſſet eos perdere, nec eſſent tuti parentes à labe peccati, qui filios huiuſmodi periculis exponerent, vt optimè adnotarunt Caieta. 2.2.q.189.ar.5.in fi.& Nauar.cap.12.nu.51.

45 Quibus rationibus permiſſum eſt parentibus filios religionibus offerre.c.2.& 3. 20.q.1.c.7. 20.q.2. Quæ oblatio valida ſolum eſt vſq;
46 ad legitimam ætatem † ad quam cum quis peruenerit, patris voluntatem ſequi amplius non tenetur.c.puellæ.c.ſicut. c.illud. 20.q.1. c.ſi

in

in qualibet.20.q.2.c.ſignificatum , & c. cum ſimus , de regular. Non tamen poteſt ante legitimam ætatem à Monaſterio recedere , cum ſemel conſenſerit oblationi paternæ, ſecus verò ſi coactus parentum imperio ingreſſus eſt; eo ſiquidem caſu,libera relinquitur filio poteſtas,quandocunque recedendi, vt colligitur ex Canone præſens. 20. q.3.idque adnotarunt glo.Archidia.& Card. Turr.Crem. 20.quæſt.1. in ſum.num.7.ad quartam,quæſt.Inno.Anton.num. 17.Io.Anan.nu.7. & Abb.nu.9.in c.2.de reg.Ioan. de Friburgo in ſumm.Confeſ.titul.8. quæſt.30.& Gregor.Lopez in l.4. titu. 7. parti prima , verbo *no puede ſalir:* Eademq. ratione non valent ſponſalia contracta à patre inuita filia cap.1.§.porrò à contrario ſenſu, vbi Io.And.Gemin. & Philip. Fran.adnotarunt, de deſpon. impuberum lib. 6. & ſcribentes omnes in c.1.de deſpon.impub.

47 Poteſt etiam quandocunque impubes à monaſterio recedere , quando propria voluntate,abſque parentum conſenſu ingreſſus eſt:ex ſententia Inno.Hoſt.Ioan.And.Henri.Boich.Io.Ana.& Abb.in d.c.2.de regul.eiuſdem Abb.in c.ſignificatum.nu.2.eod.tit. & Silueſt.in ſum.verbo religio 2.q.11.

48 Sed non leuis adhuc inter ſcribentes ſupereſt difficultas an huiuſmodi reuocandi,& offerendi poteſtas , ex vi patriæ poteſtatis perueniat,an verò ex naturali quodam iure parentum : nam ſi ex patriæ poteſtatis iure id ſuſtinetur:patri ſolum competit offerendi,& reuocandi poteſtas,nec ius aliquod mater ſibi vendicabit , quod fatentur glo.in Can.ſi in qualibet 20.q.2. Archid.Cardin.Tur.Crem. & Ægid. Bellam.in Can.addidiſtis.20.q.1.Idem Card.Tur.Crem. in Can.quicunque eadem cauſa,& quæſt. qui tamen id ſolum verum intelligunt viuente patre,mortuo verò patre non denegabitur matri offerendi, & reuocandi facultas,quam ſententiam attulerunt Archid.Cardina. Tur.Crem.& Ægid.Bellam.in Can.ſi in qualibet.20.q.2.Henr.Boich. in c.2.num.3.de regul.& Silueſt.verbo religio 2.q.13.dum tamen ad ſecunda vota non tranſierit , vt probat Silue. loco proximè adducto, nec à legitima filiorum tutela ſe abſtinuerit : nam eo caſu tutoribus competit reuocandi poteſtas d.Can.puella.20.q.2. necnon etiam cõpetit offerendi,ſi Inno.credimus,in cap.2. de regulari. cui ſe ſubſcripſerunt eo in loco Ioan.And.Zabarel.& Abba.Socin.conſi.61. nume. 11.& 21.libro primo, & Gregor.Lopez , in l.4. titul. 7. parti quarta, verbo *el padre , e la madre* , aduerſus Pet.Ancharan. & Ioan. Ana. in d. c.2.de regular.

Non deſunt tamen grauiores , & plures numero interpretes , qui com-

communem patri, & matri facultatẽ reuocãdi,& offerendi aſſerunt, ita vt altero repugnante irrita ſit alterius oblatio, cum ſe inuicem impediant,quod docuerunt Inno.Hoſt.Ioan.And.Anto.Henri.Boich. Anan.& Abb.in d.c.2. eandemq; opinionem admittunt Io.And.Gem. num.2.& Philip.Fran.num.3.in c.1.§.porrò,de deſpon.impube. lib.6.
49 Henri.Boich.in c.tua nos.num.5.de deſpon.impub.& Ioan.Lup. in c. per veſtras.de donation.inter virum & vxorem.§.3.nume.20. qui arguunt ex eo,quod poſſunt contrahere ſponſalia tacito conſenſu filiorum,quod receptum fatetur D.Couar.in Epito.de ſpon.2.par.c.4.nu. 4.Ioan.de Friburgo in ſum.Confeſ.titu.8.q.30.lib.1.Silueſt.verbo religio 2.q.23.& Gregor.Lop.l.4.titu.7.par.1. Cuius concluſionis potiſsima fundamenta eliciunt ſcribentes, ex Can. addidiſtis, & Can. quicunque 20.q.1.in quorum primo ſit mentio alternatiuè de patre, vel matre offerente,quod recepit l.4.titu.7.par.1.In ſecundo vero affertur exemplum Annæ offerentis Samuelem, quam concluſionẽ admittunt in filijs emancipatis,in quibus conſideratur naturalis reuerentia,vt ſcribunt Ioann.Andr.Geminian. & Philip.Fran. dicto loco, Item etiam & in ſpurijs ſi credimus Pet.Ancharan.Geminian.& Philip. Fran.in d.cap.1.§.porrò, de deſpon.impube.lib.6.& Ioann.Lup. in d.§.3.nu.20.

Hac in re,vt quod ſentio ingenuè fatear, potius adhærerem priori ſententiæ,aſſerenti facultatem hanc patriæ poteſtati eſſe propriã, nec matri communem, cum enim hoc ius non ſolum in naturali reuerentia,& ratione ſanguinis: ſed etiam in conſilio poni debeat, nõ erit mater particeps in oblatione,cum maris non fœminæ conſilium dicatur,prout argumento l.quidam decedens.§.Papinianus. ff.de minori.voluit Bal.in l.1.col.vlt. C. qui admit.quam receperunt Guliel. Benedict.in capitu.Raynutius.verbo ſi abſque liberis moreretur.nume.4.de teſtament.Andr.Tiraquel.tractat.de legib.connub.l.1.num. 79.& 81.& Arius Pinell.in rubric.de bon.mater.2.parte, numer.20, & ſequenti.

50 † Inferens ex hac ratione poteſtatem vendendi liberos ob famem patri conceſſam,ex l.2.C.de patr.qui filios diſtrax.nõ eſſe matri tribuendam,cum eius conſilia ſint immatura,& parum tuta, quod nos docuerunt ſcribentes omnes in d.l.2.& Arius Pinel.dicto loco, num. 22.quod quidem in oblatione etiam conſideretur conſilium,quod in matre deficit,ex præcedentibus colligi poteſt: dum poſt Caietan. & Nauar.aſſeruimus,filios offerendos nõ eſſe in ijs monaſterijs,in quibus regularia inſtituta non ſeruantur immo parentes, filios periculis

lis huiuſmodi exponentes in peccati labem incidere,quod diſcerni à matre haud rectè poteſt.

51 Confirmatur etiam ex eo,quod ſicut ſoli patri irritatio voti filiorum conceditur non matri,ita etiam patri tantum, non autem matri reuocatio,& oblatio permittenda eſt,cum ab vno ad aliud valeat argumentum,quo vtitur D.Thom. 2.2.q.88.ar.9.in 2.arg. dum affert cap.puella,quod licet de ingreſſu impuberis loquatur, affertur tamẽ ad votum.

Præterea cum reuocatio patri competat ex eo,quod filius non poteſt illi ſubtrahere obedientiam iure patriꝫ poteſtatis ſibi debitam, vt docent D.Thom.2.2.q.189.art.5.in 3.argumen. & Abb. in c.2. nu. 2.de regula. ſolum patri reuocatio permitti debeat, ſic etiam & oblatio,præcipuè cum patri,non matri competat vendicatio filij. l.1.§. per hanc.ff.de rei vendi.

52 Nec obſtant Can.addidiſtis,& Can.quiſcunque.20.q.1.nam & ſi oblationis maternæ fiat mentio, † ad validandam tamen matris oblationem,patris conſenſus ſupponendus eſt, quo caſu ipſe pater videtur facere, quod in oblatione Samuelis factum eſſe expreſsè colligitur ex 1.Reg.c.1.

53 Colligimus igitur ex prędictis omnibus, impuberem nõ poſſe effectualiter obligari,nec voto,nec religioni,patria impediente poteſtate,& à contrario ſenſu, ex authoritatibus omnium ſcribentiũ adductorum,pubertate adueniente,& votum, & profesſionem facere, nulla eos patria poteſtate impediente poſſe.

Idque primus omnium Dominus noſter Ieſus Chriſtus proprio exemplo docuit,qui cum non ſolum obediens fuerit, ſed obedientiæ

54 typus,& norma,non modo patri(vt ait Apoſtolus ad Philip.2.) † factus eſt obediens vſque ad mortem:verum etiam, & adoptiuo paren

55 ti paruit,vt teſtatur D.Luc.Euang.c.2.in fine,dicens: † Et erat ſubditus illis:Inſcijs tamen parentibus, abſque eorum licentia in templo remanſit, à quibus cum interrogaretur,cur ſic eos dereliquiſſet?Reſpondit,an neſcitis,quia in ijs, quę patris mei ſunt oportet me eſſe?

56 vt habetur Luc.c.2.Ex quo docto.omnes adnotarunt, † paternam licentiam in agendis,quę ad Dei ſeruitium ſpectant requirendam nõ eſſe.Sed poſt Dei obſequium peractum illis obediendum eſſe, prout ex dicto Euangeliſtæ loco ſatis apertè colligitur.

II Ex eo confirmatur,quia Dominus noſter Mat.8. & Luc.9. Diſcipulum repræhendit,qui paternæ ſepulturæ intuitu,nolebat eum ſtatim ſequi.

III Ex dictis Domini noſtri relatis à D. Luc. capitu. 14. *Si quis venit ad me, & non odit patrem ſuum, & matrem, & vxorem, & filios, & fratres, & ſorores, adhuc autem, & animam ſuã non poteſt meus eſſe diſcipulus;* intelligitur.n.de parentibus, quos aduerſarios in via Dei patimur.

IIII Ex eo, quod dicitur Matthæ. 10. *qui curat patrem, aut matrem pluſquam me non eſt me dignus.*

V Authoritate Matthæ. 4. dum commendat Diuorum Iacobi, & Ioannis geſta, quod relictis retibus, & patre ſequuti ſunt Chriſtum.

VI Promisſione, quam facit dominus. Matth. 19. dicens Petro, eos, qui ipſum ſequuti eſſent, patremq; aut matrem, domum, fratres, aut ſorores, aut vxorem, aut filios, aut agros propter nomen ſuum reliquiſſent, centuplum fore accepturos, & vitamque æternam poſſeſſuros.

VII Authoritate Apoſtoli ad Heb. 12. ſtatuentis magis obtemperã dum eſſe patri ſpirituum, vt viuamus, quam parentibus carnis.

VIII Ex dictis D.Ambro.in Luc.c.9.& 12.in tit.de ſpirituali intellectu eius, quod dominus dixit tom.5. qui ait neceſsitudini generis, diuinæ religionis pietatem anteferri.

IX Authoritate Hilarij.capitu.3. & 4. in Matth. qui colligit ex eo, quod dicitur in laudem Iacobi, & Ioannis, doceri nos Chriſtũ ſequuturos, & ſecularis vitæ ſolicitudine, & paternæ domus conſuetudine non teneri.

X Pulcherrima doctrina D.Hieron.in epiſt.1. ad Diodorum de laude vitæ ſolitariæ.tom.1. *licet* (inquit ipſe) *paruus ex collo pendeat nepos, licet ſparſo crine, & ſciſſis ueſtibus, ubera, quibus te nutriuit mater oſtendat, licet in limine pater iaceat, percalcatum perge patrem, percalcatam perge matrem, ſiccis oculis ad uexillum crucis euola, ſolum pietatis genus eſt in hac re eſſe crudelem.*

XI Id ſtatutũ eſt in Concilio Toletano in c.ſi in qualibet.20. q.2. in hæc verba *parentibus ſanè, filios ſuos religioni tradere, nõ amplius, quam uſq; ad 14. annum licentia potuit eſſe, poſtea uerò an cum uoluntate parentum, an ſi ſuæ deuotionis ſit ſolitarium uotũ, erit licitum filijs religionis aſſumere cultum.*

XII Idem coadiuuatur ex eo, quod in Concilio Triburiẽſi deciſum eſt, & refertur in c.puella.20.q.2.vbi dicitur *ſi in fortiori ætate adoleſcentula, vel adoleſcens ſeruire Deo elegerit, non eſt poteſtas parentibus probibendi,* quod repetitum eſt in c.cum virum, in fi.de regul.

XIII Idem Imperator ſtatuit in §. nullam, in authentica de ſanctiſs.Epiſcopis, quod repetitum eſt in l.Deo nobis.§.hoc etiam, infra

de

de Epiſcopis,& Clericis.& in Can.non liceat. 19.q.3.quod parentum contradictione non obſtante ſit ingrediendum.

XIIII Ambroſius de S.Acholio.lib.7.ad Anyſium, inquit, *cum quæreretur in monaſteriis à parentibus,uel proximis dicebat: Qui ſunt fratres mei, aut quæ mater mea? non noui patrem,neque matrem,uel fratres meos,niſi qui audiunt uerbum Dei,& cuſtodiunt illud.*

XV Auguſtinus in Pſalm. 72. tomo octauo. *In ea* (inquit) *re ſola non debet patri filius obedire, ſi aliquid iuſſerit pater ipſius contra Dominum Deum ipſius, neque enim debet iraſci pater, quando ſic ei præponitur Deus.*

XVI Hiero.Mat.5.in explicatione eius dicti: quod ſi oculus dexter ſcandalizet te,erue eum,& proijce abs te, *in dextero* (inquit)*oculo,& dextera manu fratrum,& uxoris,& liberorum,atq; affinium, propinquorum monſtratur affectus, quod ſi ad contemplandam veram lucem nobis impedimento cernimus,truncare debemus iſtius modi portiones, ne dum volumus cæteros lucrifacere Chriſto, in æternum puniamur: vnde eo de ſacerdote magno dicitur, cuius anima Dei cultui dedicata eſt, ſuper patre, & matre, & filijs non polluetur, id eſt nullum affectum ſentiet, niſi eius, cuius cultui dedicatus eſt.*

XVII Bernardus epiſtola 104. *Et quid ego* (inquit) *ad hæc reſpondebo tibi? vt matrem deſeras? ſed inhumanum uidetur, ut cum ipſa maneas: ſed nec ipſi expedit,ut ſit filio cauſa perditionis, fortè ut & mundo ſimul milites,& Chriſto? ſed nemo poteſt duobus dominis ſeruire. Mater tua vult contraria tuæ,ac per hoc,& ſuæ ipſius ſaluti. Elige ergo tu, è duobus quoduis, aut unius uidelicet ſatisfacere uoluntati,aut utriuſque ſaluti. Verum ſi multum eam diligis, deſere potius ipſam propter ipſam; ne ſi Chriſtum deſeras, ut maneas cum ipſa,propter te pereat & ipſa: alioquin male meruit de te,quæ te peperit, ſi propter te perit: Quomodo enim non perit, quæ ipſum, quem peperit peremit? & hæc dixerim, ut tuo aliquo modo carnali condeſcendam, conſulamq; affectui. Cæterum fidelis ſermo,& omni acceptione dignus,ut etſi impium eſt contemnere matrem,propter Chriſtum pijſſimum eſt:nam qui dicit honora patrem, & matrem,ipſe etiam dixit,qui amat patrẽ,aut matrem pluſquam me, non eſt me dignus.*

XVIII Idem Bernardus epiſtola 109. ad quoſdam adoleſcentes: *Vileſcit* (inquit) *gloria præſens, iuuentutis flos conculcatur, non reputatur generoſitas, ſapientia mundi ſtultitia iudicatur, non acquieſcitur carni, & ſanguini parentum, & charorum renuntiatur affectibus, fauores, & honores, & dignitates reputantur, vt ſtercora,vt Chriſtus lucrifiat*, quod latius explicat epiſt.110.proxima ſub ſequẽti ad parentes adoleſcẽtis.

Si filium (inquit) *veſtrum Deus facit, & ſuum, quid vos perditis, aut ipſe perdit? Fit de diuite ditior, de nobili generoſior, clarior de illuſtri, & quod his omnibus maius eſt, Sanctus de peccatore: Oportet autem eum præparari regno, quod ſibi paratum eſt ab origine mundi, atque huius rei gratia modicum tẽpus, quod viuere habet manere nobiſcum, donec abraſa ſpurcitia vitæ ſecularis, ac terreno deterſo puluere, cœleſti manſioni fiat idoneus. ſi diligitis eum gaudebitis vtique: quia vadit ad patrem, & talem patrem: Ipſe quidem vadit ad Deũ: ſed uos non perditis eum quin potius multos per eum acquiritis filios uobis. Quotquot ſumus in clara valle, uel de clara valle ipſum in fratrem, uos in parentes ſuſcipimus: At fortaſſe metuitis corpori eius uitæ aſperitatem, quod nimirum tenerum eſſe noſtis, ac delicatum? Cæterum de huiuſmodi timore dicitur: ibi trepidauerunt timore, vbi non fuit timor. Confidite, conſolamini. Ego ero illi in patrem, & ipſe erit mihi in filium, quouſque de meis manibus excipiat eum pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis: Nolite ergo lugere, & nolite flere: quia Gaufridus ueſter feſtinat ad gaudium, non ad luctũ: Ego uerò illi pater, & ego mater, ego frater, & ſoror, ego faciam ei praua in directa, & aſpera in uias planas. Ego ei omnia ſic temperabo, & ſic diſpenſabo, ut & ſpiritus proficiat, & corpus non deficiat. Deniq; ſeruiet domino in lætitia, & exultatione, & cantabit in uijs Domini: quoniam magna eſt gloria Domini.*

XIX Et denique id omnium optimè docuit, idem Bern. Epiſt. iij. Ex ꝑſona Heliȩ Monachi ad parentes in hȩc verba *ſola cauſa, quæ non licet obedire parentibus, Deus eſt, ipſe enim dicit, qui amat patrẽ, & matrem pluſquam me, non eſt me dignus: Si me uerè, ut boni, ut pij parentes diligitis; ſi ueram, ſi fidelem erga filium pietatem habetis, quid me patri omnium Deo placere ſatagentem inquietatis, & ab eius ſeruitio, cui ſeruire regnare eſt: retrahere attentatis? verè nunc cognoſco: quia inimici hominis domeſtici eius: in hoc uobis obedire non debeo, in hoc uos non cognoſco parentes, ſed hoſtes. Si diligeretis me, gauderetis utique: quia vado ad meum, atque ueſtrum, immo vniuerſorum patrem. Alioquin quid mihi, & uobis? quid à uobis habeo, niſi peccatum, & miſeriam? hoc ſolum, quod geſto corruptibile corpus, de ueſtro me habere fateor, & agnoſco, non ſufficit uobis, quod me in hanc ſeculi miſeriam miſeri, miſerum induxiſtis, quod in peccato ueſtro, & peccatores peccatorum genuiſtis: quod in peccato natum, de peccato nutriſtis: niſi etiam inuidendo mihi miſericordiam, quam conſequutus ſum ab eo, qui non uult mortem peccatoris, filium inſuper gehennæ faciatis? O durum patrem, ò ſæuam matrẽ, ò parentes crudeles, & impios, immo non parentes: ſed peremptores, quorum dolor ſalus pignoris, quorum conſolatio mors filij eſt, qui me malunt perire cũ eis, quam regnare ſine eis, qui me rurſus ad naufragium, unde tandem nudus euaſi:*

euaſi: rurſus ad ignem, unde uix ſemiuſtus exiui: rurſus ad latrones, à quibus ſemiuiuus relictus ſum, ſed miſerante Samaritano, iam aliquantulum conualui, reuocare conantur: & militem Chriſti propè iam rapto cœlo triumphantem (quod non in me glorior, ſed in eo, qui uicit mundum) ab ipſo iam introitu gloriæ, tanquam canem ad uomitum, tanquam ſuem ad lutum, ad ſeculum reducere moliuntur: Mira abuſio, domus ardet, ignis inſtat à tergo, & fugienti prohibetur egredi, euadenti ſuadetur regredi, & hæc ab ijs, qui in incendio poſiti ſunt, & obſtinatiſſima dementia, & dementiſſima obſtinatione fugere periculum nolunt. Proh furor? ſi uos contemnitis mortem ueſtram, cur etiã appetitis meam; ſi inquam, negligitis ſalutem ueſtram, quid iuuat etiam perſequi meam? quare uos non potius ſequimini me fugientem, ut non ardeatis? an hoc eſt ueſtri cruciatus leuamen, ſi me etiam perimatis? & hoc ſolum timetis, ne ſoli percatis? Ardens ardentibus, quod ſolatium præſtare poterit? Quæ (inquam) conſolatio damnatis ſocios habere ſuæ damnationis? (& paulo poſt) quid ergo? ibo, & conſolabor lugentem matrem meam, mei ad tempus uiſitatione, ut in æternum lugeam, & me, & ipſam ſine conſolatione? Ibo (inquam) & ſatisfaciam patri meo iraſcenti pro mei ad tempus abſentia, conſolandus, & ipſe ad tempus de eius præſentia, ut poſtmodum, & quiſque pro ſe, & utrique pro alterutro inconſolabili deſolemur triſtitia? En potius exempla Apoſtoli non acquieſcens carni, & ſanguini, uocem audiam domini iubentis? dimitte mortuos ſepelire mortuos ſuos: & cantabo cum Dauid renuit cõſolari anima mea. Et cum Hieremia diem hominis non concupiui, Domine tu ſcis. hæc & plura alia in eodem loco.

Huius autem deciſionis rationes varię afferuntur, quarum prima,
57 & communis eſt † quod religionis ingreſſu filius mutat ſtatum, ſicut
58 deportatione † ex qua ſoluitur patria poteſtas. §. relegati, inſtit. quibus modis ius patr. poteſt. ſoluitur, ac habetur pro mortuo in l. Deo nobis, infra de Epiſcop. & Cler, & tandem quia in alterius tranſit poteſtatem, & altiorem, vt inquit Bald. in l. ſacroſanctę, infra de Epiſcopis, & Clericis. Quibus rationibus id affirmarunt glo. Archid. Ægid. Bellam. in c. 1. 20. quæſt. 2. Archid. in c. non dicatis. 12. quæſt. 1. glo. & Bald. in l. ſi ex cauſa. §. Pomponius. ff. de minor. Idem Bald. in l. 2. infra de lib. exhiben. & in Authent. Idemq; infra de bon. quæ lib. in l. Deo
59 nobis, infra de Epiſcopis, & Clericis † quod ſolum verum intelligũt, quo ad ea, quæ filij reſpiciunt incommodum, ſecus quæ commoda, vt docent Feder. Senen. conſi. 191. Paul. Caſt. in l. ſub conditione. ff. de liber. & poſthum. Bar. in l. idem in poteſtate. nume. 6. ff. de his, qui ſunt ſui, uel alieni iuris. Ideoque ſuitatis iura non amittit d. l. Deo nobis. §. 1. Guliel. Cun. Iacob. Butrig. Odoff. & Bald. not. Bar. in l. ſi ex cauſa.

ff. de

ff.d: m̃.norib.Iacob.Butriga.& Bald. in authent.ſi qua mulier. infra eodem,Bald.& Angel.in l.nepotes.ff.de his,qui ſunt ſui, vel alieni iuris.Iaſon in l.patre furioſo.num.47.eod.titu. Gulielm.Benedict. in c. Raynutius.verbo ſi abſque liberis moreretur.lib.2.num.89.& 90. & Ant.Gomez.tom.1.variar.reſol.c.3.de vulg.ſubſtit.nu.20.& alij,quorum meminit And.Tiraq.idem probans in nobilitate, & iure ſanguinis tract.nobil.c.16.

60 Sed hæc ratio ſolum concludit filium à patrię poteſtatis vinculo facta profeſsione liberari,nō autem ideo poſſe profiteri: quia ſoluitur patria poteſtas:nam ſi hoc verum eſſet,cum tempore,quo vult profiteri,eſſet filius in patria poteſtate,poſſet à patre impediri, quod falſiſsimum eſſe probatum eſt: ideoq; ſtatim ac religionem ingreditur, liberũ eſſe dicendũ eſt:non adeò tamen, vt ſi à religione exeat liber remaneat:ſed ſub illa religionis profitendi conditione, cuius reſpectu liber eſt.

61 Secunda ratio eſt,quam affert D.Th.2.2.q.189.ar.6.aſſerens.† poſt annos pubertatis,quemlibet ingenuum libertatem habere,quoad ea quæ ad ſui ſtatus pertinent diſpoſitionem,in ijs pręſertim,quæ diuini ſunt obſequij,in quibus magis eſt obediendum patri ſpirituum,vt viuamus,quam parentibus carnis,quæ ratio veriſsima eſt:cum etenim religionem ingrediens Dei ſpiritu ducatur,& quę ſpiritu Dei aguntur non ſint ſub lege,& nemo ſit,qui ſpiritui ſancto poſsit dignè reſiſtere.c.duæ ſunt.29.q.2.c.licet,de regul.conſequens ergo eſt, vt paterna poteſtas nihil poſsit obſtare.

62 Tertia eſt ratio † nam patria poteſtas publici iuris,hoc eſt ciuilis, eſt,vt latiſsimè probauit Arias Pin.in rub.de bo.mat.in 2.par.in prin. cum ingrediens priuata lege ducatur.i.diuina, quæ dignior eſt publica.d.c.duæ ſunt,& d.c.licet,meritò igitur præfertur.

63 Quartò ſicut poteſt filiusfamilias abſq; patris conſenſu matrimoniũ contrahere,ex magis recepta ſententia, cuius meminerunt Dec. & Cagn.in l.nuptias.de reg.iu.Pariſ.conſi.29.nu.2.lib.3.Io.Lup. in c. per veſtras,de don.inter vir.& vxo.§.11.& plur.ſeq.quod hodie à Tridentino Concilio eſt determinatum,ſeſſ.24.c.1. de reform.matrimonij:multò id fortius in matrimonio ſpirituali admittendum eſt,præ-

64 ſertim cum eadem, quæ in carnali eſt vigeat ratio, † in quo illa affertur,quod matrimonium liberæ voluntatis eſt: cum perpetuæ ſeruituti homo ligetur,ideoq; & ſi patri filius ſubditus eſſe debeat, non tamen ita vt ſeruus,& mancipium,quod eſſet ſi ad patris voluntatem vxorem ducere cogeretur,vt tradunt Dom.Sot.in 4.ſen. diſt.28.ar.1.

in fine.Petrus Sotus in comment.de inſtitutione ſacerdotum, titu.de ſacram.matr.lect.4.quod ſequitur Iac.Men.conſi.69.nu.22.quæ ratio in profesſione fortius militat,in qua tanquam ſpirituali patria poteſtas non eſt attendenda.c.fin.de iud.lib.6.

Hæc autem concluſio,qua filiũ legitima adueniente ætate ſine pa-
65 tris conſenſu,religionem ingredi poſſe affirmauimus, † nõ procedit, cum pater abſq; filij obſequio viuere nullo modo poſſet, nec ab alijs ſibi commodè ſubueniri,quod videtur ſenſiſſe Apoſtolus.1.ad Tim.5. dicens.Si quis ſuorum curam non habet,fidem negauit,& eſt infideli deterior: idq; etiam docet D.Chryſoſto.Matth.8.tom.2. illum explicans locum,in quo dominus diſcipulum repræhendit, qui ſtatim paternæ ſepulturæ intuitu ipſum ſequi renuit cum eſſent alij, per quos impleri illud opus poterat, & egregiè de more oſtendit D.Tho. in 4. ſen.diſt.38.q.2.ar.4.ad ſecundum.2.2.q.101.ar.4.ad quartũ.& q.189. ar.6.quodlib.3.ar.16.quodlib.10.ar.9.& Matth.15.Card. à Tur.Cre. poſt Nicol.de Lyra,& Henri.de Gandauo,in c.1.nu.6.30.diſt. Ioan.de Friburgo,in ſum.Confeſ.tit.28.de tranſitu cleri.l.3.q.12. Idq; colligitur ex cap.1.30.diſt.*Si qui filij* (inquit concilium) *parentes,maximè fideles deſeruerint occaſione Dei cultus,hoc iuſtum eſſe iudicantes, & non potius debitum honorem parentibus reddiderint,vt hoc ipſum in ijs venerentur,quod fideles ſunt,Anathema ſint.* Confirmatur etiam ratione Henri.Gandauij,quodlibet.6.nam cum minor obligatio posſit differri, & poſtponi propter maiorẽ,& minor obligatio ſit qua homo voluntariè obligatur voto, ad ea, quæ ſunt conſilij, quam ad ea quæ ſunt præcepti, quibus obligatur naturaliter Deo, cum in prima cadat diſpenſatio, in ſecunda verò non,ſequitur vt magis teneatur ſubuenire parentibus in necesſitate,quibus tenetur diuino pręcepto. Honora patrem, & matrem,quam ingredi religionem,quod eſt conſilij.

66 Eadem ratione quæcunque de filio diximus, ſunt in patre etiã conſtituenda, qui religionem ingredi non poteſt,& filios deſerere, vt ſtatuit Gangrenſe Concilium,in c.ſi quis reliquerit. 30. diſtinct. in hæc verba, *Si quis reliquerit proprios filios, & non eos aluerit, & quod pietatis eſt,neceſſaria non præbuerit,ſed ſub occaſione continentiæ negligendos putauerit,Anathema ſit:* Idque docent D.Thom.2.2.quæſtion.189. articu. 6. & Cardinal.à Tur.Crem.in capitu.1.num.2. & in d.c.ſi quis reliquerit.3.diſtinct.

67 Quæ concluſio admittenda eſt non ſolum in necesſitate maxima: ſed etiam mediocri,vt cum non poſſet viuere abſque notabili iactura,& detrimento ſui ſtatus,& conditionis, & oporteret eum mendicare,

tare, vel alijs ſeruire, cum maxima indecentia, vt ex D. Thom. deducit Angel. Clauas. in ſumm. verbo religioſus, numer. 11. Idem etiam
68 dicendum eſt † in eo qui prius uouit ingreſſum: poteſt enim abſque periculo ſalutis votum dimittere, etiam ante neceſsitatem emiſſum, cum illicita ſit redditio, & perſonæ mutata conditio ex ſuperuenien te neceſsitate, vt poſt Ioann. de Neapol. explicat Silueſt. verbo religio 2. §. 7.

69 Aliter verò dicendum eſt in eo, qui profeſsionē iam fecit, eo enim caſu, tanquam mortuus mundo, paternæ ſubſtentationis occaſione, ſecularibus negocijs iterum ſe implicare non tenetur, & clauſtrum exire, in quo Chriſto conſepellitur, cum ſit abſque propria culpa impotens factus ad debitum parentibus reddendum, propriam à ſe voluntatem abdicando, omniaq; Prælati obedientiæ ſubmittendo: cum etenim ex profeſsione Deo ſit conſecratus, contra votum emiſſum venire non debet ob parentum neceſsitatem. His rationibus accedit, quod ſicut quando filius inuitis parentibus matrimonium contraxit: vel ad ſacros ordines promotus eſt, nō tenetur pro patre, aut vſum armorum ſubire, aut cum eo permanere: cum ſint arma ſacerdotibus interdicta: nec maritus ab vxore recedere poſsit, multò fortius religioſus profeſsione à ſubuentione parentum liberabitur. Idem etiam quia cum maiori vinculo ſit obligatus prælato, quam patri, potius prelato, quam patri omnem obedientiam preſtare tenetur, cum præceptum, quo tenemur vota ſeruare ſit prime tabulæ, Illud verò, quo tenemur parentibus obedire, ſecunde. Item cum primū ſit negatiuum, fortius obligat, quam ſecundum quod vt affirmatiuū obligat ſuo loco, & tempore. Et denique cum primo obligemur pre ceptis ſpiritualis patris, cui magis tenemur, ſecundo verò carnalis, ſequitur vt non poſsit à religione recedere: Quibus rationibus moti id expreſsè docuerunt D. Thom. 2. 2. q. 101. art. 4. quodlibet. 3. art. 16. quodlib. 10. art. 9. Alex. de Hal. in 3. par. ſuæ ſum. de quarto præcepto. q. 4. num. 2. Nico. de Lyra. Matth. 15. Card. à Tur. Crem. in c. 1. num. 4. ad ſecundum. 30. diſtinct. Angel. in ſum. verbo religioſus. nu. 32. Silue. uerbo religio 6. q. 9. Nauar. c. 14. num. 14. quod ante omnes docuit magnus Baſilius adductus à Franciſco Turriano. lib. 2. de vot. Monaſt. fol. 12. aſſerens authoritatem D. Pauli. 1. ad Timo. 5. ſuperius adductam, non habere locum in iam profeſsis, qui ſūnt mortui mundo, quidquid contra ſenſerint Iō. Maior. in 4. ſen. diſt. 38. ar. 16. Henri. de Gandauo, quodlib. 9. q. 18.

70 Hæc autem deciſio in pluribus caſibus reſtringitur: † & primo cū

pater

pater in extrema eſt neceſsitate, in qua á filio tantum ſibi ſubueniri poteſt: eo enim caſu petita, licet non obtenta prælati licentia, patri ſubuenire tenetur, vt docet Caiet. 2.2.q.101.ar.4. & Nauar.c.14.nu. 14. qui opiniones ſuperius relatas ita conciliat.

71 Secundò non procedit cum parentes ſunt in neceſsitate conſtituti, tempore, quo filius ingreditur, tunc enim tenetur egredi, ſi poteſt neceſsitati ſubuenire, vt colligitur ex dictis Nic.de Lyr. & Io.Maior. d.locis. Probat Ang. verbo religioſus nu.32. & Nauar. d.loco.

72 Tertio & vltimo non procedit quoad ea, quę poteſt facere ſalua ſui prælati obedientia, & ſuæ religionis ſtatu: hoc enim caſu tenetur pium ſtudium adhibere, vt parentibus ſubueniatur, aut per ſe, aut
73 per alium. † Item tenetur pro eis orare, auxilium, & reuerentiã exhibere, prout decet religioſum, vt fatentur D.Thomas, & alij ſuperius relati doctores.

SVMMARIVM EX CAP. VII.

1 *SEruus religionem ingredi non poteſt.*
2 *Dominus intra triennium reuocare poteſt ſeruum.*
3 *Quod tempus à die ſcientię computatur.*
4 *Dominus elapſo triennio ipſo iure dominio priuatur.*
5 *Seruus clericus effectus, reuocatur à domino infra annum.*
6 *Ratio differentiæ inter reuocationem ſerui, Monaci, & Clerici.*
7 *Seruus ad profeſſionem admiſſus ante triennium remanet Monachus, & pretiũ Monaſterium ſoluit domino, quando bona fide profeſſus eſt.*
8 *Seruus profeſsionem admiſſus falſis probationibus ante triennium domino reſtituitur; ſed priuilegium retinet clericale.*
9 *Seruus vouere non poteſt, ſi domini ſeruitium retardatur.*
10 *Seruus obligatur uoto, per quod ſeruitium domini non impeditur.*
11 *Quæcunque dicta ſunt de filio, extenduntur ad ſeruum.*
12 *Seruus ab ordinibus repellitur.*

CAPVT SEPTIMVM.

1 PARI etiã ratione nec ſeruus, vt dño perpetuo ſubiectus, vllo vnquam tempore, inuito domino religionẽ ingredi poterit. c.2. & toto titu. de ſer. non ordin. cap. ſi quis. 17.q.2. & c. ſi ſeruus. 54. diſtinctio. §. ſancimus. in authen. de mona. & in § ſi quis autem, in auth. de ſan-

ctiſs. epiſcopis.l.6.titul.7. par.1.idque tradiderunt D.Tho. 2.2.q.88. art.8.verſi.ad ſecundum.Pet.Bellaper. colum.1. Bar.nume.24.& Dec. q.3.in hac authen.Cardin.à Tur.Crem.& Bellam.in c.ſi quis. 17.q.2. Ioan.de Friburgo,in ſum.Confeſ.lib.1.titu.8.q.64.Alber.in dict.verb. religio.2.verſ.an adultus.Angel.verbo religioſus.num.5.Silueſt. ver-
2 bo religio.2.quæſt.3.ſum.Armil. verbo religio. nu.5. † Ideoque intra triennium etiam ſi ingrediatur, poteſtas domino eſt reuocandi. d.§. ſancimus.authen.de mon.& §.ſi quis autem,de ſanct.epiſcopis,& d.c. ſi quis.17.quęſt.2.

3 † Quod tempus à die ſcientię computandum eſt, ex ſententia glo.c. ſi quis.17.q.2.glo. Archid. Geminia. & Præpoſi. in cap. ſi ſeruus. 54. diſtinct.Hoſtien.in ſum.de regular.§.vel reuocari. Innocen.Hoſtien. Ioan.And.Anton.Ioan.Anan.& Abba.in cap.2.de ſer.non ord.Alberic. in dictio.verb.religio.2.ver.an adultus.Ioan.de Fribur. in ſum.Confeſ.dicto lib.1.titu.8.quæſt.64.quorum ſententia,ea ratione confirma
4 ri poteſt: † nam cum dominus elapſo triennio ipſo iurę dominio ſerui priuetur,vt colligitur ex d.§.ſancimus,& §.ſi quis autem, & cap.ſi quis.hoc tempus ignoranti non debet currere,vt tradunt glo.Archidiacon.Ioan.And.Geminia.& Philip.Fran.in c.quam ſit.§.electus, de electio.lib.6.quos ſequitur Tiraquel.in tractat.retract.proximitatis. §.35.glo.4.verſi.ignorans.num.21.Eſt & alia ratio, quod cum dominus ex propria negligentia priuetur, non currit tempus ignoranti, in quo non cadit negligentia,glo.& alij, in clem.1.de conceſ.præben. atque ita arguit Geminian.in c.ſi ſeruus.54.diſtinct. quod ſi longius diſtet dominus,longius tempus triennio eſt illi indulgendum: Can.ſi quis incognitus.17.q.2.not.Hoſtien.num.7.& Ioan.Andr.nume.18.in
5 c.2.de ſer.non ord. † quod ſecus eſt in ſeruo clerico effecto: hoc nãq; vnius anni ſpatio priuatur,vt dicitur expreſsè, in c.ſi ſeruus ſciente.
6 54.diſt. † ratio autem cur maius tẽpus detur ad repetendum ſeruum monachum,quam clericum,ea affertur ab Innocent.& alijs ſuperius adductis: quod monachus lateat, clericus verò ſit omnibus manifeſtus,quæ tamen nunquam nobis ſatisfecit: nam cum ex eorum ſententia à tempore ſcientię,tam in monacho, quàm in clerico tempus computandum ſit,nihil intereſt lateat nec ne,qui reuocandus eſt, niſi intelligas,vt intelligi neceſſe eſt, quod licet ſciat dominus ſeruum iam ingreſſum eſſe, ignorat tamen quo in monaſterio, vel loco latitet;ad hoc vt repetere poſſit,qui locus difficilius in monacho latente inueſtigari poteſt.

7 Quod ſi ante triennium ad profeſsionem admiſſus ſit, remanebit

quidem

quidem in monaſterio, dummodo monaſterium ſerui pretium domi
8 no reddat, idque verum eſt, cum bona fide eſt receptus, † Secus verò ſi falſis profitentis, aut teſtium aſſertionibus: eo enim caſu, vt indignus habitu eijciendus eſt à monaſterio, ac domino reſtituendus. l.6.titu.7.par.1.docent Cardin.Tur.Crem.& Ægid.Bellam. in Can. ſi quis.17.q.2.Ioan.de Friburgo.in ſum.Confeſ.lib.1.titu.8.q.65. Silue. verbo religio.2.q.3.Retinet tamē adhuc priuilegium clericale quoad Can.ſi quis ſuadente,& forum,vt docent Inn.Hoſt. & Io. And. in c. 2.de ſer.non ord.qui tamen iuſtius eſſe aſſerunt eos deponere, & depoſitos dominis reſtituere.

9 Nec ſolum ab ingreſſu ſeruus repellitur, verum etiam & ab omni voto,ex quo domini ſeruitium retardatur, vt nos docuerunt Innoc. Hoſt.Io.And.Henr.Boich.Ant.Io.Ana.& Abb. in c.ſcripturæ, de voto, Ægid.Bellam.in Can.ſi quis.17.q.2.Ioann. de Friburgo.lib.1.titul.8. quæſt.64.& 67.Angel.Clauas.verbo votum. 2. numero 7. Silueſt.verbo votum.3.quæſt.7.& Gregor.Lopez,in l.3.titulo 8.par.prima, verbo *ſieruo*.

10 Quod ſi nullum ex voto ſuo domino præiudicium naſcatur, orationis puta,vel caſtitatis,tenetur ſeruus ſatisfacere,Magiſter ſententiarum,in 4.diſtinct.38.D.Thom.2.2.quæſt.88. artic.8. ad ſecundum. Ioan.de Friburgo.d.q.64.Cardinal.Tur.Crem.in c.1. nume.8.17. q.1. Angel.Silueſt.Gregor.Lopez,locis adductis, & generaliter, ne plura
11 ſuperflua repetamus, † quæcunque in filio ſuperius diximus, multò fortius in ſeruo locum habent, qui fortiori nempè perpetuo vinculo obligatus eſt,vt inquit Henric.Boich. in capitul.ſcripturæ. numer.9. de voto.

Eadem ratione ab ordinibus repellitur d.Can.ſi ſeruus. 54.diſtin.
12 d.Can.ſi ſeruus ſciente.12.quæſt.2. & toto titu. de ſeruis non ord.qua in re videndi ſunt latè diſtinguentes D.Thom. in tertia parte ſuæ ſummæ,in addition.quæſt.39.articul.3. & ſcribentes omnes in cap.1. de ſer.non ordin.

SVMMARIVM EX CAP. VIII.

1 *OBligatus ad ratiocinia publica,non redditis rationibus, religionem ingredi prohibetur.*

2 *Tutores: & curatores, & teſtamentorum exequutores religionem ingredi non poſſunt etiam finito officio: dummodo ſit eis mota quæſtio.*

3 *Vel quando publicè conſtat eos dolo teneri, tūc enim index ex officio inquiret.*

4 *Eccleſia conuenitur pro debito huiuſmodi ingreſſi, ſi habeat unde ſoluat.*
5 *Ingreſſum impedire poſſunt omnes de Eccleſia, ſi ſint adminiſtratores pupillorum, vel abſentium, alias ſi præſentium tantum admittantur, illi quorum rationes adminiſtratæ ſunt.*
6 *Iudex reijcit oppoſitiones iſtorum ſi de dolo, & fraude conſtat.*
7 *Si dubitetur, iudex præfigit terminum ad opponendum.*
8 *Impugnantes ingreſſum huiuſmodi obligatorum ad ratiocinia non admittantur, ſi ingrediens fideiuſſorem præſtat.*
9 *Item non admittuntur cum de culpa tantum conueniuntur.*
10 *Vel quando officium religioſis conueniens exercuit.*
11 *Obligatus iuramento ad aliquod munus, aut officium perpetuum religionem ingredi non poteſt.*
12 *Obligatus iuramento ad aliquod factum temporale religionem poteſt ingredi.*
13 *Neque tenetur adimplere prius factum, & deinde ingredi.*
14 *Ingrediens in dubio bono zelo præſumitur.*
15 *Obligatus alicui facto temporali, tenetur explere in monaſterio iuxta regularem obſeruantiam.*
16 *Obligatus alicui debito, tenetur ſatiſfacere ante ingreſſum, & ſi non habeat unde poſſit, bonis cedere.*
17 *Hæres inſtitutus ante aditam hæreditatem paternam poteſt ingredi.*
18 *Non tamen poteſt, ſi ille ſe immiſcuit, & eam repudiare, quam dubitat alieno ære infectam, & ſucceſſores debita non ſoluturos ſcit, aut dubitat.*
19 *Ingrediens monaſterium poſt delictum commiſſum, ſi profiteatur non poteſt inde reuocari, ut puniatur.*
20 *Nec etiam ſi non eſt profeſſus, ſed religionem anteà vouit, deinde ingreditur.*
21 *Hodie tamen delinquentium profeſſio nulla eſt ex Sixti Quinti Pontif. Max. vi æcepto.*

CAPVT OCTAVVM.

OBLIGATVS quoque alteri, cum ſit quaſi ſeruus creditoris. l. 3. infra de nouat. non ſecus, ac ſeruus, non videtur poſſe religionem ingredi, quod vt liqueat expreſſius plures caſus diſtinguendi ſunt.

1 Primus caſus eſt in obligatis ad ratiocinia publica, vt in adminiſtratoribus rerum publicarum, qui non redditis rationibus religionem ingredi prohibentur. l. officiales, & au-

authen.ſequen.infra de epiſcop.& cler.c.legem.53.diſt.c.aliquantos, c.præterea.51.diſt.D.Tho.2.2.q.189.ar.6.in 3.arg.Archid. Cardina.à Tur.Crem.Gem.& Prępoſi.in d.c.pręterea.51.diſt.Hoſt. & alij in c.1. de oblig.ad ratio. non ord.

2 Secundus caſus in obligatis ad ratiocinia priuatorum, quales sũt negotiorum geſtores, tutores, curatores, exequutores teſtamentorum, & generaliter omnes, qui adminiſtrationis rationem reddere tenentur, qui etiam dimiſſo officio, vel finito, religionem ingredi nõ poſſunt, quotieſcunque eſt eis mota quæſtio, vel in ipſo mouetur ingreſſu, quod doloſè, & fraudolenter in officio ſe geſſerint, vt docent glo.Innocent.numero 4.Hoſtienſ.numero 6. Anton.numero 8.Aegid. Bellam.nume.1.tertia oppoſition.& Abba.nume.3.cap.1.de oblig.ad ratio.non ordin.

3 Idem etiam dicendum eſt cum publicè conſtat eum de dolo teneri: iudex enim eo caſu ex officio inquiret, vt not. Anton. Aegid. Bel-

4 lamer. & Abba. locis citatis, † quod ſi huiuſmodi adminiſtrator ad profesſionem eſt admiſſus monaſterium conuenitur, ſicut Eccleſia ſecularis, ſi habet vnde ſoluat, & fecit communicato conſilio, vt nota.Anton.numero 15.& Abba.numero 8.in cap.1.de obliga. ad ratiocin.non ord.

5 Ad opponendum autem admittuntur ne in religione recipiantur omnes de Eccleſia, ſi adminiſtratores ſunt pupillorum, aut abſentiũ, ſi verò præſentium, nemo admittitur, præter eos, quorum rationis ad miniſtratæ ſunt ex ſenten.Inno.Ant.num.18.Aegid.Bellam.num.3.& ſequen.Petr.Ancharan.& Ioan.And.nu.3.in d.c.1.de obliga. ad ratiocin.non ordin.

6 Quorum oppoſitionem iudex reijcere debet: cum doloſè in fraudem ingresſi, quæſtionem motam eſſe conſtat, vt à recto propoſito impediretur, idque facile colligi poteſt, inſpecta qualitate admittendi, & opponentium, vt Hoſtien.docet in ſum.de oblig. ad ratioci. §.qui obligatus, in d.c.1.nu.6.eod.tit.

7 Quod ſi dubitetur, iudex opponentibus debet terminum præfigere, quo elapſo, eos amplius non admittet Hoſtien.num.6.& Ant.nu.8. in d.cap.1.

8 Aedem oppoſitiones non admittuntur cum fideiuſſores idoneos quis præſtat, ſi credimus Ant.nu.16.& Io.Anan.nu.3. in eodem cap.1. de oblig.ad ratiocin.non ord.

9 Nec etiã debet iudex aliquorum oppoſitiones admittere cum de culpa tantum conueniuntur: nam ſiue eo caſu abſoluatur, ſiue con-

dem-

demnetur,nullum præiudicium generatur:nam ſi condemnabitur ce det bonis ſi credimus Innoc.Anton.Ægid.Bellam.& Abba. locis ſuperius adductis,in d.c.1.Hoſt.in ſum.de oblig.ad ratiocin.§.ſi quis obligatus,& Io.de Fribur.in ſum.Conf.lib.3.tit.16.q.4.

10 Idem quoque dicendum eſt cum aliquod officium religioſis conueniens quis exercet,nec illud deponit, vt docuerunt additio. ad Iacob.Butr.in l.officiales.infra.de epiſcop.& cler.glo. Inno. Anto nu 6. Ægid.Bellam.nu.1.& Ioan.Ana.in princ. in c.1. de oblig. ad ratiocin. non ordi. vt cum gerit adminiſtrationem perſonæ eccleſiaſticæ etiã ceſſet ratio mutationis fori,vt tradunt Innocen.Hoſtien.& Anan.eodem in loco.

Et licet Gulielm.Naſo.diſtinctionem hanc inter publica,& priuata ratiocinia,vt prolixam reiecerit, communiter tamen contrarium receptum eſt ab Innocent.Hoſtien.Ioann.Andr. Bellamer. & Abba. in dicto cap.1.

11 Tertius caſus eſt in obligato iuramento ad aliquod munus,aut officium perpetuum adminiſtrandum,qui religionem ingredi nunquã poteſt.c.legem,vbi Archidiacon.Geminian.& Præpoſi.notant 53.diſ. ijdem Archidiacon.Geminian.& Præpoſi.in cap.præterea. 51. diſtin. Hoſtien.Ioan.Andr.Henric.Boich.& Bellam.in c.1.de oblig.ad ratiocin.non ordin.

12 Quartus caſus eſt, cum quis obligatus eſt iuramento ad aliquod factum temporale,vt librũ ſcribere, vel aliquod ſimile, aut aliquod officium,puta conſulis,in quo generaliter concludendum eſt,iuramẽto non obſtante poſſe ingredi, quod in melius commutatur ex diſpoſitione cap.peruenit,de iureiuran.ſiue obtinuerit remisſionem à iuramento, vel non,& ſiue illud factum poteſt expedire poſt ingreſsũ, ſiue non,quod concludunt,licet poſt longam diſtinctionem Innocen. num.1.Hoſtien.num.5.Ioan.And.num.22.Anton.num.16.Ægid.Bella. num.6.Abb.num.8.in c.1.de oblig.ad ratiocin. non ordin. Archidiac. Car.à Tur:Cre.ad tertium.Gem.& Præp.in c.preterea, 51.diſt.Idem Card.à Tur.Crem.in c.legem.53.diſtinct.Specul.titu. de ſtatu monachor.quæſt.28.num.34.Ioan.de Friburgo,in ſumm.Confeſ.titulo 16. lib.3.quæſt.5.Alberic.in dictio.verbo religio.2. verſicu. an obligatus ad ratiocinia Angel. verbo ratiocinia nume. 3.& verbo religioſus. numero 10.

13 Neque eſt hoc caſu ita ſimpliciter id admittendum, quod Hoſtien. quem cæteri receperunt conſultius arbitratur, aſſerens obligatum debere prius factum adimplere,ac deinde ingredi, vt conſuluit ſum.

Pon-

Pontifex,in cap.commiſſum,de ſponſal.periculoſum namque eſt huiuſmodi conſilium,nec ſequendum: cũ periculo ſe exponat,quod non eſt laudabile,vt optimè tradit Silueſt.verbo religio.2.q.5. nec obſtat cap.commiſſum,de ſponſal.locum enim habet in eo, qui religionem ſtatim ingredi nolebat,ſed illam deſiderabat: nam aliter conſuluiſſet in eo caſu ſummus Pontifex, ſi ille, qui ingredi volebat,ſe ſtatim ingreſſurum dixiſſet,vt intelligunt in eo.cap.Innocent. Hoſtien.Ioan. And.& alij.

Id tamen intelligendum eſt,vt bono zelo, & Spiritus ſancti ductu ingrediatur,ſecus ſi dolo laboris euitandi cauſa,vt Innocen.Hoſtien.
14 & alij ſuperius relati,in d.c.1. † in dubio autem bono zelo ingreſſus
15 præſumitur ex ſen.Ant.But.in d.c.1.nu.16. † Hoc tamen caſu ſi regulari ſalua obſeruantia opus in monaſterio pōt explere ad illud tenetur,ex dictis Innocen.& aliorum in d.c.1.glo.Archidiacon. Gemin.& Prępoſi.in d.c.præterea.51.diſtinct.glo.Archidiacon. & Geminian.in Can.legem.53.diſtinct.licet contrarium poſt Pet.de Palud.& Ioan.de Friburgo,teneat Silueſt.uerbo religio.2. quæſt.4. dummodo ſcandalum non ſuccedat,quibus omnibus caſibus dicendum eſt teneri eum ad intereſſe in quantum facere poteſt ex ſentent. Palud. & Silueſt. dicto loco.

16 Quintus caſus eſt in obligato ad aliquod debitum ex cauſa mutui, vel ſimili, qui ſi facultatem habeat ſoluendi, non poteſt hoc licitè ante ingreſſum prętermittere,ſi verò creditoribus ſatisfaciendi nō ſit ſibi copia,tenetur facere quod poteſt,& bonis cedendo liber erit ad religionem ingreſſus, nec tenetur in ſeculo remanere, vt procuret vnde reddat.D.Thom.2.2.q.189.ar.6.ad tertium,& ar.7. in 1.argum. Hoſt.nu.5.Ioan.And.nu.8.& Bellam.num.6.in c.1.de obliga.ad ratiocin.Archidiacon.in Can.præterea.51.diſt.Ioan. de Friburgo, in ſum. Conf.lib.3.tit.16.q.4.

17 Sextus caſus in eo conſiderari poteſt,qui hæreditatem à patre, vel alio ſibi obuenientem alieno ære affectam eſſe dubitat, nam ſi eam repudiet abſque dubio tutus eſt,prout docet Hoſtien. in ſum. de oblig. ad ratiocin.§.vltimo,& Angel.Clauas.in ſum.verbo ratiocinia. num.
18 3. † Si autem paternæ hæreditati ſe immiſcuit, nō poteſt eam à ſe abdicare,& profiteri,quando eos,ad quos hæreditas,aut ex ſucceſſione, aut ex propria renuntiatione peruentura eſt non ſoluturos aliena certò ſcit,aut probabiliter dubitat, his etenim caſibus nouitius prouidere tenetur,vt abſque dubio reſtitutio futura credatur, ſi verò cōſanguinei,ad quos ea bona peruentura ſunt,tales ſint,à quibus reſtitutio

tutio facienda abſque dubio ſperatur manifeſtando propinquis dubitationem, quam habet, & vnde proueniat, poterit profiteri, vt diſtinguit Caietan. tomo 2. ſacrament. tract. 11. de voto non nuben. q. 2.

19 Septimus caſus eſt, an poſt delictum commiſſum, religionē ingredi quis valeat, vel inde reuocari poſſit? Qui caſus nullam habet difficultatem, cum delinquens profeſſus eſt: fortius enim eximitur monachus profesſione à foro ſeculari, quā clericus ordine, vt tradūt Io. And. in c. 1. num. 20 de oblig. ad ratiocin. à quo non diſſentiunt eo in loco Aegid. Bellam. num. 8. verſ. ſexta opin. & Anton. nume. 13. niſi tamen ſit profeſſus in carceribus, vt tradunt Ioan. And. & Aegid. Bella.

20 dicto loco: ſi verò adhuc profeſſus non eſt, ſed religionem prius vouit, poſtque votum ingreſſus eſt, non poterit à ſeculari iudice puniri: ex ſenten. Bald. in l. 1. infra an ſeruu. ex ſuo Fact. Ioan. Anan. in cap. 1. num. 7. de oblig. ad ratiocin. Iaſon. in l. cum quædam puella. nume. 11. de iuriſdict. omn. iud. & Gherardus de Petra ſancta ſingul. 51. contrarium tamen defendunt, Dida. Couarr. lib. pract. quæſt. cap. 32. num. 4. in fin. & Emanuel Suarez, in Theſau. recept. ſen. ver. religionis initiati. nu. 35.

21 At hodie peſſimorum huiuſmodi hominū calliditatibus, qui poſt amicorum, & ſua bona dilapidata, ſanguinem effuſum humanū, aliaque plurima ſcelera perpetrata, non ſpiritu Dei ducti, ſed pœnarum euitandarum gratia religiones ingrediebantur, prudentisſimè, ac iuſtisſimè eſt à ſanctisſimo, ac zelantisſimo Chriſti Vicario Sixto Quinto obuiatum, qui maiorem decimum ſextum annorum ad religiones recipi, abſque capituli generalis, vel prouincialis decreto, diligentisſima pręuia informatione prohibuit, & iſtorum ſi aliqui recepti fuerint, ingreſſum, & profesſionem irritam declarauit, cuius ædicti verba hic ad literam tranſcribere volui.

Inter alia in eo diplomate contenta, quod emanauit. 13. Calend. Decemb anni 1587. hoc extat Capitulum.

Cæterum (inquit ſum. Pont.) *quoniam ſæpe ſeuitia ingerunt, & ſe eſſe virtutes mentiuntur, ac multi decoctores poſt dilapidatam rem familiarem, & contractam ingentem vim æris alieni, aut interuerſam alienam pecuniam eorum fidei creditam, vt ratiocinia effugiant: alij poſt furta, latrocinia, rapinas, homicidia, aliaue facinora patrata, etiam banniti, aut damnati, ſeu qui meritas pro ſuis delictis pœnas metuunt, non pia intentione, ſed ad euitandam legum, & iudiciorum ſeueritatem; quia tuto in ſeculo viuere non poſſunt, tunc demum quærunt à religione auxilium, quando aliunde aliud non ſperant, vnde ſub habitu, & nomine religioſorum, animum religioni inimicum, & inueterata vitia*

retinent

retinent, neque alios, qui ſancta vocatione vocati ſunt, patiantur tranquillè diuinis obſequijs inſiſtere, in grauem Dei offenſam, religionis opprobrium, & ſcãdalum plurimorum, vt iis quoque ſubterfugij, & impunitatis ſpes omnis tollatur, authoritate Apoſtolica, & tenore præſentium, etiam perpetuò ſtatuimus, & ordinamus, iuuenes, aut uiros adultos, maiores ſexdecim annis, non aliter in aliquam religionem recipi poſſe, nec debere, niſi prius de eorum parentibus, patria, deq́; anteacta vita, & moribus diligenter inquiratur, & ex accurata, informatione, & fide digna relatione compertum, & exploratum ſit, eos neque aliquorum criminum, qualia ſunt homicidia, furta, latrocinia, vel alia ſimilia, aut grauiora, reos vel ſuſpectos exiſtere, vt propterea damnati ſint, aut ne damnentur formident, neque ingenti ære alieno ſupra vires facultatum ſuarum grauatos, vel reddendis ratiociniјs ita obnoxios, vt ex huiuſmodi cauſis lis, vel moleſtia eis iam illata, vel timendum ſit ne inferatur: niſi denique conſtet ipſos nõ humana aliqua ratione, ſed tantum deuotionis, & pietatis feruore vitam religioſam ſponte, & ex animo elegiſſe, deq́; ijs omnibus in generali, vel prouinciali Capitulo plena, & indubitata fide facta, tam ſuperioris generalis, ſeu prouincialis, quàm diffinitorum conſenſu approbati, & ad habitum regularem admiſſi fuerint, omnes autem, & quoſcunque, vt dictum eſt, criminoſos, vel ſuſpectos, aut æri alieno, vt etiam diximus, vel rationibus reddendis obligatos ad religionem perpetuò inhabiles declaramus, & ſi qui eorum contra præſentem noſtram conſtitutionem temerè admittentur, tam ſuſceptionem habitus, quàm profeſſionem, & inde ſequuta ex nunc prout ex tunc pari modo irritamus, & annullamus, viribus, & effectu carere decernimus, ac iubemus eos qui de facto ſic recepti erunt, habitu ſpoliari, & à religione expelli, & nihilominus ſi expulſi non fuerint, volumus, & pariter declaramus habitus ſuſceptionem, & profeſſionem penitus nullam eſſe, & cenſeri, ac propterea attenta nullitate habitus, & profeſſionis licere quibuſcunque iudicibus, & curijs etiam ſecularibus ad quos, ſeu quas ſpectat contra eos, vt prius iuris, & facti remedijs opportunis ex officio, vel ad cuiuſcunque inſtantiam, vel quærelam ciuiliter, criminaliter, aut miſtim procedere.

Quare volumus, vt cuiuſque iuuenis, aut viri maioris 16. annis à ſeculo ad religionem tranſeuntis approbatio, admiſſio, & receptio in generali, vel prouinciali Capitulo, vt ſupra ordinatum eſt, pro tempore factæ, nec non religioſi ſic recepti nomen, & cognomen, quo in ſeculo vtebatur, & patria in actis ipſius Capituli deſcribantur, & notentur, & inſuper quoſcunque religioſos, eorumq́ue ſuperiores, qui aliquas perſonas, vt dictum eſt, inhabiles poſthanc conſtitutionem publicatam receperint, voce actiua, & paſſiua, nec non officijs, gradibus, honoribus, & dignitatibus quibuſcunque per eos obtentis, eo ipſo in perpetuum priuamus, & tam illis priuatos, qui ad illa, & alia quæ-

cunque in poſterum obtinenda, perpetuò inhabiles, eorumq; incapaces decernimus, & declaramus.

SVMMARIVM EX CAP. VIIII.

1 *Religioſi, alij contemplatiuæ uitæ incumbunt, nonnulli actiuæ, quæ ex contemplatiua deſcendit, tertij actiuæ ſimplici.*
2 *Vita actiua inferior eſt contemplatiua.*
3 *Vita actiua ex contemplatione deſcendens cæteris præſtantior eſt.*
4 *Chriſtus Apoſtolis prædicationem impoſuit.*
5 *Apoſtoli propter prædicationem multis titulis decorati ſunt.*
6 *Epiſcopi ſucceſſores ſunt Apoſtolorum, atque ideo prædicare debent.*
7 *Epiſcopi potentes eſſe debent in doctrina.*
8 *Clerici ſeculares, qui ſacramenta miniſtrant perfectiores ſunt regularibus.*
9 *Iudices, & aduocati rectè adminiſtrantes ſuum munus, magis merentur quam religioſi, ſi id faciant propter Deum. & num. 13.*
10 *Epiſcopus, & monachus ratione profeſſionis æquiparantur.*
11 *Clericus ſacramenta miniſtrans, magis meretur quam monachus.*
12 *Felin. in rub. de maiorit. & obed. declaratur.*
14 *Religiones, quæ animarum ſaluti ſtudent, cæteris ſunt præſtantiores.*
15 *Amicus amicum magis diligit, ſi per illum alteri ſeruiat, quam ſi amico.*
16 *Vita actiua, quæ ex contemplatione deſcendit periculoſior eſt uita cõtẽplatiua.*
17 *Vita actiua mixta fructuoſior eſt uita contemplatiua.*
18 *In tranſitu de una religione ad aliam, ſolam arctitudinem uitæ conſiderant Canoniſtæ.*
19 *Contrarium tenent Theologi, & verius.*
20 *Religionis perfectio duplici ex capite proſpicitur.*
21 *Milites religioſi poſſunt tranſire abſque vlla licentia ad quamcunque religionem monachorum.*
22 *Media ad perfectionem aſſequendam illa ſunt nobiliora, quæ charitati magis accedunt.*
23 *Nobilior religio ex quo cenſeatur.*
24 *Tranſitus datur de religione arctiori in actu externo ad aliam nobiliorem in actu interno, licet minus arctam.*
25 *Nobilior finis in religionis tranſitu conſiderandus eſt.*
26 *Religiones ſi conueniant in fine, media etiam nobiliora ſunt inſpicienda, ut tranſitus permittatur.*
27 *Tranſitus licitus eſt de imperfectiori ad perfectiorem.*

Votum

28 *Votum religionis obligat ad tendendum ad perfectionem.*
29 *Vouens minus bonum, poteſt illud commutare in maius bonum ſine diſpenſatione.*
30 *Ratio cur tranſitus ad Carthuſienſes ſit permiſſus ſub Vrbani Quarti diſpenſatione.*
31 *Tranſitus licitus eſt de religione vitæ actiuę ſimplicis, ad uitam contemplatiuam, uel mixtam.*
32 *Item licitus eſt à vita contemplatiua, ad mixtam.*
33 *Religioſi uitæ mixtæ ad ſolos Carthuſienſes tranſire poſſunt.*
34 *In religionibus, vbi eſt idem finis, cæteris paribus arctitudo vitæ conſideratur.*
35 *Tranſitus ad religionem perfectiorem non eſt ſemper permiſſus, cum aliquibus concurrentibus.*
36 *Tranſire ad religionem liberè poteſt, qui ſpiritu Dei ducitur.*
37 *Moniales poſſunt tranſire ad arctiorem religionem.*
38 *Idem in conuerſis.*
39 *Tranſiens in dubio præſumitur ſpiritu Dei ductus.*
40 *In tranſitu ad religionẽ non inſpicitur tempus inſtitutionis, ſed præſentis ſtatus.*
41 *In Hiſpania monachi Benedictini tranſeunt ad Prædicatores.*
42 *Frater Thomas Cammarota Epiſcopus Veſtarum commendatur.*
43 *Aſcanius Columna Cardinalis Illuſtriſſimus laudatur.*
44 *Tranſire cum licentia dicitur, qui illam obtinuit.*
45 *Licentia prӕſumitur ex taciturnitate conceſſa.*
46 *Item ex curſu temporis.*
47 *Licentia præcedere debet tranſitum.*
48 *Licentia arbitrio boni uiri concedenda eſt, non ex libera uoluntate.*
49 *Tranſiens proprio arbitrio non eſt tutus in foro animæ, nec qui licentiã cõcedit.*
50 *In licentia tranſeundi requiritur Abbatis, & conuentus conſenſus, licet ſolius Abbatis ſufficere plurimi dicant, & rectius.*
51 *Abbate in monaſterio non exiſtente, capitulum licentiã tranſeundi concedit.*
52 *Monachus, qui licentiam petijt tranſeundi ad arctiorem, licitè tranſit ſi illa denegatur.*
53 *Vel ſi Abbas noluit audire, uel reſponſum non dedit, uel non probabiliter, uel falsè, uel iniuſtè.*
54 *Monachus ſi arctiorem religionem non inuenit, & infra annum reuertitur, recipiendus eſt à monachis prioris monaſterij.*
55 *Monachus tranſire non poteſt ſi ex probabili cauſa denegatur licentia.*
56 *Licentia tranſeundi monacho licitè negatur, quando religionem non inuenit, quæ parata ſit eum recipere.*

57 *Item licitè negatur, cum dubitatur an à ſpiritu Dei ducatur.*
58 *Dubitationis cauſæ plures eſſe poſſunt.*
59 *Licentia licitè denegatur, cum prælatus non eſt certioratus an religio altera ſit ſtrictior.*
60 *Aut ſi monaſterium damnum, & infamiam ſuſtineret: quo caſu etiam ſi tranſierit reuocatur. num. 61.*
62 *Licentia tranſeundi negatur, quando prælatus conſilium ſapientium requirere velle affirmat.*
63 *Vel ſi ex temeritate, aut leuitate illum tranſire conſtat.*
64 *Monachus tranſiens de vna religione ad alteram, non eſt recipiendus abſque literis dimiſſorijs.*
65 *Abbas ſecundi monaſterij tenetur cauſam perquirere à prælato primi monaſterij, cur ſine licentia monachus tranſierit, quibus receptis, de receptione cogitabit.*
66 *Monachus, qui tranſiuit ad ſecundum monaſterium in caſu probibito reuocatur ab Abbate.*
67 *Monachus reſtitutus primo monaſterio ſi minus anno in ſecundo permanſit, & de reſtitutione appellauit non eſt alendus à ſecundo monaſterio, ſecus ſi profeſſus eſt.*
68 *Monachus, qui tranſiuit ad arctiorem religionem licentia non petita reuocatur ad primum monaſterium.*
69 *Item ſi dubitatur, an petierit licentiam.*
70 *Monachum, qui licentia non petita, ad aliud monaſterium tranſit non tenetur recipere primum, etiam ſi ſtatim reuertatur, cuius contrarium tenemus.*
71 *Monachus ad æqualem religionem tranſire non poteſt, ex cauſa tamen aliquãdo permittitur.*
72 *Licentia tranſeundi ad æqualem religionem, debet à ſolo Abbate concedi, vel Abbate, & Capitulo, vel etiam Epiſcopo.*
73 *Tranſitus ad laxiorem eſt expreſſo iure probibitus, quod authoritate D. Bernardi elegantiſſimè confirmatur.*
74 *Permittitur tamen tranſitus ad laxiorem cum non eſt adhuc profeſſus. Vel cum religioni in genere eſt obligatus. num. 75. Aut ſi à ſum. Pont. fuit interdicta religio, & ad alios ordines tranſeundi conceſſa licentia, quod ita faciliter non admittimus. num. 76. Vel quando poſt votum ingrediendi arctiorem, laxiorem ingreditur, licet peccet. num. 77. Item quando in arctiori regula non ſeruatur, & inſpecto præſenti ſtatu, iſta laxior eſt ſtrictior. nume. 78. Quo caſu non ſufficit petere licentiam, ſed illam obtinere. num. 79. Item poteſt, ſi fugerit ad locum, in quo non reperitur monaſterium ſui ordinis, vel aliud arctioris religionis. num. 80. Item ſi propter infirmitatem, nõ poteſt*

*poteſt arctiorem ſeruare,requiritur tamèn diſpenſatio.num.*8 1.

82 *Diſpenſatio,vt quis de ſtrictiori ad laxiorem tranſeat, vt ex cauſa infirmitatis,debet concedi ab Epiſcopo,vel Abbate,& Capitulo,cum conſenſu Epiſcopi,vel ſummi Pont.quod verius eſt.*

83 *Poteſt etiam tranſire ad laxiorem,quando ſummus Pontifex abſoluta authoritate vtitur.*

CAPVT NONVM.

CVM ſuperius explicatum ſit quibus caſibus filius familias,ſeruus,& qui alteri obligatus eſt,posſint ingredi religionem: conſequens eſt,vt de monacho qui non minori ligatur vinculo,& tam filio, quam ſeruo æquiparatur(vt ſuo loco explicabitur)differamus.

Ad cuius concluſionis faciliorem explicationem neceſſarium fore duximus, aliqua de religionum perfectione, ac ſtatu in medium afferre: ſciendum eſt ergo triplicem eſſe religioſorum ſtatum.

1 Primum eorum,qui mere contemplationi dediti ſunt,quales ſunt omnes,qui Diuorum Baſilij,ac Benedicti dogma ſequuntur,Carthuſienſes,& alij his ſimiles. Alterum eorum,qui illi vitæ actiuæ dediti ſunt,quæ ex contemplatione deſcendit,prędicationibus,confesſionibus,ſtudijs, & alijs exercitijs ad ſalutem animarum conducentibus incumbentes,quales ſunt omnes,qui mendicantes appellantur: tertium eorum,qui ſimplici vitę actiuę incumbunt, atq; huiuſmodi sũt, qui religiones militares profitentur, aut quę redemptioni captiuorum, hoſpitalitati,& peregrinorum tutelæ operam nauant.

2 Inter quos ſtatus,religiones poſtremo loco poſitę, quę ſimplicem actiuam vitam profitentur,infimum locum habẽt, atque ijs pręſtantiores eæ,quæ vitæ contemplatiuę,ſtudium,& operam ponunt, quod expreſsè Dominus,& Saluator noſter declarauit Luc.10.Maria(inquit) optimam partem elegit,quę non aufertur ab ea:ideoque vt cõtemplationis amica miniſterio Marthæ præpoſita eſt, quod explicat D.Baſilius conſtitu.monachal.cap.2. *Etenim*(inquit Baſilius) *Martha quidem hoſpitio dominum ſuſcepit,ad eius verò pedes aſſidet Maria, laudandũ ſanè in utraque ſtudium; Cæterum tu res diſtinguito, nam Martha ipſa in miniſterio occupata ea parabat,quæ hoſpitis corpori futura erant neceſſaria, contra Maria cum ad pedes illius aſſiderat, audiendis quæ ab eo dicebantur vacabat,ſic altera domini partem illam, quæ tangi aſpectu poterat reficiebat: altera*

ræ parti illi, quæ occulta cerni non poteſt conſulebat. Hactenus Baſilius.

3 Sed vtraque tam actiua, quàm contemplatiua præſtanti or, & perfectior eſt, earum religionum ſtatus, illam vitam actiuam profitentium, quæ cum contemplatione coniungitur, & ab ea deſcendit, & animarum ſalutem præ oculis habēt: nam ſi Chriſtus pro exemplo nobis propoſitus eſt, vt eum induamus, & ſequamur veſtigia eius. prima Petri 2. & Paulus ad Roman. 13. ſatis apertè docemur, nō poſſe magis accedere Chriſto, á quo oīs perfectio noſtra eſt, teſte Paul. ad Coloſſen. 1. quam ſi idem munus in quo Chriſtus ſe exercuit pro viribus amplectamur: opera nempe ad ſalutem animarum inſtituta, quod ipſe faciebat, qui diebus docebat in templo, noctibus orabat in Monte Olիueti. Luc. 21. ac ſemper prædicationi deditus erat. Matth. 4. Mar. 1. Luc. 19. ita vt etiam nauim opportunum locum arbitratus ſit Matth. 13.

4 Quam vitæ rationem Dn̄s noſter Apoſtolis, qui baſis Eccleſiæ futuri erāt præfixit Mat. 10. Luc. 10. Mar. 3. quorum prędicatio in omnes
5 gentes diffuſa eſt, teſte Paulo ad Rom. 10. † ex quo munere ampliſſimis titulis decorati ſunt, lux etenim mundi appellati ſunt, ſol terræ, diſpenſatores miniſteriorū Dei, & Euangelicæ doctrinæ, Chriſti miniſtri, Dei coadiutores, & cooperatores, & meſſores Iudæorum, quos Prophetæ ſeminauerant Mat. 5. Mar. 5. Luc. 14. Io. 4. Pau. 1. ad Cor. 3. 4 & 11. inter quos præcipuo quodam nomine doctor gentium Paulus inſignitus eſt, qui ſemen verbi eſt appellatus. Act. 17.

6 Eadem vitæ norma ad Epiſcopos qui in Apoſtolorum locū ſucceſſerunt hæreditario quodam iure deſcendit: Auguſt. enim, cuius meminit Vrbanus Pont. in Can. quorum vices. 68. diſt. *Pro patribus* (inquit) *nati ſunt tibi filij. Patres miſsi ſunt Apoſtoli, pro Apoſtolis, filij nati ſunt & conſtituti Epiſcopi.* Atque idipſum docuit idem Vrbanus in Can. videntes. 19. quæſt. 1. & Anacletus in Can. in nouo. 21. diſtinct. quid mirum ergo ſi Epiſcopis propria eſt doctrina, & prædicatio, cū in Apoſtolorum locum ſubrogati ſint, quibus ſimiles eſſe neceſſe eſt: ijs dicitur per Iſaiam, clama neceſſes, quaſi tuba exalta vocē tuam, ijs loquitur Paulus, prædica verbum, inſta, opportunè, importunè: eoſdem re-
7 quirit Paulus † potentes in doctrina, vt explicat Greg. in Paſtoral. 2. par. c. 4. cuius meminit Gratianus in Can. ſit rector. 43. diſtinct. idem docet Nicolaus Pontifex in Can. diſpenſatio. 43. diſtinct. *Diſpenſatio* (inquit) *eſt nobis cœleſtis ſeminis iniuncta, væ ſi non ſparſerimus, væ ſi tacuerimus. Quod cum electionis vas formidet, & clamet, quanto magis cuilibet exiguo metuendum eſt,* Atque ex hoc nomen eorum officio conueniēs

tribu-

tributum eſt, qui ſuperintendentes, & ſpeculatores appellantur, cũ ſubditorum,& populorum curam gerant,iuxta ſe poſitorum mores, & vitam ſpeculentur,& proſpiciant teſte Auguſtino. 19. de ciuitate Dei.cap.16.& Iſidor.in Can.cleros.21.diſtinctione,ex quo facilè pro
8 cedere poſſet † clericos ſeculares, qui ſacramentis adminiſtrandis præpoſiti ſunt, perfectiores eſſe clericis regularibus (pro iſtis monachos intelligendo,qui vitę tantum contemplatiuæ vacant) nam vt ait Auguſtinus in capitul.legi Epiſtolam.16.quęſtione prima, a monaſterijs ad clericatum monachi aſſumuntur. Interrogatus enim Auguſtinus an monachi quidam fugitiui ad clericatum eſſent admittendi,in hæc verba reſpondit. *Nihil* (inquit) *mihi aliud occurrere potuit, niſi non eſſe viam dandam ſeruis Domini, ut ſe facilius putent eligi ad aliud melius,ſi facti fuerint deteriores, etenim ipſis facilior lapſus, & ordini clericorum, Fit indigniſſima iniuria ſi deſertores monaſteriorum ad militiam clericatus eligantur: cum ex ijs,qui in monaſterio permanent non tantum niſi probatiores,atque meliores in clerum aſſumere ſoleamus,* (& paulo infra)*nimis dolendam eſt, ſi ad tam ruinoſam ſuperbiam monachos ſubijciemus, & tam graui contumelia clericos dignos putamus, in quorum numero ſumus,cum aliquando bonus monachus vix bonum clericum faciat,* Et idem docet Hieronymus in cap.alia,eadem cau.& quæſt.In quorum laudem Chryſoſtomum in ſuo Dialogo à Felino adductum in rub.de maior. & obedien.numer.5. in medium afferemus,de ijs loquentem: *Si talem* (inquit Chryſoſtomus) *mihi aliquem adducas monachum,qualis vt ſecundum exagerationem dicam fuit Helias,non tamen illi comparandus eſt, qui traditus populis, & multorum peccata ferre compulſus, immobilis perſeuerauit,* (& ſubdit) *ſi adminiſtranti ſacerdotium monachales ſudores conferas, tantum eos diſtare reperies, quantum inter priuatum diſtat, & regem,* ex quo Hoſtien.in proem.ſummæ Alberic.& Poſt.eum Iaſon, in l.1. in 3. col. ff.de iuſtitia,& iure,adducti à Felin.in rubric.de maior. & obedient. & a Gregor.Lop.in l.1.titulo 4.par.3.& Dida.Perez.lib.8. ordin. ti-
9 tul.13.in rubric.dicunt † rectos iudices, & aduocatos vtentes recto iure,prout debent plus merere,& meliorem uitam facere,quam fratres prædicatores, & alios religioſos, quod ex Chryſoſtomo ſuper Matth.homil.44.colum.penultim.deducitur. *Volo enim* (inquit)*maiori gloria virtutum coruſcare uos,qui in medio vrbis uerſamini, quam illos, qui montes,& heremos petierunt,* (& ſubdit) *quare ſic? quia magnam hinc vtilitatem cæteri conſequuntur:* licet S.Thom. in quodlibet tertio,articu.17.cui & propter doctrinam immenſam,& peculiarẽ in eum:ſemper humiliter,& reuerẽter me ſubmitto,id intelligat,locũ habere in

Epiſcopo optimo argumento motus:nam dicit S. Tho. perfectior eſt
ille, qui ex charitate magis accedit ad Deum, at ille magis accedit
qui aliquo ſe vinculo obligat: nam priuat ſe illa libertate, quæ iure
10 naturali ſibi competit † Epiſcopus ergo, & monachus in hoc ęqui-
parantur:quia ſicut monachus profesſionem emittit,& per hãc ſer-
uitutem magis Deo accedit,ita & Epiſcopus, qui in ſua conſecratio
ne profesſionem facit,obligans ſe ad curam gregis ſubiecti:qui qui-
dem Epiſcopus,eò eſt monacho excellentior, quod ſaluti animarum
ex profesſione ſtudet, quod ſecus eſt in Plebano, vel Archidiacono,
qui illi miniſtério,voto,vel profesſione ſe non obligat,ſed tantum ad
ſuę voluntatis beneplacitum, ex quo vt infra dicetur ad monachalẽ
vitam tranſire poteſt.

11 Quod quidem S.Thomæ dictum reſpectu ſtatus abſque dubio ve-
risſimum eſt, ſed reſpectu exercitij † magis quidem meretur cleri-
cus ſacramenta miniſtrans, quam monachus merè tantum contem-
platiuus.ſed adhuc videntur obſtare Can.ſuperadducti,niſi dicamus
Auguſtini temporibus nullam profesſionem, nec votum religioſos
emittere,ac propterea cum ceſſet D. Thom. allata ratio, quæ eſt ex
obligatione voti ſecundum illa tempora,clerici perfectioris erat ſta
tus,quam monachi,qui ſolitudini, & quieti tantum ſuæ operam da-
12 bant: † qua in re Felin.in d.rub.dum loquitur de vita actiua, quę con
templatiue eſt præferenda intelligendus eſt de ea, de qua nuper ſu-
pra diximus,quæ ex contemplatione deſcendit, data etiam paritate
profesſionis,vt ex doctrina S.Thomæ manifeſtè colligitur:iuxta eius
13 doctrinam,in dicto quodlib.3.in princip. † quod verò ſupra diximus
affirmare Iaſonem de merito aduocatorum, & iudicum rectè iudicã
tium intelligendum eſt,ſecundum S. Thom. quotieſcunque alicuius
mens ita eſt affecta interius,vt propter Deum omnia contemnat,ſe
cundum illud Apoſt.ad Philip. 3. quę mihi aliquando fuerunt lucra,
arbitratus ſum,vt ſtercora,vt Chriſtum lucrifaciam, & iſte eſt perfe
ctus ſiue ſit religioſus,ſiue ſecularis:ſi ergo iudex, vel aduocatus ita
iuſtitiam miniſtrat,vt propter illius confesſionem,& defenſionẽ cui-
libet ſe exponeret periculo,& tormentis, nec crudelium principum
tyramnorum ſæuas timeret,aut expaueſceret minas, hic abſque du-
bio plus meretur,quam frater prædicator: Pręterea,ſi Alber. Iaſon.
& qui eos adducit Caſſan.in tractat.Gloria mund.4.par.51.conſider.
intelligunt de perfectiori ſtatu,errant,& longè à veritate ſunt,ex ra-
tione voti à D.Thom.ſupra citato loco adducta,ſi verò tantum de me
rito loquuntur,hic cadit quod D.Tho.de perfectione cuiuslibet par-
ticularis

ticularis dicit: nam eo caſu iudex iſte Martir eſt deſiderio, qui dignè confeſſori eſt præferendus, & quod de illis dicit Chryſoſtomus ſupra adductus, verum eſt, nec illud trahi poteſt in argumentum de perfectiori ſtatu, cum aperti iuris ſit maiorem perfectionem in ijs requiri, qui ſuo exemplo alios ad malum, vel bonum mouere poſſunt, quā in ijs, qui de proprijs tantum conſcientijs reddituri ſunt rationem Deo: ideoq; hoc intelligens ſanctus Propheta, & rex Dauid aiebat, *ab occultis meis munda me, & ab alienis parce ſeruo tuo.*

14 Sed vt vela colligamus manifeſta deſumitur ex ſuperioribus ratio eas religiones, quæ animarum ſalutē ſtudioſè procurant eſſe cæteris omnibus perfectiores, ac præſtantiores, cum ſeruatoris noſtri moueantur exemplo, Apoſtolorum veſtigijs inhæreant, & Epiſcopis magis accedant, quorum ſtatus omnem religionis ſuperat perfectionem, vt docet D.Th.2.2.q.184.ar.7.

Præterea ſicut maius eſt illuminare, quam lucere ſolum, ita maius eſt contemplata alijs tradere, quam ſolum contemplari, de quibus poſt contemplationem ſuam redeuntibus dicitur memoriam ſuauitatis ſuæ eructabunt teſte Greg.hom.5.in Ezechiel.

15 His accedat, & alia † maioris enim dilectionis eſt inditium ſi quis ab amicum alteri ſeruiat, quam ſi ſoli amico, atqui huiuſmodi ſunt, qui proximorum ſalutem querunt: cum proximorum dilectio ex abundantia dilectionis Dei proueniat: vt docet Greg. in paſtoral. prima parte, cap.5. perfectiores ergo habendi ſunt: item etiā in ijs, quæ difficiliora ſunt, maius eſt propoſitum præmium authore Auguſt. ad

16 Valerium epiſt.148. vt relatum eſt in Can. ante omnia.40.diſtin. †

Sed cum huiuſmodi vita actiua difficilior, & periculoſior ſit contemplatiua, quę tutior eſt, vt docet Innocentius Tertius, in c. niſi cū pridem, de renuntiation. ergo maior perfectio eſt attingere ea, quæ maiorem difficultatem habent, & pericula, & maius meritum debetur ijs, qui pro animarum ſalute maioribus ſe exponunt periculis, cum magnitudo laboris ex operis magnitudine proueniens, ad maius meritum pertineat, & animus amplectendi difficiliora ex feruentiori charitate procedat, quæ magna operatur, vt tradit Greg. cuius meminit hoc docens D.Thom.2.2.q.184.ar.7.ad ſecundum, & 2.2.q.129.ar.2.in corpore.

Et ne authoritate deſtituti videamur, expreſsè hanc ſententiā tradidiſſe nobis videtur Auguſtin.19.de ciuitate Dei. cap.19. *Ex tribus uerò illis uitæ generibus,* (inquit Auguſt.) *Ocioſo, actuoſo, & ex utroq; compoſito, quamuis ſalua fide quiſque poſſit in quolibet eorum uitā ducere, & ad*

M ſem-

ſempiterna præmia peruenire: intereſt tamē quid amore teneat ueritatis: quid officio charitatis impendat, nec ſic quiſque debeat eſſe ocioſus, ut in eodem ocio utilitatem non cogitet proximi, nec ſic actuoſus, ut contemplationem non requirat Dei (& paulo poſt) *quamobrem otium ſanctum quærit charitas ueritatis, negocium iuſtum ſuſcipit neceſsitas charitatis* (Hactenus Auguſt.) *hoc autem proprium eſt uitę actiuæ, quæ ex contemplatione deſcendit.*

17 Eiuſdem ſententiæ author eſt Innocentius Tertius, in c. niſi cum pridem, de renuntiation. & in cap. licet, de regulari. † qui vberiores fructus hanc vitam ferre docet, quam contemplatiuam, & cum maiori vtilitate coniunctam, cum in fœcunditate ſobolis lippitudo Lię, Rachelis pulchritudini ſit prælata, eademq; ratione, vt ait Innocent. præferenda eſt doctrina ſilentio, ſolicitudo contemplationi, labor quieti, ideoq; facilius indulgetur, vt aſcendat monachus ad præſulatum, quam pręſul ad monachatum deſcendat, & denique id docuit D.Thom. 2. 2. q. 189. ar. 7. in corpore, quem vno ore receperunt Ioan. Friburg. in ſum. Confeſ. lib. 3. titu. 28. de tranſ. cleric. quæſt. 15. & 21. Cardin. à Tur. Crem. ad quintum, & Præpoſi. in c. expedit. 12. q. 1. Ioā. And. in c. ſanè. nu. 8. de regular. Alberic. in dictio. ver. religio 1. & Hér. Boich. in c. licet. nu. 16. de regul.

Quibus hunc in modum poſitis, & conſtitutis: ad diſputationē deſcendendum eſt, quæ inter Theologos, & Iuris Canonici interpretes controuertitur: hi enim vt Ioan. And. num. 8. Anton. Butr. numero. 5. Ioan. Anan. num. 3. & Abb. num. 8. in c. ſanè, de regular. Henr. Boich. in cap. licet, num. 16. de regular. Angel. Claua. in ſumm. verb. religioſus, num. 35. & Greg. Lopez ſub dubio, in l. 9. titu. 7. par. 1. uer. *mas fuerte*, † communi voce arbitrantur ad tranſitum de vna ad aliam religionem permittendum ſolam arctitudinem, aſperitatem, & difficultatem vitæ: non autem finem religionis inſpiciendum. Mouentur authoritate Triburienſis Concilij in Can. virgines. 20. quæſt. 4. & Innocen. 3. in cap. licet, de regular. qui arctitudinem vitę ad tranſitum permittendum conſiderant: mouentur præterea ratione: cum enim omnes religiones habeant eundem finem: nempe charitatem, vt docet D.Thom. 2. 2. quæſt. 188. art. 1. 2. & 6. & Ioan. 22. in extrauagan. ad conditionem, de verb. ſignific. arctitudo vitæ ſolum eſt inſpicienda, vt præſtantius medium, cum iam finis ſit idem. Facit pro eis deniq; Vrbani Quarti diſpoſitio, in extrauagan. viam ambitioſæ. de regula. licitè ab omnibus religionibus, etiam mendicantibus, quæ vitæ actiuæ dediti ſunt, ad Carthuſienſes poſſe tranſire, & tamen hi tantum contemplationi dediti ſunt.

18

Con-

19 Contrariæ tamen ſententiæ ſe ſubſcripſit D.Thom.2.2.q.189 ar.8. cui adhæſerunt Ioan.Friburg.in ſum.Confeſ.lib.3.tit.28.q.15. D Ant. Pet.Palud.Ioan.de Pet.Mont.& alij quos adducit Silueſt. verbo religio 4.quæſt.6.

Quæ ſentētia verisſima eſt:finis enim religionis eſt chriſtiana perfectio,ad quam religionis cultus externus,& omnis religioſa obſeruantia referenda eſt:quare apertè intelligitur licere à minus perfe-
20 cta ad perfectiorem tranſire: † religionis verò perfectio duplici ex capite ſpectari poteſt,vel ex fine,quem ſibi præſcribit, vel ex medijs nobilioribus,aut magis conducentibus ad finem,quapropter ratio-
21 ne finis,ſine controuerſia †. Milites religioſi abſque vlla facultate, ad quemcunque monachorum, aut religioſorum ordinem tranſire poſſunt.Ratione quoque mediorum,non eſt eorum nobilitas ex ſola arctitudine deſumenda:ſed ex pluribus.

22 Cuius rei veritas, vt appareat: obſeruandum eſt † media ad perfectionem aſſequendam,ea eſſe nobiliora, quæ cum charitate, in qua poſita eſt perfectio maiorem habent proportionem,& immediatius coniunguntur:conſtat autem eiuſmodi eſſe actus internos,& non externos,quia illi per ſe referuntur in Deum:hi verò non niſi,vt proce-
23 dunt ab internis, † ſi qua igitur religio ſit quæ actus internos nobiliores habeat,licet pauciores,aut minores habeat externos,nobilior cenſenda eſt illa,quæ præſtat in internis,non autem externis.
24 † Atque ita ab hac poſtrema arctiori in externo actu licet tranſire ad aliam,quæ minus ſit arcta in actu externo,nobilior tamen in actibus
25 internis,vt dictum eſt,vtque vno verbo concludamus. † Nobilior finis,aut quia ad maius bonum, aut quia ad plura bona ordinatur ſpe-
26 ctandus eſt, † quod ſi religiones in fine conuenient,recurrendum eſt ad media magis proportionata,& nobiliora:quibus interueniētibus iure diuino licitus eſt tranſitus ab imperfectiori ad perfectiorem, idque probatur.

27 Primò quia religioſo licitum eſt quidquid cōfert ad finem, ad quē
28 ex voto,& vi,religionis tenetur cōtendere: † votum enim religionis obligat ad tendendum ad perfectionem omni meliori modo, atqui mutatio religionis ad id ſpectat,eſt ergo licitus tranſitus.

29 Secundò ei,qui vouit minus bonum abſque illa facultate, aut diſpenſatione licet mutare votum in maius bonum cap. ſcripturæ, de voto,cap.peruenit,de iureiur. votum ergo imperfectioris religionis poterit in votum perfectioris mutari,ergo &c.Nec obſtat ſi quis dicat aliam eſſe rationem in voto ſimplici, & in voto ſolemni: inquan-

M 2 tum

tum enim ad vouentem attinet, vtrunque votum equè obligat, & vtrunque ex natura ſua requirit cauſam iuſtam, ſiue commutationis,ſiue diſpenſationis.

Tertiò probatur authoritate D.Bern.epiſt.1.& 2. & 34.

Quartò authoritate Innoc.tertij,in c.niſi cum pridem, de renunc. & in c.licet,de reg.qui ad tranſitum permittendum, finem cōſiderat nobiliorem,& media magis proportionata,& præſtantiora, licet nō arctiora,cum certisſimum ſit arctiorem eſſe vitam monachorū, quā Epiſcoporum,& tamen licitè monachi ob nobiliorem finem, & media nobiliora ad Epiſcopatum promouentur.

Nec obſtāt quæ Ioann.Andr.& alij in contrarium afferebant,& primo quidem ceſſat,quod deſumitur ex Can.virgines,& cap.licet,nam tunc ſolum arctitudo vitę eſt in conſideratione,cum religiones in fine conueniunt: nec altera, à qua fit tranſitus habet media nobiliora,quę compenſantur cum arctitudine: ideoque cum in fine conueniant,& altera alteram ſuperet quoad media, legitimus eſt tranſitus ad arctiorem,immo ex cap.licet,vt ſuperius probauimus potius contrarium deſumitur:nec ſolum arctioris vitę fit mentio,ſed etiam maioris,melioris,& ſanctioris,quæ omnia perfectiori religioni, non arctiori conueniunt:nam ſi perfectior eſt religio maior, melior, & ſanctior quoque eſt.

Nec ſecundò facit,quod ſit idem religionis finis: id enim non eſt ita ſimpliciter intelligendum,cum vna alteram ſuperet in fine potiori: nam etſi omnes Deum ſuum finem habeant ex eo, quod aliqua Deo magis accedit, alia eſt præſtantior,vt ſupra probauimus. Immo etiam ſi in fine conuenirent, adhuc non arctiora, ſed nobiliora media, quæ magis ad finem accedunt conſideranda ſunt, vt latè di-
30 ximus. † Et denique ceſſat Vrbani Quarti, diſpoſitio in extrauaganti viam ambitioſæ: id enim ex diſpēſatione quadam in remediū fragilitatis humanę introductum eſt: cum enim varij ſint hominum mores,& naturales quædam propenſiones,& quamplures eſſent, qui in vita actiua non ſatis apti:immo inutiles eſſent, & ij libenter ad cōtemplationis otium, in quo ſanctius viuerent ſe conferrent, neceſſarium erat,vt aliqua religio,veluti refugium relinqueretur, quod cum faciendum eſſet: Carthuſienſium electa eſt à ſummis Pontificibus, quæ omnium eſt arctisſima: hoc enim caſu vnius ſaltim perfectio alterius aſperitate, vt fieri poteſt compenſatur: immò in hoc particulari,perfectior eſt contemplatiuæ vitæ religio pro huiuſmodi religioſis,qui aptiuę nō ſunt apti:in ea etenim aptioribus medijs

ad

ad perfectionem, quam deſiderant facilius tendere poſſunt.

31 Colliguntur ergo à ſuperioribus dictis plures concluſiones, quarum prima eſt à religionibus ſimplicis vitę actiuæ licitũ, & laudabilem eſſe tranſitum ad omnes religiones, tam vitę actiuę, quæ cum contemplatione coniungitur, quam vitę contemplatiuę ſimplicis.

32 Secunda concluſio ab omnibus religionibus vitæ contemplatiuę licitũ eſſe tranſitũ ad omnes religiones vitæ actiuæ, quæ ex contemplatione deſcendit.

33 Tertia concluſio à religionibus huiuſmodi vitæ actiuę, prohibitum eſſe tranſitũ ad quaſcunque religiones: permittitur tamen ad Carthuſienſes: immo etiam ſi ex ſedis Apoſtolicæ licentia ad alios ordines monachorum aliquis transferatur, non haberet vocem in capitulo, nec admitteretur ad prioratus, adminiſtrationes, aut quælibet alia officia, clem. 1. de regul.

34 Quarta concluſio in qualibet religione, in qua eſt idem finis cęteris paribus, arctitudinẽ vitæ conſiderandã eſſe: hæc concluſio probatur in Can. mandamus, & Can. ſtatuimus. 19. quæſtion. 3. cum enim Canonicorum regularium, & monachorum religiones conueniant in fine contemplationis: ſi monachi ſunt clerici, poſſunt Canonici regulares ad eos tranſire: cum habeant eundem finem omnino cũ maiori arctitudine vitę, quod ſi monachi non ſunt clerici licitè tranſeunt ad Canonicos regulares: cum hoc caſu inſpiciatur finis potior Canonicorum regularium: nempè contemplatio, quę potisſimum poſita eſt in ijs, quæ aguntur in diuinis miniſterijs, licet ſit laxior quoad aſperitatem eorum religio, capitu. quod Dei timorem, de ſtatu monachorum, atque ita explicant D. Tho. ſecunda ſecundæ, quæſtion. 189, articulo octauo, ad ſecundum, Archidiacon. Aegid. Bellamer. in canon. mandamus. 19. quæſtion. 3. Cardinal. à Turre Crema. in canon. 1. ad ſextum, eadem 19. quęſtion. 3. Alberic. in dictionario, verbo religio 5. Henric. Boich. in cap. licet, num. 8. de regu. Silue. verbo religio. 4. q. 8.

35 Hic autem tranſitus ad perfectiores, vel arctiores religiones, non ita pendet à voluntate monachi, vt ſemper ſit ei permiſſus: id enim facere non debet, abſque necesſitatis, aut vtilitatis cauſa, aut Spiritus ſancti inſtinctu: eſſet enim qui abſque cauſa tranſiret, cauſa ſcandali fratribus, ac ſibi minus vtile: veriſimilius enim eſt quem magis proficere in ea religione, in qua longo tempore permanſit, quam in alia: idque authoritate Abbatis Neſtorij probatur, *unicuique* (inquit ipſe) *vtile eſt, vt ſecundum propoſitum, quod elegit ſummo ſtudio, ac diligen-*

ligentia ad operis apti perfectionem peruenire feſtinet, & nequaquam à ſuæ,
quam ſemel elegit profeſſione deſcendat: impoſſibile eſt namque vnum, & eun
dem hominem ſimul vniuerſis fulciri uirtutibus, quas ſi quis voluerit pariter
attentare in id incidere eum neceſſe eſt, ut dum omnem ſequitur, nullam inte-
grè conſequatur, idque tradiderunt D. Thom. 2.2.q.189.ar.8.Ioan.Fri-
burg.in ſum.Confeſ.lib.3.titu.28.queſt.16.Ioan.And.in cap.licet.nu.
2.de regular.Alber.in dictionario,verbo religio 5.& Card.Tur.Cre.
in Can.1.29.quæſt.3.& ad id bene confert,quod Socrates cuidã quæ
renti,quod peregrinationes ſibi nihil profeciſſent,reſpondet, *non im-*
merità (inquit) *tecum enim peregrinaberis, nullum quippe commodum ex*
huiuſmodi translationibus oritur, cum cælum non animum mutent, qui trans
mare currunt: idque docuit D.Beruardus epiſtola 32.commonens,vt
non omni ſpiritui credat, & ne cito moueatur, certa pro incertis de
ſerens,ſciens Diabolum ſoli ſemper perſeuerantiæ inſidiari,quam ſo
lam virtutem nouit coronari:cum tutius ſit in ea vocatione,qua vo-
catus eſt ſimpliciter perſeuerare, quam ſub ſpecie quaſi melioris bo
ni,id quidem quod iam cœpit amittere,nec ad id,quod præſumit for
taſsis ſufficere.

36 Quod ſi Dei ſpiritu ducatur,liber eſt ſibi ad perfectiorem,ſiue ar-
ctiorem tranſitus:ſpiritus enim Dei lex ei eſt,& quæ ſpiritu Dei agũ
tur,lege Dei ducuntur, & quis eſt,qui ſpiritui ſancto poſſit reſiſtere?
quiſquis igitur hoc ſpiritu ducitur,etiam alijs cõtradicentibus, eat
liber,iuſto enim lex non eſt poſita,ſed vbi ſpiritus Dei, ibi libertas,
& quæ ſpiritu Dei ducuntur,non ſunt ſub lege,vt ex Paul.ad Timo.1.
ad Galat.5.& ad Corint.3.deducunt Vrbanus Pont.in Can. duæ ſunt
19.q.2.Inn.tertius,in can.niſi cũ pridẽ,de renunc.& in c.licet,de reg.
37 † quæ concluſio etiam in monialibus admittenda eſt, Can. virgines.
38 20.quæſt.4.glo.in cap.1.de ſtatu regul. lib.6. † Idem quoque dicendũ
arbitror in conuerſis,quod tradit Augu.Berous, in cap.in præſentia,
num.55.de probat.ſub dubio Gregor.Lopez, in l.9.tit.7. par.1. verb.
religioſos: quidquid contra ſenſerit glo. in can.vt lex continentiæ.27.
39 queſt.1.quam ſequitur Abb.in c.non eſt,de regula. † In dubio autem
ſpiritu Dei ductus præſumitur, ideoq; eius dicto credere neceſſe eſt,
ſaltim iurato: cum aliter interior intentio probari non poſſit: immo
etiam ſine iuramento in exterioribus bona intẽtio colligitur, vt ſcri
ptum reliquerunt,glo.Hoſtien.num.25.Ioan.And.num.8. Anto. nu.5.
& Io.Anan.num.4.in c.licet,de regular.Idem Anton.But.in c.1.nu.15.
de obligat.ad ratiocin.non ordin.quidquid contra ſenſerit Petr.An-
char.in d.c.licet.

Ad

40 Aduertendum tamen eſt maximè ad hoc,vt in arctiorem, vel per-
fectiorem licitus ſit tranſitus,primæuam religionis inſtitutionem,&
finem,ad quem ordinabatur inſpiciendum non eſſe,ſed præſentem re
rum ſtatum, vt eo inſpecto arctior dici poſſit ea, ad quam tranſire
nunc monachus intendit,quod ex cap.ſanè,& c.licet,de regula.adno
tarunt Innocent.Hoſtien.Ioan.And.num.2.Anton.Butr. & Ioan.Ana.
num.1.Abb.num.4.in d.c.ſanè,de regula.Archidiacon.Ægid.Bellam.
in Can.mandamus.19.quæſt.3.Abb.in c.licet.de regular.Ioan.Faber.
in §.ſi plures,inſt.de hæred.inſt.Lap.Alleg.61.nume.5. & allegat.130.
num.1.Card.conſi.19.Abb.conſi.96.num.1.Geminian.& Præpoſi. nu.
2.in Can.Nerui.13.diſt. Felyn.num.3.& Dec. num.16. in c.ad noſtrã,
de appellat.Angel.Clauas.verb.religioſus.num.35.Silueſt. uerb.reli-
gio.4.quæſt.6.& Gregor.Lop.in l.9.titu.7.par.1. ver. *mas fuerte*. Inde
41 eſt † quod in Hiſpania attento pręſenti rerum ſtatu, monachi Bene-
dictini tranſeunt ad religionem Prędicatorum, tanquam ad arctio-
42 rem,prout mihi retulit eruditiſſimus vir † Magiſter Thomas à Ca-
marota Prædicatorum ordinis,& Prouinciæ regni Alumnus, qui cũ
43 eſſet Theologus † Illuſtriſſimi,& Reuerendiſſimi,necnon literis, ac
prudentia Clariſſimi Aſcanij Columnæ, S.R.E. Diaconi Cardinalis,
dum hęc ſcriberem in Epiſcopum Ciuitatis veſtarũ in Apulia fuit
electus,& paucos poſt dies à domino in cœlum vocatus.

Quod ſi inſpecto præſenti rerum ſtatu arctior ea ſit religio ad quã
tranſire quis deſiderat,liberè poterit, ſuperioris tamen licentiã pe-
tita.c.licet,de regular. Can. ſtatuimus. 19.quæſt.3. ad cuius quæſtio-
nis,& eorum,quæ dicenda ſunt,cognitionem aliqua de licentia prius
explananda ſunt.

44 Sciendum igitur eſt ad hoc,vt quis cum licentia tranſire dicatur
neceſſarium eſſe,vt ſibi fuerit conceſſa tranſeundi licentia ex doctr.
Archidiacon.in cap.ſi Abbatem,de electio.lib.6.cui ſe ſubſcripſerunt
Ioan.And.Geminian.Petr.Ancharan.& Philip.Fran.eo in loco. Idem
Philip.Franc.in c.quam ſit.§.electus,eodem titulo.lib.6.Bald.in l.ob-
ſeruare.§.poſthæc.num.20.de offic.proconſul. Roman.num.11. Alex.
num.4.& Aret.in l.2.§.voluntatem.ſoluto matrimon. Idem Aret. in l.
ſi quis mihi bona.§.iuſſum,de acquiren.hæredit. Lap.Alleg. 86. nu.3.
And.Barba.conſi.12.num.19.lib.1.& conſi.58.num.2.lib.2. Dec. cõſi.
38.Alex.ad Bar.in l.ſi autem plures,de aqua plu.arcen.Anto. Corſet.
ſingul.159.verbo licentia.Alcia.num.46.in l.1.de verbor.obligation.
Andr.Tiraquel.de legi.connub.l.16.glo.7.num.8.Io.Plot. in repe. l.ſi
quando.num.366.infra vnde vi,Camera.in c.imperialẽ. fol.66.col.3.

45 litera. m. & n. Rolan. à Valle.conſi.67.num.66.lib.3.Præſumitur ta-
men ex taciturnitatè,cum vltra cauſam aliquis actus poſitiuus inter
46 uenit,vt explicat Aquil.in l.1.nu.63.de verb.oblig. †Præſumitur etiā
ex curſu temporis, vt reſponderunt Aret.conſi.36.Soc.conſi.220.lib.
2.Dec.conſi.409.nu.2.& Purpur.conſi.523.nu.15.

47 Requiritur ſecundò,vt huiuſmodi licentia præcedat tranſitum,vt
docuit Bar.in l.ſi autem plures.ff.de aqua plu.arcen.& in l.ſi quis mi
hi bona.§.iuſſum,vbi Aret.& Iaſon ſequuntur.num.37. de acquirend.
hęred.idem ſcriptum reliquerunt Bald.in l.quęcunque.infra de bon.
quæ liber.& in l.fin.infra ad Macedon.Anton.Butr. in c.cum conſue-
tudinis,de conſue.Abb.in c.licet,nu.11.de regul.Petr.Ancha.in cle.1.
14.not.de for.comp.Ang.verbo religioſus.nu.36.Rolan.à Valle. cōſi.
67.nu 64.lib.3.& Iacob.Men.conſi.188.nu.8.

48 Tertiò,vt rectè licentia conceſſa dicatur,neceſſe eſt,vt arbitrio bo
ni viri,non ex libera voluntate concedatur,cuius rei author eſt. Bar.
in l.alio hærede.num. 8.ff. de alimen.& cibar.legat.à quo non diſſen-
tiunt Abb.in c.penult.de cleric.non reſident.& in cap.cum ad mona-
ſterium.num.23.de ſtatu monach.Guid.Pap.deciſi.475.& Iaſo. in l.ſi
ſic legatum.num.29.de legat.1.aduerſus Innocen.in c.cum ad mona-
49 ſterium,de ſtat.monach.ex quo neceſſariò ſequitur, † vt ſi abſq; cau-
ſa proprio arbitrio tranſitus fit,nec qui tranſit abſque cauſa,nec qui
licentiam concedit in foro conſcientiæ tutus remaneat,cum viri bo-
ni arbitrio non ſit vſus,ad cuius officium iuris regulas ſequi perti-
net,quę tranſitum abſque rationabili cauſa prohibent, vt ſuperius
docuimus:id autem boni viri proprium eſſe tradiderunt Bart.in ex-
trauagant.ad reprimen.verb.videbitur Anton. Butr. Imol. & Felyn.
latè.num.51.in cap.1.de conſt.Alex.& Iaſ.num.26. in l.ſi ſic legatum.
de leg.1.Roman.conſi.145.Alex.conſi.3. nu.8. conſi.33. nu.3.lib.1.&
conſi.129.nu.2.lib.2.

50 Quartò,vt tranſeundi licentia concedi poſſit,Abbatis, & conuen-
tus requiritur conſenſus ex ſentent.Innocent.& Ægid. Bellam. nu.4.
in c.fin.de renunciation.Card.Tur.Crem.in Can.1.19.q.3. Ange.ver.
religioſus.nu.36.Silueſt.verbo religio.4.q.3.mouentur ij ex can. ſta-
tuimus.19.q.3.in quo ſtatuitur etiam ſtrictioris religionis obtentu
neminem poſſe recedere ſine patris,& totius congregationis conſen
ſu. Præterea ſi rerum alienatio cum conſenſu Capituli facienda eſt
toto titulo de ijs,quę fiunt à prælat.abſque conſen.Capit. multò ma-
gis perſonarum alienatio,cuius cauſa res alienātur. l.ſancimus hoc
eodem titu.non ſit abſque conſenſu Capituli permittenda:& deniq;

ſi in

ſt in incorporatione ad religionem ſolius prælati authoritas non eſt ſufficiens abſque conuentu, multò facilius id in excorporatione admittendum eſt.

Contrariæ autem opinionis defenſores fuere glo.Ioan.And. Gem. Petr.Ancharan.Philip.Franc.in c.cum ſingula.§.prohibemus.de præben.lib.6.Archidiacon.in Can.quam ſit.18.quæſt.2.idem Archidiaco. & Ægid.Bellam.in Can.ſtatuimus.19. quæſt. 4. idque videtur ſtatutũ in l.9.& 10.titu.7.par.1.Hanc approbat D. Bernardus epiſtola 252. ad Abbatem de premoſtrato, aſſerens emancipationem monachi ad ſolum Abbatem pertinere: Nec obſtat Can.ſtatuimus. 19.quæſt.3.vt enim inibi Archidiacon. admonet, vt relatum eſt in nouiſsima impreſsione,& emendatione,beneficio ſanctiſsimi, ac maximi Pontificis Gregorij XIII. facta, in quampluribus vetuſtis exemplaribus aliter habetur.Nempe abſque patris totius congregationis conſenſu: nec etiam obſtat,quod de excorporatione dicebatur: hæc enim non eſt propria excorporatio,aut vera alienatio:ſed potius in perfectiorem ſtatum translatio,prior tamen ſententia tutior eſt, vt tradit Archidiacon.loco adducto,& fortè verior, cum ſæpe graui damno poſſet monaſterium affici ex huiuſmodi licentia, quod à ſola voluntate prælati dependere non debet qui forſan amore præmij, vel aliorũ odio,eius,quod decet oblitus,licentiam facile concederet.

51 Quod ſi Abbatis ſedes vacaret,nulli dubium eſt, Capituli conſenſum ſufficere,Archidiacon.in cap.ſtatuimus.19.quæſt.3. Ioann. Andr. Geminian.& Philipp.Franc.in cap.ſi religioſus. de elect. lib. 6. Lap. Alleg.61.num.2.Calderin.conſi.3.& 14.de regular.& Rebuff.trac.de translat monac.nu.2.

52 Quod ſi ab ijs,a quibus opus erat licentiam monacus petierit,fueritq; ſibi denegata ad arctiorem propria authoritate tranſire omni ceſſante impedimento licitè poterit:ſufficit enim petere, etiam ſi nõ obtineatur.c.cum olim.de arbitr.cap.potuit.de locat. l.fina. infra de iure emphyt.& ex cap.licet,de regul.not.inibi glo.Innocen. Hoſtien. nume.5.Henric.Boich.nume.8.glo.in Can.Admonet. de renunc. glo. Bar.& alij in l.qui ſub prætextu. Hoc eodem titu. Alberic. in diction. verb.religio 5.Anton.& Imo.in c.fin.de renunc.Lap.alleg. 130. Rom. ſingul.458.Bonifac.in clemen.1.num.18.de regul.Soc.conſi.222.li.2. Caiet.2.2.q.189.ar.8.cuius rei ea eſt ratio, quod huiuſmodi licentia à iure concedatur,ſed ſolum petere neceſſe eſt,ne bonum obedientiæ omittatur,& leuitatis cauſa tranſire videatur.

53 Idem etiam dicendum eſt cum petentem monachum licentiã no-

N luit

fuit Abbas,vel prior audire,vel eo audito reſponſum non dedit, vel reſpondit,ſed aut non probabiliter,aut falsè,aut iniuſtè, aut malitioſè,vt ſcribunt Innocen.num.2.Hoſtien.nume.16. Ioan. And. nume 7.
54 Aret num 6 in d.cap.licet,de regular.Silueſt.verb.religio 4.q.1. † qui ſi ſtrictiorem religionem non inueniat, aut intra annum reuertatur religionis non ferens aſperitatem, eſt à monachis prioris monaſterij recipiendus,etiam inuitis authore D.Bern.epiſt.32.
55 Si verò ex probabili cauſa denegetur:non licet propria authoritate ſpreto ſuperioris præcepto tranſire,cauſæ autem ex quibus denegari poteſt,licentia plures eſſe poſſunt.
56 Prima earum eſt,cum adhuc monachus certam religionē, ad quā tranſire deſiderat non inuenit,quæ eū parata ſit recipere,vt frequentius concludunt Innocen.Ioan.And.Anton.Butr.Ægid.Bellam. Card. Floren.& Ioan.Imol.in cap.fina.de renunciat.Archidiac.Card.Turre Crem Gem.Præpoſi.in Can.primo.72.diſtinct Abb.conſi.95. li.1. Alberic.in dict.verbo religio 5.§.1.Soc.conſi.222.lib.2.& Gregor.Lop. in l.9.titu.7.par.1.verb. *à otra.* Immo quod fortius eſt,concludunt ſuperius adducti,nec eſſe permiſſum Abbati hoc facere,licet poſſit ex cauſa ſub propria obedientia illum dimittere, vt aliquod monaſterium arctius perquirat:cum monachus eſt ſuſpectus, ne aliquid grauius committat,fugiens abſque licentia apoſtatando.
57 † Poteſt ſecundò prælatus licentiam denegare,cum dubitatur, an ſpiritu Dei ducatur, qui vult tranſire,tunc enim à ſuperiore hoc per-
58 ſcrutandum eſt,vt ſtatuit ſum.Pont in cap licet,de regular. † Dubitationis autem cauſæ ex pluribus colligi poſſunt, vt ſi ſit homo natura leuis,qui cum alijs cum difficultate commoratur, vel cū habuit verba cum prælato,aut monachis,aut dixit nolle amplius cum eis commorari,aut cum vult tranſire ad parem,vel laxiorem nulla cauſa adducta,ſed ſolum diuina inſpiratione,vt explicāt Hoſtien.numero 15. Ioan.And.nume.7.Henric.Boich.& Anton.Butrius, num.5.in cap.licet,de regular.
59 Idem tertiò obſeruandum eſt,cum prælatus adhuc non eſt certioratus an religio ad quam tranſire vult ſit arctior, vt not. Card.Flor. & Imol.nu.1.in c.fi.de renunc.
60 Quartò cum ex eius tranſitu primum monaſterium grauē ſubiret iacturam,aut infamiam,ſi credimus Innocen.num.6. Hoſtien.nu. 6.Ioan.Andr.num.22.Henric.Boich.num.7.& Anton.Butr. nume.14. in cap.licet,de regular.Alber.verb.religio 5.Bonifac.in clemen.1. de regular.Card.à Tur.Crem.in Canon.primo.19. q 3.Friburg.in ſum.

Confeſ.lib.3.titu.28.quæſt.15.Ange.Clauas.in ſum.verbo religioſus, num.35.& Silueſt.verbo religio 4.quæſt.1.cuius rei ea eſt ratio, quā retulit D.Pau.in c.niſi cum pridem,de renun.nēpe quod nemo eſſe debeat lapis offenſionis,vel ſcandali. item & alia quod publica prioris monaſterij vtilitas,priuatę ipſius monachi præferenda ſit, vt docent
61 ſcribentes omnes,quos ſuperius adduximus: † immo hoc caſu non ſolum prohibetur tranſitus, verum etiam ſi permiſſus à ſuperiore fuiſſet,adhuc ob prioris monaſterij damnum,monachus reſtituēdus eſt,vt ij omnes fatentur.

62 Quintò legitimè negat ſuperior licentiam,cum ob aliquam difficultatem,ſapientium velle ſe conſilium requirere aſſerit: nec enim tenetur inconſultè reſpondere,ut optimè docuit Silueſt. uer. religio 4.quæſt.1.

63 Et denique ſextò ſumma cum ratione licentia denegatur,cum monachum ex temeritate,aut leuitate tranſire conſtat.c.licet,de regul. can.virgines.20.q.4.his itaque caſibus rectè trāſitus prohibetur, ita vt non poſſit monachus ſuperiore repugnante tranſire,vel eius licētia ſaltim non petita.

64 Quod ſi licentia non petita,aut ſuperioris contempto præcepto, propria authoritate,abſque literis dimiſſorijs tranſeat, ab alterius monaſterij Abbate,licet arctioris vitæ recipiendus non eſt,ex diſpo-
65 ſitione can.ſtatuimus.19.q.3.† tenetur enim poſterioris monaſterij prælatus literis ad priorem Abbatem miſſis,rationes ab eo requirere,quibus licentiam huiuſmodi non conceſſerit,cui aut ſi manifeſtè, calumnioſè,aut falsè,aut nullo modo reſponderit, licitè eum recipere poteſt: ſi verò cauſam reddiderit, quæ non ſit notoriè friuola, licet monachus cauſę iniuſtitiam probare velit, priori tamen monaſterio reſtituendus eſt.

66 Si verò in ſecundo monaſterio ſit admiſſus in caſu prohibito,prioris monaſterij Abbati plures competūt actiones: nempe rei vendicatio,iuxta tradita à Bar.in l.1.§.per hanc. ff.de rei vendica. condictio, officium iudicis,& actio ex cano.ſtatuimus. 19.q.3. vt proſequuntur Hoſtien.& Ioan.Andr.ille num.16.iſte.num.11.in cap. licet. de regul. quibus actionibus intentatis priori monaſterio reſtituendus eſt:dūmodo probabile ſit dictum Abbatis,etiam ſi monachus appellaſſet, vt frequentius receptum eſt ab Hoſt.num.16. Ioan Andr. nume. 9. & 11.Anton.Butr.nume.10.& Abba.in fine,in capitu.ſuperius adducto.

67 † Qua reſtitutione facta,ſi minori tempore, quam anno in poſteriori monaſterio permanſit,non tenentur monachi ſecundi monaſterij eā

defendere,ſi verò integro anno in ſecundo monaſterio permanſit, ac profeſſus eſt:tenentur monachi ſecundi monaſterij eum defendere; aduerſus quos ſi iudicatum fuerit,cogendus eſt monachus in priori monaſterio permanere:cui ab Abbate pœna religionis iniungenda eſt,ſi verò contra Abbatem primi monaſterij ſententia prolata eſt,reſtituendus eſt ſecundo monaſterio, & Abbas à ſuperiore puniendus; quo caſu tenentur monachi ſecundi munaſterij eum recipere, omni oppoſitione ceſſante,cum in eum ſemel conſenſerint, niſi tamen graue inde ſcandalum oriretur,vt latè explicant Hoſt.nu.16.Io.And.nu. 11.& 12.& Ant.nu.11.in ſæpe adducto.c.licet,de reg.

68 † Idem pariter,quod ſuperius diximus reuocandum eſſe monachũ cum ex cauſa denegata licentia admiſſus eſt,locum habet, etiam cũ licet ad arctiorem tranſire,licentia tamen non petita, proprio arbitrio diſceſſit:hic.n.vtiq; reuocandus eſt, ex frequentiori ſcribẽtium ſententia,vt docuerunt gl.Inn.Hoſt.Io.And.Ant.But & Abb. in c.intel leximus de ætat.& qual.glo.Arch.Phil.Fran.in c. cum ſingula.§. prohibemus de præb.lib 6.glo.& Archid.in can mandamus 19.q.3.Hoſt. nu.9.Io.And.n.21.Henr.Boich.poſt Riccardum,& Aſtenſem.nu.13.& Abb.nu.10.in c.licet,de reg.idem Henr.in c.ex parte nu.5.de tempo. ordin.Lap.alleg.130.nu.3.Calder.conſi.25.de reg.Abb.conſi.45.nu.2 conſi.341,nu.3.quod abſque difficultate verius eſt,cum enim licentiam petere monachus debeat, ne bonum obedientiæ contemni videatur, vt ſtatuitur in c.licet:ſatis aperta coniectura diſcernitur eũ ſpiritus ſancti inſtinctu non tranſire,cum inobediens ſit,Deus autem neminem inducit ad peccatum, quocirca cum non ducatur ſpiritu Dei,reuocandus vtiq; eſt,vt in ſuperioribus probatum eſt.

69 † Quidquid contra ſenſerint glo.Abb.antiquus,& Cald. in c.licet,de reg.Goff.in c.ſanè,eo.tit.Alb.in dict.ver.relig.5 §.1.Io.Plat. in l.vnic. nu.7.C.de theſa.li.10.Io.Frib.in ſum.Conf.lib.1.tit.8.q.27.& Sil. ver. relig.4.q.1.quos non adiuuat.c.ſanè. de reg. illud.n.ex diſpenſatione quadam inductum eſt,vt inibi intelligunt Hoſt. Io.And. & alij, idem Innoc.Hoſt.Io.And.& Abb.in c.intelleximus.de ætat.& qual.& in cap. licet,de regular.

Immo id etiam admittendum eſt,cum dubitatur an fuerit petita licentia ex ſen.Card.in cle.1.de reg.cum vt quid facti non præſumatur vt docet Abb.conſi.96.lib.1.ſi verò non repetatur, non tenetur ſpõtè redire,vt docet Inn.Hoſt.Io.And.& Abb.in c.intelleximus.de ætate &
70 qual. † Idem quoq; ſi ſtatim reuertatur, prioris monaſterii monachi illum recipere non tenentur,vt tradunt Hoſt.Io.And.& Abb. dic loco

Bal.

Bal.in l.cum in adoptiuis.nu.4.infra de adop. quod tñ verum non arbitror,cnm proprium recognoſcens errorē prioris monaſterij prçlato ſe ſubmiſit,immo competet illi actio contra primum monaſterium,niſi ter aufugerit, vt poſtquamplnres probat Abba. conſilio 96. numer.2. lib.1.& hæc de tranſitu ad arctiorem ſufficiant.

71 Ad ęqualem verò tranſire religionem prohibitum eſt, cum ceſſent rationes illæ,quæ ad arctiorem tranſitum permittebant: ex cauſa tñ concedi ſolet,ſed tota difficultas eſt, cuius in hoc caſu requiratur au-

72 thoritas † nonnulli.n.ſolius Abbatis conſenſum ſufficere autumant glo.ſcilicet,& Abb.in c.non eſt,de reg.Gem.& Phil.Fran. in c.cum ſingula.§.prohibemus.de preb.li.6.quæ ſentētia recepta videtur in l.10 tit.7.par.1.alij Abbatis,& conuentus conſenſum requirunt,vt glo.in c.cum ſingula.de præb.li.6.& in can.2.58.diſt.Imo.in c.fi. nu.1. de renunc.Rom.ſing.458.& Ang.ver.religioſus.nu.35. Tertia deniqúe eſt eorum ſententia,qui etiā Epiſcopi aſſenſum expoſcunt,cuius author eſt Innoc.in c.fi.de renunt.& in c.non eſt,de reg.quod receperunt Archid.in Can.quam ſit.nu.6. 18.q.2.& in c.ſi religioſus,de electio.lib.6 Io.Mona.Io.And.& Card.in c.cum ſingula,de præb.lib.6.Ant.Butr.in c.non eſt,& in c.ſignificatum,de regular.Io.Frib.in ſumm.Conf.lib.3. tit.28.q.2.Henric.Boich.in c.licet.nu.9.de regul.Alber. verb. religio 5.§.2.Bonifacius,in cle.1.nu.18.de reg.Sil.ver.religio 4.q.2. quod tutius eſſe fatetur.Abb.in c.non eſt,de regul.quæ vt tutior amplectenda eſt,priori reiecta ſententia,nam ſi etiam ad arctiorem ſolius Abbatis licentia non eſt ſufficiens, vt probatum eſt ſuperius,multò minus ſufficiet ad æqualem.

73 Ad laxiorem denique religionem tranſire, eſt expreſſo iure prohibitum:ait enim D.Noſter.Luc.9. in fine. *Nemo mittens manum ad aratrum,& reſpiciens retro,aptus eſt regno Dei*: qua in re egregia extat D. Bernardi ad Robertum nepotem epiſto.1.qui ab ordine Ciſtercienſi poſt profeſsionem,ad Turiacum ordinem laxiorem tranſierat. *Alius itaque* (inquit Bernardus) *fortè aliter tentaret,& uerè, quis alius non magis diſcuteret reatum,& incuteret metum,non opponeret uotum,& præponeret iudicium,non argueret inobedientiæ, non indignaretur apoſtaſiæ, quod de tunicis ad pellicias,de oleribus ad delitias, & deniq; ad diuitias de paupertate tranſiuit*(& paulo poſt) *mittitur interea pro eo Romam, Apoſtolica cōpellatur authoritas,& ut Papa non neget aſſenſum,ſuggeritur ei infantē olim à parentibus oblatum fuiſſe monaſterio,non fuit, qui repelleret, neq; contradictor eſt expectatus, iudicatum eſt de parte,obiudicatum abſentibus, iuſtificati ſunt qui iniuriam fecerunt,exciderunt à cauſa,qui paſſi ſunt abſq; ſatisfactione,ab*

ſolu-

ſoluitur reus,firmatur priuilegio crudeli, nimium Clemens ſnía abſolutionis; quo reportato,cõfirmaretur fluctuãti male ſuaſa ſtabilitas,ſecuritas dubitanti: hic tenor literarum,hæc iudici ſumma, hæc totius cauſæ definitio, ut teneant, qui tulerunt,ſileant,qui obmiſerunt, inter hæc autem pereat anima, pro qua Chriſtus mortuus eſt, & hoc quia Cluniacenſes uolunt, fit profeſsio ſuper profeſsionem,nouetur,quod non ſoluetur,proponitur,quod non tenebitur,& cum primum pactum irritum factum ſit,in ſecundo geminatur præuaricatio; & fit ſupra modum peccans peccatum, ueni, & ueniet, qui malè iudicata reiudicabit,illicitè iurata confutabit(& paulo poſt) *ſed quid faciet* (inquit) *qui aliud non poteſt? bene ſcio quia delicatus es, & quod ijs aſſuetus modo duriora non poſſis: ſed quid ſi potes facere,vt poſsis? quæris quomodo? ſurge, præcingere, tolle otium, exerce uires,moue brachia, comploſas explica manus, exercitare in aliquo,& ſtatim ſenties ſola te appetere,quæ famem tollant, non fauces demulceant,reddet quippe ſapores rebus exercitiũ, quos tulit inertia, multaque reſpuis otioſus,poſt laborem ſumes cum deſiderio: ſiquidem otium parit faſtidium,exercitium famem,fames autem miro modo dulcia reddit, quæ faſtidiũ faciunt inſipida,Olus, Faba, Pultes, panisq; cibarius cum aqua quieſcenti quidem faſtidio ſunt: ſed exercitato magnæ uidentur delitiæ: iam forte tunicis diſſuetus exhorres nimirum eas,tam propter hyemis frigus,quam propter æſtatis ardorem: ſed nunquid legiſti, qui timet pruinam, ueniet ſuper eum nix? vigilias times,& ieiunia, manuumq; laborem, ſed hæc leuia ſunt, meditanti flammas perpetuas,recordatio deinde tenebrarum exteriorum facit non horrere ſolitudinem,ſi futuram cogitas de verbis otioſis diſcuſsionem: non ualde diſplicebit ſilentium,fletus æternus, & ſtridor ille dentium, ante cordis oculos reductus pares tibi reddet mattam,& culcitram: Denique ſi totum de nocte, quod regula præcipit, bene ad pſalmos uigilaueris, nimis durus erit lectus, in quo quiete non dormias,ſi tantum in die,quantum profeſſus es laboraueris: durus erit cibus,quem libenter non comedas, ſurge miles Chriſti, ſurge excutere de puluere,reuertere ad prælium, unde fugiſti: fortius poſt fugam præliaturus, glorioſius triumphaturus:Habet quidem Chriſtus multos milites, qui fortiſsimè cœperunt,ſteterunt,uicerunt,paucos autem qui de fuga conuerſi, rurſus ſe periculo ingeſſerint,qui declinarant, rurſus fugarint hoſtes, quos fugiebant: & quia omne rarum pretioſum, gaudeo te de illis poſſe eſſe, qui quantò rariores, tantò apparebunt glorioſiores,*(& tandem epiſtolam claudens)*uæ*(inquit) *ſi declinando pugnam perdis,& uictoriam ſimul, & coronam, quod ipſe auertat à te fili dilectiſsime,qui in iudicio de ijs meis literis maiorem tibi habet inferre damnationem,ſi nullam ex eis in te repererit emendationem.* Hęc Bernardus.

Et idem Bernardus in libro de diſpenſatione, & pręcepto tranſitũ

ad remiſsio-ē apoſtaſiam eſſe affirmat, quod ne diutius immoremur latisſimè probat ex grauiſsimis authoribus Franc.Turria.lib.1.& 2. de votis monaſticis,quod hodie à Concilio Tridentino, ſeſſ.25.c.19. expresſius eſt prohibitum,vt nullus regularis cuiuſcunque facultatis vigore transferatur ad laxiorem religionem: in hoc autem quod de tranſitu de vna ad aliam religionem diximus: animaduertendū eſt,tam ad arctiorem,quàm ad æqualem, vel laxiorem propria cuiuſque religionis priuilegia eſſe inſpicienda, quælibet namque ſuæ habet priuilegia, & concesſiones, atque ideo in huiuſmodi caſibus ad ea eſt recurrendum.

Hoc tamen quod hucuſque probatum eſt illicitum eſſe ad laxiorem tranſitum,ac eos,qui tranſeunt in Apoſtaſiæ crimen incidere aliquibus caſibus locum non habet.

74 Quorum primus eſt,& indubitabilis: cum in ſtrictiori religione non eſt adhuc profeſſus: huic enim licitè ad ſeculum tranſire permittitur,multo facilius ad laxiorem tranſitus permittendus eſt l.10. tit. 7.parti prima.

75 Secundus caſus eſt,cum quis religioni in genere eſt obligatus, tūc enim ad quamcunque tranſire permittitur.cap.ſuper eo.cap.ſignificatum.de regul.not.Archidiacon.in Can.monachum: 20. q. 1. Lapus alleg.130.nu.3.& Phil.Fran.in c.cum ſingula.§.prohibemus. nu.3. de præben.lib.6.

76 Tertius caſus eſt cum à ſummo Pontifice aliqua fuit interdicta religio,ac illius religionis monachis ad alios ordines tranſeundi eſt cōceſſa licentia:quo etiam caſu ad laxiores tranſire poſſunt ex ſenten. Io.And.poſt alios in c.1.de religio.domibus.lib.6.quod non ita libenter admitterem:non eſt enim præſumendum ſum.Pont.de laxiori intellexiſſe,ſed vel de æquali,vel ſtrictiori.

77 Quartus caſus eſt cum quis poſt votum arctiorem ingrediendi religionem,in aliā laxiorem ingreſſus,& profeſſus eſt, licet enim peccet valida tamen eſt in laxiori facta profesſio in cap.qui poſt votum, vbi omnes not.de regular.lib.6.D.Thom.2.2.quæſt.189.ad ſecūdum, art.8.in fin.

78 Quintus caſus eſt cum in arctiori monaſterio regula nō ſeruatur, ita vt præſenti inſpecto ſtatu ſtrictior ſit religio, ad quam vult tranſire,cum prior ſit relaxata, In ſecunda verò obſeruantia vigeat regularis ab initio inſtituta,quod probatur exemplo Ioan.Abb.qui à ſolitaria vita tranſierat ad monachorum conuentum: ex quo vita ſolitaria cœperat relaxari,ſententia eſt D.Thom.2.2.q.189. art.8. quā

re-

receperunt Innocen.Hoſtien.Ioan.And.Abb.in c.ſané. de regu. Card. Tur.Crem.in Can.primo 19 q.3.Card.Floren.conſi.78. Ioan.Fribur. in ſum.Confeſ.lib.3.titu.28.q.15.Alber.verbo religio.5.§.1. Ange.verbo religioſus.nu.35.Silue.verb.religio 4.q.2. Armilla verbo religio num.14.& Gregor.Lop.in l.9.titu.7.par.1. quod verum eſt, cum reformationis prioris religionis nulla ſpes habetur,vt Io. And. Abb. &
79 alij locis adductis adnotauerunt. † Nec etiam hoc caſu licentiam petere ſufficit,ſed obtinere neceſſe eſt,requiritur enim ſuperioris iudicium,vt D.Thom.d.art.8.docuit,huius rei euidens ratio eſt: nam cũ res certa non ſit,neque maius bonum ſit euidens, ſuperioris iudiciũ expoſcendum eſt,quo eam mutationem ſibi ad finem conducere certus reddatur,vt optimè adnotauit Caie.2.2.q.189.ar.8.quod ſentiũt Io.Frib.& Alb.locis adductis.

80 † Sextus caſus eſt,cum à monaſterio ad aliquem confugit locum, in quo non reperitur religio ſui ordinis, vel arctioris, tunc enim in laxiorem,quę eo in loco reperitur ingredi permittitur Io.Fribur.in ſum.Conf.tit.28,q 2.lib.3.Ange.verbo religioſus.num.43. eſtq; ſtatutum l.19.tit.7.par.1.

81 † Septimus caſus cum infirmus quis,aut debilis eſt,ita vt dubitetur ne arctioris religionis poſsit ſtatuta ſeruare, credatur tamen laxioris ſtatuta melius ſeruare poſſe: nam cũ ad impoſsibile nemo teneatur,atque illa prima religio impoſsibilis facta ſit,poteſt ſolui ab obligatione ad impoſsibile, obligatione tamen ad poſsibile remanente,quo tamen caſu diſpenſatio neceſſaria eſt,author eſt D.Tho. 2. 2. q.189.ar.8,idem tradiderunt Archid.Ægid.in can.monachum. num. 2.20.quęſt.1.idem Alber.verbo religio.5.§.1.Ioan.Friburg.in ſumm. Confeſſ.titu.28.lib.3.quæſt.15.Abb.in cap.non eſt,de regular.num.6. Ang.verbo religioſus,nu.35.Silueſt.verb.religio 4.q.5.Armil. verbo religio num.14.

82 † Sed difficultas eſt cuius diſpenſatio requiratur cum in varias ſententias ſcribentes abierint,quarum prima eorum eſt, qui Epiſcopi diſpenſationem ſufficere arbitrantur Inno.Hoſt.Io.And.Ægid.Bella. Abb.& alij in c.fin.de renun.Specul.in tit.de legato.§.nunc Epiſcopũ, Inno.in c.ſignificatum,de regul.Archid. Ioan. Andr.Card. & Philipp. Fran.in cap.cum ſingula. §. prohibemus. de præbend.lib.6.Abba. in cap.non eſt.nume 6.de regular.qui adducit Archidiacon. in can. monachum.20.quæſtione prima. D.Bonauentura. in lib.de diſpenſatione.Secunda eſt eorum opinio,qui Abbatis,& conuentus conſenſum, & Epiſcopi requirunt diſpenſationem,vt ſcribunt Archid.Bellam.in

Canon.

Canon.monachum.20.quæſtione prima.

Tertia eſt Antonij Butr. in cap. fin.de renuntiation. & cap.non eſt de regul.& Geminian.in d.cap.cum ſingula.§.prohibemus.de prębẽ. lib.6.aſſerentium ſum.Pont.diſpenſationem requiri, niſi cauſa celeritatem expoſcat, quàm ſententiam intrepide, & generaliter tuetur Henr.Boich.in cap.licet,nume.10.de regular.eam veram intelligens etiam ſi quis ingreſſus eſſet in minori ætate,de quo non dubitant Innocent.in c.ſignificatum,de regular.Gemin.Philipp.Fran. Poſt alios in d.cap.cum ſingula.§.prohibemus.de præbend.lib.6.in quo opinionum conflictu poſteriori huic ſententię,vt tutiori libenter aſſentirẽ, licet Franc.Turrian.lib.2.de votis monaſticis pluribus authoritatibus probare conetur,non eſſe legitimam diſpenſandi cauſam, corporis debilitatem,aut infirmitatem.

83 11 Octauus denique caſus eſt,cùm ſum. Pont. abſoluta poteſtate vtitur & ſine cauſa diſpenſat,vt quis poſſit ad laxiorem tranſire, quod facere illum poſſe firmarunt glo.Ioan.Monach. & Ioan. Andr. in c.cũ ſingula.§.prohibemus.de præbend.lib.6.Lap.alleg.130. nume.2. & 3. Anton.Butr.in c.non eſt,de regul.Imol.in c.fina.num.5. de renunciat. & Bonifac.in clemen.1. num.18. de regular. de veritate tamen huius concluſionis late glo.Hoſtien.in cap.non eſt de voto,Abb. in cap. non eſt,de regula.& conſi.96.lib.1.Philip.Fran.in cap.cum ſingula.§.prohibemus.num.14.de prębend.lib.6.Ioan.Baptiſta Caſtell. ad Alber.in dictionario verbo religio 5.§.1.Angelus Clauas.verbo religioſus,nume.31.& Silu.verbo religio.4.q.2.idem Angel.poſt Abb. verbo diſpẽſatio.num.34.

SVMMARIVM EX CAP. X.

1 *EPiſcopus tranſire ad religionem non poteſt.*

2 *Epiſcoporum ſtatus perfectior eſt ſtatu religioſorum.*

3 *Matrimonium contrahitur inter Epiſcopum,& Eccleſiam.*

4 *Epiſcopi votum in conſecratione emittunt.*

5 *Epiſcopus poteſt tranſire ad religionem,in illis caſibus,in quibus poteſt Epiſcopatui renuntiare.*

6 *Prælati ſummi Pontifici immediatè ſubiecti ad religionem tranſire nõ poſſunt ſine eius licentia.*

7 *Sed hoc intelligitur dummodo fuerit negata licentia, ſecus non obtenta, cuius*

6 Idem quoque dicendum eſt in prælatis inferioribus exemptis,qui ſum.Pont.immediatè ſubſunt,quod abſque eius licentia , ad religionem tranſire prælatura dimiſſa non poſſunt.cap.cum venerabilis, de conſuetud.c.ſina.de renunciation.idquę deciſum à clement.4.tradit Hoſtien.in c.illud de clerico excommunic. dep. vel int. quam ſententiã receperunt Ioan.Friburg.in ſum.Confeſſ.lib.3.titu.28.q.2.Ioann. And.in cap.licet,num.15.Anton.num.2.& ſequen.& Abb.num.13.de
7 regular.Alber.verbo religio 5.§.1.† Id tamen verum eſſe tunc intelligatur,cum à prælato petita à ſum.Pont.licentia , fuit ab ipſo denegata,ſi verò ea petita non obtenta,nec denegata fuerit, prælatus religionem ingredi,prælatura dimiſſa licitè poterit: libera ſum. Pont. reuocandi facultate remanente.atque ita intelligit Clemen.4.deciſi. Ioan.And.poſt longam diſputationem in regul.cum non ſtat. de reg. iur.lib.6.quod receperunt Henr.Boich.in cap.licet,num.2.& 3.de regul.& Angel.Clauas.in ſum.in verbo religioſus.num.36. quæ ſententia veritate deſtituta eſt,cum enim adhoc, vt tranſitus permittatur huiuſmodi prælatis ſum Pont.licentia requiratur.cap.fin.de renunc. Conſequens eſt,vt expreſsè neceſſaria ſit, non autem illa taciturnitas ſufficiat,vt ſuperius in initio c.de tranſitu monachorum probatum eſt,pręſertim in hoc caſu,in quo non ſufficit licentiam petere,vt in monachis,quod tradunt Hoſtien.in cap.illud, de clerico excomm. Archid.c.ſi Abbatem,de electìon.lib.6.quidquid contra ſcripſerit Io. Anan.in c.licet.num.4.de regula.& hæc de Epiſcopis,& Prælatis ſum. Pont.ſubiectis.

8 Clerici verò nullius licentia expectata, ad religionem tranſire liberè poſſunt,Can.duæ ſunt.19.q.2. ita vt nec Epiſcopi licentiam requirere teneantur,licet ex honeſtate id facere debeat, vt docet Inn. Hoſtien.nume.16.Ioan.And.nume.8.Henr.Boich.nume.6.Anto.Butr. num.7.& Abb.num.14.in c.licet,de regular.quod ea ratione clericis eſt conceſſum:quia perfectius eſt ſeruire Deo ex obligatione voti,vt docuit D.Thom.2.2.q.189.ar.7.q.88.articu.6.opuſcul.17.c.12.& 18.
9 † quod ſi ex eius tranſitu,graue damnum inferretur Eccleſiæ,tranſire non poteſt,& ſi tranſierit reuocatur,ſi credimus,vt(debemus) Inn. in c.licet,de reg.quem nemine excepto receperunt inibi Hoſt. Ioan. And.Henr.Boich. Ant.Abb.Silu.verbo religio.4. q.1. Gregor. Lopez, in l.10.titu.7.par.1.licet non poſſe clericum propria authoritate intuitu ſuę Eccleſiæ exire,affirment glo.in Can.ſi quis vero.7.q.1.Inno. & Abb.quo loco nuper citauimus.

ne ius intelligat, illum repetere non poteſt.

22 *Et hæc ſi de incontinentia non ſuſpecta, ſufficit, ut continentiam uoueat, & in domo propria maneat, ſecus ſi iuuenis ſuſpecta.*

23 *Vxor cum marito licentiam dedit, & compellitur ingredi, uouere in religione non tenetur, niſi uotum emiſerit.*

24 *Maritus ingreſſus uxore contradicente, uel tacente, uel ſimulante, ab ipſa reuocatur, nec tenet ingreſſus.*

25 *Vxor ingredi poteſt monaſterium, & ibi manere quando maritus ingreſſus eſt ſine ipſius licentia.*

26 *Maritus uxorem reuocare non poteſt, nec illa ipſum quando uterque ſine licentia ingreſſus eſt.*

27 *Poteſt tamen alter alterum reuocare, quando uterque, uel eorum alter alterũ uiuum ignorabat.*

28 *Maritus, qui uxore inuita ingreſſus eſt, poteſt à monaſterio recedere, & uxoris præuenire reuocationem.*

29 *Maritus, qui uxore contradicente, aut ſimulante ingreſſus eſt, ipſa mortua ante reuocationem à monaſterio recedere non poteſt.*

30 *Matrimonium, & profeſſio differunt.*

31 *Maritus, qui uxore contradicente, aut non conſentiente ingreſſus eſt, & ab ea reuocatus, tenetur ad monaſterium redire ſi profeſſus fuit.*
Secus ſi uxore expreſſe contradicente ingreſſus fuit.

CAPVT VNDECIMVM.

CVM de matrimonio ſpirituali, ſuperius actum ſit: cõſequens eſt, vt de carnali matrimonio agamus, & ſic inſpiciamus quo nempe caſu vxoratus religionẽ poſſit ingredi, quę res vt facilior reddatur in plures concluſiones diſtinguenda eſt.

1 Prima concluſio eſt: matrimonium carnale copula non conſumatum alterius coniugum ingreſſu, altero etiam inuito diſſolui. §. ſponſalibus, in authen. de ſanctiſs. epiſcop. l. Deo nobis, infra de epiſcop. & cler. Canon. deſponſatam, & Can. decreta 27. quæſt. 2. cap. 2. ex publico, & c. ex parte, de conuer. coniugat. cap. commiſsũ, de ſponſalib. l. 13. tit. 7. par. 1. l. 4. & 8. tit. 1. par. 4. ita vt ſi quis dixerit matrimonium ratum non conſumatum, per ſolemnẽ religionis profeſsionem alterius coniugum non dirimi, anathema ſit, vt ſtatuit Cõcil. Trid. ſeſs. 24. de refor. matr. Can. 6.

Quod diuortium ex diuina ſit authoritate, ita intelligentes regulam

27.quæſt.1.ar.3.q.2.& Caietan.quo loco nuper citauimus.Et hæc ratio veritati maximè eſt conſona. Vltima eſt ratio,† nam ſicut votum
2 ſimplex ſolemni profeſsione diſſoluitur,cap.qui poſt votum,de regu. li.6.ita etiam matrimoniũ nõ conſumatũ promiſsione ſolemni caſtitatis ſubſequuta diſſoluitur,vt docent D.Thom.in 4.ſenten.diſtin.27. quæſt.2.& Petr.Palud.quæſt.3.idem Thom.diſt.38.q.1.Ambr.Cather. lib.5.contra Caiet.cap.3.

3 Hinc infertur primò † concluſionem noſtram in religionis ingreſſu ſolum veram eſſe:ſecus verò eſſet, ſi quis ad ſacros ordines vellet promoueri,vt declarauit Ioan.22.in extrauagãt. antiquæ de voto. Pet.Paludanus,in 4.ſententiarum,diſt.27.q.3. ad tertium. D. Anton. in tertia par.ſuæ ſum.tit.1.cap.21.§.3.glo.& alij,in c.1.de voto. lib. 6. Archidiacon.in Can.deſponſatam.num.4.27.q.2.Ant.Butr. & Io.Ana. in c.ex parte,lib.1.de conuer.coniug.Abb.in c.1.num.5.& in c.2.nu.2 eod.tit.Angel.ver.matrimonium.4.num.18.Silueſt.ver. matrimoniũ.
4 8.q.22.nu.21.quod verum † eſt etiam ſi maritus ſummus Pontif. aut Cardinalis crearetur adhuc enim non diſſoluitur matrimoniũ. Silu. ver.diuortium.q.4.nu,7.

5 Infertur ſecundò eadem ratione non eſſe admittendum ſuperius firmatam concluſionem,ſi ſponſa de præſenti vellet ſuſcipere habitũ tertij ordinis Sancti Franciſci, de illis, quæ mantellatę appellantur. Abb.in c.ex parte.lib.2.num.6.de conuer.coniugat.Præpoſi. in c. ſcoriatim.num.5.32.diſt.quod tamen fallit in quibuſdam monialibus. Tertij ordinis,quæ collegialiter viuunt, & tria profitentur vota ex Apoſtolica conceſsione,& Sixti quarti declaratione, vt docet Angel. ver.matrimonium 4.nu.18.& Sil.ver.diuortium.q.3.

6 Infertur tertiò eadem pariter ratione locum non habere ſuperiorem concluſionem, † ſi alter coniugum ad heremum tranſire vellet,aut continentiam vouere,& in propria domo permanere,cum religionem ingredi omninò teneatur,inibique profiteri ex ſenten. glo. Innocen.Hoſtien.num.13.& Abb.num.10.in c.ex parte, lo 2. de conuer.coniug.Ioan.Friburg.in ſum.Confeſſ.lib.1.tit.7. q.39. niſi tamen religionis ſubſtãtialiũ in heremo profeſsio emitteretur,vt poſt Rayner.& D.Thom. tradit Ioann.Friburg. d. q.39.quod veriſsimum eſt, authoritate D.Macharij,& Alexij,qui ad heremum trãſierunt Can. ſcripſit 27.quæſtion.2.niſi diceremus illo tempore non fuiſſe introductam hanc religioſæ viuendi normam,quæ nunc poſt Diuum Benedictum eſt in vſu.

7 Neceſſe igitur eſt,vt matrimonium diſſoluatur religionẽ ingredi appro-

te inceptum impediens,cui cum lex diuina ad religionem tranſitũ permitat:omnia quoque impedimenta remouere cenſetur,atque ita eſt intelligenda.Bartholom.Brixien.& Archid.opinio ſuperius adducta,quem in ijs terminis admittunt Ioan.Andreas in regula,quę cõtra ius,de regu.iur.lib.6.num.12.& in c.2.num.2. de conuer. coniug. Abb.in c.verum,de conuer.coniugat. Ange. verbo matrimonium. 4. num.17.Silu.ver.diuortium.q.5.nu.8.& Greg.Lop.in l.4.tit.1. par.4. verbo *fueſſe accabado*.

Diſſoluitur autem huiuſmodi matrimonium omnino ſequuta profeſſione.§.ſponſalibus,in authen.de ſanct.epiſcop.can.6.Conc.Tridẽt. ſeſſio.24.de reformat.matrimonij,quod notant Hoſtien.in ſumm. de conuer.coniug.num.11.D.Bonauentu.in 4.ſententiarum,diſtinct.32. q.2.ar.1. Lap.alleg.129.Abb.in c.2.num.8.de conuer. coniug. Angel. ver.matrimonium.4.num.18.

12 At ex hoc maior inſurgit difficultas, quod tempus vxori religionem ingredi volenti ſtatuendum ſit:nam in c.ex publico, de conuer. coniugatorum,ſtatutum eſt duorum menſium terminum eſſe coniugi indulgendum,intra quem deliberet,an velit ad religionem tranſire,an verò ad vxorem reuerti.In quo frequentior eſt eorum ſententia,qui tempus illud ad profitendum indulgeri arbitrantur, & hoc duorum menſium tempus,ita breue ad probandum ex ratione aſsignari volunt,ne alter coniugum longo tempore ſtet in ſuſpenſo, cuius opinionis fautores ſunt,glo.Ioan.And.Anton.But.in c.ex publico, de conuer.coniug.idem Io.And.in reg.quæ contra ius. nu.12. de reg. iur.lib.6.Io.Frib.in ſum.Conf.lib.1.tit.8.q.41.Cardin.Tur.Crem.poſt D.Bonau.in can.1.q.2.in reſpon.33. q.5.

Contrariæ tamen ſententiæ adhæſerunt Hoſt.in ſum.de conuer.cõiug.§.fi.verſi.quid ſi maritus.Aſten.in ſum.lib.8.titu.de bono ſacram. ar.2.Henric.Boich.in cap. vxoratus, numer.1.de conuer. coniugat. Abb. in cap.ex publico,num.1.eod.titu.& Præpoſi.in can. ſi Euangelica.nu.4.55.diſt.

Ego quidem veriorem arbitror poſteriorem hanc ſententiã non ſolum argumento deſumpto ex voto peregrinationis tranſmarinæ, quod licitè maritus emittere poteſt,& tamen vxor longiori tempore duorum menſium coniugali debito defraudatur. cap.ex multa,de voto.Sed idem ex eo, quod in matrimonio ſpirituali ſtatutum eſt in

13 c.beneficium,de regular.lib.6. † expectandum eſſe per annum obtinentem beneficium ingreſſum religionem,pendente probationis tẽpore:ac etiam ex eo,quod in c.ex publico ſtatuitur,debere eum, qui

P vult

vult religionem ingredi cautionem preſtare, quod intra duorũ menſium ſpatium, ad religionem tranſibit, quod non poteſt intelligi, vt det cautionem profitendi intra duos menſes, ſed tantum ingrediẽdi, quod à ſua pendebat poteſtate: cum profiteri non poſsit abſque eorum voluntate, qui debent eum ad profesſionem admittere, quorum factum promittere non poteſt: cum neminem intra annum probationis admittere teneatur. c. ad Apoſtolicam. de regul. Tempus itaque duorum menſium, ideò conceſſum arbitror, vt deliberet maritus, & vires ſuas metiatur, an ſibi religionem ingredi expediat, item vt facilius intelligat an ſpiritu Dei, vel ſubito motu, & cauſa extrinſeca ducatur, & denique vt monaſterium ſibi aptum, & quod eum recipere velit perquirat, quam ſententiam videtur mihi tradidiſſe D. Tho. quem adducit Card. Tur. Crem. in can. ſunt qui dicunt. num. 3. verſic.
14 ad ſecundum. 27. q. 2. qui docuit † maritum poſt contractum matrimonium per verba de præſenti debitum vxori ante duos menſes reddere non teneri, triplici ex cauſa, quarũ prima eſt, vt interim de tranſeundo ad religionem poſsit deliberare. Secunda vt quę ad nuptiarũ ſolemnitatem neceſſaria ſunt parentur. Tertia ne vilem habeat maritus datam, quam non ſuſpirauit dilatam, licet Innocen. & Hoſtien. in c. ex publico aſſerant duorum menſium tẽpus in eo capite ad profitendum dari: ſed illud ex ſum. Pont. diſpenſatione, aliqua ſpeciali ratione moti proceſsiſſe, quę tñ coarctandi temporis à iure ſtatuti facultas ſum. Pont. non inferioribus competit.

Quæ poſterior opinio omni caret dubitatione, cum alter coniugum altero conſentiente ingreſſus eſt, cui integer annus indulgetur glo. in canon. deſponſatam. 27. q. 2. Hoſtien. in ſum. de conuer. coniug. §. & qualiter Henr. Boich. in c. vxoratus. num. 1. de conuer. coniugat. Antonius Butrius, num. 13, & Abb. num. 11. in c. ex publico, de cõuer. coniugat. Silueſt. verbo diuortium, quæſt. 3. num. 6. & Greg. Lopez, in l. 11. tit. 7. par. 1. Carere etiam videtur hodie omni dubitatione cum ex Conc. Triden. diſpoſitione non poſsit vllo pacto fieri profesſio ante annum, ita vt nec ex partium voluntate, huiuſmodi tempori renũciari poſsit, & contra hoc facta profesſio irrita ſit, nec religioni obliget in genere. c. 15. de regul. & monial. ſesſion. 25. niſi tamen quis fateretur fallere hoc caſu prohibitionẽ huiuſmodi, quod non ſatis probabile eſt, vt ſentit in mendicantibus Io. Ana. in c. ex publico. nu. 6. & hęc de matrimonio non conſumato.

15 Secunda principalis concluſio eſt huiuſmodi matrimonio conſumato non poſſe alterum coniugum, altero inuito religionem ingredi,

di,cap.1.cap.veniens,c.placet, & c.vxoratus, de conuer.coniug.hoc enim caſu locum habet euangelica regula, quos Deus coniunxit homo non ſeparet.c.ex publico,eo.tit.

16 Alterius verò conſenſu poteſt alter religionem ingredi, † qui quidē ingreſſus,vt omni ex parte abſolutus,& legitimus ſit, debet vterque coniugum ingredi religionem,niſi tamen ſit vxor ſenex,& de incontinentia non ſuſpecta,quam ſufficit continentiā vouere, & in propria domo permanere.c.cum ſis.c.coniugatus.c.ſanè, & c.vxoratus, de conuer.coniug. cano.qui vxorem. 33.q.5.l.2.titu.10.par.4.eadem ratione abſque vxoris conſenſu non poteſt ad ſacros ordines promoueri,can.Epiſcopus,vbi glo.& Card.Tur.Crem.77.diſtinct.quo caſu votum continentiæ ab vxore exigendum eſt.d.can.Epiſcopus. Immo ſi de incontinentia ſit ſuſpecta tenetur ingredi religionem,vt docuerunt Hoſt.Anton.num.4.& Abb.in c.coniugatus,de conuer.coniugat. Card.Tur.Crem.ad ſecundum.Gem.& Præpoſi.in cano.ſi mulier.28. diſt.& huius ſententiæ eſſe D.Thom.in 4.ſententiarum,diſt.37. art.2. dicit Card.loco citato,quamuis Henr.Boich.in c.coniugatus. nume. 5.de conuer.coniug.poſt Bernar.Rayner.& glo. & Ioan.de Friburgo generaliter concludat nullo caſu teneri vxorem ingredi monaſteriū, & malè cum eædem rationes, quæ in marito religionem ingrediente vigent, multò fortius in eo ad ſacros ordines promoto locum habeant.

17 In vxore tamen Epiſcopi generaliter abſque vlla diſtinctionē requiritur,vt religionem profiteatur.c.ſanè,vbi omnes not.de conuer. coniug.idque ſpecialiter ſtatutum eſt in Epiſcopis,non ſolum ob dignitatis excellentiam,verum etiam ob maiora ſcandala, & pericula euitanda,quę remotiſsima eſſe debent à perfectiſsimo paſtorum ſtatu,vt ſcriptum reliquerunt Ioan.Goffred.Hoſtien. Ioan. And.Anton. Ioan.Anan.& Abb.in c.ſanè ſuperius adducto.Inno.in c.cum ſis. eo.ti. glo.in c.quia ſunt.28.diſt.glo.& Archid.in can.deſponſatam. 28.q.2. Henr.Boich.in can.coniugatus.nume.4.Card.Tur.Crem.Geminian. & Præpoſi.in cap.ſi mulier.28.diſtinct.idque ex facto accidit:Ioānes etenim Lignanus non fuit ad Cardinalatum promotus ab Vrbano: ex quo eius vxor filia Ioan. And.religionem ingredi recuſauit,vt referunt Ioan.And.Anton.Butr.& Ioan.Anan.in d.cap.ſanè. de conuer. coniugat.

18 Quod ſi vxor nec monaſterium ingrediatur,nec continentiæ uotū emittat,ſed licentiam tantum dederit marito ingrediendi,aut nō dederit,ſed aut tacuerit,aut contradixerit quibus caſibus poſſit mari

tum reuocare tractandum eſt,quod vt manifeſtius fiat plura capita conſtituenda ſunt.

Quorum primũ caput eſt , cum uxor eſt iuris ignara,nec certifica ta quid inducat licentia,& poteſt maritum repetere.c.ſignificauit.de conuer.coniugatorum.can.placuit.38. diſt. tradunt Archidiacon.in can.Agathoſa.27.q.2.Lauren.Vincen.Bernard.& Hoſtien.in c.ex par te,lo 1.de conuer.coniugat.Hoſtien.in cap.1.in cap.veniens. in c.accedens,& in c.ſignificauit,eodem titulo.Archidiac.in can.qui vxorẽ. 33.q.5.Io.Frib.in ſum.Conf.lib.1.tit.7.q.4.& Io.Anan. in can. veniẽs, de conuer.coniug.

Et licet contrarium ſcripſerint Innocen.in cap.1. & c.quidem , de conuer.coniug.glo.in cap.ex parte,& in cap.conſuluit, eodem titulo Gem.& Præpoſi.in cap.ſeriatim.num.5.32.diſtinct. & D.Bonauentura in 4.ſententiarum, diſtinct.37. tamen ſcribentes admittunt poſſe iudicem ex officio maritum reuocare,glo.Hoſtien.Ioan.And. & Abb. in c.ſignificauit,glo.Anto.& Abb.num.5.in c.vxoratus,de conuer.cõiugat.Hoſtien.in ſum.de conuer.coniugat.§.qualiter . Ioan. Friburg. in ſum.Confeſſ.lib.1.titu.7.quæſt.9.glo.Hoſtien.Ioan.And. in cap. accedens.Ioan.And.& Ioann. Anan. in c.ex parte,lo 1.idem Abb.in c.1. num.8.de conuer.coniugat.Gem.& Præpoſi.nu.5.in can.ſeriatim.32. diſt.Ang.verbo matrimonium.4.nu.9.Silueſt.verbo diuortium q.14. l.11.titu.7.par.1.

19 Non procedit tamen hoc cum vxor fornicata eſt : ea enim inuita, maritus religionem ingredi poteſt,vel cum poſt ingreſſum fornicata eſt,ratificatur enim profeſsio inualida fornicatione vxoris.c.conſti-

20 tutus,& c.veniens,de conuer.coniug.

Quod ſi maritus nolit excipere de fornicatione vxoris , poterit ẽt eo inuito monaſterium excipere,etiam ſi maritus poſt fornicationẽ vxoris in monaſterio fornicatus fuerit: cum ex conſequenti delicto viri non renaſcatur ius repetendi competens vxori , cuius fornicatione extinctum eſt.glo.Innocen.Hoſtien.num.6.& 7.Ioan.And.nu.5. & Anton.nume.7.& 8.in d.cap.veniens.Archidiaco.in can.quod Deo nu.2.33.quæſt.5.Ioan.Friburg.in ſum.Confeſſ.lib.1.tit.7.q.49. Immo etiam non excipiente monaſterio iudex ex officio excipiet Goffred. Vincen.Ioan.Andr.& Anton.in d.cap.veniens,quod ſi ante profeſsionem fornicatus eſt,cum fornicatione exceptionem amiſerit, ſi repetatur ab vxore etiam poſt profeſsionem, & fateatur fornicationem, inuitis etiã monachis extrahitur à monaſterio ex ſen. Hoſt. Io.And. & Ant.nu.9.in c.veniens,& Io.Frib. d.q.49.

Secun-

21 Secundus caſus eſt in vxore certificata, quid licentiæ nomine intelligat,& hæc nullo pacto maritum repetere poteſt,nec iudicis officio repetitur,ita concludunt ferè omnes ſuperius relati, & Abb.in c. 1.num.4.& 8.& in cap.ex parte,lo 1.nume.4.& in cap. veniens, nu.3. de conuer.coniugat.Angel.d.verbo matrimonium.4. num.9. Silueſt. verbo matrimonium.8.q.12.num.21.& Gregor.Lopez,in l.11. tit. 7.
22 par.1.verbo *eſto no ouieſſe prometido* † quo caſu vxor quidem ſi iuuenis non eſt,nec de incontinentia ſuſpecta, ſi continentiam Deo promittat,in domo propria permanere ſufficit, nec aliud requiritur, ſi verò iuuenis,vel ſuſpecta eſt,tenetur ingredi religionē. c. vxoratus, c.ſanè.c.cum ſis,c.ad Apoſtolicam,& c.ſignificauit,de conuer. cōiug. poſt Goffred.Innocen.Hoſtien.Hugo.Lauren.& Archidia. Io.Fribur. Rayner.latè proſequitur Henr. Boich.in c.vxoratus.num.10.de conuer.coniugat.licet Inno.hoc caſu etiam teneat vxorem poſſe maritū reuocare,quando religionem non ingreditur, & timetur periculum adulterij,quod dixit in c.quidam,num.3.ver.& intelligimus hæc vera,de conuer.coniug.niſi intelligeremus illum,prout poteſt intelligi per doctrinam Abbatis in c.1.eod.titulo.num.4.quod intelligatur de volente,ſed ignorante,quid iſte importet conſenſus,quo caſu iam diximus illam poſſe maritum reuocare.

23 Oritur ex hoc etiam aliud dubium,quod eſt,an ijs caſibus,quibus vxor religionem ingredi compellitur, teneatur quoque profiteri, qua in re Innocen.in c.1.& in c.ſignificauit.de conuer. coniugat. non cogendam vxorem ad profitendum aſſeruit, cuius contrariū expreſsè defendit Hoſtien.in d.c.1.inter quas contrarietates, mediam quandam viam elegit Calderin.qui quotieſcunque vxor religionis vouit ingreſſum,compellendam eſſe ad profitendum voluit: quotieſcunq; verò continentiam tantum promiſit,& dedit licentiam,tunc demum compellendam tradit,cum eſt iuris conſcia,& certificata Calder. ſequuti ſunt Abb.in c.1.in fin.num.9.& in c.ſignificauit.num.3. Præpo. in can.feriatim.num.5.32.diſtinct.& Silueſt.verb.matrimon.8.quęſt. 12.nume.21.

24 Tertivs caſus eſt cum maritus vxore contradicente, vel tacente, aut diſſimulante ingreſſus eſt,quo quidem caſu ingreſſus non tenet, ſed reuocari poteſt.c.quidam,de conuer.coniug.

25 Occurrunt tamen in hoc caſu plures dubitationes, quarum prima eſt,an ingreſſo marito abſque licentia vxoris, poſſit vxor eo inuito,ingredi religionem,& Inno.& Ant.in c.quidam, num.9.de conuer. coniug.volunt poſſe maritum repetere vxorem ingreſſam eo contra

dicente

dicente,ſiue ſit reconciliatus vxori,ſiue non, cuius ſententiã approbat Henr.Boich.in c.vxoratus.nu.13.

In diuerſam tamen ſententiam abierunt Rayner. in ſum. de voto. §.item coniugum,Archidiacon.in can.mulier.33.q.5.Hoſtien.in ſum. de conuer.coniug.§.& vtrum.Io.Fribur.in ſum.Conf.lib.1.tit.8.q.43. Pet.Palud.in 4.ſen.diſt.27.& Silue.verbo votum 5.nu.7.eſtq; deciſum l.12.tit.7.par.1.qui omnes fatentur tunc demum poſſe maritũ vxorẽ repetere,cum eſt reconciliatus vxori.

26 Secundò dubitatur an eum vterque ſine licentia ingreſſus eſt poſſit alter alterum reuocare,& non poſſe dicendum eſt: vnuſquiſque.n. iuri,quod habet in alio in ingreſſu renunciat. Ita Rayn.in ſum.tit.de vot.§.12.Aſten.in ſum.lib.8.titu.de bon.ſacramen.ar.2. Ioan. Fribur. in ſum.Confeſſ.lib.1.titu.8.q.56.Henr.Boich.in c.vxoratus.nume.13. de conuer.coniugat.Innocen.& Ioan.Anan.in c.quidem, in fi.de conuer.coniug.quod dubium non habet,cum vterque profeſſus eſt, aut votum emiſit,hoc affirmante Silueſtro verbo votum.5. num. 7. Item

27 etiam cum vterque ſciebat alterum viuum: † ſi verò vterque ignorabat,& alterum mortuum arbitrabatur, poterit vterque veritate cõperta ad ſeculum redire ex ſen.gl.in can.Agathoſa 27.q.2. à qua recedit Inno.in c.quidem,de conuer.coniuga.aſſerens vltimo ingredientis profesſione vtriuſque votum ſolemnizari, cuius ſententiam tutiorem eſſe ſcribunt Io.Friburg.in ſum.Confeſ.tit.8.quæſtion.57.lib. 1.Henric.Boich.in d.cap.vxoratus, num.14. & Silu. verbo votum 5. num.7.in fine.

28 Dubitatur tertiò an maritus,qui vxore inuita ingreſſus eſt pos ſit authoritate propria à monaſterio recedere, & vxoris præuenire reuocationem,& dicendum eſt poſſe,ita Inno.Io.And.num.3.Ioan.Ana. num.3.in c.quidam.de conuer.coniug.Archid.in can.notificaſti,in fi. 33.q.5.& Abb.in cap.accedens,de conuer.coniugat.cuius dicti.quod prima facie videtur nimis dubitabile,cum dici poſſet eum contrafactum ſuum venire non poſſe,& quod ſemel placuit.l.in diem.de aqua plu.arcen.cum alijs adductis.per glo.in l.creditores, infra de pigno. rationes affert,Inn.in d.c.quidam.Quarum prima eſt,quia vnus coniugum,ſine altero vouere non poteſt,& ſi vouit non debet adimplere promisſionem,vt in d.c.quidam,& cap.vna.33.q.5.qm̃ eius ingreſſus non tenet,vnde peccat ſi ſe ab vxore alienat.

29 Quartum dubium occurrit † an maritus,qui vxore contradicẽte, aut ſciente,& disſimulante ingreſſus eſt, nec ab ea fuit dum viueret reuocatus,posſit ea mortua à monaſterio recedere, aut ſtatim inreuoca

uoca

uocabiliter mortua vxore obligetur,etiam ſi mortem ignorauerit, & non poſſe à monaſterio recedere frequentius receptum eſt: ita.n. docuerunt Innocen.Hoſtien.nume.3.Ioann.Anan.nume.4. & Abb.nume.4.in cap.quidem.de conuer.coniug. Io.And.Cal.& Abb.in c.1.nu. 2.in c.placet.nu.3.de conuer. coniuga. Ioan.Friburg. in ſum.Confeſ. lib.1.titu.8.q.50.Præpoſi.in cap.feriatim,nume.5. 32.diſtinct.Angel. ver.matrimonium 4.num.13.Silueſt.verbo diuortium.q.14. & q.19. ver.matrimonium 8.q.12.& verbo votum.4.num.2. licet ſolus Anto. Butrius,in c.quidam,num.4.de conuer. coniug. illum exire poſſe affirmet,non data alia profeſsione poſt mortem vxoris: prima enim profeſsio, vt ſimplex votum caſtitatis ſolum vires habet,quæ quidem ſententia verior eſt,quoadhoc,vt profeſſus nō dicatur, quotieſcunque monaſterium impedimentum ignorabat, nam adhoc vt inter coniugatum ſcientem impedimentum,& monaſteriū, illud ignorans ratificetur profeſsio, impedimentum ceſſare non ſufficit, etiā ſi maritus notificet ingreſſum,ſed neceſſe eſt, vt monaſterium, quod impedimentum ignorabat,poſtquam illud ceſſare ſciuerit, ingreſsū ab initio nullum ſaltim præſumptiuè,& tacitè iterum ratificet, atq; confirmet: ipſe tamen,qui ingreſſus eſt inuito monaſterio ratificante,ingreſſum reuocare non poterit,atque ita vera eſt aduerſus Anto. communis ſententia,quæ ex eo deſumitur,quod eadē ratione in matrimonio carnali diſponitur,ut not.Inno.& alij in c.1.de eo,qui dux. in matr.quam poll.per adulter.Scot.in 4.ſen.diſt.35.Caiet.1.tom.de matrim.q.2.in ſum.verbo matrimonium,& Nauar.c.22. nu.47.& in fictè contrahente matrimon.Sco.in 4.diſt.30.q.1. Pet.Pal.diſt.27.q.2.

30 Eſt tamen inter † matrimonium,& profeſsionem aliqua differentia,in matrimonio enim conſenſus internus, vt reconualidetur nullo pacto ſufficit:nam cum ſit ſacramentum, ex eo puncto acquiritur, quo perficitur,dum tamen adſit ſignum ſenſibile,in profeſsione verò vt reconualidetur interna ſufficit reconualidatio, tacita prælati concurrente acceptatione ex propria habitus profeſſorum geſtatione, vel alio actu profeſsis conueniente, & hoc quia profeſsio ſacramentum nō eſt,ideoq; implicita ſufficit expreſsio aut ex habitus geſtatione reconualidatio,vt in alia materia explicat. P. Henriquez in ſcriptis. 2.2.q.88. ar.1.

31 Tertiò dubitare contingit,an maritus, qui vxore contradicente, aut non expreſsè conſentiente ingreſſus eſt, & ab vxore reuocatus, ea mortua cogendus ſit,aut teneatur ad monaſteriū redire, quæ difficultas ſolum locum habet,cum non vxor vouit,nec licentiam dedit

ſed

ſed tantum diſsimulauit,eo enim caſu licet ſaltim iudicis officio reuocetur,ea mortua redire tenetur, cum profeſsio valida fuerit, ſed eius effectus ex cauſa ſuſpenſus.cap.ex parte. lib. 1. inibiq; not.Abb. de conuer.coniug.quod ſi ea contradicente ingreſſus ſit nulla ratione cogendus eſt vxore mortua redire,vt ſtatuit ſum.Pont.in c.quidē, & in c.ex parte,de conuer.coniug.atque ita tradunt Goffred.Hoſtiē. num.1.Ioan.And.num.2.& 4.& Io.Anan.in c.ex parte, lo 1. de cōuer. coniug.glo.Hoſtien.Henr.Boich.ſub dubio,& Io.Anan.in cap.placet. eod.titu.glo.& Archid.in can.notificaſti.33.q.5.Ant. But. num.3.& 6. Abb.nu.4.in c.quidem,de conuer.coniug.Gemin.& Præpo. num.5.in can.ſeriatim.32.diſt.Ang.in ſum.verbo matrimonium.4.nu.14. Silu. verbo matrimonium.8.q.12.nu.21.

SVMMARIVM EX CAP. XII.

1 *Profeſsio metu facta irrita eſt.*
2 *Vis quid ſit.*
3 *Metus quid ſit.*
4 *Vim,aut metum inferentes ad profeſsionem faciendam ſunt excommunicati.*
5 *Profeſsio metu facta nulla eſt ipſo iure,ſicut matrimonium carnale.*
6 *Item nulla eſt ex conſtitutione Eccleſiæ.*
7 *Proijciens merces in mari ob metum naufragij non abdicat à ſe illarum dominium.*
8 *Metus, qui profeſsionem,& matrimonium irritat,is eſt, qui cadit in conſtantem uirum.*
9 *Metus cadens in conſtantem virum quis dicatur.*
10 *Remittitur tamen iudicis arbitrio,qui ex inditijs, & circunſtantijs id colligat.*
11 *Metus iuſtus dicitur mortis,uel cruciatus.*
12 *Item ſeruitutis.*
13 *Vulnerum.*
14 *Honoris.*
15 *Iniuſti carceris.*
16 *Amisſionis omnium bonorum.*
17 *Metus perſonæ,& amisſionis bonorum excuſat uaſſallum ne perdat feudum, ſi infra tempus ſtatutum inueſtituram non petierit.*
18 *Metus iniuſtæ excommunicationis iuſtus dicitur.*
19 *Metus illatio,& probabilis ſuſpitio parificantur.*

Per-

20 Percuſſiones lætales nemo expectare tenetur.
21 Minæ hominis uerisimiliter timendi,iuſtum metum inducunt.
22 Vultus hominis terribilis,iuſtum metum incutit.
23 Preces importunæ Principum,qui tyrannicè tractare ſolent non obſequentes, metum inferunt.
24 Armorum euaginatio metum affert.
25 Metus liberis,uxori,fratribus,& conſanguineis illatus,proprius dicitur.
26 Metus matrimonium diſſoluit,etiam ſi metum paſſus cauſam dederit.
27 Profeſſio metu facta irrita eſt,etiam in religione incerta de certis.
28 Metus,qui profeſſionem uitiat:debet adhoc particulariter inferri.
29 Profeſſio metu facta non irritatur,cum profeſſioni uouens conſentit: ſed contrarium tenemus.
30 Metus,licet mortis profeſſionem non uitiat,niſi adhoc inferatur.
31 Vouens timore mortis,& naufragij,etiam ad uoti obſeruantiam tenetur.
32 Auguſtinus Berous reprobatur,qui metum profeſſionem non irritare uoluit, ſed uotum ſimplex.
33 Mortis timor,qui uouentem extra mentem poſuit, ipſum non obligat.
34 Furioſus,demens,amens,ſtultus,mentecaptus, inſanus,freneticus, & melanconicus.æquiparantur.
35 Profeſſio indubio ualida præſumitur.
36 Furor non præſumitur.
37 Furor probandus eſt,& quibus modis remiſſiuè.
38 Furor ſemel probatus,ſemper præſumitur durare.
39 Fallit ſi probatum ſit eum furioſum in aliquibus actibus, non tempore continuo.
40 Item in actibus geſtis longo tempore poſt furorem.
41 Vel quando conſtat furoris cauſam extinctam eſſe.
42 Vel ſi habet dilucida interualla.
43 Item ſi conſtat mentis compotem factum eſſe.
44 Omnia dicta in furore,extenduntur ad iram, quando quid agat non cognoſcit, licet alij contra,quos conciliamus.
45 Deliberatio,qua quis obligatur Diabolo, non eſt ſufficiens ad uotum, niſi formalis ſit.
46 Votum requirit plenam deliberationem.
47 Ebrius,& iratus uoto non ligantur.
48 Dubium an quis obligatus ſit uoto,declaratur ex intentione uouentis.
49 Scrupuloſus ſi in uehementem carnis incurrit concupiſcentiam,ſubita occaſione,& animo pacato pœniteat,mortaliter non peccat.
50 Voto,quod quis ſubito reuocauit,non uidetur plenè conſentire.

51 *Votum in dubio non præſumitur.*
52 *In uotis non eſt facienda lata interpretatio.*

CAPVT DVODECIMVM.

POSTQVAM de perſonarum,quæ religionem ingredi volunt qualitate,& conditione egimus,reliquũ eſt, vt circumſcripta perſona,quę nec puer ſit,filiusfamilias,nec ſeruus,obligatus ad ratiocinia, aut delicto, monachus,aut coniugatus,ſed ab omni penitus exceptione liber,& excluſus,videamus quibus caſibus ingreſſum poſsit quis ſuum reuocare, quod in eo, qui metu ingreſſus eſt diſputandum primo occurrit.

1 Metu igitur celebrata profeſsio irrita eſt, cuius metus nomine, vim quoque intelligimus:nam quodcunque vi fit, id quoque metu
2 fieri intelligatur.l.1.ff.de eo quod metus cauſa. † Nec aliud ſit vis,
3 quam coacta voluntas,quæ neceſsitatem facit abſolutam † metus verò coactio ſecunda,quæ poteſt eſſe in conſenſu: cum voluntas ob aliquas circunſtantias vult aliquid,quod ſimpliciter, & abſolutè nollet vt in eo,qui periculo ſubmerſionis merces proijcit in mari, vt poſt Ariſtot.Gregor.Nazianz.Damaſcen.& D.Thom.probat Cardin.Tur
4 re Crem.31.q.2.in ſum.ad primum, † quam vim,aut metum quicunque intulerint, conſilium,auxilium,vel fauorem dederint,aut ſcienter huic actui pręſentiam,conſenſum,vel authoritatem interpoſuerint ſunt anathemati ſubiecti,vt ſtatuit Concil.Tridentin.ſeſs.25.tit. de regular.& monialib.c.18.& c.1.de his, quæ vi met.cau. fiunt can. puellę.can.ſicut,& can.illud. 20. q.1.c.1.2.3.& 4. 20.q.3.cap.3.de regular.lib.6.

5 Metu autem profeſsio facta nulla eſt ipſo iure, ſicut, & matrimonium carnale.c.ſignificauit.de eo qui dux.in matrimon. quam poll. per adul.c.cum locum.c.conſultationi.c.ueniens,de ſponſal. c.notificaſti.33.q.5.c.2.de ijs quæ vi met.cauſa fiunt, hęc autem metu facta profeſsio ex eo,iure ipſo eſt irrita,quod deſit ea plena libertas,quam in contractu perpetuo,vt eſt profeſsio internenire decet cum nullũ violentum perpetuum ſit: item etiam cum omnis iniuria debeat habere remedium,vt iure reſarciatur: decuit ergo, vt profeſsio metu facta ipſo iure irrita declararetur: nam ſi rata ſemel eſſet,licet metu emiſſa,non potuiſſet amplius id malum reſarciri,quod in profeſsione,& matrimonio tradiderunt Palu.& Ioan.Maior.in 4.ſententiarũ,

diſt.

diſt.29.Silueſt.verbo matrimonium.8.q.11.Domin.Sot. in 4.ſen. diſt. 29.q.1.ar.3.Pegna.Mantio.Victoria, Ledeſma, & P.Henri.in ſuis ſcriptis.2.2.q.88.ar.3.7.dubio.

6 Eſt autem huiuſmodi profesſio ſicut matrimonium non ſolum naturali iure nulla: ſed etiam conſtitutione Eccleſiæ ex ſent. D.Thom. Sco.& Iacob.Almain.in 4.ſententiarum, diſtinct.29. quos ſequuntur Silueſt.verbo matrimonium.6.§.5.nume.5.Victoria, Ledeſma, & P. Henric.ſocietatis Ieſu.d.art.3.7.dub.aduerſus Petr.Paludan. & Ioan. Maior.quos adducit Domin.Sot.in diſtinct.29.quęſt.1.ar.3.Pegna, & Mantio loco ſuperius adducto, aduerſus quos militant rationes ſupra relatæ.Item etiam,& aliæ,nempè quod Deus non acceptat holocauſta non gratuita,cuiuſmodi eſt profesſio,quæ non acceptatur,niſi ſponte offeratur,nec enim ſunt coacta ſeruitia domino præſtanda can.illud.20.quæſt.1.nec vllum bonum ſit,niſi voluntarium can. præſens 20.quæſt.3.cum id quod non eligit, nec optat quis non diligat, id autem quod non diligit facilè contemnat can.ſicut.20.q.1. rurſus

7 etiam † nam ſicut is,qui ob metum naufragij proijcit merces in mari,non abdicat à ſe dominium,nec transfert in aliũ,cum inuitus proijciat,ita etiam per huiuſmodi voluntatem coactam non transfert obligationem voti,& profesſionis in Deum.

8 Metus autem ad hoc,vt profesſionem,matrimonium, aut quemcũque alium actum irritum faciat neceſſe eſt,vt is ſit, qui cadat in conſtantem virum.l.metum autem.ff.de eo quod met.cau.c.1.& 2.& cap. dilectus,de ijs quę vi met.cau.fiunt.c.veniens, & c.conſultationi, de ſponſ.idque in profesſione not.glo.20.q.3.in ſum. & Calder. conſi. 1.

9 de ijs qui met.cau.fiunt. Is verò metus dicitur † cadens in conſtātē virum,qui cogit,quem eligere minus malum ob maius malum ſibi imminens effugiendum,vt docent D.Thom. in 4.ſententiarum, diſt. 29.art.2.Riccardus ibidem,ar.1.quæſt.1.& Ioan.Maior.Cardin.Tur. Crem.32.quæſt.2.in ſum.ad primum, nume.6. Silueſt. verbo metus. quæſt.1.Fortunius tractat.de vltim.fi.illat.22.Iacob. Almain. moral. c.3.Dida.Couar.in epitom.de ſponſal.2.parte.cap.3.§.4. numer.2. & Nauar.cap.22.nume.51.qui tamen hanc diffinitionem admittit, ſolum quoad effectum excuſandi à peccato,non autem quo ad iudicandum,cum actus vt meticuloſus ſit infirmandus.

10 An autem metus illatus eiuſmodi fuerit, vt in conſtantem virum cadat,iudicis arbitrio id remittendum eſt l.metus. ff.ex quibus cau. maior.& ſcribentes omnes in l.interpoſitas.infra de tranſ. & in c.cũ dilectus,de ijs quæ vi met.cau.fiunt,quod ex inditijs, coniecturis, &

circunſtantijs colligitur, vt docent Iaſ.in §.quadruplum.num.54.inſtitution.de action.Dec.in l.in omnibus.numer.7.de regu.iur. Idque reſponderunt Alexand.conſi.99.numer.7.& ſequen. lib. 3. & 48.lib.4. Dec.conſi.219.Riminald.Sen.conſi.15.nume.6.Pariſi.conſi.5.nu.162. conſi.53.num.60.& conſi.60.nume.18.lib.4.Purpur.conſi.282.nu.12. & 579.nume.12.Grammat.deciſion.18.nume.19.vot.10.nume.13.& conſi.13.num.47.Roland.conſi.100.num.127.& ſequen. lib.4. & Nauar.c.22.num.51.

Sed regulariter duplici ex capite huius concluſionis reſolutio deſumi poteſt ex parte obiecti, & ex parte ſubiecti, vt docent egregiè Domin.Sot.lib.7.de iuſtitia & iure.quæſt.1.arti.2. & Nauarr. cap.22. num.51.ex parte obiecti primo colligi poteſt cuius nam rei ſit timor
11 ille: † neceſſe eſt enim, vt ſit timor mortis, vel cruciatus, adhoc vt iuſtus metus posſit dici.l.3.ff.de eo quod met.cau.l.metus. ff. ex quibus cau.maior.l.interpoſitas.infra de tranſactioni. l.ſi donationis. infra quod met.cau.cap.2.& c.cum dilectus, de ijs quæ vi metus cau. fiunt.
12 † Idem dicendum eſt de metu ſeruitutis.l.4.ff.de eo quod met. cauſa. Idem verberum.c.accedens, de conuer.coniugat. Bart. & Angel.in l.
13 ad inuidiam, infra quod met.cau.Alex.conſi.99.nu.3.lib.3. † Necnon etiam vulnerum, teſte Bal.in l.fin.2.not.infra de iur.delibet. & Pariſi.
14 conſi.53.nu.52.& 58.num.64.lib.4. Idem etiam de metu † honoris dicendum eſt, cum bonis viris iſte metus, magis quam mortis eſſe debeat.l.iſti quidem.ff.de eo, quod met.cau.not.Grammat. deciſion.18. num.12.& Card.Tur.Crem.31.q.2.in ſumm.ad primum, quod latius declarauimus in interpretatione.l.fina. ff. de conſt.prin.2.par.cap.8.
15 num.83.& ſequentibus. † Iuſtus etiam metus eſt iniuſti carceris. l.qui carcerem.ff.de eo quod met.cau.docent Riminal.Sen.conſi.140 num.20.Pariſi.conſi.5.num.176.lib.4. Rolan.conſi.2.num.47.& ſequ. lib.1.& Dida.Couar.in epitom.de ſponſal.2.par. cap.3.§.4. nume.55.
16 Idem † quoque operatur metus amisſionis omnium bonorum.cap.2 vbi notant omnes de his, quæ vi met.cau.fiunt. Bar. in l. ſi ob turpem. ff.de condi.ob turpem cau.Baldus in l.1.infra quod met. cau. Rolan. in conſi.2.num.56.& ſequen.lib.1.& Menoch.conſi.1.numer. 280. vel maioris partis bonorum, cum non poteſt abſque illis ſine graui damno ſuſtentari, Cyn.& Cur.Iun.in l.interpoſitas, infra de tranſact.Abb. & alij in c.2.num.2.de ijs quæ vi metus.Angel. in ſum. verbo metus. q.3.Silueſt.verbo metus ead.q.3.Roland.conſi.120. nume. 126.lib.4. Card.Alban.conſi.5.nu.21.
17 Sicut in ſimili dicimus, huiuſmodi metum perſonæ, & amisſionis

bono-

bonorum excuſare vaſſallum,ne perdat feudum,ſi intra annũ, & diẽ, quod tempus adhoc eſt determinatum inueſtituram non petat à Domino,quod ex textu in cap.1,quo tempore miles deduxit, & declarat And.Iſern.ibi.num.4. Et † denique idem dicendum eſt in metu iniuſtæ excommunicationis ex ſent.Hoſt.Io.And.Abba.& aliorum in cap.cum dilectus,de his quæ vi met.Rot.deciſion.10.de ſenten.excõmun.in nou.& deciſion.10.alias 32.eodem titu. in antiquis,& Dida. Couar.d.c.3.§.4. num.12. † Reſpectu verò ſubiecti nihil autem intereſt an cuidam inferatur iuſtus metus, vel adſit probabilis ſuſpitio.l.nouiſſimè.ff.quod falſ.tutor.Bal.in cap.1.§.item ſacramenta, de pac. iuramen.firman.& in l.interpoſitas,infra de tranſact.Alex.dicto conſi.99.nu.6.lib.3.Riminal.Sen.conſi.15.nu.26.Pariſi. conſi. 53. nu. 57.lib.4.Gramma.conſil.13.num.24.& conſi.32. num.35. † nec enim quis tenetur expectare percuſſiones,quæ poſſunt eſſe læthales, vt inquit Marian.Socin.in c.ad audientiam.num.180.de homicidio, atq; hac ratione † minæ illatæ ab homine veriſimiliter timendo inducunt iuſtum metum.l.Fulcinius.§.quid ſit,quibus ex cau.in poſſe.eat.l.vni. infra ſi quis Imperat.maledix.qđ probat Bar.in l.metus,ex quib.cau. maior.And.Iſernienſis.in d.cap.1.quo tempore miles, num.4. Calde. conſi.1.de ijs quæ vi met.cau.fiunt.Alex.conſi.56.lib.1.Riminal.Sen. conſi.15.nu.12.Pariſi.conſi.88.num.66.lib.4,& Thom.Mina.conſ.28. nume.4.& 5. † Quinimmo ex ſolo vultu hominis terribilis, iuſtus metus incutitur, vt docent Bald.in d.cap.1.§.item ſacramenta,de pace iuramen.firman.Riminald.Sen.conſi.15.nu.23. & Aimon Crauet. conſi.49.num.3. † Idem etiam quod minæ operantur importunæ pręces Principum,& aliorum potentatum,qui eorum voluntati non obſequentes tyrannicè tractare conſueuerunt, vt tradiderunt Ioan. Andreas,& Abb.in cap.fin.qui cler.vel vouent. Felyn. in c. 1. de offic. deleg.Angel.verbo metus.num.2.Silueſt.eodem verbo. q.2. Dec. in l. in omnibus.num.4.de reg.iu.& Roder.Suarez.alleg.24. idque in vxore tradit Afflict.deciſion.69.non diſſentit Crauetta.cap.11.nu.17.

18 … 19 … 20 … 21 … 22 … 23

24 Eadem ratione † euaginatio armorum probabilem metum incutit,Abb.in cap.1.notab.1.de ijs,quę vi met.cau.fiunt.Thomas Minad. conſi.28.num.6.necnon armorum ſtrepitus,& vociferationes. Alex. conſi.98.lib.3.Afflict.in conſtit.aſperitatem.num.32.licet actus ſit geſtus armis depoſitis:teſte Gram.conſi.13.nu.28. nec vnquam ſint arma extracta.Idem conſ.51.num.17.& 18.Greg.Lop.in l.15. tit.2.par. 4.verbo *tuuieſſen armas*.

25 Nil ſecundo intereſt an metus ſibi, vel liberis proprijs, vxori fratribus,

tribus,aut conſanguineis inferatur.l.iſti quidem. ff.de eo quod met. cau.cum pro affectu magis in liberis parentes terreantur,vt latè deducunt Marc.Mant.ſingul.2.num.4.Roland.conſi.2.num.66.lib.1.& Menoch.conſi.1.num.275.Idem in vxore docuit D.Thom. in 4.ſent. diſtinct.29.q.1.ar.2.ad ſecundum.In fratre Rot.deciſion.7.de renunciat.in nou.& generaliter in ſanguine coniunctis. D. Thom. & D.de Rot.dictis locis.Barto.in l.de pupillo.§.ſi quis ipſi prętori. ff.de noui ope.no.nunc.Bal.in l.1.infra de indicta uidu.toll.Rolan.d.conſi.2.nu. 61.lib.1.Gram.conſi.13.nu.18.& 19.Senat.Pedemont.deciſi. 179. nu. 2.& Menoch.conſi.1.nu.279.

26 Idem tertiò ſeruandum eſt, licet metum paſſus coactioni cauſam dederit,quoad reſciſsionem matrimonij, & conſequenter profeſsionis:teſtę glo.in c.veniens.lo 2.de ſponſ.Fel.in c.cum inter,num.20.de excep.Pariſi.conſi.53.num.69.lib.4.& Dida. Couar. de ſponſal.2.par. conſi.3.§.5.nu.7.

27 Et denique quartò non ſolum cum quis metu cogitur profiteri in certa religione,verum etiam in incerta de certis, vt in matrimonio poſt Bald.Dec.Fortun.& alios defendit Didac.Couarru. dict.§.5. numero 8.& 9.

Verum maxime aduertendum eſt, non omnem metum quantũuis
28 conſtantem virum moueat,profeſsionem vitiare: ſed cum tantũ,qui violenter adhoc ab aliquo infertur,vt quis profiteatur, vel voueat, aut periculo ſuccumbat, vt cum mortem, vel aliquid ſimile alicui minatur,niſi profeſsionem fecerit,vt docent Hoſtien. Io.And. Henri. Boich.Ioan.Anan.& Anton.But.& Abba.in c.ſicut, lo 2. de regularib. Domin.Sot.optimè lib.7.de iuſt.& iure.q.1.ar.2. & quamuis Silueſt. in ſum.verbo metus.q.8.& ver.iuramentum.4.q.7.tunc demum aſſe-
29 rat irritari profeſsionem: † cum quis metu emittens profeſsionem, vel votum non conſentit,nec animum habet ſe obligandi, ſecus verò ſi intendebat ſe obligare,cum in hac intentione fuerit liber, nec potuerit cogi,tamen contrarium verius,& receptius eſt,vt docet Dom. Sotus lib.7.de iuſt.& iure.q.2.ar.1.ſicut nullum eſt matrimonium carnale,non ſolum cum quis fingit conſentire : verum etiam cum conſentit,vt poſt D.Thom.& alios,receptum docet Nauarr. capitul. 22. numero 51.

30 Itaque vt ſuperius diximus,is tantum metus profeſsionem irritat qui violenter ad hoc inferatur,atque hac ratione, nec metus quãuis maximus mortis naturalis profeſsionem,aut votum vitiabit. c. porrectum,& c.ſicut,lo 2.de regular.c,literaturã de voto. not.Hoſtien.

Ioan.

Ioan.And.Henr.Boich.Ioan.Anan.Anton.But.& Abb.in d.c.ſicut. Idẽ Hoſtien.in ſum.de regular.§.& qualiter. num.7. Speculat. in titul.de ſtat.monach.q.20.num.27.Archid.17.q.1.in ſum.num.2. & in canon. Gonſaldus.17.q.2.Henr.Boich.in c.porrectum.num.1.Hoſtien.Ioan. And.& Abb.in c.3.de renunciat.num.3.Angel. Clauas. verbo metus. q.8.in fin.Abb.in c.2.num.11.de his quæ vi me.cau.fiunt. Silueſt.ver. votum.2.q.12.Dom.Sotus.lib.7.de iuſtitia & iure,quęſt.1.arti.2.Nauar.cap.22.num.51. Dida.Couar.in epitom.de ſponſal.2.par.cap.3. §.4.numer.16.

31 Idem quoque dicendum eſt de timore mortis accidentali: ſi quis enim nimio naufragij,incendij,ruinæ,peſtis, gladij, carceris, captiuitatis,aut conflictus belli, aut alterius periculi timore perterritus profiteretur,aut aliter voueret,vtique ad voti obſeruantiam cogendus eſſet,vt tradunt omnes ſuperius adducti. Ad quod maximè conducit,quod Beatus Fulgentius in epiſtola de coniugali debito & de uoto continentiæ docuit. *Et ne quis ſibi uellet* (inquit) *excuſationem tribulationis ad fruſtandæ promiſſionis licentiam aſſumere, neque ſe putaret voti reum,ſi ſe dixiſſet ad aliquod vouendum non voluntate, ſed tribulatione compulſum,docet Beatus Dauid,omnia eſſe Deo reddenda,quæ fuerint legitimè dumtaxat in tribulatione promiſſa, cum dixiſſet reddam tibi Deo vota mea,quæ diſtinxerunt tibi labia mea,continuo ſubdit, & loquutum eſt os meũ in tribulatione mea.* Hęc Beatus Fulgentius,cuius meminit Franciſ. Turrian.lib.2.de votis.Monaſt.cuius rei ea eſt ratio,quod huiuſmodi mala, & pericula ſepe inferuntur, vt homines conuertantur: cum peccatores flagellis corripere ſoleat dominus. c. cum infirmitas, de pœniten.& remisſion.can.Nabuchdonoſor.23.q.4.non debet, nec poteſt aduerſus metum à Deo illatum aliqua competere reſtitutio, cũ ad bonum inferatur:cum ex hoc animę periculum quis euadat, nec vlli Deus iniuriam inferat,vt docent glo.Hoſtien.Ioan.Andre. Henr. Boich.Ioan.Anan.Anton.Butr.& Abb.in d.c.ſicut,lo 2.de regul. Item etiam votum intrinſeco metu emiſſum,non ceſſat eſſe voluntarium, in extrinſeco verò metu voluntas non adeſt,vt Dom.Sot.d.q.1.art.2. lib.7.Idem etiam ſi metus violenter inferatur ad hoc, quod in matrimonio carnali docuit Dida.Couar.in epitom.de ſponſal.2.par.cap.3. §.4.numero 15.

32 Aduertendum tamen eſt ad id,quod Auguſtinus Berous docuit in cap.in præſentia.num.196.& ſequent.de probatio:qui concluſionem ſuperius firmatam veram eſſe ſolum aſſerit in voto ſolemni religionis:hoc eſt profesſione,ita vt etiam in graui infirmitate facta valida

ſit:

ſit:votum verò ſimplex in infirmitatis anguſtia emiſſum,ex pœnitentia reuocari posſit,motus ex can.Gonſaldus.17.q.2.& ex cap.in pręſentia,de probation.in quibus probatur,inualidum fuiſſe votum ingrediendi religionem feruore infirmitatis emiſſum. Hæc tamen diſtinctio nulla ratione eſt admittenda : cum nulla posſit conſtitui diuerſitatis ratio,inter votum ſolemne,& ſimplex : cum vtrunque obliget apud Deum,& à voluntate pendeat,quæ voluntas in graui infirmitate ſi ſufficit ad firmandum votum ſolemne, debet quoque ſufficere ad voti ſimplicis confirmationem:quocirca hac diſtinctione reiecta,generaliter in omni voto,tam ſimplici, quàm ſolemni concludendum eſt non irritari etiam mortis naturalis timore. Nec obſtat Can.Gonſaldus.17.quæſtio.2.nam multiplici ſolutione tollitur, quarum prima eſt,quod Gonſaldus ſit aſtrictus voto ſimplici,quod in foro animæ implere tenetur,vt ſaltim probet,vt intelligit D.Tho. 2. 2. quęſtion.189.arti.5.ad primum,vel ſecundo dicitur, ideo non fuiſſe Gonſaldum compulſum,quia non emiſerat votum:ſed promiſerat ſe emiſſurum,vt ſentit Inno.in c.conſulti.num.2.de regul. Tertio quod verius eſt eam ob cauſam non obligatum Gonſaldum, quia nimio infirmitatis feruore non erat mentis compos, quem ſenſum acceperunt glo.Archidia.Card.Tur.Crem.& Ægid.Bellam.in c.Gonſaldus, Ant.Butr.in c.conſulti,nu,7.de regular.& Hoſtien.in c.ſicut tenor,de regularibus.

Eademq; ſolutione tollitur c.in præſentia,de probatio.in quo ſunt eadem verba,quæ in Cano.Gonſaldus, quem ſenſum attulit Andreas Barbat.in d.c:in pręſentia,de probation.nume.44.quam ſolutionem licet,vt diuinatiuam reijciat Auguſtinus Berous neceſſariò tamen recipienda eſt,nec aduerſatur.c.porrectum,& c.ſicut.lo 2. de regula. præſertim,cum locum habeant in profesſione. Neque obſtat quod Auguſtinus Berous opponit,quod ſi tempore primæ oblationis fuiſſet extra mentem, nec ſecunda oblatio valuiſſet,niſi probatum fuiſſet tempore ſecundę oblationis fuiſſe mentis compotem : cum furor durare præſumatur:nam ex illo c.colligitur ante ſecundam oblationem reſipuiſſe:cum poſt conualeſcentiam votum illud reuocauerit, ac deinde iterum ſe,& ſua monaſterio dicauerit.

Nec iterum obſtat ſi opponatur, quod ex quo tempore primæ oblationis erat furioſus præſumatur etiam tempore ſecundæ oblationis,non obſtante recto ſenſu inter primam,& ſecundam oblationem ex doctrina Petr.Ancharan.in clemen.prima,de homicid.quam receperunt inibi Card.Alex.poſt alios,conſi.141.num.6.lib.1. conſi.147.

nu.10.

num.10.lib.7.& Purpurat.conſi.254.num.12.& 260.nume.5.qui vno ore fatentur,quod ſi quem certo tempore furioſum conſtet fuiſſe, licet poſtea ſanæ mentis fuiſſe probetur,non ſufficit, niſi tempore celebrati contractus ita fuiſſe probatum fuerit: nam hæc oppoſitio non habet locum in terminis.c.in præſentia,de probat. cum enim ille furor momentaneus fuerit ex cauſa infirmitatis,non præſumitur dura re:nec ex hoc præſumitur quem eſſe furioſum, ex quo ſemel in furorem incidit abſque perſeuerantia ex doctrina Bar.in l.2.ff.de bonorũ poſſeſſ.infan.delat. quam admittunt Iaſon in l.furioſum. nume.2.infra qui teſtam.face.poſſ.Alex.conſi.191.nume.4.lib.1. & alij infra adducendi.

Reiecta igitur Auguſt.Beroi diſtinctione firmum remanet, quod generaliter concluſum eſt,mortis imminentis timorem,nec votum,
33 nec profeſsionem vitiare,dummodo vouens ſit compos mentis † qđ ſi eouſque mortis terror peruenerit, vt vouens extra mentem poſitus ſit,apertiſsimè fatendum eſt,nullo pacto vouentem,vel profitentem obligari,vt ſtatuit ſum.Pont.in c.ſicut tenor,de regula.vbi omnes not.quod docet etiam in c.ſicut,lo 2.& in c.porrectum,eodem tit. & in d.can.Gonſaldus.17.q.2.D.Tho.2.2.q.88.ar.4.& q.189.art.5. ſicut non obligatur Diabolo peccans,vt docet Alex.in 3.par. ſuæ ſum. queſt.172.art.1.& 7.& omnis Theologorum ſcola,in 3.ſententiarum diſtinct.22.

34 Sed antequam vlterius procedamus,animaduertendum eſt hoc in loco † pro eodem accepi furioſum,amentem,dementem,ſtultũ,mentecaptum,inſanum,freneticum,& melanconicum: cum in iure æquiparentur,teſte Boer.deciſi.23. nu. 42. ac vnus æque atque alter bono ſenſu,& intellectus lumine careat,vt late deducit Menoch.conſil.82. nu.170.& plur.ſequen.

35 Animaduertendum eſt ſecundò profeſsionem à quocunque factã
36 indubio validam eſſe † cum furor tanquam mentis defectus in dubio non præſumatur l.ne codicillos,infra de codicil.l.non codicillum,infra de teſtamen.l.2.infra qui teſtamen.facere poſſunt. c. fina. de ſucceſsion.ab inteſta.not.Hoſtien.& Anton.Butr.in c.ſicut tenor.de reg. glo.& Archid.in can.Gonſaldus.17.q.2.Dec.conſi.448.nu.9. Roland. à Valle,conſi.17.nu.28.lib.3.& Ant.Gomez.nu.3.variar. reſolut. c.de delictis.num.71.

37 Eſt igitur probandus furor,qui quibus modis probetur,& ex quibus præſumatur explicant glo.in d.c.Gonſaldus,ſcribentes omnes in l.furioſum,infra qui teſtamen.facere poſſunt,& in l.ſi cum dotem.§.ſi

maritus.ff.ſolu.matrimon.in cap.fina.de ſucceſsion.ab inteſt. Alexan. conſi.141.lib.1.86.lib.2.& 147.lib.2.Riminald.ſen.conſ.76. nume. 5. Dec.conſ.448.Pariſius.conſi.87.num.4.& plur.ſequen.& conſ.88. nu. 1.& ſequen.& num.57.& ſequen.& conſ.15.num.9.lib.4.Purpur.con. 254.Rober.Marant.in l.is pót.nume.121.ff.de acquirend hæred. Ro-
38 dericus Suarez alleg.1.& Menoch.conſ.82.num.222.& ſeq. † Hic autem furor ſi probatus ſemel fuerit,ſemper perſeuerarę præſumitur, ſi credimus.glo.in can.Indicas.9.q.3.ſcribentibus in c.fina.de ſucceſ. ab inteſta.& in cap.cum inter Canonicos,de electioni.Præpoſi.in c.di lectus,de ſponſal.Alex.conſ.141.num.4.lib.1.conſ.86.numer.12.lib.2. conſ.92.num.16.lib.5.& 147.num.10.& ſequen.lib.7.Bertran.cōſ.48. lib.1.Pari.conſ.87.num.12.lib.3.Purpurat.conſ.254.num.12.& Nico. Euerard.in cent.legal.loco de tempore ad tempus.

39 Quę furoris perſeuerantię præſumptio ceſſat primò cum ſolū probatur,quem fuiſſe furioſum in aliquibus actibus, non autem aliquo continuo tempore;huiuſmodi namque furor non præſumitur perſeuerare.Bar.in l.2.ff.de bonorum poſſeſsio.infant.delat. quem receperunt Iaſ.in l.furioſum,nu.2.infra qui teſtam.fac.poſſ. Alex.conſi.141. nu.4.lib.1.con.86.nu.12.lib.2.& 147.nu.8.lib.7.Bertran.con.48.n.24. lib.1.Alciat.tract.preſumpt.Regu.2.pręſump.18.& Dida.Couarr.in epito.de ſponſ.2.par.c.2.nu.6.

40 Non admittitur ſecundò eadem præſumptio continuati furoris quoad actus geſtos longo elapſo tempore poſt furorem, ſecus verò quoad proximos,vt ſcriptum reliquerunt Imol.& Anton.in l.1.§.fin. de verborum oblig.Anchar.in clement.1.colum.vltim. de homicid. Alex.con.141.num.7.& 86.num.13.Bertrand. d.conſi.48.nume.24.& Dida.Couar.d.loco.

41 Tertiò non habet locum † cum peritorum iudicio, & teſtimonio conſtat cauſam, quę ex accidenti furorem illum induxerat extinctā eſſe,vt tradit Aretin.in l.2.ff.de teſtam.à quo non diſſentit Dida. Couar.dicto loco.

42 Quartò non obſeruatur,cū quis dilucida habet interualla, & geſſit actum,ex quo colligitur ſanæ mentis Bal.Paul.Caſt.Alex.Corneus & Iaſon.in l.furioſum,infra qui teſtamenta facere poſſunt.Alex.con. 141.num.1.86.num.14.lib.2.& Iaſon.in con.178. lib.2.Dec.con.488. num.15.Alciat.de præſumpt.18.præſumptio. Hyppol.Marſi.ſingula. 380.nume.3. & Ioſeph. Ludoui.deciſion.Peruſi.1.nume.13. quā magis com.fatentur Hyppol.& aduerſus Præpo.in c.dilectus.de ſponſal. Iaſon.in l.patre furioſo, 7.notab. ff.de ijs,qui ſunt ſui vel alieni iuris.

Curt.

Curt.Iun.con.151.lib.7.Boer.deciſion.23.num.62.Gram.con.16. nu. 9.Boerius in ſingul.verbo præſumptio.nu.29.Roder.Suarez, alleg.14 nu.18.Ant.Gomez,dicto tom.3.variar.reſolut.tit.de delit. nu.72. Emanuel Suarez,in Theſau.recepta ſent.ver.furioſus.nu.413. & Menoch. con.82.nu.220.qui & alios huius opinionis adducunt.

43 Quinto & vltimo, omninò hæc reijcitur præſumptio cum mentis compotem eſſe poſt emiſſam profeſsionem factum expreſsè conſtat: tunc.n.profeſsio furoris tempore facta confirmatur.c.ſicut tenor. de regul.&t ſi certificatus non contradicit,vt docent Hoſt.& Ioan.Andr. in d.c.ſicut tenor.quos ſequũtur Antonius,& Ioan.Anan.ibidem, data perſeuerantia tridui:idem ſentiunt Archidia.& Ægid. Bellame. in ca.Gonſaldus.17.q.2.à quibus diſſentit ſolus Abb.in d.c.ſicut tenor, qui ante annum ratificari negat,ſicut enim profeſsio à minore facta ratificatur,ſi integro anno poſt maiorem ętatem permaneat,ſecundum opinionem Hoſtien.& aliorum quam veram intelligit Auguſt. Berous,in c.in pręſentia,nume.799.cum mentis compos factus profeſſorum actibus ſe immiſcuit,quod ſentit Petrus Anch. in d.c.ſicut tenor,qui id verum docet,dum ſuſcipit habitum profeſſorum, ita &t in hoc caſu admittendum eſt.

44 Idem etiam quod in furore hucuſque diximus, in ira pariter admittendum eſt, quæ furor breuis eſt, vt in ebrietate quotieſcunque quid agat non cognoſcit,ſecus verò ſi id intelligat can.ſunt qui opes, vbi glo.Archid.Card.Tur.Crem.& Ægid.Bellam. not.17.q.4. Io.And. num.21.Anton.Butr.num.25.in cap.dudum,de conuer.coniuga.Abb. in c.2.de vot.Anton.Butr.Abb.& Fel.in cap.ſicut,lo 1. de iureiurand. Idem Fel.in c.dilecti.num.16.de excep.& in c.Matthæus,num.2.de ſimon.& in cap.in præſentia.num.10.de probat.Dec.optimè in l.quidquid calore.num.3.& ibi Cagnol.de regu.iur.ſufficit enim ad votum eadem deliberatio,quæ ad mortale Diabolo ſatis eſt, affirmante id glo.in cap.mulier.32.quęſt.2.Paludan.in 4.ſententiarum,diſtinct.38. quæſt.1.Silueſt.verb.votum,2.q.13.Caietan.2,2.q.88.ar.2. Dom.Sot. lib.7.de iuſtitia & iure,q.1.ar.2.& Nauar.c.12.nu.24.& 26. † Et licet contrarium ſentire videantur glo.in cap.dudum, de conuer.coniug. Archid.in cap.procliuis.20.q.3.Roman.ſingul.514. Iaſon. in l.ſi filiā. num.4.infra de inoffi.teſtam.Boer.deciſion.168.nume.16.Petr.Duen. regul.192.8.limitat.& And.Tiraquel.de pen.leg.tempo.cau.1. nu.27. Eorum tamen ſententia intelligenda eſt, cum eo vſque ira peruenit, vt excludat rectum intellectum,atque ita intelligunt glo. in d.c.dudum.Hoſt.Anton.& Abb.dum æquiparant illam iram,vel ebrietatem

furori: intelligenda eſt ergo cum peruenit vſque ad furorem quendam momentaneum: pariter etiam ita ſunt intelligendi Petr. Duen. & Andreas Tiraquell. qui adducunt Fel. & Dec. qui ita intelligunt.

45 Animaduertendum eſt tamen ad id, quod ſuperius concluſum eſt eādem † deliberationem, qua quis obligatur Diabolo ſufficere ad votum, verum quidem eſſe; cum eadem deliberatio formalis eſt, non autem cum eſt eadem deliberatio virtualis, & interpretatiua, vt cū non aduertit ſe vouere, vt optimè explicant Mantio, & P. Henriq. in ſuis

46 ſcriptis. 2.2.q.88.art.2. † Ideoq; ſicut bonum morale plenam requirit deliberationem, & libertatem, cum ad ſpeciem virtutis, & actum meritorium requiratur formale voluntarium, donum enim morale conſtat ex integra cauſa, malum verò ex quocunque defectu, vt tradit D. Thom. 2.2.q.110.ar.3. in corpore, quod ſentire mihi videntur Hoſtien. in cap. ad noſtram, de regul. & Archidia. & Ægid. Bellame. in can. 1. 20. q. 1. aſſerentes eandem deliberationem ad obligandum hominem Deo ex voto non ſufficere, quæ ad obligandum ſufficit Diabolo: cum Deus deliberationem, Diabolus verò indeliberationē que-

47 rat, ex qua concluſione ſequitur † eum, qui benè potatus, aut iratus aliquid vouet, non obligari voto, cum non animaduertit: quid agat, vt concludunt Mantio, & Henriquez d. loco.

48 Quod ſi dubitetur, an cum ille, qui vouit intellexerit quid agebat, & deliberauerit, vt opus erat, ad coniecturas recurrendum eſt, ex vouentis intentione: nam ſi homines poſt votum emiſſum obligatos manere ſciebat, & idem de ſe ipſo intelligebat remanet omninò obligatus. Idem etiam cum quis explicat ſe firmo, & efficaci propoſito adheſiſſe tali rei faciendæ, vt poſt Victoriam docet P. Henriquez. d. art. 1. dub. 1. ſi verò ob ſubitum motum, vel repentinam periculi anguſtiā votum emittit, ſed mox dum animaduertit, voti pœnitet, non obliga-

49 tur voto, † ſicut ſcrupuloſus ſubita occaſione correptus, ſi in vehementem carnis incidit concupiſcentiam, mox tamen pacato animo

50 pœnitet, non peccat mortaliter. † Idem ergo dicendum eſt in voto: nam ex tam ſubita pœnitentia ſumitur inditium non pleni conſenſus, quod tradiderunt Abba. à nemine perpenſus adhoc in c. dudum, num. 6. de conuer. coniuga. Augel. Clauas, & Iacob. Vngarellus, apud ipſum in addit. in ſum. ver. votum 2. num. 6. quorum ſententiam, licet reiecerint Siueſt. verbo votum 2. q. 13. & Domin. Sot. lib. 9. de iuſt. & iure. q. 1. ar. 2. tamen eos defendit P. Henriquez, quo loco ſuper citauimus, & rectè vt arbitror, cum enim dubium ſit, an plenè conſenſerit, inclinandum eſt in eam partem, vt dicamus non eſſe obligatum etiā

51 in foro animæ † cum in dubio votum tanquam onus ſit præſumendũ, & fauorabiliores eſſe debeamus ad abſoluendum, quam ad condemnandum l. Arrianus ff. de actio. & obli. c. inter dilectos, de fid. inſtrum. l. fauorabiliores. de reg. iu. Reg. vt ſunt partium iura. de reg. iur. lib. 6. quod in ſpecie docuerunt Dom. Sot. lib. 7. de iuſt. & iu. q. 3. ar. 2. Mantio, & P. Henriquez. d. loco.

52 Ex quo deſtruitur, quod docuit Cagnol. poſt Andr. Barbat. in l. ſemper in obſcuris, de regul. iur. num. 11. † in votis latam eſſe faciendam interpretationem, quoad ea, quæ immediatè aſsignantur Dei ſeruitio, vt in his, qui vouent religionem, quod licet procedere poſſit quo ad votum reſpiciens bona ex l. Titia. §. fi. de au. & arg. leg. quoad perſonam tamen verum non erit, ob periculum animę, & grauitatem negocij: ex quo colligitur non ſatisfacere ad hoc, can. ſunt qui opes. 17. q. 4. cum locum habeat in oblatione bonorum, quæ non eſt tanti præiudicij, & hæc in foro animæ, in foro enim exteriori. ex quo quis votũ emittit, ſemper præſumitur deliberatum, ideoque cogitur vouens ad adimplendum ex ſenten. Inno. Hoſtien. Ioan. Andr. & aliorum in c. literarum de voto.

Niſi tacitè profeſſus fuerit, tunc enim præſumitur votum indeliberatum, niſi triduo perſeueret in voto. Inno. Hoſtien. Io. Andr. & alij ex eo cap. moti, in c. ad noſtram, de regular. & Archidiacon. in canon. procliuis. 20. q. 3.

SVMMARIVM EX CAP. XIII.

1 *Profeſſio dolo monachorum facta nulla eſt, ſed contrarium ſecundum aliquos, & inter hos tertia opinio ſtatuitur, num. 5.*
2 *Contractus bonæ fidei dolo celebratus nullus eſt.*
3 *Qui errat non conſentit.*
4 *Dolus bonus laudandus eſt.*
5 *Non omnis dolus vitiat profeſſionem, ſed ille tantum, qui cadit in conſtantem virum.*
6 *Dolus ſupinus quis dicatur.*
7 *Dolus, quo blanditijs, & munuſculis ad religionem quis inducitur bonus dicitur.*
8 *Inducentes ad religionem dolis, & mendacijs grauiter peccant.*
9 *Dolus tertiũ nocet cum tertius eſt cauſa acquiſitionis.*

Abbas

10 *Abbas eſt proxima cauſa acquiſitionis.*
11 *Dolus profeſſionem non vitiat, cum inducitur ad ingrediendum religionem in genere.*
12 *Vel cum dolus committitur ab alio, quam Abbate.*
13 *Dolus dans cauſam matrimonio, non vitiat matrimonium, ſed contrariũ in profeſſione, & differentia.*
14 *Inducens aliquem ad religionem præponens vitæ ſecularis pericula, non vitiat profeſſionem.*
15 *Erudientes ad iuſtitiam homines ſicut ſtellæ fulgebunt.*
16 *Dans, vel accipiens aliquid, vt ingrediatur, uterque peccat, niſi id non ex pacto faciat.*
17 *Deceptus in leuibus profeſſionem irritare non poteſt.*
18 *Dolus in accidentalibus non uitiat, ſi quæ dicebantur uera non eſſe ſciebat, ſecus ſi ſciebat.*
19 *Ignorantia regulæ, vt quid facti excuſat.*
20 *Dolus ſi reſpiciat ſubſtantialia profeſſionem irritat dummodo aliqua concurrant.*
21 *Dolus non uitiat profeſſionem, cum quis ad illam eſt inductus propter Deum.*
22 *Item cum attractus eſt facilius munuſculis, & uerbis adulatorijs dummodo uoluntatem habuerit ingrediendi.*
23 *Item cum fuit dolo inductus ab alio, quam ab Abbate.*

CAPVT DECIMVMTERTIVM.

CVM ergo de metu, & furore egerimus, opus eſt, vt dolo inductum ad profeſsionem videamus, an religioni obligetur: qua in re non leuis eſt cõtrouerſia, an profeſsio dolo facta ſit ipſo iure irrita, vel omninò valida, qua in re diuerſas ſcribentium ſententias reperio.
1 Quarum altera eſt Petri à Bellapertica. colum. 3. & Barto. num. 20. in hac authen. aſſerentium inualidam eſſe profeſsionem ab eo factam, qui dolo, & calliditate inductus eſt: mouentur ij duplici potiſsimum ratione: quarum prima eſt, nam cum certiſsimũ
2 ſit † contractus bonæ fidei dolo celebratos nullos eſſe ipſo iure. l. & eleganter vbi omnes not. ff. de dolo: multò id magis eſt in profeſsione admittendum, qua Deo quis obligatur, apud quem maior bona fides expoſcitur. Poſterior eorum eſt ratio ex defectu conſenſus deſumpta:
3 † Is enim, qui errat non conſentit. l. per errorem. ff. de iuriſdict. om-

omnium iudicum, at quicunque dolo inducitur errat, conſequenter ergo non conſentit.

In contrariam ſententiam quamplurimi ſcribentes frequentius abierunt, moti ex can. conſtituit 22.q.3.& c.cum dilectus de ijs, quæ vi metus.cauſa fiunt, ex cap.ex parte.cap.veniens, & cap.dudum, de conuer.coniug.ex quibus deſumitur dolo non obſtante validam eſſe profesſionem.

4 Mouentur prætereа ratione, † quod huiuſmodi dolus, ſit bonus dolus, qui laudandus eſt,& à iure permittitur.l,1.& l.dolum.ff.de dolo, hunc autem bonum eſſe dolū ex eo probant, quod ingredientes ad meliorem,& tutiorem vitam inducantur, ac Dei ſeruitio applicentur, cui ſeruire regnare eſt, quocirca cum ex dolo eorum commodū oriatur nullam videntur quærelę iuſtam cauſam habere, ſicut etiam nec culpa obijci ab eo poteſt, qui ex ea eſt commodum conſequutus. l.cum in fundo.§.quod ſi mulier, vbi glo.Alber.& Bal.not.de iur.dot. l.nupta.§.1.inibique not.glo.ff.ſoluto matrimonio.Idem tradunt glo. in l.ſed etſi exceptio.ff.de euictio.Alex.conſi.71.num.1.lib.2.Dec.cōſ. 492.num.11.in fin.Cagnol.in l.ex qua perſona.num.2.de regiu.Cur. Iun.num.47.& Sebaſt.Sapia.num.51.in l.diem functo. de offi. aſſeſ.& propterea dicebat Bellam.in c.conſtituit. 20.q.3.ex eo hunc contractum firmum manere, quod dolus non conſequitur effectum ſuum immo totum contrarium, cum animę ſalutem conſequatur: ad huius ſententię corroborationem facit authoritas Apoſtoli ad Cor.12.vbi inquit, *Ego nos non grauaui, ſed cum eſſem aſtutus dolo nos cæpi.*

Quibus pręcipuè rationibus id affirmarunt in authen.noſtra Cin. num.11.Alber.num.2.in fin.& dec.nume.9.Bald.in authen.ſi qua mulier.num.33.huius titul.gloſſ.in cap.illud.20.q.1.in can.ſicut.27.q.1. & in can.conſtituit.& idem inibi receperunt Archid. Turre Crema. Ægid.Bellam.20.q.3.glo.Inno.num.2.Hoſtien.num.8.Ioan.And.num. 10.Anton.Butr.num.18.Ioan.Anan.num.1.Abb.num.4. & Imol. nu.9. in cap.cum dilectus, de ijs, quæ vi met.cau.fiunt.Hoſtien. Ioan. Andr. num.1.& Abb num.3.in cap.cum ad noſtram, de regula.glo. Hoſtien. num.9 Ioan.And.num.8.Anton.But.num.14.& Abb.num.8. in cap.ex parte, lo 2.de conuer.coniug.glo.Hoſtien.nu.5.Anton.But. eod. nu.5. Abb.num.1.& 4.in cap.veniens.eodem titulo, glo.Inno. num.4. Hoſt. num.19.& 20.Ioan.And.num.21.Anton.Butr.num.26. in cap.dudum, de conuer.coniug.Ioan.And.in cap.ſcripturę.num.5. de vot. Henric. Boich.& Alber.in c.ſuper eo.num.5.de regul.quod coniungit cū cap. ad noſtram.glo.in regul.ſcienti.de regul.iur.lib.6.Abb.in c.prætereа

lo 1.

lo 1.num.5.de offi.deleg.in c.ex parte, num.16.de reſtitut. ſpoliat.in cap.in noſtra.nu.7.de ſepultur.in cap.cum dilecti.nu.7. de emptio. & vendition.in cap.in præſentia.num.3.vbi Fely:nu. 10. Dec.num.34.& Auguſtinus Berous.num. 105.de probat.Gulielm.Benedict. in c.Raynutius verbo condidit. lo 2.num.26.de teſt. Hoſtien.in ſum tit. de regularib.§.4.num.7. & in tit.de voto.§.vtrum ſpeculator, de ſtat.mon. §.fina.num.71.& titu.de reſtit.in integ.§.3.num.6. Ioan.de Friburg.in ſum.Confeſſ.lib.2.tit.8.de empt.& venditio.quæſt.8.in fin. & l.3. titu. 28.de tranſ.clericorum.quæſt.10.& Angel.Clauas. in ſum. verbo religioſus.nume.2.eiuſdem opinionis videtur eſſe D.Th.ſecunda ſecundæ.quæſt.189.art.9.aſſerens apoſtatare,mendacijs inductos ad profitendum,ſi retrocedant.

5 Ad quas controuerſias conciliandas tertia quædam ſucceſsit ſententia aſſerentium † non omnem dolum vitiare profesſionem,ſed eũ tantum,qui caderet in prudentem virum, quod à contrario ſenſu colligitur ex cap.cum dilectus,de ijs quæ vi met.cauſ.ex quo cap.id adnotarunt inibi Inno.num.2.Hoſtien.num.5.Ioan.Andr. numer.2.& 3. Anton.Butr.num.19.Ioan.Anan.num.1.Abb.num.12. Imol.numer.9. Felyn.num.19.& Dec.nume.37.in cap. in præſentia,de proba. & omnes communiter in c.dudum.de cõuer.coniu.idem Dec.in hac auth. nu.9.quod ſentit etiam Bar. hic num. 21. dum excludit dolum ſupi-
6 nũ.Dolus autem ſupinus,qui non excuſat,is dicitur eſſe cum aliquid ſupra curſum naturalium cauſarum promittitur, vt ſi ceſſatio ſtimulorum carnis,vel aliquid contra ius naturale ciuile, vel canonicum, aut regulam ordinis,vt explicant Inno.Hoſtien.Ioan.And.Anto.Abb. & Imol.in d.cap.cum dilectus.Aduerſus quam ſententiam non obſtãt ea,quę ſuperius adducta ſunt,& primo quidem non obſt.cano.conſti-
7 tuit.20.q.3.locum enim habet † in dolo leui,blanditijs, verbis captatorijs,vel munuſculis ad profesſionem impellentibus ſpe lucri ex bonis ingredientis conſequendi. Sicut etiam corruit cap. ex parte, de conuer.coniuga.nam dolus,& falſa cauſa fuit impulſiua,finalis verò cauſa fuit animus, & voluntas Deo ſeruiendi, vt inibi explicat gl. & Abb.num.8.Nec etiam obſtat. cap.veniens,eodem titulo:nam ille dolus non erat cadens in prudentem virum,nec enim erat veriſimile, quod maritus ſibi ipſi damnum grauisſimum inferret ſe reddendo inutilem,vt vxori noceret.

Nec quidquam facit cap.dudum:nam ex eo cap. nullũ poteſt colligi argumentum,vt Ioan.And.& alij explicant eo in loco, immo potius à contrario ſenſu faceret pro contraria opinione, dum validam

pro-

profeſsionem non fuiſſe ex eo deſumitur, quod tempore, quo vouit, id non feciſſet purè ſimpliciter,& voluntariè pro Dei amore, & animę ſalute,præterquam quod eſt illius fatuitati imputandum, quod ea crederet,quæ ſubſtantiæ religionis maximè repugnant, retentionem,ſcilicet proprietatis,& continentiæ non obſeruationem, vt animaduertunt eo in loco Inno.& alij.

8 Nec etiam ea aduerſatur ratio,quod cum ſit dolus bonus, & permiſſus profeſsionem non vitiat:nam id vtique negatur, † cum grauiter illi peccent,qui homines mendacijs,& falſis rationibus etiam ad religiones inducunt:imminet enim in ducto periculum, ne cũ ſe deceptum inuenerit. Retrocedat,& fiant nouiſsima illius peiora prioribus,vt inquit D.Thom.2.2.quæſt.189.ar.9.ſi ergo peccant inducẽtes nõ poteſt dici bonus dolus,qui ex peccato reſultat,vt arguit Bar. hic.num.22.quod ſi non eſt bonus dolus nihil intereſt, quod ad meliorem vitam quis inducatur:nam ſi hoc admittendum eſſet,idẽ quoque locum haberet, cum quis vi, vel metu ad meliorem vitam inducitur,quod falſiſsimum eſt,vt ſupra probauimus, quod ſi id in vi, & metu admittitur,in dolo etiam graui multo fortius admittendũ eſt: cum plus ſit perſuadere,quam aliam compellere,atque cogere: teſte iure conſulto.in l.1,§.perſuadere.ff.de ſeru.corrup.

Nec quicquam etiam obſtant rationes,quibus hanc reijcit opinionem Auguſtinus Berous in cap.in præſentia.num.123.& ſequen. Rõ nempe,qua mouentur alij,quia eſt bonus dolus, quæ pariter militat, ſiue leuis ſit,ſiue magnus, nam hoc falſum eſſe ſuperius probatũ eſt. Nec etiam quod ex cap.ex parte,de conuer.coniuga. ipſe deducit, in quo alterius dolo non obſtante valet ingreſſus ea ratione, quia ſine tali cauſa ſeductionis religionis obtentu,potuiſſet ingredi monaſterium,& ſic pręſumit vltra dolum etiam quod ſponte,& ſine dolo ingreſſurus fuiſſet,quæ ratio multo fortius militat in prudentibus: nã reſpondetur non colligi hoc ex eo cap.cum nihil eo in loco ſum.Põt. pręſumat:ſed ſolum idcirco falſam cauſam profeſsionem non vitiare aſſerat, nec maritum vxorem repetentem hac vti poſſe rationẽ: cum etiam ſi maritum lepra percuſſum non crediidiſſet, monaſteriũ adhuc marito contradicente ingredi potuiſſet: cum matrimoniũ adhuc non eſſet conſumatum : & tandem nihil obſtant contrarijs rationibus reſponſiones,& primo quod cum ſit dolus tertij non poteſt vitiare profeſsionem:ex qua Deo eſt vis quæſitum: nam id non procedit,cum ille tertius reputatur eadem perſona, vt tutor, procurator, & negociorum geſtorum,cuiuſmodi eſt Abbas,qui obligationẽ Deo.

S quærit,

quærit,& eius nomine ſtipulatur.l.ſed & ex dolo.ff.de dolo Bar.in l.& eleganter.nu.3.ff.de dolo,& in hac authen.nu.20.

9 Item etiam dolus tertij nocet cum ille tertius eſt proxima cauſa acquiſitionis meæ.l.ſi procurator.ff.de doli exce. Bar.in l.3.& l.& ele

10 gãter.nu.3.ff.de doli exce.atqui †Abbas proxima eſt cauſa obligationis quæſitę Deo,ergo nocere debet,nec militãt rñſiones ad c.cum dilectus,à contrario ſenſu de ijs quæ vi met.cau.fiunt, quod non ſumatur argumentum à contrario ſenſu,quoniam ſequeretur abſurdum: nam vt probatum eſt,potius ſi contrarium diceremus eſſe abſurdũ.

Nec ſecunda ſolutio,quod illud operetur votum,& iuramentum, ſecus ſi dolus ſolus interueniſſet:nam id ridiculum eſt, & contra Beroum pugnat:ſi enim votum iuramento confirmatum irritatur,multò magis votum ſimplex,cum duo vincula fortius ligent. c.1. de tregua,& pace,cum vulga. & vltimo nihil facit tertia ſolutio quod differentia inter dolum,qui cadat in prudentem virum conſideretur ſolum quoad oblationem bonorum,non autem quoad perſonas:id aũt falſum eſt,cum id tam perſonę oblationem reſpiciat,quam bonorũ, ideoq; vtrumque vitiat.

Ad quam ſententiam confirmandam maximè confert,quod tradiderunt Dom.Sot.lib.7.de iuſtitia & iure.9.parte,artic.2.ad primum. Mantio,& P.Henriquez.2.2.q.88.ar.1.quod ſiquis fraude, & dolo ad religionem Carthuſię vouendum inducitur, quia facilis ſit, abſque ieiuniorum,& veſtium aſperitate,& delectu ciborum, votum, quod nullum eſt ſeruare non tenetur.

11 Quam concluſionem limitat primo Bar. † cum dolo quis induci-

12 tur ad ingrediendum religionem in genere, ſecundo † cum dolus cõmittitur ab Abbate,cui tanquam perſonę fide dignæ religioſè in negocio ad eum ſpectante credidit iuſta cauſa motus, ſecus verò ſi ab alio glo.in l.nec ſupina.ff.de iur.& fact.ignor.nec dicendum eſt, quod tenebatur ſcire regulam,eius namque ignorantia, tanquam facti excuſat Inno.Hoſt.Ioan.And.& Ioan.Ana.in d.c.cum dilectus,de ijs quę vi met.cau.fiunt.

13 Vnica tamen ſupereſt difficultas, quæ eſt huiuſmodi † quod dolus dans cauſam matrimonio,non vitiat matrimonium,vt probat Dida. in epitome,de ſponſa.2.par.c.3.5.& 7.nu.3. cuius deciſionis ratio eſt ob indiſſolubile vinculum à conſenſu procedens, cum ſpiritualia inhæreant ſic,vt euelli non poſſint.Bal.in rub.extra de iud. 1.lect. nu.7. & Dida.Couar.lib.uar.reſol.c.5.nu.8.lib.1.

Ad cuius reſolutionem plures caſus conſiderandi ſunt, quorũ primus

14 mus eſt † cum quis veris,& laudabilibus perſuaſionibus ad religionem aliquem induxit ſecularis vitę proponens pericula,& difficultates,& religioſorum ſtatus commoda,& meritum,in quo apertisſimè dicendum eſt validum huiuſmodi eſſe ingreſſum,& eum maximè laudandum,qui induxit:ſcriptum eſt enim Iacobi vltim. *Qui conuerti fecerit peccatorem ab errore viæ ſuæ, ſaluabit animam eius à morte, & operit multitudinem peccatorum,ad idem facit*, quod traditum eſt Daniel 12.
15 † *Qui ad iuſtitiam erudiunt plurimos, erunt quaſi ſtellę in perpetuas æternitates*, grauiterq; ſunt reprehendendi huiuſmodi factum diabolico inſtinctu,velut Pharaonis amici improbantes,vt tradit glo.Origen.in quintum Exodi:Quare Moyſes,& Aaron ſollicitabãt populum ab operibus ſuis: *Hodie quoque (*inquit Origenes*) ſi Moyſes, & Aaron, id eſt propheticus,& ſacerdotalis ſermo animam ſolicitat ad ſeruitutem Dei, exire de ſeculo, renunciare omnibus, quæ poſſident attendere legi, & uerbo Dei; continuè audies vnanimes,& amicos Pharaonis dicentes,videte quomodo ſeducunt homines, & peruertuntur adoleſcentes*, idque latisſimè probat D.Thom.2.2.quæſtion.189.arti.9.quodlibet.3. art.11. & quodlibet.4.art.23.
16 Secundus caſus eſt cum quis conuentione,vel pacto, prętium accipit.vel aliud quodcunque terrenum beneficium,vt ingrediatur, peccat etenim tam accipiens, quam dans, ac vterque in labem incidit ſimoniæ: Ita Bonifacius Pont.in can.quam pio.1.q.2. D.Thom.2.2.q.100.art.3.ad quartum,& q.189.ar.9.& quodlibet.4.art.23.in corpore.Omni verò pactione ceſſante,beneficia temporalia conferre ad ingreſſus impedimenta tollenda,vel ad eum nutriendum,aut in ſtudijs alendum,vt religioni ſit aptus laudabile eſt, atque commendabile, idem etiam in beneficijs tẽporalibus ſi aliquis aliquem alliciat, vt enim fauorabilem ſibi reddat,gloriam non intendens propriam, ſed Dei honorem,& proximi ſalutem.D.Th.d.locis.
17 Tertius caſus eſt cum quis † in leuibus decipitur ex quibus graue damnum non infertur, & dicendum eſt tunc etiam validum eſſe ingreſſum ex eo,quod tradunt in voto. Dominic. Sot. & alij ſuperius citati.
18 Quartus caſus eſt cum dolo quis inducitur ad profitendum, dolus autem † committitur in accidentalibus religionis, vt ſi religio proponitur relaxata tanquam ſancta, vel in ea delectum ciborum non ſeruari affirmatur,nec abſtinere à carnibus,aut aliquid ſimile, & tũc licet dolo inducentes peccent,religioni tamen obligatur cum quoad ſubſtantialia,non fuerit dolo inductus, ac formaliter illa profitendo

promiſerit,hoc tamen caſu,ſi quidem falſum eſſe ſciebat,quod mendacijs ſibi proponebatur,ſibi imputet, nec enim tenebatur credere, ſi autem veriſimiliter ignorabat,aut illa à carnibus abſtinendi, vel ſimilis conſuetudo eſt particularis alicui monaſterio, & transferẽdus eſt in aliud.Inno.Hoſtien.& alii in cap.cum dilectus,de ijs quę vi me. cau.fiunt:ſi verò eſt vniuerſale religionis inſtitutum,religioni in genere obligatus remanet:ideoq; eam in qua non ſeruantur iſta accidẽ

19 talia eliget.glo.in can.conſtituit.20.q.3. † Ignorantia namque regulę,vt quid facti excuſet Inno.Hoſtien.Ioan.And.Card. Anton. & Ioan. Anan.in c.cum dilectus, de ijs quæ vi met.cau.fiunt, atque ita ſoluitur,quod de matrimonio carnali ſuperius diximus: ſicut enim illud ob dolum in accidentalibus non vitiatur,ita etiam ſpirituale: ſolum autem eſt differentia,quoad obligationem ſpecialem, quod in matrimonio ex eo contingit,quia non poteſt aliter eſſe conſultum, in profeſſione verò illud vinculum non diſſoluitur: ſed commutatur, dum vni religioni obligatus ob dolum in accidentalibus in alia transferetur.

20 Quintus caſus eſt cum dolo ad profitendum eſt inductus, & hic ſi circa † religionis ſubſtantialia verſatur, profeſſionem irritam eſſe dicendum eſt,vt ſi quis iuris ignarus,ruſticus,vel aliqua muliercula ad profitendum dolo inducatur,ac ei ab Abbate, viro religioſo, fide digno,& in eo negocio perito,aſſeratur,eum, qui profitetur, aut caſtitatem,aut paupertatem,aut obedientiã ſeruare non teneri: in hoc enim caſu locum habet opinio Bart.in hac authent. num.20.& in his terminis intelligenda eſt opinio Innò.& aliorum, quam inibi defendimus:nempe cum dolo cadente in prudentem virum, quod intelligo inſpecta conditione dolo inducti,prout in metu declarauimus: ſi enim cauſa,qua ad profitendum inducitur ſit dolus in ſubſtãtialibus irrita eſt profeſſio non ſecus.ac matrimonium.

21 Quæ concluſio non habet locum primo † cum quis ad profitẽdum eſt inductus propter Deum,non autem cupiditate bonorum.argum. cano.conſtituit à contrario ſenſu not.Abba.in c.dudum,nu.9.de conuer.coniugat.

22 Non procedit ſecundo cum quis alias propria voluntate ingreſſurus facilius attractus eſt munuſculis,aut verbis adulatorijs,& blandis,ita vt non principaliter dolo fuerit inductus,vt not.Vgo.Archid. Card.Tur.Crem.& Ægid.Bellam.in d.can.conſtituit.Aug.Ber.in c.in præſentia.nu.103.de probat.

23 Tertiò ceſſat ſuperius firmata concluſio † cum fuit inductus dolo à mo-

à monaſterio, vel Abbate, ſecus verò ſi ab alia perſona particulari monaſterij.ex ſenten.Abbatis,in d.c.dudum.nu.9. quam licet reprobare videatur Dec.in hac authen.nu.9.& in c.in præſentia. nu.32. de probat.vera tamen eſt,niſi Abbas,aut monachi dolum ſciuerint ante profeſsionem,aut factum poſt commiſſam profeſsionem ratificauerit,vi explicat Aug.Berous,in d.c.in præſentia.nu.109.

SVMMARIVM EX CAP. XIIII.

1 *Pactum ab ingrediente appoſitum,ut liceat retinere bona ſua uitiatur, ſi ex interuallo opponatur,ſed profeſſio firma remanet.*

2 *Pactum appoſitum in ipſa profeſſione per viam modi uitiatur, & profeſſio firma remanet,ſecus ſi per viam conditionis.quod reprobat Aretinus.*

3 *Pactum retentionis bonorum in profeſſione appoſitum ſub conditione,ut in uſu tantum,& nuda adminiſtratione uerificari poſſet,ualet cum ingreſſu,ſecundum Bar.& Ciuiliſtas,ſed contrarium tenent Canoniſtæ.*

4 *Pactum incontinenti in profeſſione appoſitum per viam conditionis, & pleno iure nullum eſt, ſed profeſſio firma remanet,ſecundum multos, ſed contrarium tenent plurimi.num.15.quod nos tenemus,& clarè probamus.nu.19. vſque ad finem.*

5 *Pactum vt quis efficiatur monachus,pro conſequenda Abbatia non ualet, & profeſſio firma remanet.*

6 *Diaconus,ſi cum proteſtatione ordinetur,ſe velle vxorem accipere,remanet ordinatus,& pactum corruit.*

7 *Intellectus ad caput Diaconi.28.diſt.& plurib.ſeq.num.*

8 *Continentia non eſt de ſubſtantia ordinis Diaconatus.*

9 *Differentia eſt inter eum,qui religionem profitetur, & illum,qui ad ſacros ordines promouetur.*

10 *Intellectus ad caput inſinuante,qui clerici,uel uouentes.*

11 *Regula utile,per inutile non uitiatur,intelligitur circa accidentalia,ſecus circa ſubſtantialia.*

12 *Hæres inſtitutus in re particulari,vel excepto fundo, fit hæres in totum.*

13 *Intellectus ad l.1.§.ſi fundo.l.quoties. §.ſi duo, & l.ſi ita quis. ff.de hære.inſti.*

14 *Conditio impoſſibilis actum non uitiat in vltimis voluntatibus.quod qualiter intelligatur vide.*

15 *Profeſſio uitiatur in pacto,quando fuit in cõtinenti appoſitũ per uiã cõditionis.*

16 *Pactum,quod precarium poſſit uſque ad tale tempus reuocari nullum eſt, & præcarium firmum remanet.*

17 *Conditiones contra ſubſtantiam matrimonij annullant matrimonium.*

Intel-

18 *Intellectus c.fin.de conditionibus appoſitis.*
19 *Voluntarium militem vult Deus.*
20 *Clericorum ſocietatis Ieſu inſtitutum laudatur.*
21 *Votum ſub conditione emiſſum non eſt implendum, ſi conditio non fuerit purificata.*
22 *Subſtantialia matrimonij ſunt fides, ſacramentum, & proles.*
23 *Subſtantialia profeſſionis ſunt caſtitas, obedientia, & paupertas.*
24 *Matrimonium coniuges diuidere non poſſunt.*
25 *Paupertas magis ſubſtantialis eſt in monacho, quam proles in matrimonio.*
26 *Matrimonium tenet etiam ſi prolis ſpes non habeatur.*
27 *Matrimonium inter Beatiſſimam Virginem, & Beatum Ioſeph fuit verum matrimonium.*

CAPVT DECIMVMQVARTVM.

1 TERTIVS & vltimus caſus in quo profeſſionẽ irritari dubitatur eſt, quando ingrediens aliqua ſibi ex pacto retinuit bona, in quo vt hęc materia clarior appareat plures caſus diſtinguendi ſunt, tamen vt variatio delectationem inducat, diſputando procedam, breuiter per iſtos tres caſus tranſeũdo, vt inutiles duos ſaltim medios exiſtimando.

Primus igitur caſus eſt, quando tale pactum ex interuallo fuit appoſitum: tunc enim concludendum eſt, quibuſcunque verbis hęc reſeruatio fiat, tale pactum non valere, profeſſionem autem firmam remanere prout argumento. l. per ſeruum. §. denique. ff. de vſu; & habita. dicit ibi glo. quam Cin. num. 15. Bar. 29. & alij communiter hic ſequuntur, & hanc etiam approbant Ioan. And. nu. 9. Ant. But. num. 8. & cæteri Canoniſtæ. in cap. fin. de condition. appoſit. & in c. inſinuante qui clerici, vel vouentes, ad cuius confirmationem optimè conducit tex. in l. obligationum. §. conditio. ff. de actio. & obligat. cum donatio perfecta conditionem minimè recipiat. l. perfecta. infra de donatio. quæ ſub modo, quidquid ſimpliciter dicat Abb. ſequens Pau. de Elea. in d. c. fi. nu. 7. de cuius opinione infra videbimus.

Secundus caſus eſt quando in ipſa profeſſione pactum fuit appoſitum, & hoc caput tres caſus continet, quos ſucceſſiuè numerũ hunc ſecundum ſequentes ponemus. Hic ergo ſecundus caſus eſt quando in ipſa profeſſione pactum fuit appoſitum, non per viam cõditionis,

vt

vt ſi diceret. Profiteor ſi liceat bona mea mecum retinere, vel ſi
2 bona mea retinebo, † ſed per viam modi vel rationis, vt quia dicit.
Profiteor hoc pacto, quod poſſim bona retinere, vel dedico me ſine
bonis meis, vel quia eſt mihi licitum bona mea retinere, & hoc etiã
caſu vitiari tale pactum, & profesſionem firmam remanere dicit hic
Bar. quem, & alij ſupra citati in dictis locis ſequuntur: per ſpatio no
tata à gloſa, in l. cũ donationis, infra de tranſa. vbi Bal. nu. 3. per eam
dicit, quod & ſi conditio impoſſibilis vitiet contractum iux. tex. in l.
impoſſibilis. de verborum obligat. hoc tamen ceſſare in modo, vt ẽt
dicit Angelus in d. l. impoſſibilis, rationem adducens, quod in modo
à principio actus valeat, ex quo facilius conſeruatur argum. l. patre
furioſo. ff. de ijs qui ſunt ſui, vel alieni iuris: ſed Aret. in l. 1. §. ſed ſi mi-
hi. nu. 33. verſic. & ex iſta materia brocardica. ff. de verb. obl. Dec. hic
nu. 23. & Aquil. in l. non ſolum. §. morte. ff. de no. ope. nunc. huiuſmodi
concluſionem impugnant, quia videtur contra mentem, & rationem
d. c. fina. de cond. appo. vbi pacta appoſita contra ſubſtantiã matrimo
nij ipſum vitiare dicũtur, necnon contra ipſum tex. in ſecundo exem
plo, ubi caſus ponitur, quando matrimonium quis contraxit, donec
aliam ſponſam meliorem inueniret, in quo exemplo manifeſtè patet
conditionem appoſitam eſſe ad diſtinguendum actum, qui tranſit in
diſpoſitionem de præſenti, donec conditio impleatur, vnde eadẽ eſt
ratio in hoc exemplo, quę in modo: in vtroq; enim caſu præcedit di-
ſpoſitio pura, & valida, & conditio ſequitur reſolutiua impoſſibilis,
& iſto etiam caſu matrimonium vitiatur, quoniam etiã in modo vo-
luntas limitata videtur: quamuis enim modus actum non ſuſpendat,
vt conditio, deficiente tamen modo diſpoſitio reſoluitur, & ideo præ
ſtatur cautio de implendo modum. l. quibus diebus. §. fina. ff. de con-
dition. & demonſtration. Cum modus, & conditio impoſſibilis æqui-
parentur, vt idem Bar. dicit in l. codicillis. ff. de lega. 2. & Imo. in l. 1. ff.
de condition. & demonſtration. & Dec. vbi ſupra quemadmodum. n.
qui conditionem imponit impoſſibilem, animum ſe obligandi habe
re non videtur. l. non ſolum. ff. de action. & obligation. ita qui modum
adiecit impoſſibilem: cum diuerſitatis rationem non inueniam, qua
in re Aretin. & Decij opinionem veriorem eſſe ex ijs, quæ in vltimo
caſu dicentur apparebit.

3 Tertius caſus eſt quando pactum ſub conditione prolatum fuit,
bonorum tamen retentio expreſſè in proprietate facta non fuit: ſed
ita ſimpliciter, quod in vſu tantum, & nuda adminiſtratione verifi-
cari, & intelligi poſſet, quo caſu pactũ, & ingreſſum valere dicit Bar-
tholus,

tholus,cum verba,quæ in aliquo contractu apponuntur, ſecundum naturam contractus,in quo apponuntur intelligi debeant iux. text. in l.damni infecti.ff.de damno infecto.l.ſi vno cum ſimilibus. ff.locat. cum verò monachus proprium retinere non poſſit.c.2. & c. cum ad monaſterium de ſtatu monachorum, & aliquid habere poſſit quoad adminiſtrationem,& vſum,cum Abbatis tamen permisſione d.ca.2. ſicut ſeruus,qui licet nihil poſſidere poſſit conniuentibus tamē oculis domini,aliquid habere poteſt.l.4.ff.de manumisſio.& quia ſeruus & monachus ęquiparantur iux.nota.per Innocen. in cap.cum olim, de priuileg.& glo.in d.cap.inſinuante, de quibus omnibus latius dicemus,in verbo ſua,ſequitur,vt huiuſmodi reſeruatio firma cū profesſione remaneat.Hanc Bar.opinionem acriter impugnat Ant. But. in d.c.fi.dicens eam tantum aures demulcere, & qđ melius facerent legiſtam ſi falcem non immitterent in meſſem alienam,& ſubdēs dicit nūquā reperiri monachum adminiſtrationem habere perpetuā ex iure vigore pacti ſibi debitam:eſſet enim contra ius monachatus, vt proprio iure haberet.d.c.cum ad monaſterium, ſed ciuiliſtæ omnes Bar.defendere conantur,& propterea oppoſitis reſpondent. Primo non eſſe inconueniens monachum adminiſtrationem perpetuam habere,etiam ſi Abbas non conſentiret,vt in adminiſtratione monachi ā ſum.Pontif.conceſſa,patet.c.porrectum, de regulari.& notatur in cap.cum ſingula.de prębend.lib.6.ergo adminiſtrationem habere non remouibilem ad metumAbbatis,contra monachatus ſubſtantiā non eſt,aliter enim Papa non diſpenſaret,quę reſponſio ſecundū Ant. ibi Barto.non ſaluat opinionem:nam licet monachus adminiſtrationem habeat ā Papa,ex iure tamen,vel pacto non habet eam, & eſt caſus noſter,nec tamen habet perpetuo,ſed ex gratia,& quæ ad ſummi Pontifi.nutum poteſt reuocari,ſicut ea,quę ab Abbate conceditur,in cuius locum Papa ſuccedere videtur,faciunt not.in cap.vt noſtrum, de appellationibus.

Propterea Baldus hic alio modo dictæ obiectioni reſpondet dicēs, reſeruationem,nedum in proprietate,ſed nec etiam in poſſesſione,& vſufructu,aut vſu,faciendam eſſe,ſed in quadam detentione vſufacti, & facultate percipiendi fructus,donec Abbas conſentiat, facit quod nota.in l.Lucius.§.tres hæredes.ff.ad Trebellian. nam poſt ingreſſum monaſterij ex quadam æquitate id Abbas permittere poterit,vt not. in regula.non eſt obligatorium, de regu.iur.in 6.& de ſimplici reſeruatione in vſum facti intelligitur facta,& quia indeterminatè fit, legitimo modo facta intelligitur.argum.c.exijt, qui ſeminat. §. ſi verò fra-

fratribus.de verborum ſignificat.lib.6.quæ tamen ad nutum Abbatis reuocari poterit,cum non ſit ius quæſitum,de honeſtate tamen permittere debet,& ideò licet ius non poſſit reſidere in perſona monachi,tanquam proprium in eo tamē fructus percipiendi facultas reſidere poteſt , vt ipſemet Bald. deducit in l. raptores . infra de epiſcopis,& clericis , vel ſecundum Aretin. reſponderi poteſt in d.l.prima. §. ſed ſi mihi,de verborum obliga.qui dicit mentem Bartol.eſſe, quod ſi illud pactum in vim pacti ſtare non poteſt,in vim mandati ex Abbatis conſenſu reſoluatur,vt l.ſi cum Cornelius. ff.de ſolut. & not. in l.1.C.de contrah.& commit.ſtipul.mandatum autem poteſt quandocunque reuocari,& ſic proprium non habebit, & hoc modo ſecundum Dec.hic Abbatis videtur excitata poteſtas.Quidquid tñ & Bald. & cæteri pro ſaluanda opinione Bart. dicant,chimera potius eſt,quã veritas:non enim monachum vſufructum , vel vſum facti , vt inquit Bal.habere negatur,ſed ex pacto,vel iure habere , nec iure cautũ eſt, nec permitti debet,vt Anton.adnotauit optimè dicto loco,nec refragatur religionis fauor,qui conſiderandus quippe eſt, vt in l.ſunt perſonæ.cum ſimil ff.de relig.& ſump.fun.expedit enim religioni potius religioſo carere,quam inuitum eum habere: voluntarium enim militem vult Deus.c.non eſt.15.quæſt.1. ſed an monachus , & qñ poſſit habere proprium, vſumfructum , vel vſum in interpretatione uerbi S E infra dicemus.

4 Quartus & vltimus caſus eſt,& hic dubius,quando monachus aliquid in profeſſione pleno iure retinuit,non per viam modi, ſed conditionis,non ex interuallo,ſed in ipſis profeſſionis verbis , & in hoc caſu,duæ ſunt doctorum opiniones,& earum quælibet numerum habet infinitum eam defendentium.

Prima eſt eorum,qui hoc caſu profeſſionem firmã remanere,t. pacto reiecto,ac vitiato aſſerunt. Hanc tenet hic glo. & ſentit in §.illud. in authen.de mona.per illum tex.& in l.ſi pater.ff.de adoption. glo.in cap.ſolet.30.q.2.in verbo noluit circa finem. Pet.Bellaper.hic col.5. in verſi.quid ergo dicemus.Cin.num.15.Odoffre.num.12.Alberi.nu. 15.& Iaſon.num.37 hanc dicens communem Inno.num.2. Ioan.And. num.9.in fine.Anton.Butr.num.8.verſi.dic ergo.Boich.nume.14. Ancharan.in fine,& Præpoſitus num.9.in fine,in c.fina. de condit.appoſi. & in d.c.inſinuante,qui clerici,vel vouen.Card.Tur.Crem.in c.Diaconi.12.q.2.Ang.con.272.Io.de Imo.in c.cum M.Ferrarienſis. de conſtit.hanc etiam communem aſſerens.

5 Ad quam opinionem tenendam pluribus mouetur medijs, & pri-

mo † quia ſicut pactum non valet, quod quis monachus efficiatur pro conſequenda Abbatia, vel alia dignitate, immo pactum vitiatur. c. cũ ad noſtram, cum glo. de elect. ita etiam debet vitiari hoc pactum detentionis proprij firma profeſsione remanente.

Verum hoc motiuum parum ſtringit, cum pactũ in propoſito noſtro contra ſubſtantiam ſit monachatus, vt infra latius apparebit, qđ in d. tex. contrario ceſſat: immo etiam aliter tolli poteſt, quia ibi nulla monachatus facta mentione, id tantum dicitur, quod Abbatis electio ex eo nulla eſt, quia electus antea non erat monachus iux. regulares traditiones, cum monachatio fieri debeat nulla ſpe vel promiſſione ſubſequente, quod fiet Abbas.

6 Secundò mouetur per can. Diaconi. 28. diſtinct. vbi † Diaconus cũ proteſtatione ordinatus, ſe velle vxorem accipere in miniſterio remanet, & ſic factum iſtud recipiendi vxorem ordinem non vitiat, ſic etiam in propoſito noſtro dicendũ eſt: ſed Rom. in l. 1. §. ſi ſtipulanti. de verborum obligation. reſpondet illud pactum recipiendi vxorem non fuiſſe per viam conditionis adiectum, vt in caſu noſtro, ſed per viam modi.

Hæc tamen reſponſio non eſt tuta, vt ſuperius demonſtratum eſt: cum nulla ſit differentia conſtituenda in caſu hoc noſtro inter modum, & condicionem. Ideo ſecundo loco reſpondent Iaſon. hic Abb. &
7 alij aduerſam partem tenentes, in d. cap. fina. † quod non mirum ſi or
8 do diaconatus non vitietur per illud pactum † cum continentia non ſit de ſubſtantia ordinis Diaconatus, vt in clericis orientalibus. c. fin. 31. diſtinct. ſed illud fuit poſtea iure poſitiuo additum. 32. diſtinct. per totum, & ſic non eſt contra ſubſtantiam ſecundę regulę: ſed melius reſponderi poteſt, vt per Aquil. in l. non ſolum. §. morte. nu. 289. de oper.
9 noui nunciation. † qui differentiam magnam vult conſtitui inter eũ, qui religionem profitetur, & illum, qui ad ſacros ordines promoueri deſiderat: quia profeſsio eatenus tenet, quatenus profitentis concurrit voluntas, quę per tale pactum limitata hic videtur. Ad ſacros verò ordines promotus, & ſi cum dicta proteſtatione, ordinatus tamen eſſe non deſinit, licet eius voluntas ad ordines ſuſcipiendos ceſſare videatur, quia per ſacrum ordinem character etiam animæ imprimitur, qui nunquam tolli poteſt. glo. & doctor. in cap. 2. de pœnis, in 6. Bero. in c. qualiter & quando. nume. 25. de accuſa. etiam ſi metu fuerit ſuſceptus, arg. c. maioris. §. item quæritur. de baptiſ. quod ſecus eſt in profeſsione.

Vel poſſet aliter reſponderi ſecundum Cardin. à Tur. Crem. in d. c.

Dia-

Diacon.num.1.in fi.quod hæc proteſtatio,ideo nihil operatur, quia iam erat ſubdiaconus,& vxorem non poterat ducere, vnde quamuis ad Diaconatū peruenerit,& proteſtatus fuerit,nihil huiuſmodi proteſtatio operatur, ex quo manifeſtum deducitur argumentum illud in caſu noſtro ceſſare,cum eo ſcilicet tempore, quo hic ad profesſionem emittendam inducebatur,nullo erat adſtrictus vinculo,quo huiuſmodi proteſtatio ab ipſo facta, ex alio, quam ex ipſa profesſione nulla,& inualida declarari potuiſſet.

Tertiò mouentur per l.obligationum ferè.§.planè. ff. de action.& oblig.vbi ſi quis tradens ſolum,abſque ſuperficie tradere dixerit,nihil agit,cum abſq; ſuperficie ſolum eſſe non posſit,ſic ergo in propoſito noſtro, hæc proprij adiectio profesſionem vitiare non debet, cū & ipſa ſine carentia proprij ſubſiſtere non posſit.

Sed Aquilinus in d.§.morte.d.num.289.huic text.reſpondet, quod licet ſuperficies ſolo cohærens ſeparari non posſit, & eam reſeruādo nihil agat,tamen vt ibi Iureconſultus dicit efficax exceptio tradenti remanet, eo non obſtante,quod pactum tale non valeat,cum ergo tale pactum,quod in caſu noſtro eſt appoſitvm valeat,vt infra patebit, non ſolum exceptionem producere debet,ſed ipſo iure propter voluntatis defectum profesſionem ipſam vitiat.

Vlterius,& quartò pro eorum opinione adducitur text. in c. inſinuante qui cleri. vel vouen. vbi propter votum caſtitatis per mulierem quandam emiſsū,eo adiecto, vt in propria domo cum omni ſubſtantia remaneret,votum tenet, & matrimonium poſtea ſubſequutū nullum eſt.

Huius text.oppoſitionem conatur tollere Roman. in d.l.1.§. ſtipulanti de verborum obligatio.dicens mulierem caſtitatis tantum votum emiſiſſe,non paupertatis,ac propterea non eſſe illud pactum inconueniens.

10 Verum quia hæc reſponſio inutilis, videbatur illi text. contraria cum ibi dicatur pactum fuiſſe appoſitum,vt in propria domo cū omni ſubſtantia remaneret, ipſe alio modo reſpōdet dicens ibi pactum per viam modi fuiſſe appoſitum,quo ſcilicet caſu vitiari actus nō debet:ſed qua ratione hæc reſponſio non procedat ex ſupradictis in ſecundo caſu manifeſtum redditur. Qua de re Aquil.ſæpius cita.loco. in d.§.morte alio modo reſpondet dicens, mulierem profesſionis tēpore nihil ſibi reſeruaſſe,id verò dumtaxat actū eſſe, vt in domo propria,cum omni ſubſtantia remaneret, ſed an ea bona ſibi præcipua futura eſſe,& monaſterio non acquiri,nihil de hoc actum eſſe conuincitur

citur arg.c.dudum,de conuer.coniu.quem tex.hic Decius ad propoſitum inducit.

Mihi tamen nullum ex d.tex.argumentum ſumi poſſe videtur: ibi enim ſummus Pontifex non dicit pactum illud non valere,& firmam profesſionem remanere.immo potius ibi permitti videtur, ſed matrimonium contra votum ſolemne caſtitatis emiſſum, vt profesſioni contrarium reijcitur,tamen ſi qua ex parte obſtare ille text. poteſt, Romani reſponſio primo loco adducta melior videtur. Nam vt ibi patet mulier illa paupertatis votum non emiſerat.ſed caſtitatis tantū, de cuius ſubſtantia non eſt proprium non habere, vt hodie in ſororibus tertij ordinis Sancti Franciſci apertè videmus,quæ in domo propria remanentes, caſtitatis voto tantū emiſſo propriū ſibi retinent.

Quintū eorum fundamentum ex tex.deſumitur in l.1.§.1.ff.ſi vſufruct.petatur. vbi ſi legato vſufructu adijcitur ne iter, aut via concedatur inutilem eſſe adiectionem dicitur,cum ſine ea vti frui nō poſſet,ſic ergo in propoſito,iſta retentionis proprij adiectio debet reijci,vt profeſſio valida ſit,ac ſuos ſortiatur effectus.

Sed reſpondetur huic tex.ideo illam adiectionem eſſe nullam, & actum non infirmare, quia non eſt contra ſubſtantiam vſusfructus, vt in l.per ſeruum.§.denique.ff.de vſu & habit.nam via,& iter ſunt accidentalia,& quaſi adminicula,ſeu quaſi inſtrumenta ad vſumfructū: ſed in monacho retentio proprij, contra ſubſtantiam eſt monachatus,dicto cap.cum ad monaſterium,& cap.non dicatis. 12.q.1.

Sextò adducunt pro ipſis.cap. quidam. 16. q.1. vbi ſi quis Eccleſiā fabricauerit,eamque poſtulet conſecrari, eo adiecto,vt quas illi dotes tribuerit ad Epiſcopi non pertineant ordinationem,tale pactum nullo modo permittendum eſt,quia contra ius eſt, quod idem in propoſitio noſtro dicendum eſt.

Sed Abbas in d.c.fina.de condition. appoſit. reſpondet conditionē ibi appoſitam non fuiſſe contra ſubſtantiam conſecrationis Eccleſiæ,ſed contra conſequutiua ad ordinationem Eccleſiæ, ideoque non vitiare.

Septimo facit pro eis regula,quod vtile per inutile non vitiatur. l.1.§.ſed ſi mihi,de verborum obligat.cum ſimilibus,at ſi nos diceremus profesſionem vitiari per adiectionem inutilem factam retētionis bonorum,vtile per inutile vitiaretur, & eſſet contra diſpoſitionē

21 regulæ,ergo &c.Cui rationi reſpondet Cyn. hic † regulam illam intelligens,quando ſit adiectio circa adminicula, & accidentalia,vt in d.l.1.§.1.ff.ſi vſufruct.peta.non autem circa ea.quæ ſunt de ſubſtantia

rei,

rei;tunc enim inutilis,& contraria adiectio totum vitiat, vt in l.per ſeruum.§.denique.ff.de vſu,& habita.& l.vbi repugnantia.ff.de regu. iur.ſed hæc adiectio proprij,vt diximus, contra ſubſtantiam eſt monachatus, ergo &c.

Octauo pro hac opinione adducitur, quod ex l. 1.§. ſi ex fundo.& quoties.§.ſi duo,& l.ſi quis ita.ff.de hęredib.inſtitu.apertè colligitur,
12 quod ſcilicet † Hęres inſtitutus in re particulari,vel excepto fundo in totum fit hæres,illius particularis rei adiectione detracta, ſed de ſubſtantia teſtamenti eſt,vt quis non decedat pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus.l.hoc articulo.ff.de hæredi.inſtituend. ſicut ergo adiectio iſta contra ſubſtantiam teſtamenti reijcitur, ita etiam pactum retentionis bonorum debet reijci,quod eſt contra ſubſtantiam monachatus.

13 Ad quod facillimè reſpondetur † in illis etenim iuribus nullum pactum,nulla interuenit conditio contra ſubſtantiam actus:ſed cum in re tantum certa inſtitutio facta eſſet, & inſtitutus nullum haberet cohæredem illius certæ rei detractæ, in totum admittitur, ne teſtator pro parte decedat teſtatus,& pro parte non.

14 Vltimò ad huius ſententiæ confirmationē adducitur ratio † quod ſicut in inſtitutionibus,& legatis impoſſibilis conditio actum nō vitiat,immo ad ſubſtinendum actum pro non adiecta habetur.§.impoſſibilis.inſtitu.de hęred.inſtit.l.conditiones.& l.filię.ff.de condic.& demonſtra:ita etiam in caſu noſtro conditio iſta debet reijci,& profeſſio pro pura haberi.

Hoc tamen vltimum ſicut,& cætera non obſtat: nam id in vltimis voluntatibus procedit,& fauore eorum, non autem in contrahentibus,& actibus inter viuos.§.ſi impoſſibilis.inſtitu.de inutil.ſtipula.& l.non ſolum.ff.de actio.& obliga. ſed profeſſio actus dicitur inter viuos ergo &c.

Sed poſſet ad hoc replicari,quod ſicut fauore vltimæ volūtatis impoſſibilis conditio non vitiat,ita etiam religionis fauore vitiare nō debet,cum ſit religio omni caſu fauorabilis. Ideo melius reſponderi poſſet,quod iura in contrarium allegata loquuntur in cōditione impoſſibili,nos autem in conditione loquimur, quæ habet perplexitatem,& actus ſubſtantię contrariatur,quo etiam caſu in vltimis volūtatibus actum vitiat.l.ſi Titius.ff.de condition.inſtit.& in d.§.deniq;. nec vt dixi religionis fauor refragatur, qui ſi quoad perſonam attinet ingredientis nullus conſiderari poteſt,quia vt dixi voluntarium militem expedit habere,& non coactum.cap.non eſt.15.q.1.& quoad

bona

bona cum hic dolo inductus videatur, ſequitur, quod nec bona in mo naſterium tranſire debeant, prout Roman. affirmat in d. §. ſtipulanti. numero 32. & latius dicemus in verbo S V A. Ex quibus conſtat hanc opinionem nullo eſſe fundatam iure, vel ratione, cui reſponderi non poſſit.

15 Altera ſuperiori contraria eſt eorum ſententia, qui profeſſionem huiuſmodi per hanc conditionem appoſitam irritari affirmant, quã tenent glo. in c. fina. de condition. appoſi & in c. 1. qui cler. vel vouen. Goffred. in titulo de regul. iur. in ver. quod ſi aliquis Paul. de Eleaz. Petr. Ancharan. in fine, & Ioan. de Ligna. in clement. fin. de regular. b. Card. Florent. & Abb. num. 7. in d. c. fin. Præpo. in d. c. non dicatis. nu. 6. 12. q. 1. Hanc etiam tenent glo. in l. per ſeruum. §. denique. ff. de vſu, & habita. Iacob. Butrig. in authen. ſi qua mulier. colum. 2. verſ. modo quæro. Bart. hic. nume. 29. Sal. num. 5. Paul. Caſtr. 19. & Dec. 32. in hac authen. Angel. in l. ſi quis ita hæres, de hæred. inſtitu. & in l. quidam. §. illo. num. 5. infra de neceſ. ſer. hæred. inſtit. Roman. in d. l. 1. §. ſi ſtipulãti. nu. 26. de verbor. oblig. Alex. Aret. & Alcia. qui communem dicit in d. l. 1. §. ſed ſi mihi, eod. tit. Aquil. in d. §. morte. nu. 289. And. Sic. conſi. 3. vol. 1. & alij per ipſos allegati.

Ad cuius ſententiæ confirmationem adducitur.

Primò tex. in c. ſi. 32. q. 8. in fi. vbi dicitur, quod cum homines voue rint nulla conditione rumpenda ſunt, quæ ſine vlla conditione vouerunt, at iſte ſub hac conditione vouit reſolutionis, ſcilicet proprij ergo &c.

Huic oppoſitioni rñdetur per Aret. in d. §. ſed ſi mihi, qd iſtud verbum conditio de valida intelligitur, non inualida arg. l. non putauit. §. nod quæuis, de bonorum poſſeſſio. con. tabu. l. 4. §. condemnatum. ff. de re iud. ſed conditio iſta eſt inualida, quia monachus non poteſt habere proprium, ergo nulla eſt conditio: ſed melius dic (vt patet) ex d. tex. non colligi in rumpenda vota, quæ cum aliqua conditione ſunt emiſſa, cum huiuſmodi vota actus ſint legitimi, qui non recipiunt conditionem, neque diem per reg. actus legitimi, quapropter nihil obſtat.

Secundò mouetur ex l. per ſeruum. §. denique de vſu, & habita. vbi inutile vſusfructus legatum dicitur, ſi vſus adimatur, ſicut ergo vſus fructus abſque vſu eſſe nõ poteſt, & ſi vſus adimitur, vſusfructus quoque adimetur, ita in propoſito, quando monachus eſſe nõ poteſt abſque carentia proprij, ſi fiat cum proprij retentione eſſe monachus non poteſt.

Huic

Huic autem obiectioni reſpondet Ioan. de Imo. in d. l. vbi ita donatur. de mor. cauſa donat. quod ex eo nullum eſt vſusfructus legatum, quia circa rem legatam verſatur impoſsibilitas, non autẽ circa ſubſtantiam actus, vt in caſu noſtro, ſed an hæc reſponſio teneat ex infraſcriptis apparebit.

Tertiò pro hac opinione adducitur ratio, quam ponit Areti. in d. §. ſed ſi mihi, quoniam iſta promiſsio ex parte vouentis repugnantiã continet, & contradictionem: vult enim profiteri regulam, de cuius ſubſtantia eſt paupertas, & proprium vult ſibi retinere, quod regulæ ſubſtantiæ repugnat: ex qua contradictione, & repugnantia obligationis, & profeſsionis oritur nullitas, vnde Barto. in d. §. morte dicit proteſtationem, quæ incontinenti, & in contextu orationis cũ facto ſequitur, actum ſemper nullum reddere propter contradictionem, & repugnantiam, & ſi pars altera proteſtationi non conſentiat, quia contrarius ſeipſum repellit, l. 2. §. ſed ſi alius. ff. quando appella. & d. l. vbi repugnantia, de regu. iu. facit l. ſi Titius. ff. de condit. & demonſtr. in c. vnico. de poſtul. prælat. in 6. quamuis ergo Deus non conſentiat, vt dicunt Ioan. And. & alij: quia tamen perplexitas, & repugnantia obligationem impedit formari ex parte vouentis, non eſt curandũ ſi alia pars non conſentiat.

Aduerſus hanc rationem adducunt contrarię opinionis fautores
16 tex. in l. cum præcario. ff. de præcario: † vbi pactum, quod pręcarium non poſſit, niſi vſque ad tale tempus reuocari nullum eſt, & præcarium firmum remanet, & tamen illud pactum contra ſubſtantiam actus erat appoſitum, & in ſe repugnantiam continebat, & actum nõ vitiat.

Huic tex. & obiectioni, alijs infinitis reſponſionibus omiſsis, ita dicendum videtur ex mente Baldi in l. ſi pater. la prima, in 2. lectura. ff. de adoptio. quod quando pactum contra ſubſtantiam actus appoſitum, contractus minuit virtutem. tunc ſemper vitiatur diſpoſitio, vt d. §. denique, & latè Dec. in reg. nemo poteſt. de regul. iur. ſed quãdo virtutem ipſius auget, tunc ſi pactum non tenet, non redditur obligatio, & contractus nullus: nam ſi voluerunt quod eſt plus, id etiam quod minus eſt velle videntur argum. l. 1. §. ſi ſtipulanti. ff. de verborũ obli. facit tex. in l. tutores, §. curatores. ff. de admi. tut. & à cõtrario ſen ſu. l. legi cum gl. 1. ff. de exce. rei iud.

Quartum huius cõncluſionis fundamentum eſt per c. fina. de conditio. appoſit. qui eſt pro hac opinione fortiſsimus tex. cuius verba
17 hęc ſunt † *Si conditiones contra ſubſtantiam coniugij inſerantur, puta ſi alter*

dicat

dicat alteri contraho tecum, ſi generationem prolis euites, vel donec inueniam alteram honore, & facultatibus ditiorem; aut ſi pro quæſtu adulterandi te tra-das, matrimonialis contractus quantumcunque ſit fauorabilis caret effectu.
Sed argumentum de matrimonio carnali ad ſpirituale validum eſt. cap. 2. & toto titu. de translat. Epiſcoporum, ergo profeſſio per pactũ iſtud vitiatur.

18 Sed huic tex. conantur reſpondere Io. And. Anton. But. & alij ibi dicentes eo in loco de partium agi præiudicio, quæ poſſunt conſentiendo ſibi præiudicare, ſecus in monachatu: nam & ſi Abbas aliquem ad religionem recipiens, conditioni huic conſentiat, per hoc tñ Deo nõ præiudicatur, cui principaliter vouens obligatur, non autem Abbati ſicut in tex. noſtro expreſsè dicitur.

Sed in hanc reſponſionem animaduertit Imola, in l. vbi ita donatur, de donat. cau. mor. dicens, illum tex. intelligere quando alter appoſitæ conditioni conſenſerit, eſt reſtringere illum, qui indiſtincte loquitur, indiſtinctè, ergo debet intelligi. l. de pretio. cum ſimilibus. de publica.

Verum licet Imolæ reſponſio admitti poſſit, vt tamen formaliter reſpondeatur, ſic dicendum eſt, prout per Gard. & Abb. in d. c. ſi. quod in profeſſione adeo neceſſarius eſt Abbatis conſenſus, vt ſine eo profeſſio non valet. c. ad audientiam, & c. porrectum, de regula. Nec obſtare dicunt obligationem in profeſſione Deo acquiri: cum idem ſit in matrimonio, ac etiam magis, cum illud ſit ſacramentum, tamẽ verum eſt, quod licet Abbas hoc caſu domini vices fungatur. cap. ſi religioſus. de electio. in 6. ſeruus domini tamen dicitur. c. vnico. de ſindi. ſerui quidem procuratores, Abbates, vel prælati, licet in quæſitis non poſſint Eccleſiæ, & dominis præiudicare, in quærendis tamẽ, prout in caſu noſtro præiudicare poſſunt, vt not. glo. & doctores in l. iubemus. hoc eod. tit. noſtro. & 16. q. 1. c. vlt. & in l. fin. infra de acq. poſſ. late Rom. conſi. 184.

Hanc tamen reſponſionem Card. & Abbatis impugnant hic Iaſon, & Præpoſi. in d. c. ſi. dicentes obligationem in profeſſione magis Deo, quam in matrimonio acquiri, & circa acquiſitionem dicũt, quod vbi de animæ præiudicio agitur nullo modo prælatus, vel Abbas poſſunt præiudicium aliquod inferre, cum animæ cunctis ſint rebus præponẽdæ. c. præcipimus. 12. q. 1. l. ſancimus. hoc eodem titu. non eſt ergo bonum argumentum de temporali amiſſione, ad animarum amiſſionem, eo magis quod in iis, in quibus prælatus Eccleſiæ præiudicat actio ipſi Eccleſiæ conceditur contra prælatum, eiuſque hæredes. c. ex præſen-

præſentium, vbi gl. de pignoribus, & ideo ſi in quęrendis præiudicat, de ſuo tenetur ſatisfacere, vt voluit Federicus Senenſis, conſi. 9. at verò quando res ęſtimationem non recipit, debet eccleſia omninò indemnis ſeruari glo. in cap. cum veniſſent, de in integrum reſtitutio. & in cap. coram, de offic. delegat. at in caſu noſtro ſi profeſsioni, ita conditionatæ conſentiat Abbas in anima quærenda Deo præiudicat, quæ ęſtimationem nō recipit, nō enim debuit conſentire, quapp cum aduerſus eum æſtimatio dari non poſsit illæſus debebit ſeruari.

Et ſic Ioann. Andreæ, & aliorum reſponſum ad dictū cap. fina. ſubſiſtere adhuc videtur, quare Aretin. in dict. §. ſed ſi mihi, dicit Ioan. Andreā errare in illius tex. intellectu, inferens, quod ſi altera pars conditioni non aſſentiret, vt ſi mulier taceret, vel diceret ſe purè tantum conſentire, valeret hoc caſu matrimonium, quod falſum eſt: quia ſi vnus ex contrahentibus ſub conditione contraxit, & alter purè conſentit, diuerſitas maxima in ſubſtantia obligationis cauſatur. l. 1. ff. ſi quis ſimpliciter. ff. de verborum obligat. cum in matrimonio verba expreſſe requirantur, quando partes ea proferre poſſunt cap. tuæ, cum ibi nota. de ſponſali. contractus ergo nullus eſt. Ipſe verò Ioann. Andreas, adhuc in opinione ſua perſiſtendo reſpondet ad dict. cap. fina. dicens magnam eſſe diuerſitatis rationem inter carnale, & ſpirituale matrimonium: nam de magis formali, & extrinſeca ſubſtantia in matrimonio carnali eſt prolis generatio, quam in profeſſione carentia proprij, quod à primæua inſtitutione deducitur: ipſū namque matrimonium à Deo inſtitutum ea de cauſa fuit, vt liberorum natiuitas inſurgeret, cap. omne itaque 27. q. 2. ſed vt religionem profeſsi proprio carerent, non fuit à primæua inſtitutione inductū, ſed ex poſt facto, ex authoritate eccleſiæ. cap. non dicatis, & c. certè. 12. quæſtion. 1.

Quibus Ioannis Andreæ rationibus, & ſi hanc poſteriorem ſententiam tenentes reſpondere videantur, diſcurrendo tamen, & funditus materiam tangendo, dicendum videtur ad quod ipſe primo loco de præiuditio dei loquitur, nullum ex eo domino præiudicium inferri, quod mihi nec probari poteſt, nec ipſi, qui id aſſerunt, probant: nam
19 vt ſæpius dixi † voluntarium militem, non coactum diligit Deus. d. c. non eſt. 15. q. 1. propter quod voluntati Dei ſatisfactum potius videtur, quam præiuditium aliquod inferri.

Et ſi vt ipſi dicunt, animæ ſalutem quęrimus, animaduertamus id quæſo an huiuſmodi profeſsionem irritam declarari ipſe monachus poſtulet, an alius, quod ſi ipſum id petere dicemus, cui dubium erit

ſi contra ipſum pronuntiatur,eum contra ſui voluntatem intra clau-
ſtri ſepta morari?Immo ex ipſa conditione appoſita clarũ redditur,
quia non videtur habuiſſe animum ſe obligandi.l.nõ ſolum,de actio.
& oblig.quo nihil peius,nihil religioni deterius, & animæ ſuæ detè-
ſtabilius eſſe poteſt:hinc religionum relaxationes, hinc monachorũ
20 lites,diſcordiæ,& altercationes oriuntur,qua de re ſemper † clerico-
rum ſocietatis Ieſu inſtitutum probaui,qui voluntarios eligunt,non
coactos religioſos,ex defectu ergo voluntatis nullam huiuſmodi pro
feſsionem declarandam arbitror.Ideoque profeſsio metu facta nul-
la eſt.c.1.de ijs,quæ vi met.cauſ.& c.præſens. 20. q.3. quod latè ſupra
21 oſtendimus. † Votum etiam ſub conditione aliqua emiſſum non eſſe
implendum,ſi conditio non fuerit purificata. Neque poſterior hæc
Ioan.And.reſponſio ſubſiſtere videtur:ſicut enim in carnali matrimo
22 nio tria ſubſtantialia inſunt † fides ſcilicet,proles,& ſacramentum c.
23 omne itaque.27.q.2.ſic tria † ſunt de ſubſtantia profeſsionis, ſine qui
bus dici profeſsio non poteſt:caſtitas ſcilicet, obedientia & pauper-
24 tas.d.c.cum ad monaſterium † hinc eſt quod matrimonium diuidere
coniuges non poſſunt communi ẽt conſenſu habito.c.ſuper eo,de eo.
qui cog.conſang.Quos.n.Deus coniunxit homo non ſeparet, ita etiã
profeſſus à religione,quã eſt profeſſus recedere non põt.c.licet, & c.
ſtatuimus.de reg.Nec unquam inſtituta religio fuit abſq; pauperta-
te,cum à primæua religionis inſtitutione fuerit inſtituta, vt legitur
Matth.29. *Ecce*(inquiunt Apoſtoli)*nos relinquimus omnia, & ſequuti ſu-
mus te*, quo ſcilicet tempore, & ſic à primæua religionis inſtitutione
paupertatis votum fuit inductum,quod latius probauimus in verbo
25 Monaſteria,in principio.Immo conſtanter dico † paupertatẽ in re-
ligione magis ſubſtantialem eſſe in Monacho,qua prolem in matri-
26 monio: † nam adhuc matrimoniũ conſiſtit in non habentibus prolis
27 ſpem: †quod in matrimonio inter Dñam noſtrã Glorioſiſsimã, & B.
Ioſeph videre licet,qd ſecundũ cõem Theologorũ ſcholã fuit verũ,
ac reale matrimoniũ,& in eo nec interuenit proles, nec vllum fuit in
teruenienti propoſitũ:patet ex celeberrimo illo reſpõſo, quod Regi
na cœlorum exhibuit Angelo,qũo fiet iſtud, qm̃ virum nõ cognoſco.
O admirabile caſtitatis exẽplum,o excelſa virginitas, recuſas virgo
Dei cõnubiũ, eiuſq; fieri mater,cuius eras creatura, vt votũ caſtita-
tis emiſſum non uiolares: ſed nec violaſti,quia & ante partũ,in par-
tu, & poſt partum immaculata virgo permanſiſti,intercede pro no-
bis ergo ad Dñm,qui te elegit,& ſic videtur p ſupradicta verior hæc
poſterior ſententia,& finis huic verbo INGRESSI impoſitus.

MONA-

MONASTERIA.

SVMMARIVM EX CAP. I.

1 RELIGIONES ipſo naſcente mundo inſtitutæ fuerunt.
2 Seth tertius Adami filius prima fuit religionis figura.
3 Filij Ionadab religionis Typum expreſſerunt.
4 Samuel Prophetarum conuentum inſtituit quos Hieronymus monachos appellat.
5 Helias Prophetarum Religionem reſtituit.
6 Nazarei religioſi fuerunt.
7 Eſſei, Phariſei, & Seducei religioſi fuerunt licet hæretici.
8 Sacerdotes Aegyptij arctiſſimum vitæ inſtitutum habebant.
9 Religioſe viuendi modum per Ezechielem dominus oſtendit.
10 Omnis vera religio à Chriſto ſumpſit exordium.
11 Chriſtus dominus noſter tria religionis inſtituit vota, & Apoſtolis præfixit.
12 Chriſtus dominus noſter proprio exemplo tria ſubſtantialia ſeruando docuit.
13 Apoſtoli fuerunt inſtitutores Religionum.
14 Religionis laudes.
15 Chriſtiani primitiuæ eccleſiæ omnia vendebant, & pretium ad pedes Apoſtolorum afferebant.
16 Religionis antiquitas à D. Bernardo declaratur.
17 Apoſtoli profeſſi ſunt tria ſubſtantialia.
18 Ananias cum vxore Beato Petro iubente ſubita morte corripitur ob contrauentionem voti paupertatis.
19 Chriſtiani primitiuæ eccleſiæ non erant à religioſis diſſimiles.
20 Chriſtiani ſegregatim viuere cæperunt.
21 Duo genera ſunt effecta Chriſtianorum, alterum Clericorum, alterum ſecularium.
22 Religioſorum primitiuæ eccleſiæ habitus.
23 Religiones in Aegypto plurimum auctæ fuerunt, deinde in Africam, demum in Europam.
24 Religioſorum clericorum conuentus Mediolani erat Auguſtini tempore.
25 Omnis religio tempore frigeſcit.
26 Diuus Marcus Euangeliſta primus omnium Alexandriæ clericos reformauit, & mulierum conuentum inſtituit.
27 Sanctus Auguſtinus clericos reformauit Hypponi.

CAPVT PRIMVM.

NVNC ergo vt inſtitutum, proſequamur ordinem in huius auth. verborum declaratione, nō nulla de religioſorum origine, ac ſtatu alijſque ad eos pertinentibus verbi huius (Monaſteria) occaſione ducti pertractanda decreui non in congruum, eorum etenim gratia Monaſteria condita ac inſtituta ſunt, & ex eorum antiquitate & origine Monaſteriorum quoq; demonſtrabitur origo, & ſtatus, vt quę aduerſus orthodoxam fidem noſtrā rapaces lupi, & canes latrare conantur; veritate, & authoritate confutentur, & qui à Deo tam ſingulari beneficio fruuntur leti exultent eiq; maximas gratias referant.

1 Ea eſt igitur religionum antiquitas, ea vtilitas, vt ipſo naſcente mundo, figuratæ ac præſignatæ fuerint, quod pluribus ſacre paginæ confirmare poſſem exemplis, ſi breuitati conſulendum non eſſet, & quæ ad hanc Authenticam pertinent quæſtiones, ad earum declarationem me non reuocarent, aliquando tamen vberiorem de his tractatum annuente Deo promulgaturum non deſpero: ex ijs tamen ali qua clariora in medium afferre nō dubito, & ſi obtrectatoribus meis id extra materiam fortaſſe videbitur, accuratis tamen viris gratum futurum non deſpero.

2 Prima autē religionis figura in Seth: tertio Adami filio clara redditur, vt explicatum eſt. Gen. 4. Is enim cœpit nomen Domini inuocare, atque Deum ſpetiali cultu religioni proximo inuento deprecari, vt explicat Aug. 15. de ciuit. Dei. c. 18. & venerabilis Beda lib. vnico, ſuper Gene. & Thom. Vuald. in doctrina fidei, tomo 1. lib. 3. c. 1. nu. 1. cuius inſtitutum eius filij ſunt amplexi, vt Nicolaus lirenſis in Gen. teſtatur, ijſque ſucceſſit Enoch ſeptimus ab Adamo, qui ambulauit cum Deo. Gene. 5.

3 Filij quoque Ionodab filij Rechab, religionis quendam typum ex preſſerunt viuentes communiter, à vino abſtinentes poſſeſsiones immobilium à ſe abdicantes, patrum mandatis obtemperantes. 1. Paralip. 2. qui collaudantur Hieron. 35. eoſque religioſos appellant. Rabanus in glo. 1. ad Timot. 3. Nicol. Liren. loco citato. Immo ab iſtis religioſè viuendi modum cœpiſſe affirmat, & Thom. Vuald. vbi ſup. c. 2. num. 1. qui eorum vitam noſtræ tempeſtatis religioſis quam diligē-

tiſ-

4 tiſſimè comparat. † Poſtque hos Samuel primus tempore legis religioſorum conuentum pſallentium domino inſtituit. 1.Reg.10. qui prophetæ appellabantur, ac eos monachos dicit Hieronymus ad ruſticum monachum, quos conſequutus eſt magnus ille Dei amore ar-
5 dens propheta. † Helias Thesbite, qui Heliſeo ſibi aſcito prophetarũ religionem penè extinctam reſtituit. 3.Reg.19. & 4. Reg.2. ac in ſolitudine ſimul congregatim viuebant, vt habetur 4.Reg.2. & in Hiſt. tripar.l.1.c.2.& in libro Iſidori.titu.de offi.c.15.atque hos religioſos & principes ſuos appellat Hieronymus epiſt.ad Paulinum, eorumq; conuentus, quos in ciuitatibus habebant, & quod prophetantes Deũ laudantes dicebantur, deſcribit Thom.Vuald.vbi ſupra. c.4.quos religionum Princeps ex Hieronymo dicit Poleonidorus Bactauus, in tract.de antiq.montis Carmeli. lib.1. c.3. col.2.atque Heliam verum religioſum tria ſubſtantialia religionis ſeruaſſe comprobat idē Poleonidorus Bactanus in dicto tract.de antiq.& ſantimo. ordinis Carmeli.lib.1.c.3. col.31.

6 Nec tranſibo Nazareos, quibus religioſè viuendi modus iſte demonſtratur.nume.6. & eorum meminit Ioſeph.de antiquita. iud.l.4.
7 c.3. † Item etiam Eſſeos, Phariſæos, & Seduceos, qui etſi in multis religionis inſtituta ſectati fuerint, vt tradit Ioſeph. de antiquita. iud. lib.18. & de bello Iudaic.lib.2.& Euſeb.lib.8. de præpara. Euangeli. & in lib.Scholas.Hiſto.in rub.deſign.in mor.domi, tamen ob eorum falſas ſuperſtitiones, eorum conuentus hæreſeos, non religioſos ap-
8 pellabimus, vt dicit Hieronym.c.2.in Math.nec etiam omittam. † Sacerdotes Ægyptios qui arctiſsimo vitæ genere obſtricti, ab omnibus mundi curis alieni, in templo commorabantur, quorum mores, & vitam tradidit Hieron.l.2.contra Iouin.c.6.

9 Hunc religioſe viuendi modum per Ezechielem Dominus oſtēdit c.11.his verbis, propterea (inquit) loquere hæc dicit Dominus Deus congregabo vos, & dabo vobis humum Iſrael, & ingredientur illuc, & auferent omnes offenſiones, cunctaſq; abhominationes eius de illa, & dabo eis cor vnum & ſpiritum nouum tribuam in viſceribus eorum, quod Nicolaus Lirenſis inibi de religioſis (& ſic in alium ſenſum) intelligit.

10 Has quidem religiones, quas ſcripſimus typum ac lineamenta fuiſſe harum quæ nunc ſunt nemo non affirmabit † cum omnis vera religio à Chriſto Domino noſtro ſumpſerit exordium, vt ſenſit D.Tho.
11 2.2.q.188. ar.7.in corp. Is namq; † primus omnium tria religionis vota, quæ earum baſes profectò ſunt, & ad quæ ceteræ obſeruationes refe-

referendę ſunt inſtituit,ac Apoſtolis præfixit paupertatem, vel maximè commendans,ac beatos appellans pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt regnum cœlorum. Matth.5. quam Apoſtolis præcepit. Matthæ. 10. & ad eam amplectendam adoleſcentem poſt adimpleta præcepta,perfectionis viam perquirentem,vt neceſſariam hortatur præponens ei theſaurum in cœlo.Matth.19. [Vis (inquit) perfectus eſt] vade,& vende omnia quæ habes, da pauperibus, & ſequere me, quibus extremis verbis obedientiam expresſit, cuius obiectum eſt alios ſequi,& ab alijs duci: caſtitatem vt virtutem à paucis intellectam,& cognitam prædicat.Matth.19.[Sunt (inquit) Eunuchi,qui ſe caſtrauerunt propter regnum cœlorũ,qui poteſt capere capiat,] cæteras verò obſeruationes ſummopere collaudauit, ad opera miſericordiæ diſcipulos induxit.Matth.25.Amplisſima quoque præmia ijs propoſuit,qui forti animo ſubſtinerent,& patienter ferrent aduerſitates,& perſequutiones,beatos appellans: mites,lugentes,eſuriẽtes, miſericordes, mundos corde, pacificos, perſequutionem patientes, maledictos,eiectos,& exprobatos ab hominibus propter Chriſtum. Matth.5.Quæ omnia paſſuros Apoſtolos nuntiat,ac eos confirmat,& ad veram perfectionem inſtituit.Matth.5.

12 Hæc omnia multo magis proprio exemplo docuit, quis enim magis obedientię ſe ſubiecit,quam Chriſtus? qui non ſolum parentibus putatiuis adoleſcens adhuc ſubditus erat. Luc.19. Verum etiã factus eſt obediens vſque ad mortem,teſte Paul. ad Hebr. 5. Caſtitatem verò Chriſti quis vnquam mente concepit? qui de matre virgine,ac ſine macula originali naſci voluit,vt eius conceptio de matre purisſima fieret, vt ea puritate niteretur qua maior ſub Sole nequit intelligi, vt tradit Anſelm. in eo lib. quem de conceptu virginali conſcripſit,paupertatem denique amplexus eſt maximè omnium, ita vt de ſeipſo loqueretur. Luc.9.Vulpes foueas habent,& volucres cœli nidos:filius autem hominis non habet vbi caput ſuum reclinet, cuius paupertatis,teſtis eſt Paul.2.Ad Corinth.8. Scitis enim (inquit) gratiam Domini noſtri Ieſu Chriſti, quoniam propter nos egenus factus eſt cum eſſet diues,vt illius inopia nos diuites eſſemus, quæ paupertas ad ſummam famem eum deduxit,ita vt exurierit. Matth. 21. Et propè fontem ſitierit.Ioan.4.de eius paupertate ſtupet Anſelm. in epiſt.de corp.& ſanguine Dñi. His verbis, [pauper verò,ita fuit vt veniens in mundum non in ſua,ſed in aliena domo naſceretur, & natus propter inopiam loci in preſepio brutorum animalium poneretur: ſtupet Fulgentius in ſermone de Epiphania, ò mundi natura (inquit)

quit)confer mecum quis eſt ille cui exhibes obſequium,& non habet tectum] quis eſt qui præſepe vagitibus implet? Reſponde mihi oro te,dic mihi,cui exhibes laudem?non diu inquirat anima ratione,ſtupens enim video pannos,& intueor cœlos,ęſtuo cũ conſpicio in præſepe mendicum, & ſuper aſtra præclarum,ſed ſubueniat nobis fides, quia ratio naturæ deficit] & tãdem vt vnico verbo eius eximiam ingentemq; paupertatem complectar, non ſolum pauper natus vixit, & mortuus fuit,verum etiam ſeipſum totum nobis tradidit, vt teſtatur Angelicus doctor Thom. Aquinus in Hymno de ſacramento, incipe. Verbum ſupernum prodiens his verbis[Se naſcẽs dedit ſociũ, conueſcens in ædulium,ſe moriens in pretium,ſe regnans dat in præmiũ.] Cęteras verò obſeruationes,ad quas alios induxit,nemo Chriſto diligentius exequutus eſt, qui ſemper prædicationibus intentus erat,& populum nunc in templo,nunc è naui docebat,qui deſerta petijt,longum ieiunium ſubſtinuit orationibus ad patrem vacauit,omniaq; miſericordię opera exequutus eſt:qui exurientibus cibum ſubminiſtrauit,claudos,cecos, mutos, debiles, leproſos, paraliticos, febricitantes,aridos,lunaticos,demonijs oppreſſos, ſanguinis fluxum patientes,& omnes malè habentes ſanauit,& denique mortuos in vitam reuocauit,ut teſtatum reliquit.Matth.14.15.17.21.& denique ſi patientiam Apoſtolis propoſuit, nemo eam conſtantius, fortius, & perſeuerantius tenuit:in quo ne eius vitam percurrentes lõgius noſtram protrahamus orationem, videatur Ciprianus qui Chriſti patientiam,veluti in ſummam redegit.ſerm.3.de bono patientiæ.

13 Huiuſmodi ergo religionem Chriſti monitis,ac præceptis inſtitutam,& fundatam exemplisq; corroboratam, cum animaduertiſſent
14 Apoſtoli † in perfectionis culmine conſtitutam, ab huius mundi curis longe poſitam,cœleſti patriæ proximam,& omni iucunditatis genere refertam,libenti,alacriq; animo conſtanterq; amplexi ſunt:ſuoque exemplo ſucceſſores ad extremum vſque ſeculi permanſuros reliquerunt.Animaduerterunt enim hanc vitæ conſuetudinem ſummis laudibus in cœlum vſque efferre:prophetã in huiuſmodi verba prorumpentẽ. [Ecce quam bonum,& quam iucundum habitare fratres in vnum,ſicut vnguentũ in capite,quod deſcendit in barbam, Barbã Aaron,quod deſcẽdit in orã veſtimẽti eius.] Cuius rei teſtis eſt.S.P. Clemens Petri ſucceſſor,cuius meminit Grat.in canon.dilectisſimis. 12.quæſt.1.ac elegantisſimè eum locum explicauit,Auguſt. eo in loco[iſta (inquit verba Pſalmi:iſte dulcis ſonus,iſta ſuauis melodia,tã in cantico,quam in intellectu etiam monaſteria peperit, & ad hunc

ſonum excitati ſunt fratres,qui habitare in vnum cœperunt,iſte verſus fuit tuba ipſorum,quę ſonuit per omnem orbem terrarum,& qui diuiſi erant,congregati ſunt,& Paulo infra,vnde illi centum viginti, qui ſimul erant in vno loco poſt reſurrectionem Domini,& aſcenſionem in cœlũ,quibus in vno loco conſtitutis ſuperuenit Spiritus ſanctus miſſus à cœlo in die Pentecoſtes,ſic miſſus ut promiſſus, omnes
15 inde erant,& ipſi primo habitauerunt in vnum † qui omnia quæ habuerunt vendiderunt,rerumque ſuarum prætia ad pedes Apoſtolorum poſuerunt,ſicut in Actis Apoſtolorum legitur, & diſtribuebantur vnicuique,prout opus erat, & nemo dicebat aliquid proprium, ſed erant illis omnia communia,& quidem in vnum: ſed erat illis anima vna,& cor vnum:Ergo qui primi audierunt,ecce quam bonum primi audierunt,ſed non ſoli audierunt, non enim vſque ad illos tantum illa dilectio,& vnitas fratrum venit: venit enim, & ad poſteros iſta charitas,& exultatio, & votum Deo vouerunt, & Paulo poſt ex voce huius Pſalmi appellati ſunt,& monachi.]

16 At idem comprobat D. Bernardus in epiſtola ad fratres de monte Dei.Sed hæc(inquit) nouitas,non eſt nouella vanitas, res enim eſt antiqua religionis perfectę fundatæ in Chriſti pietate,antiqua hæreditas eccleſię Dei,à tempore prophetarum pręmonſtrata, iamq; nouæ gratiæ ſole exorta,in Ioanne Baptiſta inſtaurata, & innouata, ab ipſo Domino familiariſſimè celebrata,& ab eius diſcipulis ipſo pręſente concupita,(& Paulo infra)poſt paſſionem verò domino, calente adhuc in cordibus fidelium effuſi eius ſanguinis recentis memoria,ſolitariam hanc vitam eligentibus,paupertatem ſpiritus ſectantibus,& in ſpiritualibus exercitijs,& in contemplatione Dei,pingue otium altero,in alterum zelantibus, deſerta repleta ſunt ex quibus legimus Paulum,Antonium,Macarium,Arſenium, & alios quamplures,in ſanctæ huius conuerſationis Republica conſulares viros,egregia nomina in ciuitate Dei nobiles,& triumphales titulos habentes [de victoria huius ſeculi, & Principis huius mundi, & corporis ſui (hæcBern.)qui idem in libro de Natura, & dignitate amoris diuini.] c.9.expreſſe tradidit. [Laus ergo (inquit)huius diſciplinæ,ab Apoſtolis ſumpſit exordium,qui ſicut à Domino didicerunt,vel à Spiritu ſancto cuius virtute nuper ex alto fuerant induti, modum conuiuendi ſic ſibi inſtituerunt,vt eſſet multitudinis cor vnum, anima vna, & omnia communia,& eſſent vnanimiter omnes in templo; hanc Apoſtolicæ inſtitutionis formam,quidam ęmulantes,non habent domos, vel diuerticula,niſi domum Dei,domum orationis, omnia quæcunq;

fa-

faciunt, in nomine domini faciunt, ſimul habitantes, vno ordine, una lege viuentes, nil habentes proprium, nec ipſa corpora ſua, nec voluntates in ſua poteſtate habentes, ſimul dormiunt, ſimul ſurgũt, ſimul orant, ſimul pſallunt, ſimul & legunt, fixum, & immobile propoſitum eorum obedire prępoſitis ſuis, & ſubiacere eis. (Hæc Bernardus.)

Hoc itaq; Religionis propoſitũ ſummopere à propheta collaudatum, pſal. 132. ſuperius explicato, cùm eius commoda intellexiſſent Apoſtoli reſpondentes Prophetę, & illud amplectentes, Chriſto
17 ſe dicarunt † cùm Petrus omnium Apoſtolorum nomine dixit. *Ecce nos reliquimus omnia, & ſequuti ſumus te,* quo tempore Apoſtoli omnes vouerunt, ac profeſsi ſunt; teſtis eſt magnus Pater, & Doctor Auguſtinus 17. de Ciui. Dei c. 14. cui ſe ſubſcripſit Hieronymus epiſt. 70 contra blasphem. Vigilantij. *Nonne (inquit) diſcipuli Chriſti, nonne Apoſtoli, qui non prius in ſacri diſciplinatus collegio numerãtur, quàm iſtud conſilium altiſſimo voto, & omni cordis deſiderio profeſſi ſunt;* & ne in hoc amplius demoremur, de voto paupertatis Apoſtolorum ſpecialiter meminerunt Clemens Alexandrinus lib. trenorum 3. Chryſoſto. homel. 11. ad Hæbreos, & Euſeb. lib 1. de demonſtrat. Euange. Ca. 8. de voto caſtitatis, Origenes homel. 17. & 19. in Luc. & Epiphan. ſermo 61 contra Phyſicos. Deq. omni voto, & profesſione d. Thom. 2. 2. quęſt. 88. art. 4. ad tertium, & quæſt. 188. ar. 7. in corpore.

Apoſtolorum ergo exemplo commoti, & Chriſti promisſione inducti, innumeri idem uitæ inſtitutum ſequuti ſunt, voluntariam paupertatem, caſtitatem, & obedientiam pro Chriſto amplectentes, ſic omnes qui cum Apoſtolis congregati erãt idem vitæ inſtitutum ſeruabant, erat enim eis cor vnum, & anima vna, act. 4. nec quiſq; eorũ quæ posſidebat, proprium eſſe dicebat: ſed erant illis omnia commu-
18 nia, inter quos † Ananias paupertatis voto obligatus, cum Saphira vxore eius quia de cuiuſdam agri precio fraudauit. B. Petro iubente ſubita morte correctus eſt, Act. 5. tanquam paupertatis voto cõtrauenie ns, ut expreſsit Sum. Pont. Clemens in Epiſto. 4. in cano. dilectisſimis 12. qu. 1. & Vrbanus Pontifex in C. ſcimus ead. cau. & qu. Ciprianus lib. 3. ad Quirinum c. 30. Greg. in Regis. in c. Ananias 17. quęſt 5. Auguſt. ſerm. 12. de temp. & ex hoc loco Religionũ inſtitutio ortum habuit, ut Nicola. Liren. teſtatur Act. 4. qui optima ratione id miraculũ factum eſſe dicit, cùm in moralibus magis moueant exempla, quàm verba.
19 Immo omnes qui in initio naſcentis Eccleſiæ Chriſtum ſequeban-

X tur

tur á religioſorum vita non erant diſsimiles,ut docet Hieronym. de
viris Illuſtribus in vita Philonis: *talem(inquit)apparet primam in Chri-*
ſtum credentium fuiſſe,Eccleſiam,quales nunc monachi eſſe nituntur,& cupi-
unt ut nihil cuiuſdam ſit proprium , & nullus inter eos diues,nullus pauper,pa
trimonia egentibus diuidantur,orationi vacetur,& pſalmis,doctrinæ quoque,
& continentiæ quales & Lucas refert primùm Hieroſolimis fuiſſe credẽtes.
Succedentibus uerò temporibus ſemper Religio eſt ampliata , ac in
diuerſas orbis partes perlata,Apoſtolorum prędicatione;qui diuiſis
inter ſe orbis totius partibus,Chriſti Euangeliũ omni creaturę nun
tiarunt, Iuxta ipſis á Chriſto traditum præceptum.

At feruore illo ſanctiſsimo in humanis pectoribus tepeſcente, ge-
20 neris tamen humani inimici inſidijs † ſegregatim , ac diſtinctim vi-
21 uere cœperunt,effectumq. eſt hoc † ut duplex eſſet Chriſtianorũ ſta-
tus,alter religioſorum qui,diuinis officijs,ſacriſq. celebrãdis eſſent
addicti,& hi clerici appellãtur:alter uerò ſecularium,ut tradit Hie-
22 ronymus á Gratiano adductus in C. duo ſunt 12. quæ. 1. † erat Reli-
gioſorum amictus linea tunica , ſuper quibuſcumq; veſtibus , quam
Iacobus Apoſtolus primus HieroſolimitanusEpiſcopus,ex more Le
uitico,veterumq. Sacerdotum ſibi aſſumpſit, Leui. 16.

23 Recepit tamen ſancta Religio varia diuerſis in Regionibus incre
menta,& primùm in Ægipto,vnde Paulus,Antonius, Macarius,& in
numeri alij orti ſunt,quorum monachorum numerum affert Hiero
nymus in Epiſtola ad Euſtochium,eorumq; vitam ſummis laudibus
effert Chriſoſtomus homil. 8. in Matth. & homil. 78. in Ioannem.
Inde in Africam perlata eſt quorum vitam nec ſcire, nec poſſe lauda
re Manichæis opponens teſtatur Auguſt. lib. 1. de mon. Eccle. cath.
24 cap. 31. eadem in Europa ſentit incrementa † refert enim Auguſtin.
c. 32. & 33. oper. proxim. addu. ſe Romæ, ac Mediolani Religioſo-
rum Clericorum conuentus vidiſſe,quos ſummis laudibus prædicat
atq; huiuſmodi vitæ obſeruationem clericis præponunt Eugenius ,
& Leo Sum. Pont. in Can. neceſſaria. Vrbanus in c. ſcimus,& Augu.
in can. quia tua fraternitas 12. quæſt. 1.

25 Sed quia omnis Religio quantumcumq; bene ſteterit á paternis
traditionibus declinauit, quod ſignificatur Apocalip. 12. ibi quod
caritatẽ reliquiſti primam,ut teſtatur inibi Nicola.Liren. hac de re
eam , quam diximus Religionem , quæ á ſecularibus diſtincta pri-
ma ſanctorum Apoſtolorum documenta,ac veſtigia ſectabatur,cùm
26 in multis diſtractam á ſancto illo inſtituto vidiſſet † D. Marcus Euã
geliſta primus omnium Alexandriæ Ægipti reformauit , eiſq. regu-

lam

lam tradidit,particulares eorum conuentus inſtituens, eos ſingulari nomine cultores vocans,ac etiam mulierum conuentum ædificauit:cultrices eas appellans,ut ſcriptum reliquit Philo eius contemporaneus meminit Euſeb. lib. 2. Eccleſiaſt. Hiſt. c.17. 18. & 19. Philonis verba circa regulam illis traditam,ab Euſebio relata ſunt hęc; *Quod primo omnium renuntient facultatibus ſuis,qui ſe ad huiuſmodi philoſophiam dederint,& bonis ſuis quibus intereſt cedant,tum deinde,ut omnes vitæ ſollicitudines procul abijciant,& extra vrbem egreſſi in hortulis, uel exiguis quibuſdam agellulis degant,refugientes imparis propoſiti conſortia, & vitæ diſſimilis contubernia,ſcientes impedimento eſſe, hoc arduum volētibus iter virtutis incedere:*(& infra) *eſt autem in ſingulis locis conſecrata oratio ni domus quæ appellatur ſemnon, uel monaſterium. Semnon autem in noſtra lingua ſignificare poteſt honeſtorum conuen iculum,in quo ſecedentes(inquit) honeſtè,& caſte vitæ miſteria celebrant:nihil illic prorſus quo ad cibum, potumq; pertinet inferentes,uel ad reliqua humani corporis miniſteria,ſed legis tantum libros,uel volumina Prophetarum,hymnos quoque in Deum,ceteraq; his ſimilia in quorum diſciplinis, exercitus inſtituti, ad perfectam, beatamq; vitam ſtudijs iugibus coaleſcunt:* & paulò poſt *cōtinentiam uerò,uel ut fundamentum quoddam primum in animo collocant & ita demum reliquas ſuper hanc pergunt ædificare virtutes.* Hæc & alia plura Philo in lib. de vita Theorica,quem propter id opus conſcriptum inter doctores Eccleſiaſticos commemorat Hieronymus lib. de viris Illuſtribus.

27 Hos uerò quos ſupra diximus religioſos,qui ab Apoſtolis originem trahentes,vitam à ſecularibus ſegregatam ducentes, & à Diuo Marco reformatos cùm diſtractos,ac extra perfectum eis iter traditum,incedentes cōſpexiſſet magnus pater Auguſtinus, in priſtinam reducere formam decreuit,qui cùm à Valerio Hypponenſi Epiſcop. clericus ordinatus fuiſſet clericorum conuentum ibi congeſſit,eiſq. ultra prædictas alias regulas tradidit,quod teſtantur Vincentius in ſpeculo doctrinali lib. 19. c. 16. & in ſpecul. Hiſtor. lib. 16. D. Antonin. Archiepiſcopus Florentinus in 2. par. ſuæ choron. & alij multi. quos in id attulit Frater Paulus Morigia ordinis Ieſuatorum in hiſto.religionum c. 8 atq; has Religiones non ab ipſis Sanctis proprie ex quibus nominantur, ſed ab Apoſtolis, ac Euangeliſtis in Chriſto fundatas,aduerſus Vuitclef doctè, ac eleganter concludit Thomas Vualdus in doct. Fidei tom. 3. tit. 9.

Et ex huiuſmodi regula diui Auguſtini,canonicorum regularium nomen ſumpſit congregatio illa magna, ac ſancta, ut colligitur ex tex. in c. cùm cauſam de electio. in fine,ac de his omnibus extat Eu-

genij IIII. quoddam priuilegium prædictis canonicis regularibus, indulctum,cuius ſit mentio in quodam conſilio Paduani collegij inter conſilia Zabarellæ inſerto,& eſt num. 14.

Sed priuſquam ulterius progrediamur Lectorem candidum, ac politum ne culpæ nobis id aſcribat,monere debemus ,in hoc Religionum breui tractatu eum conſtituiſſe ordinem,ac modum. Religiones ſcilicet omnes tum monachorum & fratrum,tum etiam militũ, quinque regulis ſubijcere ſanctorum .ſ. Petri Apoſtolorum Principis,magni Baſilij,doctiſſimi Auguſtini,ſanctiſſimi patris Benedicti, ac pauperrimi,humillimiq. Franciſci; & ſi ex his quatuor ſint Regulæ approbatæ ut habetur in c. pernitioſam 18. quæſt.2. & D. Antoninus teſtaturin Sum. 3. par. tit. 16. c. 1. num. 5. & Boetius in tracta. de ſtatu,& vita heremi. in principio,& Silueſter in verbo Religio 1. nu. 7. quo loci omnes quæ infra deſcribentur religiones ſub his militare regulis deſignat.

His quatuor.ea de cauſa,& quintam addimus,nã cùm clerici tam ſeculares,quam regulares nulli regulæ ſubiaceant, ſed ab Apoſtolis deſcendant,quorum princeps eſt D. Petrus, merito ſub eius norma & Sum. Pont. conſtitutionibus militare dicendum eſt. Huic ergo B. Petri Regulæ,ut diximus,de qua primum ſermo nobis peragendus eſt regulares,ac ſeculares clericos pro ſui ortus tẽpore ſubijcimus, quem & in alijs ordinem ſeruabimus ,quod ſi recentior tempore aliqua Religio antiquiori inuenietur præpoſita, id nõ ex inſcitia, ſed ordinis ſuperdicti ſeruãdi gratia factum eſſe animaduertendum eſt.

SVMMARIVM EX CAP. II.

1 *ORDO Canonicorum Regularium à Petro Apoſtolo inſtitutus à diuo Auguſtino reformatur.*
2 *Ordo Canonicorum Regularium reformatur pluribus tẽporibus.*
3 *Canonici Regulares Lateranenſes nuncupantur,& ex quo.*
4 *Canonici Regulares omnes alios ordines præcedunt.*
5 *Canonicorum Regularium habitus.*
6 *Canonicorum Regularium generalis per annum durabat,nunc per triennium.*
7 *Generalis à prioribus,& Abbatibus eligitur.*
8 *Canonicorum Regularium ordo in Italia tantum comprehenditur,licet in Hyſpania,& Gallia, nomen antiquum in quibuſdam Eccleſiis retineant.*
9 *Monaſteriorum numerus.*
10 *Eccleſia S. Ioannis Lateranenſis fuit Canonicorum Regularium.*

11. *Mona-*

11 *Monaſterium Sancti Petri ad Aram Neapolis antiquiſſimum eſt totius Religionis.*
12 *D. Petrus Neapoli primum ſacra fecit, & primum Epiſcopum inſtituit.*
13 *Fabius Iordanus laudatur.*
14 *Canonicorum Regularium nunc viuentium numerus.*
15 *Ioannes Lopez de Bolagnos commendatur.*
16 *Sanctorum Numerus.*
17 *Summi Pontifices huius ordinis.*
18 *Cardinalium, & Epiſcoporum numerus.*
19 *D. Alfonſus de Herrera Epiſcopus Arianenſis.*
20 *D. Gabriel Flamma Epiſcopus Chiozę.*
21 *D. Hyppolitus Caracciolus,*

CAPVT SECVNDVM.

1 CANONICORVM uerò Regularium ordo ab Apoſtolis, ut diximus inſtitutus à diuo Auguſtino reformatus, nouiſq. documentis ornatus in vniuerſum orbem cum Chriſtiana Religione dilatatus eſt, ſicq. illum ſanctè viuendi modum, omnes fere clerici ſunt amplexi.

2 Hic ut moris ſolet eſſe vetuſtate collapſus à quodam Iuone primum reformatur anno 1080. ſub Gregorio VII. Pont. Max. & Henrico IIII. Occidentali Imperatore, in Oriente uerò Imperantibus Conſtantino VI. Nicephoro III. Botoniate I. & in Regno Caſtellæ. & Leonis regnante Alfonſo VI. Aragoniæ Sancio I. Galliæ Philippo I. & Neapolis Græcis Imperatoribus nominatis, & iterū anno 1380 inſtauratur pariterq. anno 1396. priſtinum ſtatum recuperauit, Bartholomei Columnæ, & Iacobi Auogadri V. I. D. opera, atq, uirtute, & S. Mariæ de Frigionaria nomē ſumpſit, ex quo monaſterium illud ubi reformatio cœpit, hoc erat titulo inſignitum 3000. paſſibus à nobiliſsima ciuitate Lucenſi diſtans, & in monaſterijs S. Mariæ de Caporeto, & S. Crucis de Mortana, & S. Mariæ Gratiarum Nouariæ diuerſis temporibus, antiquæ diſciplinę reſtituitur. Hodie uerò non ſine magno Bonorum dolore aliquantulum relaxatus cernitur.

3 I Lateranenſes Canonici Regulares nuncupantur ex quo Baſilicā illam 800, fere annis poſſederint.

Huius

4 Huius ordinis religioſi ſes alios præcedũt,&ſi diu inter ... D. Benedicti quos nigros vocant,& ipſos fuerit diſceptat... men controuerſiæ finem impoſuit in iſtorum fauo... ſen... ferendo Pius IIII. Pont. Max. ut ex eius decreto a...ret ... 18. Ianuarij 1564. in quo clericos ab Apoſtolis or...ine... appellat, quod ad verbum retulit Nauarrus in tra... in 4. par. ſuper c. ſtatuimus. 19. quæſt. 3. in princ...

5 Habitus † eorum tunica eſt ex Scoto albo qua... licea cingunt, eiq; albã ēt lineam,ſed breuiorē ... qui antiquus clericorum eſt habitus, & caput ... corum formæ ſimili cooperiunt,& extra dom... pallium deferunt.

Generalem ſemper habuit Rectorem † cuius ad... annum tantum durabat,donec ad triennium extenſ... fu... XIII. Pont. Max. Imperio anno 1580. à quo ſcilicet ... es fuere quorum primus D. Theodoſius Placentinus,... D. Petrus Frãciſcus Veronenſis,& qui ... regit tertius ... lus de Caſalo.

7 Eligitur autem in Generali Capitulo à Prioribus, & Abbatibus Monaſteriorum.

8 Non diuiditur in Prouincias ordo iſte,& quod mirum eſt ... vaſtus ordo † in Italia tãtum comprehenditur,&ſi in Hyſpania,& Gallia in nonnullis Cathedralibus Eccleſijs adhuc antiquum Regulariũ nomen ab illis Canonicis retineatur, ut Nauarrus diuerſis in locis teſtatur in ſuo tract. de Regular. & præſertim in 3. commen. nu. 25. quod Ioannes Nigraualle repetijt in tract. de ortu ordinis Canonicorum Regulariũ vbi infraſcriptę Cathredrales Eccleſiæ enumerantur quas adhuc uſq; retinent.

In Hyſpania ſunt XVII.

In Gallia XVI.

In Germania XIII.

In Sicilia Catanenſe VI.

In Italia uerò & in Anglia omnes Eccleſiæ cathedrales erant Canonicorum Regularium.

9 Monaſteria igitur quæ in Italia ſunt numerum continent LXIIII.

10 Horum antiquius eſt S. Ioannis Lateranenſis, ſed ex ijs quæ poſsi

11 dentur nunc à Religione † eſt S. Petri ad Ara Neapolis, ſic nuncupa

12 tum quod ibi † D. Petrus cùm primùm ex Antiochia Italiam appulit,ſacra feciſſe,& primum Epiſcopum Aſprem Neapolitanum mira culo

S... de Pic... od
...um illud antrum...
...CC. fere stadia... o,
...amq; patet Regia uia acc... bus...
... ad hanc Illust. Ciuitatem Neap... accuratiſsimè pe...
...imus Legalis diſciplinæ interpres, & omni ſcientiarum genere
refertus Fabius Iordanus in ſuo de Ciuitatis Neap. deſcriptione e-
legantiſsimo opere.

In Regno quoq; noſtro habent in Inſula ...remitana, quam ...
poſsident, pulcherrimum cum fortiſsima ...e Cœnobium...
...orum ſecularium auxilio à Turcarum ...equentis...nis...
...ibus haſtenus defenderunt.

14 Religioſorum uerò numerus eſt 1...

Sanctorum quidem numerus max... eſt, prout de tam antiqua Religione credi poteſt, quorum qui... potuerunt, nomina per Menſium dies, ad Martirologij for... alio edemus particulari opere, quem ſic ordinatum ad nos tra... it merito vitæ probitatis,

15 & doctrina laudãdus accuratus vir † D. Nicolaus Lopez à Belo... Hiſpanus, qui ſua opera atq, diligentia in his peculiaribus R... num rebus obtinẽdis dum Romę eſſet, maximo fuit mihi a...

16 Eſt igitur hic quem dixi numerus à plurimis grauisſim... bus deſumptus 335. & ſi Volaterranus lib. 20. cap. 3. ... eſſe voluerit, ex quo Pio V. ita decernente XVI. fuere...

Dignitatibus omnibus illuſtratus etiã fuit ordo ... laterranus author grauisſimus loco citato refer...

17 Summos Pontifices habuit LIIII. inter quos ... ...eos qui ex ordine Præmonſtratenſi, & S. Sal...

18 Cardinales amplius 300. ...

Sic etiam, etſi certus non habeatur Arc... rumq; numerus, maximum fuiſſe crede... bus Eccleſijs præſunt, quatuor tantu...

19 Herrera Hyſpanus Arianenſis Epiſ... tis, & ſanctitatis nomine Eccleſia... entiarum omnium doctisſimus, & dum ... ſcri... Ludouicus Grauinas Caſtri Maris Stabiarum ... rum conſcripſit, quem Clypeum militantis Eccleſiæ nunc...

Innumeri etiam ſunt qui ſuis ſcriptis Eccleſiam, R...onemq; il-
luſtra-

luſtrarunt tametſi uſque à Ioannem de Nigra ualle enumerantur tantum 82. ſed librorum quos ſcripſerunt infinitus eſt numerus, inter quos Hugo de Sancto Victore Cardinalitia fulgens dignitate, & maximus Theologus, cuius eximiam doctrinam eius ſcripta teſtantur. Item Petrus Damianus Epiſcopus Oſtienſis, & Cardinalis, qui Cardinalatui, & Epiſcopatui abdicans in Cœnobium S. Mariæ Rauennatis vnde exierat reuerſus & priuatam eligens vitam multa
20 ſcripta reliquit, & nouiſſimis his temporibus † D. Gabriel Flamma omnium ſuæ tempeſtatis concionatorum facile princeps, qui multa in Theologia ſcripta, necnon ſanctorum vitas Etruſca lingua. & ſpiritualia carmina reliquit, & Epiſcopus Chiozzæ deceſſit.

21 D. Hyppolitus Caracciolus Nobilis Neapolitanus, famatiſſimus ac lepidiſſimus Concionator, & alij multi quorum nomina recenſere longum eſſet, cùm Ioannes Nigra valle, & D. Auguſtinus Veronẽſis Canonicus regularis latè de hoc ſcripſerit.

Hunc etiam ordinem plurimi, & ſanguine, & dignitatibus clariſſimi ſunt ingreſſi, & præcipuè duo Imperatores, duo Reges Galliæ, Rex Britanniæ, eiuſq; filius, Dux Lotharingiæ, quatuor Duces Venetiarum.

SVMMARIVM EX CAP. III.

1 *ORDINIS Canonicorum Diui Marci Mantuæ inſtitutio.*

CAPVT TERTIVM.

AD eorum quoque exemplum alios etiam Canonicos habemus, ut ſunt Canonici Diui Marci Mantuę reſidentes. quos à Diuo Marco Euangeliſta originem habuiſſe pluribus Sum. Pontificũ teſtimonijs comprobat Frater Paulus Morigia in Hiſtor. Relig. c. q. atq; hos Canonicorum regularium veſtibus vti deſcribit, præterquam quod omnia ueſtimenta alba deferunt, habent tantum illud Cœnobium [illegible] Henrico Mantuæ Epiſcopo anno Domini 1150. ædificatum.

SVMMARIVM EX CAP. IIII.

1 *ORDINIS Canonicorum S. Georgij in Alga, origo, & tempus,*
2 *Beatus Laurentius Iuſtinianus huius ordinis Illuſtrator.*
3 *Ioannes Vincentius Porta commendatur.*
4 *Habitus Canonicorum Azzurinorum.*

CAPVT QVARTVM.

1 ITEM etiam ſunt Canonici S. Georgij in Alga azzurini nuncupati qui licet ab Antonio Corrario nobili Veneto, qui poſtea in Cardinalium numerum fuit adſcriptus, ea in Ciuitate ſub Gregorio XII. inſtituti fuiſſent An. 1407. Imperantibus in Occidente Roberto Bauaro, in Oriente Manuele II. Paleologo Ioanne II. Caſtellę Aragoniæ, Martino Portugalliæ Ioanne I. Franciæ Carolo VI. & Neapoli Ladi-
2 ſlao Regnantibus,eorum tamen Princeps dicitur † B. Laurentius Iuſtinianus primus Venetiarum Patriarcha,qui hanc Religionem illuſtrauit,cuius Imaginem cum alijs multis virorum Illuſtrium vidi a-
3 pud Ioan. Vincentium Portam virum omnibus virtutibus & ſciẽtijs ornatiſsimum,pluribus etiam regulis,& diuitijs auxit,Gabriel Candelmera,qui deinde in Sum. Pontif. aſſumptus Eugenius IIII. dictus
4 fuit † amictum habent cęrulei coloris, votum ſollemne profeſsionis non emittebant, ſed à Maximo illo Chriſtianæ Reipu. reformatore Pio V. ut illud emitterent præceptum fuit.

SVMMARIVM EX CAP. V.

1 *CLericorum Boni Ieſu ordo Rauennæ inſtitutio.*
2 *Clericorum Boni Ieſu numerus.*
3 *Habitus Clericorum Boni Ieſu, & inſtitutus.*

CAPVT QVINTVM.

1 SVCCEDIT huic noſtris ignota,ſed Religioſa Clericorũ cõgregatio quæ Boni Ieſu nomine inſignitur,hæc Rauennę inſtituta fuit diuino monitu à quadam probatiſsima virgine ſanctitatis fama,&

di criminis gratia, proiecerant ad eundem fluuium, tali perterritus ſpectaculo, oculis madentibus, quibus modis hoc malū reprimi poſſet mente agitabat, cumq; orationibus vacaret, quas uniuerſo Clero indixerat, orans in ſecreto aliam audiuit vocem, Innocenti vade conſtrue mihi ſollemne hoſpitale de bonis Eccleſiæ, pro ſubſtentatione pauperum peregrinorum, & infirmorum, præſertim ad recipiendos infantes proiectos ne pereant in corpore, & anima; huic ille admonitioni nulla mora adhibita parendo Hoſpitale tranſtiberim magnificentisſimum extruxit, ſumptum vberrimum pro nutricibus contulit quę interdū mille numero exiſtebāt priuſquā ſexus infantes expoſitos impietate, vel inopia parentū alebant, proq; eorū veſtitu, alimētis, & eruditione, ut maſculi diſciplinis, ſcientijs, doctrinis, ac bonis moribus, & quibus modum viuendi habeant artibus erudiantur, fœminei, ſexus in exercitijs muliebribus, & honeſtis moribus exerceantur, & nuptui collocandæ dote prouideātur, ut inde etiam premia laborum habeant Magiſtri, & magiſtræ puerorum, Medici, Chirugici, Matronæ, Miniſtri & ſeruitores vulneratorum lāguidorum, & id genus infirmorum, quo ſic inſtituto, ne rectoribus hoſpitale careret, ſex viris pijs, & doctis, illius curam ipſe commiſit (quos magiſtros fuiſſe Epomerides & tabarda, ſiue palliū quibus Fratres Hoſpitalarij ipſorum ſucceſſores vtuntur deſignat) nulli alij ordini ſubdēs regendum perpetuo tradidit, & eos qui petitum è Gallia certum modum viuendi è Ciuitate, quæ dicitur Mons Peſſulanus ad illum venerant, voto hoſpitalitatis addixit, & ultro volentes obſtrinxit, & ex irreligioſis, Religioſos reddidit, & monaſterium iuxta hoſpitale illis erexit, Hoſpitaliq; coniunxit, vtramq, domum Religioſam reddidit. &c.

Illorum autem curæ injunxit ut ij, & eorum ſucceſſores Hoſpitalitati vacantes non ſolum recipiant hoſpites peregrinos, cæteraq, miſericordiæ opera exerceāt, ſed etiam cæcos pauperes, & tecti egenos, vagos, infirmoſq; in plateis decumbentes attrahant, & reducant, & curam illorum ex facultatibus Hoſpitalis, ac eleemoſinis habeant, Illud propheticum exequentes Iſaiæ 58. *Frange eſurienti panem tuum, & egenos vagoſq. induc in domum tuam, cùm videris nudum cooperi eum, & carnem tuam ne deſpexeris,* Et ut Samaritanum illum imitentur, qui inuento diſpoliato, & vulnerato miſericordia motus erga eum, alligauit vulnera eius infundens oleum, & vinum, & etiam imponens illum in iumentū ſuum duxit in ſtabulum, & curam eius egit. Hiq; etiam paruulos non baptizatos ad Hoſpitale proiectos, quos mulieres fornicariæ clam perimerāt, ſinant Baptiſmo venire ad Chriſtum iuxta illud.

Sinite paruulos venire ad me. procul dubio credentes id Chriſto factum iri, quid quid vni ex minimis (quorum ad inſtar hos fieri idem vult) factum fuiſſet. Hoc Hoſpitale (ſi rectè Io. Dlugoſus ſcripſit) ſub ſaxo Neronis, ſeu arce Romæ eſt ſitum, quod ex proprietate ſitus, Hoſpitale in Saxia de Vrbe appellatur, uel potius à natione Saxonum, quæ illam Romę partem incoluit.

3 Rectores huius Religionis ab Hoſpitalitate, quam ſollemni voto profeſſi ſunt, & exercere tenentur Hoſpitalarij dicti ſunt; & Sancti Spiritus ea de cauſa nuncupantur, quia ordo iſte per reuelationem S. Spiritus eſt adinuentus.

Quæ quidem omnia ex libro quodam, qui in Hoſpitali S. Spiritus Romæ conſeruatur, cui titulus eſt Epitome Xenodochij M. Alberti Raſſei Schebreſienſis, Fratris ordinis S. Spiritus excerpta

4 Sunt, opera, & diligentia peritiſsimi, ac Religioſiſsimi viri † Flaminij Ricij ex congregatione Clericorum Regularium Oratorij S. Hieronymi de Vrbe ſic ergo Innocentius I I I. Optimus, Maximusq; Pontifex ordinem iſtum inſtituit, anno 1201. Imperantibus in Occidente, Philippo, in Oriente Alexio I I I. cum Angelo, Caſtellæ Alfonſo V I I I. Leonis, Alfonſo V I I I I. Aragoniæ Petro I I. Luſitaniæ, Sancio, Franciæ Philippo I I. & Neapoli Federico Sueuo, qui poſtea Imperator fuit; De confirmatione, tamen ordinis ab Innocentio I I I. conſtant ex ſuo Diplomate in Bibliotecha Vaticana in eius Regiſt. Tom. I I I. & ab omnibus alijs ſucceſſoribus confirmatus; & ſummis priuilegijs ornatus.

Fuit hic ordo in infirmorum ſubſidium inſtitutus vt ex profeſsione eorum conſtat, qui enim profitetur dedicat ſe Deo &c. Et Dominis ſuis infirmis vt omnibus ſuę vitę diebus ſeruiat illis.

Tria vouent ſolemnia vota, & veri denique ſunt Religioſi.

5 Eorum habitus communis cum ceteris clericis eſt, at ſuper veſtem & palliũ ad latus ſiniſtrũ Crucẽ huiuſmodi ☩ albi coloris imponũt.

Non diuiditur in prouintias Religio iſta.

6 Sed domus quas prioratus vocant habet 648.

Conuentus habet decem.

Et Fratres 600.

SVMMARIVM EX CAP. VII.

1 ORDINIS *Clericorum Regularum Theatinorum fundator.*

2 *Theatini vnde dicantur, & vnde Paulini.*

3 *Theatinorum inſtitutum.*

Theati-

4 *Theatinorum habitus.*
5 *Generalis Sixto V. Iubente creatus fuit.*
6 *Monaſteriorum numerus.*
7 *Clericorum numerus.*
8 *Prælatorum numerus.*
9 *D. Ioannes Baptiſta Tufus Epiſcopus commendatur.*
10 *D. Ioannes Galeotus Neapolitanus laudatur.*
11 *D. Baſilius Pignatellus & alij.*

CAPVT SEPTIMVM.

1 ALIAM quoque Clericorum habemus Religionem, quæ prima fuit inter eas quę contemplationi, & ex illa deſcēdētibus actionibus vacāt. Hanc ſi quidē inſtituit Don Petrus Carrafa, qui Epiſcopatu Theatino renuntians cū Caietano Tinneo Vicentino, Apoſtolico Protonotario, Bonifacio Colli. Alexandrino, & Paulo Romano, poſtq; per annum ſimul commoraſſent, & conſtitutiones aliquas condidiſſent, in D. Petri Apoſtolorum principi templo dicato Iuxta arā vbi Sanctorum Petri & Pauli reliquię conſeruantur eiuſdem Eccleſiæ clero interueniente, Religionis Tria eſſentialia, & ſubſtantialia vouere in die exaltationis S. Crucis anno 1524. Clemente VII. Eccleſiam Gubernante, & Imperium Romanum Hyſpaniæ, ac vtriuſq; Siciliæ Regna V. Carolo inuictiſsimo, Luſitanum verò Ioanne III. Francum autem Franciſco I.

2 Theatini a pluribus ea de cauſa nuncupātur quod eorum inſtitutor Don Petrus Carrafa Epiſcopus, vt diximus, fuit Theatinus. ab alijs vero Paulini quia idem Epiſcopus in ſummum Pontificem aſſumptus anno 1555. eodem V. Carolo Imperante ac Hyſpaniam Regente, eodemq; Ioanne III. Luſitaniæ, Henrico VIII. Franciam, & Philippo eiuſdem Caroli filio Neapolim, Pauli IIII. nomem ſibi aſ-
3 ſumpſit † in communi viuunt, vt cęteri Religioſi perfectiſsimam ac extremam obſeruantes paupertatem, cum nec in cōmuni nec in particulari aliquid poſsideant, nec victum quærirent, ſed ælemoſinam domi expectent (magnum quippe immenſæ Dei prouidentię clarum, ac euidens ſignum) Canonicas horas congregati in Choro decantāt, ſed humili, & ſimplici tono & bis in die ad communem mentalem orationem conueniunt in Choro, confeſsiones diligētiſsimè audiūt

& non

& non nulli paucis ab hinc annis magno cum feruore doctè, & ſuauiter Dei Verbum Euangelizant, & morientibus maximo cum feruore, & diligentia præſtant auxilium; Eccleſias quo ad cultum diuinum ſpectat ornatiſsimas & politiſsimas habēt, ita vt deſiderari amplius nil poſsit, ſollemniter vt cæteri Religioſi profitentur, & tandem, vt vnico eorum laudes verbo complectar, veri Religioſi Chriſti imitatores ſunt, & apparent.

Nulli ex quatuor Approbatis ſubiacet regulæ, ſed proprijs regitur conſtitutionibus.

4 Pro indumento vtuntur nigrâ talari tunica, aliamq; deſuper imponunt leuioris panni manicis quidem amplioribus, quam à ſecularibus clericis portari conſuetum eſt, caligis albis ac vilibus vtuntur.

Probationis annum ad inſtar aliarum Religionum habent, ſed illud peculiare tamen ſeruant, quod Nouitij prius per quatuor mentium ſpatium veſte ab alijs Nouitijs differēti probantur ante quam ad nouitiatus annum admittantur, quo elapſo tempore veſte nouitiorum communi induuntur, quæ profeſsis eſt ſimilis, ſed Benedictione tamen differens, & inde annus incipit currere.

5 Hæc congregatio ab ipſo ſui ortus tempore vſque ad annum 1588 abſq; generali profeſſo gubernata fuit, ſed ſingulis annis Capitulo Generali in vna ex eius domibus congregato, ibi Religionis negotia gerebantur, quo peracto illius domus præpoſitus cum aliquot patribus de negotijs in anno illo occurrentibus differebat, ſed Sixto V. Pontifice Maximo Iubente ad vitam duraturum Generalem, Elegerunt ſibi pr. die quinto Maij Ianuæ D. Io. Baptiſtā Milanū Venetum.

6 In prouintias non diuiditur cum in Italia tantum Continetur, ſed domos habet X V. tres ſcilicet Neapoli, Romę duas, Venetijs, mediolani Placentię Ianuæ, Paduæ, Cremone, Capuę, Litij; Veronę, ac Florentiæ ſingulas.

7 Religioſi omnes tercenti ſunt.

8 Claruit Religio eorum inſtitutore Summo Pontifice.

Duobus Cardinalibus Placētino ſcilicet & Aretino, qui Archipræſul fuit huius Clariſsimæ Ciuitatis Neapolis, & magno cum ſanctitatis nomine deceſsit.

Archiepiſcopo vno, & duobus Epiſcopis; quibus addendus eſt

9 † Reuerendiſsimus D. Io. Baptiſta Tuſus Epiſcopus Acerranus Inter pręcipuos huius Religionis Patres connumerandus & D. . . . . .

10 Vitellus nunc in Epiſcopum Carinulę electus † D. Ioannes Galeotus Generis nobilitate, doctrina, & humanitate pręclarus, nec non Vir.

Summi

Summi Ingenij, & in gerendis negotijs dexterrimus.

Duos Fratres ſanguine, & Religione habet Famatiſsimos & lepidiſsimos Concionatores nempe D. Paulum à Toloſa & D. Marcellum ambos Neapolitanos, habet prçterea alium Celeberrimũ Concionatorem a Natiuitate luce priuatum Ianuenſem inter quos meritò connumerandus eſt D. Deoniſins Lanfraricus lepidiſsimus ac eru
11 ditiſsimus concionator. Nec non † D. Baſilium Pignatellum, ſanguine ac doctrina clariſsimum: habet prætcrea D. Benedictum Mandina, qui cum eſſet inter bonos Neapolitanæ Curiæ aduocatos, ſæculo relicto Religionem eſt ingreſſus, quod etiam ſecutus fuit alter doctus etiam cauſarum patronus Proſper Tripes, & maxime expectationis eſt adoleſcens D. . . . . de Ponte filius Io. Franciſci de Ponte Regiæ Cameræ Summariæ Prçſidentis viri omni ex parte egregij ac peritiſsimi.

SVMMARIVM EX CAP. VIII.

1 *ORDINIS Clericorum S. Pauli decollati initium.*
2 *Carolus Borromeus Cardinalis collaudatur.*
3 *Religionis huius Inſtitutum.*
4 *Clerici huius congregationis Bernabini nuncupantur ab alijs Clericis.*
5 *Cardinalibus Borromei, & ab alijs S. Pauli decollati.*
6 *Collegiorum ac Clericorum numerus.*
7 *Clericorum habitus.*
8 *Officia Religionis.*
9 *Generalis quantum durat & eorum numerus.*
10 *D. Matthias Maynus laudatur.*
11 *Franciſcus Maynus Commendatur.*

CAPVT OCTAVVM.

1 HIS ferme temporibus ortum habuit alia præclara Regulariũ Clericorũ Religio, quæ Sancti Pauli decollati nuncupatur, Hæc ſuum habuit exordium a tribus viris Sanctiſsimis Franciſco Maria Zaccaria, Cremonenſi Patritio, Bartholomeo Ferrera, & à Iacobo Antonio Storigio Mediolanenſibus Anno 1524.

Sub Pontificatu Clementis VII. Carolo V. Imperante, Hæc non

Hyſpanis, & Neapolitanis Dominante Franciſco Valeſio Gallorũ, &
& Ioanne III. Luſitanorum Regibus in Ciuitate Mediolani, vbi hi
probatiſsimi viri ſimul de diuinis, ſpiritualibuſq; rebus perſępe col-
loquia habuere, quorum ſuauitate plures inducti huiuſmodi exerci-
tationi operam nauabãt, Donec creſcente Dei ſpiritu de congrega-
tione ſub Clericali habitu facienda cogitarunt, & Clementem VII.
adiere qui cohabitandi, profitendi, alioſq; recipiendi conceſsit fa-
cultatem, Anno 1533.

Demum Gregorio XIII. Pontifice Maximo Romanã Eccleſiam
Gubernante ab eo conſtitutiones condendi poteſtatẽ obtinuere, in-
2 teruenientc Sanctiſsimo, & Preſtantiſsimo S.R.E. Cardinali † Carolo
Borromeo Mediolanenſi Archiepiſcopo, cuius sãctitatis odore totus
repletus eſt mundus, ſimulq; gaudent hęc noſtra tempora talem ha-
buiſſe virum qui eam illuſtrauit & multis ſanctis operibus plenus,
animam Creatori reſtituit Anno 1584. de menſe Nouembris.

3 Animarum ſaluti ſummo ſtudio, & charitate vacare cæperunt, præ
dicationibus confeſsionibus, alijſq, ſalutaribus remedijs & primum
Collegium Mediolani ſundarunt, Sancti Barnabæ Eccleſiam obtinen
4 tes, ex quo † Barnabini ab aliquibus nnncupantur, ab alijs verò Cle
rici regulares Cardinalis Borromei, nam ipſum habuere fautorem
& penè fundatorem, & ab alijs S. Pauli decollati quod ſibi titulum
elegit congregatio huius namq; Sanctiſsimi Apoſtoli, non modo do-
ctrinam, ſed actiones quoq; imitari conantur; Regulam Aliquam
non ſeruant ſed propijs viuunt conſtitutionibus, Anno Religionem
experiuntur Iux. a Concilio Tridentino conſtitutam formam; de-
inde ſollenniter in ea vt Cæteri Religioſi profitentur, Bona in Com-
muni habere poſſunt, ſed paupertatem in particulari arctiſsimam
ſeruant.

In Prouintias Congregatio iſta non diuiditur, ſed in Italia ſolum
comprehenditur.

5 Domus quas Collegia vocant ſeptem habet quarum prima, eſt Me
diolani vbi Præpoſitus reſidet generalis.

Et religioſorũ numerus ad Centeſimũ quinquageſimũ aſcendit.

6 Habitum vt Cæteri Clerici induuntur Communi.

7 In Religione hæc ſunt officia præpoſitus nempe generalis, cui
quatuor aſsiſtunt ex quo aſsiſtentes nuncupãtur &c. Procurator ge
neralis, & duo viſitatores, Collegij verò ſunt Præpoſitus, Vicarius,
diſcreti duo vel quatuor, & Procurator.

8 Generalis Triennio officio fungitur

Et à

Et à congregatione condita quinque tantum fuere, inter quos ſan
9 ctitate clarus, & in regenda congregatione lectiſsimus D. † Mat-
10 thias Maynus cuius Fratri † Franciſco Mayno V. I. D. viro nobiliſs.
moribus & litteris ornatiſs. maxima ſum familiaritate coniunctus.

Et nunc illam regit Don Carolus à Baſilica Petri, magnæ laudis vir dignitates non habuit, cum hæ vt plurimum recuſentur, ſed tamen nunc Epiſcopali eſt decoratus Alexander Saulus Ligur Epiſcopus Aleriæ.

SVMMARIVM EX CAP. VIIII.

1 *DEI prouidentia in Religionibus inſtituendis.*
2 *Ordinis clericorum regularium orphanorum, Princeps, inſtitutũ, & tempus.*
3 *Confirmatio huius congregationis.*
4 *Collegiorum, ac locorum orphanorum, & clericorum numerus.*
5 *Generalis à quo tempore fuit, & quot fuere.*
6 *Ioannes Fabuſcus Generalis, & qualiter fiat eius electio.*

CAPVT NONVM.

1 QVIS Dei bonitatem narrare, aut conſiderare poterit? quis innumerabilia nobis in dies collocata beneficia penetrare audebit? qui ineffabili prouidentia ſua omnibus neceſsitatibus noſtris ita ſuccurrit, ita prouidet, vt ſi recte hæc perpenderemus, & mente agitaremus aduerſitates & neceſsitates ſi patienter ferremus, deſiderandæ, ac precibus obtinendę eſſent; vt ſingularem Dei contemplari poſſemus prouidentiam, quod & ſi in omnibus creatis rebus proſpici clarè poteſt, in Religionib⁹ maxime, id apertiſsime mẽtis oculis videre poſſumus, non modo enim animæ ꝑ ipſas ſuccurrit neceſsitatibus, ſed & corporis vt in huius Hiſtorię proceſſu aperte colligi poterit: alias nãq; cõſtituit vt orationibus & eorũ mortificationibus, abſtinentijs, & exẽplo Deum placando nos iuuarent, alias vt fidei documẽta nos docerent, eiuſq; ſacramenta adminiſtrarent, nonnullas vt bonis humanis atq; diuinis literis nos erudirent, quaſdam vt chriſtianam Religionem, noſq; omnes ab inimicis defenderent, plures

vt corporibus infirmis medendis vacarent , alias denique vt & poſteris noſtris,qui omni pœnitus auxilio deſtituti vitam ducerent ferinam , & ab humana longe diſsimilem, educationem, victum veſtitumq; præberent ac cæteris bonis moribus, & ſpiritualibus inducerent documentis quod in hac orphanorum curæ dicata Religione clariſsimè verificatur.

2 Hęc namque Regularium Clericorum Cõgregatio Hieronymum Mianum nobilem Venetum ſuum nouit Authorem,& Principem qui diuino affatus ſpiritu anno 1530. ſub Clemente VII. Pontifice Maximo V. Carolo Romanorum Imperatore,ac Hyſpanię & vtriuſque Sicilię Rege,& Franciſco Gallorum ac Ioanne tertio Luſitaniæ Regibus cum Italiam multis vexatam prælijs & ruinis conſpiceret, quam ob cauſam patribus interemptis innumeri pueri & infantes brutis peiores effecti, fame ac frigore miſerrimè ex hac vita diſcederẽt, eis in domo ad hoc deſtinata colligendis initium ipſe dedit, quod onus vt maximum cùm adimplere ſolus non valeret, plures eiuſdem voluntatis patritios, & ſacerdotes ſibi aſſotiauit, idq; tam pium opus ita eorum opera coaluit, vt in omnibus ferme Italiæ Ciuitatibus domum huic miniſterio dicatam habeant, qui probatiſsimi viri cùm & operi perpetuando ac propriæ ſaluti neceſſarium fore conſpicerent, eorum hanc congregationem a Sum. Pontif. probari ac etiam confirmari Paulum III.Pontificem Maximũ adière anno 1540. à quo eius confirmationem, multaq; alia obtinuere Priuilegia † hanc Pius

3 Papa IIII confirmauit, quorum ſententiam ſequutus maximus ac ſanctiſsimus ille Pius V., & approbauit, & alia conceſsit priuilegia tria Religionum ſubſtantialia vota emittendi & Religioni propagandi tradens poteſtatem, eoſque Clericos Regulares S. Maioli Papię cognominari voluit, ex quo illa prima fuit congregationis domus, alio etiam appellantur nomine, hoc eſt congregatio Somaſchę, ibi enim primum huius patres congregari cœperunt.

Proprium in Communi retinere poſſunt, in particulari vero vt cæteri Religioſi non propter votum ſolemne quod emittunt. Nec diuiditur in Prouincias ſed in Italia tantum comprehenditur.

4 Collegia in quibus huius congregationis Clerici profeſsi habitãt ſunt VIII. præter domus in quibus nouitij erudiuntur,& literis qui eis ſunt apti Imbuũtur,quę ſunt num. 4. & ſic omnes &c.xij. loca vbi orphani recipiuntur, & qui horum patrum cura & diligentia bonis moribus educãtur,& literis Inſtruũtur ſunt num. xvj.In quibus vnus vel alter ex iſtis patrib⁹ reſidet,qui illius orphanotophrij curã gerit.

Religioſi

6 Religioſi vero numerum claudunt circiter 200.
7 Hi à tempore Pij V. per Generalem gubernari cœperunt cum ante
8 per Vicarium Generalē regerētur, Hic eligitur triennio tranſacto quo eius durat adminiſtratio fuerunt ab eo ad hoc tempus nouem Generales; eſtq; nunc Religioſiſsimus pater Ioannes Fabuſcus de oppido Barbarano.

Fit autem huius Electio per vota ſecreta patrum pro qua Electione Capitulum congregatur Generale, in quo etiam cæteri ordinis officiales creantur ſcilicet Vicarius Generalis, Diffinitores, duo viſitatores, tres prępoſiti Collegiorum & Rectores Orphanorum quorum adminiſtratio triennio Concluditur.

SVMMARIVM EX CAP. X.

1 *ORDO Clericorum Regularium Societatis Ieſu Neceſſarius fuit.*
2 *Ignatius Loiola ordinis fundator, & eius conuerſio.*
3 *Nomina Sotiorum Ignatij in Religione fundanda.*
4 *Religionis ſotietatis Ieſu nomen vnde fuit Religioni inditum*
5 *Religionis Inſtitutum.*
6 *Probationis tempus biennalis eſt.*
7 *Profeſſi huius ordinis quartum votum ſcilicet obedientiam ſummi.*
8 *Pontificis addunt.*
9 *Gregorius XIII. Pontifex Maximus laudatur.*
10 *Sotietas Ieſu in omnem orbem dilatata eſt.*
11 *Iapponenſium Regum legati Romam ad obedientiam praſtandam veniunt horum Religioſorum opera.*
12 *Prouintiarum Collegiorum & Religioſorum numerus.*
13 *Collegium Romanum maxime a Gregorio XIII. Pontifice Maximo auctum.*
14 *Gaſpar Chiroga Cardinalis Toletanus laudatur*
15 *Franciſcus Sciauier vt Sanctus laudatur, & aliqua de eius vita.*
16 *Antonius Criminalis primus Religionis martir cum alijs numeratur.*
17 *Edmundus Campianus martir in Anglia noſtræ tempeſtatis.*
18 *Rodulfus Acquauiua martir.*
19 *Hieronymus Acquauiua Dux Atri laudatur.*
20 *Alfonſus Salmeron pluribus nominibus commendatur, & aliqua de eius vita.*
21 *Franciſcus Aluarez à Ribera dominus meus cōmendatur, & in C. XI. in fine.*
22 *Petrus Ribadeneira, Benedictus pereira, Franciſcus Toletus, & alij multi doctiſſimi viri nuncupantur.*
23 *Ioannes Pareggia, Marius de Andri, Bartholomeus Perez laudantur.*

23 *Benedictus Iuſtinianus, Bernardus Colnagus, & Flaminius Berengutius & alij laudantur.*
24 *Carolus Maſtrillus, & Gregorius frater, cum Franciſco Saxo collaudantur*
25 *Ioſeph Vigliegas excellentiſſimi Comitis Mirandæ confeſſarius laudatur.*
26 *Claudius Acquauiua nunc præpoſitus Generalis commendatur.*
27 *Benedictus Sardus, Antonius Litius, Petrus Antonius Spinellus cum alijs multis, pluribus titulis digni nominantur.*
28 *Decius Striuerius commendatur.*

CAPVT DECIMVM.

HIS demum ortu poſterior ſed ſanctitate non inferior ſuccedit Illuſtriſsima clericorum congregatio ſaluatoris N. Ieſu Chriſti titulo decorata, quę coiter ſocietatis Ieſu nuncupatur, cuius in laudibus dicendis & ſi maiori, ac elegantiori calamo opus eſſe cognoſcam lubens hoc onus ſuſcepi propter deuotionem in eam, & obſequium quod illi debeo.

Eam ergo his temporibus neceſſariam vtileq; fuiſſe totus orbis claro concinit præconio, resq; ipſa demonſtrat cum à perfidorum hæreticorum ſubitis inſultibus, ac procellis Petri firmiſsimam nauim defendi, eiuſq; fidei virtutem remotiſsimis Prouintijs paucis ab hinc annis fermè cognitis notificari prędicariq; opus eſſet, quod magna cum diligentia alacri animo, ſummiſq; laboribus atque periculis horum Religioſorum opera factum eſſe nemo eſt qui ignoret, ita vt rectè Ieſu Chriſti ſectatores, & diſcipuli verè nuncupari poſſent non ſolum nomine; ſed re.

Huius ergo Religionis parens fuit Ignatius Loiola Bertrandi ac Marinæ Sonis filius in nobiliſsima Loiolea Vrbe (cui dominabatur) celeberrimę Guipuſconę Prouintiæ ortus, hic cũ a familiaribus eſſet Sereniſsimi Ferdinandi Regis Catholici, Pompeiepolim (Nauarræ Regni primariam vrbem) ab eo miſſus vt 400. præeſſet militibus, eam tam diu à Francorum dura obſidione defendit, donec in crure vulneratus ſtare amplius nequiuit, atque ita deditionem Gallis ſtatim fecere milites, qui ſua mira virtute nitebantur. Ab eorum tamen Duce honorificè in patriam miſſus fuit, vbi dum infirmus cuiuſdam ſpiritualis libri lectioni vacaret, admirabili interna com-

na commotione fuit a domino vocatus. cum primum ergo paullulum ſanitati reſtitutus fuit in Serratum glorioſiſsimæ, Deiparæq; Mariæ montem dicatum abijt vbi vili amictus habitu triennio in heremo permanſit: inde Hyeruſalem profectus ſacriſq; locis reuerenter inuiſis, Hiſpaniam reuerſus eſt, vbi Manreſæ habitans, pueros orationes chriſtianamque doctrinam magno charitatis feruore docebat. Cum vero illis prope temporibus nonnulli prauitatis hęreticæ ſeminatores in Hiſpaniam deſcendiſſent, vt eius criminis obnoxius in carcerem detruſus fuit, inde ſine alicuius auxilio, eius innocentia à Iudicibus perſpecta liberatus eſt. Cumq; ad hoc opus exercendum ſcientiam neceſſariam fore proſpicerent, Grammaticæ in Hiſpaniam operam dedit inde Lutetiam Pariſiorum Profectus, Philoſophiæ, ſacræque Theologiæ tantum vacauit, vt breuiſsime optimus fieret Theologus: nec tamen à charitatis operibus exercendis propter ſtudia abſtinuit, ſed plurimos ex ſotijs ad ſacramentorum frequentiam inducebat, aliquibus autem magis coniunctis ſuum Hieruſalem proficiſcendi animum patefecit, conſenſere omnes ac primus omnium eum ſequutus eſt † Petrus Faber Gallus apud quem Ignatius Pariſijs manſit; II. Franciſcus Sciauier Nauarrus de cuius meritis, & ſanctitate latius infra dicemus, hic in Indiam ab Ignatio miſſus fuit. III. Iacobus Laines qui 2. fuit Generalis vitæ probitate, ſermonis dexteritate, ac doctrina præclarus, qui in ſacro Generali Tridentino Concilio vt S. Pont. Theologus aſtitit cum Alfonſo Salmerone domino meo, qui dum hæc ſcribebam inter mortales adhuc vitam degebat, de cuius præclaris geſtis aliqua infra dicemus; hic IV. Ignatio acceſsit, V. ſequutus Ignatium fuit Simeon Rodericus Portugallenſis, qui ad Ioannem III. Regni illius ſereniſsimũ regem cum Franciſco Sciauier miſſus fuit, ibique Religionẽ eo modo plantauit vt Apoſtolorũ nomine huius Societatis Religioſi, eo in Regno vocētur VI. Nicolaus Bobadiglia qui ſua feruēti prędicatione multis Calabriæ populis profuit, ibiqueReligionem notificauit & Catanzarienſe Collegium fundauit, viuit adhuc ætate, & ſanctitate plenus. His cum Sotijs Ignatio Romam proficiſcenti acceſſere Claudius Iaius à Ferdinando Romanorum Imperatore in Tergeſtinæ Eccleſiæ præſulem electus a S. P. in Collegio Cardinalium confirmatus fuit, ſed Ignatij aliorumq; humilimis feruentiſsimiſq; precibus fuit electio reuocata, Ioannes Codurius, & Paſcaſius Broetus. Romã ergo cum perueniſsēt benedictione a S. P. obtenta Venetias (ſemper pedibus) iter direxere vt inde Hieruſalem

ruſalem nauigarent, quo propter bellum inter Venetos ac Turcas ortum proficiſci nequiuerunt, ex quo peccatoribus penitentiam in Italia prędicare cęperunt, donec Hieruſalem nauigandi occaſio præberetur, (& ò felix impedimentum pro totius Chriſtianę (Religionis vtilitate)

4 Romam igitur cum peterent dum Ignatius in quadam parua Eccleſia quæ in via erat ad Dominum oraret, Deum Patrem Chriſto vnigenito crucem baiulanti Ignatium ad Crucem portandam applicare videt, ex quo ſocietatis Ieſu nomen ſibi vendicauit Religio iſta.

Romæ vero prædicationibus alijſque charitatis operibus operam dum nauarent de religione agere cæperunt anno 1538. quorum cõſtitutiones & ſanctum inſtitutum ſequenti anno Max. ille Pontif. Paulus III. & Commendauit, & ſimul approbauit V. Carolo Inuictiſsimo in Occidente Imperante ac Hiſpaniæ vtriuſq; Siciliæ ac noui orbis Rege Ioanne III. Luſitanię & Franciſco I. Galliæ Regnantibus, & demum in Tridentina Synodo à ſacris patribus confirmatæ fuere, vt patet ex 25. ſeſsio. cap. 16.

Huius ſanctæ Religionis finis extitit Chriſtianos, eo quo fieri poſſet adiuuare modo prædicationibus, confeſsionibus etiam ſcientiarum omnium eruditione, ita vt priſca illa primitiuæ Eccleſiæ aurea tempora Athenienſium Romanorumq; diſciplinarum ætas redijſſe, magno cũ gaudio dicere poſsimus.

Mendicantium autem Priuilegia obtinuere, ſuntque actu mendicantes vbi Profeſſorum quas vacant domos habent, in Collegijs tamen ſtudentium ac lectionum cauſa conſtitutis redditus in eorum cõmodum alimẽta retinere licet, ſub Regula alicuius ſancti viri non militant, ſed ex proprijs reguntur conſtitutionibus.

6 Pręfecti Prouinciarum & cæterorum a Generali prępoſito & eliguntur, & remouentur † Biennio Regulam probant, quo peracto Religionis tria eſſentialia vouent, quod tamen votum & ſi vouentis reſpectu ſit ſolemne, Religionem quidem non obligat, ſolent tamen quindecim, aut viginti pluſue annis præteritis ſollemniter vouere, id que generalis arbitrio eſt reſeruatum cui etiam ante hanc profeſ-
7 ſionem licet eos dimittere, & abſoluere † Addunt tamen eorum aliqui, quibus id ſpecialiter à Prępoſito Generali eſt conceſſum; quartum votum, obedientiæ ſcilicet Summo Pontifici, eam intelligentes obedientiam, vt ad eius nutum, quolibet etiam ad martirium proficiſci deuincantur, quos oportet in doctrina & ſanctitate nimium eſſe præſtantes, vouent pręterea Chriſtianam docere doctrinam & dignita-

dignitates non acceptare.

8 Suntq; verè religioſi etiam ij qui ſollemniter non vouerunt † vt magnus ille recolẽdæ memoriꝗ Pontif. Maximus Gregorius XIII. declarauit in Bulla quadã eis conceſſa Incip. Intrãte Ieſu in Nauiculã.

Ignatius vero annorum 65. religionis rebus iam compoſitis, glorioſus Chriſti miles effectus, ad eum migrauit anno 1558. eodẽ Carolo V. Imperãte, Henrico II. Frãciæ, & Sebaſtiano Portugalliꝗ Regibus.

9 Suas verò Radices arbor hæc ſancta, ita extendit, vt vniuerſum comprehenderit orbem, iſtorumq; Religioſorum opera factum eſt,

10 vt è remotiſsima Iapponenſi Prouintia † Illuſtriſsimi de regali proſapia legati ad obedientiam præſtandam Gregorio Pontif. Maximo mitterentur, quos cum ſanctus ſenex vidiſſet canticũ cecinit Simeonis, Nunc dimittis ſeruum tuum domine &c. o res mirabilis paucis tranſactis diebus gaudens migrauit ad dominum, vt curæ quam in prouintijs illis præſertim adiuuandis adhibuerat præmium hic, & ibi reciperet.

11 Diuiditur hæc Religio in XXV. Prouintias Collegia ac Reſidentias habet 230. &c.

12 Religioſos ad plus ſex mille † Collegium Romanum a Gregorio Pontifice Maximo inſtauratũ & auctum ædificijs, ac redditibus primum eſt totius ſocietatis, in quo 200. Religioſi morantur, ſecundum eſt Oliſipponenſe. III. Neapolitanum, & demum Toletanum ab Il-

13 luſtriſsimo probitatis ac doctrinæ viro inſigni † Gaſpare à Chiroga Illius Ciuitatis Archiepiſcopo Cardinaleque ampliſsimo inuictiſsimi Regis noſtri Philippi & à Concilijs ſtatus, maiori Hiſpaniæ inquiſitori, ac Regni Caſtellæ magno Cancellario &c. fundatum ac ditatum floruit fulgetq; ad huc Sancta iſta Religio tot, tantiſque ſanctitate, doctrina, ac prudentia viris, vt totius Chriſtianæ Reipub. ſeminarium dicere poſsimus, quorum nonnullos in medium afferam.

14 Primus ergo omnium Sanctitate Religionem illuſtrauit magnus ille ac beatus Franciſcus Sciauier, qui Ignatij Iuſſu in Portugalliam profectus ab illius Regecũ alijs eiuſdem ſotietatis ſotijs in Indiam, quæ Portugalliæ Regno ſubeſt, miſsus fuit, ibique tantum laborauit, vt Chriſtianam Religionem & inſtituerint, ac pluribus in locis reſtituerint; fundata in India Religione ſotijs curam relinquens, altiora quęrens Synaxum Regnum immenſum ac opulentiſsimũ petijt; ibiq; cum de ingreſſu ageret (eſt enim illius Regni lege aduenis prohibitus) graui oppreſſus morbo, virtutibus omnibus fulgens Terrena relinquens, ad celeſtia Regna glorioſus aſcendit 4. nonas Decembris

cembris 1552. multis claruit in vita miraculis, ter naufragium paſſus, duobus aliquando tribuſq; diebus iactatus manſit in vndis, crucis ſigno, vel aquę benedictę aſperſione infirmos curabat, Energumenos liberauit, cæcos illuminauit, mortuos vitæ reſtituit & profetiæ dono claruit & Bonzis Iapponenſium ſacerdotibus, qui centum pluſuè ei dubitationes diuerſas propoſuerant, vnico ſatisfecit reſponſo vt Romę Iapponius quidā Paulus ab eo ad fidem Religionemq; conuerſus teſtatus fuit, multis etiam poſt mortem illuſtris fuit miraculis, inter quæ illud eſt, quod dum eius mortui corpus domeſticis veſtibus inuolutum à Luſitanis mercatoribus, qui morienti adfuerant calce contectum humi conditum eſt, vt exeſa calcis vi oſſa in Indiam deportarent, (ſic enim ipſe iuſſerat) tribus verò præteritis menſibus ſarchophagum effodere ac veſtes corpuſq; integrum inuenere viuido colore, carne humida, & ſuccoſa, ac odore fraganti, rei miraculo commoti corpus in nauim inferunt, Malachiā inſolita breuitate perueniunt, ibique 12. alijs menſibus ſic inuolutum conſeruatur; Goam verò cum veniſſent, corpus à Catholicis ac Religioſis ea qua debet reuerentia ſuſceptum, in Eccleſia Collegij ſocietatis honorificè collocatum fuit, vbi innumeris in dies fulget miraculis quę & eius clara geſta narrare longum nimis, ac extra prouintiam eſſet, de his tamen in vita Ignatij ac literis Indiarum quæ à patribus ſocietatis miſſæ ſunt latè agitur.

15 Primus verò omnium martirio Religionem illuſtrauit B. Antonius Criminalis Parmēſis anno 1549. Braſilię in loco Comorini nuncupato poſtquem in eadem prouintia ſanguinem pro Chriſto fudere anno 1554. Petrus Correa & Ioannes Hoſa Luſitani.

Item Pater Ignatius cum alijs 40. ſotijs dum in Braſiliam nauigarent à Pyratis hæreticis Gallis à Regina Nauarræ miſsis captus, omnes occiſi, & in mari proiecti fuere vno tamen excepto, qui dum ſalutem quęrebat ab alijs inimicorum nauibus ſuſceptus tanti triumphi glorioſus extitit Nuntius.

16 Et Edmundus etiam Campianus Anglus, ſub impia Regina Eliſabet eo in Regno anno 1581. pro fidei confeſsione martirium ſubſtulit cū alijs Anglis Romani Collegij ac Remenſis in Gallia alumnis.

17 Et nouiſsime anno 1584. quo hæc ſcribebam Rodulphus ex nobi-
28 liſsima Acqueuinæ familia Neapolitanus † Hieronymi non modo nobilitate aç militaris diſciplinæ ſed ſcientiarum omnium peritia Illuſtriſsimi Atri Ducis filius prope Goam cum Franciſco Paccecco alijsque decem ſotijs Religioſis, & ſecularibus cum ad fidem plan-

tandam

tandam ad quendam vicinum locum proficiſceretur ab inimicis inſidiantibus agreſſus, cruribus & capite obtruncatis, creatori animam reſtituit, cuius glorioſo martirio, hæc religio illuſtrata gaudet, ac Ciuitas Neapolitana triumphat, gloriatur ac iubilat.

19 Primus omnium inter doctores claret Alfonſus Salmeron Toletanus nobili ex genere ortus, vir iſte optimus, quartus Ignatium ſequutus eſt adoleſcens duodeuigeſimum annum agens, Pariſijs ſtudijs vacauit in XXI. anno Pontif. Max. Iuſſu Sacerdos Ordinatur ob eximiamq; eius doctrinam legatus ad Catherinam Mediceam Francorum Reginam mittitur & in Sacro Tridentino Concilio ut S. P. doctor aſtitit in literis tantum profecit, ut omnium ſua tempeſtate Theologorum, & Prædicatorum Princeps verè nominari dignus fuerit, omniumq; ſcientiarum fuit etiam peritiſsimus, ita vt quamlibet peculiarem ſibi fuiſſe vnuſquiſq; diiudicaret. Poetarum dictis ita adhuc ſenex memor erat, vt me grammaticæ tunc operam dantem longè recitantem ſuperaret. eram namq; ei (& hoc magnæ mihi gloriæ aſcribo) nimia familiaritate coniun-

20 ctus † Illuſtris admodum ac non modo peritiſsimi, verùm etiam Religioſiſsimi Viri Domini, ac Protectoris mei Franciſci Aluarez à Ribera in Regiæ Cameræ Summariæ Tribunali olim præfecti digniſsimi, nunc ſupremi Collateralis Conſilij Regentis meritiſsimi opera atq; fauore, Quod inter maxima, ac innumerabilia mihi ab eo collata beneficia, primum extimo. Ita erat Pater hic magnus ſtudio aſsiduus vt aliquando XI. horis interdiù ei vacaſſe pluries mihi affirmauerit, librum ſcripſit in plures diuiſum, quem de ingreſſu, Progreſſu, & Egreſſu Chriſti nominari voluit, paucos poſt dies typis tradendum, in eoq; cuncta ferè Euangelia expoſuit, Geneſis etiam librum eſt interpretatus, quod morte præuentus complere non valuit, terrenam miſeramq; patriam iſtam relinquens, Celeſtem conſcendit in hac Ciuitate, idibus Februarij 1585. eiuſq; diſceſſu, magno dolore affectos non modo ſuos patres, Ciuitatem iſtam, noſq; omnes reliquit, verum etiam vniuerſum mundum, cuius memoria lachrimas continere non poſſum, vixit annos 70. virginitatis dono, ac orationis perſeuerantia claruit, Neapolitanum Collegium, ac profeſſorum domum, & Nolanum inſtituit, Ciuitatemq; iſtam multis à vitijs, ſuis ſanctiſsimis prædicationibus purgauit & humilitatis virtute præfulxit, hæc pauca non ut tantus merebatur vir ſcripſi, ſed ut animum erga illum oſtenderem meum.

Plures etiam peritiſsimos viros produxit, quorum tantummodo

nomina deſcribere particulari compoſitione opus eſſet, cum om-
nes nominari dignos cognoſcam, nonnullos tamen quos magis pro
feciſſe in literis intellexi, & cognitos habeo in medium afferam, & in-
21 ter eos. Primus connumeratur † Petrus Ribadeneira Toletanus, qui
Ignatij vitam conſcripſit, Benedictus Pereira cuius in Philoſophia
doctiſsima monumenta doctrinā demonſtrant; Pater Franciſcus To
letus Summorum Pontificum Pij V. Greg. XIII. ac Sixti V. ordina-
rius concionator, & Theologus, vir doctiſsimus, ita vt ſuis prędica-
tionibus, ei docendi facultas, peculiariter aſcribatur. Plura ſcripſit
in Philoſophia, & Theologia. Franciſcus Turrianus Hiſpanus qui in
numeris ſuis ſcriptis prauitatis hæreticę profeſſores, conſtanter per
ſequutus eſt, Claudius Bambergenſis Theutonicus inſignis Mathe-
maticus, plures in hac diſciplina libros edidit. Pater Fonſeca Luſi-
tanus qui doctiſsimos commentarios in omnes Ariſtotelis methaph.
libros, edidit, P. Bonus Arminius, qui contra hæreticos doctiſsima
22 ſcripſit commentaria † Ioannes Paregia Hiſpanus, doctrina, ac præ
dicatione Illuſtris. Marius de Andri V. I. D. caſuum conſcientiæ le-
ctor clariſsimus præceptor meus, Bartholomæus Perez Aragonenſis
Sacræ Theologiæ in hoc Neapolitano Collegio olim doctiſsimus in-
23 terpres, meritiſsimus nunc Prouincialis in Andaluzia † Benedictus
Iuſtinianus Ianuēſis Theologicę diſciplinę peritiſsimus explanator
in Romano Collegio, vir humaniſsimus, ac politiſsimus, verbiq;
Dei prædicatione inſignis, Bernardus Colnagus Siculus, Ludoui-
cus Gagliardus Venetus, Flaminius Beringutius Senenſis, ac Bar-
tholomęus Blondus prędicatione inſignes, inter quos locum ſibi vē-
24 dicant † Carolus Maſtrillus nobiliſsima ex Ciuitate Nolæ vir cari-
tate feruens, vitiorum acerrimus inſectator, ac in negotijs pera-
gendis dexterrimus, eiuſq; Frater Gregorius Maſtrillus, & Fran-
ciſcus Saxus, qui Cayrum Greg. XIII. P. Max. iubēte petijt vt Chri-
ſtianos montis Libani qui S. R. Eccl. obedientiā profeſsi erant ſub-
ſtineret, & religioſis ritibus ornaret. & inter iſtos connumerari di-
25 gnus eſt Vincentius Matreſius † & doctiſsimus Pater Ioſeph Viglie-
gas quem in ſui confeſſarium elegit Illuſtriſsimus & Excellentiſsi-
mus Comes Mirandæ Huius Regni Prorex prudentiſsimus. Regi-
mine inter alios clari ſunt Illuſtriſsimus Franciſcus Borgia Gandiæ
Dux, Valentiæ Prorex, ac maior Imperatoris Caroli V. Equorum
pręfectus, qui his omnibus relictis religionem ingreſſus tertius fuit
26 Generalis. † Claudius Aquauiua vir quidem inſignis, in præpoſitum
generalem aſſumptus V. in ordine eſt, viuit adhuc magnoq; omnium
gaudio

gaudio ſocietatem regit. † Benedictus Sardus vir optimus, ac humaniſsimus Prouintialis huius Prouintię deceſsit. Antonius Liſius ex Ciuitate Fundorum vir non modo probitate, ac doctrina quam regimine clarus. Petrus Antonius Spinellus Neapolitanus Illuſtriſsimi Cariati Principis Frater, Religione, ac humanitate pręclarus, Antonius Poſſeuinus Mantuanus concionator optimus; Robertus Perſonius Anglus, qui cum B. Aedmundo Campiano Martire in Angliam miſſus fuit, vir ſagaciſsimus, & doctiſsimus, pluribus annis ibi manſit, Chriſtianos Concionibus, & confeſsionibus ac miſſarum celebratione adiuuando, legibus tamen illius Regni ſæuiſsimis non obſtantibus. Michael Rogerius qui Greg. XIII. Iuſſu Sinarum Regnum eſt ingreſſus inibiq; fidem catholicam propagauit quem Salerni cognoui hoc anno 1593. dũ Auditoris illius Prouinciæ munere fungeretur, a quo plurima de illius Regni rebus accepi. Sunt etiam clariſsimi Claudius Migliareſius, Ferdinandus Bonitus. Benedictus Macedonius. Hieronymus Piccolus, Vinc. Vaſſalus & alij innume-
28 rabiles, ac deniq; ut finem imponam † Detius Striuerius Catanzarienſis qui cum vtriuſq; iuris ſcientiam eſſet profeſſus, in eaq; multum elaboraſſet, religionem eſt ingreſſus, vir humaniſsimus, ac humilimus, & nunc eſt in Romano Collegio inter primos ſacrę Theologię Auditores quem magnum virum euaſurum ſpero.

SVMMARIVM EX CAP. XI.

1 *CLERICORVM S. Hieronymi de Vrbe origo.*
2 *Inſtitutum huius congregationis.*
3 *Philippus Nereius congregationis parens. Franciſcus Maria Tarugi, Antonius Talpa, Flaminius Riccius, Antonius Carolus, & Cęſar Baronius collaudantur.*
4 *Domorum, & Religioſorum numerus.*

CAPVT VNDECIMVM.

AD iſtarum Religionum ſimilitudinem nouiſsimè temporibus noſtris quædam alia orta eſt Clericorum cõgregatio, qui & ſi tria Religionis ſubſtantialia vota non emittant, ea tamen ad literam ſeruant.

1 Hæc nempe illa eſt quæ clericorum oratorij S. Hieronymi de Vrbe nuncupatur, quæ ſub Pio IV. Pontif. Max. florere incepit, & ſi multo ante Iulio III. ſedente ortum ha-

buerit, cuius initium ex eo proceſsit quod pleriq; fideles quotidie poſt prandium ad Philippum Nerium Florentinum, clericum ſecularem, ſacris eruditum literis, orationibus, & audiendis confeſſionibus aſsiduum, in ædibus S. Hieronymi tunc degentem conueniebant, ibiq; priuatim de more primitiuæ Eccleſiæ, & antiquorũ patrum, monacorumq; Hæremi domeſticas exhortationes, & collationes facere cæperunt. At fidelium multitudine in dies creſcente à Cella illius patris quæ eos commodè capere non poterat in oratorium eiuſdem Eccleſiæ Sancti Hieronymi peruenere, vnde nomen congregationis oratorij obtinuit, vbi orationis cauſa, tum illi, tum alij, ſingulis veſperis iam diù conuenire ſolebant, atq; eo loco per annos XX. pium hoc, & vtile exercitium continuarunt, donec ſub Præfato Pontif. Pio IV. in Eccleſia Sancti Ioannis nationis Florentinorum nonnulli ex eis pro maiori parte ſacerdotes congregati ſunt. communi menſa, communiq; habitatione utentes, Gregorius tandem XIII. eorum ſocietatem in congregationem erexit, & approbauit, eiq; parrocchialem Eccleſiam S. Mariæ in Valicella vulgo dictam uniuit, vbi in præſentiarum eiuſdem Pontificis munificentia, pijſq: fidelium oblationibus, veteri deſtructo nouoq; à fundamentis longè ampliori, & pulcriori conſtructo templo, Summi Dei benignitate viuit, & coaleſcit pluresq; per Italiam ad eius imitationem ſurgunt congregationes.

2 Præcipuum eius inſtitutum eſt quotidie (excepto ſabato) quo eo die commodius confeſsiones audire, Eccleſiam quam Politiſsimam habent exornare, & non nihil quietis aſſumere valeant, familiares has exhortationes duarum horarum ſpatio facere, vitas patrum recenſere, & locum in quo orationi partim vocali, partim mentali ſingulis veſperis per horam ſecunda vero quarta & ſeſta feria etiam caſtigationi corporis per quartam partem horæ vnuſquiſq; pro libito vacare poſsit, præſtituere, & aptare.

3 Huius congregationis fundatorum nomina hæc ſunt, Philippus Nerius præpoſitus ſupra commendatus, Alexander Fidelis, Cæſar Baronius, Io. Franciſcus Bordiſius, Franciſcus Maria Tarugi vir Spiritu Dei præclariſsimus, in ſermonibus peragẽdis dexterrimus, doctiſsimus, ac feruẽtiſsimus cõcionator, qui primus iſtã cõgregationẽ hac in ciuitate plãtauit, domũq; ædificauit, nũc Archiep. Auinionẽſis à S. P. deſignatus Angelus Vellius, Antonius Talpa humaniſsim⁹, nec nõ doctus, ac religioſiſsimus vir, qui poſt plãtatã religionẽ in hac ciuitate ad eã conſeruandã, Roma cũ Franciſco Maria Tarugi alijſq.

ſocijs

ſocijs huc peruenit, Iuuenalis Ancina ſcientiarum omnium cognitione ac declamandi munere præſtantiſsimus, Germanicus Fidelis Pompeius Paterius, Fabritius Media Barba, Nicolaus Lilius, Thomas Bozzus, Franciſcus Sotus, Aloiſius de Ponte, Iulius Sauiolus, & his alij diuerſorum locorum acceſſere.

Nullam ad huc profitentur regulam, nullum vt diximus votum emittunt, nec habitum mutant, ſed ad inſtar ſecularium clericorum viuentes, ſub voluntaria obedientia dicti Philippi eorum patris vt præpoſiti viuunt, & his exceptis congregationem illuſtrant Flaminius Riccius literarum eruditione, ac ſpiritualium rerum ſapientia Illuſtris, & Antonius Carolus Aquilanus feruens atq; politus concionator. Et primus omnium ſcriptis illuſtrauit, Cæſar Baronius in eloquentiſsimo atq; accuratiſsimo opere quod Annalium Eccleſiæ Catholicę nuncupauit, duos hucuſque tomos trecentorum annorum Hiſtoriam complectentes, in lucem edidit.

In Prouintias non diuiditur, ſed in Italia tantum comprehendi-
4 tur, tres ſub ſe domos habet, Romanam ſcilicet, quæ S. Mariæ in Va
licella nuncupatur: aliam in oppido Septempedaneo, quod Italica lingua Sanſeuerino nuncupatur in Prouintia Marchiæ, & tertiã Neapoli quæ indies augetur.

Omnes huius Congregationis religioſi 80. numerum comprehendunt.

SVMMARIVM EX CAP. DVODECIMO

1 *OBLATORVM S. Ambroſij Congregatio ab Illuſtriſſ. Cardinali Borromeo inſtituitur.*
2 *Oblatorum inſtitutum.*
3 *Oblatorum alij clerici, alij laici, retinẽt beneficia, & vouent obedientiam Archiepiſcopo.*
4 *Prima Congregationis domus eſt Sancti Sepulchri.*
5 *Ioſephus de Rubeis commendatur.*
9 *Marcus Antonius Pizzonus, & Alexander Glorierius laudantur.*

CAPVT

CAPVT DVODECIMVM

1 OBLATORVM Sancti Ambroſij Clericorũ
congregatio, noſtris inſtituta temporibus,
circa annum M. D. LXXX. Carolum Bor-
romeum Mediolanenſem Antiſtitem,& San-
ctę Romanæ Eccleſiæ Cardinalem Illuſtriſsi-
mum genere, & ſanctitate clariſsimum ſuũ
noſcit Authorem, & Principem, ille etenim
uir ſanctiſsimus, qui ſuo exemplo, ac totis
viribus Chriſtianam Rempub. & Eccleſiam,
cui præerat iuuare ſtudebat inter cætera pietatis opera, quæ in-
ſtituit,ac reſtituit,cum plurium religioſorum clericorum vota per-
2 noſceret † regulam illis viuendi præfixit, ſub Mediolanenſis Prę-
ſulis obedientia conſtituens, ut illi comites in ſacris miniſtrandis,
ac celebrandis, cęteriſq; charitatis operibus exercendis ad ſalutē
animarum ſemper aſsiſterent, quibus id eſſet proprium inſtitutum
Mediolanenſi Archiep. in omnibus obedire.

3 Hęc autem congregatio laicos etiam comprehendit, inter quos
& clericos hæc eſt differentia, quod laici ſiue iuris periti ſint, ſiue
medici alteriuſue diſciplinę profeſſores,tenentur gratis iuxta ſuam
profeſsionem iuuare proximũ,& alia charitatis opera exercere cle
rici verò lectionibus, ac confeſsionibus, alijſq; rebus ſpiritualibus
& quod maius eſt ad duo tenentur ex præcepto Archiep. alterum ſci
licet vt curæ præſint Seminarij, & Collegij Heluetiorum, ac Rhe-
torum, & aliorum piorum locorum. Alterum vero quod teneãtur
Heluetiorum petere regiones ibiq; orthodoxam fidem, & propa-
gare, & defendere, & ſi opus fuerit ſanguinis effuſione confirmare.

Poſſunt hi clerici retinere beneficia ſimplicia, immò etiam cu-
rata, ad quæ debent etiam adſtringi ab Archiep., vt ſaluti ſtude-
ant animarum, vouent obedientiam Mediolanenſi Præſuli, & eo-
rum aliqui perfectionis cupidi paupertatem, ſed hoc votum eſt ſim
plex, & ab eo liberantur ab Archiep. quando illi placuerit eorum
aliquem ſegregare,

4 Prima huius congregationis Domus eſt ſancti Sepulcri Mediola
ni, & huius prælato cæteri obedientiam præſtant, & omnibus ſupe-
rior eſt Archiep. Ex numero horum oblatorum tres debent in qua-
libet Eccleſia Canonicorum habere beneficia, ibiq; manere perpe-
tuo,

tuo,& Seminario præeſſe, donec aliud Archiepiſcopo placuerit,hæc
ſunt,quę de huius congregationis inſtituto breuiter collegi ex eius
5 conſtitutionibus, quas mihi oſtendit † Ioſeph à Rubeis Aquilanus,
vir equidem pius, ac doctus, qui Auditoratus munere Apoſtolici
6 Nuntij huius Regni functus eſt,& cũ Reuerendiſſ. † Marco Antonio
Pizzono Epiſcop. Fulignatæ: & nunc apud peritiſsimum ac humaniſsimum Alexandrum Glorierium Cameræ Apoſtolicæ clericum. Illud tamen dicere non ommitam, huius Religioſiſsimi Cardinalis exemplo cæteros Antiſtites, hunc piè viuendi modum, in eorum Eccleſijs excitare debere, ex quo magnam Eccleſia Catholica ſentiret vtilitatem.

SVMMARIVM EX CAP. XIII.

1 *ORDO clericorum hoſpitalitatis agonizantium Romæ inſtituitur.*
2 *Camillus de Lelijs Religionis fundator, & modus.*
3 *Habitus huius congregationis.*
4 *Inſtitutum.*
5 *Domorum, & religioſorum numerus.*
6 *D. Paulus Cornetus Romanus laudatur.*

CAPVT DECIMVM TERTIVM.

1 NOVISSIME dum de his ſcribendis agerem vtilis clericorum regularium orta eſt congregatio, quæ Hoſpitalis adiuuantium agonizantes nuncupantur. Hęc Romę ortum habuit anno 1585. ſub noſtro Max. Pontif. Sixto V. Imperante Romanis Rodulpho II. Hiſpaniæ,noui orbis, & vtriuſq; Siciliæ Philippo II. Domino noſtro, & Franciæ Henrico IX. dominantibus. In ea enim feliciſsi-
2 ma Vrbe, ſacerdos quidam Religioſiſsimus, & Pius Camillus † nomine ex familia de Lelijs Aprutinus miſericordia motus ſuper infirmos, hoſpitalia frequentabat, illis inſeruiebat, & Agonizantes ad tranſitum hortabatur, atq; diuinis monitis iuuabat, cuius exemplum atq; conſilia,& exhortationes alij multi ſequuti cum eſſent illi operi ſummo ſtudio, & charitate operam nauare cæperunt, ſimulq; viuentes à Sanctiſsimo Domino Sixto V. obtinuere vt congrega-

gregationem poſſent erigere, & ſic illi inſtitutum cæperunt dilatare.

3 Eorum habitus ſimilis eſt clericorum ſocietatis Ieſu verum in ſiniſtra parte pallij, & veſtis ſuperioris crucem undiq; æqualem addunt leucophæi coloris.

4 Inſtitutum vt dixi eſt agonizantes, tam in Hoſpitalibus, quàm in priuatis domibus hortari.

Iurant ſeruare tria vota ſubſtantialia, & addunt quartum Hoſpitalitatem perpetuam, & agonizantibus opem præſtare, victum tamen hoſtiatim quæritant.

5 Duas adhuc domos habent, alteram Romę, alteram uerò in hac Nobiliſsima noſtra Neapolitana Vrbe.

Et in prima 60. in ſecunda 20. Patres inhabitant, quibus præſidet Camillus de Lælijs eorum Pater, quem Prętectum vocant, & eius officij adminiſtratio durat per Triennium.

Vitam agunt aſperrimam, & probatiſsimam, & eorum aliqui literis vacant, ſed nunc tantum inter ipſos. Claret

6 Paulus Cornetus Romanus, qui de Hoſpitalitate, & alijs multis ſcripſit.

SVMMARIVM EX CAP. DECIMOQVARTO

1 CLERICORVM *Regularium minorum origo, & inſtitutores*

2 *Clericorum Regularium minorum inſtitutum.*

CAPVT DECIMVMQVARTVM.

1 POSTREMO tamē poſt hæc ſcripta noua ſurrexit Clericorum Congregatio in Ciuitate Neapoli anno 1588. Sixto V. ſedente, ac Romanum Imperium regente Rodulpho II. & Hiſpaniam, vtramq; Siciliam, ac nouum orbem Gubernante Philippo II. Inuictiſsimo cuius nomen à Summo Pontifice fuit impoſitum. Clericorum regularium minorum huic initium præbuere. Auguſtinus Adornus nobilis Ianuenſis, Fabritius, & Aſcanius Caracciolus nobiliſſ. Neapolitani ex ſedili Capuanæ viri optimi, qui poſt impetratam à Summo Pontifice congregatim viuendi licentiam in Eccleſia Parrocchiali

chiali Sanctæ Mariæ Maioris titulo inſignita, cuius Fabritius erat Abbas ſanctè, ac religioſè vitam ducere omnium conſenſu cæperunt.

2 Horum Religioſorum inſtitutũ admirabile, ac fructuoſum quidem eſt: ipſi namq; Diuinum officium Canonicis ſtatutis horis celebrant, & media nocte ad confitendum Domino ſurgunt, prædicationibus, & confeſsionibus quamdiligentiſsimè incumbunt, & in qualibet huius congregationis domo, ſingulis diebus hæc infra dicenda exercitia per vnum ex ipſis explentur. Oratio mentalis ante Sanctiſsimum Sacramentum perpetuo eſt indicta, ita vt ſuccedentibus horis per vnum uel alterum expleatur. Vnus ex fratribus alternatim in pane, & aqua ieiunat, & pauperis corpus de portione illum tangente reficit, animam vero chriſtianis documentis inſtaurat, alius cilicio indutus, alius carnis caſtigationi incumbens ſuorum corporum holocauſta Deo offerunt. Triduo tamen in hebdomada carne veſcuntur, & feria ſexta ieiunant omnes.

Tria etiam vota ſollemnia emittunt, proprium nec in communi nec in particulari retinent, nec victum quæritant, ſed Dei prouidentiam expectant. Eorum habitus ab alijs clericis forma non differt, ſed viliſsimi panni nigri eſt.

SVMMARIVM EX CAP. DECIMOQVINTO

1 *CLERICORVM ſecularium initium.*

2 *Clerici ſeculares habent proprium, & teſtari poſſunt.*

3 *Gregorij XIII. Ponti. Max. geſta referuntur.*

4 *Gabriel Paleottus, & Io. Hieronymus Albanus, Gaſpar Chiroga, Petrus Dezza, Antonius Carrafa, Iulius Antonius Sanctorius pluribus nominibus digni.*

5 *Aſcanius Columna, Marcus Antonius Columna, Alfonſus Ieſualdus ſummè commendantur.*

6 *Alexander Perettus Cardinalis Mont'Altus, Henricus Caietanus, Franciſcus Sforza, Ioannes Mendozia, Albertus Auſtriacus, Federicus Borromeus, Hieronymus Mattheus, Euangeliſta Pallotus, Auguſtinus Cuſanus commendantur.*

7 *Annibal à Capua Archiepiſcopus Neapolitanus commendatur. Carolus Baldinus Archiepiſcopus Surrentinus laudatur.*

8 *Marius Bologninus Archiep. Salernit. Nicolaus Grana Epiſc. Anglonenſis,*

& Marcus Antonius Bizzonus Epiſcop. Fuligni, ac Alexand. Glorierius Cameræ Apoſtolicæ clericus laudantur.

9 *Franciſcus Aluarez à Ribera, Dominus meus commendatur.*

10 *Alexander Sangrius, Antonius Caracciolus, Aloiſius Brancatius, Diomedes Carrafa, Horatius Mancini, & Iulius Cæſar Riccardus nuncupantur.*

CAPVT DECIMVM QVINTVM.

ALII vero qui regulæ ſubijcere ſe noluerunt ſeculares nuncupantur, qui, & ſi primitiuę Eccleſiæ tempore in communi viuebãt proprium non habentes, cap. Tua fraternitas cum ſeq. 12. quęſt. pr. hodie tamen permittitur eis illud habere, & ſeparatim viuere, & de bonis ſuis teſtari, pro vt not. ex tex. in cap. licet in corrigendis, verſ. ſecularę de offic. ordin. Gloſ. & Doct. ibi, & Abb. in cap. poſtulaſti de reſcript. declarat etiam in ſua diſputatione incipiente Titius clericus, quod latius differemus in fine huius Auth. inuerſ. ideoq; nec de his teſtantur vtpote nec domini rerũ. Ex iſtis, innumerabilis prodijt ſanctorum Summ. Pontif. Cardinaliũ aliorumq; Pręlatorum, Doctorumq; numerus, quorum nomina, & geſta longum eſſet, & impoſsibile enarrare, ex nouiſsimis tamen hac noſtra tempeſtate fulgent ſicut ſol inter ſtellas.

Ex Summis Pontificibus Gregorius XIII. magno illi eiuſdem nominis, prudentia, & liberalitate in pauperes haud diſsimilis, qui diuerſarum nationum collegia, ad fidem conſeruandam, & propagandam, in vrbe pijſsimè inſtituit, Anglicum nempè, & alterum in Gallia Rhemis fundauit, Græcum, Iudęorum ad fidem conuerſorum, & Marronitarum quos ex monte Libano iuſsit accerſiri, vt Cattholicæ Rom. Eccleſiæ ritibus imbuerentur, Germanicum auxit atq; reſtituit, Illiricum etiam Laureti apud Glorioſæ Virginis templum fundauit, & alia opera celeberrima ſuæ magnæ virtutis monumẽta reliquit. Clemens VIII. qui ſua mira virtute, ac probitate omniũ Cardinalium conſenſu ad Summi Pontif. apicem fuit aſſumptus maxima cũ religione, ac vigilantia Eccleſiam regit. Ex ſacro Cardinalium Collegio omnes nominare deberem, cùm ſint fama, & virtute celeberrimi, venia tamen alijs Illuſtriſsimis Dominis petita horum tantum nominibus ero contentus.

Ex

Ex noſtris iure conſultis qui ſuis ſcriptis diſciplinã noſtram auxerunt atq; ornarunt ſunt Illuſtriſsimi Cardinales Gabriel Paleottus, atq; Io. Hieronymus Albanus. Qui vero eorũ doctrinã, aut publicè de iure reſpondendo, aut iudicando in ſupremis tribunalibus, quibus, & ante; & poſt Cardinalatum pręfuere manifeſtè demonſtrarunt, ſunt Illuſtriſsimus Gaſpar Chiroga Archiepiſcopus, & Cardinalis Toletanus, cuius ſummam prudentiam nouit Regnum iſtud, cui vt cenſor præfuit, & vltimæ cenſuræ moderator extitit. Illuſtriſ. Petrus de Dezza qui Prætorio Granatenſi præfectus, magnum ſuæ doctrinæ nomen reliquit. Illuſtriſ. Antonius Carrafa ſignaturæ gratiæ Præfectus, ac Apoſtolicus Bibliotecarius, cuius ſummam doctrinam, modeſtiam, integritatem, atq; probitatem nouit orbis & plurimum celeberrimorum Authorũ ſcripta teſtantur, poſt hæc ſcripta magno proborum virorum dolore deceſsit. Illuſtriſ. Iulius Antonius Sanctorius Eccleſiæ Orientalis protector, vir ſummi ingenij, & in gerendis negotijs prudentiſsimus, & diligentiſsimus, quem laudat Nauar. in ſuo Manuali, & ſua omnibus nota geſta teſtantur. Illuſtriſ. Aſcanius Columna Magni Marci Antonij filius, qui & ſi iuuenis adhuc in Hiſpania tamen, & in vrbe præclara maximæ virtutis ſuæ ac ſcientiæ ſigna oſtendit. Illuſtriſ. Marcus Antonius Columna vir ſummis laudibus dignus, nulli hoc ſeculo ſecũdus ob miram in populis regendis prudentiam & integritatem, cui multùm Hiſpania debet, & Franciſcana Religio ob impenſos labores in canonizatione B. Didaci. Illuſtriſ. Alfonſus Geſualdus merito ſemper laudãdus, & venerãdus, ob ſuã integritatẽ maximãq; religionẽ. Illuſtriſ. Cardin. Alexan. Perectus nuncupatus Mont'Altus S. R. E. Vicecãcelarius. Henricus Caietanus multis nominib' digni ob ſummã eorũ in negotijs gerẽdis prudentiã, cũ primus ille adhuc adoleſcẽs mira prudẽtia onus præfecti ſacri Conciſtorij conſultè, & ſecretarij ſanctiſsimi Pontif. Sixti V. officio, cuius eſt ex filia ſororis nepos onus ſubſtinuerit 2. legatus in Galliam acceſsit pro Rege inibi Cattholico eligendo ob diram Henrici III. mortem, & ſeditionem Henrici de Vandoma nuncupati Nauarrę Regis, & Magni Apoſt. Camerarij fungatur officio. Illuſtriſ. Franciſcus Sfortia magni illius Comitis de Santa Flora filius vir ſagaciſsimus, maximæq; expectationis, ſicut in legatione Romanię in ſeditioſorũ hominum extirpanda multitudine: ac prouincia illa gubernanda his præſertim calamitoſis temporibus Gregorio XIIII. ſedente oſtẽdit. Illuſtriſsimus, ac genere Sereniſsimus Cardinalis Albertus

Archidux Auſtriæ, cuius immenſam cum probitate prudentiã, virtutem, ac diligentiam, in tam tenera ætate, in regendis bellicoſiſſimis populis Luſitanis iam propter nouum Regem, multis ſeditioſis hominibus plenis, Rex noſter inuictiſsimus eſt expertus; & Federicus Borromeus Illuſtriſſ. vitæ ſanctitate patruo non diſsimilis, & Hieronymus Mattheus olim Camerę Apoſtolicę auditor, quo munere præſtãtiſsimè eſt perfunctus, vir ſummi ingenij, & probitatis, collegium ſacrum illuſtrat, quibus meritò annecti debet Illuſtriſsimus Euangeliſta Pallotus, qui dũ Siſtus V. Eccleſiæ clauum regeret, ſumma cum laude Datarii munus expleuit, & Auguſtinus Cuſanus qui eodem munere Camerę auditoris quàmpræclarè eſt perfunctus, vir eruditiſsimus, ac vitę probitate clariſsimus.

Inter Archiepiſcopos fulget Illuſtriſsimus genere, & religione Annibal à Capua Archiepiſcopus Neapolitanus, qui in Regno Polonię pro Sixto V. & Gregorio XIIII. ac Innocentio IX. Legati munus quàmdiligentiſſimè, ac prudentiſsimè exercuit. Carolus Baldinus Archiepiſcopus Surrentinus, vir doctiſsimus, ac religioſiſsimus Pręceptor meus dum Ius canonicum interpretaretur in Neapolitano Gymnaſio. Marius Bologninus Archiepiſcopus Salernitanus vir probatiſsimus, ac Nicolaus Grana Epiſcopus Anglonenſis vir prudentiſsimus. Marcus Antonius Bizzonus Epiſc. Fulignî, qui etiam multis annis Romæ iura interpretatus fuit. Maxima etiam cõmendatione dignus eſt Scipio Spina Lupienſium Epiſcopus, qui nullis parcendo laboribus Eccleſię ſuæ regimini incumbit, & alij multi, quorũ nomina afferre longum eſſet. Alexander Glorierius Cameræ Apoſt. Clericus, vir humaniſsimus, atq; accuratiſsimus, qui prudentiſsimè in Nuntiatura huius Regni ſe geſsit.

E Clericorũ uerò infinito numero in mediũ afferendos putaui, Franciſcum Aluarez à Ribera Regni huius ſupremũ Conſiliariũ, Salmãticēſem canonicũ, virum omni probitatis genere refertum ac ſcientiarum omnium eruditiſsimum, cuius virtutes, ac laudes, ne rudi hoc meo calamo denigrem ſubtacere conſultius ſum arbitratus: Alexandrum Sangrium Illuſtriſsimi D. Ferdinandi Sangrij Ducis Turris Maioris filium, qui in bellis virtutem corporis, & animi, maxima cum prudentia, ac humanitate coniunctam ita habuit, ut nulli ſuę tempeſtatis fuerit ſecundus. Hunc ſuis meritis ducatus titulo, cùm anteà marchio eſſet, inuictiſsimus Rex noſter Philippus cohoneſtauit, ac inter ſupremos Conſiliarios, quos ſtatus vocant, connumerauit. Principis S. Seueri titulo filium eius Paulum decora-

uit quorum in laudibus dicendis ob virtutem qua fulgent,me extẽderem,ſi locus magis eſſet congruus,& ſanguinis coniunctio ex materna linea frenos ori meo non imponeret. Hic ergo Alexander adoleſcens cùm nobilitati generis plures adiunxerit cum modeſtia virtutes, plura etiam de ſe ſpondet. Hunc ſequitur Antonius Caracciolus, Camilli Caraccioli Auellini principis viri ſtrenui, & ſagacis germanus, qui ſuam virtutem Romanę Curię in negotijs peragendis patefecit, & in Legatione pro Sixto V. Pontif. Max. ad Ducem Cleuentiũ, ac apud Illuſtriſſ. Henricũ Cardin. Caietanum, maximo vtriuſque Principis conſenſu prudenter ſe geſsit. Aloiſius Brancatius Neapolitanæ Eccleſiæ Canonicus, ac theſaurarius, vir humaniſsimus, qui Illuſtriſſ. Annibali à Capua in legatione apud Regem Polonię in grauiſsimis negotijs illius Regni, & religionis, ac ſtatus fideliſsimè, ac prudentiſsimè aſtitit.

D. Diomedes Carrafa Illuſtriſsimi Don Octauij Carrafæ marchionis Anſij viri pijſsimi ac religioſiſſ. filius, qui delitijs poſthabitis: quas parentum dilectio offerebat, adoleſcentulus cùm ſit, legali diſciplinę, alijſq; virtutibus magna incumbit opera, & doctoratus, inſignia meritiſsimè eſt adeptus.

Quibus annumerandus eſt Horatius Mancinus, vir politiſsimus & prudens Illuſtriſſ. quondam Cardinalis Antonij Carrafę à ſecretis: quo etiã munere diligẽtiſsimè fungebatur apud Illuſtriſſ. Cardinalẽ Henricũ Caietanũ. Iulius Cæſar Riccardus Fabij Riccardi Iudicis optimi Magnæ Curię Vicariæ frater, nũc Archiep. Barenſis. Pariter etiã memoria dignus eſt Andreas Frãchius, vitę probitate, ac doctrina clarus, eximij, ac eruditiſsimi viri Vincentij de Franchis ſacri Neapolitani Prętorij Ampliſsimi Pręſidis filius.

SVMMARIVM EX CAP. XVI.

1 *Baſilius Magnus Monachos ſub norma primus in Oriente reduxit.*

2 *Monachi Baſilij inſtituuntur.*

3 *Monachorum Baſilij viuendi norma.*

4 *Monachorum Baſilij infinitus numerus in Oriente habitabat.*

5 *Monaſteria Monachorum Baſilij ad præſens quot ſint.*

CAPVT

CAPVT DECIMVM SEXTVM.

HIS autem de clericorum Religione peractis aliqua de monacis (vt hoc etiam nomine fratres qui appellantur complectar) qui ſub quatuor militant Regulis approbatis, dicẽda breuiſsimè ſuperſunt, vtq; ordinatè procedamus Baſilij magni Regulam antiquiorẽ cæteris deſcribemus. Sciendũ eſt ergo Chriſtianam Religionem, vt vitijs, & Diabolo eorum patri repugnantẽ, plura ſemper tormenta, flagella, ac perſecutiones ſubijſſe, quas ipſius in ortu validiſsimè vbiq; terrarum ſenſit, quorum cùm magis viperina rabies ac lętha le venenum ſerperet, candidus Religionis cultus & Chriſtianorum numerus in dies maxime creſcebat, quorum aliqui diuino ſpiritu ducti, nonnulli tormentorum timore perterriti, deſerta incolere cæperũt, idque ſpecialiter in Indiæ, Ægypti, ac Syriæ deſertis. & hos Græci Anachoritas, nos Heremitas vocamus. Horum Principes fuere Paulus Antõn. Machatius, Hylarion & alij, quorum fraganti odore commoti, plures hoc vitæ ſanctum inſtitutum amplexi fuere. Quod, & monacorum numerum, ac Sanctitatem expreſsit ac longę proſequitur Hieronymus, & Volaterr. d. lib. 20. cap. 1.

1 Hos quidem ſine certo inſtituto, ſed prout Spiritus Sanctus quęlibet edocebat, viuentes arctiſsimè tamen, ac manibus victum quęritantes, Baſilius magnus ad mitiorem & certum viuendi modum reduxit. Fuit Baſilius Cæſariẽſis è Cappadocia nobili ex genere ortus, cũ Gregorio Nazianzeno Athenis Rethoricæ, & Philoſophiæ operã dedit, quẽ ijs ſcientijs nimis intendentẽ de eius amore cõfidens, ſurgentem de Cathedra Gregorius manu capiens ad Cænobium duxit, ibique xiij. annis ſacrarum ſcripturarum lectioni vacarunt, inde ſpiritu diuino ambo commoti in vinea domini laborare cæperunt. Baſilius enim Ponti vrbes & rura obeundo Populos edocebat, tantumque in illis profecit vt in arido, & ſqualenti campo ſeges fęcunda, ac læta vinea ſurrexiſſe videretur. Poſt Ceſareæ Cappadociæ Præſul effectus, quos dixi monachos ad mitiorem viuendi formam reduxit, fuit Carmeli Incola, & Carmelitarum deinde pater, eius enim ſeruarunt Regulam quouſq; Io. Patriarca, & Albertus aliam longo poſt tempore tradidere, vt teſtatur Poleonidorus Ba-

2 ctauus de antiquita. Carmeli lib. 2. C. 5. † regulam præcipuè conſcripſit, in qua, & tria vota eos emittere, annumq; probationis obſeruare præcepit, vt refert ex Ruffino Iuſt. lib. 11. cap. 9. & Volaterranus lib. 14. C. 1. ſcripſit etiam egregios cõtra Eunomiũ libros exameron & alios Eccleſiæ ſanctæ perutiles. Floruit & deceſsit ſub Damaſo Pontif. Max. anno 374. Valente Adriano hęretico Imperãte, Hiſpaniæ Regnante Antarico.

3 Abſtinent huius ordinis monachi ab eſu carnium, maxima exercẽt Ieiunia, monachorũq; Aegyptiorum more laborãt, & quidquid inde pretij ſumunt in Commune conferunt, amictu vtuntur ſpadicis coloris, ſolent tamen ij Monachi qui in Italiam veniunt nigro indui veſtimento.

Huius Sanctiſsimi viri Regula fuit à Sancta Romana Eccleſia approbata vt ex Inno. teſtatur Grat. in C. pernitioſam 18. quæſt. 2.

4 Sub hac Religione in Oriente nonaginta milia Monacorum militabant, Irruentibus inde Sarracenis ad nihilum eſt redactus ordo

5 iſte, extant tamen reliquię in monte Sion † vbi 24. habet Monaſteria, & Monacos fere duos mille, item etiam in Monte Sancto, qui eſt prope Conſtantinopolim, vbi etiã in pluribus monaſterijs duos mille monacos habitare mihi affirmauit quidam huius ordinis monacus, vir probus qui in Eccleſia Græcorũ quæ in hac ciuitate Neapolis eſt præerat. Habet etiam plura monaſteria in ea Græciæ parte, quæ Venetiarum Reipub. ſubeſt. In Italia quoque nonnulla alia adſunt quorum caput eſt Cænobium Grutteferratæ 12. Milliaribus Roma diſtans, & in Calabriæ prouincia quædam pauca retinent, in quibus vetus tantum Religionis inſpicitur candor, ſed longè ſunt ab Inſtituto alieni. Monachi vero qui in Italia degunt Romano more ſacra celebrant, atq; miniſtrant.

Hæc pauca de Religione tam magna ſcripſi, quia aliorum notitiam habere non potui, propter locorum longinquitatem.

SVMMARIVM EX CAP. XVII.

1 *CARMELITAE ſub Baſilio militant,*
2 *Carmelitarum origo Ab Elia.*
3 *Carmelitæ primum templum B. Mariæ dicarunt, & ibi eſt altare B. Mariæ conſecratum ab Apoſtolo Iacobo.*
4 *Carmelitarum Monaſteria à Coſdroe deſtructa fuere.*
5 *Carmelitarum ordo ab Alberto Patriarca reformatur, & quo*

quo tempore.

6 *Carmelitarum ordo ab Innocentio III. approbatur, et illo tempore in Italiam tranſplantatur.*

7 *Habitus ab Honorio IIII, reformatur.*

8 *Religionis Carmelitarum titulus qui eſt Sancta Mariæ vnde uenerit.*

9 *Carmelitarum inſtitutus.*

10 *Carmelitarum ordinis plurimi doctiſsimi, ac ſanctiſsimi viri nuncupantur.*

11 *Frater Didacus Ramirez, & frater Philotalus Pharaldus commendantur.*

12 *Summi Pontifices, & alij Prælati ordinis Carmelitarum.*

13 *Prouintiarum numerus, ac monachorum, tempore Conſtantini.*

CAPVT DECIMVMSEPTIMVM.

1 SVB hac Baſilij magni Regula † Carmelitę etiã militant, vt tradidit Boetius in tractatu de ſta
2 tu hæremit, nu. 10. † ab Elia prout aliqui affirmant originem trahunt. Fuit enim Elias Propheta magnus in Iſrael, de ſtirpe Aaron ſub Ioſaphat, & Ioram Reg. Iuda: Achab, & Ochozia Regibus Iſrael miraculis, & profetiæ dono floruit III. Reg. 17. & 18. & ſequentibus, anno à mundi creatione 4266, ante Chriſti aduentum 933. hic cum Eliſeo quem ſibi ſocium aſciuit Carmelum incoluit, ibiq; Prophetarũ inſtituit conuentum, & demum glorioſus in currum ignẽũ aſſumptus, Eliſeum ſpiritus ſui duplicis hæredem deo permittente reliquit 4. Regum 2. Primus Caſtitatẽ ex regula ſeruauit, vt ait Hieron. lib. 1. cõtra Iouinianũ, paupertatem etiam profeſſus eſt, vt colligitur ex 3. Regum 18. & teſtatur S. Ioan. Patriarca 44. Hyeroſolomitanus Prior ordinis Carmeli ad Capraſium Carmeli, Priorem de inſtitutione monachorũ ſcribens, cuius Ioannis meminere Vincentius in ſpeculo Hiſt. lib. 2. c. 7. & alij quos refert, Frater Paulus Morigia in hiſto. relig. c. 30. & in eo Carmeli loco ſemper huiuſmodi Prophetę habitarunt uſque ad Ioannem Baptiſtam, qui ſua ſanctitate multos ad inibi habitandum concitauit. hi deinde ab Apoſtolis ad fidem conuerſi iuxta euangelicam fidem, ac Heliæ traditiones piè
3 ac ſanctæ viuebãt † & Dei Sanctiſs. genitrici M. Templum quod pr. in orbe fuit dedicarũt, vt teſtatur Riccard' Radulphi Ardmacanus, Primas Hiberniæ, in quodã ſermone qui incipit Aue Maria, quem prædicauit coram cœtu Cardinalium de Conceptione Virginis glo

rioſæ

rioſæ in Conuentu Carmelitarum Auinionenſi, quem refert Poleonidorus Bactauus in libro de antiquitate & ſanctimonia Carmelitarũ lib. 1. cap. 1. quod monaſteriũ cæteris deſtructis per totã terrã ſanctã, ſolũ illęſum remanſit, ibiq, eſt altare beatiſsimę Mariæ Virg. ab Apoſtolo Iacobo erectũ poſt Virginis aſſumptioné, ſub qua norma vſq; ad annũ 412. vitam duxere, quo prędictus Ioannes Doctor Græcus Carmeli Prior, & Patriarcha Hieroſol. 44. regulã ex Eliæ vita, & Baſilij magni documẽtis compoſitã Carmeli fratribus habi-
4 tantib' tradidit ſeruandã. † At Coſdroę Perſarũ regis rabie qui Phocã Imp. deuicit, ac lignũ crucis Hieruſalẽ abripuit, multa horum religioſorũ cœnobia ſolo ęquata fuere, quę ſi aliqua ex parte reſtaurata erãt ab Heraclio qui Coſdroã ſuperauit & ſanctę Crucis lignũ recuperauit, ab Humar tamẽ Arabum rege iterum diruta fuere.

Anno verò 1099. Hieruſalem à Latinis recuperata, denuo reſurrexit ordo iſte, eorũque cœnobia à Latinis gubernari cęperũt anno 1121. fuitq; primus Latinorum Prior Bertholdus vt tradit Poleonidorus loco cita. lib. 3. c. 1. & in latinũ ſermoné Ioan. regula verſa.

Albertus verò Hieroſolymitanus Patriarcha anno 1200. ſub Innocentio III. eorum regulam reformauit, & aliqua addidit, quam Ricardo Priori dedit, & hac hodie vtuntur vt idem Poleonidorus Bactauus teſtatur in dicto lib. cap. 2. & per totũ librum & precipuè in cap. 2. lib. 3. dicit anno 1171. Albertum regulam dediſſe quam Alex. III. confirmauit. Io. Lucid. de tempo. lib. 1. cap. 7. de ordinibus Religionum & in Tabulis annalibus temporum anno 1287. & Paul. Morigia cap. 3. dicunt ab Hono. 4. confirmatam. Sed Iglieſcas in hiſto. Pontif. & Polidorus Verg. de inuentione rerum lib. 7. c. 3.
6 dicunt, alter † ab Inno. alter ab Hono. III. cõfirmatam. In hac tamẽ varietate id videtur dicendũ Inno. & Honorij III. temporibus Religionem cognitam in Italia fuiſſe, idq; ex eo colligitur, quod dum B. Dominicus, & Franciſcus Romę eſſent, eodẽ tẽpore B. Angelus Carmelita fuit & prędicauit, ſed poſtea ab Hono. III. confirmatam, vel melius reformatam fuiſſe credo, vt colligitur ex verbis Io. Lucidi in Tabulis annalibus temporũ in anno 1287. & ex Paulo Morigia qui Honoriũ albũ palliũ eis tradidiſſe affirmat. His autem temporibus Religio floreſcere cępit & B. Ang. prędicationib' illuſtrata fuit.

7 Honor. tñ 4. ſecũdũ Paul. Morig. ſed Hon. 3. ſecũdũ Polid. Verg. d. loco eorũ habitũ, qui erat palliũ albi & cinamomij coloris reformauit, & cũ ſcapulari albò, ab ineffabili, & glorioſiſſ. Domina noſtra venerabili cuidam fratri Simoni tradito, pallium eiuſdẽ coloris

coniunxit,& interius indumentum cum Scapulari cinamomij coloris ipſe conceſsit.

Ab eſu carnium ex regula abſtinebant, fuit tamen vt carnes comederent diſpenſatum. Hic tamen glorioſus ordo,fuit ſub Innoc. IIII. reformatus ab Vgone Cardinali ordinis prædicatorum, ut teſtatur Boerius in tracta. de uit. & ſtat. Heremita. num. 10.

8 Huius Religionis titulus,qui eſt, S. Mariæ montis Carmeli,fuit eius fratribus confirmatus in Epheſino, generali Concilio: de quo in C. Sacroſancta 16. diſtin. dicit etiam Poleonidorus Bactauus lib. 2. cap. 2. dicto tracta. de antiquita. & ſanctimonia montis Carm.

9 Ad animarum vtilitatem hic ordo poſt tranſlatam in Italia Religionẽ inſtitutus fuit, & innumeros ꝑduxit ſanctitate & doctrina viros,quorũ aliquos modò iuxta religionis ſtatũ nominabimus,de illis tamen Poleonidorus Bactauus dicto lib. de antiquita.& ſanctimonia montis Carmeli lib. 2. cap. 5. latè differit.

10 In prima fundatione ordinis Carmelitarum circa annum 320. Silueſtro Pontif. Maximo,& Conſtantino Magno vniuerſi orbis Imperatore, plures eius montis accolæ floruere, vt Hilarion Antonij magni diſcipulus, Magnus Baſilius,S. Eutitius Prior montis Carmeli, Gregorius Nicenus Baſilij Germanus,Petrus Eubolus,& Amphilotius, Gregorius Nazianzenus, & Io. Damaſcenus, & eodẽ tẽpore S. Melania vidua 25. annis in monaſterio ſepulchri Domini fuit cum 50. virginibus, quo etiam tempore multi alij claruere.

Et circa Honorij, & Archadij Imperatorum tempora, qui regnare cæperunt anno 399. Romanam Eccleſiam gubernante Siricio & poſtea Anaſtaſio, & deinde Innocentio I. produxit Carmeli vberrima vinea Cirillum Patriarchã Hyeroſolimitanum 43. & Ioannem item Hyeroſolimitanum Præſulem 44. Capraſium qui Hæreticorũ Eutichianorum perſequutionis tempore ſuos miſit diſcipulos, ob Chriſtianę fidei defenſionem,Io. Chriſoſtomum, Cirillum Alexandrinũ Patriarcham 28. Item ab Agarenis trucidatos centũ quadraginta mille martyres, & virgines ordinis Carmeli,dicunt Nicolaus Lirẽſis, & Cirillus Propheta Prior mõtis Carmeli in lib.pr. de peculiaribus Carmelitarũ ordinis geſtis. Et anno 1171. eo, quo tempore Ricardus ab Alberto Regulã accepit, produxit Angelũ Martyrem, Ioannem eius fratrem Epiſcopum Hyeroſolimitanum, Petrum Epiſcopum Bethelem, Cirillum presbyterum & doctorem Græcum & alios per dictum Poleonidorum enumeratos.

Et poſt in Italia plantatam Religionem plures etiam floruere, vt ſan-

vt ſanctus Simeon Storelus Anglicus I. Generalis, Nicolaus Gallius eius ſucceſſor vir religioſiſsimus, Ioannes de Baccone Anglicus Clementis VI. à ſacris confeſsionibus, omnium ſua tempeſtate Theologorum Princeps, S. Andreas Epiſcopus Feſulanus Dei genitricis amantiſsimus, poſt multa ſcripta, & geſta ſancta migrauit ad dominum, Poleonidorus Bactauus, ſæpè à nobis allegatus, qui librũ inter alios cõſcripſit de antiquita. & ſanctim. montis Carmeli. S. Angelus qui cum B. Dominico, & B. Franciſco Romę fuit, & Religionem in Sicilia plantauit, S. Albertus Siculus, & Thom. Valdẽſis qui contra Vuitcleph. tres libros eruditiſsimos ſcripſit, & nunc plurimùm in ea florent viri doctrina, ac ſanctitate præclari, inter
11 quos † Magiſt. Didacus Ramires Hiſpanus vir doctiſsimus, ac prouinciæ Regni alumnus, & Magiſter Philocalus Pharaldus.

12 Genuit præterea Religio iſta Sum. Pontif. duos.
Patriarchas quinque.
Cardinales quatuor, Archiepiſc. & Epiſcopos plures, quorum, numerus adhuc mihi eſt ignotus.

13 Diuiditur in prouincias triginta duas, Conſtantini autem Magni tempore quatuor in prouincijs venerabatur, vna erat terræ ſanctæ, alia Cipri, tertia Thebaidæ, & quarta Ægypti.

Conuentuũ & Religioſorum numerũ ſcire non potui, propter aliquorum negligẽtiã vt ita dicam, ſed Conſtantini tempore 22. habebat, 19. in terrę ſanctæ prouincia, in qualibet verò aliarum vnum.

SVMMARIVM EX CAP. XVIII.

1 DIVI Auguſtini parentes, patria, & vita.
2 Ordinis Heremitarum diui Auguſtini origo, & incrementum.
3 Heremitæ D. Auguſtini pluribus nominibus nuncupati fuerunt & num. 4.
4 Beatus Franciſcus ordinis Heremitarum D. Auguſtini fuit profeſſus.
5 Eugenius 4. Religionem approbauit.
6 Ordo Heremitarum habet officium Sacriſtæ apud Sum. Pontificem.
7 Hic ordo in India dilatatur, & inſulas Philippinas ad fidem conuertit.
8 Chinarum Regnum prim. ordinis huius fratres ingrediuntur.
9 Prouinciarum, Conuentuum, ac Religioſorum numerus.
10 Generalium numerus.

11 *Sanctorum Beatorum, ac Beatarum numerus.*
12 *Cardinalium, Patriarcharum, Archiepiſcoporum, Epiſcoporum numerus.*
13 *Religiones quæ ex ordine Heremitarum prodierunt.*
14 *Sacrarij Summi Pontificis cuſtodes, pœnitentiariæ præfectos, legatos Summorum Pontificũ, ac Regum, eorumque confeſſarios plures enumeramus.*
15 *Doctorum numerus, & aliquorum nomina.*

CAPVT DECIMVM OCTAVVM.

1 SECVNDA regula eſt magni Patris Auguſtini, qui patre, nempe Patritio, matre verò Monica, in Hipponenſi vrbe natus anno ſal. 358. Rom. Eccl. adminiſtrante Liberio, & Imp. regẽtibus Cõſtantino II. cũ Conſtãtio I. in Manichęorũ ſecta diù verſatus, Rhetoricam Romæ docuit, matris tamẽ lacrymis cõmotus & Ambroſij prędicatione, ad fidem conuerſus eſt, in Hęrem. propè Mediolanum nigro indutus amictu ac pellis cingulo aſtrictus ad monachorum illius temporis differentiam (vt teſtatur Ambro. in ſermone quem de Auguſtini baptiſmate confecit) ibi cum aliquibus ſocijs per annum habitauit, quibus certum viuẽdi modum relinquens in patriam nauigauit, vbi vt diximus clericos qui Canonici ſunt dicti reformauit, eiſq; regulam tradidit; deceſsit Auguſtinus anno natiuitatis ſuæ 76. Præſulatus 40. ſalutis verò 434. vel ſecundum aliquos 440. eius corpus à Limprãdo Lõgobardorũ Rege à Sarracenis redemptũ anno 722. Papię maxima oĩum veneratione ſeruatur.

2 Cum ea ab Auguſtino tradita regula, ij quos reliquit ſocij, & alii ſucceſſores vixere, vſque ad annum 1154. quo Gulielmus Aquitaniæ Dux à Bernardo in vijs domini inſtruct⁹, mundũ relinquẽs Heremitarũ D. Auguſt. ordinem eſt ingreſſus, quem cũ inclinatum videret reformauit, & Anaſtaſio 4. permittente anno. 1158. in Occidente Federico II. Barbaroſſa, in Oriente Manuele I. Comnerio imperantibus: Alfonſo VII. Caſtellæ, & Leonis, Raymundo Aragonię, Alfonſo I. Portugal. Lodouico VII. Galliæ, & Neap. Gulielmo Malo regnantibus, cœnobium Pariſijs ædificauit, quod pr. fuit eius
3 ordinis intra vrbes ædificatum † & ab iſto Gulielmo, Gulielmiti dicti: eos tamen Auguſtinianos vocari præcepit Innoc. III. vt tradit Conſaluus Iglieſcas in hiſto. Pontif. libro 5. ſub Inno. vita.

Dicti

Dicti ſunt etiam fratres Ioannis Boni, qui nobilis fuit Mantuanus, mundi illecebris deditus, matris lacrymis infirmatus à Domino vocatus, cùm primùm ſanitati reſtitutus fuit, Heremitarum ordinem ingreſſus multum in eo profecit, multaq; monaſteria ędificauit, vt voluit Vinc. in hiſtoriali ſpeculo lib. 33. cap. 98. & ad dominum migrauit anno ſal. 1222. eius corpus Mantuæ reconditum
4 in S. Agnetis Eccleſia miraculis claret † fuit iſte Ioannes S. Franciſci præceptor, quem ab eo religionis Auguſtinianæ habitum accepiſse: & in ea profeſſum eſſe affirmat ex Sabellico Iglieſ. in hiſto. Pontif. in vita Innoc. III. Eius profeſsionem adhuc in Mantuano huius Religionis conuentu aſſeruari, à quodam patre magnæ authoritatis narratũ eſt mihi. Hęc Heremitarũ Religio vt varijs temporib' fuit à diuerſis ſanctis viris reformata, varia etiã nomina aliquibus in locis ſortita eſt. Dicitur .n. Leccetana, Carbonaria, Peruſina, Inſubrina S. M. montis hortorũ Battiſtellorũ, Appula, Zampana, Dalmatica, Germana, & S. Pauli primi Hęremitæ, quæ quidẽ nomina ijs in partibus in quibus reformata eſt adhuc retinet.

5 Hæc inquam Religio ab Eugenio IIII. fuit approbata & ab Inno. IIII. reſtaurata anno 1230.

6 Habet etiam apud Sum. Pontif. Sacriſtæ quem ita nominant officium ad quem ſpectat Sum. Pontif. veſtibus induere pontificalibus cùm vel ad ſacra facienda accedit, vel interuenit, & eius ſacrarium quod maximi eſt valoris cuſtodire.

7 Nec tantum in Europa, alijſq; mundi partibus, ſuo tempore vberrimos protulit hæc Religio fructus, verum etiam in India & præſertim in Inſulis quas vocant Philippinas in quibus primi Euangeliũ annuntiarunt, & magnum fidei Chriſtianæ augmentum horum Religioſorum opera factum eſt.

8 Immo fratris Martini ab Herrada, & ſociorum induſtria, atque ſolicitudine Chinarum regnum. (cuius ingreſſus capitali lege ſtatuta eſt prohibitus) Chriſti redemptoris lumen ſenſit, & agnouit; hic enim ſanctiſsimus Pater illud ingreſſus Chriſtum prædicauit, quod cæteris tam S. Franciſci deſcalciatorum congregationis fratribus, quã etiam ſocietatis Ieſu religioſis, fuit in tam ut illius ingreſſum ambirent, & appeterent: ac vt ex quadam epiſtola cõſtat, quæ eſt in principio Chinarũ regni hiſtorię quã cõſcripſit fr. Ioannes Mendotia huius familię alumnus, regni illius maximi Rex huius ordinis fratres ad ſe accedere poſtulauit, & idem, ex quorũdam patrum Societatis Ieſu, de patribus ſuæ religionis, Epiſtolis

habe-

habetur, de quo maximæ ſunt Deo gratiæ exhibendæ, qui Regni illius incolas quorum numerus infinitus eſt, dignatus fuit aſpicere, & à faucibus diaboli eos liberare, quod vt ipſe cæpit peragat, ſupppliciter eſt exorandus.

9 Continet ſancta hæc Religio ſub ſe 40. prouincias, 24. .ſ. Clauſtrales, & ſexdecim obſeruantes, ex quibus decem ſunt in viridi obſeruantia, inter quas celeberrima eſt congregatio Carbonaria à fratre Ioanne Neapolitano inſtituta.

Conuentus, vt Iglieſcas refert in hiſtoria Pontificali in vita Inno. III. continet 1151. ex quibus Generali immediate ſubſunt 21. Hodie tamen mille tantum ſunt, præter monaſteria Monialium. Prima eius domus ſiue conuentus, eſt S. Auguſtini Papię, vbi requieſcit corpus B. Auguſtini.

Religioſorum numerus vt Iglieſcas citato proximè loco refert, eſt 16000. Huius Religionis fratres habitu, ideſt veſte cum capucio ſuperiori vtuntur nigra, interiori verò alba.

Ab vno regitur Generali, & fuit primus poſt reformationem fr.
10 Lanfrancus Mediolanenſis † à quo vſque ad fratrem Thadeum Peruſinum fuere 37. qui fuit anno 1537. & celebrata fuere 88. Capitula generalia.

Hic erat olim perpetuus, nunc vero ex Sanctiſsimi D. N. Sixti ordine ſex annis ſuo fungitur officio, vt eſt adnotatum in Capitulo generali celebrato Romæ anno 1587. de menſe Iunij.

11 Ex hac Heremitarum congregatione plures ſanctitate claruere viri, inter quos præter magnum Patrem Auguſtinum, quatuor ex eis in ſanctorum numerum ſunt relati, cæterorum vero numerus eſt 125. † Beatarum verò numerus eſt. 22.

Prælatos etiam plures habuit.

12 Cardinales ſcilicet quinque, Patriarchas duos, Archiepiſcopos decem & nouem, & Epiſcopos ſeptuagintaſex.

13 Fuit hæc Religio aliarum etiam mater: ex ea namq; vt diximus S. Franciſcus minorum ordinem fundauit.

Stephauus Albernenſis Grandimotenſium ordini dedit initium: qui ordo floruit in Francia, & frater Philippus Florentinus cum alijs ſocijs ordinem ſeruorum inſtituit.

Frater Auguſtinus Nonellus de Terano fundator ordinis S. Mariæ de Scala hoſpitaliorum, cuius prior Generalis confirmatur à Priore S. Auguſtini Senarum.

Fratres Stephanus, & Iacobus Senenſes, fundatores ordinis Scopetino-

pectinorum, ſiue S. Saluatoris de illeceto.

Frater Gabriel de Spoleto fundator ordinis S. Spiritus Venetiarum.

14 Sacrarij Sum. Pontif. cuſtodes, qui fere omnes eorum Pœnitentiarij fuere 16.

Baſilicarum Sancti Petri, & Sancti Ioannis Lateranenſis pœnitentiariæ præfecti 3.

Legati Sum. Pontificum aliorumque Principum in grauiſsimis negotijs ad Principes miſsi 7.

Regum qui fuerunt á ſacris confeſsionibus & conſilijs 32.

15 Doctores qui ſacram Paginam veteris ac noui teſtamẽti ſunt interpretati, & de Sum. Pontif. poteſtate ſcripſere, ex quibus etiam in hoc numero plures computantur 120.

Lectores qui in publicis vniuerſitatum famatarum Gymnaſijs ad ſacræ Theologiæ, & Philoſophiæ lectionem ſunt vocati, numerum comprehendunt 63.

Claruit hic ordo pluribus illuſtribus viris, inter quos Nicolaus Tolentinas: cuius Natalis diem Sum. Pontif. Sixtus V. ſolemnem voluit haberi, ac venerari, propriam in officio & miſſa orationem conſtituens.

Item Hieronymus Seripannus patritius Neapolitanus, Salernitanus Archipræſul & Sanctæ Romanæ Eccleſię presbyter Cardinalis ampliſsimus, qui multos doctiſsimos conſcripſit libros, ſuamq; bibliotecam libris innumeris, & peculiaribus plenam, conuentui S. Ioannis Carbonarij huius Ciuitatis, in quo iſtius ordinis fratres habitant, reliquit. Et nunc religione ac doctrina claret, frater . . . . á Montelbero S. R. E. Cardinalis Illuſtriſs. á Sixto V. electus dum ordinis ſui eſſet Generalis. Onuphrius Panuinius doctiſsimus, ác probatiſsimus doctor; Item Thomas á Villa noua Archipræſul Valentiæ, & Ioannes de Salzaguro, & alij multi quos retulit Hieronymus Romanus in Chronica ordinis Heremitarum S. Auguſt. qui & ipſe eius fuit alumnus.

Et nũc noſtra hac tempeſtate Religionem doctrinis illuſtrant, fr. Didacus á Leon, quem primũ inter primos Hiſpaniæ Theologos á pluribus affirmari audiui; item frater Io. Gueuara, ambo Salamãticæ ſacram Theologiam publicè profitentes.

Item frater Alfonſus de Orozeo Caroli V. & Regis noſtri Philippi Concionator, frater Gaſpar Melo in vniuerſitate Vallis Oleti publicus interpres, & in vniuerſitate Oſſunenſi; frater Gudiel

quem

quem magiſtrum nominant prædicatorum, fr. Didacus Demontoria, & fr. Marcellus Nebrixenſis, fr. Petrus Malon, & fr. Philippus Hernandez, & alij multi qui in omnibus Hiſpaniæ vniuerſitatibus, ubi nunc ſacra floret Theologia, maximo cum applauſu, & conuerſu interpretantur, & fr. Io. Mendotia, qui librum ſcripſit de Sacramento altaris, & hiſtoriam regni Chinarum, & fr. Ioannes Petrus Rôca Solofranus ſacrę Theologię magiſter vir humaniſsimus.

SVMMARIVM EX CAP. XIX.

1 *PRAEDICATORVM ordinis laudes.*
2 *Ordinis prædicatorum Beatus Dominicus author: & eius vita.*
3 *Ordinis prædicatorum origo.*
4 *Innocentius tertius viſionem vidit de Beatis Franciſco, & Dominico, & eorum ordines confirmauit.*
5 *Tempus fundationis ordinis prædicatorum.*
6 *Beati Dominici laudes.*
7 *Beatus Dominicus alios ordines inſtituit.*
8 *Prædicatorum titulus vnde huic ordini fuerit attributus.*
9 *Habitus prædicatorum à Beata Virgine traditur.*
10 *Prędicatorum ordo per totum orbem dilatatur.*
11 *Prædicatoris ordinis plures reformationes.*
12 *Magiſter Paulinus Lucenſis laudatur, & numero 34. Princeps fuit reformationis prouinciæ Aprutinæ, & alij ſocij nominantur.*
13 *Magiſter Ambroſius Paſca Neapoli reformationi huius prouinciæ initium dedit, & multùm commendatur.*
14 *Ordo prædicatorum in India Orientali Abiſſinorum regi ſubdita, multùm creuit, & quomodo.*
15 *Ordinis prædicatorum multi fratres ad Indias Orientales miſſi multùm profecerunt.*
16 *Eiuſdem fratres in Orientalibus Indijs innumeros Idolatras ad fidem conuerterunt.*
17 *Ordo prædicatorum cōſtantiſſimus fuit in obedientia Summi Pontificis tempore ſciſmatis.*
18 *Ab ordine prædicatorum plures aliæ religiones ortæ ſunt.*
19 *Ordo prædicatorum habet munus inquirendi contra hæreticos.*
20 *Habet etiam officium magiſtri ſacri Palatij apud Summum Pontificem.*
21 *Frater Hippolitus Maica Beccaria Generalis laudatur.*

Frater

22 *Frater Bartholomeus à Miranda commendatur.*
23 *Gradus ordinis.*
24 *Prouinciarum conuentuum & Religioſorum numerus.*
25 *Innumeri ſanctitate, & doctrina viri illuſtres ex hoc ordine prodierunt.*
26 *S. Thomæ Aquinatis, S. Petri Martyris, S. Vincentij Ferrarienſis, & S. Antonij laudes.*
27 *Beatorum, & Beatarum numerus.*
28 *Ludouicus Bertrandus ſanctitate vitæ clarus proximis temporibus moritur, & commendatur.*
29 *Magiſter Paulinus et alij multi ſocij eius collaudantur.*
30 *Frater Thomas à Camarota Epiſcopus Veſtanus laudatur.*
31 *Aſcanius Columna Cardinalis commendatur.*
32 *Franciſcus Victoria, Dominicus Soto, & alij multi Hiſpani celeberrimi Theologi commendantur.*
33 *Franciſcus Aluarez à Ribera, Dominus meus pluribus nominibus dignus nuncupatur.*
34 *Frater Thomas à Capua & alij multi laudantur.*
35 *Summi Pontifices, Cardinales, Patriarchæ, Archiepiſcopi, & Epiſcopi numerantur, vſq; ad numerum 38.*
36 *Pius V. Pontifex Maximus commendatur.*
37 *Frater Michael Bonellus Cardinalis Alexandrinus nuncupatur.*
38 *Frater Hieronymus Bernetius Cardinalis Aſculanus laudatur.*
39 *Doctorum numerus.*

CAPVT DECIMVM NONVM.

1 SVB qua Auguſtini ſanctiſsima regula 40. ferè militant Religiones, inter quas illuſtriſſ. ſanctitate, doctrina, ac nobilitate, ſacra, puraq; Dominicana Religio extitit quæ alio Prædicatorũ appellatur nomine; cuius pręconia & laudes altiori ingenio & calamo eſſent canenda, qua de re ſilentio pertranſeunda conſultius duxi, eo tñ cõtẽtus qđ hi Religioſi p̃dicatorũ sũt meritò nomẽ ſortiti: eorũ nãq; p̃dicationib⁹, ac doctrinis in ipſo ortu ordinis, collapſus iã vitijs & ignorãtia mũdus priori ẽ reſtitutus cãdori, & in dies R. Eccl. Chriſtianaq; religio magna ſentit incremẽta.
2 Huius ergo tã ſanctæ cõgregationis pater & Princeps Dominicus verè Dominici verbi cuſtos fuit, vir quidẽ & genere nobiliſsimus,

mus, moribus ſanctiſsimus, doctrina præclariſsimus, ac domus Dei zelantiſsimus; hic nempe ex nobiliſsima Guzmanorum familia ducens originem, ex patre Felice (vere felici) matre Ioanna in oppido Calagora Oximenſis Diœceſis Regni Caſtellę ortus eſt, antequam vtero conciperetur à Domino præmonſtratus: nam inter quietem eius mater canem in ore faculã geſtãtem, qua totum mũdum erat combuſturus, in vtero ſe habere viſa eſt; ætate deinde adueniente Palentiæ Philoſophiæ, ac Theologiæ operam dedit, in quibus ſcientijs dum multum profeciſſet, ſeculo vale dixit, & Ca-
3 nonicorum Regularium habitum ſuſcepit. † Cùm igitur Didacus Oximenſis Epiſcopus à Caſtellæ rege in Datiam pro communibus negotijs mitteretur, ille Dominicum cuius nouerat ſanctitatem ſocium itineris ſibi aſciuit, cum quo dum Roma negotijs iam abſolutis, in Hiſpaniam proficiſceretur, Toloſam peruenit, vbi ſedis Apoſtolicæ legatum cum duodecim ordinis Ciſtertienſis Abbatib⁹ pro reductione Albigenſium hæreticorum laborantem inuenit: quorum ęmulati opus ambo ſe illis in ſocios aſcripſerũt, & vt melius inceptum iam opus ad optatum perducerẽt finem, omni procul reiecta pompa, & pedites conciones habuere, & diſputationes cæpere. Quod quidem legatus & cæteri Abbates ſequuti, per duos aut circiter annos illi negotio ſedulam nauarunt operam, multũq; profecerunt; cæteris tamen recedentibus ſolus remanſit Dominicus, eoq; in opere per alios decem annos nonnullis ſibi adiunctis ſocijs valde laborauit, vſq; quo Romæ Lateranenſe Concilium fuit congregatum, ſub Inno. III. anno 1215. menſe Nouembris. Sed antequam è Gallia diſcederet, Toloſæ monaſteriũ inſtituit apud Prulianum, in quo virgines nobiles quæ propter neceſsitatem à parentibus, hæreticis alendæ, & malis induendis moribus tradebantur, à tanto liberatæ periculo, altiſsimum Deo præſtarent famulatum; hoc autem tempore dum adhuc in Gallia pro Chriſti fidei defenſione magnos ferret labores, ordinem quem poſtea Prædicatorum contra hæreticos inſtituit mente conceptum habuit.

4 Quod propoſitum cùm Romam perueniſſet magno illi Pontif. Inno. III. ſub quo tot floruere Relig. patefecit, ac declarauit: cuius dictis cũ Põtif. Max. aſsẽtire negaſſet, noctu dũ quieſceret Lateranenſem Baſilicam cadentẽ à Dominico, & Franciſco qui eodem erat Romæ tempore ſuſtineri vidit, manè deinde ſurgens Dominicum accerſiri iubet, & ordinis condendi tradidit facultatem. Toloſam ergo reuerſus ſexdecim fratribus quos ibi reliquerat con-

uoca-

uocatis,apud Prulianum Beatiſsimi Patris Auguſtini regulã præ-
fixit, quam aliquibus additis conſtitutionibus arctari voluit; dum
verò pro ſuæ regulæ confirmatione Romam reuertitur, Pontif.
Inno. ad meliorem vitam tranſlatum,ſed in eius locum Honorium
ſucceſſorem inuenit.

5 Sic igitur Religio iſta ſub Inno. III. initiũ habuit,& ab Hon. III.
fuit cõfirmata,anno Domini 1216.imperan. in Occidẽte Federico,
in Oriente verò Alexio Iſacij filio: Caſtellæ Henrico I. Leonis Al-
fonſo IX. Aragoniæ Iacobo I. quem fortunatum vocarunt, Luſita-
niæ Alfonſo II. Franciæ Philippo II. & Neap. eodem Federico II.
Imperatore regnantibus. Toloſam inde cum ſuæ regulæ confirma-
tione reuerſus, fratres ſuos vt Chriſtus Apoſtolos,binos per orbẽ
prædicaturos miſit, quos vitia atq; hæreſeos errores inſectari
præcipuo quodam munere voluit, ob cuius in hæreticos ardorem
ab Inno. III. hæreticę prauitatis inquiſitor primus eſt B. Domini-
cus deſignatus, & ſacri Palatij magiſter creatus, vt teſtantur ma-
giſter Antonius Senenſis Luſitanus in eo quod ſcripſit Chronicon
ordinis Prędicatorum c. 1. Multis ergo meritis & laboribus onu-
ſtus, præmium à Domino recepturus gaudens, & quietè Bononię
migrauit ad Chriſtum, anno ab eius natiuitate 1221. octauo idus
Auguſti, cuius uenerabile corpus in ſepulchrũ honeſtum ab Vgo-
lino Cardinali Hoſtienſi, & Apoſtolicæ Sedis legato magno Præ-
6 latorum concurſu eſt repoſitum. † Innumeris claruit, & in vita, &
poſt mortem miraculis, nec vnquam à domino abſq; gratiæ quam
petebat conceſsione receſsiſſe affirmabat. Vir fuit ita corporis ſui
domator; vt ter in die eius caſtigationi cum catenis ferreis operã
daret, ita feruens verbi Dei prædicator, ut pluſquam centum mil-
lia hæreticorum ad fidem conuerterit, vt in eius Canonizatione
probatum eſt, cuius meritis & interceſsione à multis liberatum
me ſentio periculis, eum etenim poſt Mariam glorioſiſsimam, &
Franciſcum peculiariter veneror;ob eius tantã ſanctitatem à Gre
gorio IX. anno 1233. in ſanctorum numerum eſt relatus, Federi-
co II. imperante in Occidente, Alexio Iſacij filio in Oriente:Fer-
dinando III. Caſtellę & Leonis, Ramiro II. Aragoniæ, Sancio II.
Portugalliæ, Ludouico IX. Franciæ, & eodem Federico II. Impe-
ratore Neapoli Regibus.

7 Inſtituit hic ſanctus pater vltra ordinem fratrum & ſororũ,aliũ
qui prius militię Ieſu Chriſti eſt appellatus, poſtmodum vero fra
trum de pœnitentia D. Dominici ordo eſt nuncupatus.

Item etiam modum dicendi coronam B. Mariæ Virginis, quam roſarium nominari voluit.

8 Hic ordo Prædicatorum ex eo nuncupatur, quod Innoc. III. dū ſcribere vellet Beato Dominico, Secretario ſuo dixit: ſcribe fratri Dominico & eius ſocijs, & poſtea dixit, noli ſic ſcribere, ſed fratri Dominico, & cum eo prædicantibus in partibus Toloſanis, & demum dixit, ſcribe ſic, magiſtro Dominico & fratribus prędicatoribus, licet prius fratres B. Mariæ appellarentur, vt teſtatur D. Anton. in 3. par. hiſt. tit. 23. cap. 3. quo nunc in Gallia nomine vocantur.

9 Habitum quo nunc fratres vtuntur, Beatiſsima virgo B. Reginaldo donauit, & à fratribus geſtandum pręcepit, cùm prius ad inſtar Canonicorū regularium habitu vterentur; eſt igitur tunica alba cum ſcapulari & capucio ſuper humeros deſcendente, & deſuper nigrum pallium cum capucio quoque nigri coloris: & in eo Sacerdotes à conuerſis (quos vocant) differunt, illi enim eo habitu induuntur, iſti verò nigrum ſcapulare & capucium ſub pallio, & capucio nigro geſtant.

10 Hęc igitur ſancta Religio ita ſuas iecit radices, ſuos ramos ita extendit, vt in omnibus ferè mundi partibus adhuc naſcens, & cognita, & accepta fuerit ac venerata; nam poſt quatuor annos ab ordinis confirmatione, & ſic anno 1220. prima generalia comitia B. Pater Dominicus congregauit, & in octo prouincias fuit ordo diuiſus, in quibus erant ſexaginta conuentus. Tanta erat igitur huius ordinis ſanctitas, (vt, ſicut igne vento agitato, quicquid ei occurrit penitus comburitur) ita, & religioſorum huius ordinis prædicatione, exhortationibus, doctrina, & exēplis omnia vitia extincta penitus, ac abolita fuere. Sed proh dolor feruor hic ſanctus frigeſcere paulatim cæpit, in ordinem hominibus ſeditioſis & ignaris admiſsis, multiſq; diſpenſationibus inductis, quę potiſsimæ relaxandæ religionis cauſæ ſunt.

11 At pater omnipotens huius ſui dilecti ordinem iam cadentem in collapſum ire non permiſit, ſed Beatum Raimundum à Capua virum ſanctiſsimum, ac prudentiſsimum ſuſcitauit, qui Generalis cùm eſſet ſui ordinis anno 1380. illum fere totum reformauit, & priori reſtituit candori, quem in hoc maximè iuuit frater Robertus Neapolitanus, vir equidem rectus, & timens Deum, & hæc prima fuit ordinis reformatio.

Secunda reformatio cępit anno 1430. ſub B. Ioanne Dominico qui

qui erat tempore Beati Antonini.

Tertia anno 1453. nam prouincię Lombardię, Holãdiæ,& Flandriæ ſub Eugenio IIII. Pont. Max. & magiſtro Martiali Generali ordinis reformatę fuere.

Quarta autẽ reformatio cępit anno 1498. Alexandro VI. Pont. Max. & Ioachimo Generali magiſtro ordinis, quam induxit in prouincia Rom. frater Hieronymus Sauonarola.

Quinta reformatio fuit anno 1530. in prouinciam etenim Aragonię ad eam reformãdam miſſus fuit frater Dominicus Maiorri.

Sexta ſucceſsit reformatio anno 1537. quoniam Ioãnes III. Luſitanię Rex ex Caſtella in Portugalliã ad reformandos huius ordinis Religioſos eo in regno, & nonnullas componendas inter eos exortas differentias,aliquos accerſiri curauit fratres, inter quos pręcipue frater Chriſtophorus de Balbuena, frater Franciſcus de Dobadiglia, fr. Ioannes de Salinas, fr. Ludouicus Granatenſis, & inter eos præcipuus frater Hieronymus de Padiglia, vir quidem eruditiſsimus, & verbi Dei prædicator illuſtris, qui per aliquot annos ſub titulo Vicarij Generalis, & poſtea Prouincialis, eam rexit prouinciã,& hæc inter alias locum ſibi vendicat reformatio.

Septima indicta fuit anno 1573. in ciuitate enim Theatina in Prouincia Aprutij,quę ſanctę Catharinæ Senenſis nũcupatur,Gregorio XIII. ſedente, & ordinẽ regente magiſtro Seraphino Cauallo, viro equidem ſanctitate, & doctrina præclaro, per magiſtrum
12 Paulinum Lucenſem illius prouinciæ fratres reformari cæperũt.† Cuius viri ſanctitatem,humilitatem, ac doctrinam,& Neapolitana ſenſit ciuitas,& Aprutina prouincia nouit, & totus ferè Dominicanus ordo probauit, de quo tamen aliqua infra dicemus. Hic ergo probatiſsimus vir,aſcitis ſibi Vincentio, Federico Florentino, Franciſco Sermoneta, Alexandro Capocchi Florentino, Nicolao Maſci Peruſino, Hieronymo Mantuano, & fratre Sancti, viris omnibus,doctrina & rerum ſpiritualium peritia claris, quorum aliqui cum magno ſanctitatis nomine deceſſere, quibus acceſſerunt frater Auguſtinus Peruſinus, frater Ioannes Baptiſta Pantani, & frater Sancti,ciuitatis Caſtri, viri ab alijs non diſdiſsimiles. His inquam ſocijs aſcriptis Aprutium ſe contulit, vbi primùm conuentum in ciuitate Theatina obtinuit, ibiq; multos ſanctitatis odore cõmotos ex diuerſis nationibus Religionis habitu induit (ligatis prius manibus fratribus cõuentualibus, ne alios Religioni incorporarent) eoq; res peruenit, vt tota ferè Apru-

Aprutina Prouincia reformata fuerit & Neapoli duo obtinuerint monaſteria, vbi magno deuotionis, & ſanctitatis exemplo innumeros poſt ſe trahunt ad conciones audięndas, ſacramenta frequẽtanda, & ſpiritualia colloquia habenda, & plurimi in ea ſint maximæ expectationis iuuenes quorum aliquos infra nominabimus.

Huius ergo ſanctiſsimæ congregationis exemplo ducti aliqui
13 ex Neap. Prouincia fatres,quorum dux fuit † Ambroſius Paſqua à Neapoli ſacrę Theologię magiſt. vir non minus doctrina, quàm probitate clarus; octauæ reformationi initium dedit hic vir multis in Religione perfunctus officijs,& ſemel Prouinciæ moderator, multis etiam comoditatibus quæ huius Prouinciæ fratribus permittuntur poſtpoſitis, paupertatem maximam cum cęteris Religionis aſperitatibus ad literam ſeruandam iam ſexagenarius cum alijs fratribus profeſſus eſt in conuentu Beatæ Mariæ de Sanitate dicato, cuius Eccleſia præclariſsima eſt in hac Ciuitate Neapolis ob antiquitatem eius ac deuotionem; cùm ſpecialibus fauoribus decorentur,qui eo in templo ad ſanctiſsimam Dei Genitricẽ preces fundunt, eamq; ſibi patronam in ſuis neceſsitatibus deligunt. Dedit ergo venerabilis hic pater huic reformationi initium, & in eo cõuentu primus fuit deſtinatus Prior fr. Auguſtinus Peruſinus, vnus ex patribus qui magiſtro Paulino adhæſerunt in reformanda Aprutina Prouincia, cuius probitate, moribus, & in religionis conſtitutionibus ſeruandis exemplo & diligentia, cæptum inſtitutum in dies coaleſcere cæpit, ęoque res peruenit, vt cùm ex Generalis magiſtri Sixti Lucenſis præcepto, qui dũ hæc ſcriberem ſumma cum laude ordinem regebat, in eo tantum conuentu Nouitij eſſent Religionis ritibus imbuendi, quadraginta maximæ expectationis iuuenes habitum ſuſceperunt, & plures ſuſcepiſſent, ſi locus eis aſsignatus eſſet, immo plura huius Prouinciæ monaſteria reformata adhuc eſſent, ſi horum religioſorum deſiderijs, illi ad quos munus pertinet aſſenſiſſent. Sed quemadmodum omnia Dei opera non niſi laboribus, & ſanguine fundantur: ita & hoc ſanctiſsimum fundari oportebit, ſperamus tamen,& religioſorum virorum eorumque deuotorum ſancta deſideria fore aliquando vt Deus exaudiat, neque credibile mihi fieri poteſt, vt bonum ſemen iſtud non propagetur, & multi in hac Prouincia fratres reformationem cupientes à Domino non audiantur; ſed hæc Deo relinquamus, qui ſciet in tempore chriſtallũ ſuam mittere ſicut buccellas. Poſt hęc ſcripta Illuſtriſsimi domini Cardinales qui regularibus

præ-

prçfecti ſunt, his religioſis conceſſerunt prius cõuentũ in terra Summæ, & demum in ciuitate Neapolis conuentum Sancti Spiritus prope palatium Proregis, & domum montis Dei. Acceſsit huic pat. magiſtro Ambroſio, alter non minus commendabilis pater ſacræ Theologiæ magiſter, Ioannes nomine ex familia Raſsica à Sancto Donato, vir quidem regularis obſeruantiæ, cuſtos diligens, & ſacris politiſque literis eruditus: librum ſcripſit typis non adhuc traditum de prodigijs, in quo omnia quæ à mundi exordio contigere prodigia eleganter enarrat.

In omnem terram iſtorum fratrum ſonus exiuit, nec ſolùm in Europa comprehenditur, ſed ad Orientales etiam ac Occidentales oras peruenit, in eiſque pro Domino hi fratres multũ laborauere.

14 Et primùm in Orientali India quç Abiſsinorum regi ſubdita eſt, anno 1316. octo huius Religionis fratres Hieroſolymam petiere quandam ex tertio ordine ſororem ſecum ducentes, qui omnes poſtea in Indiam profecti, breuiſsimo tempore illius Prouinciæ idioma adepti ſunt, & pœnitentiam, mundique contemptum prædicare cæperunt, tantumque eo in opere profecere, ut multos inibi ordinis cõuentus ædificauerint, inter quos duo extant celeberrimi, alter in quo quinque mille fratres inhabitant, & dicitur Alleluya, alter vero qui dicitur de Blurimanos, & in eo habitant nouem mille fratres. Quod etſi fabuloſum videatur, collatione tamẽ facta ad ea, quæ de dicto regno hiſtorici ſcripſere, mirum non videtur. Teſtatur tamẽ id frater Seraphinus Razzi in libro quem de vita illuſtrium virorum ordinis Prædicatorum inſcripſit, in vita B. Tacliſmanoth Indi; quæ omnia retulit quidam frater Thomas Indus, qui cum alio ſocio cui nomen erat Ioannes anno 1516. Romam Hieruſalem venit, vir religioſiſsimus, & nobiliſsimus, & à Leone X. poſt habitam à Luſitanorum Regis legato fidam, & verã relationem, Prior creatus eorum fratrum qui Romæ in Eccleſia Sancti Stephani cohabitabãt, qui corpore B. Iacobi Apoſtoli reuerenter inuiſo Romam reuerſus Chriſto Redemptori animam reddidit, & in dicta Eccleſia D. Stephani ſepultus fuit. Nec modo fratres illi monaſteria plantarunt, ſed & ſoror illa monaſteriũ quoddam monialium, in quo fere mille habitant ſub Diuæ Clarç titulo ædificauit. Nec fratrum tantùm numero floret hæc Prouincia, ſed etiam multorum Sanctorum virorum de quibus inferiùs dicemus

15 Et nouiſsimis temporibus anno ſ. 1530. ad Orientales Indias miſsi fuere, frater Eduardus Nunius, frater Didacus Bermudez

Caſtel-

Caſtellanus, frater Ignatius de Purificatione, frater Franciſcus de familia. Raſcia Macedo, frater Emanuel de Serra, fr. Antonius Pegado, & frater Ferdinandus de S. Maria, multiq; alij viri multis nominibus venerandi; horum igitur patrum induſtria in tractu Endenſi innumera gentiũ multitudo, multi Reges & Principes per ſpatium centum milliarium ad Chriſti fidem peruenere.

Eorum etiam ſolo miniſterio Inſulam totam ampliſsimam, quæ dicitur del Solor., & plures alias vicinas; & eorum prefectos quos ipſi vocat ſanguine de pace, etiam pater cæleſtis ad ſui cognitionem pertraxit. Inſula pariter Goenſis in principio Dominicanis patribus commiſſa fuit, qui ea in re ita ſtrenuè ſe geſſere, vt vniuerſam ad fidem reduxerint, in qua ſeptem cõuentus habẽt huius ordinis Religioſi.

16 In occidentalibus verò Indijs quantum hi patres laborarint, quantum profecerint, nouit ille qui nihil ignorat: multa tamen profeciſſe in animarum conuerſionem notum eſt: ſed illorum qui eo acceſſerunt aut incuria, aut occupatione diſtinctim eorum geſta præclara ignoramus: relatum eſt tamen mihi doctiſsimum atq; accuratiſsimũ virum fratrem Ferdinandum del Caſtiglio cronicam pleniſsimam, quam centurias ordinis vocari ſtatuit, diligẽter ſcripſiſſe, duoſq; libros Hiſpano tamen idiomate, iam tradidiſſe typis. Inter alios tamen quos eas incoluiſſe prouincias reperio, primũ occurrit fr. Thomas Ortizius, & eodẽ temporẽ frater Vincentius Perazza, fr. Io. Flander, fr. Sebaſtianus Salmanticenſis, & fr. Iulianus Gazes, & fr. Laurentius de valle viridi, qui omnes Epiſcopi diuerſis in locis creati fuere, quod munus diligẽter, ac ſanctè ſunt exequuti. Acceſsit his fr. Ioannes Diaz, frater Thomas de S. Martino, fr. Martinus d'Eſquiuel, fr. Dominicus de S. Thoma, fr. Petrus de Viglioia, & fr. Alfonſus de Monte nigro, qui omnes plures in India fundarunt conuentus, quos refert multum commendabilis accuratiſsimuſq; vir fr. Antonius Senenſis Luſitanus, in eo quòd ſui ordinis Chronicon ſcripſit inter Apoſtolos commemorans anno 1530.

17 Eſt igitur ſacer hic ordo de Chriſtiana Religione, & Apoſtolica Sede optimè meritus, ob tot, ſummaſq; res præclariſsimè geſtas: inter quas magnificacienda eſt ea, in qua totus ſe probauit ordo. Cùm etenim anno 1511. quidam Principes & Cardinales contra Iulium II. Pontif. Max. conciliabulum congregaſſent, blanditijs, minis, & pollicitationibus Religionem ſanctam inducere in ſuam

cona-

conabantur ſententiam, cùm ab eius reſolutione cæteri Religioſi & Parochi dependerent, id ſe facturos ſpondentes quod iſti facerēt; non potuerunt tamen ab eius firmo propoſito, & in ſanctam Sedem obſeruantia eam paululum remouere, immò omnes quos poterant exhortabantur, vt ab eius non diſcederent obedientia, etſi multa imminere damna perſpicerent.

18 Huic ordini clariſsimo multū debent tres primariæ in Eccleſia ſancta Religiones, & primùm Carmelitana quæ ab Vgone de Sancto Caro ampliſsimo S. R. Eccl. Cardinali, & à Gulielmo Epiſcopo fratribus huius ordinis reformata, & in ſtatum perfectum reducta fuit iuſſu præcedente Sanctiſsimi Innoc. Papæ IIII. qui eorum conſtitutiones approbauit. Item etiam ſeruorum ordo Beatū Petrum Martyrem ſuum noſcit fautorem, quod ipſa confitetur Religio & exteriori cultu oſtendit: nam B. Petri Martyris effigiem in refectorio monaſterij, quod in monte Senario prope Florentiā habet primum eius monaſterium, magno cum honore & reuerentia vt benefactorem veneratur. Religio quoque fratrum B. Mariæ de mercede redemptionis captiuorum B. Raymundum de Pennaforte Barchinonenſem ſuum omnino agnoſcit fundatorē, quam ob cauſam ſi attenditur, hæ tres Religiones ſimili habitus forma ad inſtar Prædicatorum induuntur. Et nunc demum ordo Siluestrinorum Sanctiſsimo Domino Noſtro Sixto V. mandante à religioſiſsimo viro Timotheo Bothonio reformatur.

19 Huic ſanctiſsimę Religioni contra hęreticos inquirendi cura eſt commiſſa, ideoq; Romæ vnus ex ea in commiſſarium inquiſitionis eligitur, qui in palatio inquiſitionis habitat, nec modo ibi, ſed in omnibus fere mundi partibus huiuſmodi officiū eius fratres exercent, qui in hoc munere exercēdo ſummopere Chriſtianā rēpublicā iuuarūt, fuitq; primus B. Pater Dominicus vt ſupra diximus, & primus oīm hoc officiū ſanguine conſecrauit ſuo B. Petrus Martyr.

20 Qua ratione habet etiam apud Sum. Pontif. magiſtri ſacri Palatij officium ad quem omnis de catholicis libris, & ſcriptis promulgandis in Romana ciuitate cura pertinet, nec non audiendi & corrigendi, qui coram Summo Pontifice ſermonen aut orationem ſunt habituri, fuitq; primus in hoc officio B. Pater Dominicus, & ſedet ad pedes Sanctiſsimi domini Papæ pro vt ego vidi.

Ab vno regitur Generali, qui dū hæc ſubſcriberem erat peritiſsimus magiſter † Sixtus Fabri Lucenſis, qui ſumma cū laude ordinē gubernauit, ob eius tamē infirmitatē fuit à Generalatu abſolutus

Ee Sixto

21 Sixto V. Pontif. Max. iubente & eius in locum electus † magiſter Hippolitus Beccaria à Monte regali vir equidẽ obſeruantiſsimus & prudentiſsimus,& eſt ſecundus ſupra quadraginta magiſtros Generales à B. Patre Dominico.Durat hoc officiũ perpetuò,idq; magna eſt cauſa vt ordo non fuerit in totum lapſus.

Habet prætea officium Procuratoris generalis, qui Romæ pro tota Religione negotia gerit, qui ferè ſemper eſt Vicarius Generalis, hic cùm Generalis ex citramontanis prouincijs eligitur,eſt ipſe vltramontanus, cùm verò Generalis electio ex vltramontanis fit, citramontanus Procurator ordinis creatur, & dum hęc ſcriberem hoc munere fungebatur doctiſsimus ac lepidiſsimus conciona-
22 tor fr.† Bartholomeus à Mirãda Hiſpanus,quẽ in ſacri Palatij magiſtrum elegit S. P.

23 Studijs autem nauantes dignitates has conſequuntur, ſtudentis ſcilicet formalis, Lectoris Baccalaurei, & magiſtri, & qui pro tempore ſtudium regit,ſtudij magiſter appellatur.

24 Totus hic ordo in Prouincias diuiditur 30.

Conuentus ſub ſe comprehendit quatuor mille, centum, & quadraginta quatuor, quæ numeratio Sabellici tempore fuit facta circa annum 1520. vt refert Iglieſcas in hiſt. Pontif. in vita Inno. Papę III. quibus addendi eſſent illi qui nouiter ex illo tempore ad hoc vſq; tam in Italia, & Hiſpania, quàm etiam in Indijs occidentalibus, & orientalibus conſtructi fuere: qui licet ſint plurimi,pro nunc donec certior nobis fiat relatio, quam à Reuerendiſsimo Generali expectamus, cum illis compenſabimus, qui propter ſcelera noſtra, & iuſtam Dei indignationem aut ſolo æquati, aut ſaltẽ profanati,& relicti fuere in Anglia, Scotia, Francia, Germania, Croatia, Datia, & Græcia, in quibus multa habebat ordo iſte monaſteria. Addenda his etiam ſunt ea monaſteria, quæ in India Abiſsinorum regi ſubiecta reperiũtur, quæ ſunt numero nouem, ſed fratrum copioſiſsima.

Primus cõuentus huius Religionis fuit Toloſæ, quem Fulco Toloſanus Antiſtes B. Patri Dominico dono dedit anno 1216. & ſecundus S. Sabinæ in vrbe.

Et primum Monialium monaſterium Toloſæ fundauit apud Prulianum & ſecundum Romæ in Eccleſia S. Sixti.

Monaſteria verò Monialium ſunt quorum habere potui ſcientiã 100. verùm plura eſſe non dubito.

Religioſorum verò numerus qui illis proximè relatis temporibus

bus fuit ſcriptus, erat viginti ſex mille,& quadringētorum & plus, inter quos mille quingenti pluſue magiſtri in ſacra Theologia,quo etiam numero pro nunc erimus contenti.

25 Et hac Religione veluti ex equo Troiano innumeri omni tēpore prodiere viri, ſanctitate, doctrina,prudentia in rebus gerendis, dexteritate, alijſq; rebus maximis adminiſtrandis præclariſsimi, & famatiſsimi; quorum egregiè, & accuratè meminit omni laude dignus fr. Antonius Senenſis Luſitanus ſacræ Theologiæ magiſt. in allegato chronico ordinis, eorum tamen numerum, & aliquorum præſertim nunc viuentium nomina dicemus.

26 Ad terreſtris Paradiſi ſimilitudinem ex quo flumina illa quatuor naſcuntur celeberrima, totum fere mundum irrigantia, ita à B. patre Dominico quatuor præcipui orti fuere ſancti viri, qui ſuis prædicationibus, ſcriptis, & exemplo,aridam peccatis terram irrigarūt frugiferamq; reddidere; & imprimis magnum ac profundum ſcientiæ flumen occurrit Thomas ille ſanctiſsimus Aquinas, qui innumeros libros ſcripſit, ita vt pro miraculo habeatur; cuius immenſam,firmiſsimamq; ac ſaluberrimam doctrinam, ipſe dominus noſter proprio vocis oraculo confirmauit, ſeq; in præmium laborum illi permiſit, in hac Ciuitate, in Diui Dominici Capella dominorum de Rota. & ſi crucifixi imago, ex qua vox exijt in ſacello ornatiſsimo, & conuentus proprio aſſeruetur, huius ſanctiſſimi viri laudes dicere, præconia celebrare alius qùam ego deberet, ideoq; conſultò omitto; id tamen dicam me dum eius geſta præclara mente reuoluo, & aliqua ſcribo,ea gaudere ſuauitate:vt eius vel dicendis, vel contemplandis laudibus finem imponere nunquā vellem; ſed breuitas cui primo nunc ſtudendum eſt, meum reprimit amorem, & Petrus Martyr illuſtriſsimus qui ſanguine ſuo puriſsimo Religionem confirmauit ad eius laudes breui celebrandas me reuocat. Hic ita ſanctè in ordine vixit,vt nunquam mortale peccatum commiſiſſe fuerit repertum, virginalem munditiam tota vita ſua integram ſeruauit, euangelium Chriſti multo cum feruore prædicauit, & inquiſitionis munere ita ardenter eſt perfunctus vt martyrij palmam aſſequi meruerit, ob quod triplex ei merito tribuitur aureola. Succedit his nunquam ſatis laudatus, ſed omni commendatione dignus Vincentius Ferrerius Valentinus,gratia quidem, & opere non minor Apoſtolis, ita vt xiij. Apoſtolus nuncupetur,in Germania, Gallia, Hiſpania, Italia, & Anglia, verbum Domini ita feruenter prædicauit, vt poſt ſe aliquando decem mille,

vel plures homines ad Dominum conuerſos duceret, & quod mi-
rum eſt Cathalano idiomate prædicans, ab omnibus audiebatur,
quod Apoſtolis tantū conceſſum fuit, & dū in terris eſſet à domino
accepit ſe inter ſanctos fore connumerandum; & Prophetiæ dono
claruit, quod ſufficiet pro nunc in laudem huius Sancti dicere. Et
demū Antonin. ciuis & Archiepiſc. Florentinus, vir quidē omniū
virtutum genere, & gratia plenus, qui & in Religione & in Epiſco-
pali dignitate ſemper ſe maximum oſtendit virum.

Ab his abundantiſſ. maximiſq; ſcietiarū & ſanctitatis fluuijs, alij
non minores fluxere, quorum tamen numerum recenſebimus.

27 Beatorum ergo numerus eſt centum nonaginta vnius.

Beatarum vero viginti vnius.

Eorum autem qui Euangelium populis annuntiando feruore &
gratia polluere, ac famatiſsimi fuere, numerus eſt 200. ſed aliquo-
rum nomina afferemus, eorum ſcilicet, qui proximis his tempo-
ribus Religionem claram reddidere.

Anno etenim 1581. ad cæleſte regnum migrauit maximæ ſancti-
tatis vir, primis patribus non diſsimilis Ludouicus Bertrandus Va
28 lentinus ex familia B. Vincentij, de cuius probitate nunc diligen-
ter inquiritur, vt meritò poſsit in ſanctorū numerū aſcribi S. D. N.
Sixti præcedente imperio: inter quos etiam connumerandus iurè
29 eſt fr. † Paulinus Lucēſis cuius ſupra in reformatione Aprutinę pro
uinciæ meminimus, qui multis diuitijs poſthabitis ordinem eſt in-
greſſus, maximamq; paupertatem cum cæteris virtutibus ita eſt
profeſſus, vt nō modo regulę ſuæ fuerit obſeruator diligēs, ſed alio-
rū ductor, & reſtaurator ardētiſsimus; maxima cū prudentia & do-
ctrina humilitatē habebat profundiſsimā, pedibus, aut aſino equi-
tans, prouinciam quæ aſperrima eſt viſitauit, in qua reformāda in-
numeros pertulit per multos annos labores.

Alexander Capocchi Florentinus eius in reformanda prouincia ſocius magno cum ſanctitatis odore, & miraculorum operatione migrauit ad dominum, & ab his cæteri ſocij non diſsimiles, vt Vincentius Federicus, Hieronimus Mantuanus, & fr. Sancti, quorum vita vt fuit probatiſsima, & proximis vtiliſsima, & Deo amabilis, eorum quoq; mors glorioſiſsima debet exiſtimari.

Sunt præterea Religionis huius clariſsimæ diligentiſsimi cuſtodes; fr. Io. Baptiſta Baritani, & fr. Sancti à ciuitate Caſtri, & frater Petrus Hiſpanus, quorum veſtigia alij iuuenes maxima cū diligentia & cura ſequūtur, vt Io. Dominicus Senenſis, & fr. Serafinus Vi-

bius

bius, ambo maximæ expectationis, & multi alij quorum nomina
referre longum eſſet. Quibus omnibus ſimilis,nulliq; ſecundus ad-
numerandus eſt fr. Siluius ab Atripalude, qui prouinciæ Regni a-
lumnus, cùm eſſet reformationis cupidus ad hãc Aprutinam conuo
lauit, vir abſtinentiſsimus, obſeruantiæ regularis cuſtos diligen-
tiſsimus, & ſpiritualium rerum peritiſsimus,qui ſua opera & dili-
gentia eccleſiam, Ieſu, Mariæ, Beatoq; Vincentio dicatam, & ma-
gnificum conſtrui monaſterium curauit,qui proximis his menſibus
magno omnium, qui eum nouerant dolore, ſed maximo probita-
tis odore migrauit ad dominum.

Huius ad exemplum ex prouincia Regni ad hos patres conuola-
30 uit † fr. Thomas à Camarota regularis obſeruantiæ cuſtos, & ſa-
cræ Theologiæ magiſter, ob cuius doctrinam & ſuauitatem, ad ſui
31 Theologi munus cum meritò aſſumpſit Aſcanius Columna S. R.
E. Cardinalis ampliſsimus, genere quidem illuſtriſſ. ſed doctrina
nulli ex Apoſtolico collegio ſecundus, moribus etiam, & vitæ in-
tegritate clariſsimus. Hunc religioſum virum, Epiſcopum ciui-
tatis Veſtarum conſtituit Sixtus Pontifex noſter optim. max. ſed
paulò poſt electionem vitam cum morte mutauit.

32 Hiſpania verò ſemper clariſsimis fœcundat viris. † Franciſcum
Victoriam, Dominicum Soto, eiuſq; fratrem Petrum Soto,Mel-
chiorem Cano, fr. . . . . Mantio, Ioannem Pegnam, Bar-
tholomeum Medinam, Dominicum Portugallenſem, alioſq; innu-
meros viros ſua tempeſtate Theologicæ diſciplinę doctores cele-
berrimos ſummis laudibus nominandos,omnes in Salmanticæ vni-
uerſitate celeberrima,famatiſsimos profeſſores produxit:& in ſpe-
cie dum hæc ſcriberem Ludouicum habebat Granatenſem, virum
doctiſsimum,ſpiritualium rerum ſupra omnes peritiſsimum,& re-
gularis obſeruantiæ ſpeculum, cuius ſpirituali præſertim doctri-
na,magna Religiones omnes, & viri ſpirituales adiumenta ſenſere;
ſcripſit quæ paſsim apud omnes præ manibus habētur; & præcipuè
nunc claret fr. Bartholomeus à Miranda ſupra comendatus. Ma-
giſter quoque Dominicus Vagnes memoria digniſsimus eſt: nam
primam & ſecundam partem ſummæ D. Thomę maxima eruditio-
ne expoſuit,& declarauit.Commendabilis quippe eſt frater Petrus
Gonſalez Illuſtriſsimi Cardinalis Alexãdrini Theologus,qui ſocie-
tatē Hiſpanorũ quã vocant B. Mariæ de Solitudine,inſtitui fac fun-
dauit in Eccl. S. Spiritus,vir in gerēdis negotijs dexterrimus,ſuæq;
religionis obſeruãtiſs. cuius cõuentũ ædificari,& plura Eccl. orna-

menta

menta parari in quibus omnibus agendis octo mille vel plus aurei ſunt impenſi,partim ex propria pecunia,quam exiguam habet,partim ex piorum virorum elemoſinis, virtute ſua eximia procurauit.

33 † Franciſcus Aluarez à Ribera vir non modo legalis diſciplinæ quã profitetur peritiſsimus, verum etiam religioſiſsimus, vitæq; probatiſsimus, in negotijs præſertim Regijs pertractandis diligentiſſimus, ac dexterrimus, & omnium laudum genere dignus, qui maximo cum omniũ populorum applauſu magnum agebat Camerarium,nũc autem ad Regentis Cancellariam officium eſt aſſumptùs; Dominus meus in primis colendiſsimus quem particulari veneror affectu; & cui vt patri magiſq; magis ſi fieri poteſt debeo, & me deuinctum agnoſco, ab eo enim poſt Deum optimum maximum omne mihi bonum veniſſe agnoſco,futurumq; ſpero.

Sunt præterea in Hiſpania clariſsimi fr. † Ferdinandus del Caſtiglio,qui multis annis Philippi Regum maximi cõcionatoris functus eſt officio; hic hiſtoriam quam dixi ordinis accuratè ſcribit.

Florent in prouincia Appuliæ. † fr. Dominicus de Azeuedo ab Hiſpanis originem trahens, in ſacra Theologia magiſter, fœcundiſsimus concionator, & fr. Vincentius Tarentinus ſacræ Theologiæ magiſter, & prædicator doctiſsimus.

In prouincia Calabriæ fuit olim fr. Ioannes Raſsia à S, Donato, & ipſe Theologicę diſciplinæ magiſter,de quo ſupra diximus in reformatione prouinciæ huius regni.

Illuſtrẽ hanc regni prouinciam reddidit fr. Ambroſius a Balneolo, vir maximæ probitatis euangelizandi gratia polluit, & in negotijs gerendis diligentiſsimus; cuius opera templum Spiritui Sancto dicatum in maiorem formam eſt ampliatum, & iuxta illud domus virginibus quæ à matribus meretricibus capiuntur aſſeruandis ſtatuta eſt, frater Bartholomeus de Angelis Neapolitanus baccalaureus, vir religioſus & doctus, qui multos libros & typis dum viueret tradidit, & ſcriptos reliquit. Eam quoq; reddunt illuſtrẽ † frater Matthias Aquarius digniſsimus ſacrę Theologię magiſter, in qua diſciplina, & in Philoſophia multum pollet: cuius ſumma cum religione coniuncta doctrina, non modo hic ſed Romę inter primos Theologos fuit in admiratione.Multa in lucẽ ſcripta edidit ſuper Logicam,Phiſicam,& Metaphiſicam;ſcripſit etiam libros in ſententias D. Thomæ,in Epiſtolas D. Pauli, in Eſaiam, in Pſalmos, & multos ſermones quadrageſimales, & librũ de controuerſijs inter D. Thomam alioſq; doctores, qui dum hæc ſcribebã erat huius

pro-

prouinciæ moderator,nunc autem æterna gloria frui piè credēdum
34 eſt. † Item fr. Thomas à Capua adhuc ipſe magiſtri ſacræ Theologiæ dignitate ornatus,vir ſummi, & acutiſsimi ingenij in diſputando, ſcripſit ſuper Geneſim,& in Philoſophiā,& apologiam pro defenſione Eccleſiaſticæ diſciplinæ, cuius ſcripta breui in lucem tradenda ſperamus; magiſter etiam Hieronymus de Ponte Corbo vir ſummæ probitatis, & doctrinæ: & fr. Eraſmus à Neapoli regularis obſeruantiæ cuſtos, & in monaſterijs regendis prudentiſsimus nunc prouinciæ moderator; & in reformatione vt diximus magiſter Ambroſius Paſqua vir religioſiſsimus.

In Tuſcia florent magiſter Alexander Hebræus, qui nulli ex ſui temporis prædicationibus fuit ſecundus, Euangelium in hac ciuitate magno omnium conſenſu ſemel atq; iterum annuntiauit & nūc à S. P. noſtro Clemente octauo in eius confeſſarium electus, commenſalis, ac familiaris eſt titulo donatus, & omnium ordinum viſitator eſt deſignatus:frater Nicolaus Lorinus vita,& doctrina exemplaris, in Lombardia fr. Thimoteus Bethonius, Dominicus Bullanus.

35 Floruit etiam ordo iſte præclarus omnibus Eccleſiaſticis dignitatibus, nam Summos Pontif. habuit quatuor, ſcilicet Innoc. V. ad hanc dignitatem aſſumptum in anno 1276. Benedictum XI. qui anno 1303. Sum. Pontif. creatur.

Fratrē Ioannem de Vercellis qui anno 1283 in Sum. Pontificem electus antequam electionem ſciret deceſsit.

36 Pium V. anno 1566. ad hanc ſummam dignitatem magno omnium conſenſu electum:cuius ingentes maximæq; virtutes animi,in populis regendis vigilantia, & diligentia, in eccleſiaſtico cultu ornando, reſtituendoq; ſtudium, & opera omnibus nota eſt.

Cardinales habuit plurimos;inter quos memoria digniſsimus eſt Ioannes à turre cremata, qui non modò vitæ exemplo clarus fuit, ſed propter libros quos multos, doctiſsimoſq; conſcripſit doctiſsimus eſt habitus, conuentū & eccleſiam Romæ conſtructam B. Mariæ ſuper Mineruam dicatam,illuſtriſsimā reddidit. Nec obliuioni tradendus eſt Thomas de Vio Caietanus, qui ſua doctrina omnes ſuæ tempeſtatis viros longe ſuperauit, & in dicto numero com-
37 prehenduntur: † frater Michael Bonellus Sanctiſſ. Pij V. ex ſorore nepos ſummæ laudis ob prudentiam ac humilitatem ſuam, & mo-
38 rum compoſitionem dignilsimus: † frater Hieronymus Bernetius de Corrigio Epiſcopus Aſculanus, quem ad Cardinalatus apicem

-aſſu-

aſſumendum ex toto ordine, vt meritiſsimum elegit Sanctiſsimus atq; prudentiſsimus Pontif. noſter Max. Sixtus V. anno 1587.

Patriarchas habuit etiam decem, & octo.

Archiepiſcopos ſexaginta quinque.

Epiſcopos centum nonaginta duos.

39 Doctorũ qui libros aliquos in Eccleſiaſtica diſciplina ſcripſere numerus copioſiſsimus eſt, in hac præſertim Religione, quæ cęteras in hoc munere (earum pace ſalua) ſuperauit, ſed qui colligi potuit eſt quingentorum & quatuor, in dies tamen augetur.

Et hæc de Religione tam magna dixiſſe ſufficiat.

SVMMARIVM EX CAP. XX.

1 *MONACHORVM Beati Baſilij Ianuæ ordo ſub Beati Dominici norma viuit & quare.*

CAPVT VIGESIMVM.

1 HVIVSMODI magni Patris Dominici habitu induti ſunt, & ornati quidam Monachi B. Baſilij præcepta ſectantes, qui cùm à mõte nigro, qui locus eſt in Græcia à Turcis eſſent expulſi, Ianuam venere, & ibi domum conſtruxerunt Clementis V. Pontif. Max. authoritate viuentes ſub eadem regula B. Baſilij, gręco tamen more, quem cùm Latini abhorrerent, rogarunt Innoc. III. vt eorum ſtatui prouideret: quorum votis aſſentiens Sum. Pontif. Reuerendiſs. Generali huius ordinis illos inſtruendi curam dedit, qui eos habitu & vita reformauit, & Apoſtolica cõceſsione facultatem conceſsit, vt Generalem de triennio in triennium eligere poſsint, quæ omnia nunc ſeruant.

SVMMARIVM EX CAP. XXI.

1 *SERVORVM Beatæ Mariæ ordo qualiter cæpit, quando et à quibus.*

2 *Ordo Cruciferorum ab hoc reſtituitur ordine.*

3 *Generalium numerus.*

4 *Prouinciarũ, conuentuum & fratrum numerus.*

San-

5 *Sanctorum ac Beatarum numerus.*
6 *Summorum Pontificum, Cardinalium, Patriarcharum, Archiepiſcoporum, & aliorum Prælatorum numerus.*
7 *Doctorum qui ſcriptis Religionem illuſtrarunt numerus, & nomina.*
8 *Frater Ioannes Baptiſta Mirtus laudatur.*
9 *Ordo Seruorum eſt ex numero mendicantium.*

CAPVT VIGESIMVM PRIMVM.

1 BEATISSIMÆ glorioſiſsimęq; Dei genitricis Mariæ ſemper virginis Seruorum ordo, hunc Prædicatorum ſequitur,cui initium ſeptem dedere viri Florentini, mercaturæ operam dantes, quorum nomina infra adducemus, anno 1233. Gregorio IX. Pontif.Maximo Eccleſiæ clauum regẽte,Federico II. in occidente imperante, in oriente verò Gallis Imperatoribus,Caſtellę regnãte Alfonſo IX. & Leonis Ferdinando III. Aragoniæ Iacobo I. quem vocarunt fortunatum, Luſitaniæ Sancio II. Galliæ Ludouico I. & eodem Federico II. Neapolis regnantibus, vt teſtatur Auguſtinus Florentinus monachus Camaldulenſis in lib. hiſto. Camaldulenſium,cap. 37. & Paul. Morigia in hiſto. Religio.cap.35. & ex chronico dicti ordinis aperte liquet: quidquid contrà ſenſerit Io:Lucidus,Polidorus Vergilius,Iglieſcas,& Alfonſus Aluarez Guerrero,in ſpeculo Imperatorũ & Pontif.qui varijs temporibus cœpiſſe dicunt,alij 1282.alij 85. alij vero 86. forſan cum initio confirmationem confundentes.

Confirmatur primùm ordo iſte,ſecundũ quam ſequuti ſumus fratris Ambroſij ſententiam, quæ ex chronico huius ordinis approbatur,ab Alex. IIII. anno 1254.etſi Io:Lucidus ab Honorio IIII. Polidorus à Benedicto XI. dicant; quod idem approbat Iglieſcas, & Alfonſus Aluarez Guerrero, quos non errare dicimus, cùm huiuſmodi confirmatio non ab vno, ſed à pluribus Pontificibus facta ſit. Illi ergo optimi patres qui(vt communiter traditur)fuerè B. Pater Bonus filius de monaldis, P.Amadeus, P. Bonaiuncta, P. Manectus ex Antellanorum familia, fr.Alexius de Falconerijs, fr.Soſtenius ex nobili Soſtenia familia, fr.Vgoccionius ex Vgoccionia familia: etſi vt ex quodam reſiduo chronicon huius ordinis, quod in magna Florentiæ biblioteca inuentum fuit, patres Bonaiuncta, & Amadeus

deus de numero tollantur,in eorumq; locum fr. Victorius,& fr.Loctoringius addantur, primam tamen vt magis communem ſequor ſententiam; hi ergo ſanctiſsimi viri ſimul viuere cæperunt, & dum ſummis vigilijs, & orationibus à Domino quid acturi eſſent peterent,ad Epiſcopum Florentinum ire decernunt,qui nomen congregationi imponeret, & regulam: ad quem dum elemoſinam petentes accedunt, pueri qui eos nunquam viderant ſeruos B. Mariæ nominarunt, quod populus q in S.Crucis platea erat congregatus cōmuni voce approbauit, & ipſi miſſum de cælo nomen magno gaudio & alacritate cæpere, ſimulq; ſeruarunt. Creuit in dies eorum ſanctitate congregatio, ita vt ad aliarum ſimilitudinem ſuas vbiq; locorum iecerit radices, multoſque habuerit ſanctos, doctoſque viros.

Huic Religioni multùm debet ob reſtitutam obſeruantiam Cruciferorum ordo, quem iam collabentem magiſter Mattheus Bononienſis Pij II. Pontif.Max. authoritate reformauit.

Ab vno cæpit gubernari Generali, qui ab anno 1255. ad annum vſque 1554. perpetuò Religionem gubernabat, ſed ab eo tempore triennio tantùm eorum durare cępit adminiſtratio.

Primus namque Generalis fuit B.Pater Bonaiuncta Florentinus, vnus ex ſeptem,vt dixi, fundatoribus: & primus ab eo tempore quo per annos tres inductum eſt vt gubernaretur, fuit magiſter Laurētius à Caſtro franco; quibus omnibus computatis eorum eſt nume-
3 rus triginta octo,cum eo qui nunc Religioni pręeſt.

4 Prouinciarum numerus eſt xxvj.

Continet præterea ſub ſe conuentus tercentum, & Monialium monaſteria 30.

Prima huius Religionis domus ſecundum communem ſententiā fuit in monte Senario, qui eſt prope Florentiam.

In his ergo conuentibus quinque mille pluſueminus fratres inhabitant. Floruit hic ordo, vt cæteri,plurimis ſanctis, ac in omni ſcientiarum & dignitatum genere peritiſsimis, & grauiſsimis viris.

5 Eorum autem qui ſua ſanctitate, & miraculis Religionem illuſtrarunt, numerus eſt 33. inter quos ſicut ſtella maior fulget B.Philippus de Benitijs Florentinus, cui præter ſanctiſsimam & miraculis plenam vitam, eius Religio debet ſtudium & augmentum, cùm prius contemplationibus in ſimplicitate tantum vacarent. Deceſsit anno 1285. in cuius natali particulare officium in eius laudem à

Leone

6 Leone X. eſt conceſſum. † Hic ſanctus vir cùm renuntiatum ſibi eſſet à Cardinalibus Octauiano de Vbaldiſsis & Ottobrio (qui dum eſſent factionum capita inter ſe diſcordes erant) in eum velle concurrere & Summum Pontificem creare, noctu aufugit, & tam ſublimi dignitati ceſsit.

Quinque etiam habuit Cardinales, inter quos illuſtriſsimus ob vitę probitatem, ſummamq; cum prudentia coniunctam doctrinam meritò connumeratur magiſter Stephanus Bonutius, qui à Sixto V. in Cardinalium collegium cooptatus eſt, Cardinalis Aretinus nuncupatus, & antequam hæc prælo dediſſem ab hac vita diſceſsit.

Patriarchatus etiam illuſtratur dignitate, qua functus eſt magiſter Hieronymus Venetus, qui Aquilegiæ Patriarcha creatus fuit ab Alexandro Sexto anno 1500.

Archiepiſcopos etiam tres habuit.

Epiſcopos vero viginti tres.

Abbates duos.

Nuntios & Legatos Summorum Pontificum quinque.

Et eorum Vicarios duos.

Quæſtoris Pontificalis officiò functus eſt vnus.

Et alius quoque Sum. Pontif. egit Pœnitentiarium,

Oratores Principum quatuor, & à Secretis Principum tres, & alius regis Franciæ Elemoſinarius, qui fuit magiſter Berengarius Gallus anno 1355.

7 Et ſicut omnibus clara hæc redditur Religio dignitatibus, ita etiam omnibus ſcientijs in quibus innumeri claruere, eorum tamen qui ſuis ſcriptis & remp. literariam & religionem ornarunt, numerus eſt xxvij. inter quos magiſter Paulus Florentinus qui multa ſcripta doctiſsima, & accurata edidit, magiſter etiam Ambroſius Spicta; & præter iſtos admirandus fuit eximius vir Auguſtinus Bonutius poſtea Cardinalis Aretinus, in Concilio Tridentino, vbi etiã conſpicuus fuit Laurentius à Caſtro franco; & nunc Religionem iſtam ornant Baldaſſar de Bononia, Apollonius de Bononia, Cælius de Florentia, Proſper Florentinus, Dionyſius Florentinus, Marcellus de Pruſio, Octauius de Bononia, Theodorus Mediolanenſis, & alij plurimi literis clariſsimis, & prædicationis miniſterio floridiſsimi.

Comendabilis eſt etiam omni laude digniſsimus magiſter Io. Baptiſta Mirtus huius prouinciæ Regni decus.

9 Hic ordo quatuor mendicantium numero eſt annexus, habetque poſt illos primum locum , & orandi in capella Sum. Pontif. in die Epiphaniæ & dominica de paſsione Domini retinet facultatem.

Huius Religionis habitus ad inſtar eſt Prædicatorum circa formam; ſed quo ad colores attinet in eo differt, quod hic in interiori atque exteriori parte totus niger eſt.

SVMMARIVM EX CAP. XXII.

1 *ORDO ſanctiſſimæ Trinitatis redemptionis captiuorum à quibus inſtituitur, & quomodo.*
2 *Titulus ſanctiſſimæ Trinitatis ab Inno. III. conceditur.*
3 *Ordinis inſtitutum.*
4 *Prouinciarum, conuentuum, & Fratrum numerus.*
5 *Sancti ordinis.*
6 *Doctorum numerus.*
7 *Epiſcoporum, atque aliorum qui varijs officijs functi ſunt numerus.*

CAPVT VIGESIMVM SECVNDVM.

1 HOC D. Auguſtini ſanctum inſtitutum atque regulam amplexati ſunt fratres, qui ſanctiſsimę Trinitatis redemptionis captiuorū nuncupantur, quorum ordo à duobus viris ſanctiſsimis inſtitutus eſt, Ioanne ſcilicet de Macta, & Felice Anachoreta, qui dum ſolitariæ vitæ gaudio fruebantur in quadā prouincia Galliæ, quam Prouenza vulgo nominant, prope Meldenſem agrum corpori quietem imponentes, ter moniti ſunt Romanum adire Pontificem, à quò regularis vitæ normam, & præpoſiti mentem erant accepturi, quod diligenter exequuti cum eſſent, Innocentio III. Pontif. Maximo reuelationem notam fecere; eos alacri animo acceptos Summ. Pontif. iubet aliquantum expectare, & interim continuis precibus & orationibus inuigilare, quia & ipſe idem ſe facturum pollicebatur & pro eo Sacra dicturum. Dum ergo Sum. Pontif. Sacrum ageret in die S. Agnetis, qui contigit 12. Kalend. Frebuarij ac toti Clero orationes indixiſſet, & hoſtiam eleuans

populo oſtenderet, Angelum domini vidit ſupra aram candidã veſte indutum, crucem in pectore bicolorem habentem, rubeam ſcilicet, & cæleſtem, qui cruciatis manibus, altera Chriſtianum, altera verò infidelem tenebat, colore Æthiopum, tanquam alterum vellet pro altero commutare.

2 Pro qua reuelatione gratias egit domino Sum. Pontif. qui ſolemnibus ſacris abſolutis rem ex ordine narrauit, & anachoretis illis habitum album cum illius coloris cruce dedit, & redimendi captiuos munus, & nomen his verbis impoſuit: Hic erit vobis ordo, quē ſanctiſsimæ Trinitatis titulo & redemptionis captiuorum nomine ordinamus nuncupari.

Sic ergo anno 1197. inſtitutus hic ordo fuit Innoc. III. Pontif. Max. Chriſti vices in terris gerente, dum imperium Romanorum adminiſtraret Henricus VI. & Conſtantinopolitanum Alexius III. & regnum Caſtellanum Alfonſus VIII. Aragoniæ Alphonſus XI. Luſitanum Sancius I. Francum Philippus II. & Neapolitanum Henricus Imperator VI.

3 Quod ſibi captiuos redimendi munus impoſitum diligenter maximoq; feruore, & labore sũt exequuti huius ordinis fratres; nec huiuſmodi tãtum actioni diligentē operã nauarunt, verum etiam animarũ redemptioni ſummo ſtudio inſudarunt, prædicationibus, confeſsionibus, & multis doctiſsimis ſcriptis Eccleſiã ſanctã illuſtrãtes.

Hic ordo mirùm fulget in Luſitania vbi fuit reformatus; quorum patrum vitam ſummis commendat laudibus fr. Michael Borrellus in ſupplemento ad libellum qui reformatorium ordinis dicitur, eoſq, non minores Chartuſienſibus vitæ aſperitate affirmat; nec non in tota Hiſpania floret obſeruantia.

4 In Prouincias ordo iſte diuiditur xviij.

Sub quarũ numero monaſteria continentur 145. quorum primũ fuit in Gallia nũcupatũ cerui frigidi, & ſecundũ S. Thomę in fortijs in vrbe, in quibus omnibus degunt fratres num. 4000. in circa.

Hi omnes ab vno reguntur Generali, cui adminiſtratio eius vita durante conceditur; hic in Capitulo generali eligitur, & ab ordine condito quadraginta tres fuerunt,

5 Hanc ergo religionem vitæ ſanctitate, & miraculis claram reddiderunt Sanctus Ioannes Matta: S. Fœlix eius ſocius primi funda-tores, B. Gulielmus Burgienſis, B. Georgius Beltramus, B. Ioannes Criales, B. Robertus Gaguinus, B. Ioannes Quincozzes, & B. Bartholomeus Fexeda.

Doctores

6 Doctores verò qui Magiſterij gradum ſunt adepti, & varijs diſciplinis ſeipſos atque Religionem claram reddiderunt, plus centum & quatuor fuere, eorum ſcilicet, quorum numerum, & nomina colligere potui; licet maiorem eſſe, relatum ſit mihi † à Franciſco Ribera Theologo & concionatore famatiſsimo, qui ab huius ordinis Procuratore generali dum Romæ eſſet hanc relationem obtinuit.

7 Nec etiam defuere Epiſcopi qui numerum quintum claudunt, ſed plures fuiſſe arbitror.

Duo etiam Cancellarij regum fuere Maioricarum, alter frater Hieronymus Garzia, alter vero frater Ant. Ponte.

Legati etiam Regum vt Robertus Gaguinus.

Elemoſinarius & à Conſilijs erat regis Gallorum magiſter Bernardus Dominici.

His tamen exceptis plures alij, quorum meminit fr. Michael Borrellus in ſupplemento chron. ordinis quod eſt in reformatorio Conſtitutionum, ex quo aliquorum nomina collegi, inter quos eſt frater Io: Garzia Aragoniæ prouinciæ moderator, & in Hiſpania ordinis reformator, frater Ioannes Hurtado de Mendotia, frater Ioannes Bernardus, qui in omnibus Hiſpaniæ gymnaſijs Theologiam docuit, & ipſe frater Michael Borrellus multis nominibus commendandus, ſicut frater Ioannes Vega, qui noſtra tempeſtate ſuis doctiſsimis prę
dicationibus Hiſpaniam illuſtrauit, & multi alij ex nũc viuentibus quorum habere nomina non potui.

SVMMARIVM CAP. XXIII.

1 *CRVCIFERORVM ordinis initium.*

2 *Cruciferorum ordo reſtituitur à B. Ciriaco, demum ab Innoc. III. Pio II. & vltimò à Pio V. reformatur.*

3 *Prouinciarum, Conuentuum, & Religioſorum numerus.*

4 *Sanctorum, & virorum illuſtrium nomina.*

CAPVT

CAPVT VIGESIMVMTERTIVM.

1 CRVCIFERORVM Religio, quę ſub D. Auguſtini militat regula, cæteris antiquior eſt ortu, vt Polid: Verg. Io: Lucid. Iglieſcas, Paul: Morig. Augu: Floren. & alij citatis locis affirmant, non quidem authoritate, ſed traditione. Dicunt à B. Cleto, III. poſt D. Petrum Chriſti Vicario inſtitutam fuiſſe, vt Hoſpitali quod peregrinis recipiẽdis conſtitutum erat ipſi præeſſent; ſic namq; per cæleſtem nuntium præceptum illi fuerat, quod anno contigit à natali Domini 81. ſub Tito Veſpaſiano; idque mihi conſtat ex authoritate plurimorum Summorum Pontif. quorum particulam priuilegiorum exaratam ad me Prior domus Romanæ tranſmiſit; in illis enim Summi Pontifices eos à B. Cleto inſtitutos affirmant. Priuilegia ſunt Clementis IIII. Alex. III. Paul. III. Paul. IIII. & conſtat per
2 reformationem à Pio V. inditam. † Hunc ordinem (vt accidere ſolet) bellis & tempore iam pene extinctum ſuſcitauit B. Ciriacus Hyeroſolimitanus Patriarcha, ſub Melchiade Sum. Pontif. & Conſtantino magno Imperatore anno 315. Sed hunc Ciriacum cum fratribus ſuis occidit peſsimus Iulianus Apoſtata, qua de re cùm iterum eſſet ordo ad nihilum redactus, Innocentius Papa III. Religionum verè parens inſtaurauit. Multis enim qui cruce ſignati Romam venerant, vt inde aduerſus infideles cum tota claſſe proficiſcerentur, curam Sum. Pontifex cõmiſit Albinenſes hæreticos inſequendi, eoſque puniendi; quod cùm diligenter exequuti eſſent, regulam eis in memoriam accepti beneficij tradidit, multiſq; priuilegijs honeſtauit, & ſic Cruciferorum ordinem in lucem prodire fecit anno 1215. ijs imperantibus quos in B. Dominici ordinis inſtitutione retulimus.

Pius II. eos denuo reformauit, & habitum ceruleum, quo nunc vtuntur, & crucem argenteam manibus portare ſtatuit, vt ex eius diplomate conſtat, quos demum Pius V. Pontif. Max. reformauit.

3 Hic ordo Italiam non excedit, ſed commodioris regiminis gratia in quinque diuiditur prouincias, Bononienſem ſcilicet, Venetam, Romanam, Mediolanenſem, atque Neapolitanam: quæ omnes olim conuentus habebant centum & octo, hodie vero 55. cùm ex il-

lis

lis multi iſtis ſint annexi ob eorum tenuitatem; Horum primus eſt conuentus Bononienſis.

4 In his ergo omnibus ducentum fere degunt Fratres† & ab vno gubernantur Generali, qui triennio completo officium dimittit, aliuſq; in eius locum eligitur, ſed ante annum 1540. perpetua ipſorum erat adminiſtratio.† Virorum ſanctorum aliqui numerãtur, quorum, & doctorum, aliorumq; illuſtrium nomina & geſta tradi mihi non potuerunt, quia monaſterium Venetiarum annis præteritis combuſtum fuit, in quo erat generale totius Religionis archiuium, aliquorum tamen memoria habetur:

Suntq; S. Liberius regis Armeniæ filius, cuius aſſeruari corpus in maiori eccleſia Anconæ, antequam Athila occuparet Italiam, relatum eſt mihi dum illud templum inuiſi: S. Ventura à Spello, S. Rinaldus, S. Sollicitus, S. Ciriacus, & S. Morichus, qui poſtea Franciſcanæ ſe dicauit religioni, ob miraculum in eius perſona D. Franciſci precibus demonſtratum; horum natalis dies in religione ſolemniter, vt Sanctorum religionis celebratur.

Sic etiam ex multis omni ſcientiarum genere ornatiſsimis viris hi nominantur, Vincentius I. V. D. & Epiſcopus Catarenſis, Ioannes Gamboctus ad Patriarchatum Gradenſem aſſumptus; & nunc ordinem illuſtrat Nicolaus Stridonius Epiſcopus Milopotonenſis politis literis ornatiſsimus, & multis etiam abundat concionatoribus, & Lectoribus doctiſsimis. Sic ergo vnum Patriarcham habuiſſe adhuc habemus & Epiſcopos duos.

SVMMARIVM EX CAP. XXIIII.

1 *Ordinis S. Pauli primi Heremitæ inſtitutio, & tempus.*
2 *Floruit hic ordo in Vngaria.*
3 *Ordo Sierræ de oſſa in Luſitania huic olim erat incorporatus & initium.*
4 *Reformatur à Greg. XI. & demum à Greg. XIII.*
5 *Conuentuum & fratrum numerus.*
6 *Virorum qui ſanctitate & literis floruerunt nomina.*

CAPVT

CAPVT VIGESIMVMQVARTVM.

1 PRVDENTISSIMVS & miſericors Deus benignitate ſua omnibus in tempore neceſsitatis dat gratiam, ſpiritumq; ſuum excitat & collapſos mores reſtituit: quod pręcipuè religionum efficit medio, vt in omnibus mundi partibus videre eſt: Sic anno 1215. ſecundũ omnium ſcribentium calculũ, Chriſtianũ ouile paſcẽte pro Chriſto Innocentio III. & imperium Romanorũ regente Conrado III. & Gręcorum Balduino II. regnum Caſtellæ & Leonis Alphonſo IX. Aragoniæ Iacobo I. Portugalliæ Alphonſo II. Franciæ Philippo II. Neapolis Federico, qui poſtea fuit Imperator huius nominis II. ordo S. Pauli primi Heremitæ in Vngaria inſtituitur ab Euſebio Strigonenſi, qui vitam ducens ſanctam & religioſam, cum aliquibus alijs probis viris viuendi modum, & licentiam in communi iuxta alios religioſos à Bartholomæo Epiſcopo ſeptem Eccleſiarum petijt ac obtinuit, qui eccleſiam S. Iacobi de Patoth ſuæ diœceſis aſsignauit. Creuit eorum bonitate, religioſorum & monaſteriorum numerus, quam ob cauſam ab Vrbano IIII. S. Auguſtini regulam & ſuæ congregationis confirmationem poſtularunt, quod tunc Sum. Pontifex negauit; ſed Paulus Epiſcopus Veſpienſis viuendi modum aſsignauit, quem vſque ad Clementis Quinti tempora huiuſmodi religioſi ſeruarunt: tunc enim à fratre Franciſco à Flore minorum ordinis, Cardinali ampliſsimo, & in Panonnia Apoſtolicæ Sedis Legato, Auguſtini regulam obtinuere, & ordinis confirmationem anno 1308. Henrico VII. imperante Romanis, Andronico in oriente, Ferdinando IIII. Caſtellanis & regno Leonis, Iacobo II. Aragonenſibus Dionyſio Luſitanis, Philippo III. Gallis, & Carolo II. Neapolitanis. Fuit etiam ordo iſte à Io: XXII. confirmatus, qui eum ſub protectione ſanctæ Romanæ Eccleſiæ recepit.

2 Floruit ordo iſte, vt dixi, in Vngaria & Bohemia: ſed proh dolor, iſtis prouincijs à Turcis vaſtatis & occupatis, ad nihilum eſt redactus; propter quod, monaſteriũ quod in mõte Cęlio poſsidebant cũ eccleſia S. Stephani rotundi dereliquerunt, eamq; Greg. xiij. munificentiſsimus & diligentiſsimus Pont. collegio Germanorum cum redditibus applicauit. Horum habitus vt fertur albus eſt.

Primus ergo Generalis fuit fr. Laurentius de Strigonia electus in Capitulo celebrato Budæ in conuentu S. Laurentij.

Hęc pauca de Religione iam penitus extincta & remota collegi, cui aliam ſubnectere volui, quæ aliquando ſub iſta militauit.

3 Religio ergo quæ in Luſitania clara eſt, Sierra de oſſa nuncupatur; originem á quibuſdam habuit Anachoretis, qui ſegregatim viuebant. Huic initium dedit quidam Benedictus ciuis Romanus, de tempore autem non conſtat, ſed magiſter Andreas Regendi huius Religionis alumnus, vir quidem antiquitatum non inſcius, refert hos religioſos dum Hiſpania á Mauris occuparetur vitam in ſolitudine egiſſe: in quo tamen variæ ſunt opiniones, prout quidam huius ordinis frater, doctiſsimo, & probatiſsimo viro ſacræ Theologiæ doctori Nicolao Lopes á Bolagnos amico meo Romæ exiſtenti retulit, qui de huius Religionis origine certiorem me reddidit; ſinguli ergo in heremo in paruis cellulis morabantur, & in domo Sierræ de oſſa ſeptem habitabant.

4 Hunc viuendi modum Gregorij XI. iuſſu anno 1377. reformarunt Epiſcopus Coimbricenſis, Epiſcopus Tudelæ, & Cantorbrage, qui eos quaternos ſimul viuere pręceperunt; quo tempore Carolus IIII. in occidente imperabat, in oriente verò Calojanes, in Caſtella, & Regno Leonis Henricus II. in Aragonia Petrus IIII. in Portugallia Ferdinandus, in Francia Carolus V. & in Neapolitano regno Ioanna I. Greg. autem XII. iterum eos iuſsit reformari, & non minus decem in qualibet domo viuere, & multis priuilegijs honeſtauit, imperante in occidente Roberto Bauaro, in oriente Ioanne, Caſtellæ & Leonis Ioanne II. Aragoniæ Martino, Portugalliæ Ioanne, Francię Carolo VI. Neapolis & Hieruſalem Ladiſlao. Cùm verò numerus religioſorum creuiſſet, cum S. Pauli primi Heremitæ Religione coniungere ſe decreuerunt huius congregationis patres, qui demum propoſitũ exequentes Prouincialem creauerũt, & ſic ordini illi fuerunt incorporati. Sed quoniam ob itineris longitudinem maximos labores patiebantur, amplius ad Capitula, non accedere decreuerunt, & á ſuis regebantur Prouincialibus, vſque quo Gregorio XIII. ſedente confirmationem obtinuere ordinis ſub regula B. Auguſtini, oct. Calen. Octobris anni 1578. imperan: Romanis Rodulfo II. toti Hiſpaniæ & Neap. Philippo II. maximo, & Galliæ Henrico III.

Hęc igitur congregatio ab vno Prouinciali Generalis vice regitur, qui eſt nunc fr. Martinus á S. Paulo, quem xj. alij in hoc munere prę-

re præceſſere.

Hic eligitur tertio quoque anno in Capitulo prouinciali à recto-
5 ribus monaſteriorum, & diſcretis. † Domus habet 18. quarum pri
ma eſt quæ Sierra de oſſa nuncupatur, Fratres verò ducentum vi-
ginti tantum numerantur. Sed quia ſimplicitati potius in ſolitu-
dine vacauit hic ordo, neminem ex illo reperio qui Sanctorum nu-
mero ſit aſcriptus, nec etiam literatos doctoſque viros: ſed plures
nunc habet, magno etenim ſtudio & diligentia literis ſacris & po-
litis incumbunt.

6 Eorum tamen qui ſuæ vitæ ſanctitate, & exemplo religionem il-
luſtrarunt, quorum nomina ad me peruenerunt deſcribam, vt ora-
tioni finem imponam.

		Manuel de Serpa.
Petrus Rabicho	Chriſtopharus Gobea	Vaſquius Conſaluus.
Petrus de Cangio	Triſtanus	Ioannes Aragonius
		Mendus Scietra

SVMMARIVM EX CAP. XXV.

1 *ORDINES ſub D. Hieronymi titulo plures ordinatim de-ſcribuntur.*
2 *Beatus Hieronymus laudatur, & ordinem Heremitarum ſuo nomine inſtituit.*
3 *Ordo S. Hieronymi in Hiſpania, quomodo inſtituitur & confirmatur.*
4 *Ordinis inſtitutum.*
5 *Carolus V. & Philippus eius filius maxima beneficia in hunc ordinem contulerunt.*
6 *Habitus Religionis.*
7 *Ordinis Beati Hieronymi fratribus fuit ab Imperatore Carolo V. regimen Indiarum in principio commiſſum.*
8 *Generalis quantum durat, & quomodo eligatur, & eorum numerus.*
9 *Conuentuum numerus, & aliqui præcipui nominantur.*
10 *Monialium monaſteriorum numerus.*
11 *Religioſorum numerus.*
12 *Virorum qui ſanctitate, & literis claruerunt numerus, & eorum nomina.*
13 *Ordinis Beati Hieronymi in Luſitania origo.*
14 *Conuentuum ibi exiſtentium numerus.*
15 *Ordo Beati Hieronymi in Italia collapſus à Petro Olmedo Hiſpano reformatur,*

tur, & nuncupatur Heremitarum B. Hieronymi.
16 *Conuentuum huius congregationis numerus.*
17 *Congregatio S. Hieronymi à Petro Gambacurta inſtituitur, & quando.*
18 *Carolus Gambacurta Marchio Celentiæ laudatur.*
19 *Approbatur iſta congregatio à Martino V.*
20 *Prouinciarum, conuentuum, & fratrum numerus.*
21 *Beati ordinis.*
22 *Ordo B. Hieronymi Feſularum inſtituitur, & à quibus.*
23 *Ordinis huius inſtitutum.*
24 *Habitus.*
25 *Monaſteriorum & religioſorum numerus.*
26 *Virorum illuſtrium nomina.*

CAPVT VIGESIMVMQVINTVM.

1 PLVRES, & diuerſæ religiones magni, ac illuſtriſsimi Hieronymi Eccleſię doctoris celeberrimi nomine inſignitæ, ſub D. Auguſtini viuunt norma & conſtitutionibus: in quibus ne obſcurè vt cæteri procedere videamur, ac lectores ad confuſionem inducamus, ſicut & ego maximo labore aliã ab alia ſeiunxi, quia omnes Heremitarum S. Hieronymi, vt dixi, nuncupantur, ordinatè procedam, & iuxta eorum tempora deſcribam.

2 Beatus ergo Hieronymus vir ſummis laudibus, honore, & reuerentia colendus, qui non modo eximia eruditione, doctrina, ac labore ſanctam illuſtrauit Eccleſiam, Hæreticorum falſas & prauas opiniones doctiſsimè, ac fortiſsimè confutauit, Romanam curiam ſua prudentia mirum in modum ornauit, verum etiam ſuæ vitæ ſanctitate maximum omnibus reliquit exemplum, poſt aſperrimam in deſertis Ægypti per quatuor annorum ſpatium pœnitentiam actam in Bethleem ſeceſsit, ibique magnum monachorum numerum quos ſanctiſsimè educebat congregauit, vt teſtatur Auguſt. Floren. in hiſtoria Camaldulenſi lib. 1. cap. 17. Quem ſanctum viuendi modum plures amplexati fuere, ita vt in Italia plura fuerint inſtituta monaſteria, & in Hiſpaniam quoque translatus or-

do mirum in modum creuit, pro vt hodie videmus. De his igitur religioſis, qui in Hiſpania ſub huius ſancti viri vexillo militant primum ſermo nobis peragendus eſt, quæ religio etſi (vt diximus) ex ea quæ in Italia plantata erat deſcenderit, prior in ordine ponitur, quia illius tempus à ſcriptoribus non deſcribitur, ſed vt infra dicemus à Petro ſiue Lupo de Olmedo huius alumno reformata, initium cępit ſecundum ſcribentes omnes.

3 Vir erat quidam ſanctitate clarus in Italia huius congregationis præfatę, Thomas nomine, quem prophetiæ dono claruiſſe tradunt; hic dum ſuos alloqueretur, aliquando ad fratres dixit: Ecce Spiritus ſanctus ſuper Hiſpaniam deſcendit, nec ſcio quantum ibi commorabitur. Huius poſt obitum religioſiſsimi quidam fratres, illius verbi memores prouinciam illam petiere, clariſsimam, vt ſui magiſtri compleri verba conſpicerent. Toletanum ergo regnum feraciſsimum ac nobiliſsimum ingreſsi, ibi manere decernunt, & in deſerto quodam Lupiana vocato, quod à Guadalagiara quatuor diſtat milliaribus, ſuum ſtatuunt incolatum, iuxta quoddam ſacellum Beatiſsimo Apoſtolo Bartholomæo dicatum; ad quos eorum ſanctitate plures commoti libenter venere, & viri nobiliſsimi, inter quos Alphonſus Peccia Epiſcopus Mentenſis apud Hiſpanos Iaen, qui Epiſcopatui renunciauit, Ferdinandus Sagnes Canonicus Toletanus, & maior Cappellanus eius cappellę, quam regum veterum appellant, Petrus Ferdinandus Peccia regis Don Petri cubicularius; qui ſimul aliqua D. Auguſtini documentis addentes, regulam ſibi conſtituere, pro cuius confirmatione Romã acceſſere frater Petrus Ferdinandus à Guadalagiara, & frater Petrus Romanus, eamq; obtinuerunt 13. calen. Nouẽbris anni 1375. à Greg. XI. qui tunc Eccleſiæ ſanctæ prçerat, imperan. in occidente Carolo IIII. in oriente Caloianne: Caſtellæ Henrico II. Aragoniæ Petro IIII. Luſitaniæ Alphonſo III. Francię Carolo V. Neapolis Ioanna I.

4 Horum fuit inſtitutum contemplationi vacare, & diuinum officium maxima cum ſolemnitate ſupra omnes religiones ce-
5 lebrare, ita vt † Caroli Quinti Imperatoris maximi, eiuſque geniti Philippi gloria non minore digni, animos erga ſe traxerint: nam & ille Imperio quo glorioſiſsimè functus erat renuntians, vitam ſolitariam, beatamq; ducens apud eos ſeceſsit, & hic quando negotijs interpoſitis (quibus pro regnorum quę innumera habet gubernatione vigilantiſsimè incumbit) aliquantulum quietis vult

aſſume-

aſſumere, & Diuinorum contemplationi ſe tradere, ad hos Religioſos ſe confert, quibus templum, & monaſterium ita ędificauit celeberrimum, vt omnia ante ſe conſtructa, magnificentia, pulchritudine, & ornatu longè ſuperet.

6 Habitu induuntur albo cum ſcapulari, & pallio leucophei coloris, ſeu natiui (vt vocant.)

Hanc Religionem reformare deſiderauit fr. Petrus de Olmedo Martini V. temporibus, qui aliqua ex B. Hieronymi ſcriptis deſumpta addiderat, cui etſi Pontifex Summus aſſenſit, eius tamen voluntatem progredi nō permiſerunt aliqui ex patribus Hiſpanis, qui ad hoc Romam venere; qua de cauſa in Italia remanſit, & collapſum B. Hieronymi ordinem, à quo iſta vt diximus deſcenderat congregatio reſtaurauit, vt infra dicemus.

Hos tamen & qui in Italia erant voluit Nicolaus V. vnire, ſuper quo diploma quoddam emanari iuſsit, & Capitulum Romæ celebrari, ad quod ſex ex Prioribus Hiſpanis acceſſere, & multa quæ offerebantur impedimenta Summo Pontifici aperierunt, qui illis cognitis ab incepto propoſito deſtitit.

Sunt regulæ quam profitentur obſeruantiſsimi, apud omnes tamen peculiare eſt diuini (vt diximus) officij celebratio, & munditia in qua ſe reddunt admirabiles.

7 His patribus cura fuit ab Imperatore commiſſa Indorum clamores audiendi, & in Hiſpanos eos grauantes animaduertendi, quod munus prudentiſsimè exercuere.

Hæc Religio Hiſpaniæ tantum fines comprehendit.

8 Vnum habet Generalem, qui ſingulis tribus annis eligitur, nec S. Bartholomæi de Lupiana conuentus, in quo eligitur, fines egredi poteſt, abſque diffinitorum Capituli licentia. Hic eligitur 3. Nonas Maij à fratribus conuentus S. Bartholomæi, & ab octo diffinitoribus à toto ordine conſtitutis confirmatur.

Et ab ordinis fundatione quinquaginta quatuor habuit, & cum eo qui nunc eſt electus quinquageſimus quintus numerus clauditur.

Non diuiditur in Prouincias.

9 Conuentus ſub ſe continet in Caſtella, Aragonia, & Valētia quadraginta ſeptem, inter quos primus eſt S. Bartholomæi de Lupiana, vbi Generalis reſidet, ſed maior hucuſq; eſt magnitudine, eleemoſinis, & ornamentis pretioſiſsimis ad cultum diuinum ſpectantibus B. Mariæ Guadalupi, quem excedit ædificij mole S. Laurentij

Eſcu-

Eſcurialis à Rege noſtro Philippo inuictiſsimo Madriti à fundamẽtis extructus.

Tria etiam habet collegia pro ſtudentibus, vnum apud Seguntinos, aliud Salmanticæ, & aliud in S. Laurentij Eſcurialis, in quibus centum ferè quinquaginta eorum, ſacris & humanis literis incumbunt.

10 Monialium verò quatuor habet monaſteria.

11 Religioſorum vero numerus milleſimum & centenarium non excedit.

12 Nullum habet virum, qui in Sanctorum numerum ſit relatus; ſed multis floruit qui cum ſanctitatis nomine deceſſere: videlicet ſupra relati primi fundatores; inter quos nimis elucet probitas fratris Ferdinandi Iagnez, qui ad Archipræſulatum Toletanum aſſumptus, illi poſtea renuntians, prioris vitæ quietem delegit, & frater Ferdinandus Falauera, qui primus Granatenſis Præſul extitit poſt illam ciuitatem à Mauris obtentam.

Præſulatibus, alijſq; Eccleſiaſticis dignitatibus multum non illuſtratur ordo, cùm hi fratres ſolitariam & quietam potius vitam profiteantur.

Nec etiam huc vſque multos habuit doctores, licet nunc magno ſtudio literis incumbant ſacris, ſed nec illis caruit, inter quos præcipuè habentur frater Hector Pinto qui eruditiſsimè ſcripſit in Prophetas, frater Hieronymus à Guadaluppe in Oſeam, & frater Ioannes à Cruce in Salmanticenſi gymnaſio publicus & acutiſsimus interpres.

13 Eodem fermè tempore plantatus fuit ordo in Luſitania à fratre Panuaſco B. Thomæ diſcipulo, & hic erat ſub Generali Caſtellæ, quidquid ad hoc Luſitani dicant: ſed propter naturalem (vt dicam) inconformitatem, & controuerſiam illius Regni incolarum cum Caſtellanis id conſtanter negant, & verè nunc ipſi nõ ſubduntur, ſed immediatè illius regni Prouincialis Sũmo Pontifici ſubditus eſt.

14 Sunt in ea Prouincia nouem conuentus, inter quos vt Luna inter ſtellas elucet cõuentus, qui dicitur de Bethleem, in quo illius regni Reges ſepeliri eorum corpora iuſſerunt, ſed primus antiquitate eſt conuentus de Pera longa.

Et hæc de congregatione in Hiſpania fundata dixiſſe ſufficiet.

Petrus ille de Olmedo qui ordinem reformare cupiebat, cùm ſui
15 voti compos in Hiſpania non fieret, animum in Italiam applicuit, vbi ſecundum aliquos Religione ipſe fundauit, ſed Paulus Morigia

cap,

cap. 46. ſuæ hiſto, docet eum potius reformaſſe, quod mihi magis probatur, & ita à quodam fratre Hiſpano huius ordinis relatum eſt mihi, & hoc circa annum 1432. ſub Martino V. imperantibus in occidente Roberto Bauaro, in oriente Ioanne, qui penultimus fuit Imperator, Henrico III. Caſtellæ, Ferdinando Aragoniæ, & Io: Primo Luſitaniæ, Carolo vj. Franciæ, & Ladiſlao Neap. regnantibus, fuitque primus eius Generalis, eiuſque corpus Romæ apud S. Alexij conditum eſt, in quo templo hi religioſi ſacra miniſtrant.

16 Hæc vt dixi in Italia tantum continetur, in qua † viginti habet monaſteria, & redditibus opulenta, eorumque primum eſt monaſterium Hoſpitaletti Lodegiani.

17 Alia à ſe ipſa, ſed ante hanc Petri reformationem, ſub huius ſancti viri nomine ſurrexit congregatio, cui initium dedit Petrus Gambacurta Piſanus, qui ſeculo relicto hermiticam vitam elegit, ad quem ſanctitatis ſuæ odore commoti plures acceſſere: quibus comitibus prope Vrbinum venit, & in monte qui ſex milliaribus ab vrbe diſtat eccleſiam ſanctiſsimę Trinitati dicauit, & cænobij iecit fundamenta, vbi contemplationi vacantes proprijs manibus victum quæritabant, fuitque hoc anno 1380. Vrbano vj. Eccleſiæ nauim regente, & imperium occidentale Carolo IIII. orientale Caloianne, regnum Caſtellæ Ioanne primo, Aragoniæ Petro IIII. Portugalliæ Ferdinando, Franciæ Carolo V. & Neapolis Ioanna I.

18 Ex eiuſdem Petri familia eſt Carolus Gambacurta vir integerrimus, & iuſtitiæ zelator, qui omnibus ferè huius regni Prouincijs præfuit, in quarum regimine prudentiſsimè ſe geſsit: cuius rei teſtis ſum ego, qui dum ipſe prouinciam Principatus vltra, ac poſtea Principatus citra, & Baſilicatę regeret, in eiſdem ipſe Auditoris munere ſum perfunctus, eumque Marchionis Celentiæ titulo Rex noſter inuictiſsimus meritiſsimè illuſtrauit, quem ex huius B. Petri familia eſſe in priuilegio Marchionatus, Rex noſter affirmauit.

Hæc à Martino V. cæteriſque ſucceſſoribus fuit approbata, ſed quia iuxta antiquas patrum traditiones vota, ſolemnia fratres non emittebant, eratque licitus à religione exitus; Pius ille V. maximus omnium Pontifex anno 1569. 15. calen: Aprilis ad trium votorum eſſentialium profeſsionem coegit, ſub Auguſtini regula, & proprijs ipſius congregationis conſtitutionibus.

Eorum habitus eſt ſicut & cæterorum huius nominis Heremitarum

rum

rum, coloris enim taneti ſiue leonati, vt diximus, tunica ad collum rugata vtuntur, quam cingulo coriaceo cingunt, cui ſuperimponunt capucium eiuſdem coloris, à quo faſcia quædam pendet longitudinis palmi vnius cum dimidio, & latitudinis digitorum trium, & pallium rugatum eiuſdem coloris ſuperimponunt.

Horum religioſorum probitatem ſummè laudat Paul. Morigia in ſua Hiſto.cap.41.

Generalem habent Rectorem, qui triennio quolibet eligitur per Capitulum generale, eſtq; nunc reuerendiſsimus fr. Io.Baptiſta de Boueritis de monte Silicæ Patauinus.

20 In Prouincias duas tota diuiditur congregatio, quarum altera Marchiæ Anconitanæ, altera verò Marchiæ Triuiſanæ appellantur.

Conuentus comprehendit ſexaginta quatuor, primus eſt ſanctiſſimæ Trinitatis Montis belli, quem B. Petrus Gambacurta ædificauit. Habent Neapoli eccleſiam D. Mariæ gratiarum dicatam, picturis & cappellis ornatiſsimam & politiſsimam, & conuentum etiam pulchrum.

Fratrum numerus eſt nunc octingentorum.

21 Plures etiam habuit viros ſanctitate claros, inter quos B.Petrus Gambacurta congregationis inſtitutor,& auctor.

B. Nicolaus de Turcha. B. Marcus de Verona.
B. Benedictus de Leſena. B. Andreas de viſſa.
B. Philippus de S.Agatha. B. Martinus de Catalonia.

22 Vltima congregatio quæ ſub huius Sancti nomine cæpit militare fuit illa quæ dicitur B. Hieronymi Feſularum, cui initium dedere Carolus Granellus, Redo Granellus, & Redo Marſius ſecundum Paulum Morigiam cap. 32. & Auguſtin: Floren. in hiſto. Camald.cap.67.lib.3.licet in tempore concordant Polid:Verg.lib.7.c. 3.dicit à Carolo tantum inſtitutam, & illos duos alios, non eſſe diuerſas perſonas, ſed ipſam Caroli quam diuerſis nuncuparunt nominibus.

Et ita confirmatum eſt mihi à reuerendiſsimo huius congregationis Generali qui eum Carolum ex Medicea illuſtriſsima familia ortum habuiſſe affirmauit;idq; ex eo approbari dicebat quòd in conuentu Sancti Hieronymi Feſularum, ſub inſignibus religionis adſunt quoque Mediceæ familię inſignia; quidquid autem ſit, hæc ſurrexit anno 1406. ſub Innocentio VII. imperantibus Roberto Bauaro in occidente, & Ioanne in oriente, Caſtellæ verò Henrico III. Aragoniæ Ferdinando, Portugalliæ Ioanne I. & Franciæ Ca-

rolo VI. & Neapolis Ladislao, & Heremitarum S. Hieronymi fuit nomine inſignita.

Ex eo Feſulana S. Hieronymi dicta eſt congregatio, quòd in D. Hieronymi templo prope Feſulas inſtituta fuerit.

23 Primùm equidem hi religioſi ſanctè ac piè viuentes charitatis operibus vacabant, ſicque maximam infirmorum curam habebãt. Demum literis quoque ſacris ſummo ſtudio operam dare cœperũt, ita vt in celeberrimo Florentino concilio, magno fuerint Chriſtianę religioni & Apoſtolicæ ſedi adiumento: cuius rei ob cauſam gratus Pontifex Eugenius IIII. & in religionem erexit ſub D.Hieronymi regula & D.Auguſtini norma, & plurima eis priuilegia cõceſsit, & monaſteria conſtruxit, cùm prius Gregorius XII. ordinem confirmaſſet.

24 Habitus eorum eſt alba tunica, & pallium cum ſcapulari bigíj coloris. Generalis adminiſtratio tribus tantùm durat annis Gregorio xiij. Pontif. max. iubente, cùm prius duobus tantùm annis compleretur.

25 Quadraginta habet monaſteria, quæ omnia ſunt extra mænia ciuitatum in quibus ſunt fundata, & in eis habitant octingenti ferè religioſi.

26 Floruit etiam ſanctis viris B. Carolo ſcilicet fundatore, B.Gualterio, & B.Euſebio.

SVMMARIVM EX CAP. XXVI.

1 *ORDINIS Præmonſtratenſium inſtitutio, & confirmatio.*

2 *Habitus huius religionis.*

3 *Monaſteriorum numerus.*

4 *Præmonſtratenſium nomen vnde ortum eſt.*

CAPVT

CAPVT XXVI.

1 PRÆMONSTRATENSIVM religio
quarundam mulierum occaſione, quæ ſan-
ctè ac religioſè in Germania viuebant in-
ſtituta fuit; nam aliqui viri optimi eius vi-
tę æmulatores, ſimul ſe congregarunt, &
illi initium dederunt, vt refert Abbas Ioa-
chinus in introductione in Apocalip. cap.
20. Horum fuit dux Robertus natione Lo-
thoringius, qui poſtea Madeburgenſis fuit
Epiſcopus; & hoc fuit anno 1120. ſub Ca-
liſto II. Henrico V. occidentale, Ioanne Comneno orientale
Imperium regentibus, Alphonſo VII. Caſtellæ & Leonis, Alphonſo
I. Aragonię, Alphonſo I. Portugalliæ, Ludouico VI. Franciæ.
Eum demum confirmauit Honorius II. anno 1124. Lothario II.
imperante in occidente, alijſque ſupraſcriptis, & Canonicos Regu-
lares inſtituit, quorum nomen, Canonicorum ſcilicet Regularium
S. Auguſtini adhuc retinent, & demum ab Innocentio III. anno
1199. eiſdem imperantibus, & regnantibus quos ſupra in ſanctiſ-
2 ſimę Trinitatis religione deſcripſimus reformati fuere †. Albę
tunicę puriſsimi lini ſuperaddunt amictum & album pallium de-
3 ſuper geſtant. † In Hiſpania, & Gallia adeò floruit ordo iſte, vt
1300. habuerit cęnobia, nunc tamen pauca remanſerunt; quę ve-
rò in Hiſpania erant cùm ab antiquo propoſito deuiaſſent, inſta-
tum fuit apud ſanctiſsimum Pium V. vt religioni B. Hieronymi
vellet vnire, quod Sum. Pontif. negauit, ſed ex eo aliquantulum
magis reformatè viuunt.

Generalem non habet, neque Capitulum generale in ea celebratur, ſed qui in Hiſpania ſunt, Prouincialem ſibi eligunt & Capitulum cęlebrant.

4 Dicti ſunt Præmonſtratenſes à pręmonſtrato mõte, quod eſt prope Lugdunum. Huius religionis Abbates, Epiſcopalibus induuntur inſignibus dum ſacra cęlebrant, & minores ordines religioſis ſuorum ordinum conferunt.

Hæc pauca dixi quia in Italia religio iſta non eſt dilatata: Ideoque notitiam plenam de reliquis ad eam pertinentibus habere non potui.

SVMMARIVM EX CAP. XXVII.

1 *Canonicorum Sancti Saluatoris origo.*
2 *Sancti Saluatoris nomen, & vnde proceſſerit.*
3 *Generalium, conuentuum, ac religioſorum numerus.*
4 *Sanctorum, & Beatorum numerus.*
5 *Summorum Pontificum, & aliorum Prælatorum numerus.*
6 *Protectorum ordinis numerus.*

CAPVT VIGESIMVMSEPTIMVM.

1 CONGREGATIO Canonicorum Regularium S. Saluatoris ab antiquiſsimo Canonicorum Regularium ordine originem trahit: nonnulli enim ex illo ordine in S.Marię extra Bononiam antiquiſsima canonica ordinem illum reformare cæperunt, ſicut conſtat ex literis Innocentij Papæ II. ſub datũ Piſis ſexto Cal. Septembris 1136. ſub regimine Diui Guidonis Prioris perpetui dictæ canonicæ Rhenanę. Hi autem Canonici anno 1350. Rhenana canonica deſtructa in alteram intra Bononienſem ciuitatem ſanctiſſimo Saluatori dicatam ſe contulerunt. His duabus canonicis acceſſere monaſterium S. Ambroſij extra Augubium, & aliud Martini Quinti Pontificis maximi benignitate, precibus Raynerij de Quiſilerijs nobilis Bononienſis. Sed alij voluere non à Canonicis Regularibus, ſed ab Heremitis Diui Auguſtini originem trahere.

2 Hæc autem congregatio meritò S. Saluatoris titulo eſt inſignita, cùm prius Rhenana nuncuparetur, quòd in illo monaſterio, ſiue canonica ſanctiſsimo Saluatori dicata coaleſcere cępit, vt patet ex bulla Martini V. ſub datum Friburgi Lauſanenſis diœceſis anno 1418. confirmatio verò ſequuta fuit anno 1430. ab eodem Martino V. cuius ſententiam alij XXX. Pontif. Max. ſequuti ſunt.

3 De Generalibus ordinis verba facturis ſciendum eſt, nonnullos qui ab anno 1136. fuere vſque ad annum 1418 non Generales ſed perpetuos Priores nuncupatos fuiſſe, ex quo vnam tantum vel duas canonicas regebant; & hi tredecim fuerunt; ab illo deinde

tempore ad iſtud,quadraginta nouem præfuere Generales, quorum adminiſtratio per annum durat, ſed nonnulli pluries confirmantur.

Iſtorum habitus eſt alba lanea tunica, ſuper qua Canonici rocchettum portant, cui ad differentiam Canonicorum Regularium Lateranenſium,ſcapulare ſuperimponunt cum capucio breui eiuſdem lanæ & coloris,& extra domum,nigrum pallium eiuſdem panni geſtant.

Non diuiditur in Prouincias, & Italiam non egreditur.

Sed canonicæ ſiue conuentus numerum claudunt quadragenarium. Canonicorum nunc viuentium numerus eſt ſexcentum,fratrum verò commiſſorum 150.

4 Sanctorum verò numerus certus de iſta religione haberi nō poteſt, cùm ſit comprehenſus ſub illo qui de Canonicorum Regularium religione traditur: ſed duorum tantum virorum ſanctiſsimorum nondum in cathalogum Sanctorum aſcriptorum nomina haberi poſſunt,& ſunt Beatus Stephanus Senenſis,& Beatus Archāgelus Bononienſis.

Virorum autem illuſtrium doctrina & nobilitate, numerum atque nomina habere non potui, ac propterea ommittuntur.

5 Sed Prælatorum multitudine in omni dignitate clariſsimorum illuſtratur hic ordo, vt ab huius ordinis optimo religioſo accepi, nam Summos Pontifices habuit tres.

Cardinales ſex. Patriarcham vnum.

Archiepiſcopos tres,Epiſcopos octo,alterum commendatarium S.Spiritus,& alterum præfectum Vaticanæ bibliotecæ.

Antiquior ſiue prima religionis domus, eſt canonica Rhenana.

Huius ordinis Prælati facultatem habent,inter ſolemnia Epiſcopalibus inſignibus vtendi, & ordines minores religioſis ordinis conferendi.

6 Protectores religionis à Martino V. vſque ad ſanctiſs. D.N.Sixtum fuere 12.

SVMMARIVM EX CAP. XXVIII.

1 *Eſuatorum ordinis initium.*
2 *Nomen iſtud vnde fuerit indictum.*
3 *Inſtitutum ordinis.*
4 *Monaſteriorum numerus & etiam monialium.*

Reli-

5 *Religioſorum numerus.*
6 *Beatorum numerus, & aliquorum doctiſsimorum virorum ordinis.*

CAPVT VIGESIMVMOCTAVVM.

1 IESVATI etiam apud Senas cæperunt, proprijs in ædibus diuinis præceptis inuigilantes, ac poſt aliquam contra B. Ioannem Columbinum ortam perſequutionem probati, confirmantur ab Vrbano V. anno 1363. Carolo IIII. in occidente, Paleologo cum Ioanne Cantacuzeno in oriente dominantibus, Petro qui crudelis dictus fuit Caſtellæ, Petro IIII. Aragoniæ, Petro I. Portugalliæ, Ioanne II. Franciæ, Ioanna I. Neap. ſub Auguſtino profitentur, licet eius regulam non ſeruent, ſed B. Ioannis de Foſsignacco Ferrarienſis Præſulis, eius ordinis alumni præcepta cuſtodiunt.

Hos Martinus V. recepit ſub protectione ſedis Apoſtolicæ circa annum 1422. Habitu vtuntur albi coloris.

2 Apoſtolici viri prius dicti, Ieſuati demum appellati fuere, ex quo Ieſu nomen dulciſsimum in ore ſemper habebant.

3 Sacris nullus initiatur ordinibus, & contemplationi tantùm vacant, & quod ſupereſt temporis impendunt in aquis ab herbis diſtillandis, quas vendunt, & pecunias in vſus neceſſarios conuertunt.

In Italia tãtùm continetur hic ordo, & in duas partes diuiditur, in Tuſciam ſcilicet, & Lombardiam.

Generalem non habet, ſed duos tantùm viſitatores, alterum in Lombardia, alterum verò in Tuſcia.

4 Domus habet 33. quarum prima eſt ſanctiſsimorum Ioannis & Pauli in vrbe.

Monaſteria Monacharum 3.

5 Religioſos circiter 600. Monachas 200.

Inter Beatos arbitrantur 16. inter quos elucet B. Ioannes Columbinus inſtitutor.

Qui verò ſuis ſcriptis religionem claram reddiderunt pauci fuere, cùm ſit longe ab eorum inſtituto literarum ſtudium: verùm

non

non defuere plures docti viri, vt ipſe B. Io: Columbinus, qui plures Epiſtolas pulcherrimas ſcripſit; Antonius Bitini ſcripſit librum, ſcala cæli nuncupatum, & alia plura deuota opuſcula; Ioannes Actoſimanus ſcripſit de profectione Chriſtiana librum, & alia multa, item Nicolaus à monte Pulciano: & nunc viuunt accuratiſsimus frater Paulus Morigia, qui Religionum hiſtoriam compendio ſcripſit, & alia multa, Aug. de Medoli qui ſcripſit de prædeſtinatione, Bonauentura de Bononia, qui poetico ſtilo multa carmina deuotè ſcripſit, Dominicus de Bononia poemata deuotiſsima compoſuit, & Bonauentura de Florentia qui etiam librum carminum ſpiritualium edidit.

SVMMARIVM EX CAP. XXVIIII.

1 *Ambroſianorum ordinis inſtitutio.*

CAPVT VIGESIMVMNONVM.

1 AMBROSIANI quoque ſub Auguſtini militant documentis; originem à tribus habuere qui Ambroſij tempore heremum Mediolani proximum incoluere, quo in loco D. Ambroſio templum ædificarunt. Horum ſucceſſores pallium & ſcapulare heremiticæ veſti addentes, anno 1441. Auguſtini regulam profeſsi fuere ſub Eugenio IIII. Pontifice maximo: imperantibus in occidente Sigiſmundo, & in oriente Ioanne Paleologo, Caſtellæ & Leonis Ioanne II. Alphonſo V. Aragoniæ,& Neap. eodem Alphonſo huius nominis I. Ioanne Portugalliæ, & Carolo VII. Franciæ.

SVMMARIVM EX CAP. XXX.

1 *Apoſtolinorum ordo inſtituitur.*

CAPVT

CAPVT TRIGESIMVM.

APOSTOLINI etiam qui à B. Barnaba A-
1 poſtolo originem trahunt, ſacra olim non
celebrabant,ſed in communi viuebant, iux-
ta primitiuæ Eccleſiæ ritum. Anno deinde
1404. ab Innocentio VII. ſacra celebran-
di facultas fuit eis conceſſa, & D. Auguſtini
regula præfixa,Roberto Bauaro in occiden-
te, & Emanuele II. Paleologo in oriente
imperantibus,Henrico III. Caſtellæ & Leo-
nis, Martino Aragoniæ, Ioanne I. Portugalliæ, Carolo VI. Fran-
ciæ,& Neapoli Ladislao.

Habitum gerunt vt Ambrogiani,ex quo eoſdem eſſe nonnulli putarunt, prout ego arbitror.

SVMMARIVM EX CAP. XXXI.

1 *Ordo nuncupatus de buoni homini à quo inſtitutus fuit.*

CAPVT XXXI.

CONGREGATIO pariter, quam vulgò
1 de buoni homini appellant,à Riccardo Cor-
nubiæ Comite propè Londinũ inſtituta fuit,
anno 1257. ſub Alexandro IIII. S. P. Im-
peratoribus Federico II. in occidente,Bal-
duino in oriente, Alphonſo X. ſapientiſsimo
Caſtellæ & Leonis, & Didaco I. Aragoniæ,
Alphonſo III. Luſitaniæ, Ludouico IX. Gal-
liæ, & Manfredo Neap. Regibus; Hanc Au-
guſtini regulam profitentur, eiuſque religioſi veſte induuntur ce-
rulei coloris.

SVMMARIVM EX CAP. XXXII.

1 *Ordo Beatæ Brigidę inſtituitur.*
2 *Religionis habitus.*

CAPVT TRIGESIMVM SECVNDVM.

1 BEATÆ Brigidæ ordo præclarus regulam ſeruat D. Auguſtini. Hunc B. Brigida inſtituit, vt religioſi & mulieres ſimul cohabitarent, diuiſorio tamen pariete, in ſuperiori parte mulieres, & in inferiori monachi, templum commune habentes, vtque omnibus pręeſſet Abbatiſſa. Fuit hic ordo approbatus ab Vrbano V. anno 1360. iiſdem etiam imperantibus & regnantibus, quos in religione Ieſuatorum ſcripſimus, & à Greg. IX. confirmatus anno 1370. iiſdem etiam imperantibus.

2 Habitus horum religioſorum eſt tunica, cum caputio, & mantello griſei coloris, in ſiniſtra parte rubeam crucem imponunt, & in medio parum panni albi, & hoc ſigno ſacerdotes à diaconis differunt, qui in ſiniſtra parte circulum album in quo extant quatuor particulæ rubei panni in formam linguarum: & conuerſi crucem albam, cum quinque particulis rubeis ſiniſtro lateri imponunt.

Monialium verò habitus eſt griſei coloris ſub forma quæ deſcribitur in cap. 4. regulæ.

Extat inter alias hæc eis conſtitutio, vt in qualibet domo nō adſint pluſquam 13. ſacerdotes, quatuor diaconi & reliqui laici, vſque ad numerum 25. vt in cap. 13. regulę; ſtudio vacare iubentur, & orationibus, & quilibet ingreſſurus tantā pecuniā vel annuos redditus conferre tenetur, qui pro pane ei ſufficiant.

1 *SVMMARIVM EX CAP. XXXIII.*

2 *ORDO Hoſpitalariorum Ioannis Dei, vbi, & quando inſtitutus.*

Pius V. ordinem approbauit, Gregorius xiij. confirmauit, & Sixtus V. priuilegijs plurimis ornauit, comitia generalia congregandi, & Generalem eligendi facultatem
3
4 *conceſsit.*

5 *Habitus religionis.*

Xenodochiorum numerus.

Aliquorum nomina, qui cum ſanctitatis odore deceſſerunt.

CAPVT XXXII.

1 VLTIMVM locum ſub D. Auguſtini regu-
la vendicat ſibi congregatio fratrum Ho-
ſpitalariorum Ioannis Dei. Hæc primū Gra
natæ celeberrima, & illius regni primaria
vrbe, in Hiſpania inſtituta fuit à viro quo-
2 dam Ioannes nuncupato †, qui ex oppido
Montis maioris in Luſitania humilibus pa-
rentibus ortus, dum per aliquot annos, &
ouium cuſtos, & miles fuiſſet, è bello Gra-
natam aliquo tempore interiecto reuerſus, proprijs manibus ruri
laborans victum ſibi acquirebat. Cùm verò pecuniæ quæ ſupererat
aliquam partem cumulaſſet, libros emit nonnullos, imagines ſan-
ctorum papireas, & cartulas, vt dum huic exercitio nauaret ope-
ram, quietius viueret, ac liberius ſeruire Deo poſſet. Sub Caroli
Quinti imperio anno 1538. fuit ad Deum vocatus per magiſtrum
Auilam clericum ſecularem, virum clariſsimū in Hiſpania, ob eius
ſanctitatem, ac doctrinam: quem dum concionantem in die ſancti
Sebaſtiani audiuiſſet Ioannes, ſtatim domum reuerſus, omnia di-
ſtribuit, & tantò feruore cæpit ſequi dominum, vt cùm per plateas
alta voce ſe peccatorem appellans incederet, humi, & in luto præ-
ſertim ſe proſterneret, ſuaſque culpas & peccata patefaceret, id-
que per plures dies feciſſet, ſtultus ab omnibus, & ſenſu carens fuit
iudicatus: ideoque ad hoſpitale mente captis recipiendis prępara-
tum ductus fuit, quod ſibi ſummopere gratum euenit, vt pro Chri-
ſto inſanus haberetur. Poſtquā ergo per aliquot ibi meſes perman-
ſiſſet, & iam in ſe reuerſum hoſpitalis rectori oſtenderet, dimiſſus
Beatiſsimæ Mariæ Guadaluppi templum petijt, & inde Grana-
tam eiuſdem magiſtri Auilæ monitis & ſuaſionibus reuerſus,
tanta erga pauperes charitate inflammatur, vt licet illius ciuitatis
incolæ eum mente captum arbitrarentur, piorum tamen virorum
eleemoſinis adiutus domum cōduxit, & pro tenui facultate ſua pau
peres & infirmos introducens, illis, victum & alia quæritando in-
ſeruiebat, & ſpiritualia pabula, per ſe, & per ſacerdotes, quos ad
illorum confeſsiones audiendas vocabat, ſubminiſtrabat. Eoque res
peruenit, vt cùm ipſe neminem abijceret, domus iam eos commo-
dè recipere non poſſet; quadere aliam conduxit, in eamque ſolus,
& lectulos, ac infirmos humeris aſportauit. Cum verò in dies eius
immen-

immẽſæ charitatis ac deuotionis opera, ſuæ magnę probitatis præberent teſtimonium, ad eum vt virum ſpiritu Dei plenum deuoti plurimi conuolarunt, eleemoſinas offerentes: quorum aliqui tanti operis æmulatores ſe illi in ſocios dederunt; pluribus tamen operibus ſanctiſsimis plenus migrauit ad Dominum vj. Idus Martij 1550. cuius corpus honorificè magno populorum concurſu ſepultum fuit, vt in eius vita legitur.

Poſt cuius obitum, plures ex ſocijs, eius monitis & exemplo cõmoti, non modo cæptum opus Granatæ ſequuti ſunt, & piorum eleemoſinis auxerunt, verum etiam diuerſis in locis alia xenodochia fundarunt: inter quos primùm Antonius Martinus, ipſius Ioannis ſocius Madriti ſecundo xenodochio initium dedit; hunc & alius quoq; vir ſanctitate clarus, Marinus de Deo ęmulatus aliud Cordubæ fundauit, & intantum hoc ſanctum inſtitutum horum fratrum virtute, & ſanctitate creuit, vt in Hiſpania, Italiâ, Sicilia, & Indijs occidentalibus in omnibus ferè primarijs ciuitatibus plurima hoſpitalia plantauerint.

3 Hunc ordinem ſub protectione Sanctę Romanæ Eccleſiæ recepit ſanctiſsimus ille Pontifex Pius V. calend. Ianuarij 1571. & ſub regula Diui Auguſtini militare præcepit, eccleſiam ſancti Ioannis Calobitæ in Inſula ſancti Bartholomæi de vrbe illis conceſsit, & multis eleemoſinis iuuit, vt xenodochium fundarent, quod breuiſsimè horum religioſorum charitate creuit. Confirmatus ordo fuit à Gregorio XIII. & demum Sixto V. qui pluribus indulgentijs, immunitatibus, & gratijs ordinem ditauit, licentiam capitulum generale congregandi conceſsit, & ſuum eligendi Generalem; qua freti auctoritate comitia generalia primùm Romæ celebrarũt, anno 1587. in quibus Generalem ſibi elegerũt fratrem Petrum Sorianum Granatenſem, ſtatueruntque vt eius adminiſtratio per ſexennium duraret, cætera verò officia, & quæ ad ordinis regimem attinent conſtitutiones, ordinarunt.

Omnes hi religioſi tria profitentur vota, & addunt quartum hoſpitalitatis: ſacris non initiantur, in qualibet tamen eorum domo habent ſacerdotem, ex eorum familia, qui Sacrum faciat, & infirmis ſacramenta miniſtret. Floret adhuc nimia ſanctitate, cùm præter charitatem immenſam, quam in curandis infirmis adhibent, ſunt huiuſmodi religioſi humilitatis & pœnitentię amatores, & ſui ipſius contemptores.

4 Ideoque eorum habitus eſt breuis tunica viliſsimi, ac duriſsimi

panni coloris Cappucinorum, cui eiuſdem panni ſcapulare vſq; ad genua cum caputio breui ſuperimponunt; aperto capite, & nudis pedibus eorum plurimi incedunt, licet aliqui calceis ex parte ſuperiori apertis pedes muniant.

Xenodochiorum numerus eſt adhuc amplius xxx.

Floruerunt adhuc nimia ſanctitate præter Ioannem Dei, Antonius Martinus, Marinus Dei, Petrus peccator, & alij multi; & hæc de hac religione dixiſſe ſufficiat.

SVMMARIVM EX CAP. XXXIIII.

1 *ORDO Hoſpitalitatis S. Ioannis Baptiſtę Hieroſolymitani inſtituitur.*

2 *Ordinis Hieroſolymitani inſtitutum.*

3 *Habitus religioſorum.*

4 *Prouinciarum ſeu linguarum numerus.*

5 *Hugo de Loubenx generalis Magiſter laudatur.*

6 *Frater Marcellus Maſtrillus, Vincentius, Petrus Antonius, & fratres laudantur.*

7 *Alexander Maſtrillus commendatur.*

CAPVT XXXIIII.

1 MIlites quoq; religioſos, qui Auguſtini hanc regulam ſeruāt, poſt monachos deſcribere decreui, inter quos primúm de Hieroſolymitanis S. Io: Bapt. dicendum nobis occurit. Hi etenim à Guerardo quodam (poſt recuperatam Hieruſalem à Goffredo) inſtituti ea in
2 ciuitate fuere †, vt peregrinis qui deuotionis cauſa eo veniebāt inſeruirēt, anno 1099. ſub Paſchaſio II. ſum. Pōt. Henrico IV. in occidente, Alexio I. Comneno in oriente imperantibus: Alphonſo vj. Caſtellę, Petro I. Aragoniæ, Franciæ verò Philippo I. regnantibus.

3 Hi vt ab alijs, qui huic operi incumbebant dignoſcerentur, album crucem nigro pallio impoſuerunt, nec his tantum charitatis operibus ſe dicarunt, verum etiam contra infideles fortiſsimè præliabantur, ex quo Rhodi inſulam à Goffredo Hieruſalem Rege, anno 1308. dono habuere, ſub Clemente V. imperantibus

Henrico

Henrico viij. in occidente, Andronico ſeniori Paleologo cum filio Michaele in oriente: regnantibus Caſtellæ Ferdinando IIII. Iacobo II. Aragoniæ, Dionyſio Portugalliæ, Philippo III. Franciæ, & Carolo II. Neap. quam inſulam magno cum honore nouiſſima vſque ad tempora noſtra deffenderunt, & poſſederunt: tirannica tamen vi maxima Turcarum domini Solimani coacti deditionem fecere anno 1522. imperante Romanis, Hiſpaniæ ac vtriuſque Siciliæ Rege V. Carolo, Portugalliæ Ioanne III. & Gallię Franciſco I. in cuius inſulæ locum Melitenſem Siciliæ proximam inſulam à Quinto Carolo eis donatam poſſident, eamque mira virtute à Turcarum obſidione deffenderunt, & in dies Turcas magnis exercent ſtimulis. Eorum vitam commendat Bernardus in ſuis ſermonibus à Caſſan: relatus in catal. glor. mun. 9. par. 4. conſidera: 1. col. in fine & per totam ſecundam, quos longè (prout ſunt) inferiores nunc eſſe à primo inſtituto aſſerit Caſſan. loco citato.

4 Diuiditur hęc religio in 8. vt aiunt linguas, & redditus habet maximos qui inter milites commendatorios diuiduntur.

5 Generalem habet Magiſtrum, qui nunc eſt frater Hugo de Loubenx Verdala Tholoſanus à Sum. Pontif. noſtro Sixto V. Cardinalium collegio adiunctus.

Habet etiam & Priores qui alicubi magni nomen obtinent, vt in Hiſpania magnus Prior Caſtellæ, in Gallia, & alijs Prouincijs.

Floruit ſemper ordo iſte plurimis ſtrenuis ac doctiſsimis viris:
6 inter quos meritò connumerandus eſt † frater Marcellus Maſtrillus ob ſuam fratrumq; virtutem, habet enim Vincētium ſacri Neapolitani Prætorij Conſiliarium, virum doctiſsimum, & integerrimum, Carolum, & Gregorium Societatis Ieſu, Petrum Antonium qui in magnæ Curię Vicariæ cauſ. criminal. fiſci partes tuetur, Marium in regno Siciliæ etiam regium miniſtrum, & Ioannem Baptiſtã eiuſdem ordinis Hieroſolymitani militem ſtrenuum. Floruit hæc nobiliſsima familia pluribus ſemper præſtantiſsimis viris, & nunc etiam præter dictos & alios, habet † Alexandrum Maſtrillum, cauſarum patronum accuratiſsimum, legalis diſciplinæ necnon ſcientiarum omnium peritiſsimum.

SVMMARIVM EX CAP. XXXV.

1 *Theutonicorum ordinis origo & inſtitutum.*

CAPVT

CAPVT TRIGESIMVM QVINTVM.

1 THEVTONICI etiam milites, Hieruſalem anno 1000. ſub quodam Theutonico inſtituti fuere, vt ſuæ nationis peregrinos Hieruſalem vnientes reciperent. Ea tamen vrbe à Saracenis expugnata, Germaniam redierunt anno 1220. Eccleſiam Romanam gubernante Honorio III. imperante Romanis Federico II. Græcis Alexio, Alphonſo IX. Leonis, Ferdinando III. qui ſanctus fuit dictus Caſtellæ, Portugalliæ Alphonſo II. Franciæ Philippo II. & Neapolis eod. Federico II. Imperatore. Pruſiam Prouinciã maximam & frugiferam infidelibus inde expulſis occuparunt, quam poſſident Federico II. probante & concedente. Magnis abundant hi milites redditibus, ſuntque apud omnes magno honore, nec minus regibus illos eſſe potentes affirmat Caſſan. in catalo: glor: mund: 9. par: ſex. conſidera. vrbem ædificarunt quam Burgum S. Mariæ nuncuparunt, vbi Magiſter mag. reſidet. nigram crucem ſuper pallio albo geſtant.

SVMMARIVM EX CAP. XXXVI.

1 *ORDINIS militaris S. Iacobi in Hiſpania origo, & tempus.*
2 *Confirmatur ab Alexandro III.*
3 *Magiſtrorum Generalium numerus.*
4 *Magiſtratus dignitas Regibus Caſtellæ fuit incorporata.*
5 *Magiſtri electio qualiter olim fiebat.*
6 *Prouinciarum numerus.*
7 *Commendæ maiores duæ, & duo Prioratus.*
8 *D. Ioannes à Stunica maior Commendatarius laudatur.*
9 *Commendarum numerus, & militum cum quibus ſeruire debent.*
10 *Viri plurimi illuſtres collaudantur.*
11 *D. Ioãnes à Stunica Comes Mirandæ Prorex Neap. eccelẽtiſſimus laudatur.*
12 *D. Petrus Toletus, & Henricus Mendotia, & D. Franciſcus e Mendotia nuncupantur. Balthaſar Caracciolus, & Carolus Loffredus nominantur.*
13 *Franciſcus de Vera ab Aragonia, & D. Petrus eius nepos commendantur.*

SANCTI

CAPVT XXXVI.

1 SANCTI Iacobi etiam milites eandē D. Auguſtini ſeruant regulam, quorum inſtitutio diuerſimodè narratur & incertè. Iglieſcas enim in hiſto: Pontif.lib.4. in vita Ramiri Hiſpaniarum regis ab eo inſtitutam hanc religionem teſtatur, anno 837. ſub Pont. Greg. IIII.imperantibus Ludouico in occidēte,Michaele II. in oriente, eodem Ramiro I.Hiſpaniæ, & Ludouico I. Franciæ; nonnulli autem vt Volaterra: Polid: Vergilius, & Caſſaneus in catalo: glor: mundi 9. par.7. conſidera: à Petro Ferdinando originem habuiſſe tradunt.

Alij verò vt Sanſouinus in hiſto: originis omnium militarium religionum, & ſcriptor regulæ ordinis S. Iacobi in cap.1. de fundatoribus ordinis,& in cap.2. de antiquita: ordinis(etſi iſte non affirmet temporibus Ramiri, eo ſcilicet tempore quo Mauris deuictis multa regaliter elargitus eſt eccleſiæ S. Iacobi in Compoſtella anno 828, Pontif. exiſtente Greg. IIII. iiſdemmet imperantibus, & regnantibus quos ſupra diximus)à tredecim viris nobilitate, virtute, & ſanctitate præclaris inſtitutam fuiſſe conſtanter aſſeuerant.

Vt verò omni oppoſitioni via recludatur,anno 1030. iam fundatam Magiſtro ac Commendatoribus ornatam ex regijs literis apparere affirmat idem ſcriptor regulæ d.c.2. de antiquita: ordi: vt patet ex priuilegio Ferdinandi primi Caſtellę,Leonis,ac Portugalliæ regis, expedito 18. die menſis Nouembris. Et in hoc corrigendus eſt Sanſouinus qui Ramirum regem hoc in tempore ponit, deceptus verbis priuilegj D.Ferdinandi quo aſſeritur ſanctimoniales commendatarias inſtitutas eo tempore, illis tamen in literis expreſsè mentio fit de Magiſtro ordinis iam inſtituto.

Fuit ergo inſtituta religio iſta in Hiſpania, in regno Legionis vulgo Leonis, in Prouincia Galitiæ in vrbe Loijo in quodā monaſterio q̃d Regulares canonici S.Auguſt. incolebāt ſub norma D.Auguſt.& regimine Prioris & fratrū dicti ordinis.Suū inſtitutū contra Mauros fidei deffendendę cauſa inceptū propagarunt tēporibus Dō Alphonſi regis Caſtellæ,Don Ferdinandi Leonis,ac Don Alphōſi Aragonię,quorū precibus Iacintus tunc Alex.III.in Hiſpania Legatus
2 eos ſub protectione Sanctæ Romanæ Eccleſiæ recepit†, & ab eodē Alexandro III.regulæ impetrauit confirmationē: anno 1175. im-

perante

perante Federico I. in occidente, Emanuele I. Comneno in oriente, Ferdinando II. Leonis, Alphonſo VIIII. Caſtellæ, Alphonſo II. Aragoniæ, Alphonſo I. Luſitaniæ, Ludouico VII. Galliæ, Gulielmo bono Neap. Regibus.

Hunc ordinem ab Alexandro III. vſque ad Iulium III. 24. Pontifices & ab Alphonſo IX. vſq; ad Ioannem I. 13. Reges Hiſpaniæ confirmauerunt, ac innumeris priuilegijs ditarunt.

Diuiditur ordo iſte inter milites, & clericos, qui omnes vna ſunt Cruce ſupraſcriptę formæ ſignati, Sergentes verò (ſic enim miniſtri appellantur) crucem demptis bracchijs, pallijs imponunt, quorum primi temporali militiæ ad inimicos Eccleſiæ propulſandos, vt patet ex cap. 15. regulæ, ſecundi verò ſpirituali in eccleſijs ordinis adminiſtrandis vacant; tertij in conuentibus inſeruiunt.

3 Ab vno generali Magiſtro religio hæc gubernatur, quorum primus poſt ordinis ab Alexandro III. confirmationem fuit Petrus Fernandez, etſi multo ante Magiſtri fuerint, à quo vſque ad Reges
4 Catholicos 40. fuere † & ſub ipſo Rege Catholico Alexandri VI. cóceſsione, Regibus Caſtellæ hoc munus fuit adiunctum, vt ad inuictiſsimum vſque Philippum Regem noſtrum continuatum eſt, accedente in perſonam Caroli V. Leonis X. & Adriani VI. aſſenſu, idque tam immenſę Magiſtri potentiæ in priuati perſona extinguendę gratia fuit actum, qui Hiſpaniarum reges pluries vexarunt.

Magiſtrorum nomina in regula ordinis, & per Sanſouinum deſcribuntur.

5 Ad cuius Magiſtri electionem 13. equites eligebantur à Priore ordinis Canonicorum regularium conuentus de Velez, qui & corrigendi, & remouendi Magiſtrum poteſtatem habebant.

Omnes Prouinciæ huic Magiſtro obedientiam exhibebant.

Et ſi prouincia Portugalliæ à iuriſdictione Magiſtri ſe exemerit propria auctoritate, vt patet per priuilegium Bonifacij VIII. & Ioannis XXII. qui huiuſmodi auctoritatem eis prohibuerunt, & ad vnius Magiſtri obedientiam reduxerunt, vt in cap. 1. de fundatoribus ordinis videre eſt.

6 Diuiditur in Prouincias quinque, ſcilicet Caſtellæ quam nouam dicunt, & Caſtellæ veteris, Leonis, Aragoniæ, & Portugalliæ, licet in regnis Neapolis, Siciliæ, ducatu Mediolani, ac in tota fere Italia multi ſint hac cruce ſignati, commendas tamen ſiue redditus non habent, vna tamen eſt in hoc Regno in ciuitate Auellini aureorum ducentorum redditus.

Sunt

7 Sunt in hac religione duæ Commendæ quas maiores vocant; cuius altera eſt in prouincia Caſtellę, altera verò in prouincia Leonis,
8 & primæ dum hæc ſcriberem erat Commendatarius † D. Ioannes à Stunica, Prorex qui fuit in hoc Regno, vir omni laude digniſsimus, aliàs à nobis commendatus in repet. Rub. & l.fin. de conſtitu. prin. in c.4.Rub.num.85. nunc autem vacat.

Duos præterea prioratus habet, alterum in prouincia Caſtellæ qui dicitur de Veles, & alterũ S. Marci in prouincia Leonis vbi milites nouitiatum agunt, & profeſsionem.

9 Suntque in prouincia Caſtellæ quam nouam dicunt, Commendæ centumquadraginta, quorum Commendatarij tenentur ſeruire Domino Regi, cum 252. militibus tempore belli.

In prouincia Caſtellæ veteris quinque, & tenentur ad ſeruitium xj. militum.

In prouincia Leonis 32. & ſeruiunt cum militibus 167.

Habet etiam conuentus clericorum hac cruce ſignatorum, qui ſubditi ſunt prioratibus de Veles & S.Marci Leonis.

In ciuitate Salmanticenſi habet etiam collegium inſigne, vbi literis in qualibet diſciplina nauant operam, cui incorporata ſunt collegia de Velez, & S. Marci.

Huic ordini ac cęteris qui reſident in Hiſpania pręeſt ſupremum ac inſigne Tribunal, in quo de delictis, & cauſis ciuilibus horũ militum agitur, quod ordinum conſilium vocant.

10 Floruit hic ordo præ ceteris inſignibus clariſsimis & regia ſtirpe illuſtribus viris; inter quos ex antiquis Don Pelagius Perez Correa vir ſtrenuus & ſanctus, qui dum Saracenos viciſſet, & fugientes inſequeretur, ac ſol iam occaſui proximus eſſet, à Domino per glorioſiſsimam eius matrem impetrauit, vt in eo detineretur loco, donec Sarracenos omnes extinxiſſet, cuius in rei, & miraculi ſignum ad inſtar Gedeonis, templum conſtruendum curauit, & Beatiſsimæ Virgini Mariæ dicauit, quod vulgo ſanctæ Mariæ de Tudela nuncupatur, anno 1243. Magiſter creatus xiiij.

Huic proximè ſucceſsit Don Conſaluus Rui Giron vir ſtrenuus, & Saracenorum accerrimus debellator. Nimium claruit inter Magiſtros huius ordinis Laurentius Suarez à Figueroa, qui 33. locum obtinuit, vir conſilio, & virtute præclarus, conuentum Hiſpalenſe fundauit, & generale capitulum conuocauit Nurtiæ, anno 1403.

11 Poſt hunc, dignitatem obtinuit D. Henricus Ferdinandi Aragonum regis filius, qui nouem adhuc annos natus fuit electus. Demũ Alphõſus Princeps Caſtellæ, qui poſtea Rex fuit, & xxxvij. Magiſter: Alexander tamen VI. incorporauit magiſterium Coronę Caſtellę, & ſic ſucceſſerunt Ferdinandus Rex Catholicus, Philippus I. Carolus Imperator V. & qui nunc viuit Philippus II. Hiſpaniarum rex inuictiſsimus, poſt hominum memoriã glorioſiſsimus.

12 Nunc autem eum ordinem illuſtrant Illuſtriſsimus, & Excellentiſsimus nobilitate, & virtute religioſiſsimus, ac prudentiſsimus D. Ioannes à Stunica Comes Mirandæ, qui maxima ſui cum laude
13 populorumq; applauſu, Regnum hucuſque gubernat †: necnon etiam Don Petrus Toletus Marchio Villæfranche, & triremium huius regni Generalis præfectus, & D. Henricus Mendotia Marchionis de Mondegiar filius, vir humaniſsimus; Pariterque col-
14 laudari dignus eſt Don Franciſcus Mendotia vitæ probitate clarus, Balthaſar Caracciolus vir equidem humaniſsimus ac politiſsimus, Carolus Loffredus ſtrenuus & clariſsimus miles, Regis noſtri
15 in hoc Regno à conſilijs ſtatus †, Franciſcus de Vera ab Aragonia, ex noſtris iuris ciuilis profeſsoribus vir ſuæ profeſsionis doctiſsimus, & omnium ſcientiarum ornatiſsimus, olim Romæ apud Sum. Pontif. Greg. XIII. pro iuriſdictione regia, nunc apud Remp. ſereniſs. Venetiarum pro Rege noſtro orator, cuius ex fratre nepos Don Petrus Vera ab Aragonia patruo nõ diſsimilis fama, cum laude, ac omnium iuriſperitorum noſtrę ciuitatis applauſu regium agit Conſiliarium.

SVMMARIVM EX CAP. XXXVII.

1 *ORDINIS S. Mariæ de mercede inſtitutionis tempus.*

2 *Confirmationis tempus.*

3 *Hic ordo militaris fuit ab initio.*

4 *Magiſter Generalis huius ordinis ab initio ſecularis, poſtea ex ſacerdotibus fuit.*

5 *Magiſtrorum Generalium tam ex ſecularibus, quàm ex regularibus numerus.*

6 *Magiſtri Generalis adminiſtrationis tempus.*

7 *Prouinciarum numerus.*

Reli-

8 *Religionis habitus.*
9 *Cardinalium & Epiſcoporum numerus.*
10 *Virorum literis,& ſanctitate illuſtrium nomina.*
11 *Frater Franciſcus Torres Procurator generalis laudatur.*
12 *In India occidentali,plura,huius religionis patres geſſere.*

CAPVT XXXVII.

1 ORDINEM B. Marię de mercede,etſi aliqui vt Volaterranus, Caſſaneus, & Iglieſcas à Iacobo Aragonię Rege dum eſſet in vinculis ex voto fundatum eſſe affirment, diuino tamen oraculo inſtitutum verius videtur, vt ex chronico ordinis prædicti patet: nam eadem nocte Iacobus ipſe Rex primus Aragonum, B. Raymundus de Peña forte ordinis Prædicatorum Regiſque Confeſſarius,& Petrus Nolaſcus qui primus fuit ordinis Magiſter,omnibus pariter videre viſum eſt B. Mariam eis indicentem, vt ordinem inſtituerent, qui redimẽdis captiuis nauaret operam,tum eleemoſinis fidelium, tum etiam ſi eleemoſinæ non ſufficerẽt,atque apoſtatandi à fide periculum immineret, ſeipſos religioſi pro captiuis darent, prout hæc omnia conſtant ex quadam narratione quæ in fronte conſtitutionum dicti ordinis impoſita eſt, quam ex antiquis, & manuſcriptis huius ordinis annalibus, qui in conuentu Barchionenſi, qui primus fuit, aſſeruantur, deſumptam eſſe mihi affirmauit reuerendus admodum atque humaniſsimus pater, frater Franciſcus Torres generalis nunc in Romana curia Procurator.

Fundatus ergo fuit anno 1212. Honorio III. ſedente, imperantibus in Occidẽte Federico III. in Oriẽte Petro Antiſidiorenſi,Caſtellæ Ferdinando III. Alphonſo IX. Leonis, eodem Iacobo Aragoniæ, Alphonſo II. Portugalliæ, Philippo II. Franciæ,eodemq; Federico Imperatore Neapolis.

Confirmatur à Gregorio IX. anno 1229. eodem imperante in Occidẽte,in Oriẽte verò Balduino, iiſdem Leonis & Caſtellę regnãtibus, ſed Portugalliæ Sancio II. & Franciæ Ludouico II.

2 Hic igitur ordo militaris ab initio fuit †, & magiſterij admini-
3 ſtratio apud ſeculares religioſos primo centenario religionis extitit, qui & ſanctitate, ac virtutibus fuere clari, & in redemptione

captiuorum diligentiſsimi. Eodemque tempore erant & in eo
4 ſacerdotes, alijque regulares milites qui diuinis operam naua-
bant, & cum ſecularibus ad redimendos captiuos proficiſceban-
tur. Hi prout literati erant, & regulares, nimium creuere auctori-
tate & numero, ita vt magiſterij munus quod apud ſeculares reſi-
debat ad ipſos fuerit trãſlatum, poſt magnas de hoc inter vtroſ-
que habitas contentiones, per Clementis V. ordinationem, licet,
ipſe confirmauerit electionem factam in perſonam fratris laici. Sic
ergo Ioannes XXII. anno 1317. primum Magiſtrum ſacerdo-
tem confirmauit, iuxta Clementis V. decretum, à quo ita conti-
nuatum eſt ad hæc vſque tempora; qua de re ſecularium numerus
paulatim decreſcere cæpit, ita vt nullus remanſerit, & hæc de inſti-
tutione ordinis dixiſſe ſufficiat.

5 Huius ordinis primus Generalis fuit Petrus Nolaſcus, à quo
quatuor alij fuere laici, cęteri verò ſacerdotes.

6 Hic Magiſter ab ordinis inſtitutione perpetuò durabat in admi-
niſtratione, anno verò 1574. in Capitulo generali Guadalagiarę
14. calen: decemb. decretum fuit vt ſexennio tantum duraret; quod
nuper a Greg. XIII. fuit confirmatum.

7 Diuiſus hic ordo eſt in Prouincias viij. quarum tres in Hiſpa-
nia, altera in Gallia, ceteræ verò in nouo orbe numerantur. Ha-
rum prima eſt Aragoniæ prouincia quæ ſub ſe continet Siciliam,
atque Italiam.

Conuentuum numerus copioſus eſt, verùm certum habere non
potui, ſicut nec religioſorum: ſed ex Prouinciarum numero colli-
gi poteſt; eorum tamen primus eſt conuentus Barchionenſis, anti-
quitate & dignitatē.

8 Horum habitus albus eſt forma vt Prædicatorum, in pectore ſcu-
tum frigiatum geſtãt, in quo inſignia regis Aragonum & alba crux
9 ſpectantur. Cardinalium dignitate illuſtratur etiam hic ordo, nam
primus fuit S. Raymundus, alter verò xj. ordinis Magiſter.

Epiſcopos habuit octo, quorum maior pars electionibus renũtia-
uit, ideoq; de tribus tantum fertur eam dignitatem exercuiſſe.

10 Nec defuere viri illuſtres doctrina ac ſanctitate, quorum recen-
ſentur nomina & geſta in quodam libro, qui nunc typis eſt tradi-
tus à quodam accuratiſsimo huius ordinis religioſo; inter quos mi
rum elucent S. Raymundus vir miraculis clarus in Catalonia, qui
etiam fuit S. R. E. Cardinalis; Item Petrus Armangol, qui etſi pro
Chriſto ſuſceperit martyrium, ſuſpenſus enim fuit à Mauris, coro-
nam

nam tamen vltimam non accepit, quia illæſus miraculoſè ſeruatus in Hiſpaniam rediјt, vbi ſanctiſsimè animam Creatori reſtituit, alius etiam Alphonſus Hiſpalenſis, & alij multi in hiſto: de vitis Generalium.

Habuit etiam clariſsimum virum fratrē Antonium Toxal, qui fuit 15. ordinis Magiſter, & in concilio Conſtantienſi pro Alphonſo I. huius regni, & Aragonum regis orator, & doctiſsimum fr. Gaſparem à Torres cui non eſt diſsimilis humaniſsimus, atq; politiſsimus † fr. Franciſcus à Torres, qui ſummo religionis conſenſu pro Generali ordinis negotia gerit in Romana Curia.

11

12 Multa præclara huius ordinis patres geſſerunt in India, magno eorum labore, & diligentia: nam in noua Hiſpania multi ad fidem conuerſi, & in ea firmati fuere fratrum Ioannis Sambranæ, & Ioānis Vardon, religioſiſsimorum hominum opera & feruore: qui vt alij in vinea domini comodius poſſent elaborare, vocabularia quatuor linguarum quæ paſsim apud omnes illis in partibus notæ ſunt ediderunt, aliaque multa ibi geſſerunt, de quibus latius in allegata hiſtoria videndum erit.

In prouincijs etiam Peru ſtrenuè ſe geſſerunt. Inter alios qui ſanctitate, & prædicationis fama claruerunt, fr. Ioannes Vargas, fr. Franciſcus Cueuas, fr. Petrus Bobadiglia, fr. Stephanus à Caſtagneda, fr. Michael de Orneſt, & alij multi, quorum monitis, exemplis atque doctrinis, plurimi ſunt ad fidem conuerſi, atque firmati. Et in Prouincia Chilè in cuius expugnatione plurimum laborarūt noſtri milites, multum quoque inſudarunt huius ordinis patres inter alios, vt teſtatur Alphonſus Herzilla in ſuo poemate, cui nomē eſt Araucana in cantu 13. octaua 31. primæ partis qui canit in hęc verba.

Otros eſquadron de gente ſeme oluida,
No menos que nos otros neceſſarios
Gente templada, manſa, y recogida,
De frayles, prouiſores, Commiſſarios,
Theologos de honeſta y ſancta vida,
Franciſcos, Dominicos, e Merçenarios
Para euitar inſultos de la guerra,
Vſados mas alli que en otra tyerra.

Et demum vt ſanctiſsimi viri laude ſermonem claudam, in India, & præſertim in prouincia de Leuſco omni virtutum genere ornatiſsimus, trium votorum cuſtos diligens, & animarum

conuer-

conuerſione deſiderio flagrans nimium elucet, vt ſol inter ſtellas,
Beatus Didacus Martinez , quem ſanctum, dum adhuc viueret,no-
minabant, qui inter innumeros quos Chriſto acquiſiuit,& quæ per
illum Dominus eſt operatus , regem eius Prouinciæ idolatram do-
lentem de vxoris ægritudine ad fidem conuertit,ob ſanitatem illi
reſtitutam.

SVMMARIVM EX CAP. XXXVIII.

1 *ORDO S. Lazari Hieroſolymitani inſtituitur.*
2 *Confirmatur ab Alexandro iij.*
3 *Vnitur ordini s.Mauritij à Pio V. & Ducis Sabaudiæ prote-
ctioni ſubmittitur.*
4 *Habitus religionis.*
5 *Inſtitutum ordinis.*

CAPVT TRIGESIMVMOCTAVVM.

1 SANCTI Lazari Hieroſolymitani militum
ordo antiquiſsimo à tempore inſtitutus,à Ba
ſilio magno auctus ac illuſtratus fuit anno
360. ſub Tiberio I. & Iuliano Apoſtata, ab
Innocentio III. & Honorio III.ſub prote-
ctione Romanæ Eccleſiæ fuit receptus anno
2 1120 †.& Alex.IIII. priuilegia confirmauit,
& donationes à Federico Imperatore illis fa
ctas multis in partibus & pluribus etiam auxit, & nouiſsimè à Pio
IIII. Pont. Max. anno 1565. imp. Romanis Maximiliano II.
Hiſpaniæ, ac vtriuſque Siciliæ Philippo II. maximo, Portugalliæ
Sebaſtiano, & Franciæ Carolo IX. regnantibus, vetuſtate colla-
pſus reſtituitur, qui primum magiſtrum creauit Ioannottum à Ca
ſtellione;ac demum anno 1573.ſub eiſdem Regibus & Imperatori-
3 bus † à Pio V. Pont. Max. cum ordine B.Mauritij vnitus, ſereniſsi-
mi Emanuelis Philiberti Sabaudiæ Ducis, eiuſque ſucceſſorum po-
4 teſtati mancipatur. † Crucem viridis coloris in pallio geſtant,cum
radijs quibuſdam qui ſignificant crucem Mauritij †. Promittunt
coniugalem caſtitatem, curam infirmorum lepra laborantium,
abſtinere à carnibus die mercurij, ieiunare die veneris, vel ſabbati

prout

prout placuerit, & alia de quibus in conſtitutionibus ordinis.

SVMMARIVM EX CAP. XXXIX.

1 *ORDO Monachorum nigrorum incipit.*
2 *Beati Benedicti vita, & religionis ortus.*
3 *B.Benedicti ordo reformatur in Cluniacenſi monaſterio.*
4 *Et demum in cœnobio ſanctæ Iuſtinę Patauij.*
5 *Ordinis B.Benedicti inſtitutum.*
6 *Summorum Pontificum, Cardinalium, Archiepiſcoporum, & aliorum Prælatorum numerus.*
7 *Sanctorum numerus, & aliquorum nomina.*
8 *Summorum Pontificum poſt Ioannem XXII. numerus & nomina.*
9 *Prouinciarum, & monaſteriorum numerus.*
10 *Titulus Abbatis Caſsinenſis.*
11 *Beati Placidi & ſociorum corpora proximis annis inuenta ſunt in Sicilia.*
12 *Ordo ſancti Benedicti in Hiſpania translatus, & pene extinctus reſtituitur.*
13 *Reformatio ordinis ſancti Benedicti in Hiſpania vnde proceſſit.*
14 *Monaſteriorum congregationis Valliſoleti, & monachorum numerus.*
15 *Generalium huius congregationis numerus.*
16 *Nomina aliquorum virorum illuſtrium.*

CAPVT XXXIX.

TERTIO nobis loco magni patris Benedicti religio declaranda remanet, ſub qua plures etiam religiones continentur:
1 † ea verò quæ à D. Benedicto inſtituta fuit, eſt quam
2 monachorum nigrorum nũcupamus †. Fuit enim Benedictus patria Nurſinus, nobili ex Reguardatorum familia ortus, heremum Sublaci adoleſcens incoluit, vbi pluribus qui ad eum viſendi gratia ſanctitatis fama commotis acceſſerant, ſocijs ſibi aſcitis, primus monachos in Occidente inſtituit, ac regulam eis ſeruandam conſcripſit anno 514. ſub Hormiſda Pont. Max. & imperante Iuſtino 1. Duodecim monaſterijs iam ibi fundatis, in Caſsinenſem montem ſe contulit, vbi proiectis idolorum figuris, templum Apollini dicatum, B. Ioanni

Baptiſtæ

Baptiſtæ ſacrum conſtituit. Innumeris omniſque generis miraculis, & dum viueret, & poſt mortem claruit; ad cæleſtia regna eius anima aſſumpta eſt anno 544. Vigilio S. P. & Iuſtiniano Imperatore; cuius & Scolaſticæ ſororis ſanctiſsima corpora in Caſsinenſi monaſterio tecta anno 1543. inuenta fuere, Eccleſiam gubernante Paulo III. Farneſio Pôt. Max. Romanumq; Imperium, Hiſpaniam, vtramque Siciliam Carolo V. omnium Imperatorum inuictiſsimo ac religioſiſsimo, Ioanne III. Luſitaniam, Galliam Franciſco I. Tunicam nigram laxiorem ac diſcinctam geſtant eius monachi, amictu quem cucullam vocant, in humeros, & ſcapulas breuius recepto, caput operiunt, & à carnibus perpetuò abſtinent niſi infirmitate laborent.

3 Huius ordinis monachos in Cluniacenſi cœnobio Odo Abbas max. reformauit anno ſal. 913. Eccleſiam regente Anaſtaſio III. Imperiumque occidentale Henrico I. orientale Conſtantino III. Ramiro II. Hiſpaniæ, Carolo III. qui dictus eſt ſimplex Franciæ, atque ex hoc Cluniacenſis ordo dictus eſt.

4 Et demum anno 1410. ſub Ioanne XXIII. & Ludouico I. in Occidente imperante, in Oriente Emanuele II. Paleologo, Caſtellæ Ioanne II. Aragoniæ Martino vel Ferdinando, Portugalliæ, Ioanne I. Franciæ Carolo VI. Neap. Ladiſlao, Patauij in S. Iuſtinæ celebri monaſterio à quodam Ludouico Balbo nobili genere, reformatus hic ordo eſt, & qui prius Caſsinenſes monachi nuncupabantur, S. Iuſtinæ appellari cæperunt.

5 Contemplationi tantùm vacant, etſi aliqui confeſsionibus audiendis operam nauent.

Floruit ordo iſte præ cęteris, ſummis ſanctiſsimis eruditiſsimiſq; viris, vt Ioannes XXII. teſtatur in quadam ſua Epiſtola, quæ legitur in quadam tabella manu excellenti ſcripta, quæ ſeruatur in ſacrario conuentus S. Seuerini Neapolis, cuius verba hic ſupponere decreui †. Et nunc ordinem illuſtrant Reuerendiſsimus D. Marcus Pedoca Mirandolanus, Epiſcopus Cidoniæ, vir probatiſsimus, & mag. Mathematicus.

Numerus Sanctorum

Ordinis ſanctiſsimi Patris Benedicti, extractus à Ioanne Papa XXII. ex Archiuis Summorum Pontificum.

EGO IOANNES Papa vigeſimus ſecundus extrahi feci de ſanctorum cathalogo omnes ſanctos, & Prælatos, monaſteriaque omnia de ordine ſanctiſsimi patris Benedicti, qui ab ipſius tempore

pore vſque ad noſtra fuerunt tempora. Inuenimus ex ſancto illius
6 ordine † ſummos Pontifices viginti quatuor, Cardinales duo millia, Archiepiſcopos ſeptem millia, Epiſcopos quindecim millia, Abbates quindecim millia ſeptuaginta quatuor, quorum confirma-
7 tio ſpectat ad ſummum Pontificem †, Sanctos canonizatos quinque millia ſeptuaginta quinque, exceptis martyribus, ex quorum infinito numero iſti admodum pauci deſcribuntur; Sanctus Placidus Abbas, ac Beatiſsimi patris Benedicti diſcipulus cum trigintatribus monachis, ſub Mamucha Duce in Sicilia martyrio coronatur, Sanctus Bertharius Abbas montis Caſini cum pluribus penè innumerabilibus monachis per martyrium cum Chriſto gaudet in æternum. Quam plurimi præterea monachi & quaſi infiniti in Sicilia à Saracenis, & in Monaſterio Nonantullano à Barbaris martyrio coronantur. In monaſterio ſancti Vincentij apud montem Caſinum, à Scoda Rege quamplurimi Chriſti martyres ſunt effecti. Sancti monachi mille ſeptingēti & ſexdecim à Rege Ioſaphat mortui, per martyrium cœlum aſcenderunt. Sanctus Porphirius Abbas cum quingentis monachis martyrij palmam eſt adeptus. Sancti monachi omni perfectione pleni nongenti in monaſterio Rigorenſi trucidati, martyrum collegio ſunt aſcripti. Sancti monachi centum ſexdecim pro Chriſti fide in monaſterio Turonico martyrizati ſūt. Sanctus Augiulphus Abbas cum plurimis & quaſi innumerabilibus monachis in India in monte Tabor, & in monaſterio Lirinenſi diuerſis tormentis, & cruciatibus à Saracenis, Turciſq; ac Rege Ioſaphat occiſi, cœlo inter martyres ſunt donati. Hos de multis tanquā roſarum primitias collegimus, cæteri præ multitudine à Chriſto ſolo numerantur. Monaſteria verò eiuſdem ordinis ſanctiſsimi hęc inuenta ſunt, Abbatiarum trigintatria millia, Prępoſiturarū quatuordecim millia, abſque mulierum cęnobijs. Vt autem breui cuncta ſermone concludam, Romana Eccleſia per quingentos annos ab illo ſanctiſsimo recta eſt ordine. Hæc autem iſta poſuimus ad Dei laudem, & gloriam, ad honoremque ſanctiſsimi patris Benedicti, eiuſque ſanctiſsimæ religionis, & ad conſolationem ſub eius ſanctiſsimo magiſterio militantium, vt ſupradictos ſanctos pro interceſſoribus habentes ad eorum imitanda veſtigia incitentur, vt demum ad illorum poſt mortem mereantur peruenire conſortium, & gloriam, vbi æterna cum illis requie fruantur, permaneantque in ſæcula.

8 Poſt Ioannem prædictum xxij. fuerunt alij tres ſummi Pontifices

ex ipſius ſanctiſsimi patris Benedicti ordine, videlicet Benedictus XII. Clemens VI. Vrbanus V. & quamplurimi Cardinales, Archiepiſcopi, Epiſcopi, & alij plurimi Prælati, vt in archiuis Summorum Pontificum reperitur.

Sancti canonizati monachi ſub regula ſanctiſsimi patris Benedicti, ſunt quadraginta quatuor millia cum viginti duobus; quorum quinque millia quingenti quinquaginta quinque fuerunt monachi ſacri monaſterij Caſsinenſis, & in eodem monaſterio ſepulti.

Hic ordo prout magnus ſemper fuit, diuiſus nunc eſt, nam Hiſpania, Italia, Francia, & Germania à ſingulis reguntur præfectis, nec alter alteri obedientiam præſtat, ideoque de ſingulis Prouincijs diſſeramus.

Hæc Italiæ Prouincia, non Generalem, ſed præſidentem eligit ſibi, qui anno tantum præſidet, quo finito alius eligitur, cui aſſident quatuor viſitatores, quorum duo Prouincijs viſitandis incumbunt.

9 Diuiditur in quatuor Prouincias, quarum duæ Lombardiam cõplectuntur, reliquæ verò Tuſciam, Neapolim & Siciliam.

Et conuentus ad numerũ aſcendunt circiter quinquaginta quinque, inter quos primum, & antiquitate, ac dignitate refulget Caſsinenſe cœnobium, cuius Abbas olim hiſce titulis decorabatur.

10 Appellabatur enim Patriarcha ſacræ religionis, Dux & Princeps omnium Abbatum, & religioſorum, Vicecancellarius ſacri Imperij per Italiam, Cancellarius regnorum Siciliæ, Hieruſalem, & Vngariæ, Comes & Rector Campaniæ maritimarum prouinciarum: & qui Romanorum Imperator Chriſti regnum repræſentat, & Imperium, vices ſuas cui vult liberè committit, monaſterio Caſsinenſi vices ſui Imperij committebat.

In ciuitate hac Neapolis pulchrum habent cœnobium SS. Seuerino, & Soſsio ſacrum, & Romæ Baſilicam D. Pauli incolunt.

11 Proximis autem diebus Beati Placidi ac ſociorum corpora in Sicilia propè Meſsinam recondita, in quadam eccleſia quæ ſub Melitenſium militum protectione regitur, diuino oraculo inuenta fuere, cuius præcipuè magni ac ſanctiſsimi viri corpus aquam emittit infirmitatibus curandis aptiſsimam, cuius meritis, & interceſsione in hac inuentione plurima miracula Dominus oſtendit.

Hic magni patris Benedicti ordo, ſicut in omnes Prouincias ſe

exten-

extendit, in Hiſpaniam etiam tranſlatus fuit. Mauris tamen in eam Prouinciam irruentibus extinctus penè fuit; quædam tamen pauca remanſerunt monaſteria illis in regionibus, quas propter locorum aſperitatem debellare nequiuerunt. Cum verò paulatim virtute propria Hiſpani maiorem eius Prouinciæ partem redemiſſent, eius Reges religionem reſtituere cœperunt, ſicque D. Ioannes I. Henrici I. filius, in Vallis oleti vrbe domibus Regijs donatis & redditibus, monaſterium & eccleſiam fundauit, & monachis Diui Benedicti quos à monaſterio Sahagun acceſsiri iuſſerat, aſsignauit; qui ad vnguem Beati Benedicti iam diſtractam bellis regulam ſeruaturos ſe Regi ſpoponderunt die xxvij. Sep-
13 tembris, anni 1390. † ſub Vrbano VI. Pont. max. Imperatore occidentali Vinceſlao, orientali verò Andronico, Caſtellæ D. Ioãne I. & eius nominis primo Aragoniæ, & altero pariter eiuſdem nominis primo Luſitaniæ, Franciæ Carolo VI. & Neap. Ladiſlao regnantibus. Qui tanto ſpiritus feruore cœperunt, vt eorum ſanctitate commoti viri religioſi à ſummo Pontifice impetrarunt vt cætera eius ordinis monaſteria, ad illius normam reducerentur. Quorum precibus annuentes Sum. Pontif. illis commiſerunt cæteros monachos reformandi auctoritatem, & ſic Prior illius Vallis oleti conuentus, Generalis fuit appellatus, & illud monaſterium caput congregationis habitum, & Cluniacenſis Abbatis obedientia fuit hæc congregatio exempta; & Catholicorum Regum Inno. VIII. Alexan. VI. & Iulij II. auctoritate maius cœpit incrementum.

14 Hæc congregatio continet ſub ſe 42. monaſteria.

In quibus Deo ſeruiunt 1400. monachi.

Inter has 42. domos, quæ huic congregationi ſunt, famatiſsima eſt & celeberrima quæ dicitur de Sahagum, ad illud enim monaſterium tres Reges Alphonſi nominati ſe contulerunt, vt Deo ſeruirent, multi inde Prælati clariſsimi prodiere, inter quos magnus ille Bernardus I. Toletanus Archiepiſcopus. multis quoque redditibus abundat.

Aliud etiam eſt celebre monaſterium nempè S. Claudij Leonis, quod duos monachos ſanctiſsimos produxit, Leandrum ſcilicet, & Iſidorũ, quorum monitis Hiſpaniarum Rex, qui Arrianus erat illo errore relicto verã fidem eſt amplexus, quod propoſitum Ricardus filius & ſucceſſor ſequutus, Toletanum Concilium congregari curauit, & ad orthodoxam fidem totam Hiſpaniam reduxit.

Continetur prǣterea ſub hoc numero celeberrimum illud monaſteriũ B. Mariæ ſacrum in Serrato monte omnibus notiſsimum. Aliud cæteris non inferius dignitate, & magnitudine monaſterium, eſt in Prouincia quæ nunc Riogia nuncupatur, prope vrbem quæ Titio dicitur, à Garſia Sances rege Caſtellæ diuino aflatu fundatũ, reliquijs Sanctorum venerabile, & Regum ſepulchris ad 30. num. ornatum, de quo plura dicerem, ſi per tempus liceret, vt votis ſatisfacerem fratris Didaci Vanegas, quod me facturum in alio opere ſpondeo.

Fit autem ternis quibuſque annis congregatio generalis in prænominato monaſterio ſancti Benedicti Vallis oleti, vbi præſidet illius Abbas, ibique ordinantur quæ ad ordinem ſpectant.

15 Hic Prior ſiue Abbas monaſterij prædicti Vallis oleti, antequam anno 1500. congregatio vniretur, erat Generalis perpetuus omnium reformatorum monaſteriorum, à quo tempore triennalis eſſe cœpit, & exinde numerantur Generales xxxj.

16 Illuſtratur multis clariſsimis viris, inter quos præſertim nominantur frater Alphonſus Birues inſularum Canariæ Epiſcopus, vitę ſanctitate clarus, quem Apoſtolum ſuum vocant, & ita venerantur illius regni incolæ, frater Petrus Vallis oletanus Quinti Caroli Imperatoris Max. concionator, Epiſcopos Cefalu, frater Benedictus de Tocco Epirotarum regis nepos, Epiſcopus Leridenſis, & frater Alphonſus Lamani Caprenſis Epiſcopus, omnes virtute clariſsimi.

Doctrina & legendi munere claruere frater Alphonſus Coriglia, frater Petrus de Barcena, frater Garcias del Caſtiglio, frater Petrus de la Puente, & alij multi. Et qui ſtrenuè ſe in prędicatione geſſerunt, ſunt, frater Hieronymus Birues, frater Didacus de la Cadena, frater Gaſpar de Laguna, frater Didacus à Valencia, frater Ioãnes de Madrid, & frater Antonius de Sea. Nũc autem florent in hac congregatione Vallis oleti multi præclariſsimi viri, inter quos frater Antonius de Prado, frater Antonius Vreado, & frater Placidus de Salinas, & † frater Didacus Vanegas vir religioſiſsimus, & accuratiſsimus, qui dum hæc ſcriberem Prior erat in conuentu Zamoræ, & copioſam ad nos de ſua congregatione tranſmiſit relationem, opera & induſtria D. Michaelis Zarę Siculi viri humaniſsimi.

SVMMARIVM EX CAP. XXXX.

1 *CAMALDVLENSIVM ordo inſtituitur à S. Ramualdo, & quo tempore.*
2 *Ordinis inſtitutum.*
3 *Diuiditur inter conuentuales, & obſeruantes.*
4 *Antonius Carrafa Cardinalis laudatur.*
5 *Heremitarum huius ordinis laudes.*
6 *Virorum illuſtrium aliquorum nomina.*

CAPVT XXXX.

1 HVIVS magni patris Benedicti ſub clypeo inter cæteras quæ viuunt Religiones, prima eius aſſumpſit patrocinium, congregatio Camaldulenſis, quæ à D. Ramualdo Rauēnante, in ſummo Apennini iugo, in loco à Madulo quodam obtento, vnde nomen ordini eſt inditum, inſtituta fuit anno 1012. ſub Benedicto VII. ſed vt alij dicunt VIII. ſummo Pont. Henrico II. alias III. occidentali Imperatore, orientali verò Baſilio Iuniori, Bermundo III. Hiſpaniæ, Sancio, quem maiorem dicunt Aragoniæ, Roberto Franciæ, & Imperatoribus orientalibus Neap̄. regibus, ſecundum Ioannem Lucidūm, & Tarcagnotam, & chronologiam Eccleſiaſticam, ac ſecundum Caſſan: in catalo: glor. mun. 4. par. conſidera: 59. anno 1030. ſub Benedicto IX. & Henrico IV. in Occidente, Romano IV. in Oriente; ſed Auguſtinus Florentinus huius ordinis alumnus in deſcriptione heremi: Camald: lib. 1. cap. 28. iuncto princ: cap. 22: vult inſtitutum fuiſſe anno 967. & propter has varietates relinquo indeciſum.

2 Silentium perpetuum ſeruant præterquam bis in hebdomoda, & duodecies in anno ſimul comedunt, à carnis eſu abſtinent, niſi infirmitate laborent, amictu induuntur albo, & ruſtici panni laneā lenulam carnibus proximam applicant, & in cellulis vna ab alia ſegregatis degunt, & contemplationi vacant.

3 Inter conuentuales, & obſeruantes hic ordo diuiditur.

4 Hi ſanctiſsimi viri à nobis olim haud cogniti † Illuſtriſsimi, ac Reuerendiſsimi Antonij Carrafæ S. R. E. Cardinalis doctiſsimi, ac

reli-

Religioſiſsimi opera demonſtrati ſunt, qui ab Illuſtriſsimo Montisbelli Marchione locum, ac redditus in augmentum eorum quæ ipſe conceſſerat dono dari fecit, quinque milliaribus à D. Mariæ montis Virginis templo diſtante, in quodam monte vbi D. Mariæ coronatæ templum extat ſacrum, illudque cœnobium vidi: & illius forma, ac eorum patrum charitate, atque ſanctitate nimis conſolatus, ac recreatus ſum. Aliud nunc incolunt cœnobium propè hanc ciuitatem Neapolitanam, in loco qui S. Saluatoris ad aſpectum appellatur, Illuſtriſs. D. Ioannis Aualos de Aragonia munificentia & liberalitate.

Conuentuales & hi diuiduntur inter Heremitas, qui in ſummitate montis degunt, quorum vita à patribus heremi Ægypti nihil differt.

Multoſque claros ſanctitate ac doctrina viros produxit & illuſtres, inter quos Ambroſium è Porticu, quem ſummum doctumque virum commendat Volater. loco cita: alium eiuſdem nominis Hiſpanum ipſe cognoui, qui puer 12. natus annis, heremum illam incoronatæ incoluit, & horum patrum aduentu eorum regulam profeſſus eſt. Multa de hac religione ſcripſit obſcuro licet ſtilo, Auguſtinus Florẽtinus ſupracitato libro; illud tamẽ dicere libet quòd in hoc ordine reformatorum, antiquorum patrum heremi rigor, & ſanctitas inſpicitur.

SVMMARIVM EX CAP. XXXXI.

1 *ORDO Vallis vmbroſæ à B. Ioanne Gualberto inſtituitur, quomodo & quando.*

2 *Habitus Religionis.*

3 *Generalis adminiſtratio quanto tempore duret, & eorum numerus.*

4 *Prouinciarum, monaſteriorum, monachorum, & monacharum numerus.*

5 *Doctorum, Sanctorum, Beatorum, & Beatarum numerus.*

6 *Summorum Pontificum, Cardinalium, & aliorum Prælatorum numerus.*

7 *Ordo Silueſtrinorum ab iſto proceſſit.*

CAPVT

CAPVT XXXXI.

1 IN eodem Apennino celeberrimo monte, Vallis vmbroſæ ordo ædificari cœpit à Ioãne Gualberto Florentino, qui cùm fratris occiſori veniam petenti pro Dei amore indulſiſſet, & eccleſiam proximam ſtatim ingreſſus eſſet, in qua dum ante crucifixi imaginem oraret, illius caput inclinari vidiſſet, quaſi facti gratias ageret, rei miraculo commotus omnibus relictis, illi ſe addixit cœnobio: à quo vt eius monachos liberius viuentes conſpexit in Vallem vmbroſam ſeceſsit, vbi arctiori cultu Deo ſeruiens, aliquibus aſcitis ſocijs religionem inſtituit, quam Vallis vmbroſæ nuncupari voluit anno 1070. Alexandro II. Petri nauim gubernante, ac imperante Henrico IIII. in Occidente, Michaele V. in Oriente, Caſtellæ Alphonſo VI. Aragoniæ Sancio I. Franciæ Philippo I. & in Regno Neapolis ſub titulo Ducis Apuliæ Roberto Guiſcardo, ſecundum Io. Lucid. tracta: de tempo: ſed anno 1040. ſecundum Caſſan: tract. glor. mun. 4. par. 65. conſideratio. Sed à reuerẽdiſſ. huius ordinis Generali, vt ex Apoſtolico diplomate conſtare fecit, accepi anno 1015. inſtitutum, & anno 1056. confirmatum eſſe, & ſub Rom: Eccl. protectione receptum à Victore II. Pont. Max. in Occidente imp. Henrico III. in Oriente Michaele V. Caſtellæ Ferdinando I. Aragoniæ Sancio I. Franciæ verò Henrico I.

2 Habitus verò cæterorum monachorum ſimilis eſt forma, colorè tamen diſsimilis, leonatus enim eſt.

3 Generalis adminiſtratio variè fuit indicta, primo enim tempore ab anno ſcilicet 1030. quo B. Ioã. ordinis fundator electus fuit, vſq; ad annum 1540. perpetua erat, inde vero vſque ad annum 1575. triennalis fuit, & ab eo tempore vſque nunc, quarto quoque anno eligitur, & Præſidens vocatur.

Horum numerus eſt 50. ſcilicet à primis, vſque ad mutationem perpetui in triennalem 32. ab eo tempore vſque ad annum 75. fuerè 15. & reliqui vſque ad hoc tempus. Generalis qui nunc ordinem gubernat vocatur D. Valerianus Florentinus, electus die 20. Aprilis 1587.

4 Prouinciarum verò numerus eſt viiij.

Monaſte:

Monaſteriorum numerus eſt nunc 35. cùm olim fuerint 19. & magnus ſub his monaſterijs Prioratuum numerus.

Monachorum verò omnium 400.

Monacharum verò 800.

5 Doctores vero, & qui ſcientijs ſuis religionem illuſtrarunt 50. numerantur.

Sanctum vnum habet canonizatum, ſcilicet B.Gualbertum fundatorem.

Sed Beatos 25. Beatas 8.

6 Ex hoc ordine ſum. Pontif.tres fuerunt, ſcilicet Gregorius VII. Innocentius II. & Gregorius X.

Cardinales 6.

Epiſcopi 19.

Legati ſum. Pontif. & Regum X.

Prima religionis domus eſt Vallis vmbroſæ, quã antiquitus vocabant de aqua pulchra.

Religio nunquam fuit reformata,ſed anno circiter 1458. monachi Abbatiæ S.Salui prope Florentias cum alijs 8. Abbatijs exemerunt ſe ad obedientia Generalis, & particularem erexerunt congregationem,ſed anno 1485. Inno. VIII. eos vniuit.

Sunt etiam huius ordinis in Gallia monachi, ſed Generali congregationis huius non obediunt, & hi fuere in illud regnum introducti à S. Ludouico Rege Gallorum: & anno 1232. initium dedit
7 congregationi Silueſtrinorum, quidam huius congregationis monachus Silueſter nominatus,qui ordo fuit confirmatus anno 1258. & erat ſubditus ordini Vallis vmbroſæ.

SVMMARIVM EX CAP. XXXXI.

1 *ORDO Chartuſienſium à Brunone inſtituitur.*
2 *Rogerius huius regni Rex B.Brunonis meritis à maximis periculis liberatur.*
3 *Chartuſienſium inſtitutum.*
4 *Prouinciarum, monaſteriorum, & monachorum numerus.*
5 *Sanctorum & Beatarum numerus, & aliquorum nomina.*
6 *Generalis perpetuò ordinem regit, & eorum numerus, & quomodo eligatur.*
7 *Viri literis clariſsimi.*
8 *D. Seuerus Turbolus commendatur.*

CA-

CAPVT XLI.

1 CHARTVSIENSES, etſi Benedicti regulam non ſeruent, ſed ex proprijs regantur conſtitutionibus, ſub eius tamen patrocinio viuere dicuntur; hi enim à Brunone Colonienſi, Canonico Carnotenſi inſtituti fuere; qui cùm eius quędam familiarem defunctum, dum ſolemnia pro eius anima fiebant, dicentem audiſſet ad iudciium vocatus ſum, & ſequenti die, in iudicio ſto, & demum tertia die, iuſto Dei iudicio condemnatus ſum: re perterritus cum alijs ſeptem ſocijs in locum Chartuſia vocatum ſeceſſit, ibique monaſterium & religionem fundauit, à quo religio Chartuſienſium nomen ſumpſit anno 1086. ſub Victore III. Sum. Pontif. Henrico IIII. in Occidente, Alexio I. in Oriente imperantibus, Alphonſo VI. Caſtellæ & Leonis, Sancio I. Aragoniæ, & Philippo I. Franciæ: Romam verò ab Vrbano II. qui eius fuit diſcipulus vocatus, inde in Calabriam ſeceſsit, & in Apennino religionum fertiliſsimo monte cum aliquibus ſocijs ha-
2 bitauit. † Rogerio I. huius nominis Neapolitanorum regi percarus fuit, qui vt ſancto huic viro gratum faceret, D. Stephano templum & cœnobium, ædificio, redditibuſque inſigne conſecrauit, ad quod præcipuè miraculo quodam fuit impulſus. Dum enim Rex in obſidione eſſet ciuitatis Capuæ, & quieſceret: ſenem venerabilis aſpectus Brunoni ſimilem illum monentem vt ſurgeret & arma apprehenderet, ei videre viſum eſt. Quod cùm exequutioni mandaſſet, ducem quendam ſui exercitus cùm multitudine magna militum ad inimicos fugientem, cum quibus de inuadendo exercitu rem habuerat, noctu deprehendit, quem capite cum ſocijs puniuit. Eos verò qui Brunonis precibus ſuperuixerunt illi ac ſucceſſoribus eius in ſeruos & vaſſallos tradidit, quos vſque adhuc retinent eius fratres; quam rem ipſemet Rex teſtatur in inſtrumento conceſsionis multorum locorum eidem B. Brunoni adhuc viuenti.

3 Arctiſsimum vitę habēt inſtitutum hi religioſi, à carnibus enim perpetuò, etiam in infirmitate abſtinent, cilitium carni proximum ſemper habent, ſilentium continuum ſeruant, vno tamen die in hebdomada excepto, quo licet eis ſe inuiſere: officia longiſsima

habent, & ſanctiſsimè adhuc primum illud inſtitutum ſeruant, eorumque vitam commendat Bernardus in epiſtola quam ad eos cõſcripſit, cuius titulus eſt, ad patres de monte Dei. Ad hanc ſolam religionem ex omnibus alijs cõuolare permittitur illis qui duriorem vitam & ſolitudinem cupiunt.

4 Conſtat ex Prouincijs xvj.

Monaſterijs 189.

Monachi ſunt circiter 3200. quorum 1500. ſunt monachi profeſsi ad chorũ deputati, cæteri verò domeſticis ſeruitijs applicati.

Habent in hac ciuitate monaſterium ſupra S. Heraſmi monte, quod à D. Martino cui eſt ibi templum dicatum nomẽ ſumpſit, magnis redditibus opulentiſsimum; ac vbique locorum ſumptuoſa, & ditiſsima poſsident cœnobia.

Ex Chartuſienſium ordine, ſicut ex cæteris, multi orti ſunt ſanctitate ac doctrina clariſsimi viri, quorum numero & paucorum nomine hic ero contentus.

5 Habuit enim B. Brunum ſuum fundatorem in ſanctorum numerum relatum à Leone X. Pont. Max. anno 1514. præter quem alij tredecim venerantur vt ſancti: eo quod eorum vita celebris & mors etiam miraculis fuerit illuſtris, inter quos S. Hugo de Hubitan in Anglia Linconenſis Epiſcopus ab Honorio III. inter ſanctos relatus, miraculis claruit, eiuſque funus duorum Regum, plurimorum Epiſcoporum, atque comitum aſsiſtentia fuit decoratum.

Bernardus etiam Prior Portarum de quo D. Bernardus multa ſcripſit, & Ioann. Chartuſiæ Prior xxij. qui Cardinalatui ab Innocentio ſibi oblato renuntiauit, & miraculis plurimis claruit.

Plurimi etiam martyrio coronati fuerè in Angliæ regno Henrici VIII. peſsimi ac libidonoſi Regis perſequutione, quorum numerus qui haberi potuit 23. eſt.

6 Generalis adminiſtratio perpetuò durat, qui nunquam à magna Chartuſia egreditur; ordinem regit per viſitatores, & ſingulis annis eo in loco generale Capitulum congregatur, in quo de rebus ordinis agitur.

Horum Generalium numerus à B. Bruno vſque ad eum qui ordinem nunc regit, & eſt D. Hieronymus, Marc. Anton. natione Gallus xxxx. habetur.

Hic à monachis profeſsis monaſterij Chartuſiæ eligitur, qui ſi idoneus fuerit ab octo confirmatoribus confirmatur; ſin verò non,

eodem

eodem ordine alius eligitur qui dignus videatur, hic autem ſeruatur ordo quando Generalis moritur, cùm vero ipſe renuntiat vel depónitur, electio fit à diffinitoribus Capituli.

7 Viris doctiſsimis claruit, qui ordinem & Eccleſiam ſuis ſcriptis illuſtrarunt, quorum numerus qui haberi potuit, eſt 46. inter quos Laurentius Surius, qui ordine admirabili Sanctorum vitas conſcripſit, Bonifacius Ferrerius S. Vincentij frater, qui & Apoſtolicæ Sedis Legatus pro Benedicto XIII. interuenit in Piſano Concilio. ¶

8 Ex illis verò qui in regendis monaſterijs clarent, eſt † D.Damianus Prior S. Laurentij Padulæ, & Regni viſitator, vir religioſiſsimus, & doctiſsimus, D.Seuerus Turbolus vir humaniſsimus ac religioſiſsimus, qui ſumma cum laude monaſterium S.Martini huius ciuitatis regit, illiuſque eccleſiam, & conuentum picturis, & ornamentis egregijs illuſtrauit.

SVMMARIVM EX CAP. XLII.

1 *CISTERCIENSIVM ordo fundatur, & à Diuo Bernardo nimium augetur.*

2 *Diui Bernardi laudes.*

3 *Ordo in diuerſas congregationes diuiditur.*

4 *Congregatio D.Bernardi in Hiſpania à ſuo regitur Generali, et à Generali Ciſtercienſi eſt exempta.*

5 *Monaſteriorum huius congregationis numerus.*

6 *Congregatio D.Bernardi in Luſitania quo tempore cœpit.*

7 *Monaſteria Aragoniæ, Cataloniæ, Nauarræ, & Valentiæ ſubſunt Generali Ciſtercienſi.*

8 *In Italia duæ ſunt huius ordinis congregationes Generali Ciſtercienſi quoad ius viſitandi tantùm ſubiectæ.*

9 *Congregatio reformatorum huius ordinis in Gallia reſtituitur, & quomodo, inſtitutum, & habitus.*

10 *Prouinciarum, & monaſteriorum numerus.*

11 *Ioannes de Barreria huius congregationis fundator laudatur.*

12 *Monaſteriorum totius religionis numerus.*

13 *Summorum Pontificum numerus.*

14 *Ordinis Calatraue Alcantaræ, & Ieſu Chriſti huic ordini ſubſunt.*

CAPVT XLII.

1 CISTERCIENSIVM præclarus ordo à D. Benedicto quoque originem trahit. Anno enim 1099. ſub Vrbano II. & iiſdem imperantibus ac regibus quos ſuperiori ordine ſcripſimus, præterquàm quòd Aragoniæ Petrus I. regnabat: Robertus ex Cluniacenſi ordine Abbas Moliſmenſis cœnobij in Lingonenſi diœceſi, vir ſanctiſsimus, aſcitis ſibi ſocijs Alberico, Odone, Ioanne, Stephano, Tetaldo, & Petro eius monaſterij monachis, Ciſtercium, ſpinarum denſiſsimum locum in Cabilonenſi diœceſi petijt, à quo nomen ſumpſit congregatio, ibique illi dedit initium; quo paulo poſt recedente Apoſtolico iuſſu, & ad ſuum monaſterium reuertente, Stephanus Anglicus, quem Principem huius ordinis reliqui ſcriptores vocant, Abbas electus fuit. Hic equidem vir religioſiſsimus ne regula cœpta, quæ erat aſperrima corrueret, continuis precibus dominum rogabat, vt inſtitutum foueret & augeret. Cuius commotus precibus dominus, Bernardi nobiliſsimi adoleſcentuli ſpiritum ſuſcitauit; qui ſimul cum fratribus ſuis, amicis, ac conſanguineis ad trigeſimum numerum, Ciſtercium ſub diſciplina Stephani eſt ingreſſus, anno 1113. & ſuæ ætatis xxij.

2 Hic igitur Angelicus vir, nulli doctrina & ſanctitate ſecundus, tantum in religione profecit, vt cæleſtem in cœlo ſedem, in terris honorem, & in religione fundatoris nomen obtinere meruerit. Monaſteria enim innumera vbique locorum fundauit, & eccleſiam Catholicam deffendit ac ſuſtentauit; vt Alexander III. in ſuæ canonizationis bulla teſtatur.

Huius religionis habitus albus eſt, cum ſcapulari nigro & capucio albo: in Ciſtertio tamen & Clara valle albo vtuntur.

Generalis eligitur à conuentu monaſterij Ciſtercij, & quatuor Abbatibus, ſcilicet de Clara valle, Moriſmundo, de Firmiate, & Pontignano: confirmatur à Sum: Pont. & ei ſubſunt omnes congregationes, præter illas quæ Apoſtolica auctoritate ſunt exemptæ.

Huius adminiſtratio ad vitam durat.

Et fuerunt cum eo qui nunc regit quinquaginta duo.

Verum

3 Verùm quo ad ordinis attinet diuiſionem prout aliquam habere notitiam potui, diuiditur in diuerſas congregationes.

4 Vna enim eſt congregatio quæ S. Bernardi regularis obſeruantiæ dicitur, & hæc per vnum gubernatur Generalem, qui de trienio in triennium eligitur, & à Generali Ciſtercienſi eſt exempta, & hæc eſt in Hiſpania in regnis Caſtellæ, Leonis, Toleti, Aſturiæ, & Galitiæ, quæ cœpit ſub Martino V. anno 1425. imperante in Occidente Sigiſmundo, in Oriente Ioanne, qui fuit penultimus Imperator Chriſtianus, regnantibus Caſtellæ & Leonis D. Ioanne II. Aragoniæ Alphonſo V. Portugalliæ Odoardo, Franciæ Carolo VII. & Neapolis Ioanna II.

5 Conſtat hæc congregatio ex monaſterijs 37. & 5. Prioratibus, qui ſunt vniti, vnus monaſterio montis Sion Toleti, cæteri verò collegio Complutenſi, in quo 50. ſtudentes habitant præter miniſtros, & officiales: & aliud nouiter erectum fuit Salmanticæ in monaſterio de Laureto.

Primum huius congregationis monaſterium fuit montis Sion Toleti; viſitatur congregatio à Generali, & poſt immediatè à duobus viſitatoribus electis in Capitulo generali. Monaſteria ab Abbatibus triennalibus gubernantur.

6 In Luſitania eſt alia cõgregatio, cuius caput & Generalis eſt Abbas monaſterij de Alcobatia. Cœpit ſub Pontifice Pio V. & imperio Rodulphi II. & dominio Philippi II. regis Hiſpaniarum, & vtriuſque Siciliæ, Sebaſtiani regis Portugalliæ, & Caroli IX. regis Franciæ, Henrico Cardinali qui & Rex poſtea fuit, eius monaſterij de Alcobatia Abbate fauente.

7 In Aragonia, Catalonia, Valentia, & Nauarra etiam ſunt plurima monaſteria, quæ ſubſunt Abbati generali Ciſtercienſi, quæ per Vicarium ab eo conſtitutum reguntur, & viſitantur: qui ſemper eſſe ſolet Abbas S. Mariæ de populeto in Catalonia. Horum regnorũ Abbatię vt plurimùm ſunt patrimoniales Regum.

In inſula Maioricæ eſt etiã vnum monaſteriũ huius ordinis, cuius Abbatia regis patronatus eſt, & per Abbatẽ perpetuũ gubernatur.

8 In Italia etiam duæ congregationes ſunt, altera quæ dicitur Tuſciæ, altera verò Lombardię: quæ licet omnia priuilegia habeant, quæ ad congregationem exemptam pertinent, Generalis tamen poteſt in capitulis interuenire ſi vult, & viſitare & corrigere cum conſilio Abbatum congregationum.

9 Alia vero proximis temporibus in Gallia ſurrexit congregatio,

quæ

quæ priorem D.Bernardi diſciplinã reſtaurauit, anno enim 1573. ſub Gregorio XIII. Rodulpho II. imperante, & in Hiſpania, ac vtraque Sicilia Philippo II. Luſitaniæ Sebaſtiano, & Franciæ Henrico III. Ioannnes de Barreria Gallus ab vrbe, quæ dicitur de S. Cere in Guercy oriundus, vir nobilis & literarum ſtudioſus pœnitentia motus, quod Abbatiæ de Fuillens redditus poſſediſet iure commendæ per 10. annos, religionis votum in eo monaſterio emiſit, & regulam ad literam ſeruare ſtatuit. Quo in opere, quia tantorum religioſorum futurus erat parens & dux, tantæq; religionis inſtaurator, multa ab ipſis monachis paſſus eſt, eoq; res peruenit vt venenum in potu obtulerint, à quo fuit, (vt fertur,) ſigno crucis liberatus; difficultatibus tamen ſuperatis, nouis alumnis in eo monaſterio receptis, ex quo veteres omnes receſſerunt, congregationi huic ſanctiſsimæ initium præbuit, quorum vita (vt cæteras virtutes taceam) miraculum eſt.

Abſtinent enim perpetuò ab eſu carnium, ouorum, & piſcium: leguminibus, herbis, fructibus, ſine oleo & lacticinijs tãtùm cum pane, ſine vino nutriuntur; duo tãtùm pulmenta cocta dantur, & adduntur fructus; ieiunant ſtrictiſsimè ab idibus Septembris vſque ad diem Reſurrectionis Dominicæ, & à Pentecoſte vſque ad dictum diem 4. & 6. feria.

Veſtis alba ſed panni viliſsimi eſt, in domibus capite diſcoperto & nudis pedibus procedunt, extrà verò capucium album, & ſandalos geſtant, humi ſuper aſſere dormiunt, capiti tabulam cum ſtragulo propter frigus ſupponunt, ſimul in vna cella dormiunt, vel quando multi ſunt, deni & viceni cum candela noctu accenſa.

Semper ſunt in exercitio, literati ſtudent, alij operantur manibus, & pannum pro indumentis texunt; & dum operantur, lectione ſpirituali animam reficiunt, ſemper enim ex illis aliquis legit.

Humilitatem profundiſsimã profitentur, ita vt ego maxima admiratione Romæ in S.Pudentianæ viderim, mihi interroganti dum vellent reſpondere humi ſe proſtrantes. Deus opt.max. qui dedit incipere, det illis & proficere, non enim dubito eorum orationibus futurum vt Eccleſia Dei magna ſentiat incrementa.

Huius congregationis conſtitutiones confirmauit Sixtus V. Pont. Max. regitur hucuſque ab Abbate Fucillenſi eius fundatore.

10 Diuiditur in Prouincias tres, ſcilicet Toloſanam, Butetianam, ſiue Pariſienſem, & Italam.

Et continet ſeptem monaſteria, tria in Toloſana, totidem Itala,

vnum

vnum verò Pariſijs, quorum primum eſt Fucillenſe.

Sunt monachi huius ordinis ferè 340. nam 160. ſunt in Toloſana Prouincia. In Itala 40. & in Pariſina 140.

Multi florent in hac religione ſanctitate ac literis, prout de tā aſpera vita credi poteſt, & ſufficiat de tam breui principio dicere, quod in anno 86. erant 26. verbi Dei prædicatores, à quo tempo-
11 re multi Theologi orti ſunt: inter quos multum elucet † Ioannes de Barreria fundator, in quo B. Benedicti ſpiritum excitatum ferunt.

12 Sunt in tota religione Ciſtercienſi, vt relatum eſt mihi 3040. Abbatiæ, & monaſteria, quæ diuerſis ſubſunt congregationibus, vnus tamen generalis eſt Ciſtercienſis.

13 Primùm ordinis monaſterium eſt Ciſtercienſe, vnde ſunt Ciſtercienſes vocati †. Ex hac religione decem & ſeptem Sum. Pont. creatos eſſe relatum eſt mihi, & Cardinalium & Epiſcoporum infinitum numerum habere non valui.

Huic religioni ſubſunt militares religiones Calatrauæ, Alcantaræ, Monteſiæ, & Ieſu Chriſti, de quibus infra ſermonem habebimus; & hæc dixiſſe ſufficiat.

SVMMARIVM EX CAP. XLIII.

1 *GRANDIMOTENSIVM origo.*

CAPVT XLIII.

1 GRANDIMOTENSES quoque à quodam Stephano Gallico ex Aluerniæ partibus viro ſanctiſsimo inſtituuntur ſub Benedicti regula anno 1076. ſub Gregorio VII. Pont. Max. & ſub Henrico IIII. Alemaniæ Imperatore, & ijſdem Regibus dominantibus quos ſupra in vallis Vmbroſę religione dominari retulimus in anno 1070.

SVM-

SVMMARIVM EX CAP. XLIIII.

1 ORDO Gulielmitarum dictus montis Virginis à S. Gulielmo Vercellenſi inſtituitur & modus.

2 Monachi huius ordinis in monaſterio montis Virginis ab eſu carnium, ouorum, & lacticiniorum perpetuò abſtinent, imò nec aliquid iſtorum ciborum in eum locum inferri poteſt miraculo euidenti.

3 Confirmatur ordo ab Alexandro III. & multùm creuit.

4 Ordo in commendam erigitur, ſed poſtea Generali ex eodem ordine ſubijcitur.

5 Generalium numerus.

6 Monaſteriorum & religioſorum numerus.

7 Monaſterium montis Virginis ingens, & reliquiarum copioſiſsimus.

8 D. Fœlix Renda commendatur qui multa ſcripſit, num. ſeq.

9 Fabius Marcheſius laudatur.

10 Sancti religionis.

11 D. Decius Rogerius Generalis laudatur.

12 D. Gulielmus ordinem monialium inſtituit.

13 Confraternitas S. Gulielmi maximis decoratur indulgentijs.

CAPVT XLIIII.

1 POST hunc alius ſequitur monachorum ordo, qui Gulielmitarum, à D. Gulielmo fundatore dicitur, & apud nos communiter mõtis Virginis, in prouincia Principatus vltra, vbi ſum ad præſens pro Rege noſtro Philippo maximo Auditor, in Virgiliano monte fundatus. Gulielmus enim Vercellenſis, vir nobiliſsimus, humana ac diuina nobilitate, poſt aliquam peractam pœnitentiã, vt in eius vita latius explicat doctiſsimus D. Fœlix Renda huius ordinis, de quo infra dicemus, Virgilianum petijt mõtem, quo in loco dum per aliquot annos habitaſſet ſanctiſsimè viuendo, eccleſiam Beatiſsimæ virgini Dei genitrici dicauit, & ad ſe venientes vt eius vitæ ſequerentur inſtitutum plures recepit, & ordini ſuo Heremi-
2 tico ſub D. Benedicti regula initium dedit anno 1124. † Calixto II. Pont. Max. Henrico V. Romanis imperante, & Emanuele Græ-

cis, Caſtellæ & Legionis Alphonſo VII. Aragoniæ Alphonſo I. Luſitaniæ Alphonſo I. qui fuit comes & poſtea rex, Fraciæ Ludouico VI. & Neap. Rogerio II. comite dominantibus, illud præcipiens, ut eo in loco ab eſu carnium, ouorū, & lacticiniorum perpetuò monachi abſtinerēt, quod in hūc uſq; ſeruatur diē, maximo, euidentiq; miraculo, ut ſępius accidit. Si.n. aliquis ad verticē ꝓpe montis accedens ex his rebus quid deferat: ſubita pluuia, tonitruis & vento cœlum ſerenum mutatur, reſq; illa putreſcit, donec errorem confiteatur, & venia petatur.

Confirmatur demum ordo iſte ab Alexandro III. Pontifice Maximo, & ab eius omnibus ſucceſſoribus.

Creuit & dilatatus eſt per totā Italiā, ſed propter bella quæ ibi fuerunt multis in partibus extinctus fuit, & in hoc ſoloRegno, & Romæ agnoſcitur, † eiuſq; monaſteria in Cōmendā fuerunt reducta, ſicut olim erat monaſteriū Montis virginis religionis caput: ſed hodie regitur à ſuo generali Abbate, qui de triennio in triennium eligitur. † Quorum à fundatione numerus eſt 37. quinque connumeratis Cardinalibus qui fuere Commendatarij.

Non diuiditur in Prouincias: ſed vnitus eſt ordo, qui viſitatur per Generalem, & duos diffinitores, ad quos prouiſio ſpectat Priorum totius congregationis, qui etiam triennales ſunt.

Monaſteria habet 47. Et in eis habitāt fratres circiter quingēti.

Primum antiquitate, & magnitudine eſt monaſteriū Montis virginis, vbi 120 pluſue monachi inhabitant. Habet eccleſiā magnam pulchris ornamentis, & indulgentijs maximis ornatā; in ea ſiquidē eſt caput beatiſſ. M. virg. Conſtantinop. quod Balduinus V. Imperator huic eccleſiæ cū multis reliquijs & ornamētis dono dedit. Adeſt ēt maximū, atq; pulcherrimū reliquiariū, in quo præter 25. SS. corpora, quę inibi aſſeruantur, adeſt de ligno Crucis particula, & multę aliæ precioſæ SS. reliquiæ; & prius aſſeruabatur integrū corpus cū ſanguine ſanctiſſ. Ianuarij noſtræ huius almæ vrbis patroni; ſunt etiam corpora ſanctorum Sidrach, Miſac, & Abdenago.

Huic monaſterio Imperatores Hēricus VI. & Balduinus, eorūq, vxores plura loca, & vrbes, & villas conceſſere, quorum redditibus non gaudent in totum, ſed ſacrum hoſpitale diuæ Annunciatæ Neapolis, cuius adminiſtratores mittūt gubernatores ad iuſtitiam adminiſtrandam in dictis locis; Generalis tamen retinet etiam in cle ricis illorum locorum iura Epiſcopalia viſitandi ſcilicet, & beneficia conferendi.

8 In hoc monaſterio eſt ſtudium vniuerſale ordinis: & dum hæc ſcriberem, legebat duas lectiones, Thelogię ſcilicet & Philoſophiæ, doctiſsimus ac religioſiſsimus † D. Felix Renda, quem inter cæteros huius cõgregationis religioſos agnoui Theologica, Philoſophica, ac iuris Pontificia doctrina, & ſpiritualium ſcientia præcellere,

Aliud etiam habent hi religioſi Neapoli templum ſub eiuſdem
9 Virginis inuocatione; quod nunc in ampliorem & pręclariorem formam reſtituitur ex legato illuſtriſſ. comitis Altauillę, cura ta-
10 men & pietate † illuſtris, peritiſsimi, necnon optimi, atque religioſiſsimi viri Fabij Marcheſii, qui id procurauit.

Habuit religio præter S. Gulielmum alios quinque ſanctos viros & Epiſcopos duos.

Floret etiam pluribus doctis, nunc prædicatoribus: inter quos, ut dixi, fulget D. Felix Renda, qui præter narratas aliaſq; virtutes, multa ſcripſit, quorum aliqua iam in lucem prodiere, nonnulla ſub typis ſunt, alia tandem tradenda ſperamus. Scripſit enim ſuper ſimbolum libros quindecim, in quibus, omnia quæ ad noſtram fidem pertinent, doctiſsimè explanauit, de Theologia miſtica libros duos, ſuper Sum. D. Thomæ libros quatuor, Enchiridion terminorum theologalium, Breuiloquium generationis rerum naturalium, librum ſermonum ad fratres in clauſura, vitam S. Guliel-
11 mi, & aliorum ſanctorum ſui ordinis, Sermonem in feſtiuitate B. Benedicti, & plures regulas de regimine ſpiritus.

12 Claret & D. Decius Rogerius qui nunc magna cum laude Generalem agit ordinis, & alij quamplures.

Inſtituit præterea B. Gulielmus ordinem monialium, & ipſe in ciuitate Nuſci earum fundauit monaſterium, in quo ipſo viuente plus quingentæ fuerunt receptæ, ut in vita S. Gulielmi exprimi-
13 tur. nunc autem extinctum eſt, ſed Calitri, Venuſiæ, & Beneuenti adſunt huius ordinis monaſteria.

Habet pręterea hæc religio deuotiſsima ſodalitatem in modum confraternitatis, ad quam admittuntur homines, & mulieres: gaudentq; adſcripti multis priuilegijs, & inter cęteros fuerunt admiſſi duo Imperatores, Henricus VI. & Balduinus V: duæ etiam Imperatrices, Conſtantia huius religionis profeſſa Henrici vxor, & Catharina Imperatoris Conſtantinopolitani mater, Reges 11.

Cardinales 14. ex quorum numero fuit Paulus IV. Pontifex Maximus, Archiepiſcopi 5. Epiſcopi 16.

Duces, Comites, & plures alij nobiliſsimi viri.

SVM-

SVMMARIVM EX CAP. XLV.

1 *HVMILIATORVM ordo inſtituitur, & quomodo.*
2 *Carolus Borromæus commendatur.*
3 *Humiliati extinguuntur.*

CAPVT XLV.

1 HVMILIATORVM etiã ordo Benedicti regulam ſeruat; hic enim à quibuſdam viris Mediolanenſibus originem duxit, qui à Federico III. exilio mulctati in Alemania labore manuum victum quæritando, ac lanariam artem exercendo, & ſe, & pauperes iuuabant; reſtituti deinde, & in patriam reuerſi eidem ſe dicarunt operi, ut pauperibus ſubuenirent, regulam primùm B. Benedicti ſeruare cœperunt, diuerſis tamen temporibus varios habuere viuendi modos, quos demum Innocentius tertius reformauit, & certum tradidit inſtitutum anno 1200 Othone IV. Imperatore in Occidente, Alexio III. in Oriente ſecundum Caſſan. in catalog. glor. mart. conſidera. 60. Alphonſo VIII. Caſtellæ, Axphonſo IX. Leonis, Petro II. Aragoniæ, Sancio I. Portugalliæ, Philippo II. Franciæ, Federico, qui poſtea huius nominis Imperator fuit, Neapolis Regibus.

2 Noſtris tamen temporibus illuſtriſſ. nec minus ſanctitate refulgens Carolus Borromæus Archiepiſcopus Mediolanenſis, & Cardinalis ampliſsimus, cuius ſanctiſsimum zelum iam pluries heretici experti fuere, dum eos reformare intendebat anno 1568, nōnul-
3 li ex iſtis contra eius vitã conſpirarunt; idque fuit in cauſa ut Pius V. Pont. Maximus eam religionem extingueret, eiuſque redditus alijs religionibus applicarentur.

SVMMARIVM EX CAP. XLVI.

1 *SYLVESTRINORVM ordo incipit à B. Syluestro monacho Vallisumbroſæ.*
2 *Generalis quanto tempore duret: & eorum numerus: & quis nunc ſit.*
3 *Monaſteriorum ac religioſorum numerus.*

4 *Betatorum numerus, & nomina.*
5 *Reformatur ordo Sixti V. Pont. Maximi iuſſu.*

CAPVT XLVI.

SYLVESTRINORVM etiam congre-
1 gatio B. Benedicti ſub norma viuit, eumq;
Patronum agnoſcit. Hic enim ortum ha-
buit ſecundum Auguſtinum Florentinum
libro 2. cap. 45. hiſt. Camalduléſis, & quod
mihi ab ipſius ordinis patribus relatum eſt
à B. Sylueſt. ex nobiliſſ. Goſolinorũ familia,
qui Vallisumbroſę monachus fuit, & arctio
ris vitæ, & ſolitudinis cupidus in mõtem ſe-
ceſsit, quem vocant Monteſano prope Fabrianum, ad quem multi
ob ſanctitatis famam conuolarunt, eius veſtigia ſequentes, & ſub
eius norma militantes. Sic ergo initium congregationi dedit annò
1232. quæ fuit demum confirmata annò 1258. ab Innocentio IV.
ſub imperio Federici II. in Occidente, licèt vacabat ob eius depo-
ſitionem, in Oriente Balduino, Alphonſo X. Caſtellæ & Leonis, Ia-
cobo V. Aragoniæ, Alphonſo III. Luſitaniæ, Ludouico IX. Francię,
& Neapolis Federico II. Imperatore regnantibus, & ab alijs Sum-
mis Pontificibus uſque ad Sixtum V. fuit approbata.

Hæc religio olim ſubdita erat Generali Vallisumbroſæ, nunc ſu-
2 um habet Generalem, † cuius adminiſtratio, etſi olim erat perpe-
tua, hodiè tamen triennalis eſt, quorum omnium numerus eſt 32.
uſque ad eum qui nũc optimè ordinem regit, & eſt D. Bonfilius Ian-
cellus.

Notiſsima eſt hæc congregatio iu prouincijs Marchiæ Anconi-
3 tanæ, Vmbrię, & Hetruriæ.

Habitus griſei coloris eſt.

4 Monaſteria numerum claudunt XXV.

Religioſi uerò circiter 300.

Floruit multis ſanctis viris, hàbuit enim ſeptem, quorum ani-
mas in cœlo ęterna frui beatitudine pro certo habetur. Et primùm
B. Sylueſtrum fundatorem, B. Ioſeph de Fàbriano congregationis
moderatorem poſt B. Sylueſtrum, B. Bartholomæum huius ſucceſ-
ſorem, B. Hugonem, & Ioannem à Baculo chariſsimos B. fundato
ri. Claruit etiam B. Simon, qui licet eſſet literarum expers, diffi-
culta-

cultates maximas ſacrę Theolog. facilimè explanabat; & nulli ex hi: ſecundus B. Marcus, quorum omnium officium ſolemne in congregatione celebratur, & altaria ipſis eriguntur Apoſtolica facultate, & demum ſanctiſsimi domini Sixti V. Pontificis Maximi priuilegio, & authoritate.

Nullum tamen reperio, qui poſt religionis habitum ſuſceptum aliqua fuerit eccleſiaſtica dignitate ornatus, ſed multi fuere qui illis abrenuntiantes ordinem ſunt ingreſsi, inter quos Stephanus de Antonijs prouinciæ Marchiæ gubernator, & B. Bonfilius Epiſcopus Fulginenſis.

5 Hunc ordinem cùm relaxatum conſpiceret prudentiſsimus Pontifex Maximus Sixtus V. reformari curauit; cuius rei onus religioſiſsimo & optimo viro fratri Thimotheo Bothonio ex Prædicatorum familia commiſit, qui diligentiſsimè hoc in negotio ſe geſsit.

SVMMARIVM EX CAP. XLVII.

1 *ORDO Monachorum S. Petri Celeſtini Aprutij ab ipſo reſtituitur.*
2 *Confirmatur à Bonifacio Octauo.*

CAPVT XLVII.

1 NOSTRI huius magni patris Benedicti ſub regula congregationem aliam inſtituit B. Petrus Moronus ex Iſernia Aprutij vrbe, qui dum quietè ſolitariam vitam duceret in Maiellæ monte ad ſummi Pontificatus apicem eſt euocatus, & Celeſtinus Quintus nuncupatus. Hic ſolitudinis amator Pontificatui renuntiauit, & ad hęremum redijt, & ordinem iam cœptum à Bonifacio Octauo eius ſucceſſore confirmari curauit, Aſtaulpho Romanis, Græcis verò Andronico, & filio Michaele Paleologo imperantibus, Ferdinando IV. Caſtellæ, & Leonis, Iacobo II. Aragonię, Dionyſio Portugalliæ, Philippo III. Francię, & Carolo II. Neapolis regnantibus.

Celeſtini ab eorum fundatoris nomine ſunt vocati.

2 Habitum geſtant nigrum diſcinctum, cum nigro ſcapulari ad inſtar monachorum nigrorum ordinis ſancti Benedicti;

ſuppo

ſupponunt tamen ad eorum differentiam veſtem albi coloris, cum qua intra monaſterij clauſtra incedunt. Creuit admodum ordo iſte & ex eo multi ſancti, doctique viri orti ſunt.

SVMMARIVM EX CAP. XLVIII.

1 *ORDO Montis oliuarum inſtituitur à tribus viris Senenſibus.*
2 *Confirmatur ſub Gregorio XI.*
3 *Religioſorum habitus.*

CAPVT XLVIII.

1 MONTIS oliuarum quoque religio à tribus viris ſanctiſsimis, & his Senẽſibus, quorum Princeps fuit Bernardus Tholomeus, prope eam ciuitatem in monte oliuarum nomine decorato inſtituta fuit, annò 1319 ſecundum aliquos, Ioanne XXII. ſedem Petri regente, Ludouico IV. Alemaniæ, & Andronico ſeniori Conſtantinopoli imperantibus, Alphonſo XI. Caſtellæ, & Leonis, Iacobo II. Aragonię, Dionyſio Portugalliæ, Ludouico X. Gallię, & Roberto Neapolis Regibus. † Confirmata tamen fuit anno 1371.
2 ſub Gregorio XI. Rom. Pontifice, & imperantibus Carolo IV. in Occidente, Ioanne Paleologo in Oriente: Caſtellę Henrico II. dicto mayor, Aragoniæ Petro IV. Portugallię Ferdinando primo, Galliæ Carolo V. Neapolis uerò Ioanna prima dominantibus.

3 Hæc Benedicti ſeruans regulam ex proprijs conſtitutionibus arctiorem induxit viuendi modum.

Horum monachorum veſtitus albus eſt, quem beatiſsimam Dominam noſtram Guidoni à Petra mala præſuli Aretino reuelaſſe ferunt, qui religioſis huius ordinis illum tradidit.

Italiam nunc ordo iſte non egreditur cùm anteà etiam in Gallia & Germania eſſet cognitus.

Diuiditur in Prouincias.

Sunt monaſteria numero quorum primum eſt Senarum & vbique locorum pulchra, polita, & redditibus opulentiſsima habet cœnobia. In hac vrbe B. Marię montis oliuarum, habet monaſterium, cuius eccleſia marmoreis imaginibus, ac ſepulchris cæ-

teras

teras antecellit.

Ab vno reguntur Generali, qui triennium officium exercet, & dum hæc ſcriberem erat † D. Io. Baptiſta ab Auerſa, vir probatiſ-
4 ſimus, & humaniſsimus ad meliorem vitam à Domino vocatus. nunc ordinem regit D. Laurentius Peruſinus.

Clarent etiam D. Carolus Petius vir humaniſsimus ac eruditiſſimus, atque in regenda religione prudentiſsimus, & nunc viſitatoris huius Regni officio fungitur, ac etiam D. Petrus Paulus à Galatina vir equidem prudentiſsimus, ac ſui ordinis zelator.

SVMMARIVM EX CAP. XLIX.

1 *MILITARES ordines figurantur Machab. lib. 3.*
2 *Ordinis Calatrauenſium origo.*
3 *Innocentius Octauus magiſtratus dignitatem Regibus catholicis conceſsit in adminiſtratione: & Adrianus VI. coronæ Caſtellæ incorporauit.*
4 *Magiſtrorum generalium numerus.*
5 *Ordinis Calatrauæ quinque dignitates commendantur.*
6 *Commendarum numerus.*
7 *Commendatarij ſeruiunt Regi tempore belli cum numero certo militum.*
8 *Prioratuum, Clericorum huius ordinis numerus.*
9 *Redditus maioris Commendæ aliarum dignitatum, & Commendarum.*
10 *Martyres aliqui ex hoc ordine creduntur.*
11 *Virorum clariſsimorum & fortiſsimorum numerus & nomina.*

CAPVT XLVIIII.

HVIVS magni patris regulam amplexi ſunt etiam milites regulares, qui ſanguine ſuo fidem catholicã defendere ſunt conati. † Hi
1 enim ſunt illi ſanctiſsimi viri, de quibus Machabeorũ lib. 3. legitur. Iudas enim vir inſignis ad ſuos loquens ita dicebat: Erigamus eiectionem populi noſtri, & pugnemus pro populo noſtro, & ſanctis noſtris, & congregatus eſt conuentus, ut eſſent parati in prælium, & ut orarent, & peterent miſericordiam, & miſerationes. Horum exemplo commoti, qui milita-

ri diſciplinæ ſe dicarunt deo ſuo inſeruire totis nexibus curarunt Hic ergo ſonus militias religioſorum excitauit, inter quas ſub D. Benedicti, præſertim Ciſtercienſi ordine militant, Calatrauenſium Alcatarienſiũ, Monteſiæ, & Ieſu Chriſti religiones, de quibus nunc ſumus verba facturi. Verùm ut ab antiquiori exordiamur † Calatrauenſes nobis primo occurrunt; quorum ordo in Hiſpania, ut di-
2 xi inſtitutus fuit. Dum enim Mauri, Chriſtiani nominis inimici prouinciam illam occupaſſent, & qui remanſerant in aſperrimis locis paulatim diuino fauore adiuti, propria virtute cœpiſſent ceteras vrbes & loca à ſubiectione redimere: accidit ut ad Regem Sancium nuntium deferretur, quod Mauri Calatrauenſe oppidum expugnare decreuerant. Quem locum quia defendere Rex ipſe non poterat, Abbas quidam Ciſtercienſis Raymundus nuncupatus, qui præerat in monaſterio S. Mariæ de Fitero illi ſe obtulit, à quo & licentiam copias congregandi, & oppidum Calatrauę dono obtinuit; Cùm uerò Mauri ab incœpto deſiſterent, fortis eorum Abbas quędam loca oppugnauit, & deuaſtauit, vnde Calatrauam reuerſus monachorum ſui ordinis & militum religioſorum, pro defenſione conuentus, fundauit militiam anno 1158. Poſt obitum uerò B. Raymundi Abbatis, † milites quorum numerus creuerat & authoritas, elegerunt ſibi in magiſtrum D. Garſiam Nauarrum ſtrenuum, ac fortiſsimum virum. Monachi uerò quietis cupidi ad ſua migrarunt cœnobia: alij namq; in Fiterum, alij Gumiel, vbi monaſterium ab ordine fundatum erat reuerſi ſunt.

Hic ordo à principio maximæ fuit ſanctitatis, ut teſtatur Roderi cus Ximenius Tolet. antiſtes in ſua hiſt. Multiplicatio (inquit) eorũ corona principis, qui laudabant in canticis, accincti ſunt enſe, & qui gemebant orantes ad defenſionē patrię, victus tenuis, paſtus eorum, & aſperitas lanæ tegumentum eorum; diſciplina aſsidua probat eos, & cultus ſilentij comitatur illos, frequens genuflexio humiliat eos, & nocturna vigilia macerat eos, deuota oratio erudit illos, & continus labor exercet eos, alter alterius obſeruat ſemitas, & frater fratrem ad diſciplinam hortatur, Hęc ille. Verùm nunc, etſi in tanta ſanctitate non ſit ordo iſte, retinet quidem maximam in ſe grauitatem, morum compoſitionem & probitatem, ob Regis noſtri Philippi glorioſiſsimi & religioſiſsimi protectionē & nobilitatem iſtorum militum, ac diligentiam quę in recipiendis illis adhibetur.

Eorum habitus erat olim (ut ſermone utar communi) lanea tu-

nica alba pro interula, cui veſtem nigri panni non fini ſuperimponebant, & ſcapulare deſuper cum capucio ad humeros deſcendens, & pileum in capite vel birretum; extra domos tamen nigrum pallium ſuperimponebant: quo habitu vſi ſunt vſque ad annum 1397. quo fuit diſpenſatum vt lineis pannis ad carnem vterentur, & habitum cum ſcapulari dimitterent, dum tamen in pectore ad ſiniſtrũ latus crucem rubeam geſtarent, in cuius quatuor extremitatibus lilij flores eiuſdem coloris pro ornamento adderent.

Abſtinebant etiam ab vxoribus, donec Paul. III. die 4. Auguſti 1544. diſpenſauit vt illas ducere poſſent: & ſic caſtitatis perpetuæ votum in coniugale commutaretur, & in omnibus militibus S. Iacobi æquiparauit.

3 Habebat olim hæc religio ſuum Magiſtrum, ſicut cæteræ militares religiones, donec † Innocentius VIII. Pont. Max. anno 1489. in perpetuos adminiſtratores elegit Ferdinandum regem Catholicum, eiuſque vxorem Eliſabet. Quod anno 1516. in perſonam Caroli V. fuit confirmatum à Leone X. & anno 1523. Adrianus VI. hunc & alios S. Iacobi & Alcantarę ordines incorporauit coronæ Caſtellæ.

4 Fuerunt ab inſtitutione ordinis, Magiſtri 30. vſque quo fuit hæc dignitas incorporata coronæ Caſtellæ, regis Catholici tempore vt diximus.

5 Sunt in hac religione præter Magiſterij dignitatem, aliæ quinq;: vt Commendatarius maior, qui loco Magiſtri gubernat ordinem, & eſt Generalis Dux 300. equitum, cum quibus ordo ſeruire tenetur domino Regi tempore belli.

Secunda dignitas eſt quæ Hiſpano idiomate dicitur, Clauero mayor. Hic cuſtodiam habebat arcis Calatrauæ, quando in ea Magiſter reſidebat: Vterque iſtorum habet proprium ſigillum cum inſignibus crucis ordinis.

Tertia dignitas eſt Prioris ſacri conuentus Calatrauæ, ad quem rerum ſpiritualium ordinis cura pertinet, in quo maior eſt Parochus, & iura Epiſcopalia in ordinis equites, & ſubiectos retinet.

Quarta eſt maioris Sacriſtæ, cuius adminiſtrator reliquias, & aurea ſacra vaſa ſeruat, atque cuſtodit.

Quinta eſt maioris operarij, qui præeſt omnibus operarijs conuentus Calatrauæ, licet hac dignitate inſignitus, hodie actu non ſeruiat.

6 Comendę huius religionis ſunt lxxxv.

Oo Qua-

7 Quarum Commẽdatarij ſi bellum ſit in Hiſpania domino Regi, cum 300. equitibus ſeruire tenentur.

8 Prioratus verò formati in quibus huius ordinis clerici deſeruiunt, ſunt xj.

In his Prioratibus, per annum ordinem probant, qui illum ſunt ingreſſuri: verum in hoc milites differunt à clericis, quòd illi per ſex menſes in triremibus domini Regis noſtri ſeruiunt, & ſic probant. Quo tempore completo, per alium menſem manere debent in conuentu Calatrauæ, vel alio, & demùm profeſsionem emittunt. Qui verò impediti ſeruire non poſſunt in triremibus domini Regis, præcedente licentia per tres menſes in conuentu Calatrauæ, vel alio miniſtrare tenentur.

Clerici vero per annum in conuentu manent, & ſic eo completo profitentur. In maiori conuentu, qui eſt Calatrauæ 30. clerici reſident.

Habet hæc religio collegium Salmanticæ, in quo Rectore incluſo, octo ex huius ordinis milites literis operam nauant.

Prima domus religionis fuit vt diximus Calatrauæ.

Habet præterea duos Procuratores generales, alterum in Curia Romana apud ſum: Pont. alterum verò in Curia Regis, apud ſuam Maieſtatem, & ſupremum ordinum tribunal.

Magiſtri redditus aſcendunt ad quingentos mille aureos, quorũ 300. mille exiguntur ex puteis argenti viui, qui omnes in ærarium regium immittuntur ad regis voluntatem.

9 Maioris commendæ redditus ſunt xj. mille aurei. Hæc commenda poſt Federici Toledi Aluę Ducis obitum collata nõ fuit, ſed eius adminiſtrator eſt D. Didacus à Corduba Regis noſtri inuictiſsimi cubicularius.

Clauerìæ maioris redditus ſunt 14. mille, & hæc fuit in Iacobum Boncompagnum Soræ ducem collata.

Prior ſacri conuentus eſt frater D. Aloyſius Aluarez à Solis, ex ordine D. Bernardi. Maior Sacriſta eſt D. Laurentius Suarez Figueroa.

Huius dignitatis redditus ſunt 3. mille aurei. Maioris operarij dignitas eſt redditus 4. mille aureorum.

Omnes Commendæ, redditus non ſunt minus aureorum mille, & vt plurimum non excedunt 4. mille præter has.

Commenda Mazaneres eſt redditus duc. 15. mille, & huius eſt Commendatarius Marchio Plieghi.

Ea quæ

Ea quæ dicitur de Bolagnos 6. mille.
De Morales 6. mille.
De Biboras 5. mille.
De las caſas de Corduba 5. mille.
Hiſpalenſis ciuitatis 5. mille.

10 Non reperio ex hac religione aliquem qui in Sanctorum numerum ſit aſcriptus, etſi multos æterna luce perfrui credendum ſit, ob eorum vitam ſanctè geſtam. Adeſt tamen in conuentu Calatrauæ ſacellum quod martyrum nuncupatur, in quo aſſeruantur reliquiæ eorum, qui pro fide pugnantes à Mauris occiſi fuere, quorum geſta ob Hiſpaniæ calamitates ſcripta non fuere.

11 Floruit tamen hic ordo plurimorum virorum armis & virtutibus inſignium, quorum referre nomina longum eſſet. Habentur tamen in hiſtoria trium ordinum cuius auctor fuit licentiatus Rades de Andrada Regis noſtri Cappellanus, & huius ordinis clericus.

Ex hoc ordine quia militaris eſt, pauci litterati exorti ſunt, quia pauci ſunt anni quod fundatum fuit collegium Salmanticæ. Numerantur tamen ex illis præcipui † D. Antonius Padiglia à Meneſes ex noſtris profeſſoribus acutiſsimus vir, qui multa iura eleganter interpretatus fuit, & deceſsit dum munere fungeretur præſidentis ſupremi ordinum Tribunalis apud Regem noſtrum.

Claruit etiam licentiatus Paramo, qui multis officijs perfunctus eſt, & cùm eſſet inquiſitor Toleti migrauit ad dominum.

Florent inter eos qui nunc viuunt licentiatus Rades Andrada, magnus hiſtoriographus, Prior conuentus Granatenſis, licentiatus Caſtegion, & licentiatus Albornoz, ambo ex Conſiliarijs ordinum ſupremi Tribunalis viri doctiſsimi. Sũt etiam clariſsimi inter verbi Dei concionatores doctiſsimi Theologhi magiſt. Hidalgo Prior Valentiæ, & Doctor Aualos Regis noſtri Cappellanus.

Duo tamen Epiſcopi in ordine numerantur, ſcilicet Don Didacus Alaua, qui fuit Cordubenſis Epiſcopus, & D. Ferdinandus Figueroa, qui nunc viuit Epiſcopus Canarienſis, magnus Theologus, & concionator,

Et ex Italis hac cruce præcipuè decoratus eſt D. Carolus Aualos Marchionis Vaſti filius.

Ex hoc ordine ortum, & augmentum habuere Alcantarienſium, & Monteſiæ religiones.

SVMMARIVM EX CAP. L.

1 *ORDO Alcantarienſium inſtituitur & quando.*
2 *Alcantaræ ordo vnde dictus.*
3 *Ordo Alcantaræ probatur ab Alexandro III.*
4 *Magiſtrorum generalium numerus.*
5 *Adrianus VI. incorporauit coronæ Caſtellæ hoc magiſterium.*
6 *D. Cæſar Aualos commendatur.*

CAPVT L.

1 AB iſto Calatrauæ ordine (vt prædiximus) augmentum, & formam recepit ordo militiæ Alcantaræ; qui prius S. Iuliani del Pereiro nuncupabatur, & hunc inſtitutum ſcriptores dicunt anno 1182. ſub Lucio III. Pont. Max. Federico I. in Occidente, Alexio II. in Oriente imperantibus, Ferdinando II. Caſtellæ, Alphonſo II. Aragoniæ, Alphonſo I. Portugalliꝑ, Philippo II. Franciæ, & Gulielmo Bono Neap. regnātibus.
2 Dictus tamen eſt † Alcantaræ militiæ ex quo D. Martinus Fernandez Quintana, qui fuit Calatrauæ Magiſter oppidum Alcantaræ cum ſuis pertinentijs, & alijs rebus quæ poſsidebantur per ordinem Calatrauæ, militibus Alcantaræ conceſsit, & hunc ſuo ordini ſubiecit, anno 1216. vt ex inſtrumento quodam, eodem fermè tempore confecto conſtat in urbe Ciuitatenſi, quæ apud Hiſpanos Ciubdad Rodrigo nuncupatur. Sic igitur tranſlata fuit ſedes Magiſtri, qui reſidebat in loco S. Iuliani del Pereiro ad vrbem Alcantaræ, & ex illa cœpit denominari ordo iſte.

3 Approbatur hæc religio per Alex. III. anno 1177. & anno 1411. tempore 31. Magiſtri relicto antiquo habitu cœpit vti cruce forma ſimili Calatrauæ, ſed viridis coloris.

4 Regebatur vt aliæ per Magiſtrum; ſed Don Ioannes à Stunica 36. Magiſter dignitati abrenunciauit, & Alexander VI. in adminiſtrationem conceſsit Regibus Catholicis, Ferdinando, & Eliſabeth.
5 † Adrianus verò V. vt diximus incorporauit magiſterium coronæ Caſtellæ.

Fue-

Fuerunt ab ordine fundato Magiſtri 36. omnes viri ſtrenui.
Floret hic ordo plurimorum militum nobiliſsimorum virtute,
6 inter quos † Don Cęſar nempe Aualos ab Aragonia Regni magnus Cancellarius, vir ſtrenuus & humaniſsimus, magni illius Marchionis Vaſti filius, qui multis dignitatibus militaribus honorificè eſt perfunctus; & multi alij in Hiſpania, quorum nomina ſcire non valui.

SVMMARIVM EX CAP. LI.

1 *MONTESIAE ordo quando ortum habuit, & vnde dictus.*
2 *Ioannes XXII. ordinem confirmauit.*
3 *D. Petrus Ludouicus Galzeran de Borgia Magiſter Monteſiæ.*
4 *Religionis habitus.*

CAPVT LI.

1 MONTESIÆ alius ordo eſt in Hiſpania, hic enim ortum habuit Valentię anno 1312. ſub Ioanne XXII. Ludouico IV. Bauaro imperante in Occidente, & Andronico in Oriente: Alphonſo XI. Caſtellæ & Leonis, Iacobo II. Aragoniæ, Dionyſio Luſitaniæ, Ludouico VI. Franciæ, Roberto verò Neapolis regnātibus; ob defectum militum templi, & ex rebus illius religionis fuit ditatus, & prima domus in caſtello Monteſiæ fundata fuit, à quo nomen ordo ſortitus eſt.

2 Hunc ſub Calatraue ordinis regula conſtituit Ioannes XXII. qui & illum confirmauit: ſed iuriſdictioni illius non eſt ſubditus, licet aſsiſtant duo milites Calatrauæ in Capitulo nomine Magiſtri, & vnus ex Abbatibus S. Crucis, vel de Baldina, qui ſunt Ciſtercienſes, & confirmant ſtatuta in Capitulo.

3 Habet ſuum Magiſtrum quem adhuc retinet, qui eſt D. Petrus Ludouicus Galzaran de Borgia, cum quo fuit diſpenſatum, vt vxorem duceret, quam non poſſunt milites huius ordinis ducere, & fuerunt hucuſque 17. Magiſtri.

4 Habitus eſt crux rubei coloris vndique æqualis abſq; aliquo ornamen-

namento; verùm magiſter aliquantulum maiorem geſtat, & latiorem in extremitatibus. Et hæc de ordine iſto habere potui.

SVMMARIVM EX CAP. LII.

1 *ORDO militiæ Ieſu Chriſti in Luſitania ortum habuit, & quo tempore.*
2 *Habitus religionis.*
3 *Hæc religio magnos habet redditus in Luſitania.*

CAPVT LII.

1 IN Luſitania etiam militum ordo qui Ieſu Chriſti appellatur, à Ioanne. II. vt Mauris Beticam eo tempore poſsidentibus reſiſterent, ac repugnarent inſtitutus fuit anno 1.3 2 6. in Occidente imperante Ludouico IIII. in Oriente verò Andronico, & Michaele filio, Caſtellæ Alphonſo XI. Aragoniæ Iacobo II. Portugalliæ Alphonſo IIII. Galliæ Carolo V. Neap. Roberto regibus.
2 Rubei coloris crucem vndiq; æqualem ad extremitates virgulas habentem, & auro ornatam geſtant milites.
3 Magnos habet redditus, & in dicto Portugalliæ regno tam viget.

SVMMARIVM EX CAP. LIII.

1 *ORDO militiæ Diui Stephani à Coſmo Medices Florentiæ Duce inſtituitur.*

CAPVT LIII.

1 ALia quoq; religio militum nempè D. Stephani, B. Benedicti ſeruat regulã. Hęc anno 1561. à Coſmo Medices magno Florentiæ duce, Senarumq; Principe inſtituta fuit ſub Pio IV. à quo fuit ordo confirmatus, imperante in Occidente Maximiliano II. Auſtriaco, in Hiſpania, & vtraq; Sicilia Philippo II. regnante, & Portugalliæ Sebaſtiano. Fuit etiã à ſum. Pôt. ſtatu-

ſtatutum vt Duces Florentiæ magni Magiſtri authoritatem haberent; eſtq; nunc Sereniſsimus Ferdinandus, qui ante fuit Illuſtriſs. Cardinalis, ſed eccleſiaſtico ordine minimè inſignitus.

Horum militum virtutem Turcarum piratę quotidie experiuntur; nam quatuor triremibus non modo illos captiuos ducunt, verũ ipſius Conſtantinopolis ſuburbia aliquando vexant.

Vxores ducunt, & eorum conuentus vbi Vicarius generalis Magiſtri reſidet, eſt in ciuitate Piſarum, vbi religioſorum more viuũt; de quo in lib. eorum conſtitutionum.

SVMMARIVM EX CAP. LIV.

1 *Aliqua de laudibus B. Franciſci.*
2 *Ordo S. Franciſci quo tempore inſtituitur.*
3 *Innocentius III. & Honorius III. ordinem confirmant.*
4 *Monialium regula inſtituitur, ampliatur, & reformatur.*
5 *Ordo monialium ſanctiſſimæ Conceptionis ſub regula B. Claræ inſtituitur.*
6 *Tertiarius ordo à Beato Franciſco inſtituitur.*
7 *Ordo tertiarius monialium à Comitiſſa Ciuitellæ reformatur.*
8 *B. Franciſcus moritur, & ſepelitur.*
9 *Ordo. B. Franciſci reformatur pluribus temporibus, quod ſucceſſiuè ponitur.*
10 *Ordo B. Franciſci de obſeruantia à Beato Bernardino, & Ioanne Capiſtrano nimis augetur.*
11 *Leo X. Pont. Max. Generalatum ad obſeruantes, & ſigillum tranſtulit.*
12 *Pius V. Pont. Max. omnes de obſeruantia religiones vniuit, & Generali de obſeruantia ſubmiſit.*
13 *Frater Franciſcus Gonzaga laudatur, & num. 30.*
14 *Cappucini incipiunt.*
15 *Differentia quæ eſt inter obſeruantes, & Cappucinos.*
16 *Prouinciarum obſeruantium numerus.*
17 *Conuentuum, & Fratrum de obſeruantia numerus.*
18 *Monaſteriorum monialium numerus.*
19 *Monialium numerus.*
20 *Generalium numerus.*
21 *Vicariorum generalium de obſeruantia numerus.*
22 *Protectorum religionis numerus.*
23 *Summorum Pontificum, Cardinalium, Patriarcharum, & Epiſcoporum numerus.*

Docto-

24 *Doctorum qui ſcriptis religionem illuſtrarunt numerus, & aliquorum nomina.*
25 *Fr Fœlix Perettus, poſtea Sixtus V. Pont. Max. commendatur.*
26 *Fr Franciſcus Panigarola Epiſcopus Aſtenſis.*
27 *Fratres huius ordinis multa præclara in India tam orientali, quàm occidentali ſanctiſsimè geſſerunt.*
28 *Paulus Regius Epiſcopus Vici æquenſis.*
29 *Beatarum ſecundi, & tertij ordinis S. Franciſci numerus.*
30 *Beati ſecundi ordinis S. Franciſci.*
31 *Martyres qui noſtris ferè temporibus martyrio diuerſis in temporibus coronati ſunt.*
32 *Religioſi S. Franciſci ſunt in Terra ſancta, vbi quatuor habent monaſteria.*
33 *Conuentualium S. Franciſci ordo.*
34 *Reformati ex ordine Conuentualium nouiſſimè oriuntur.*
35 *Sixtus V. Pont. Max. pluribus nominibus dignus commendatur.*
36 *Conſtantius Sarnanus Cardinalis Illuſtriſſimus commendatur.*
37 *Cappucinorum ordo.*
38 *Habet ſuum Generalem qui ad ſexennium durat.*
39 *Prouinciarum, Conuentuum, & religioſorum Cappucinorum numerus.*
40 *Fr Fœlix, & fr. Ioannes laici Cappucini cum magno ſanctitatis odore proximis his temporibus deceſſerunt.*
41 *Fr Lupus Cappucinus laudatur.*

CAPVT LIV.

1 QVARTO & vltimo loco deſcribenda nobis remanet Seraphici, ac glorioſi Patris noſtri Franciſci religio, cuius pauperrima, ſanctiſsima & humillima vita omnibus nota ac manifeſta eſt. Quis enim eius laudes exprimere vnquam pro dignitate poſſet? quem ipſe dominus noſter tot euidentibus ſignis clarificauit; aut quis vnquam ita Chriſti Domini noſtri veſtigia ad literam vt ipſe ſectatus fuit? cuius ortum annunciat Angelus, in ſtabulo naſcitur, mundo adhuc adoleſcens relicto, ita Domino adhæſit, vt nec patris minæ, matris lachrimæ, auri cupiditas, aut dæmonum tentationes a-

monere potuerint, & demum vt eius laudes vnico verbo complectar, Chriſti domini noſtri ſtigmatibus inſignitus ad ſuperos euolauit. Sed quid ago, qui eius laudes impolito calamo obſcurare potius quàm aut explanare, aut pro voluntate poſſum extollere, Predicent igitur eius encomia Angeli, cuius virtutem Chriſtus ipſe dominus noſter ſacratis plagis oſtendit. Patefaciant Seraphin eius ardorem qui illos in amore æquauit; quadere inter primas cœli ſedes locum obtinuiſſe piè credendum eſt, vbi tripl:ci conſpicitur ornatus aureola.

Miracula eius narrent populi, & eius meritis gaudeat Eccleſia, exultet Chriſtiana religio, quæ tanti patris auxilio eiuſq; filiorum virtute indignationē effugit domini, & priſtinum religionis candorem recuperauit. Sed cùm eius tam nota ſit ſanctitas & ſumma in illum Chriſtianorū deuotio, illud addam me huius patris Domini, ac protectoris auxilio, quem poſt Virginē glorioſiſsimam veneror à multis liberatum periculis, multaſq; gratias obtinuiſſe. Huius tamen illuſtriſsimæ religionis laudes, & amplitudo in conformitatibus trium ordinum in chronico à Reuerendiſſ. fr. Mario Oliſipponenſi, nūc meritiſsimo Portuenſi Epiſcopo cōpoſito, & ab Illuſtriſs. & Reuerendiſſ. fr. Franciſco Gonzagha ordinis obſeruantiæ, dū hæc ſcriberē generali Miniſtro, nunc autē Papiæ Epō digniſs. in ſua preclara, & laborioſa ordinis deſcriptione exprimuntur.

2 Hic igitur vir omni ſanctitate plenus duodecim ſibi annumeratis ſocijs ordini ſuo initium dedit anno 1209. in ciuitate Aſsiſſij, eodem fermè tempore, quo Dominicus ordinē ſuum inſtituit, ſub Innocentio III. & ijſdem imperantibus, ac regibus quos in illius ordinis deſcriptione retulimus; qui Pontif. Max. cùm votis Franciſci, & Dominici aſſentire recuſaret, baſilicam Lateranenſem cadentem ab iſtis ſanctiſsimis viris ſuſtineri noctu vidit in ſomnijs; eos igitur mane accerſiri iuſſit, & ordinis inſtituendi facultatem conceſsit.

3 Cuius ſum. Pont. Innoc. ſucceſſor Honorius III. ordinem confirmauit, & mendicantium numero adſcripſit eodē tempore quo Dominici regulam approbauit.

4 Poſt quem iam feliciter ordinem inceptum, regulam quoque mulieribus, religioſam vitam ſequi deſiderantibus præfixit anno 1212. quæ Clariſſarum à B. Clara Aſſiſinate dicta fuit, per quam nihil eis proprium habere licebat; quod tamen Innocentius IIII. anno 1245. ad quarundam monialium inſtantiam mode-

ratus eſt, proprium in communi habere concedens, licet poſtea eiuſdem B. Claræ precibus reuocauerit, quamuis Vrbanus Papa IIII. idem fuerit poſtea elargitus, alteram ſororibus mitiorem conſtituens regulam, quæ ſecunda dicitur, eiuſque profeſſores Vrbaniſtæ appellantur.

Hanc tamen collapſam regulam Colecta quędam Burgunda ſoror Tertiaria priori reſtituit candori, plura monaſteria in Gallia, & ſuperiori Germania, multis laboribus & difficultatibus reformans, & in priſtinum ſtatum reſtituens.

5 Alia quoque eſt monialium religio, ſub Conceptionis B. Virginis inuocatione. & B. Claræ regula, cui Beatrix à Silua Luſitana initium præbuit anno 1490. ſub Innocentio VIII. Maximiliano I. imperante Romanis, regnantibus in Hiſpania Ferdinando, & Eliſabeth regibus Catholicis, Portugalliæ Ioanne II. Franciæ Carolo viij. & Neapolis Alphonſo ij.

6 Pius tamen pater, non tantũ viris, ac fœminis religioſam, ac arctam vitam profiteri volentibus prouidit, verùm & alijs in ſeculo manẽtibus vxoratis, & ſolutis pia ſua charitate ſuccurrit. Præfixit ergo eis, qui religioſo deſiderio arderent, certã viuendi normam anno 1221. Honorio iij. ſedente; in Occidente Federico ij. in Oriente verò Petro Antiſiodorenſi imperantibus: atque Caſtellæ Alphonſo jx. Aragoniæ Iacobo ij. Portugalliæ Alphonſo ij. Franciæ Philippo ij. & eodem Federico Imperatore Neapolis regnantibus, quæ pœnitentium, ſiue Tertiariorum S. Franciſci dicitur, ab eodem Honorio iij. confirmata.

7 Cùm ergo hæc ſacra Tertiariorum fraternitas in dies creſceret, per deuotam Angelinam à Fermis, Ciuitellæ apud Brutios Comitiſſam (quæ cũ pluribus iuuenculis Fulgineæ, quæ Vmbrię ciuitas eſt, monaſterium ingreſſa fuit) tribus votis emiſsis illuſtrata fuit, imo Tertiariorum ordini, qui nunc ſic nuncupatur dedit initium; ad cuius exemplum plura in multis Italiæ partibus erecta fuere monaſteria, cùm mulierum tũ quoque virorum: qui tandem ordo à Leone X. anno 1521. die 20. Ianuarij confirmatus alijs regulis longè ab illis, quibus regebatur diuerſis aſtrictus fuit.

8 Quibus ſic piè, ac ſanctè peractis, ſuorum laborum prӕmium accepturus Redemptori animam glorificandam reſtituit, & corpus ſacris ſtigmatibus ornatum venerandũ nobis reliquit, quod in loco vbi delinquentium corpora ſepeliebantur iuſsit humari, & ex voto accidit: illum namque locum eius fratribus Aſsiſsinatenſes ciues dona-

donauere vbi ingens templum, & monaſterium à fratribus Conuẽtualibus habitatum; piorum virorum eleemoſinis inceptum, ſummorum Pontificum liberalitate perfectum extitit. Quod quidem tripartitum in ſuperiorem, mediam, ac infimam eſt partẽ, in qua corpus B. patris extat ſepultum, ad quam nulli patet acceſſus; reliquas verò duas partes licet inuiſere, pro vt mihi licuit anno, quo hæc ſcriberem proximè præterito qui fuit 1584. 7. idus Februarij. Frãciſcus verò in ſanctorum numerum eius probitate nota relatus fuit à Gregorio IX. anno 1236. imperante Romanis Federico II. Græcis Ioanne Comneno, & regnantibus Caſtellæ Henrico I. Aragoniæ Iacobo II. Portugalliæ Sancio II. Franciæ Ludouico IX. & eodem Federico Neapolis.

9 Hic autem præclarus ordo aliqua cùm ex parte collapſus eſſet immobilia poſsidendo ab aliquibus eius familiæ fratribus Cęſareo quodam duce, à quo, & Cæſareni dicti ſunt primùm fuit reformatus anno 1244. Alia huius ordinis cœpit reformatio anno 1294. ſub Celeſtino V. Adulpho Romanis imperante, à duobus fratribus Angelo ſcilicet Anteſignano, & Angelo de Cingulo, qui Clareni ex eo dicti ſunt, quòd primum in monte claro habitare cæperũt. Hi tamen fratres Angeli morte diuiſi à fratre Gentili à Spoleto, & Paulo de Trincis reformantur anno 1368. in prouincia S. Franciſci, à quo tempore regularis creuit obſeruantia ſub Martino V. qui multis ordinem fauoribus proſequutus fuit.

Nec modo in Italia priſtinum inſtitutum plures amplexi ſunt, vt rumetiam in Gallia nonnulli ſui ſtatus zelatores regulam puram, abſque ſummi Pontif. diſpenſationibus, ac priuilegijs ſeruare cœperunt anno 1388.

Eodemque fermè tempore in Hiſpania Spiritus ſanctus ad idem impulit Petrum Villacretium, ac Petrum Pincianum Conuentualiũ familiæ profeſſores, quæ reformatio à Petro Sanctoyo fuit nimium aucta, ac illuſtrata.

Et anno 1392. apud Luſitanos alia cœpit regularis obſeruantiæ inſtitutio, à fratribus Didaco Arias, & Gũdiſlao Marino, & alijs Caſtellanis, & Gallecibus patribus.

Et 30. annis poſt inceptã reformationem à fratre Paulo de Trincis, in Prouincia S. Angeli huius Regni, quæ dicitur Capitanata arctiſsima cæpit reformatio ac viuendi norma ſub B. patre, fratre Ioãne à Stronconio, & fratre Thoma Florentino profeſsione laico, qui patres de ſancto Euangelio fuere appellati.

Coletanorum alia fuit reformatio à Coleta muliere illa piiſsima (quæ Clariſſas reformauit vxores) ſic dicti, de qua ſupra in ſecunda regula meminimus, quæ cœpit anno 1410.

Et Amadei, qui Mediolani à B. Amadeo Luſitano viro ſanctiſsimo ac nobiliſsimo, inſtitutum & nomen habuere, anno 1460. cœperunt.

Denuo autem ordinē in Italia frater Petrus Caperolus reformauit, qui & Caperolanis fratribus nomē dedit anno 1477. ſub fratre Petro à Neapoli Ciſmontanæ familiæ generali Vicario.

Hi tamen omnes qui à proprijs regebantur Vicarijs ſub Genera-
lis conuentualium Miniſtri obedientia, fratribus de obſeruantia
10 adhæſere †. qui de obſeruantia ordo à B. Bernardino de Senis, &
B. Ioanne à Capiſtrano ſanctiſsimis viris, nimium & in Italia, &
in Gallia, Germania, ac Polonia auctus; ac reſtitutus fuit anno
1440. cum Eugenius IIII. Pontifex eſſet maximus, & Roma-
norum Imperator Federicus IV. Auſtriacus, & Græcorum Io-
annes Paleologus, & regnis Caſtellæ & Aragoniæ D. Ioannes II.
Portugalliæ Odoardus, Neap. Ioanna II. & Franciæ Carolus VII.
præeſſent, calopodijs ligneis, quibus nunc vtuntur additis, quod in
Italia tantum ſeruatur. in cæteris vero regnis calceis, ex ſuperiori
11 parte inciſis pedes cooperiūt, quod & poſtea à † Leone X. Pont. max.
anno 1517. fuit confirmatum; de cuius præcepto ſigillum & Mini-
ſtri generalis electio, ac nomen ad obſeruantes tranſlata fuere; fra-
tribus tamen conuentualibus Vicarij (prout obſeruantibus erat
prius conceſſum) eligendi fuit tributa poteſtas, nō tamen ſub ge-
12 neralis Miniſtri obedientia. Quod tandem feliciter † Pius Quintus
Pōt. Max. ſequutus, omnibus nominibus ſublatis, & prouincijs quæ
inter ſe diuiſæ erant ſimul iunctis, ſub obſeruantium nomine ge-
nerali eorum Miniſtro ſubdidit poteſtati, pro vt hæc omnia latius
pertractauit Illuſtriſs. ac Reuerendiſs. vitæ probitate præclarus vir
13 † frater Franciſcus Gonzagha, in eleganti & accurata ordinis ſui
deſcriptione, in prima parte.

14 Demum alia inſignis cœpit reformatio, quę Cappucinorum fuit
nuncupata, anno 1525. Romanam Eccleſiam gubernante Clemēte
VII. imperante inuictiſsimo felicis recordationis Carolo V. eo-
demque Hiſpaniæ, vtriuſque Siciliæ, noui orbis, & aliorum regno-
rum domino, Luſitaniæ Ioanne III. & Franciſco Valeſio Galliæ; cu-
ius author fuit frater Matthæus Baſcius regularis obſeruantiæ alū-
nus, vir in vita, & poſt mortem præclarus, in cœnobio montis Leo-

nis vlterioris Calabriæ Prouinciæ, viliori indutu & ſimplici amictu & piramidali cuculla, quam capucium vocant ad diuerſitatem additis. Hunc religioſum virum frater Ludouicus à Foſſambruno & eius frater vterinus ſunt ſequuti, & alij religioſiſsimi fratres, & primum conuentum ab Illuſtriſ. Catherina Cibò Camerini Ducisſa, Clementis VII. authoritate accedēte obtiuuere anno 1526. die 28. Maij; & anno ſequenti frater Ludouicus à Foſſambruno primus Vicarius generalis cōſtituitur; à quo ſcilicet tempore hæc ſacra Cappucinorum religio ſuas radices firmiſsimè ita iecit, vt Franciſci iā rediiſſe tempora affirmare poſsimus.

15 Hæc ſacra Religio, quæ ſub vno regitur generali Miniſtro, & duobus generalibus Vicarijs conuentualium ſcilicet, & Cappucinorum tripartita eſſe videtur, inter obſeruantes ſcilicet, conuentuales, & Cappucinos, inter quos eam quæ traditur differentiam ponere non recuſamus, ne vel iſtos, vel illos meliores quis iudicet, eos taxando cur à ſancti Patris regula deuiaſſe videantur. Illa eſt igitur differentia, nam conuentuales diuerſis ſummorum Pontificum priuilegijs, conceſsionibus, & diſpenſationibus potiuntur; obſeruantes licet Diui Franciſci regulam ad litteram ſeruent: iuxta tamen ſummorum Pontificum declarationem viuunt; Cappucini vero his omnibus ſublatis eam ad corticem ſeruant. Sed de obſeruantibus primò ſermonem habeamus.

16 Quorum obſeruantium religio in octuaginta vnā Prouincias diuiſa eſt, quarū 30. vltra-montanæ, aliæ vero 51. citra-montanæ ſunt iuriſdictionis. Earū vero nomina, & inſignia ſi quis ſcire cupit eūdem videat Illuſtriſ. Gonzagam in loco præallegato.

17 Continet præterea duos mille & tres conuentus centum & decem deductis, qui in Prouincijs enumeratis ob hæreticorum, & infidelium prauitatem vaſtatis non connumerantur; neque in hac comprehenduntur ſumma, conuentus prouinciarum Hiberniæ, Scotiæ, Daciæ, & Angliæ, & Saxoniæ, qui erant 101. quia Prouinciæ illæ inter alias connumerantur, cùm nullum in eis religionis, nec Chriſtianæ, nec Franciſcanæ remanſerit veſtigium.

Fratrum verò huius congregationis numerus eſt 31696.

18 Et quia de monialibus ſupra verba fecimus, cùm omnes ſanctæ Claræ ordinis ab iſtis obſeruantibus patribus gubernentur, eorum

19 monaſteriorum numerus eſt 635. Monialium verò quæ in ijs habitant

habitant tum Clariſſarum de prima regula, tum Vrbaniſtarum de ſecunda, Tertiariarum, & Conceptioniſtarum numerus eſt 24294.

Prima huius religionis domus eſt S. Mariæ de Angelis: ſed prima auctoritate eſt Pariſina, quam incolunt 422. fratres, quorum maior eſt pars Philoſophiæ, ac Theologiæ operam dantium.

Generalis Miniſtri adminiſtratio tempore olim non arctabatur vſque ad Leonem X. anno 1517. à quo ſexannorum fuit tempus præſcriptum. Pius tamen V. vſque ad 8. annos dilatauit. At Sixtus V. Pont. Max. priſtinum ſexannorum tempus eis præfixit, & hic Generalis ſuum conſtituit generalem Vicarium, quãdo vltra-mõtanus eſt citra-montanum, & è contra.

20 Habuit hæc ſacra religio à B. Franciſco, vſque ad eum qui nunc generalis Miniſtri fung. officio 58. Miniſtros; & quia ante Miniſterij nomen, authoritatem ac ſigillum à Leone X. ei traditum, per Vi-

21 carios generales diximus gubernari, eorum numerum omittendũ non putaui qui eſt 53. quorum 28. vltra-montanis, reliqui verò 25. citra-montanis patribus obſeruantibus præfuere.

22 Protectores habuit 27. vſque ad hunc, qui eſt Illuſtriſsimus, ac Reuerendiſsimus Hieronymus Matthæius religioſiſsimus, & prudentiſsimus Cardinalis.

23 Summos Pontifices 4. Sixto V. à Montealto Conuentualium congregationis incluſo, & aliorum hæc ſunt nomina, Nicolaus IV. Aſculanus, Alexander V. Cretenſis, & Sixtus IV. Ianuenſis.

Cardinales 34. Patriarchas 15. & Epiſcopos quamplurimos, & hodie vnum tantum Cardinalem ex Conuentualibus Illuſtriſſimum fratrem Conſtantium Sarnanum, de quo infra meminimus.

24 Doctorum qui ſua ſcripta ad eruditionem aliorum ediderunt eſt numerus 293. inter quos Alexander de Ales, qui primus ſummam in quatuor partes diuiſam edidit, & modum per oppoſitiones & reſponſiones quem D. Thomas ſequutus eſt adinuenit, & plura alia ſcripſit. Sanctus Bonauentura Cardinalis qui multa in lucẽ prodidit opera, inter quæ ſummè laudat Ioan. Gerſon: breuiloquium & itinerarium mentis in deum. S. Bernardinus de Senis concionator inſignis plura opuſcula conſcripſit. Frater Landulphus Caracciolus Neap. Archiepiſcopus Amalphetanus ſcripſit ſuper 4. ſent. in 4. Euangelia, in epiſt. ad Hebræos, in Zachariam, & ſermones de tẽpore. Frater Franciſcus Ximenius à Ciſneros S. R. E. Cardinalis & Toletanus Archiepiſcopus, nouum ac vetus teſtamentum quadruplici lingua hebraica ſcilicet, caldaica, græca, & latina mul-

tis

tis laboribus edendum curauit, Nicolaus Liranus, Scotus, Angelus à Clauaſio, Bartholomæus Albicij, qui 30. volumina conſcripſit, frater Bertrandus à Turre Cardinalis, & alij multi. Et ex nouiſsimis frater Antonius Gueuara Epiſcopus Mondonieti, Quinti Caroli imperatoris Chroniſta, & à conſilijs; frater Alphonſus à Caſtro hæreticorum acerrimus inſectator librum de iuſta hæretico-
25 rum punitione conſcripſit; † frater Fælix Perettus dum hæc ſcriberem Sum. Pont. Sixtus V. plures conciones elegantes, ac pias hetruſca lingua, dum apud hos religioſos degeret conſcripſit: vir equidem Iuſtitiæ zelator, pacis author, vitiorum expugnator, religionis Chriſtianæ propagator, & Pontificie dignitatis ſemper Au-
26 guſtus; † frater Ioannes Vollera Neap. lepidiſsimus, ac doctiſsimus concionator; frater Marcus ab Vliſippone Neopontuenſis
27 nunc Epiſcopus, qui chronicam ſuæ religionis edidit: † & frater Franciſcus Panigarola Mediolanenſis, omnium ferè nunc tempeſtate noſtra concionatorum facilè Princeps, Aſtenſis Epiſcopus, qui 18. lectiones aduerſus Caluinum doctiſsimè conſcripſit, & alia multa, quæ maximo omnium conſenſu leguntur; & frater Franciſcus Gonzagha, de quo ſupra latius meminimus ſui ordinis Generalis, nunc Cephaulæ Epiſcopus, librum nouiſsimè conſcripſit, in quo elegantiſsimè ſui ordinis originem, inſtitutum, progreſſus, & ſtatum, particulares conuentus, & omnia quæ inibi ſunt notabilia deſignan-
28 tur, † vbi latè geſtorum per fratres ſui ordinis in India tam occidentali, quàm orientali meminit, plures ſanctorum patrum, qui eam ad fidem conuertendam primi omnium migrarunt breui, ac eleganti ſtilo conſcribens; quorum ego & vitam, & in fidei plantatione geſta non potui non mirari, qui nullis parcendo laboribus ac periculis, pro ea propaganda ſuorum corporum mortificationi & contemplationi ita incumbebant: vt quietè in monaſterijs vitam gerentes aliud facere accuratius non poſſent; frater Ruphinus à Capua, vir doctiſsimus & vitæ probitate clarus. Nec omittendus eſt frater Auguſtinus de Cupitis Ebolitanus, omnibus virtutibus ornatus, qui multis annis & prædicatoris, ac Theologi Franciſci Medices magni Ducis Hetruriæ munere functus eſt. Scripſit tria poemata elegantiſsima, quorum duo, Catharina martyrizata, & Rithmi ſpirituales, iã prælo ſunt tradita: tertium autem omnium pulcherrimum, cuius titulus eſt Virgo incoronata, breuiſsimè tradendum ſperamus. Scripſit & alia multa. Floret in Hiſpania frater Aloyſius de Mieſes optimus Theologus, maximuſque concionator, quę

ciuitas iſta nouit in aduentu peritiſsimi, ac optimi viri Gomeſij à Meſcua inuictiſsimi regis noſtri Philippi in ſupremo R. Cam. Summ. huius Regni prætorio conſiliarij, quem preſidentem vocant.

Quòd ſi doctorum numerum, atque nomina poſuimus, erit non ab re ſanctorum, ac beatorum numerum deſcribere.

Sunt ergo inter ſanctos connumerati 20. & ex monialibus duæ, inter quos Antonius Bernardinus, Bonauentura, Ludouicus, & nũc S. Didacus Complutenſis à Sixto V. catalogo aſcriptus v. nonas Iulij: 1588.

Beatorum numerus eſt 31.

Ex quibus B. Ioannes Neap. martyr in Syria, Ioannes à Capiſtrano prædicator inſignis, qui Germaniam, Poloniam, & alias ſeptentrionales partes reformauit, & ad vitæ melioris frugem reduxit. In Syria miraculis claruit B. Leo ſancti patris Franciſci confeſſor & Cancellarius, cui ſanctus pater his benedixit verbis, cùm magna tentatione dæmonis vexaretur: Benedicat tibi dominus, & cuſtodiat te, oſtendat faciem ſuam tibi, & miſereatur tui, conuertat faciem ſuam ad te, & det tibi pacem, Dominus benedicat fratrem Leonem. Quæ verba ſancti patris manu ſcripta in conuentu Aſsiſij ei dicato vbi eius corpus eſt humatum conſeruantur, quæ vidi, & veneratus fui; & B. Iacobus à Marchia, cuius ſacratum corpus Neap. in Eccleſia S. Mariæ nouæ in cappella magni Capitanei (vulgo nuncupati) ord: minorum de obſeruantia colitur, cuius vitam proximis his diebus poſt hæc ſcripta in lucem edidit reuerendiſsimus, & accuratus
30 diſsimus, & accuratus † Paulus Regius meritiſsimus Epiſcopus Vi
ci Æquenſis.
31 Beatæ ſecundi, & tertij ordinis 38. inter quas B. Agnes S. Claræ
ſoror, B. Clara de monte Falco. B. Sancia Roberti regni huius Nea-
32 politani regis vxor, & B. Eliſabetha Romanorum imperatrix.
Beati ſecundi ordinis 19.
33 Martyres qui noſtro fermè tempore martyrio coronati ſunt in
Gallia, Germania, Anglia, Hybernia, & vtraque India, ſunt 141.
inter quos B. Ioannes Tapia anno 1556. martyrio coronatur.
In India occidentali 12. ſed alios ponit frater Marcus Oliſipp. in
chroni: ordinis.
34 Vnum tantùm de hac ſacra religione, (quod admiratione dignũ
eſt) non omittam, quòd patres iſti terram ſanctam ab infidelibus, &
crudeliſsimis Chriſtiani nominis inſectatoribus poſſeſſam, quietè
ac pacificè incolunt, ſpiritualia pabula Chriſtianis inibi ſeruitute,

aut

aut mercium cauſa habitantibus ac peregrinis miniſtrantes, ſuam ad literam regulam ſeruantes, etſi multis id fiat laboribus & periculis. Quod non ſine magna Dei prouidentia fieri credendum puto: ex quo aliquando in Chriſtianorum iuriſdictionem loca illa pia, & religioſa ſalutis noſtræ monumentis ſignata futurum eſſe vt perueniant ſperare debemus; cùm per ſuos colonos Franciſcanos fratres vineam ſuam poſsideri ne præſcriptionem, & ignorantiam infideles allegare poſsint voluerit dominus. Habent enim eo in loco fratres iſti quatuor monaſteria, vnum ſcilicet Hieroſolymis, quod ſancti Saluatoris nuncupatur, in locum illius, quod in monte Sion poſsidebant deuotiſsimum à Tirannis eis conceſſum, & in hoc 25. fratres inhabitant; ſecundum eſt glorioſum Chriſti ſepulchrum, quod fratres quatuor, qui à dicto S. Saluatoris conuentu ducuntur, & per trium menſium ſpatium inibi clauſi intus ſepulchrum per feneſtram cibum capientes à fratribus S. Saluatoris morantur; tertium habent Bethelem B. Catherinæ dicatum, in quo 8. fratres commorantur; quartum in valle Ioſaphat, in quo eſt eccleſia multis ornata reliquijs, & plurimorum quoq; piorum locorum. Ad eas cura ſpectat, montis ſcilicet Olíueti, Iordanis, montis Sion, & aliorum de quibus per Illuſtriſs. Gonzagam loco cita: pri. par.

Verùm nec modò in terra ſancta, ſed etiam in inſula Pera Conſtantinopolis proxima decem eorum commorantur, & Chriſtianis ibi degentibus ſacramenta miniſtrant. Item ex illis qui Hieroſolymis habitant, quatuor Aleppum, bini aut tres mittuntur Tripolim, Suriacum, & totidem Alexandriam, & duo vel tres Cayrum, vt mercatoribus, alijſq; Chriſtianis ibi exiſtentibus pabula præbeant ſpiritalia. Et hæc de obſeruantibus.

35 Adeſt etiã Conuentualiũ ordo præclarus, cuius fratres, licet B. Franciſci regulam ad literã non ſeruent, ob priuilegia & diſpenſationes ſum: Pont. religionem tamen Chriſtianam vbiq; locorũ ſcriptis, prædicationibus, & bonis monitis adiuuant atq; augent.

Hæc ſuum habet Generalem, & Prouincias diuiſas, plura etiam monaſteria, & fratrum copioſum numerum, quorum omnium aliam notitiam habere non valui.

36 Ex hoc tamen ordine paucis ab hinc annis nonnulli fratres arctioris vitæ cupidi primam regulam ad literam ſeruare conſtituentes, habitum aſſumpſere viliſsimum, & monaſteria ſibi ædificare cæperunt, ſub obedientia tamen miniſtrorum Conuen-

tualium, quorum numerus iam in Italia ita creuit, vt Prouincias habeant, & plurimos conuentus:& præſertim Neapoli in D. Luciæ de mõte magnum extruxere cœnobium. Creſcunt in dies & magno probitatis odore viuunt.

37 Hic nobis ordo produxit Sixtum V. omnium poſt Petrum Pontificem maximum, cuius præclara geſta altiori calamo, & particulari indigerent hiſtoria: hic enim Pontificatus ſui primo ingreſſu vrbem, & Eccleſiæ Romanæ ſubditas prouincias, facinoroſis hominibus, ſicarijs, & ſtratarum graſſatoribus (quibus abundabant) purgauit, & liberauit: cuius exemplo monitis & exhortationibus commoti cæteri Italię principes, id bonum amplexi in ſuis dominijs ſunt exequuti. Sacra templa reſtaurauit, ciuitatem Romanam ędificijs maximis, obeliſcis, aqueductu, vijs, & fontibus ornauit, ritus Eccleſiaſticos auxit, & reformauit, ærarium Romanæ Eccleſiæ ditauit, & alia innumera celeberrimi Principis opera præclara geſſit.

38 Produxit etiam Illuſtriſsimum & Reuerendiſsimum F. Conſtantium Sarnanum à Sixto V. inter Cardinales annumeratum, virum doctiſsimum ac religioſiſsimum.

Plurimis etiam floret Epiſcopis, inter quos Reuerendiſsimus Toſsignanus Epiſcopus Venuſinus, qui ordinis cronichon ſcripſit: Reuerendiſsimus Marius acceptura Epiſcopus Caſtri; & viris doctiſsimis quorum habere nomina hucuſq; non valui.

39 Supereſt nunc vt de Cappucinorum ordine aliqua dicamus, quæ ad particularem eius notitiam attinent, cùm de eius origine ſuprà actum ſit.

40 Regitur etiam hæc congregatio à ſuo Generali, qui nunc eſt frater Silueſter à monte Leone, vir omnibus numeris abſolutus, cuius adminiſtratio per triennium durat.

41 Prouinciarum numerus eſt xxvij. conuentuum vero *662*.

Fratres vero qui reperiebantur anno 1587. numerum claudebant *6600*.

Floret hæc congregatio plurimorum ſanctiſsimorum virorum numero, inter quos noſtris temporibus anno 1587. Romæ frater

42 Fælix, & Neap. frater Ioannes Illiricus ambo laici maximo iſtorũ populorum concurſu, & deuotione in eorum morte, vt ſancti venerati ſunt, quia eorum vita admirabilis fuit.

In huius tamen congregationis extollenda virtute, & ſanctitate non inſiſto, quia omnibus notiſsima eſt, & cum hac communi noti-

tia pertranſeo.

Illuſtratur etiam pluribus doctiſsimis viris: ex quibus nunc duo inſignes prædicatores Hiſpani, quorum alter frater Lupus doctiſsi-
43 mus & Apoſtolicus concionator verè animarum prædator ad Chriſtum paſtorem optimum, notiſsimus in Hiſpania, Italia, & Francia, & vir maximę probitatis: Alter verò frater Petrus Trigoſus, qui dum multis annis in Societate Ieſu manſiſſet, arctioris vitæ cupidus ad hanc religionem migrauit, maximus Theologus, feruentiſsimus Prædicator, & ſui corporis aſperrimus caſtigator; linguarum peritiſsimus, in Flandria, Hiſpania, & Italia notiſsimus. Scripſit in D. Bonauenturam doctiſsimos Comentarios, & monaſterium Neapoli fundauit; in quo Hiſpanorum filiæ bonis & religioſis imbuendis moribus donec, vel matrimonio copulantur, vel monachali induantur habitu ſunt aſſeruandæ: Hic bonis operibus plenus dum hæc prælo tradidiſſem migrauit ad dominum magno omnium dolore.

Sunt & alij plurimi, quorum nomina propter iſtorum patrum humilitatem habere non potui; de illis tamen qui animam Saluatori reſtituerunt liber expectatur iam compoſitus, ſed in lucem nondum editus.

SVMMARIVM EX CAP. LV.

ORDO Minimornm à S. Franciſco de Paula inſtituitur;
1 *& S. Franciſci de Paula laudes.*
Minimorum viuendi norma.
2 *B. Franciſcus de Paula tres regulas inſtituit.*
3 *Religioſi huius ordinis quartum votum perpetuæ vitę quadra-*
4 *geſimalis addunt, & tertiarij fidelitatem.*
Prouinciarum, conuentuum, & religioſorum numerus.
5 *Generalium numerus.*
6 *Frater Gaſpar Paſſarellus, & alii commendantur.*
7

CAPVT LV.

1 ALium ordinem inſtituit B. Franciſcus à Paula, in prouincia Calabriæ ortus, quem minimorum nuncupari voluit. Hic enim vir humillimus & ſanctiſsimus, etſi literarum humanarum expers, diuina tamen affatus doctrina in ſanctitate, & iuſtitia longum tulit martyrium, carnem domuit, mundi blandimenta contempſit, hoſtemque ſuperbum pauper & humilis ſuperauit, & domino ſuo egregiam militantium in Eccleſia cohortem adunanit anno 1436. ſub Eugenio IV. imperan. Rom. Federico IV. & Græcis Ioanne Paleologo, Caſtellæ Ioanne II. Aragoniæ & Neapolis Alphonſo V. Luſitaniæ Odoardo, & Fran-
2 ciæ Carolo VII. † vitam arctiſsimam illis indixit, carnem, oua & lacticinia omni tempore præterquam in infirmitate prohibuit, officium humili & vniformi tono dicendum præfixit, & habitum ſpadicis coloris Franciſcanis forma ſimilem, cum capucio tamen differenti, ex vtraque parte ad ventrem vſque deſcendenti ſuſcepit, & ſuis impoſuit. Ordinem dum adhuc viueret, & multum dilatari vidit, & ipſe curauit; cuius impetrauit confirmationem à Sixto IV. anno 1473. & Pio III. anno 1503. Maximiliano I. Auſtriaco imperante Romanis, Philippo I. & Ioanna vxore Caſtellæ, Ferdinando V. Aragoniæ & Neapolis, Emanuele Portugalliæ, & Ludouico XIII. Franciæ. Miraculis tandem innumeris clarus, regibus & populo Catholico charus creatori animam reſtituit, cum Lucratij talentis Turonis, anno 1507. à quo & coronam accepit, & regnum cœlorum. Cuius in rei teſtimonium plurima per ipſum poſt eius obitum Deus omnipotens operatus eſt miracula, vt teſtatus eſt Leo X. Pont. Max. qui ſanctorum catalogo eum aſcripſit anno 1519.

Minimorum titulus ab Alexandro VI. fuit impoſitus anno 1492.

3 Tres etiam regulas inſtituit, primam fratrum quam diximus, ſe-
4 cundam Monialium quibus additur † quartum votum perpetuæ vitæ quadrageſimalis, & tertiam quæ dicitur tertiariorum vtriuſque ſexus. Oblati profeſsi vouent vltra quartum votum fidelitatem ſeruaturos.

5 Diuiditur ordo iſte in Prouincias 16.
In quibus ſunt conuentus 144.
Et in eis habitant fratres circiter 3000.

Regitur

Regitur à ſuo Generali, cuius adminiſtratio triennio tantùm durat, eratque dum hæc ſcriberem excellentiſsimus fr. Gregorius de Paula ex prouincia Calabriæ; fuit electio Generalis poſt mortem
6 B. Patris Franciſci † facta vigeſies ſepties, quoniam ipſe dum vixit perpetuus fuit ordinis moderator, & in hoc numero plures bis & ter fuerunt electi.

Prima religionis domus eſt Paulæ, quæ à D. Franciſco fundata, & proprio labore fuit ædificata.

Plures in hac religione fuere ſanctiſsimi viri, quorum maxima veneratione aſſeruantur corpora: ſed numerum vel nomina habere non potui, ſicut & illorum qui ſuis ſcriptis, prædicationibus, & doctrinis religionem ornarunt. Sunt mihi tamen noti † frater Gaſpar Paſſarellus optimus concionator, qui 23. fuit ordinis moderator; ſcripſit chronicon ordinis; & frater Io. Bapt. Lilius Neapolitanus, humaniſsimus & religioſiſſimus.

Habet etiã iſta religio Archiepiſcopum vnum, qui dum hæc ſcriberem apud mortales vitam degebat reuerendiſsimus frater Gaſpar de Foſſo, qui ſemel atque iterum moderator ordinis fuit in anno 1535. & anno 1541. poſtea Epiſcopus Scalæ, deinde Calui, & demum Reginenſis Archiepiſcopus, & alterum quoque Epiſcopum fratrem Bernardinum Hiſpanum, Epiſcopum Gironæ.

Hæc de religionum origine ac ſtatu collegi maximo quidem labore, & ſumptibus, & amicorum meorum induſtria & diligentia. Nonnulli etenim religionum præfecti (pace tamen eorum ſalua, qui accuratius gubernant) nullam de ſuorum ordinum geſtis, prouinciarum, monaſteriorum, ac religioſorum numero notitiã habent. Qua de re omnes in Chriſto exhortor, & rogo vt Illuſtriſs. & Reuerendiſsimum fr. Franciſcum Gonzagam imitentur, qui ſui ordinis notabilia ita luculenter ac ordinatè congeſsit, vt maxima laude ſit dignus. Deum opt. max. ſupplex exoro, vt Eccleſiam ſuam noua ſemper prole fæcundet, viros inducat, qui tempore iræ atque indignationis maieſtatem ſuam placare valeant; cęteros verò catholicos moneo, vt meum laborem iſtum non contemnant, nec ab re eſſe iudicent, ſed animo quo offero accipiant, religioſos diligant & venerentur, reformationes cupiant, amplectantur & adiuuent, & de errantibus non ſcandalizentur; vt mihi dominus parcat, & omnibus ſit propitius, & clemens.

IPSO INGRESSV.

1 RELIGIOSVS ſtatim ac profitetur, bona ſua tacitè in monaſterium transfert.
2 Dominium in monaſterium quare ipſo iure transferatur.
3 Arrogatus transfert in Arrogatorem dominium & poſſeſſionem.
4 Monaſterium non iure hęreditario ſecundum Innocentium, ſed iure naturali monacho ſuccedit.
5 Dominium abſq; traditione in monaſterium transfertur ex priuilegio iuris.
6 Dominium licet ipſo iure transferatur, poßeſſio tamen abſq; traditione regulariter non transfertur.
7 Dominium in Eccleſiam transfertur in donatione, venditione, & fideicommiſſis vniuerſalibus.
8 Dominium & poſſeſſio in Eccleſiam non transfertur vbi donatur genus ſiue quantitas.
9 Vel vbi Eccleſia ex parte ſua non adimpleuit.
10 Aut cùm actus eſt geſtus à procuratore Eccleſiæ.
11 Vel ſi ſumus in quaſi dominio, licet contrarium plurimi ſentiant quod tenemus.
12 Aut ſi quis expreſsè dedicat ſe, & ſua: quod tamen quoad dominium expreßè negamus, & quoad poſſeſſionem dubitamus.
13 Et demum in voto alicuius rei facto, dominium in Eccleſiam non transfertur.
14 Vouens dominium & poſſeſſionem, in Eccleſiam transfert, ſi in vltima voluntate vouit.
15 Oblatio facta alicui Eccleſiæ cui acquiratur, quod exemplificatur in cappella particulari fundata intra parrochiam.
16 Oblatio facta alicui cappellæ, vel imagini extra parrochiam, acquiritur Epiſcopo, ſed rectius arbitramur acquiri loco, ſub diſpenſatione Epiſcopi.
17 Oblatio facta alicui cappellæ, quæ habet bona diſtincta acquiritur domino illius.
18 In oblatione facta alicui cappellæ vel imagini, attenditur conſuetudo.
19 Dominium & poſſeßio ex tacita oblatione, quæ in ingreſſu fit, in Eccleſiam transfertur ipſo iure.
20 Decius Striuerius commendatur.

Poſſi-

21 *Poſſidens actore non probante abſoluitur.*

22 *Poſſidentis conditio in pari cauſa melior eſt.*

23 *Probans melius poſſeſsionem in interdicto uti poſsidetis obtinet.*

24 *Fructus poſsidenti acquiruntur.*

25 *Poſſeſsio parit dominium.*

26 *Poſsidens ſemper præſumitur poſsidere.*

27 *Poſsidens præſumitur dominus.*

28 *Poſſidens, ritè præſumit ſe dominum.*

29 *Poſſidens lite pendente eſt in poſſeſſione manutenendus.*

30 *Poſſidens lite pendente fructus percipit.*

31 *Poſſeſsio onus probandi in aduerſarium transfert.*

32 *Poſſeſsio coniungi poteſt cum poſſeſſione authoris.*

33 *Poſſidens ratione ciuilis poſſeſsionis expellere poteſt ingredi volentem.*

34 *Quaſi poſſeſsio iuris præſentandi bona fide, dat poteſtatem præſentãdi, & præſentatio poſſidentis prefertur præſentationi proprietarij.*

35 *Poſſidens ſi in teſtamento minus ſolemni res illa legatur, habet ius excipiendi contra hæredem.*

36 *Aedificans in alieno ſolo in cuius eſt poſſeſsione, retinet ſolùm pro expenſis.*

37 *Maritus poſſidens plures fundos uxoris, præſumitur eos habuiſſe in dotem.*

38 *Pro poſſeſſore præſumitur.*

39 *Poſſeſſor qui uim ſibi inferri timet, poteſt auxilium Iudicis implorare.*

40 *Poſſeſſor legitimus fit contradictor ad impediendum executionem rei quam poſſidet.*

41 *Poſſeſſio euitat ſequeſtrum iudicis, quando dubitatur ne partes veniant ad arma.*

42 *Poſſeſſor releuatur ab onere ſatisdandi.*

43 *Poſſeſſor hæreditatis præſumitur adijſſe.*

44 *Feudum licet non poſſit ſine aſſenſu transferri, poteſt tamen poſſideri.*

45 *Poſsidens releuatur ab onere probandi tempus.*

46 *Poſseſſor retinet rem pro debito naturali.*

47 *Poſſeſſor non poteſt abſq; cauſæ cognitione ſua poſſeſſione priuari.*

48 *Poſſeſſor non cogitur oſtendere titulum poſſeſſionis.*

49 *Impetratio beneficij non tenet, non facta mentione de alterius poſſeſsione.*

50 *Poſſeſſor vtitur beneficio legis diffamari. §. de ingenuis & manumiſsis.*

51 *Poſſidens eccleſiam curatam ſi aliam impetrat, poteſt illam retinere donec ſibi ſatisfiat de expenſis pro illius vtilitate factis.*

52 *Poſſeſſio quæ fuit penes defunctum præſumitur permanſiſſe in hæreditate.*

53 *Poſſeſſori non imputatur mora cur non egerit iure ſuo.*

54 *Poſſeſſor cui non eſt aliter conſultum quàm per retentionem poterit appellare.*
55 *Poßidens præfertur non poßidenti ſi ambo cauſam habeant ab eodem.*
56 *Poßidens longo tempore beneficium, legitimè præſumitur inſtitutus.*
57 *Poßidens pignus præfertur in iure offerendi.*
58 *Poſſeßio diutina inter fratres obſeruata, præſumi facit diuiſionem.*
59 *Ex poſſeßione locupletior quis factus dicitur.*
60 *Qui cecidit à poſſeßione præſumitur non ſine cauſa cecidiſſe.*
61 *Poſſeßio ampliat titulum, vt omnia quæ poßidet videantur conceſſa.*
62 *Ex diutina poſſeßione præſumitur legitimè facta promotio.*
63 *Actore poßidente ſi non probat, reus non abſoluitur.*
64 *Donatio, & infeudatio ex longa poſſeßione præſumitur.*
65 *Poſſeßio longi temporis tollit præſumptionem malæ fidei.*
66 *Poſsidens ſi eſt dominus, ex venditione & donatione dominium transfert.*
67 *Poſſeßio excuſat à vitio clandeſtini.*
68 *Poſſeßio facit præſumi ſolemnitatem extrinſecam interueniſſe.*
69 *Poſſeßio impedit fieri immißionem quæ petitur ex edicto Diui Adriani.*
70 *Poſſeßio iuriſdictionis, quæ per annum acquiritur, non acquiritur cum alius eſt in poſſeßione iuriſdictionis.*
71 *Filius poſſidens longo tempore hæreditatem in qua fuit inſtitutus præſumitur adyſſe iuſſu patris.*
72 *Literæ aſſecurationis poſſidenti feudum conceduntur.*
73 *Confirmatio non iuuat niſi impetrans poſsideat.*
74 *Poſſeßio titulum præſumi facit.*
75 *Poſſeßio præſumitur eſſe apud aliquem ex cauſa validiori.*
76 *Poſſeßio arguit bonam fidem.*
77 *Poſſeſſori permittitur reſiſtendi potentia.*
78 *Poſſeſſor ſeruitutis habet priuilegium ut aduerſarius det cautionem quod nõ impediatur vſus, uſque ad terminatum iudicium.*
79 *Poſſeſsori, maiores induciæ conceduntur.*
80 *Poſſeſſor non iurat prior de calumnia.*
81 *Poſſeßio generat prærogatiuam.*
82 *Vaſſallus non perdit feudum illud alienando, quando poſſeßio apud ipſum remanet.*
83 *Cauſa feudalis apud iudicem ordinarium terminatur.*
84 *Poßidens immunitatem per 40. annos, licet ex conceßione inualida, immunis tamen eſt.*
85 *Legatarius poßidens rem legatam, non patitur detractionem falcidię.*
86 *Poßidens bona minoris ex contractu aliàs inualido ob ſolemnitates non ſeruatas*

uatus tutus eſt.

87 *Donatio inter coniuges tunc morte confirmatur cùm præceßit traditio, & poſſeßionis tranſlatio.*

88 *Legatum quod teſtamento inualido alias reuocaretur ſi teſtator in vita poſſeſſionem transfert, tenet.*

89 *Poſſeſſor emphiteuſis finitæ petit renouationem ipſius.*

90 *Poſſeſsionis iudicium eſt ſummarium.*

91 *Vaſſalus feudum poßidens ſi inueſtituram petat quam dominus neget, per ſuũ iuramentum obtinet.*

91 *Poſſeßio facit iudicium ordinare ſi poſſeſſor neget.*

93 *Poſſeſſor partis rei fingitur in poſſeßione totius.*

94 *Hæreditatem monacho delatam Abbas monaſterij nomine poteſt adire ipſo nolente, & ſubſtitutum excludit.*

95 *Relictum monacho ſub mentione monachatus monaſterio videtur relinqui.*

96 *Monaſterium ſuccedit hæreditati monacho delatæ etiam monacho mortuo ante aditam hæreditatem.*

97 *Secundus gradus ſubſtitutionis non admittitur donec primus admitti poteſt.*

98 *Abbas hæreditatem monacho delatam repudiare poteſt.*

IPSO INGRESSV.

1 IPSO INGRESSV] hoc verbum facta profeſsione intelligitur, vt in principio huius authen. latius diximus † ipſo namque ingreſſu tacita fit bonorum dedicatio; ingredientem namque bona ſequuntur, nec eorum dominium apud eum amplius reſidebit, vt in §. Illud, in authen. de Mon. ſed ipſo iure ſtatim in monaſterium transfertur, vt innuit Impera. in hac authen. in d. ver. ipſo ingreſſu, quod idem eſt, ac ſi diceret ipſo facto quod ingreditur, quæ dictio facit, vt ipſo iure actus celebretur gloſ. Gemi. & Phili. Fran. in c. quam ſit .§. cupientes de electio lib. 6. gloſ. Card. & Imol. in clemen. 1. de vita & honeſt. cleri. Bal. in .l. fin. infra eodẽ col. vlt. idem Bal. & Præpoſ. in cap. 1. §. qui clericus ſi de feu. fue. contr. int. domi. latius Tiraquell. in l. ſi vnquam verb. reuertatur n. 142. infra de reuoc. donatio.

Idem eſt & ſecundo colligitur ex verbo [dedicant] poſito in authen. noſtra, & verbo [ſequuntur,] poſito in .§. illud. cùm enim hæc verba ſint præſentis temporis, eundem operantur effectum gl. Bart. Bal. Caſt. Salic. & alij in .l ſi quis maior. infra de tranſaction. gl. Bart. & Angel. in .l. ſi quis in tantã .C. vnde ui. Salicet. Comenſ. & Iaſon. in authen. hoc amplius .C. de fideicom. Io. platea, in .l. quoties .C. de dignit. lib. 12. Abb. in cap. cæterum de reſcriptis; & cap. quiſquis de electione Iaſ. in .l. eam, quam infta de fideicom. Dec. in authen. Caſſa. in principio, hoc titu. noſtro, Franciſ. Cremen. ſingul. 7. & ibi additionator Iacob. à S. Georgio, in Inueſti. verbo quiquidem inueſti. num. 42.

Colligitur id tertio ex dictione [omnino] qua vtitur Imperator in d. §. illud, quæ idem importat ac ſi dictum eſſet ipſo iure gloſa, in .l. ſi qui aduocatornm .C. de poſtulan. Bal. Salicet. & Iaſon. in .l. 2. c. de iur. emphit. Gemin. & Phili. Franc. in cap. 1. vbi not. de his, quæ vi met. cau. fiunt Fel. in cap. Rodulphus de reſcript. & in cap. de regula, de ſimonia Matteſila. & Gabriel Saraina poſt ipſũ ſingul. 111. Rom. ſing. pr. Fran. cremen. ſingul. 42.

Quod

Quod tandem quarto expreſsè manifeſtum redditur ex dictione [vllo modo] in eodem .§.illud appoſita, quæ eandem habet ſignifica tionem, quam dictio omnino Iaſ. in .l. 1. §. ſublata. ſecunda lectura col.3. ad Trebellia. & conſ.168. col.6. lib.6. Curt.ſen.conſ.66.in fin. Gabr. Saraina ad matthe. ſingul.in.num.5. & Andr. Tiraquel.in.l.ſi vnquam. ver. reuertatur,num.93. infrà de reuocand.donatio.

2 Sed inueſtiganda eſt adhuc ratio qua dominium in monaſterium transferatur, & frequentius ex eo traditum eſt peruenire,quod cũ aliquis in monaſterium ſe transfert, in conſequentiam bona etiam transfert, quæ tranſlatio acceſſoria operatur tranſlationem dominij, & poſſeſsionis in Eccleſiam ipſo iure, abſque alia traditione; ſi-
3 cut in ſimili, qui ſe alteri † dat in arrogationem, dominium & poſſeſsionem in conſequentiam transfert in arrogatorem, vt ſtatutum eſt in .l.ſi adoptauero .ff.de præcario. Qua ratione moti id affirmarunt in hac auth. Iacob.Butrig.col.2. quam repetit in authen.ſi qua mulier.Bart.num.27. Bal.num.19. Salicet.num.3. Paul.Caſt.num.8. Iaſon num.28. & Decius num.70. Iacobus Arena, Iacobus Rauen. Dinuſ.Bart.Alberi.Ang. & Franciſ. Aret. in .l. qui vniuerſas de acq. poſſeſ. Cin.& Bart.in authen. ſi qua mulier in fin.eod.hoc tit.Oldra dus conſ.278. num.6. ſpeculat. tit.de ſtat.monac. §.1.quæſt.60.num. 67.gl.Archid & Ægid.bella.in cap.ſi qua mulier. 19.queſt.vlt.Innoc. num.6. Bal.num.4. Ant.Butr.num.28. Abb.num.74. And.Barba. nu. 125. & Auguſt.Berouſ.num.555. in cap. præſentia de probat. Bart. in .l. ſi adoptauero .ff. de præcario, in .l.hæreditas infra de pact.cõuen. & in.l.cùm hæredes .§.vlt. & poſt eum Roman.ff.de acquir.poſſ. Bal. in authen.niſi rogati in fine ad Trebellian. practi.Papien.in for ma libelli in actione reali,verbo iure dominij,nu.4.Hoſtien.& Petr. Anchar. in cap.fin. de teſtam. Ant.Butr.in cap.ex literis de conſuet. Io.lignan.in cap.cùm ſimus de regular. Salicet. in .l.vltr. in fin. cap. ad Trebellian.Anchar.in cap.2. de teſtam.Abb. conſ.53. lib.1. Alex. conſ.68. num.4. lib.2. Iaſon. in .l.finali, in fine, infra eodem afflictus deciſ.299. num. 16. quæ ſententia magis communis eſt quamuis In-
4 noc. in d.cap.in præſentia † iure hæreditario peruenire in monaſterium aſſerat, quem reprobat Bart. in d. authen. ſi qua mulier aſſerens ſuccedere iure quodam naturali, & acceſſorio perſonæ iuſta d.l.ſi adoptauero.

5 Id etiam à quamplurimis ex ſcribentibus ſuperius adductis priuilegio attribuitur Eccleſiæ, in quam dominium abſque alia traditione transfertur .l.fin. infra hoc tit. quæ ratio quoad dominium lo

cum habere poteſt, quoad poſſeſsionem verò differt à concluſione ſuperius firmata, cùm ex priuilegio dictæ legis finalis in Eccleſiam poſſeſsio abſque traditione minimè transferatur, vt not. gl. & ſcribentes in .l.fin. infra hoc titu. gl. & alij in .l. 1. C. de donat. quæ ſub mod.in cap.2.de conſuet.

6 Id enim regulare eſt vt licet dominium ipſo iure trãsferatur, poſſeſsio tamen abſq; traditione non tranſeat.l.vnic.in fin.vbi Bal. not. cap.de cadu.tollen.l.commiſſa,vbi Bart.Ang.& Rom.not.ff.de publica.& veſtig. Bal.in. l.ſi quis in tantam.cap.vnde vi,& in addit.ſpecu lat.tit.de locato.§.nunc aliqua,quæſt.16.gl,in.l.cum duobus. §.idem reſpõdit.ff.pro ſotio pet.Anch.in cap.cum ſecundum, de hęret.lib.6. & in regula ſine poſſeſsione eod.lib.Bal.in .l.fin. C. de rerũ permut. Dinus,& Bart.in.l.Imperator de iure Fiſci Mattheſila.ſing.43.Vitalian.tract.clauſul.in rub.nil nouari appell.pendente, Bertachin. de gabell.9.par.quæſt.4.Petrus Bellug.in ſpeculo Rub.14.§.nunc videamus col.3.Andr.Iſer. & Affl. in cap. 1.§. ſin autem dixerit quo tempore mil. idem Afflict.in conſtit.ſi dubitatio.num.13.Roland.à vall. conſ.4.num.5.lib.3.

7 Hoc autem Eccleſiæ priuilegium locum habet in donatione,venditione, & fideicommiſsis, non quidem particularibus quorum dominium etiam in priuatum ipſo iure transfertur .l.à Titio de furtis, ſed in vniuerſal.Bart.in diſput. incipien. filium adultum, idem Bart.in.l.1.prima quæſt.5.principalis quęſtionis ſupra hoc titu.Mattheſila. ſing.42. Alex. communem aſſerens in .l.1.§.ſed & quoties.ff. ad Trebell. Rip.num.51. & Marcell. Beringut.num.28. in.l.1.de legat.1. Bal.in .l.id quod pauperibus.quæſt.18.infra de Epiſc.& Cler. Petr.Anchar.& Imol.in cap.cum tibi de teſtam.Iaſ.in.l.fin.nu.10. huius tituli,in quibus fideicommiſsis cùm dominium de iure ſpeciali transferatur,non ſolùm perſonalis,& in rem, verum etiam hypotecaria locum habet ex receptiori ſententia,quã ſequũtur Cin.Alber. Paul.Caſt.& Salicet.in.l.1.cap.com.de legat.Bart.Bal.& Salicet.in.l. fin.huius titu.Bart.Angel.Imol. Areti.Soc. Ruinus, Guliel. Pontan. nu.86.& Marcel.Bering.nu.28.in.l.1.de leg.pr.Dec. & Cagnolus in. l.neq; pignus de regul.iur.quod aliqui verum intelligunt quoad dominium, alij quoad poſſeſsionem, quos refutat Aquilin. in.l.2.§. & hanc 2.pr.num.91.& ſeq.de verb.obligat.

8 Cuius.l.fin.diſpoſitio fallit primò † cùm donatur genus ſiue quãtitas:neceſſaria eſt enim traditio ad trãſlationem dominij, Alber. in.l. Illud, hoc titulo noſtro Pariſius,conſ.77.num.6.lib.1.

Non

9 Non procedit ſecundò,† cùm adhuc non eſt ſequutum implemen tum ex parte Eccl.gl.Bart.Bal.& Iaſon.nu.14.& alij in d.l.fin. huius tituli,Alber.& Salicet.in.l.illud eod.tit.Pariſ.conſ.77.num.13.lib.1 quod in venditione exemplificatur,vbi enim pretiũ ſolutum non eſt dominium minimè tranſit.

10 Tertiò non habet locum † cùm actus eſt geſtus à procuratore Ec cleſiæ,Ang.in.l.1.§.procuratorem.ff.de acq.poſſ.cuius contrarium eod. loco ſcripſit Alex.

11 Non extenditur quartò † ad quaſi dominiũ, pro quo publiciana cõpetit ad quod transferendum requiritur vera traditio,ex ſenten. pract.Papi.in forma libelli in actione reali, verbo iure dominij, Io: And.Ant.Abb.Imol.& Card.Florent.in cap.2. de conſuet.Alex.conſ. 96.nu.8.lib.2.Ripa in .l.1.nu.65.de lega.1.quorum ratio eſt nam cũ ſimus in exorbitantibus,non eſt à dominio ad quaſi dominiũ facien da extentio.arg.l.ſi vero.§.de viro.ff.ſol.matrim.

Contrarium plures docuerunt,cùm dominus publicianam iã ha bebat,quia cum titulo,& bona fide poſsidebat,tunc enim tranſit pu bliciana ex perſona authoris, nõ ſecus ac ſi haberet rei vendicatio- nem vt in legato.l.cum ſponſus.§.1. vbi gl. & Bart. ff. de public. A- lex.conſ.98.nu.8.lib.2.latè explicant,Ripa num.63.& Socin.iunior. num.39.in .l.1.de legat.1.idque in Eccleſia ſcripſerunt Innoc. nu.4. Hoſtien.nu.8.Io.And.num.13.& alij in cap.in præſentia de probat. Ant.Butr.& Imol.in cap.2.de conſuet. Bal.in .l. ſiue autem.§.ſi duo- bus.ff.de publi.& in .l.fin.nu.12.Iaſ.nu.14.infra hoc titulo.Iaſon. in. §.ſed iſte.nu.35.& 37.inſtitutio.de actio.Alex. ad Bart. in d.l. fin. qđ verius eſt.Nec obſtat quod ſimus in exorbitantibus,nã fauore Eccle ſiæ diſpoſitio latè interpretanda eſt,vt latè proſequitur Tiraquel.in tract.de priuile.pię cauſæ priuileg.160.

12 Ceſſat quintò,cùm expreſsè quis dedicat ſe & ſua;tunc.n.quia bo na veniunt æquè principaliter,ſuccedit vt dominium & poſſeſsio in Eccleſiam ſine traditione non transferantur,ceſſat.n.diſpoſitio d.l.ſi adoptauero. ff.de præca.per quam docto.volunt;quòd ex titulo vni uerſali dominium & poſſeſsio trãsferatur,quando in cõſequentiam bona veniunt,vt ſuſtinent aduerſus cõmunẽ Ant. in cap.fin. de cauſ. poſſeſsio.& ꝓprieta.Aret.in cap.in pręſentia col.2.de probat.Iaſ.in ead.auth.ingreſsi nu.41.& Gabr.Sarain.ad Matheſil.ſing.iij.Quorũ ſentẽtia licet quoad poſſeſſ.admittatur,quod tñ dubitatione non ca- ret,ne expreſsio facta ad demonſtrandam enixã voluntatẽ ingrediẽ tis contrarium operetur effectum, quoad dominium tamẽ nulla eſt

dubitatio,

dubitatio, cùm illud abſque controuerſia transferatur ex priuilegio .l.fin.huius tituli noſtri.

13 . Sexto, locum non obtinet in voto alicuius rei facto alicui Eccleſiæ quod expreſsè Iuriſcõſultus docuit in.l.2.ff.de pollicitationibus. *Si quis rem aliquam vouerit* (inquit Vlpianus) *voto obligatur, quæ res perſonam vouentis, non rem quæ vouetur obligat, res enim quæ vouetur ſoluta quidem liberat vota: Ipſa verò ſacra non efficitur* (& paulo poſt) *Si decimam quis bonorum vouerit, decima non prius eſſe in bonis deſinit, quàm fuerit ſeparata.* Quæ diſpoſitio quoad decimam, vt Budæus in poſter. annot. in pandect. eodem in loco explicat, ex antiquorum more proceſsit, quorum multi decimam bonorum partem Herculi vouebant, idque vt Plutarchus in problemat. ait, faciebant locupletiſsimi homines, qui longè excedentes opes ciuibuſque pergraues imminuere volebant, & honorem quammaximum Herculi habere ſe hoc modo exiſtimabant, illumque Deum huiuſmodi redundantiũ opũm conſumptione, atque contractione, magnopere lætari, vt qui victu nec lauto, nec copioſo, nec immodico vitam egiſſet. Ex quo colligimus quid ijs agendum ſit, qui diuitijs affluunt, quamque libenter eorum partem Deo offerre debeant, cùm fidei lumine deſtituti, etiam intellexerint gratum Dijs eſſe ſuperflua bona reſecare, tanquam luxum inducentia, & alijs odioſa. Sed vt ad limitationem reuertamur, id ex ea lege collegerunt glo. & Bart. inibi gl. Pet. & Iacob. Butrig. Goffred. Cin. Bart. Alber. Bal. Angel. Salicet. & Paul. Caſt. in .l. ſi nondum infra de furtis. Bart. num. 26. & Iaſ. num. 27. in hac auth. Ant. Gomes in .l. 45. Tauri. num. 91. & Io: Bapt. Viglialo. in lib. com. opin. verbo dominium num. 102.

14 Quod tamen fallit cùm in vltima voluntate vouetur, tunc enim tranſit dominium abſque traditione gl. & Salicet. in d.l. ſi nondum. C. de furt. dummodo tamen Eccleſia ſit conſtructa, alias non, & pertinet dominium ad hæredem, donec conſtruatur. Hoc autem caſu non quæritur ius Eccleſiæ particulari, cùm quis dare vouit, licet cogi poſsit ab Epiſcopo ex officio ſuo vices Dei gerente, cui ius quæſitum erat ex ſententia, Caiet. tom. 2. tract. 11. quæſt. 3. aduerſus gl. Innoc. & alios in cap. ex parte de cenſibus: ſi vero ſimplex votum iam deductum eſt, ad traditionem transfertur dominium in Eccleſiam.

15 Sed difficultas occurrit ex ſuperioribus, cùm offertur aliquid alicui Eccleſiæ, cui illud acquiratur: vt ſi offeratur aliquid cappellis fundatis intra parrochiam, vel exiſtenti in domo priuati, & di-

cendum

cendum eſt com. ſententiam eſſe illud acquiri rectori parrocchiæ, ita Ant. & Abb. in rub.de parrocch.nu.3. idem Abb. & Imol. in cap. paſtoralis, de his quæ fiunt à prælat.Card.in clem.1.quæſt.6.de exceſsib. prælat. Calderi.conſ.15.de parroch. idem Abb. in cap. quoniã,num.1.de decim.in cap.dilectus,num.1.& Felin.ſub dubio.num. 1. de offic. ordin. Marian. Soc. latiſsimè omnium in tract. oblationum libello. 18. num.9.Troilus Maluitius tract.oblationum.4.dubio in 6.colum.

16 Quæ concluſio fallit primo cùm offeruntur † alicui cappellæ, vel imagini non exiſtenti intra parrocchiam alicuius, tunc enim Epiſcopo acquiruntur. Ita intelligit Abb.in cap.dilectus, num.4.de offic.ordin.qui generaliter aſſerebat acquiri illi loco particulari, ſed eſſe reſeruatam diſpenſationem Epiſcopo, quod placet, & ita Ang. in diſput. incipienti in refulgenti deliciarum palatio, in .l.ſtatuæ.ff. de vſufr. in.l.in rem.§.item quæcumque.ff.de rei vendic. in auth. ſimiliter ad legem falcidiam,& in auth. omnes peregrini infra commu.de ſucceſsio. non procedit ſecundo, cùm offertur alicui monaſterio, tunc enim ex priuilegio illi acquiritur. cap.1. de ſtat.monac. cap.nimis de exceſs.prælat. gloſ. in clem.1.in ver. audiant de exceſſ. prælato. Abb.in cap.dilectus,nu.4.de off.ordin.Marian.Socci. d.tracta.oblatio, libello 18.num.20.

17 Tertio, non habet locum cum aliquid relinquitur alicui cappellæ, quæ habet bona diſtincta, Felin.in cap. dilectus, num.3.de offic. ordin.

Quarto, ceſſat cùm aliqua pars integralis imaginis, vel ſtatutæ offertur vt bracchium, vel quid ſimile: tunc enim Domino illius acquiritur, Marianus Socci. d.lib.18. num.2. Feli. dicto locó num. primo.

18 Quinto, cùm aliter ex conſuetudine eſſet introductum Socc. d. loco num.3.

Sed vt ad tacitam oblationem, de qua in hac auth. agitur reuertamur, ex ea vt probatum eſt tráſfertur ipſo iure dominium & poſſeſsio, quæ poſſeſsio cùm abſque aliquo facto hominis transferatur à Iure ciuiliſsima appellatur, ficta nõ vera, vt ſcribunt quamplures, quos adducit And. Tiraquel. in tracta, lemort, ſaiſit, lerit. 5. parte declarat: prima, locum tamen habent remedia poſſeſſoria, tam adipiſcendæ, quàm retinẽdæ,& recuperandæ ex receptori ſententia, quam tuentur Tiraquel.d.tract.6. par.4. declarat.D.Couar.lib.var. reſolut.3. cap.5.num.6.& Iacob.Menoch.tracta.recuper.poſſeſſ.pri.

remedio

remedio num. 386. & ſeq. & denique in hoc poſſeſs. ea ſeruantur, quæ in vera poſſeſsione; Dida. Couar. & Tiraquel. d. locis, ideò hu-
13 iuſmodi poſſeſsio omnia habebit poſſeſsionis comoda, quę non ſunt leuia, quæ hoc loco ex varijs ſcribentibus congeſta afferre non grauabimus, quæ in vnum collecta mihi tradidit eruditiſsimus dominus olim ſocius meus, nunc † religioſiſsimus profeſſor illuſtriſsimæ Societatis Ieſu Decius Striuerius, quæ ipſe congeſsit in quadam allegatione celeberrima, quam in cauſa poſſeſſorij ſcripſit, quæ in hunc ordinem hic ponere volui, quibus & nos alia adiunximus.

Primum itaque poſſeſsionis commodum eſt, cuius meminit Iuſtinianus in §. commodum. Inſt. de interdict. & imperator Diocletianus in l. fin. infra de rei vendicat. † poſsidens enim etiam iniuſtè ſi ab alio conueniatur qui de iure ſuo non doceat, rem illam reſtituere non tenetur, actore ſi quidem non probante is á quo quæritur, abſoluitur, l. qui accuſare cap. de eden. & cap. vnico, vt Eccleſ. benef.

Cui conſequens eſt ſecundum in pari † namque ea melior eſt conditio poſsidentis. l. 3. ff. de condict. indebi. l. militis codicillis §. veteranus. ff. de teſtam. milit. l. in pari. & l. cum ſunt partium iurandæ, regul. Iur. & reg. in pari eod. tit. lib. 6. cap. cum ad ſedem de præben. cum alijs ſimilibus, quæ Din. Deci. & Cagnol. ſuperius adductis locis ſcripta reliquerunt: ex quo infert Bal. in c. capitulum. S. crucis de reſcript. quod ſi Papa eodem die conferat feudum duobus, nec de prioritate temporis apparet præfertur poſsidens; quem ſequitur plures ad hanc materiam referens quæſtiones ex hac regu-
14 la Io. Ant. de Nig. in cap. Regni frequens in auribus, quod eſt 209. num. 8. & ſequent. vbi plura poſſeſsionis commoda congeſsit quæ tamen (vt videre licet) diuerſis á nobis fuere authoritatibus cõprobata, & illarum numerus auctus.

Hinc ſuccedit, & tertium commodum, vt qui melius probat de poſſeſsione vincat in interdictio vti poſsidetis. l. 1. l. ſi duo. l. fin. ff. vti poſsid. cap. audita, cap. in literis de reſtit. ſpolat. cap. licet cauſam de probat. cum vulgar.

Nec quartum deeſt commodum, quod in fructuum perceptione verſatur: fructus ſiquidem ad poſſeſſorem pertinere explorati iuris
15 eſt, vt ſcriptum reliquerunt gl. Bart. & cæteri in l. 3. §. ex contrario de acq. poſſ. in l. certum eſt infra de rei vendic. docuit. Bal. in cap. 1. qui feud. dare poſsint in l. 2. C. ſi quis ign. rem minor. quibus accedunt

dunt Panorm. in cap. grauis de reſtit. ſpoliat. Rota. deciſ. prima, de reſt. ſpoliat. in nouis, & Guid. Pap. deciſ. 356. cæteros ſciens prætereo,

25 His agregatur quintum poſſeſsio, quippe ex vſucapione, & præſcriptione, (in quibus omnino requiritur) parit nobis dominium. l. 3. l. ſine poſſeſsione. ff. de vſucapionibus. l. 1. §. hæc quæ de ſeruis de acq. poſſ. l. qui fundum in prin. ff. pro emp. l. ſerui, & filij. §. fin. ff. de furt. cum concordant. adduc. in. l. ſi quis emptionis infra de præſcript. 30. an.

26 Conſideratur ſextum, vt qui ſemel poſsidet, præſumatur poſtea poſsidere, ſi ſcribentibus credimus, in. l. ſiue poſsidetis. C. de probat. Ciu. Dal. & Salicet. in. l. nō ignorabit. C. ad exhiben. Archidia. in can. Pontifices 7. quæſt. 1. ſpeculat. & Io. And. tit. de in int. reſtit. Alex. conſ. 133. lib. 1. Guid. Pap. ſingul. 949. Affl. in capit. 1. de cont. int. dom. & fid. de inueſt. feudi, num. 17. poſt Bal. ibi numero 5.

27 His adiungitur ſeptimum, nam ex poſſeſsione quis præſumitur dominus quando dominium incidenter in iudicio deducitur, gl. in. l. ſicuti. §. ſed ſi quæratur. ff. ſi ſeruit. vendicet. Innoc. in cap. Abb. de verb. ſignific. Bart. in. l. ſi prius de noui. oper. nuntiat. in. l. quidem in ſuo de condit. inſtitu. in. l. communi diuidendo. §. inter pedones. ff. com. diuid. latè Iaſ. in. §. omnium, & §. ſic itaque inſtitu. de actio. & denique Henri. Bouerius ſingul. 44. verbo præſumptio. num. 21. Ioann. Ant. de Nigris, vbi ſuprà num. 28.

28 Habet octauum commodum is qui poſsidet; vt pro eo vigeat præſumptio, qua credat ſe dominum eſſe, teſtis eſt Bal. in. l. 1. C. ſi de moment. poſſeſſ. in. l. cum alienam infra de legat. Iaſ. in rub. qui admit. & in. §. ſic itaq; inſt. de action.

29 Item etiam & nonum quia † lite pendente, nemo eſt ſua poſſeſſione, priuandus can. quia res 11. quæſt. 1. gl. in can. nolumus. 16. q. 4. quæ tradit rem in iudicium deductam in neminē poſſe omnino trāsferri donec cui debeatur iudiciaria diſceptatione poſsit agnoſci, idem quoque appellatione pendente eſt obſeruandum. l. ſciendum. §. ſi fundum qui ſatiſd. cogan,

30 Nec etiam decimum lite pendente quiſquam fructus percipere prohibendus eſt, etiam ſuperueniente principis reſcripto. l. litibus infra de agricol. & cenſit. lib. 11. can. quia res. 11. quæſt. 1. adnotatur in cap. querelam de electione, & reſpondit Bald. conſ. 44. lib. tertio.

31 Transfert xj.poſſeſsio onus probandi in aduerſarios argum.can. manifeſta 12.q.1.tradunt domini de Rot.deciſ.3.de probat.in antiq. Alex.con.24.lib.3.Ioſeph.Ludouic.deciſ.Lucenſ.57.

32 Poteſt xij. coniungi cum poſſeſsione authoris, vt adnotatur in.l. Pomponius.§.cum quis.ff.de acq.poſſ.

33 Permittitur xiij. poſsidenti ratione ciuilis poſſeſsionis turbare, & expellere ingredi volentem fundum, vel occupantem naturalem.l. clam poſsidere.§. qui ad nundinas, de acq. poſſ. l. 1. infra vndeui.l. 1. §. vi poſsidere.ff. de vi, & vi armat. cap. ſignificaſti. el 2. de homicid. Bart. in .l. creditores, infra de pignor. & in .l.1. C. vnde vi Alex. in .l.quemadmodum.ff. de acq. poſſ. Guid.Pap.deciſ.356.

34 Et xiiij. exiſtens in quaſi poſſeſſ. iuris præſentandi bona fide, poteſt pręſentare, & ſua præſentatio præfertur præſentationi proprietarij, cap. conſultationibus de iur. patron. Inibique Panor. & Berous Rota.deciſ.2.de iur.patro.in nouis,& deciſ.14.eod.tit.in antiquis Dec.conſ.124.126.129.& 153: Rolan.à Valle,conſ.47. lib.1. & Iacob.Menoch.latè conſ.90.num.10.

35 Et xv. ſi cui in teſtamento minus ſollemni relinquitur dummodo adſint duo teſtes, qui ad probationem requiruntur.l. vbi numerus. ff.de teſtibus, & .C. in omni negatio eod.tit.cap.cum eſſes, & cap.relatum de teſtam. licet ex hoc teſtamento ciuilis obligatio non oriatur, naturalis tamen oritur, vt tradunt gloſſ. & ſcribentes, in .l. cùm quis .C. de iur. & fact. ignor. & in .l. 1.ff. de condit. indeb. & communiter iuris canonici interpretes in c. fin. de ſolut. quæ naturalis obligatio licet ad agendum non ſit ſufficiens, eſt tamen ad excipiendum .l. etiam .ff. de compenſat. l. ſi vnus .§. pactus ne peteret .ff. de pact. ideoque ſi legatarius rem ſibi legatam poſsideret, & ab hærede conueniretur, rectè illum exceptione repelleret, ita Bart. ab omnibus receptus docuit, in .l.nemo poteſt de leg.1.latè cap.deciſ.89.qui idem in hęreditate deciſum fuiſſe ſtatuit dummodo probetur clauſula codicillaris.

36 Et xvj. qui in alieno ſolo ædificat, in cuius eſt poſſeſsione, poteſt retinere ſolùm pro expenſis, ſecus vero ſi non poſsideret. l. ſi in area. ff. de condit. in deb.l.plane.ff.de pet. hæredit. ad quod facit tex. in .§. cùm in ſuo ſolo Inſtit.de rer.diuiſ.& hæc intelligi vt ibi in bonæ fidei poſſeſſore.

37 Xvij.beneficiũ eſt qđ maritus plures fundos vxoris poſsidens pręſumitur eos habuiſſe in dotē, cùm in dubio videatur mulier omnia

bona

bona ſua dediſſe in dotem. l. Mulier bona .ff. de iur. dot. Bart. in. l. ſi conſtante .ff. ſolut. matrim. ita ex facto conſultus reſpondit egreg. Panor. conſ. cuius eſt initium omnipotentis Dei poſtulato ſuffragio.

38 Xviij. quia pro poſſeſſore etiam titulus præſumitur, cap. 2. §. fin. ſi de inueſti. int. dom. & vaſſal. lis oriatur, vbi Bal. & Affl. clem. 1. vt lite pend.

39 Xviiij. confert poſſeſſori qui vim ſibi inferri timet, poteſt namque iudicis officium implorare qui vim inferre prohibeat. l. ſi ſuper poſſeſsione infra de tranſactionib. l. fin. vbi Bart. ff. quod met. cau. l. fin. ff. de offic. procur. ceſar. Bal. in .l. ſeruus. C. quod cum eo in. l. fin. cap. de edict. diui Adrian. tollen. Aretin. in cap. in præſentia de probat. Felin. in rub. de tregua & pac. Affl. d. cap. primo, de cont. int. dom. & fid. de inueſti. feud. numero 17.

40 XX. prodeſt, poſſeſſor enim legitimus fit contradictor ad impediendum executionem rei, quam poſsidet Bal. author eſt in .l. ob. maritorum, cap. ne vxor pro marit. notatur in.l.à diuo Pio. §. ſi ſuper rebus.ff. de re iudicat.& in cap. veniens de teſtibus, quod tamen non poſsidenti non permittitur Baldus in.l. manifeſtiſsimè in prin. C. de furt.& in cap. 1. quid ſit inueſtit. Rolan. à Valle. conſ. 50. nu. 15. lib. 2.& Affl. loc. cita.

41 Et xxj. licet quando dubitatur ne partes veniant ad arma, iudex debeat procedere ad ſequeſtrum .l. æquiſsimum.ff. de vſufruc. tamē ſtatim atque de vnius poſſeſsione conſtat, reuocatur ſequeſtrū Bal. in .l. ordinarij. C. de rei vendic.& in .l. incerti. cap. de interdict. Aret. in cap. in præſentia de probat. Socci.& Iaſon. in .l. quidem .ff. ſi cert. pet. Salicet. in.l. vis eius infra de probat.

42 Releuat xxij. poſſeſsio ab onere ſatiſdandi, & tollit ſuſpicionem fugę.l. ſciendū.ff. qui ſatiſd. cog. gl. in .l. fin. c. de princ. agenar. in reb. lib. 12. Riminal. ſen. con. 595. num. 12. Purpurat. conſ. 168. num. 9. & Amanellus de claris aquis ſingu. 55.

43 Præſumitur xxiij. ex poſſeſsione rerum hæreditariarum addita hæreditas quando non ſubeſt alia iuſta cauſa poſsidendi, Bart. in .l. gerit .ff. de acq. hæred. ſcribentes in .l. non hoc, cap. vnde cognat.

44 Xxiiij. magnopere prodeſt, licet enim feudum non poſsit ſine aſſenſu transferri, poteſt tamen ſine aſſenſu poſsideri, And. Iſer. in. cap. imperiale. §. illud de prohib. feud. alien. per Federi. Vincen.

Anna allegat. prima, num.29. Bal.in cap.1. de prohi. feu. alien. per Federi. in .l. fin. 7. & 8. oppoſiti. cap. de edicto Diui Adriani toll.

45 Et xxv. nam qui aliàs tenetur tempus probare, releuatur ab onere probandi ſi poſsidet, Bart.in .l.1. §. non autem de bon. poſſ. ſecund. Tab. Bal.in cap. capitulum S.crucis, de reſcript. Iaſ. in rub. c. qui admit.

46 Habet xxvj. poſſeſſor retentionem pro debito naturali, Bart. & Alex.in.l.precibus.c.de impuber.& alijs ſubſtit.

47 Nec eſt xxvij. citatus ſua poſſeſsione priuandus abſque cauſę cognitione, Bal.in.l.ſi maritus infra de donat.int.vir.& vxor. Scribentes in cap.humilis, & cap.inter quatuor de maior.& obed.Bal.& Salic.in.l.ſi deſerta, cap.ſi propter publi.penſita. Caſsiodo.deciſ. 1.n.7. de reſtit.ſpoliat. Frãciſ.Mar.deciſ.1169.n.2. Ioffred.deciſ.417. Guid. Papa ſingul.366. Dec.conſ.191.num.9.

48 Nec cogitur xxviij. oſtendere titulum ſuæ poſſeſsionis.l.cogit.de pet. hæred. l.edicto, cap. de edi. diui Adria. toll. ſcribentes in cap. conſtitutus, de electio. Belluga. in ſpec. rub.28.num.1. Fran.Marc. deciſ. 1366. num.1.

49 Nec xxix. beneficij impetratio tenet non facta mentione de alterius tolerata poſſeſsione, cap.cum noſtris de conceſſ. præben. licet in exequutiuis appoſita ſit clauſula, amoto quolibet contradictore, vt Panor. inibi fatetur; ex eoque clauſulæ in executiuis poſitæ, nihil operantur, clem.1.in fin.de præben. Dec.conſ.413.470.500.505. cum infinitis congeſtis à Rolan. à Vall. conſ.8. lib.1.& Menoch.cõſ. 61.num.28. & 32.

50 Xxx. vtilitas eſt .l.diffamari. cap. de ingen. & manumiſ. Boerius deciſ.255. num.7. & 19. Cæſar Vſillus ad deciſ. Afflict.268.num.2.

51 Xxxj. quoniam retinens Eccleſiam curatam, ſi aliam impetret, licet ipſo iure prima vacet, cap.de multa, de pręben. ſi tamẽ in ea impenſas fecerit, poteſt illam retinere, donec ſibi reficiantur expenſæ, vt tradit Panor. d.cap.de multa.

52 Præſumitur etiam xxxij. poſſeſsio, quæ fuit penes defunctum remanſiſſe in hęreditate, teſtę Alex.conſ.24.lib.3.

53 Non poteſt xxxiij. poſſeſſori mora imputari, cur non egerit de iure ſuo, ita Bal.in Margarita verbo poſſeſſor.

54 Ad idem quoque xxxiv. cùm non eſt aliter poſſeſſori conſultum, quam per retentionem poterit appellare, Panor. in cap.cum ad ſedem de reſtit. ſpoliat. Capicius deciſ. 34. num. 4. & 5. & Ioffredus deciſ. 445.

55 Xxxv. eſt quod etſi duo habẽtes cauſam ab eodem ſimul contendunt, ille prefertur qui poſſeſsionẽ prior nactus eſt, licet alius fuerit prior in tit. l. quoties, cap. de rei vẽdicat. l. ſiue autem. §. ſi duobus. ff. de publician. Guid. Papa deciſ. 112. Hipol. Marſil. ſingul. 82. & in donatione reſpondit Purpurat. conſ. 448.

56 Xxxvj. eſt qui diutino tempore beneficium poſſedit legitimè præſumitur inſtitutus, in hoc Panor. & alij in cap. illud, de præſumpt. Alex. conſ. 135. num. 13. lib. 4.

57 Xxxvij. quod in iure offerẽdi illæ præfertur, qui pignus poſsidet. Paulus. §. qui pignoris. ff. qui mod. pig. vel Hip. l. mulier. ff. qui pot. in pig. Franciſ. Marc. deciſ. 371. num. 9. Capici. deciſ. 99. nu. 6. & Gram. deciſ. 51. num. 6.

58 Xxxviij. offert vtilitatem, ex poſſeſsione enim diutina obſeruata inter fratres præſumitur diuiſio facta gl. in l. ſi maior. cap. com. diuidun. Dec. conſ. 78. col. fin. quod in feudo quoque locum habet Alex. conſ. 25. lib. 3. cap. in inueſtit. verbo feudorum diuiſio.

59 Xxxix. eſt; nam ex poſſeſsione quis locupletior factus eſſe dicicitur. l. ſi mulier in prin. iuncta l. ſi eum la. 2. cum gl. ff. de donat. int. vir. & vxor. Petrus Stell. in l. repetitio, de condict. indebi.

60 Ad idem xl. ſi quis ex poſſeſsione ceciderit, præſumitur, ſine iuſta cauſa cecidiſſe Innoc. in cap. poſt electionem de conceſsio. præben. ſcribentes in cap. cum ad ſedem de reſtit. ſpoliat. Rolan. à Vall. conſ. 6. num. 13. lib. 1.

61 Xlj. poſſeſsio iuuat & ampliat titulum, vt ea omnia videantur conceſſa quæ poſsidentur Io. Vinc. Anna allegat. 52. num. 7.

62 Præſumitur etiam xlij. ex diutina poſſeſsione quis legitimè promotus Inno. in cap. ſuper his de accuſat. Rota. deciſ. 4. de probat. in antiq.

63 Et xliij. licet actore non probante reus abſoluatur, hoc tamen non obſeruatur in actore poſsidente: nam in cauſa beneficiali neutra parte probante actor abſoluitur, Rota deciſ. 1. de reuid. in nouis.

64 Xliiij. donatio & infeudatio quę aliàs non præſumitur, ex longiſſima tamẽ poſſeſsione prẹſumitur And. Iſer. in cap. 1. §. fin. de prohib. feud. alien. per Federic.

65 Si quis & xlv. longo tempore poſsederit rem, cuius poſſeſsionem vacantem ingreſſus fuerat, tollitur præſumptio malæfidei, Dec. cõſ. 449. num. 11.

66 Xlvj. conſideratur, nam ex poſſeſsione ſi vendens, aut donans eſt

domi-

dominus, transfertur dominium.l. quiſquis cum gl. & .l. ſi quis argentum.§.ſed ſi quis cap.de donat.

67 Sic quoque xlvij. ex poſſeſsione quis excuſatur à vitio clandeſtino.l.cum creditor iunc.gl.ff.de furt.Bart.in .l.creditor.C.de pignor. Guid.Papa dec.356.Pariſ.conſ.112.num.75.lib.1.

68 Xlviij. ex diuturnitate temporis, & poſſeſsione præſumitur ſolemnitas extrinſeca interueniſſe.l. qui in aliena.§. ſed etſi. vbi Aret. ff. de acquire. hæred. ſcribentes in .l. ſciendum .ff. de verb. obligat.

69 Xlviiij. ex poſseſsione impeditur fieri immiſsio, quæ petitur ex beneficio epiſtolę diui Adriani, cùm poſsidens ſe allegat dominum, & de dominio probare paratus eſt, gl.Bart.& alij in.l.fin.de edict.diui Adriani toll.Guid.Pap.deciſ.356.

70 L. generalis poſſeſsio iuriſdictionis quæ per vnum actum acquiritur, vt tradit ſpeculat. tit. de iuriſdi. om. iud. §. 1. verſ. illud etiam nota: non acquiritur cùm alius eſt in poſſeſsione iuriſdictionis Innoc. & Hoſtienſ. in cap. dilectus de cappel. monac. Bouerius ſingul.1. num.2.

71 Lj. vtilis eſt poſſeſsio, quia filius longo tempore poſsidens hæreditatem in qua fuit inſtitutus, præſumitur iuſſu patris adijſſe. l. ſi filius, vbi Bal.c.de pet.hæred.Alex.conſ.135.num.13.lib.4.

72 Lij. aſſecurationis literæ non conceduntur à Rege, niſi illi qui poſsidet feudum gl. in conſt. regni Comite vel Barone Iſer. in cap. 1. in fin. de feud. cognit. cap. in inueſtura ver. feudorum aſſecurationis col. 25.

73 Nec iuuat liij. confirmatio niſi impetrans tẽpore impetrationis poſsideat Capitius ver. feudorum confirmationes col.1.

74 Liiij. longęua poſſeſsione concurrente titulo emptionis, ac ſolutionis pretij, dominij tranſlatio præſumitur Alex.conſ.90.lib.2.Pariſ.conſ.104. num.93.lib.1.

75 Præſumitur lv. poſſeſsio eſſe apud aliquem ex cauſa validiori, & potiori, & iure licito, & non pignoris Bart.& Roman. in.l. Ariſto.ff. de donat.Bal.in .l.rogaſti.§. ſi tibi .ff.ſi cer.pe. Panor.in cap.ad quæſtionem de rerum permuta.

76 Lvj. poſſeſsio, communio, & diuiſio, arguunt bonam fidem Pariſ, conſ.113.num.78.lib.1.

77 Lvij. poſſeſſori reſiſtendi permittitur potentia, ex quo nihil innouat gl. & Angelus in .l. 1. §. hoc interdicto. ff. de itin. actuque priuat.

Lviij.

78 Lviij. ſeruitutis poſſeſſor,ſiue agat confeſſoria, ſiue conueniatur negatoria cautionem habet ab aduerſario,quod nō impeditur eius vſus vſque ad terminatum iudicium. l.penult. ff. de aqua quotid. & æſtiua. pract.Papien.in forma libelli actionis negatoriæ, verbo per quandam in fin.

79 Habet lviiij. poſſeſſor maiores inducias.l.fin.ff.de ſeruit.glo.in.l. ſic vti.§.ſed ſi quæratur.ff.ſi ſeruit.vendicetur.

80 Nec iurat lx. poſſeſſor prius de calumnia.l.2.in princ. C.de iurā. calu.gloſ.d.l.ſicuti.§.ſed ſi quæratur.ff.ſi ſeruit.vendicetur.

81 Generat lxj. longa poſſeſsio prerogatiuā.l.apparet.§.1.ff.de itin. act.priuat.Bal.num.16.in.l.ſi de proprietate.C.ſi à non compet.iud. fuerit app.

82 Lxij. vaſſallus vel emphiteuta, qui alienans feudū vel emphiteuſim aliàs caderet à iure ſuo.l.fin.C.de iur.emph.non tamen cadit cū poſſeſsio apud alienantem remanſit Bal.in cap. 1.§. aut ſi libellario quib.mod.feud.amit.Affl.in cap.1.quid iur.ſit poſt alienat.fact.Gui d.Pap.deciſ.101. & 162. Boërius deciſ.112. Rolan. à Vall. conſ.51. num.4.lib.2.Iacob.Menoch. cōnſ.38. num.30. & Iul. Clarus lib.4. §. feudum.quæſt.31.num.2.

83 Lxiij. cauſa feudi, quæ aliàs eſt apud dominum terminanda poteſt à iudice ordinario definiri, cùm agitur de poſſeſsione feudi gloſ. 1. in cap. cæterum de iudic. Senat. Pedemont. Dec.78. num.9.

84 Lxiv. licet aliàs ex conceſsione immunitatis inualida nullum ius quæratur, ſi quis tamen quadraginta annis huiuſmodi immunitatem poſſederit, immunis eſt.l.fin.cum gl.ver.adempto canone,cap. de fund.patrim.lib.12. & Angel.Salicet.& Alex.in .l. competit. cap. de præſcript. 30. vel 40. an.

85 Legatarius quoque lxv. qui aliàs pateretur detractionē falcidię, non patitur tamen eam cùm poſsidet rem legatam, & conuenitur ab hærede, nā eū remouet ope exceptionis Bart.nu.30. & Ripa.nu. 59.in .l.in quartam ad .l.falcidiam.

86 Lxvj. cùm contrahens cum minore poſsidet eius bona,valet cōtractus de bonis minoris celebratus, licet ſolemnitates aliàs requiſitæ non interueniant,Alcia.reſpon.94.num.5.Iacob.Menoch.de arbit. iudic. lib. 2. cent. 2. caſu 171.num.75. & Ioſephus Lodouicus deciſ.Peruſ.35.num.8.

87 Donatio etiam lxvij. tunc demū morte confirmatur cū pręceſsit traditio,& poſſeſsionis tranſlatio. l. Papinianus.ff.de donat.int.vir. & vx.

& vx.l.1. & .l.res vxoris.cap.eodem tit.l.a.vbi gloſ.communiter approbata, & Bal.cap.de dote, cap.non nu. & idem Bal.in .l.executorem num. 35. cap.de exec. rei iudicat. Soc.in .l.1. §. ſi vir. vxori. ff. de acq. poſſ. D. Couar. in rub. de teſtam. cap. 2. num. 9. Roland. à Vall. conſ. 51. num.25. lib.2. & moder.Pariſ. in addi. ad Alex. conſ. 14. lib.5.

88 Lxviij. eſt quod reuocato teſtamento licet alias omnia corruant præcipuè legata, ſi tamen teſtator legat fundum,& in vita transfert poſſeſsionem in legatarium, non reuocatur legatum, ſed tranſit in donationem cauſa mortis.l.Lutius,Titius,la 1.& .l.legatum la 2. de leg.2.Bal.in.l.vlt.C.de vſu,& vſufru.legat.& in .l.1. nu.8.C. ſi ommi. cauſa teſt.Afflic.deciſ.275. & And. Tiraquel. de retract. conuentional.ad fin.titul.num.79.

89 Lxix. finito feudo vel emphiteuſi per generationē,antiquus poſſeſſor eſt renouandus Bart.in .l.1. §.permittitur de aqua quotid. & æſtiua.l.1. inibique Ripa.ff.de priuil.credito.Panor.in cap.bona de poſtulat.prælat.Iulius Clarus lib 4.recept.ſent.§.emphiteuſis.q.43. Ant.Grabrie.lib.commu.concluſ.tit.de iur.emphit.concluſ.1. Vinc. de Franchis deciſ.123.

90 Lxx. poſſeſsionis commodum eſt, vt eius iudicium dicatur ſummarium in quo ſemiplena probatio requiratur, nec admittatur appellatio, vt latiſsimè dixerunt ſcribentes omnes in .l.vnic.cap. ſi de momenta. poſſeſſ. fuer. appellat. Guid. Pap. deciſ. 132. Afflict. Dec. 269. cap. deciſ. 34. Senat. Pedemont. deciſ. 75. & Iacob. Menoch. tract. adipiſce. poſſe. remedio 4. num.828.& tracta. recuper. remed. 322.

91 Lxxj. eſt quia ſi vaſſallus poſsidet feudum, & petat inueſtituram à domino quam ipſe neget, facit vt vaſſallo poſsidenti iuramentum deferatur, quod not.ex tex.in cap.1.de cont.int.dom.& fid. de inueſti.feu.Bal.num.5.& Affl. num.17.

92 Lxxij.eſt quod facit iudicium ordinare ſi poſſeſſor neget.l.1.ff.fami. her. Bal.& Affl.ibi.

93 Lxxiij. eſt quod ratione poſſeſsionis partis rei, fingitur eſſe in poſſeſsione totius .l. etſi non totam .ff. ſi quis om. cau. teſta. l. vna eſt via .ff. de ſernit. ruſti. prædio. l. poſsideri .ff. de acq. poſſ. & ibi Affl.

Ex qua concluſione ſuperius firmata quod dominium ſcilicet, & poſſeſsio in Eccleſiam abſque traditione, & apprehenſione transferantur, infertur quod tanta eſt iſtius priuilegij vis, atq; poteſtas,

vt

vt † hæreditatem monacho delatam, ipſo etiam nolente Abbas monaſterij nomine poſsit adire, & ſubſtitutum excludat, ita docuerunt Anchara n. 18. & Felin. n. 57. in cap. in præſentia de probatio. Iacob. Aren. in.l. Deo nobis infra de Epiſ. & cleri: Bart. in .l. inde Neratius .n. 1. ad leg. Aquil. Paul. Caſt. in .l. 1. n. 21. de vulg. & pupil. & infra de fidei .l. ex repudiatione n. 2. Alex. in d.l. 1. n. 21. de vulg. & pupil. & in .l. ſi quis mihi .§. ſeruus n. 3. de acquir. hæredit. & in .l. legatum n. 2. de leg. 1. & in .l. prima .§. per ſeruum .ff. de acq. poſſ. n. 13. Rom. in .l. is qui hæres .§. neq; filius num. 11. de acq. hæred. Aret. in .l. 1. & in .l. ſeruum communem de vulg. & pupil n. 3. eod. tit. in hoc enim dicunt ipſi æquiparari filio, quo renuente Pater hæreditatem adire poteſt .l. cum non ſolum C. de bon. quæ lib. cum concord.

Patet ergo ex prædictis Abbati hæreditatẽ acquiri abſq; facto monachi, quod approbarunt Auguſt. Bero in c. Rainutius num. 384. de teſtam. & Napoda. in conſuet. Neap. incip. ſi quis vel ſi qua n. 254. licet ſpecul. tit. de ſta. monac. n. 12. & Viglialo lib. com. opi. ver. monachus n. 187. dicant Abbatem poſſe cogere monachũ adire quod Rapo. reprobat, nam ſi poteſt ſolus Abbas, cur neceſſe erit monachum cogere, & bene.

95 Quod in tantum verum eſt, vt relictum monacho ſub mentione monachatus videatur monaſterio relictum; & ſic in illud recta via tranſit Imol. in .l. filio familias .ff. de condi. & demonſt. numero primo per illum textum & per .l. cum aliquis infra de iure de lib.

96 Extende hanc concluſionem etiam ſi monachus ante aditam hęreditatem decedat, nam monaſterium nihilominus adit, quod voluerunt Ancha. num. 18. Abb. n. 77. & Auguſt. Bero. num. 559. in c. in præſentia & idem Bero. in c. Rainutius n. 391. de teſtam. ea potiſsimum ratione, quòd hæreditas in monaſterio videtur ſtatim eſſe delata, & ſic omne ius illi quæſitum ipſo iure, quod cùm nunquam moriatur merito poteſt hæreditatem capere, & acquirere, perinde enim videtur ac ſi monaſterium ipſum pr. gradu eſſet inſtitutum; nam quamdiù primus gradus admitti po-
97 teſt † ſecũdus gradus ſubſtitutionis nõ admittitur .l. quãdiù .ff. de acquir. hęred. Alex. in .l. 1. num. 2. ff. de vulg. & pupilla: qui ſeruandam etiam in foro ciuili hanc opinionẽ affirmat, quod videtur affirmãdũ per l. ſi infanti infra de iure delib. vbi hæreditas non adita ante mortẽ infantis tranſmittitur in patrem; ſed cõtrarium dicunt

 Bart.

Bart. in .l. ſi condicatur .ff.de condictio.fur. & in .l.1. num.23. & ſequen. vbi Rip. num. 154. de vulg. & pupilla. Iacob. Arenas in d. l. Deo nobis infra de epiſ.& cleri.num.5.qui dicit communem eſſe legiſtarum ſententiam quòd non tranſmittatur, niſi eſset hæreditas aſcendentium, quo caſu monaſterium habetur loco filij .§. ſed & hoc preſenti, vbi not. in authen. de ſanctiſsimis epiſ. qui ſubdit, quòd hęc de æquitate etiam tranſmittitur, & hoc affirmant ex communi regula, quòd hæreditas non adita non tranſmittitur .l.emancipata. C. qui admitti. ad 60. poſſe. & .l.quoniam ſororem infra de iure delib.

98 Hinc etiam ſcribentes voluerunt, quòd ne dum Abbas hæreditatem adire, verum etiam & repudiare poſsit, vt dicunt Bart.in.l.tutor in fine .ff de bon. poſſeſs. Bal. in .l.1.num.50.& in.l.bonorum infra qui admitti num.8. Iaſ.in .l.legatum num.13. ff. de leg. 1.Panor. in cap.in præſentia num.76. verſ.tertij dicunt, vbi Feli.nu.57. verſ.14. de probatio.quidquid in contrarium teneat Paul.Caſt.in d.l.legatum num.4.de leg.1.cuius opinionem magis communem eſſe affirmat Socci.ibi, ſed primam ſequitur, nam in acquirendis Pręlatus Eccleſiæ poteſt præiudicare gloſ.in cap. fin.16. quæſt.6. & latius infra dicemus in quæſt.de dolo.Placet tamen vt id faciat adhibito cōſenſu capituli; nam licet alienatio propriè non dicatur, eſt tamen illius ſpecies, vt infra dicemus loco citato.

SVMMARIVM Ex Cap. I.

1 DEDICATIO ſui ipſius fit per profeſsionem trium votorum.
2 Per obedientiam homo Deo offert voluntatem propriam, ideoq; potior eſt cæteris votis.
3 Obedientia melior eſt quàm victima.
4 Obedientia cæterarum virtutum eſt cauſa.
5 Obedientia victoriam parit.
6 Obedientia quid ſit.
7 Obedientia prima eſt inter virtutes morales.
8 Obedientia magna virtus appellatur.
9 Obedientia fidei meritum poſſidet.
10 Obedientia optima medicina.
11 Obedientia Diabolum fugat.
12 Obedientia duplicem coronam meretur.
13 Obedientia virtus neceſſaria eſt.
14 Obedientia magnæ remunerationis eſt præmium.
15 Obedientia familiaris, & amica ſalutis.
16 Obedientia pluribus nominibus nominatur ab Ignatio Loiola.
17 Per obedientiam Deus placatur.
18 Obedientiæ ſequi virtutem exemplo ſuo nos hortatur Dominus.
19 Dominus Ieſus Chriſtus ſubditus erat parentibus.
20 Chriſti mors verus obedientiæ typus eſt.
21 Chriſtus factus eſt obediens vſque ad mortem.
22 Chriſtus propter obedientiam exaltatur.
23 Chriſti obedientia celebratur à Cirillo.
24 Abraham maximam expreſsit obedientiam.
25 Elementa obedientiam nos docent.
26 Obedientiam præcipiunt Apoſtoli Iacobus, & Paulus.
27 Obedientia meritoria plura requirit.
28 In obedientia proprius effectus ceſſare debet.
29 Debet in ipſa concurrere iuſtitia in intentione, hilaritas in operatione, & humilitas in reputatione.
30 Quod agimus in gloriam Dei iubemur agere.
31 Hilarem datorem diligit Deus.
32 Obedientia integra & non ſimulata debet eſſe.

33 *Obedientia requirit ſollicitudinem.*
34 *Verus obediens quis dicatur.*
35 *Obedientis uoluntas debet cum præcipientis uoluntate coniungi.*
36 *Obedientia ſimplex debet eſſe.*
37 *Obedientia perſeuerans debet eſſe.*
38 *Perfecta obedientia quæ ſit.*
39 *Obedientia perfecta ad impoſſibilia oſtenditur.*
40 *Obedientiæ obligatio ex profeſſione dependet.*
41 *Profitens non promittit omnimodam, ſed ordinatam obedientiam ſecundum regulam.*
42 *Monachus tenetur obedire Prælato in his, quæ pertinent ad eius poteſtatem.*
43 *Item in his, quæ pertinent ad regulam.*
44 *Item in his, quæ ſunt æqualia regulæ, uel ad illam pertinent.*
45 *Monachus tenetur obedire Abbati in pertinentibus ad diſpoſitionem actuũ, & rerum humanarum.*
46 *Monachus tenetur obedire in omnibus, in quibus dubitat.*
47 *Quod fallit in quibus ignorantia non excuſat.*
48 *Vel quando nullum periculum bono publico immineret, aut Prælatus rem nimis moleſtam & difficilem præcipit.*
49 *Monachus mortaliter peccat non obediens in caſibus, in quibus obedire tenetur.*
50 *Quod intelligitur quando præceptum ex ſe obligat ad mortale, uel ex uoluntate ſuperioris ſui, aut ex contemptũ non obediuit.*
51 *Monachus non obediens ex negligentia, aut conſuetudine mortaliter non peccat.*
52 *Monachus non tenetur obedire in his, quæ ſunt contra Deum.*
53 *Maior poteſtas in obedientia præfertur.*
54 *Monachus non tenetur obedire in his, quæ ſunt contra conſtitutiones Eccleſiæ*
55 *Et in his, quæ ſunt contra regulam, dummodo Prælatorum arbitrio ſit commiſſa diſpenſatio.*
56 *Monachus in malis non tenetur obedire Prælato, aut in his quæ habent ſpeciem mali, uel contra bonos mores.*
57 *Monachus non tenetur obedire Prælato ſciſmatico.*
58 *Aut in his, quæ ſunt præter regulam dummodo non ſit impoſitum pro pœnitentia peccati.*
59 *Monachus nõ poteſt uotũ emittere ſine licentia ſui ſuperioris, licet alij cõtra.*
60 *Ingrediens religionem relaxatam ſi illa reformatur tenetur ad illius obſeruantiam.*

Refor-

61 *Reformatio poteſt fieri à maiori parte conuentus.*

62 *Monachus non tenetur ad reformationem tolerandam quando eſſet impotens.*

63 *Item non tenetur quando tempore immemoriali aliqua accidentalia regulæ non ſunt ſeruata.*

64 *Quod intelligitur accidentaliter de obſeruationibus ſublatis Apoſtolicis priuilegijs.*

65 *Vel tempore immemoriali præſcriptis, & aliis.*

66 *Monachus iuris ignarus non tenetur ad obſeruãtiam reformationis dummodo ei non fuerit explicata regula.*

67 *Monachus, qui proteſtatus eſt nolle ſe obligare ad maiorem obſeruantiam ad illam non tenetur.*

68 *Monachus non profeſſus non tenetur ad reformationem.*

69 *Monachus non tenetur ad reformationem, quia eſt ingreſſus in religionem, in qua non ſeruatur regula.*

70 *Monachus tenetur ad noua ſtatuta quando maioris partis capituli conſenſu ſunt edita, ſed contrarium plurimi tenent, & uerius arbitramur.*

71 *Summus Pontifex non poteſt duriorem uitam monachis inducere, ſed illis annus probationis ad hoc eſt dandus, licet contrarium aliqui teneant.*

72 *Bona omnia ab obſeruantibus religioſis procedunt.*

73 *Summi Pontifices ſtatuerunt, vt in qualibet prouincia cuiuſlibet ord. monaſterium aſsignetur volentibus reformatè uiuere.*

74 *Modus optimus reformandi monaſteria.*

CAPVT

CAPVT I.

1 FIT autem huiuſmodi ſui ipſius dedicatio,
(vt diximus in verbo ingreſſi) per ſolemnem
profeſsionem, ac trium votorum emiſsio-
nem. Ideoque pro iſtius verbi declaratio-
ne nonnulla dicamus, quæ ad regularem
horum votorum obſeruantiam pertinent;
2 & cùm obedientia primum ſibi locum in-
ter iſta vendicet, de illa prius agendum eſt,
illius enim voto ingrediens, quod maximũ
eſt, Deo offert nempè voluntatem propriam (quæ potior eſt corpo-
re, quod voto caſtitatis offertur, & bonis exterioribus, quæ voto
3 paupertatis à ſe abdicat) atque hinc melior quam victima dicitur
vt habetur 1.Reg.15. quod explicat Greg.lib.35.moral.cap.10. *So-*
4 *la* (inquit) *obedientia virtus eſt, quæ virtutes cæteras menti inſerit, inſer-*
taſq́; cuſtodit, unde et primus homo præceptum quod ſeruaret accepit, cui ſe
ſi uellet obediens ſubdere ad æternam beatitudinem ſine labore perueniret.
Hinc Samuel ait, *Melior eſt obedientia, quàm victima, & auſcultare magis*
quàm offerre adipẽ arietum, quoniam quaſi peccatum ariolandi eſt repugna-
re, & quaſi ſcelus idolatriæ nolle acquieſcere; obedientia quippè victimis iu-
re præponitur, quia per victimas aliena caro, per obedientiam propria vo-
luntas mactatur, tanto vero quiſque citius Deum placat, quanto verius an-
te eius oculos repreſſa arbitrij ſuperbia, illius gladio præcepti ſe immolat,
quod contra ariolandi peccatum inobedientia dicitur, ut quanta ſit uirtus o-
bedientiæ demoſtretur. Ex aduerſo ergo melius oſtenditur, quid de eius laude
ſentiatur, ſi enim quaſi ariolandi peccatum eſt repugnare, & quaſi ſcelus i-
dolatriæ nolle acquieſcere, ſola eſt obedientia, quæ fidei meritum poſsidet, ſi-
ne qua quiſque infidelis conuincitur, licet fidelis eſſe uideatur. Hinc per
5 Salomonem in oſtentionem obedientiæ dicitur, † *vir obediens lo-*
quitur uictoriam. vir quippè obediens victoriam loquitur, quia dum
alienæ voci humiliter ſubdimur, noſmetipſos in corde ſuperamus.
Et propterea præſtantius eſt eius votum, ex eo, quòd ſub ſe alia vo-
ta contineat, paupertatis, & caſtitatis quæ cadunt ſub obedientia,
& denique præcipuum eſt, tanquam proximum fini religionis, cùm
quantumuis ex voto caſtitatem & paupertatem quis ſeruet, non ſit
in religionis ſtatu ſi obedientiam non voueat, vt optimè decla-

rat D. Thom. 2.2. quæſt. 186. art. 8.

6 Eſt autem obedientia virtus quędam, hominis voluntatem ad præceptum ſuperioris ex debito inducens, quæ colligitur ex D. Thom. 2. 2. quæſt. 104. art. 1. Io. de Fri. in ſumma confeſſo. lib. 3. de fine præce. quæſt. 9. tit. 33. Hoſt. in ſumma de maio. & obed. Alberi. in dicto ver. obedientia. Bal. in .l. liberti, libertæque num. 4. cap. de oper. lib. Card. à Turre crem. in cap. ſi autem 9. quæſt. 3. Ang. verb. obedientia in princip. & Siluester eodem ver. in princip.

7 Et prima inter virtutes morales meritò dicitur cùm magis accedat Deo contemnens propriam voluntatem, quæ cæteris bonis iure præfertur, vt docet D. Thom. 2. 2. quæſt. 104. art. 3. quem ſequitur Alberi. dicto verbo obedientia primo, & voluit Bonif. in clem. cupientes de pœnis num. 2. Ideoque dicitur mater & cuſtos omnium virtutum ab Augu. lib. 14. de ciuitate Dei cap. 12. ac ſola eſt, quæ inſerit menti cæteras virtutes, inſertaſque cuſtodit teſte Greg. vlt.
8 mor. cap. 12. † Eadem magna virtus appellatur ab Augu. lib. 13. de
9 ciuit. Dei cap. 20. † Et ſola fidei meritum poſsidere, ſine qua quiſq; infidelis dignoſcitur, licet fidelis eſſe videatur, dicit Greg. d. loco
10 adductus à Grat. in d. cap. ſciendum 8. quæſt. 1. † Et medicinam optimam appellat generis nobilitate, religionis inſtitutione, & ſancti-
11 tate inſignis B. Brigida lib. 4. reuela. cap. 2. † quam fugare diabolum eadem docet eod. lib. 4. cap. 14. in fine, idque ex eo probat S. Bri-
12 gida lib. 6. cap. 65. † quia duplicem coronam meretur, & eod. lib. c. 30. *Virginitas* (inquit) *meretur coronam, uiduitas appropinquat Deo; ſed obedientia in gloriam introducit*. Et eod. lib. cap. 120. *Ex perſona Domini noſtri* (inquit) *quaſi arbor eſt, de qua omnes uirtutes procedunt, inter quas primatum tenet obedientia, pro qua ego ipſe Deus ſubire crucem, & mortem non dubitaui*. Et cap. 121. virtutem appellat, qua omnia perficiuntur, & omnes negligentiæ extinguntur.

13 † Quæ virtus neceſſaria omnino eſt, vt docet Aug. lib. 8. ſuper Geneſ. ad literam cap. 10. *Oportebat* (inquit) *ut homo ſub domino Dei poſitus alicunde prohiberetur, ut ei promerendi dominum ſuum uirtus eſſet ipſa obedientia, quam poſſum ueriſſimè dicere, ſolam eſſe uirtutem omni creaturæ rationali agenti ſub Dei poteſtate, primumque eſſe, & maximum uitium tendens ad ruinam, ſua poteſtate uelle uti, cuius nomen eſt inobedientia*. Quod idem Aug. probat lib. abuſ. *Tertius* (inquit) *abuſionis gradus ſi adoleſcens ſine obedientia deprehenditur, quo mundus à recto ordine rationis deprauatur;* Digniſsimum quoque pretium obedictia

tia cenſetur eſſe vt teſtatum reliquit Orig. tom. 5. ſuper Leuit. *Singuli Prophetarum* (inquit) *uel Apoſtolorum, et qui conſilium his qui delinquunt dederint, quo poſſint corrigere uel emandare peccatum, meritò iis uendidiſſe arietem ad ſacrificia uidebuntur, quid autem pretii à comparantibus ſumant illud opinor: legendi ſtudium, uigilias, audiendi uerbum Dei, & ſuper omnia digniſſimum pretium obedientiam, de qua ſcriptum eſt: obedientiam malo quàm ſacrificium.*

14 Et magnæ remunerationis præmiũ eſſe, author ē Caſsiod. de Inſt. ſcript. cap. 33. Quapropter (inquit) *omnes quos monaſterii ſepta conclu dunt, tam Patrum regulas, quàm præceptoris proprii iuſſa ſeruate, & libenter, quæ uobis ſalubriter imperantur ſine aliquo murmure efficite; quia magnæ remunerationis eſt præmium præcepis ſalutaribus obedire.*

15 Familiaris etiam, & amica ſalutis hęc vi rtus eſt, vt dicit Bern. in illud euang. ſuper Math. [ecce nos reliquimus oĩa] ſed obediẽtia firma & ſtabilis quæ fundata eſt ſupra petrã; melior eſt enim obedientia, quàm victima & acquieſcere nolle, vt peccatum ariolandi eſt, vnde, & vitæ quoq; ipſe ſaluator prætulit hanc virtutem, eligens magis animam ponere, quàm obedientiam non implere. Poſtremo et ipſum nomen Ieſu quod eſt ſuper omne nomen, & in quo flectitur omne genu, Apoſtolo teſte, obedientiæ remuneratio eſt.

16 Eandem pluribus titulis comendat inſig. vir. Hiſpaniæ gloria, & chriſtianæ religionis diligentiſsimus adiutor Ignatius Loiola ſocietatis Ieſu inſtitutor, vt refert Pater Petrus Ribadeneira eiuſdem ſocietatis, in eius vita lib. 5. cap. 4. Eam aiebat præclariſsimam eſſe virtutem, ac nobiliſsimam, omni victima ſacrificioq; præſtantiorem, humilitatis filiam, nutricem charitatis, Iuſtitiæ comitem, religioſorum omnium, virtutum ducem, ac magiſtrã, inimicam proprię voluntatis, fraternæ beneuolentię & concordiæ matrem, tranquillitatis deportum & ſecuræ mentis iuge conuiuium.

17 Hæc victimis longè quidem melior eſt, & per illam Deus magis placatur, ita Hieronymus teſtatur in Eſayam cap. 44. lib. 12. *Ipſe enim* (ait) *precioſum à te quippiam requiſiui, ut in parandis eis laborare te fecerim, non exegi à te oblationes, nec iura quæſiui, non calamum, neq; incenſum, aut diuerſi pigmenta generis quorum fumo inebriares me; atq; ſanares.* Item Hieronymus in Eccleſiaſt. cap. 5. inquit, quòd ſtulti neſcientes remedium eſſe peccati exſtimant oblatione mune-

munerum Deo ſatisfacere poſſe, & ignorant hoc quoq; malum eſſe atq; peccatũ, non obedientia & operibus bonis, ſed donis, & victimis emendare velle quod fecerint. Huic congruit illud quod alibi dicitur, obedientiã ſuper ſacrificium, & miſericordiam volo, & non ſacrificium.

18 Hanc ergo tam præclaram virtutem ſequi præter eius excellentiam nos hortantur plura exempla, inter quæ grauiſsimũ eſt ſerua
19 toris noſtri, † qui ſubditus erat parentibus vt dicitur Luc. cap. 19. cuius rei admiratione motus Bern. in homilia pr. *Supermiſſus eſt, & erat* (inquit) *ſubditus illis, quis, quibus? Deus hominibus, Deus inquam cui Angeli ſubditi ſunt, cui principatus, & poteſtates obediunt ſubditus erat Mariæ, nec tantum Mariæ, ſed et Ioſeph propter Mariam. Mirare ergo filij benigniſſimam dignationẽ quòd Deus fœminæ obtemperet, humilitas abſq; exemplo, diſce homo obedire, diſce terræ ſubdi, diſce puluis obtemperare, De authore tuo loquens Euangeliſta. Et erat* (inquit) *ſubditus illis, haud dubium quin Mariæ, & Ioſeph: erubeſce ſuperbe cinis, Deus ſe hominibus ſubdit & tu dominari geſties hominibus, tuo te praponis authori?* Hæc ille, Idem repetit ipſe Bernar. ſuper cant: ſerm. 19. Puer (inquit) Ieſus non deſpexit magiſter diſcipulos, Deus homines verbum & ſapientia, fabrum, & fœminam ſequi.

Eandẽ obedĩetiã nos docuit idẽ ſeruator in eius mortis die ad Patrẽ orans nõ quod ego (inquit) volo Pater, ſed quod tu Matth. c. 26. Quẽ locũ explicans D. Hieronymus eodem in loco ſuper Marc. 14. tom. 9. vſq; in finem. *Non ceſſat* (inquit) *Nos docere patribus obe-*
20 *dire, & voluntatem eorum voluntnti noſtræ præponere.* † Et eius mors num tota verus obedientiæ typus eſt, nam ut ait Bernar.
„ tracta. de grad. humilitatis cap. 2. illa mors, illa crux, opprobria,
„ ſputa, flagella, quæ omnia caput noſtrum Chriſtum pertranſeunt,
„ qd aliud corpori eius, ideſt nobis quã pręclarę obedĩetię documẽta
21 fuerunt? Chriſtus enim (ait Paul.) † factus eſt obediens Patri vſq; ad
„ mortem, mortem autem crucis. Qua neceſsitate, reſpondeat
„ Apoſtolus Petrus: Chriſtus paſſus eſt pro nobis, vobis relinquens
„ exẽplum, vt ſequamini (inquit) veſtigia eius ideſt vt imitemini obe
„ dientiam eius. Ex his ergo, quæ paſſus eſt diſcimus, quanta nos,
„ qui puri homines ſumus oporteat pro obedientia perpeti, pro qua
„ is, qui & Deus erat non dubitauerit mori. Hæc Bernar.
22 Audiſti miſeriam, audi, & coronam, vidiſti periculum, vide
„ præmium, attendiſti infirmitatem, attende poteſtatem, propter
„ quæ, inquit, Apoſtolus, & Deus exaltauit illum & dedit ei nomen,

quod eſt ſuper omne nomen.

23 Huius obedientiæ Dominicæ ſingularem effectum, & excellentiã
extollit magnus Doctor Cirillus in Geneſ. lib. 3. ſi quæ enim (in-
quit) noua creatura in Chriſto, ſi quidem ſecundus ſit Adam, qui
propter obedientiam primi hominis crimina euertit, illã inquam
contumaciam, quam principio ipſe commiſſerat, nam & Paulum
ita ſentire accipimus Sicut enim (inquit) per inobedientiam pri-
mi hominis peccatores conſtituti ſunt multi, ita per obedien
tiam vnius iuſti conſtituentur multi, factus eſt namque obediens
vſq; ad mortem, mortem aũt crucis, vt .n. principio terra ob Adæ
preuaricationem ſubiecta maledictioni fuerat, ſic ob Chriſti obe-
dientiam benedictionem aſſequuta eſt.

Sed taceamus interim de illius obediẽtia, quæ ſingulari preroga
24 tiua clauditur, & ſignificatur. Procedat in medium † magnus ille
Patriarcha fidei lumen, obedientiæ forma, & iuſtitiæ principatus;
audit ab omnipotente, egredere de terra tua, & de cognatione tua
& de domo patris tui & ueni in terram quam moſtrauero tibi: &
ad vnius luſsionis uocem patriam fugit, relinquit parentes, de-
ſerit hæreditatem, & aliorum finem hoſpes ingreditur nouus, ma-
gna res, & primitiuæ dignitatis priuilegio in patre multarum gen-
tium conſecrata. Primus primùm ſuis facultatibus renuntiat, &
obedientiæ viam indefeſſa velocitate percurrit, deniq; cùm acce-
piſset filium in ſenectute ſua, in quo totius mundi fuerat bene-
dictio cumulanda, dicit ei Deus, tolle filium tuum vnigenitum, quẽ
diligis Iſaac, & offer mihi illum in holocauſtum; ò quanta in uer-
bis iſtis amaritudo? quãta à corde preſentis ſeparatio pietatis; iu-
betur namq; filium occidere, os ex oſsibus ſuis & carnem de carne
ſua, filium magnæ promiſsionis, extremæ ſenectutis, propriæ muli-
eris filium, mirabiliter promiſsum, feliciter natum, educatum in-
nocenter, & nequid deeſset, ut tenerrimum intra paterna viſcera
doloris incendium exundaret additur vnigenitum, ſunt nãq; multi
filij, ſed non unigeniti, iſte ſic eſt filius, ut & vnigenitus, iſte unicus
patri, vnigenitus matri, hæreditati reſeruatus. Ne reſpicias ad Iſ-
mael, quia qui in ſeruitute, & ex ancilla genitus fuerat ad libertatẽ
& hæreditatem minimè pertinebat, quia uero multi ſunt filij, &
vnigeniti, ſed nõ dilecti ad exaggerandum in corde patris tribula-
tionèm & comprobandam in morte iuſti obedientiam, Dominus
ſubiungit, quẽ diligis. Vt vero teneritudo patris ex memoria dile-
cti nominis redundeſceret, & interior pietas ad dilectæ vocis ſonũ

tota

tota ferueret,puer nominatur ex nominè quod vocatum erat à Domino priuſquā in utero conciperetur. Vides quantis tribulationū maleis Abrahæ pietas feriatur, cui præcipitur ut filium tollat, occidat vnigenitum, quem diligit immolet, Iſaac percutiat, multū tentatus, multum probatus, adductus,& multum dulcis relatio filij ad patrem, patris ad filium, hanc dulcedinem, & omnis affectus viciſsitudinem obliuiſcitur Abraham, ſternit aſinum ſuum, ligna componit, ignem accendit, eximit gladium, non à Domino querit quarè, non murmurat, non conqueritur non ſaltem vultum doloris oſtendit,ſed ad omnia quæ præcipiūntur gnarus in mortem filij pia crudelitate feſtinat. Ideo ſummæ, & admirabilis obedientiæ virtus in Abraham, & ſingularibus laudibus prædicanda, fortiſsima res eſt obedientia vera, & quæ in animam deſcendere non poteſt, niſi à mundi huius aſpergiè purè, preſſeq; deterſum. Hæc apud Bern. in ſermon. de virtute obedientiæ.

25 Ipſa quoq; elementa nos docent hanc obedientię virtutē, dicitur enim Pſal. 148. *Præceptum poſuit, & non præteribit*, & Baruch 3. *Stellæ vocatæ ſunt, & dixerunt adſumus*, & Pſal. 103. *Terminum poſuiſti, quem non præteribunt*. Et Matt. 8. *quis eſt iſta cui venti, & mare obediunt*. Quod latius deducit Hieronymus Epiſt. 68 ad Ruſticum monachum. Nulla (inquit) res abſq; magiſtro diſcitur, etiā muta animalia, & ferarum greges ductores ſuos ſequūtur ordine literato, Imperator vnus, iudex prouinciæ vnus, Roma vt condita eſt, duos fratres ſimul habere non potuit, & fratricidio dedicatur, in Rebeccæ vtero Eſau & Iacob bella geſserunt, ſinguli Eccleſiarū Epiſcopi, ſinguli Archipresbiteri, ſinguli Archidiaconi, omnis ordo eccleſiaſticus ſuis rectoribus vtitur, in naui vnus Gubernator, in Domo vnus Dominus, in quouis grandi exercitu vnius ſignum expectatur, & ut plura replicando faſtidium legenti non faciam per hæc omnia ad illud tendit oratio, vt doceam te non tuo arbitrio dimittendum ſed viuere debere in monaſterio ſub vnius diſciplina patris.

Quid ergo mirum vt cum Greg. dicamus in C. quid ergo 11 q. 3. ſi peccator homo obedientiæ in preſentis vitæ breuitate ſe ſubijcit, quando hanc mediator Dei, & hominum tenuit & tenendam pręcepit ampliſsimis propoſitis pręmijs, vnde eccleſiaſt. 4. Erit inquit, *velut altiſſimi filius obediens* & Matt. 5. *Qui fecerit, & docuerit hic magnus vocabitur in regno cælorum*.

26 Hanc virtutum principem obedientiam præcipit Iacobus Apo-

Vu 2 ſtolus

ſtolus epiſt. 4. Subditi eſtote Deo , & Paulus ad Rom. 13. *Omnis anima ſublimioribus poteſtatibus ſubdita ſit , non eſt enim poteſtas niſi à Deo , & ideo qui reſiſtit poteſtati , Dei ordinationi reſiſtit*, cuius meminit ex Ambroſ. in cap. magnum quidem 11. quæſt. 1. Aug. in cap. qui reſiſtit 11. quæſt. 3. inibi Grat. & 5. P. in c. omnis anima de cenſibus. Eãdem filijs præcipit idem Apoſt. ad Epheſ. 6. vxoribus, eandem & ſeruis præcipit ad Coloſſen. 3. Si ergo patribus carnalibus , dominis & coniugi obedientia debetur , quãto magis patribus , Dominis, & coniugibus ſpiritualibus , vt ait Apoſt. ad Heb. 12. Patres (inquit) carnis noſtræ habuimus eruditores et reuerebamur eos , non multo magis obtemperabimus patri ſpirituum vt viuamus.

27 Quę obediẽtia ad hoc vt ſit pfecta, & meritoria plura requirũtur.

28 Et pri. quidem † proprius affectus ceſſare debet in his, quę præcipiuntur , nam ſi de ſuo aliquid habuerit nulla eſt obedientia , vt ſi huius mundi ſucceſſus præcipitur , aut locus ſuperior imperatur; is enim qui ad hæc præcipienda obedit, obedientiæ ſibi virtutẽ euacuat, ſi ad hęc ex proprio anhelat , neq; enim ſe ſub obedientia dirigit qui ad præcipienda huius vitę proſpera , libidini proprię ambitionis ſeruit , ex ſent. Greg. lib. vltimo mora. cap. 13. adducti à Grat. in cap. ſciendum 8. quæſt. 1. & D. Thom. 2. 2. quęſt. 104. art. 2. ad 3. idq; docet ẽtiam D. Hieron. ad Ruſticum monachum epiſt. » 68. Ad id tendit (inquit) oratio vt te doceam non tuo arbitrio di- » mittendum, nõ facias quod uis, comedas quod iuberis, habeas quod » acceperis, quantum acceperis veſtiare, cui non vis ſubijciaris, præ- » poſitum monaſterij timeas , vt Dominum amas vt parentem , cre- » das tibi ſalutare quicquid pręceperit, nec de maioris ſententia » iudices.

29 Debet præterea cõcurrere iuſtitia in intẽtione, hilaritas in ope- » ratione , & humilitas in reputatione, ad hoc vt bonus ſit obedien- » tiæ cibus, inſipida namq; Deo , & inſulſa quodam modo noſtra

30 obedientia, niſi omnium quæ agimus ipſa ſit cauſa, quia † quicquid » agimus iubemur facere in gloriam Dei , oportet autem puſillani-

31 mitatem, & triſtitiam in omnibus , quæ agenda ſunt cauere , quia † » Hilarem datorem diligit Deus , Porrò elationem omnem fugere » neceſſe eſt. Quiſquis enim altum ſapit, opus eius vanũ ſapit nec gra- » uior vllus ſapor , aut magis contrarius eſt veritati. Vides nè, quàm » ſit vtile homini , ſcire ſe hominem , vt perinde ſit paratus ad man- » datorum obedientiam , ac deinceps ſtudeat , vt qui laborem inte-

rim

„ rim non poteſt effugere, ſic ſaltem laboret vt hic ſibi in cibum trã-
„ ſeant ſalutarem, ſiquidem melior eſt obedientia, quàm victoria,
„ inobedientia eſt cauſa mortis, omnes experimur, omnes morimur propter eam. Hæc Bern. in ſerm. de obed. & patien.

Integra, & non ſimulata eſſe debet vt ait Greg. lib. vlt. mor. cap. 12. nam ſi de ſuo aliquid non habuerit minima eſt, vt cùm mundi deſpectus præcipitur, cùm probra adipiſci, & contumeliæ iubentur niſi ex ſemetipſo animus appetat obedientiæ ſibi meritum minuit, quia ad ea, quæ in hac vita deſpreta ſunt inuitus, nolenſq; deſcendit. Idem Bern. in ſerm. 2. de S. And. Apoſtolo: ſapiens (inquit)
„ numularius eſt immo ipſa ſapientia, cui neceſse habemus reddere
„ hunc obedientiæ nummum, nec ſuſcipiet eum niſi, & integer inue-
„ niatur & ſine aliqua falſitate, nam ſi diſcutimus, ſi dijudicamus &
„ in hoc quidem præcepto non obedimus, ſed in illo fractus eſt num-
„ mus, ſuſcipiet eum Chriſtus à quo nimirum tenemur nũmi integri
„ debitores, omnes enim obedientiam ſimpliciter, & ſine ulla ex-
„ ceptione promiſimus, quod ſi quis obediat quidem, ſed ſimulatoris
„ & ad oculum murmuret, aut in abſcondito, falſus eſt nummus eius,
„ plumbum habet non argentum, & iniquitas ſedet ſuper talentum
„ plumbi, doloſè agit, ſed non in conſpectu Dei, quoniam Deus non
„ irridetur. Vis audire perfectè obedientiæ formam; Vidit Dominus
„ (ait Euang.) Petrum, & Andream mittentes rete in mare, & ait
„ illis venite poſt me: faciam vos fieri piſcatores hominum, immo
„ prædicatores. At illi continuo nihil dijudicantes, aut hæſitantes
„ non ſolliciti vnde viuerent, non cõſiderantes quonãmodo rudes ho
„ mines, & ſine literis Prædicatores fieri poſſent, nihil deniq; inter-
„ rogantes, ſine omni mora, relictis retibus, & naui, ſequuti ſunt
„ enm. Agnoſcite fratres quoniam propter vos ſcripta ſunt hæc, pro-
„ pter vos ſingulis annis in Eccleſia recitantur, vt diſcentes veræ obe
„ dientiæ formam caſtigetis corda veſtra in obedientia charitatis.
„ Hæc nimirum eſt, quæ ſola cõmendat obedientiæ nummum, hoc il
„ lius argentum eſt purgatum, atq; probatum, ſola eſt charitas, quæ
„ obedientiam gratam facit, & acceptabilem Deo: Hilarem quippè datorem diligit Deus.

33 Sollicitudo ét requiritur, inquit, Ang. quem refert Arch. in C.
34 qui reſiſtit 11. queſt. 3. † Is enim verus obediens eſt, qui mandata non procraſtinat, ſed parat aures auditui, pedes greſſui, manus operi, totum ſe intus recolligit, vt mandatum adimpleat imperantis.

Debet

35 Debet prætereà obedientis voluntas cum præcipientis volunta-
te coniungi, vt ſummus obedientiæ gradus dici poſsit; nam vt ait
„ Bern. tract. de pręcep. & diſp. Bonus obedientię gradus eſt, ſi iuxta
„ magiſtri noſtri ſentētiam propter metū gehennæ, ſeu propter pro-
„ feſsionem ſanctam, quam profeſſus eſt quiſquam obediet, melior
„ tamen cùm ex Dei amore obeditur, illa quippè obedientia neceſ-
„ ſitatis eſt, iſta charitatis. Illum autem optimum dixerim obedien-
„ tiæ gradum cùm eo animo iniunctum opus recipitur, quo & prę-
„ cipitur; cùm enim ex uoluntate iubentis pendeat intentio exequen
„ tis, fit vt nec maius minoribus, nec minus maioribus confusè vt
„ adſolet adimplēdum quod iniūgitur ſubiecti ſtudium impendatur:
„ ſed moderante animo, quæq; pro ſua dignitate imperia, modum
„ ſciat vtrobiq; ſeruare, tam in obſeruando vniuerſaliter iuſta, quā
„ in cauendo prohibita (& paulò poſt) nouit verus, humiliſq; obe-
„ diens, & minima non contemnere, & maxima curare, quæ maxima
„ ſunt, intimo quodam deuoti ſinceriq; animi ſapore diſcernens,
„ quibus demandatis eo qui præeſt ſuis quodammodo factis reſpon-
„ deat cum Propheta, tu mandaſti mandata tua cuſtodiri nimis.

36 Simplex etiam debet eſſe obedientia vt ait Bern. in ſermone de
iure obedientiæ, nam qui ambulat ſimpliciter, ambulat confiden-
ter, in ſimplicitate cordis quærere Dominum ſcriptura præmon-
ſtrat, nec vlla eſt exquirenda ratio cur ſuperior hoc præceperit,
vnde murmuratio, & indignatio oriri ſolent. Incedendum igitur
eſt ſimpliciter in mandatis obedientiæ, & addendo voluntas ſimpli
citati, & intentioni illuminatio.

37 Requiritur quoq; perſeuerantia; vt ait Bern. d. loco non qui in-
„ ceperit (inquit) ſed qui perſeuerauerit ſaluus erit, incipere mul-
„ torum eſt, perſeuerare paucorum, perſeuerantia ſingularis eſt filia
„ ſummi Regis, virtutum fructus, earumq; conſummatio, totius bo-
„ ni repoſitorium, virtus ſine qua nemo videbit Deum, nec à Deo vi-
„ debitur, finis eſt ad iuſtitiā omni credenti, in qua uirtutum conuen-
„ tus venerandum ſibi thalamum conſeruauit.

38 Eademq; eſt perfecta obedientia ſi Bern. credimus in tracta: de
Prece. & diſp. quæ legem neſcit, terminis non arctatur, neq; con-
tenta anguſtijs profeſsionis largiori voluntate fertur in latitudinē
charitatis, & ad omne quod iniungitur ſpontanea vigore liberalis
alacriſq; animi mandata non conſiderans, in infinitam libertatem
„ extenditur. Hæc eſt illa de qua ſignanter Apoſt. Petrus, caſtrifican-
„ tes (inquit) corda veſtra in obedientiam charitatis: pulchrè ipſam

pro

pro hoc ſequeſtrans ab illa inepta, & ſeruili obedientia, quodammodo nec charitati prompta, ſed obnoxia neceſsitati, idq; ex D. Benedicti conſtitutione colligit.

Quæ obedientia etiam ad impoſsibilia extenditur vt D. Benedi-
39 ctus in Reg. monet, vt ſi monacho impoſsibilia iniungantur confidens de adiutorio Dei obediat ex charitate, quod ſenſiſſe videtur concilium Caroli imperatoris in C. in memoriam 19. diſt. dum ſtatuit ea, quæ à ſancta ſede imponuntur licet vix ferenda, tamen pia deuotione toleranda eſſe.

Et hæc hactenus de perfecta obedientia, ſed de regul. eſt etiam videndum ad quam ex debito quis teneatur.

40 Pro cuius intelligentia eſt ſciendum omnem obedientiæ obligationem ex promiſsione, & profeſsione deſcendere, ita vt eatenus locum habeat, quatenus in profeſsione promiſſa eſt, vt explicat Bern. in tract. de prece, & diſp. ſed et (inquit) non parum Prelati aſcribi-
41 tur voluntati, † qui is qui profitetur ſpondet quidem obedientiã nõ
„ tñ omnimodã, ſed determinatã ſecundũ reg. nec aliam quã Sancti
„ Benedicti, vt oporteat eum, qui pręeſt frena ſuæ relaxari voluntati
„ ſuper ſubditos, ſeu præfixam ex reg. ſibi ſcire menſuram, & ſic de-
„ mum ſua imperia moderari, circa id ſolum quod rectum eſſe co-
„ ſtiterit, nec quodlibet rectũ, ſed hoc tantum quod prædictus Pa-
„ ter inſtituit aut certè quod ſit ſecundum quod inſtituit. Sic ſe quip-
„ pè habet profeſsio; Promitto non quidem regulã, ſed obedientiam
„ ſecũdũ regulã S. Benedicti, nõ ergo ſecũdũ volũtatẽ præpoſiti, proin
„ de ſi ꝓfeſſo ſecũdũ illã reg. Abbas meus mihi aliud forte imponere
„ tẽtauerit, quod nõ ſit ſecũdũ Regulã aut ẽt qđ nõ ſit ſecũdũ iſta in-
„ ſtituta, verbi cauſa, Auguſtini, Baſilij, Pacomij, quæ nam mihi quę-
„ ſo in hac re neceſsitas imminet obſequendi? Solum quippè id à me
„ exigi arbitror quod promiſi (& paulo poteſt) Profectò citra, & vl-
„ tra, necnon etiam contra quid aliud, quàm obedientiæ limites
„ quoſdam cenſuerim, & his ſuis terminis virtutem eandem circum-
„ cludi (& infra) ergo Prælati iuſsio, vel prohibitio non prætereat
„ terminos profeſsionis, nec vltra extendi poteſt, nec contrahi citra.
„ Nil me Prælatus prohibeat horum, quæ promiſi, nec plus exigat
„ quàm promiſi, vota mea nec augeat ſine mea volũtate, nec minuat
„ ſine certa neceſsitate. Hęc, & alia ad rem breuitatis cauſa omiſſa
„ dicit Bern.

Ex iſta generali propoſitione plures in hac materia colligimus concluſiones, quarum prima eſt.

Reli-

42 Religioſus tenetur obedire Prelato in his, quæ pertinent ad eius poteſtatem c. Iulianus 11. quæſt. 3. Idq; explicant Innoc. in c. quanto de offic. ord. Archidia. Card. à turre crem. & Præpoſ. in c. ſi Dominus 11. queſt. 3. Idem Archidia. & Ægidius Bellam. in c. qui reſiſtit ead. cau. & queſt. & in c. Item eodem loco, Card. in clem. ne in agro. §. quia vero n. 8. de ſta. mona. Ab. in c. cæterum n. 8. de Iud. & ex Theologis. Alex. Hales in 4. par. ſuæ ſummæ in 3. præcepto D. Thom 2. 2. quæſt. 104. art. 5. ad primum argumentum, Angel. & Silu. vterq; ver. obedientia n. 1. ex qua deſcendit.

43 Secunda concluſio quòd in his omnibus, quæ pertinent ad reg. tenetur ſubditus ſuperiori obedire, cùm hoc pendeat ex propria promiſsione ita D. Thom. 2. 2. quæſt. 104. art. 5. ad 3. & quodli. 10. in corp. Ioan, de Friburg. in ſumma confeſſ. tit. 33. de ſent. prece: quæſt. 7. lib. 3. Card. à Turre crem. in cap. ſi Dominus 11. q. 3. n. 2. ad 3. & in c. qui reſiſtit ead. cauſ. & quæſt. Albericus in dicto ver. obedientia pr. Ang. verbo Religioſus n. 3. Syluius ver. religioſus n. 6. & ſumma Arm. ver. obedientia n. 3.

44 Tertia concluſio, ſubditus tenetur obedire ſuo Prælato in illis que ſunt æqualia regulæ vel ad eam pertinent, qualia ſunt pertinentia ad obſequia veræ ſiue fraternæ ſocietatis ex ſent D. Thom. quod li. 10. art. 10. in corp. & poſt alios Io. de Frib. Ang. & Silu. loc. addu. nam ſine iſtis mutuis obſequijs religionis ſtatus rectè ſuſtineri non poſsit ut inquit Magiſter Duran. lib. 2. ſenten. diſtin. 44. quæſt. 3.

45 Quarta concluſio eſt in pertinentibus ad diſpoſitionem actuum & rerum humanarũ debetur obedientia à ſubdito Prælato D. Tho. 2. 2. quæſt. 104. art. 5. Ioan. de Frib. q. 5. tit. 23. lib. 3. Alber. ver. obedientia pr. card. à Turre crem. & Præpoſ. c. ſi Dominus n. 2. 11. q. 3. Ang. & Silu. verbo obedientia n. pr.

46 Quinta cõcluſio ẽ in omnibus in quibus dubitat tenetur obedire Ang. in c. quid culpatur 23. q. 1. idq; notat Hoſt. in ſumma de maior. & obed. §. & ad quid obediens Io. de Frib. q. 5. & 8. tit. 33. lib. 3. Alber. in ver. obedientia pr. Ant. But. in c. ad aures n. 4. de temp. ord. Ang. uer. obedientia n. 6. & Silu. ver. relig. 6. n. 6.

47 Hoc autem obſeruatur in his in quibus ignorantia non excuſaret Gloſ. in cap. ſi quis ſuadente 17. quæſt. 4. D. Thom. 2. 2. q. 16. art. 2. Ioan. de Friburg. q. 5. dicto tit. & lib. Alber. d. ver. obedientia pr. Anh. ver. obedientia n. 6. & Silu. co. ver. 2. & ver. ignorantia num. 6.

Secun-

48 Secundò quando nullum periculum immineret bono publico aut tertię perſonę Dom.Sot.in trac.de Ratio.teg.ſecretum memb.3. quæſt.2.cap.2.

49 Tertiò id non non obſeruatur cũ Prȩlatus rem nimis moleſtam & difficilem præciperet Dom.Sot.d.loc.ex mente D.Thom.in 4.ſenten.quæſt.36.

Quartò quando haberet opinionem tutam quòd nõ tenetur obedire,ſcrupulus tamen remaneret in contrarium:tunc enim debet amplecti opinionẽ tutam omiſſo ſcrupulo,vt poſt Gerſon.in tract. de pœnit.& in tract.de prȩparatione ad miſſam explicatDom.Sot.d. loco,uel ſibi videretur tuta c.per tuas de ſim.Ant.But.in c.ad aures n.3.de tẽp.ordi.Imol.in c.Paſtoralis .§.quia vero n.34. de offic.de-leg.

50 Sexta concluſio in omnibus his caſibus in quibus tenetur obedire non obediens mortaliter peccat,cũ inobedientia contraria ſit charitati Dei, & proximi, & vt peccatum ariolandi Apoſt.ad Rom.12. 14.& ad Timoth. 2. can.3.c.qui reſiſtit 11.quæſt.3. D.Thom.2.2.

51 quęſt.105.art.pr.† Hoc autem intelligendum eſt pr.quando eſt prȩceptum ex ſe obligans ad mortale, vel ex voluntate ſuperioris ſui, aut ex contemptu non obediret,deliberatè &principaliter D. Bern. tract.de diſp.& prece.D.Thom.& Caiet.2.2.quæſt.104.ar.2.Felin.in cap. nã concupiſcentiam n.10.de conſt.Nauarrus c.23.n.42.ex quo

52 ſequitur†non eſſe peccatum mortale ſi quis aut præceptum ex negligentia aut conſuetudine, aut Prælatum,aut conſilium eius contẽneret,vt explicãt D.Bern. D.Thom. Caiet. & Nauarrus loco cita. Ioa. Friburg. quæſt.24.tit.33.lib.3.Angel.& Silu.ver.obedientia, ille art.1.iſte.n.2.& Nauar.di.c.23.n.37.

53 Septima concluſio ſuperioribus contraria eſt quòd non tenetur obedire in his quę ſunt contra Deum:magis enim obediendum eſt Deo quã hominibus,Actuum S.Paul. ad Heb.12.in c.ſi quis Epiſcopus c.non ſemper c.ſi Dominus c.Iulianus c.qui omnipotentem c. qui reſiſtit c.Imperatores c.quid ergo c.qui conſentit c.ſi is qui prȩ-

54 eſt 11.quæſt.3.ſemper enim hæc regula obſeruanda eſt†ut maior poteſtas in obedientia præferatur D.Bern.Epiſ.7.ad Addã monac. & tract.de prece. & diſp.c.qui reſiſtit 11.quæſt.3.c.quę cõtra mores 8.diſtin.D.Thom.2.2.quęſt.104.art.5.Ioa.Fribur.quæſt.5.& 15 d.tit. 33.lib.3.Card.à Turre crem.& Prȩpoſ.in c.ſi Dominus 11.quęſt.3.

55 Octaua idẽ in his,quæ ſunt cõtra conſtitutiones Eccleſiæ c.ſi quis Epiſcopus 11.quæſt.3.

56 Nona concluſio, eſt idem procedere in his, quæ ſunt contrà regulam D.Thom. quodli. 10. art. 10. D. Ber. Epiſc. 7. & de prece. & diſp. quod tamen locum habet in his, in quibus Prælato non committitur diſpenſatio D. Thom. quodli. 10. Ioan. Frib. quęſt. 8. d. loco, Anto. But. in c. dilectus num. 5. de temp. ordi. Ang. ver. religioſus n. 28. & ſum. Arm. ver. obedientia n. 4. in his vero in quibus poteſt diſpenſare tenetur obedire, niſi ſibi conſtaret euidenter Prælatum id non facere ex cauſa rationabili: vt explicant Ang. d. ver. religioſus n. 3. & Caiet. 2. 2. quæſt. 104. art. 5. ad tertium.

57 Decima concluſio eſt, non tenetur obedire in malis generaliter c. literas de reſt. ſpoli. Ant. But. declarat in c. ad aures de temp. ordi. Dec. in c. ad hęc n. 38. de poſtula. pręla. & Mar. Socci. in c. ex parte de accuſat. n. 4. Idem in his, quæ habent ſpeciem mali Gloſ. in c. non ſemper 11. quæſt. 3. ſumm. Armil. in ver. obedientia n. 4. Idem quoq; in his quæ ſunt contra bonos mores, Ægidius Bellam. in c. non eſt 11. quæſt. 3. Pariter etiam quando perturbaretur Eccleſiæ ſtatus Ab. in c. ſiquando, & c. cum adeo de reſcriptis, Ang. ver. obedientia n. 2. & Silu. n. 5. Procedit etiam cùm ſcandalum oriretur, tunc enim tranſit in purum malum præceptum Prælati quod aliàs poterat eſſe bonum, & malum: ideoq; Prælati iuſsio licitum facere non poteſt D. Bern. in Epiſc. 7. ad Adam monachum, Abb. in c. ſi quando de reſcript. Ang. & Silu. dicto loco, & deniq; ſi timeretur infamia, vel mors Oldra. conſ. 39. quod quando verum ſit uel ceſſet explicat Caie. tomo 3. tract. 9. quæſt. vnica.

58 Vndecima concluſio eſt quòd non tenetur quando Prælatus eſſet ſciſmaticus, vel hæreticus arg. c. tanta de exceſsi: Præla. c. quia diligentia de electio. uel ſibi vſurpaſſet poteſtatem, vt poſt Riccar. in 2. diſtin. vlt. concludit Silu. ver. obedientia n. 1. Aut. conſtaret ſuperiorem per errorem iuſsiſſe cap. ſi quando & cap. Paſtoralis de reſcrip. Nauarrus declarat cap. 23. n. 38.

59 Duodecima concluſio eſt, Non tenetur obedire in his, quæ ſunt pręter regulam ſiue ſint altiora, ſiue inferiora quàm regula D. Thom. quodli. 10. art. 10. & 2. 2. queſt. 104. art. 5. Ioa. Fribur. quęſt. 8. dicto tit. 33. Alberi. d. ver. obediētia pr. Card. à Turre crem. in cap. ſi Dominus 11. quæſt. 3. Ang. ver. religioſus n. 30. Silu. ver. religio 6. n. 6. ſumm. Armil. ver. obedientia n. 4. Nauar. cap. 23. n. 39. Hoc tamen non procedit quando in pœna peccati commiſsi imponeretur aliquid præter regulam c. Dilectus el 2. cap. quoniam de ſimo. Ang. Silu. Armil. & Nauarrus locis citatis.

Et in

60 Et in tantum eſt verũ quòd religioſus tenetur obedire ſuo ſuperiori vt diximus, † quod nec votũ poſsit emittere abſq; eius licentia, immo illud emittendo mortaliter peccat, & votum ſit nullum; & hęc fuit opin. Riccar. de S. Victore in 4.ſent. diſt.38.quæſt. 1.art. 4. pro quo adducit ipſe c. monacho 20. quæſt. 4. in quo dicitur non licere monacho vouere & frangendum eſſe votum ab eo factum, tñ contrarium voluere Silu. ver.votũ 3.n. 3. Caiet. 2.2. quæſt. 88. art. 4. dub. 1.& Dom. Sot. lib. 7. de Iuſt. & Iur. quæſt. 3. art. 1. aſſerentes validum eſſe votum, & reſpondent ad c. monacho illud procedere in voto emiſſo contra prohibitionem Prælati. Verum ego teneo in hoc votum eſſe validum, ſed eius exequutionem impediri ſine licentia ſuperioris: maximè ſi votum eſt de itinere faciendo, vel alia actione, quę regulam impediat monaſticam vt ſuperius in filio fam. diximus in ver. Ingreſsi.

Hinc infertur ad eam quæſtionem an poſsit religioſus ad grauiorem obſeruantiam inuitus compelli, ita vt eam omnino obſeruare teneatur, quę vt facilius intelligatur plures caſus ſunt diſtinguendi.

61 Primus caſus eſt cùm quis ingreditur religionem relaxatam, qua deinde reformata, & ad primum ſtatum regularem reducta tenetur ſubditus ad duriorem illam obſeruãtiam, cùm ſpiritu Dei ductus præſumatur ad religionem cap. licet de reg. can. duæ ſunt 19. quæſt. 2. nec ſe obligauerit iuxta præſentem ſtatum, ſed iuxta veram regulam, quod frequentiſsimè tradiderunt ſcribentes & pr. omnium canoniſtarum princeps Sum. Pontif. Innoc. in cap. ſuper eo de regula, quem receperunt eo in loco Hoſt. n. 1. & 2. Io. And. Io. Anan. nu.4. Hoſtien. in ſumma de voto .§. vtrum Specula tit. de ſtat. monac. quæſt.61. Ioan. Monachus Archid. Io. And. Gemin. & Phili. Fran.in cap.1.§.qui vero de regul.lib.6.Io.Friburg.in ſumm. confeſſ. lib. 1. tit. 8. de voto quæſt. 17. Alber. in d. ver. Religio 2.§. vlt.Felin. n. 3. & Dec. num. 29. in cap. ad noſtram de appellat, & Silueſt. ver. religio 3. n. 12.

62 Hæc autẽ reformatio poteſt fieri à maiori parte conuentus, nec poterit quis opponere ſe læſum cùm nihil immutetur, ſed vera inſtituta ſeruari præcipiantur; ita tradunt Inno. Hoſt.Io. And. & alij in d. c. ſuper eo de regul. Ant. But. in c. cùm monaſterium de electio.Felin. & Dec. in d. cap. ad noſtram de appellat, & Silu. ver. Religio 6. n. 6.

63 Quæ concluſio non procedit pr. cùm religioſus impotens eſſet

ad reformationem tolerandam qui ex diſpenſatione ad laxiorem tranſire poteſt cap. 1. de ſtat. regular. lib.6.Innoc.Hoſt.n.2.Io.And. num. 4. Anton.But. n.9.Io. Anan. num.4. & Abb.n.5.in cap.ſuper eo de regul. Gem.in cap.1.§.qui vero de regula lib.6.Felin.n.3.& Dec. num. 20 in cap. ad noſtram de regul.

64 Non habet ſecundò locum cùm immemorabili tempore aliqua accidentia nõ eſſent ſeruata,eo .n. caſu non ſunt cogendi religioſi ad duriores primas obſeruantias, nec peccant non ſeruantes Abb. in cap. ſuper eo num. 6. de regul. & in cap. Deus, qui de vit. & honeſt. cler. Felin. & Dec. locis adductis, & Silueſter verb. religio 3. num. 12. Card. in cap. cum ad monaſterium de ſtatu monac. D. Anton. in 3.part. titu. 16.cap.1.§.11.& 12. Felin. in cap. nam concupiſcientiam num. 12. de conſt. & Nauarr. cap. 12. num. 50. aduerſus Ioann. Maior. in 4. ſenten. diſtinctione

65 39.† quod verum eſt vt Nauarr. explicat in accidentalibus obſeruationibus ſublatis Apoſtolicis priuilegijs veris, vel tempore immemoriali præſcriptis, vel ex licentia tacita, vel expreſſa proprij Prçlati facultatẽ habẽtis vel ex cõſuetudine licet nõ immemoriali antiqua,tñ quæ ad mitigandas huiuſmodi obſeruationesſufficeret.

66 Tertiò ceſſat in perſonis in quibus cadit iuris ignorantia Innoc. Hoſt. Ioa. And. Anton. Ioan. Anan. & Abb. in cap.ſuper eo de regul. Hoſt in ſum. de voto .§. vtrum num. 17. Ioan. Fribur. in ſum. confeſſ. lib. pr. tit. 8. quæſt. 13. Silu. verbo religio 3. num. 12. in fine. Idq; in tacita profeſsione admittunt D. Thom. in 4. ſent. diſt. 38. & etiam Alber. in dictio.ver. religio 4.§.vlt. quod tamen non admittitur cùm fuerit eis explicata regula, quã aut promiſerunt ſeruaturos, aut nihil dixerunt ex ſent.Hoſt. in ſum. deuoto .§. vtrum n. 17. Ioan. Andr. n. 4. Henr. Boich. & Abb. n. 5. in cap. ſuper eo de regul. Alber. ver. religio 2 .§. vlt. ſpeculat. tit. de ſtat monac. q. 61. Ioan Friburg. Felin. & Silu. locis proximè adductis.

67 Quartò non admittitur cùm quis proteſtatus eſt nolle obligari ad obſeruantiam maiorem, & quæ tunc ſeruabatur Hoſt. Henr. Boich. Anto. But. Abb. Speculat. Alberi.Ioan.Friburg.Felin.& Silu. locis citatis.

68 Fallit quintò cùm quis adhuc non eſt profeſſus, vel obligatus ſolùm religioni in genere, qui poteſt ab ea religione recedere Hoſt. & alij in d. c. ſuper eo cap. 2. & 3. de regul. lib. 6.

69 Non vendicat ſibi locum cùm quis ingreſſus eſt religionem in qua non ſeruatur regula, nec ſe obligauit ad illius obſeruationem,

nem,qui nec tacitè profeſſus cenſetur,vt docent Hoſt.& Ioa. And. in c.3.de regul.Hoſt.Ioa.And.Ant.But.& Imol. in c.2.de teſtam.Archid.& Gemin.in cap.1. de regul.lib.6. Io.Fribur.in ſum. confeſſ. quæſt. 12.tit.8.lib.1. Henri.Boich.in c. ad noſtram n.6.& Ioa.Ana. in c.ſtatuimus de regul.

70 Secundus caſus eſt cùm religioſus inuitus compellitur ad noua ſtatuta,& ſtrictiora interueniēte conſenſu maioris partis capituli; & eo caſu cogitur quis inuitus maiori parte conſentiente, quæ minori parti in hoc præiudicat ex ſent.Innoc.Anton.n.9.& Abb.n.6.in cap.ſuper eo de regul.Archi. in c. geſta 74. diſtin.& Fel. in c.ad noſtrã n. 3.Mouentur hi, quia cùm religioſus renuntiet propriæ voluntati nō pōſt in aliquo ſuperiori cōtradicere:ſed contrariũ tenēt Gloſ.& Card.à Turre crem.in c.geſta 74.diſtin. Gloſ.in c.integritas 32.quæſt.1.in c.relatum ne cleri.vel mona.Hoſt.n.2.Ioan. And.n.4. intelligentes Inno.in d.c.ſuper eo in pr.caſu ſuperius adducto, hoc eſt quando religio eſt relaxata & reducitur ad primam obſeruantiam Abb.in c.cum dilectus n.5.Angel.Clau.in ſumm. ver. religioſus n.30.Silu.ver.religio. 6. n.6.qui omnes concludunt non ſufficere conſenſum maioris partis, ſed omniũ interuenire debere.quod verius omninò eſt cùm id tangat ſingulos vt ſingulos,non autem vt vniuerſos ex diſpoſitione legis per fundũ.ff.de ſerui. ruſtic. prædio. ad quod facit quod ſcripſit Greg.S. P. in c.geſta 74.diſt.quod nemo cogitur creſcere inuitus, & in ſpecie authoritas D.Bern. in tracta. de precep.& diſpenſ.*Vota*(inquit)*mea non augeas ſine mea volũtate, minuas ſine certa neceſſitate*. Idq; tandem confirmatur ex Com. concluſione 5. concluſ. 12. non teneri obedire ſuperiori in his, quę ſunt præter regulam, ſiue altiora, ſiue inferiora quàm ſit regula.

71 Ex quo infertur idem concludendum eſſe in ſum. Pontif. cùm nō poſsit abſq; cauſa ſtrictiorem regulam inducere.quod reſpondit ex facto Oldra. conſ. 96. dicens dandum eſſe alterum annum probationis huiuſmodi religioſis ad experiendum iſtam nouam regulam, cui ab initio ſe non obligarunt: quo elapſo ſi velint remanebunt, aut in aliam æqualem tranſire poterunt. Eandem ſententiam receperunt Feli.ſub dubio,& Dec.expreſsè in d. c. ad noſtram Ang. ver. obedientia n. ſecundo & Silu. n. 5. & ſumm. Armil. n. 6. Idem Silu. ver. religio 6. n. 6. quamuis contrarium ſcripſerint Gloſ. in reg. quod omnes de reg. Iur. in 6. Archi. in cap. geſta 74. diſtin. Abb. in cap. ſuper eo num. 6. & Ioan. And. in d. cap. Ioannes de regul. quam dicit comunem Feli. in cap. ad noſtram,quos non

adiuuat

adiuuat cap. 1.de regul. lib.6.cùm id ex cauſa rationabili ſtatutum fuerit ad euitanda ſcandala vt in d.c. redditur ratio,quamuis etiam dici poſsit clauſuram non facere vitam ſtrictiorem, ſed modum habitandi ex ſent. gl. & Gem. in d.c. 1. de ſtat. regul. lib. 6.

72 Verùm huiuſmodi occaſione non prætermittam † maximum bo-
num , immo & omnia bona á religioſis obſeruantibus naſci. Qua
73 de re iuſtiſsimè plures † Summi Pontif. ſtatuerunt, vt in qualibet
prouincia liceat illis, qui ſpiritu Dei ducti priſtinum ſtatum reſti-
tuere uolunt vnum ex conuentibus accipere qui placuerit, ex quo
74 cætera monaſteria reformentur † & hunc reformandi modum mul
to cęteriſq; meliorem arbitror , ceſſant n. ex hoc iurgia , & lites cũ relaxatis permittatur iuxta quam inuenerũt regalam viuere, iſtis prout Spiritus Sanctus dat eis operari , & ingredi volentes veris , ac religionis proprijs inſtitutis imbuãtur.Sic iſti paulatim creſcẽt, illorum verò non obſeruantium numerus morte decreſcet, & eorum aliqui iſtorum exemplo commoti ad eorum perfectam cõuerſationem ſe conferent vt paſsim quotidiè videmus , & optimè in reformatione prouincię Aprutinæ ordinis Prædicatorum , quam Magiſter Paulinus Lucenſis vir optimus integram breuiſsimo tẽpore reformauit. Sed longè ab re eſſe arbitror reformationes permittere,& conuentualibus licentiam nouitios recipiendi concedere , cùm ſit valdè periculoſum , vt animaduertit Caie.2. 2. quæſt, 189. art. 5. hinc enim odia inter ipſos oriuntur , quæ cùm ex pluribus religioſis accepi ipſe teſtor.Qua de re uigilantiſsimum Paſtorem D. N. Clementem VIII. humiliter exoro , vt huic rei,Chriſtianæ religioni tam neceſſariæ, ſalutare prudentiæ ſuę immenſæ remedium vt cæpit præbere dignetur .

SVMMARIVM EX CAP. II.

1 *CASTITAS propriam carnem dedicat Deo .*
2 *Impudicitia mala .*
3 *Caſtitatis commoda ,*
4 *Caſtitate nil decorius , & eius fructus .*
5 *Caſtitas figura eſt cœleſtis patriæ .*
6 *Caſtitatis tres gradus .*
7 *Caſtitas religioſis præcipitur , ſeculares ad illam hortantur .*
8 *Clerici orientales vxorem ducere poſſunt .*
9 *Pontifices templi ab vxoribus abſtinebant eo tempore quo illis incumbebat*
ſacra

ſacra facere .

10 *Caſtitas ſacerdotum honorat.*

11 *Caſtitatem ſeruare ſacerdotes pluribus de cauſis debent.*

12 *Caſtitatis votum præcipuum æſtimarunt religionum fundatores.*

CAPVT II.

1 ALIVD eſt caſtitatis egregium, ac ſolemne votum † per quod (vt diximus) propria caro Deo conſecratur; cuius virtutis laudes, vtileſq; fructus tractare ſi uellem pluribus eſſet opus libris, eorum tamen ſummam afferam, Cipriani ſapientiſsimi viri authoritate contentus, qui in libello de ſingularitate clericorum elegãtiſsimè in hæc verba prorumpit. † *Reſpicite* (inquit) *quanta mala conuerſatio parilitatis huius acquirat, quæ non niſi corruptionem ſeminat, pullulat vitia, cupiditatem concipit, ignominiam parit, rabiem concitat, porrigit furiam, laſciuiam paſcit, petulantiam nutrit, caſus exaltat, ruinas ædificat, rapinas exigit, præcipitium inſtruit, periculis nauigat, naufragijs velificat, perditione gaudet, interitum fouet, confuſionem mercatur, theſauriſat opprobrium, criminationes exaggerat, accuſationes inflammat, & cateruatim ſemel in faſcem glomerans numeroſas indagines captionum, per infinita dedecorum ſimplicem mortem inuehit in principem perditorum. Tot itaq; , & tãtas ſtrages calamitatis, & ſtrages peſſimæ conuerſationis nemo proſternit,*
3 *nemo calcat, nemo funeſtat niſi ſingularis* † *caſtitas, ſola, quæ munimen inuictum eſt ſanctimoniæ, & expugnatio fortis infamiæ, fortitudinis firmitas, et laſciuiæ petulantis infirmitas, probitatis præſidium, & improbitatis excidium, animæ victoria, & corporis præda, vbertas gloriarum, & captiuitas criminum, pronubus ſanctitatis, & repudium turpitudinis, ſinceritatis iudicium, & abolitio ſcandalorum, exercitium continentiæ, & euacuatio tota luxuriæ, pax ſecura virtutum, & debellatio inquieta bellorum, puritatis culmen & libidinis carcer, honeſtatis portus, & ignominiæ naufragalis locus, virginitatis mater, & hoſtis immunditiæ, lorica pudoris, & ſpolium probroſitatis, corruptionis exitium, murus rigoris, & deſtructio vulgaritatis, ſeueritatis gladius triumphator, & diſſolutionis occiſor, armatura uirium, & exarmatura fluxarum, integritatis dignitas, & fornicationis abdicatio, claritatis flagitum & dedecoris præcipitium, voluntas bonorum operum, & afflictio vitiorum, refrigerium pudicitiæ, pœna petulantiæ, acqui-*

ſitio

ſitio triumphorum & facinorum detrimentum, requies ſalutis, & perditionis exilium, vitæ ſpiritus, & carnis interitus, ſtatus qualitatis angelicæ ſummus humanæ ſubſtantiæ. Huius retinaculis omnis obſcuritas frenatur, & compedibus eius calces furentis libidinis ſtatuuntur, in hac velut in ſcopulo franguntur impetus qualeſcunq; ſanguinis inundantis, & in illa ſedatur ſpumans tumoris inſania, corporalis quædam ſibi ſubtrahit adminicula concupiſcentiæ, mortua membra ſua cognoſcitur baiulare.

Non omittam tamen D. Bern. ſuauiſsimi dictum de caſtitate egregium qui in Epiſtola 42. ad Henricum Senonenſem Archiepi-
4 ſcopum, ita de hac virtute loquitur. *Quid* (inquit) † *caſtitate decorius; quæ mundum de immundo conceptum ſemine, de hoſte domeſticū, Angelum deniq; de homine facit. Differunt quidem inter ſe homo pudicus, & Angelus, ſed felicitate non uirtute; ſed etſi illius caſtitas felicior ſit, huius tamen fortior eſſe cognoſcitur. Sola eſt caſtitas, quæ in hoc mortalitatis, & lo-*
5 *co, & tempore* † *ſtatum quendam immortalis gloriæ repræſentat, ſola inter nuptiarum ſolemnia morem beatę illius vendicat regionis, in qua neq; nubūt neq; nubuntur, præbens quodammodo terris, cęleſtis iam illius conuerſationis experientiam, uas interim fragile quod portamus, in quo & crebro periclitamur tenet caſtitas, ut monet Apoſtolus in ſanctificationē, & inſtar odoriferi Balſami, quo cōdita cadauera incorrupta ſeruātur, ſenſus ipſa, et artus continet & cōſtringit ne diſſoluantur otijs, ne corrumpantur deſiderijs, ne carnis uoluptatibus computreſcant, quemadmodum legitur de quibuſdam, quia computruerunt ut iumenta in ſtercore ſuo.* Et hęc de caſtitatis excellentia dixiſſe ſufficiat.

6 Hæc inquam beata caſtitas tres habet gradus vt Nicolaus Lirēſis teſtatur in Gloſa ſuper Matth. xiij. tomo 5. *Primus enim* (inquit) *gradus eſt caſtitas coniugalis, per quem gradum vetatur illicitus concubitus licito tamen concubitu retento in matrimoniali actu. Secundus gradus eſt caſtitas uidualis per quem euitatur de cætero omnis concubitus ut animus poſſit licitè matrimonium contrahere. Tertius eſt caſtitas uirginalis, quæ eſt ſuperior iſtis, per quem omnis concubitus ſimpliciter euitatur, ut mens ipſa tanquā ſponſo ſuo ſoli Deo per amorem copuletur, ſecundum quod dicitur, uirgo cogitat, quæ Domini ſunt, ut ſit ſancta corpore, & ſpiritu: quę autē nupta eſt cogitat quæ ſunt mundi quomodo placeat viro.*

7 Sed huiuſmodi caſtitas, quæ vltimum ac principale inter prænominatos gradus ſibi locum obtinet, ita miniſtris religioſis obſeruanda præcipitur: ſicut & nos omnes Chriſtiani ad illam diuino monitu hortamur, nobis autem dicitur, *Qui poteſt capere capiat*, illis autem Gregorio teſte, à Gratiano relato in canon. Nul-

lum

lum in 2. 8. diſtin. dicitur. *Nullũ facere ſubdiaconum præſumant Epiſcopi, niſi qui caſtè ſe victurum promiſerit: quia nullus ad miniſterium altaris accedere debet, niſi cuius caſtitas ante ſuſceptum miniſterium fuerit approbata*. Idq; ex concilio Toletano, & aliis authoritatibus Gratianus cõprobat per totam diſtin. 28. & 31. & in canon. quamquã 23.
8 diſtin. † Eſt tamen cum orientalibus clericis diſpenſatum, vt cõiugali tantũ voto adſtricti maneãt vt in can. fin. 31. diſt. Oportebat enim, vt qui caſtiſsimo ac ſanctiſſ. ſacrificio aſsiſtere debebant, caſti
9 quoq;, & ſancti eſſent. *Si enim* (vt inquit Gloſ. ordin. Luc. 1.) † *Põtifices templi uicis ſuo tempore tantum officiis mancipati, non ſolum à complexu uxorum, ſed etiam à domorum ingreſſu abſtinebant: noſtris autem ſacerdotibus, quibus non carnalis ſucceſsio, ſed ſpiritualis perfectio quæritur, qui quotidie preſtò debent eſſe altari, perpetua caſtitas indicitur.* Idemq;
10 Bern. loco ſup. cita. poſt iam dicta relata inquit † *Hoc itaq; tantæ pulchritudinis ornamentum dignè dixerim ſacerdotium honorare, quòd dilectum Deo, & hominibus faciat ſacerdotem: cuius quippè memoria non in carnis ſucceſsione, ſed in ſpirituali benedictione ſit, reddatq; ſimilem in gloria ſanctorum, in hac licet adhuc regione diſsimilitudinis conſtitutum.*

11 Plures etiã cauſæ ſunt ob quas Dei miniſterio dicati caſtitatem ſeruare debent; quas refert ex ſumm. de virtutibus ver. de temperantia circa medium ſub rub. de caſtitate miniſtrorum eccleſiæ Hen. Boich. in cap. quod à te de cleri coniuga. Prima quia Deum placare debent: quòd non poſſunt niſi placeant, nec placent ſi carnaliter viuãt. Secũda quia cũ Deus ſit ſpiritus, eius miniſtri ſpiritualiter nõ carnaliter viuere debẽt. Tertia quia ſodales ſunt Angelorũ ſeruiẽdo cui illi ſeruiũt, ergo debẽt habere puritatẽ angelicã. Quarta quia intẽdunt ſpirituali generationi quę eſt mũda: ceſſent ergo à carnali immũda. Quinta quia cõtractãt ſancta & ſic ſancti eſſe debent, ſaltẽ quò ad carnis munditiam. Sexta quia cũ alios mundant debẽt eſſe mundi. Septima quia nobiliſsimã ſponſam habent .ſ. ſapientiã. Octaua quia debẽt eſſe proprii Dei cui ſeruiũt nõ alterius,
12 vel diuiſi. Quas, & alias rationes cùm animaduertiſſent † religionũ fundatores, & Principes, hoc votum inter alia præcipuum habuerunt; quod tanti eſt, vt nec etiam ſumm. Pontificem in hoc voto diſpenſare poſſe nonnulli affirmauerint, vt ſuo loco dicemus

SVMMARIVM EX CAP. III.

1 PAVPERTAS multùm eſt commendanda.
2 Paupertas homines perfectos reddit teſt. Domini noſtri.
3 Paupertatis profeſſores Regnum Dei uiolenter rapiunt.
4 Paupertas maximum eſt bonum.
5 Paupertas eſt ſapientiæ reparatrix.
6 Philoſophi propter ſcientias adipiſcendas paupertatem profeſſi ſunt.
7 Paupertas probat hominem.
8 Paupertatis uirtus placet Deo.
9 Paupertas ad cœlum eius obſeruatores ducit.
10 Chriſtus Dominus paupertatem maximam ſeruauit.
11 Chriſtus qua de cauſa pauper naſci voluit.
12 Clerici eleemoſinarij Dei ad illam debent animum habere.
13 Apoſtoli paupertatem diligentiſſimè ſeruarunt.
14 Paulus Heremitarum princeps paupertatem maximam ſeruauit.
15 S. Franciſcus paupertatis ſui norma.
16 Socrates paupertatem ſeruauit.
17 Argentum, & aurum magis comedijs agendis, quàm victui humano neceſſarium dicebat Socrates.
18 Paupertatis profeſſores Dijs ſimiles dicebat Socrates.
19 Antiſtenes Philoſophus Socratis exemplo omnia vendidit.
20 Diogenes Philoſophus paupertatem in primo coluit, & potentior fuit Rege Alexandro,
21 Philotenes poeta bona omnia vendidit tanquam ſibi impedimento eſſent.
22 Mutius Valerius Conſul pauper ita fuit, vt eius ſepultura à populo curaretur.
23 Paupertas non omnis laudatur, ſed quæ voluntaria eſt.
24 Pauperum diſtinctio facienda eſt, nam alij ſunt quærendi, alijs petentibus largiendum eſt.
25 Paupertatis plures ſunt gradus.
26 Primus paupertatis gradus eſt eorum, qui omnem illicitum vſum ad turpe commodum à ſe abdicant.
27 Secundus eorum, qui uſui temporali renuntiantes diuino cultui ſe omnino dedicant.
28 Tertius eorum qui proprietati, uerùm in particulari non in comuni renuntiant.

Quar-

29 *Quartus eorum, qui omne proprium à ſe abdicant, nil in cõmuni habentes.*
30 *Quintus & ſupremus paupertatis gradus Chriſti fuit.*
31 *Religionum paupertas ſumma eſt.*
32 *Proprium quis dicatur habere.*
33 *Monachus dicitur habere proprium, qui aliquid Prælato ignorante poſſidet.*
34 *Proprietarius non dicitur qui ſuperiore conſentiente aliqua poſſidet, dummodo ſit ad vſum reuocabilem ad nutum Abbatis.*
35 *Abbas non poteſt diſpenſare vt monachus habeat proprium.*
36 *Monachus poteſt habere peculium.*
37 *Abbas poteſt concedere monacho adminiſtrationem certarum poßeſſionum.*
38 *Abbas poteſt concedere monacho certam ſummam pro ueſtimentis.*
39 *Veſtis poteſt dici propria monachi.*
40 *Valet ſtatutum quod in monaſterio detur pro ueſtibus aliqua pecuniæ ſumma.*
41 *Moniales poſſunt in ſuos vſus conuertere quod ex opere ſuo quærunt, & non eſt contra uotum.*
42 *Monachus qui eſt in ſtudio de licentia Abbatis poteſt aliquid retinere.*
43 *Monachus poteſt habere annuam penſionem non ut perpetuam, ſed ut diſpenſatam.*
44 *Monachus nullam poteſt adminiſtrationem tenere inuito Abbate.*
45 *Monachorum ſtatus, quibus aliqua portio panis, & uini, ac rerum particularium aſſignatur pro ſuis neceſſitatibus: ſiue ſit annua, ſiue ſit quotidiana non eſt damnabilis ſecundum Nauar.*
46 *Monachorum nullus eſt, qui aliquid proprium habere dici non poſſit.*
47 *Ratione ægritudinis, ſtudij, uel muneris prædicandi, poteſt aliquid præcipuum habere Monachus.*
48 *Abbates & Prælati monaſteriorum multa ſuis uſibus deputata habent, & tamen uoto non contraueniunt.*
49 *Fratres minores poſſunt etiam aliquid ad uſum habere.*
50 *Monachus poſſidens aliquid abſq; neceſſitate cum diſpenſatione, licet non ſit proprietarius peccat, & Abbas etiam concedens.*
51 *Diſpenſationis cauſa debet eſſe neceſſitas, aut utilitas, aut publica aut priuata.*
52 *Diſpenſationis cauſa debet eſſe grauis propter ſcandala.*
53 *Abbatis diſpenſatio, neceſſitate ceſſante, nil prodeſt ad excuſandum à peccato.*
54 *Monachus non poteſt retinere immobilia etiam diſpenſante Prælato.*
55 *Nec etiam uſumfructum alicuius rei.*
56 *Religioſus qui nec lectioni, nec ſtudio uacat, nullam cauſam diſpenſationis*

habere poteſt.

57 *Diſpenſationes obſeruantiam regularem diſsipant.*

58 *Diſpenſationes circa proprium omnium malorum ſunt cauſa.*

59 *Monachus aliquid poſsidens cum diſpenſatione Abbatis, vt careat uitio proprietatis ſex debent concurrere.*

60 *Monachum eſſe proprietarium maximum uitium eſt.*

61 *Monachus proprietarius grauiſsimè delinquit, & pluribus delictorum titulis nuncupatur.*

62 *Achan grauiſsimè fuit punitus.*

63 *Ananias, & Zaphira uxor à Diuo Petro morte puniuntur.*

64 *Proprietariorum pœna à Diuo Gregorio iniuncta.*

65 *Monachus dicens rem aliquam ſuam mortaliter peccat, quando ut ſuam reputauit deſiderans eſſe ſuam.*

66 *Non tamen peccat mortaliter, ſed uenialiter ſi inaduertentur dixerit.*

67 *Si uero dixerit ſuam, intelligendo quoad uſum, meritorium uerbum profert.*

68 *Proprietarius qualiter punitur in uita.*

69 *Abbas non peccat permittendo monachum tenere proprium, ſed cõtrarium uerius arbitramur.*

70 *Religiones in cõmuni bona poſsidere poſſunt, neq; hoc de perfectione minuit.*

71 *Bona dicuntur eſſe in communi Religioſis non ut ſingulis, ſed ut uniuerſis.*

72 *Monachus non poteſt de bonis eccleſiæ aliquid impendere, nec ad pias cauſas.*

73 *Monachus de peculio quod habet nil poteſt impendere, niſi ad id quod recta adminiſtratio expoſcit.*

74 *Legatum factum monacho de uſufructu alicuius rei, ſub pœna quòd à legato caderet ſi Abbas eum moleſtaret, monaſterio debetur reiecta conditione.*

CAPVT III.

1 TERTIVM votũ eſt paupertatis, † quę quidẽ paupertas virtus eſt multùm commendanda ac

2 amplectenda, † hæc enĩ perfectos homines reddit, vt docet Dominus noſter Ieſus Chriſtus Luc. 19. *Si uis* (inquit) *perfectus eſſe uade & uende omnia quæ habes, & da pauperibus.* Beatos facit vt idem Dominus Matt. 5. *Beati* (inquit) *pauperes ſpiritu quoniam ipſorum eſt regnum cœlorum.* Et de hac paupertate intelligit D. Bern. in lib. ſent. cap. 4. *Quatuor* (inquit) *ſunt genera hominum Regnum cœlorum poſsidentium: alij uiolenter rapiũt,*

3 *alij mercantur, alij furantur, & alij ad illud compelluntur.* † *Rapiunt qui de reliqua-*

reliquerunt omnia, & ſequuntur Chriſtum: de quibus dicitur Beati pauperes quoniam ipſorum eſt regnum cœlorum.

4 Hanc maximum bonum eſſe docet Chriſoſt. ſuper epiſt. Pauli ad Heb. morali: 19. tom. 4. *Nullus* (inquit) *cauſetur inopiam, ut decem millium malorum cauſam, ne contradicat Chriſto, qui perfectionem hanc eſſe uirtutis ait; ſi uis perfectus eſſe uade, & uende omnia que habes. Hoc. n. & per ſermones ipſe dixit, & per opera oſtendit, & per diſcipulos edocuit. Proſequamur ergo inopiam, maximum enim bonum eſt uigilantibus.*

Et ad eam amplectandã nos hortatur Bern. ſuper illud Euãg. nos reliquimus oĩa. *Et ubi audiuimus*(inquit)*quia dictũ ſit antiquis: niſi quis renuntiauerit omnibus quæ poſsidet, nõ põſt meus eſſe diſcipulus. Et itẽ ſi uis eſſe perfectus uade et uẽde omnia quæ habes et da pauperibus, et habebis theſaurũ in cœlo, et ueni ſequere me. Neq; id dicimus tãquã ſaluari quis uel hoc tempore nequeat ſi ſecus egerit, ſed ut gradum agnoſcat proprium, & locũ perfectionis, aut diſcipulatus officiũ nõ uſurpet, habent euãgelia et perfectionis conſilium, ut remedium infirmitatis. Nolite theſaurizare uobis theſauros in terra, hæc perfectio eſt, ſi quidem filius hominis ubi caput reclinaret non habebat, Petro, & Ioanni, nec aurum, nec argentum erat: Paulus uictu ſimplici, ueſtituq; contentus, hæc ipſa labore manuum acquirebat. Sed non omnes capiunt verbum hoc, ſicut nec conſilium caſtitatis.*

5 Eſt & hæc paupertas ſapientiæ reparatrix vt ex ſecundo Philoſ. teſtatur Nicol. Liren. in Gloſ. ſuper eccleſ. cap. 36, et ipſe ſuper eodẽ
6 lib. cap. 4. dicit † quòd propter iſtud ſapientiæ bonũ acquirendum multi Philoſophi diuitias contempſerunt, vt infra dicemus. Per hanc igitur paupertatem probantur homines, vt in hæc verba teſtatur Hieron. in Eſai. cap. 57. tom. 4. *Non ſolùm autem* (inquit) *di-*
7 *uitiæ, † ſed paupertas probat hominem, unde ſupra ſcriptum eſt: probaui te in camino paupertatis, in quo, & Lazarus probatus eſt pauper, qui egeſtatẽ ſimul debilitatemq; ſuſtinuit.*

8 Hæc inquam virtus placet Domino, vt beata Brigida reuelat. lib. 6. cap. 99. ex ore Domini teſtatur, quæ viderat Æthiopem quẽdam monachali amictu indutum inter monachas habitare, & à Domino petierat, vt ei reuelaret quid illud ſignificaret; Dominus vero ei reſpondit. *Scriptũ eſt* (inquit Dominus) *in euangelio meo, quòd cauẽdum eſt ab illis, qui ambulant ſub ueſtimento ouium, intus autem ſunt lupi rapaces. Sic nũc dico tibi quòd æthiops ille, qui apparebat inter moniales cum habitu monialium, ipſe eſt Dæmon cupiditatis qui ſuadet eis aggregare poſſeſsiones, & caſtra, & plures diuitias: ut ex illis lautius uiuant, & diſtribuant largas eleemoſinas: ut ſub tali religioſa ſpecie recedentes à paupertate*

*tale mihi grata diſſolua tur paulatim, donec diſſoluentes regulam, & prio-
rem obſeruantiam perdant animas. Ideo ſciant quod niſi vigilanter caueant
ab iſto lupo cupiditatis ſcilicet ſe contentando de his quæ habent, & nihil
plus uolendo accreſcere in poſſeſſionibus, & terrenis diuitijs: inficientur ab eo
etiam ſanæ oues iſtius gregis damnabiliter, & poſtea à lupis dilaniabuntur
immiſericorditer, magis enim mihi placet quòd in paupertate quieta, et ſācta
quā profitebantur uiuant, & contententur: quàm quòd terrena cura regimi
nis temporalium implicantes ſe de diſtributione eleemoſinarum bonorum
aliorum inaniter glorientur.* Idem D. Brigida oſtendit reuela. lib. 2.
cap. ex ore Domini poſt longum ſermonem de quodam fr. minore
bono & quodam malo. *Et ideo* (inquit Dominus) *certiſsimè ſciant
dicti fr. quòd tam ipſi quàm cæteri religioſi, quibus regula prohibet habere
proprium, & tamen habent aliquod proprium contra regulam ſuam, uolen-
tes per hoc me placare quòd inde aliquam partem mihi conferunt, eorum mu
nera abhominabilia ſunt mihi & exoſa, nec aliqua remuneratione bona ſūt
digni. Magis enim mihi gratum, & placitum eſt quòd paupertatem beatam
quam profeſsi ſunt ſecundum regulas ſuas diligenter obſeruent, quàm quòd
totum aurum, & argentum ac etiam omnia metalla, quæ in mundo ſunt
mihi præſentarent.*

9 Et talis eſt hæc virtus, vt ad cœlum eius obſeruatores ducat vt
teſt. Bern. in ſerm. 4. de aduen. Dom. *Magna* (inquit,) *penna eſt pau-
pertatis, qua tam cito uolatur in regnum cœlorum. Nam in alijs uirtutibus,
quæ ſequuntur, promiſsio futuro tempore indicatur: paupertati non tam pro-
mittitur quā datur. Vnde et præſenti tempore enunciatum eſt quoniam ipſo-
rum eſt regnum cœlorum, cùm in cæteris dicatur hereditabunt, conſolabun-
tur, & ſimilia.*

Sed hanc paupertatem obſeruare perdifficile eſſe nonnulli ſor-
taſſe eius bonum non guſtantes affirmabunt. Audiant ergo quæſo
diuinum illum ſacrarum ſcripturarum interpetrem D. Hierony-
mum ſcribentem ad Euſtachium virginem epi. 22. tom. pr. incipit
audi filia (inquit enim) *cogitatio uictus ſpinæ ſunt fidei, radix auaritiæ,
iura gentilium. At dic, puella ſum delicata, & quæ meis manibus laborare
non poſſum, ſi ad ſenectam uenero, ſi ægrotari cepero quis mei miſerebitur?
Audi ad Apoſtolos loquentem Ieſum, ne cogitetis in corde ueſtro quid man-
ducetis, aut corpori ueſtro quid induamini, reſpicite uolatilia cœli quoniam
neq; ſerunt, neq; nent, neq; metunt, neq; congregant in horrea, & pater
cœleſtis paſcit illa. Si ueſtis defuerit proponantur lilia, ſi eſurieris beatos au-
dies pauperes, ſi afflixerit dolor, legito, propter hoc complacebo mihi in in-
firmitatibus meis. Illa tibi ſemper in ore uox reſonet, nudus exiui de utero*

matris

matris meæ, nudus & redeam, nihil intulimus in hunc mundum, neq; auferre quid poſſumus.

Nec prætermittam multorum virorum illuſtrium exempla quibus ad paupertatem ſequendam moueri debemus.

Et primum illud Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti, qui natus vixit, & mortuus eſt pauper, vnde Ber. in ſerm. 3. de reſurecti. Domini. *Prima* (inquit) *eſt lepra domus, qua diuites eſſe uolumus in hoc, ſed ab iſta mundamur ſi immergimur in Iordane ideſt in Chriſti deſcenſu. Inuenimus enim quoniam ille cùm eſſet diues propter nos pauper factus eſt, deſcendit ab inenarrabilibus cæli diuitijs, & veniens in mundum nec iſtas qualeſcumq; diuitias habere voluit, ſed in tanta paupertate uenit, ut natus continuò poneretur in præſepio quia ei nõ erat locus in diuerſorio. Deniq; quis neſciat, quia filius hominis non habebat locum, ubi caput ſuum reclinaret; Qui bene mergitur hic, quando quæret diuitias huius mundi? & verè magna abuſio, & magna nimis, ut diues eſſe velit vermiculus vilis propter quem Deus Maieſtatis, & Deus Sabaoth uoluit pauper fieri.*

Item Bern. in ſerm. pr. omnium ſanctorum. *Sic uos* (inquit) *inſenſati filij Adam diuitias quæritis, diuitias deſideratis uſq; adhuc cùm ea beatitudo pauperum diuinitus commendata, prædicata mundo, credita ſit ab hominibus? Quærat eas paganus qui ſine Deo uiuit, quærat Iudæus, qui terrenas promiſſiones accepit. Sed qua fronte magis aut qua mente magis chriſtianus diuitias quærit, poſtquam Chriſtus beatos eſſe pauperes prædicauit? Quouſq; filij alieni quouſq; loquetur os ueſtrum, cùm beatum dicatis populum cui hæc ſunt, hæc uiſibilia, hæc præſentia, cùm filius Dei os ſuum aperiens loquutus ſit ueritatem, beatos eſſe pauperes, & uæ diuitibus?*

Idem D. Bern. in ſerm. 1. in vig. natiuitatis Domini. *Sanè* (inquit) *quò ad nos ſpectat, diſcimus etiam ex hoc quemadmodum ſuſcipi uelit, qui in Bethleem uoluit naſci. Erat enim qui fortè ei ſublimia quærenda arbitraretur eſſe palatia, ubi cum gloria Rex gloriæ ſuſciperetur. Sed non propter hoc à regalibus illis ſedibus uenit, in ſiniſtra eius diuitiæ & gloria, in dextera longiturnitas vitæ. Horum omnium in cælis æterna affluentia ſuppetebat; ſed paupertas non inueniebatur in eis. Porro in terris abundabat & ſuperabundabat hæc ſpecies, & neſciebat homo pretium eius. Hanc itaq; Dei filius concupiſcens deſcendit, ut eam eligat ſibi, & nobis quoq; ſua extimatione faciat precioſam. Adorna thalamum tuum Syon, ſed humilitate, ſed paupertate.*

Diuus etiam Auguſt. in Epiſt. ad Heb. 12. *Omnia* (inquit) *bona terrena contempſit homo Chriſtus, ut contemnenda monſtraret, & omnia mala terrena ſuſtinuit, quæ ſuſtinenda præcipiebat, ut nec in illis quæreretur*

retur felicitas, nec in iſtis timeretur infelicitas.

Sancta quoq; Brigida ex beatiſsima Virgine Dei genitrice in
lib. 4. reuela. cap. 76. *Quid autem ſunt † clerici* (inquit) *niſi pau-
peres eleemoſinarij Dei? ut uiuentes de oblatione Dei tantò eſsent humilio-
res, & ad Deum feruentiores, quantò à curis mundi plus eſſe debent ſegre-
gati. Ideo & à tribulatione, & paupertate primùm ſurrexit Eccleſia, ut
Deus hæreditas eſset eorum: & non in mundo, nec in carne, ſed in Deo
gloriarentur. Sed numquid filia non potuiſſet Deus elegiſſe Reges, & Duces
in Apoſtolos, & tunc per eos hæreditate terrena ditata fuiſſet Eccleſia?
4 Potuiſſet quidem, ſed diues Deus uenit in mundum pauper exemplo, ut ter-
rena oſtenderet tranſitoria eſſe: & ut homo Domini ſui addiſceret, nec eru-
beſceret paupertatem, ſed ad ueras diuitias, & cœleſtes feſtinaret.*

Hanc omnes Apoſtoli tanti magiſtri eruditi doctrina diligen-
ter obſeruarunt; & de Petro, Paulo, & Ioanne teſtatur D. Bern.
5 ſuprà adducto loco, ſuper illud Euangelij, ecce nos reliquimus om-
nia. Ex quo colligitur omnes alios eam inuiolabiliter obſeruaſſe.

Nec me præterit multùm cõmendanda paupertas D. Pauli He-
remitarum Principis, qui ſimplici palmarum folijs veſte contexta,
aqua, palmarumq; fructibus contentus erat. Hanc etiam Chriſti
ſignifer glorioſus † Franciſcus ab Aſsiſio ita diligentiſsimè coluit,
ut dignè paupertatis norma uocari meruerit; eamq; ita ad poſte-
ros ſuos tranſmiſit, vt non ſolùm diuitias eos habere noluerit, ſed
nummorum tactum prohibuerit.

Sed omnium ſanctorum omiſsis exemplis, qui Chriſtum ſequuti
6 vnica eius cruce contenti cætera omnia contempſerunt: huius
uirtutis nobilitatem innumeri ſolo naturali lumine illuſtrati ni-
mium cõmendarunt, & amplexi ſunt. Inter quos primum obtinet
locum ſapientiſsimus † ille Socrates, qui propria paupertate con-
tentus, per forum obambulans cùm aſpiceret merciũ copiam, quæ
illic vendebantur dicere ſolebat, *Quàm multis rebus ego non ego?
At alij cruciantur animo, ita cogitantes quàm multa mihi deſunt.* Ideoq;
dicere ſolebat huiuſmodi diuitias † & argentea, & aurea vaſa, ma-
gis neceſſaria agendis tragœdijs quàm victui humano. In quã ſen-
tentiam vſurpabat Iambicos quoſdam.

7 *Argentea iſthæc uaſa, ac purpura,*
Tragœdiarum accommoda hyſtrionibus
Sunt, ad beatam conferunt uitam nihil.

Idem dicere ſolebat eum eſſe Dijs ſimillimum, qui quàm pauciſ-
ſimis egeret, cùm Dij omnino nullius egeant rei.

Huius

19 Huius exemplo motus † Antiſtenes, cuius meminit D. Hieronymus lib. 2. contra Iouinianum cap. 7. cùm docuiſſet glorioſè rethoricam, audiſſetq; Socratem: dixiſſe fertur ad diſcipulos: abite, & magiſtrum quærite, ego enim reperi. ſtatimq; uenditis quæ habebat, & publicè diſtributis, nihil ſibi plus quàm palliolum reſeruauit.

20 Huius † Diogenes ille famoſiſsimus ſectator fuit, potentior rege Alexandro, & naturæ humanæ victor. Nam cùm Antiſtenes neminem diſcipulorum reciperet & perſeuerantem Diogenem remouere non poſſet, uouiſsimè claua minatus eſt niſi abiret: cui ille ſubijciens caput dixit: nullus tam durus baculus eſt, qui me à tuo poſsit obſequio ſeparare. Hic pallio duplici vſus eſt propter frigus, peram pro cellario habuit, clauam ob corpuſculi fragilitatem, & in præſentem horam poſcens à quolibet, & accipiens cibum, habitabat in portarum veſtibulis, & in porticibus ciuita-
21 tum. † Philoſenes etiam poeta cùm in Sicilia fundum, & domum opulentam nactus eſſet, & animaduertiſſet illius gentis luxum, ac delitias: *Per Deos* (inquit) *hæc bona non me perdent ſed ego illa potius*, moxq; ceſsit alijs hæreditatem, & Sicilia abnauigauit.

22 Mutius quoq; Valerius, qui in ſuo defunctus eſt conſulatu, eo vſq; fuit pauper, vt nummis à populo collatis eius ſepultura à populo curaretur. *Quomodo autem* (inquit) Aug. lib. 5. de ciuit. Dei cap. 18. *ſe audebit extollere de voluntaria paupertate Chriſtianus, vt in huius vitæ peregrinatione expeditior ambulet viam, quę perducit ad patriã vbi veræ diuitiæ Deus ipſe eſt: cùm audiat, vel legat Lutium Valerium, qui in ſuo defunctus eſt conſulatu vſq; adeò pauperem fuiſſe, ut nummis à populo collatis eius ſepultura curaretur*. Quo arg. vtitur Hieron. lib. 3. contra Iouinia. cap. 7. *Vnus* (inquit) *Philoſophorum Diogenes exemplum poſuit, vt formoſuli ueſtri, & troſſuli quorum uerba in pugnis ſunt, & ſillogiſmi in calcibus: qui paupertatem Apoſtolorum, & eius duritiam aut neſciunt, aut contemnunt, mirentur ſaltem gentilium parcitatem*.

Hinc eſt quòd non omnis paupertas eſt laudanda; paupertas enim neceſſaria non laudatur, ſed voluntaria. Hanc veram eſſe dicebat Hieron. pſal. 41. tom. 3. idem concludens quod ſenſerat in epiſtolam ad Edibiam. *Beatus* (inquit) *qui intelligit ſuper egenum, & pauperem; intelligentia opus eſt, vt poſt intelligentiæ beatitudinem, ſciatur quis ſit egenus, & pauper. Non utiq; ille, qui mẽdicitate. &*

paupertate atq; ſqualore coopertus eſt, & tamen non recedit à vitijs: ſed de quibus Apoſt. loquitur, tantùm vt pauperum memores eſſemus: ob quorum refrigeria laborabant Paulus, & Barnabas in eccleſijs gentium, vt collecta fieret per primam ſabbathi, & hanc ipſam oblationem, non per alios, ſed per ſe differre feſtinant, his qui ſuas pro Chriſto amiſere ſubſtantias: qui perſequutiones paſſi ſunt: qui dixerunt Patri ſuo, & matri ſuæ, vxoribus, & liberis, non nouimus vos; hi impleuerunt voluntatem patris mei. Et hoc dicimus non quòd in pauperes, Iudæos, ſiue gentiles, & omnino cuiuslibet generis ſint pauperes prohibeamus faciendam eleemoſinam: ſed quòd Chriſtianos & credentes pauperes incredulis præferamus, & inter ipſos Chriſtianos ſit multa diuerſitas: vtrum peccator, an ſanctus ſit.

Idem D. Bern. approbat in ſerm. pr. omnium ſanctorum. *Sed diligenter* (inquit) *attende quòd non ſimpliciter pauperes nominat, propter plebeios pauperes, neceſſitate miſerabili, non laudabili voluntate. Spero equidem profuturam eis apud diuinæ bonitatis miſericordiam, hanc ipſam afflictionis ſuæ miſeriam. Scio tamen Dominum hoc in loco non de huiuſmodi fuiſſe loquutum, ſed de his, qui poßunt dicere cum Propheta: voluntariè ſacrificabo tibi. Attamen nec voluntaria quidem paupertas omnis, laudem habet apud Deum: nam & Philoſophi omnia ſua reliquiſſe leguntur: vt expediti mundialibus curis ſtudio vanitatis poſſent vacare liberius; & nolebāt cenſu abūdare terreno, vt abundarent magis in ſenſu ſuo. Hoc diſcernit quòd dictū eſt ſpiritu ideſt ſpirituali uoluntate, Beati uerò pauperes ſpiritu, ideſt ſpirituali ſolū intētione, deſiderio ſpirituali, propter ſolum beneplacitum Dei, & animarum ſalutem, quoniam ipſorum eſt regnum cælorum. Propter quod B. Ambroſius in euang. Luc. cap. 6 inquit ſuper illud, Beati pauperes. Non omnes beati pauperes, paupertas enim media eſt. Poßunt & boni, & mali ſelicet eſſe pauperes: niſi forte ille intelligendus pauper beatus, quē Propheta deſcribit dicens; quia melior pauper iuſtus, quā diues mendax.*

Vnde pauperum quoq; facienda eſt differentia: alios enim quærere debemus, alijs vero petentibus libenter elargiri (vt inquit Aug. pſal. 46. tom. 8. qui exoriri facit in montibus fœnum. *Eſtote* (inquit) *exactores ueſtri, ne aliquid illi qui uobis in euangelio ſeruiunt non dicam petere (nam forte nec coacti petant) ſed ne ſilentio uos arguant. Vnde ſcriptum eſt, Beatus qui intelligit ſuper egenum, & pauperem: non expectat ut petat. Intellige ſuper illum alius te quærit indigens, alium tu debes quærere in digentem: vtriq; dictum eſt fratres mei, & omni petenti te tribue: modo detectum eſt. Et alio loco ſcriptura dicit: ſudet eleemoſina tua donec inuenias iuſtum, cui des. Alius eſt, qui quærit te, alium tu quærere debes, ne eum qui te quærit relinquas inanem. Omni petenti da: ſed alius eſt quem debes tu quærere. ſudet eleemo-*

eleemoſina donec inuenias iuſtum cui des.

25 Verùm hæc paupertatis virtus non omnibus æqualis eſt: habet enim ſuos ueluti gradus, in quos ſublimius alij, aſcendunt, ut explicat elegantiſsimè Ihom. Vualdenſis in Doctrinali fidei lib. 4. art. 3. cap. 42.

26 Quorum primus gradus eſt eorum, qui abdicant à ſe omnem illicitum vſum rei temporalis ad turpe commodum, & propriam voluptatem, & omnẽ affectum rei temporalis illicitę. In quo gradu omnes Chriſtiani conſtituti ſunt ex profeſsione baptiſmali, iuxta præceptum Domini, non concupiſces Exod. 20. & pſal. 61. *Diuitiæ ſi affluant nolite cor apponere.* Hos comendat Paul. 2. Corin. lib. 9. Immo. ſecũdũ Nic. Liren. in gloſ. ord. Matth. cap. 5. litera D, hoc modo vti diuitijs facit uirtus politica, qua homo diuitijs moderatè utitur.

27 Secundus paupertatis gradus eſt eorum, qui omnem vſum temporalem rei à ſe abdicant, & omnia diuino cultui, & operibus pietatis exponunt, eccleſiarum reparationibus, pauperũ alimonię, & alijs pijs vſibus. quales ſunt omnes clerici vt explicat Proſper Aquitanicus lib. 2. cap. 13. & 14. de vita contemplatiua.

28 Tertius eſt gradus paupertatis eorum, qui renuntiant proprietati rerum in particulari, non in communi: cuiuſmodi ſunt omnes monachi.

29 Eſt etiam quartus eorum gradus, qui omne proprium perſonale à ſe abdicant cum intentione perſeuerandi, etſi nihil habeant in cõmuni: qui ſponte eligunt mendicare pro Chriſto, quæ ſunt Religiones mendicantes.

30 Quintus deniq; paupertatis gradus ſummus fuit Chriſti, quæ fuit ſumma & menſura omnium paupertatum.

31 Paupertas itaq; religioſorum propria eſt & ſumma, excepta tamen Chriſti paupertate, ad quam ex voto obligantur, & ab omni proprietate, & dominio ſunt excluſi, vt præcepit Aug. in cap. non dicatis & cap. nolo 12. quæſt. 1. itaq; nec in minima re poſsunt dominium habere vt inquit Card. Zabarel. in clem. ne in agro §. fin. nu. 2. de ſtat. monac.

32 Sed in primis ſciendum erit † quis proprium habere dici poſsit.

33 Ideoq; eũ vere dicimus proprium habere, † qui aliquid poſsidet prę lato ignorante, non paratus notum illi facere, nec ad eius libitum dimittere: ſed pro ſua voluntate diſponere Ioa. And. à contrario ſenſu n. 23. & Ab. expreſſè n. 8. in cap. cum ad monaſterium de ſta.

mona. ſentiunt Card. à turre crem. & Præpoſ. in cap. non dicatis 12. quæſt. 1. & Felinus in cap. cum M. Ferrarienſis nu. 26. de conſtitu. & Silu. ver. religio 6. .§. 7. & Greg. Lop. in lib. 14. tit. 7. par. pr. ver. proprio.

34 Ex quibus colligimus † non dici proprietarium eum, qui ſuperiori conſentiente aliquid poſsidet: quod verum eſt cùm conceditur ad vſum indeterminatum, & incertum ad voluntatem Abbatis reuocabilem, vt colligitur ex Reg. D. Benedicti, quę prohibet monachũ aliquid habere, præter id quod ſibi fuerit ab Abbate conceſſum, aut permiſſum: & idem colligitur ex cap. non dicatis. Quod ſi ad vſum certum, & determinatum, qui non poteſt à ſuperiore reuocari, aliquid conceditur: non caret huiuſmodi religioſus vitio proprietatis, vt docet magiſter Vmbertus in explicat. reg. D. Aug. quē receperũt Card. à turre crem. & Præpoſ. nu. 7. & 14. in d. cap. nõ dicatis 12. quæſt. 1. Henric. Boich. in cap. cum ad monaſt. n. 11. de ſta. mona. Anchar. in clem. ne in agro n. 41. de ſtat. monaſt. & Alberi. in dictionario ver. Abb. an poſsit concedere licentiam, & M. Vinc. Pandellus illuſtriſſ. Prædicatorum ord. Generalis in Gloſ. conſtitu. d. ordinis diſtin. 1. cap. 14. de Nouitijs.

35 Ex quo infertur primò nõ poſſe Abbatem diſpenſare cum monacho vt habeat proprium, vt voluit Henri. Boich. in cap. cum ad monaſterium nu. 12. de ſtat. mona. vbi ſcriben. omnes, & in d. cap. nõ dicatis.

36 Secundò infertur licitum eſſe monacho peculium habere, vt docent Abb. in cap. quod quibuſdam nu. 10. de fideiuſſo. Prępoſ. in d. cap. non dicatis, & Bal. in C. dominos nu. 49. cap. quod cum eo: qui omnes intelligunt quoad vſum tantum. Ideoq; Abb. in d. c. quod quibuſdam, dicit peculium eſſe illud, quod Abbate ſciente monachus poſsidet.

37 Tertiò infertur quòd Abbas poteſt concedere monacho adminiſtrationem certarũ poſſeſsionum, pro quibus poteſt agere, & conueniri, ut in cap. inſinuante qui cle. vel mouen. & cap. dilectus de præben. & voluit Bal. in cap. edoceri n. 29. de reſcriptis.

38 Quartò infertur quòd Abbas poteſt monacho aliquid cõcedere, & taxare certam ſummam pro veſtimentis, & non per hoc dicetur habere proprium ut uoluit Ant. But. in d. cap. cum ad monaſt. n. 20. de ſtat. mona. ex quo uoluit Mar. Socci. in cap. ſuſce-
39 pimus n. 4. de homicid. † ueſtes poſſe dici proprias monachi, ad differentiam aliarum rerum monaſterij quibus non ſic utitur. atq;

hinc

hinc dixit Ioa. And. in reg. non eſt obligatorium de reg. Iur. in 6.
quem ſequutus eſt Greg. Lop. in lib. 14.tit.7.part. prima uer. pro-
40 prio † ualere ſtatutum quòd in monaſterio dentur decem aurei
nummi cuilibet monacho pro veſtimentis.

41 Quintò infertur non eſſe cõtra votum paupertatis, quòd monia-
les in vſus ſuos cõuertãt quod ex opera ſua quærũt, ut voluit Greg.
Lop. in lib 14. tit. 7. part. pr. uer. proprio.

42 Sexto religioſum, qui eſt in ſtudio de licentia Abbatis, poſſe rem
aliquam detinere abſq; vitio proprietatis, vt voluerunt Prępoſ. in
d. cap. non dicatis n. 8. & Greg. Lop. in d. lib. 14.

43 Septimò non eſſe abſurdum, ut habeat annuam penſionem: non
ut eam teneat ut propriam: & ſic poſsit ad libitum diſponere, & in
teſtamento relinquere: ſed ut diſpenſator in adminiſtratione habet,
quam ſibi poterit Abb. ad libitum auferre, ſicut ſeruus habet pe-
culium l. quam luberonis .ff. de peculio lib. 4.ff. de manu, & ita di-
cit ſingulariter notandum Abb. in d. cap. niſi eſſent nu. 12. de præ-
ben. & firmat Card. Zabar. in clem. ne in agro .§. fin. de ſtat.
mona.

44 Octauò infertur ſucceſsiuè nullam adminiſtrationem poſſe eum
tenere inuito Abbate, ut inquit Panorm. in cap. monachi n. 9. de
ſtatu. mona.

45 Nonò ex omnibus iam dictis infertur non eſſe uituperabilem,
atq; damnabilem ſtatum illarum religionum, ſiue monachorum,
fratrum, aut canonicorum regularium, in quibus certa portio pa-
nis, & vini, ac pro aliarum rerum neceſsitate aſsignatur certa
quantitas pecuniæ per portiones, vel quotidianas, vel menſtruas,
aut annuas. Itaq; ſi deeſt ipſi quęrant, quodq; ſupereſt, ſuis uſibus,
pijs tamen & religioſis applicentur. nam vt ſupra diximus nullus
religioſus dicitur habere proprium, qui Abbate conſentiente, & ad
eius nutum reuocabile, iuſta tamen de cauſa aliquid poſsidet.

46 Item quòd nemo eſt monachorum etiam Cappuccinorum, qui
ſuis vſibus aliquid propriũ non habeat, ueſtes ſcilicet, cingulũ, cal-
culos precatorios, calceos etiam coriaceos, ligneos, uel canabeos,
exceptis paucis. Et hoc nulla alia ratione, niſi quia poſsident de
licentia Prælati tacita, uel expreſſa. Eadem igitur ratione debet
47 cõcedi quòd liceat eis aliquid amplius tenere † ratione ęgritudinis
uel ſtudij, uel muneris prælegendi, uel concionandi, uel alia, quæ
48 prudẽti uiro uideãtur iuſta. Quibus accedat quod palam eſt † Ab-
bates & Priores religionũ multa ſuis uſibus peculiaribus deputata

habere

habere cap. Abbates 18. quæſt. 2. & tamen contra votum non peccant; illa enim non habent propria quoad dominium, ſed quoad adminiſtrationem. Quibus, & alijs motus rationibus Eg. Doctor Nauar. in d. tract. de reg. comen. 3. num. 23. & pluri. ſequen. quæ diximus approbat, Immo n. 29. & ſequenti: per multas rationes probat quàm iuſtus, conueniensq; ſit regularium ſtatus, qui per portiones aſsignatas viuunt: necnon confirmat exemplis quòd multum prodeſt pro exoneratione conſcientiæ horum fratrum cōuentualium, cùm à uiro ita religioſo & probato, qui magno cum ſanctitatis odore deceſsit eorum deſcendat defenſio, qui omni modo eo in loco perlegendus erit.

49 Quæ omnia vt attigimus, locum etiam habent in fratribus ord. minorum, vt ait ſum. Ponti. in clem. exiui .§. ex præmiſsis de ver. ſignif. & tradunt Henri. Boich. in d. cap. cum ad monaſt. n. 9. Feli. in d. cap. cum M. Ferrarienſis nu. 76. & conſ. 22. nu. quarto de reg.

50 Licet autem religioſus poſsidens aliquid ad voluntatē Abbatis careat vitio proprietatis: non tñ excuſatur à peccato tā ipſe, quàm Prælatus concedens diſpenſationem abſq; rationabili cauſa, vt cōcludunt nouiſsimè ſupra citati Doctores.

51 Cauſa autem diſpenſationis duplex eſt, neceſsitas, & vtilitas, &

52 vtraq; aut publica aut priuata. † quæ quidem debet eſſe grauis, cū ſæpe indicantur ſcandala ex huiuſmodi diſpenſationibus, vt affirmant vno ore Hoſt. Ioa. And. & Abb. d. cap. cum ad monaſterium Card. à turre crem. & Præpoſ. nu. 16. in d. cap. non dicatis. Atq; hinc eſt quod licitè poteſt Abbas monacho concedere aliquid ad vſum neceſſarium: cùm nihil religioſus celet Abbat de qualitate & quantitate, nec ſine ipſius licentia aliquid recipiat, vel expēdat vt ſup. diximus, & concludunt Ioa, Andi eas in cap. cum ad Monaſt nu. 22. & Abb. nu 8. de ſtat. mona. Idem Ioan. And. in Reg. non eſt obligatorium de reg Iur. in 6. Bal. in lib. pr. nu. 43. in 7. quæſt. C. de his, quæ pene nomi. Card. Zabarella conſ. 17. n. 9. & Felin. in cap. cum M. Ferrarienſis n. 26. de conſtitu.

53 Neceſsitate autem ceſſante nihil prodeſt Prælati diſpenſatio ad excuſandum religioſum à peccato. Ideoq; non poteſt vltra neceſſaria Prælatus aliquid cum religioſo diſpenſare: vt præter ſuperius adductos concludunt Calderi. conſ. 7. de regulari. Henri, Boich. in cap. cum ad Monaſt. & Silu. ver. Religio 6. .§. 7.

54 Nec poteſt etiam Prælato diſpenſante immobilia tenere, quæ ei perue-

peruenerunt ex ſucceſsione,aut alia acquiſitione vt reſp. Calder. conſ. 4. de conſuetu. ſequitur Feli. in d. cap. cum M. Ferrarienſis.

55 Nec etiam vſumfructum alicuius rei vt probat Silu. loco adducto, quacunq; conſuetudine nonobſtante, quæ in his non excuſat ex ſent. Cald.& Feli. locis citatis.

Idq; expreſsius prohibitum eſt á ſac.Conc. Trid. ſeſſ. 25. tit. de regul. & moniali cap. 2. his verbis. Nemini igitur regularium tã virorum, quàm mulierum liceat bona immobilia, vel mobilia cuiuſcunq; qualitatis fuerint,etiam quouis modo acquiſita:tanquam propria, aut etiam nomine conuentus poſsidere, vel tenere: ſed ſtatim ea ſuperiori tradantur, conuentuiq; incorporentur: nec deinceps liceat ſuperioribus bona ſtabilia alicui regulari concedere, etiam ad vſumfructum, vel vſus adminiſtrationem, aut commendam.Adminiſtratio,aũt bonorum monaſteriorum,ſeu conuentuum ad ſolos officiales eorum, ad nutum ſuperiorum amouibiles pertineat. Mobilium vero vſum ita ſuperiores permittant, vt eorum ſupellex ſtatui paupertatis quam profeſsi ſunt conueniat, nihilq; ſuperflui in ea ſit,nihil etiam quòd ſit neceſſariũ eis denegetur. Ex hoc patet quàm periculosè decipiantur religioſi, credentes ſibi ſufficere ad habenda multa, quæ ſibi non ſunt neceſſaria, diſpenſationem, ſeu licentiam ſuorum Prælatorum.Cùm enim dicatur diſpenſatio prouida iuris relaxatio vtilitate, ſiue neceſsitate penſata cap. exigunt 1. quæſt. 7. & latè diximus in Ru. l. fin. in cap. de diſpẽſatione.ff. de conſt. Prin.manifeſtè patet quòd in diſpenſatione ratio mouens debet eſſe neceſsitas, vel vtilitas; quęcunque harum cauſarum defecerit, deficit diſpenſatio. Quam ergo neceſsi-
56 tatem poteſt allegare † religioſus, qui nec lectioni, nec ſtudio eſt idoneus,nec officium Doctoris habet,& ſic neceſſe libros poſside-
57 re.† Item quę vtilitas in hoc caſu recedere à profeſsione,& diſsipare obſeruantiam regularem,faciendo id quod eſt contrarium religioni,dando quoad Abbatem,& recipiendo quoad monachum tales licentias fatuas:contra ſtatum profeſsionis, rigorem iuris cõmunis, & regulę ſpiritualis. Hęc diligenter attendant,rogo Dominos meos religionum Prælatos; nec tantùm de ſua poteſtate cõ-
58 fidant: cùm huiuſmodi † diſpenſationes plurima inter religioſos mala poſsint generare. nam inuidia locum ſortitur, auaritia ſerpit, inanis gloria iuuenis alitur, regula relaxatur, diſcordia nutritur, perfectio tollitur, & omnia demum collabuntur. Ideoq; neceſſaria ſubditis nunquam deficere patiantur, ne diſpenſandi detur

tur

tur occaſio, ut optimè conſiderabat Illuſtriſſ. Card. Alexan. in d. cap. non dicatis 12. quęſt. 1. n. 5.

Quapropter Nauarr. in diſt. com. 3. n. 27. uerſ. concludo poſtquam affirmauit carere uitio proprietatis eos religioſos, qui pro uictu, & ueſtitu, cęteriſq; rebus neceſſarijs aliquam habent à mo-
59 naſterio pecuniam: † dicit eos debere ſex obſeruare, quæ ipſe enumerat.

Primum quod ea quæ ſibi dantur, nullatenus ſibi dentur, nec accipiantur ab eis pro ſuis quoad dominium, quia nõ ſunt illius capaces: ſed quoad ſolum vſum ſuum facti decentem, uel alium pium vt tradit latè in comm. c. cui portio num. 31.

Secundum quòd non vtantur eis diſpendendo illa in vſus malos, vanos, vel prophanos: quia per talem uſum etiam Abbas peccaret peccatum proprietarij vt dixit in d. c. cui portio.

Tertium quod ſi per leges diuiſionis, uel cartas quas uocant rationes, uel conſtitutiones & diſtinctiones portionum, quas uocãt priuilegiatas, uel alias iuſtas ordinationes, uel ſtatuta Eccleſiæ, fuerit cautum, ne quis eorum faciat eleemoſinam, uel aliud pium opus, uel non niſi uſq; ad certam quantitatem de ſuperfluo, ſine licentia particulari Prælati, ad unguem ſeruent illam.

Quartum quòd Prælati ſaltem tacitè ei modo uiuendi cõſentiant uel conſentire debeant.

Quintum ut iuſta de cauſa fiat, præuia licentia expreſſa, uel tacita per dicta in d. comm. cap. non dicatis n. 22.

Sextum quòd non contradicant reformationi legitimæ authoritate legitima faciendæ.

60 Secundò principaliter colligimus maximum uitium eſſe proprietarios eſſe religioſos, cùm detrahat fundamentum religionis, eiuſdem matrem iugulet ac ſuffocet, & uiam perfectionis tollat, & pacem religioſorum auferat: quæ omnia bona in vna paupertate poſita ſunt, ut tradit Card. à Turrecrem. in cap. non dica-
61 tis 12. quæſt. 1. ad 3. † ac grauiſsimè delinquit proprietarius; dicitur enim fur, ſacrilegus, proditor in Deum, & proximum, uoti tranſgreſſor, Apoſtata, Idolatra, Hyppocrita, mendax Spiritui Sancto, excõmunicatus de iure naturali, ac peccans in Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum ut ipſe Card. ſuperius adducto loco probat: ideoq; aduerſus eos grauiſsimę pœnæ conſtitutæ ſunt.

62 Et primò quidem legitur grauiſsimũ ſupplicium Ioſue 7. quod † Hacan paſſus eſt, qui lapidatus eſt, eiuſq; bona igne conſumpta

ſunt

ſunt, ex quo de Anathemate Ierico furatus eſt pallium coccineum & 200. ſiclos argenti, regulamq; auream. Graue quoq; ſupplicīū
63 exercuit D. Petrus Apoſtolus contra † Ananiam,& Saphiram uxorem eius, qui poſt uotum paupertatis, modicum ex pretio rerum uenditarum retinentes, ad uerbum Petri morte ſubita perempti sūt,& factus eſt timor magnus in vniuerſa eccleſia ut habetur actu vltimo,ac refert Clemens epiſt. 4. quem affert Gratia: in cap. dilectiſsimis 12. quæſt. 1.Deniq; grauiſsimum ſupplicium ſumpſit D. Greg. ut ſcriptum eſt in eius lib. Dialogorum 4. & relatum eſt in
64 cap. cùm ad monaſterium de ſtat. mona. qui præcepit † ut ſi proprietas apud quemq; inuenta fuerit in morte,ipſa cum eo in ſignū perditionis extra monaſt. in ſterquilinio ſubterretur.

65 Itē & tertiò colligitur monachū dicentē rem aliquam eſſe ſuam, peccare mortaliter.Pro quo Nauarr. in ſæpius alleg. tract. de reg. commen. 2. in cap. non dicatis 12. quæſt. 1. n. 1. diſtinguit tres caſus poſt Præpoſ. & Card. à turre crem. in dicto cap. non dicatis num. 1.

Primus eſt in eo qui dicit rem ſuam eſſe, volens & deſiderans eſſe ſuam complacendo ſibi,& reputans eſſe ſuam; itaq; illius uerè dominium habeat, & tunc non ſolùm peccat, quia mētitur: verū etiam quia contrauenit voto iux. d. cap. non dicatis, & cap. cùm ad monaſterium de ſtat. reg.

66 Secundus caſus quādo dicit inaduertēter abſq; illa cōſideratione, & voluntate: & tunc quia mentitur, venialiter peccat iuxta doctri. S. Thom. 2. 2. quæſt. 110. art. 3.

67 Tertius caſus eſt cùm per illud verbum meā intelligit rem ſuam quoad vſus adminiſtrationem, & detentionem. quo caſu dicit non modò non peccare, verùm & meritorium verbum dicere, dummodò, vt diximus, omnis dominij intentio ſit aliena.

Punitur etiam in vita quia ex ſac. conc. Trid. decreto ſeſſ. 25. cap. 3. de regul. pœna ſtatuitur, vt qui aliquid proprium habere fuerit deprehenſus, is actiua, & paſsiua voce priuatus ſit, atq; etiam iuxta regulæ ſuæ, & ord. inſtitutiones puniatur. qua propter etiam fur dicitur vt inquit Præpoſ. in d. cap. non dicatis 12. quæſt.
69 1. n. 4.

Tamen ſi Abbas monachum permittat habere proprium non peccat ſecūdū Imol. in l. lucius titius n. 3. ff. ad l rebell. quod quā lōgè à veritate ſit inſpicitur, & ex ſuperioribus conuincitur.

In cōmuni tamen religiones poſſunt bona poſsidere cap. ueniens

ens ubi Anto. not. n. 5. de tranſactioni. Nec minuit de perfectione aliquid in communi retinere, ut uoluit Prępoſ. poſt alios in cap. accedentes n. 2. 11. quæſt. pr.

71 Dicuntur tamen bona eſſe in communi, non ut ſingulis, ut quilibet de conuentu ſit Dominus aliquarum quotarum quantitatum: qualis eſt fundus cõmunis pluribus hæredibus æqualiter inſtitutis, uel emptoribus, ex æquo pretium inferentibus; de quali: communi agit l. per fundũ. ff. de ſerui. ruſti. prædio. l. ſabinus. ff. com. diuid. ſed habent ut uniuerſi, ita ut Capitulum ſimul habeat, & tale quale in bonis eccleſiaſticis Dei haberi poteſt ut inquit Nauarr. in d. com. 2. de reg. nu. 8.

72 Atq; hinc infertur non poſſe monachum de bonis monaſterij aliquid impendere, neque in pias cauſas, etiam ſi exerceat officium organiſtæ, uel ſacriſtæ, niſi aliquod ſalarium eſſet ei pro iſta cauſa aſsignatum, ut diligentius agat, ut d. loco Nauarrus ait d. n. 8. qui
73 n. 9. nec uoluit ipſum † impendere aliquid poſſe de peculio, niſi ad id quod recta adminiſtratio expoſcit, & quod in monacho, qui conduxit res mõnaſterij, & in religioſo beneficiario: & alias multas quæſtiones ponit, & ad eum me remitto.

74 Ex dictis in hac quæſtione quæri poteſt, an legatum factum monacho de uſufructũ alicuius rei, & quod ſi Abbas eum moleſtaret, caderet à legato, teneat legatũ & ſit cõditio implenda; & hoc dici poteſt ex doctrina iureconſ. in l. pr. de his quæ pen. nom. ubi uoluit reijci conditionem pœnæ, & deberi legatum, & ibi Bal. n. 44. nam pœna eſt adiecta contra Iuſ. l. Cerdonem. ff. de op. libert. quod patet, quia monachalis regula infringeretur ſi monachus proprium haberet. Huiuſmodi autem uſumfructum habere, non eſſet cum diſpenſatione, nec eo modo quo diſpenſatur monacho aliquid habere proprium, ita ut poſſet reſtitui prælatus: admitteretur enim ſi ad prælati requiſitionem deſineret poſsidere. Dicit tamen ibi Bal. quod ſi teſtator uoluerit non moleſtari monachum dicat, lego vſumfructum donec, & quouſq; Abbas faciat ei quęſtionem, & ex tunc non relinquo. Sed idem in eodem mihi uidetur, qua propter concludo reijciendam fore conditionem, & uſumfructum monaſterio applicandum.

VER-

VERBI SVA

SVMMARIVM Ex Cap. I.

1 *MONACHVS æquiparatur ſeruo, & filio, prout monaſterio eſt vtilius.*
2 *Monachus in materia alimentorum magis æquiparatur filio, quàm ſeruo.*
3 *Monachus vendi non poteſt.*
4 *Monachus ſub poteſtate Abbatis liber eſt.*
5 *Monachus teſtis eſſe poteſt.*
6 *Monachalis obedientia magis æquiparatur filiali, quàm ſeruili.*
7 *Monachus in acquirendo magis æquiparatur ſeruo, quàm filio.*
8 *Delata hæreditate monacho, ipſo nolente adire, Abbas poteſt adire remiſsiuè.*
9 *Monachus habetur loco filij, vxoris, & mariti.*
10 *Monachus habetur pro mortuo.*
11 *Monachus quoad ſucceſsionem non eſt mortuus, ſed quoad matrimonium.*
12 *Monachus quoad familiæ conſeruationem habetur pro mortuo.*
13 *Appellatione monachorum venit Abbas, & quando.*
14 *Appellatione Eccleſiæ parrochialis, non venit collegiata.*
15 *Appellatione monachorum veniunt moniales in materia fauorabili.*
16 *Item veniunt conuerſi.*

CAPVT I.

CVM ſuperioribus concluſionibus actum ſit de perſona ingreſsi, reliquum eſt vt de eius bonis aliqua diſſeramus, quæ namq; res in monaſterium tranſferantur: cùm hic generaliter dicatur ſua omnia tranſire. Qua de re ad materiam deſcendendo hoc vtar ordine: primò enim iuxta quē ſequuti ſumus ordinem in verbo ingreſsi, videbimus de perſonis ingredientium, quæ ſcilicet ipſorum bona dedicare poſsint.

Secundò de qualitate bonorum, an & quando tranſeant; & deniq; tertio de actione quæ competit monaſterio; & aduerſus illud datur pro bonis monachi. Verùm quia ſæpenumero in his quæſtionibus alleganda veniunt quędam broccardica: ne longa, & continua allegatione moleſtus videar, operæpretium duxi in huius partis principio, de illis pręludiorum loco pertractare.

1 Ideoq; primò ſciendum eſt, monachum quandoq; ęquiparari ſeruo, quandoq; vero filio, pro vt monaſterio eſt vtilius, quod adnotarunt ſcribentes omnes tam hic, quàm in c. in præſentia de probatio. in l. Deo nobis infra de epiſ. & cleri. in authen. niſi rogati infra ad Trebellia; & in l. pr. ff. de vulg. & pupilla. † nam ſi tracta-
2 tur de præſtatione alimentorum, magis æquiparatur filio, quàm ſeruo; ſicut enim pater filium alere tenetur l. ſi quis. §. ſi vel parens. ff. de lib. agnoſcen. ita monaſterium tenetur alere monachum c. ex parte de accuſatio. dominus autem neceſſariò non tenetur ſeruum alere, quia poteſt eum habere pro derelicto, immo & ſeruus
3 vendi poteſt vt. §. 1. & 2. inſtit. de his qui ſunt ſui, vel alie. iur. † monachus vero minimè vendi poteſt, cùm ſit liber homo, licet voto ſubditus, facit l. & liberi. ff. de contra. emptio: Bart. in l. 1. ff. de
4 vulg. & pupilla, nu. 21. ſicut enim in poteſtate patris filius liber eſt, †
5 ita & monachus ſub poteſtate Abbatis. Atq; hinc eſt quòd † admittitur ad teſtimonium vt liber, quod ſecus in ſeruo, qui non poteſt eſſe in iudicio l. ſeruus C. de iud. & l. ſerui. ff. de teſti. qua de re
6 optimè Bart. in l. 1. de vulg. & pupill. † voluit monachalem ſubiectionem æquiparari magis filiali, quàm ſeruili; quod ſupra demon
7 ſtrauimus in verbo ſe, cùm de obedientia egimus. † In acquirendo verò magis videtur æquiparandus ſeruo, quàm filio. Quicquid enim acquirit ſeruus, acquirit domino, ſicut & monachus monaſterio: non autem ſicut filius, qui ſibi poteſt acquirere l. fin. quis ord. in bon. poſſ. ſeru. & ita dixit in ſpecie Inno. in cap. cùm olim el 2. de priuileg. & voluit Bart. in l. 1. ff. de ſtipula. ſeruo, n. 3. & in l. cum hæredes. §. item quæro. ff. de acquir. poſſ. Bart. Bal. & Fulg. in l. fin. in princ. C. de bon. quæ lib. & alij innumeri quos breuitatis cauſa omitto.

8 Ex quo infertur ad quæſtionem † an delata hereditate monacho, eo nolente adire, Abbas monaſterij nomine poſsit, & ſubſtitutum excludat, ſicut pater poteſt nolente filio, vt in l. fin. in principio iuncto. §. ſimiliq; modo infra de bon. quæ lib. in quo duæ ſunt opi. communes vt referunt Bartolom. Soci nu. 20. Rip. nu. 150. & ſeq.

ſeq. in d. l. 1. de vulg. & pupill. altera enim eſt legiſtarum aſſerentium non poſſe monachum adire Abbate nolente: altera vero canoniſtarum contrarium affirmantium, de quo latius egimus in verbo ipſo ingreſſu in fine. Illud tamen vt diximus verum eſt, quòd æquiparatio fit, prout magis vtile erit monaſterio, vt ſcriptum reliquerunt Bal. in l. 1. cap. qui admi. nu. 40. Rom. in l. quicquid .ff. de acquir. poſſeſsio. nu. 2. & in l. 15. qui hæres .§. neq; filius nu. 11. & in l. 15. poteſt & in l. 51. ſeruus eius qui .ff. de acquir. hære. & Bero. in d. cap. in preſentia nu. 554. de probatio.

9 Item & ſecũdò ſcire debemus monachũ haberi loco filij, vxoris & mariti, vt not. Sali. in authen. niſi rogati nu. 1. infra ad trebellianum.

10 Tertiò præmitto ingreſſum monaſterium haberi pro mortuo vt in c. placuit el. 2. 16. quæſt. 1. quod uoluerunt Anani. in cap. ſicut el. 2. nu. 4. & 5. de homici. Dec. in cap. decernimus nu. 84. de iudi. & in cap. in præſentia nu. 224. ubi Bero. nu. 58. & quomodo hoc fit nu. 538. Mari. Socci. in cap. Maritis nu. 16. de adult. Suarez alleg. 20. nu. 15.

11 Verùm hi omnes ſcribentes aſſerunt † quoad ſucceſsionem non eſſe mortuum, ſed quoad mundum, & quoad matrimonium, ut per Bart. in authen. de nuptijs .§. diſtrahuntur nu. 1. Napod. in
12 conſuet. ſi quis uel ſi qua nu. 25. Affl. in conſtitu. comitibus n. 15. † Item quoad familiæ conſeruationem ut per Moli. 1. par. lib. 1. c. 13. nu. 92.

13 Quartò quòd appellatione monachorum uenit Abbas ſecũdum Hoſt. Ioan. And. & alios in cap. fin. de ſim. quod Anan. ibi nu. 5. diſtinguit, an ſumus in materia odioſa, & non continuatur, an uero in materia fauorabili & comprehendatur per tex. in cap. ſtatutum
14 & cap. licet de electio. in 6. † ubi appellatione Eccleſiæ parrocchialis nõ uenit Eccleſia collegiata in materia odioſa, quia habet qualitatem collegij ſupra parrocchiam.

15 Item in materia fauorabili ueniunt moniales appellatione monachorum Mar. Socci. in c. peruenit num. 73. de ſent. excom.

16 Item ueniunt conuerſi Maria. Socci. in cap. non dubium de ſent. excom. n. 3. & in c. ex tenore n. 8. eod. tit. diſtinguit vt ſuprà in materia odioſa, vel fauorabili & ſic de ſingulis.

SVM-

SVMMARIVM EX CAP. II.

1 *NOVITIVS decedens infra annum, bona in monaſterium non transfert, licet alij contra num. 12.*
2 *Donatio à monacho facta monaſterio ante profeſſionem, illo recedente reuocatur & n. 11.*
3 *Nouitius non dicitur monachus ante profeſſionem.*
4 *Nouitius ſtatu libero comparatur.*
5 *Nouitius equiparatur filio, qui non venit ad lucem.*
6 *Hæreditas iuſſu Abbatis à nouitio adita, monaſterio non acquiritur ipſo recedente.*
7 *Nouitius retinet omnes dignitates.*
8 *Beneficium eccleſiaſticum non vacat ante profeſsionem.*
9 *Nouitius poteſt teſtamentum condere.*
10 *Donatio inter uirum, & vxorem morte confirmatur.*
11 *Nouitio non poteſt beneficium concedi.*
12 *Nouitius gaudet canone ſi quis ſuadente.*
13 *Profeſſus infra annum in ordine mendicantium, ſi matrimonium contrahat illud tenet.*
14 *Nouitius infra annum decedens ab inteſtato, legitimam in monaſterium trāſfert ſecundum nouam opinionem hic traditam.*
15 *Nouitius m[illegible]oratum inſtituere poteſt.*

CAPVT II.

QVIBVS ſic breuiter tactis ad quæſtiones deſcendendo, primò differendū nobis occurrit de nouitio, qui ante profeſsionem in monaſterio decedit: an eius bona ad monaſterium pertineant, uel ad ſuccedentes ab inteſtato.

1 In quo noſtra ſit cōcluſio monachum infra probationis annum decedentem, ſua bona in monaſterium nullo pacto transferre. Quod apertiſsimum redditur plurimorum doctorum authoritate & rationibus, quę paſsim in hac authentica, & alijs locis per ipſos adducuntur. Hanc ſiquidem opinionem primus omnium in hac authen. affirmare videtur Bart. num. 56. & 57. licet in authen. ſi

qua

qua mulier ſe remittat canoniſtis, quem ſequitur Iaſon in d. authent. ſi qua mulier num. 58. Luc. à Pen. in l. ſtigmata num. 9. circa finem C. de fabricienſibus l. 11. licet ſuum dictum limitet ad deſcendentes,& aſcendentes; quod rationem non habet inſpecto iure, quo monaſterium ſuccedit, de quo infra dicemus. Hanc etiã ſequitur Tiraquel. de vtroq; retra. Glos. 8. .§. pr. nu. 36. Grego. Lop. in l. 17. parte 6. tit. pr. uerbo entrando. Camillus Salernus in addi. ad Napod. in conſuet. ſi moriatur de ſucceſsio. ab inteſta. litera B. fol. mihi 76. & hanc magis rationi conſonam,communẽq; ex Vbal. de ſucceſsioni: affirmat Io. Baptiſta Viglialobos lib. com. opi. litera M. nu. 174. Panormitanus in cap. in præſentia nu. 68. de probatio. qui excipit in caſu, quo purè ſua monaſterio dicaſſet, quem ibi ſequitur Auguſti. Berous nu. 553. contradicens Abbati in eo, quem excipit caſu, dedicationem illam monachatus intuitu factam eſſe affirmãs; quod Abbas quoq; expreſsè dixit in cap. quod

2 à te de cleri. coiuga. nu. 6. † aſſerens omnem donationem etiam expreſsè factam monaſterio, ante profeſsionem non tenere, cùm uideatur donatio cauſa mortis. Ipſum tamen Abb. ſequuntur Anchara. ſibi contrarius in cap. beneficium ubi in diſputatione Patauij habita eam opinionem tenuiſſe affirmat Bellam. in cap. quanto n. 12. de eff. ordin. poſt numerũ 3 in 2. col. ubi Phili. Fran. nu. 5. de regul. lib. 6. Imol. in cap. quia ingredientibus nu. 19. de teſta. addentes ad Feli. in cap. cum adeo nu. 3. in litera A. de reſcrip. Angel. in ſum. uerbo nouitius nu. 11. Siluef. uerb. Religio 5. ultima quæſt. & Armil. d. uerb. nouitius nu. 17.

Mouentur ad hoc præfati ſcribentes pluribus rationibus, quarũ

3 prima eſt quòd hic† nouitius non dicitur monachus ante profeſsionem vt in cap. Religioſo in 2. reſpo. de ſent. excom. in 6. & cap. nõ ſolum & cap. conſtitutionem de regula. lib. 6. & latè proſequuti ſumus in principio huius authen. in uerbo ingreſsi cap. 1. nu. 31.

4 Secundò quia hic nouitius ſtatu libero comparatur, vt docet Anchar. nu. 2. in d. cap. religioſo, eiuſq; ſtatu impendẽti eſſe dixit Tiraquel d. loco nu. 38. Cùm ergo ſtatu liber conditione pendente vt ſeruus habeatur l. 2. & 3. & l. ſtatu liberum .ff. de ſtatu lib. ſequi

5 tur vt iſte ſecularis, nõ autẽ religioſus ſit habendus. † Tertiò quia videtur hic ſicut filius qui non peruenit ad lucem, vt in l. penul. infra de poſthu. here. inſtit. ex quo textu id deducit hic Bart. n. 56.

Quartò mouetur Anchara. in d. cap. beneficium ex tex. in l. apud labeonem in principio iuncto .§. 1. de præſcript. verb. ibi

enim

enim cùm ea conditione res eſſet vendita,quod ſi infra certum tempus diſpliceret, redderetur;ſin autem, contractus teneret: ſtatutum eſt,quod ſi diſpliceret, res ipſa, & quicquid eius occaſione ad emptorem perueniſſet redderetur; ſi uero periſſet infra certum tempus experimenti, nullus eſſet contractus,& ſic idem operatur interitus ante contractum contingens, quàm diſplicentia emptoris, ex quo idem operari debet mors nouitij, ac ipſius reuocatio quò ad bona.

Quintò mouetur ipſe ex natura mandati † quod reuocatione, ac interitu mandantis extinguetur l. eius qui in Prouincia §. nam & ſi tibi .ff. ſi cert. peta. l. ſi uero §. ſi mandauero .ff. mand.

6 Sextò ultra prædictà per doctores adducta, hoc uidetur ſtatuendum † quia hæreditas à nouitio Abbatis iuſſu adita,ipſo à monaſterio recedente,non acquiritur monaſterio, prout Arg. l. liber homo .ff. de hered. inſtitu. ibi tradit Bal.

7 Septimò quia ingreſſus ante profeſsionem omnes retinet dignitates,ut latè probat Alberi. hic nu. 31. & diximus nos ſupra in uerbo ingreſsi loco citato.

8 Hinc eſt quòd † beneficium eccleſiaſticum profeſsione non facta nullo modo uacat, ſed apud ipſum eſt, donec fuerit progreſſus cap. beneficium de regul. lib. 6. ubi glos. Archidia. Ioan. And. & alij licet ante profeſsionem uacare poſſe dicãt aliqui, moti ex eo,quòd Epiſcopus poteſt duorum menſium terminum ſtatuere, iuxta textum in cap. ex publico de conuerſio. coniugato hoc tamen intelligit Hoſt. in d. cap. beneficium, tunc uerum eſſe, quando eccleſia, uel beneficium periclitaretur, ut ibi refert Archidia. in prin. quod probabile mihi non redditur, cùm ſubſtitutus ſit adhibẽdus in eius locum,durante anno probationis, ut not. Gloſ. & Anchara. 3. nota. in d. cap. beneficium. hic tamen ſi eſt canonicus non poteſt exire ad electionem Epiſcopi faciendam, ut poſt longam diſputationem tenet Gloſ. in d. cap. beneficiũ & poſt alios quos allegat Tiraquel. d. tracta. de utroq; retract. Gloſ. 8. §. 1. nu. 24. quod fallit quando electio ſibi, ut patrono competeret ut firmat ibi Gloſ. in fine.

Octauò quòd non ſolùm non admittit ius in re, uerùm nec ius ad rẽ, ut poſt Gloſ. in d. cap. beneficiũ, & alios affirmat Tiraquel. d. loco nu. 28.

9 Nonò quòd hic nouitius poteſt teſtamentum condere, ut docet Archidia. in d. cap. beneficium nu. 1. & ſcriben. omnes in cap. quia ingredientibus de teſta.

Deci-

Decimò quòd omnium bonorum donatio à nouitio monaſterio facta non tenet, cùm pręſumatur cauſa mortis facta, qua non ſequuta per profeſsionem tacitam, vel expreſſam, nec donatio tenet, quod ſecus eſſet ſi quid modicum donaſſet, vt Siluef.d. verbo Religio 5. quæſt. 12. Ana. in c.quòd à te de cleri: coniuga. n. 6.

Vndecimò quia iam deciſum eſt bona in monaſterium non trāſferri niſi facta profeſsione, vt patet ex hac authen. ex qua omnes ſcribentes not. & Bal. per illam legem in l. ſi quando c. de bon. vacan.l. 10. n. 9.

Contrariam verò ſententiam, quòd ſcilicet huius nouitij ingreſſus purè ſit habendus: ſub illa tamen conditione vt ſi poſt annū placuerit religio, in illa permanebit, tenet Iacob Rauen. Pet. Bella. col.4. verſ. ſed quæro el primo, Cinus n. 5. qui duram ſibi videri affirmat, Roſellus Areti.n. 16. & Dec. n. 3. in hac authen. Anto.But. num. 44. Henr. Boich. num. 13. Bellamera n. 37. & Dec. 283. in c.in præſentia de prob. qui Abba. rationes impugnat, idem Ant. Butri: in c. 2.de foro compet. n. 6. in fine, Anchar. n. 3. Anan. in c. quia ingredientibus de teſta. & hanc communem ex Dec. affirmat Viglialo d. loco: ex quorum dictis plures colliguntur rationes.

Primò eſt quòd hic ingrediens videtur purè ſe dedicare, ſub illa tamen conditione, vt ſi infra annum ei non placuerit religio, poſsit ingreſſum reuocare ex.l. 2.ff. de indiem a die. cùm ergo ingreſſum non reuocauerit, ſequitur vt morte ſequuta confirmatus fuerit.

Secundò quòd iſte videtur decedere monachus, cùm in monaſterio in habitu decedat.

10 Tertiò quia donatio inter virū & vxorē morte confirmatur.l.donationes infra de donatio.int. vir. & vxo. at iſta dedicatio inualida quia reuocabilis erat, morte videtur confirmari, ergo &c.

Quartò nam ſumma eſt ratio quæ pro religione facit.l. ſunt perſonæ in fine de religio. & ſumpti. fune. cap. 2. de dolo & contumac.

11 Quintò ego ad hoc addo quòd † huic monacho beneficium non poteſt concedi, cùm fingatur religioſus, vt inquit Gloſ. in d. cap. beneficium in verbo conferendum: nam dubius de ſtatu non promouetur ad militiam.l. qui ſtatus.ff. de re militari.l. qui de libertate.ff. de lib. cau.

12 Sextò gaudet priuilegio canonis ſi quis ſuadente vt in d. religio. de ſent. ex com. & Bal. not. in proœm.digeſtorum, & Tiraquell. d.

loco num, 30. qui etiam poſt multos n. 21. coram eccleſiaſtico Iudice conueniendum affirmat.

13 Prior tamen ſententia ex prædictis verior videtur, quæ in tantum verè eſt † vt ſi infra annum profeſſus hic fuerit in ordine mendicantium, ſi deinde exeat, & nubat, tenet matrimonium, prout voluit Calderin. in conſ. 26. de regulari. & propterea huiuſmodi rationes pro hac ſententia adductæ non obſtant, & prima de pura dedicatione ſub conditione reſoluenda nullo mihi probatur argumento, cùm ex iuris diſpoſitione ex c. cum ad monaſterium de regularibus, conditionalem eſſe ingreſſum ſuprà diximus, quòd placet Auguſtino Beroo in d. cap. in præſentia. Nec ſecunda ex prima ratione pro ſuperiori opinione adducta aliquo pacto contradicit. Circa tertium minor reprobatur, cùm nullum hic donationis ſignum extet. Quartum habet locum in dubio, & quando de alterius præiudicio non ageretur. Eccleſia .n. videtur id velle, quòd iuſtum eſt, cùm ipſa cultrix iuſtitiæ ſit c. 1. §. 1. de alien. feu.

Nec obſtat quinta: illud enim prohibetur, ne beneficij occaſione religionem deſerat pro vt animaduertunt docto. ibi; nec ſexta cùm illud in honorem ſtatus regularis ſit inductum, cuius eſſe quodammodo hic dicitur, cùm ſuperius in verbo ingreſsi num. 35. probauerimus ex Caiet. mente religioſum accipi prout in vita, & ſic nouitius, prout in ſtatu, & ſic profeſſus.

14 At mihi vlterius cogitanti alia occurrit æquior opinio ex his duabus ſumenda. Pro cuius intelligentia id habere pro conſtanti debemus, quòd vna voce omnes receperunt poſt maximum illum Innocentium in d. cap. in præſentia de probatio. teſtamentum .ſ. ab ingrediente factum nulla monaſterij mentione præhabita per illud rumpi, ſaltim quoad legitimam. Ex quo id deduco quòd cùm ante ingreſſum iſte ſit omnium bonorum ſuorum dominus, de quibus liberè teſtari poſsit, iuxta .§. illud & 2. in authen. de mona. & ipſo ingreſſo quoad legitimam, eius teſtamentum rumpatur, aliquod ius ex hoc ingreſſu cæperit monaſterio competere, ſaltim in ſpe. nam hoc eſt abſolutum, quòd licet quis præſumatur animo probandi ingredi, nunquam præſumendus eſt animo exeundi, vt ſupra in declaratione verbi ingreſsi probauimus. Cùm ergo in hoc & deceſſus in habitu monachali, & iſtud deſiderium Deo ſeruiendi, & illa ſpes monaſterij, & fauor religionis concurrant: concludendum eſt, vt ſaltim legitima monaſterio, reliqua verò bona ſucceſſoribus ab inteſtato debeantur, eo magis ſi pro maiori parte anni

mona-

monachus fuiſſet; nam licet ſuperius concluſum ſit integrum requiri annum,nec duo ſemeſtria interpellata ſufficere ad probandū: ſi tamen hic fuit pro maiori parte anni in nouitiatu, ſi reingrediatur poſtea,non annus, ſed parum temporis ei datur, vt poſt Ioan. And. in c. eum qui certus eſt de regul iuris in 6.& alios tenet Alberi: in dictionario in verbo nouitius an impubes, ita etiam hoc caſu dicendum eſt, & hæc intelligo, quando ab inteſtato decedit, ſecus verò in facto teſtamento, quia teſtamentum expreſſam voluntatem eius demonſtrat.

15 Huius quæſtionis occaſione quæri poteſt,nūquid nouitius maioratum inſtituere poſsit, illiuſq; inſtitutio firma remaneat. Quam quæſtionem decidit accuratiſsimus Moli. lib. 2. de primog. hiſpa. c. 9. num. 52. dicens maioratus inſtitutionem eo tempore factam firmam eſſe, ac validam: cum eo tempore, laicus non monachus ſit cenſendus, idq; comprobat authoritate Iulij Clari. in .§. teſtamentum quæſt. 28. verſ. dixi.

SVMMARIVM EX CAP. III.

1 *PATER ſi fiat monachus qualiter & quando bona inter filios diſtribuere poteſt.*

2 *Legitima debetur filio iure naturæ, & ſuccedit loco alimentorum.*

3 *Legitima per ſtatutum tolli non poteſt, ſed quantitas minui.*

4 *Maioratus inſtitui non poteſt vbi nō remanēt alimēta filijs.*

5 *Filius dicitur creditor legitimæ in vita patris.*

6 *Filius detrahit legitimam tanquam æs alienum.*

7 *Pater non poteſt grauare filium in legitima, nec per fideicommiſſum.*

8 *Poteſt tamen ſuccedentes ab inteſtato.*

9 *Legitima non diminuitur propter relicta ad pias cauſas.*

10 *Filius patre viuente monaſterium ingreſſus legitimam petere non poteſt, licet canoniſtæ contrarium teneant num. 16.*

11 *Pater non tenetur legitimā filijs aſſignare, etiam in caſibus in quibus tenetur emancipare.*

12 *Statutum quo pater cogitur ſoluere legitimam pro delicto filij, iniquum eſt.*

13 *Legata non debent exequi niſi poſt mortem:*

14 *Diſpoſitio .l. Gallus .§. & quid ſi tantum, in caſu quo monachus eſſet effectus filius non intelligitur.*

15 *Hæreditas monachi non acquiritur ante eius mortem naturalem.*

16 *Patre monaſterium ingreſſo legitimam filius petere poteſt.*
17 *Patria poteſtas per ingreſſum monaſterij tollitur.*
18 *Intellectus ad cap. cum ſimus de regularibus.*
19 *Legitimam filijs non deberi ante mortem naturalem patris, affirmamus.*
20 *Monaſterio magis fauetur, quàm filijs extra legitimam.*
21 *Octauius Follerius commendatur.*
22 *Pater non poteſt cogi filio condemnato, legitimam aſsignare.*
23 *Legitima non debetur filijs naturalibus & ſpurijs.*
24 *Mater legitimam tenetur filijs naturalibus relinquere, ſi non ſint ex damnato coitu, & ipſa non ſit Illuſtriſs.*
25 *Pater tenetur filijs naturalibus aliqua bona pro alimentis relinquere ex æquitate canonica.*
26 *Patre ingrediente religionem incapacem, filius ſuccedit.*
27 *Filius Iudæi legitimam poteſt petere viuente patre.*
28 *Filius legitimam petit patre monaſterium ingreſſo, ſi in illo delinquat, vel apoſtatetur.*
29 *Item quando propter delictum detruditur in monaſterium.*

CAPVT III.

SECVNDO principaliter quęro quid ſit in eo dicendum, qui filios habens religionem ingreditur, cùm de non habente clarum ſit omnia bona tranſire ex reg. huius authen.

1 Hic igitur ſi filios habeat, etiam quòd ſit monachus, de bonis ſuis ad libitum inter illos diſponere poterit, dũmodo legitimã pro monaſterio retineat portionem, quæ erit, vt in diſtributione, ſuam cum filijs perſonã connumeret. Quòd ſi filijs tantum legitimam reliquerit, ad monaſterium cætera bona ſpectabunt; ſi verò antequam diſponat moriatur, legitima tantum filijs debetur, quod ſuper eſt monaſterio applicabitur. Hęc eſt diſpoſitio Imperatoris in authen. ſi qua mulier hoc titu. cui diſpoſitioni concordat .l. 17. tit. 1. part. 6. ſed apud Hiſpanos per .l. 11. fori titulo 6. lib. 3. datur libertas intra annum teſtandi, quo elapſo non poterit amplius id facere, verùm filijs deficientibus ad proximiores tranſmittitur hæreditas, nulla monaſterij facta mentione.

Doctores tamen noſtri, occaſione ſumpta à d. authentica ſi qua mulier

mulier quærunt, numquid filius patre religionem ingreſſo, legiti-
mam poſsit petere, & ſic ipſo viuente, ab illius bonis iam dedica-
tis dematur.

2 Nec mirum ſi pater hanc legitimam non poteſt monaſterio di-
care, † cùm filijs debita ſit iure naturæ; ſuccedit enim loco alimen-
torum, vt inquit Bal. in .l. 1. .§. ius naturale nu. 80. de iuſt. & iure
& poſt eum Alciat. conſ. 84. nu. 8. lib. 9. & Moli. de primog. hiſp.
par. 1. lib. 2. cap. 1. nu. 14. & propterea inquit Bal. in d. l. 1. §. ius
3 naturale nu. 80. † tolli non poſſe per ſtatutum, quod latè & doctè
confirmat Moli. de primog. hiſp. par. 1. lib. 2. cap. nu. 14. qui no-
luit quantitatem poſſe minui, ex quo inducta eſt de iure poſitiuo
poſt Roderi: Suarez. in Rep. l. quoniam in prioribus inf. de inoff.
teſtam. verſ. 2. limita. nu. 1. vſq; ad finem & addo Soc. conſ. 5. n. 2.
4 lib. 1. poſt multos quos allegat. ex quo latiſſ. & rectè probat † ipſe
maioratum inſtitui non poſſe, nec per regem confirmari, in quo nó
remaneret onus alendi liberos inſtituentis, quæ alimenta voluit
præſtanda eſſe non in vſufructu, nec in annua præſtatione, ſed in
proprietate, ſicut legitima. & ita poſt Suarez. in d. l. quoniam 2.
limita. & alios multos ipſe idem Moli. voluit in d. lib. nu. 15. qua
5 de re † filius creditor legitimè dicitur in vita patris, pro vt Socci.
6 Iun. late differit in .l. in quartam nu. 101. ad leg. falcid. & ideo †
dicimus filium detrahere legitimam, tanquam æs alienum ſibi de-
bitum .§. pr. itaq, & .§. ſi quis autem in authen. de hæredi: & falci:
& probat Aug. Bero. in cap. in præſentia nu. 44. atq; hinc eſt quòd
7 † pater grauare non poteſt filium in legitima, prout ex tex. in .l.
ex tribus C. de inoff. teſta. colligit Anchara. in cap. Rainutius nu.
19. de teſta. & Socci. conſ. 82. nu. 36. lib. 4. nec etiam fideicommiſ-
ſum vt .l. Papinianus .§. ſi quis impuberi. vbi glo. ff. de inoff. teſta-
8 mento; † grauare tamen poterit ab inteſtato filio ſuo ſuccedente vt
per tex. in .l. ſi Titio. §. finali de lega. 1. voluit Anan. in cap, Rainu-
9 tius nu. 25. de teſta. hinc eſt quòd † propter relicta ad pias cauſas
non minuitur legitima vt not. Bart. per illum tex. in .l. ſi quis ad
declinandum in fine infrà de epiſ. & cleri, nu. 6. & vide Rom. conſ.
364. & Comenſ. conſ. 56. ad id ſcilicet quam menſuram debeat ſer-
uare pater in faciendo eleemoſinam.

In propoſita igitur quæſtione variæ ſunt opiniones: nam ciuili-
10 ſtæ quidem conſtanter affirmant nullo iure cautum reperiri, † filio
patre viuente actionem competere legitimam petendi. Huius opi-
nionis author fuit, licet ſe non firmet, magnus ille legalium difficul-

tatum

tatum explanator Accurſius, in d. authen. ſi qua mulier, quem ſequuti ſunt Pet. Bellaper. penul. col. verſ. dicit hic, veriorem hanc eſſe dicens ſententiam, Iac. Butrius col. 5. Cin. n. 6. Alberi n. 7. ſed dubius Bar. num. 22. qui cauſam cæpit acriter defendere, Sali n. 12. Paul. Caſt. num. 2. verſ. tertius caſus, & in n. 7. Iaſon n. 51. in fine Imol. & Alex. num. 12. in .l. ſi cum dotem ſolu. matri. Feli. num. 56. & Berous 536. in cap. in præſentia de probatio. idem Auguſti Berous in c. Rainutius nu. 221. de teſta. Grego. Lop. in .l. 11. tit. 1. parte 6. verſ. Hyios & Viglialo lib. com. opi. litera F. num. 160. communem dicit poſt Iaſonem, & Grego. Lopez. Quorũ primum fundamentum eſt quòd pater in vita nullo iure cogitur legitimam filijs aſsignare, immo contrarium cautũm videtur per .l. 1. §. ſi impuberi .ff. de colla. bono. nec etiam in ſpe habet filius aliquod ius in legitima patre viuente, ſi credimus Cin. & Bart. in .l. fina. de lib. agnoſcen. & idem Bart. in .l. poſt emancipationem in .§. illud in prin. ff. de lib. lega. & Bal. in l. lex. Cornelia .ff. de vulg. & pupil. reprobata Gloſ. in .§. ſi quis autem non implens, in authen. de hæ-
11 redi. & falcid. & quòd plus eſt † in caſibus quibus pater filium cogitur emancipare, qui enumerantur per Gloſ. in .§. fin. inſtitu. quibus mod. ius pat. poteſt ſoluitur, non tenetur legitimam illi aſsignare ſecundum Bal. in .l. non poteſt .ff. de adoptio. Atq; hinc
12 dicimus iniqua eſſe, & à iuris ęquitate recedere † ſtatuta, quæ patrem cogunt pro filij delicto legitimam ſoluere, vt poſt Cin. & Bal. in .l. ſi qua pęna .ff. de his qui ſunt ſui, vel alien. iur. & in .l. ſi filius per illum tex. C. de bon. proſcri. & in dicta .l. Lex. Cornelia .ff. de vulg. & pupill. docuit Iaſon. in d. authen. ſi qua mulier num. 54.

Secundò mouentur ex diſpoſitione illius authen. quæ patri viuenti liberam conceſsit teſtãdi & diſponendi facultatem, eo mortuo legitimam tantùm filijs ſtatuit. Cùm ergo non ſit certum, quid pater diſpoſiturus ſit, non expetit filijs petere, quod in caſu petitionis non excèderet portionem à iure determinatam, argumento .l. cum pater .§. à filia .ff. de leg. 2.

Tertiò quia cùm legitima plus, & minus ſit re & tempore, ſic nõ poſſunt filij plus re, ideſt vltra legitimam, nec tempore ideſt ante mortem petere vt Alberi. ibi voluit num. 8.

Quartò quia poſsibile eſſet quòd filius moreretur antequam pater, argumento .l. Statius florus .§. Cornelio Felici .ff. de iure fiſci.
13 Item facit pro hac opinione quòd legata, & alia in teſtamẽto relicta

li&ta non debent ſtatim exequi,ſed mors naturalis expectari debet, ut poſt Bart. in authen. ſi qua mulier,& Abba. in c. in præſentia de probatio. voluit Decius in d. cap. in præſentia n. 259.

Qua ratione motus Soci. in l. Gallus .§. & quid ſi tantum de lib.
14 & poſthum. in prin. voluit † diſpoſitionem d.§. quæ ſtat pro nepote ſubſtituto, ſi filius moriatur, & intelligitur etiam in caſu fictæ mortis, non habere locum quando monachus eſſet effectus; quia retinet iura ſuitatis, vt eſt caſus per quem ita affirmat Iacob. Butrig. in .l. Deo nobis infra de Epiſ: & cleri.

Ad idem confirmandum adduco quòd voluerunt Anto. & Abb. num. 58. & Dec. 97. in cap. in præſentia, Imol. & alij quos ad-
15 ducit Couarr. in d. cap. 2. de teſta. num. 6. † hæreditatem monachi hæredibus minime acquiri ante ipſius mortem naturalem, ſed monaſterij commodis applicari eo viuente, quam Alex. conſ. 13. vol. 3. communem dicit, & poſt eum Roderi. Suarez. alleg. 2. n. 17.

16 At contrariam tuentur opinionem Gloſ. in c. cum ſimus per illum tex de regulari, quam inibi ſequuntur canoniſtæ, Gloſ. in cap. tranſmiſſe quã ſing. ibi dicit Abb. qui fil. ſint legitimi, & poſt eum Areti. in .l. 1. num. 6. de teſta. Gloſ. in d. Authen. ſi qua mulier, licet apertè non videatur hoc dicere: tamen quia in hac vltima reſidet ſententia, pōt pro iſta opinione allegari per regulam quam ex Gloſ. in .l. qui filium .ff. ad trebellianum ſumit Rom. ſingu. 92. nu. 3. Bal. in d. authen. ſi qua mulier n. 38. & ante eum Pet. Bellaper. qui contrariam veriorem putat, iſtam æquiorem dicit Ab. in c. in præſentia n. 59. de probatio: & idem uidetur affirmare in c. Rainutius nu. 29. de teſt. licet prima fronte videatur contrarius Anan. in c. 1. penul. col. de deli. puero. Phili. Fran. in Rub. de teſtam. lib. 6. æquiorem dicit addictionator ad Dec. in cap. in præſentia num. 262. litera A. Barba. in d.c. Rainutius Bal. Nouel. de doc. par. 1. c. 1. col. 3. ex quo dicit communem Couarruuias in d. cap. 2. num. 7: de teſta. Angelus in ſumm. verb. religioſus num. 50. & Nauarr. poſt Couarr. in tracta. de regulari. coment. 2. num. 48. Huius opinionis propugnaculum eſt litera dicti cap. cùm ſimus, vbi filio, qui à patre inductus erat ad religionem, habitum monachalem induere volenti, ſi diſcretionis annos habeat permittitur bona, quę ſibi ex ſucceſsione perueniunt poſtulare; & propter hunc tex exultat Bal. loco citato dicens ex æquitate canonica id eſſe permiſſum.

Secun-

17 Secundum eorum fundamentum eſt,† quia ſicut naturali morte patria poteſtas ſoluitur: ita & per ingreſſum monaſterij C. placuit & 2. 16. quæſt. 1.

Tertiũ inducit Couarr. tex. in authen. ſi qua mulier pro hac opinione, dum ibi dicitur patri religionem ingreſſo permitti portiones legitimas filijs aſsignare, quod minime permitteret ſi bona illa patre viuente à monaſterio non poſſent auferri. Et iſtis rationibus ſic ſtantibus contrarium primum fundamentum reijcitur, ex quo illud iure ciuili procedere dicitur, hoc iure canonico, quod in hoc caſu debet extendi prout inquit Bal. cita. loco. Similiter reijcitur ſecundum ex eo, quòd illud nõ ponit aliquid in eſſe, ſed tantùm quod ipſis expediret: item quia poteſt intelligi, vt imperator in illa auth. loquatur enuntiatiuè, dum dicit poſt mortem patris legitimam tantùm competere, quaſi mortuo patre non facta inter filios diuiſione, vt ait Couarr. d. cap. 2. nu. 7. in fin. Tertium quoq; non obſtat: ſi enim loquimur de tempore, iam prima reſponſione tolli clarum eſt, nam vt diximus ius canonicum attenditur, ſi de re quam augeri poſſe Alberi. affirmat, & de legitima cuius ſupplementum peti non poteſt, ſi illam receperit in vita patris, dico nec iſtud aliquod impedimentum afferre; nam etſi communis doctorum ſententia iſta ſit, vt Rom. voluit in .l. ſtipulatio hoc modò concepta .ff. de verb. obligatio: & Butrig. in .l. pactum cap. de collatio. contrarium tamen communiter affirmari ex Couarr. in cap. quamuis pactum de pact. lib. 6. in 3. par. .§. 1. nu. 2. Iaſone in Authen. nouiſsima, & Gram. decis. 57. n. 30. docet Viglialo. lib. com. opi. in ver. filius nu. 166. qui ex mente addentis ad Alex. conſ. 180. vol. 5. poſt Rip. in lib. 1. de legi. cap. 6. nu. 4. dicit conciliari poſſe, dummodo filius tempore quo legitimam recepit, ſupplemento renuntiauerit.

Nec refragatur quartum, nam etſi poſsibile eſſet filium mori antequam pater, tamen eſt diuerſa ratio in iſto caſu, quàm eſt in illo: ſumus enim ibi in fiſco qui ſuccedit illi quæ propter delictum erat bonis priuata cuius filius reſtitutionem fideicõmiſsi petebat, & ſic agebatur de commodo filij delinquentis, quod naturali inſpecta ratione in vtilitatem quoq; matris reuertebatur; at hic tam reſpectu perſonarum, quàm etiam reſpectu rationis ſumus in diuerſo caſu: & illa ratio quæ per doctores contrarios conſideratur, quia mori poſſet ante patris obitum; quid ergo quæſo monaſterio obeſt? quod ſi capax erit, prout præſupponimus, nulli ſit dubium,

quia

quia monacho ſuitatis iure retinente, pater filio ſuccedit vt per tex. & ibi not. per doct. in l. Deo nobis. §. 1. de epiſ. et cleri: ſi verò incapax erit, conſideratio nulla de bonis eſt habenda; cæteræ autem rationes cùm de extraneis loquantur, nobis in filio nullum obſtaculum afferre videntur, vnde dicendum eſſet legitimam petere poſſe filium patre viuente.

18 Sed neque in hac ſententia reſideo, & propterea non obſtat d. † cap. cum ſimus, ex quo non deducitur patrem viuere, immo potius mortuum, cùm verbo ſucceſsionis vtatur ibi ſum. Pontif. & ita cōmuniter Doct. reſpondent ad illum tex. pro vt Iaſon. in d. authen. ſi qua nu. 51. Quod animaduertens Couarruuias conſimilem tex. de ſucceſsione viui loquentem adducit in cap. fin. 20. quæſt. 3. tamen ſi bene conſideratur, ibi exprimitur viuum eſſe eum de cuius ſucceſsione agitur, hic non. Cùm ergo ſimus in dubijs & regulam pro nobis habeamus, quæ eſt ex d. l. 1. §. ſi impuberi de collatio. bonorum, ſufficit illam habere pro ſe iuxta dicta

19 Bart. in l. 2. col. 1. in fin. ff. ſi quis in ius voc. non ierit, immo † pro regula eſt pronuntiandum, niſi probetur contrarium ſecundum Bal. in l. 1. in 3. col. de alien. Iud. mut. cau. fa. quod dicit ita

20 eleganter notari per Gloſ. in l. qui reſtituere. ff. de rei vendi.. & † regulæ iuris tenaciter ſunt obſeruandę niſi in contrarium appareat diſpoſitio ſpecialis, vt inquit Bald. in l. ſi tutor in fin. C. de ſer. pigno. dat. manumiſ.

Secundum minimè refragatur, cum patria poteſtas non ſoluatur quoad iura ſuitatis, vt diximus, & eſt quòd refert ad caſum noſtrū. Tertium etiam reijcitur cùm non rectè inferatur, conceditur licentia diſponendi de illis bonis dum viuit, ergo poteſt peti legitima: quia ſi hoc eſſet verum, idem in patre non monacho procederet, quòd nullus eſt qui audeat affirmare. Sed neq; ſequitur illa bona eſſe à monaſterio inſeparabilia, cùm de illis diſponere poſsit inter filios, ſalua tamen parte monaſterij.

Et ſic refutatis huiuſmodi opinionibus in caſu tam dubio, pro vt Couarr. loco citato teſtatur & D. Vincentius de Franchis deciſ. 133. ita quod neq; ſacrum Concilium voluerit caſum iſtum pro il-

21 la vice decidere, quid erit dicendum. † Placet equidem mihi prior legiſtarum ſententia, vt legitima patre viuente peti non poſsit, ſed alimenta præſtare monaſterium teneatur de bonis patris, prout omnes affirmant pro illa opinione citati doctores, & Bart. & Bal. in l. ſi quis. §. item ſcriptum. ff. de lib. agnoſcen. pro qua adduco

Ccc tex.

tex. fortiſsimum in authen. quod hodie cum Gloſ. infra de repud
vbi matrimonium ſolui permittitur ex cauſa religionis, & bona
filijs ſeruantur, & ſubdit poſtea, quòd ſi deliquerit, filijs applicã-
tur, ergo non ſtatim liberis aſsignantur. Confirmatur etiam ex eo
quòd voluit Dec. in conſ. 426. num. 6. ex auth. ſi qua mulier, quòd
22 † magis fauetur monaſterio quàm filijs extra legitimam, ſed hic
non tractatur de tollenda legitima, ſed de differenda: vnde ſe-
quitur reg. quòd differtur non aufertur vulg. l. cedere diem. ff. de
verbo. obliga. Hanc Decij concluſionem ſequitur Couarr. in cap.
relatũ de teſta. in pr. num. 10. licet contrarium affirmet Burgos de
pace in. l. 3. Tori. 1. part. concluſ. 2. num. 249. Vltra quorum
raliones conſiderabam, pace tamen ſemper ſaluæ Petri Bellaper-
ticenſis & Couarr. qui ęquiorem eſſe contrariam affirmant,
hanc noſtram & filij, & monaſterij reſpectu æquiorem eſſe ſentẽ-
tiam. Si enim monaſterij vtilitatem conſideramus, apertiſsimè vi-
demus magnam ad illum commoditatem pertinere, dum portio-
nes filijs aſsignare de hęreditate illa nõ cogitur, & ſic illam ener-
uare eo magis, quia filij legitimam poſsent perdere, & monaſte-
rium fraudare; quòd quidem illis ſuccederet ſi patri præmoreren-
tur, prout in euangelica patet hiſtoria de filio qui luxorioſè viuen
do omnia bona ſua diſsipauit Lucæ 15. cap. immo quòd illis diſ-
ſipatis grauaretur quoq; monaſterium filium alere, vt eodem ex-
emplo doceri poteſt, quia pater tenetur filijs alimenta præſtare. l.
ſi quis à liberis. ff. de lib. agnoſcen. l. 1. & tot. tit. cap. de alen. lib.
l. fina. §. per ipſum autem. C. de bon. quæ lib. & in ſpecie docuit
Bal. in. l. 1. §. ius naturale num. 18. de iuſt. & iure. ex mente Iaco-
bi de Aren. in. l. libertus qui operatur deo per. liberto. quod limi-
tat idẽ Bal. quando doloſè & culpoſè diſsipaſſet legitimam in au-
then. cõtra rogatus C. ad trebellia. Secũdò facit ad hoc quia alimẽ-
ta non debentur filijs habentibus vnde ſe alant. l. ſi quis à liberis. §.
idem reſcripſit cum Gloſ. ff. de lib. agnoſ. & tamen legitima debe-
tur filijs diuitibus prout argumento. l. fina. C. de dot. promiſsio.
dicit Auguſti. Berous in cap. Rainutius num. 221. de teſtam.

Si verò filiũ reſpicimus, maxima illi cõmoditas eueniet. Primò
quia ſi filio legitima aſsignaretur, & eius fructus non aſcenderẽt
ad eam ſummam, cum qua poſſet viuere: teneretur vendere pro-
prietatem, quòd iura abhorrent. l. qui bonis. ff. de ceſsio. bon. cũ
Concor. per Decium addu. in authen. præterea col. fin. verſ. quar
to quæritur C. vnde vir & vxor & alios per D. Vinc. de Franchis

rela-

relatos in deciſ.133. qui hanc rationem conſiderabat. Item ſecũdum vnam cõmunem opinionem quàm ſupra retulimus in reſponſ. ad tertium rationem pro hac opinione noſtra perderet augmentũ legitimæ,& deniq; tertiò perderet quòd plus pater illi dare poſſet ex licẽtia authen. ſi qua mulier iuxta conſ. Alberi d. loco;& huic
23 ſententię ſe ſubſcripſit† doctiſsimus,& accuratiſsimus vir Octauius Follerius qui fiſci partes diligentiſsimè tuebatur dum in Prouincia Principatus vltra Auditoris munere (quòd præſidis eſt) fungerer, quo tempore huic operi maxima ex parte finem impoſui; licebat enim per tempus, quòd mihi deficit Salerni.
24 Ex hac concluſione infertur, quòd † pater non poteſt cogi filio condemnato legitimam aſsignare, vt voluit Angel. in .l. ſi qua .ff. de his qui ſunt ſui vel alien. iur.

Quæ verò diximus quòd filius legitimam viuente patre poſsit
25 petere, † non habent locum in naturalibus & ſpurijs, pro vt ſpecula. in tit. de ſta. monacho nu. 58. verſ. licet autem & poſt eum Bal. in d. authen. ſi qua nu. 34. & Nicolaus ab Vbal. in tracta. de ſucceſsio. ab inteſt. regularium 2. par. nu. 12. qui tamen id non
26 admittit ita ſimpliciter, ſed omnino negat † in matre, quæ ſi filij non ſunt ex damnato coitu, & ipſa non illuſtris, debet legitimam aſsignare per notata in .l. 1. §. ſed ſi vulgo. ff. ad tertull. inſtitu. ad
27 orficia. §. nouiſsime † & in patre dicit, quòd ſi filij non haberent vnde ſe alerent ex æquitate .C. cum haberet, de eo qui dux. in matri: quam pol. per adult. debet eis reſeruare aliqua bona vnde poſſunt ſe alimentare habita conſideratione .l. ſi quis à liberis verſ. competentes iudices .ff. de lib. agnoſcen.

Superior verò firmata noſtra concluſio, quòd filius non poſsit legitimam viuente patre petere, ipſo Religionem ingreſſo.
28 Fallit primo ſi intraret religionem bonorum incapacem, quia tunc mors illa ciuilis haberet effectum naturalis: pro vt voluere
29 Iaſon in d. authen. ſi qua nu. 57.& Dec. in cap. præſentia nu. 161. † Secũdò non habet locũ in filio Iudæi, qui ſi effectus eſſet chriſtianus, ſtatim legitimam petere poſſet, Anan. in cap. Iudęi el. 2. num. 6. de
30 Iud. † Tertiò nõ procedit quando pater delinqueret luxuriãdo vel à monaſterio exeundo, vt not. Gloſ. per illum tex. in authen. quod
31 hodie c. de repud. † Quartò quãdo propter aliquod delictum detruderetur in monaſterium, vt in authen. idem eſt. C. de bon. quæ lib.

SVMMARIVM EX CAP. IIII.

1 *PECVLIVM caſtrenſe uel quaſi, in monaſterium transfertur.*
2 *Peculium profectitium nullo modo in monaſterium tranſit.*
3 *Libri à patre filio donati, monaſterio cedunt, quod declaratur.*
4 *Peculium aduentitium in monaſterium tranſit, quoad proprietatem uiuente patre, ſecus quoad vſumfructum.*
5 *Filius familias de peculio aduentitio alienare non poteſt, ſine patris conſenſu.*
6 *Donatio facta à filio familias de peculio aduentitio nulla eſt, nec etiam iuramento firmatur.*
7 *Bona aduentitia laicorum, in clericis ſunt caſtrenſia.*
8 *Filius à patria poteſtate per ingreſſum monaſterij eximitur.*
9 *Intellectus ad authenticam præſbiteros C. de epiſ. & cleri.*
10 *Filius fam. ingrediens monaſterium, legitimam dedicare non poteſt patre uiuente, ſed contra tenemus.*
11 *Alimenta quæ debentur filio nolenti cum patre commorari, ex conſuetudine ciuitatis Neap. debentur quoq; ipſo monaſterium ingreſſo.*
12 *Legitima debetur patri de bonis filij monaſterium ingreſſi.*

CAPVT IIII.

TERTIO principaliter ſucceſsiuè quærò, quæ namq; bona filius familias in monaſterium transferat: in quo vt clarius materia liqueat plures diſtinguendi ſunt caſus.

1 Primus caſus igitur eſt in peculio caſtrẽſi, vel quaſi, quod in monaſterium tranſire nulli ſit dubium, cùm in eo reputetur vt pater familias .l. 1. & 2. ff. ad macedo .l. fin. infra ad macedo. l. penul. infra qui teſt. fac. poſſ. & Petr. Bellaper. hic in 2. col. verſ. ſequitur, quæſtio. Cin. nu. 9. Bart. 46. Sali nu, 4. quos in cap. in præſentia de probatio. ſequntur Ant. But. nu. 56. Ab. 54. & Bero. 524. id communi conſenſu receptum ſtatuentes. Idq; pariter admiſerunt Angelus Clauas. verbo religioſus nu. 57. & Siluеſ. verbo religio. 6. nu. 1. verſ. quintum, ſum. Arm. verbo religio nu. 24.

Secun-

2 Secundus caſus eſt in peculio profectitio quod in monaſteriũ nequaquam tranſire vnanimiter omnes ſuprà relati ſcribentes fatentur.

3 Hoc tamen fallit † in libris à patre filio donatis, qui & ſi à patre proficiſcantur, cùm caſtrenſis peculij eſſe poſsint, ſui particulariter videntur, ac propterea in familiæ herciſcundæ Iud. non veniunt .l. ſi filius familias infra fam. herciſ. & omnes ſuprà relati ſcriben. affirmant, & vltra eos Bellam. in C. quanto nu. 13. de off. ordin. id tamen intelligentes locum habere in doctore, ſecus verò in ſcolari, pro quo adducit Pet. Bellapert. tex. in .l. fin. in verſ. ſed prior infra de inoffi. teſta. rationem aſsignans huius rei; nam quandiu filius eſt in ſtudio, non dicitur aliquam profeſsionem habere, & quia eam non poteſt exercere, non dicitur habere caſtrenſe, vel quaſi peculium. Bart. tamen nu. 47. animaduertit quòd ſi pater nomine filij emit, nec de donatione aliquid dixit, non tranſeunt, quia ſunt proprij ipſius vt in .l. 1. infra de caſt. pecul. ſi verò tradidit tunc procedat opinio Petri, quàm ſequitur etiam Nauarrus in ſum. in 17. cap. num. 159. qui eos in iudicio fam. herciſ. venire affirmat. Mihi autem hæc limitatio non ſatisfacit, nam cùm ſuperius probatum ſit in familiæ herciſcundæ iud. nõ compræhendi, licet peculium caſtrenſe alij præter magiſtros non habeant vt in d.l. fin. tamen apertè liquet hos in peculium caſtrenſe tranſire, cùm arma quoq; militibus à patribus data, peculium eſſe caſtrſtrenſe affirmet Pet. Bellaper. d. loco. Dico ergo, & hos quoq; libros in monaſterium tranſire, etiam ſi à ſcolari dedicentur, cùm legem hoc ſpecialiter diuidentem non inueniam: etſi doctorum communem ſententiam in contrarium videam, qui vt videri poteſt id nullo pacto conſiderarunt, ſed vnus poſt alium in hanc abiere ſententiã. Confirmatur hæc noſtra opinio ex dictis Petri Bellaper. in hac authen. col. 9. verſ. Sed pone, habet quis duos filios, qui voluit, quòd ſi pater filio libros dedit ſub conditione, quòd ad alterũ fratrem ipſo monaſterium ingrediente redeant conditio reſoluatur, & libri monaſterio dedicentur, cùm fauendum ſit religioni, & tamen hic eſt ſcolaris de quo loquimur, ergo &c.

4 Tertius caſus eſt in peculio aduentitio, in quo pater vſumfructum, filius vero proprietatem habet, quod in monaſterium trãſire communi omnium ſcribentium calculo receptum, & hic, & in c. in præſentia teſtatur Dec. in d. c. num. 246. & ex eo Io. Baptiſta Vegliato lib. com. opi. litera M. nu. 183. id tamen intelligentes quoad pro-

147. communem ſequens ſententiam; nam hic vſusfructus (inquit ipſe) eſt quæſitus patri, in cuius præiudicium iſta dedicatio fieri nequit, tum etiam quòd hęc patria poteſtas abſq; patris culpa ſoluitur, intelligens & bene tex. † in d. authen. præſbiteros locum
9 habere in bonis poſt clericatum quæſitis: & miror equidem cur illum tex. hoc dicentem Abbas & Bero. non intellexerint. Ea enim bona quæ poſt clericatum quæſita ſunt, non aduentitia, ſed caſtrenſia verè dicuntur, ac propria de ipſis ad libitum licet diſponere, vt colligit Bero. d. loco per tex. in d. authen. præsbiteros ex dictis per Abb. ibi quem iniuria repræhendit, cum Abb. haud ſenſerit de religioſo, cui teſtandi facultatem prohibitam, etiam ſcolaribus eſt notum; ſed Abb. loquutus eſt de clerico pro vt eius dicta ſonant.

10 Quartus caſus eſt in legitima quam videndum eſt an filius dedicare poſsit adhuc patre viuente. Huius quæſt. deciſio ab ea pendere videtur, quam ſupra diſputauimus in perſona patris ingredientis monaſterium: deciſam tamen reperio per Anchar. ex mēte Franciſci de Tigris in cap. 2. de deli. puero. nu. 6. & in cap. Rainutius nu. 21. de teſta. Anan. in d. cap. 2. col. penul. & Iaſon in authen. ſi qua mulier nu. 56. qui omnes affirmant nullo pacto deberi: illis forſan moti rationibus quas ſupra pro negatiua opinione adduximus, & alia quam Feli. conſiderat in cap. in præſentia nu. 56. de probatio. perpendens tex. in cap. 1. 18. quæſt. 1. vbi monachus effectus epiſcopus authoritatem habet hereditatem patris vendicandi, quæ ſibi & Eccleſiæ ſuæ competet, dummodo bona tempore monachatus quæſita in monaſterium transferantur. Si ergo legitima fuiſſet debita patre viuente, tranſmiſiſſet illam in monaſterium à quo fuit tranſlatus; nam qui omnia dat, ſpem quòq; futuræ ſucceſsionis tribuit .l. ſpem futuræ cap. de donatio. ergo dicendum eſt, & ipſam non deberi.

Sed pro contraria opinione ſuſtinenda, licet doctorem huc vſq; non inuenerim illam affirmare, non dubito, illis fulcitus rationibus, & illorum innixus authoritati, qui cõtrariam opinionem in caſu ſuperiori quæſt. relato tenuerunt, eo maxime quia ſi rectè animaduertimus, ceſſant omnes conſiderationes, quæ in monaſterij vtilitatem perpendebamus. Item & omnes illæ quæ filij vtilitatem concernebant ceſſare videntur, illa tamen parum aut nihil obſtante quia perderet id quod pater dare poſſet, nam eſt potius conſilium, quàm vigens ratio. Item quia filius in legitima dicitur quo-

quodammodo creditor in vita patris ſecundum Soc. iunior.in.l. in quartam n. 101. ad legem falcidiam.

Tertiò adduco doctri. Napod. in conſuet. ſi quis habens filios in
11 .§. verum de alim. pręſtan. nu. 4. † qui dicit alimenta quæ filio debentur, qui cum patre commorari non vult, virtute illius conſuetudinis, monaſterio, quod ille eſt ingreſſus applicari, ex quo alimẽtorum pręſtatio eſt perpetua .l. Mela.ff. de alimen. leg. Quicquid tamen ſit, in iudicando non recederem ab hac doctrina Napodani, vt alimenta tantum debeantur non legitima, vt ſuprà affirmauimus, niſi pater vergeret ad inopiam diſsipando bona ſua, ſic iuxta doctri. Paul. Caſt. in d. Authen. num. 2. dici tamen poſſet cogendum patrem ad aſsignandum aliqua bona pro alimentis, quæ ipſo mortuo in partẽ legitimæ computabuntur ſecundum doctri. Paul. Caſt. in d. Authen. ſi qua nu. 2.

12 Quintus caſus eſt an debeatur patri legitima de bonis filij, in quo cùm eadem ſit correlatiuorum diſciplina, refero me ad dicta in ſuperiori capite, vbi diſputauimus an filius poſsit legitimam de bonis patris ipſo viuente percipere, vt voluerunt Gloſ. in authen. ſi qua mulier Ant. But. nu. 29. Ab. 53. in d. cap. in præſentia de probatio. & communem ex ciuiliſtis, & canoniſtis affirmat Greg. Lop. in .l. 17. tit. pr. part. 6. verbo deſcendiſſem, quam æquiorem ipſe putat.

SVMMARIVM EX CAP. V.

1 *MINOR viginti quinq; annis bona in monaſterium transfert: licet alij contra nu. 5. in fin.*

2 *In alienatione à lege permiſſa, authoritas tutoris non requiritur.*

3 *Rerum alienatio perſonam ſequitur.*

4 *Lex prohibens alienationem fieri, non habet locum in alienatione ad pias cauſas.*

5 *Minor 25. annis de bonis ſuis in morte poteſt diſponere.*

6 *Minor abſq; Iudicis decreto alienare non poteſt.*

7 *Quæ ſpiritu Dei aguntur legi non ſubſunt.*

8 *Minor poteſt de bonis ſuis ad pias cauſas ante ingreſſum diſponere.*

9 *Donatio à minore facta monaſterio, tenet.*

10 *Minor ante religionis ingreſſum ſine curatoris authoritate teſtari poteſt.*

11 *Minor ſine curatoris authoritate donare poteſt.*

Prod-

12 *Prodigus in monaſterium ingrediens bona transfert.*

13 *Prodigus, & minor æquiparantur.*

14 *Mutus ingrediens monaſterium bona ſua non dedicat, ſed contrarium tenemus.*

15 *Mutus in feudo non ſuccedit, & quare.*

CAPVT V.

1 QVARTO principaliter quæro quid in minore 25. annis dicendum ſit qui religionem ingreditur; & re uera nulli dubium eſt minorem xxv. annis eo quo profitetur tempore ſua in monaſterium bona transferre, ea inquam bona quæ tranſmiſsibilia ſunt, de quibus inferius dicetur, vt colligitur ac notatur ex dictis ſum. pontif. in cap. in preſentia de probatio. vbi Inno. num. 5. Hoſt. nu. 8. verſ. oblationis ſuæ tempore, Ioannes And. nu. 15. Anto. But. nu. 55. Bal. nu. 30. Panor. nu. 10. Imol. nu. 8. Dec. nu. 97. & Bero. nu. 199. Bellam. in cap. quanto nu. 13. de offi. ordin. idemq; ſtatuere noſtri iuris ciuilis profeſſores hic. vt Pet. Bellaper. in 2. col. verſ. ſed quæritur el. 2. Odoffre. nu. 4. Cin. nu. 8. Bart. nu. 48. & Iaſon. nu. 2. ſpecula. in titu. de ſta. monac. nu. 50. vbi Ioan. And. in addi. litera enim, Mari. Socci. tracta. oblatio. libello 9. quæſt. 5. Tiraquellus de legi. connub. Gloſ. 8. nu. 167. Lap. alleg. 25. nu. 30. vbi Adden. litera Q. & idem Lap. alleg. 106. nu. 2. Adden. ad Napoda. in conſuet. huius ciuitatis Neap. incip. ſi moriatur ſub tit. de ſucceſs. ab inteſ. litera B. fol. mihi 76. quod pariter admiſerũt ſummiſtæ, Angelus nempe in ſum. nu. 2. Silueſt. & Armilla in verbo minor, quę opinio pluribus fulcitur rationibus.

Et primò ex tex. in authen. de mona. §. illud el. 2. quo loco liberam ante ingreſſum teſtandi facultatem ingredientem habere ſtatuitur, quæ verba cùm generalia ſint, hunc minorem non excludunt.

2 Secundò quia vniuerſalis alienatio quæ à lege fit in conſequentiam perſonæ permittitur, nec in ea curatoris authoritas requiritur, vt inſti. de acquiſ. per arroga. in principio iuncta .l. ſi arrogator .ff. de adoptio. ſed iſta alienatio fit in conſequentiam per-

Ddd ſonæ

ſonæ ex eius in monaſterium ingreſſu,vt patet in hac authen. ergo &c. ita argumentatur hic Iaſon. nu. 41.

3 Tertiò quia perſonæ dedicatione à lege conceſſa, rerum quoq; videtur permiſſa translatio .C. per veſtras de dona. inter virum & vxo. at ſuperius in verbo ingreſsi huius xxv. annis minoris dedicationem validam oſtendimus, & cùm hoc in matrimonio carnali, multo quoq; fortius in ſpirituali eſt admittendum, pro vt Alberi. hic probat nu. 19.

Quartò quia hoc caſu videtur facere quod diligens pater familias faceret, vt dicunt Cin. Bart. & Anto. Butri. loco cita.

4 Quintò quia lex ciuilis prohibẽs alienationem fieri per mulierem,vel minorem,non habet locum in alienatione quæ fit ad pias cauſas, ita poſt multos quos ſequitur, concludit Iaſon. hic num. 6. ergo hoc tantùm locum habet quando ſimpliciter alienatio eſſet prohibita, ſecus verò ſi reſpectu certæ perſonæ ne ab ea diſcedat, vel ne ad eam perueniat prohibita eſſet, vt docuit Alberi. hic num. 13.

5 Vltimò pleriq; ex ſuprà relatis ſcribẽtes vt Pet.Bar.Alberi.Inno. Hoſt.& Abb.ea mouentur ratione † quia per mortem poteſt minor alienare ac de omnibus ſuis bonis diſponere .l. qua ætate .ff de teſta.§. fina. quibus ex cau. manu. non licet, per mortem enim omnia alienantur authen. de nuptijs .§. deinceps; cùm verò ingreſſus pro mortuo habeatur .l. Deo nobis infra de Epiſ. & cleri: ſequitur vt dedicatio facta teneat.

Hæc tamen ratio non admittitur hic per Cin. qui ex mente Pet. hoc dicit, etſi Pet. hoc non dicat. Item nec per Bart. Dec.& Bero. d. loco,quia illud quòd de morte dicitur naturali, de neceſsitate procedit, hoc verò de voluntate. Decius tamen tribus contra hoc mouetur medijs, & primo quia hæc alienatio potius ex contractu videtur fieri, quàm ex vltima voluntate, ſi profeſsionis forma attendatur arg.l. verba contraxerit .ff. de verbo ſignif. Secundò quia licet poſt ingreſſum habeatur pro mortuo, qualitas tamen diſpoſitionis præcedens attenditur; illa enim diſpoſitio pręceſsit & ſecundũ qualitatem eius iudicatur. Tertiò quia minor habilis habetur ad teſtandum, eo quòd teſtamentum reuocare poteſt: ſed hæc ratio ceſſat in hoc caſu, ergo Bart. ratio ex iuris diſpoſitione id procedere affirmantis melior videtur. Sed Abbatis aliorunq; impregnata ratio defendi adhuc poteſt; nam quòd primo dicitur non obſtat, cùm etſi per mortem naturalem neceſsitas indicatur

& vo-

& voluntas per hanc ciuilem, hoc procederet, initio inſpecto antequam profeſsionem emittit, qua ſequuta neceſsarium fit quòd prius voluntarium fuerat; ſicuti etiam quando teſtamentum facit voluntariè diſponit: morte vero ſequuta fit neceſſarium,& per hoc etiam vltima impugnatio Decij tollitur. Nam etſi teſtamentum dum viuit reuocare poſsit, morte tamen ſequuta confirmatur. Quod idem videtur in dedicatione ſuæ perſonæ; nam ex primo ingreſſu, ſe ſuaq; ingrediens dedicat Deo, cum animo remanendi ſi religio placuerit: & hoc caſu voluntarius eſt actus,profeſsione verò poſt annum ſubſequente eius diſpoſitio confirmatur. Qua æquiparatione data,nihil obſtare videtur oppugnatio Decij.Quicquid tamen ſit,in hoc vlterius me non extendam, cùm huiuſmodi controuerſia non in concluſionis veritate, ſed in rationis vnius impugnatione conſiſtat.

Contrariam huius præcedentis ſententiæ opinionem tenuerunt Bulg. à Petro relatus & Hug. cuius meminit Odoffre. ſupra cita.
6 loc. ea moti ratione † quia minor ſua abſq; iudicis decreto alienare non poteſt, vt in .l. penult.§.1.ff.de reb. eorum .l. lex quæ tutores infra. de admi.tutor .l. ob æs infra. de prædi. mini. Verùm hæc opinio & ratio ex adductis rationibus & authoritatibus nõ obſtat
7 quibus addatur & alia; nam † quæ ſpiritu Dei aguntur, non ſunt ſub lege cap. licet & c. ex parte de regulari. Item etiam quia nullo mihi probatur iure,bona quæ monaſterio dedicantur alienari, cùm durante ipſius vita apud ipſum manere videantur; nam victũ, veſtitum, & alia neceſſaria ab illo recipit, & ſi quoad liberam diſtributionem penes ipſum non ſint, cætera verò per monaſterium tanquam per procuratorem expleantur:poſt verò eius mortẽ apud ipſum monaſterium, vt hęredem, & filium remaneant vt in .§. ſed & hoc de præſenti in authen. de ſanctis Epiſ. & authen. niſi rogati ad Trebellia.

8 Hinc infertur primò,quòd nõ ſolum monaſterium ingrediendo, ſua illi dedicat,† verùm etiam ante ingreſſum poteſt de bonis ſuis ad pias cauſas diſponere ſine iudice, ſine tutore, vt concludit Mari Soc. in d. tractatu oblatio. libel. 9. q. 5. verſ. ad quod in fine: ſed contrarium tenet arg. legis 2.§. voto .ff. de pollicita. Innoc. nu. 5. Hoſt. d. num. 8. Ioan. And. Anto. But. n.55. Abb. num. 15. & cæteri in d. cap. in præſentia,Tiraquel. de legi. conub. Gloſ. 8. nu.167. Dicit tamen ibi Mari, Soc. in fine rectius fieri ſi decreto Iudicis tutoriſq; authoritate hoc faciat.

9 Secundò infertur donationem à minore factam monaſterio validam eſſe,prout concludunt Abb. Dec. & Berous in d. c. in præſentia poſt noſtram concluſionem.

10 Tertiò infertur minorem antequam religionem ingrediatur,ſine curatoris authoritate teſtari poſſe vt voluit Anto. But. in d. c in præſentia nu. 55.

11 Infertur † etiam & quartò poſſe minorē abſq; authoritate curatoris donare, vt latè proſequitur copioſiſsimus Tiraquel.poſt multos quos allegat. de legi. conub. Gloſ. 5. num. 72.

Eademque ratione qua quinta cōcluſum eſt minorem ſua om-
12 nia in monaſterium poſſe transferre,deciditur † prodigum cui bonis interdictum eſt monaſterio bona ſua poſſe dedicare, prout docent Anton. But. in cap. in præſentia num. 55. & Abb. num. 54. de probatio.Lapus allega. 25. n. 3. & Mandoſ. in addit. litera E, & Iaſon hic, ille num. 29. iſte n. 3. Additio. ad Bellaper. in hac authen. 2. col. & Silueſt. verſ. religio 6. num. 1. verſ. 4. Huius quidem deciſionis fundamentum eſt ſecundum Abba. quòd ingrediens religionem poteſt de rebus ſuis liberè diſponere, iuxta tex. in .§. il-
13 lud & 2. authen. de mona. † prodigus nāq; & minor æquiparātur.l. ſi curatorem habens, infra de integrum reſt. min. ex qua idem deducit Curt. Iun. conſ. 53. num. 5. vol. 1. Hæc etenim ſancta dicitur prodigalitas, vt idem additiona. ad Bellaper. loco cita. voluit & in donando Eccleſijs omnis immēſitas eſt menſura vt dixit And. Iſern. in cap. 1. num. 10. verſ. item ſi minores poſſunt, qui feudum dare poſſ.

14 Si verò mutus aliquis religionem ingrediatur, non poſſumus dicere illum Deo ſe, & bona dicare; nam cùm religioſus dicatur ex ſimplicis voti expreſsione,vt latè diuerſis in locis huius Authen. probauimus & per Socci. Sen. conſ. 62. col. 4. nu. 7. verſ. circa quartam vol. pr. & hic votum exprimere non poſsit, ſequitur dicendum nec ſui, nec bonorum valere dedicationem, quod expreſſim docuit Socci. in d. conſ. 62. & poſt eum Ioan. And. de nigris in cap. Regni priuilegia, in fine, qui tamen adijciunt curatoris accedente authoritate dedicationem valere & exemplificant in minore. A quorum opinione ijſdem rationibus quas adduxi in quæſtione de minore apertiſsimè recedendum arbitror, eo magis quia vt ſuprà cōcluſum eſt in verbo ingreſsi: ꝓfeſsio tacitè & expreſsè fieri poteſt: & in tacita non eſſe neceſſariam expreſsionem verborum ex multis firmauimus, & vnum ex modis eſſe ſi per annum in monaſterio

ſterio permanſerit. Et ſic affirmo huiuſmodi factam profeſsionem ſui ipſius, ac bonorum dedicationem. Importare poſſet tamen dici pro opinione Socci. quod ſicut in feudo dicimus † mutum non ſuccedere, immo talem morbum ſuperuenientem eum feudo priuare vt in cap. pr. an mut. vel ſur. & voluit And. in cap. pr. epiſco. vel Abbatem. §. mutus nu. 5. & hoc ratione inhabilitatis, ſic & idem dicendum hoc caſu eſſet. Hæc tamen ratio non obſtat; cùm enim hæc priuatio ratione inhabilitatis ad ſeruitia ſequatur, id intelligendum eſt fieri pro intereſſe domini qui feudum dedit, vt tale ſeruitium reciperet. Verùm hoc caſu huiuſmodi ratio locũ habere minime poteſt, ſi quidem in monacho ſalus tantum animæ ſuæ conſideratur, in monaſterio vero ſeruitium: cui ſi iam placuerit eum recipere, ſequitur vt quod ſemel placuit &c. l. ſicut C. de actio. & oblig. cum concord.

SVMMARIVM EX CAP. VI.

1 *PRofeſſio fit in genere generaliſſimo, in genere ſubalterno, & in ſpecie.*
2 *Bona profeſſi in genere generaliſſimo acquiruntur religioni quam profitendi habuit animum, licet nos contra.*
3 *Bona profeſſi in genere ſubalterno toti religioni acquiruntur.*
4 *Bona profeſſi in ſpecie, particulari monaſterio acquiruntur.*
5 *Monachus translatus à ſuo monaſterio ſi in alio reperiatur, arbitrio generalis bona eius diſpenſantur; de iure tamen communi particulari monaſterio applicantur; quod ſequimur.*
6 *Bona monachi translati à ſuo monaſterio ad prioratum illi ſubditum, cui ſint applicanda diſtinguitur.*
7 *Monachus præſumitur ex paterna hæreditate acquiſiſſe, quando dubitatur vnde acquiſierit, licet Mandoſius contra.*
8 *Monachus translatus ad monaſterium eiuſdem ordinis primo non ſubiectum, ſecundo acquirit.*
9 *Monachus translatus ad monaſterium alterius religionis, bona quæſita pr. in ſecundum transfert, alij contra, & tertij diſtingunt quod ſequimur.*
10 *Monialis translata ad aliud monaſterium, bona primo dedicata in ſecundum transfert & quare.*
11 *Monachus ad ſecundum monaſterium translatus, illi acquirit bona quæ poſtea obueniunt.*

Mona-

12 *Monachus inſtitutus tempore quo erat in primo monaſterio, ſi ad aliud tranſiens in illo adeat ſecundo acquirit, late diſputatur.*
13 *Succedendi ſpes ante mortem quæſita verè non dicitur.*
14 *In hæreditate acquirenda primo vel ſecundo monaſterio, inſpiciendum eſt an primi vel ſecundi monaſterij contemplatione ſit inſtitutus monachus.*
15 *Monacho relictum in dubio videtur contemplatione eius monaſterij ſub cuius denominatione relinquitur.*
16 *Monachus ſub conditione inſtitutus, ſi reperitur in ſecundo monaſterio tempore quo verificatur conditio, ſecundo, non primo acquiret.*
17 *In acquiſitione hæreditatis tempus delatæ, & conditionis impletæ inſpicitur.*
18 *Legatum ſub conditione monacho relictum, quæ adimpletur illo in ſecundo monaſterio exiſtente, ſecundo acquiritur.*
19 *Legatum purè monacho relictum acquiritur primo monaſterio, etiam ſi ad ſecundum ſit ille translatus.*
20 *Monachus exiſtens in ſecundo monaſterio ſine licentia primi Abbatis, non acquirit ſecundo, ſi Abbas ſecundi, ſciat monachum primi.*
21 *Monachus putatiuus qui reperitur in ſecundo monaſterio, primo acquirit: ſed alij contra ſub diſtinctione.*
22 *Monachus putatiuus exiſtens in ſecundo monaſterio ſi inſtituatur contemplatione ipſius, illi, non primo acquirit.*
23 *Monachus exiſtens in ſecundo monaſterio, in dubio præſumitur acquiſiſſe ex re iſtius ſecundi.*
24 *Monachus præſumitur acquiſiſſe ex re primi monaſterij, quando paulo poſt receſſum emit, vel ſecundum monaſterium erat indigens.*
25 *Monachus translatus de monaſterio capaci ad aliud incapax, primo acquirit.*
26 *Hereditas delata monacho translato de religione incapaci ad capacem, tempore quo erat in prima, & nunc in ſecunda vult adire, conſanguineis acquiretur, non ſecundo monaſterio: ſed alij contra nu. 28. quod ſequimur dummodo non ſit alteri quæſita.*
27 *In acquiſitione hæreditatis tria requiruntur tempora.*
29 *In acquiſitione hæreditatis aditionis tempus inſpicitur.*
30 *Frater minor effectus monachus, recuperat omnia iura, & ad ſucceſſionem habilitatur.*
31 *Subſtitutus pupillo ſi ingrediatur ordinem minorum, & tempore mortis pupilli reperiatur monachus, admittitur ad ſucceſſionem.*
32 *Frater minor effectus monachus recuperat bona donata ante ingreſſum ſub conditione, vt ea liceret accipere in caſu in quo in monaſterio ſtare non poſſet.*

Stan-

33 *Stante ſtatuto quod femina extantibus maſculis excludatur, & frater minor maſculus non impediat eam ſuccedere, ſi factus eſt monachus excludit feminam re integra.*
34 *Frater minor ab Epiſcopo habilitatus ad proprium, recuperat ſua.*
35 *Frater minor propter delictum ad monachatum tranſlatus, non recuperat ius ſuccedendi.*
36 *Relictum fratri minori pœnitentiario cuiuſdam fraternitæ, ſi efficiatur monachus, vel Epiſcopus, acquiritur fraternitę, ſecus ſi fuit perſona ipſius contemplata.*
37 *Monachus tranſlatus ad aliud monaſterium propter delictum, non transfert in illud proprietatem, ſed vſumfructum, vel alimenta ſecundum aliquos.*
38 *Monachus propter delictum ad aliud monaſterium tranſlatus, ab vtroq; debet alimentari, ſi vtrunq; bona illius habeat.*
39 *Monachus ad aliud monaſterium ob delictum tranſlatus, à primo debet alimentari, quando neutrum ipſius bona habet: ſi verò nullum habet vnde alimentari poſſit, Capitulum generale prouidebit, & in ſubſidium ad Epiſcopum recurretur.*
40 *Monachus tranſiens ad ſecundum monaſterium, poſtquam vagauit per curias principum primo monaſterio acquirit.*
41 *Monachus fugitiuus ſi poſtea ad aliud monaſterium tranſit, primo acquirit.*
42 *Monachus fugitiuus ſi ad laxiorem tranſierit religionem, cum omnibus bonis reuocatur.*
43 *Monachus eiectus non eſt recipiendus, quando vt incorrigibilis fuit eiectus.*
44 *Monachus quo caſu debeat à religione expelli.*
45 *Monachus eiectus de monaſterio ſi ad ſecundum tranſierit, primo non acquirit, ſi ab illo non fuerit poſtea receptus.*
46 *Seruus habitus pro derelicto non acquirit domino.*
47 *Monaſterium non recipiens monachum reingredi volentem, ingratitudinem committit.*
48 *Monachus eiectus quando dicatur.*
49 *Monachus propter delicta carceratur.*
50 *In eiectione monachi à monaſterio requiritur conſenſus capituli.*
51 *Monachus eiectus debet cum pœnitentia recipi.*
52 *Monachus iniuſtè eiectus, Epiſcopi authoritate reſtituitur, vel ad aliud monaſterium transfertur.*
53 *Monachus iniuſtè expulſus primo monaſterio acquirit.*
54 *Monachus iniuſtè reiectus recipiendus eſt in monaſterio, à quo fuit iniuſtè expulſus.*

Officia-

55 *Officialis non poteſt à principe officio priuari abſq; cauſa.*
56 *Monachus ægrotans ſi non fuerit à monaſterio receptus, & aliud ingrediatur, ſecundo acquirit.*
57 *Oblatus qui ad arctiorem regulam tranſiuit, non poteſt in ſecundum monaſterium bona transferre, quod reprehenditur.*
58 *Monachus ad Epiſcopatum legitimè promouetur ſine diſpenſatione.*
59 *Monachus Epiſcopus effectus non deſinit eſſe monachus.*
60 *Monachus tenetur monachalem habitum deferre, etiam effectus Epiſcopus.*
61 *Monachus Epiſcopus effectus excommunicatione punitur, ſi monachalem habitum deferat & Epiſcopalem aſſumat.*
62 *Monachus etiam Cardinalis effectus habitum monachalem non dimittit.*
63 *Monachus effectus Summus Pontifex habitum monachalem non dimittit.*
64 *Sixtus V. & Pius V. Pontifices maximi laudantur, qui habitum monachalem non dimiſerunt.*
65 *Franciſcus Aluarez à Riuera Dominus meus commendatur.*
66 *Monachus effectus Epiſcopus non abſoluitur à tribus regulæ ſubſtantialibus*
67 *Nec ab alijs religionis diſciplinis quæ non impediunt officium Epiſcopale.*
68 *Monachus effectus Epiſcopus liberatur ab obebientia Abbatis.*
69 *Monachus effectus Epiſcopus poteſt habere proprium etiam ſi ſit frater minor.*
70 *Monachus effectus Epiſcopus tenetur ad uitam monachalem.*
71 *Item liberatur ab accidentalibus regulæ.*
72 *Accidentalia regulæ quæ ſint.*
73 *Monachus effectus Epiſcopus liberatur ab omnibus monachalibus obſeruantijs, quæ ſunt impedimento ad Epiſcopatum adminiſtrandum.*
74 *Monachus effectus Epiſcopus non debet cum luxu, ſed religioſè viuere.*
75 *Monachus effectus Epiſcopus ſi deliquerit punitur iuxta poenas monachales.*
76 *Monachus effectus Epiſcopus, non liberatur ab abſtinentia carnium.*
77 *Monachus effectus Epiſcopus, non tenetur ad officium monachale dicendum.*
78 *Monachus Epiſcopus effectus bona iam dedicata non recuperat.*
79 *Hæreditatem delatam monacho, ſi efficiatur Epiſcopus poteſt adire & acquirit Eccleſiæ ſuæ, non monaſterio.*
80 *Legatum ſub conditione relictum monacho, quæ verificatur ipſo iam effecto Epiſcopo, illi, non monaſterio quæritur.*

Mona-

81 *Monachus effectus Epiſcopus bona poſtea quæſita ſuæ Eccleſiæ acquirit.*

82 *Donatio ab Epiſcopo facta conſanguineis de penſione quam ſibi reſeruauerat, decreto ſacri Regij conſilij reuocata fuit, & Eccleſiæ applicata.*

83 *Bona quæſita à monacho effecto Epiſcopo ſimpliciter confirmato Eccleſiæ acquiruntur.*

84 *Item ſi poſt electionem dum ad Epiſcopatum transfertur.*

85 *Epiſcopus clericus acquirit ſibi quæ ex paterna hereditate, vel alia ſucceſſione obuenerunt, & ad ſuos hæredes tranſmittit, & de illis teſtatur, quod ſecus in Epiſcopo monacho.*

86 *Monachus effectus Epiſcopus quare monaſterio ſuo non acquirit.*

87 *Frater minor effectus Epiſcopus, Eccleſiæ ſuæ acquirit quæ ſibi ex ſucceſſione peruenerunt.*

88 *Cautela quòd in dubio præſumatur Epiſcopus acquiſiſſe de bonis Eccleſiæ.*

89 *Monachus effectus Epiſcopus ſi habilitatur ad proprium à ſum. Pontif. poteſt ſibi acquirere.*

90 *Monachus effectus Epiſcopus poteſt donare, quod intelligitur de modicis.*

91 *Epiſcopus in infirmitate donare non poteſt.*

92 *Monachus translatus ad eccleſiam ſecularem parrochialem cui acquirat.*

93 *Monachus effectus Epiſcopus agit nomine proprio vel Epiſcopatus pro recuperatione librorum ſuorum, quos alius detinet.*

CAPVT VI.

SEQVITVR ſucceſsiuè quintò loco inſpiciẽdũ quid in monacho ſit dicendum, qui in vno monaſterio profitetur, & in alio reperitur: quæ nanq; bona transferat, quæ ve illi monaſterio cedant, quòd eſt ingreſſus; in quo more ſolito per caſus procedemus, vt clarius quod proponimus appareat.

1 Et primus caſus eſt quando tranſit ad aliud monaſterium eiuſdem ordinis, quo ſcilicet caſu eſt præmittendum † profeſsionem fieri in genere generaliſsimo, & hanc eſſe eorum qui vel in manibus Epiſcopi, vel alterius, ſubſtantialia vota religionis ſeruaturos promiſerunt; de quibus poteſt loqui tex. in cap. quòd interrogaſti 27. diſtin. cap. quem primogenitores 20. quæſt. 1. cap. vidua 27. quęſt. 1. & capite conſulti de regulari. vel cui libertas eſt legata, vt monachus efficiatur, & ipſe legatum acceptauit, de quo in cap. fin. de condi. appoſ. vel qui infra annum

profeſſus eſt regulam prædicatorum, vel minorum, cap. non ſolum de regular. in 6.

In genere ſubalterno, vt qui generaliter certam regulam, vel ordinem profitentur veluti prædicatorum, vel minorum; in ſpeciè verò profitentur illi qui certæ religionis, certo & particulari ſe dedicant monaſterio.

2 † Qua diſtinctione præmiſſa dicendum eſt, bona iſtius profeſsi in genere generaliſsimo acquiri illi religioni in genere, quam habuit animum profitendi; debent tamen per Epiſcopum diſpenſari, talis enim profeſſus Epiſcopo eſt ſubiectus cap. qui verè 16. quæſt. 1. & proprio Epiſcoporum arbitrio eſt commiſſa diſpenſatio. l. nulli, infra de Epiſ. & cleri: ſed Nauar. in tracta. de regul. in ſecundò coment. in repet. cap. non dicatis 12. quæſt. 1. num. 5. contrarium affirmat, volens non religioni, ſed ſibi ipſi acquirere, ex quo iſte non eſt verè religioſus, cùm matrimonium ab illo contractũ firmum maneat, quamuis peccet; vnde cùm non minus ligetur voto caſtitatis, quàm paupertatis, & illud poteſt diſſolui, licet peccet: ergo dicendum eſt ſibi acquirere; ſed dum Calderi. ſequitur, credo, ni fallor, deceptum eſſe, quia nec in 23. nec in 27. conſ. tit. de regulari. hoc dicit.

3 In ſecundò etiam caſu bona toti ordini, non monaſterio particulari acquiruntur, ea potiſsimum, & communi ratione: nam eius debet eſſe commodum cuius eſt incommodum cap. qui ſentit de reg. iur. in 6. cum concordant: mihi autem prior ſententia ſatis placet, nam ex votorum expreſsione animum dedicandi in obſequum diuinæ Maieſtatis bona habuiſſe apertiſsimè colligitur, ex quo ad arbitrium Epiſcopi faciendã eſſe diſpenſationem non ambigitur. Illa verò ratio qua mouetur Nauarr. non ſatisfacit, nam etſi matrimonium contrahere poſſum, illud abſq; peccato facere non poſſe non dubitatur. Cùm ergo quæ ſine peccato fieri non poſſunt illa nos facere non poſſe certiſsimũ ſit. l. cum filius. l. de Cond. iuſtitutio. ſequitur, vt huiuſmodi bonorum applicatio Eccleſiæ cõmodis, non proprijs vouentis fieri debeat, cùm monaſterium ſuo monacho obligetur ad alimenta, vt not. in cap. 1. de infan. & languid. expoſit. vbi Gloſ. & hoc caſu prout ex forma profeſsionis apparet non ille, ſed totus ordo obligetur, ergo & toti ordini bona ſunt applicãda. Nam quòd totus ordo obligetur, ex eo patet quòd ille qui recepit profeſsionem, non intendebat ex forma profeſsionis iam dictæ monaſterium obligare, vnde dicendum eſſet, aut profeſsionem nullam quantum ad ordinem, aut illum eſſe obligatum;

& nul-

& nulli dubium eſt,illum qui ad ordinem recepit eum potuiſſe obligare, aut ex ordine præcedenti ſuperioris, aut ex illius ratihabitione, aut verò,& rectius,ex conſuetudine, & ſtatutis ordinis.

4 In tertio verò caſu bona illi tantum monaſterio dicantur,quod eſt ingreſſus, & ita loquitur tex. hic noſter. Hæc omnia eleganter poſuit Calderi. conſ. 23. de regulari. quem ſequitur Anto. But. n. 64. Ab. nu. 66. & Berous in cap. in præſentia de probatio. n. 545. egregius & inſignis Doctor. Nauarr. in tracta. de regulari. in ſecundo comen. ſuper cap. non dicatis 12. quæſt. 1. nu. 5.

5 Ex quibus patet reſponſum ad propoſitam quæſtionem,quando tranſit ad monaſterium eiuſdem ordinis: ſi enim pro vt communiter nunc practicatur,qui in vno monaſterio vel prouincia eſt profeſſus, ad aliud tranſmittitur, nihil illi dedicat,cùm ad arbitrium Generalis ordinis bona diſtribuenda veniant, quod pariter eſſet dicendum de bonis poſtea quæſitis; & ita decidit ex Inno. in cap. cum deputati. de iudi. in cap. olim el pr. de reſtit. ſpoliat. in cap. cum olim de teſt. & cap. cum venerabilis & religioſ. dom. Calderi. loco cita. quem ſequitur Ludoui. Rom. in.l. ſi ſeruus eius qui n. 11. de acquir. hæred. & Berous in d. cap. in præſentia nu. 546. ſed de iure communi, particulari monaſterio, vbi eſt profeſſus applicantur. Hæc tamen generalis vnio monachorum procedit, per ſtatuta particularia à ſum. Pontif. approbata, pro vt voluit Ab. in d. cap. in preſentia nu. 65. ſecundum quæ eſt iudicandum arg. eius quod dicit gloſ. in cap. generi. de reg. Iur. in ſextò & Dec. in reg. in toto .ff. de reg. iuris, & Nauarr. loco cita. Verùm hodie cùm ſint introductæ filiationes quas vocant, ideſt quòd qui habitum ſuſcipit in vno conuentu, illius filius dicatur ita vt ſcilicet ſubſit priori generali, vel prouinciali,& poſsit ad libitum ab vno loco ad alium duci, ab illo tamen conuentu debet alimentari, & ad illud ſemper poteſt petere regreſſum, quod debet concedi, dummodo aliquod inconueniens inde non ſequatur: ſequitur quod illi monaſterio applicentur eius bona, eo maximè quia ceſſat ratio per Calderinum adducta,quòd illud monaſterium non obligetur ad eum alimentandum.

6 Secundus caſus eſt † quando eſſet eccleſia ſubiecta monaſterio principali, quæ prioratus apud nos, ſed vulgariter, grancia nuncupatur, & illi Abbas aliquem monachum præpoſuit; quo caſu dicendum eſt,quòd ſi ex re illius eccleſiæ quærit, vel ex opera ſua, illi ſit applicandum,ex quo illa videtur vſufructuaria illius mona-

chi;ſin autem quærit ex ſucceſsione, tunc primo monaſterio veniunt applicanda bona, quia adhuc ſub illius durat obedientia, ita voluit ſingulariter Bart. per illum tex. nu. 6. in .l. ſi ſeruus communis ita ſtipuletur .ff. de ſtipula. ſeruo. & in .l. ſed & ſi quis ſtipuletur .§. interdum .ff. de vſufru. quem ſequitur Barba. ibi in additio. & Roman. in .l. ſi ſeruus eius qui nu. 10. de acquir. hæredi. Bero. in cap. in pręſentia nu. 549. & primum huius diſtinctionis membrum approbat Nauarr. in d. tracta. de regular. in ſecundo commen. nu. 6. verſ. 8. infertur Ancar. in cap. cum olim el ſecũdo in fine de priuileg. Bal. in addi. ad ſpecul. de ſtatu mona. col. 2. Barc. in .l. ſed & ſi quis interdum de vſufru. Alcia. conſ. primo nu. 24 lib. pr. Bal. in cap. in præſentia nu. 17. de probatio. & ita eſt intelligendus Napod. in conſuet. ſi quis vel ſi qua nu. 255. & Alua. nu. 30. loco cit. de eccleſia commendata.

7 Si tamen dubitetur ex cuius bonis acquiſiuerit hic monachus, reſpondet Lap. poſt Pil. in d. alleg. 61. nu. 5. verſ. ad ſecundum ex hæreditate paterna præſumi in dubio acquiſiſſe; ſed contrarium, & optimè voluit Mandoſi. in addi ad Lap. in d. allega. 61. verſ. præſumendum, dicens non ex hæreditate, ſed ex re monaſterij acquiſitum præſumi, non obſtante reg. quod in dubio præſumatur bonum & non malum vulg. l. merito .ff. pro tot. Inno. in cap. dudum el ſecundo nu. 13. verſ. item in huiuſmodi de electio. nam illa regula inter alias limitationes non habet locum, quando agitur de præiudicio tertij Abb. & Feli. in cap. cum in iure de offi. de leg. in prin. & quando eſt præſumendum actum legitimè factum, debet requiri prius probatio cauſæ, quæ potuit actum illum licitum reddere, pro vt in d. l. merito, vbi ſupponitur quòd ille erat dominus illius partis rei qua vtebatur, quæ qualitas facit ipſum præſumi quod potius volebat vti vt re ſua, quàm furtum facere: Lapi tamen opinionem tuetur: at ipſe Mandoſium ſequor.

8 Tertius caſus conſideratur quando eſſet in alio monaſterio eiuſdem ordinis, non ſubiecto Abbati primi monaſterij, nec alij: & tunc illi monaſterio quærit ſecundum Bart. loco cita. qui id uoluit per tex. in cap. cum olim de priuileg. el ſecundo, vbi Inno. & alij, & cap. ſtatutum 18. quæſt. 1. quem non adductum ſequitur Nauarr. loco cita. id amplius volens intelligi in benef. regulari etiam non ſubiecto, non pleno iure, ſed ordinario, ſaltem quod ad inſtitutionem, & deſtitutionem: quia cùm ſit exemptum à poteſtate ſuperioris, cùm non poſsit inde monachus amoueri, nec

ad

ad clauſtrum reuocari, nec aliquid iubere de pertinentibus ad illam eccleſiam, ſed penſionem tantum ad ſummum petere, illi acquirit, Immo & fortius etiam ſi pleno iure ſubſit, dummodo ad nutũ non ſit amouibilis, adhuc monaſterio huic ſecundò quęrit, Anchar. in cap. cùm olim el ſecundò de priuileg. in fine.

9 Quartus eſt caſus quando tranſit monachus ad aliud monaſterium alterius religionis, ex quo ibi arctior ſeruatur regula, vel ad æqualem, vel laxiorem de licentia ſummi Pontificis, vt diximus in verbo ingreſsi; & hoc caſu diſtinguendum eſt quoq; inter bona quę ſita vel quærenda. Nam in primo caſu voluerunt Hoſt. num. 4. Io. And. num. 7. Cardinalis Zaba. col. 3. verſ. ſi autem ingreſſus, Ant. But. num. 9. verſ. quarta ſolutio, Henric. Boich. num. 2. in fine, Anchara. num. 9. & Abb. in fine in cap. quòd à te de cleri. coniug. bona ad ſecundum monaſterium trãſire. Quod idem receperunt Archidia. in cap. ſi autem 17. quæſt. 4. idem Anchar. in reg. acceſsorium num. 11. verſ. 6. oppono. Anto. Corſetus in reperto. Feli. ver. monachus ſi exiuit monaſterium: & mouentur ad hoc per cap. ex tranſmiſſa de renuntia. cap. ſi quis rapuerit 27. quæſt. 1. & .§. fina. in authen. de ſanctis Epiſc. & vnanimes eam aducunt rationem, quòd non debet ſecundo monaſterio eſſe oneroſus. Item Cardin. ibi voluit æquiparari doti .l. 1. cap. de rei vxo. actio. l. vnica. §. cum autem cap. de dote poſt diuortium reſtitu. & ſic cùm illa reſtituatur ſoluto matrimonio, ſic iſta bona reſtituenda veniunt ipſo in aliud monaſterium tranſlato.

Contrariam huic opinioni ſententiam firmat ſpecul. in tit. de ſtat. mona. verſ. 6. quæritur nu. 10. Lap allegat. 61. num. 6. Card. in d. cap. quod à te col. 3. in fine verſ. verius, Paul. Caſt. in .l. inter antiquam cap. de vſufru. & Couarru. in c. 1. de teſta. nu. 2. Silueſt. verſ. religio 4. num. 10. col. 2. aſſerentes nullo pacto primò monaſterio quæſita in ſecundùm tranſire, pro qua adducitur tex. cum Gloſ. in cap. ſtatutum 18. quæſt. 1. tex. & ibi Gloſ. in .§. ſi verò relinquens monaſterium in authen. de mona. & arg. l. cum in adoptiuis .§. ſi verò cap. de adoptio. Panorm. in cap. fin. de regul. num. 3. verſ. ſi uerò intrauit, dicens quòd ante ingreſſum ſecundi, remanſit monachus primi monaſterij arg. cap. ſi quis eam 21. quæſt. 2. & hanc opinionem tenet Nicol. de Vbal. tracta. de ſucceſ. ab inteſ. n. 12. verſ. 2. caſus tam in bonis ante, quàm poſt ingreſſum quæſitis; dummodo tamen non ſint data contemplatione ingreſſus.

Tertia verò eſt eorum ſententia qui mediam viam eligentes voluerunt,

luerunt, bona quoad proprietatem non tranſire in ſecundum monaſterium, ſed quoad vſumfructum tantum ex illa, quam diximus ratione, ne ſecundò monaſterio ſit oneroſus, quam probarũt Hoſt. in ſum. de cleri. coniug. §. fin. Imol. in d. cap. quòd á te & alij per Couarr. citati in d. cap. 1. num. 21. verſ. hactenus, Angel. in ſum. ver. religioſus num. 45. & in ſpecie tenuit Socci. conſ. 12. vol. 3. n. 13. verſi. his tamem non obſtantibus, dicens communem eſſe canoniſtarum hanc ſententiam, & innuit in conſ. 222. col. 2. verſ. nos autem ſumus: licet in facto principali illius conſilij teneat primam opinionem, ex quo loquitur in moniali, ratione dotis, quod tamen Cardi. loco citato intelligit procedere, quando monaſterium ſecundum ita egeret, quòd non habeat monachus vnde viueret.

Mihi autem ſecunda videtur verior opinio, pro qua facit optima ratio; nam iſte ſic tranſiens ad ſecundum monaſterium, filio emancipato æquiparatur ſecundum Bal. in cap. clerici. de vit. & hon. cleri. in fine & in cap. in præſentia de proba. nu. 19. qui bona per ipſum patri quæſita non repetit, quę vero ex poſt facto acquirit, ſua facit, nec obſtant contraria nam cap. ex tranſmiſſa reſpondent Gloſ. & Inno. ibi illud ex eo factum, quòd bona ea conditione data erant, vt eo recedente liceret bona ſecum ducere, Item illud iure poli: non iure fori, procedere; quod optimè declarat ibi Cardin. col. ſecunda in fine quòd non iure, ſed miſericorditer bona reſtituta fuerunt. Sed aliter reſpondeo illud locum habere in clerico, qui poteſt proprium retinere, & tamen ex ſui deuotione bona in illam eccleſiam contulerat, quoad ibi permaneret, non verò in monacho, qui ex quo ſe dedicat nullum ius repetendi poteſt habere, ad reliqua iura reſpondet Couar. locum habere in eo qui propter delictum ad illud monaſteriũ transfertur: & propterea in hoc caſu eſt prouidendum ne ſecundo monaſterio ſit oneroſus, & ſic procedere poteſt tertia opinio. Nec obſtat quod Socci. voluit in d. conſ. 52. nu. 12. quòd videantur data ea conditione, ſi ibi remanſerit, cùm id ſit contra cap. ſtatutum 18. quæſt. 1. quod in monacho ad Epiſcopatum translato diſpoſuit, non poſſe aliquid de rebus monachatus tempore quæſitis, petere, & ſic firmum hoc remanet.

10 In moniali autem ex quo principaliter ex conſuetudine videmus bona data eſſe contemplatione ingreſſus, & ex cauſa dotis, illius naturam ſortiri videntur, eo magis quia in hac poteſt ma-

gis

gis verificari conſideratio illa canoniſtarum, ne ſit oneroſa ſecundo monaſterio, & propterea cum Socci.d. conſ. 222. vol. ſecundo pro nunc tranſeo. Poſſet autem dici colligendo ex dictis doc. in d. cap. quod à te & præſertim D. Cardinalis, quòd ſi ſunt bona data contemplatione ingreſſus ab ipſo ingrediente, vel alio, procedat opinio eorum, & hoc ſimile eſſet doti, ſed ſi ſunt data ante, vel poſtea peruenerunt, non videtur ratio cur debeant illi reſtitui. Dicit tamen Ab. in cap. cum olim el ſecundo nu. 6. de priuileg. omnia acquirere huic ſecundo poſt translationem ad ipſum, & iura loquentia, quod quicquid acquirit monaſterio cedit illi, intelligenda dummodo ipſe permaneat in illo.

11 Sed nunc videamus quid erit dicendũ de bonis quærẽdis; nã cùm ſit trãslatus ad ſecundũ, & eius monachus effectus, illi acquirit prout voluit Ab. in cap. fin. de regu. nu. 3. verſ. ſi vero intrauit aliud.

Verùm adhuc maior venit enucleanda difficultas in vno ca-
12 ſu, ſcilicet † cùm inſtitutus eſt hæres tempore quo erat, in iſto monaſterio, & demum ad aliud eſt translatus, in quo adijt hęreditatem, an primo vel ſecundo acquiritur hæreditas. in qua Bart. per illum tex. in .l. 2. §. ſi ſeruus .ff. de bono. poſſeſ. ſecundum tabul. voluit in ſecundum monaſterium huiuſmodi ius transferri, quem ſequuti ſunt Bal. & Angel. in .l. ſi quis mihi .§. ſeruus .ff. de acquire. hæred. Roman. in .l. ſi ſeruus eius qui, per illum tex. qui tempus aditæ hæreditatis conſiderat .ff. de acquir. poſſeſsio. Io. And. in cap. religioſi nu. 30. verſ. ſed quid ſi intret. ſecundum de regul. id etiam voluit Feder. Senens. conſ. 20. loquens in Epiſcopo ex Archidia. in cap. 1. 18. quæſt. 1. Bero. in d. cap. in præſentia nu. 551.

Hanc opin. impugnat Couar. loco cita. nu. 21. ante verſ. quod ſi velis Nicol. ab Vbal. in tracta. ſucceſſ. ab inteſta. clericorum regul. nu. 12. verſ. ſecundus caſus, qui voluit nullum primo monaſterio generari præiudicium quo minus poſsit delatam adire hæreditatem, & credo eum motum ex doctri. Inno. col. prima in fin. in d. cap. in præſentia, qui aſſerit mónachum ex profeſsione quam fecit obligaſſe monaſterio ſe & ſua, non modo præſentia, verum etiam futura; & ipſe poſt Alex. quem non adducit, in d. l. ſi quis .§. ſeruus, dicit huius quæſtionis deciſionem ab illa dependere, an liceat monaſterio hæreditatem capere monacho inuito, vel mortuo, quod negauit Bart. in .l. 1. nu. 21. de vulg. & pupillari, quem ſequitur ibi Socci. nu. 19. & 20. & in conſ. 52. nu. 4. vol. ſecundo

dicens

dicens communem eſſe apud iuris Cæſarei profeſſores;& ſic ipſe poſteriorem hanc ſententiam, quòd non tantum aſcendentium, verùm & extraneorum hæreditatem ipſo monacho etiam mortuo, monaſterium primum adire poſſet, poſt Io. And. Anto. & alios in c. in præſentia:& communiter à canoniſtis receptam defendit, & teſtatur Couar. loco cita.

Mihi autem ſemper placuit ſubtilibus rationibus poſtpoſitis, quæſtionem per veras & reales rationes decidere.Qua de re in propoſita conſiderabam deciſionem Vlpiani in d. l. 2.§. ſi ſeruus .ff. de 6o. poſſ. ſecundum tab. cuius in id verba ſunt hæc:Quare ſi mortis tempore Sticus hæres ſic inſtitutus fuerit ſeruus Sempronij, nec Sempronius eum iuſſerit adire, ſed vel deceſſerit, vel etiam eum alienauerit, & cæperit eſſe Septicij: euenit, vt ſi Septitius eum iuſſerit, Septitio deferatur bonorum poſſeſsio: ad hunc enim hæreditas pertinet. Vnde ſi per multos dominos tranſierit ſeruus, tres forte vel plures, nouiſsimo dabimus bonorum poſſeſsionē.Cuius tex. authoritate fretus Bart. auſus fuit affirmare ad ſecundum tranſire, & ego non reperio adhuc aliquem illi reſpondentem. Poſſet tamen hoc dici, quòd vt ſuprà concluſum eſt, monaſterium æquiparatur ſeruo vel filio, pro vt melius illi expedit, & ſic ſi non poteſt nolente ſeruo, poterit nolente filio pro vt latè per doct. in d. l. 2. d.§. ſi ſeruus & in .l. 1. cap. qui admitti. Verùm id negare nunquam cogitaui, nec etiam canoniſtarum inficiari opinionem: ſed alia ratione Bart. in hoc caſu veriorem eſſe ſententiam affirmare, vnde ſciendum animaduertebam illud ius quod monaſterio competit, ratione perſonæ competere: quod clarum eſt ex verbis huius tex. noſtri, & eccleſiam contra eccleſiam certare; ex quo dicebam conquaſſari priuilegia per tex. in .l. ſed & ſimiles vbi Bart. in prin. ff. de excuſ. tuto. cum alijs per nos adductis in .l. fin. de conſtitutio. prin. in ſecunda part. cap. 6. Cùm ergo nullum eccleſia habeat aduerſus aliam priuilegium, ſuccedit vt locum habeat tex. allegati deciſio. Et hoc poſtea magno meo cum gaudio reperi confirmari ex doctr. expreſſa Bartolom. Socci. in .l. 1. §. per ſeruum de acquir. hæredi nu. 12. verſ. ad ſecundam rationem: quia deficiebat mihi tunc authoritas doctoris; & non mirum quia erat vigilia diei feſti ſanctiſsimi Thomæ Aquinatis mei patroni, quem peculiari veneror deuotionis affectu. Et redeundo ad primum aſſumptum, cùm iſtud ius adeundi, monaſterio competat ratione perſonę, illa ceſſante, debet etiam illud ceſſare,

eo ma-

eo magis quia ad aliam Eccleſiam tranſitum fecit. Nec refragatur hoc opinio canoniſtarũ,quam non reprobamus, quoniam illa habet locum monacho exiſtente,ſed nolente adire, vel etiam ipſo mortuo prout ſupra diximus in verbo ipſo ingreſſu, & in præfationibus huius verbi: hic verò nec viuus, nec mortuus ibi reperitur, & ſi dicatur quòd reperiebatur tẽpore delatæ hæred. licet nõ aditę, imputet ſibi Abbas, prout dicũt canoniſtę ſupra in quarto caſu relati in eo qui recipitur abſq; licẽtia,& verũ eſt prout infra in quęſt.de dolo latè probauimus poſſe Abb.in quærẽdis monaſterio prçiudicare.

Confirmantur hæc quæ diximus vltimo loco per Couar. in d. c.
13 1. de teſta. num. 20. vbi dicit † ſpem ſuccedendi ante mortem non eſſe verè quæſitã,ita ut hæreditas quæ expectatur inter quæſita bona cõnumeretur. Et propterea cùm perſonę cohæreat, cũ illa tranſire debet pro ut ſenſit Abb. in d. cap. quod à te in fine, dum reſpondet ad tex. in cap. pr. 18. quæſt. 1. eo maximè quod in ſuprà propoſita quæſtione omnes Iuris Pontif. profeſſores in d. cap.quòd à te conſiderabant,ne eſſet ſecundò monaſterio oneroſus, & hac de cauſa dicebant quæſita in aliud deferre. Qua de re ex ſupradictis veriorem Bart. ſententiam puto,& ſic hęreditatem ad ſecundũ monaſterium pertinere;& amplius ſunt admittenda,quę eo in loco ad-
14 dit Bart. quem ſequitur Rom. n. 8. in d.l. ſi ſeruus eius qui, † quòd ſit inſpiciendum an contemplatione primi monaſterij ſit inſtitutus; quo caſu ad primũ ſpectare affirmauit,quæ eſt opinio ęquior,quam ſequitur Bero.in d. cap. in præſentia nu.548.arg.l. fideicommiſſa.§.
15 interdum de leg. 3. & cap. requiſiſti de teſta. & † in dubio affirmat illius contemplatione relicta videri, ſub cuius denominatione monachus eſt effectus.Nã ſi(vti nquit ipſe)ſub prima denominatione re linquitur, primo acquirit,ſi ſecũdæ, ſecũdo quęrit,ſicut in filio dicimus,cui patris contẽplatione videtur relictũ,ſi eius nomẽ exprima tur,& filij,ſi ſimpliciter ille ſit inſtitutus hęres,tex. ẽ in.l.penul.C.de iure de li.vbi Bart.& idẽ in.l.filio familias de cõdi.& de moſt.& in.l. fin.ff.de vſufru. & idẽ Berous in cap. Rainut. de teſtam. in pr. nota.
16 Hinc infertur,quòd ſi monachus dũ eſſet in pr.monaſt.inſtitutus fuiſſet ſub cõditione,& exiſtẽte in ſecũdò verificata eſſet, hæreditas illã nõ primò,ſed ſecũdò monaſt. in quo reperitur acquiritur,& eſt notabile dictum Rom. in ſępius alleg.l.ſi ſeruus eius qui n. 6.de ac-
17 quir.hæredi.†quoniã in acquiſitione tempus hæreditatis delatæ inſpicitur,vt in d.lege ſi ſeruus,& etiam exiſtentis conditionis & hoc voluit ipſe aduerſus Io. in Clemen.dum conceſſa de electio.& electi:

poteſt cuius dictum ſaluat quando contemplatione primi monaſterij fuiſſet inſtitutus.

18 Ad confirmationem ſupradictæ cõcluſionis infertur † legatum ſub conditione relictum, dum eſſet in primo monaſterio, quæ verificatur ipſo in ſecundo exiſtente, huic ſecundo competere .l. quæ legata de regul. iur. l. ſi vxorem .C. de conditio. inſert. l. ſi legati .ff. de pignor .l. ſi vſufructus .ff. quando dies leg. cedat: cuius ea eſt ratio, quia in vltimis voluntatibus ſpes non trãſmittitur .l. ſi cum hæres .ff. quando dies leg. cedat arg. cap. ſi qui Epiſcopi 92. diſtinctione cap. ſi quis iam 21.quęſt.2. ſed bene in contractibus tex. in .§. ex conditionali inſtitu. de verbo. obliga. & hoc voluit Archidia. in cap. ſtatutum 18. quęſt. 1. quem ſequitur inibi Bellam. & Couarr. in d. cap. 1.

19 Quod ſecus eſſet in legato purè facto, vt affirmat idem Ludoui. Rom. poſt Gloſ. in dicta .l. 2. §. ſi ſeruus in d. l. ſi ſeruus eius qui nu. 8. in fine,& quę diximus de hęreditate locum habent, quando eſt translatus ad monaſterium alterius ordinis; nam ſi eſt translatus ad monaſterium eiuſdem ordinis, omnis ceſſat difficultas, ex ſupradictis in pręmiſsis ad hanc quęſt. & illud tantum inſpiciendum reſtat, an huius ſecundi, vel primi contemplatione ſit relictum, quod voluit Berous in d. cap. in pręſentia nu. 548.Quę verò acquiſiuit, poſtquam ad ſecundum monaſterium eſt translatus, illi dedicat, vt voluit Nicol. ab Vbal. dicto tracta. de ſucceſſ. ab inteſ. cleri. reg. fol. 19. nu. 129.

20 Quintus eſt caſus quando monachus in alio monaſterio ſine licentia Abbatis reperitur; & tunc ſi Abbas ipſe, qui eum recepit ſciebat eum monachum alterius monaſterij, debet illum cum bonis ſuis priori monaſterio reſtituere, arg. eorum, quę dicuntur in cap. Abbates 18. quęſt. 2. & quæ voluit Abb. in d. cap. quod à te de cleri. coniug. nu. 7. Angel. in ſum. verb. religioſus nu. 45. licet indiſtinctè loquatur, expreſſè tamen docuit Bart. in .l. ſi ſeruus teſtamento & .l. ſi ſeruus communis ita ſtipuletur nu. 6. de ſtipula. ſeruo. Bal. in .l. ſi alienus ſeruus eodem titu. & Roman. ſingulare dictum putans in .l. ſi ſeruus eius qui nu. 12. de acquir. hæredi. qui tamen voluit, ſed cogitandum reliquit, Capituli ſcientiam requiri, nec ſolius Abbatis ſufficere conſenſum, quod reicijmus ex infra dicendis in quęſtione de dolo. idem voluit Socci. in d, l. 1. §. per ſeruum nu. 7. de acquiren. poſſ. quia monachus æquiparatur ſeruo, & ille non quęrit poſſeſſori malæ fidei d. l. 1. §. Item acquirimus

... verſ. ſed per eum; ſed hoc limitat ipſe, quando aliquid acquireret intuitu monaſterij, cuius nomine poſsidetur arg. eius quod habetur in cap. requiſiſti de teſtam. & Abbas ita voluit in cap. fin. de regular. & Rom. in .l. ſi quis mihi bona num. 3. de acquir. hæredi.

21 · Si verò Abbas hic ſecundus ignorabat, & ſic † in monacho putatiuo loquimur reſpectu huius monaſterij, & etiam in eo, quod dicitur de monacho, qui ab altero monaſterio poſsidetur bona fide, in hoc caſu voluit Paul. Caſt. in .l. 1. §. item acquirimus de acquir. poſſeſsio. per illum tex. quem poſt Bart. ſequitur Alex. in d. l. 1. §. per ſeruum, vbi Iaſon. & idem Caſtrenſ. in .l. quicquid filius eod. titu. & Imol. poſt Rainor. in .l. iuſto errore de vſucap. nu. 7. omnia primo monaſterio acquiri, ea potiſsimum ratione, quam perpendit Alex. loco citato; quia monachus filio, vel ſeruo æquiparatur, pro vt monaſterio erit vtilius. Cùm ergo per filium ab alio poſſeſſum, nihil domino, ſed patri acquiratur, vt per tex. in .l. iuſto errrore de vſucap. voluit Immol. loco cita. & per ſeruum acquiratur poſſeſſori bonę fidei ex opera ſua, ſecundum quod voluerunt per illum tex. in .l. ſi ſeruus communis Bart. & alij ibi, & communiter ſcribentes in d. §. per ſeruum, dicendum eſt magis filio æquiparari, quàm ſeruo, eo magis quia liber homo non poſsidetur .l. cum hæredes .§. fin. de acquir. poſſeſsio.

Secundò quia illa poteſtas quam habet Abbas in monacho, non habet iure poſſeſsionis, ſed iure monaſticæ poteſtatis, & ſic ad primum, non ad ſecundum monaſterium bona ſpectare debent.

Sed contrarium plures ex noſtris affirmant, ſub hac tamen recta diſtinctione, aut acquirit ex re monaſterij, aut ex re illius ſimul cum opera monachi, & illi abſq; dubio quærit, in quo reperitur, hoc voluerunt Bart. in .l. ſi ſeruus communis ita ſtipuletur 3. quęſt. vbi Immol. in .l. ſi ſeruus teſtamento de ſtipula. ſeruo. Rom. in .l. ſi quis mihi bona nu. 3. de acquir. hæredi. Areti. in .l. 1. §. item acquirimus nu. 55. de acquir. poſſeſsio. Paul. Caſtrenſ. in .l. ſi ſeruus de verb. oblig. Socci. in .l. 1. §. per ſeruum de acquir poſſeſsio. nu. 12. & de re tantum monaſterij idem concludit Rom. in .l. cum fundus .§. ſeruum tuum nu. 14. ff. ſi cert. peta.

Aut eſt inſtitutus contemplatione ſecundi, & illi acquirit, ita Socci. in d. §. per ſeruum nu. 9. aut verò ex alia cauſa quærit, puta ex ſucceſsione vel donatione, tunc monaſterio primo quod habet ius in eo acquirit, ita voluere ſupra relati ſcribentes. † Si autem

 non ap-

non apparet vnde quæſierit Bart. in d. l. cum fundus, cogitandum relinquit, ſed Roman. indiſtinctè voluit in dubio ex re ſecundi monaſterij acquiſiſſe p̄ſumi, quia idē in ſeruo dicitur, & hāc Rom. ſententiā eo nō adducto probat, & ſequitur Mādoſ. in aditio. ad Lapū alleg. 61. ibi in ver. præſumendum, cuius ſententiā probamus.

Et pro fundamento huius opinionis adducitur, quia in actu acquiſitionum magis æquiparatur ſeruo, quàm filio, qui ſeruus omnia acquirit domino Alex. in d. §. per ſeruum & tex, in cap. cum ad monaſterium de ſtatu mona. cum concor. per Socci. addu. in d. §. per ſeruum nu. 12. ſed filius non quęrit omnia patri. l. cū oportet cap. de bon. quælibet, ergo &c. Sed dubitans de hac, l. Alex. in d. §. per ſeruum nu. 15. dicit ſecundum ius digeſtorum vtilius eſſe æquiparare filio, quàm ſeruo. Ad contrarias rationes Socci. ibi reſpondet, & ſic ad primum quòd non habeat locum contra ſecundum monaſterium, ad ſecundum non eſſe bonam æquiparationem, quia maior eſt Abbatis in monacho, quàm patris in filio poteſtas.

Sed idem Romanus in d. l. cum fundus, limitat hoc vltimum de
24 præſumptione duobus modis; primò † quando monachus receſsit, & emit rem aliquam, quia tunc præſumitur ex bonis primi monaſterij, quod intelligendum eſt quando paruo tempore ibi fuiſſet, ſecus verò ſi magno. Item ſecundò quando ſecundum monaſterium erat indigens, quia tunc aut ex re primi monaſterij, aut ex propria monachi acquiſitum præſumitur.

25 Sextus caſus eſt quando reperitur monachus translatus de religione capaci ad incapacem, & tunc ſi Paulo Caſtrenſi credimus in l. quicquid filius de acquir. poſſeſſio. acquiſita per eum in hac ſecunda ad primum monaſterium transferuntur.

Septimus caſus eſt quādo de religione ſiue monaſterio incapaci transfertur ad capacem, & habilem ad ſucceſsionem, in qua de quęrendis tantum bonis eſt agendum, cùm non poſsit ex incapacitate, quam paſſus eſt transferre quæſita.

26 Ex primo videndum eſt † quid ſi delata eſt hæreditas, dum eſſet in primo monaſterio incapaci, & eam vult adire in ſecundo; & in hac quæſtione, Bal. in. l. ſi alienum. §. in extraneis de heredi. inſtit. nu. 6. per illum tex. voluit non acquiri huic ſecundo monaſterio, ſed agnatis deferri, quem ſequitur Imol. ibi nu. 10. Berous in cap. in præſentia nu. 550. & Moli. de primog. Hiſpan. lib. 3. cap. 2. nu. 17. qui hoc firmat authoritate Federici Senen. con. 26. quem ſequi dicit Porti. conſ. 23. n. 39. & 40. & Tiraquel. tracta. lignagier. §. 1

2. Gloſ.

2.Gloſ.9.n.103.Pro quorũ opini. facit primò quia paria ſunt nõ haberi vel habere, & ad ſucceſsionẽ inhabilẽ eſſe, ut hic erat: & facit ad hoc.l.1.§.ſi quidã filiũ.ff.de contra tabu.ſed cũ filius inhabilis exiſtit,admittitur ſequẽs in gradu,alleg. iuribus ergo filius monachus excludetur p proximũ ſuccedentẽ,quia ſecũdũ illũ tex.in d.l.ſi alienũ.§.in extraneis,&.l.ſed ſi cõditioni.§.ſolem⁹ eod.tit.&.§. in extra-
27 neis inſtit.de hęred.quali.& diffe.† tria requirũtur tempora vt hæres poſsit hæreditatem capere: primo tempus facti teſtamenti,ſecũdo mortis, tertiò aditionis,& hoc in extraneis: ſed in ſuis ẽt duo tẽpora requirũtur.ſ.mortis & aditionis,prout voluit Gloſ.in d.§.in extraneis.Cũ ergo hic reperiatur incapax tpe mortis,deficit vnum ex requiſitis,& propterea ad ſucceſsionem admitti non debet.

Seundò quia ante aditionẽ ęx incapacitate iſtius quęſitũ erat ius agnatis venientibus ab inteſtato, quibus non poterat preiudicare, & ſic tẽpore trãslationis rès non erat integra arg. l.bonorũ .ff. rem rat.hab. & ſic facit reg.l.id quod noſtrum de reg. iur. Tertiò quia ſi diceretur quod factus eſt capax,ſuperueniẽs capacitas nihil operatur poſt ius alteri quæſitũ, vt in .l. Deo nobis .§. his ita in verſ.quod ſi forte.C.de epiſ.& cler. vnde monachus effect⁹ nõ ſuccedit. Quartò facit tex.l.fin.C.de ſent.paſſ.& quod ibi nota.& in.l.Gallus .§.& quid ſi tantum de lib. & poſthum. in quibus iuribus habetur ſuperueniẽtiam capacitatis nõ tollere iam quæſita & geſta .

Hęc & alia poſſem afferre quę Federi.Senẽſ. adducit in cõſ. ſiue queſt.ſua 20.col.5.circa medium,quæ cùm loquantur in mendicante,ſiue minore effecto Epiſcopo, non refero,licet adducti doctores loquantur etiam in Epiſcopo, & monacho coniunctim .

28 Sed contrariam ſententiã, quòd ſcilicet poſsit adire,& valeat, dũmodo illo tẽporę habilis reperiatur,tenuit Federicus Senen.loco cita. licet in Epiſcopo loquatur & in cõſ.26.etſi pro contraria opinione allegetur per Moli. loco cita.quod Rom.nec mihi videtur, ſed tamen clarè nõ loquitur, quem omnes allegãt ſed tantũmodo ſequitur idẽ Bal.in .l.Deo nobis .§.hoc etiam nu.9.de epiſ.& cleri. Angel.in .l.ex facto.§.Iulianus longinus nu.3. de vulg. & pupil.Roman. in .l.ſi ſeruus eius qui n.7.de acquir.hęredita.Angelus in ſum. verſ.religioſus nu.35.Redoanus tracta.de ſpol.eccleſiaſt.q.8.nu.22.
29 Et pro hac parte inducitur pr. † quia tẽpus aditę hęreditatis inſpicitur quoad eius acquiſitionẽ vt eſt tex.in .l.ſi alienus .ff.de leg.2.l. Antiſtius.§.ſi ſeruus de acquir.hęredi.& in.§.quod alienus quoq; ſeruus inſtit.de hęred.inſtit.ſed hic reperitur hoc tẽpore habilis,ergo.

Secun-

Secūdo quia ſufficit inſtitutū eſſe habilē tēpore aditionis, iuxta
30 intellectum Bart. in d. l. ſi ſeruus eius qui de acquir. hæredi.

Tertiò quia iſte frater minor factus monachus recuperat omnia iura & habilitatur ad ſucceſsionem per id quod voluit Bart. in tracta. minor. lib. 4. diſtin. 3. cap. 3. de quo latius alio loco dicemus. Quartò quia cẽſetur cõſtitutus in ſtatu, in quo erat ante ingreſsum argumento tex. in cap. ſtatutum 18. quæſt. 1. Quintò quia filius legitimatus re integra ſuccedit, ita iſte quaſi legitimè habilitatus omnibus venientibus ab inteſtato præiudicabit, quo argumento vtitur Bal. in d. l. Deo nobis. §. fin. nu. 6. & ſicut ſi poſt ingreſſum naſceretur poſthumus recuperaret bona alteri delata, ita ipſe idē recuperat, quaſi ſibi ipſi poſthumus arg. l. nō vt à patre. ff. de capti. & l. ſiue, in principio de iure patrona. Sextò quia p̱ tranſitū nō dicitur amplius ſub cura primi ſuperioris, ſed manumiſſus videtur, qđ voluit Greg. Lop. l. 9 tit. 7. part. 1. ver. ò otraque ſea mas fuerte, & non dicitur amplius monachus primi ſed ſecundi monaſterij, pro vt voluit Anan. in c. fin. de regul. nu. 8. & Bonifa. in Clemen. prima n. 26. de electio. quibus rationibus & alijs, quæ pro illatione adducemus teneo hanc opinionē, dummodo non ſint alteri bona quæſita ſecundum Bart. in tracta. minor. lib. 4. in fin. 3. diſtin. cap. 2.

Sed ad contraria reſpondetur, & primò ad primum arg. quia cùm iſte fingatur quaſi reuerti ad ſuam naturam, non debet ei aliquod ex prædictis obſtare impedimentum, & facit ad hoc tex. in authen. idem eſt de Neſtorianis cap. de hæredi. quicquid in contrarium dicant, quia ibi etiam reſtituit, quod non apparet, ſed ſimpliciter loquitur: & licet tēpore teſtamenti inhabilis reperiretur, iſta tamen habilitas ſuperueniens illud impedimentum primum tollit, cùm vt infra dicemus non ſit ex culpa ſua, ſed per fictionem quandam fauore religionis, quę illi non debet obeſſe. Ad ſecundum dicitur quòd illud ius delatum tantùm eſt venientibus ab inteſtato non acquiſitum, qui ſi ipſi adijſſent, abſq; dubio excluderetur monachus; & hoc eſt quod voluerunt docto. dum dicunt re integra, quod voluit expreſſè Nacta. conſ. 180. vol. 1. nu. 4. poſt multos, quos allegat, immo vt (inquit) Romanus poſt Bal. in locis prealleg. iſtud ius delationis non dicitur eſſe in bonis noſtris, ex reg. tex. in l. pretia rerum, ff. ad leg. falcidiam. Et ad tertium dicitur ſuperuenientem capacitatem hoc caſu multum operari; nam iura quæ allegantur, quòd non operetur poſt ius quæſitum, loquuntur quando fuerunt incapaces ex delicto, vt patet in alleg. iuribus; ſed hi

ſunt

ſunt incapaces fictione quadam iuris, quæ illum ſtatum bonis carere rectius iudicauit, vnde non indigni, ſed magis digni hoc reſpectu ceſſante habendi ſunt, immo vt inquit Bal. in d. l. Deo nobis .§. fin. nu. 9. videtur reuerſus ad ſuam naturam, tantò magis quòd nos concedimus acquiſita pleno iure non recuperare, de quo latius alibi dicemus, immo quia ſecundum Federi. Senenſem loco cita. col. 7. circa principium dicitur, iſtum licet ſit incapax reſpectu ſui, tamen non eſſe reſpectu eccleſiæ cui acquirit, vnde factus monaſterij capacis monachus illi acquirit, & hoc modo reſpondetur etiam ad quartum.

Ex quibus rationibus cùm iam concluſum ſit huiuſmodi monachum reſtitutum ad omnia, clarè patet deciſio ad omnes alias concluſiones, quæ de bonis quærendis adduci poſſent, cùm hic verè ſit factus bonorum capax quo ad quærendum monaſterio capaci, in quo reperitur.

31 Ex qua concluſione infertur primò quòd ſi † hæredi pupillo ſubſtitutus, ingreſſus fuerit monaſterium ordinis minorum, & ſuccedendi ius amiſerit, ſi poſtea translatus fuerit ad monachatũ & eo tempore factus ſit caſus, ſubſtitutioni pupillari, iuxta illum qui ponitur in .l. ex facto .§. Iulius longinus de vulg. & pupilla. ſuccedit minori decedenti, pro vt voluere Bal. nu. 6. & Angel. nu. 3. in d. §. per illum tex. & communiter ibi ſcriben. quos in id teſtatur & ſequitur Nacta. conſ. 180. nu. 4. & 5. vol. 1.

32 Item & ſecundo infertur † quòd iſte monachus recuperet bona donata ante ingreſſum, ac ſub conditione, vt ſibi liceret ea repetere in caſu quo non poſſet ſtare in conuentu, ſtante reſolutione monachatus facta per Sum. Pontifi. & ſic in caſu, quo factus eſt monachus arctioris religionis, vel Epiſcopus, vt videtur hoc voluiſſe Nacta. in d. conſ. 180. nu. 2. & 3.

33 Tertiò infertur quod ſi extaret ſtatutum quod ſtantibus maſculis fœminæ non ſuccedant, & iſte maſculus cùm ſit frater minor non impediat eam, pro vt voluit poſt Bart. Bal. in hac authen. in fine, ſi tamen iſte habilitatus eſſet per ſum. Pontif. vt poſsit habere proprium, dummodo res ſit integra, excludit fæminam, & hoc voluit ſingulariter Bal. in d. authen. in fine.

34 Infertur quartò vt etiam ſi ab Archiepiſcopo aliquo modo eſt habilitatus, recuperat ſua, pro vt voluerunt Bart. in tracta. minor. lib. 4. diſtin. 3. cap. 3. Silueſt. in ſum. ver. religio. 4. nu. 10. circa finem; limitatur concluſio prædicta non procedere in bonis alteri

quæſi-

quæſitis, pro vt voluit Angel. in ſum. verſ. religioſus nu. 35. in fine per tex. in .l. 2. & tot.tit. C. de ſent. paſſ. & ſequitur Nacta. d. cõſ. 180. nu. 4. qui id intelligit in quæſitis irreuocabiliter.

35 Item ſecundò quando propter aliquod delictum, & demerita, eſſet translatus ad aliam religionem capacem, quod probatur per .l. 1. cap. de ſent. paſſ. & .l. 1. §. filio qui mortis .ff. ad Tertull. & voluere Bart. Angel. & Silueſter loc. proximè citatis.

36 Ad ſimilitudinem quæſt. prædictæ decidi poteſt illa, de qua Federi. Senenſ. meminit: quæſt. 26.† An relictum fratri minori pœnitentiario eiuſdem fraternitæ debeatur ipſi Epiſcopo effecto, fraternitę vel religioni, in cuius deciſione voluit acquiri Epiſcopatui. Ego tñ authoritate fretus Ludoui. Rom. in. l. ſi ſeruus eius qui n. 9. de acqui. hær. qui de Senenſis deciſione dubitat fraternitæ acquiri, affirmo per potiſsimam inter alias rationem, quam ipſe adducit, quòd ſit relictum ſub nomine pœnitentiarij illius fraternitæ, eo magis quòd inſtituens erat de fraternita, arg. l. ſed ſi plures .§. in arrogato de vulg. & pupil. & voluit Bal. in cap. in præſentia nu. 17. de probatio. vbi dicit quòd ſi eſt relictum perceptori S. Antonij de Neapoli, acquiritur perceptoriæ, ad quod faciunt, quæ ſuperioribus quæſtionibus adduximus inſpiciendum eſſe cuius contemplatione ſit relictum. Si verò iſte relinquens non ſit de fraternita licet inſtitutus, vel legatarius ſit nominatus pœnitentiarius illius, videtur eius contemplata perſona per ea, quæ dicit Federi. d. cõſ. & quæ dicemus infra in monacho ad Epiſcopatum translato; ſicut in ſimili dicimus, quando eſt facta inueſtitura ſeruo de aliquo feudo, inſpiciendum eſſe an ſui cõtemplatione, vel domini fuerit facta, & ſic ſciamus an cum perſona domini vel ſerui feudum extinguatur, quod affirmat Odofred. in ſua Summa feudor tit. quis poſsit inueſtiri, qui dicit hãc cõiecturam capi ex eo poſſe, cuius ſcilicet erat magis amicus inſtituens, vel cum quo magis familiariter tractabat, item ex quantitate feudi.

37 Octauus caſus principalis eſt, quando reperitur monachus in alio monaſterio præter quàm in illo vbi eſt profeſſus, & ſiue ipſius, ſiue alterius ſit ordinis, quando propter delictum ab ipſo commiſſum, in aliud monaſterium detruditur: præſupponentes quòd legitimè, & iuſta cauſa fuerit intruſus, dicemus bona quæ iam primo monaſterio dicauerat, quoniam ex parte monaſterij ingreſſus tenet ab illo non ſeparari, vſumfructum tamen illorum ad ſecundum tranſire durante vita monachi, ne ſit iſti ſecundo monaſterio oneroſus,

roſus, quod voluere ita intelligentes tex. in c. de lapſio. 16. quæſt. 6. Hoſtienſis n. 10. Io. And. in fine, Anto. But. in fine, Card. nu. 2. verſ. 10. quæro Anchar. nu. 9. Henricus Boich. num. 7. Anan. nu. 8. Panorm. nu. 4. in fine, & idem Card. in c. quod à te vbi col. 3. poſt medi. verſ. ſi autem ingreſſus ſec. de cle. coniuga. ſed Archidiaconus in d. cap. de lapſis, quem ſequũtur Bellamer. & Card. Turrecrema. ibi & in cap. ſi quis rapuerit 27. quæſt. 2. voluit expenſas tantùm à primo monaſterio, ſiue alimenta præſtanda, non vſumfructum transferendum; quod tamen aliqui ex ſup. citatis ſcribentibus voluiſſe videntur.

38 Quòd ſi vtrunq; monaſterium monachi bona habeat, ab vtroq; debet alimentari, reſpectu ad facultates habito, ita docuit Anan.
39 loco & nu. citato. Si verò neutrum bona poſsideat, primum debet alimenta præſtare ſi habeat vnde poſsit, quoniam monachus ſuus eſt, & propterea ſaltim in memoriã præteritæ fraternitatis debet alimenta præſtare l. ſeruos cap. de quæſtio. l. non tantum ff. de re iud. §. illud in authen. de mand. prin. cum concordan. hic per doctores paſsim adductis.

Et ſi alterum ſufficiens eſt ad alimenta præſtanda, illud contribuit arg. cap. 1. de inſtitu. & cap. non ſatis 86. diſti. Si quidem neutrum ſufficiens erit, capitulum generale prouidebit arg. cap. in ſingulis §. fin. & cap. fin. §. hæc eadem in fine de ſta. monac.

In ſubſidium verò ad Epiſcopum recurrendum eſt, qui de ſuis, & capituli bonis prouidebit illi, cap. præcipimus & cap. expedit 12. quæſt. 1. & cap. 1. 82. diſtinct. quæ omnia communiter, vnus poſt alium tradidere ſupra relati ſcribentes.

Ex quibus cùm apertè conſtet illum non tranſire vt monachum, ad hoc ſecundum monaſterium, ſed vt condemnatum, & bona remanere penes primum, patet deciſio ad id quod poſſet quæri de bonis quærendis: quo quidem caſu ſi primum habeat aliqua iſtius bona, illa quæ poſtea quæſiuit, ſecundo monaſterio applicabuntur; ſi verò nulla habeat, proprietas ad primum, vſusfructus verò ad ſecundum monaſterium durante vita monachi pertinebit.

40 Nonus caſus eſt quando tranſit in monaſterium ſecundũ, poſtquam vagauit per curias principum, vel per aliquantulum tẽporis ſtetit apud ſuos, & bona interim quæſiuit, præſupponentes, quòd habita licentia tranſiuerit ad ſecundum monaſterium, & in hoc ſpecul. de ſtat. mona. nu. 47. Io. And. nu. 3. Cardi. nu. 2. verſ. 4. quæro, Boich. nu. 4. & Ab. nu. 3. verſ. ſi verò intrauit, in d. cap.

fin. de regulari. & Henri. Boich. in cap. cum olim el ſecundo de priuileg. nu. 7. communiter voluere bona interim quæſita acquiri primo monaſterio, quia ante ingreſſum ſecũdi, remanet monachus primi, & non poteſt dici plenè translatus, pro vt ipſi dicũt arg. cap. ſi quis iam 12. quæſt. 2. & .l. ex eo de milit. teſta. & ante ipſos Gloſ. in cap. ne pro cuiuslibet 16. quæſt. 1. & in ſum. 18. quęſt. 2. Nec obſtat quòd habuerit licentiam, quia vt nonnulli ex canoniſtis voluut in cap. licet de regular. non poteſt monachus tranſire, niſi prius reperierit monaſteriũ arctioris regulę, vel æqualis, quod iuxta licentiã eum recipiat: immo voluit expreſsè Anan. quòd ſi decedat antequã ſecũdũ ingrediatur, etiã cũ licẽtia, bona ad primũ pertineant.

41 Decimus caſus eſt quando tranſit poſt fugam à monaſterio arreptam, bona tamen interim quęſita, eadem ratione ad monaſterium primum pertinere voluere Hoſt. nu. 4. Io. And. nu. 3. Anchara. nu. 10 Cardi. nu. 2. verſ. 3. quęro. Anto. nu. 8. Anan. nu. 8. in d. cap. fin. de regul. & Nauarr. de regula. commen. 2. num. 33.

42 Iſte tamen fugitiuus ad laxiorem, cum omnibus bonis ſuis reuocatur, quod voluit Ab. poſt alios in cap. quod à te de cleri. coniug. per cap. Abbates 18. quęſt. 2. de quo latius alibi in proprio loco.

Vndecimus cõſideratur ſi monachus eſt eiect⁹ à monaſterio, & petijt ſe recipi, & monaſt. noluit recipere, (cũ teneatur quãdo regulæ
43 nõ repugnat iuxta c. fin. de regul.) † quod tũc eſſet qñ iſte tanquã incorrigibilis eſſet eiectus, quia in regula beatiſs. patris Benedicti ſe
44 ptimo loco ponitur expulſio; † nã fr. errans primò debet ſecretè moneri, ſecũdò publicè corrigi, tertiò ſimpliciter excõmunicari, quartò ieiunio affligi, quintò flagellis cedi, ſextò oratio indici, & ſepti-
45 mò expelli, prout referũt Hoſt. Io. And. Ant. & alij in d. c. fin. de regulari. Hic igitur ſi ad ſecũdũ monaſteriũ trãſit, bona interim quęſita, & quæ primo dicauerat, ſecundo monaſterio acquirit, vt voluere Hoſt. in cap. quanto de offi. ordi. nu. 22. in ſum. tit. de infan. & langui. §. fin. in fine Io. And. in d. cap. vnico de infan. & langui: Henri. Boich. in cap. fin. nu. 3. de regulari. & ratio eſt, quia habetur
46 pro derelicto, † & ſeruus habitus pro derelicto nõ acquirit domino vt per tex. in .l. quod ſeruus de ſtipulatio. ſeruorum dicunt Hoſt. & Boich. poſt alios loc. citatis, & in ſpecie voluerunt Gloſ. & Io. And. per illum tex. in d. cap. vnico bona per iſtum poſt refutationẽ quęſita, primo monaſterio non acquiri. Quod idem probarunt ſpecul. titu. de ſtat. mona. nu. 30. & Hoſt, in ſum. de infan. & lang. §. fin. in
47 fine, † quia cõmittit ingratitudinẽ illũ nõ recipiẽdo, & alimẽta negan-

gan-

gãdo,& propterea bonis priuãdus ẽ argumẽto.l.1.infra de donatio.
quę ſub modo .l.1.& fin.C.de reuoc.donatio.quę intelligẽda ſunt ẽt
de iuſtè ꝑ ſentẽtiã eiecto, qui primo nõ acquirit,cũ mẽbrũ deſinat
eſſe obediẽtiariũ illius monaſterij à quo eſt abſolutus,& propterea
translatus in ſecundũ illi quęrit, qđ primũ voluit expreſsè Nauar.
& ſecundũ tacitè in d.tracta.de regul.n.31. verſ. ſed reſpõderi põt
48 ad primũ. Et in hoc primũ animaduertendũ ẽ,quòd † eiectus ille
dicitur,qui à ſuo ſuperiore ob aliquã culpã eſt eiectus,quod voluit
Ab.in d.c.fin. de regula.nu.2.in fine.Non tamen põt eijci pro quali-
49 bet cauſa,pro vt diximus:† ſed debet carcerari propter delicta cõ-
miſſa,vt ꝑ tex.in c.impudicas & c.ſi quis ſacro 27.q.1.voluit Card.
in clemen.ne in argo.§.quia vero de ſtat.mona.n.5.qui ẽt ibi voluit
ibi monachũ depoſitũ nõ poſſe expelli,ſed voce capitulari,& præ-
bẽda priuatũ in monaſt.permanere debere.Itẽ & ſecundò conſide-
randũ ſecũdũ ſpecul.tit.de ſta.mona.n.47.Bart.Brix.in quęſt.domi-
ni q.8.Hoſt.in ſum.de infan.& lan.§.fin.in fine Io.And.in d.c. vnico
de infan.& Bellam.poſt Hoſt.in c.quãto n.11.de offi.ordin. Henric.
50 Boich.poſt alios quos alleg.d.c.fin.n.3.†nõ ſufficere,qđ Ab.eiecerit,
ſed requiri cõſenſũ capituli.Cuius ſentẽtię fortaſſe acquieſcemus,
nõ obſtãte qđ infra in dolo inducto cõtrariũ tenuimus,quia diuer-
ſiſsima ratio,immo cõtraria,hic cõſideratur;nã ibi de non inducẽ-
do ad religionẽ monacho agebatur,in quo bonus eſt dolus vt dixi-
mus:hic de nõ remouẽdo agimus,quę potior ẽ cauſa,immo ibi de
bonis tm̃ querẽdis,uel ne, tractabatur: hic de ꝑſona in cuius conſe-
quẽtiã bona veniũt,& ꝓpterea dico reqri cõſenſũ capituli ad hoc,
51 vt monachus poſsit expelli,qđ Nauar.voluit loco cita.†Debet tñ cũ
aliqua pęnitẽtia recipi,uel carceris,uel alia,prout adnotarũt Hoſt.
52 Io.And.& alij in d.c.fin.†Qđ ſi iniuſtè eiect⁹ erit,& noluerit Ab.reci
pere,dioceſanus ꝓuidebit ut recipiatur,vel in alio monaſt.alimẽta
ꝑſtẽtur,& ſic illi ſecũdò bona dicabit,ꝓut Nauar.cit.lo.de regul.vo
53 luit n.33.†Si aũt reciperetur nõ ſic eſſet,ſed primo quæreret,ex quo
ꝑ iſtã iniuſtã eiectionẽ nõ ſeparatur à monaſt.quia nec ꝑlat⁹ potuit
pręiudicare c.ſi Epiſcopum 16.q.6.c. delictum de regul. iur. in 6.
54 In quo ẽt iniuſtè expulſo animaduertẽdũ puto,neceſſariò fore in
eo monaſt.recipiendũ à quo fuit expulſus,quia de honore iſtius tra-
ctatur,cuius quidẽ cauſa potior ẽ quã vitę,prout eleganter iurecõ-
ſul. voluit in.l.iſti quidẽ de his qui not. infam.nã ſi vt diximus latè
55 in .l. fina. de conſtitu. prin. 2. parte. c.9. num.73. † non poteſt prin
ceps officialẽ priuare officio quod ei ad beneplacitum ſuũ cõtulit,

cùm ex hoc infamia irrogetur, & ſic debet audiri in ſuis defenſionibus, & reſtitui, ſi fuit iniuſtè priuatus. Quanto ergo magis dicendum id erit hoc caſu, quo nec de principe, nec de eius beneplacito agitur, ſed de contractu qui inter monaſterium & monachum initus eſt, pro vt doctores hic, & nos ſupra diximus in ver. ingreſſi. Decens tamen videtur mihi, vt poſtquam fuerit iſte reſtitutus, inde amoueatur, ne fratribus occaſio ſcandali tribuatur, & in aliud monaſterium transferatur, vbi quietè viuat, & alimenta præſtentur.

56 Duodecimus caſus eſt quando monachus ægrotans, non fuit à monaſterio receptus: qui ſi aliud ingrediatur, illi ſecundo quærit; quod expreſſe docuit ſpecul. tit. de ſta. mona. nu. 47. ſub eadem quam diximus diſtinctione, ſcilicet ſi Abbas cum cap. conſenſerũt, alias ſecus, & colligitur ex tex. Gloſ. & doctor. in d. cap. vnico de infan. quod ſequitur Henri. Boich. in cap. cum olim el ſecundo nu. 6. de priuileg.

57 Decimus tertius caſus eſt in oblato, qui de eccleſia in qua ſe dicauit vult ad arctiorem tranſire, in quo breuiter reſpondemus (cùm de hoc egerimus in quæſt. de oblato) Gloſ. quam ceteri ſequũtur in cap. vt lex. continentiæ 27. quæſt. 1. affirmare hunc ſeruum aſcriptitiũ eſſe, & propterea ab eccleſia, vel monaſterio cui ſe dicauit recedere non poſſe, quod ibi reprehendimus, & hic ex mente canoniſtarum, & præſertim Abbatis in cap. quod à te de cleri. coniug. & Couarr. in cap. 1, nu. 19. de teſta. de quo vt clarius tibi huiuſmodi oblatorum materia liqueat, vide quæ diximus in quæſt. de oblato.

Decimus quartus caſus eſt quãdo à ſuo monaſterio egreditur, in Epiſcopatum translatus. In quo videndum eſt iuxta ordinem traditum; primò an ſecum transferat quæſita bona monaſterio; ſecundò an ſi fuerit inſtitutus dum eſſet in primo, & translatus ad Epiſcopatum adiuit, cui acquirat, etiã ſi fuerit frater minor, vel alias incapax; tertiò cui acquirat poſtquam Epiſcopus fuit effectus.

58 Pro cuius quæſtionis intelligentia, & ne allegationibus confundamus lectorem, præmitte monachum licitè, & legitimè ad Epiſcopatum poſſe promoueri. cap. quorundam de electio. in 6. & Clemen. prima in fine de ele. nec ad hoc diſpenſationem requiri Abb. in cap. quod Dei timorem nu. 5. de ſtat. mona. quem ſequitur Viglial. lib. com. opin. verb. monachus nu. 167. Sed contrarium voluerũt loquẽtes ſimpliciter in dignitate ſæculari, poſt Prępoſitum, & Car-

& Cardinalem in cap. priſcis 55. diſtin. Viglialo. loco citā. nu. 169. & ante eum domi. de Rot. deciſ. 28. de præben. in nouis, qui dicũt neceſſariam fore diſpenſationem ex quo iſte monachus reſuſcitatur per aſſumptionem ad parrocchialem: quod in hac dignitate ego ipſe affirmo, non in Epiſcopali, propter eius excellentiam, pro vt idem domini in deciſ. 5. de conſtitu. in antiquis affirmare videntur.

59 Item ſciendum eſt monachum Epiſcopum factum, non ſinere eſſe monachum, quod notauit Hoſt. in cap. clerici. el ſecundo in fine de vit. & hon. cleri. & in ſum. de ſta. mona. §. vtrum populum, & ex mente Bal. in .l. falſa .§. ſed ſi cui de condi. & demonſtra. per illum tex. voluit Alex. conſ. 32. nu. 8. vol. 5. qui rationem aſsignat nu. 7. quia honor ſuperueniens non mutat priorem ſtatum, quamuis illum augeat; & ex hoc voluit tabellionem qui doctoratus inſignia eſt aſſequutus, inſtrumenta poſſe conficere. Sed hoc intellige quoad honores, non quoad onera, pro vt in .l. maior .C. de dignit. lib. 12. maior enim dignitas non debet circa militiam & dignitates præiudicium facere, vt voluit Gloſ. in cap. quorumdam in ver. mendicantium de electio. in 6.

60 Ex qua eum dicimus monachales veſtes mutare nõ poſſe, ſed ad eas ferendas adſtringendum eſſe pro vt ex cap. ſanctimonialis 23. diſtinctio adnotarunt Gloſ. Archidia. Bellam. Præpoſi. & Cardin. Turrecrem. ibi D. Thom. 2. 2. quæſt. 185. artic. 8. in corpo. Silueſt. ver. religio 6. nu. 10. Luc. ā pen. in. l. 1. nu. 12 C. de caſtren. palat. pecul. lib. 12. Boerius deciſ. 158. nu. 4. in fine & nu. 5. & de hoc eſt tex. in cap. penul. in fine vbi cõmuniter Inno. Hoſt. & alij canoniſtæ de vit. & honeſt. cleri. Gloſ. in cap. innouatione 16. quæſt. vltima, Phil. Fran. in rub. de teſtamen. in 6. nu. 75. Couar. in cap. 1. de teſ. nu. 18. Redoan. in tracta. de ſpol. quæſt. 8. nu. 23. & hoc

61 etiam in Cardinalibus † ſeruatur, immo in excõmunicationis pœnam incidit, vt in cap. 2. ne cleri. vel mona. lib. 6. ſi habitum dimittat monachalem, & alium Epiſcoporum proprium aſſumat. Quod animaduerterunt poſt Lauren. Anchara nu. 17. & Card. nu. 7. in Clemen. ad noſtram de cenſi. & Couarr. poſt Iaſonem hic & Silueſtrum in ſum. ver. religio. 7. quæſt. 11. in d. cap. 1. de teſtamen. nu. 18. qui non admittit id iure aliquo caueri & rectè, licet malè facere dicat Epiſcopos illum dimittentes; quod verum eſt apud me, ſi quidem cap. illud ſecundum ne cleri. vel mona. cuius authoritate moti id affirmarunt ſupra relati ſcribentes, in Epiſcopo

copo

copo non loquitur, qua de re nec ad illum eſt facienda extenſio. In alio tamen monacho, qui habitum dimittit bene procederet, & propterea nullo niſi ſcribentium obſtaculo impediente, poſſe habitum monachalem religioſum, Epiſcopũ, vel Cardinalem factum dimittere, voluit Io. Berthachinus in tracta. Epiſcoporum prima parte prin. lib. quarto fol. 15. & fol. 21.22. & ſequen. Videmus ta-
62 men contrarium obſeruari † etiam in Cardinalibus, pro vt in curia
63 Romana ipſe vidi, immo quod fortius eſt licet † in beatiſsimo Sum mo Pontif. hæc locum non haberẽt, cùm ſit ab omni regula ſolutus,
64 quando ad oſculum pedum † Sixti Quinti Pontificis Max. admiſſus
65 fui id † ſupplicãte Frãciſco Aluarez à Ribera domino meo, tunc regij patrimonij protectore, & locũ tenẽte in Reg. Cãmera Sũmariæ, nunc autem meritiſsimo Regiã Cancelleriã Regente animaduerti non pontificali, ſed communi Franciſcanorum habitu indutũ, immo & biretum eiuſdem coloris ad inſtar monachorum geſtare Pontificem illum maximum & ſanctiſsimum. Quod & Pium. V. (cuius religionis & ſanctitatis odor, in omnẽ terram exiuit) feciſſe refert Redoanus d. tracta. de ſpol. eccleſiaſt. q. 8. n. 23. & maxima ratione; nam grati oſtendere ſe volunt illi, ſub cuius vexillo Deo militantes dignitatem talem conſequi meruerunt, quamuis dum in conciſtorio præeſt, vel extra palatiũ incedit, sũmo Põtificali habitu induatur.

66 Nec etiam ſolutus eſt à tribus regulæ ſubſtantialibus, caſtitate nempe, obedientia, & paupertate; pro vt Gloſ. voluit in c. de monachis el pr. 16. q. 1. & in c. 1. 18. q. 1. Maria. Socci. in c. cum olim el 2. n. 17. de priuileg. Panormi. n. 3. Phili. Fran. & Couarr. loco cita. ex quo dicit communẽ Viglialo d. loco n. 168. Præpoſ. in c. nulli dubium
67 in fine 12. q. 5. † nec ab oĩbus alijs religionis diſciplinis, quæ officium Epiſcopale nõ impediũt ſecundũ D. Thom. 2.2. q. 185. art. 8. Couarr. loco cita. & ante eũ Card. a Turrecrem. in c. carnẽ de cõſecra. diſtin. 5. in reſpõſio. ad 4. n. 7. & Silueſ. ver. religio. 6. n. 10.

68 Dicitur tamẽ quodãmodo à ſuperioris obediẽtia liberatus; nam cũ primùm efficitur Epiſc. à Generalis eximitur poteſtate, vt in deciſ. Rot. 5. de cõſtitutio. in antiquis & voluit Archidia. in c. 1. 18. q. 1. n. 2. quia vt ait Turrecrem. d. loco ad altiorem ſtatũ ẽ euocatus, & cũ ſit effectus, vt ait Phil. Fran. d. rub. de teſtam. in 6. de filio pater, nõ ẽ cui obediat, quia nõ habet aliũ Abbatẽ ſupra ſe, vt adnotarũt Anchara. & Zabarella in d. Clem. ad noſtrã, & Couarr. in d. c. 1. de teſta. & Ana. in c. Ioãnes n. 7. de regulari. & voluit ante eos D. Thomas 2.2. q. 188. art. 8. ad tertiũ qui amplius voluit hoc eſſe per accidens;

deſinit

deſinit enim eſſe ſubditus prǫlatis ſuæ religionis: ſed virtualiter
69 ineſſe obedientiam ratione voti, † etiam quo ad proprium, licet Philip.Francus voluerit proprium habere non poſſe; tamem in c. conſtitutis de electio.n.1.affirmauit fratrem minorem Epiſcopum factũ ſibi acquirere,& propriũ habere,quoniã Epiſcopalis dignitas liberat eũ;in mẽdicãtibus tamen voluit cõtrariũ Anchar.in d.c. cũ olim de priuileg.n.8.dicens eũ non recuperare capacitatem.

70 Qua de re Card.Turrecrem.in c.quia tua 12.q.1.dicit† eũ teneri ad vitã monachalẽ.Quorũ omniũ eſt ratio,quia propter honorẽ nõ videtur ei data licẽtia peccãdi c.1.4.diſtin.& ꝓpterea vt ait S.Tho. loc.cit.in ſignũ qđ ẽ monachus,tenetur portare habitũ monachalẽ.

71 Ab accidentalibus tñ regulǫ abſoluitur iuxta ea quǫ cõmuni cõſẽſu,tradidere ſcriben.in d.c.clerici in d.clemen.ad noſtrã in d.c.1. de teſta.in c.1.18.q.1.in d.c.carnẽ de cõſecratio.5.diſt.Mar.Socci.&
72 Ab.in d.c.cũ olim el ſecũdo & alijs locis ſuprà cit.† Sũt autẽ accidẽtalia regulǫ ieiunia,ſilẽtiũ,eſus carniũ,& alia huiuſmodi:& ẽ ratio,
73 quia per iſtã dignitatẽ † abſolutus videtur ab omnibus, quǫ officio põtificali repugnãt,vel quǫ redderẽt eũ minus habilẽ ad tã ſublime officiũ exercendũ,vt animaduertit Card.Turrecrem.d.c.carnem,& doctores in dicta clemen.ad noſtrã, qui ſtrictius hoc intelligentes affirmant ab illis tantùm abſolui,quæ maximo eſſent impedimẽto & ſcãdalo alijs in hac adminiſtratione Epiſcopatus, & ſine quibus
74 vita illa actiua exerceri nõ poſſet.†Nec videtur eis per hoc data licentia magno cum luxu,delicatis cibis,& veſtibus viuendi; quoniã veſtis illa monachalis quam retinent,humilitatem & cõtinentiam demonſtrat,quǫ malè cum huiuſmodi cibis delicatis conueniret, pro vt dicitur in c.eccleſiæ principes 35.diſtin.& c.hoſpitiolum 32. diſt.& quamuis non virtute regulæ,virtute tamen iuris cui ſubiacent abſtinere deberent c.ſignificaſti de electio.c.inter corporalia de transla.Epiſcop.

75 Atq; ex hoc voluit Anchar.in d.Clem.ad noſtrum in fine,†monachum Epiſcopum factum puniri ſi delinquat,prout monachalis diſciplina prǫcipit, & idem ſi ſit frater mendicans.

76 Et his moti rationibus voluerũt, à carnium † abſtinẽtia nõ liberari,vt etiam voluerũt Vinc.& Archidia.in c.3.16.q.1.n.5. quod intelligũt Gloſ.ibi Anchar.& Phili. Fran.loc.cita.locũ habere. quãdo ſocium haberet,& ſcandalum non generaret Archidia.in c.1.18.q. 1.n.2. Sed indiſtinctè ab huiuſmodi onere liberari, & abſolui rationibus adductis, & alijs quǫ conſulto omittuntur tenet Cardinalis

dinalis Turrecrema. in d. cap. carnem de conſecra. diſt.5.& in cap. 1. 18. quæſt. 1. n. 1. quia abſtinētia perpetua à carnibus inter graues communeratur, & ex illa redderetur veriſimiliter impotens ad officium Epiſcopatus, & idem approbauit Cardinalis Zabarel. in d. clemen. nu. 7. dicens eum non peccare, rectius tamen facere ſi abſtinet; ad quæ facit doctrina generalis grauiſsimi viri Nicolai de Neapoli in .l. idem Vlpianus .§. ſunt alij per illum tex. ff. de excuſa. tuto. qui voluit monachum Epiſcopum factũ liberari ab onere monachatus ex mente Guliel. à Cuneo in .l. ſi qui ex conſenſu infra de Epiſcopali Aud.

77 Illud inſuper addo, † non teneri ad officium monaſticum dicendum, immo in totum ab illo liberari, nec poſſe illud dicere ſecundum illud Auguſti. quod refert. Cardi. in d. cap. carnem, *Ad quamcunque Eccleſiam veneris, eius mores ſerua, ſi cuiquam non vis eſſe ſcandalum*. Quod receperunt intelligentes ad officium teneri eccleſię in quam eſt translatus Phili. Fran. d. rub. de teſta. nu. 75. & Cardi. Turrecrema. in ſumma quæſt. 1. diſtinctio. nu. 22. ad decimum ſeptimum arg. cap. quiſquis 41. diſtin. qui dicit id locum nō habere, quando ſum. Pontif. diſpenſaſſet, ſicut factum eſt in Epiſcopo Chonchenſi, & Aurienſi, & ſum. Pontif. Eugenium in ſui ipſius perſona diſpenſaſſe refert.

Et in ſumma vt Angelici doctoris reſponſo omnia concludā, ab illis tantum eſt exemptus, quæ aliquo eſſent impedimento ad Epiſcopatus officium exercendum, & ab illis, in quibus ſecundum neceſsitatem perſonæ, loci, & temporis prælatus etiam ſibi diſpenſaret: ab illis verò quæ eum magis poſſent reddere perfectum, non eſt exemptus.

Quibus ſic ſtantibus, venio ad deciſionem præpoſitæ cōcluſionis noſtræ, quæ ex iam ſupradictis tam in quæſtione de tranſitu monachi de vna ad aliam religionem, quàm etiam de incapaci ad capacem, ſi talis eſſet in Epiſcopalem dignitatem promotus, facilè decidi poſſet. Vt tamen ex proprijs & particularibus doctorum ſententijs diffiniamus, dico eandem eſſe adhibendam diſtinctionem, qua ſupra vſi ſumus.

78 Nam aut loquimur de bonis primo monaſterio dedicatis; hoc caſu quæſita remanent illi, & quo ad quærenda, ius monaſterium ammittit. Hoc ſtatutum eſt in cap. 1. 18. quęſt. 1. quod ita intellexere Archidia. Bellam. & Cardi. Turrecrema. ibi & doctores omnes communiter in cap. 1. de teſtamentis quos ſecutus eſt Couarr.

d. loco nu. 19. qui id teſtatur.

79 Circa hoc tamen difficultas illa occurrit, quam ſupra explanauimus, an inſtitutus dum eſſet monachus poſsit adire factus Epiſcopus re integra, & ſic ſibi, & Eccleſiæ cui pręeſt acquirat, non monaſterio. Cuius deciſionem Couarr. loco cita. nu. 19. voluit ab illa quam diximus dependere: & ſic voluit monaſterium tantùm adire poſſe, ex quo in illud, ius aditionis translatum eſt, ſequens opinionem canoniſtarum, affirmantium etiam mortuo monacho poſſe monaſterium adire; quod Bart. & qui eum ſequuti ſunt negauerunt, & hanc etiam opinionem probauit Aug. Berous in cap. rainutius nu. 386. & in cap. in præſentia nu. 560. & pro hac deciſione extat ſolemne conſilium Federici Senenſis in proprijs terminis loquẽs, qui pluribus rationibus id nititur affirmare. Cuius opinionem ſequitur Cardi. Zabar. in cap. cum olim el primo de priuileg. num. 4. verſ. oppono. 9. quam & nos ſequuti fuimus, & nunc ſequimur, non improbantes canoniſtarum ſententiam, ſed alijs rationibus hanc noſtram comprobantes, quas ne verboſus videar, non refero, eo magis quia proxima eſt pagina.

80 Ex qua etiam poteſt decidi illa de legato ſub conditione relicto dum eſſet in primo monaſterio, quæ verificatur dum eſt Epiſcopus, quod acquiritur illi Epiſcopo facto, prout voluit vltra ſupra adductos in ſimili de monacho ad aliud monaſterium translato, Bonifacius in Clemen. cum conceſſa de electio. nu. 38. per iura & rationes ſupra adductas.

Et ſic tranſeo ad videndũ cui acquirantur bona per hunc Epiſcopum demum quæſita, ipſi ne, an Eccleſiæ cui præeſt; in hoc enim videbatur difficultas, quia per aſſumptionem ad Epiſcopatum, vt diximus, liberatus videbatur annexibus monachalibus. In qua reperio communiter Inno. in cap. cum olim el ſecundo de priuileg. nu. 3. Hoſt. nu. 10. Io. And. nu. 5. in ver. promotus Anchara. nu. 7. Anto. Butr. nu. 12. Card. nu. 2. Mari. Socci. nu. 15. Panorm. nu. 6.

81 ibi † voluiſſe Epiſcopum quicquid acquirit, Eccleſię ſuę acquirere; quod etiam affirmarunt Alberi. in reperto. ver. monachus vel frater mendicans, Alcia. conſ. primo & capi. deciſ. 200. nu. 5. in for-

82 tiſsimo caſu; † nam in donatione facta conſanguineis, de penſione, quam ſibi Epiſcopus qui renuntiauerat Epiſcopatui reſeruauerat, deciſum teſtatur, ad Epiſcopatum bona illa, etiam in tertium translata ſpectare, de qua deciſione ſatis dubito. Id etiam voluerunt communiter ſcribentes in c. 1. de teſta. & in c. nulli dubium

83 12. quæſt. 5. † Quod intelligendum eſt etiam de bonis quæſitis poſt ſimplicem confirmationem, licet non ſit conſecratus, ex quo habuit poſſeſsionem Anchara. in d. cap. cum olim nu. 7. cuius cōtrarium voluit Cardi. Turrecrem. in ſum. 18. quæſt. 1. qui limitat niſi habuiſſet poſſeſsionem.

84 Idem etiam ſi poſtquam eſt electus transfertur ad Epiſcopatum, quia interim acquirit eccleſiæ Epiſcopali, vt voluit Cardi. Turrecrema. poſt Aug. relatum in ſum. 18. quæſt. 1. imo etiam ſi tam citò non transfertur, vt Card. voluit d. loco. Imola tamen in cap. vt vnuſquiſq; de pecul. cleri. per illum tex. voluit eum incipere acquirere Eccleſiæ à tempore conſecrationis, & ſic plenæ translationis. Quorum omnium fundamentum ſunt verba Auguſtini à Gratiano relata in in d. cap. 1. 18. quæſt. 1. quæ propriè in monacho Epiſcopo facto diſponunt, cùm ſupra relati doctores ſimpliciter de Epiſcopo loquantur, etſi interpretes. cap. cum olim occaſione canonici regularis Epiſcopi facti id affirment: in monacho tamen id etiam affirmat ſpecul. tit. de ſta. mona. nu. 29. aduerſus Martinum de Fano, qui voluit ſibi acquirere. Quod videtur tenere Bal. in d. cap. clerici el ſecundo in fine de vit. & ho. cleri. dum dicit, & ſi hæreditas paterna deferatur, poteſt adire, & hæredibus venientibus ab inteſtato relinquere; & idem Bal. & poſt eum Angel. docuere in .l. ſi ſeruus communis de ſtipula. ſeruo nu. 6. quod expreſsè videtur contra tex. in d. cap. ſtatutum, & id quod angelicus doctor meus ſuauiſsimus atq; ſanctiſsimus Thom. Aquinas voluit in 2. 2. quæſt. 185. art. vltimo ad tertium dum inquit, *Non enim paternam hæreditatem vendicat quaſi propriam, ſed quaſi Eccleſiæ debitam*. Quem ſecutus eſt Cardi. Turrecrem. in d. cap. nulli dubium in reſponſ. ad quintum nu. 73. 12. quæſt. 5. & Phili. Fran. in Rub. de teſtamentis in 6. num. 75. & Nauar. per iura allegata idem voluit in d. tracta. de reg. 2. com. num. 6.

Et hæc eſt differentia inter Epiſcopum clericum, & Epiſcopum
85 monachum; nam † etſi Epiſcopus clericus quod ex propria induſtria acquiſiuit, & in dubio de bonis Eccleſiæ videatur acquirere, & ſic ad illam hæc bona pertineant: quæ tamen ex paterna, vel alterius ſucceſsione quæſiuit, ad venientes ab inteſtato tranſmittit, imo etiam de illis teſtari poteſt, onus tamen erit hæredis hoc probare. Et hoc eſt quod voluerunt communiter ſcribentes in d. cap. 1. de teſtamen. & in cap. 1. de pecul. cleri. per illum tex. vbi Imol. magiſtraliter de mente Io. And. diſtinguit, quod ſecus eſt in

Epiſ-

Epiſcopo qui monachus antea fuit, vt diximus, & voluit in ſpecie Ant. Butrius num. 9. in d. cap. 1. de teſtamen. & huius differentiæ ea eſt ratio, quòd monachus Epiſcopus factus, non abſoluitur à tribus ſubſtantialibus regulæ vt probauimus, & ſic non recuperat libertatem diſponendi, & proprium habendi, quia per votum factus eſt inhabilis, prout deciditur per tex. in cap. 2. & cap. cum ad monaſterium de ſtat. mona. & hoc expreſsè docuerunt D. Thom. & Cardi. Turrecrem. d. locis & Maria. Socci in d. cap. cum olim num. 17. & Abbas nu. 7. Archidia. in cap. expedit 12. quæſt. 1. & poſt Lauren. in d. cap. 1. 18. quæſt. 1. Iaſon. in hac authen. num. 15. & cap. d. deciſ. 200. qua ratione moti, D. Thom. & Phil. Franc. loco citato affirmauerunt non poſſe teſtamentum cõdere; & in ſpecie Philip. Franc. ampliauit ad promotum ad Cardinalatum, de quo tamen in fine huius Authen. dicemus.

80 Et ratio cur non acquirat monaſterio eſt, quia monachus ſic aſſumptus ad dignitatem Epiſcopalem, nullum ius habet in primo monaſterio, vt dixit Cardi. Turrecrem. in cap. ne pro cuiuſlibet 16. quæſt. 1.

87 In fratre autem minore Epiſcopo facto; apertiſsimè voluit, poſt multos quos allegat Pet. Duenas reg. 381. nona ampliatio. ſibi non acquirere, & Redon. de ſpol. Eccleſiaſt. quæſt. 8. nu. 18. dixit quoad perſonam ſuam inhabilem eſſe, non vt ſuæ Eccleſiæ acquirat, prout voluit Angelus ex minorum famil. in ſum. verbo religioſus nu. 35. in fine.

88 Non omittam tamen cautelam ad id quod ſuprà diximus, quòd in dubio præſumitur acquiſitum de bonis Eccleſiæ, ſcilicet quod probetur Epiſcopum ante Epiſcopatum nihil habuiſſe, vel non potuiſſe habere, quam docent Ant. But in d. cap. cùm olim n. 13. & Mari. Socci. num. 16.

89 Quæ omnia non procedunt quando ex diſpenſatione Sum. Pontif. efficeretur habilis, vt docuit Bart. in lib. 4. minori diſtin. 3. & in facultate teſtandi voluit D. Thom. 2. 2. quæſt. 185. art. 8. in fine.

90 Poterit ſiquidem donare cùm quilibet prælatus cenſeatur habere liberam cap. 2. de donatio. & cap. cum nobis olim de electio. & ſunt vſufructuarij ſecundum Mar. Socci. in d. cap. cum olim el ſecundo de priui num. 52. quod tamen intelligendum eſt de modicis ſecundum communẽ docto. interpretationem in d. cap. cum olim de priuileg. vbi nec magna donatio in aliam Eccleſiam permittitur

91 titur. † Item & ſecundò intelligitur dummodo non ſit conſtitutus in infirmitate,de qua poſtea mortuus eſt; quoniam tunc non dicitur habere liberam,vt poſt alios in d. cap.cum olim ſtatuit Mar.Socci. n.49.ſed eleemoſinam poterit in ægritudine facere c. relati el ſecũdo verſ. licet de teſtamentis.

92 Si verò ad Eccleſiam ſecularem eſt tranſlatus hic monachus, veluti ad parrocchiam, tunc diſtinguitur: aut acquirit contemplatione Eccleſiæ cui præeſt, & illi quærit c.cum in officijs de teſtam. aut perſonæ ſuæ,& quærit primo monaſterio.In dubio tamen recurrendum eſt ad diſpoſitionem cap. requiſiſti de teſtam. ibi enim fit diſtinctio inter extraneum, & propinquum. Hanc diſtinctionẽ tradiderunt Io. And. nu. 3. Ant. num. 7. Anchara. num. 10. in fine,Hẽri. Boich. num. 5. Cardi. num. 2. verſ. 2. quæro Abb. num. 3. Ioan. num. 8. in cap. fin. de regulari. & idem in cap. quòd à te col. 3. ver. ſi verò tranſiuit licitè de cleri. coniug. Hoc tamen intellige prout Bart. in .l. ſi communis ſeruus ita ſtipuletur de ſtipul. ſeruo nu. 6. dummodo Abbatis imperio ſubſit.Quòd ſi eſſet ab illius obedientia liberatus,ſecundæ Eccleſiæ in totum acquireret, ſequitur Barb. ibi in addi.& faciunt ad hoc iam dicta in 2. & 3. caſu ſupra & Nauar. d. loco num.6.

Poterit tamem monachus effectus Epiſcopus proprio nomine agere, vt in d. c. ſtatutum 18. q. 1. & in caſu quo monaſterium illi libros donaſſet quos aliquis iniuſtè teneret, dixit ſpecul. ex Martino de Fano in d. tit. de ſta.mona. nu. 31. poſſe ſuo nomine petere,& etiam Epiſcopatus,quaſi monaſteriũ videatur Epiſcopatui donaſſe arg.l. 1. cap. vt ne priua. & .l. 1. cap. de dona. quæ ſub mod.

SVMMARIVM EX CAP. VII.

1 *MONACHVS fugitiuus,vagabũdus,uel apoſtata bona interim quæſita monaſterio ſuo dedicat.*
2 *Monachus fugitiuus quis dicatur.*
3 *Monachus fugitiuus reuocatur ab Abbate.*
4 *Monaſterium retinet dominium, & poſſeſſionem in monachó fugitiuo.*
5 *Monachus fugitiuus ſi ſtipuletur ſibi, vel monaſterio ſuo, uel imperſonaliter illi acquirit.*
6 *Monachus fugitiuus tũc monaſterio acquirit,quãdo Abbas eũ perſequitur.*
7 *Item ſi fuerit negligens Abbas in eo reuocando.*
8 *Etiam ſi ad aliud monaſterium laxioris regulæ tranſierit.*

Sextò

SEXTO principaliter quæro, an fugitiuus monachus, vel vagabundus, & à poſtata quę bona interim quæſiuit ſuo monaſterio acquirat. De quo licet ſuperiori quæſt. aliqua dixerim, hic ſuo loco latius dicemus, ibi enim egimus de eo qui ad ſecundum monaſterium tranſit; hic verò de illo qui non tranſit, ſed
1 vagatur. Pro cuius reſolutione dicendum eſt omnia per iſtum quomodolibet quæſita ſuo monaſterio acquiri, ēt ſi ſit in partibus remotiſsimis cap. quanto de offi. ordin. cap. Abbates el primo 18. quæſt. 2. l. Deo nobis. §. hoc etiam infra de Epiſc. & cleri. quæ iura ita intellexerunt Gloſ. in d. cap. Abbates Inno. Hoſt. num. 2. Ioan. And. num. 2. Anchara. in fine Cardinal. num. 2. Ant. But. num. 6. Boich. num. 1. Abbas num. 3. Anan. num. 8. in c. fin. de regula. & communiter ſupra relati ſcriben. in d. cap. quanto Innoc. nu. 3. in cap. cum olim de priuilegijs vbi ſcriben. Cardi. in c. quod à te col. 2. verſ. 2. caſu ſibi illicite de cle. coniug. Hoſt. in ſum. tit. de apoſta. §. qualiter in fine verſ. ſed cui acquirit, Goffre. in ſum. eodem. tit. §. quòd de monacho, Io. Friburg. in ſum. confeſſ. eod. tit. quæſt. 13. Silueſ. ver religio 4. num. 10. 2. col. Nicol. ab Vbal. tracta. de ſucceſſ. ab inteſt. cleri. regul. n. 12. verſ. circa primū caſum Nauar. in tracta. de regul. comment. 2. nu. 33. Bal. in l. fugitiuus num. 1. de ſolutio. Grego. Lop. in l. 31. tit. 7. parte 1. ver. [aquel hauer.] Rom. in l. ſi à furioſo. §. ſi ſeruus. ff. ſi certum petatur.

2 Fugitiuus autem is dicitur qui manſit extra monaſterium, vt ſe cælet Abbati, etiam ſi poſtea pœnitentia ductus redeat ad monaſterium, prout voluerunt Hoſt. num. 2. & Ioan. And. in cap. fin. de
33 reg. num. 7. vbi Anchar. n. 4. Anto. But. 11. 5. & Abb. num. 2. qui addit, quòd eo ipſo quòd monachus non eſt in obedientia, dicitur apoſtata, ex Inno. in cap. fin. de renuntia. & Archid. idem voluit in cap. longinquitate 12. quęſt. 2. num. 2.

3 Hunc autem fugitiuum poterit Abbas cum bonis omnibus reuocare, ita docuerunt expreſsè ſuprà citati doctores tam in d. cap. fin. quàm in cap. quanto, & in ſpecie Archidia. in cap. ſi cuſtos. n. 7. 27. quæſt. 1. quæ intelligenda ſunt locum habere etiam ſi diu ſteterit extra monaſterium, & ſit in poſſeſsione libertatis cap. Abbates 18. quæſt. 2. ex quo id docuerunt Inno. Hoſt. Anan. & alij in d. cap. fin. nam eſt diuerſa ratio in monacho, quā in ſeruo, qui poteſt

in li-

in libertatem proclamare, quando diu ſtetit, ut per tex. in .l. poſſidere.§.ſi ſeruus & .l. pereum.§. fin. de acquir poſſeſ. quod tempus intelligitur decem annorum, argumento tex. in.l. ſi cum .§.Ariſt. .ff. qui et à quibus Man.uoluit Archidia. in d.c.longinquitatem 12. quæſt. 2. alia etiam eſt ſecundum Hoſt. ibi, quia monachus nullo tempore excitauit,& quod de reuocatione diximus, intelligitur ſi de monachatu conſtat, tunc .n. reuocandi poteſtas competit, prout intelligunt Hoſt. Io. And. & alij loco cita. c. fin. de regul. per .l. fin.
4 circa finem infra de Epiſ.& cleri. † Sic ergo monaſterium retinet poſſeſsionem & dominium in fugitiuo monacho, ut per tex. in.l.1. .§. per ſeruum de acquir. poſſ. uoluit Bart. & canoniſtæ in d. c. fin. de regul.

5 Item quo ad acquiſitionem intellige, ſiue ſtipuletur ſibi,uel monaſterio ſuo,uel imperſonaliter, vt voluit poſt alios Boich. in cap. cum olim el ſecundo de priuileg. num.4.ſecus uerò ſi alteri ſtipulatur:quia tunc nec illi,neç monaſterio acquirit ſecundumInno.Hoſt. num. 12. in verbo iam promotus Io. And.Boich. & cæteros inibi. Quod quidem ex ratione quam ipſi afferunt(quòd ſcilicet nõ acquirat, quia non vult) mihi rectum non uidetur;ſi quidem monachus non habet velle, nec nolle, vt latè diximus in verbo ſe, in cap. de obedientia, imo (vt diximus in quæſt. de tranſitu) ipſo iure, in monaſterium transfertur hæreditas; ſic ergo & hoc caſu eſſet dicendum.

6 Item & ſecundò intellige hoc dictum de acquiſitione procedere, quãdo Abbas monachum perſequitur,ſecus ſi habuit pro derelicto ſicut dicimus in ſeruo fugitiuo, in cuius pſecutione ſi deſiſtimus, ſtatim amittimus poſſeſsionem, prout voluit Inno. in cap. de ſeruorum, de ſeruis non ordinandis, cuius dictum notabiliſsimum dicit Bal. in .l. ex liberis nu. 2. infra de acquir. poſſeſsio. & adden. ad Io. And. cap. fin. de regul. quod videntur voluiſſe communiter ibi canoniſtæ & Cardi. in cap. quòd à te verſ. 2. caſu circa principium de cleri. coniug.

7 Et tertiò quoq; intellige etiã ſi Abbas fuerit negligẽs in eo reuocando iuxta diſpoſitum cap. fin. de rẹgul. quia & eo caſu acquirit prout voluit Anchara. in cap. vnico de infan. & langui. expoſi. num. 7.

8 Et hoc etiam ſi ad aliud monaſterium tranſierit, dummodo ſit laxioris obſeruantiæ,ſecus ſi ad aliud vbi arctior ſeruatur regula.

Eſt tamen aduertendum, quòd hic fugitiuus erit recipiendus

cùm

cum ſalutari pœnitentia ſi voluerit redire, vt ſtatuitur, & communiter traditur in d. cap. fin. de regulari. ſi tamen noluerit recipere, illi non acquiret vt ſupra diximus, quia æquiparatur ſeruo qui habetur pro derelicto .l. quod ſeruus de ſtipul. ſer.

SVMMARIVM EX CAP. VIII.

1 *MONACHVS quando dicatur ſine monaſterio, & cui acquirat*
2 *Monaſterio deſtructo, eius bona ad quem ſpectant*
3 *Regularis non dicitur niſi aliquam regulam ſpecialiter profiteatur*
4 *Profeſſio ante annum facta non tenet*

1 SEPTIMO principaliter quæro, quid dicendum ſit in monacho qui eſt ſine monaſterio: vt puta, vel quia profeſſus eſt in ordine mendicantium ante annum, vel quia alio modo eſt profeſſus in genere generaliſsimo, & ſic nulli monaſterio obligatus, vt voluit Calderi. conſ. 23. de regulari. vel ſi monaſterium deſtrueretur à Turcis & infidelibus, & ita declarat Bart. in .l. quòd ſeruus de ſtipula. ſeruo & hoc caſu dic ſecundum Roman. poſt Angel. in .l. ſi ſeruus eius qui de acquir. hæredi. num. 13. bona per ipſum quæſita ad monaſterium pertinere; & faciũt quo ad vltimum exemplum nota. per Inno. Hoſt. Abbatem, & alios in cap. cum ex iniuncto de nouis operis nuntia. quidquid Bart. in primis exẽplis voluerit nulli acquirere, ex quo nullius eſt monaſterij. Quod & ſi admittamus circa illa monaſteria in quibus eſt hoc modo generaliter profeſſus: tamen dicimus illum acquirere monaſterio, quod poſtea erit rite ingreſſus, vel Eccleſiæ Epiſcopali, vt dicemus in eo qui eſt eiectus.

2 Ex quo inferri poſſet, an deſtructo monaſterio illius bona ad monachos, vel ad alium ſpectent, in quo Gloſ. & poſt eam Hoſt. Io. And. Ant. But. Feli. & alij affirmarunt in cap. cum dilecta. de reſcri. monachos inter ſe diuidere illa poſſe; quod ſi intelligeretur vt vnuſquiſq; habeat partem, eſſet abſurdum, & contra proprium votum, cùm non poſsit habere proprium. Verùm eſt intelligendum vt competat illis, vt vniuerſis; & ita intelligitur cap. in nullo 18. quæſt. 2. prout bene animaduertunt Anto. & Feli. in d. cap. cum dilecta

dilecta. & hoc erit quando remanet ſpes vt iſtud reædificetur, & alia ſunt eiuſdem ordinis monaſteria. Verùm placet mihi dicere huiuſmodi bona iſtorum monachorum, perſonis ita cohærere, vt vel de illis ædificent monaſterium ſi non habent ſuperiores, aut ſi habent, & eſt remotus, ſimul viuant, & de illis ſe alant. In caſu tamen quo iſte ſuperior deficeret, puto habere locum doctrinam Bal. in .l. hæreditas la prima in fine .ff. de hæredi. inſtituen. vt ſum. Pontif. ſiue ſedes Apoſtolica ſuccedat, quia iſta dedicatio facta eſt Deo, cuius vices gerit in terris Romanus Antiſtes. Et quod diximus intellige, niſi iſtis monachis aliunde prouideret; quia cùm ſit dominus poteſt hoc facere, vt ex Feli. colligitur in d.cap. cum dilecta, & hæc poſtea approbata inueni per Nauarr. tracta. de regul. 3. comen. num. 46. qui voluit huiuſmodi regulares, quorum monaſterium eſt deſtructum, non deſinere eſſe regulares, ſed remanere ſub obedientia Generalis: & licet non haberent, dici poſſet quòd ipſe ſupra dicit, non eſſe liberatos ab ordine, neq; à monaſterio.

Item in quantum ſupra exemplificauimus, monachum dici eſſe ſine monaſterio quando profeſſus eſt in ordine mendicantium, non admittit, & meritò Nauarr. in tracta. de regul. comen. 3. nu. 44. verſ. quæ verificatio, & nu. 45. duplici ratione; primò quia non dicitur † regularis, niſi aliquam regulam fuerit ſpecialiter profeſſus,
3
ſecundo quia per ſacrum Tridentinum concili. ſeſſ. 25. cap. 15.
4 omnis † profeſsio ante annum facta in quacunq; religione improbatur, & annullatur, etiam facta in ordine non mendicantium. Qua deciſione ſic ſtante, in primo caſu dicere poſſumus non monaſterio, ſed ſibi hunc acquirere.

SVMMARIVM EX CAP. VIIII.

1 *Epiſcopus poteſt monachos cogere ad recipiendum monachum eiectum*
2 *Monachus eiectus, qui petijt ſe recipi, ſi non recipiatur monaſterio non acquirit*
3 *Monachus ægrotus, quem monachi noluerunt recipere monaſterio non acquirit*
4 *Monaſterium tenetur alere monachos, quibus in reformatione data eſt optio remanendi, vel in habitu clericali viuendi*
5 *Monachus putatiuus cui acquirat*
6 *Ingrediens religionē hoſpitalariorũ an poſſit bona ſibi retinere in commẽdã.*

Detru-

7 *Detruſus in monaſterium propter delictum quæ bona in monaſterium transferat.*

CAPVT VIIII.

OCTAVO quæro principaliter quid ſit in eo qui eiectus eſt à monaſterio tanquam incorrigibilis, & ad aliud reuerſus, non
1 fuit receptus.† Quo caſu poterit Epiſcopus monachos cogere, vt recipiant, illis tamen iuſtam cauſam non allegantibus, prout ſtatuitur in cap. fin. de regulari. † Si tamen non recipietur, tunc illi monaſterio non quæret: ſi autem tranſit ad ſecundum illi acquiret, prout diximus in generali quæſtione de tranſitu. Et quòd non acquirat illi monaſterio voluerunt communiter ſcribentes in cap. quanto de offi. ordin. & in cap. fin. de regul. vbi in ſpecie & apertè id concludit Henricus Boich. & eſt ratio, quoniam habitus eſt pro derelicto. Sed hoc intelligendum eſt iuxta doctrinam traditam per Gloſ. & doctores in cap. vni. de infan. vt habeat locum quando eſt eiectus, etiam poſt reuerſionem, ſecus tamen in ſimpliciter eiecto, quia tunc adhuc monaſterio acquirit, quòd non debet priuari bonis ob delictũ monachi. Et ita ſunt intelligendi Inno. in cap. cum olim el ſecundo de priuileg. nu. 3. & ibi Hoſti. & Io. And. num. 5. Cardi. num. 4. in fine & Henri. Boich. num. 4. Archidia. in cap. Abbates num. 7. & 10. 18. quæſt. 2. qui aſſerunt huiuſmodi ſic eiecti bona ad Epiſcopatum pertinere cui ſubeſt, niſi fuerit ſecundum monaſterium ingreſſus; & ita conciliari (meo quidem iudicio) poſſunt hæ opiniones, ne videantur contrarię. Dicit tamen Boich. & rectè in d. cap. fin. de regulari. num. 3. quòd ſi iſte remanet in ſeculo, clericali habitu indutus, erit interim vſusfructuarius, & poſt mortem, Epiſcopatus hæreditabit.

Nauarrus tamen aliter diſtinguebat in tracta. de regulari. ſecundo comen. num. 33. quòd aut eſt iniuſtè eiectus, & quęrit primo, quia non videtur membrum ſeparatum ab illo, nec delictum pręlati monaſterio potuit nocere cap. ſi Epiſcopum 16. quæſt. 6. cap. delictum de reg. iur. in 6. ſi verò iuſtè fuit eiectus quęrit Eccleſię. Verùm adhuc remaneret cõtrarietas ſupradictorum ſcribentium, & propterea placet mihi conciliatio quam ſupra tradidi

quando eiectus & refutatus.

Sunt tamen admonendi, tum prǽlati horum eiectorum in charitate Chriſti vt eos recipiant, tum etiam eiecti, vt redeant ad conſortia dulcia & ſuauia de quibus dicit propheta, ecce quàm bonum, & quàm iucundum habitare fratres in vnum. Legant quæſo Nauarr. in tracta. de regul. comen. 3. num. 46.

3 Nonò quæro principaliter quid ſit dicendum quando monachum ęgrotum noluit recipere; tunc etenim ex quo ingratitudinis cauſam committit, illius dominium amittit, quod voluerunt ex tex. illo, Gloſ. & communiter ſcriben. in cap. vni. de infan. & diximus latè ſupra, & approbat ſpecul. tit. de ſtat. mona. num. 47.

4 Decimò quęro quid ſit concludendum quando monaſterium reformaretur, & data eſſet monachis optio, vel remanendi, vel exeundi, & ſub habitu clericali viuendi: quia tunc monaſterium vnde exierunt, debet eos alimentare ſecundum tradita per Anto. in cap. fin. de regul. in fine.

5 Vndecimò quæro quid in monacho putatiuo, vt eſt quando Abbas putabat verè eſſe ipſius monaſterij, & tamen reperitur eſſe alterius, in quo Socci. in .l. 1. §. per ſeruum num. 9. de acquir. poſſeſ. voluit quòd ſi ex opera ſua & re monaſterij quærit, illi acquirat: ſi ex alia cauſa, primo quærat, in dubio verò ex re iſtius ſecundi de quo latè in quæſtione de tranſitu diximus.

6 Duodecimò quæro principaliter quid ſit dicendum quando quis ingreditur religionem aliquam hoſpitalariorum, & tunc dico poſſe in pręhendam ſibi retinere bona ſua, vbi nulla de illis facta eſt mentio in ingreſſu, & hoc quando viuerent hoſpitalarij cum proprio, ſecus verò ſi ſine proprio viuerent; nam accipit ingreſſus formam à monaſterio, quod voluit ſpecula. tit. de ſtat. mona. num. 39.

7 Decimotertiò quæro quid ſit quando eſſet detruſus in monaſterium propter delictum aliquòd commiſſum; & hoc caſu monaſterium habebit tertiam partem, filij verò duas; ita in muliere loquitur tex. in authen. ut nulli iudicum .§. ſi uerò pręductum tempus per quem tex. id voluit Napod in conſuet. ſi moriatur num. 8. & per authen. ſed hodie c. de adul. voluit Bart. hic num. 26.

Sed iure canonico contrarium ſeruatur, nam omnia filijs relinquuntur, præterquam tantùm quod poſsit ſufficere pro alimentis intruſæ arbitrio boni viri, & hoc ſingulare dictum Archidiaconi legi-

legiſtis incognitum in cap. ſi quis repuerit 27. quæſt. 1. per tex. in cap. de lapſis 16. quæſt. 6. exclamat Roman. in .l. Lutius Titius n. 20.ff. ſoluto Matri.

SVMMARIVM EX CAP. X.

1 *OBlati diuerſis nominibus nuncupantur.*
2 *Conuerſio pluribus modis fit.*
3 *Oblati, & conuerſi qualiter differant.*
4 *Oblati alij ſunt Eccleſiæ ſecularis, alij Eccleſię regularis.*
5 *Oblati monaſterijs, propriè religioſi dicuntur, quod negatur.*
6 *Oblatus vxorem ducere poteſt.*
7 *Vxoratus poteſt ſe, & ſua Eccleſiæ offerre,*
8 *Oblatus per profeſſionem monachis æquiparatur, & ſua omnia in monaſterium conferuntur.*
9 *Oblatio pluribus modis fit.*
10 *Per oblationem bona transferuntur in monaſterium eo pacto, ac per profeſſionem.*
11 *Donatio omnium bonorum Eccleſiæ facta tenet.*
12 *Donatio omnium bonorum fratri facta tenet.*
13 *Pactum de ſuccedendo inter viuos, quod alias non tenet, ualidum eſt quando cum Eccleſia eſt factum.*
14 *Bona futura non veniunt in ſimplici dedicatione.*
15 *Oblati gaudent priuilegijs religionum.*
16 *Oblati gaudent priuilegio cap. ſi quis ſuadente.*
17 *Conuerſi etiam profeſſi non habent uocem in capitulo.*
18 *Conuerſus non ſuccedit in feudo.*
19 *Oblati non gaudent priuilegio clericali, ſi in proprijs domibus habitant, uxores retinent, & aliquam partem monaſterio dedicant.*
20 *Secus ſi omnia monaſterio dedicaſſent, & cum habitu religioſo uxores retinent.*
21 *Requiritur etiam ut intra monaſterium habitet ſecundum Afflictum et Nigrum, quos reprobamus.*
22 *Oblati qui uſumfructum, uel partes bonorum retinent, non gaudent immunitatibus collectarum.*
23 *Eccleſia tenetur ad ſolutionem collectarum impoſitarum rebus oblati, quando eſt in fraudem oblatio facta.*
24 *Eccleſia tenetur ad reſtitutionem bonorum, quando in fraudem creditorum donata eſſent.*

25 *Oblatus non poteſt recedere à monaſterio cui ſe obtulit, cuius contrarium tenemus.*

26 *Oblatio facta monaſterio reuocatur per ſuperuenientiam liberorum*

27 *Oblatus recedere poteſt in caſu quo matrimonium contrahere vellet.*

CAPVT X.

DECIMOQVARTO principaliter quæro an oblati omnia ſua in monaſterium transferãt. In quo articulo cũ doctores nimium confuſè loquantur, conuerſos, & oblatos confundentes, præmitto plures terminos.

1 Et primò diuerſa eſſe nomina huiuſmodi oblatorum; nam quandoq; dicuntur Deo deuoti cap. duo ſunt 12. quæſt. 1. quandoq; cõfratres cap. cum & plantare. §. de cõfratribus & cap. vt priuilegia. de priuileg. interdum oblati d. cap. vt priuilegia, interdum de familia Eccleſiæ arg. cap. cum olim el 2. de priuileg. aliquando perpetuo oblati cap. per exemptionem eod. tit. lib. 6. Sępenumero vocantur donati, & oblati Clemen. religioſi de deci. apud aliquos conuerſi profeſsi cap. vt lex. 27. quæſt. 1. Hæc omnia poſuit Calderi. conſ. vltimo de regulari. qui addit hos per talem dationem non cenſeri renuntiaſſe propriæ voluntati, nec eſſe prohibitos matrimonium contrahere.

2 Secundò conuerſionem quatuor modis fieri, & primo ab infidelitate ad fidem catholicam, ſecundò à peccato ad ſtatum gratiæ, tertio à ſeculo ad religionem, quartò ſi à ſeculo ex deuotione nulla facta profeſsione ad religionem conuertuntur, ſecundum Auguſti. Bero. in cap. in præſentia num. 48. de probatio.

3 Tertiò propriè loquendo inter ſe differre oblatos & conuerſos. Nam oblati dicuntur qui ſe & ſua monaſterio dedicant nulla facta profeſsione, vel in proprio ſeculari habitu, vel alio religionis cui ſe offerunt, colore ſaltim, vt aſſumant quendam modum viuendi. Conuerſi verò qui per profeſsionem ad dominum conuertuntur, habitum mutant, & ſunt veri religioſi. Hæc omnia colliguntur ex c. vt priuilegia de priuilegijs vbi Inno. num. 1. ver. habitu num. 2. Ioan. And. num. 9. Ant. num. 13. Abb. & alij communiter per illum tex. idem Abb. in cap. tuis 1. nata. de teſti. Card. in Clemen. religioſi num. 3. de deci. Dec. cap. in præſentia num. 23. Feli. num. 4. & Be-

& Berous num. 56. eod. loco, Areti. in .l.cum hæredes.§. fin. nu. 13. .ff. de acquir. poſſeſsio. Boerius deciſ. 20. num. 5. & de oblato Mandotius in additio ad Lap. alleg. 129. verb. oblatam, Silueſ. in ſum. ver. oblatio. & hi conuerſi in eo differunt ab alijs monachis, quoniam iſti ſunt illiterati, illi uerò literati vt docet And. in c.1.de mili. vaſs. qui ar.bell. depoſ.& c. 1.de benef. Fem. Illi aſcendunt ad ordines ſacros, iſti verò non poſſunt, & hoc dicit Card. in d. Clemen. & Feli. in d.cap. in pręſentia. Item adde quòd iſti ſunt adſcripti ſeruitijs aliorum religioſorum, quod & ipſi non faciunt niſi humilitatis cauſa, & in certis rebus: imo iſti non poſſunt aſcendere ad prælationem monaſteriorũ, quod illis eſt permiſſum, præterquã in ſanctiſsima religione ſancti Franciſci.

4 Quartò eſt ſciendum nonnullos ſe cum bonis ſuis offerre Eccleſiæ ſeculari, aliquos verò Eccleſiæ regulari, & conuerſos Eccleſiæ ſecularis eſſe propriè religioſos vt voluit hic Gloſ. cui aduerſantur Pet. Bart. nu. 12. Bal. num. 24. & alij communiter, quia vt inquit Bart. per profeſsionem quam fecit in manibus ſecularis, non efficitur religioſus ſecundum Innocentium in cap. porrectum

5 de regulari. † Eos verò qui monaſterio ſe cum ſuis offerunt, proprios eſſe religioſos docuerunt Gloſ. Archidia. Bellam. & alij in cap. vt lex. continentiæ 27. quæſt. 1. Dicunt enim ratione loci & habitus præſumi religioſos. Lapus tamen in ſolemni. alleg. ſua 129. tenuit conuerſam illam eſſe verè profeſſam, quæ tamen habebat virum, & bona ad monaſterium ſpectare, quod expreſſe conuincitur ex dictis per Inno. & alios in d. cap. vt priuilegia de priuileg. & ex dictis in ſecundo præmiſſo. Cùm enim non obligetur niſi per profeſsionem, & hæc debeat eſſe ſolemnis, non poſſumus eos verè religioſos nuncupare, niſi iuxta diſtinctionem tantùm quam ſupra in tertio pręmiſſo conſtituimus. Et ex hoc voluerunt Inno. Hoſt. Ioan. And. & cæteri in d. cap. vt priuilegia, Calderi. &

6 Cardin. loco cita. † poſſe oblatum vxorem ducere, & expreſsius

7 Hoſt. in ſum. de regularibus verſ. quid de ruſticis nu. 3. voluit † poſſe vxoratos offerre ſe, & ſua monaſterijs.

Ex quibus facilimè haberi poteſt huius quæſtionis deciſio, & intellectus eorum, quæ paſsim ſcribentes dicunt in hac authen. & in d. cap. vt lex. continentię, vbi confuſè quidem, & nonnulli extra

8 ſenſum verum loquuntur. Dico ergo † huiuſmodi oblatum, qui per profeſsionem ſe dedicat, omnino monachis ęquiparari, & propterea ſe & omnia ſua monaſterio quod ingreditur applicare

care, & ſic de iſto intelligenda eſſe quæ dicuntur inteſtabilem eſſe & proprium retinere non poſſe, vt colligitur ex dictis per doctores in d. cap. vt lex continentiæ & Calderi. d. conſ. vlt. voluit Bal. hic nu. 24. Ab. in cap. quòd à te de cleri. coniug. Bero. in cap. in præſentia nu. 49. Eum verò qui Eccleſiæ ſeculari vel regulari, & expreſsè in illam contulit ſe & bona ſua, illa omnia dedicare apertiſsimi iuris eſt, quod voluerunt Inno. Hoſt. & cæteri ſcribentes in d. cap. vt priuilegia de priuileg. & vna voce ſcribentes omnes in cap. in præſentia de probatio. & quòd dicunt Bart. Bal. Paul. Caſt. & alij in hac authen. diſtinguentes inter Eccleſiam ſecularem & regularem, hoc pacto eſt intelligendum, vt locum habeat circa totalem abdicationem ſui, & bonorum ſuorum: quod in conuerſo per profeſsionem concędimus, & ità intelligemus Gloſ. hic. In hoc tamen oblato, qui extra profeſsionem ſe dedicauit, admittimus proprium, vxorem, & teſtamenti factionem. Quòd vt clarius liqueat, ſubdam notabilem diſtinctionem Abb. in conſ. 102. vol. 2.
9 quem ſequitur Boerius decis. 20. nu. 5. vbi dicit † huiuſmodi oblationem tripliciter fieri; nam aut offert ſe ſine ſuis, aut ſua ſine ſe, aut ſe & ſua: & in his duobus caſibus ſubdiſtinguitur, nam aut offert ſua omnia præſentia, aut pręſentia & futura, aut ſimpliciter, aut partem bonorum, aut vſumfructum ſibi retinet, & proprietatem dedicat; & omnibus his caſibus transfert in monaſterium quę dedicat, & dicitur oblatus, pro vt expreſsè docuit Inno. quem ſequuntur inibi canoniſtæ in d. cap. vt priuilegia. Et propterea bene loquuti fuerunt Imol. n. 4. Feli. in d. cap. in præſentia
10 nu. 4. dicentes † hunc eſſe alium modum per quem bona transferuntur, eo pacto ac ſi fieret monachus. Quod intellige quando in pleniori forma & irreuocabiliter ſe obtulerunt ſecundum Abbatem in d. cap. vt priuilegia primo nota. de priuileg. & Calderi. conſ. vltimo Dec. in d. cap. in pręſentia nu. 21. Et quando hic offert omnia bona ſua, pręſentia & futura, iura & actiones, nihil illi remanet, ita quòd omnia in monaſterium transfert; & hæc latè proſequitur Maria: Socci. in tracta. oblationum libello 8. per totum, & probatur hoc in cap. regni priuilegia ſub tit. de oblationibus, & poſt Socci. conſ. 61. col. 4. verſ. eius quartam, vt voluit Io. Anto. de Nigris: in d. cap. Regni priuilegia nu. 24.

11 Valet ergo huiuſmodi donatio † etiam ſi omnium bonorum donatio fuerit, quæ iure ciuili improbatur, nam facta eſt Eccleſiæ prout voluerunt, Bart. in. l. fin. nu. 13. infra. de pac. Bal. in d. cap.

in præ-

in præſentia nu.36. communem hanc Bart. opinionem dicit inibi Dec. nu. 26. poſt Ab in d. cap. & conſ. 102. lib. 2. & alios quos allegat. Idem approbat Vinc. de Franchis deciſ. 162. nu. 2. Affli. in cap. de feu. dat. in vic. leg. commiſſor. num. 13. Couar. rubri. de teſtam. parte 2. num. 6. quicquid in contrarium voluerunt Angel. conſ. 179. col. 9. Anchara. & alij per eum adducti, qui latè poſt Bal. diſputant. Verùm Angelus parum fauens eccleſiæ, cui fauendum eſt cap. 2. de dolo & contu. & l. ſunt perſonæ de relig. & ſump.
12 fun. in d. conſilio concludit † validam eſſe donationem factam fratri etiam ſi ſit omnium bonorum. Et hac ratione tolluntur ea quæ dicuntur, quòd cum eccleſia ſit cultrix iuſtitiæ, non debet velle quæ contra bonos mores ſunt. Atq; hinc voluit Affli. poſt Bal. in cap.
13 fin. cap. de pactis, † pactum de ſuccedendo inter viuos contractum, quod reijcitur tãquã inducens votum captãdę mortis, valere quando factum eſt ad pias cauſas, hoc tenet ipſe in d. cap. 1. de feu. dat. in vic. leg. com. nu. 10.

14 Illud tamen animaduertit Abbas d. conſ. 102. † quòd nõ veniunt bona futura in ſimplici dedicatione quod voluit Bart. hic nu. 12.
15 Tenet ergo hec dedicatio, & nihilominus † gaudent hi oblati priuilegijs religionis, vt notatur in d. cap. vt priuilegia.

Hinc eſt quòd ſecundum Hoſt. in ſum. de regul. verſ. quid de ru-
16 ſticis num. 3. & Laurentium in clemen. religioſi de decimis † gaudent beneficio Canonis ſi quis ſuadente 17. quæſt. 4. per tex. in cap. non dubium de ſenten. ex com. quod Cardi. in d. clem. intelligit in clericis vel monachis tantùm. Verùm ego per ſupradicta amplio ad conuerſos profeſſos, & ad illos qui ſe totaliter eccleſiæ dedicarunt, vt videtur velle Silueſter in ſum. ver. eccleſia 1. num. 6.
17 verſ. tertium & Gloſ. in d. cap. non dubium. † Quicquid tamen ſit non habent vocem in capitulo, etiam conuerſi profeſsi, quod firmauit Ludou. Roman. ſing. 659. fuit à me quæſitum, hinc etiam
18 voluit Affli. in cap. 1. §. ex hoc illud de benef. fem. nu. 4. † conuerſum non ſuccedere in feudo, de quo latius infra dicemus, quod ſequitur Curt. tracta. feu. 3. par. nu. 18. Quod tamen diximus de
19 priuilegio clericali eis competenti, † fallit in illis oblatis, qui in proprijs domibus habitantes, vxores retinent, & aliquam tantùm partem in monaſterium tranſtulerunt; etenim ſecularibus legibus debent eſſe aſtricti, tam in ciuilibus, quàm in criminalibus cauſis, prout peculiari lege ſancitum eſt in hoc regno in cap. pri-
20 uilegia ſub tit. de oblationibus, † ſecus verò ſi omnia in monaſterium

ſterium tranſtuliſſent, & cum habitu religioſo vxores retinent, vt voluit ibi Io. Ant. de Nigris num. 16. qui infert ex decis. cappellæ Toloſan. quæſt. 8. laicum qui ſe & ſua eccleſiæ obtulit non mutato habitu, non poſſe petere remiſsionem ad Iudicem eccleſiaſticum, quod limitat ipſe poſt Affli. in conſtitu. Regni ſtatuimus la 2. col. 6. in quarta quæſt. gaudere huiuſmodi oblatum clericalibus priuilegijs, etiam ſi aliquid ſibi retinuit, dummodo habitu regu-
21 lari indutus † intra ſepta monaſterij habitet, quod vtrunq; non requiritur ſecundum d. cap. ſed ſufficit vt dixi, habitus regularis, & omnium bonorum abdicatio, immo pro alimentis retinere aliquid poteſt.

Atq; ex illo capite non dubium de ſenten. excom. ſumpta eſt
22 practica quæ in Regia Cam. huius Regni ſeruatur, per quam † nõ tractantur immunes oblati à collectis & alijs functionibus pro capite, & pro rebus quando vſumfructum ſibi retinuerunt, vel partem bonorum, quod expreſsè docet Anto. Butr. in cap. in præſentia in fine & Io. Anto. de Nigris in d. cap. num. 19. & propterea pa
23 ri ratione infertur † Eccleſiam teneri ad ſoluendas collectas, quæ rebus iſtius oblati ſunt impoſitæ ante translationem, quando videtur in fraudem facta, vt voluit Abb. in d. conſ. 103. num. 2. cir-
24 ca finem, dum etiam ibi voluit † eccleſiam teneri ad reſtitutionem bonorum, quando eſſent in fraudem creditorum translata. Et hæc ratio eſt quæ in d. cap. per expoſitores affertur.

Ex illis quæ ſupra firmauimus, oblatum ſcilicet eſſe etiam illum qui habet vxorem, & qui pòſt eã ducit, quod approbat etiam poſt Socci. conſ. 61. in præſenti conſultatione col. 4. verſ. circa quartam primo volum. Io. Ant. de Nigris in cap. regni priuilegia
25 num. 25. infertur, † an hic recedere poſsit à monaſterio cui ſe obtulerat; quod negare videtur Gloſ. quam ſequuntur ibi communiter ſcriben. in d. cap. vt lex. continentiæ, & Auguſti. Berous poſt Abbatem in d. cap. in præſentia num. 54. qui voluerunt eos vt ſeruos aſcriptitios haberi, & propterea] nec ad aliã religionem poſſe trãſire. Id tamen conſtanter reprehendimus ex dictis in ver. ingreſsi, dum egimus de tranſitu ad arctiorem, & impugnant optimis rationibus Feli. in d. cap. in præſentia num. 4. in fine. Et quòd ille qui in eccleſiam ſecularem bona tranſtulit poſsit in aliam trãſferre, affirmauit Couar. in cap. 1. de teſta. num. 19. & reprobat quod diximus ſeruos eſſe Berous in d. cap. in præſentia num. 53. qui nec tamen voluit poſſe recedere ex quauis cauſa, cuius contrarium

trarium ex iam ſupradictis affirmamus, & ex illis quæ voluerunt Inno. & alij in d. cap. vt lex. dum vxorem ducere poſſe nos docuerunt.

26 Ex quo infertur ſecundò hanc † oblationem reuocari poſſe, ſaltim per ſuperuenientiam liberorum; quod in donatione facta eccleſiæ tenuit Romanus, ſaltem quòad legitimam in Authen. ſimiliter num. 25. cap. ad leg. falcid. & eſt ratio, nam filij non ſunt exhęredandi, hi enim debent alium quęrere, quam Auguſtinum c. quicumq; lo. 2. 17. quæſt. 4. & hoc animaduertunt Hoſt. & Io. And. in fin. cap. quòd. à te de cleri. coniug. per quem tex. communiter ibi Inno. in ver. ſine contradictione, Hoſt. in fine Io. And. n. 7. Anto. num. 9. Boich. num. 4. & Ab. in fine & Feli. in d. cap. in præſentia voluerunt reuocare poſſe bona quæ in eccleſiam tranſtulerat. Quorum tamen maior pars conſiderat ex benignitate potius, quàm de rigore recuperare, quod Feli. dicit non habere locum in perpetuo oblatis. Item ſecundò ſi erat diues, vt per canoniſtas d. loco per tex. in cap. ſunt qui opes 17. quæſt. 4.

Regulariter tamen non recuperat bona oblata, & præſertim quando expreſsè dedicauit, vt docet Anto. num 66. in d. cap. in præſentia, vbi omnes limitant, quando ex vi pacti appoſiti repeteret.

Eſt tamen circa prædicta aduertendum † in caſu tantùm matrimonij permiſſum eſſe recedere, ſecus ſi ad ſeculum vellet redire; quod perpendunt ſcribentes in d. cap. quòd à te, & ita optimè loquutus fuit Berous in d. cap. in præſentia num. 54. dum affirmauit non poſſe eum liberè à monaſterio recedere.

SVMMARIVM EX CAP. XI.

1 *Ingreſſu monaſterij vitiato an vitietur bonorum dedicatio latiſſimè diſputatur.*

2 *Ingrediens monaſterium in caſu quo bona tacitè traſferuntur, ſi vitietur ingreſſus illa recuperat.*

3 *Ingreſſus monaſterium ignorans impedimentum profeſſionis, recuperat bona omnia vitiato ingreſſu.*

4 *Maritus monachus ab vxore reuocatus, etiam ſi ſit profeſſus recuperat bona ſua.*

5 *Ingrediens monaſterium, ſi ſciebat ingreſſum non tenere, & ſe cum bonis ſuis monaſterio dedicat; vitiato ingreſſu recuperat bona ſecundum ali-*

 quos

quos ſed alij contra num. 7. nos primam ſequimur opi. num. 10. & *nouam conſtituimus num.* 12.

6 *Donatio monaſterio facta, cauſa profeſſionis, videtur æquiparari donationi cauſa mortis.*

8 *Ingreßu vitiato propter vitium perſonæ cohærens, bona translata recuperantur.*

9 *Egreſſus à monaſterio culpa ſua bona non recuperat.*

11 *Polidorus Conſtantini doctor acutiſſimus laudatur.*

12 *Maritus ab vxore reuocatus qui ſciebat ingreſſum non tenere, bona recuperat durante vita ſi liberos non habeat, & eo mortuo ad monaſterium reuertuntur.*

13 *Minor* 14. *annis ſi profeßus fuit, bona recuperat reuocato ingreßu, quod fuit nullum.*

14 *Profeſſione dolo vitiata irritatur bonorum dedicatio.*

15 *Profeſſio dolo facta tenet cum bonorum dedicatione, licet alij contra, quod verius arbitramur circa bona.*

16 *Dolus in ſpiritualibus non vitiat, ſecus in temporalibus.*

17 *Bonorum dedicatio per profeſſionem, ſapit contractum bonæ fidei.*

18 *Contractus bonæ fidei non vitiatur, in eo quod eſt contra doloſum, ſecus quando lex reſiſteret.*

19 *Dolo inductus ad profeſſionem in dedicatione perſonæ, cum Deo contrahit: at in dedicatione bonorum, cum monachis contrahere dicitur.*

20 *Dolus totius monaſterij debet interuenire in ingreßu, vt bona dedicata reuocentur.*

21 *Abbas in iure quærendo monaſterio præiudicare poteſt.*

22 *Pactum initum cum monacho in venditione rei, tenetur monaſterium ſeruare.*

23 *Reuocatio bonorum propter dolum in profeſſione adhibitum, eo caſu procedit, quando dolus ad hunc finem eſt adhibitus.*

CAPVT

CAPVT VNDECIMVM.

DECIMOQVINTO quæro quid ſi maritus ab vxore reuocatur, an bona iam dedicata ſint reſtituenda, vel apud monaſterium remanere habeant. Et quia ex huius quæſtionis deciſione plurium aliarum pendet deciſio; ideo alios doctores ſequendo
1 generaliter videamus, † numquid vitiato ingreſſu bona reuocentur. In qua vt ordinatè & diſtinctim procedatur, tres cõſtituo caſus principales, quos ex intricatis doctorum dictis collegi. Sed priuſquam vlterius procedatur, animaduertendum eſt, nos loqui in eo, qui profeſsionem emiſerat ſolemnem, & aliqua ex cauſa, eius ingreſſus irritatur. Nam de eo qui ante profeſsionem egreditur, nulla eſt difficulas; omnia enim bona recuperat vt in cap. beneficium de regul. in 6.

2 Primus igitur caſus eſt quãdo bona tacitè per ipſum ingreſſum ſunt tranſlata in monaſterium, iuxta terminos huius Authen. & hoc caſu ſiue ingrediens ſciuerit, ſiue ignorauerit ingreſſum non tenere, ſemper bona recuperat, vt communiter tradunt hic ſcribentes omnes & in cap. in præſentia, & in cap. cauſam de probatio. & in cap. quòd à te de cle.con. quia cùm expreſſum non teneat, nec tacitum ſubſiſtit .l. Item .§. qui habet hauſtum .ff. de ſer. ruſt. præd. facit .l. ſi legibus infra de epiſ. Aud. & .l. fin. infra de ſponſ. Habet enim dedicatio iſta bonorum in ſe tacitam conditionem annexam, ſi monachus in monaſterio perſeueret ad inſtar dotis. l. vnica .§. cum autem cap. de rei vxo. actio. & latè per Ant. de Butr. in d. cap. quòd à te, Sali. in .l. cum qui duas num. 5. infra de adult. qui idem voluit quando expreſsè; ea tamen diſtinctione adhibita, vt ſi dicat me cum bonis meis, illa repetat; ſin autem me & mea, quia principaliter veniunt bona, eſt dubium, & videtur inclinare vt non repetat.

3 Secundus eſt caſus quando ingrediens neſciebat impedimẽtum, ſeu credebat vxorem ſuam mortuam, & expreſsè dedicauit ſe, &
4 bona ſua monaſterio: † poſtea verò vxor eum repetit, cùm hoc facere poſsit cap. agathoſa x x v i i. quæſt. 2. & latè diximus in ver. ingreſsi. Et hoc caſu communiter hic, & in locis prædictis tenent

omnes doct. omnia bona per eum recuperari, & vltra ſuperius allegata adducunt.l. ſi pater & .l. nec apud, infra de hered. inſt. vbi ſi quis diſponat in aliquem credens eum eſſe filium, vel fratrem qui re vera non erat, non valet diſpoſitio.

5 Tertius & vltimus eſt caſus quando ingrediens ſciebat ingreſſum non tenere, & tamen effectus eſt monachus, ſe & bona ſua monaſterio expreſsè dedicando; & in hoc caſu quia magis dubius eſt, duæ ſunt doctorum opiniones.

Prima eſt quòd bona iſta per monachum ad ſeculum redeuntem recuperentur: quam probarunt Io. And. in add. ad ſpec. de ſtat. 1
mon. quæſt. 43. num. 49. & Bal. num. 23. Iaſ. num. 43. & Dec. 24. in hac authen. & in cap. cauſam matrimonij de probat num. 23. prout in dictis locis Fran. Aretin. idem ſequitur, And. Sicul. conſ. 3. vol. 1. Mar. ſimil. & Io. And. in d. cap. agatoſa Calderi. conſ. 27. de regularibus.

6 Mouentur iſti ex pluribus medijs, & primò hac ratione, ingreſſus monaſterium habetur pro mortuo .l. Deo nobis infra tit. 1. & ideo ſicut donans cauſa mortis, non ſequuta morte donationem poteſt reuocare .l. non omnis ſi cert. pet. & in tit. de donat. cauſa 2
mortis per totum, ſic ergo reuocabitur hoc caſu donatio iſta monaſterio facta cauſa mortis mũdanæ, propter cauſam nõ ſequutam, & ſic propter regreſſum à monaſterio.

Huic rationi reſpondetur, negando hanc diſpoſitionem poſſe comparari donationi cauſa mortis, etiam mundanę. Nam cùm iſte ſciuerit ingreſſum non tenere, non poteſt dici quòd cogitauerit de morte iſta: & ideo hæc diſpoſitio magis cenſenda eſſet donatio inter viuos, quæ reuocari non poteſt, quàm donatio cauſa mortis, in qua de neceſsitate requiritur quòd ſit facta mentio mortis, & ſit collata tempore mortis; tradunt Gloſ. & doct. in .l. apud celſum. §. Iulianus .ff. de doli mali excep. & in .l. quæ dotis .ff. ſolut. matr. ſed hæc in caſu noſtro concurrere non poterat ſtante ſententia impedimenti merito.

Secundò mouentur per .l. fin. ff. de cond. ſin. cauſ. vbi datum ob cauſam impoſsibilem de iure, cauſa nõ ſequuta de facto, repetitur condictione ſine cauſa. 3

Huic textui poteſt reſponderi, quòd ideo pecunia in dotem data, vt mulier nuberet auunculo, quòd erat impoſsibile de iure, re- 4
petitur matrimonio nõ ſęquuto de facto: quia expreſsè erat dictũ, ſed in caſu noſtro nihil erat dictum quòd bona remanerent mona-

ſterio

ſterio, ſi ibi monachus perſeueraret. Nam hoc caſu, tanquam conditione non ſequuta vtiq; ea recuperaret, cùm nos loquamur quãdo ſimpliciter & expreſsè dedicauit ſe & ſua bona monaſt. ergo.

Tertiò mouentur ex regula quòd taciti & expreſsi eadem eſt virtus d. §. qui habet hauſtum, ſicut ergo quando quis ſciens ingreſſum non tenere, tacitè bona in monaſterium tranſtulit, poteſt ea reuocare vitiato ingreſſu, vt ſupra concluſum eſt: ita etiam debet poſſe reuocare quando expreſsè bona dedicauit.

Huic argumento reſpondetur quòd regula iſta non procedit, quando mentio expreſsè fieret alio modo quàm tacitè Ineſt. per Not. in .l. ſi ſponſus .§. generaliter .ff. de donat. inter vir. & vx. ſed hic expreſſum id eſt, dedicatio bonorum expreſſa alio modo exprimitur quàm tacitè Ineſt. in ipſo ingreſſu, nam exprimitur principaliter, & de per ſe, & ideo ſuccedit alia regula quòd vitiato vno ex principalibus non vitiatur aliud æquè principale doct. in dicto .§. generaliter. Quando autem fit dedicatio tacita virtute ingreſſus, tunc bona ipſa non veniunt dedicata per ſe & principaliter, ſed acceſſoriè, & in conſequentiam ingreſſus, & ideo reuocantur reuocato ingreſſu vt ſupra concluſum eſt.

Quartò adducunt c. ſi quis rapuerit XXVII. quæſt. I. & cap. de lapſis XVI. quæſt. 6. vbi ſtatuitur quòd clerici ſeu monachi lapſi in crimina, detrudantur in alijs monaſterijs ad pęnitentiam peragendam & bona ſua eiſdem reſtituantur.

His & ſimilibus iuribus facilimè reſpondetur: nam prædicti non exeunt monaſterium vt fiant ſeculares, ſed vt pertrudantur in alijs monaſterijs ad agendam pœnitentiam; & pro eorum ſubuentione ne ſint alijs monaſterijs oneroſi conceduntur eorum bona, quoad vſumfructum tantum, vt ibi apparet, & optimè in d. cap. de lapſis declarat gloſa; & nos de hoc latè egimus ſupra in quæſt. de tranſitu de vna religione ad aliam.

Vel reſpondetur ſecundum Hoſt. in d. cap. quòd à te, quòd ibi de licentia & permiſsione ſuorum ſuperiorum exierunt de monaſterio, merito.

Quintò pro hac opinione facit cap. quòd à te de cle. con. vbi dicitur quòd clerici intra ſubdiaconatus ordinem conſtituti, qui vitio carnis deuicti, vxores accipiunt, priuantur beneficijs, verùm eiſdem reſtituuntur omnia bona quæ in eccleſiam contulerant.

Huic tex. & ſimilibus reſpondent Hoſt. & alij in d. cap. quòd à te, quòd ideo clericus recuperat ibi bona, quia tacitè & non expreſsè

preſsè erant in eccleſiam collata, quo caſu indiſtinctè fit recuperatio vt ſupra fuit concluſum.

Verùm hęc reſponſio non poteſt ſubſiſtere vt Io. And. & Abb. in d. cap. quòd à te animaduertunt; quia nullibi reperitur quòd clericus per ingreſſum eccleſiæ ſecularis dedicet tacitè, & tranſmittat bona ſua in eccleſiam quam ingreditur.

Et ideo melius reſpondetur quòd ibi tex. loquitur in clerico ſeculari qui eſt capax retentionis bonorum, & qui in eccleſia nunquam poteſt dici quod faciat profeſsionem. Nos autem loquimur in monacho dedicante expreſsè ſe & ſua bona monaſterio.

Vel reſponderi poteſt quòd in dicto cap. bona non erant donata, ſeu dedicata, nec tacitè nec expreſsè eccleſię: ſed tantum dicitur ea ibi contuliſſe ad ſui commodum vt ibi expreſsè patet ex tex. in fine.

Sextum eorum fundamentum eſt quòd vitiato principali, vitiatur etiam acceſſorium .l. cum principalis & cap. acceſſorium de reg. iur. ſed hoc caſu vitiatur ingreſſus, qui eſt principale; ergo etiam vitiari debet dedicatio bonorum, quæ eſt acceſſorium.

Huic rationi reſpondetur, quòd doct. tenentes contrariam opinionem hic & in d. cap. cauſam, dicunt, quòd tunc vitiato principali, vitiatur etiã acceſſorium, quando ſumus in inſeparabilibus; & ſic quando acceſſorium non poteſt eſſe ſine principali, vt latè tradunt doct. in d. l. cum principalis, & in d. cap. acceſſorium: ſed hic ſumus in ſeparabilibus, cùm nulla lege quis prohibeatur donare monaſterio abſq; eo quod fiat monachus, ergo &c.

Septima pro eorum opinione ratio eſt, qua mouetur Aret. & eſt ſi donatio iſta valeret, ſeu non reuocatur, reuocato ingreſſu concurrerent duo ſpecialia, quod prohibetur in iure. Primùm quòd dominium bonorum ingreſſu acquireretur ſine traditione contra .l. traditionibus .ff. de acquir rer. dom. cùm vt ſupra concluſum ſit ex ſola dedicatione transferri bonorum dominium atq; poſſeſſionem; ſecundum quòd traditio ex falſa cauſa donationem induceret, contra .l. 1. .C. de dotis prom.

Huic rationi reſpondet hic Dec. & in d. cap. cauſam, quòd non ſolum hoc caſu non concurrunt duo ſpecialia, imo nullum concurrit ſpeciale. Nam quæſtio noſtra eſt ſuper bonis iam traditis & translatis in monaſterium vt clarè Bart. hic declarat, & alij doct. & quia etiam non eſt ſpeciale, vel contra ius quod transferatur dominium ſine traditione, quando perſona in poteſtatem alterius

tranſit

tranſit .l. ſi adoptauero .ff. de præca. Item non eſt verum quòd traditio hoc caſu fuerit facta ex falſa cauſa, quia ex quo ſciebat ingreſſum non tenere, non videtur facta traditio reſpectu ingreſſus, ſed abſolutè quia donare voluit. ergo.

Octauo adducunt hanc rationem: in donatione requiritur vtriuſq; conſenſus .l. ſi ergo vbi doct. ff. ſi cert. pet. latè Bart. & doct. in .l. 1. ff. de donat. ſed ſi nos diceremus quòd ex eo quod ingrediens ſciens impedimentum transferendo bona in monaſterium propter ipſam ſcientiam, ea videretur donare: neceſſe etiam eſſet vt ipſe Abbas ſciret idem impedimentum, propter quod donatiò reſultat, aliàs propter diſſenſum talis donatio impediretur vt not. in dictis legibus; ſed ipſe Abbas ſi ſciret eum vxoratum, vel aliud tale impedimentum, conſentire non potuiſſet cap. ſi quis coniugatus x x v i i. quæſt. 2. ergo.

Huic rationi reſpondetur hic per Iaſonem & alios, quòd donatio iſta non fit Abbati, ſed Deo cuius nomine fit receptio in monaſterium not. Gloſ. infra in .l. illud, & ideo ſola ſcientia Dei ſufficit. Quæ reſponſio confirmatur ex eorum ſententia, qui tradiderunt donationem factam eccleſię validam eſſe nullo acceptante; quos adducit Tiraquel. de priuileg. piæ cauſę priuil. 115. ſed admiſſa contraria ſententia quòd non quæratur pię cauſę abſq; acceptatione, quam ſequuntur quam plures à Tiraquello adducti, reſponderi poteſt, per huiuſmodi donationem, quæſitam eſſe obligationem, & actionem Deo ex dedicatione bonorum, ex qua obligatione datur actio monaſterio, vt not. omnes in cap. ex parte de cenſibus & in can. ſcimus, vbi etiam Glo. 12. quęſt. 1. ideoq; multo magis dabitur monaſterio retentio.

Nono mouetur Iaſ. ex cap. ſi quis incognitus iuncta. Glo. xvij. quæſt. 2. vbi ſtatuitur monachum vxoratum reuocatum ab vxore ad ſeculum, recuperare omnia bona in monaſterium translata, & virtute huius canonis ipſe Iaſon tranſit cum hac opi.

Huic textui reſpondet hic Dec. & in d. cap. cauſam quod canon illud parum aut nihil facit, nam ibi agitur de præiudicio vxoris, & non conſtat monachum ſcire ingreſſum non tenere.

Sed tamen hæc reſponſio non tenet, quia etiam in caſu noſtro agitur de præiudicio vxoris, ſi vir redeat ad ſeculum ſine bonis, & in dubio pręſumitur ſcire habuiſſe vxorem arg. l. quiſquis Cap. de reſcind. vend.

Et ideo reſpondeas ibi in tex. nullam mentionem fieri de vxorato: ſed

to: ſed tantùm de incognitis, qui ſi fuerint monaſterium ingreſsi, debent per triennium permanere in probatione: vt ſi infra dictum terminum comparuerint ſerui vel liberi poſsint à domino repeti, cum omnibus bonis in illud tranſlatis; & ſic ſumus ante profeſsionem factam. Et licet gl. velit etiam hoc extendere ad vxoratum forſan iam profeſſum reuocatum ab vxore, vt recuperet bona: tamen hæc authoritas gloſæ eſt probabilis & non neceſſaria; vt etiam hic aduertit Dec. vltra quod non concluſiuè hoc dicit illa gloſa, ſed dubitatiuè; & ſic apparet quòd hæc opinio nulla nititur vel lege, vel ratione cui reſponderi non poſsit.

Altera verò ſuperiori contraria eſt opinio affirmantium, ingredientem ſi ſciebat ingreſſum non tenere, & dedicauit expreſsè ſe & bona ſua monaſterio, reuocato ingreſſu non poſſe bona ſua recuperare. Et hãc ſequuti sũt hic Petr. de bella pert. Pileus Odoffr. Cinus, Bart. & alij antiqui, & hæc eſt communis vt Iaſon hic affirmat. Hanc etiam opinionẽ ſequuntur omnes Canoniſtę excepto Decio in d. cap. in præſentia in cap. cauſam & in d. cap. quod à te. Sequitur etiam Practicus Papiens: in ver. iure Dom. & Ancharanus in d. cap. acceſſorium.

Mouentur iſti ex pluribus, & primò per .l. cuius per errorem .ff. de reg. iur. per .l. Campanus .ff. de ope. lib. & per .l. ſi ſeruus ſeruum cum gl. §. ſi oliuam cum ſimilibus .ff. ad .l. aquil. l. ſed & ſi .§. fin. ff. ſi quis .C. aut. vbi qui ignoranter ſoluit indebitum, illud repetit: ſi verò ſcienter ſoluit repetere non poteſt, quia donare videtur. Sic in propoſito iſte dedicando expreſsè bona ſua monaſterio, videtur ea donare, poſtquam ſciebat bona ſua non venire in conſequentiam ſui ingreſſus, quia illum non tenere ſibi notum erat.

Sed reſponderi poteſt vt hic per Dec. & in d. cap. cauſam quod in dictis iuribus ex eo preſumitur donatio, quia non poteſt capi alia cõiectura. Verùm vbi poteſt capi aliqua coniectura, licet minima, tunc nunquam præſumitur donatio, ſed potius error, vt latè declarat Dec. in d. l. cuius per errorem; ſed hic poteſt capi alia coniectura, nam ſciens ingreſſum non tenere, non videtur habere animum donandi, ſed extrinſecus vult religioſus apparere, ergo.

Vel poteſt dici vltra Decium quod iſte non dedicauit ſua bona eo caſu in quo ſciebat ingreſſum non tenere, ſed in illis caſibus quibus poterat valere, & in quibus coniugatus poteſt fieri monachus

chus videlicet ſi vxor conſentiat, vel hoc caſu ſperabat quòd conſentiret, vel quòd moreretur: ſeu in alijs caſibus quibus coniugatus poteſt ingredi monaſterium iuxta d. cap. Aghatoſa & ſeq. eo maximè quia ſuprà dictum eſt iſtam dedicationem bonorum, ordinariè habere in ſe tacitam conditionem annexam, ſi monachus in monaſterio perſeueret.

Secundò pro eis facit cap. 1. xviii. quæſt. 1. vbi habetur quòd exiens de monaſterio, aſſumptus ad epiſcopatum, bona in monaſterium translata non recuperat.

Huic textui reſpondet Abbas in d. cap. quod à te, quòd ideò non recuperat, quia erant acquiſita induſtria monachi, cùm in monaſterio moraretur.

Sed hæc reſponſio non videtur vera, cùm loquatur non ſolùm in bonis acquiſitis, vt ſuprà: ſed etiam in alijs quibuſcunq; bonis, vt in litera manifeſtè liquet.

Et ideo melius reſpondendo dicas, quòd ideo non recuperat bona, quia voluntariè exit de monaſterio; & bona eius erant iam acquiſita per profeſsionem, quę poſtea non poſſunt reuocari. Nam hęc eſſet ſpecies alienationis rerum eccleſiæ, quæ nullo modo fieri poteſt, niſi mediantibus requiſitis ordinarijs.

Tertiò adducitur hæc ratio; ea opinio eſt æquior quæ eſt ſecurior animæ noſtræ, quæ in dubijs quæſtionibus ſemper amplectenda eſt, cùm animæ hominum quibuſcunq; rebus præferantur infra eod. l. ſancimus cap. præcipimus 12. quæſt. 1. & cap. ſi habes 24. quæſt. 3. & ideo dicebat Aret. quòd ſi bona iſta remanerent monaſterio, hoc proderit animæ ipſius ingreſsi cap. pro obeuntibus 13. quæſt. 2. ergo &c.

Verùm hæc ratio Aret. ab eo adducta ad impugnandum leges & rationes adductas per Bart. ab omnibus reprehenditur vt hic per Dec. quia cùm ſit defectus in cauſa finali, non debent remanere bona in monaſterio contra voluntatem ingreſsi: quia in eleemoſina animus dantis attenditur cap. quieſcamus 42. diſt. & cap. i. grauibus 3. quæſt. 7. & in iudicio cordis conſideranda eſt eleemoſina, vt dicitur in. §. dolendum eſt col. fin. de pœniten. diſtinctio 5.

Quartò mouentur per. §. ſi verò relinquens authen. demon. vbi habetur quòd ſi monachus efficiatur miles, vel ad aliam vitæ figuram trãſeat, tunc bona in monaſterium translata recuperare non poteſt, etiam ſi fiat monachus alterius monaſterij.

Sed huic textui facilime reſpondetur, quia ex eo bona non re-

cuperat, quia per profeſsionem iam erant facta bona Eccleſiæ, quæ nullo pacto, vt ſuprà eſt dictum poſſunt poſtea alienari: & ille monachus non exijt de monaſterio reuocatus ab vxore: ſed culpa, & defectu ſuo; ergo non debet bona recuperare.

Quintò & vltimo mouentur per .l ſi legibus infra de epiſ. And. & per .l.fin. infra deſponſ. vbi habetur quòd arræ datæ ob futurum matrimonium, impedimento detecto repetuntur ab ignorantibus, ſecus verò à ſcientibus impedimentum.

His iuribus dato quod valeat argumentum de matrimonio carnali ad ſpirituale, cùm eorum non ſit facta in iure æquiparatio, per modum regulæ iuxta not. in .l.1.ff.de leg. primò reſpondetur quòd ideo ignorans impedimentum repetit arras, quia per eum non ſtat quin matrimonium ſequatur; ille verò qui habuit ſcientiam, eas perdit, non ſolùm propter ipſam ſcientiam: quia etiam ſi non interueniſſet aliquod impedimentū, propter pœnitentiam perderentur: ſed etiam quia ea eſt conditio ordinaria dationis arrarum, vt non ſequuto contractu perdantur, vel duplicentur, vt not. inſt. de empt. & vend. in prin. Sed in caſu noſtro bona ipſa dedicata non fuerunt tradita nomine arrarum, ſed ſimpliciter, merito ex his illatio non eſt facienda argu. l. papinianus exuli .ff. de minor.

Et ſic apparet quòd vtraq; opinio diſputando defendi & impugnari poteſt; & quęſtio remanet dubia, & animus huc & illuc impellitur, cùm maximè in vtroq; caſu concurrat æquitas & fauor, quia pia eſt cauſa eccleſiæ, & pia cauſa alimentorum.

Ego verò colligendo quæ ſparſim à doctoribus hoc in propoſito ſunt enarrata, ita in hac quæſtione diſtinguerem conſiderando tres caſus.

8 Primus caſus eſt quando ingreſſus ipſe non tenuit ex defectu inhærente ipſi perſonæ, vt quia facta ſit dedicatio à minore vel furioſo; & hoc caſu ſiue tacitè, ſiue expreſsè, ſiue quocunq; alio modo bona ſunt eccleſiæ dedicata, ſemper reuocantur, reuocato ingreſſu propter dictum impedimentum; cùm tam ipſe ingreſſus, quàm dedicatio bonorum ſit nulla, & nullius roboris ex defectu voluntatis per tex. in cap. in præſentia & ibi per doct. de prob. & in titul. de curat. furio. de minori. & de tute. per totum, cùm iſti tales ex hoc defectu non poſsint facere profeſsionem vt ſuprà dictum eſt.

9 Secundus eſt caſus quando quis exijt de monaſterio voluntariè, ſeu culpa & defectu ſui. Et hoc caſu nunquam recuperabit bona

ſua, vt

ſua, vt dicitur in d. §. ſi verò relinquens in d. cap. ſi quis rapuerit & in d. cap. de lapſis & ibi per doct. vt ſupra dictum eſt. Et ideo qui ſine licentia ſuperioris exijt de monaſterio, dicitur fugitiuus cap. Abbates 18. quæſt. 2. Et propterea licet poſtea efficiatur monachus alterius monaſterij, cui dedicauit bona poſtea acquiſita: tamen reuocatus à primo monaſterio, cùm ingreſſus a principio non tenuerit, omnia bona iſta per ipſum quæſita, ad primum monaſterium pertinebunt, vt argumento d. cap. abbatis tradût doct. in d. cap. quod à te, & nos diximus in quæſt. de tranſitu.

10 Tertius & vltimus caſus eſt, ſuper quo videtur controuerſia, quando non ex defectu voluntatis non tenuit ingreſſus, ſed ex alio defectu: vel propter primam profeſsionem iam factam in alio monaſterio, vel ratione impedimenti matrimonij, quia cùm haberet vxorem effectus eſt monachus, ſcienter bona ſua expreſsè in monaſterium dedicando. Et hoc caſu arbitror opinionem contra Bart. & alios antiquos eſſe in iure veriorem, & quòd iſte bona ſua recuperet, ne cogatur rediens ad ſeculum mendicare. Et ratio poteſt eſſe, quia cùm clarum ſit illum qui infra annum, vel ante profeſsionem egreditur à monaſterio, recuperare bona ſua, ſiue ea expreſsè, ſiue tacitè contulerit, vt ſupra dictum eſt, & vxoratus etiam per mille annos non poſsit in monaſterio profeſsionem facere, & profeſsio per eum facta ſit nulla, & nullius momenti, & habeatur pro non facta, ſicut ea quæ fit ex defectu ætatis vel voluntatis, iuxtà Not. in cap. cum ſimus extra de reg. ergo optimè concludendum eſt eum bona recuperare. Et hæc ratio eſt de mente Baldi hic qui omnia ſciuit & nihil penitus ignorauit; & huius ſententiæ fuit,
11 acutiſsimus doctor, & ſcientiarum omnium ornatiſsimus † Polidorus Conſtantini, qui in huius quæſtionis deciſione multùm ſuo ingenio mihi contulit.

Præterea vt ſuprà fuit dictum, nunquam donatio præſumitur in dubio, & vbi poteſt capi alia coiectura, potius error eſt præſumendus quàm donatio; ſed hic vt ſupra eſt dictum, poſſunt capi aliæ præſumptiones, ergo donatio ipſa excluditur, & ſic concluderem ſaluo ſemper iudicio meliori.

12 Remanet tamen decidēdū quid erit in eo qui ſciens ingreſſum nullum, ſua in monaſterium cōtulit. Et in hoc eam conſtituo opinionem æquitati conſonam (vt arbitror) eſtq; vt ipſo reſtituto, bona quoq; reſtituantur. Sed ſi liberos ex matrimonio non ſuſceperit, bona omnia ad monaſterium reuertantur: erit enim iſte tan-

quam vſufructuarius, & conſiderata erit vtraq; pia cauſa, vt ipſi alimenta non negentur, & monaſterium non fraudetur. Quam opinionem corroboro ex eo quòd in fortiori caſu docere videtur Io. And. in reg. actus legitimi de reg. Iur. in 6. vbi diſputat an ſum. Pontif. poſsit diſpenſare vt filius Regis nubat donec filios ſuſceperit, & poſtea ad monaſterium reuertatur; & diſputando ad partes videtur affirmatiuè concludere. Sic ergo in caſu iſto idem poſset determinari, vbi minus inconueniens poteſt conſiderari, & ſic validum erit argumentum à ſimili vt doctores voluere in .l. 1. de offi. eius & in .l. 1. cap. de interdi. & hic poterit ſuadere æquitas ne iſte alimentis priuetur, vel mendicare cogatur.

13 Ex iam deciſa quæſtione, quòd ingreſſu vitiato bonorũ pariter dedicatio vitietur, facilimè reſponderi poteſt minoris 14. annis bona, quæ in monaſterium vnde eſt egreſſus, tranſmiſerat, ipſi fore reſtituenda: quia cùm non valeat expreſſum, tacitum quoq; valere non debet, vt in .l. item in fine .ff. de ſeruitu. ruſti. prædi. ità poſt. gloſ. in ſpecie id firmat Bart. hic num. 32.

Et cùm ſuperius in verbo ingreſsi concluſum ſit, eum tantùm dolum ingreſſum vitiare, qui poterat in conſtantem virum cadere ex doctri. Inno. & aliorum in cap. in præſentia de probatio. & in cap. dudum de conuerſ. coniugatorum, quæro an bona apud monaſterium debeant remanere. Et ex dictis in quæſt. generali, an reſoluto ingreſſu reſoluatur & bonorum dedicatio, poterit altera

14 huius noſtrę quæſtionis pars determinari,† quòd in illum ſcilicet caſum quo perſonæ dedicatio annullatur, bonorum reuocatio cum

15 perſona ſequatur.† Sed altera indeciſa remanet, quæ eſt an cùm ingreſſus teneat, dedicatio pariter bonorum ſubſiſtat. Quod videtur ſentire Petrus Anchara. in d. cap. dudum nu. 11. licet poſteà ſe non firmet. Nam vt inquit ipſe, acceſſoria eſt bonorum dedicatio perſonæ: ſic ergo ſi ingreſſus tenet, & ipſa quoq; tenere debet, cùm eandem naturam debeat acceſſorium ſapere, ex vulg. l. cùm principalis de reg. iur. Item ſi minori qui prohibetur abſq; decreto alienare tot. tit. de reb. eorum permittitur in caſu quo religionem ingreditur, bona illi dedicare, nec poteſt dicere ſe læſum, pro vt ſuprà latè diximus, eadẽ ratione nec debet hoc caſu permitti bonorum reuocatio à monaſterio.

Tertiò obſtat tex. in cap. perlatum 19. quæſt. vltima, vbi ratam habet Greg. ſum. Pontif. oblationẽ perſonæ, & rerum Petronillæ, exhortationibus Agnelli Epiſcopi factam.

Sed contrarium, quòd ingreſſu firmo remanente, bona ſucceſſoribus aſcribantur, quando dolo quis inductus eſt ad religionem, expreſsè deciſum reperio per tex. in cap. conſtituit 20. queſt. 3. quem vnica voce receperunt Archidia. Bellam. & Turrecrem. ibi Inno. num. 4. Anto. But. & Ab. per illum tex. in cap. dudum de conuerſ. coniug. nu. 9. Gloſ. Inno. & Ab. in fine in cap. cum dilectus de his quæ vi metu cau. ſu. Abb. in cap. præterea num. 5. de offi. de leg. & in cap. in præſentia num. 8. de probatio. Specul. in titu. de ſta. moná. in fine Dec. num. 30. & Feli num. 9. & Bero. nu. 103. in d. cap. in præſentia, Bal. in authen. ſi qua mulier num. 33. & poſt illum Dec. hic num. 9. Romanus in .l. 1. §. ſi ſtipulatus de verb. obliga. num. 32. dicens ſe ita reſpondiſſe D. Auditoribus Rotæ, Petrus de Vergnia in Addi. ad Butrig. hic in prin. Lap. alleg. 46. in fin. Io. Baptiſta à Caſtellion. in addi. ad Alberi. in dictionario ver. religio. 2. verſ. quid de eo, Corſet. ad reperto. Feli. in verb. religioſi ſi alliciunt, Angelus in ſumma verbo religioſus num. 23.
16 Silueſt. ver. religio 3. num. 11. Huius deciſionis ratio eſt, quia † dolus in ſpiritualibus non vitiat, in temporalibus autem ſic; & propterea ingreſſus tenet, & bonorum dedicatio reuocatur, vt voluerunt Inno. num. 2. Io. And. num. 3. & Anto. But. num. 18. in d. c. cũ delectus quod met. cau. Secunda ratio eſt quã me docuit Au-
17 guſt. Berous ſupra citá. loco num. 105. quòd iſte † contractus ſapit naturã bonæ fidei, & non ſtricti iuris. In quo bonæ fidei contractu dolus dans ei cauſam ipſum vitiat, quod ſecus in contractibus ſtricti iuris per tex. & ibi not. per Bart. & alios in .l. & eleganter .ff. de dolo & in .l. ſi quis cum aliter de verb. oblig. Quod iſte ſit contractus bonæ fidei probatur ex doctri. Bart in .l. 1. cap. de plus petitio: qui voluit omnes contractus de iure canonico eſſe bonę fidei; ex quo fit, vt omnes contractus de iure canonico ex dolo, qui illis cauſam præbet, reuocari poſsint ſecundum Bart. in d.l. & elegãter. Vnam notabilem limitationem non omittam ad re-
18 gulam prædictam, quòd dolus vitiat contractum non habere locum in eo quod eſt contra doloſum, volente tamen aduerſario qui non fuit in dolo iuxta gloſ. not. in .l. iuris gentium .§ prætor ait .ff. de pact. in .l. in cauſæ la 2. poſt principiũ .ff. de mino. Sed hæc limitatio ſublimitatur, quando lex reſiſteret contractui in quo interuenit dolus, vt quia lex prohiberet contractum in illum fieri, quia non valet etiam fauore illius, qui vult contractum valere tex. ſing. cum Gloſ. in .l. diuo Pio de ritu nuptia. ita eleganter Pet. Rauen.

in dicto

in dicto ver. dolus. Tertia eſt ratio magis cōcludens † quia in oblatione bonorum hic videtur cum monachis contrahere, qui doloſi poſſunt eſſe, at in oblatione perſonę cum Deo contrahere dicitur, &propterea bonus ille dolus dicitur, qui domino ſeruiendi cauſa inducitur. Et ſic dicimus quòd tunc dolus vitiat, cùm eſt dolus contrahentis, ſiue det cauſam contractui, ſiue in illud incidat: ſecus ſi eſt dolus tertij prout in d. l. eleganter .§. 1. & ibi per Bart. Sed hic quādo perſonam dedicat, cum Deo contrahere dicitur: vnde omnis dolus à monachis adhibitus tanquam extraneis, contractum non vitiat: Sed in dedicatione bonorum cum ipſis monachis contrahere videtur, & propterea dolus ab ipſis adhibitus contractum reddit nullum, eo magis quia habere bona in ipſorum vergit vtilitatem, & ſic in eo puniuntur, in quo deliquerunt iuxta tex. in cap. literas de temp. ordin. & in cap. paſtoralis de iure patro.

20 Ex quorum doctorum numero Ab. in cap. dudum & poſt eum Dec. hic & Feli. in d. cap. in præſentia voluerunr hanc opinionem intelligi, † quando totum monaſterium, ſiue maior pars eſſet in culpa: ſecus ſi aliqui illorum hoc feciſſent, iuxta dicta. Gloſ. in rub. quæ ſit long. conſuet. quia factum illorum non debet nocere monaſterio per tex. in reg. delictum de reg. Iur. in 6. & cap. cum venerabilis de exceptione & cap. ſi Epiſcopo 16. quæſt. 6. Quod Decius voluit ſua ſubtilitate interuertere, dum aſſerit ſufficere dolum vnius ex monachis. Nam cùm bona non ſint licitè quæſita ab Abbate, non videtur agi de prgiudicio eccleſiæ arg. l. quod ſeruus de acquir. poſſeſ. & tamen tex. in d. cap. conſtituit loquitur in Abbate tātùm: imo dicit ipſe quòd ſi aliquod eccleſię præiudicium
21 generaretur, non videtur eſſe in iure quæſito † ſed in quærendo, quo caſu poteſt eccleſiæ præiudicari, vt cap. ſi Epiſcopum 16. q. 6. not. in cap. 1. de depoſi. & Ab. num. 12. in cap. 1. de dolo & cōtu. in 3. col. & facit tex. in .l. fin. ff. de admi. tuto. l. fin. cap. qui poteſt in pig hab.

Ad huius dicti confirmationem adduco quod voluit Iacob. Are. ex mente domini Bartolutij in .l. 15. qui ſuis .§. ſi ab ignoto .ff.
22 de manumiſsio: quòd ſi aliquis † vendidit rem monacho, & pactum apponat quod ad ipſum reuertatur, vel aliud: tenebitur ſeruare pactum iſtud, quia res videtur ſibi acquiſita cum ſuo onere. Dum verò nimia ſubtilitate vult Dec. animum noſtrum confundere, incidit ipſe in errorem, quem animaduertit Berous loco cita. Ipſe enim non conſiderauit oblationem fieri non poſſe cum vno monacho

cho

cho, ſed plures requiri cum mandato Epiſcopi, vel Abbatis, in cuius manibus debet fieri oblatio cap. viduitatis, vbi Gloſ. 27. quæſt. 1. Inno. in cap. porrectum de regula. & latè diximus in ver. ingreſsi. Si ergo aliqui pręter iſtos dolum commiſiſſent, eſſet dolus tertij qui contractum non vitiaret d. l. & elegāter. Et ſi diceretur Epiſcopum, vel Abbatem eſſe tertios reſpectu monaſterij, cum quo principaliter videtur oblatio fieri, reſpondetur quòd iſte dolus Abbatis ideo debet nocere, ex quo eſt dolus legitimi adminiſtratoris; quia Abbas tutori & curatori comparatur in cap. quia Epiſcopus vbi Gloſ. magiſtralis ſuprà quæſt. 3. Et ſicut illorum dolus pupillo nocet, ſic & Abbatis per ea quæ volint Bart. in d. l. & eleganter in fine 2. col. & propterea in d. cap. conſtituit, optima ratione fit mentio Abbatis.

Quod autem Dec. affirmauit vnius monachi dolum ſufficere, Auguſt. Berous voluit locum habere, quando Abbas ſciuiſſet ante receptionem dolum monachi, & allegat elegans ſimile Bart. in d. l. & eleganter in 2. col. Sed non procederet hoc quando poſt perfectam oblationem Abbas ſciuiſſet, etiam ſi ratificaſſet dolum monachi. Quod latè comprobat ipſe nu. 113. & reſpondet ad allegata per Dec. quę non repeto, ne in totum videar alienas arbores transſplantare. Verùm poſſet ſaluari dictũ Dec. ſi intelligamus illum loqui in Abbate qui, & quo ad licitè quęſita, & quo ad quęrenda pręiudicare poteſt, vt optimè Naua. docet in tracta. de regul. comen. 2. num. 31. qui etiam voluit monachum in quęrendis poſſe monaſterio, & nocere & obeſſe, & multa exempla de contrahentibus affert quæ alio loco dicemus.

Sed reſpondendum eſt ad oppoſita per Anchara. Et ad primum ipſe idem reſpondet, id locum habere, quando eſt eadem ratio acceſſorij cum principali; at hic eſt diuerſa, vt ſupra demoſtrauimus, ergo &c. Ad ſecundum dum pro minori non competit actio de lęſione, quia ſua voluntate ſe dicauit: hic vero non, ſed dolo fuit inductus, & ſic non videtur voluntatęm habuiſſe, ſi ceſſarent quę ſibi promiſſa erāt. Et hac ratione ſupra in verbo ingreſsi eam ſequuti ſumus opinionem, vt dolus vitiet etiam perſonę dedicationem, quando talis eſt qui poterat in conſtantem virum cadere; & ibi reſpondimus ad rationes, quę pro dolo bono adducebantur. Item quia hoc ideo ſtatutum eſt in pœnam monachorum, ut notatur in d. cap. conſtituit 20. quęſt. 3.

Nec obſtat cap. perlatum 19. quęſt. vltima cui reſpondet Berous

loco cita. duobus modis. Primò quòd exhortationes illę fuerunt adhibitæ vt perſonā dedicaret, non bona: licet hāc non admittat. Secundò quòd ibi loquitur de exhortationibus quę omnem dolum videntur excludere, ex quo ſumuntur in bonam partem, cùm exhortari quis dicatur, rationibus ad virtutē, circunuentio autem, dolo & fraude, & ſic in malam partem .l. prima .§. prima de dolo, & ita voluit ante Beroum Gloſ. in d. cap. perlatum, quam ipſe non allegat.

Sed huſcuſq; ſupra relati doctores nimium generaliter loqui videntur. Qua de re ex mente Archidia. in d. cap. conſtituit, imo ex ui verborum d. cap. animaduertendum, cenſeo ſupra poſitam con-
23 cluſionem non procedere,† niſi in caſu quo euidentur conſtaret monachum prædictum inductum fuiſſe ad religionem intuitu bonorum ſuorum tantum: ſecus verò ſi alio familiaritatis vel excellentię ſuæ perſonę titulo. Quo caſu ſi perſona remanet, bona etiam monaſterium retinebit. Et ita in hac quæſtionę reſpondendum cenſeo.

SVMMARIVM EX CAP. XII.

1 *Prohibitio alienationis rerum, à teſtatore fit tacitè, & expreſſè.*
2 *Prohibitus alienare, non eſt prohibitus hæredem ab inteſtato ſuccedentem inſtituere.*
3 *Prohibitus alienare extra familiam, non prohibetur filiam nuptam inſtituere.*
4 *Prohibitio alienandi ſimpliciter facta, non excludit hæredis inſtitutionem.*
5 *Nec etiam ſi facta eſt hęredi & ſucceſſoribus vt non alienent.*
6 *Aut ſi facta eſt hæredi ad vitam.*
7 *Prohibita ad tempus, ſunt poſt illud permiſſa.*
8 *Prohibitio facta hæredi, vltra illum non extenditur.*
9 *Prohibitio facta filio, ad nepotes non dilatatur.*
10 *Appellatione nepotum veniunt pronepotes.*
11 *Appellatione liberorum veniunt deſcendentes.*
12 *Minor prohibitus alienare, non prohibetur hæredem inſtituere.*
13 *Prohibitio facta extra perſonas de familia, tenet quo ad exteros tantum.*
14 *Prohibitio facta ne bona alienentur extra familiam, extenditur etiam vltra quartum gradum.*
15 *Prohibitio alienationis extra familiam perpetua eſt.*

Domi-

16 *Dominium rei prohibitæ alienari extra familiam, ſtatim reuocatur ab hærede inſtituto .*
17 *Alienatio prohibita fauore familiæ, differt à prohibitione alienationis, vt maneant in hæreditate pro conſeruatione familiæ .*
18 *Alienatio prohibita ad certas perſonas, illas non egreditur .*
19 *Prohibitio facta ne in potentiorem bona veniant, non excludit hæredis inſtitutionem .*
20 *Statutum prohibens alienationem fieri in non allibratum, impedit hæredis inſtitutionem .*
21 *Res quæ ſunt extra commercium, tranſeunt cum vniuerſitate .*
22 *Res cuius ius diſponentis morte extinguitur, non tranſit in hæredem .*
23 *Prohibitio realis, perpetua eſt .*
24 *Prohibitus alienare, verus eſt dominus .*
25 *Prohibita alienatione rei à lege, dominium non tranſit, & alienatio non tenet .*
26 *Alienatio quæ fit ex neceſſitate, dominium transfert .*
27 *Prohibitio alienationis à teſtatore facta ſine cauſa, vel adiectione perſonæ, non impedit tranſlationem dominij .*
28 *Alienatio quæ prohibetur à iudice, impedit translationem dominij .*
29 *Prohibitio alienationis inter contrahentes facta, non impedit translationem dominij: ſed prohibenti competit condictio ob cauſam, aut actio ad intereſſe, ſed in donatione aliter .*
30 *Dominium n n tranſit quando manumiſſio, uel dedicatio in ſacrum eſſet prohibita .*
31 *Dominium rei prohibitæ alienari, non tranſit, ſi alienator retinuit aliquod ius in re .*
32 *Item ſi impediatur initium alienationis .*
33 *Res prohibita alienari in potentiorem, non tranſit in eccleſiam .*
34 *Secus ſi ſimpliciter ſit prohibita .*
35 *Prohibitus alienare, in caſibus quibus poteſt hæredem inſtituere, poterit in eccleſiam rem transferre .*
36 *Prohibitus alienare in eccleſiam, non poteſt illam inſtituere ,*
37 *Teſtator prohibere poteſt alienationem in eccleſiam .*
38 *Bona prohibita alienari per ingreſſum monaſterij, in illud tranſeunt .*
39 *Res prohibita alienari non tranſit in eccleſiam, quando teſtator expreſſè prohibuit illam eccleſiam .*
40 *Item quando prohibitio facta eſt fauore aliarum perſonarum, quæ ab initio inſtitutionis ſunt vocatæ .*
41 *Item ſi dictum eſt vt bona conſeruentnr in familia .*

42 *Prohibitus alienare, non poteſt rem prohibitam alienari habere pro derelicto.*
43 *Nec poteſt fideiubere in contractu alienationis rei prohibitæ.*
44 *Eccleſia tenetur ſtare pacto prohibitionis inter ipſam & alium appoſito, aliàs dominium ab ipſa reuocatur.*
45 *Eccleſia tenetur etiam quoad partem, ſeruare pactum de non alienando.*
46 *Vſusfructus conſtitui non poteſt in re prohibita alienari.*
47 *Vſusfructus in re maioratus conſtitui prohibetur.*
48 *Fallit ſi commoditas tantùm vſusfructus conſtitueretur, non vſusfructus formatus.*
49 *Item in omnibus ſeruitutibus quibus non ius in re, ſed commoditas tantùm conceditur.*
50 *Prohibitus alienare, non poteſt ad longum tempus locare.*
51 *Nec poteſt rem in emphiteuſim concedere.*
52 *Fiſcus in bonis alienari prohibitis non ſuccedit, quod in emphiteuſi, feudo, & maioratu probatur.*
53 *Prohibitio alienationis rei, non compræhendit legitimam.*
54 *Nec extenditur ad bona quæ ipſe prohibens alienat.*
55 *Item nec obſtat prohibitio, quando Princeps licentiam alienandi concedit.*
56 *Vel quando in locum bonorum prohibitorum, alia æquè bona ſubnecterentur.*
57 *Aut ſi cauſa neceſſaria ſubeſſet, proueniens ex facto prohibentis.*
58 *Item quando pro dote, vel donatione propter nuptias alienatur.*
59 *Aut ſi per ſententiam bona à poſſidentibus euincerentur.*
60 *Idem etiam operatur præſcriptio.*
61 *Poſſunt etiam alienari bona prohibita quando pro debito in carceribus detineretur poſſeſſor, & pro alimentis.*
62 *Idem ſi res immobilis infructuoſa eſſet, ac ſterilis.*
63 *Aut ſi proximus ſucceſſor conſentiat alienationi.*
64 *Pro redemptione captiuorum.*
65 *Vel ſi extarent bona mobilia inutilia, & quæ ſeruari non poſſent.*

CAPVT

CAPVT XII.

HIS igitur de perſonis actis videamus, quæ ſint res quę in monaſterium tranſire non poſsint: cùm nonnulli affirment plures eſſe, quorum dominium in monaſterium tranſire nullo pacto poteſt, ideoq; de ſingulis inſpiciamus.

Et primò quęro an bona ſub ea conditione data, vel legata, aut relicta, ne alienentur, tranſeant in eccleſiam ipſo inſtituto, vel donatario ingrediente. Pro cuius & ſequentium quæſtionum
1 clariori cognitione ſciendum eſt, † prohibitionem fieri à teſtatore tacitè & expreſsè. Tacita eſt cũ filios ſuos hæredes inſtituit, eosq; inuicem ſubſtituit, & ſic deſcendẽtes. Expreſſa verò cùm id verbis expreſsis prohibuit, vt ne extra familiam alienentur, vel alio pacto, vt voluit Iacob. Menochius conſ. 95. num. 17. vol. 1.
2 Item prohibitum alienare, non eſſe prohibitum hęredem legitimum, & ab inteſtato ſuccedentem inſtituere, prout voluit Iacob. Aren. quem ſequitur Alberi. in .l. ſi ita quis promiſerit .§. ea lege de verb. oblig. num. 2. & ſeq. vbi communiter ſcribentes omnes adnotarunt, & Sali. voluit in .l. ea lege num. 13. poſt Bal. nu. 21. qui plures caſus diſtinguit infra de cõdictio. ob cau. & poſt Bal. Caſtrenſ. Imol. & alios in .l. peto .§. fratres eod. tit. voluit Franciſ. Bur
3 ſa. conſ. 64. num. 5. Hierony. Gab. conſ. 3. num. 20. † imo etiam ex hac licentia permitti filiam nuptam inſtituere, & ſic alium extra familiam hęredem relinquere, voluit Hierony. Grati. conſ. 9. num. 164. lib. 1. qui omnes ſupradictam concluſionem limitant in hærede extraneo, in quo tamen plura ſunt conſideranda.
4 Primus caſus conſiderandus eſt † quando prohibitio facta eſt ſimpliciter; & hoc caſu nequaquam videtur prohibita hæredis inſtitutio. ita voluit Bart. in .l. ſi ita quis promiſerit .§. ea lege nu. 6. per tex. in .l. 1. ff. de fundo dot. l. quædam de acquir. rerũ dom. quia cùm homo non cenſeatur ſemper viuere, videtur de hæredibus ſuis cogitaſſe arg. tex in .l. ſi pactum de probatio. Et hoc videtur ſentire Alberi. in .l. pacto .§. fratre num. 22. & ſequentibus de leg. 2. ex quo voluit And. Pom. in addi. ad Bart. poſt Angel. in
5 conſ. 57. † quòd ſi teſtator prohibuit hæredem, eiuſq; deſcen-

dentes quoquomodo & titulo ne alienent, & ſi ſecus fecerit bona deuoluantur ad Titium: tali prohibitione non obſtante poterit hęredem extraneum inſtituere. Cuius contrarium voluit Sali. in d. l. ea lege num. 12. .C. de condi. ob cau. Sed idem And. Pom. in dicta additione tunc id etiam locum habere aſſerit, quando teſtator prohibuiſſet talem extraneum inſtituere, quod demum non admittit, neq; nos vt infra patebit.

6 Secũdus caſus eſt in prohibitione facta ad vitam tantùm. Et hoc etiam caſu non tenet prohibitio, quin hæredem poſsit inſtituere .l.

7 pater .§. fundum de leg. 3. cuius rationem aſsignat Sali. † quòd ad tempus prohibita, videntur poſt tempus permiſſa .l. ſtatu liberum .§. ſthicum de leg. 2.

8 Tertius eſt caſus in prohibitione perſonali, vt quando hæres tantùm eſt prohibitus. In quo dicendum eſt prohibitionem non extendi vltra eum; ita poſt Oldra. conſ. 21. num. 2. & Bal. in conſ. 304. vol. 5. concludit Franciſ. Burſat. conſ. 13. num. 2. qui etiam poſt Din. Rainerium, Bart. & alios in .l. filiusfam. §. diui de leg. 1.

9 in d. conſ. num. 13. & in conſ. 102. num. 24. vol. 1. affirmauit † pro-

10 hibitionem factam filio, ad nepotes non extendi, & ſi † appellatione nepotum, veniant etiam pro nepotes; quod latè proſequitur

11 Matheſila. in tracta. de extenſio. num. 7. & idem in † appellatione liberorum, ſub quorum nomine veniunt deſcendentes vt probauimus in repeti. legis fin. de conſtitu. Prin. 2. par. cap. 3. num. 63. & ſequen. Verùm intellige hunc tertium caſum, quando dixit prohibeo hęredes meos. Item quòd non extendatur vltra quartam generationem, quando prohiberetur hæres hæredis, vt per Pet. Duenas in regul. 11. 3. & 4. limitatione, vbi facit regulam quòd hærede prohibitos prohibetur hæres hæredis.

12 Quartus caſus eſt cùm eſt prohibita aliqua perſona à lege, vt puta minor; & tunc etiam dicendum eſt hæredis inſtitutionem non eſſe prohibitam, dummodo ſit maior 14. annis tex. eſt in .l. Aurelio .§. fin. de liberat. legata: cuius tex. authoritate motus ita voluit Bal. in d. l. ea lege num. 23.

13 Quintus caſus eſt cùm prohibetur aliquid alienari extra familiam, vt in familia conſeruetur. Et hoc eſt inalienabile ad alios, quàm de cognatione vel familia, ita expreſsè Iureconſul. docuit in .l. peto .§. fratre .ff. de leg. ſecundo & in .l. cum pater .§. libertis eod. tit. per quæ iura communiter id affirmarunt ſcriben. in d. §. fratre & in d. l. ſi quis ita promiſerit .§. ea lege & in d. l. ea lege C.

de condi.

de condi. ob cau. vbi eſt materia. & in d. l. filius fam. §. Diui. Ad quam regulam plures notabiles limitationes adducit Frãciſ. Bur-
14 ſat. conſ. 37. in prin. vol. primo. Et in hoc aduerte † quòd iſta prohibitio facta ne bona extra familiam alienentur, extenditur etiam vltra quartum gradum agnationis. Ita me docuit ſingulariter Iacob. Menoch. conſ. 91. nu. 5. vol. primo poſt Socci. conſ. 250. col. vltima lib. 2. Dec. conſ. 38. col. 4. & alios multos quos allegat.
15 Imo idem voluit in d. conſ. nu. 121. poſt Ruin. conſ. 168. nu. 25. † huiuſmodi prohibitionem perpetuam eſſe, nec tantùm hominis alienationem eſſe prohibitam, verùm etiam legis quod eſt notabile. Vnde huiuſmodi bonorum quæ prohibentur alienari pro ho-
16 nore, & conſeruatione familiæ † dominium, ſtatim auffereretur ab inſtituto, & tranſmittitur ad vocatum, vt voluit Hierony. Grati. conſ. 9. num. 164. vol. primo. Poterit tamen inſtituere filiam nuptam, vel alium, qui non ſit de familia ab inteſtato ſuccedentem, vt ſuprà dixi per doctri. eiuſdem Hierony. Grat. d. conſ. 9. num. 164. vol. primo, & aliorum quos allegat. Aduertendum tamen in
17 hoc eſt, † aliud eſſe prohibere alienationem fauore familiæ, & velle vt bona conſeruentur in familia, & aliud prohibere alienationem vt maneant in hęreditate pro conſeruatione familię. Nam primo caſu vocata videtur ad ſucceſsionem ipſa familia: ſecundo verò caſu non videtur vocare familiam, ſed velle vt ſuccedatur in rebus illis ad conſeruationem familiæ, per hæredes & ſubſtitutos. ita voluit Hierony. Gab. conſ. 132. vol. 2. num. 23.
18 † Sextus caſus eſt quando prohibitio facta eſt ad certas perſonas; & tunc in illas eſt alienatio prohibita vt voluit Bal. in d. l. ea lege, & facit optimè l. ſi ita quis promiſerit. §. ea lege de ver. obliga. per quem tex. id voluit Bart. ibi num. 6. idem voluit Burſat. d. conſ. 37. num. 5. & 6. qui limitat quando ad incertas perſonas: vt puta ſi dixiſſet ne alienet extra dominium; nam tunc non prohibetur inſtituere, & firmatur authoritate D. Couarr. in cap. Rainaldus num. 10. de teſtam. & communem dicit poſt Ambroſ. de opi. 30. in l. filius fam. §. diui nu. 172. & Ferdin. Suarez. nu. 282.
19 Septimus caſus eſt, quando alienatio eſt prohibita ne dolo alienantis in potentiorem deueniat, & tunc valet inſtitutio cum effectu l. ex hoc dicto. §. ait prętor verſ. ſed hæredem. ff. de alien. iudicij mutam cau. fac &c.
20 Octauus caſus eſt quando prohibitio facta eſt vt reip. prouidea tur; vt puta ſtatutum prohibet ne prędia ex quibus collicit colle-

ctas

ctas alienentur in non allibratum, vel in eum qui non poteſt ſoluere. Et tũc huiuſmodi alienatio nec fieri poteſt cum vniuerſitate bonorum, vt in .l. 1. infra non lice. hab. metrop. lib. 11. l. certa forma de iure fiſci lib. 10. & Bal. in d. l. ea lege num. 23.

21 Nonus caſus eſt quando alienari prohibetur res, quæ eſt extra cõmercium de ſui natura, quę tamen ab vniuerſitate non ſeparatur, vt ius patronatus; & tunc tranſit in hęredem collectiuè, ſiue complexiuè, vt inquit Bal. d. loco quòd cap. ex literis de iure patronatus.

22 Decimus caſus eſt in re cuius ius morte diſponentis extinguitur, & in tali caſu non tenet inſtitutio .l. vxor patrui infra de legat.
23 & .l. ſticho. ff. de vſufru. leg. † & in his caſibus in quibus de prohibitione reali loquuti ſumus; & vbi indiſtinctè res aliqua prohibita eſt alienari, aduertendum eſt, prohibitionem eſſe perpetuam, nec extingui cum perſona primi, vel ſecundi inſtituti: ſed de vno in alium tranſire, in d. l. peto .§. fratre vbi Bart. voluit Iacob. Meno. conſ. 85. num. 14. qui ſtatuit dicto conſilio nũ. 11. huiuſmodi prohibitionem voluiſſe vocare omnes.

24 Et pro complemento ſciendum eſt hunc alienare prohibitum, verùm eſſe dominum, cùm poteſtas alienandi non ſit in diffinitione dominij, ita ſingulariter poſt Bart. in l. voluntas col. fin. C. de fidei comi. tenet Iaſ. in d. l. ſi ita quis promiſerit .§. ea lege nu. 53. de verb. oblig. Moli. tamen de primog. Hiſp. lib. 1. cap. 19. num. 1 tenet eos non eſſe perfectos dominos.

Secundò principaliter videndum eſt, an ſtante prohibitione facta, dominium trãſferatur in eũ, in quem res alienatur. Hęc dubitatio ex eo oritur, quòd prohibitus alienare non videtur perfectus dominus teſte Moli. locò proxi. cita. poſt multos quos allegat; & hoc caſu reperio diſtinctionem communiter approbatam. Nam aut facta eſt prohibitio in vltima voluntate, aut inter viuos, quod altius repetemus ſequentes Alberi. qui refert ex Dyno ſe habuiſſe in d. l. peto .§. fratre & in d. l. ea lege C. de condi. ob cauſ. & per caſus diſtinguemus.

25 Primus igitur caſus eſt quando alienatio prohibetur à lege; & tunc non valet alienatio, nec dominium tranſit .l. iubemus .§. ſane hoc eod. tit. l. lex, quæ tutores de admi. tuto. & .l. 1. & 2. infra de fun. dotali; nam quod fit lege prohibente, pro infecto haberi debet
26 .l. non dubium infra de legibus, † & limitatur quando alienatio fit ex neceſsitate, vt in multis caſibus notatis in authen. hoc ius por-

rectum

rectum & in .l. ob. æs infra de præd. min. ſed optimè elidit hanc limitationem, dicendo in illis caſibus non fieri contra legis prohibitionem, ſed lege permittente Alberi. vt dixi. ita voluit in d. l. ea lege num. 2. Conſiderandum tamen eſt hoc caſu, quòd quando alienatio à lege prohibetur, reuocatur ipſo iure quando in ipſo facto extat prohibitio, in d. l. non dubium: ſecus verò ſi eſt poſt factum vt voluit eleganter Bart. in .l. ſi ita quis promiſerit. §. ea lege num. 5.

27 Secundus caſus eſt quando à teſtatore prohibetur; & tunc aut eſt ſine cauſa vel adiectione alicuius perſonæ, cuius reſpectu fiat prohibitio, & tenet alienatio .l. filius fam. §. diui de leg. primo: aut verò ſubeſt cauſa veluti vt in familia conſeruentur, vel reſpectu certæ perſonę prohibita, & tunc alienatio non tenet d. l. peto .§. fratre de leg. ſecundo & poſt alios Alberi. in d. l. ea lege num. 4. & ita ſunt intelligendi Gloſ. & alij in d. l. ea lege Bart. & cęteri in d. l. ſi ita quis promiſerit de verb. oblig. qui ſimpliciter diſtingunt, & in vltima voluntate dicunt dominium non tranſire.

28 Tertius caſus conſideratur quando alienatio prohibetur à Iudice; & hoc caſu Alberi. refert Inno. in cap. Rainaldus de teſtamen. in Gloſ. quæ incipit pactum, nam affirmare videtur quod tranſeat, & eundem refert in cap. vltimo in fine de accuſationi: docentem non trãſire dominium, & hoc ſequitur. Sed ipſe idem Alberi. in d. .l. peto .§. fratre num. 25. in fine ſimpliciter ſequitur Inno. in d. cap. Rainaldus, verùm limitat per eum in beneficijs eccleſiaſticis. Placet mihi tamen. opi. vt non tranſeat dominium, quia lex & Iudex pariſicantur.

29 Quartus caſus eſt quando prohibitio inter contrahentes appoſita fuit, & ſic inter viuos facta eſt. Et in hoc, vt dixi communis doctorum ſententia tam in dicta .l. ea lege, quàm in d. l. ſi ita quis promiſerit .§. ea lege & alijs locis ſupra allegatis, eſt vt tranſeat dominium: verùm ipſi ſtipulanti vel prohibenti competat condictio ob cauſam, vel actio ad intereſſe iuxta dicta iura. Sed Alberi. in d. l. ea lege num. 6. ex mente Guliel. de Cuneo inquit donationem ab alijs contractibus fore diſtinguendam, & in donatione non tranſire dominium per d. l. & .l. 1. & .l. quoties, .C. de dona. quæ ſub mod. In alijs verò contractibus diſtinguit ipſe; aut erat aliàs contracturus, & tunc dominium tranſit d. l. aut non erat aliàs contracturus, & tunc non trãſit ſi contra prohibitionem alienatur .l. cum te & .l. fin. infra de pact. inter empto. & vend. compo. &

po. & reſpondent ad d. §. ea lege qui in donatione loquitur, propterea hoc eſſe, quia ibi facta fuit in fratrem, & alias perſonas ibi expreſſas titulo vniuerſali; fuerunt enim inſtitutæ heredes vt ibi patet. Nam quædam cũ vniuerſitate tranſeunt, quæ alias nõ tranſirent .l. in modicis de contrahen. emptio. & .l. quædam de fundo dota. agitur tamen ad intereſſe, vt ibi. Vel poteſt dici quòd licet dicatur agi ad intereſſe: tamen non prohibet agi rei vendicatione. Refert demum plurimorum doctorum opiniones, quas ne longus ſim omitto.

Communem tamen ſententiam quam ſequimur (hac tamen Al-
30 beri. diſtinctione non reiecta) limita primò † vt non tranſeat dominium quãdo impediretur manumiſsio, vel dedicatio in ſacrum, .l. ea quidem cum ibi nota. infra. ſi manci. ita fuer. aliena. Fallit
31 ſecundò † ſi ſtipulator retinuit aliquod ius in re .l. 2. C. de iure emphiteu. & eſt caſus ſingularis in .l. ſi creditor .§. fin. de diſtra. pign. & hanc limitationem Bart. communiter eſſe receptam affirmauit Iaſon. in d. §. ea lege num. 31.

32 Tertiò non procedit † vbi in alienatione fuerunt aliqua adiecta, per quæ alienationis principium impediretur, vt in caſu quo ſibi reſeruauerat, quòd ſi extra familiam alienentur, liceret retinere: conſuluit Meno. cenſ. 63. nu. 26. lib. 1.

Quibus ſic cognitis facilior erit noſtræ quæſtionis ſolutio, pro
33 qua plures articulos cõſidero. Primus † eſt quando in prohibitione dictum eſt, ne alienet in potentiorem. Quo caſu Din. in .l. qui abſenti de acquir. poſſeſsio. Iacob. Aren. & alij antiqui per Alberi. relati in ſepius allegata lege ſi ita quis promiſerit .§. ea lege num. 5. voluere nequaquam in eccleſiam tranſire rem ita alienari prohibitam, huiuſmodi prohibitione ſic ſtante; quos ſequuti ſunt Bart. num. 9. Angel. num. 4. Bal. in fine. Paul. Caſt. in fin. Imol. col. 2. & alij in d. §. ea lege, Bal. in d. l. ea lege num. 32. C. de condictio. ob cauſam, & communiter ſcribentes. Et propterea dixit Iacobus Aren. quem ibi Albericus refert, incidere in pœnam ſtipulationis ſic alienando, quod tenuit etiam Angelus d. loco.

34 Secundus caſus eſt quando non eſt ſic prohibitus, & alienat in eccleſiam in quo Gloſ. in d. loco ſi ita quis promiſerit .§. ea lege affirmat in eccleſiam tranſire, quia loco filij habetur: & ſic non videtur alienatio, ſed dominij continuatio .l. in ſuis de lib. & poſthu. .l. cum miles .ff. ex quibus cauſ. maio. .l. 1. de impon. lucra. deſcri. .l. 2. infra qui & a te lib. 10. l. cum ſcimus .§. fin. infra de agrico. & cenſi

cenſi lib. 10. & .l. voluntas infra de fideicom. aduerſus quam opinionem ſentiunt communiter ſcribentes tam in d. §. ea lege quàm etiam in d. l. ea lege & in hac authen. Pet. Din. Cin. num. 21. Bart. num. 51. & alij diſtingunt; aut hoc fit per donationem, & hoc caſu dicunt non tranſire dominium, aut in vltima voluntate, & tunc bene poſſe tranſire. Verùm in hoc videntur mihi repetenda quæ diximus in primo præmiſſo, vt inſpiciantur ſcilicet modi prohibitionis:
35 †quia in omnibus illis caſibus in quibus poteſt hæredem inſtituere prohibitus alienare, poterit in eccleſiã rem transferre, & in omnibus in quibus prohibitus eſt donare inter viuos, etiam in hoc caſu cenſetur prohibitus, quia eadem militat ratio, quæ eſt quòd defunctus rei ſuæ legem quam voluit potuit imponere .l. 1. huius tit.
36 ex quo voluit Iaſ. in d.l. ſi ita quis promiſerit .§. ea lege † prohibi-
37 tum manifeſtè in eccleſiam alienare, non poſſe illam inſtituere; † & hanc prohibitionem poſſe teſtatorem facere etiam pœna adiecta voluit Meno. conſ. 57. num. 1. & 4. lib. 1. & not. in cap. verum in Gloſ. de conditio. appoſi. & Anto. But. in cap. in præſentia in fin. de probatio.

38 Tertius caſus & noſtrę quæſtionis proprius eſt cùm ingreditur monaſterium, quo nempe caſu voluerunt communiter ſcribentes dictis locis, in eccleſiam tranſire huiuſmodi rei alienatę dominium ſic intelligentes dictam Gloſ. in d. §. ea lege dum loquitur de filijs: quia illud locum habere dicunt quando monaſterium ingreditur, non quando ſimpliciter eccleſia inſtituit hæredem, vt per doctores in authen. niſi rogati infra ad Trebellianum, & hoc approbarunt Innoc. num. 5. verſ. itemq́ ſi aliqua, Hoſt. num. 8. Io. And. num. 8. verſ. ſed numquid, Anchara. num 22. Anto. But. num. 24. Ab. num. 73. Berous num. 436. & 554. in cap. in præſentia de probatio. per tex. in. l. 1. de fundo. dota. & .l. pater .ff. de leg. 3. quod Moli. expreſsè docuit de primog. Hiſp. lib. 1. cap. 13. num. 77. Et mouentur quia per hoc retraheretur à vita contemplatiua, nec ingrederetur monaſterium, & hoc dictum ampliat Paul. Caſt. in d. §. ea lege, etiam ſi teſtator prohibuiſſet ne ad eccleſiam tranſirent
39 bona: quia omnia per ingreſſum tollantur. † Fallit tamen hoc quod diximus, quando à teſtatore expreſsè prohibita eſſet illa eccleſia quam ingreditur, vt ex mente dictorum ſcribentium colligitur, & expreſse à Iaſone in d. §. ea lege num. 15.

40 Item & ſecundò ego limito, quando prohibitio facta eſt fauore aliarum perſonarum, quæ videntur vocatæ à principio inſtitutio-

nis, prout facit ad hoc nota. diſtinctio. Bart. in l. ſi quis in tantam .C. vnde vidum quæſtionem decidit an bona prohibita alienari tranſeant in fiſcum, per notab. diſtinctionem quam ſupra adduximus in 8. illatione.

41 Item & tertiò quando dictum eſt vt bona conſeruentur in familia; nam eo caſu cùm videatur teſtator voluiſſe vt nomen ſuum conſeruetur, quod per monaſterij ingreſſum amitteretur: dicendum videtur non admitti monaſterium vt ſupra diximus in quinto caſu.

Et ex his quæ diximus in ſecundo proximo caſu, illum qui alienare eſt prohibitus, non poſſe nec in eccleſiam transferre prohibi-
42 tæ rei dominium, poteſt inferri † neq; eum poſſe rem habere pro derelicto; eſſet enim quodam modo donatio quæ occupanti concederetur, ita per l. quod ſeruus poſt Bart. ibi de ſtipula. ſeruorum, Gloſ. & Bart. in l. 1. §. 1. ff. ſi ex noxa. cau. agat. ſcripſit Iaſon. in d. §. ea lege num. 51.

43 Infertur ſecundò eum qui non poteſt rem alienare, nec poſſe in contractu fideiubere, pro alienante dictam rem ita ſequens Gloſ. notab. & Bal. in l. exceptione .C. de euictioni. docet Iaſon. in d. §. ea lege num. 52.

44 Tertiò infertur † quòd ſi eſt pactum initum cum eccleſia in donatione, vt ſi ipſa alienet ad donatorem vel venditorem, res item deueniat vel pro non data habeatur, licet dominium tranſierit in eccleſiam, modo tamen non ſeruato reuocatur, facit tex. & ibi nota. per doctores in cap. verum de condi. appoſi. ad quem ſe remittit Bal. in d. l. ea lege.

45 Quartò infertur quòd non ſolùm particularis tenetur prohibitionem, & ſic appoſitam conditionem ſeruare: ſed etiam eccleſia, & nedum in toto, ſed in parte: ita vt ſi legatum vel donatio fuerit eccleſiæ facta ne alienet, & partem rei alienauerit, cadit à toto; ita expreſſe voluit Iaſon in d. §. ea lege num. 48. quia non ſufficit conditionem impleri pro parte, cùm ſit indiuidua l. cui fundus .ff. de conditio. & demonſtratio.

46 Quintò infertur quòd nec etiam prohibitione facta res alienari prohibetur, verùm & vſusfructus conſtitutio, quando expreſsè prohibitio alienationis facta eſt l. fin. C. de rebus alien. non alien.
47 vbi Bart. Bal. & communiter ſcriben. † quod in maioratu affirmat Moli. de primog. Hiſpa. lib. 1. cap. 20. num. 8. ita quod etiam in vita alienantis, ſucceſſor ad reuocandum alienationem admittatur

vt per

vt per .l. pater .§. quindecim libertis iuncta Gloſ. in .ff. de leg. 3. voluit idem Moli. dicto. loco qui tamen num. 11. doctiſsimè limi-
48 tauit † non procedere quando non ius vſusfructus formatum, ſed facultas fructuum, ſeu commoditas percipiendi in rebus maioratus conſtituitur: quoniam hæc facultas à iure vſusfructus eſt diuerſa, nec alienationem continet, ex illa namq; percipiendorum fructuum commoditate, nullum ius in re conſtituitur. Ex quo fit, vt poſſeſſoris maioratus vita durante, commoditates rerum maioratus percipi poſsint; quod ipſe latè proſequitur num. 12. & am-
49 pliat num. 13. † in omnibus ſeruitutibus, per quas non ius ſeruitutis in re, ſed quædam vtendi permiſsio, aut perſonalis obligatio quę perſonam tantum adſtringit, ad vitam poſſeſſoris concedatur; cùm id à iure ſeruitutis diuerſum ſit.
50 Sextò infertur prohibitum alienare, non poſſe ad longum tempus locare, vt poſt Anto. & Ab. num. 13. & alios in cap. nulli de reb. eccleſi. alien. vel non concludit in maioratu, feudo & emphiteuſi Moli. d. lib. 1. cap. 21. num. 18. cùm ſupra in principio d. cap. affirmauerit permiſſum illi eſſe ad modicum tempus locare.
51 Septimò infertur prohibitum alienare, non poſſe rem in emphiteuſim concedere, vt per tex. in d. l. fin. cap. de reb. alien. non alien. probat Moli. d. cap. 21. num. 22.
52 Octauò infertur in tantum firmam eſſe hanc prohibitionem, vt in bonis alienari prohibitis fiſcus non ſuccedat, vt probatur per tex. in .l. imperator .ff. de fideicom. libertat. per quem tex. id voluit ibi Bart. num. 1. allegans tex. in .l. ſi libertinum .ff. de bon. libert. & alia iura, qui tamen in .l. ſi quis in tantam .C. vnde vi nu. 22. idem dixit ſupra nota. diſtinct. aut enim prohibitio ſolùm in fauorem delinquentis facta fuit, & tunc bona ſic alienari prohibita, poſſunt ex delicto confiſcari: aut verò prohibitio alienationis, facta fuit fauore aliorum, & eo caſu confiſcari nō poſſunt. Quam diſtinctionem ab innumeris doctoribus probatam demonſtrat Moli. in d. tracta. de primog. lib. 4. cap. 11. num. 5. vbi idem num. 1. 2. & 3. ac per totum probat bona maioratus, feudi, emphiteotica, & alia huius generis nequaquam in fiſcum tranſire. Et quod diximus de bonis alienari prohibitis, vltra illos quos allegat voluere Hierony. Gab. conſ. 123. num. 32. vol. 1. Riminal. Iun. conſ. 50. num. 94. lib. 1. quod extendit etiam ad caſum vbi expreſsè teſtator voluiſſet comprahendi in caſum confiſcationis, vt voluit idem Rim. d. loco, & eſt ratio, nam eo ipſo quòd incipit velle delinque-

re, priuatur dominio; vt quando teſtator dixit in caſu quo aliquis inſtitutorum delictum committeret, quia illud verbum non ſignificat actum perfectum, imo idem Moli. in lib. 1. cap. 20. num. 9. voluit nec vſumfructum bonorum expreſsè prohibitorũ, in fiſcum tranſire durante vita delinquentis; & eſt notabilis limitatio ad .l. ſtatius florus .§. Cornelio felici de iure fiſci.

53 Nec tamen huiuſmodi prohibitio ita ampla & lata eſt, vt aliquo caſu non ſit eius poteſtas coarctata; & primo in legitima, prout in id conſuluere Areti. conſ. 19. num. 7. & poſt multos quos allegat Iacob. Menochi. conſ. 57. num. 13. lib. 1. Franciſ. Burſat. con. 162. num. 16. Bero. num. 427. in cap. in præſentia, qui etiam voluit, quòd ſi hæres alienaſſet tot bona quæ compræhenderent trebellianicam, quia in illis videtur elegiſſe trebellianicam, illa non computantur per .l. Marcellus .§. res quę, & ibi communiter omnes poſt Gloſ. ff. ad Trebellia.

54 Secundò limita non procedere quando ipſemet inſtituens reuocat, vel partem detrahit, prout in maioratu plenè probat Moli. lib. 4. cap. 2. 10. & ſequent.

55 Tertiò quando princeps licentiam alienandi concederet, quod legitima ſubſiſtente cauſa id facere poſſe intelligendum eſt, prout idem Moli. latiſsimè & perdoctè tractat in cap. 3. d. lib.

56 Quartò quando in locum bonorum alienari prohibitorum, alia quæ bona vel meliora ſubnecterentur, ita vt vtilis ſit hæc permutatio vt probatur ex .l. ita conſtante de iure dot. ibi ſi mulieri vtile ſit; & hoc optimè & latè perpendit idem Moli. d. lib. cap. 4.

57 Quintò quando cauſa neceſſaria ſubeſſet proueniens ex facto inſtitutoris; Moli. cap. 6. num. 1. poſt multos, qui etiam limitat num. 2.

58 Sextò quando pro dote, vel donatione propter nuptias alienarentur, pro perſonis à prohibente deſcendentibus. Quod intelligendum eſt deficientibus bonis liberis, & fructibus ad id non ſufficientibus. Et hęc eſt notabilis limitatio ad omnes iſtas limitationes: quia dum poſſunt de fructibus debita iſta reparari, de illis primò ſatisfaciendum eſt, non autem ſunt bona alienanda, Auguſtin Bero. in cap. in præſentia nu. 423. & ſequen. & nu. 434.

59 Septimò limita quando ex ſententia bona ab illis qui poſsident euincerentur: in illo etenim caſu vinculum prohibitionis frãgitur prout .l. 3. §. item quęri poteſt .ff. de reb. eorum, ſancitum eſt, per illa verba; nam & hic valebit alienatio propter rei iudicatæ

autho-

authoritatem.Et propterea conſulere ſolēt ſcribentes in hoc caſu, vt quando rem quis voluerit alienare, faciat ſibi litem mouere,& permittit euinci; quod authoritate Bart. in .l. filius fam. §. diui num. 9. verſ. 1. & aliorum probat Moli. d. lib. 4. cap. 8. num. 2. vbi nullo vnquam iure ſibi videri probabile hoc cōſilium affirmat, & rectè, imo inſpecta diſtinctione Bart. in d. l. ſi quis in tantam reſpectu fiſci dicerem nullum ex hoc preiudicium generari ſucceſſoribus legitimis,ad quod facit .l. ſæpe de re iudicata cum ibi notatis.

60 Octauò reſtringe, non habere locum in præſcriptione: de quo per eundem Molin. d. cap. 10.

61 Nonò limita quando pro debito in carceribus detineretur, vel pro alimentis,ita Paul. Caſtrenſ. docuit per illum tex. in authen.ſi captiui num. 6. infra de Epiſ. & cleri. & de alimentis proſequitur latè Berous in cap. in pręſentia num. 431.

62 Decimò quando res immobilis, infructuoſa, & ſterilis extaret, quia ab hærede poteſt alienari bona fide in emptorem ignorantem fideicõmiſſum in illa re, & alienatio valet, pretium tamen eſſet ſubiectum reſtitutioni .l. fin. in fine de lega.ſecundo,& probatur in .l. mulier .§. ſed & cum .ff. ad Trebellia. & per Bero. in cap. in pręſentia num. 425.

63 Vndecimò conſentiente proximo fideicommiſſario ſucceſſuro, quia non poſſet agere ad rem, ex conſenſu etenim ſibi præiudicat vt per Bero. num. 426.

Duodecimò pro redemptione captiuorum Bero. num. 427.

Decimotertiò quando extarent bona mobilia inutilia, & quæ ſeruando ſeruari non poſſent, vt probatur in .l. mulier .§. ſed etenim ad Trebellia. imo hæredi imputaretur,& hoc caſu ſolum pretium ſubiacet reſtitutioni, vt d. l. mulier & dicit benefacere .l. lex quæ cum ſimili. C. de admi. tuto. Bero. ibi num. 433.

SVMMARIVM EX CAP. XIII.

1 *BONA ſubiecta reſtitutioni per ingreſſum inſtituti,in monaſterium transferuntur ſubſtituto excluſo.*

2 *Monaſterium excludit ſubſtitutum per ingreſſum inſtittui etſi teſtator putabat illum laicum.*

3 *Item ſi teſtator expreſſit,ſi ſine liberis deceſſerit.*

4 *Monaſterium habetur loco filij ad excludendum ſubſtitutum.*

Mona-

5 *Monaſterium eſt filius fictus, ciuilis, & improprius.*

6 *Senſus authen. niſi rogati .C. ad Trebellia.*

7 *Teſtator qui ſubſtituit in caſu quo ſine liberis deceſſerit, oculos habuit ad filios, & ad monaſterium.*

8 *Filius admittitur ad excludendum ſubſtitutum ſecundo loco, in caſu quo pater primo loco ſubſtitutus erat, & noluit adire.*

9 *Vincencius de Franchis ſacri Neapolitani Prætorij præfectus laudatur.*

10 *Subſtitutus in caſu, ſi ſine liberis deceſſerit, excluditur etiam per ingredientem monaſterium capax, quòd aſſenſerat donationi matri factæ.*

11 *Monaſterium excludit ſubſtitutum vulgariter.*

12 *Monaſterium excludit ſubſtitutum per ingreſſum inſtituti, etiam ſi dixit inſtituens, ſi ſine liberis ex corpore deceſſerit, vel ſine filijs legitimis & naturalibus, vel de vero, & non ficto matrimonio procreatis: quod non admittimus ita ſimpliciter num. 18.*

13 *Teſtator vbi ſe gloſauit in vita, non eſt recurrendum ad gloſam legis.*

14 *Statuta laicorum in præiudicium eccleſiæ tunc ualent, quando ſibi ipſis principaliter proſunt, non eccleſiæ principaliter obſunt.*

15 *Statutum quòd monachus excludatur à ſucceſſione agnatorum tenet.*

16 *Benefacere nemo cogitur.*

17 *Regula quòd taciti, & expreſſi eadem ſit uirtus, locum habet quando interpretationi legis relinquitur.*

18 *Teſtatoris expreſſa uoluntas conſideranda eſt, ut monaſterium uel ſubſtitutus excludatur.*

19 *In Regno Franciæ monachi cuiuſuis ordinis ab inteſtato non ſuccedunt.*

20 *Promittens aliquid, ſi ſine filijs deceſſerit, ſi monaſterium ingrediatur tenetur ad promiſſum.*

21 *Monaſterium non excludit ſubſtitutum, quando teſtator expreſsè declarauit nolle ſe bona in monaſterium tranſire, licet alij contra.*

22 *Statutum contra monaſterium diſponens, nullum eſt.*

23 *Conditio in inſtitutione adiecta ut monaſterium ingrediatur, ualida eſt.*

24 *Teſtator prohibere poteſt hæredem, ne aliquam particularem religionem uel monaſterium ingrediatur.*

25 *Conditio tenet, ſi à teſtatore dicatur, ut ducat in uxorem incertam de certis*

26 *Monaſterium incapax non excludit ſubſtitutum ſi inſtitutus ingrediatur, quod uide etiam nu. 46.*

27 *Ingrediens monaſterium incapax, poteſt ante ingreſſum in pios uſus bona diſtribuere, & ſubſtitutum excludit.*

28 *Inſtitutus ſi efficiatur clericus, non excluditur ſubſtitutus, quod fallit duobus caſibus.*

Mona-

29 *Monaſterium non excludit ſubſtitutum, quando pius locus ſubſtitutus eſt.*
30 *Priuilegiatus ſi cum alio priuilegiato concurrat, conquaſſantur priuilegia.*
31 *Priuilegiatus in ſpecie, utitur ſuo priuilegio contra priuilegiatum in genere.*
32 *Pia cauſa detrahit falcidiam à legato relicto aliæ piæ cauſæ, ſed contrarium uerius arbitramur.*
33 *Monaſterium non excludit ſubſtitutum, quando alius locus licet minus pius ſubſtitutus eſt.*
34 *Electio facta de idoneo non irritatur, ex quo alius magis idoneus reperitur.*
35 *Subſtitutus non excluditur per monaſterium, quando inſtitutus in fraudem ingreditur.*
36 *Ingreſſus in fraudem ſubſtituti quando dicatur.*
37 *Profeſſio in articulo mortis emiſſa uires non habet, ſed contrarium uerius ſecundum aliquos.*
38 *Matrimonium in articulo mortis contractum cum concubina tenet, & filij legitimantur.*
39 *Renuntiatio beneficij in infirmitate facta, de qua moritur infra triginta dies, non tenet.*
40 *Subſtitutus admittitur excluſo monaſterio, quando inſtitutus dolo fuit inductus.*
41 *Subſtitutus non excluditur, quando inſtitutus, monaſterium, uel eccleſiam hæredem inſtituit.*
42 *Subſtitutus non excluditur, quando ingreſſus inſtituti non tenet.*
43 *Inſtitutus ſi apoſtatando à religione exierit, non efficit ut ſubſtitutus admittatur.*
44 *Monaſterium non excludit ſubſtitutum, cùm filij teſtatoris ſubſtituti ſunt.*
45 *Pœna offenſi, quæ ex ui ſtatuti uenit applicanda hæredibus illius, ſi offenſus ſit monachus, filio ſi habet, non monaſterio applicatur: ſed alij aliter diſtingunt.*
46 *Item admittitur ſubſtitutus, quando monaſterium noluit hæreditatem accipere.*
47 *Monaſterium in caſu quo ſubſtitutus non excluditur, durante uita inſtituti bona poſſidebit.*
48 *Item hoc caſu ſuccedet in legitima.*

CAPVT

CAPVT DECIMVM TERTIVM.

1 EX dictis in ſuperiori quæſtione infertur, nedum bona quæ alienari prohibita ſunt in monaſterium per ingreſſum inſtituti tranſire, verùm & illa quæ alicui reſtituenda ex fideicommiſſo veniunt, omni penitus nuptiarum, donationis propter nuptias, & reſtitutionis reiecta conditione, prout expreſsè traditur per Imperatorē in authen. niſi rogati C. ad Trebellia. & in authen. de ſanctiſsimis Epiſcopis .§. ſed & hoc pręſenti, vnde dicta authen. ſumitur & per ſum. Pontif. in cap. in præſentia de probatio. quibus in locis adnotarunt ſcribentes, cuius authenticæ diſpoſitionem

2 Amplio primò † etiam ſi teſtator inſtituens putaſſet illū laicum: quia eo caſu monaſterium monacho adire volente tres partes habebit, ſubſtitutus verò vnam, ſicut dicitur in ſeruo quem teſtator putabat liberum, cùm eadem ſit ratio .l. ſi pater .ff. de hæred. inſtit. & dixit Angel. in .l. cum proponas .C. de hæredi. inſtit. ſi verò repudiauit monachus, licet ſi æquiparandus eſſet ſeruo, nihil monaſterium haberet: tamen per ea quæ ſupra diximus in præludijs quod æquiparatio ſit, prout monaſterio vtilius, eſt illum filio æquiparamus, quo nolente pater adire poteſt, & ſic tantundem monaſterium habebit licet Angel. in d. l. cum proponas dicat non eſſe faciendam extenſionem.

3 Quæ concluſio intelligitur ſecundo, etiam ſi dictum eſſet in teſtamento, vt ſi deceſſerit ſine liberis bona ad Titium perueniant; nam ſubſtitutus eo caſu excluditur, & monaſterium admittitur, prout teſtantur Gloſ. Hoſt. num. 20. Io. And. num. 27. Anchara. num. 25. Anto. Butr. & Henri. Boich. num. 25. Ab. num. 36. Cardi. col. 4. verſ. in Gloſ. Bellam. num. 29. Anan. num. 10. Feli. Dec. & Bero. num. 486. & alij in cap. in præſentia de probatio. Gloſ. Din. Cin. num. 4. Odoffre. num. 4. Bart. Bal. Paul. Caſtren. & alij per illum tex. adnotarunt in authen. niſi rogati Bal. Paul. Caſt. nu. 3. & Iaſon. nu. 18. in fine in authen. ſi qua mulier infra eod. Paul. Caſt. in .l. ſi ita quis .§. fin. num. 2. ff. de leg. 2. Couarr. Var. reſol. lib. 1. cap. 19. num. 6. communem dicit Viglialo. lib. com. opi.

ver. monachus num. 189. ex Alex. conſ. 121. num. 2. lib. 2. Hyppoli. Marſ. ſing. 668. num. 2. Ioan. Boſ. in tracta. de nupt. lib. 5. num. 6. Hypol. Riminal. Iun. conſ. 20. num. 3. Hanc etiam communem, vſuq; receptam teſtatur Fran. Burſat. conſ. 97. num. 23. lib. 1. aduerſus Riccardum Malumb. & alios pro contraria opi. vt Cinus & alij referunt in d. authen. niſi rogati; & pro hac opinione videtur eſſe Alciatus conſ. 53. num. 1. & ſeq. lib. 9. dicēs in iure iſtam veriorem eſſe: ſuperiorem tamen communem atq; vſu approbatam, & ab ea meritò non recedendum.

Pro iſta ſuperiori communi quam ſequimur opinione, ne longa diſputatione verboſus videar, & alienas arbores tranſplātare, cùm cauſam latè diſputent Alcia. d. loco, Dec. & Bero. in d. cap. in præſentia, duæ tantùm ſtringunt rationes vltra tex. in d. authen. niſi rogati in d. §. ſed & hoc præſenti & d. cap. in præſentia. Qua-

4 rum prima eſt † quòd monaſterium loco filij habetur, ideoq; ſicut natiuitate filij expirat ſubſtitutio, ita etiam per ingreſſum monaſterij; quod tam in d. authen. niſi rogati. & d. §. ſed & hoc præſenti, quàm etiam in d. authen. ſi qua mulier in hac noſtra, & in cap. in pręſentia doctores communiter adnotarūt. Ex quorum numero plures hanc rationem reprehendunt, & optimè D. Couar. loco cit. num. 6. qui dixit in iure id non probari, nec ex d. cap. in præſentia colligi, imo ex hac ratione plura ſequi abſurda. Et primum quod ſi hoc verum eſſet, conditio ſtatim cenſeretur impleta, & ſic monaſterium propter impletam conditionem ſuccederet, ſecun-

5 dū † quia monaſterium erit filius fictus, ciuilis & improprius, qui non excludit ſub ea conditione ſubſtitutum .l. fideicommiſſum .ff. de condi. & demonſtra. l. ſi ita quis .§. fin. ff. de leg. ſecundo .l. vltima .C. de his qui ven. ætatis impetra.. Et quòd ſit legitimus filius, vltra eos quos adducit, dixit Affli. in cap. 1. de mili. vaſſal. qui arma bellica depoſ. ſed bene excludit filius naturalis prout communiter hoc receptum teſtatur Viglialo. dicto. lib. com. opi. verbo filius num. 155. & voluit ante eum Anchar. in cap. in præſentia num. 26. per .l. ex facto .§. 1. ff. de vulg. & pupil. limita vt per Viglialo. d. loco. De huius tamen rationis veritate, in pręludijs ad hanc quæſtionem latè diximus, vbi pro vtraq; parte ſcribentes cumulauimus.

Secunda ratio eſt ne profeſsio impediatur, quod fieret cùm iſte videret ſe per ingreſſum priuari bonis, eaq; in alios transferri. Et hanc rationem pręter Malumbrium, qui eius videtur author fuiſſe

approbarunt plures ex ſupra relatis ſcribentes; ſed eodem modo aliqui & Couarr. d. loco impugnant, & recte, dicunt enim: Primò hunc religioſum qui nō ſuſceptis liberis religionem profeſſus eſt, tantundem eſſe habiturum, ac ſi in ſeculo remāſiſſet, cùm monaſterium eius vita durante bona ſit habiturum. Ideoq; veriſimile non eſſe vt per hanc friuolam rationem ab ingreſſu religionis quis retrahatur; & ſi diceretur quòd abſtinebit ab ingreſſu, eo quòd bona poſt eius obitum non ſint in religione permanſura, dicetur hanc eſſe cauilloſam, nimiamq; ſubtilitatem, cùm plures ſint qui monaſteria abſq; bonis ingrediuntur, quàm qui in illud bona deferant; & in hoc facit quod ingrediens religionem, per profeſsionem priuatur bonis ex voto ſolemni pauperpatis, imo tantundem ipſe ac alius qui nihil in monaſterium defert eſt habiturus, prout ex regula B. Auguſtini deſumitur, vnde paupertatem profiteri volenti hęc non debent impedimento eſſe. Sic ergo parum erit de temporalibus bonis ſolicitus, qui religionem eſt ingreſſurus, quibus omnino vt dixi eſt renunciaturus, vt voluit ſum. Pontif. in cap. cum ad monaſterium de ſtatu regula. Vnde concludēdum eſt, neminem ex animo religionem profiteri volētem, & qui dulcem audiuit ſonum verborum domini: ſi quis vult venire poſt me abneget ſemetipſum, tollat crucem ſuam, & ſequatur me, ab eius ingreſſu abſtrahendum fore ob huiuſmodi rationem.

6 Qua de re ſuccedit tertio loco ratio, quòd imperator ac ſum. Pontif. allegatis iuribus voluerint fauore religionis id ſancire, eiq; in priuilegium concedere. Quam rationem ex alijs animaduertunt Anchara. num. 18. in ſolu. 3. oppoſi. & Anto. But. nu. 26, in d. cap. in pręſentia, & hęc mihi placet; vnde licet aduerſarij dicant teſtatoris mentem, quæ de liberis cogitauit, non eſſe ad monaſterium extendendam, inter alias rationes hac reſpondetur, quòd

7 per hoc verbum non conſtat expreſsè, & quòd † teſtator quando ita diſpoſuit, ad duo oculos habuit, nempè ad filios ſi habuerit, & ad monaſterium ſi illud ingreſſus fuerit, vt animaduertunt Bal. in d. cap. in præſentia num. 18. & Paul. Caſt. in authen. ſi qua mulier num. 3. imo etiam ſi monachus noluerit adire, monaſterium ſubſtitutum excludit, quod abundè tractat Bero. in cap, Rainutius num. 381. de teſtam.

8 Neq; videri debet hoc priuilegium religioni indultum mirabile, cùm in fideicommiſſo relicto, quo non adeunte alius eſt ſubſtitutus, patre inſtituto & non adeunte admittatur filius, vt ſubſtitu-

tum excludat, quod voluit Odoffre. in .l. cùm non ſolum .C. de bon. quæ lib. num 3.

Et ex hac quæſtione infertur ad id quod deciſum eſt in ſac. conſ.
9 teſte † peritiſsimo Vinc. de Franchis, nunc eiuſdem ſupremi tribu-
10 nalis meritiſsimi. moderatore deciſ. 14. num. 6. quòd ſi † eſt facta ſubſtitutio ſi ſine liberis deceſſerit, & iſte ante ingreſſum religionis donauerit matri, valeat donatio, & non admittitur ſubſtitutus, nam ex quod monaſterium erat capax, poterat renũtiare iuri quod ex illa hæreditate competebat.

11 Amplia tertiò etiam ſi vulgariter fuiſſet ſubſtitutus, cùm enim in hac ſubſtitutione comprehendantur illę conditiones, ſi hęres eſſe noluerit vel non potuerit, ad tex. in .l. ſi pater lib. 2. de vulg. & pupil. & .§. fin. inſtit. de vulg. ſubſtit. ſequitur vt expiret ſubſtitutio ſecundum Bero. in prin. d. cap. in pręſentia, cùm iſte iam adierit hæreditatem, vel ſi non adierit ſit habilis, ſed pupillaris non euaneſcit cum ingreſſus ea ætate non teneat; & ſi poſtea maior factus profiteatur, tunc ex ætate ſuperuenienti, non ex priuilegio ingreſſus expirat.

12 Amplia quartò iſtam concluſionem etiam ſi teſtator vltra verbum liberis aliud ſpecialius adiunxerit, puta ſi dixiſſet ſine liberis ex corpore, vel ſine filijs legitimis & naturalibus, vel ſine filijs de vero & non ficto matrimonio natis, prout docet ante omnes Din. in .l. ſi ita quis in fine .ff. de leg. 2. quem inibi ſequuti ſunt Bart. Alberi. & Paul. Caſtren. idem voluere in cap. in præſentia Ioan. And. num. 21. Anto. But. ſub dubio, Henri. Boich. num. 24. in fine Bellam. num. 42. Ab. num. 48. Dec. num. 227. & ſequen. Feli. nu. 36. verſ. quid ſi teſtator dedit ſubſtitutum, Bero. num. 477. & 486 & qui tres vltimi ad partes diſputant aſſerentes hanc fuiſſe opinionem Bagaroſi qui ad partes Bononiæ diſputauit, vbi de facto accidit; & eum ſequutum fuiſſe Riccard. Malumb. in authen. niſi rogati voluit Ab. d. num. 48. qui æquiorem putat. Hanc etiam ſequutus ſententiam fuit Alberi. in d. authen. niſi rogati num. 2. Iaſon in authen. ſi qua mulier num. 18. in additio. infra hoc tit. & Bart. conſ. 1. Hanc etiam communem dicunt Dec. conſ. 258. num. 2. 416. num. 5. additiona. ad Alexa. conſ. 121. in ver. contrariam & Viglialo lib. com. opi. verbo monachus num. 190. 191. & 192. Couar. in lib. var. reſol. 3. cap. 19. num. 11.

Sed in contrariam ſententiam abeuntes affirmarunt ſubſtitutum admitti excluſo monaſterio Iaco. Beluis. in d. §. ſed & hoc

præſenti Bal. nu. 9. Sali. & Paul. Caſt. num. 4. in d. authen. niſi rogati Bal. in .l. ſi quis poſthumos .ff. de liber. & poſthum. in .l. Deo nobis infra de epiſ. & cleri. Bal. & Imol. dicentes hanc partem æquiorem eſſe in .l. Lucius Titius, qui fratrem .ff. de hæred. inſtit. Imol. in cap. in præſentia æquiorem dicit, etſi altera religioni fauere videatur, pro qua in dubio eſſet reſpondendum, idem Bal. in d. l. ſi ita quis .§. fin. num. 2. Pet. Ferra. in lib. quo agitur ex ſubſtitutione verſ. ex ſuo corpore relatus ab Additi. ad Alexa. d. loco Bal. conſ. 23. incip. in quæſtione quæ vertitur inter ſcholam S. Mariæ col. 3. poſt. med. verſ. fallit fauore monaſterij vol. 5. Angel. conſ. 80. incip. Ioannes Dec. conſ. 602. quando conſtat expreſsè de voluntate teſtatoris, M. Ant. Nacta. conſ. 602. nu. 4. Hierony. Grat. conſ. 111. num. 48. & ſequen. lib. 2. Boerius deciſ. 354. nu. 6. & communem hanc dicunt poſt. addi. ad Alexa. dicto conſ. 121. Viglialo. lib. com. opi. verbo monachus num. 196. & hanc opinionem vſu receptam fuiſſe teſtantur Boer. d. deciſ. 354. & Hierony. Grat. d. conſ. 111. num. 51. lib. 2. Hanc etiam defendunt Fulgoſ. conſ. 4. incip. quoniam & And. Barba. conſ. 13. incip. clementiſsimi vol. primo.

Hęc enim quæſtio ita dubia eſt, vt plures ex ſcribentibus vtrãq; opinionem teneri poſſe affirmauerint, nec auſi ſint alteram ex illis tenere, cùm vtraq; æqua videatur, ita Pet. Anchara. in cap. Rainaldus col. 9. num. 2. quæro de teſtam. Barba. d. conſ. 13. & alij citati per Boer. d. deciſ. 354. num. 6.

Pro qua plures rationes & iura afferunt, qui eam ad partes diſputant, vt Dec. Feli. & Berous loco cita. verùm ego illa tantùm ero contentus, in qua totum eius fundamentum conſiſtit, cui & illę quarum ſupra meminimus in ſecunda ampliatione in huius confirmationem addantur; eſtq; illa communis quam Dinus conſiderauit, quòd ſcilicet taciti & expreſsi eadem ſit virtus: ex reg. tex. in .l. 3. de leg. 1. & c. ſignificaſti de electio. Cùm ergo ſuperiori quæſtione quando de liberis egimus concluſum ſit, per tex. in d. §. ſed & hoc præſenti, & communiter ſcribentes ſtatuerint fideicommiſſum expirare: eadem etiam ratione in hac quæſtione vbi illud nomen liberi ſpecificatur ſtatuendum erit, & propterea conſiderabat Paul. Caſtr. in authen. ſi qua mulier num. 3. & in authen. niſi rogati, quem refert, & ſequitur Couarr. loco cita. num. 11. teſtatorem duo in mente habuiſſe quando ſubſtitutionem fecit; primò nēpe ſi deceſſerit ſine liberis, & ſecundò ſi monaſt. nō ingrederetur.

Sed

Sed qui pro contraria ſunt opinione, dicunt voluntatem teſtatoris omnimodo ſeruandam eſſe ex reg. tex. in .l. 1. huius tit. qui rebus ſuis legem poteſt imponere, quam vult .l. quoties .C. de dona. quæ ſub. mo .C. verum de conditio. appoſ. & facit tex. in authen. excipitur .C. de bon. quæ lib. & cùm teſtator expreſsè declarauit & ſenſit de filijs, non ſunt eius verba interpretanda, nam vt inquit
13 Bal. in d. authen. niſi rogati num. 9. † quando teſtator ſe gloſauit in vita, non eſt recurrendum ad gloſam legis, ſed ipſius voluntati ſtandum eſt, ideoq; plus operatur expreſſum, quàm tacitum .l. ſi in diem .§. ſeruo .ff. de cond. & demonſtra. imo teſtator prohibere poteſt ne bona in eccleſiam tranſeant, prout authoritate Iaſonis & aliorum quos adducit, affirmauimus in prima limitatione ad tertium caſum, in quæſtione proxima præcedenti de prohibitis alienari, & Bal. in d. authen. niſi rogati voluit poſt Gloſ. in .l. ſi ita quis .§. fin. de leg. 3. eccleſiam in contractu inter viuos excludi poſſe, facta mentione ſi monaſterium fuerit ingreſſus.

14 Et addunt ſtatuta laicorum valere in præiudicium eccleſiæ, vt not. Bal. in conſ. 9. inter conſ. Pet. Anchara. incipi. factum ſuper quo, & refert Dec. conſ. 455. vol. 1. num. 11. col. 2. qui id intelligit, quando laici faciunt ſtatutum bono zelo vt ſibi proſit, & non principaliter vt eccleſiæ obſit. Ex quo dicebat Alcia. conſ. 53. nu.
15 4. & ſequen. lib. 9. † valere ſtatutum quòd monachus excludatur à ſucceſsione agnatorum, eo maximè ſi conſuetudine eſt approbatum, de quo tamen ſatis dubito.

16 Item dicunt neminem eſſe cogendum ad benefaciendum ca. de Iudeis 45. diſtinc. cap. ſed fidem 23. quæſt 5. ſic ergo contra voluntatem teſtatoris bona tranſire non debent; & ſic reſpondent ad omnia quæ pro contraria opinione adducuntur, & in ſpecie ad ra-
17 tionem Dini, † quòd etiam ſi vera ſit illa regula, tamen locum habet quando relinquitur diſpoſitioni, & interpretationi iuris, prout in caſu de quo ſupra loquuti ſumus. Nam dicens de liberis, poterat de adoptiuis, & alijs intelligere; & hic caſus videtur comprehenſus in d. §. ſed & hoc præſenti. Verùm quando expreſsit de filijs, non eſt facienda extenſio, quia omnes doctores in d. cap. in præſentia dicunt .§. illum eſſe exhorbitantem, & meritò non extendendum.

Nec obſtat conſideratio Paul. Caſt. nam eſt potius diuinatio, quàm ratio, & Alcia. d. conſ. 53. num. 8. reſpondet non habere locum eam rationem in foro conſcientiæ, vbi non procedunt iura quæ præ-

præſumptiuè loquuntur.

18 Sed vt verum ſenſum habeamus, † puto rectè ponderandam eſſe teſtatoris voluntatem; cuius verba ſi tantùm de filijs legitimis ex corpore concepta ſint, à dictis in ſuperiori quæſt. nihil differre cen ſendum eſt. Quòd ſi expreſsè appareat voluiſſe teſtatorem in familia conſeruari, vel alijs verbis expreſſam voluntatem ſuam demon ſtrauerit, hæc bona nullo pacto in monaſterium tranſire arbitror. Quod expreſsè ſenſit, & rectè Dec. d. conſ. 258. num. 3. qui melius omnibus locutus fuit, & ſequitur eum additio. ad Alex. d. conſ. 121. vol. 2. in ver. contrariam. Quod eo magis cõfirmatur, ſi ſubſtitutus ſit filius teſtatoris, vt voluit poſt Bal. in d. authen. niſi rogati Boer. deciſ. 354. num. 7. & Couarr. d. cap. 15. num. 11. lib. 1. var. reſolu.

19 Sed in Regno Franciæ omnes huiuſmodi ceſſant difficultates, cùm monachus ab inteſtato non ſuccedat in bonis patris, ſit religioſus cuiuſlibet ordinis ſecundum Boerium in ſępius alleg. deciſ. num. 8. & Couarr. affirmat in cap. 1. de teſtam. in fine, ideoq; idem Boerius dicebat ſubſtitutum fore admittendum.

20 Et eodem modo Ab. nu. 46. Boich. 29. Dec. nu. 254. & Bellam. num. 32. in d. cap. in præſentia voluerunt, † quòd ſi quis de ſemetipſo loquens aliquid promittit ſi ſine liberis decedat, & poſtea hic monaſterium ingrediatur, tenetur ad promiſſum, & non expirat conditio: idemq; in ſtipulatione procedere, quando in iſtum caſum ſi ſine liberis deceſſerit fuerit ſtipulatus, vt dicũt Ab. & Boich. d. loco, licet diuerſa ſit ratio cum caſu noſtro; nam cum de ſe ipſo loquatur, intelligi debet, vt de naturalibus liberis loquatur: & ita conditio tenaciter ſit obſeruanda. l. 3. §. conditio. ff de adim. leg. & ſic erit prima limitatio.

21 Ex ſuperius firmata concluſione habemus primã limitationem ſecundum nos ad propoſitam concluſionem, quam limita ſecundò quando teſtator expreſsè declarauit nolle ſe in monaſterium bona tranſire, vel in eum caſum inſtituto ſubſtituit, vel inſtituit ne ingrederetur, quod affirmauit Hoſt. in d. cap. in præſentia num. 20. arg. tex. in. §. penul. ad finem & in. §. nullam verò licentiam in aut. de ſan. epiſc. ex eo quod defecit conditio per ingreſſum; & hoc videtur ſentire Paul. Caſt. & alij quos pro noſtra opi. retulimus in ſupra proxima quæſt. dum aſſerunt ſubſtitutum admitti, quando conſtat de expreſſa voluntate teſtatoris, volentis illum admitti. Et huic ſententiæ ſuffragatur dictum Bart. in. l. fin. cap. de

pac.

pac. col. 3. vbi reſpondendo ad. d. .§. ſed & hoc præſenti, dicit illum in iure quęſito loqui, non in quęrendo. Primum etenim ita de facili tolli non poteſt, & ſic affirmat valere ſtatutum, quòd ingrediens non ſuccedat, ex quo agitur de iure quærendo vt refert Dec. in d. cap. in præſentia nu. 195. verſ. prima facie, & in hoc cōducunt omnes ſupradictæ rationes.

Contrarium tamen voluerunt Goffre. Io. And. num. 35. Ancha. Ant. But. num. 63. Bal. num. 18. Bellam. 33. Ab. num. 42. Dec. 196. & 197. Bero. qui communem dicit num. 487. in d. cap. in pręſentia & Angel. in .l. fin. .C. de pact. per tex. in .§. ſanctiſsimas in authen. de non alienan. & .C. fin. 22. quæſt. 4. dicentes, talem conditionem, vt turpem & impeditiuam religionis, eſſe reijciendam, & Dec. in d. cap. in præſentia loco cita. authoritate Mat-
22 theſil. ſing. 144. dicit, nec conditionem valere, † nec ſtatutum huiuſmodi contra monaſterium diſponens, & Bart. communiter reprobari in d. l. fin. quod iſto caſu ſic expreſſo fortaſſe verius poſ-
23 ſet arbitrari, vnde † valet conditio adiecta in inſtitutione, vt monaſterium ingrediatur, licet ſit contra matrimonium, vt concludit Paul. Caſt. in authen. cui relictum in fine cap. de indic. vidui. tollen. quem ſequitur Dec. cap. in pręſentia num. 199. aduerſus Bart. conſ. 184. retēta tamen hac poſteriori ſententia eam limito.
24 Primò quando generaliter & abſolutè prohibitio facta eſt, † ſecus ſi in ſpecie dicat, quod non ingrediatur tale monaſterium, vel talem religionem, cùm alia multa adſint monaſteria, quæ ingredi poteſt ſecundum Bal. in .l. cum ita legatum per illum tex. ff. de condi. & demonſtra. & Dec. in d. cap in præſentia num. 198. vbi Feli. num. 37. verſ. 2. declara. dicens eſſe dictum originale Bal. & Imol. in .l. hoc modo eodem tit. ex quo infert Feli. † valere matri-
25 monium quando eſt dictum, vt ducat in vxorem incertam de certis, quia non videtur coarctatum matrimonium, & ſic libertas ſublata; quod latè tractat ibi num. 37. in d. verſ. 2. declara.
26 Secundò limita quando ingreſſus eſſet monaſterium incapax; nam ex quo ceſſat ratio excluſionis, cùm monaſterium non ſit capax, ideoq; dici non poſsit aliquem retrahi ab ingreſſu religionis propter bona, & ſic ratione ceſſante contrarium eſt determinan-
27 dum, prout voluit Auguſti. Bero. in d. cap. in præſentia nu. 490. † Quod tamen intelligitur dummodo grauatus bona ante ingreſſum non diſtribuiſſet in pios vſus: tunc enim ſubſtitutus excluditur vt idem Bero. num. 491.

Ter-

Tertiò coarctatur hæc concluſio ſi vniuerſaliter ſubſtituiſſet, & in caſu quo monaſterium inſtitutus ingrederetur legitimam, reliquit iure inſtitutionis, reliquum mandans ad ſubſtitutum pertinere, vt dixit Bero. d. loco num. 493. qui contrarium voluit.

28 Tertiò principaliter limita in clerico ſimplici ſeculari, qui ſua non dedicat eccleſiæ, prout volueruut Gloſ. in cap. in præſentia, vbi Hoſt. num. 19. Ant. But. num. 61. Imol. num. 18. Boich. num. 27. Bellam. num. 3. Ab. num. 43. Dec. num. 200. Feli. num. 31. Bero. 488. Odoffre. num. 4. verſ. nunc ſuper iſta authen. Alberi. num. 2. & Sali. num. 4. in d. authen. niſi rogati, & demum pulchrè Boerius deciſ. 354. num. 1. & ſequen.

Hoc tamen fallit duobus caſibus ex mente ſupradictorum doctorum, primò quando perpetuò eſt manſurus in eccleſia, eiuſq; bona ad illam ſunt peruentura; & ita communiter ibi recipitur: ſecundò quando ad pias cauſas impendit, quod affirmant ex tex. in d. §. ſed & hoc præſenti. Super cuius intellectu dum verſatur Ab. in d. cap. in præſentia, & intelligit loqui in eo qui religionem ingreditur, vt clericus ibi fiat, reprehenditur à Dec. ibi num. 200. Quorum opi. poſſemus conciliare ex eo quòd hodie non videmus modum practicandi illum tex. cùm nullus clericus ſe ita dedicet eccleſiæ, vt in eam transferat ſe & bona. Quod antiquitus fieri ex d. authen. colligitur, ideoq; poſſumus intelligere in eo qui religionem ingreditur, vel in oblato qui ſe & ſua eccleſiæ dedicat, nec fit monachus, prout latè de eo diximus in quæſt. particulari de oblato, & hoc videtur ſentire Berous num. 506. in d. cap. in præſentia, qui in ſpecie loquitur in oblato eccleſiæ regularis, ſecus verò eccleſiæ ſecularis. Et hoc voluerunt Ant. But. nu. 61. in fine, Boich. nu. 28. in d. cap. in pręſentia; quod tamen ex ſupradictis non admittimus, niſi omnia ſua, & ſe eccleſię illi dedicauerit, & videtur voluiſſe Ab. d. cap. in præſentia nu. 48.

29 Quartò limita principaliter quando inſtituto eſſet alius pius locus ſubſtitutus, tunc enim eo monaſterium ingrediente ſubſtitutio non euaneſcit, quod ex authen. niſi rogati & ex d. §. ſed & hoc præſenti, adnotarunt Gloſ. Hoſt. num. 19. Henri. Boich. num. 26. Ab. 36. Feli. nu. 30. & Bero. num. 4. in d. cap. in præſentia, & quæ latè diſputat Tiraquel. tractat. piæ cau. priuilę. 76. verſ. ſed his continuo, & hanc dicit eſſe communem Viglialo. lib. com. opi. ver. monachus nu. 195. poſt. com. conſ. 153. num. 5. lib. 4.

30 Verùm huius occaſione Ab. & alij inducunt ad quæſtionem

quod

quòd priuilegiatus ſi cum alio priuilegiato concurrit, conquaſſantur priuilegia per tex. in d. §. ſed & hoc præſenti, & .l. ſed & milites vbi Bart. in prin. ff. de excuſa. tuto. Si tamen hic priuilegiatus habet idem priuilegium, non vtitur ſuo priuilegio aduerſus pariter priuilegiatum, ideoq; cum eſſet hæc ratio propter quam admittitur monaſterium, in caſu quo alius eſſet ſubſtitutus, dicebat non expirare ſubſtitutionem. Eum tamen reprehendunt inibi Feli. Dec. & Bero. qui aliam aſsignant rationem: quòd nempe pia
31 hæc cauſa ſit † priuilegiata in ſpecie, ac propterea contra priuilegiatum in genere ſuo vtatur priuilegio; & eſt vna ex limitationibus quam dedimus ad hanc regulam in repeti. l. fin. de conſtitu. Princ. in ſecunda part. legis cap. 8. vbi de hoc latè egimus, & ideo non repeto.

32 Ex hac deciſione doctores inibi inferunt ad deciſionem quòd † pia cauſa detrahat falcidiam à legato relicto aliæ piæ cauſę, qua ſi concurrant, & ſic reddatur res ad ius commune, quod voluit Ab. d. loco, aduerſus quem inſurgit Roman. in authen. ſimiliter in 4. ſpeciali in vlt. voluntate verſ. aduerte num. 101. cap. ad leg. falcidiam, & eum ſequuntur Dec. & Bero. loc. cita. aſſerentes eccleſiam non detrahere falcidiam à legato pię cauſæ facto, quia in ſpecie priuilegiata eſt pia cauſa ne ab ea detrahatur, & tamen reperitur quòd alia pia cauſa ſit priuilegiata vt detrahat, quod optimum videtur.

33 Et extende iſtam concluſionem, † etiam ſi alius locus minus pius monaſterio quod intrauit ſubſtitutus eſſet ſecundum Ant. But. & Abbatem in d. cap. in præſentia, quos ſequitur Dec. ibi num. 192.
34 qui infert num. 193. ad deciſionem, † quòd electio facta de idoneo non irritatur ex quo magis idoneus eligi potuiſſet, vt voluit Gloſ. quam Ab. & alij ſequuntur in cap. quoniam in quibuſdam verſ. qui maioribus de iure patro. Hoc tamen, vt inquit idem Dec. nu. 195. non procedit, quando facienda eſſet electio de aliquo loco: tunc enim pauperior debet eligi; ſed hic iam facta reperitur vt ex reg. .l. patre furioſo, cum concord. ff. de his qui ſunt ſui vel alien. iur. tenet.

35 Sextò principaliter reſtringe regulam d. §. ſed & hoc præſenti, quando ingreſſus eſſet in fraudem ſubſtituti; tunc enim fidei commiſſarius admittitur ex dolo inſtituti, hoc voluit Gloſ. in d. authen. niſi rogati, quam inibi ſequuntur ſcriben. & poſt Abbatem antiquum Io. And. num. 36. Panorm. num. 45. Henri. Boich. num. 21.

Bellam. num. 4. & com. dicunt ex doctor. in d. authen. niſi rogati Dec. num. 204. Feli. 34. & Bero. num. 500. in d. cap. in præſentia; idem voluit Odoffre. in .l. ſi ita quis .§.fin. de leg. 2. & Moli. de primog. lib. 2.cap. 5. num. 29. quia fraus & dolus ei patrocinari non debent ex reg. tex. in c. ſedes de reſcri. c. in noſtra de ſepul. c. requiſiſti c. officij & c. fin. de teſtam. & ſic dicunt præfati ſcribentes, monaſterium reuocatoria teneri argumento .l. omnes .§. Lucius .ff. quæ in frau. credito. quem tex. ponderauit inibi Henr. Boich. maximè quãdo habet cauſam lucratiuam Ant. Roſel. tract. de legiti. lib. 1. quem ſequitur Angel. Aret. in .§. fin. inſti. de nupt.

Sed ſi hoc verum eſt, difficultas maxima vertitur circa practicam huius quæſtionis; nam videtur difficilis probationis eſſe, vt quis dicatur ingreſſus in fraudem ſubſtituti, cùm religioſa vita non poſsit abſq; particulari monitu, & impulſu domini eligi, & ſequi. Et propterea inquit Dec. num. 209. circa probationem huius fraudis valde eſſe cogitandum, vnde circa hoc exemplum variant doctores.

36 Primò ergo † exemplificant in eo qui minatus eſt ante ingreſſum, dicens velle ſe religionem ingredi, vt ſubſtitutus fraudetur, & hæreditatem non conſequatur. Quod probari volunt ex cap. 2. de renuntia. lib. 6. Io. And. Boich. & Bellam. & Ab. loco. cita. qui addit ad confirmationem huius deciſionis tex. in c. fin. 3. quæſt. 3. ibi inductio facta cauſa bonorum ipſorum, & hoc etiam tenet Sali. in authen. niſi rogati num. 5. Moli. d. cap. 5. lib. 2. num. 28. hoc tamen exemplum Dec. non admittit num. 209.

37 Secundum eſt quando profitetur in articulo mortis;† quam profeſsionem vires non habere dixit Bal. in authen. ſi qua mulier col. penul. verſ. 7. quæro, quod & nos diximus in verbo ingreſsi: & ſic addunt non excludi ſubſtitutum ex huiuſmodi profeſsione, quia facta in fraudem videtur argumento .l. filię meæ .ff. ſol. mat. vt affirmauit idem Bal. in d. cap. in præſentia num. 31. vbi Anan. num. 10. in fine & Moli. loco citato.

Verùm Alberi. in authen. niſi rogati num. 2. verſ. item quęrit Gloſ. dicit ingreſſum in articulo mortis tenere, & ex conſequenti bonorum dedicationem, nec fraudem in hoc poſſe conſiderari. Dec. tamen d. num. 209. dicit quòd aut ingreſſus non tenet, & tunc neq; bonorum dedicatio, & ſic neq; ſubſtitutus excluditur: aut tenet, & non poteſt præſumi in fraudem ipſum facere tempore quo debet de ſalute animę ſuæ cogitare; & hæc Decij opinio placet mihi.

Et ſic

Et ſic Berous d. num. 500. exemplificat tertio in eo qui ante ingreſſum alienauit bona. Sed rogo ad quid neceſſarius eſt ingreſſus ex fraude, cùm ex ipſa ſola alienatione poſsit reuocare ſubſtitutus, cùm dominium non tranſeat, ſeruata diſtinctione quam ſuperiori quæſtione tradidimus; vnde placet mihi primū exemplum & ſecundum quoad id, vt non teneat ingreſſus, & quod dicit Dec. optimè conſiderandum eſſe circa hoc.

38 Et ex eo exemplo de profeſsione in articulo mortis facta, infertur †quòd matrimonium in articulo mortis contractum cum concubina tenet, & filij legitimantur: tex. eſt in cap. tanta qui filij ſint legitimi & per Cin. in .l. nuper. C. de natura. liber. Io. And. in Reg. ſine culpa de reg. Iur. in ſexto; hoc tamen ſi fiat in fraudem ſubſtituti non tenet ſecundum Angel. in.l.ſed & quæſitum de lib. & poſthum. in .l. nuper C. de natura. liberis, cum Addit. per Dec. in d. cap. in præſentia num. 206. qui dicit hæc de plano procedere, quando conſtat de fraude, quod mirabile dictum eſſe voluit Feli. ibi num. 36. qui id intelligit quoad præiudicium aliorum, hoc eſt venientium ab inteſtato, vel ex fideicommiſſo; dubitat tamen de hoc dicto in moriente, namq; potius ſalutis timor imminere videtur (vt dixi) quàm fraudis cogitatio. Et ex hac opinione ſequeretur maximum abſurdum, quòd filius naturalis, vel aliàs incapax, legitimatus non excluderet ſubſtitutum, quod eſt contra com. opi. docto. in .l. generaliter .§. cum autem C. de inſtitu. & ſubſtitu. De matrimonio & clericatu in fraudem facto, videndùs Dec. latè de his agens conſ. 130. col. 2. in fine.

39 Ex hac deciſione de profeſsione in articulo mortis facta infert Feli. ad reg. cancellarię 33. † quòd renuntiatio beneficij facta in infirmitate non tenet, ſi moriatur renuntians ante 30. dies. Cuius regulę immemor quidam doctor cùm eſſet Auditor Reuerendiſſ. Archiepiſcopi Amalphiæ, Nuntij pro beatiſsimo Sixto V. in hoc regno ſententiam protulit, per quam declarauit ad Reuerēdam Cameram ſpectare mancipium quoddam, ab Illuſt. & Reuerend. D. Bernardino de Figueroa Archiepiſcopo Brunduſino donatum † D. Io. Figuerę eius nepoti quinquaginta dies ante eius interitum, non obſtante & quod per fidem medicorum & teſtes conſtabat non ex illa infirmitate qua tenebatur, dum donauit mācipium, quę erat podagre, ſed ex alia quæ poſt multos dies ſuperuenit deceſsiſſe. Imo quòd plus erat, affirmabant poſt illud tempus D. Archiepiſcopum ſacra celebraſſe, & clericos ordinaſſe. Quem erro-

rem & alios qui in ea ſententia continebantur, aduerſus quam conſului cùm eſſem illius cauſæ patronus, cùm animaduertiſſent Reuerendiſsimus D. Marcus Antonius Piezonus Epiſcopus Fulginatenſis, vir equidem peritiſsimus & vitæ integerrimæ, eiuſq; eruditus Auditor Ioſeph. de Rubeis, non obſtante quòd ſententia culpa procuratoris fecerat tranſitum in rem iudicatam, de ordine & voluntate ſum. Pontif. admiſerunt d. Dominum Ioannem ad tranſactionem.

40 Addo tamen prędictis † idem fore dicendum, quando ad religionem quis fuit inductus fraude, & dolo Abbatis; nam cùm monaſterium bonis priuetur propter auaritiam monachorum, prout latè probauimus in quæſtione de dolo per tex. in c. conſtituit 20. quæſt. 3. ad ſubſtitutum ſpectare apertiſsimè conuincitur.

42 Septimò non procedit illius .§. diſpoſitio, † quando inſtituiſſet aliquam eccleſiam vel monaſterium non ingrediendo; nam tunc ſubſtitutionem firmam remanere nec expirare, dixerunt Gloſ. Io. And. num. 34. dicens hanc eſſe communem ſententiam, Anchara. num. 28. Anto. But. num. 62. Ab. num. 41. Bellam. num. 32. Feli. num. 33. & Berous num. 497. in cap. in præſentia de probatio. quam omnes communem, & æquiorem fatentur. Quod idem probarunt Gloſ. Odoffre. num. 5. Alberi. num. 2. allegans Cin. in ſuis quæſtionibus quęſt. 103. & Sali. num. 5. in authen. niſi rogati C. ad Trebellia. qui vno ore fatentur nõ eſſe faciendam extenſionem d. §. cùm ſit exorbitans, & contra ius commune, licet eadem videatur ineſſe ratio, fauor ſcilicet religionis. Nam per identitatem & maioritatem rationis, non inducitur diſpoſitio contra ius, ita not. in authen. quas actiones C. de ſacroſ. Eccleſ. & in .l. 1. C. quæ ſit longa conſuetu. & ſic vt inquit Fel. poſt Bal. d. loco per extenſionem d. §. daretur occaſio peruertendi fideicommiſſa. Quapropter Anto. & Abb. loco cita. dicunt non eſſe mentem teſtatoris ſpoliandam, vt conferatur eccleſiæ, Arg. c. fin. 11. quæſt. 4. quicquid in cõtrariũ voluerit Hoſt. in d. cap. in præſentia num. 19. quem ſequi videtur inibi Henri. Boich. num. 27. motus ex ratione d. §. ſed & hoc præſenti, vel quòd habeatur loco filij, vel quòd fauore monaſterij, aut eccleſiæ ſit hoc ſtatutum; ergo idem ius erit ſtatuendum, vt in cap. translato de conſtit. l. 1. C. de lib. præter. cum alijs adductis per Hoſt. loco cita. Hanc tamen opinionem magis congruere canoniſtis, vt æquiorem, & magis fauorabilem in fauorem Eccleſiæ, teſtantur plures, ex ſupra relatis ſcribentes: tamen

ſubti-

ſubtiliſsimus Bal. in d. cap. in præſentia num. 30. conſiderauit optimam rationem cur dicta extenſio non ſit facienda, nam facilius homines inducuntur ad donandum, vel legandum Eccleſiæ, quàm ad ingrediendum monaſterium.

43 Octauò non habet locum † quando ingreſsio non tenet, vel quando ingreſſus moritur ante profeſsionem ſecundum Ab. antiquum Argu. c. ſtatuimus de regular. quem ſequitur Io. And. n. 36. & Anto. But. num. 61. in d. cap. in præſentia, vel ſi exeat à religione infra tempus probationis, vt dixerunt Henri. Boich. nu. 20. & Bellam. num. 40. in d. cap. in præſentia & Salic. in authen. niſi rogati num. 5. vel tertio ſi non teneat ex aliqua ex cauſis ſupra ſcriptis vt voluit Gloſ. quam ſequitur Ab. qui etiam de alijs duobus caſibus ſupra narratis loquitur in d. cap. in pręſentia num.44.

44 & idem voluere Dec. num. 200. & Bero. num. 499. ibidem. † Hoc tamen non procedit in apoſtata, qui licet à religione exeat, ſubſtitutionem tamen non facit vires ſuas ſumere, ita voluit ſingulariter Bal. in d. cap. in pręſentia num. 15. per tex. in cap. 1. §. 1. de feu. fœmi. & ſecundum nos poteſt eſſe ratio quòd ius ſemel extinctum amplius non reuiuiſcit, ita quod delictum monachi non debet monaſterio obeſſe, vt ſupra diximus in quæſtione de fugitiuo.

45 Nonò limita quando ſubſtituti eſſent filij teſtatoris, nam eo caſu monaſterium excludi voluerunt Berous in d. cap. in præſentia num. 458. poſt Soci. in .l. cum auus 73. col. verſ. circa ſecundum de condi. & demonſtra. & idem voluit num. 492. & Boerius poſt Bal. quem allegat deciſ. 354. num. 3.

46 Atq; hinc infertur † quòd ſi extaret ſtatutum vt pœna offendẽtis applicaretur hęredibus offenſi, ſi iſte offenſus eſſet monachus pœna non applicabitur monaſterio, ſed filio ſi habeat prout voluerunt Feder. Sene. conſ. 174. Anto. But. num. 63. in cap. in præſentia & Feli. ibi num. 36. Ab. tamen num. 47. diſtinguit, aut inſtituit monaſterium & filium hæredes, & tunc applicabitur pœna pro hęreditarijs portionibus: aut filium tantùm in totum inſtituit hæredem, & tunc filio: aut monaſterium in totum & filium in certa parte, & tunc monaſterio applicabitur: nam filius inſtitutus in certa parte pro legatario habetur .l. quoties C. de hæred. inſtituendis, & tandem applicabitur ei qui eſt hęres & ſuccedit in ius defuncti, & ille proprie dicitur hæres .l. hæredis appellatione de verb. ſignifica. Dec. tamen latè diſputat à n. 215. vſq; ad numerũ 223. & demũ tenet monaſterio applicari, & idem voluit ibi Auguſt. Bero. n. 423.

Deci-

47 Decimò limita quando ingreditur monaſterium incapax; cùm enim ipſum admitti nequeat, fit locus ſubſtituto prout arg. l. vir. cum vxor. §. ſed ſi promiſſor de donat. int. vir. & vxo. in .l. cum quis. §. ſi debitorem de ſolutio. & .l. nec vtilem .ff. ex quib. cau. maio. dixerunt Bal. num. 13. Boich. num. 22. & cæteri ſcribentes omnes in ſæpius alleg. cap. in præſentia, Bart. in .l. cum pater. §. hæreditatem de leg. 2. idem in tracta. minor. lib. 4. Imol. in .l. ſi ita quis. §. fin. de leg. 2. Angel. conſ. 80. & communem ex Alex. dicit Ripa. in .l. ex facto col. 3. num. 12. verſ. præmiſſa faciunt .ff. ad Trebellia. Viglialo. com. opi. lib. ver. monachus nu. 144. & Dominus Vinc. de Franchis deciſ. 14. num. 7.

Roman. tamen ſingul. 439. fuit in noua opinione, & voluit iſto caſu nec ad monaſterium, neq; ad ſubſtitutum bona pertinere: ſed in pios vſus fore diſtribuenda. Sed contrarium communiter recipi vltra prædictos ex Alex. conſ. 13. lib. 3. & Dec. 258. voluit Gab. Saraina additio. ad d. ſingulare & Catellia. Cotta. in memoriali ver. conditio adiecta; quod tamen dictum Rom. intelligi poteſt ſecundum aliud Auguſt. Bero. num. 490. de quo ſupra meminimus, vt quando ante ingreſſum in pios vſus diſtribuiſſet bona, excludatur ſubſtitutus.

48 Vndecimò ceſſat quando monaſterium noluit hæreditatem accipere quod facere poteſt vt voluit Bal. in d. cap. in præſentia nu.

49 13. † Quibus omnibus caſibus duo ſunt præſupponenda, alterum quod monaſterium durante vita monachi habebit bona, vt per tex in .l. Statius Florus. §. cornelio felici de iure fiſci, concludunt Bal. in d. conſ. 77. dicens id communiter receptum, Boerius deci. 354. num. 4. Moli. de primog. Hiſp. lib. 1. cap. 3. nu. 50. & Anch.

50 in d. cap. in pręſentia num. 25. †.

Alterũ verò, quod in caſibus quib⁹ ſubſtitutus admittitur, in legitima ſuccedat monaſterium; nam cùm ſit iure naturæ debita, non poteſt eum pater grauare, de quo latè ſupra egimus in quęſtione de filio qui ingreditur, & de patre.

Veniunt etiam applicanda monaſterio alimenta, quæ debentur ex conſuetudine, prout in ciuitate Neapolitana per conſuet. quod ſi aliquis, quę voluit alimenta fore præſtanda à patre filijs, qui cum ipſo nolunt habitare. In qua conſuet. Napod. num. 40. voluit quòd debeantur etiam filio monacho, nam alimentorum præſtatio durat per totum ſpatium vitæ .l. item mela. de alim. leg.

SVM-

SVMMARIVM EX CAP. XIIII.

1 *FEVDVM in monaſterium an tranſeat quinque ſunt opiniones.*

2 *Feudum regulariter in monaſterium non tranſit, ſed reuertitur ad dominum vel agnatos.*

3 *Feudum tranſit in monaſterium quoad commoditates durante uita monachi.*

4 *Militans Deo non debet ſecularibus negotijs ſe immiſcere.*

5 *Monachus armis honeſtè uti non poteſt.*

6 *Monachus eſt mortuus mundo.*

7 *Filius ciuilis non ſuccedit in Feudo.*

8 *Feudum tranſit ad manus mortuas, cùm tranſit in monaſterium.*

9 *Vaſſallus ſex tenetur præ oculis habere.*

10 *Beatus Ioannes de Capiſtrano cauſa fuit uictoriæ quam in Vngaria Chriſtiani obtinuerunt.*

11 *Leo quartus uictoriam à Mauris obtinuit.*

12 *Feudum eccleſiaſticum non tranſit in monaſterium.*

13 *Monaſterium non ſuccedit in Regno, ducatu, & alijs feudis titulatis.*

14 *Item nec in oppidis & caſtris iuriſdictionem habentibus.*

15 *Vouens ingredi religionem ipſo facto amittit feudum, ſed contrarium tenemus.*

16 *Feudatarius eo ipſo quòd fit monachus, amittit feudũ, nec recuperat ſi exeat: ſed contrarium eſt uerius, diſtinguitur tamen in eo qui non habebat feudum cùm ingreſſus eſt.*

17 *Conuerſi ſunt inhabiles ad feudi ſucceſſionem.*

18 *Feudum non poteſt eccleſiæ donari.*

19 *Milites Hieroſolymitani militantes non ſuccedunt in feudis, cuius contrarium tenemus.*

20 *Fabius de Anna laudatur.*

21 *Clericus non admittitur ad ſucceſſionem feudi, ſed alij contra, diſtinguitur tamen.*

22 *Clericus in minoribus ordinibus conſtitutus ſuccedit in feudo.*

23 *Clericus in minoribus ordinibus conſtitutus, non ſuccedit in feudo, quando habitum non dimiſit.*

24 *Filius primogenitus qui poſt mortem patris feudo ad ipſum delato efficitur clericus, uel monachus, non ſuccedit in feudo.*

25 *Clericus qui ante quàm ſit delatum ſibi feudũ laicatur, ipſo delato ſuccedit.*

Cleri-

26 *Clericus qui delato ſibi feudo laicatur, ſuccedit ante motam ſibi quæſtionem de feudo à proximo ſucceſſore.*

27 *Res integra quando eſſe dicatur.*

28 *Clerico cui delatum eſt feudum, ſtatuendum eſt tempus ad deliberandum an uelit laicari uel clericus remanere.*

29 *Clericus qui efficitur animo non renuntiandi feudum, non eſt inhabilis ad ſucceſſionem illius.*

30 *Clericus ſuccedit in feudo, quando agnati fecerunt illum effici clericum in fraudem.*

31 *Monaſterium non ſuccedit in feudo, quando ſeruitium incertum debetur.*

32 *Feudum in regno non tranſit in monaſterium; fallit ſi ſit redditus minus quã untiarum uiginti.*

33 *Feudum ubi præſtandum eſt iuramentum fidelitatis non tranſit in monaſterium ſecundum Afflictum: ſed contrarium tenemus.*

34 *Feudum tranſit in monaſterium, quando poteſt præſtari licitè ſeruitium per monachum.*

35 *Feudum francum in monaſterium tranſit.*

36 *Item feudum quod eſt tranſitorium ad omnem hæredem, licet contrarium teneamus.*

37 *Item tranſit feudum in quo fœmina eſt habilitata, ſed contrarium uerius.*

38 *Idem eſt ſi poſt clericatum uel monachatum eſſet monacho feudum conceſſum.*

39 *Succedit etiam quando eſſet aliqua conſuetudo particularis loci, quòd monaſterium ſuccedat.*

40 *Aut quando eſt datum ſub conditione ut clericus ſuccedat.*

41 *Vel ſi monachus ex diſpenſatione Papæ factus eſt comes.*

42 *Admittuntur etiam ad ſucceſſionem milites Hieroſolymitani.*

43 *Item canonici regulares, ſed nos contra.*

44 *Fratres tertij ordinis S. Franciſci ſuccedunt in feudo.*

45 *Idem quoq; dicendum eſt in monacho effecto Epiſcopo uel Cardinali.*

46 *Monaſterium ſuccedit in uita, militiæ quæ ex feudo debetur.*

47 *Vita militiæ quæ debetur pro feudo, datur ex fructibus feudi.*

48 *Feudum quotieſcunq; in monaſterium tranſit, intelligitur durante uita monachi, exceptis quibuſdam caſibus.*

CAPVT DECIMVM QVARTVM.

SEQVITVR nunc vt videamus, quid in bonis feudalibus ſit dicendum quod cuius quæſtionis deciſione doctores in varias abiere ſententias, † & vt refert Cap. deciſ. 10. quinque fuerunt, alij enim dixerunt tranſire in monaſterium, nonnulli id negarunt, aliqui diſtinxerunt, quidã affirmarunt commoditates tantùm in monaſteriũ tranſire, dummodo non ſimus in feudo, quod non vadit niſi ad hæredes ſanguinis, & vltimi concluſerunt feudum in quo fœmina eſt habilitata tranſire. Verùm hæc altius nobis ſunt repetenda; qua de re omiſſa diſtinctione, quę fit per doctores communiter, facio regulam cum extenſionibus & limitationibus.

1

Diſtinctio autem qua doctores vtuntur eſt, aut poteſt per monaſterium præſtari ſeruitium commodè, & honeſtè; & hoc caſu tranſit: aut non & ad dominum ſiue agnatos reuertitur, cuius author fuit Inno. in cap. in præſentia num. 5. de probatio. quem inibi receperunt Hoſt. num. 8. Io. And. num. 16. Anchar. 21. Anto. But. num. 22. Boich. num. 15. Ab. num. 69. qui ſeruitium quod per monaſteriũ expleri poteſt in annua præſtatione exemplificat. Hanc etiam diſtinctionem receperunt in hac authen. Odoffre nu. 10. Cin. num. 22. qui addit quòd quando ſeruitium eſt incertum, tranſit in eccleſiam, Bart. num. 44. Sali. in fine qui dicit communem, Luc. à Pen. in .l. nullus num. 1. C. de decurio. lib. 10. Archidia. num. 4. & Bellam. num. 6. in cap. ſi qua mulier 19. quæſt. 3. Hanc etiam probat Capic. deciſ. 31. & poſt Deci. in d. cap. in præſentia communem dicit, atq; teſtatur Viglialo. lib. com. opi. ver. monachus num. 179. & hanc probat Affli. deciſ. 320. Hac etiam diſtinctione vtitur Anchar. in cap. fin. de reb. eccleſ. alien. vel non num. 7. dum quærit an feudum poſsit eccleſiæ relinqui? vbi Imol. num. 13. & in cap. quæ in eccleſiarum de conſti. num. 14. ita etiam diſtinguit Calderi. conſ. 2. de feud. Silueſt. in ſum. ver. feudum nu. 10. & ver. religio. ſexto num. 21. qui omnes dicunt, eo caſu quo in monaſterium tranſit feudum per ſubſtitutum ſeruire poſſe. Pro quo adducũt in argumentũ .l. quiſquis & .l. ad ſimilitudinẽ infra de epiſ. & cleri. verũ his ommiſsis, vt propoſitũ ſequamur ordinem.

Qqq Dico

Dico regulam eſſe feudum in monaſterium non tranſire, quod probatur expreſsè in cap. 1. §. qui clericus ſi de feu. defunct. contro. fuerit int. domin. & agna. & in cap. 1. de vaſſal. mil. qui ar. belli. depoſ. Faciunt etiam cap. 1. an mut. vel. ſurd. & cap. 1. de benef. fem. & cap. 1. §. 1. de alien. feu. & extat conſtitu. Regni errores: vbi ſcribentes; quibus in locis expreſsè alienatio feudi in eccleſiam prohibetur. Quibus iuribus freti, ad dominum vel agnatos reuerti dixerunt Pet. Bellapert. hic col. 8. verſ. ſed pone habeo feudum, Alberi. & Paul. Caſtr. num. 27. inſpecto iure feudorum Bart. in .l. ſi finita .§. ſi de vectigalibus .ff. de dam. in ſec. num. 3. Io. Faſolus de Piſis in ſua ſumma, quem refert Bal. in cap. 1. §. qui clericus num. 2. ſi de feu. defunc. contro. idem Bal. in .l. de quibus .ff. de legi. num. 14. And. & Affli. in cap. 1. num. 2. de mil. vaſſal. qui ar. belli. depoſ. Anchara. in cap. ceterum nu. 3. de iudi. Imol. in d. cap. in præſentia num. 20. vbi Dec. num. 289. & Feli. num. 44. ſic firmant regulam Ana. in cap. iudei loc. ſecundo num. 11. de iudeis, Capic. in inueſtitura ver. feudatarij habiles verſ. clericus an ſuccedat, qui deciſum ita teſtatur, Thom. Mari. tracta. feud. de feu. ex pacto & prouid. tit. ſecundo lib. 1. num. 85. Matthefil. cõſ. 507. num. 3. & 508. num. 2. lib. 3. & communiter ſcribentes omnes in d. cap. 1. §. qui clericus, qui non admittunt vt ſeruiat per ſubſtitutum: regulare enim eſt vt non poſsit admitti ſubſtitutus in feudo, vt dicit Odoffre in .l. nullus cap. de decurio. lib. 2.

3 Verùm vt ſupra tetigi, † plurimi ex ſcribentibus relatis, etiam voluerunt tranſire feudum in monaſterium, quoad commoditates, id eſt vt fructus capiat durante vita monachi, ita voluit Bal. in authen. niſi rogati C. ad Trebellia. num. 35. in d. cap. 1. de mil. vaſſ. qui ar. bell. depoſ. & alij per Capic. relati deciſ. 31. in principio.

Pro opinione quòd in monaſterium non tranſeat feudum, plurimæ faciunt rationes, quas ſummatim ponam vt collegi, ex dictis omnium ſcribentium adductorum.

4 Prima ratio eſt † quòd militans Deo, non debet ſecularibus negotijs ſe immiſcere cap. 1. & toto titu. ne cleri. vel mona. cap. placuit & cap. ciprianus 21. quæſt. 3. qua propter Affli. in cap. 1. de vaſſ. mil. qui ar. bell. dep. num. 2. voluit extingui ratione cauſæ finalis.

Secunda eſt quòd monachus non poteſt ſeruire in feudo Bal. in
5 d. l. de quibus num. 14. de leg. † nam armis vti honeſtè non poteſt,

nec

nec aliquem percutere, quia clerici inhabiles ſunt ad pugnum c. ex multa .§. de clericis de uoto .l. repetita infra de epiſ. & cleri.

6 Tertia quia eſt mortuus mundo, & ſic inhabilis ad ſeruiendum Bal. in d. l. Deo nobis infra titu. proxi. & in .§. diſtrahuntur in authen. de nupt. & ſic dicebat Bellaper. in hac authen. col. 8. manum mortuam ſeruire non poſſe.

Quarta nam feuda deferuntur ad hæredes ſanguinis, præcipuè titulata vt inquit Bal. in d. l. Deo nobis & Feli. in d. cap. in præſentia num. 46. poſt Gloſ. in cap. ſcripſit 27. quæſt. 2. & in cap. præſens 20. quæſt. 3. cum alijs per eum adductis.

7 Quinta quia filius ciuilis prout eſt monaſterium adnot. in authen. niſi rogati, & quæ diximus in quæſtione de fideicom. non ſuccedit in feudo, prout Feli. animaduertit d. loco & Alexan. conſ. 2. num. 3. lib. 1. quam rationem approbat & communem dicit eſſe Affli. in d. cap. 1. num. 2. de mil. vaſſ. qui ar. belli. depoſ.

8 Sexta quia tranſit ad manus mortuas, nec poteſt vnquam ſperare Dominus ad ſe deuolui. Verũ quòd dicitur ad manus mortuas reprehẽdit Luc. à Pen. in .l. ſi qui cap. de diuerſ. prędi. lib. 11. aſſerens rectius dici ad manus perpetuas, eccleſia enim nunquam moritur c. liberti loc. 2. 12. quæſt. 2. & c. ſi gratioſe de reſcri. lib. 6.

Septima quia cum vaſſallus iurare debeat fidelitatem cap. 1. de forma fidelitatis, & ipſe teneatur perſonaliter ad præſtandum iuramentum, quod monachus pręſtare non poterit, ergo &c. Et hoc conſiderauit Affli. in cap. 1. §. ex hoc illud num. 6. de benefi. fem. & idem deciſ. 320. num. 1.

Mihi autem in quæſtione tam vaſta, tantæq; controuerſię, de iure communi verior ſententia videtur, vt in monaſterium perpetuo feudum non tranſeat, maximè attento iure feudorum quod ſeruari debet etiam in feudis eccleſiaſticis, vt voluit Alex. d. conſ. 10. vol. 5. num. 4. quod intelligo etiam quando perſonale ſeruitium vel incertum debetur, prout hic Cin. docuit, quod tamen infra limitabimus. Sed quando præſtari poteſt ſeruitium æquè per monaſterium, ac per laicum præſtaretur, nullam video rationem cur non debeat in monaſterium trãſire. Vna tamen obſtare videtur, quæ eſt de iuramento, quod non videtur poſſe monachus pręſtare, quia

9 perſonaliter vt dixi tenetur. In quo aduertendum puto, † quòd ſex sũt quę tenetur vaſſallus in iuramẽto cõſiderare, ſcilicet tutũ, honeſtum, vtile, neceſſarium, facile, poſsibile; quorum meminit tex.

in cap. 1. de form. fideli. quas conditiones quis non videt poſſe per vaſſalum monachum rite expleri? & ſi dicatur quòd non poteſt in bello ſeruire; iam dixi hoc de quo nos loquimur procedere in ſeruitio reali, eo maximè quia vt Præpoſ. latè differit in cap. 1. §. & quia vidimus qui feu. dar. poſſ. num. 19. monachus conſilijs, & orationibus quę magis iuuant quàm arma, ſeruire poteſt. Legitur

10 enim † B. Ioannem de Capiſtrano ex familia minorum, virum ſanctiſsimũ in Vngaria monitis, & ſuaſionibus ſuis, ita Chriſtianos, dum in actu bellãdi eſſent hortatũ fuiſſe ad præliũ, vt fuerit author victoriæ, quam à Turcis obtinuere. Item non omittam pręclaram victoriam, quæ frena poſuit Mauris, tunc ferociter totam Europam vaſtantibus, ita vt ad mœnia vſq; Romæ peruenerint: quam

11 obtinuit maxi. ille Pont. † Leo quartus circa annum 850. qui eius meminit in c. igitur & c. ſcire 23. quæſt. 8. & in eius vita refert Iglieſ. in ſua hiſto. Pontificali, & alia multa exempla adducere poſſem, quę paſsim apud Hiſtoricos legi poſſunt. Quid autem ſit dicendum in hoc regno, infra in ampliationibus videbimus; ſed vt verum fateamur, credo nullo pacto feudum in eccleſiam tranſire, quia præiudicium domini, quod maximum eſt, conſideratur, ideoq; contra eius voluntatem tranſire non debet, & hæc eſt vrgens ratio.

Retenta igitur ſententia, quòd in monaſterium feudum non tranſeat ideoq; feudatarius monachus effectus feudo priuetur, vel

12 ad illud capiendum incapax habeatur; amplio multis modis, † & primò in feudis eccleſiaſticis, quę ſi ingrediens obtineat ab eccleſia, non tranſeunt in monaſterium: quod ex Feli. colligitur in d. cap. in præſentia num. 44. verſ. & non dicas prope finem.

13 Secundò extende in Regno, Ducatu, Marchionatu, & Baronia ita docuit Specula. titu. de ſta. mona. nu. 15. de facto ſeuari, licet poſt Alan. quem refert, dicat de iure ordinario in monaſterium tranſire. Sed quod diximus ad hæredes ſanguinis tranſire conſtanter affirmarunt Bal. in d. l. Deo nobis. §. hoc etiam num. 4. infra de epiſ. & cleri. & Petrus de Vergnia in addi. ad Butrig. in d. l. Deo nobis Idem Bal. in l. data opera num. 29. C. qui accuſ. non poſſ. Prępoſ. in cap. 1. §. & quia vidimus nu. 5. qui feud. dar. poſſ. Aſſli. in cap. 1. num. 2. de mil. vaſſ. qui ar. belli. depoſ. Anan. in cap. Iudęi num. 12. de Iud. Feli. num. 44. & Dec. 289. in d. cap. in præſentia; & Cardi. Turrecrem. in cap. ſtatutum in fine 28. quęſt. 1. Gloſ. Archidia. & alij in cap. ſcripſit 27. quęſt. 2. qui

dixit

dixit hæredibus ſanguinis deferenda eſſe huiuſmodi feuda. Hanc etiam opi. receperunt Angel. conſ. 268. Alex. conſ. 10. lib. 5. n. 4. capi. in inueſtitura ver. feudatarij habiles verſ. regnum &c. Iaco. ver. dux. col. 1. & idem Capi. deci. 31. num. 4. Greg. Lop. l. 2. tit. 13. part. ſecunda verbo ſiendo hombre para ello, & alij multi quos in id refert Moli. de primog Hiſp. lib. 1. cap. 13. num. 81.

14 Tertiò amplia † vt nec in oppidis, & caſtris iuriſdictionem habentibus ſuccedere poſsit tex. eſt in cap. recolentes de ſta. mona. qui loquitur in monachis Ciſtertiẽſibus, & apertius probatur per tex. in .l. 27. tit. 7. pàrt. 1. per quę iura id determinauit Moli. loco proximè cita. num. 83.

15 Quartò intellige ne dum in monacho, verùm in eo qui votũ ingrediendi religionem emiſit, pro quo facit tex. in d. §. qui clericus ſi defeci. fue. contro. int. dom. & agna. ibi aut votum religionis aſſumit, eſt namq; obligatus ad ingrediendum religionem .l. 2. §. voto .ff. de policita. ad quod faciunt quæ ſupra diximus in ver. ingreſsi in principio; peccat enim ſi votum non implet ex illo Pſal. vouete & reddite; & alibi vota mea Domino reddã. Qua propter Dominus poſſet dicere nolle hunc vaſſalum in mortali peccato exiſtentem, & maximè in prælio vt dicimus in illo qui non poteſt eſſe in curia propter delictum ſine dedecore cap. 1. an ille qui interfecit fratrem dom. ſui, nam multò magis in eo qui in peccato mortali eſt, qui cum maximo dedecore eſſe dicitur c. faciat 22. quæſt. 2. & hoc voluerunt And. in d. cap. 1. §. qui clericus in prin. ſi de feud. defunc. militi. & Affli. nu. 12. Mihi tamen videtur And. non ſe firmare in hoc, ſed intelligere de eo qui perpetuo eſt obligatus voto, & ſic intelligere debemus in profeſsione ſolemni, non in voto ſimplici, prout latius diximus in d. ver. ingreſsi. Et pro hoc bene conſiderabat Affli. quòd licet quis teneatur religioni ex voto emiſſo, nec poſsit matrimonium contrahere, illud tamen contractum tenet, licet peccauerit, prout ſum. Pontif. determinauit in cap. ſtatuimus de regular. & in cap. 2. eod. tit. lib. 2. Nec aduerſatur ratio illa de peccato, quia ſi hoc eſſet, omnes feudatarij priuari ſtatim poſſent feudis, cùm ſepties in die cadat iuſtus, vt dicit Gloſ. inſtitu. de iuſt. & iur. & Affli. loco cita.

16 Quinto amplia, vt feudo priuetur ſtatim ac religionem eſt ingreſſus; nam etiam ſi poſtea exeat, non recuperat, prout ex tex. cum Gloſ. expreſsè colligitur in cap. 1. in fine de benef. fœm. & ratio eſt, quia cùm primùm religionem ingreditur, definit ſeruire do

mino

mino, prout And. conſiderabat in d. §. qui clericus num. 5. quam dicit eſſe communem Affli. in d. §. qui clericus num. 11.

Sed contrarium voluit Præpoſ. in d. cap. 1. §. qui clericus nu. 2. quem ſequitur Affli. ibi num. 11. & Thom. Mari. tracta. feud. lib. 1. tit. 2. de feu. ex pac. & prouid. num. 139. id verum intelligens quando eſt omnino clericus vel religioſus, ita vt exeundo, in apoſtaſiam incurrat per c. porrectum de reg. & cap. 1. de voto lib. 6. poſt Aluar. Bal. & Præpoſ. in d. §. qui clericus & Iacob. in ver. quibuſcunq; ſecunda col. & hanc dicit ipſe receptiorem eſſe ſententiam, pro qua facit illa optima ratio, quia cùm iſte iure permittente exeat, quod illum non adſtringit niſi in caſu voti vt c. conſulti de regul. & cap. 1. de voto pœnam non meretur arg. l. Graccus C. ad leg. Iul. de adult. ille enim videtur ea itentione ingreſſus, vt ſi religio non placuerit, liberè infra annum egrediatur arg. l. ſi cui de ſeruitu. & l. quamquam de ritu nuptiarum. Sed And. in d. §. qui clericus aperit mihi viam ad diſtinguendum in hac quęſtione, per illa verba iure alij quæſito: per quæ videtur excipere caſum, in quo iſte exiret poſt quæſitum ius proximo ſucceſſori, & illũ excludere vellet. Diſtingue tamen in hoc prout infra in ampliatione de clerico, nam in eo propriè reperio plures doctrinas, ſcilicet quòd aut exit patre viuente, & recuperet: aut eo mortuo ſtatim, & ſimiliter recuperet; aut verò acquiſito iure proximo, & non recuperet, quod docet etiam Affli. in d. §. qui clericus n. 10.

17 Sextò amplia in conuerſis, qui in propria ſignificatione dicuntur ſecundum And. in cap. 1. de mil. vaſſ. qui ar. belli. dep. & in c. 1. §. fin. de benef. fem. vbi Affli. not. 3. & Capi. ver. feudatarij habiles, verſ. conuerſi.

18 Septimò vt nec pro anima feudum poſsit Eccleſiæ donari ſinè ſpeciali conſenſu domini tex. & ibi ſcriben. in cap. 1. §. inde poteſt de alien. feud. & cap. 1. §. donare quali. olim feud. poterat alienari Capi. ver. feudatarij habiles, verſ. eccleſiæ nõ poteſt, Io. Imol. in cap. quæ in eccleſiarum de conſtitu. num. 14. Anchara. num. 7. & idem Imol. num. 13. idem tenent in cap. fin. de reb. eccleſ. alien. vel non.

19 Octauò extende ad milites Hyeroſolimitanos nuncupatos Meliten ſes, qui cùm verè ſint religioſi, ac tria eſſentialia vota religionis emittant, vt ceteri regulares ſunt habendi, ideoq; omnia quę in alijs ſupra diximus, ad ipſos etiam pertinere dicendum eſt, quod docuerunt Bal. conſ. 33. vol. 1. quẽ ſequuti ſunt Brun. cõſ. 17.

Rub.

Rub. conſ. 80. Iacob. Menoch. conſ. 54. nu. 14. Thom. Mar. tract.
feud. lib. 1. tit. 2. de feu. ex pac. & prouid. num. 141. & doctiſsi-
mus cauſarũ patronus Io. Vinc. Anna in ſingulari. ſuis ſing. 207.
poſt multos quos adducit, & inibi in nouis additionibus peritiſsi-
20 mus ac humaniſsimus eius filius † Fabius Anna.

Sed contrarium videntur affirmare Prępoſ. in cap. 1. de vaſſal. mil. qui ar. bell. depoſ. & poſt eum inibi Affli. nu. 13. & in d. §. qui clericus num. 9. alijq; multi quorum meminit Menoch. d. conſ. 54. num. 1. & nouiſsimè Petrus Caleſatus acutiſsimus Iurium explanator in Piſano gymnaſio in tracta. de equeſt. dignitate num. 33. quem adducit, & ſequi videtur prædictus Fabius Anna loco cit. & huic ſententiæ ſubſcribere ſe videtur Pet. Duen. reg. 107. .6. limita.

Et in hanc ſententiam deſcendere non dubito, cùm etſi verum ſit eos propriè eſſe ac verè religioſos ex vi profeſsionis quam faciunt, nihilominus omnes in illis ceſſant conſiderationes, quas in monacho ſupra conſiderabamus poſt Alex. conſ. 10. vol. 5. hęc enim religio ad pugnandum inſtituta, in ea viget obſeruantia; quod impedimentum ſi rectè iura, & authoritates relatę ponderantur, videntur magnifacere: qua de re illo ceſſante ſequitur vt ad feuda ſint omnino admittendi, prout animaduertit inibi Menoch. n. 3. immo videmus eos actu multis regibus, & principibus ſtrenuè deſeruire in bellis. Pręterea licet ipſi paupertatẽ profiteantur, quoad vſum tamen, immo & vſumfructũ illam non ſeruant, cùm ſplendidis ornatiſsimiſq; veſtibus, & domibus vtantur, quod tamen ab eorum inſtituto longe eſſe alibi demonſtrauimus; tolerantur tamen ab eccleſia ratione militaris diſciplinę. Qua de re quoad cõmoditates ſaltim non debet eis negari feudi acquiſitio, nam ſi id magis cõmunis & numero & authoritate doctorum ſententia monacho tribuat, quando ſeruitium per ſubſtitutum præſtari poteſt, quanto magis id militi, equiti, & ſtrenuo, prout plurimum iſti ſunt, concedendum eſt. A qua opinione recedendum eſſe minimè arbitror, nec videtur mihi Menochius, qui nouiſsimè hac de re egit, huic rationi, & alijs quę pro hac parte adducũtur reſpondiſſe.

21 Nonò extende ad clericum, quod probatur in d. §. qui clericus
ſi de feu. defun. mil. cont. fue & in cap. 1. de benef. fem. alijsq; iuribus ſupra adductis in propoſitione de monacho, vbi per And. Bal. Aluarot. Præpoſ. & Affli. latè tractatur. Idem ſcripſit Præpoſ. in cap. 1. §. & quia vidimus qui feu. dar. poſſ. licet diſtinguat quando feu-

do feudum præſtat ſeruitium reale vel perſonale, prout ſupra dictum eſt, & ſimpliciter quòd non ſuccedat voluit And. in cap. 1. num. 13. qui ſuc. teneant, Napod. in proem. conſuet. num. 300. vbi Camil. Saler. in addi. ad eum & adducit integram allegationem D. Io. Felicis ſcalaleonis doctiſsimi conſiliarij, Capi. in inueſti. ver. feudatarij habiles, & Thom. Mar. dicto tracta. feudo. de feu. ex pac. & prouid. tit. 2. num. 139. facit pro hac reg. l. 6. tit. 26. par. 4. & alia multa quæ adducit Pet. Duen. in reg. 103. qui dat plures limitationes, quas & alias infra deſcribemus.

Contrarium verò affirmauit per plures rationes Iacob. in inueſti. ver. & quibuſcunq; num. 4. dicens poſſe ſeruire per ſubſtitutum, verum Iul. Clar. §. feudum queſt. 78. verſ. de clerico, dicit communem eſſe, vſuq; receptam ſententiam, vt clericus ſuccedat, dummodo ſeruitium reale præſtetur: ſed contrarium tenet ſi perſonale ſeruitium eſt præſtandum, idq; locum habere in clerico in ſa
22 cris ordinibus conſtituto, † ſecus verò de conſtituto in minoribus prout docuerunt Io. Faſolus de Piſis in ſua ſum. Bal. in d. §. qui clericus num. 1. Præpoſ. in d. cap. 1. §. & quia vidimus num. 51. com. dicit Affli. in ca. 1. de mil vaſſ. qui ar. belli. dep. num 10. & in d. §. qui clericus num. 20. Thom. Mar. num. 140. d. tracta. feud. qui tres in hoc refert opiniones, & Pet. duen. d. reg. 103. limita. ſecunda, & quòd in minoribus conſtitutus ſuccedat dixit Iul. Clar.
23 communem eſſe in .§. feudum queſt. 78. verſ. & hæc omnia. † Sed quod dicitur ab aliquibus, quòd etiam in minoribus conſtitutus non ſuccedat, intelligit Præpoſ. loco citato quando habitum non dimiſit clericalem, ſed illum retinet, licet And. in cap. 1. de benef. fœm. Affli. & alij ibi dicant, clericum iam factum non ſuccedere, etiam ſi habitum dimittat quod ſupra diximus in monacho, quia ſemel iuri ſuo renuntiauit, quod tamen intelligit Thom. Mar. loc. cita. num. 140. verſ. 3. & rectè in eo, qui ſi habitum dimitteret, eſſet apoſtata. Verùm in hac re clariſsimè proceſsit diſtinguendo per caſus accuratiſsimus cõſiliarius Io. Felix. Scala leo in ea quam fecit allegatione pro D. Aloyſio Caietano contra D. Nicolaum Caietanum quam vt dixi ad literam retulit Camil. Saler. in addi.
24 ad Napod. in proemio conſuet. num. 300. † Primum caſum dicit eſſe quando moritur feudatarius ſuperſtite filio laico, & habili tempore mortis, qui poſt eius obitum clericatum aſſumpſit, vel religionem eſt ingreſſus, & tunc feudum amittit, & aperitur domino, & ita intelligit c. primum de benef. fœm. ſecundum And. in

c. 1. de

cap. 1. de mil. vaſſ. qui ar. belli. depoſ. & ratio eſt, quia ad iura renuntiata non datur ingreſſus .l. quæritur .§. ſi venditor .ff. de edili. edicto, cùm ſatis dicatur renuntiatum iuri ſuo, cùm quis facit actum incompatibilem cum illo .l. voluntarie C. de excuſa. tuto. & cùm magis dicatur renunciari facto, quàm verbo .l. Paulus §. ff.
25 rem. rat. hab. † Secundum caſum ponit, quando quis erat clericus in vita patris, & antequam ſit delatum feudum per mortem ipſius laicatur; & tunc ſecundum And. cap. 1. de vaſſ. mil. &c. dicit quòd acquirit feudum, non enim dicitur perdidiſſe quod non habuit, nam quando erat clericus, non erat dominus feudi, & quod non habetur non perditur .l. deniq; cum .l. ſequen. ff. ex quibus cau.
26 maior. † Tertiũ dicit eſſe caſum quando mortuo feudatario ſucceſſor proximus reperitur clericus, & vult ſuccedere. Quo caſu diſtinguendum eſt, aut ante motam ſibi quæſtionem de feudo dimittit habitum re integra, & tunc poterit in feudo ſuccedere, & hoc voluit etiàm Capi. deciſ. 115. num. 11. aut vero poſt motam quæſtionem de feudo ab alio proximo ſucceſſore, & ſic re non integra, & tunc dicit non admitti ad ſucceſsionem feudi ſecundum Ardizo.
27 in ſum. † Res autem integra dicitur quando non eſt mota quæſtio de feudi ſucceſsione, vt ibi per eum, qui per hæc dicit ſe obtinuiſſe contra D. Nicolaum Caietanum clericum. His tamen addendum puto, quòd ſi quæſtio mota fuit ſtatim poſt obitum feudatarij, nullum illi prȩiudicium generetur, nec dici poteſt res non integra, vbi
28 adhuc † tempus non habuit ad deliberandum an velit eſſe clericus, vel laicus argumento .l. 2. C. qui admitti, quod tempus credo ſtatuendum eſſe, vt res non poſsit dici integra, quo tranſacto ſi re maneat in habitu, res non dicetur integra, & meritò erit à ſucceſſione excluſus, & in hac reſideo opinione.

29 Limita quòd diximus non recuperare feudum etiam ſi deſinat eſſe clericus, non procedere quando fecit ſe clericum non animo renuntiandi, vt ſi ex quatuor fratribus vltimus factus eſſet clericus ſecundum Bal. in d. cap. 1. in fine de bene f. fœm. aduerſus quẽ voluit Affli. ibi num. 3. eum non admitti.

30 Limita quod diximus clericum non ſuccedere † quando agnati feciſſent eum in fraudem effici clericum, & hoc vt in feudo ſuccedere non poſsit Iacob. Beluis in cap. 1. de fœeu. fm. Bal. & Affli. ibi & Pet. Duen. dicta reg. 103. limita 3.

31 Decimò amplia hanc concluſionem † quando debetur ſeruitium incertum pro feudo quod voluit notabiliter Cynus in hac authen.

num. 22. poſt Mart. Silim. & eum ſequitur Ab. in d. cap. in præſentia num. 69.

32 Vndecimò amplia in Regno iſto, in quo indiſtinctè tenendum eſt non tranſire, ex quo ſeruitium perſonale pro feudo debetur, & licet nunc reale preſtetur, in electione tamen domini eſt, an alterũ velit ex ipſis, quod docuit And. in cap. 1. in fine quis dicatur Dux. & in cap. 1. §. ſimiliter de cap. qui cui vendi. Affli. in d. cap. 1. §. fin. de feu. fœm. & deciſio. 320. num. 9. & Cap. deciſ. 10. num. 14. cum ſequen. & deciſ. 32. num. 1. & nos diximus in repet. rub. de conſtitutio. prin. c. 4. num. 69. ibiq; etiam poſt alios affirmauimus contrarium eſſe de iure communi per capitulum Imperialem §. firmiter de prohi. feu. alien. per Federi. & per .l. 1. in fin. vbi Aluaro. & alij de pac. iura. firm. & dicit Affli. ita ſe vidiſſe ſeruari & deciſum eſſe in Regno. Quod etiam affirmauit Capi. in inueſtit. verbo feudatarij habiles verſ. clericus an ſuccedat & deciſ. 32. quòd in regno non poteſt ſeruitium præſtari per ſubſtitutum, & hoc docuit Io. Felix. Scalaleo in ſua alleg. in addi. ad Napod. in proem. conſuetudin. Ciui. Neap. num. 300. in nouiter impreſsis.

Fallit hæc ampliatio in Regno, quando iſte ingreſſus non poſsideret feudum integrum, quod tunc dicitur quando eſt redditus untiarum viginti, vt voluit And. d. cap. 1. §. ſimiliter poteſt, quod latè perſequitur Mari. Fre. lib. 2. ſub feud. cap. 1. & pro iſto feudo dicit inibi And. quòd non tenetur perſonaliter ſeruire, ſic ergo non integrum dicetur, quòd non erit tanti valoris. In eo etenim caſu vaſſali coadunabant ſe, & vnum militem pro dictis 20. vntijs domino mittebant, & ab hoc adunamento dicta eſt adhoa, quod eſt ſeruitium quod præſtatur in Regno vt dicit And. in cap. 1. num. 9. verſ. & quantum ad adohamentum, de controuerſ. feu. apud par. termi. & nos loco citato diximus, & per hoc eſt cap. Reg. Roberti incip. habuit feudatariorum noſtrorum & aliud incip. Comiti. In hoc igitur feudo, quia vel ſi perſonaliter preſtatur ſeruitium illud, fit per ſubſtitutum, vel ſi reale debet præſtari, poteſt illud per monaſterium expleri, dicendum erit in monaſterium trãſire, prout dicunt Affli. in d. cap. 1. §. ex hoc illud de feu. fem. & Capi. deciſ. 32. num. 3. & ſeq. Sed obſtat adhuc ratio quòd dominus directus ſucceſsione priuatur propter mortem felloniam, & culpam vaſſali, cui non inueni adhuc reſponſum congruum.

Hæc autem limitatio ſecundum Affli. in d. cap. 1. §. ex hoc illud

33 de feu. fœm. num. 7. & in deciſ. 320. num. 10. non intelligitur

quan-

quando deberet præſtare iuramentum fidelitatis,& ſic dat ſolùm caſum in feudo ſine fidelitate, quod eſt tunc quando iuramentum eſt remiſſum, de quo loquuti ſunt Aluaro. & Præpoſ. in prælud. feud. & latè per Thom. Mar. tracta feud. tit. de feu. ſine fidelitate num.3. Non tamen cenſetur remiſſa fidelitas per illud pactum, ſed tantùm illa ſolemnitas iuramenti quod latè præfatus Author proſequitur loco citato. Verùm per hanc limitationem nunquam daretur caſus, in quo feudum tranſiret in monaſterium; qua de re teneo non habere locum hanc declarationem Affli. ſed iſtud iuramentum, vel per ſubſtitutum præſtari, ſicut fit in feudis quæ eccleſiæ poſsident, vel remitti poſtquam non eſt de ſubſtantialibus feudi, ſed naturalibus, & ad omnia teneatur in iuramento contenta, prout idem Thom. Mar. citato loco voluit, ſed pro hoc non recedo à firmata opinione.

Limita primo ſupradictam principalem concluſionem quòd
34 non tranſeat feudum, † non procedere, quando pro feudo poſſet præſtari tale ſeruitium, quod per monachum licitè poſſet expleri; quod latè ſupra oſtendimus ex communiter dictis, tam hic, quàm in d. cap. in præſentia Capi. dicto verbo feudatarij habiles verſ. monachus ſi efficiatur & Thom. Mari. d. tract. feud. tit. 2. de feu. ex pac. & prouid. num. 145. Iul. Clar. §. feudum quæſt. 78. in prin. vnde quando præſtatur ſeruitium reale, dixit eleganter hic Cin. quem ſequitur Rom. in .l. etiam filios .ff. ſolu. matri. non eſſe propriè feudum,& voluit Moli. de primog. Hiſp. lib. 1. cap. 13. n. 76.

35 Secundò reſtringe in feudo francho, quod ex ſui natura in monaſterium tranſit, prout docuerunt Bal. in authen. niſi rogati nu. 35. Affli. d. §. qui clericus num. 5. ſi de feu. fue. contro. & in cap. 1. el. 2. verſ. item ſi nullum de mil. vaſſ. qui ar. bell. depoſ. idem deciſ. 320. num. 4. Dec. 293. & Feli. num. 45. in d. cap. in præſentia poſt multos quos adducunt Capi. ver. feudatarij habiles verſ. francum Curti. tract. feud. prima par. 8. quæſt. num. 29. vbi plures effectus ponit feudi franchi & Pet. Duen. d. Reg. 103. 7. limit. Natt. conſ. 600. num. 7. lib. 3. & ratio eſt ſecundum Bal. ibi, quòd de hoc feudo teſtari poteſt, aliaq; plura facere ſicut de re libera,& ſic poterit alienare illud, irrequiſito domino, quod poſt Bal d. loco affirmauit Dec. in c. ceterum num, 34. de iudi. vbi etiam num. 32. voluit quòd & ſi ratione feudi eccleſiaſtica perſona ſeculari foro ſubiaceat c. ſolitè de maior. & obedi. ex quo tex. communiter id aſſerunt doctores vt teſtatur Dec. in d. cap. ceterum num. 20,

& firmat Anchar. in c. verum de foro compt. id tamen locum non habet in feudo francho & libero.
36 Tertiò non habet locum in feudo, quod eſt tranſitorium ad omnem hæredem, ita mirabiliter dixit Bal. in c. quę in eccleſiarum num. 20. de conſtitu. & in c. inter delictos de fide inſtrum. & Feli. ita dicit, & communem affirmat in d. c. in præſentia num. 48. In huius etenim ſucceſsione veniunt perſonæ feudi incapaces Nat. conſ. 682. num. 26. lib. 3. quamuis ipſe contrarium ſtatuat optima ratione, dicens monaſterium non haberi pro filio, niſi quando eſt expreſſum. De cuius rationis veritate in quæſt. de fideicommiſſo latè egimus, & eſt aduertendum quod hoc caſu dicunt qui huius opinionis ſunt ſectatores, tranſire feudum in monaſterium in perpetuum, quod ego non admitto ſimpliciter, niſi ea habita diſtinctione de ſeruitio reali, vel perſonali, & in hanc contrariam videtur ſtare Pet. Duen. d. reg. 103. limita 10.
37 Quartò fallit in feudo, de quo eſſet fœmina inueſtita, vel aliàs habilitata, quia cum fęmina non poſsit perſonaliter ſeruire ad not. per Andream & alios in cap. 1. §. & quia vidimus de his qui feud. dar. poſs. ſequitur vt admittatur ſubſtitutus, ſic ergo poterit monaſterium ſeruire, ita concludunt Dec. num. 291. Feli. num. 47. in cap. in præſentia & in iſto caſu conſuluit Alex. conſ. 10. vol. 5. Pet. Duen. poſt Curt. in dicta reg. 103. 4. limitatione, atq; ita affirmauit eſſe tenendum Capi. deciſ. 10. & deciſ. 31. in qua id intelligit quo ad vitam tantum monialis, ſed Affli. d. deciſ. 320. num. 7. contrarium tenuit dicens quod licet ſit habilitata fęmina per conſtitutiones Regni, tamen non eſt habilitatus monachus: quapropter non eſt facienda extenſio, & hoc verius arbitror.
38 Quintò non procedit quando poſt clericatum vel monachatum de nouo eſſet conceſſum feudum, vel ſibi, vel contemplatione eccleſiæ, & ita intelligitur tex. in c. 1. de cleri. qui inueſtituram fecit & in c. 1. §. etiam ſi clericus de cap. corra. atq; ita voluit And. in c. 1. §. ex hoc de benef. fœm. qui dicit omnia iura, quæ loquuntur quòd clericus aliquem inueſtiuit vt c. 1. de cleri. qui inueſt. fec. & alia intelligenda eſſe vt habuerint feudum ex conceſsione & gratia particulari Regis. Affli. in d. cap. 1. §. qui clericus ſi de feu. fue. contro. & alij per Duen. addu. d. reg. 103. limita. 8. idem voluit in monacho Affli. d. deciſ. 320. num. 8. & Capi. in clerico ver. feudatarij habiles, verſ. clericus & quicunq;, quod etiam intellige ſecundum Affli. d. deciſ. durante vita monachi, ſed hoc dictum Affli. intellige quando prin-

princeps diſpenſaſſet cum monacho, qui eſt legitimus ſucceſſor, ſecus verò cùm ipſe ex liberalitate ſua conceſsit, tunc enim attenditur forma inueſtituræ; & hæc eſt ratio differentiæ; cur hoc caſu poſsit ſuccedere quia princeps eum habilitauit, qui poteſt diſponere contra ius ciuile, vt diximus in Rub. de conſtit.Prin.c.primo num.40.& hanc rationem conſiderauit Affli.in d.c.1.§.qui clericus num.4.

39 Sextò coharetatur quando eſſet conſuetudo aliqua particularis illius loci, quia ſpecialis derogaret generali, ita poſt Bal. conſ. 170.num.2.vol.2.dixit Pet. Duen.reg. 103. in quæſt. limita. cui adde Thom. Mari. in titu. de feu. ex pacto & prouid. lib. 2. num. 144.

40 Septimò intellige dummodo non ſit datum ea conditione vt clericus ſuccedat,eo enim caſu ſuccedere poteſt ex vi & forma inueſtituræ ſicut in fœmina dicimus c.1.de gradi.& c.1.§.filia de ſucceſ.feu. & c. 1. de nat. ſucc. feudi; & ita voluit And. in c. 1. in fine de benef. fœm.

41 Octauò limita in monacho, qui ex diſpenſatione Papę factus eſt Comes, quia ſuccedit in feudo aperto, poſtquam eſt Comes effectus, ita notabiliter tenet Bal. in conſ. 275.num. 7.quem ſequitur Curt. Iun. tracta. feud. quęſt.10. num. 28.& Pet. Duen. loco cita. 5. limitat.

42 Nonò ceſſat in militibus religioſis vt ſancti Iacobi, Alcantaræ & aliorum ac etiam Hyeroſolimitanis vt ſupra concluſimus,& dicit Pet.Duen.loco cita. ſexta limi.& Thom. Mar. num. 141. ſępius alleg. tracta. feud. dicit inſpiciendas eſſe eorum conſtitutiones.

43 Decimò limito non procedere in canonicis regularibus, prout voluit Curt.ſen.conſ.*61*.& *62*. cuius cõtrarium teneo ex identitate rationis, cùm iſti ſint veri religioſi.

44 Vndecimò non habet locum in fratribus tertij ordinis S. Franciſci vt docuerunt Panorm. & Barba. in c. ex parte de feud. Curt. Iun. ſecunda part. tracta. feudali. quæſt. 20. Præpoſ. in d. cap. 1. §. & quia vidimus num. 19. qui feud. dare poſſ. Affli. in d. §. qui clericus num. 9. Capi. deciſ. 10. num. 3. & Pet. Duen. d. reg. in fine.

45 Duodecimò limita in clerico, vel monacho effecto Epiſcopo, vel Cardinali ratione excellentiæ ſuæ dignitatis, ſunt enim perſonæ illuſtres,quod longè ad partes diſputauit Præpoſ. in d. c. 1. §. & quia vidimus Bal. & Affli. in d. c. 1, num. 8. de mil. vaſſ. qui ar. bell. depoſ. Bal. in d. c. 1. de feu. fœm. qui addit quando eſſet eo

tem-

tempore factus Epiſcopus, quo non ſperabat ſuccedere Capi.ver. feudatarij habiles verſ. clericus ſi efficiatur & nonnulli alij adducti per Pet. Duen. d. reg. 12. limita. idq; communiter obſeruari dicit Iul. Clar.§. feudum quæſt. 78.verſ. & hæc omnia: ſed contrarium voluerunt Anan. in d.c.Iudæi nu.12.de Iudæis & Thom.Mari. d. tracta. eod. tit. num. 142.

46 Decimo tertio ceſſat in vita militia quæ ex feudo, & pro feudo debetur iuxta conſtitutionem Regni Comitibus, & hoc voluit Affli.in d.conſtit.n.7.Nam licet vita militia detur pro feudo, tamē
47 non datur ex bonis feudalibus,† ſed ex fructibus feudi, qui non ſunt ligati vinculis feudalibus, & ibi dicitur quòd de bonis patris detur; ſed etiam fructus qui perueniunt de bonis patris, dicuntur bona paterna ſecundum Bal. in.l.cum oportet col.2.verſ.quæro pater dedit filio n.5.c.de bon.quæ lib.& quæ fuerūt paterna nunc fraterna dicuntur mutatione perſonæ.l.Paulus.ff de acquir.hęred. verum monacho mortuo ad fratrem reuertitur, ut ipſe videtur affirmare num.10.nam prædicta debentur ratione alimentorum, quæ monachis non ſunt deneganda vt ibi per Curt.num.11.licet cōtrarium dicat And.in d.conſtit.comitibus.

Quibus omnibus addenda ſunt, quòd dum ſupra diximus feudum ad dominum reuerti, intelligendum eſt in feudo nouo, ſecus verò in feudo antiquo, quod ad agnatos deuenit c.1.de mil.vaſſ. qui ar.belli.depoſ. voluit Bal.in d.§.qui clericus. vbi Gloſ. & Affli. num.2.qui feu. dar. poſſ.qui expreſsit And.in d.c.1.de mil. vaſſ.qui ar.bel.depoſ. dicens reuerti feudum in hoc caſu ad dominum, vel agnatos, quorum cauſa potior eſt, & idem affirmauit Thom. Mari. dicto tracta.num.146.

48 Item eſt aduertendum dum dicimus feudum tranſire† intelligendum eſſe durante vita monachi, Affli.in d.c.1.de mil.vaſſ.qui ar. bel.depoſ.nu.8.in fin.Feli. in d.c.in præſentia num.46.Affli.d.deciſ. 320.num. 8. quod non intelligitur quando feudum eſt à Principe conceſſum poſt monachatum, uel ipſi monaſterio, vel ex conſuetudine vt diximus.

Item & tertiò quòd omnia iura loquentia de perſonis eccleſiaſticis quæ habent dantq; feuda, intelliguntur de ipſis feudis eccleſiaſticis pro vt docent And.in c.1.§. ex hoc de benef. fœm.& Thom. Mar.ſępius alleg. loco num.149.

SVMMARIVM EX CAT. XV.

1 *Emphyteuſis & feudum in quo differant.*
2 *Valet argumentum de emphyteuſi ad feudum.*
3 *Emphyteuſis tranſit ad monaſterium.*
4 *Monaſterium petere poteſt renouationem emphyteuſis finitæ.*
5 *Emphyteuſis ab eccleſia conceſſa in monaſterium tranſit.*
6 *Emphyteuſis eccleſiæ donari non poteſt.*
7 *Emphiteuſis quo caſu tranſeat in fiſcum, vide remiſſiue.*

CAPVT DECIMVM QVINTVM.

1 ET licet feudum & emphyteuſis differant, nam iſta datur pro annua penſione, feudũ verò pro homagio, vel aliquo honeſto ſeruitio, prout concludit Par. de put. de re integra c. 1. num. 6. per tex. in c. ex diligenti de ſim. licet quando feudum datur pro annua penſione, ſit ſimile cum emphiteuſi, ut
2 idem ait verb. an res particularis feudi lo 2. num. 3. † tamen argumentum valet de emphyteuſi ad feudum, niſi contrarium inueniatur de iure communi diſpoſitum, prout ex ſpecu. tit. de feu. §. quoniam uerſ. 40. nu. 63. in fin. & ex Soci. conſ. 167. par. 2. num. 24. commu. dicit Viglialo. verbo emphyteuſis num. 80. Ideo poſt quæſtionem de feudo, hanc ſubnectam, in qua vt ordinem inceptum proſequamur, dicendum erit ex mente omnium doctorum ſupra relatorum tam hic, quam
3 in c. in pręſentia de probatio. † emphyteuſim tranſire in monaſterium, & hanc eſſe commu. dicit Viglialo. in ver. monachus n. 180. Angel. in ſum. ver. religioſus nu. 54. Silueſter. in ſum. ver. religio 6. num. 1.

4 Ideoq; voluit Anchar. conſ. 165. † monaſterium poſſe petere renouationem emphyteuſis finitæ in eo qui illud ingreſſus fuerat.

Hoc tamen intelligerem de illa emphyteuſi, quæ poteſt tranſire ad hæredes extraneos, vel in caſu quo ſic poteſt, prout in fiſco dicimus, in quem emphiteuſis iſto caſu tranſit, prout docuit notabiliter Bart. in .l. ſi finita. §. ſi de vectigalibus. ff. de dam. infect. num. 6. verùm ſi eſt alia ſpecies emphyteuſis, arbitror per ea quæ ſupra dixi

dixi in quæſtione proxima non tranſire in perpetuum , quia dire-
cti dominii ius remaneret inutile. Poſſet tamen & hoc caſu decer-
ni prout infra quæſt.17.in vſufructu diximus,qui ſi legatur ciuita-
ti per centum annos,intelligitur eius commoditas eſſe apud illam
ex reg. tex. in.l. an vſufructu.ff.de vſufru. & ſic in iſta emphyteuſi
poſſet dici.

5 Amplia iſtam concluſionem † vt idem ſit in emphyteuſi conceſ-
ſa ab eccleſia, quæ nihilominus in monaſterium tranſit, & pro hoc
eſt tex.in authen, de alien.& emphyteuſi.§.1.& poſt alios, quos al-
legat, tenet Auguſti.Bero.in c.in pręſentia num.152. de probatio.
qui aſsignat rationem, quia tranſit cum vniuerſitate bonorum
cum qua multa tranſeunt, quæ aliàs non tranſirent, ut patet ex .l.
quędam.ff.de acquir.rer.dom.l.in modicis de cõtra.emptio.c. cum
ſeculum & c.ex literis de iure patrona cuius contrarium teneo,ne
6 deterior ſit eccleſia quàm laicus, † tamen emphyteuſis eccleſię do-
7 nari non poteſt Imol. in c. potuit n. 40.de loca.† & quo caſu poſsit
in fiſcum tranſire hęc emphyteuſis eccleſię Rub. conſ. 154. nu.4.&
quia de emphyteuſi multa dicunt Iaſ.in .l.2.de iure emphyteuſi &
Couar.lib. 3. var.reſol. c. 12.ideo breuiter tranſeo.

SVMMARIVM EX CAP. XVI.

1 *Maioratus,& primogenium differunt, & nu. 4.*
2 *Primogenium quid ſit.*
3 *Maioratus quid ſit.*
4 *Primogenitus iure diuino duas partes conſequitur.*
5 *Primogenitus in Hiſpania nil plus habet cęteris fratribus niſi ex teſtatoris diſpoſitione, vel antiqua præſcriptione.*
6 *Fideicommiſſum, & maioratus æquiparantur.*
7 *Maioratus,& fidei commiſſum in pluribus differunt, & conueniunt.*
8 *Maioratus qui habet iuriſdictionem annexam, vel dignitatem, in monaſterium non tranſit.*
9 *Maioratus qui nec iuriſdictionem aut dignitatem annexam habet, monaſterio acquiritur.*
10 *Maioratus qui continet familiæ ac memoriæ teſtatoris conſeruationem, in monaſterium non tranſit.*
11 *Maioratus inſtitui poteſt ea conditione ne monacus vel clericus ſuccedat.*
12 *Monachus exiſtens in monaſterio incapaci in maioratu non ſuccedit.*

CA-

CAPVT DECIMVM SEXTVM.

EX ſuperiori deciſa quæſtione ad aliam cor-
relarie infertur, an ſi licet maioratus bona
in monaſterium tranſeant cum ingreſſo,
vel ille ſit poſt ingreſſum ad ſucceſsionem
admittendus. In qua ne ſuper incognito
procedamus, agimus enim de nomine,
1 quod apud Hiſpanos tantũ notum eſt: † nã
differentia maxima eſt inter maioratũ &
primogenium, licet prima frontè idem ſi-
gnificare videantur, pro vt omnes Hiſpani iuriſtæ affirmant teſte
2 Moli. in tracta.de Hiſp. primog.c.1.nu.7.lib.1. † eſt namq; primo-
genium ius prioris ætatis honorificum,& vtile, cõpetẽs filio, quia
primus eſt in ordine naſcendi, prout definiuit Io.Lecirier tracta.de
3 primog.lib.1.quæſt.1.nu.4.† At maioratus, de quo apud Hiſpanos
agi diximus ius eſt ſuccedendi in bonis ea lege relictis, vt in fami-
lia integra conſeruentur, & proximo cuiq; primogenito ordine
4 ſucceſsiuo deferantur, prout optimè definit Moli. d. loco nu.22.†&
hęc eſt differentia quòd in primogenio licet iure diuino duas par-
tes conſequi debeat primogenitus, multaq; alia ex Galliæ conſti-
tutionibus illi concedantur, prout affirmat Io. Lecirier. d. tracta..
de primog. lib.2.q.4.cũ ſequen. & Tiraquel. eod. tracta. in præfat
5 num.3.† in Hiſpania tamen nihil primogenito competit filio inter
alios fratres, niſi ex diſpoſitione præambula teſtatoris, vel ex an-
tiquiſsima præſcriptione deferatur, adeo ut ceſſante dicta maio-
ratus inſtitutione, ſeu ſuccedendi iure primogenituræ ex præſcri-
tione, filius primogenitus ex hęreditate parentum nihil præci-
puum præter alios filios capiat. Itẽ alia eſt differẽtia, nã illud quod
ex iuris diuini diſpoſitione, ſeu cæterorum regnorum lege, ſeu cõ-
ſuetudine primogenitis competit, liberè illis defertur, nec reſtitu-
tionis vinculo, ſiue conditionibus, aut prohibitionibus ſubiacet,
cuius contrarium in Hiſpanis maioratibus ſeruatur.

Ex quo Hiſpani iuris ciuilis profeſſores vnanimes, arbitrati ſunt
6 † fideicommiſſum perpetuo familiæ relictum cum conditionibus
de quibus ſupra in definitione tradita, maioratus poſſeſſorem æ-
quiparari, prout hæc omnia eleganter poſuit Moli.d.loco num.5.
7 6.& 7.licet † plures ſint differẽtiæ inter maiora tũ,& fideicommiſ-

ſum de quibus Moli. ibi qui ẽt addit; nullo iure noſtro cautũ reperitur, vt in fideicõmiſſo debeat ſuccedere vnuſquiſque primogenitus, maſculuſq; minor natu, fœminæ in eodem gradu exiſtenti, ẽt maiori preferatur, quod in maioribus ſeruatur.

Conueniunt tamen in pluribus & pr. quòd bona fideicommiſſo ſubiecta alteri relinquens, poteſt eidem apponere omnes ſubſtitutiones, vincula, conditiones, grauamina, & onera quæ ſibi placuerint, dummodo onus non excedat emolumenta. l. ab eo. C. de fideicom. cum ſimili. & hoc in maioratu ſeruatur. Item ſecundò quòd plures ex conditionibus, quæ in maioratu apponi ſolent, de quibus in definitione actum eſt, in fideicommiſsis poni ſolent, & idẽ Moli. dicto loco ſcripſit num. 8.

Nec oberit ſi dicatur fideicommiſſum in vltima voluntate relinqui, maioratum verò in ultima voluntate, & contractibus inſtitui. nam ut plurimum vim vltimæ uoluntatis obtinet, ut idem voluit num. 9. qua de re idem num. 16. docet maioratum quod in contractu inter viuos fit, & uerè maioratum, ſiue primogenium dici, & donationi æquparari factæ ſub modo, ſiue conditione, ut defuncto ordine ſucceſsiuo ſuccedãt, & ſic erit maioratus iuxta tradita pro l. quoties cum ſimili. C. de donatio. quæ ſub modo. illum uero qui in ultima voluntate fit, quandam eſſe heredis inſtitutionem, legatũ ſiue prælegatum factum primo ſucceſſori, continens ut eo mortuo hereditas, legatum, vel prælegatum ſequentibus ſucceſſoribus primogenitis ex familia extantibus, procedentibus ordine ſucceſsiuo perpetuo deferatur, iuxta tradita in. l. fin. C. de verb. ſignifi. & in. l. fin. C. de leg. & in. l. ueto. §. fratre de leg. 2.

Quibus ſic cognitis ad deciſionem præfatæ quæſtionis facilius poſſumus accedere, in qua duo capita principalia formabimus de mente eiuſdem peritiſsimi Moline. d. tracta. de primog. Hiſp. lib. 1. c. 12. num. 20. in fine.

8 Primum erit in maioratu habente iuriſdictionẽ, ſeu dignitatem annexam. In quo ipſe ad partes diſputans à num. 71. uſq; ad numerum 95. concludit poſt multas rationes quas adducit, nullo pacto admittendum fore monachum ad huius maioratus ſucceſsionem; & præter alias id ex communi Hiſpaniæ conſuetudine firmat, qua nunquam admiſſum eſſe monachum in huiuſmodi maioratus ſucceſsione teſtatur: imo num. 95. id deciſum fuiſſe affirmat.

9 Secundum erit in maioratu, quod non habet iuriſdictionem, ſeu dignitatem annexam: ſed tantùm ex bonis patrimonialibus ſimplicibus

plicibus conſtat, in quo ipſe affirmauit monachum admitti, ex eo
10 quòd de bonorum tantũ patrimonialium ſucceſsione agitur. † Dubitat demum de eo maioratu, qui in ſe habet familiæ, ac memoriæ conſeruationem, & cuius vocationi monachatus repugnat, cũ inſignium, & nominis præceptum iniũctum eſt ſucceſſoribus, & propterea dicit fore deliberandum cùm caſus euenerit. Ego tamen in hoc deciſiuè loquor, & teneo monachum non admitti in eo maioratu, qui iſtas conditiones habet annexas, & hoc deciſum poſtea reperi per Illuſtriſsimum Dominum Didacũ Couarruuias in lib. var. reſolu. lib. 1. c. 19. nu. 11. dicentem non obſtare eam rationem quòd per hanc prohibitionem à religione retraherentur ingredi volentes, nam hæc non uidetur in hunc finem adiecta, ſed vt bona in familia teſtatoris conſeruentur, etiam quòd iſtæ conditiones in maioratu adiectæ, ſtatui monachali repugnent, & ita tenet poſt Io. Lup. in rubr. de dona. §. 16. num. 4. & 14 & alios quos allegat. Qua ratione motus idem Moli. lib. 2. de primog. Hiſp. c. 12. num. 54. vo-
11 luit † maioratum inſtitui ea conditione poſſe, ne in eo monachus aut clericus ſuccedat.

Et hæc intellige in monacho exiſtente in monaſterio capaci, vel illud ingrediente: quia ſi monaſterium incapax ingrederetur, nul-
12 la eſſet difficultas, prout voluit Moli. d. loco cap. 12. lib. 1. nu. 64.

SVMMARIVM EX CAP. XVII.

1 *ASusfructus quem ingrediens habet tempore quo profitetur in monaſterium tranſit.*

2 *Quod intelligitur durante vita monachi.*

3 *Vſusfructus cedi non poteſt, nec transferri de voluntate, ſecus de neceſſitate.*

4 *Vſusfructus transferri non poteſt quo ad ius, ſecus quo ad commoditatem*

5 *Mors ciuilis & naturalis quando æquiparentur.*

6 *Vſusfructus finitur cùm ciuilis mors per pœnam imponitur.*

7 *Vſusfructus quem pater habet in bonis aduentitijs filij, ipſo ingreſſo in monaſterium tranſit.*

8 *Vſusfructus quem pater habet in bonis maioratus filij, trãſit in monaſterium.*

9 *Pater non habet vſumfructum in bonis filij poſt ingreſſum quæſitis.*

10 *Pater non habet vſumfructum in bonis filij à Principe donatis.*

11 *Item quando à teſtatore, vel donatore prohibitum eſt, ne vſusfructus tranſeat in patrem.*

12 *Item in bonis filij clerici.*

13 *Vſu fructus relictus monacho exiſtenti in monaſterio in illud tranſit, & morte finitur monachi, ſecus ſi relictus eſſet contemplatione eccleſiæ.*

CAPVT DECIMVM SEPTIMVM

VSusfructus etiam in monaſterium tran-
ſit ;in quo de duobus eſt videndum , & pri-
1 mo an † ille vſusfructus tranſeat , quem ha-
bet ingrediẽs tempore quo religionem pro-
fitetur.Qua in re communi ſcribentium om
nium calculo receptum eſt in monaſterium
tranſire , quod affirmarunt Innoc. num. 5.
Hoſt. num. 8. circa fin. Io. And. nu. 16. But.
23. Bellam. num. 16. Ab, 72.Dec. 257. &
Auguſti. Bero. num. 530. in ſæpius alleg. c. in præſentia de proba-
tion.Gloſ. Pet. Bellaperti. col. 8. Cin. num. 19. Odoffre. num. 10.
Bart. 42. Alberi. 23. Bal. 31.Salice.num. 10. Paulus Caſt. num. 26.
Iaſon. num. 48, & Dec. 27. in hac authen. Azo in ſum. ff. quibus
mod. vſufru. amitta. num. 1. Gloſ. & alij ſcriben. in authen. idem
eſt infra de bon. quæ libe. Gloſ. Archidia. & Bellam. in cap. ſi qua
mulier 19. quæſt. 3. Henri. Boich. in cap. cum conſtet. num. 5. de
pignori.Alex. conſ. 139. col. 2. lib. 2. cònſ. 10. col. fin. lib. 5.Mar.
Socci. conſ. 10. in 6. quæſt. qui dicit eſſe communem & Ab. in c.
fin de pignori. in prin. in cap. cum ad monaſterium de ſta. mona.
Bal. in cap. 1. §. qui clericus num. 3. ſi de feu. fue. cont. int. dom.
& agnatum Hipol. Marſ. ſing. 668. num. 1. Imol. in l. cum filio nu.
8. de lega. 1. & com. dicit Viglialo. ver. monachus num. 178. lib.
com. opi. Silueſt. in ſum.ver. religio. 6.num. 7.Napod. in conſuet.
ſi quis vel ſi qua num. 256. & ibi Cam. Salern. in addi. Nauarr. de
regul. commen. ſecundo num. 38, & pro hac ſententia faciunt
optimè .l. corruptionem C. de vſufru. & .§. vſus etenim inſtitu. de
acquiſ. per arroga. quibus iuribus cauetur non amitti vſumfru-
2 ctum per minimam capitis diminutionem; † quod intelligendum
eſt vt durante vita monachi tantum penes monaſterium reſideat,
nam alias proprietas redderetur inanis , vt dicitur in.l. an vſufru-
ctus .ff. de vſufructu in ciuitate , cui æquiparatur eccleſia .l. fin.
infra hoc tit. & etiam imperio , quod eſt perpetuum authen. quo
opere Epiſ. & ita declaratum reliquerunt Pet. Ciu.& alij hic Inno.

Hoſti.

Hoſti. & reliqui in cap. in præſentia & Alex. d. conſ. 139. num. 4. lib. 2. & Sil. loco cita. ad quod faciunt §. mortuo inſti. de acquiſ. pro Arrog. & .§. finitur inſti. de vſufru. l. ſtatius florus .§. Cornelio Felici de iure fiſci .l. cum pater .§. hæreditatem de leg. 2. & .l. ſi adoptauero ff. de præcar.

3 Nec obſtat † quòd vſusfructus cedi vel transferri non poſsit .l. ſi vſusfructus .ff. de iur. dot. & .§. fin. inſt. de vſufructu, nam vt inquit Odoffre. hic num. 10. id intelligendum eſt de voluntate, ſecus vero quando de neceſsitate, & in conſequentiam perſonæ fit, & ſequitur Bart. in prima lectu. huius authen. & Paul. Caſt. num.

4 16. † item quod intelligitur quo ad ius, ſecus, quo ad commoditatem, vt inquit Hoſt. in cap. Rainutius num. 47. de teſta.

Nec ſecundo refragatur quòd monachus proprium habere non poſsit, vt latius ſupra diximus, nam id procedit quoad monachum, ſecus, quoad monaſterium, cui vſusfructus quæritur, vt reſpondet Bart. & Ant. loco cita. & propterea ſupra relati ſcribentes poſt vltramontanos diſtinguebant, vt ius vſusfructus perſonæ monachi cohæreat, vtilitas & cõmodum ad monaſterium ſpectat arg. l. ſi poſtulauerit .§. de eo quoq; de adult. & l. ſi vſusfructus .ff. de iur dot.

Nec tertiò repugnat, quòd dicunt aliqui, monachum haberi pro mortuo d. l. Deo nobis infra tit. proximo & latius probauimus in præfationibus huius verbi, & ſic morte finiri per .l. 3. §. fin.

5 .ff. de vſufru. cum alijs concord. † nam ciuilis & naturalis mors tũc æquiparantur, quando ex vtraq; idem progreditur effectus ſecundum Din. in .l. ſi conſtante .ff. ſoluto matri. & Bart. hic num. 40. Item hæc æquiparatio fieri debet in caſibus, quibus id eſt à iure diſpoſitum ſecundum Gloſ. not. in cap. placuit 16. quęſt. 1. & in c. ſuſceptum de reſcri. lib. 6. & Bart. num. 41. & Alberi. num. 23. in hac

6 authen. vnde tunc † vſusfructus ciuili morte finitur, ſicut, & naturali, cùm illa ciuilis pœnalis eſt prout voluit Odoffre. hic n. 10. & facit tex. in .l. corruptionem C. de vſufru. nec ad hoc refragatur ſi dicatur quòd idem eſt effectus, ac ſi naturaliter eſſet mortuus, cum per ipſum non poſsideatur: nam ille vſusfructus donec viuit monachus habetur loco alimentorum, & illi quo ad vſum videtur eſſe conceſſus, & tamen quoad alimenta non eſt incapax vt arg. l. legatum .ff. de capi. dimin. & .l. ſeruos ad cuſtodiam .ff. de alim. & cib. leg. dicunt Bart. num. 40. Alberi. num. 23. in hàc authen. & Bal. in authen. excipitur C. de bon. quę lib.

Am-

7 Amplia hanc concluſionem ad † vſumfructum quem pater habet in bonis aduectitijs filij, quo ingreſſo vſusfructus etiam in monaſterium tranſit, prout firmant Gloſ. in authen. idem eſt C. de bon. quæ lib. quæ ſecundum Bart. eſt not. & ſignanda, nam ponit omnes caſus in quibus pater non habet vſumfructum Gloſ. & Bal. in d. authen. excipitur eod. tit. quem in hoc ſequitur Dec. in d.c. in præſentia num. 256. & Bero. num. 530. & alij per Couarr. addu. in c. 2. de teſta. num. 8. Arius Pinel. in .l. 1. infra de bon. quæ lib. prima par. num. 47. & Nauarr. loco proximè cita. ea potiſsimum ratione, quia vſusfructus, vt probauimus, in monaſterium tranſit, & nullam ſpecialem in hoc caſu reperio differentiam, quæ opinio æquitatem in ſe continet; nam ex actu probabili non debet pater ſentire damnum. Et hac ratione conuincitur opi. Mart. Silim. Cin. Bart. in d. authen. idem eſt Abb. in d.c. in præſentia num. 57. & aliorum per Couarr. adductorum loco relato, qui dicunt non tranſire vſumfructum, cùm illud proprio facto non amittat; nam & ſi poteſtas extinguatur ius tamen vſusfructus non extinguitur, vt not. Bal. in .l. quod ſcitis infra de bon. quæ liberis in fine & in .l. 2. poſt Gloſ. per illum tex. C. de bon. mat. Item reſponderi poteſt dum dicitur patriam poteſtatem extingui, illud non facto patris, ſed fictione quadam iuris, fauore religionis intelligi; imo & quo ad odium tantùm, non quo ad fauores videtur extincta, per ea quę not. idẽ Bal. in .l. item in poteſtate in fine .ff. de his qui ſunt ſui vel alieni iur. Alberi. in .l. nepotes eodem tit.

8 Amplia hanc ampliationem ad bona maioratus in quibus pater habet vſumfructum, vt dicit Moli. prima par. ſui tract. de primog. c. 19. lib. 1. num. 18.

9 Fallit hæc ampliatio in bonis poſt ingreſſum quæſitis, quæ monaſterio pleno iure quæruntur ſecundum Bero. in d.c. in pręſentia num. 528.

10 Item fallit † in bonis à principe donatis, quorum vſusfructus patri non quæritur .l. cum multa infra de bon. quæ liberis & faciunt dicta Bal. in .l. cum oportet num. 18. eod. tit.

11 Item limita † tertiò quando expreſsè eſſet prohibitum à teſtatore, vel donatore, ne vſusfructus in patrem tranſeat d. authen. excipitur. Et voluit Moli. d. loco num. 3.

12 Limita quartò in bonis filij clerici, nam in illis non habet pater vſumfructum, quod etiam in maioratus bonis extenditur, vt colligitur ex tex. in c. quia nos de teſtam. vbi. Hoſt. & Abb. nu. 5. &

com-

communem dicit Moli.d.loco num.25. extendens etiam ad clericum primæ tonſuræ qui num. 28. limitat in bonis ante clericatum quæſitis.

13 Secundò principaliter eſt videndum an † vſusfructus relictus monacho iam exiſtenti,transferatur in monaſterium, quod affirmarunt Gloſ. & Archidia. in d. c. ſi qua mulier 19. quæſt. 3. & poſt eos Henri. Boich. in cap. cum conſtet num. 7. de pignori. & hic vſusfructus morte etiam monachi finitur, vt voluit Boich. d. c. in fine;quod tamen intelligerem, quando legatum eſſet factum contemplatione monachi, ſecus verò ſi contemplatione eccleſię per ea quę ſupra diximus in quæſt. de tranſitu de vna ad aliam religionem; tunc enim dicerem centum annis durare vſumfructum,quia tanto tempore durat vſusfructus ciuitati relictus per tex. in .l.an vſusfructus .ff. de vſufructu, & ciuitas vt dixi eccleſiæ comparatur.

SVMMARIVM EX CAP. XVIII.

1 *Monaſterium tenetur alere monachum.*
2 *Monaſterium tenetur ex contractu monachi, & ad debita ante ingreſſum contracta, quatenus ad illud peruenit.*
3 *Item tenetur monaſterium ſatisfacere debitoribus de bonis poſtea quæſitis.*
4 *Monaſterium regulariter non tenetur ad debita contracta à monacho poſt ingreſſum.*
5 *Abbas poteſt monaſterium obligare pro neceſſitatibus monaſterij.*
6 *Monaſterium obligatur pro mutuo quod accepit monachus, qui eſt in ſcholis de licentia Abbatis, dummodo non excedat quantitatem aſſignatam pro expenſis.*
7 *Monaſterium non obligatur pro mutuo monachi quando Abbas mittit ſolitam impenſam.*
8 *Creditor debet eſſe curioſus quo vertatur pecunia ſua.*
9 *Monaſterium obligatur pro mutuo quando verſum eſt in vtilitatem ipſius.*
10 *Monaſterium tenetur ſubminiſtrare expenſas monacho agenti pro confirmatione ſuæ electionis.*
11 *Monaſterium tenetur ſubminiſtrare expenſas monacho accuſanti Abbatem & ipſi accuſato.*
12 *Monaſterium tenetur pro debito monachi contracto ex cauſa infirmitatis*
13 *Mutuans pecuniam monacho pro infirmitate, habet electionem repetendi à monaſterio,vel à patre naturali ſi habet.*

Mona-

14 *Monachus ad ſtu lium miſſus poteſt agere, & omnia alia facere quæ ad illum attinent.*

15 *Monachus non poteſt libros obligare pro debito ſcholaris.*

16 *Monaſterium tenetur ex contractu monachi quando monaſterium ex illo factum eſt locupletius.*

17 *Monachus naturaliter & ciuiliter obligari poteſt.*

18 *Monachus non admittitur ad ceſſionem bonorum.*

19 *Monachus fideiubere non poteſt.*

CAPVT DECIMVM OCTAVVM.

POſtquam igitur ſuperioribus concluſioni-
bus actum, expreſſumq; eſt in monaſterium
omnia ingredietis bona transferri: ſequitur
vltimo loco videndum, ad quę monaſterium
1 pro ipſo obligetur † omiſſa ſubſtentatio-
ne, quæ tanquam filio naturaliter debetur
de quo in cap. 1. de infan. & langui expoſ. &
de hoc ſupra diximus, cùm egimus de mona
cho fugitiuo, & tenuit Bero. in c. in pręſen-
tia num. 283. & de actione qua monaſterium agat, diximus in ver-
bo ipſo ingreſſu nu. 19. cùm verè ſit dominus, & illi competant
omnes actiones quæ monacho ante ingreſſum competebant.

2 Sic ergo dicimus † monaſterium teneri ex contractu monachi
ad debita ante illius ingreſſum contracta, de eo quod ad monaſte-
rium peruenit quod voluerunt hic Gloſ. Bar. num. 33. & in prima
lectu. num. 13. Alberi num. 7. Paulus Caſt. num. 22. & alij ſcriben-
tes licet Iaco. Butrig. reprehendat Gloſ. in eo quòd dicit mona-
teneri, aſſerens monaſterium non monachum teneri, ſed eius pa-
ce ſalua, hæc fuit intentio Gloſ. quam ſequitur & communiter ap-
probatam teſtatur Affli. in cap. 1. num. 26. qni ſucces. tene. licet
Iaco. Are. dicat in authen. ſi qua, in fine infra eod. teneri mona-
chum at exequutionem fieri in bonis, quæ in monaſterium detulit
Inno. num. 5. Hoſt. num. 8. & cęteri in cap. in præſentia de proba.
Féli. in cap. cum I. & A. num. 10. verſ. 1. pro obligatione contra-
cta de re Iud. facit .l. 10. tit. 2. part. 3. vbi Grego. Lop. in ver, de-
uela fazer á ſu maiora & poſt Iaſ. hic dicit com. Io. Baptiſta Vi-
3 glialo lib. com. opi. ver. monachus num. 184. † & non ſolùm tene-
tur de bonis quæ in ingreſſu peruenerunt, ſed etiam de alijs po-
ſtea

ſtea quæſitis, vt voluit Inno. in cap. 1. de oblig. ad ratioc. non ord· quod ſi monachus debitor ſit, ac bona non habeat, voluit Abb. in d. cap. cum Inno. & And. col. 8. verſ. ſed alij contra nu. 27. quòd teneatur illis ſatisfacere de aliquo honeſto opere, ſi verò exeat à religione quocunque modo tenetur ſoluere debita antiqua ſecundũ Bart in .l. adulteri .§. nupta .ff. de adult. quem ſequitur Ioannes Vincentius An. ſing. 343. etiam in redempto ab hoſtibus.

Ad ea verò debita quæ contraxit monachus poſt ingreſſum, ſer-
4 monem conuertamus; & in hoc † regulare eſt monaſterium non teneri, prout omnes animaduertunt in d. cap. in pręſentia.

5 Hoc tamen fallit, primò ſi monachus eſſet † Abbas qui pro neceſsitatibus monaſterij poteſt illud obligare, vt voluit accuratiſſimus Io. Vincentius Anna. in ſing. ſuo primo, aliàs autem non poſſet ſicut nec filius pro patre vt in Rub. & nigro C. ne fil. pro patre
6 latè Socci. conſ. 271. lib. 2. fallit ſecundò † in pecunia quam mutuam accepit monachus, qui eſt in ſcholis de licentia Abbatis, dũmodo non excedat illam quantitatem, quam ſolet ei dare pro expenſis ſingulis annis, ad ſimilitudinem patris qui filium habet in ſcholis, nam ille poteſt pecuniam accipere mutuam, & macedonianum nõ obſtat .l. ſed Iulianus .§. quod dicitur. ff. ad macedo. † ſi ve-
7 rò Abbas mittit ſolitam impenſam, non obligatur monaſteriũ, niſi
8 probetur verſam in vtilitatem monaſterij c. hoc ius 10. quæſt. 2. † debet enim eſſe creditor curioſus quò vertatur pecunia ſua. l. quòd ſi ſeruus .ff. de in rem verſo & hoc voluit Archidia. in cap. cum paſtoris num. 6. quæſt. 3. quem ſequuntur AEgid. Bellam. Cardi. Turrecrem. num. 11. & Præpoſ. num. 9. Cardinalis Zabar. in Clemen. religioſus num. 10. de procura. Abb. in cap. cum contingat num. 24. de foro compet. Phili. Fran. in cap. 2. num. 3. ne cleri. vel mona. lib. 6. Bal. in .l. cum filius num. 2. ff. ſi cert. peta. & com. dicit Mari. Socci. in cap. ex parte num. 10. de accuſa. Quod etiam intelligunt Archidia. & Phili. Fran. d. locis, quando ſtaret ibi expenſis monaſterij, & quando eſſet actum vt per alium ſubminiſtrentur; quod vltimum admitto, & de primo dubito, cùm ſit expediens monaſterio monachum eſſe doctum, ad ſimilitudinem filij cuius ſciẽtia lętitia eſt patris in Authen. conſtitu. quæ de dignitatibus .§. generaliter; & ex hoc voluit Bal. in cap. ex reſcripto num. 3. de iureiur. † monaſterium obligari pro mutuo quando eſt verſum in mo-
9 naſterij vtilitatem, quod neceſſe erit probari niſi Abbas & capitulum ſe obligaſſent Authen. hoc ius porrectum infra eod. atq; hinc

10 eſt † quòd tenetur monaſterium impenſas ſubminiſtrare monacho
agenti pro confirmatione ſuæ electionis, quia etiam ſeruo ſubmi-
niſtrantur proclamanti in libertatem arg. l. fin. C. de ordi. cognit.
cap. ſuper his 2. quæſt. 7. & hoc voluit per hæc iura Archid. in d. c.
cum paſtoris num. 2. licet com. dixerint Innoc. in d. cap. ex parte
de accuſat. Innoc. & Hoſt. in cap. ex parte de arbi. in ver. & ideo
11 iuxta principium † imo etiam tenetur ſubminiſtrare expenſas mo-
nacho accuſanti Abbatem, & ipſi accuſato ſecundum Mar. Socci.
in d. cap. ex parte num. 5. de accuſa. quia vterq; agit de vtilitate
monaſterij, monachus vt malus paſtor repellatur, Abbas vt ſi bo-
nus eſt confirmetur, ex quo ego infero quòd ſi monaſterium tene-
tur ad expenſas, tenebitur etiam ad pecuniam pro dicta cauſa ac-
12 ceptam.

Fallit tertiò ſi ex cauſa infirmitatis pecuniam mutuam accepiſ-
ſet, quod patet in d. cap. 1. & ibi not. de infan. & langui. & dum
eſſet in ſtudio ex cauſa infirmitatis debita contraxit, voluit Card.
Turrecrem. in d. cap. non dicatis, monaſterium teneri, etiam ſi
excedat ãnuas expẽſas mitti ſolitas. Ex quo voluere Mar. Socci. in
d. cap. ex parte, & Phili. Fran. in d. cap. 2. ne cleri. vel mona. lib.
13 6. poſt Io. And. & Lap. ibi, † quòd ſi quis illi ſubminiſtrauit expen-
ſas in hunc caſum, repetat a monaſterio, vel patre naturali ſi ha-
beat, quia videtur vnius cuiuſq; negotium gerere. Sed animaduer
tendum fore cenſeo cuius contemplatione egerit, cùm in dubio
qualitas perſonæ ſit conſideranda cap. requiſiſti de teſtam. verum
Phili. Francus citato loco, licet in fine hanc ſequatur ſententiam,
affert duas rationes, per quas ego teneo monaſterium, non patrem
teneri. Prima eſt quia ibi eſt de licentia Abbatis, ideo onus mona-
ſterij erit; ſecunda quia per ingreſſum ius patriæ poteſtatis ſolui-
tur cap. 1. 20. quæſt. 1. & voluit Gloſ. in l. ſi ex cauſa §. pompo-
nius in ver. cum ſtatu ff. de minor. quibus & addo tertium; nam
cũ hic monachus poſt ingreſſum omnia ex induſtria, aliaue cauſa
monaſterio quærat, quòd ſentit commodum, neceſſe eſt etiam vt
ad onus alimentorum teneatur.

Ex quo voluerunt Archidia. in d. cap. cum paſtoris num. 6. 2.
quæſt. 7. Bal. in d. l. cum filius & Phil. Fran. in d. cap. 2. † monachũ
14 ad ſtudium miſſum agere poſſe per Gloſ. in l. ſi longius §. 1. in fine
ff. de iud. imo ſubdit Phil. Fran. omnia poſſe illum facere quæ ad
ſtudium ſunt neceſſaria: & ſic ex contractu agere, mutuare, eſſe
in iudicio, & accuſare, eleemoſinam moderatam etiam facere.

Hoc

Hoc tamen limitat Zaccarias in addi. ad Abb. in cap. cum contingat de foro compet. num. 24. de mente Card. Zab. in Clem. prima de vit. & honeſ. cleri. & Gem. in c. non dicatis, non poſſe monaſterium obligare niſi haberet mandatum, vel adminiſtrationem,
15 quod non admittimus.† non tamen poterit libros vel alias res obligare pro alio ſcholari, ſicut nec ſeruus poteſt res peculiares .l. 1.§. 1.ff. quæ res pigno. obli. poſſ. Archidia. & Præpoſ. in d. cap. cum paſtoris & Phili. Fran. loco cita.

16 Fallit quartò ſi monaſterium ex cõtractu monachi factum eſſet locupletius ſecundum Card. in Clemen. 1. verſ. quia verò in 6. q. de ſta. monac.

Et ex eo quòd ſupra diximus monaſterium obligari pro mona-
17 cho, infertur † quòd monachus poteſt naturaliter & ciuiliter obligari de conſenſu Abbatis; quod voluerunt Bal. in c. ex reſcripto per illum tex. num. 3. de iureiuran. & quod naturaliter obligetur Ab. conſ. 104. num. 3. licet contrarium defendat Iaſ. in .l. naturaliter .ff. de condi. indeb. Hinc eſt quòd monachus tenetur depoſiti, prout dicit poſt Inno. in cap. cum olim el ſecundo de priuileg. Greg. Lop. in .l. 3. tit. 3. par. 5. verbo religioſo, & ſubdit quod poterit contra eum agi rei vendicatione furti, vel depoſiti, & alijs competentibus actionibus: monaſterium verò dicit non teneri per c. 1. & cap. quod quibuſdam de fideiuſſo. Abbatem verò eo caſu teneri, ſi ſciuerit, vel viderit furari res depoſitas & non impediuerit.

Si verò monachus ſoluere non poſsit pecuniam quam mutuam
18 accepit, † non admittitur ad ceſsionem bonorum Rot. deciſ. 1. de pen. num. 1. in Antiquis.

19 Non tamen poterit monachus fideiubere, ſicut nec ſeruus prout argumento .l. ſi ſeruus alienus, & l. ſed ſi ſerui .ff. de fideiuſſ. dicunt Archidia & Phili. Fran. proximo cita. loc. & Boich. in cap. 1. de fideiuſſoribus.

DEDICANT DEO.

Summarium Ex Cap. I.

RES Deo conſecrata non poteſt in alienos vſus conuerti.
1 *Sũmus Pontifex an poſſit diſpenſare in voto caſtitatis, & paupertatis latiſſimè diſputatur, & prima eſt opinio*
2 *quòd non poſſit, altera contraria num. 7.*
3 *D. Mattheus noluit permittere vt Efigenia virgo Deo conſecrata nuberet Regi, promittenti ſui ipſius, ac dimidi Regni conuerſionem ad Deum.*
4 *S. Pont. non poteſt diſpenſare in matrimonio rato non conſumato.*
5 *Matrimonium ratum non conſumatum profeſſione diſſoluitur.*
6 *S Pontifex non poteſt diſpenſare in matrimonio conſumato.*
7 *In quolibet voto ineſt tacita conditio, niſi Deo aliud placeat.*
8 *Maius bonum, minori preferendum eſt.*
9 *Matrimonium tenet poſt votum ſimplex.*
10 *Conuerſus ad fidem, poteſt aliam vxorem ducere, ſi cum prima commorari non poteſt ſine periculo.*
11 *Contraueniens voto voluntate ſuperioris, non dicitur contrauenire voto.*
12 *Prælatus in diſpenſatione non conſiderat perſonam, vt perſonam, ſed vt membrum Eccleſiæ.*
13 *Homo non poteſt per votum ſe obligare ad id, in quo tenetur alteri obedire.*
14 *Diſpenſatio voti ſolennis vnde procedat.*
15 *Inſtitutio facta pro charitate, non debet contra charitatem militare.*
16 *Solennitas voti eſt ab eccleſia inſtituta.*

CAPVT PRIMVM

1 FIT autem iſta dedicatio ex triplicis voti ſolenni profeſsione, qua Deo promittit obedientiam, caſtitatem, & paupertatem & Prælato, vt Dei miniſtro: † ex quo fit vt cùm ſit ſemel dicatus Deo, nulla ratione poſsit amplius in alios vſus cõuerti. Leuit. vltimo. *Omne quod domino conſecratur, ſiue homo fuerit, ſiue animal ſiue, ager, non ueniet, nec redimi poteſt; quicquid ſemel fuerit conſecratum, ſanctum ſanctorum erit domino* .l. ſi quis ſe-

pulcrum .ff. de relig. & ſum. fun. l. ædes ſacræ .ff. de contra. emptio. l. in tantum .§. ſacræ .ff. de rerum diuiſione & .§. locus inſti. eod. titu. Authen. præterea infra hoc eod. titu. cap. quæ ſemel 19. quæſt. 3. cap. ligna & cap. veſtimenta de conſecratione diſt. 1. & reg. ſemel Deo de regulis Iur. lib. 6.

2 Hinc infertur ad quæſtionem difficillimam, & valde dubitabilem an S. Pont. poſsit diſpenſare ex aliqua vrgēti cauſa in huiuſmo di ſubſtantialibus religionis, & à caſtitate, & paupertate ad nuptias, & proprium reuocare. Et non poſſe quacunque cauſa ſubſiſtente ſummum Pontificem diſpenſare, affirmarunt Rayn. in ſum. de uoto Glo. in cap. propoſuit de conceſ. præben. & in cap. ſunt quidam 25. quæſt. 1. & in cap. cum ad monaſterium Gloſ. fin. de ſta. mona. Altiſiod. lib. 3. tract. 22. Albertus Magnus in quarto ſent. diſt. 34. art. 17. Alex. Hales in tertia part. ſuæ ſummæ, D. Thom. 2. 2. quæſt. 88. art. 11. D. Bonauentura in quarto diſt. 38. art. 2. q. vltima, Card. à Turrecrem. in c. non dicatis num. 2. 12. quæſt. 1. Iacobus Almain. in tract. de poteſt Papæ cap. 15. Silu. ver. votum 4. §. 5. Fabienſis verbo diſpenſatio .§. 7. Dom. Sot. lib. 7. de iuſt. & iur. quæſt. 4. art. 2. Amb. Cather. lib. 6. cont. Caiet. cap. 2. Rober. Arbori. Epiſcopus in tract. pro tuendo ſacro cæliba. tomo. 4. Clictoueus 2. lib. propugnacul. Eccleſ. cap. 13. Campobius in quarto diſt. 33. quæſt. 2. & Mantio in ſcriptis 2. 2. quæſt. 88. art. 11. Fran. Turri. de uot. mona. lib. 2.

Huius opinionis præcipua fundamenta ſunt hæc, & primum ex ſuperius Leuitici loco adducto, quo probatur id quod Deo ſemel conſecratum eſt, non poſſe amplius in alios vſus conuerti. Sicut ergo non poteſt aliquis prælatus facere, vt calix conſecratus deſinat eſſe conſecratus, dum integer permanet, eadem ratione multo minus poteſt fieri, vt homo profeſsione Deo conſecratus, deſinat eſſe profeſſus.

Secundò adducitur Clementis tertij conſtitutio in cap. cum ad monaſteriū in fine de ſta. monacho, nec exiſtimet Abbas (inquit S. Pont.) quòd ſuper habenda proprietate poſsit cū aliquo monacho diſpenſare, quia abdicatio proprietatis, ſicut & cuſtodia caſtitatis, ita eſt annexa regulæ monachali, vt contra eam nec etiam S. Pont. poſsit licentiam indulgere.

Tertiò ſi religioſus poſſet ad ſeculum reuerti ex diſpenſatione, non eſſet firma ratio, vt per profeſsionem religionis matrimoniū ratum non conſumatum dirimeretur; ſi enim maritus ante copu-

lam

lam religionem profiteretur, eiuſq; vxor alteri nuberet, & demum ex diſpenſatione huiuſmodi religioſus ad ſecundas nuptias tranſiret, ſequeretur abſurdum, quod poſt ratum matrimonium de præſenti viro, liceret habere aliam vxorem, & vxori alium virum.

3 Quartò probatur exemplo D. Matthei qui noluit † permittere vt Efigenia virgo Deo conſecrata, nuberet Regi promittenti conuerſionem ſui, & dimidij Regni ad fidem.

4 Quintò ſi non poteſt ſummus Pontifex diſpenſare in matrimonio rato non conſumato, quod minus eſt: ergo multo minus poterit in profeſsione; maior probatur authoritate Magiſtri in quarto ſent. diſt. 26. quem frequentius recepit Theologorum ſchola, nempe D. Thom. diſt. 33. quæſt. 2. art. 2. Pet. Palud. 27. quæſt. 1. art. 2. Ab. in cap. ex publico num. 16. de conuerſ. coniug. Card. à Turrecrem. in cap. ſunt qui dicunt 27. quæſt. 2. num. 4. ad tertium, Iacob. Almain. de poteſt. Eccleſiæ cap. 15. Ioan. Lup. Segob. in tract. de matrimonio num. 3. Dom. Sot. in quarto ſent. diſt. 27. quæſt. 1. art. 4. D. Couarr. in epitom. de ſponſa, ſecunda part. cap. 7. §. 4.

5 num. 14. Quòd autem minus ſit matrimonium ratum non conſumatum, profeſsione, ex eo colligitur quòd huiuſmodi matrimonium tanquam debilius fortiori profeſsionis vinculo diſſoluitur cap. ex publico de conuerſ. coniug. cum adductis ſupra in concluſ. an coniugatus poſsit ingredi religionem.

6 Sextò quia ſi non poteſt ſum. Pont. diſpenſare vt diximus in matrimonio non conſumato, multo minus in matrimonio conſumato: quia ſi poſſet, permitteretur ob ſterilitatem vxoris diuortium, quod nullo modo fieri poteſt, vt vidimus in Clemente 7. Pontifice max. qui noluit diſpenſare cum Henrico VIII. Rege Angliæ, vnde multo minus poterit diſpenſare in voto ſolenni religionis.

7 In contrariam ſententiam abierunt frequentius iuris diuini, canonici, & ciuilis interpretes, D. Thom. in quarto ſent. diſt. 38. quæſt. 1. art. 4. Duran. quæſt. 2. Ricar. art. 9. quæſt. 1. Pet. Palud. quæſt. 4. art. 4. concluſ. 11. & Ioan. Maior. quæſt. 14. Henric. Gand. quodlibet 5. quæſt. 25. & 26. Aug. de Ancona, Heruet. & Ioan. de Neap. quos adducit Silueſt. verbo votum 4. §. 5. D. Anton. in 3. part. tit. 22. cap. 7. Angel. ver. diſpenſatio num. 3. verbo votum 4. num. 9. & verbo matrimonium 3. num. 2. Caiet. 2. 2. quæſt. 88. art. 11. Claud. Spenceus lib. 5. de contin. cap. 4. & ſeq.

Inno. quartus Pontifex in cap. cum ad monaſterium num. 2. & 4. de ſta. mona. vbi Hoſt. num. 30. 31. & 32. Ioan. And. num. 29.

Henric. Boich. num. 9. & 10. Ant. But. num. 28. Ioan. Anna. num. 11. & Abbas num. 21. Idem Inno. in cap. fin. de ſacram. reite. vel non Hoſt. ſum. de voto. §. qualiter, Ioan. Fribur. in ſum. conf. lib. 1. tit. 8. de voto quæſt. 72. poſt Vgonem Card. & Ioan. Theut. quos adducunt Aſten. in ſum. lib. 1. quæſt. 20. art. 11. Archidia num. 5. & Aegid. Bellam. num. 7. in 2 quæſt. in cap. ſunt quidam 25. quæſt. 1. Hoſt. in ſum. qui cleri. vel vouen. §. fin. num. 5. Idem in cap. 1. de voto num. 4. 9. & 10. vbi Ioan. And. num. 6. Henric. Boich. num. 2. Ant. But. num. 7. Abbas num. 8. Aegidius Bellam. Card. à Turrecrem. Gem. & Præpoſ. in can. de illo 32. diſt. Ioan. And. & Philip. Fran. in reg. ſemel Deo de reg. iur. lib. 6. Gloſ. Card. prima oppoſitione Ab. & Imol. primo nota. & Bonifa. in fine in Clem. prima de conſangui. & affin. Ab. in cap. ne Dei eccleſia in fine de ſimo. Anchara. in Clem. 1. nu. 8. de pœnit. & remiſſ. & in cap. 1. verſ. alterius de conſtitu. Card. in Clem. 2. quæſt. 8. num. 13. de ętate & qualita. Præpoſ. poſt Calderi. in cap. ſicut ex literis num. 11. de ſponſali. & cap. non dicatis num. 11. & ſeq. 12. quæſt. 1. Pet. de Monte. tracta. de Papa & concil. verſ. quarta concluſio colu. 46. Iacob. Zoccus in cap. 2. quęſt. 4. qui cleri. vel vouen. Felin. in cap. ſi quando col. 3. de reſcri. Dec. in Rub. de appellat num. 9. & in cap. quæ in eccleſiarum num. 47. de conſti. Guliel. Benedict. in cap. Rainutius ver. qui cum alia num. 27. D. Couar. in cap. 2. num. 10. & 12. de teſt.

Specul. in tit. de leg. §. 6. num. 44. quęſt. 49. Bal. in cap. 1. num. 8. de milit. vaſſal. qui arma belli. depoſu. in .l. ſi tibi filius num. 3. ff. de adoptio. & in .l. ſi pater. §. in arrogationibus eodem tit. Imol. in .l. in ſubſtitutione num. 4. de vulgá. & pupilla. Iaſon. in .l. ſi arrogator num. 5. de adoptio. & in hac Authen. num. 11. & in .l. fin. num. 2. & 3. de tranſactio. idq; reſponderunt Aegid. Bellam. conſ. 28. col. 3. Anchara. conſ. 339. Socc. conſ. 13. num. 19. lib. 1. Dec. conſ. 112. num. 4. Pariſ. conſ. 68. num. 148. lib. 4. Anto. Rub. cõſ. 147. & Marc. Anto. Nacta. conſ. 33.

Pro hac opinione ex omnibus relatorum doctorum ſcriptis plures adducemus rationes. Mouetur primò Inno. huiuſmodi ratio-
8 ne;† in quolibet voto tacita conditio ineſt, niſi deo aliud placeat, prout in voto beatæ Virginis, quę diuinæ diſpoſitioni ſe ſubiecit, dum propoſuit virum non ducturam niſi Deus aliter ei reuelaret Aug. in cap. Beata 27. quæſt. 2. ſed videndum eſt quòd Deo aliud placeat ſi vtilitas publica ſubeſt, vt quis votum commutet, ergo

&c.

&c. placere autem magis Deo colligitur, nam ſi tota chriſtianitas, aut aliqua eius pars periclitaretur ſi monachus nõ crearetur Rex, nonne dicendum eſt, id permittendum eſſe, cùm quilibet debeat ſe totum in holocauſtum offerre Deo; vt in eo quod ſibi plus placet præeligat ſeruire, ſed præ omnibus placet ei quod creaturam ſuam rationabilem, & temporalem conſeruet, pro qua etiam ipſe animam ſuam poſuit, ergo dicendum eſt ſummum Pontificem poſſe diſpenſare.

6 Secundò quia † maius bonum minori præferendum eſt cap. licet in fine de regula. & cap. ſi quis 11. quæſt. 3. & communis vtilitas præfertur priuatæ cap. ſcias & cap. mutationes 7. quęſt. 1. ergo vnius monachi contemplationi, & caſtitati debet præferri publica vtilitas.

10 Tertiò quia matrimonium tenet poſt votum ſimplex cap. rurſus qui cleri. uel vouen. cap. Gonſaldus 17. quęſt. 2. cap. placet de conuerſ. coniug. ergo in voto ſolenni poterit diſpenſare.

11 Quartò ſicut permiſſum eſt conuerſo ad fidem dimiſſa prima vxore cum qua non poteſt commorari abſq; iniuria Creatoris, ea viuente aliam ducere cap. gaudemus. §. penul. de diuort. eadem ratione, imo maiori permittendum eſt dimiſſa vxore ſpirituali, nempe religione, quæ hoc caſu impediret creatoris pietatem, qui vult homines ſaluos fieri, aliam accipere.

12 Quintò cõtraueniens voto authoritate ſuperioris, nõ dicitur venire contra votum, ſicut in matrimonio cap. inter corporalia de tranſla. Epiſcopo; Ergo &c.

13 Sextò mouetur Hugo Card. quia quãdo Prælatus vult diſpenſare, non debet conſiderare hanc, vel illam perſonam, ſed vt membrum eccleſiæ: & ſi videat magis expedire vt membrũ eccleſię contrahat, poterit diſpenſare nullo obſtante impedimento.

14 Septimò non poteſt homo per votum ſe obligare ad id in quo tenetur alteri obedire, ne fiat præiudicium ſuo Prælato, ſicut ergo poteſt talis imminere neceſsitas, in qua iuſtè prohiberi poſſet ne continentiam aut religionem voueat, ſic etiam eadem neceſsitate occurrente poterit diſpenſare D. Thom. in quarto ſenten. loco cita.

15 Octauò arguit Duran. huiuſmodi ratione, ſi in voto ſolenni continentiæ diſpenſari non poſſet, aut perueniret hoc ex excellentia materiæ, aut ratione ſolennitatis adhibitę, ratione excellentiæ materiæ verum eſſe non poteſt, vt D. Thom. fatetur quæſt. 88.

art. 11. & omnes poſt eum, ergo ſolùm ratione ſolennitatis, quæ non obſtat quod in voto poſsit diſpenſari, cùm ſolennitas voti ſolùm addat quandam perfectionem, & decorem accidentalem; ergo omnis oblig. voti ex ipſo tantùm voto, non autem ex ſolennitate procedit. Quòd ſi ſolennitas nihil operatur, nec ſubſtantiale aliquid addit: ſicut poteſt in voto non ſolenni, ita etiam in ſolenni poterit diſpenſare.

16 Nonò pro charitate inſtitutum, contra charitatem militare non debet, author eſt D. Bernard. tract. de præce. & diſpenſ. ſed in hoc caſu profeſsio pro charitate inſtituta, cõtra charitatem militaret, impediendo pacem multarum Gentium; ergo non debet eſſe impedimento.

17 Decimò ſecundum Palud. ſolennitas voti eſt ab eccleſia inſtituta, vt notant omnes in cap. 1. de voto lib 6. ergo poteſt etiam ab eccleſia & ſummo Pontif. auferri, qua ſublata cùm remaneat ſimplex votum, libera eſt in eo S. Pont. diſpenſandi poteſtas.

Vndecimò ſic arguit Henric. Gand. omnia humana facta, quæ ex ſuo genere non repugnant legi naturali, aut diuinæ, vt continentia virginalis, matrimonium, proprietas, & dominium rerum, ſunt indifferentia, ideoq; poſſunt omitti & amplecti, nec ſunt mala præterquam ſi aut lege humana, aut voto, vel iuramento prohibita ſint, nec debent prohiberi, aut ſuſcipi niſi ſint, aut euitatio mali, aut promotio boni: Ideoq; cùm pro loco, & tempore ſint occaſio mali, & impedimentum boni, tunc non ſolùm poteſt, ſed etiam debet in eis diſpenſare, imo cogi poſſunt, nec ſolennitas quidquam operatur, cùm res non ceſſet eſſe de genere indifferentium.

Duodecimò mouetur Riccard. ea ratione, quòd omne votũ earum rerum, quę ſupererogationis ſunt, diſpenſabile ſit, cùm in quolibet voto huius generis cauſa rationabilis diſpẽſationis inueniri poſsit, nempe profectum melioris boni, vel euitatio mali: ergo &c.

18 Quid ergo dicendum in hac tam ſublimi, & ardua quæſtione, cuius deciſionem ſapientiſsimis viris, ad quos eius cognitio ſpectat relinquere melius eſſet, ſubmittendo tamen & quæ dixi, & quæ dicenda nobis erunt Iudicio S. Romanæ Eccleſiæ, eiuſq; Principis ſummi Pontificis, cuius ampliſsimam eſſe poteſtatem profiteor, & agnoſco. Dico huius quæſtionis deciſionem ab illa dependere, an iſta ſolennitas voti, quæ reddit monachum inhabilem ſit de iure diuino, quod ſit mihi difficillimum, quicquid probari

poſſet per illa Petri Apoſtolorum Principis verba ad dominum, profeſsionem fuiſſe ſolennem, emiſſam ſui ac religioſorum omnium nomine, dum ait: Ecce nos reliquimus omnia, & ſequuti ſumus te; in quibus, & paupertatis primum ac obedientiæ & caſtitatis votum continentur, nam ex ſcribentibus nullum reperio, qui id affirmare ſit auſus: ſed tantum profeſsionis hanc formam à D. Benedicto, & ante à Baſilio cœpiſſe, vt ex eorum regulis patet, quæ poſtea ab Eccleſia fuit approbata, vt diximus. Quapropter ſi verum eſt, quòd in decimo argumento diximus, quòd iure poſitiuo ſit introducta voti illius ſolennitas, facilis eſſet deciſio, vt ſum. Pontif. tanquam ſuperior poſſet contra illud ſtatuere, cùm aduerſus ius diuinum diſpenſare nequaquam poſsit, & iuri poſitiuo ſit ſuperior vt latè comprobat D. Couarr. in Epitome de ſpõſali. parte ſecunda. §. 9. num. 3. 4. & ſequen. Imo ſi votum religionis, vel continentiæ ſimplex per matrimonium poſtea ſequutũ diſſoluitur, vt ait Silueſter verb. votum primo in fine, & diximus in tertia ratione, pro hac vltima opinione: quanto ergo magis: dicendum eſt per ſum. Pontif. poſſe diſpenſari, qui Chriſti eſt vicarius in terris.

Dicendum tamen arbitror non quamlibet licet iuſtam cauſam ſufficere, ad hanc diſpenſationem obtinendam: ſed eam tantùm, quæ continet expreſſum, imminens, atque maximum Chriſtianæ religionis periculum; vt ſi regnum ad aliquẽ perueniret, de cuius religione & fide dubitaretur, vel quòd maxima bella imminerent, quæ totius boni, ac regularis obſeruantiæ ſunt perditio, imo hæreſum, & malorum omnium introductio, vt ex Hiſtorijs apertiſsimè videre licet. Quadere contrarijs oppoſitionibus vt poſſum reſpondeo; ex corde tamen diſplicet mihi aduerſus D. Thom. ſententiam iudicare, cui hac in re humiliter veniam peto, eo magis, quia ſi ipſe in facto habuiſſet, fortaſſe ita reſpondiſſet, quia Chriſti Vicarium in ijs quæ ad fidem aut Chriſtianæ reipublicæ attinẽt regimen, nihil perperam, aut quod fidei catholicæ non ſit conſentaneum facere, & credere debemus & iudicare, cùm à Spiritu Sancto ducatur.

Non obſtat primum quòd de conſecratione dicitur, nam verum eſt quod dum res conſecrata in ſuo ſtatu manet, non poteſt eſſe nõ conſecrata: ſed ſi frangatur calix, & iterum commiſceatur, non eſt amplius conſecratus, ergo idem in monacho, qui non poteſt dũ eſt monachus nubere, ſed extractus per ſum. Pontif. à monaſterio,

& ha-

& habilitatus ad nubendum non eſt amplius monachus.

Neq; ita obſtat ſecundum d. cap. cum ad monaſterium, nam vt omnes animaduertunt, non ſequitur; Caſtitas eſt annexa ordini monachali, ita vt ſum. Pontif. contra eam non poſsit licentiam dare, ergo ſum. Pont. non poteſt facere vt aliquis religioſus non ſit religioſus. Nam vt diximus, non poſſet facere ſum. Pont. vt monachus remaneret monachus, & non ſeruaret continentiam, ſed poteſt facere vt non ſit monachus & abſoluere eum ab obſeruantia illorum votorum. Et ad hoc facit quòd diximus votum ſimplex dirimi per matrimonium poſtea contractum.

Nec obſtat tertium; nam vt diximus, non permittitur cuilibet religioſo ad ſeculum redire, & vxorem ducere: ſed alicui maximâ cum cauſa. Quo caſu ſi iſte iam contraxiſſet matrimonium, ita vt dicitur, ratum non conſumatum, & hic ſecundò nuberet, non dicerentur ſecundæ nuptiæ, quia iſte tamquam nouus homo eſt habendus, cùm primum matrimonium per profeſsionẽ fuerit extinctũ.

Nec etiam quartum, nam D. Matthæus non erat ita tutus de cõuerſione illius Regis, vt poteſt eſſe tutus de ſecuritate alicuius Prouinciæ, vel Regni ſum. Pontifex; imo dicendum eſt optimè eum feciſſe; fortaſſe enim diuino inſtinctu videbat Regem illum, hoc promiſſum obtinendæ illius virginis gratia offerre, non autẽ id poſtea facturum animo habere, imo erat virginem illam periculo exponere. Quòd ſi ipſius, & Regni conuerſionem vidiſſet, abſq; dubio credendum eſt per eum factum iri quod petebatur, eo maximè quod illo (vt diximus) tempore profeſsionis, hæc ſolennitas adhuc introducta non erat, ſed tantùm ſimplex dedicatio.

Nec aduerſatur quintũ, nam & ſi dicatur non poſſe ſum. Pontif. diſpenſare in matrimonio rato non conſumato: illud intelligendum eſt ex quo matrimonij præceptum eſt de iure diuino & naturali, dicente domino Matthæi xix. *Vir adhærebit vxori ſuæ & erunt duo in carne vna*. Cùm non poſsit aduerſus ius diuinum diſpenſare, ſequitur vt propterea hoc caſu ſit eius poteſtas limitata. Præterea in hoc dico non poſſe abſq, cauſa, nam videmus quotidie diſpenſari per ſum. Pontif. quando alter ex coniugibus eſt inhabilis ad matrimonium contrahendum, vt toto tit. de frigid. & malefic. Et ita etiam reſpondetur ad VI. addendo tamen quòd præter diuinum præceptum, hæc diſpenſatio contra matrimonium continet publicam honeſtatem. Qua de re optimè ſanxit Max. ille Pontif. Clemens VII. negando huiuſmodi diſpenſationem; Prauus enim

Rex ille qui & ſucceſſorem in Regno habebat (quæ fuit religioſiſſima Regina Maria, noſtri Regis Philippi vxor) volebat repudiare, vt poſtea fecit, Caroli Imperatoris inuictiſsimi ſororem, & concubinam in vxorem ducere, quod nec de iure, nec de honeſtate fieri permiſſum erat. Quapropter ſummũ Pontificem ex cauſa vrgenti diſpenſare poſſe affirmo, ſub correctione tamen ſanctæ Romanæ Eccleſiæ. In voto autem paupertatis non video cur S. Pontif. poſsit diſpenſare, cùm abſq; diſpenſatione poſsit monachis vſum bonorum concedere per aliam viam, imo etiam dominij acquiſitionẽ, quę ratione rei, cuius vel vſusfructus vel vſus conceditur, habeat omnia iura, quæ competunt illius rei & ab ea dependentium defenſione, & recuperatione, iuxta not. in cap. cum olim. de priuileg. & in cap. in præſentia. Et huius ſententiæ inueni poſtea Nauarrum in Apolog. de reddi. Eccleſiaſt. benef. quęſt. 1. moni. 9. num. 3.

IDEOQVE NEC DE HIS TESTANTVR VTPOTE nec Domini Rerum.

Summarium Ex Cap. I.

1 MONACHVS *regulariter teſtari non poteſt, Nec proprium habere, nu. 2. nec velle, aut nolle num. 3.*

4 *Monachus non poteſt cauſa mortis donare, aut legare etiã de licentia Abbatis.*

5 *Monachus non poteſt in pias cauſas diſponere.*

6 *Neque poteſt teſtari ratione conſuetudinis, quod Nauar. non admittit.*

7 *Milites religioſi teſtari non poſſunt.*

8 *Pius V. reuocauit omnes gratias, & licentias militibus regularibus conceſſas.*

9 *Conuerſi profeſſi teſtari non poſſunt.*

10 *Monachus habens filios teſtari poteſt & quomodo, etiam ſi filij ſint legitimati, & filijs ſubſtituere num. 11. non tamen poteſt inter naturales, & ſpurios diſponere num. 16.*

12 *Filius legitimatus eſt verè filius, & ſuus hæres patri.*

13 *Filius legitimatus in teſtamento præteritus, habet ius dicendi contra tabulas, & teſtamentum nullum.*

14 *Filius naturalis ſuccedit patri in duabus vncijs, & filijs legitmis extantibus poteſt inſtitui in vncia.*

15 *Nouitius teſtamentum poteſt concedere, etiã ſi ſit ex ordine mendicantium.*

16 *Monachus teſtari poteſt abſq; ſolennitatibus à iure requiſitis, ſed nos contra.*

17 *Priuilegia cõceſſa militibus armatæ militiæ extendũtur ad milites inermis.*

18 *Facultas teſtandi alicui conceſſa, non excludit ſolennitatem a iure requiſitam.*

19 *Aequiparatio de milite ad monachum in materia teſtandi, inepta eſt ſecundum Nauarrum.*

20 *Clerici ſeculares cum ſolennitatibus iuris teſtari debent.*

21 *Cardinales in teſtando iuris regulis non arctantur, & poſſunt decedere pro parte teſtati, & pro parte inteſtati.*

Hære-

22 *Heremita vel alius religioſus, qui non emittit vota ſolennia, teſtari poteſt.*
23 *Oblati teſtari poſſunt de bonis quęſitis poſt oblationem.*
24 *Monachus teſtari poteſt de licentia ſum. Pontificis.*
25 *Licentia teſtandi ſuperueniens poſt teſtamentum conditum, confirmat teſtamentum.*
26 *Monachus de licentia ſum. Pontificis teſtamentum faciens, ſubſtitutum excludere poteſt.*
27 *Sum. Pontifex ſolus teſtandi licentiam monacho concedere poteſt.*
28 *Quatuor religioſorum ſpecies diſtinguntur, quibus licentiam teſtandi ſolet, vel non, ſum. Pontif. concedere.*
29 *Licentia teſtandi conceſſa monacho intelligitur de primo teſtamento.*
30 *Aſſenſus præſtitus vaſſallo, vt inſtituat naturalem, in vim diſpenſationis accipitur.*
31 *Aſſenſus præſtitus vaſſallo teſtandi de feudo, extenditur ad vltimum teſtamentum.*
32 *Monachus effectus Epiſcopus teſtari poteſt, ſed contrarium verius, etiam in bonis intuitu perſonæ quæſitis.*
33 *Monachus effectus Cardinalis teſtari non poteſt.*
34 *Summus Pontifex qui fuit monachus teſtari non poteſt, ſed contrarium tenemus.*
35 *Monachus teſtari poteſt ſi aliquid ſibi reſeruauit: ſed dubitamus.*
36 *Clericus effectus Epiſcopus vel Cardinalis teſtari poteſt.*
37 *Clericus de bonis patrimonialibus teſtari poteſt.*
38 *Hæres clerici manutenendus eſt in poſſeſſione rerum patrimonialium.*
39 *Bona quæ reperiuntur apud clericum tempore mortis ſuæ, præſumuntur acquiſita de bonis eccleſiæ.*
40 *Clericus poteſt teſtari de bonis quæſitis intuitu perſonę.*
41 *Bona clerici defuncti ſi ignoratur, vel dubitatur cuius qualitatis ſint, diuidentur.*
42 *Bona clerici defuncti, ſi ignoratur an habuerit bona patrimonialia, præſumuntur acquiſita de bonis eccleſiæ ſi habet beneficium, niſi contrarium probetur.*
43 *Actor non tenetur probare intentionem ſuam, vbi pro ipſo præſumitur.*
44 *Hæres clerici & beneficiati tuendus eſt in poſſeſſione mobilium, vbi dubitatatur an habuerit bona patrimonialia.*
45 *Bona clerici defuncti præſumuntur de bonis eccleſiæ, ſi certum eſt non habuiſſe patrimonium, vel aliunde quæſiſſe.*
46 *Hæres clerici tenetur reſarcire damnum Eccleſiæ, quod paſſa eſt ex adminiſtratione*

ſtratione illius.

47 Clericus vel Epiſcopus teſtari non poteſt de Iocalibus & alijs ornamentis eccleſię, Modica tamen mobilia donare poteſt, etiam in infirmitate conſtitutus.

48 Clericus teſtari poteſt de fructibus beneficiorum vbi eſt conſuetudo.

49 Clericus non habens adminiſtrationem beneficij, non præſumitur acquiſiſſe de bonis eccleſiæ niſi contrarium probetur.

50 Clericus qui aliquid lucratur ex miſſis de illo teſtari poteſt.

51 Pecunia legata clerico pro miſſis dicendis, ipſi non acquiritur quando contemplatione eccleſiæ legata eſt.

52 Rectores hoſpitalium, nec in uita, nec in morte donare poſſunt.

53 Clericus de bonis eccleſiæ teſtari non poteſt.

54 Clericus non beneficiatus, vel coniugatus teſtari poteſt.

55 Clericus filius familias teſtari poteſt.

56 Clerico ab inteſtato decedente, ſuccedunt uenientes ab inteſtato in bonis de quibus teſtari poteſt.

57 Eccleſia ſuccedit clerico non habenti hæredes ab inteſtato.

58 Clericus vel Epiſcopus in vita donare poßunt, dummodo non excedant in donando.

59 Donatio à clerico facta ſuæ concubinæ valet.

60 Clericus vel Epiſcopus in infirmitate donare non poſſunt.

61 Regula Cancellariæ quòd reſignatio in infirmitate facta non teneat declaratur.

62 Licentia teſtandi conceſſa Cardinali, intelligitur vt diſponat in pias cauſas & vſus, & in benemeritos.

63 Monachus teſtis eſſe poteſt in teſtamento.

64 Monacha codicillari poteſt, quod non placet.

65 Teſtamentum factum ante ingreſſum monaſterij, in quo extraneus hæres inſtitutus eſt, an rumpatur per religionis ingreſſum.

66 Teſtamentum in quo filius inſtitutus eſt, per ingreſſum monaſterij non rumpitur.

67 Monachus an poſſit mutare teſtamentũ poſt ingreſſum, multę ſunt opiniones.

68 Monachus an poſſit maioratum inſtituere diſtinguntur tria tempora.

69 Monachus maioratum inſtituere poteſt antequam ingrediatur monaſterium.

70 Maioratus inſtitutio reuocatur, quando ingrediens qui inſtituit, expreßè in monaſterium bona contulit.

71 Maioratus ex cõtractu irreuocabili inſtitutus, non reuocatur per ingreſſum monaſterij ſecus ſi eſt reuocabilis.

72 Nouitius maioratum poteſt inſtituere.

mona-

73 *Monachus profeſſus an poßit inſtituere primogeninm latè diſtinguitur.*
74 *Legitima de iure regio Hiſpaniarum ſunt omnia bona paterna, excepta quinta parte.*
75 *Pater poteſt grauare filios in tertia parte bonorum deducta quinta parte, & aliquem ex ipſis meliorare.*
76 *Monachus maioratum poteſt inſtituere in tertia parte bonorum, deducta quinta.*
77 *Monachus non poteſt ex quinta parte maioratum inſtituere.*
78 *Monachus non poteſt maioratum inſtituere de legitima filios tangente, etiam accedente regio aſſenſu, ſed contrarium tenemus.*
79 *Non dominus quare teſtari non poteſt.*
80 *Non dominus quo caſu teſtari poſſit.*

CAPVT PRIMVM.

SVPEREST ergo vt pro huius materię cōplemento videamus an monachus teſtari poſsit; pro cuius quæſtionis faciliori reſolutione regulā cū ſuis fallentijs conſtituamus.
1 Regulare eſt igitur monachum teſtari nullo pacto poſse, quod primo in hac auth. probatur, & in cap. quia ingredientibus cum ſeq. in .§. è contra Paul. 19. quęſt. 3. & in cap. 2. de teſtam. facit .l. 17. tit. 1. part. 6. & .l. 11. for. tit. 6. lib. 3. quod expreſsè receptum eſt hic & in cap. in pręſentia de probatio. in d. cap. 2. de teſtam. cap. ſi qua mulier 19. quæſt. 3. in c. nulli dubium 12. quæſt. 5. per Napod. in conſuet. ſi quis vel ſi qua num. 256. Nauarr. in tract. de regular. com. 2. num. 43. & 44. Io. Friburg. in ſum. confeſ. tit. de teſt. quęſt. 101. lib. 2. cuius quidem
2 diſpoſitionis tres aſsignantur rationes, † Prima quod proprium habere non poteſt cap. nolo & cap. non dicatis 12. quęſt. 1. & cap. cum ad monaſterium de ſtat. mona. idq; in declaratione verbi SE
3 latius declarauimus. † Secunda quòd nec velle habet neq; nolle ca. quorundam & cap. ſi religioſus de electio. lib. 6. & diximus in d. verb. SE. Tertia eſt quia dicitur ſeruus cap. multos 54. diſtinctio. cui ęquiparat monachū in pręludijs ad verbū SVA latè diximus.
4 Qua de re nec etiam cauſa mortis donare aut legare poſſe monachum

nachum, & de licentia Abbatis affirmant Præpoſ. in d. c. nulli dubium 12. in quæſt. 5. num. 20. in fine, & hic Pet. col. 9. in fine Bart. num. 66. qui limitat in caſu quo Abbas & capitulum conſentirent mobilia, & modica alienare: immobilia autem nec Abbatẽ, nec totum collegium permittere poſſe alienare. l. Iubemus & Authen. hoc Ius porrectum ſupra hoc tit. nam qui alienare prohibetur, nec etiã alienationi cõſentire valet, vt ibi Bart. quod ſequitur, & ꝓbat Roderi. Suarez alleg. 20. nu. 27. Imo nec teſtari poſſet de licentia Abbatis, vt voluere præter alios Phili. Fran. in rub. de teſtam. nu. 65. & Nauar. loco cita. nu. 44. nec etiam ipſe Abbas teſtari poteſt, vt proximè citati doctores aſſerunt, cùm appellatione monachorũ veniat Abbas, vt ſuperius latè probauimus in præfationibus ad verbum S V A.

5 Amplia 2. vt nec diſponere valeat in pias cauſas ſecundũ Bart. in l. 1. verſ. 3. quæro hoc tit. noſtro Phil. Fran. in rub. de teſtam. lib. 6. num. 74.

6 Amplia 3. vt nec ratione conſuetudinis poſsit teſtari, cùm hęc conſuetudo quo ad monachos non teneat, vt inquit Bal. hic num. 5. & ſequitur Philip. Francus in d. rubr. de teſtam. num. 74. Iaſon. hic num. 8. & Dec. num 11.

Verùm Nauar. Cánoniſtarum noſtrę tempeſtatis princeps loco cita. dicit non valere rationem Bal. quia ſi verum eſt Sum. Pont. licentiam teſtandi concedere, idq; receptum, & communiter idem videtur affirmandum fieri poſſe per conſuetudinem, ſaltim immemorialem, quod fieri poteſt per priuilegium hominis arg. l. hoc iu re. §. ductus aquæ de aqua quoti. & æſti. acquiſibile per pręſcriptionem, eſt acquiſibile per priuilegium, vnde reſtringit hanc ampliationem ad cauſam, quo Papa iuſtè concedere licentiam teſtandi nõ poſſet; & rectè quidem.

Amplia 4. ad omnes religioſos ſiue monachos, ſiue conuerſos, ſiue Prælatos Religionum, vt per Nauarrum d. tract. reg. com. 2. num. 44.

7 Quintò amplia etiam, ad milites Religioſos, qui de bonis, ſaltim poſt profeſsionem quæſitis teſtari non poſſunt: in his enim nũquã habuerũt, nec habent dominium, etiam ſi aliqua Sum. Pont. diſpenſatione vterentur, quibus derogatũ eſſe voluit per mot. proprium † Pij V. in anno 1565. V. Idus Septembris (quem ibi inſerit) Nauarrus loco citato, per quem omnes gratiæ, licentiæ, & facultates teſtandi reuocãtur. Verùm in hoc duo aduertẽda puto, Pri-

mũ Religionis ſtatuta, ſecundũ vt plurimũ à Sũmo Pont. fuiſſe cõfirmata illorum priuilegia, prout vſu receptum videmus in omnibus his militibus, præterquam in illis qui vulgo Melitenſes nuncupantur.

9 Limita primò in eo qui habet filios, qui etiam monachus factus, inter illos bona diuidere poteſt, dummodo tantundem monaſterio relinquat: ſi autem filijs legitimam vult pręſtare, reliquum monaſterio competit, ſi vero non diſpoſuerit, legitima filijs ſalua, ad monaſterium quod ſupereſt pertinebit, vt per Iuſtinianum eſt diſpoſitum in authen. ſi qua mulier in hoc tit. & in authen. nunc autẽ infra de Epiſ. & cleri. Quam Imperatoris diſpoſitionem recepit in ſuis decretis Gratia. in c. ſi qua mulier 19. quæſt. 3. & communiter ſcriben. hic & in authen. ſi qua mulier; quam poteſtatem diſponendi, non teſtamentum, ſed diſpoſitionem vocarunt ſpecul. tit. de ſta. monachorum num. 58. Gloſ. Cin. num. 4 Bart. Bal. num. 24. & alij in d. authen. ſi qua & Nauarr. in d. tracta. de regularibus com. 2. num. 45. In iſto igitur caſu tenetur legitimam integram abſq; aliqua diminutione filijs aſsignare, vt per d. authen. ſi qua & .l. 17. part. ſupra allega. affirmat Moli de primog. Hiſp. lib. 2. cap. 9. nu. 58. Io. Fribur. in ſum. confeſſ. tit. de teſt. quęſt. 101. lib. 2. verùm & ſi dicta authen. loquatur de filijs tantùm, ſitq; communiter receptum, quòd ſi parentes habeat, illos inſtituere, aut legitimam ſaltim relinquere, non teneatur, ex vi dictæ diſpoſitionis, quæ nõ eſt extendenda: in qua opinione fuit Azo. de quo meminit Glos. in d. authen. ſi qua in ver. liberos, & Glos in d. c. ſi qua mulier, frequentiori tamen calamo, vt æquior recepta fuit contraria ſententia, vt ſcilicet parentibus legitimam præſtare teneatur, vt teſtatur doctiſsimus vir Gregorius Lop. in .l. 17. tit. 1. part. 5. ver. *deſzendieſſen*, non adducto Odoffre. in d. authen. ſi qua mulier qui idem voluit, & approbat Nauar. loco cita. num. 46.

10 Cuius quidẽ poteſtatis virtute non ſolùm inſtituere, † verum ẽt ſubſtituere filijs poſſe affirmauit Bal. in .l. humanitatis n. 44. C. de

11 impub. & alijs ſubſtitu. Imo ẽt cõprehẽdit filios legitimatos, † cũ legitimatus ſit verè filius, quãuis nõ ſit legitimè natus c. tãta vbi ſcribẽtes qui Fil. ſint legitimi Bart. in .l. ſi is qui pro ẽptore de vſucap. 15. col. quod tribus medijs confirmat Iaſon in d. authen. ſi qua num. 42. & ſequen. Primò quòd lex permittens aliquid patri inter

12 liberos, vt in hac authen. ꝑmittit ẽt in filijs legitimatis † 2. quia legitimatus ſuus hæres dicitur, & habet iura ſuorũ, vt dicit elegãter

Bal.

13 Bal.in.l.eā quā col.1.C.de fidei.& demū 3.† quia legitimatus prçte-
ritus in teſtamento,habet ius contra tabulas dicendi, & nullum te-
ſtamentum affirmandi, & querulandi ſecundum Rom. in conſ. 34.
voluit Nauar. loco cita. num. 47.

14 Fallit tamen in filijs naturalibus & ſpurijs ſecundum Bal. in d.
authen. ſi qua nu. 34. ſed contrarium puto verius in filijs naturali-
bus;† iſti namq; patri ſuccedūt in duabus vncijs, authen.licet C.de
nat.lib.Imo filijs legitimis extantibus poſſunt inſtitui in vncia .l.2.
cum authen.C. de natur.lib. deficientibus legitimis poteſt natura-
lem filium hæredem inſtituere, vt in d.authen. licet, quod latè pro-
ſequitur Couar. in Epito. de ſponſal. c.8. §.4. num.9. 10. 11. & ſe-
quen. & hoc poſtea approbatum reperi per Nauar. loco cita. nu.
47. qui eo maximè ſeruandum dicit in ijs locis, vbi ex conſuetudi-
ne deficientibus legitimis ſuccednnt naturales.

15 Secundò principaliter limito non procedere in nouitio, nam etſi
monachali ſit indutus habitu, monachus tamen verè non dicitur,
vt per Sum. Pont. in c. ſtatuimus de rçgula. quod receperunt Inno.
in c. 2. de teſta. & inibi ſcribentes omnes Hoſt. in ſum. de teſtam.§.
1. verbo quis poſsit facere teſtamentum verſ. idem puto, Boich. in
c. fin. de pecu. cleri. Abb. in c. in preſentia n.49. Lap. alleg. 25.n.
3. vbi addent. d. num. litera E, & Moli. in lib. 4. de primog. Hiſpa.
c. 9. num.39. Alber.in dictio. ver. teſtamentum 1. Phil. Fran.in d.
Rub. de teſtam. num. 66. verſ. 2. limita: qui mouentur per diſpoſi-
tiones c. religioſo .§. fin. de ſent. excom, lib. 6. & c. beneficium de
regul. eod. lib. c. indemnitatibus in fine de electio. eodem lib.& .§.
ſi quis autem verſi.illud quoque in authen. de mona. quæ locū ha-
bent, etiam in mendicantibus, ſiue ipſi ſint in communi bonorum
capaces,ſiue ſint Minores, qui habere non poſſunt vt in clem. exiui
.§. nos autem & .§. cum vero de verb. ſignifica.quod etiā poſt Bart.
& Bal. in authen. ſi qua mulier Phili. Fran. in Rub. de teſta. nu. 67.
voluit Nauarrus loco cita. num. 49. qui poſtea optimè reſpondit
nu. 51. in fine non obſt. cap. 16. ſeſſ. 25. de reg. conci. Trid. vbi tā-
tùm videtur adempta poteſtas diſponendi inter viuos, non autem
teſtandi ex ratione vt ibi.

16 Ex hoc caſu voluerunt Bart. in d. authen. ſi qua mulier num. 7.
Abb. in c. in præſentia num. 49. ibi & Berous nu. 502.& 504.† mo-
nachum poſſe teſtari abſq; ſolennitatibus requiſitis, ideoq; pri-
uilegium militibus ad hoc conceſſum, ad monachos extendi in.§.il-
lud in authen. ſi qua mulier & .l. prima .ff. de milit. teſtam. Imo.

17 regulare eſt † priuilegia conceſſa militibus armatę militiæ extendi ad illos, qui ſunt inermis militiæ iuxta Gloſ. in .l. miles .ff. de re iudi. & per ſcribentes omnes in .l. centurio de vulg. & pupil. quod aliàs diximus in .l. fin. de conſtit. Prin. in 2. parte cap. 3. nu. 89.

Aduerſus quam opinionẽ audacter inſurgunt Sali. in d.authen.ſi qua num. 6.Dec. in d.c. in præſentia de probatio.n.236.& Nauarr. in d. l. de regul. commen.2. num.52. & hanc puto veriorem,ſi quidem iura quibus illi mouentur hoc non dicunt, ſed dũ per illa verba mouetur, *Quòd vti poteſt bonis ſuis quomodo voluerit antequam ingrediatur*, dicit Dec. num. 238. quòd illa verba intelliguntur, vt diſponat ſecundum ordinem iuris &c. .l. ſi quando C. de inoff. teſtamento,imo obſtat diuerſitatis ratio;nam imperitia militum fuit cauſa vt eis hoc priuilegium concederetur, quæ in monachis conſiderari minimè poteſt, prout ex d.l.1. & .l. quamquam de milit. teſtam. colligi poteſt, & pro confirmatione huius opinionis conſi-
18 derabat Nauar. loco cita. † facultatem teſtandi non excludere ſo-
19 lennitatem iure neceſſariam per.l. 1. huius tit. & amplius † æquiparationem de monacho ad militem ineptam eſſe, tum quia ſi cõſideramus tempus quo dicitur miles,tunc eſſe videtur, cùm factus eſt monachus, & illo tempore non poteſt teſtari vt in alleg.iuribus, & huius cõtrariũ dicimus in milite armatę militię, tũ etiã quia nihil prodeſt, quod quidam aſſerunt eum qui de proximis accingendus eſt haberi pro milite .l. penult.ff. de milit. teſta. quia ſi de proximo profeſſurus haberetur pro monacho, teſtari non poſſet, vnde contrarium eſſet d.§.illud. Qua de re concludendum eſt eum teſtari debere iuris ſolennitatibus ſeruatis; ſed iſto caſu nõ iuris ciuilis,ſed Pontificij ſolennitates ſeruare tenetur iuxta c.relatum de teſtam. & dicit Bero. in c. in præſentia num. 507. & Præpoſ. in cap. nulli dubium 12.quæſt. 5.num. 15.

20 Hæc ergo quæ de ſolennitate diximus, etiam aduerſus clericos ſeculares affirmamus, quia ad ipſos etiam extendunt hanc diſpo-
21 ſitionem relati pro contraria opinione ſcribentes,† licet in Cardinalibus ex Bal. dicat priuilegium militum fore ſeruandum Gregorius Lop.in.l.49.tit.5.part.5.quià militare dicuntur in ſacro Principis Conciſtorio, quod tamen non admitterem, niſi propter excellẽtiam dignitatis Cardinalitiæ, ex quo ęquiparantur præfecto Prætorio, vt Gloſ. voluit in.l. 1.ff.de off. Pręf. Pręto. & ibi ſcribentes Regibus dicunt ęquiparari. Quapropter Socci.in.l.centurio de vulg. & pupill. col. 2. dubitabat ſatis de quodam dicto Bal. quod

poſſet

poſſet † Cardinalis pro parte decedere teſtatus, & pro parte inteſtatus, vt in d.l. 49. refert Greg. Lop.

Hic autẽ nouitius & ſi teſtari non prohibeatur, † eius tamen hęreditas donec profiteatur in pendenti eſſe dicitur, imo etiam poſt profeſsionem vt voluit D. Vinc. de Fran. in deciſ. 14. in fine poſt Io. Crot. in.§. & quod ſi tantum in 2. concluſ. num. 29.

22 Tertiò principaliter ceſſat hæc regula in Heremita, vel alio religioſo qui non profitetur tria ſubſtantialia ſolenniter, vt deciſum eſt in alleg. c. per latum.§.contra Paulus 19. quæſt. 3. exemplo Pauli primi heremitæ, qui collobium Anaſtaſio Epiſcopo Alexandrino reliquit, & tunicam B. Antonio; ita etiam affirmant Alberi. in dictionario verb. teſtamentum primo, Turrecrem. nu. 21. & Præpoſ. num. 22. in c. nulli dubium 12. quæſt. 5. Io. Friburg. in ſum. confeſ. tit. de teſta. quæſt. 102. lib. 2.

23 Quartò principaliter non procedit in oblatis, qui ſi aliquid poſt oblationem acquiſiuerunt, vel reſeruarunt, vt ſuprà in proximo ver. ſua, in quæſt. de oblatis diximus, teſtari de illis poſſunt, ita Pet. de Bellapert. in hac authen. col. 7. verſ. ſed pone & Bart. n. 12. & Caſt. num. 16. Præpoſi. in c. nulli dubium num. 21. 12. quæſt. 5. ex c. vltimo eiuſdem quæſt. & can. quid ſecundum cùm loquitur de quibuſdam monialibus, quæ proprio non renuntiarunt & ſunt canonicæ, potius quã monachæ. Et eſt ratio, quia talis religioſus nõ abdicat à ſe proprium, cùm illud retinere poſsit ſecundum Card. in Clemen. Religioſi num. 30. de deci. quod intelligendum eſt in merè oblatis, ſecus in conuerſis profeſsis, de quibus ſupra citata quæſtione diximus Nauar. in dicto com. 2. de regul. nu. 45.

24 Quintò limito ſi de licentia sum. Pontif. teſtamentum faceret, prout Angelicus D. Thom. docuit in 2. 2. quæſt. 185. art. 8. in reſp. ad tertium Bal. in .l. fin. num. 31. C. vnde legi. & vnde cogni. Iaſon hic num. 11. & Dec. num. 12. Additi. ad Butrig. hic verſ. 3. limita. Camera in c. Imperialem fol. mihi 62. col. 4. littera V. Greg. Lop. in .l. 51. tit. 6. part. prima ver. [*Que los ganen con derecçho*] Quicquid in contrarium ſentire videantur Præpoſ. in d. c. nulli dubium 12. quæſt. 5. num. 4. & Moli. de primog. Hiſp. lib. 2. c. 9. num. 67. loquens de Inſtitutione primogenij. Verùm nec aduerſantur iſti ſi eorum dicta perpendantur, ſecundum quæ dico intelligendam eſſe ſupradictam ſententiam, quòd ſcilicet in pias cauſas licentia valeat: non vt hæredem ſibi faciat extraneum, ac in vſus particulares conuertat, quia bona dicata Deo ſunt, quorum legitimus adminiſtra-

niſtrator debet eſſe Sum.Pontif. ſed de hoc latius ſupra dixi in verbo dedicant Deo, cùm de poteſt diſponendi egimus. Verùm D. Thom. ſimpliciter loquitur, qui tamen dicit eum non dici poſſe ex proprio teſtamentũ facere, qui ex licẽtia Sum. Pontif.facit, ſed Apoſtolica auctoritate intelligitur eſſe ampliata poteſtas, vt eius diſpoſitio poſt mortem valeat.

25 Qua concluſione ſic ſtante voluit Iaſ. hic num. 11. † ſuperueniẽtem licentiam poſt teſtamentum factum idem operari. Hinc etiam dixit, quod in ſpecie deciderũt Socci. conſ. 89. lib. 2. Iob.conſ.59.n. 8. & 11. authen. niſi rogati num. 23. C. ad Trebellia non ſolùm te-
26 ſtari poſſe, verum etiam ex † hac licentia excludere ſubſtitutum vel fideicommiſſarium per tex in .l. qui res .§. aream.ff. de ſolut.

In hoc tamen articulo Nauar. loco cit.num. 57. duo tractat diffusè, alterũ an Sum. Pontif. licentiam præſtare poſſit teſtandi, alterum verò an alius inferior à Papa id faciat. Qua in re quoad pri-
27 mum articulum, tenet † Sum. Pontif. poſſe, nec ex huiuſmodi licẽtia dici eum eximere monachum à monachatu. Nam ſicut illo viuẽte poteſt licentiam concedere aliquorum bonorum fructum retinẽdi, de illiſq; diſponendi in pios vſus: ita etiam & in mortis articulo facere poteſt, niſi fuerit ordi. minorum per Clem. exiui .§. proinde & .§. verum de verb. ſignifi. Quo ad ſecundum verò conſtanter affirmat † alium quàm Papam hanc licentiam concedere non poſſe, etiam de rebus monaſterij cum conſenſu prælati & capituli, etiã de illis quę inter viuos poterat diſpẽſare in pios vſus; ſed poſſet cõpelli ad implendum teſtamentum qui hãc facultatem teſtandi incapaci conceſſit, videtur enim ipſe mandaſſe, & ſic ſe obligaſſe ad faciendũ ea, quæ ille vt ſui mandati exequutor facit per .l. qui petitur .ff. mand. & .l. ſi & me & Titium de reb. credi. & quòad hoc ſucceſſiuo ordine quatuor religioſorum ſpecies ipſe diſtinguit.

28 Nam quidam ſunt beneficiarij, alij ſimplices religioſi, qui in cõuentibus perfectę cõmunitatis reſident, nec ullum propriũ habẽt. Tertij ſunt qui beneficia non habent, ſed nec imperfecta communitate viuunt, & cum ſuperiorum licentia quandam habent quantitatem panis, vini, olei, & cęterarum rerum victui ſuo neceſſariarum, ita vt ſi eis deſit aliquid, aliunde quærant, & quod ſupereſt ſuis vſibus ſeruent. Quarti verò ſunt qui cum licentia Sum. Pontif. & alia ſufficienti cauſa extra clauſtra degunt, & aluntur bonis quæ ex induſtria ſua, labore ant eleemoſinis quærũt, quorum nihil reddunt monaſterijs, nec ab idſis quidquam recipiunt.

De Pri-

De primis, ideſt beneficiarijs, vt ſunt milites, & alij qui ea forma viuunt, dicit Nauar. Papam ſolitum eſſe facultatem teſtandi illis concedere, Nam ea non ſolum monaſterio non nocet, verùm etiã prodeſt: illi enim hac ſpe freti parcius viuẽdo multa acquirũt, quæ poſtea morientibus illis ab inteſtato, monaſterij commodis applicantur.

Secundis dicit non eſſe ſolitum Sum. Pontif. hanc facultatem cõcedere; non quòd eos proprietarios faceret: ſed quia nunquam in vita habuerunt rem aliquam de qua poſſent diſponere, ita etiam nec decet, vt in morte habeant, licet ipſe idem optima ratione aſſerat, ſolitos eſſe Prælatos in vita, & Sum. Pontif. in morte illis religioſis qui ex ſua induſtria, vel ſucceſsione parẽtũ magnas adepti ſunt opes, diſponendi de aliqua parte facultatem cõcedere, in amicorum aut conſaguineorum ſuffragium, pauperum tamen, ad eorũ ſolatium, & aliorum exemplum.

Tertię religioſorum ſpeciei Sum. Pontif. concedere ſolet; & in hac ſunt fratres conuentualiter viuentes, quia illud non eſt aliud, quàm bonorum adminiſtrationem prorogare, & quemadmodum habent eam in vita per ſuperiorum licentiam, expreſſam, vel tacitam, ita etiam in morte.

Quartis etiam facilius hanc ſolet facultatem cõcedere; nam etſi eorum bona ſint Eccleſię quòad proprietatẽ & poſſeſsionẽ, vt per hãc authen. probatur, tamen ea quæ tertij habent quærũt ex bonis monaſterij cui ſubsũt, parcius viuẽdo, ex alijs bonis & alijs modis, cui addo quòd tertij ſi quęrãt ex pręddicationibus & cõfeſsionibus, vt iſti patres cõuentuales, ęquiparãdi sũt iſtis quartis, & hęc proſũt ad exonerandam conſciantiam iſtorum fratrum conuentualium.

29 Verùm hic opportunè quęrendum eſſet † an huiuſmodi teſtãdi licentia conceſſa, intelligatur de primo teſtamento argumento .l. boues. §. hoc ſermone de verbo ſignifi. vel ad vltimum protrahatur; & pro negatiua parte conſuluit Curt. Iun. conſ. 178. in fine, & Dec. conſ. 512. in cauſa Reuerendiſsimi Cardi. Grimaldi, & in hanc partem inclinare videtur Camer. in c. Imperialem fol. 63. col. 2.
30 litera G. dum loquens in vaſſallo, diſtinguit † aſſenſum vt diſpenſationem accipi, quando licentia datur inſtituendi hęredem naturalem contra cap. naturales ſi de feud. fue. controuer. † & vt gratiã,
31 quando facultas teſtandi de feudo vaſſallo conceditur. Vnde in hac facultate conceſſa vaſſallo, voluit extendi ad vltimum teſtamentũ; ex quo id deduco eius mentem fuiſſe, vt quando perſona inhabilis habili-

habilitatur, ſtricta ſit facienda interpretatio, quando verò habilis perſona habilitatur ad rem prohibitam ſit gratia; & propterea litera L, ſubdit ipſe, quòd iſte aſſenſus præſtatur habili. Sic ergo in præſenti caſu concludamus, ex quo perſona aliàs inhabilis, & impotens habilitatur ad teſtandum, de primo teſtamento eſſe intelligendum, & pro hac opi. poſtea reperi conſilium Socci. 89. nu. 29. qui voluit in clerico facultatẽ teſtandi, intelligi de primo, quia dicitur gratia, licet in clerico videatur hæc opi. contraria opin. Camerarij, quia clericus regulariter teſtari poteſt. Sed reſpondetur, quia de bonis beneficialibus teſtari non poteſt, quam opinionem in monacho admittimus, non in clerico vt diximus, imo ipſe voluit quod nec poſsit codicillari num. 31. Quicquid tamen ſit, durũ mihi videtur, vt dum Sum. Pontif. habilitauit monachum, vel alium ad teſtandum, voluerit eius coharetare voluntatem quæ deambulatoria eſt vſq; ad mortem, imo ex vi definitionis teſtamenti hoc poteſt decidi; & in hanc ſententiam conſultus à me deſcendit peritiſsimus, omniumq; virtutũ genere ornatiſsimus, magnæq; expectationis iuuenis D. Diomedes Carrafa Illuſtriſsimi Marchionis Anzij filius.

32 Sextò limito in eo qui effectus eſt Epiſcopus, prout voluit Hoſt. in c. 1. de teſtam. Bal. in additio. ad ſpecula. tit. de ſta. mona. verſ. cui quęritur, & Iaſon num. 13. licet contrarium poſtea teneat nu. 14. qui dicunt ex præeminentia dignitatis, & ex admininiſtratione quam habet id ei permiſſum, ſed contrarium eſt verius authoritate D. Thom. 2. 2. quæſt. 185. art. vltimo in reſp. ad tertium, dicit enim eos per accidens ab obedientia ſolutos, at proprium retinere minimè poſſe; non enim (inquit) paternam hæreditatẽ vẽdicant, tanquam ſuam, ſed quaſi Eccleſiæ debitam. Cuius ſententiam ſequuti ſunt Turrecrem. num. 22. & Prępoſ. num. 23. in cap. nulli dubiũ 12. q. 5. Alberi in dictio. ver. teſtamentũ primo Immo etiam de bonis intuitu perſonæ quæſitis, vt docet Henri. Boich. in c. fin. de pecul. cleri. num. 10. & pro hoc eſt opi. Io. Gloſat. in c. quia ſua Gloſ. pr. 12. quæſt. pr. Gloſ. penult. in c. 1. de teſta. Anchara. in c. cum olim el 2. nu. 8. de priuileg. & poſt Io. And. & Imol. in c. pr. de teſta. tenet idem Phili. Fran. in Rub. eius tit. lib. 6. num. 75. Ioan Fribur. in Rub. de teſtam. quæſt. 103. lib. 2.

33 Amplia iſtam limitationem etiam ſi eſſet effectus Cardinalis, ita poſt Bal. in authen. licentiam C. de Epiſ. & cleri. num. 3. tenet Phili. Fran. loco cita. num. 76. quicquid in contrarium dicant Bal. & An-

gel. in

gel. in l. ſi quis mihi bona. §. ſeruus. ff. de acquir. hæred. eadem ratione quia à voto non abſoluitur, vt ſuperius diximus in ver. ſua; in quæſt. de tranſitu de vna ad aliam religionem.

34 Amplia 2. ad Sum. Pontif. qui ſi fuerit monachus, non poteſt teſtari ſecundum adducta per Phili. Fran. in d. rub. de teſtam. nu. 76. cuius contrarium teneo propter excellentiam, & ſublimitatem dignitatis: non tamen quòd de rebus Eccleſiæ teſtari poſsit, ſed de bon. poſtea vel intuitu perſonę, vel ex patrimonio, aut alia ſucceſsione quæſitis.

35 Septimò limita ſi aliqnid reſeruauit, quia de illo teſtari poteſt, Nauar. in d. com. 2. de regul. num. 45. quod mihi difficilimum videtur ex dictis ſupra in ver. ſua, in propria quæſt. de pacto.

Quæ omnia intelligenda ſunt de monachis, qui in communi poſſidere poſſunt, vt latè per Phili. Fran. in d. rub. de teſtam. nu. 65, & Bal. in l. humanitatis num. 44. C. de Imp. & alijs ſubſtitu. Nauar. loco cita. num. 50. quod intelligitur ſecundum Concil. Trid. diſpoſitionem ſeſſ. 25. c. 3. vbi omnes mendicantes habilitantur ad proprium, pręter minores obſeruantes & Cappuccinos, & clericos Soc. Ieſu iuxta ſtatuta eorum, in domibus profeſſorum tantùm, ſecus in collegijs.

36 Octauò limita in clerico Epiſcopo, & Cardinali ſeculari, prout ſcribentes communiter approbant tam in d. c. nulli dubium 12. q. 5. quam in c. 1. & 2. de teſta. & in cap. 1. de peculio clericorum, quorum dicta vt clariora uideantur, breuiter diſtinguo plures caſus, confundens perſonas Epiſcopi, & clerici, quia quæcunq; de vno, hæc de alio quoq; per doct. dicuntur.

37 Primus ergo caſus eſt in † rebus patrimonialibus, de qui bus ſiue ſint ante beneficium quæſitæ, ſiue pòſt, clariſsimum eſt teſtari poſſe c. 1. de teſta. c. ſint manifeſtę 12. q. 1. & c. placuit & c. quicunq; 12. quæſt. 3. authen. licentiam infra de Epiſ. & cleri. c. nulli dubiũ 12. q. 5. vbi Præpoſ. Card. Turrecrem. & cęteri ſcribentes Phili. Fran. in rub. de teſtam. nu. 55. Io. Fribur. in ſum. confeſſ. tit de rap. cleri. quæſt. 12. lib. 2. Tobias conſ. 59. num. 2. qui etiam vo-
38 luit † hæredem tuendum in poſſeſsione, & hoc quando certum eſt habuiſſe patrimonium, & de quantitate habetur certa notitia; & in Epiſcopo quòd poſsit extraneum hæredem inſtituere Viglialo
39 lib. com. opi. ver. Epiſcopus num. 143. † Præſumuntur tamen omnia quæ apud ipſum reperiuntur tempore mortis, de bonis Eccleſiæ quæſita Viglialo d. loco num. ſeq. com. dicit ex Couar. qui ait

relinquendum eſſe iudicis arbitrio.

40 Secundus caſus eſt in bonis quæſitis intuitu perſonæ, de quibus nihilominus teſtari poteſt c. fin. in fine 12. quæſt. 5. & c. quicunq; in quęſt. 3. Card. Turrecrem. in c. nulli dubium num. 2. facit .l. 4. tit. 22. par. 1. Io. Fribur. in ſum. confeſſ. rub. de rapt. cleri. quæſt. 12. lib. 2.

41 Tertius caſus eſt in bonis vel patrimonialibus, vel quæ aliàs ex ſucceſsione ad eum peruenerunt, aut intuitu perſonæ. Et dubium eſt, vel ignoratur qualitas, & hoc caſu diſtinguit optimè Henri. Boich in d. c. ſi quis ſine, de pecul. cleri. n. 7. Phili. Fran. d. rub. de teſtam. num. 55. aut ſumus in clerico quondam ſeruo, & tunc de bonis eius quatuor partes fient. c. 2. de ſucceſſ. ab inteſt. aut de clerico ſemper libero, & tunc fient partes viriles inter parẽtes, ſeu conſanguineos, & Eccleſiam cap. pr. 12. quæſt. 4. ſecundum Bernar. & Hoſt. in c. 2. de ſucceſſ. ab inteſt.

42 Quartus caſus eſt quando eſt dubiũ an habuerit bona patrimonialia, vel ex alia ſucceſsione; & tunc ſi habet Eccleſiam, vt præſupponimus, ſemper pro ipſa prężumitur, niſi contrarium probetur c. 1. de pecul. cleri. cum concord. in Gloſ. ſic ergo probatio ſemper incumbet hæredibus beneficiati, ſiue ſint in poſſeſsione, ſiue non c. 1. de teſtam. & Henri. Boich. in d. c. ſi quis ſine num. 8. de pec. cleri. per authen. de Eccl. tit. §. interdicimus ubi id firmat Gloſ. & in authen. licentiam de Epiſ. & cler. & reſp. ad. l. fin. infra. de rei

43 vendi. per quam actor debet probare intentionem ſuam, † quia locum habet vbi non eſt præſumptum pro actore: nam eo caſu ſuccũ-

44 bit reus, niſi actor probet, & hæc de immobilibus. † In mobilibus verò modicis, ſi reperiatur in poſſeſsione hæres, tuendus erit ſecundum not. per Hoſt. in c. 1. de ſucceſſ. ab inteſt. contrarium tenet Henri. Boich. in d. c. ſi quis ſine num. 8. per §. interdicimus in authen. de Eccl. titu. quia ſemper pro Eccleſia præſumitur, & hoc tutius dicit eſſe, maximè ſi non fecit inuentarium.

45 Quintus caſus eſt quando certum eſt quòd non habuit patrimonium, nec alia bona ex alia ſucceſsione, & tunc præſumitur pro Eccleſia, quia in certis non egemus coniecturis. l. continuus. §. cũ ita de verb. oblig. & ita affirmat Boich. in principio d. nu. 8.

Et quòd diximus clericum beneficiatum de bonis patrimonia-

46 libus teſtari poſſe, intellige † vt teneatur hæres de bonis prædictis, reſarcire damnum quod Eccleſia paſſa eſt ex ſua adminiſtratione, vt dixerunt Præpoſ. num. 1. Turrecrem. num. 2. in d. c. nulli dubiũ, & Boich.

&Boich. in d. c. ſi quis ſine num. 1. ſic etiam ſi de proprio expenderit in vtilitatem Eccleſiæ, tenetur ipſa reficere, & ſi ipſa fuerit creditrix fiet debita compenſatio c. lator 2. quæſt. 7. & Præpoſ. & alij loco cita. Io. Fribur. loco cit.

47 Sextus caſus eſt in libris, ornamentis, & Iocalibus Eccleſiæ, de quibus nec teſtari, nec aliàs in vita diſponere poteſt c. nō liceat 12. quæſt. 2. Præpoſ. num. 2. Turrecrem. num. 9. in d. c. nulli dubium.

Septimus caſus eſt in rebus mobilibus ſuis modicis, etiam quādo conſtat aliunde non habuiſſe, & etiam ſi ſit infirmus. Et hoc caſu permittitur illi modica diſpenſatio, non enim idem eſt teſtari & diſpenſare, poteſt enim de illis eleemoſinam facere, ſic ergo inter famulos ſuos illa diuidere per c. ad hæc de teſtam. & voluerunt Præpoſ. num. 5. & Cardi. Turrecrem. num. 10. in cap. nulli dubiū 12. quæſt. 5. Phil. Fran. Rub. de teſt. num. 55. & ratio eſt quia teſtatorem oportet eſſe dominum rerum, de quibus facit teſtamentum. §. ſed aliud verſ. contra ibi de proprijs rebus 13. quęſt. 2. ſed in diſpē ſatore non eſt neceſſaria hęc qualitas.

48 Octauus caſus eſt quòd de conſuetudine poſſunt teſtari de fructibus beneficiorum, quę conſuetudo valet ſecundum Archidia. in ca. teſtamento 12. quę. 5. Io. Andr. in reg. nemo plus poteſt, quos ſequitur Præpoſ. in d. c. nulli dubium num. 6. intelligens & optimè de fructibus iam perceptis, ſecus de percipiendis, & ratio eſt; nam fructus percepti pertinent ad capitulum ipſius Eccleſię, & ſic de illis poteſt ordinare: ſed percipiendi ad ſucceſſorem pertinent, qui non debet ſuis ſtipendijs militare cap. præcarie 10. quæſt. 2. licet poſtea ſubdat ipſe, quòd valet etiam hęc conſuetudo, quòd poſsit de fructibus percipiendis in primo anno diſponere, quia ſucceſſori, qui eſt perſona particularis, magis nocet, quàm Eccleſiæ. Et quòd de fructibus perceptis diximus, tenet Card. Turrecrem. ibi nu. 14. Phili. Fran. in rub. de teſt. num. 55. licet Archidia. in fine d. cap. teſtamenta contrarium tenere videatur.

49 Nonus caſus eſt in clerico qui non habet adminiſtrationem beneficij, ſed tantùm ſimplex beneficium. Et iſto caſu nō eſt pręſumptio pro eccleſia arg. cap. requiſiſti §. illud de teſt. quod tamen fallit, quando probatur quòd nihil habens fuit promotus ad beneficiū ſimplex, nec probatur quod aliunde quæſiuerit, tunc enim pro eccleſia iudicabitur Boich. in d. cap. ſi quis ſine, de pec. cleri. D. Rot. deciſ. 41. num. 4. de probatio. in antiquis.

50 Decimus caſus eſt in eo qui non habet beneficium, ſed aliquid

luceratur ex miſsis, vel quia fuit cappellanus principis; & iſto caſu nulli dubium eſt poſſe teſtari ſecundum Abb. & Imol. in cap. cũ in officijs de teſtam. & in cap. cum eſſes num. 19. eod. tit. Turrecrem. in d. cap. nulli dubium num. 16. Bero. in cap. in præſentia num. 64. diſtinguit tamen Card. Turrecrem. an habuerit reſpectũ ad eccleſiam, ideoq; Abb. in d. cap. cum in officijs, quem ſequitur
51 Præpoſ. in d. cap. nulli dubium. num. 20. dicit † quòd ſi legata fuit pecunia pro miſsis dicẽdis, & habuit reſpectum ad eccleſiam, ita vt illi ſacerdoti non reliquiſſet, niſi quia erat prȩsbiter parrochialis, non poterit de illa pecunia teſtari: ſi autem nulla qualitas ſuggerit eccleſiam fuiſſe contemplatam, ſed pia tantũ officia, poterit teſtari.

Verùm intelligo quod Præpoſ. dicit de legato, quando vel annuum eſſet, vel magna pecuniæ quantitas, quæ reperiretur tempore quo teſtatur, & non eſſet adimpletum legatum, ſecus ſi modica eſſet & in alios vſus conſumpta, per ea quȩ ſupra diximus de modicis in ſeptimo caſu.

52 Vndecimus caſus eſt in rectoribus hoſpitalium, qui donare nec in vita poſſunt, nec in morte diſponere, nec de fructibus, aut à ſolo ſeparatis aut pendentibus, vt per clem. quia contingit de relig. dom. affirmant Boich. in d. cap. ſi quis ſine num. 3. & Card. Turrecrem. in cap. nulli dubium num. 7.

53 Duodecimus caſus eſt de bonis eccleſiȩ † de quibus regulariter teſtari non poſſunt cap. 1. & cap. quia nos & cap. relatum de teſtam. Archidia. in cap. teſtamentum 12. quæſt. 5. & item ſi ſint quȩſita intuitu eccleſiæ, puta ex ſucceſsionibus extranearum perſonarum, quo caſu in dubio præſumuntur quȩſita de bonis eccleſiæ ca. requiſiſti de teſtam. Fallit quando tantundem ipſe dedit eccleſiȩ; iſto enim caſu teſtari poteſt, ita per cap. ſi Epiſcopus 12. quȩſt. 5. tenet Phili. Fran. in d. rub. de teſtam. num. 54. Io. Fribur. in ſum. confeſſ. tit. de rap. cleri. quȩſt. 12. lib. 2. in quo vide omnes & alios ſupra numeratos caſus Socci. conſ. 89, num. 2. lib. 1. fallit de illis qui eſſent neceſſarij ad eius victum, & ipſe parcè viuendo reſeruaſſet ſecundum Tobiam conſ. 59. num. 1. & 6.

54 Decimus tertius caſus eſt in clericis non beneficiatis, vt coniugatis, & alijs; & iſti pro libito poſſunt diſponere, & teſtari in vita, & morte ſicut ceteri laici. c. nos quidem & cap. quia nos, primo reſponſo cum ibi alleg. de teſtam.

Alios plures caſus ponit Phili. Fran. d. rub. de teſtam. num. 55.

cum

cum pluri. ſeq. prudētiſsimus tamen Pōtifex Sixtus, vt conſcientiæ conſuleret clericorum, eorumq; hæredes á pecatorum periculis, & litium laboribus eriperet, omnibus huius Regni clericis facultatem conceſsit teſtandi, dummodo certam pecuniæ quantitatem ſingulis annis ſolucrent, prout melius cum Reuerendiſsimo Nuntio conuenirent.

55 Et quòd diximus clericum teſtari poſſe, † intellige etiam ſi patriæ poteſtati ſit ſubditus, vt in authen. de ſanctiſſ. Epiſ. §. prȩsbiteros Præpoſ. & Turrecrem. num. 3. in d. cap. nulli dubium, Dec. in .l. ſenium infra qui teſt. fac. poſs. num. 14. & hanc dicit eſſe cautelam Bartolom. Cepol. in caut. 113. incip. filius familias, & hȩc intelligit additiona. ad Dec. in d. l. ſenium, locum habere in bonis quæſitis ratione clericatus per doctri. Bart. in .l. ſacroſanctȩ infra de Epiſ. & cleri. quæ eſſet magna limitatio, & notabilis

56 Et hæc de teſtamentis dixiſſe ſufficiat, † verùm ſi clericus ab inteſtato decedit, ſuccedunt venientes ab inteſtato, in bonis de quibus teſtari poteſt cap. ſint manifeſte 12. quȩſt. 1. cap. quia nos ca. relatum de teſtam. Boich. in d. cap. ſi quis ſane de pecul. cleri. & Cardi. Turrecrem. in d. cap. nulli nu. 4. & habetur in .l. 4. tit. 22.

57 part. 1. † ſi vero hæredes non habet, ab inteſtato ſuccedit eccleſia .l. ſi quis præsbiter C. de Epiſ. & cler. cap. 1. in fine de ſucc. ab inteſt. Præpoſ. nu. 2. & Turrecrem. num. 5. in d. cap. nulli dubium Boich. in d. cap. ſi quis ſine num. 1.

58 Et ne aliquid dictum relinquatur, non omitto clericum ſecularem & Epiſcopum donare poſſe in vita ſua, etiam de fructibus beneficiorum quæ percipit, dummodo non excedat in donando ſecundum Hoſt. in ſum. de dona. §. & quid, vbi dicit ex generali conſuetudine prælatos in vita, & ſui compotes pecuniam, fructus, ac res ſe mouentes & mobiles pro libito voluntatis donare, reprȩhendi tamen poſſe ſi nimis excederent, nec excuſaret eos conſuetudo vt dicit Archidia. quem ſequitur Præpoſ. in d. cap. nulli dubium 12. quæſt. 5. 7 ob. conſ. 59. num. 13. ſunt enim in vita vſufructuarij, vt inquit Boich. loco cita. num. 5. & per D. de Rot. deciſ. 41. nu. 2. de probatio. in antiquis & commu. teſtatur Viglialo. lib. com. op. ver. clericus num. 136. quapropter in ſacro Conſ. teſte

59 Capicio deciſ. 102. † fuit deciſum donationem factam á clerico ſuȩ concubinæ valere.

60 In infirmitate tamen donare nō poſſunt ob fraudis ſuſpicionem vt per tex. in .l. filiæ meæ ſol. mat. tenent ibi doctores, & pro hoc

eſt

eſt † reg. Cancellarię quam Feli. in cap. in præſentia num. 51. al-
legat eſſe 33. ſed eſt 18. per quam ſtatuitur inualidam eſſe reſigna-
tionem, factā à beneficiato de beneficio, dum in infirmitate eſſet,
de qua moritur infra 30. dies.

Et vltimò aduerte notabi. doctri. Card. Alexan. Præpoſ. Bonon.
in d. cap. nulli dubium 12. quæſt. 5. num. 14. poſt longam diſputa-
62 tionem, † quòd ſum. Pont. licet poſsit concedere facultatem teſtan-
di Cardinali, de bonis intuitu Cardinalatus quęſitis, illa non de-
bet intelligi, vt diſponat prȩterquàm in pias cauſas, & vſus, & ſi
habet inſtituere, neceſsitatos & benemeritos inſtituat, quæ ſunt
multùm notanda pro iſtis licentijs quæ paſsim dantur in cur. Ro-
mana, & quòd poſsit licentiam concedere com. dicit Viglialo. lib.
com. op. litera C. num. 141.

63 Licet autem monachus teſtari non poſsit, tamen † vt teſtis po-
teſt adhiberi authen. de mona. §. cogitandum Bal. hic num. 11.
Anan. in cap. & ſi Chriſtus num. 7. de iure iuran Napod. in cõſuet.
huius ciuitatis ſi quis vel ſi qua nu. 252.

64 Item noto ex doctoribus vnum dictũ mihi non cõſonans, quòd
licet monacha teſtari non poſsit, codicillari tamen poteſt Gloſ. in
d. authen. ſi qua mulier & Bart. in .l. 2. ff. de leg. 1.

Cùm ergo actum ſit monachum teſtamentum cõdere non poſſe,
& quo caſu poſsit, remanet videndum, an teſtamentũ prius factum
rumpatur per ingreſſum, & ſecundò an illud poſt ingreſſum muta-
re poſsit.

Et quò ad primum reperio multas opinione, ſquas refert & di-
ſputat Ant. Butr. in cap. in præſentia de probatio. num. 31. ideoq;
ſolum referre contentus ero, & inde veritatem elicere.

65 Primò igitur eſt in hac quæſtione videndum, an † teſtamentum
in quo extraneus hęres inſtitutus eſt, nulla monaſterij facta men-
tione, rumpatur. In quo prima eſt opinio Io. Gloſatoris, vt teſta-
mentum rumpatur, ſi monaſterium in vno ſaltim denario inſtitu-
tum non eſt in cap. ſi qua 19. quæſt. 3. Nam ſi inſtitutus eſt in vno
denario, aget ad ſupplementum iuxta tex. in .l. ſancimus §. reple-
tionem .C. de inoff. teſtam. quam ſequitur Pet. col. 3. Cin. in au-
then. ſi qua mulier, & Napod. in conſuetud. ſi quis vel ſi qua nu.
256. & hæc opi. de mente Anto. eſt contra §. illud in authen. de
mona. vbi liberè diſponere permittitur; & quòd neceſſarium ſit
inſtitui monaſterium tenet Couar. in cap. 1. de teſtam. num. 3.

Secunda opi. eſt quòd indiſtinctè rumpatur, ſiue reliquerit mo-

naſte-

naſterio, vel ne, tanquam capite minuatur .l. amiſsione .§. fin. cum .l. ſequen. ff. de capi. diminutio. & hanc dicit com. eſſe Imol. in .l. 1. num. 11. de teſtam. & Duran. in arte teſtari. lib. 3. caut. 9.

Tertia eſt opi. quòd teſtamentum non rumpatur, ſed capiat monaſteri um legitimam per tex. in authen. ſi qua, & cap. ſi qua 19. quæſt. 3. & hanc tenent Inno. num. 7. Hoſt. num. 11. & alij in d. c. in præſentia de probatio.

Quarta quòd ingreſſu confirmetur, ex quo proprio mortuo reputatur, & hæc fuit Iaco. Bel. & ſic non reuocetur, & hãc ex Dec. conſ. 31. com. dicit Couar. in cap. 2. de teſta. & Viglialo. ver. monachus num. 175. & hanc dicit veriorem Angel. in ſum. ver. religioſus num. 55. licet ęquiorem iudicet opinionem Antonij Butrijt & huius ſententiæ fuit Nauarr. loc. cita. num. 51.

Quinta eſt opi. Iaco. Arenę in authen. ſi qua mulier, dicentis teſtamentum non rumpi, ſed confirmari ingreſſu, verùm bona ad monaſterium viuente monacho teſtatore transferri, & deinde ad hæredes inſtitutos poſt mortem naturalem; & ſi morerentur antè mortem naturalem teſtatoris, tunc monaſterium ſuccederet .l. ex facto.§. & facto ad Trebelli. l. ſtatius florus .ff. de iure fiſci .l. ſed ſi mors de dona. inter vir. & vxo. & hãc ex ſpecu. q. 50. & Bal. in eius addi. poſt Roder. Suar. alleg. 20. num. 7. com. dicit Viglialo. lib. com. opi. ver. monachus num. 175. qui num. 76. ſubdit quòd neç etiam habebit inſtitutus bona, ſi teſtator profiteatur in monaſterio minorũ ex Roder. Suarez qui dicit com. poſt Bart. Bal. Imol. & alios in .l. cum pater .§. hęreditatem .ff. de lega. 2. Viglialo. d. ver. monachus num. 176.

Sexta eſt opinio Iaco. Butrig. quem ſequitur Odoffre. in d. authen. ſi qua mulier, quòd aut teſtamentum fit ſimpliciter, non cogitans de ingreſſu, & tunc rumpitur, quia hic eſt actus inter viuos, per quem tacitè, vel expreſsè reuocatur teſtamentum: ſi vero cogitauit de ingreſſu, fecit teſtamẽtum, & reliquit legitimam, tenet, & bona in vita trãsferuntur in monaſterium, iure collationis, non ſucceſsionis, quia viuenti non ſucceditur.

Bart. vero in d. authen. ſi qua indiſtinctè affirmat teſtamentum valere, ſi de ingreſſu cogitauit; Imperator enim in d. §. illud liberam tribuit teſtandi licentiã, Bart. ſequuntur Bald. nu. 8. & Paul. Caſt. num. 4. in d. authen. ſi qua mulier Imol. num. 22. Dec. num. 242. in cap. in præſentia, & hanc Bart. opi. frequentiori calculo receptam teſtatur ex Couar. in d. cap. 2. de teſta. num. 5. Viglialo.

lib.

lib. com. opi. ver. monachus num. 175. qui omnes vno ore affirmant teſtamentum confirmari, ſi ingrediatur ordinem minorum, atq; ita teſtatur Abb. in cap. in præſentia num. 50. quo caſu tenet hæreditatem ad ſucceſſorem fore deferendam, cùm iſte verè habeatur pro mortuo.

Mihi tamen ex ſupradictis placet opinio Iacobi Are. quæ quintum locum ſibi vendicat; nulla enim forti ratione ſuadetur teſtamentum profeſsione infringi. Vnde per hanc decidimus aliam q. quòd hęres non ſtatim capiat hæreditatem, ſed mortem expectet naturalem iuxta prędictã doctri. Iacob. Are. per .l. ſed & ſi mors .ff. de don. int. vir. & vxo. & .l. res C. eod. tit. & ita tenent Bart. in d. authen. ſi qua num. 9. & 10. Anto. But. in cap. in pręſentia nu. 58. & ibi Dec. num. 295. & alij relati à Couar. in d. cap. 2. de teſta. num. 6. qui eam ſequitur, & dicit eſſe communem Angel. in ſum. ver. religioſus num. 55. Nauar. loco cita. num. 54.

66 Si verò inter liberos teſtatus eſt, illoſq; vel aſcendentes inſtituit, teſtamentum non rumpitur, ita in authen. ſi qua Cin. & Bart. nu. 2. & 3. Sali. num. 6. & cęteri allegati ſcriben. ac Napod. in conſuetud. Neap. conſuet. ſi quis vel ſi qua num. 256.

67 Quo ad ſecundum principale caput an poſsit mutare teſtamentum, plures etiam ſunt opiniones.

Primà eſt opinio quòd poſsit mutare teſtamẽtũ, dũmodo inter liberos diſponat, vel fauore monaſterij, non autem extranei ſecundum Bal. in d. authen. ſi qua num. 17. & eum ſequitur Greg. Lop. in .l. 17. tit. 1. part. 6. verbo *puede partir*. licet Bal. num. 18. & ſeq. diſtinguat per 7. combinationes acutiſsimè de more, huius opi. & Dec. num. 265. in cap. in præſentia.

Secunda eſt opinio Bart. in d. authen. num. 10. diſtinguentis, quòd ſi ingreditur ordinem minorum, mutare non poteſt, ſecus ſi alium capacem ingrediatur arg. l. res vxoris infra de dona. inter vir. & vxo. vbi licet ad vitam reuocare donationem marito, aqua & igni interdicto, & cõfirmatur per .l. ſed & ſi mors .§. 1. ff. de don. int. vir. & vxo. & hanc ſequitur Anto. But. in cap. in præſentia num. 34.

Tertia eſt Cin. in d. authen. num. 5. qui tenet eum mutare non poſſe, & hæc placet, quam probant Dec. hic num. 13. Socci. in .l. Gallus .§. & quid ſi tantum de lib. & poſthum num. 2. communem dicit Viglialo. lib. com. op. ver. religioſus num. 31. & Nauar. loco cita. num. 53. & hanc ſequimur niſi poſt teſtamentum liberos ſuſcepiſ-

ſcepiſſet, quo caſu poſſet mutare; nam per ſuperuenientiam liberorum rumpitur teſtamentum.

Quarta eſt opi. Iaſonis in hac authen. num. 17. affirmantis effectum Epiſcopum mutare poſſe teſtamentum antea factum, à quo diſſentio per doctrinam D. Thom. 2.2. quæſt. 185. art. vltimo ad tertium ſupra relatam.

68 Ex his quæ dicta ſunt, infertur ad quæſtionem an monachus poſſit maioratum inſtituere, in qua Moli. accuratiſsimus doctor ex noſtratibus diſtinguit tres caſus.

Aut Primogenium inſtituit antequam ingrederetur.

Aut poſt ingreſſum, ſed ante profeſsionem.

Aut poſt profeſsionem.

69 Primo caſu valet inſtitutio, ſiue in contractu, ſiue in teſtamento facta, cùm liberè de bonis poſsit ipſe diſponere, authen. de mon. §: illud autem Moli. lib. 2. cap. 9. num. 39. ſed dubium eſt an reuocetur; ideoq; reiecta diſtinctione Bart. in authen. ſi qua mulier,
70 quę eſt, aut cogitabat de ingreſſu, aut non, † tenet, quòd aut expreſsè contulit bona, & cenſetur reuocatum teſtamentum, & ſic primogenium: aut tacitè ex vi profeſsionis, & iuris, & non reuocatur. Colligitur hæc diſtin. ex Anto. in cap. in præſentia & Abb. num. 52. Dec. num. 261. & Bero. num. 521. Iul. Clar. lib. 3. §. teſtamentum quæſt. 28. verſ. ſed retenta, Moli. ibi num. 45. & 46. & hoc caſu neq; aliqua pars ad monaſterium pertinet Bero. nu. 519. quem ſequitur Moli. num. 41. ibi.

71 Si verò primogenium ex contractu inſtitutum eſt num. 51. diſtinguit, aut eſt irreuocabile, & non reuocatur non obſt. l. ſi vnquã; ſi vero ad nutum eſt reuocabile, idem quod in teſtamento.

72 Secundo caſu quando ante profeſsionem inſtituitur primogenium, dic vt ſupra ead. quæſt. non dicitur enim ingreſſus, qui monaſterium ingreſſus non fecit profeſsionem; multos allegat Moli. num. 54. cap. 9. lib. 2.

73 Tertio caſu poſt factam profeſsionem, ſi non habet deſcendentes, nec aſcendentes non poteſt per hanc authen.

Si vero habet, diſtinguit Moli. aut vult inſtituere primogenium de tertia parte, aut de quinta, aut ex legitima filiorum, pręcedente
74 regio aſſenſu. Et hoc caſu permittendum eſt † legitimam de iure regio Hiſpaniarum, de quo ſunt introducta primogenia, eſſe omnia bona paterna, excepta tamen quinta parte, de qua in pias
75 cauſas, & vſus ſuos pater diſponere poteſt †. Item poteſt grauare

filios in tertia parte bonorum, & aliquem ex ipſis meliorare, vt habetur in legibus fori .l. 9. tit. 15. lib. 3. cum .l. 17. & plurib. ſeq. vſq; ad .l. 30. Tauri. & illa tertia pars intelligitur, deducta quinta parte, vt docet expreſsè Ant. Gom. in d. l. 17. num. 2.

Secundò præmittamus ex vi d. authen. ſi qua, teneri patrẽ abſq; diminutione legitimam filio relinquere, Item & tertiò omne quod ſupereſt teneri monaſterio relinquere, vel tantundem quantum alijs relinquit.

Quibus cognitis dicendum eſt in primo caſu, monachum ſuam tantùm partem poſſe monaſterio relinquere, ex quo infert Moli. n.
76 60 poſſe tertiam † partem vni ex filijs relinquere, nec illos conqueri poſſe, cùm illa tertia pars reſpectu illorum legitima non ſit ex .l. 27. Tauri.

Qua de re merito Moli. d. loco nu. 57 in fine reprehendit Greg. Lop. in .l. 17. tit. 1. par. 6. ver. [*vno dellos*] dicentem non poſſe meliorationem tertij inter filios facere, quia eſſet lædere monaſterium, cui non poſsit pater ex melioratione aliud tertium aſſignare.

77 In ſecundo caſu tenet & bene Moli. num. 60. non poſſe ex quinta parte primogenium inſtituere, cùm id in prçiudicium monaſterij vergeret, neque poſſet facere relinquendo tantam portionem monaſterio, quia eſſet tollere à legitima filij, quod nullo iure illi permittitur, imo illa deducta licet monaſterio relinquere quod vult.

78 In tertio caſu dicit nec regia facultate accedente poſſe, quoniam illa expirauit per ingreſſum monaſterij, nam habetur pro mortuo, vt ſuperius probauimus: cuius contrarium puto verius per rationem, quam ipſemet aſsignat. Nam ſi pater poteſt primogenium inſtituere ex tertia bonorum, ex legis facultate, ſimiliter poteſt ex ui ex conceſsione Principis. Imo ego addo, quòd hæc conceſsio non eſt facultas teſtandi, ſed facultas adimendi à legitima, & ſic eſt in caſu valido quo poteſt teſtari; ergo & hic, nam ex diſpenſatione legis videtur habilitatus.

Vltimò pro complemento huius repetitionis, quia hic dicitur non dominum teſtari non poſſe, cum qua diſpoſitione concordat
79 etiam .l. conficiuntur .§. ſi poſt. ff. de iure codicill. † cuius deciſionis fundamentalis cauſa eſt priuatio dominij; nam qui nulla bona in Ciuitate reliquit, hæredem habere non poteſt. Quam aduerſus diſpoſitionem affertur .l. cum alienam infra de leg. in .§. ſi res aliena & .§. ſi cui fundus cum ſeq. inſtitu. de leg. quibus iuribus cau-

cum eſt rem alienam legari poſſe, & ex legato actionem competere legatario aduerſus hæredem.Quapropter ob cõtrarietates euitandas Bart. nu. 63. & Bal. num. 7. hic diſtinguunt, & eam ſequuntur diſtinctionem ſcribentes in d. l. cum alienam ex alleg. per Rom.in l. quanquam num. 2. infra qui teſtam. fac. poſſ. & in d. l. conficiũtur §. ſi poſt factam num. 3.

Quando non eſt dominus per abnegationem dominij, vt quia
80 nec eſt, nec eſſe poteſt, & tunc teſtari non poteſt,† ſecus ſi non per abnegationem,ſed per facti contingentiam, vt quia pauper, vel aliàs rei illius dominium non habet, nam teſtari poteſt alleg. iuribus & ſic hæredem inſtituere, quia hæredis inſtitutio conſiſtit ſine vllo corpore,quia habet intellectum iuris l. hæreditas in prin. ff. de peti. hęredita.

Et ſic finem huic authen. impoſui pridie idus Auguſti 1589. Mõtis fuſcoli in prouincia Principatus vltra,vbi eram Regius Auditor, cùm per plures annos, ſed paulatim,prout tempus ſupererat, huic repetitioni inſudaſſem, ad laudem & gloriam ſanctiſsimæ Trinitatis, glorioſiſsimæ Mariæ Virginis, & ſanctorum Franciſci, Dominici, Thomæ Aquinatis, & Ianuarij meorum patronorum. Quorum auxilio hæc ad finem optatum perduxi, & imprimenda curaui dũ eſsẽ Auditor in Prouincijs Principatus citra,& Baſilicatæ. Quæ oĩa,& me ipſum ſub correctione ſanctæ Romane Eccleſiæ ſubmitto, pro cuius defenſione ſanguinem fundere ſum paratus; & propterea corrigo hic errorem † impreſſoris in rub. de conſtitu. Principum cap. 4. num. 30. fol. 60 dum ibi legitur poſſe Principẽ ſupprimere iuriſdictionem Eccleſiarum, quia debuit ſcribere vniuerſitatum, prout allegati à me doctores aſſerunt.Et quòd ibi ſubditur poſſe contra Eccleſias Principem ſtatuere, intelligo in caſu de quo loquitur Capicius,quòd poſsit Princeps aſsignare Iudicem quem vult in cauſis eccleſiaſticis.Et ita profiteor ego Carolus Tapia I. V. D. minimus.

FINIS.

AD LECTOREM.

QVAE hoc in opere impreſſoris incuria errata candide lector inuenies corrigere nolui, ſed tuæ eruditioni corrigenda commiſi. Id tamen animaduertas uolui ſub Verbo Ipſo Ingreſſu, Verbum Se comprehendi, quod tria continet capita, Obedientiæ ſcilicet, Paupertatis, Caſtitatis. Item etiam In Verbo Monaſteria duo capita ſub numero 43. contineri, quorũ alterum 44. locum obtinere debebat.

INDEX RERVM OMNIVM MEMORABILIVM QVAE HOC IN OPERE CONTINENTVR.

A

ABBAS in receptione monachi tenetur ſolùm requirere conſenſum capituli,non autem ſequi.ver. ingreſſi cap.5. num. 5. pagina 37
Abbas ſecundi monaſterij ad quod monachus tranſiuit,tenetur perquirere cauſam à Prælato primi monaſterii, cur ſine licentia monachus tranſiuit. ver.ing.cap.9.n.65. 91
Abbas eſt proxima cauſa acquiſitionis ibi cap. 13. num. 10. 130
Abbas hæreditatem monacho delatam monaſterii nomine poteſt adire. ver. ipſo ingreſſu cap. un. num. 84. 321
Item & repudiare num. 98. 322
Abbas non poteſt diſpenſare ut monachus habeat proprium. ver. ſe cap.3. num. 35. 356
Abbas poteſt concedere monacho certam ſummam pro veſtimentis. ibi. cap. 3. num. 58. fol. 356. & adminiſtrationem certarum poſſeſſionum. ibi. num. 37.
Abbas nō peccat permittendo monachū habere propriū ibi. num. 69. 361
Abbas in iure quærendo poteſt monaſterio præiudicare. ver. ſua cap. 11. num. 21. 446
Abbas poteſt monaſterium obligare pro neceſſitatibus monaſterij. ver. ſua cap. 18. num. 5. 505
Abbas & prælati monaſteriorum multa ſuis vſibus deputata habent, & voto paupertatis non contraueniunt. ver. ſe cap. 3. num. 48. 357
Actor non tenetur probare intentionem ſuam,vbi pro ipſo præſumitur. ver. ideoq; Cap. un. n. 43. 530
Actori incedit onus probandi ſi de ætate profeſſi dubitetur. ver. ingreſ-

cap.ſi

ſi cap. 6. n. 3. 41
Actibus profeſſorum ſe immiſcere nouitius quando dicatur ver. ing. cap. 2. n. 31. & ſequenti. 26
Aequiparatio de milite ad monachum in materia teſtamenti inepta eſt. vide in ver. Ideoq; cap. un. num. 19. 529
Albertus Auſtriacus Cardinalis laudatur. ver. monaſteria cap. 14. num. 8. 187
Alcantarienſium militum ordo quo tempore cœpit, & quomodo ver. monaſt. cap. 51. n. 1. & ſequenti. 285
Alexãder Perettus Cardinalis cõmẽdatur. ver. monaſt. c. 14. n. 5 187
Alexander Maſtrillus laudatur. uer. monaſt. cap. 34. n. 7. 245
Alienatio rerum perſonam ſequitur. uer. ſua cap. 5. n. 3. 386
Alienatio plura circa hanc materiam uide in uer. prohibitio.
Alienatio prohibita fauore familiæ differt à prohibitione alienationis, ut maneãt in hæreditate pro cõſeruatione familiæ. uer. ſua cap. 12. n. 17. 453
Alienatio prohibita ad certas perſonas, illas non eggreditur. ibi. n. 18. 453
Alienatio prohibita à Iudice impedit tranſlationem dominij. ibi. n. 28. 455
Alienare prohibitus non prohibetur hæredem ab inteſtato ſuccedentem inſtituere. ibi. n. 2. Nec filiam nuptam etiam ſi prohibitus ſit alienare extra familiam. ibi. num. 3. 451
Alimenta legari poſſunt monaſterio pro monacho alimentando. uer. ing. cap. 1. n. 7. 6
Alimenta quæ debentur filio nolenti cum patre commorari ex conſuetudine Ciuitatis Neap. debentur etiam ipſi monaſterium ingreſſo. uer. ſua cap. 4. n. 11. 384
Alfonſus Geſualdus Cardinalis laudatur. uer. monaſt. cap. 14. n. 5. 187
Ambrogianorum ordinis inſtitutio. ibi. cap. 28. n. 1. 239
Amicus amicum magis diligit, ſi per illum alteri ſeruiet, quàm ſi amico. ver. ingreſſi cap. 9. n. 15. 81
Annus integer tunc patri reuocanti filium à religione eſt dandus, cum uſq; ad 14. annum tantum temporis ſupereſt; ſecus ſi minoris. ibi. cap. 6. n. 38. 51
Annus probationis debet peofeſſionem precedere, quo finito debet eijci vel recipi ingreſſus. ver. ing. cap. 4. n. 1. & 7. fallit in clericis ſocietatis Ieſu. ibi. n. 8. 32
Annus probationis poteſt conſtitui ex interpellatis temporibus, ſed nos contra. ibi. n. 9. 33
Annibal à Capua Archiepiſcopus Neapol. commendatur. ver. monaſt. cap. 14. n. 9. 188

Anto-

Antonius Calpa congregationis oratorij laudatur. ibi.cap.v. n.3. 180

Antonius Liſius ſocietatis Ieſu commendatur.ibi.cap. 10. *n.* 27. 179

Apoſtoli pueros ad religionem Chriſtianam recipi inſtituerunt. ver. ing. cap. 6. *n.* 43. 52

Apoſtoli fuerunt religionum inſtitutores. ver.monaſt.cap. 1. *n.* 13. 151

Apoſtoli profeſſi ſunt tria ſubſtantialia. ibi n. 17. 153

Apoſtolinorum ordinis inſtitutio. ibi. cap, 30 *n.* 1. 240

*Appellatione nepotum ueniunt pronepotes. uer. ſua.cap.*12. *n.*10. 452

Appellatione liberorum ueniunt deſcendentes. ibi. n. v. 452

Appellatione Eccleſiæ parrochialis non uenit collegiata. uer. ſua. cap. 1. *n.* 14. 365

Aepellatione monachorum uenit Abbas. ibi. n. 13. 365. *Item conuerſi veniunt. ibi. n.* 16. 365

Appellatione monachorum ueniunt moniales in materia fauorabili. ibi n. 15. 365

Arctitudo vitę ſolùm conſideratur in tranſitu de vna religione ad aliam, ſecundum Canoniſtas, ſed contrarium affirmant Theologi. ver. ingreſſi cap. 9. *n.* 18. & 19. 82

Arctitudo vitæ tunc in tranſitu de una religione ad aliam conſideratur, quãdo in eis eſt idem finis, & cætera paria. ibi. n. 34. 85

Argentum, & aurum magis comedijs agendis, quàm humano victui neceſſaria dicebat Socrates. ver. ſe cap. 3. *nu.* 17. 352

Argumentum de matrimonio carnali ad ſpirituale tenet. uer. ingreſſi cap. 1. *n.* 45. 15

Argumentum de Emphiteuſi ad feudũ valet. ver.ſua. cap. 15. *n.* 2. 495

Aſcanius Columna Cardinalis laudatur. uer. ingr. cap. 9. *n.* 45. 87. & *uer. monaſt; cap.* 14. *n.* 5. 187

Aſſenſus præſtitus uaſſallo ut inſtituat naturalem in uim diſpenſationis accipitur ver. ideoq; cap. u. n. 31. 528

Aſſenſus preſtitus vaſſallo teſtandi de feudo extenditur ad ultimum teſtamentum. ibi. n. 41.

Authenticorum tempore nulla erat profeſſionis, & nouitiatus diſtinctio, quod ita ſimpliciter non admittimus. ver. ingr. cap. 1. *n.* 52.

B

B*EATVS Ioannes de Capiſtrano cauſa fuit victoriæ quam à Mauris Chriſtiani reportarunt in Vngaria. ver.ſua cap.* 14. *n.* 10.

*Beneficium eccleſiaſticum nõ vacat ante profeſſioné ver.ſua c.*2. *n.* 8. 368

Benefacere nemo cogitur. ver. ſua cap. 13. n. 16. 469
Bona aduentitia laicorum, in clericis ſunt caſtrenſia, uerbo ſua cap. 4. n. 7. 382
Bona clerici defuncti, ſi ignoratur, uel dubitatur cuius qualitatis ſunt, diuidentur ſecundum diſtinctioné poſitam in uer. Ideoq; cap. v. n. 41, 530
Bona dicuntur eſſe in communi Religioſis, non ut ſingulis, ſed ut uniuerſis, ver. ſe cap. 3. n. 71. 362
Bona futura non ueniunt in ſimplici dedicatione uer. ſua cap. 10 n. 14. 431
Bona monachi translati à ſuo monaſterio, ad Prioratum illi ſubditum, cui ſint applicanda uide. ver. ſua. cap. 6. n. 6. 395
Bona profeſſi in genere generaliſſimo, acquiruntur Religioni quam profitendi habuit animum. ibi. cap. 6. n. 2. 394
Bona profeſſi in genere ſubalterno, toti Religioni acquirũtur. ibi. n. 3. 394
Bona profeſſi in ſpecie particulari, monaſterio acquirũtur. ibi. n. 4. eod.
Bona prohibita alienari, per ingreſſum monaſterij in illud tranſeunt. uer. ſua cap. 12. n. 38. 457
Bona quæ reperiuntur apud clericum tempore mortis, præſumuntur acquiſita de bonis Eccleſiæ, ver. ideoq; cap. v. n. 39. 529
Bonorum retentio in communi, nihil de perfectione minuit, ver. ingreſſi cap. 11. n. 9. 104
Bonorum dedicatio per profeſſionem, habet naturam contractus bonæfidei, ver. ſua. cap. 11. n. 17. 445

C

Calatrauæ ordo, quo tempore in Hiſpania inſtituitur, & alia de hoc ordine vide in ver. monaſteria. cap. 49. n. 1. & ſequen. 279
Camaldulenſium ordo a quo inſtituitur, & quãdo ibi. cap. 39. n. 1. & ſequen. 256
Canonicorum Regularium ordo ab Apoſtolis inſtitutus, à D. Auguſtino reformatur. ibi. cap. 2. nu. 1. & pluribus temporibus reformatur. ibi n. 2. Lateranenſes quare nuncupentur, ibi. num. 3. omnes alios Religioſos præcedunt nu. 4. & alia ibi. vide in num. ſequen. 157
Canonicorum D. Marci Mantuæ inſtitutio. ibi. cap. 3. n. 1. 160
Canonicorum S. Georgij in Alga ſiue Azurrinorum origo, & inſtitutio. ibi. cap. 4. nu. 1. & ſequen. 161
Canonicorum S. Saluatoris ordinis origo, & alia uide ibi. cap. 27. nu. 1. & ſequen. 236
Caput quia in Inſulis quod reuocatum aliqui aſſerũt, ex conſuetudine admittimus

timus uer. Ingreſſi cap. 6. n. 14.pag. 43. fallit in Inſulis in quibus non eſt dura congregatio.ibi.n.15. 44
Cardinales in teſtãdo iuris regulis non arctãtur. ver. Ideoq; c.uni.n.21. 524
Cardinalis decedere poteſt pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus ibi. num. 21. 524
Carolus Baldinus laudatur. uer. Monaſt. cap. 15.n.7. 188
Carolus Gambacurta Marchio Celentiæ laudatur ibi.c.25.n.18. 232
Carolus Maſtrillus Societatis Ieſu laudatur. ibi. cap. 10. n. 24. 178
Carmelitarum originem, & alia de hac religione vide ibi.n.1.& ſeq. 192
Carmelitæ primum templum beatæ Mariæ Virgini dicarunt.ibi.n.3. ead.
Carthuſienſium ordo à quo inſtituitur, & quomodo ibi. c. 41.n.1. 265
Caſtitas figura eſt cæleſtis patriæ. uer. Ipſo Ingreſſu c. 2. n.5.pag. 344. hæc religioſis præcipitur & ſeculares ad illam hortantur ibi. nu. 7.pag.344. ſacerdotium honorat n. 10. 345
Caſtitatis commoda ibi. nu. 3. pag. 344. Fruitus illius nu. 4. p.ead. Gradus num. 6. ead.
Caſtitatis uotum præcipuum inter cætera exiſtimarũt religionum fundatores ibi. num. 12. 344
Caſtitatem ſeruare ſacerdotes pluribus ex cauſis debent ibi. n.11. ead.
Cauſa in lege appoſita finalis præſumitur. uer. Ingreſſi c.6.n.16. 44
Cautela quòd in dubio Epiſcopus præſumatur acquiſiſſe de bonis Eccleſiæ. uer. Sua c. 6. nu.88. 419
D. Cæſar Aualos laudatur. uer. monaſt. c.50. n.6. 285
Cæſar Baronius Congregationis oratorij de vrbe laudatur ibi.c.11.n.3. 180
Ciſtercientium ordo à quo, & quando inſtituitur, & multa alia de hoc ordine uide ibi. c. 42.n.1.& ſeq. 268
Claudius Aquauiua Generalis Societatis Ieſu laudatur ibi.c.10.n.26. 178
Clericus in minoribus ordinibus conſtitutus ſuccedit in feudo uer. ſua c. 14. nu.22. pa. 488. fallit ſi habitum non dimittat.nu.23. ead.
Clericus non admittitur ad ſucceſſionem feudi ibi. n.21 487
Clericus ſuccedit in feudo ſi ante delatum ſibi feudum laicatur ibi. n.25.pa. 489.dummodo hoc faciat ante motam ſibi quaſtionem de feudo ibi.num. 26. ead.
Clericus qui efficitur animo non renunciandi feudo non excluditur à ſucceſſione feudi ibi. n.29. vel quando agnati fecerunt illum ordinari ibi. nu. 30. ead.
Clericus effectus Epiſcopus uel Cardinalis teſtari poteſt uer. ideoq; c. un. num. 36. 529
Clericus de bonis patrimonialibus teſtari poteſt ibi. n. 37. fol. 519. Item de

bonis acquiſitis intuitu ſuæ perſonæ n.50. ac etiam de fructibus beneficiorum ubi eſt conſuetudo ibi. n.59. Necnon ſi aliquid lucratur è miſſis 61
Clericus uel Epiſcopus teſtari non poſſunt de iocalibus, & alijs ornamentis Eccleſiæ ibi.n.57. Nec de bonis Eccleſiæ ib.n. 47. 531
Clericus non beneficiatus, uel coniugatus teſtari poteſt. uer. ideoq; cap.un. num. 54 532
Clericus uel Epiſcopus modica mobilia in infirmitate donare poſſunt, etiam in infirmitate conſtituti ibi.n.47. 531
Clericus filius fam. teſtari poteſt ibi.n.55 533
Clericus non habens adminiſtrationem beneficij, non præſumitur acquiſiſſe de bonis eccleſiæ, niſi probetur ibi. n. 49. 531
Clericus vel Epiſcopus in vita donare poſſunt, dummodo non excedant in donando ibi. n.58.p. 533. in infirmitate tamen non poſſunt ibi. 72. quod declaratur nu. 73.& ſeq. 537
Clericus ſacramenta miniſtrans magis meretur, quàm monachus uer.ing.c.9 num. 11. 80
Clerico cui delatum eſt feudum, ſtatuendum eſt tempus ad deliberandum an uelit ſuccedere in feudo, uel ne ver. ſua c.14.n. 28. 489
Clerico ab inteſtato ſuccedenti, ſuccedunt uenientes ab inteſtato uer. ideoq; cap. un. num. 68. 537
Clerici eleemoſinari ſunt Dei uer. ipſo ingreſſu cap.3.n.12 352
Clerici Orientales uxores ducere poſſunt ibi.c.2.n.8 345
Clerici ſeculares habēt propriū, et teſtari poſſunt uer.monaſt.c.15.n.2. 186
Clerici ſeculares cum ſolennitatibus iuris teſtari debent uer.ideoq; cap, un. nu. 18. 524
Clerici ſeculares qui ſacramenta miniſtrant, perfectiores ſunt ſingularibus uer. ingre. c. 9. nu 8. 79
Clerici ad religiones tranſire poſſunt uer. ingr. c.10. nu.8. fol. 97. quod fallit nu. 9. 97
Clericorum boni Ieſu Rauennæ, inſtitutio & alia uer. monaſt. c.5.n.2. 161
Clericorum oblatorum Mediolani congregatio à quo inſtituitur uer. monaſt. cap.12.n.1. inſtitutum nu. 7. oblatorum duo genera n. 3. prima congregationis domus nu. 4. 182
Clericorum S. Hieronymi de urbe congregatio quo tēpore cœpit ver.monaſt. cap. 11. nu. 1. inſtitutum num.2. Author congregationis nu. 3. domorum ac religioſorum numerus num. 6. 180
Clericorum rugularium Societatis Ieſu religio fuit neceſſaria uer. monaſteria cap.10.nu.1. fundatoris nomen & cōuerſio n.2.& alia multa n.ſeq. 172
Clericorum regularium congregationis orphanorum origo, inſtitutum, &

Auctor

Auctor ibi. c. 9. n. 2. 170
Clericorum regularium S. Pauli decollati origo & alia plurima ibi. cap. 8. num. 1. 167
Clericorum regularium Theatinorum inſtitutio & cætera ibi. c. 7. n. 1. 163
Clericorum Hoſpitaliorum S. Spiritus de Saxia in Vrbe initium & alia ibi. cap. 6. n. 1. 262
Clericorum Societatis Ieſu inſtitutum laudatur uer. ingreſſi c. 14. n. 20. 146
Clericorum ſecularium initium uer. monaſt. c. 15. nu. 1. 186
Conditio à teſtatore appoſita, ut hæres ducat in uxorem incertam de certis, ualida eſt uer. monaſt. c. 13. n. 25. 471
Conditio in legato inſerta ut quis monaſteriũ ingrediatur, debet infra triennium adimpleri uer. ingr. cap. 1. nu. 3. 3
Conditio impoſſibilis non uitiat actum in ultimis uoluntatibus uer. ingr. cap. 14. num. 14. 141
Conditio in inſtitutione adiecta, ut monaſterium ingrediatur ualida eſt. ver ſua cap. 13. num. 23. 471
Conditiones contra ſubſtantiam matrimonij, annullant matrimonium uer. ingr. cap. 14. num. 17. 143.
Confirmatio Principis actum inualidum etiam ex certa ſcientia illum non ualidat, ſi tanquam ualidum confirmauit uer. ingr. c. 6. n. 36 50
Coniuges non poſſunt religionem ingredi poſt matrimonium cõſumatũ abſq; alterius conſenſu uer. ingr. cap. un. num. 5. 106
Coniugatus ſi profiteatur inuita uxore, remanet obligatus uoto ſimplici uer. ingreſſi cap. 6. nu. 22. 46
Coniugatus poteſt ſua, & ſe Eccleſiæ offerre uer. ſua c. 10. n. 7. 429
Conſenſu Patris vel mariti in uoto filij, uel uxoris, Deo ius quæritur ver. ingreſſi cap. 6. num. 34. 50
Conſtitutio dotis ab initio non eſt pura, ſed conditionata ſi matrimonium ſequatur ibi. cap. 1 nu. 47. 16
Continentia non eſt de ſubſtantia ordinis Diaconatus ibi. c. 14. n. 8. 138
Contractus à minore iuramento firmatus, validus eſt, licet aliqui contra ibi. cap. 6. num. 26. 48
Contractus in Hiſpania fieri prohibentur cum iuramento ibi. num. 28. 48
Contractus bonæ fidei dolo celebratus, nullus eſt ibi. c. 13. num. 2. p. 126.
Contractus bonę fidei non uitiantur in eo quod eſt contra doloſum uer. ſua c. 11. num. 18. 445
Contraueniens uoto, ſuperioris uoluntate, non dicitur contrauenire uoto uer. dedicant Deo. cap. un. num. 12. 512
Conuerſus ad fidem poteſt aliam uxorẽ ducere, ſi cum prima commorari non

poteſt abſq; periculo ibi. 512
Cõuerſus nõ ſuccedit in feudo uer. ſua c. 10. n. 18. p. 431. & c. 14. n. 17. 486
Conuerſi ad religionem arctiorem tranſire poſſunt uer. ingr. c. 9. n. 18. 82
Conuerſi etiam profeſſi non habent uocẽ in capitulo. uer. ſua c. 10. n. 17. 431
Conuerſio pluribus modis fit uer. ſua c. 10. nu. 2. 428
Chriſtus Apoſtolis prędicationem impoſuit uer. ingre. c. 9. n. 4. 78
Chriſtus D. noſter tria religionis uota inſtituit, et Apoſtolis ſeruãda præfixit uer. monaſt. c. 1. n. un. p. 149. & proprio exemplo docuit n. 12. 150
Chriſtiani quo tẽpore ſegregatim uiuere cæperũt uer. monaſt. c. 1. n. 20. 154
Chriſtiani primitiuæ Eccleſię omnia uendebant, & pretium ad pedes Apoſtolorum afferebant ibi. c. 1. n. 15. p. 152. Nec erãt religioſis noſtri temporis diſſimiles nu. 19. 153
Chriſtianorum duo genera ibi. n. 21. 154
Cruciferorum ordinis initium, & alia notatu digna de hoc ordine ſummatim uide uer. mon. cap. 23. num. 1 & ſeq. 223

D

DAns, uel accipiens aliquid pro ingreſſu, uterq; peccat, niſi id non ex pacto faciat, uer. ingreſſi c. 13. n. 16. 131
Dare aliquid pro receptione iu monachum eſt prohibitum, quando ex pacto datur uer. ingr c. 1. num. 9. 6
Deceptus in leuibus profeſſionem irritare non poteſt ibi. c. 13. n. 17. 131
Dedicatio ſui ipſius, fit per trium uotorum emiſſionem uer. ipſo ingreſſu cap. 1. num. 1. 326
Delatio ha bitus profeſſorum ut profeſſionem inducat, quæ requirantur, uer. ingr. cap. 2. num. 27. & ſeq. 25
Deliberatio & propoſitum ſufficiunt ad perficiendum uotum religionis ſecundum canoniſtas: at D. Thom. & alij requirunt delibertionem, propoſitum, & promiſſionem uer ingr. cap. 2. num. 24 14
Deliberatio qua quis obligatur Diabolo, non eſt ſufficiens ad uotum. niſi formalis ſit uer. ingr. cap. 12. n. 45. 124
Delinquens ſi ingrediatur monaſterium poſt delictum commiſſum, & in eo profitetur, non poteſt inde reuocari ut puniatur ibi. cap. 8. nu. 19. p. 72. imo etiam ſi non eſt profeſſus ſi antea religionem uouit n. 20. ſed hodie illorũ profeſſio nulla eſt ex Sixti V. Pont. Maxi præcepto ibi. n. 21. ead.
De cuius Striuerius Societatis Ieſu laudatur uer. mon. c. 10. n. 28. p. 179. & uer. ipſo ingr. cap. un. num. 20. 312
Detruſus in monaſterium propter delictum quæ bona in illud transferat uer. ſua

ſua .cap. 9. n. 7. 426

Diaconus ſi cum proteſtatione ordinetur uelle ſe vxorem ducere, remanet ordinatus, & pactum corruit. ver. Ing. cap. 14. n. 6. 138

Diogenes philoſophus paupertatem maximam ſeruauit. ver. ipſo ingreſſu cap. 3. n. 20. 353

Diſpenſatio voti ſolennis vnde procedat. ver. dedicant Deo cap. uni. nu. 15. 512

Diſpenſatio vt quis ad laxiorem religionem tranſire poſſit, à quo debeat concedi. uer. Ing. cap. 9. n. 82. 56

Diſpenſationes obſeruantiam regularem diſſipant. ver. ipſo ingreſſu c. 3. n. 57. pag. 359. & circa proprij retentionem omnium malorum ſunt cauſa ibi. n. 58. ead.

Diſpenſationis cauſa debet eſſe neceſſitas aut vtilitas publica, uel priuata ibid. cap. 3. n. 51. pag. 358. Item debet eſſe grauis propter ſcandala n. 52.

Neceſſitate ceſſante nihil prodeſt ad excuſandum à peccato n. 53. ead.

Diſpoſitio .l. Gallus .§. quid ſi tantum non habet locum in caſu quo filius eſſet effectus Monachus ver. ſua. c. 3. num. 14. 375

Dolus bonus laudandus eſt. uer. ing. cap. 13. num. 4. 127

Dolus non omnis uitiat profeſſionem, ſed ille tantùm qui cadit in conſtantẽ uirum. ibi. n. 5. 128

Dolus ſupinus quis dicatur. ibi n. 6. ead.

Dolus quo blanditijs, & munuſculis ad religionem quis inducitur bonus dicitur. ibi. nu. 7. ead.

Dolus cauſã matrimonio non uitiat matrimonium, ſecus in profeſſione, & differentia. ibi. n. 13. 130

Dolus ſcilicet nocet cùm ille eſt cauſa acquiſitionis ibi. n. 9. 130

Dolus non uitiat profeſſionem cùm quis ad illam eſt inductus propter Deum ibi. n. 21. pag. 132. Item ſi facilius attractus è munuſculis, & verbis adulatorijs n. 22. vel ſi fuit dolo inductus ab alio quàm Abbate n. 23. ead.

Dolus in accidentalibus religionis non uitiat profeſſionem ſi quæ dicabantur uera non eſſe ſciebat. ibi. n. 19. ſi reſpiciat ſubſtantialia vitiat aliquibus concurrentibus ibi. n. 20.

Dolus in ſpiritualibus non vitiat, ſecus in temporalibus ver. ſua. cap. v. nu. 16. 445

Dolus totius monaſterij debet interuenire in Ingreſſu, vt bona iam dedicata reuocentur. ibi. n. 20. 446

Dolo inductus ad profeſſionem in dedicatione perſonæ cum Deo contrahit, ſed in dedicatione bonorũ cũ monachis cõtrahere dicitur ibi. n. 19. ead.

Doli

Doli capax, vel pubertati proximus quis dicatur. uer. Ingreſſi cap. 6. nu. 23. 47

D. Ioannes à Stunica maior Caſtellæ Cõmendatarius laudatur uer. mon. c. 35. nu 8. 249

D. Ioa. à Stunica Comes Mirandæ, & Regni Prorex laudatur ibi. nu. 12. 250

Dominium ipſo iure in monaſterium quare transferatur cùm religionem quis profitetur. ver. ipſo Ing. cap. un. nu. 2. & 6. fol. 307. & ibi. nu. 19. 511

Dominium in Eccleſiam transfertur in donatione, uenditione, & fidei commiſſis vniuerſalibus. ibi n. 7. 508

Dominium in Eccleſiam non transfertur ubi donatur genus ſeu quantitas. ibi nu. 8. uel vbi Eccleſia ex parte ſua non adimpleuit n. 9. vel ſi actus eſt geſtus à procuratore Eccleſiæ num. 10. uel in quaſi dominio n. 11. aut ſi expreſsè quis dedicat ſe, & ſua n. 12. & in uoto alicui Eccleſiæ facto nu. 13. 509 & 510

Dominium licet ipſo iure in aliquem transferatur: poſſeſſio tamen abſq; traditione regulariter non transfertur. ibi. nu. 6. 508

Dominium rei prohibitæ alienari extra familiam, ſtatim reuocatur ab hærede inſtituto. uer. ſua cap. 12. nu. 16. 453

Dominium non tranſit quando manumiſſio, uel datio in ſacrum eſſet prohibita ver. ſua cap. 12. nu. 30. 456

Dominium rei prohibitæ alienari, non tranſit, ſi alienator retinuit aliquod ius in re. ibi. nu. 31. Item ſi impeditur initium alienationis. ibi. n. 32. eod.

Donatio facta à monacho monaſterio, illo recedente reuocatur ver. ſua c. 2. n. 2. & 11. 367

Donatio à minore facta monaſterio tenet. uer. ſua c. v. n. 9. 386

Donatio facta ab Epiſcopo conſanguineis, de pẽſione quam ſibi reſeruauerat decreto ſacri conſilij Neap. auocata fuit ab illis, & Eccleſiæ applicata. ibi. c. 6. n. 82. 417

Donatio facta à filio familias de peculio aduentitio nulla eſt, etiam iuramẽto firmata ver. ſua c. 4. nu. 6. 382

Donatio omnium bonorum Eccleſiæ facta tenet ibi. c. 10. n. v. 430

Donatio omnium bonorum fratri facta, valida eſt. ibid.

Donatio monaſterio facta cauſa profeſſionis, æquiparatur donationi cauſa mortis. ibi. c. v. nu. 6. 436

Donatio facta à clerico ſuæ concubinæ valida eſt, ver. Ideoq; cap. vni. nu. 59. 533

Dotis conſtitutio ab initio non eſt pura, ſed conditionata, ſi matrimonium ſequa-

ſequatur .uer. Ingreſſi, cap. 1. nu. 47. 16

E

EBrius, & iratus uoto non ligantur .ver. Ing. cap. 12. n. 47. 124
Eccleſia conuenitur pro debito ingreſſi obligati ad ratiocinia ſi habet unde ſoluat .ibi. cap. 8. n. 4. 69
Eccleſia tenetur ad ſolutionem collectarum impoſitarum pro rebus oblati, quando oblatio facta eſt in fraudem uer. ſua cap. 10. n. 23. 432
Eccleſia tenetur ad reſtitutionem bonorum quando in fraudem creditor donauerat .ibi. n. 24. eod.
Eccleſia tenetur ſtare pacto prohibitionis inter ipſam & aliã appoſito, aliàs dominium ab ipſa reuocatur .ibi. cap. 12. n. 44. 458
Eccleſia tenetur etiam quo ad partem ſeruare pactum de non alienando ibi. nu. 45. eod.
Eccleſia ſuccedit clerico non habenti hæredes ab inteſtato .ver. Ideoq; c. v. nu. 57. 533
Egreſſus à monaſterio culpa ſua, bona non recuperat. uer. ſua cap. vn. nu. 9. 442
Electio facta de idoneo non irritatur, ex quo alius magis idoneus reperitur. ver. ſua cap. 13. nu. 34. 473
Epiſcopus cum cauſa & ſine, poteſt aliquem ad profeſſionem recipere. ver. ing. cap. 5. nu. 10. vel Abbati mandare ut recipiat, legitimo impedimento ceſſante .ibi. nu. 11. 37
Epiſcopus uel monachus ratione profeſſionis æquiparantur .ver. ing. cap. 9. nu. 10. 80
Epiſcopus tranſire ad religionem non poteſt .ibi. cap. 10. n. 1. fallit in illis caſibus in quibus poteſt epiſcopatui renunciare .ibi. n. 5. 106
Epiſcopus clericus cui & quæ ſibi acquirat ver. ſua cap. 6. n. 85. 418
Epiſcopus in infirmitate donare non poteſt .uer. ſua ibi. n. 91. 420
Epiſcopus poteſt cogere monachos ad recipiendum monachum eiectum .ibi cap. 9. n. 1. 425
Epiſcopus clericus teſtari poteſt, & quando .uer. ideoq; nu. 46. per totam pa. 530. & in repertorio .ver. clericus.
Epiſcopi debent eſſe potentes in doctrina .ver. ing. c. 9. n. 7. 78
Epiſcopi ſucceſſores ſunt Apoſtolorum, & hac de cauſa prędicare debent ibi. nu. 6. eod.
Epiſcopi votum in conſecratione emittunt .ibi. c. 10. n. 4. eod.
Epiſcoporum ſtatus perfectior eſt ſtatu religioſorum ibidem n. 2. eod.

Emphi-

Emphiteuſis Eccleſię donari non poteſt ver. ſua c. 15. n. 6. 496
Emphiteuſis, & feudum in quo differant. ibi. n. 1. 495
Emphiteuſis quo caſu tranſeat in fiſcum. ibi. nu. 7. 496
Emphiteuſis tranſit ad monaſterium per ingreſſum Emphiteutæ. ibi. n. 3. declaratur nu. 4. Item tranſit ſi emphiteuſis conceſſa ſit ab eccleſia. ibi. nu. 5. ead.
Errata in rubrica de conſtitutionibus Principum cap. 3. nu. 30. pag. 60. corriguntur. ver. Ideoq; cap. vn. nu. 94. 539
Exequutor deputatus ad uirgines maritãdas, non poteſt pecunias conuertere pro illis monachandis ver. Ing. cap. 1. nu. 13. 9

F

F*Abius Marcheſius Vice cancellarius commendatur. ver. mon. c. 44. nu. 9.* 274
Facultas teſtandi alieni conceſſa, non excludit ſolennitatem à iure requiſitam. ver. ideoq; cap. un. nu. 18. pag. 524. & an intelligatur de primo teſtamento, uel ſecundo in clerico uel monacho uide. ibi. n. 39. 529
Famulus qui promiſit ſeruire per annum: ſi ſeruit per ſemeſtre, & inde exeat ac reuertitur non ſatisfacit promiſſo. ver. ing. cap. 4. n. 13. 34
Felix Kenda ordinis Montis virginis laudatur. uer. mona. c. 44. n. 8. 274
Filius cuius votum pater irritauit, id tenetur adimplere, etiam ſi pater poſtea conſentiat. uer. ing. c. 6. n. 32. 49
Filius deſinit eſſe in poteſtate patris per religionis ingreſſum. ib. c. 6. n. 58. intellige quoad incommoda. n. 59. item quoad poteſtatem profitendi tãtùm, ſecus quoad alia. ibi. n. 60. 61
Filius ciuilis non ſuccedit in feudo. uer. ſua cap. 14. n. 7. 483
Filius legitimatus eſt uerè filius. uer. ideoq; c. un. n. 13. & ſuus hæres patri n. 14. & ſi prætereatur habet ius dicendi contra tabulas & teſtamentũ nullum. ibi. nu. 15. 523
Filius dicitur creditor legitimè in uita patris. ver. ſua c. 3. n. 5. 373
Filius detrahit legitimam tanquam æs alienum. ibi. n. 6. ead.
Filius fami. maior 14. annis religionem ingredi poteſt abſq; patris conſenſu. ver. ingr. cap. 6. nu. 53. pag. 57. & matrimonium contrahere ſine eius voluntate. ibi. n. 63. 62
Filius fam. religionem ingredi non poteſt, quando pater commodè uiuere non poſſet ſine eius obſequio. ibi. n. 65. 63
Filius fami. profeſſus, à monaſterio exire non poteſt pro patre iuuando. ibi. nu. 69. 64

Filius fam. profeſſus, exire poteſt à religione, ſi pater in extr ma neceſſitate reperitur, in qua ſibi poteſt à filio ſolo iuuari ibi nu. 70. Item ſi erat in neceſſitate, tempore quo ingreditur filius .ibi. n. 71. 65

Filius familias monachus, tenetur ſuccurrere patri in omnibus quæ poteſt, ſalua ſui prælati obedientia .ibi. n. 72. ead.

Filius fam. ingrediens monaſterium, legitimam dedicare non poteſt viuente patre, ſed nos contra ver. ſua c. 4. n. 10. 383

Filius fam. legitimam petere non poteſt patre viuente monaſterium ingreſſo. ver. ſua c. 3. n. 10. & 13 pa. 373. fallit in filio Iudæi qui efficitur Chriſtianus .ibi. nu. 28. Item ſi pater ingreſſus, in monaſterio delinquat, uel apoſtatetur .ibi. nu. 29. uel ſi pater propter delictum in monaſterium detruditur .ibi. nu. 30. 379

Filius fam. de peculio aduentitio alienare non poteſt ſine patris conſenſu. ver. ſua cap. 4. n. 5. 382

Filius admittitur ad excludendum ſubſtitutum ſecundo loco, in caſu quo pater primo loco ſubſtitutus noluit adire uer. ſua cap. 13. n. 8. 466

Filius monachus tenetur pro parentibus exorare, auxilium, & reuerentiã exhibere. ver. ing. cap. 6. n. 73. 65

Filius mutat ſtatum religionis ingreſſu .ibi. nu. 57. 61

Filius naturalis in quo patri ſuccedat. uer. ideoq; c. vn. n. 14. 523

Filius primogenitus qui poſt mortem patris efficitur clericus, feudo iam ad ipſum delato, non ſuccedit in illo. ver. ſua c. 14. nu. 24. 488

Filij à parentibus monaſterio oblati, inde poſſunt exire poſt pubertatem ver. ingr c. 6. n. 46. 54

Fiſcus in rebus alienari prohibitis non ſuccedit, quod intellige in emphiteuſi, feudo, & maioratu ver. ſua cap. 12. n. 52. 459

Filius nobilior in religionis tranſitu conſiderandus eſt. ver. ingr. cap. 9. nu. 25. 83

Flaminius Rini clericus congregationis oratorij de vrbe laudatur. ver. monaſt. c. 6. n. 4. pag. 164. & c. v. n. 3. 180

Franciſcus Aluarez à Ribera dominus meus commendatur. ver. monaſt. c. 10. n. 20. pag. 177. & uer. ſua cap. 6. n. 65. 414

Franciſcus Mainus laudatur. uer. monaſt. c. 8. n. 11. 169

Franciſcus Sfortia Cardinalis laudatur. ibi. c. 15. n. 6. 187

Frater minor effectus monachus, recuperat omnia iura ſua, & ad ſucceſſionem habilitatur. uer. ſua cap. 6. n. 30. pag. 406. recuperat bona donata ante ingreſſum, ſub conditione ut liceat accipere in caſu quo in monaſterio ſtare non poſſet. ibi. n. 32. & ab Epiſcopo habilitatus ad proprium, recuperat ſua. nu. 34. 407

Frater minor ad monachatum tranſlatus propter delictum, non recuperat ius ſuccedendi. ibi. nu. 35. 408

Frater minor ſtante ſtatuto, quòd fœmina non ſuccedat ex ſtatibus maſculis; non impedit illam ſuccedere; ſi tamen efficiatur monachus excludit illam re integra ibi. nu. 33. 407

Frater minor effectus Epiſcopus, Eccleſiæ ſuæ acquirit, quæ ad ipſum ex ſucceſſione perueniunt. uer. ſua c. 6. n. 87. 419

Fratres minores poſſunt aliquid ad vſum habere. uer. ipſo in greſſu ſe c. 3. nu. 49. 358

Fratres Tertij ordinis ſancti Franciſci ſuccedunt in feudo uer. ſua cap. 14 nu. 44. 493

Fugitiuus monachus quis dicatur. uer. ſua c. 7. n. 2. & cui quęrat, & alia de iſto fugitiuo uide ibi. vel in repertorio ver. monachus. 421

Furor non *præſumitur. uer. ing. c. 12. n. 36. ſed probandus eſt, & quibus modis nu. 37.* 121

Furor ſemel probatus ſemper durare pręſumitur ibi. nu. 38. fallit ſi probatum ſit eum furioſum in aliquibus actibus, non tempore continuo n. 39. Item in actibus, geſtibus longo tempore poſt furorem nu. 40. & alijs modis in numeris ſeq. 122

Furioſus, demens, amens, & ſtultus, & mente captus æquiparantur. ibi. nu. 34. 121

Feudum Eccleſiaſticum non tranſit in monaſterium. ver. ſua cap. 14. nu. 12. 484

Feudum dicitur tranſire ad manus mortuas cùm tranſit in monaſterium ibi nu. 8. 483

Feudum in monaſterium an tranſeat quinque ſunt opiniones ibi. n. 1. Regulariter in monaſterium non tranſit, ſed ad dominum, uel agnatos reuertitur. ibi. n. 2. pag. 481. Nec tranſit ubi pręſtandum eſt iuramentũ fidelitatis ibi. nu. 38. Nec in regno iſto ibi. nu. 32. fallit vt ibi. 490

Feudum tranſit in monaſterium quo ad commoditates tantùm durante uita monachi. ibi. n. 3. pag. 482. vel quando ſeruitium poteſt per monaſterium expleri. ibi. n. 34. uel ſi eſt feudum franchum ibi. n. 35. & alijs caſibus vt in numeris ſeq. 491

Feudum non poteſt Eccleſiæ donari. ibi. nu. 18. 486

Feudatarius eo ipſo quòd fit monachus amittit feudum, nec recuperat ſi exeat, ſed nos contra ibi. nu. 16. 485

H

H*Abitus diſtincti latenter, & patenter quomodo diſtinguantur. ver. Ing. cap. 2. nu. 5.* 19

Habi-

Habitus profeſſorum delatio, profeſſionem inducit ſi ſolenniter ſuſcipiatur. ibi. nu. 26. pag. 25. Item ſi fiat à ſciente hanc aſſumptionem habitus de iure, vel conſuetudine ad profeſſos pertinere nu. 27. Item requiritur perſeuerantia tridui nu. 28. quod fallit pluribus modis ut ibi. requiritur etiã vt habitus ſuſceptio fiat ſponte nu. 29. & recipiatur animo profitendi nu. 30. 26

Helias prophetarum religionem reſtituit. ver. monaſt. c. 1. n. 5. 149

Henricus Caietanus Cardinalis laudatur. ibi. nu. 7.

Hęres inſtitutus, ante aditam hæreditatem paternam, religionem ingredi poteſt. uer. ingr. cap. 8. n. 17. fallit quando illi ſe immiſcuit, & dubitat eam alieno ære infectam, & ſucceſſores debita non ſoluturos ſcit, aut dubitat. ibi. nu. 18. 71

Hæres inſtitutus in re particulari, uel excepto fundo, intelligitur hæres in totum. ibi. cap. 14. n. 12. 141

Hæres clerici manutenendus eſt in poſſeſſione rerum patrimonialium. ver. ideoq; cap. vn. n. 38. 529

Hæres clerici tenetur reſarcire damnum quod Eccleſia paſſa eſt ex adminiſtratione illius. ver. ideoq; cap. un. n. 46. 531

Hæres clerici, & beneficiati manutenendus eſt in poſſeſſione mobilium, ubi dubitatur an habuerit bona patrimonialia. ibi. nu. 44. 530

Hęreditas delata monacho tranſlato de religione capaci ad incapacem, tempore quo erat in prima, & nunc in ſecunda uult adire, cui acquiratur. uer. ſua c. 6. nu. 26. 404

Hæreditas monachi non profeſſi dicitur eſſe in pendenti. ver. ideoq; cap. un. nu. 26.

Hæreditas iuſſu Abbatis à Nouitio adita, monaſterio non acquiritur illo recedente. uer. ſua cap. 2. n. 6. 368

Hæreditas monachi non acquiritur hæredibus legitimè ſuccedentibus ante eius mortem naturalem ver. ſua c. 3. nu. 15. 375

Hæreditatem monacho delatam Abbas monaſterii nomine poteſt adire ver. ipſo ing. cap. un. n. 94. item poteſt repudiare n. 98. 321

Hæreditatem delatam monacho, ſi effectus ſit Epiſcopus poteſt adire, & Eccleſiæ ſuæ quærit ver. ſua c. 6. n. 36. 408

Heremita uel alius religioſus qui uota non emittit ſolennia, teſtari non poteſt. uer. ideoq; c. un. n. 22. 255

Heremitarum D. Auguſtini ordo quo tempore cœpit, & alia uide ſummatim. ver. monaſt. c. 18. n. 3. & ſeq. 185

Heremitarum S. Hieronymi plures congregationes uide ibi. cap. 25. nu. 1. & ſeq. 228

Hieronymus Bernetius Cardinalis Aſculanus ordinis prædicatorum laudatur uer. monaſt. cap. 18. n. 38. 215
Hilarem datorem diligit Deus ver. ipſo ingreſſu ſe nu. 31. 332
Homo non poteſt per votum ſe obligare ad id in quo tenetur alteri ſeruire. ver. dedic. Deo. cap. vn. n. 14. 512
Horatius Mancinus laudatur. uer. monaſt. c. 15. n. 10. in fine. 189
Humiliatorum ordo quando, & qualiter cœpit, & quare fuit extinctus. ibi. cap. 45. n. 1. & 3. 275

I

Japponenſium Regum legati Romam veniunt ad obedientiam præſtandā ſum. Pontifici. ver. monaſt. cap. 10. nu. 11. 175
Ieſuatorum ordo à quo fuit inſtitutus & alia. uide ibi. cap. 28. nu. 1. & ſeq. 238
Ignatius Loiola ordinis ſocietatis Ieſu fundator, & eius uita, ibi. cap. 10. nu. 2. 172
Ignorantia regulę vt quid facti, excuſat. uer. Ing. c. 13. n. 19. 132
D. Ioannes à Stunica Comes Mirandæ, & Prorex in Regno laudatur. ver. monaſteria cap. 36. nu. 11. 250
D. Ioannes Galeatius laudatur. ibi. c. 7. nu. 10. 166
Ioannes Dei, inſtitutor ordinis fratrum hoſpitalariorum, ab eius nomine nuncupatorum. ibi. c. 33. n. 2. 242
Ioa. Baptiſta Tuſus commendatur. ibi. c. 7. nu. 9. 166
Io. Vincentius Porta commendatur. uer. Monaſteria c. 4. n. 3. 161
Ioſeph. Vigliegas ſocietatis Ieſu commendatur ver. monaſteria cap. 10. nu. 25. 178
Ioſeph de Rubeis laudatur. ibi. c. 12. n. 5. 183
Immunitas conceſſa habitantibus decenniò, non competit niſi per integrum tempus habitauerint ver. ing. cap. 4. nu. 12. 34
Impubes doli capax iuramento obligatur, ſed contractus non tenet uer. Ingreſſi c. 6. n. 26. 48
Impubes qui ſolenniter profitetur, obligatur voto ſimplici ibi. n. 20. 46
Impuberes profiteri non poſſunt. ibi. n. 2. 41
Impudicitiæ mala, uerbo ipſo ingreſſu ſe c. 2. n. 2. 343
In acquiſitione hæreditatis, aditionis tempus inſpicitur. verbo ſua cap. 6. nu. 29. 405
In acquiſitione hæreditatis, tempus delatæ & conditionis impletæ attenditur verbo ſua cap. 6. nu. 17. 401

In ac-

In acquiſitione hæreditatis tria requiruntur tempora .ibi. n. 27. 405
Inducentes ad religionem dolis, & mendacijs grauiter peccant. uerbo ingreſſi cap. 13. *n.* 8. 129
Inducens aliquem ad Religionem, proponens vitæ ſecularis pericula, non eſt cauſa vt vitietur profeſſio .ibi. n. 14. 131
In electione Monachi requiritur conſenſus capituli. ver. ſua cap. 6. nu. 50. 411
*In hæreditate acquirenda primo, vel ſecundo monaſterio, inſpiciendum erit an contemplatione primi, uel ſecundi fuerit inſtitutus .ibi. n.*14. 401
Ingrediens monaſterium poſt delictum commiſſum, ſi profiteatur, non poteſt inde reuocari vt puniatur .ver. Ingreſſi cap. 8. *nu.* 19. *Nec etiam ſi non ſit profeſſus, ſed religionem tantùm uouit nu.* 20. *pag.* 72. *Hodie tamen iſtorum profeſſio pro nulla habetur, ex Sixti V. Pontif. Max. decreto ibi. nu.* 21. 72
Ingrediens religionem, ſi habet beneficium, expectandus eſt per annum. ibi. c. 11. *nu.* 13. 105
Ingrediens religionem Hoſpitalariorum, an poſſit bona ſibi retinere in commendam. ver. ſua cap. 9. *n.* 6. 426
Ingrediens monaſterium in caſu quo bona tacitè transferuntur, ſi uitietur ingreſſus, bonorum etiam dedicatio vitiatur. ibi. cap. 11. *n.* 2. 435
Ingrediens monaſterium, ſi ſciebat ingreſſum non tenere, & ſe cum bonis ſuis monaſterio dedicat, vitiato ingreſſu an recuperet bona latè diſputatur ibi. nu. 5. 436
Ingrediens monaſterium incapax, poteſt ante ingreſſum bona in pios vſus diſtribuere, & ſubſtitutum excludere. ibi. cap. 13. *n.* 27. 471
Ingreſſus monaſterium dicitur, qui profeſſus eſt, uel etiam qui animo probandi tantùm eſt ingreſſus. ver. Ing. cap. 1. *nu.* 1. 4
*Ingreſſus monaſterium à Iure præſumitur animo probandi .ibi.n.*2. 5
Ingreſſus monaſterium, qui erat ignotus, triennio probabat Antheuticorum tempore, notus uero ſtatim recipiebatur. ibi. nu. 53. 16
Ingreſſus alterius coniugum, ut teneat, vterq; profiteri debet, niſi uxor ſit ſenex, & non ſuſpecta. ibi. cap. 11. *n.* 16. 107
Ingreſſus in fraudem inſtituti quando dicatur. uer. ſua. c. 13. *n.*36. 474
Ingreſſus ignorans impedimentum profeſſionis, recuperat bona omnia, ſi vitiatur ingreſſus ibi. cap. 11. *nu.* 4. 435
Ingreſſi obligatio pura, eſt ab initio ſub conditione reſoluenda, quod negamus ver. ingreſſi cap. 1. *nu.* 44. 15
Ingreſſu vitiato propter vitiũ perſonæ cohærens, bona tranſlata recuperantur .ver. ſua cap. 11. *nu.* 8. 437

Ingreſ-

Ingreſſu vitiato, bonorum dedicatio corruit, uer. ſua cap. 11. n. 1. 435
Inſtitutus ſi apoſtatando à religione exierit, non efficit, ut ſubſtitutus admittatur. ver. ſua cap. 13. nu. 44. 477
Intellectus ad hanc authenticam triplex. ver. ingreſſi cap. 1. nu. 43. ſed uerus nu. 51. 15 & 16
Intellectus ad cap. Diaconi. 28. diſtinctio. ibi cap. 14. n. 7. & ſeq. 138
Intellectus ad cap. inſinuante, qui clerici, uel uouen. ibi. c. 14. n. 10. 139
Intellectus ad legem primam §. ſi fundo l. quoties §. ſi duo, & l. ſi ita quis ff. de hæred. inſt. ibi. nu. 13. 141
Intellectus cap. finalis de conditio. appoſ. ibi. n. 18. 144
Intellectus Authen. Presbiteros C. de Epiſcop. & cleri. uer. ſua cap. 4. nu. 9. 383
Intellectus authen. niſi rogati C. ad Trebellia. ibi. c. 13. n. 6. 466
Intellectus ad cap. cum ſimus de regulari. ibi. c. 3. n. 18. 377
In tranſitu de una religione ad aliam, ſolam arctitudinem vitæ conſiderant canoniſtæ. ver. ingreſſi c. 9. n. 18. ſed contrarium Theologi. n. 19. 82
In tranſitu ad religionem arctiorem, non inſpicitur tempus inſtitutionis ſed præſentis ſtatus ibi. cap. 9. n. 40. 87
Iudex reijcit oppoſitiones eorum, qui aduerſus ingredientem obligatum ad ratiocinia opponunt, ſi de fraude, & dolo iſtorum conſtat. ver. Ingreſſi cap. 8. n. 6. & alia uide in numeris ſequen. 69
Iudices, & Aduocati rectè iudicantes, magis merentur quàm religioſi. ibi. cap. 9. n. 9. 79
Iulius Antonius Sanctorus Cardinalis laudatur. uer. monaſteria cap. 15. nu. 5. 187
Iulius Cæſar Riccardus commendatur. ibi. n. 10. 189

L

Legatum ſub conditione relictum ſi ingrediatur, non debetur ante pubertatem, etiam legatario ingreſſo. uer. Ingreſſi c. 1. n. 4. 5
Legatum monaſterio relictum vt aliquem in monachum recipiat, an ſit ualidum, vel tanquam ſimoniachum reijciatur. ibi. c. 1. n. 5. 6
Legatum factum monaſterio pro alimentis valet. ibi. nu. 7. 6
Legatum ſub conditione relictum ſi monaſterium ingrediatur, debetur reiecta conditione. ibi. n. 10. 7
Legatum relictum ſub conditione ne ingrediatur monaſterium, debetur reiecta conditione, ſi illud eſt ingreſſus. ibi. n. 11. 7
Legatum factum monacho ſub mentione monachatus, monaſterio videtur relictum

relictum. ver. ipſo ingreſſu c. v. n. 95. 321
Legatum factum monacho de vſufructu alicuius rei, ſub pœna quod à legato caderet ſi Abbas eum moleſtaret, monaſterio debetur reiecta conditione. ver. ipſo ingreſſu ſe cap. 3. n. 74. 362
Legatum factum monacho in dubio, uidetur relictum contemplatione illius monaſterij ſub cuius denominatione relinquitur .ver. ſua cap. 6. nu. 15. 401
Legatum factum monacho ſub conditione, quę adimpletur illo in ſecundo monaſterio exiſtente, ſecundo, non primo acquiritur .ibi. n. 18. 402
Legatum purè monacho relictum acquiritur primo monaſterio, etiam ſi ad ſecundum ſit ille translatus .ibi. nu. 19. 402
Legatum relictum fratri minori pęnitentiario cuiuſdam fraternitæ, ſi efficiatur monachus, vel Epiſcopus, cui acquiratur . ibi . nu. 36. 408
Legatum ſub conditione relictum monacho, quod verificatur ipſo iam effecto Epiſcopo, illi, non monaſterio quæratur. ibi n. 80. 417
Legata non ſunt exequēda niſi poſt mortem .ibi. c. 3. n. 13. 374
Legatis virgini mille ſi nupſerit, & quingentis ſi monaſterium ingrediatur, integra mille debentur ver. ingreſſi cap. 1. n. 12. 8
Legitima debetur filio iure naturæ, & ſuccedit loco alimentorum. uer. ſua cap. 3. nu. 2. 373
Legitima debetur patri de bonis filij monaſterium ingreſſi .ibi. cap. 4. nu. 12. 384
Legitima non diminuitur propter relicta ad pias cauſas. ibi. cap. 3. nu. 9. 373
Legitima per ſtatutum tolli non poteſt, ſed quantitas minui. ibi. n. 3. 373
Legitimam filijs non deberi ante mortem patris naturalis, affirmamus. ibi. nu. 21. 377
Legitima non debetur filiis naturalibus & ſpuriis .ibi. nu. 24. 379
Legitima de iure Hiſpaniarum ſunt omnia bona paterna, excepta quinta parte bonorum. uer. ideoq; c. v. nu. 74.
Lex prohibens alienationem fieri, non habet locum in alienatione ad pias cauſas . uer. ſua c. 5. n. 4. 386
Libri à patre filio donati ſi ingreditur monaſterium, illi acquiruntur. ibi. c. 4. n. 3. 381
Licentia præſumitur ex taciturnitate conceſſa ver. ingreſſi c. 9. n. 45. Item excurſu temporis nu. 46. 88
Licentia precedere debet tranſitum .ibi. nu. 47. ead.
Licentia tranſeundi ad arctiorem religionem, arbitrio boni uiri concedenda eſt .ibi. nu. 48. & hæc debet ab Abbate & conuentu concedi, ſed alij

contra

contra. ibi. n. 50. ead.
Licentia tranſeundi ad arctiorem licitè monacho negatur, quando religionem non inuenit, quę parata ſit eum recipere. ibi. n. 56. & alijs pluribus caſibus de quibus uide in numeris ſequentibus 90
Licentia tranſeundi ad æqualem religionem à quibus debeat concedi. ibi. nu. 72. 93
Licentia tranſeundi ad laxiorem religionem concedi non debet, & quibus de cauſis concedi poſſit. ibi. n. 73. & ſeq. 93
Licentia teſtandi, ſuperueniens poſt teſtamentum conditum, confirmat teſtamentum ver. ideoq; c. un. nu. 25. 526
Licentia teſtandi conceſſa monacho, intelligitur de primo teſtamento. ibi. nu. 29. 527
Licentia teſtandi conceſſa Cardinali, intelligitur ut diſponat in pias cauſas, & vſus, & in benemeritos. ibi. nu. 62.
Licentiam teſtandi monacho, alius quam Papa concedere non poteſt ibi. nu. 24. 525

M

Maioratus quid ſit. uer. ſua cap. 16. nu. 3. 497
Maioratus, & primogenium differunt. ibi. n. 1. ead.
Maioratus & fideicommiſſum in pluribus differunt, & conueniunt. ibi. nu. 7. ead.
Maioratus qui habet iuriſdictionē annexam, uel dignitatem, non tranſit in monaſterium. ibi. n. 8. ſecus ſi non habet n. 9. 498
Maioratus qui continet familiæ, & memorie teſtatoris conſeruationem, in monaſterium non tranſit ibi. n. 10. 499
Maioratus inſtitui poteſt ſub conditione, ne monachus, uel clericus ſuccedat. ibi n. 11. 499
Maioratus inſtitui non poteſt ubi non remanent alimenta filiis, ver. ſua c. 3. nu. 4. 373
Maioratus inſtitutio reuocatur quando expreſsè ingrediens qui inſtituit, in monaſterium bona contulit ver. ideoq; cap. vn. n. 70.
Maior quatuordecim annis ingenuus, liber eſt in his quæ ad ſtatus ſui pertinent diſpoſitionem. ver. ingreſſi cap. 6. nu. 61. 62
Maius bonum, minori præferendum eſt. uer. dedicant Deo. cap. vni. nu. 8. 511
Militia ſupplet ætatem in uoto ſimplici etiam religionis, licet alij contra, quod defendimus aduerſus Caietanum. uer. ing. c. 6. n. 9. 42

Malitia ſupplet ætatem in matrimonio carnali. ibi. nu. 6. & ratio diuerſitatis inter matrimonium carnale, & ſpeciale. ibi. nu. 7. & ſeq. ead.
Malitia non ſupplet ætatem in profeſſione ſolenni. ibi. nu. 5. 41
Mandatum extinguitur morte mandantis. ver. ſua cap. 2. n. 6. 368
Marcus Antonius Columna Cardinalis laudatur. uer. monaſteria cap. 15. nu. 5. 187
Maritus qui vxore cõtradicente aut ſimulante ingreſſus eſt, ipſa mortua ante reuocationem à monaſterio recedere non poteſt. uer. ingreſſi cap. 11. nu. 29. 100
Maritus qui vxore inuita ingreſſus eſt, poteſt à monaſterio recedere, & uxoris præuenire reuocationem. ibi. n. 28. 110
Maritus religionem ingreſſus, vxorem reuocare non poteſt, nec illa ipſum, quando vterq; ſine licentia ingreſſus eſt. ibi. nu. 26. poteſt tamen reuocare quando uterq;, uel eorum alter alterum uiuum ignorabat n. 27. ead.
Maritus ingreſſus uxore contradicente, uel tacente, uel ſimulante ab ipſa reuocatur. ibi. n. 24. 109
Maritus uel uxor ſi religionem ingredi uolunt, uterq; profiteri debent, niſi vxor ſit ſenex, quo caſu continentiam uouebit. uer. ingreſſi cap. 11. nu. 16. 107
Maritus poſt cõtractum matrimonium de præſenti, non tenetur reddere debitum uxori, niſi poſt duos menſes. ibi. n. 14. 106
Maritus profitens inuita vxore, remanet obligatus voto ſimplici. uer. ingreſſi c. 6. n. 22. 46
Maritus qui uxore contradicente ingreſſus eſt, & ab ea non reuocatur, tenetur ad monaſterium redire ipſa mortua. uer. ingreſſi cap. 11. num. 31. 111
Maritus monachus ab uxore reuocatus, etiam ſi ſit profeſſus recuperat bona ſua. uer. ſua c. u. nu. 4. 435
Mater tenetur filijs naturalibus legitimam aſſignare ſi non ſint ex damnato coitu, uel ipſa non ſit illuſtris uer. ſua c. 3. nu. 24. 379
Mater offerre poteſt filium in religione cum patris conſenſu. uer. ingreſſi c. 6. nu. 52. pag. 57. & eſt intellectus can. quicunque 20. q. 1.
Matrimonium carnale non conſumatum ſoluitur per religionis ingreſſum alterius coniugis. ibi. c. u. n. 1. 101
Matrimonium contrahitur inter Epiſcopum, & Eccleſiam. ibi. c. 10. nu. 3. 100
Matrimonium in articulo mortis contractum cum concubina tenet, & filij legitimantur. uer. ſua c. 11. nu. 38. 475
Matrimonium non conſumatum ut diſſoluatur, neceſſe eſt vt alter coniugum

 religio-

religionem ex approbatis ingrediatur. uer. ingreſſi cap. v. nu. 7. Imo ut religio nihil poſſideat, nec in communi, nec in particulari, quod reprobamus. ibi. nu. 8. 102
Matrimonium non conſumatum non diſſoluitur, ſi maritus uellet ad ſacros ordines promoueri. ibi, nu. 3, etiam ſi Cardinalis, uel ſum. Pontifex crearetur ibi. nu. 4. nec diſſoluitur ſi uxor uellet ſuſcipere habitum tertij ordinis S. Franciſci nu. 5. uel alter coniugum ad heremum tranſire uellet nu. 6.
Matrimonium & profeſſio differunt. ibi. nu. 30. 111
Matrimonium coniuges diuidere non poſſunt. uer. ingreſſi cap. 14. nu. 24. 146
Matrimonium inter B. Virginem, & B. Ioſeph fuit verum matrimonium ibi. nu. 27.
Matrimonium tenet etiam ſi prolis ſpes non habeatur. ibi. n. 26.
Matrimonium ratum, non conſumatũ, profeſſione diſſoluitur. uer. dedicans Deo. c. un. nu. 5. 510
Matrimonium tenet poſt votum ſimplex. ibi. n. 10. 512
Matrimonium contractum ſub conditione ut maritus perpetuò non obligetur, nullum eſt. uer ingreßi c. 2. nu. 19. 22
Matrimonium liberæ voluntatis eſt. ibi, cap. 6. n. 64. 62
Metus cadens in conſtantem uirum quis dicatur uer. ingreßi cap. 12. nu. 9. 115
Metus qui profeßionem & matrimonium irritat, is eſt qui cadit in conſtãtem virum. ibi. nu. 8. 115
Metus quis ſit ibi. nu. 3. iuſtus metus quis dicatur ibi. n. 11. & ſeq. 116
Metus perſonæ, & amißionis bonorum excuſat uaſſallum ne perdat feudum ſi infra annum, & diem non petijt inueſtituram ibi. n. 15. 116
Metus matrimonium diſſoluit. ibi. nu. 26. 118
Metus illatio & probabilis ſuſpicio parificantur. ibi. nu. 19. 117
Metus qui profeßionem irritat debet ad hoc particulariter adhiberi. ibi. nu. 28. 118
Michael Bonellus Cardinalis Alexandrinus laudatur uer. monaſteria c. 19. nu. 37. 215
Militum Calatrauentium ordo quo tempore in Hiſpania inſtituitur, & alia uide ibi. cap. 49. nu. 1, & ſeq. 279
Militum Alcantarienſium ordo quo tempore cœpit, & alia uide ibi. cap. 50. nu. 1. & ſeq. 284
Militum S. Ioa. Baptiſtæ Melitentium nuncupatorum ordinis inſtitutio. ibi. cap. 34. nu. 1. 244

Militum S. Lazari Hieroſolymitani ordo inſtituitur ibi. c. 38. n. 1. 254

Milites Ieſu Chriſti in Luſitania oriuntur ibi. c. 52. nu. 1. 286

Milites S. Stephani inſtituuntur ibi. cap. 53. nu. 1. 286

Milites religioſi poſſunt tranſire ad quancunque religionem abſq; licentia ibi. nu. 21. fol. 83. u. ingressi cap. 9.

Milites Hieroſolymitani Melitenſes non ſuccedunt in feudo. uer. ſua c. 14. nu. 19. 486

Milites religioſi teſtari non poſſunt. uer. ideoq; c. u. nu. 8. 521

Militans Deo non debet ſecularibus negotijs ſe immiſcere uer. ſua cap. 14. nu. 4. 482

Minor 18. annis ad profeſſionem non recipitur in inſulis in quibus dura eſt congregatio monachorum. uer. ingreſſi cap. 6. nu. 11. quod ſeruatur in Carthuſienſibus, & alijs religionibus ut ibi. 43

Minor abſq; iudicis decreto alienare non poteſt uer. ſua c. 5, n. 6. 387

Minor ante religionis ingreſſum ſine curatoris auctoritate teſtari poteſt ibi. nu. 10. poteſt de bonis ſuis ad pias cauſas diſponere ante ingreſſum nu. 8. 387

Minor prohibitus alienare, non prohibetur hæredem inſtituere uer ſua c. 12. nu. 12. 452

Minor 14 annis poteſt à monaſterio recedere, etiam ſi monaſterium ſit ingreſſus abſq; patris licentia uer. ingreſſi cap. 6. nu. 47. 55

Minor 25. annis de bonis ſuis in morte poteſt diſponere uer. ſua cap. 5. nu. 5. pag. 386. bona in monaſterium transfert per profeſſionem nu. 1. pag. 385. donare poteſt ſine curatoris authoritate ibi. nu. 11. 388

Monachus ad Epiſcopatum legitimè promouetur. uer. ſua cap. 6. num. 58. 412

Monachus ægrotus quem monachi noluerunt recipere, monaſterio non acquirit uer. ſua c. 9. n. 3. 426

Monachus eiectus qui petijt ſe recipi, ſi non recipiatur, monaſterio non acquirit ibi. nu. 2. 425

Monachus effectus Epiſcopus tenetur ad uitam monachalem uer. ſua cap. 6. nu. 70. pag. 415. & monachalem habitum geſtare ibi. nu. 60. etiam ſi Cardinalis, uel ſum. Pontifex efficitur n. 62. & 63. 414

Monachus effectus Epiſcopus liberatur ab accidentalibus regulæ uer. ſua c. 6. nu. 71. pag. 415. non à ſubſtantialibus n. 66. 414

Monachus effectus Epiſcopus liberatur ab omnibus monachalibus obſeruantijs, quæ ſunt impedimento ad Epiſcopatum adminiſtrandum uer. ſua cap. 6. nu. 73. & ab obedientia Abbatis. ibi. nu. 68. ab abſtinentia carnium nu. 76. 415

Monachus effectus Epiſcopus ſi deliquerit, punitur iuxta pœnas monachales ibi. nu. 75. 415
Monachus effectus Epiſcopus non debet cum luxu, ſed religioſè uiuere ibi. nu. 74. 415
Monachus effectus Epiſcopus non tenetur ad officium monachale dicendū ibi. nu. 77. 416
Monachus effectus Epiſcopus bona iam dedicata non recuperat ibi. num. 78. 416
Monachus effectus Epiſcopus bona poſtea quæſita ſuę Eccleſiæ acquirit ibi. nu. 81. 417
Monachus effectus Epiſcopus Eccleſię acquirit, etiam ſi ſimpliciter ſit cōfirmatus ibi. nu. 83. item ſi poſt electionem acquirit dum ad Epiſcopatū transfertur ibi. nu. 84. 418
Monachus effectus Epiſcopus ſi habilitatur ad proprium à ſum. Pontifice, poteſt ſibi acquirere ibi. nu. 89. 419
Monachus effectus Epiſcopus poteſt donare modica ibi. nu. 90. 419
Monachus tranſlatus ad Eccleſiam ſecularem Parochialem, cui acquirat ibi. nu. 92. 420
Monachus effectus Epiſcopus agit nomine proprio, uel Epiſcopatus pro recuperatione librorum ſuorum ibi. n. 93. ibi.
Monachus effectus Epiſcopus poteſt retinere propria, etiam ſi ſit frater minor ibi. nu. 69. 415
Monachus fugitiuus, uagabundus, uel Apoſtata bona interim quæſita monaſterio ſuo dedicat ibi. cap. 7. nu. 1. 421
Monachus fugitiuus quis dicatur ibi. nu. 2. & hic fugitiuus ab Abbate reuocatur ibi. nu. 3. & quod ſi ſtipulatur ſibi, uel monaſterio ſuo illi acquirat nu. 5. 421
Monachus fugitiuus tunc monaſterio acquirit, quando Abbas eum perſequitur ibi. nu. 6. etiam ſi Abbas fuerit negligens in eo reuocando ibi. nu. 7. etiam ſi ad aliud monaſterium tranſierit quod laxioris ſit regulæ ibi. nu. 8. 422
Monachus quando dicatur ſine monaſterio, & cui acquirat in hoc caſu ibi. cap. 8. nu. 1. 423
Monachus putatiuus cui acquirat ibi. cap. 9. nu. 5. 426
Monachus regulariter in feudo non ſuccedit ibi. cap. 14. nu. 2. pag. 481. fallit in militibus Hieroſolymitanis ibi. nu. 19. & 42. pag. 486. Item ſi monachus ex diſpenſatione ſum. Pontificis factus eſt Comes ibi. nu. 41. Item in Canonicis regularibus ibi. n. 43 idē eſt in fratribus tertiū ordinis S. Franciſci n. 44. aut ſi monachus effectus eſſet Epiſcopus uel Cardinalis

nalis nu. 45. 493

Monachus eſt mortuus mundo ibi. c. 14. n. 6. 483

Monachus exiſtens in monaſterio incapaci; in maioratu non ſuccedit ibi. cap. 16. nu. 12. 499

Monachus ad ſtudium miſſus poteſt agere, & alia omnia facere, quæ ad ipſum attinent ibi. c. 18. n. 14. 506

Monachus non poteſt libros obligare pro debito ſcholaris, ibi. nu. 15. 507

Monachus regulariter teſtari non poteſt ver. ideoq; c. v. n. 1. etiam de licẽtia Abbatis ibi. nu. 5. nec de conſuetudine; ſed contra tenet Nau. ibi. nu. 7. 520. & 521.

Monachus proprium habere non poteſt ibi. nu. 2. 520

Monachus non habet uelle neq; nolle ibi. nu. 3. 520

Monachus non poteſt cauſa mortis donare ibi. nu. 4. neque in pias cauſas diſponere ibi. nu. 6. 521

Monachus habens filios teſtari poteſt, & quomodo, etiam ſi filij ſint legitimati ibi. nu 11. & ſeq. 522

Monachus habens filios poteſt illis ſubſtituere ibi. nu. 12 523

Monachus poteſt habere peculium ver. ſe c. 3. n. 36. 356

Monachus qui poſſidet aliquid prælato ignorante, dicitur habere proprium ibi. nu. 33. 355

Monachus qui eſt in ſtudio de licentia Abbatis, poteſt aliquid detinere ibi. nu. 42. 357

Monachus poteſt habere annuam penſionem non ut perpetuam, ſed ut diſpẽſatam ibi. nu. 43. 357

Monachus nullam poteſt adminiſtrationem tenere inuito Abbate ibi. num. 44. 357

Monachus non poteſt retinere immobilia etiam diſpẽſante prælato ibi. nu. 54. nec vſumfructum alicuius rei nu. 55. 359

Monachus poſſidens aliquid abſq; neceſſitate cum diſpenſatione, licet non ſit proprietarius, peccat, & Abbas concedens ibi. nu. 50. 358

Monachus qui nec ſtudio uacat, nec lectioni, nullam cauſam diſpenſationis habere poteſt ibi. n. 56. 359

Monachus aliquid poſſidens cum diſpenſatione Abbatis, ut vitio proprietatis careat, ſex debent concurrere ibi. nu. 59. 360

Monachus dicens, rem aliquam ſuam quando peccet uel ne ibi. n. 65. 361

Monachus non poteſt de bonis Eccleſiæ diſponere, nec etiam ad pias cauſas ibi. nu. 72. 362

Monachus de peculio quod habet, nihil poteſt impendere niſi in id quod recta adminiſtratio expoſcit ibi. n. 73. 362

Mona-

Monachus æquiparatur ſeruo, & filio pro ut monaſterio eſt utilius ver. ſua cap. 1. nu. 1. pag. 363. in materia alimentorum magis æquiparatur filio quàm ſeruo ibi. nu. 2. in acquirendo magis ſeruo quàm filio ibi. nu. 8. & habetur loco filij, vxoris, & mariti ibi. nu. 9. 364
Monachus uendi non poteſt ibi. nu. 3.
Monachus ſub poteſtate Abbatis liber eſt. ibi. nu. 4. 364
Monachus teſtis eſſe poteſt ibi. nu. 5. 364
Monachus habetur pro mortuo ibi. nu. 10. declaratur nu. 11. & quoad familię conſeruationem ibi. nu. 12. 365
Monachus tranſlatus à ſuo monaſterio ſi in alio reperiatur, arbitrio Generalis bona diſpenſantur: ſed de iure commum aliud eſt uer. ſua cap. 6. nu. 5. 395
Monachus præſumitur ex paterna hæreditate acquiſiſſe, quando dubitatur vnde acquiſiuerit ibi. nu. 7. 396
Monachus tranſlatus ad monaſterium eiuſdem ordinis primo non ſubiectũ, ſecundo acquirit ibi. n. 8. 396
Monachus tranſlatus ad monaſterium alterius religionis an, bona primo dedicata monaſterio in ſecundum transferat latè diſputatur ibi. nu 9. bona vero quæ poſtea acquiſiuit ſecundo acquirit ibi. nu. 11. & ſi fuit inſtitutus tẽpore quo erat in primo monaſterio, & in aliud tranſlatus in illo adeat, ſecundo acquirit ibi. n. 12. & ſi fuerit ſub conditione inſtitutus, ſi reperitur in ſecundo monaſterio, & eo tempore verificatur conditio, ſecundo, non primo acquirit ibi. nu. 16. 397
Monachus exiſtens in ſecundo monaſterio non acquirit illi, ſi abſq; licentia primi Abbatis reperiatur, & iſte ſecundus ſciebat eum eſſe monachum primi ibi. n. 20. 402
Monachus putatiuus qui reperitur in ſecundo monaſterio cui acquirat ver. ſua cap. 6. nu. 21. & ſi inſtituatur dum eſt in ſecundo monaſterio comtemplatione illius, illi acquirit ibi. n. 22. 403
Monachus exiſtens in ſecundo monaſterio, in dubio præſumitur acquiſiſſe ex re ſecundi uer. ſua. c. 6. nu. 23. & quando præſumatur ex re primi ibi. nu. 24. 404
Monachus tranſlatus de monaſterio capaci ad aliud incapax, primo acquirit ibi. nu. 25. 404
Monachus translatus ad aliud monaſterium propter delictum, quę bona in illud transferat ibi. nu. 37. & à quo monaſterio debeat alimentari n. 38. & quid ſi neutrum ipſorum habeat bona illius, uel non habeat unde poſſit alimentari ibi. n. 39. 408
Monachus tranſiens ad ſecundum monaſterium poſt quã uagauit per curias Princi-

Principium cui acquirat ver. ſua c. 6. nu. 40. 409
Monachus fugitiuus ſi in aliud monaſterium tranſeat, primo acquirit ibi. nu. 41. & quid ſi ad laxiorem tranſierit n. 42. 410
Monachus eiectus non eſt recipiendus quando ut incorrigibilis eſt eiectus uer. ſua c. 6. nu. 43. & ſi ad ſecundum tranſit cui acquirit ibi. n. 45. & quando dicatur eiectus nu. 48. debet cum pœnitentia recipi nu. 51. & ſi fuit iniuſtè eiectus Epiſcopi auctoritate reſtituitur nu. 52. & hoc caſu cui acquirat nu. 53. & ubi debeat recipi nu. 54. 411
Monachus quo caſu debeat à religione expelli ibi. nu. 44.
Monachus propter delictum carceratur ibi. nu. 49. 411
Monachus ægrotans, ſi non fuit à monaſterio receptus & aliud ingreditur, ſecundo acquirit ver. ſua cap. 6. nu. 56. 412
Monachus naturaliter, & ciuiliter obligari poteſt ver. ſua c. 18. n. 17. 507
Monachus fideiubere non poteſt ibi. nu. 19.
Monachus non admittitur ad ceſſionem bonorum ibi. nu. 18.
Monachus non dicitur quis ante profeſſionem ver. ingreſſi c. 1. n. 31. 13
Monachus quando dicatur eſſe extra monaſterium ibi. c. 2. n. 8. 20
Monachus qui licentiam petijt tranſeundi ad arctiorem, licitè tranſit ver. ingreſſi c. 9. nu. 52. Item abſq; licentia tranſire poteſt multis caſibus ibi. nu. 53. & ſi reuertitur infra annum quia religionē non inuenit arctiorem recipiendus eſt ibi. nu. 54. non tamen poteſt tranſire ſi licentia denegetur ex probabili cauſa ibi. nu. 55. ſunt autem probabiles cauſæ quæ numerantur nu. 56. & ſeq. non tamen recipiendus eſt abſq; litteris dimiſſorijs ibi. nu. 64. & ſi tranſiuit ad religionem in caſu prohibita renocatur ab Abbate primi monaſterij ibi. nu. 66. item ſi tranſiuit licentia non petita nu. 69. & an debeat hoc caſu à primo monaſterio recipi ſi reuertatur ibi. nu. 70. 89 & 92
Monachus ad laxiorem religionem tranſire non poteſt ibi. nu. 73. & quibus caſibus poſſit nu. 74. & ſeq. 93
Monachus ſtatim ac profitetur bona ſua omnia tacitè in monaſterium tranſfert ver. ipſo ingreſſo c. v. nu. 1. 506
Monachus tenetur obedire prelato in omnibus quę pertinent ad eius poteſtatem uer. ſe c. 1. nu. 42. Item in his quæ pertinent ad regulam nu. 43. uel ſunt æqualia regulæ & ad illam pertinent nu. 44. Item in pertinentibus ad diſpoſitionem actuum, & rerum humanarum nu. 45. & in omnibus in quibus dubitat nu. 46. 336
Monachus in quibus teneatur obedire prælato ibi. n. 47. & ſeq. 336
Monachus non obediens quo caſu mortaliter peccat; ibi. n. 49. & ſeq. 337
Monachus nouere non poteſt abſq; licentia ſuperioris ibi. n. 60. 339

Mona-

Monachus non tenetur ad reformationem quando eſſet impotens ibi. nu. 62. & quibus alijs caſibus non teneatur ibi. in numeris ſeq. 340

Monachus habens filios naturales & ſpurios, non poteſt inter ipſos teſtari ver. ideoq; cap. un. nu. 10. 522

Monachus teſtari poteſt abſq; ſolennitatibus à iure requiſitis; ſed nos contra ibi. nu. 16. 523

Monachus teſtari poteſt de licentia Sum. Pontificis ibi. nu. 29. pag. 527. Itē de eo quod ſibi reſeruauit nu. 35. 529

Monachus qui teſtatur de licentia Sum. Pontificis, ſubſtitutum excludit ibi. nu. 31. 527

Monachus effectus Epiſcopus teſtari poteſt; ſed nos contra ver. ideoq; cap. u. nu. 32. Itē ſi eſt effectus Cardinalis n. 33 uel ſum. Pontifex n. 34. 528

Monachus an poſſit mutare teſtamentum poſt ingreſſum multæ ſunt opiniones uer. ideoq; c. u. n. 67. 536

Monachus an poſſit maioratum inſtituere tria diſtinguntur tempora ibi. nu. 78. & ſeq. poteſt inſtituere in tertia parte bonorum, deducta quinta parte nu. 74. ex quinta tamen non poteſt n. 75. nec de legitima filioru, etiam regio aſſenſu accedente, ſed nos contra nu. 79. 438

Monachi cuiuſuis ordinis ſint in regno Franciæ, non ſuccedunt ab inteſtato ver. ſua cap. 13. nu. 19. 470

Monachi non promittunt omnimodam obedientiam, ſed ordinatam ſecundum regulam uer. ſe c. 1. nu. 41. 335

Monacha codicillari poteſt, ſed non placet uer. ideoq; cap. u. n. 64. 534

Monachorum quatuor ſpecies cōmemorantur quibus Sum. Pontifex licentiam teſtandi ſolet concedere ibi. n. 28. 526

Monachorum ſtatus quibus aliqua portio panis & uini, & rerum particularium pro ſuis neceſſitatibus aſſignatur, ſiue annua, ſiue quotidiana ſit, nō eſt damnabilis ſecundum Nau. uer. ſe c. 3. n. 45. 357

Monachorum nigrorum S. Benedicti ordo ab ipſo inſtituitur, & quomodo & alia uide in uer. monaſt. c. 39. nu. 1. & ſeq. 215

Monachorum nullus eſt qui aliquid proprium habere non dicatur ver. ſe c. 3. nu 46. ratione ſtudij, ægritudinis, uel muneris prælegendi aliquid propriū habere poteſt ibi. 47. 357

Monachum eſſe proprietarium maximum vitium eſt ibi. nu. 60. grauiſſimè delinquere & pluribus delictorū titulis nūcupari dicimus ibi. n. 91. 360

Monaſterium alere tenetur monachos quibus in reformatione data eſt optio remanendi, uel in habitu clericali viuendi ver. ſua c. 9. n. 4. 426

Monaſterium excludit ſubſtitutum per ingreſſum inſtituti, etiam ſi teſtator putabat inſtitutum laicum ver. ſua c. 13. nu. 2. Item ſi teſtator expreſſit

ſi ſine

ſi ſine liberis deceſſerit ibi. nu. 3. pag. 464. item ſubſtitutum vulgariter nu. 11. Item ſi teſtator ſubſtituit in caſu, quo filius deceſſerit ſine filijs ex corpore, uel legitimis & naturalibus, uel de vero & non ficto matrimonio procreatis ibi. nu. 12. quod non admittimus n. 18. 470

Monaſterium quibus caſibus ſubſtitutum non excludat ibi. c. 13. n. 21. 470

Monaſterium habetur loco filij ad excludendum ſubſtitutum ibi. nu. 4. & eſt filius fictus, ciuilis & improprius ibi. nu. 5. 465

Monaſterium in caſu quo ſubſtitutus per ingreſſum inſtituti non excluditur, durante uita inſtituti bona poſſidebit ibi. nu. 49. Item hoc caſu ſuccedit in legitima ibi. nu. 50. 478

Monaſterium ſuccedit in vita militiæ, quæ ex feudo debetur uer. ſua cap. 14. nu. 46. 494

Monaſterium non ſuccedit in feudo, quando ſeruitium incertum debetur ibi. nu. 31. 489

Monaſterium non ſuccedit in Regno, ducatu & Marchionatu ibi. n. 13. 484

Monaſterium poteſt petere renouationem emphiteuſis finitę ver. ſua cap. 15. nu. 4. 495

Monaſterium tenetur alere monachum ibi. c. 18. nu. 1. 504

Monaſterium tenetur ex contractu monachi & ad debita ante ingreſſum, quatenus ad illud peruenit ibi. nu. 2. & ſatisfacere debitoribus de bonis poſtea quæſitis nu. 3. & quando factum eſt locupletius ex contractu monachi nu. 16. regulariter tamen non tenetur ad debita contracta poſt ingreſſum ibi. nu. 4. 505

Monaſterium obligatur pro mutuo monachi qui eſt in ſcholis ibi. nu. 6. fallit nu. 7. item obligatur quando uerſum eſt in vtilitatem monaſterij nu. 9. 505

Monaſterium tenetur adminiſtrare expenſas monacho, agenti pro confirmatione ſuæ electionis ibi. nu. 10. item monacho accuſanti Abbatem, & ipſi accuſato n. 11. 506

Monaſterium tenetur pro debito monachi contracto ex cauſa infirmitatis ibi. nu. 12. 506

Monaſterium retinet dominium & poſſeſſionem in monacho fugitiuo ver. ſua c. 7. nu. 4. 422

Monaſterio magis fauetur quàm filio extra legitimam ibi. c. 3. n. 22. 378

Moniales poſſunt certum numerum præfigere earum, quæ ſunt nutriendę de bonis monaſterij ver. ingreſſi c. 1. nu. 8. 7

Moniales cogendæ ſunt, coram Epiſcopo præſentare monialem quæ dicitur impubes ibi. cap. 6. nu. 4. 41

Moniales poſſunt trāſire ad religionē arctiorem ver. ingreſſi c. 9. n. 37. 86

Monialis tranſlata in aliud monaſterium bona primo dedicata in ſecundũ transfert ver. ſua c. 6. nu. 10. 398
Moniales poſſunt in vſus ſuos conuertere quæ ex opere ſuo quærunt, & non eſt contra uotum ver. ſe c. 3. nu. 41. 357
Mors ciuilis & naturalis quo caſu æquiparentur ver. ſua c. 17. nu 5. 501
Mortis timor qui nouelatem extra mentem poſuit, ipſum non obligat ver. ingreſſi c. 12. nu. 33. 121
Mutius Valerius Conſul pauper ita fuit, ut eius ſepultura à populo curaretur ver. ſe c. 3. nu. 22. 353
Mutus ingrediens monaſterium ſua non dedicat ver. ſua c. 5. n. 14. 388
Mutus in feudo non ſuccedit ibi. nu. 15. 389

N

NAzarei Religioſi fuerunt ver. Monaſteria c. 1. n. 6. 149
Non dicitur poſſe fieri, quod abſq; peccato, aut dedecore fieri non poteſt ver. ingreſſi c. 2. nu. 13. 12
Non dominus quare teſtare non poſſit, ver. ideoq; c. v. nu. 85. Et quo caſu poſſit n. 93. 538
Nouitius retinet beneficium, dominium & dignitatem Regiam, ver. ingreſſi c. 1. nu. 48. poteſt teſtari, etiam ſi ſit ordinis minorum nu. 49. pag. 16. & ver. ſua. c. 1. nu. 7. pag. 368. ver. ideoq; cap. v. nu. 18. gaudet benef. canonis ſi quis ſuadente ver. ingreſſi cap. 1. nu. 50. pag. 16. ver. ſua cap. 2. nu. 12. 369
Nouitius non dicitur monachus ante profeſſionẽ ver. ſua c. 2. nu. 3. ſtatu libero comparatur ibi. nu. 4. æquiparatur filio qui non peruenit ad lucem nu. 5. retinet omnes dignitates nu. 8. 368
Nouitius decedens infra annum, bona ſua in monaſterium non transfert uer. ſua c. 2. nu. 1. & 12. pag. 369. ſed legitimam transferre dicimus ex noua opinione ibi. nu. 17. 330
Nouitius Maioratum inſtituere poteſt ver. ſua cap. 2. nu. 15. pag. 371. & ver. ideoq; cap. v. nu. 72. 537

O

OBedientia quid ſit ver. ſe cap. 1. nu. 6. pag. 327. Potior eſt cæteris votis, Melior eſt quàm victima nu. 3. cæterarum virtutum eſt cauſa nu. 4. victoriam parit nu. 5. prima eſt inter cæteras virtutes morales n. 7. Magna virtus appellatur nu. 8. fidei meritum poſſidet nu. 9. optima medici-

medicina nu. 10. Diabolũ fugat nu. 11. Duplicem coronam meretur nũ. 12. virtus neceſſaria eſt nu. 13. magnæ remunerationis eſt præmium nu. 14. familiaris & amica ſalutis nu. 15. pluribus nominibus nuncupatur n. 16. per obedientiam Deus placatur nu. 17. eam ſequi nos hortatur Dominus nu. 18 obedientia Chriſti celebratur à Cirillo nu. 23. eam præcipiunt Apoſtoli Iacobus & Paulus nu. 26. 331
Obedientia meritoria plura requirit ibi. nu. 27. proprius affectus ceſſare debet nu. 28. debet concurrere iuſtitia in intentione, hilaritas in obſeruatione, & humilitas in reputatione n. 29. 332
Obedientia debet eſſe integra, & non ſimulata ibi. nu. 32. requirit ſollicitudinem nu. 33. Debet eſſe ſimplex nu. 36. perſeuerans nu. 37. 333
Obedientia perfecta quæ ſit nu. 38. ibidem ad impoſſibilia extenditur num. 39. 335
Obedientia monachalis magis æquiparatur filiali, quàm ſeruili verbo ſua c. 1. nu. 6. 364
Obediens uerus quis dicatur ver. ſe c. 1. nu. 34. 333
Obedientię obligatio ex profeſſione dependet ibi. nu. 40. 335
Oblatio transfert in monaſterium bona ſicut, profeſſio ver. ſua c. 10. nu. 10. pag. 430. & pluribus modis fit ibi. nu. 9. & reuocatur per ſuperuenientiã liberorum ibi. nu. 26. 433
Oblatio facta alicui Eccleſiæ, cui acquiratur, exemplificatur in cappella intra parrochiam ver. ipſo ingreſſu c. v. nu. 15. 310
Oblatio facta alicui cappellæ vel imagini extra parrochiam, cui acquiratur ibi. nu. 16. 311
In oblatione facta alicui Cappellæ, uel imagini, attenditur conſuetudo ibi. nu. 18. 311
Oblatus qui ad arctiorem Religionem tranſiuit, an in illam bona transferat ver. ſua. c. 6. nu. 57. 412
Oblatus vxorem ducere poteſt ver. ſua c. 10. nu. 6. 429
Oblatus per profeſſionem monachis æquiparatur, & bona ſua in monaſterium transferuntur ibi. nu. 8. 429
Oblatus non poteſt recedere à monaſterio cui ſe obtulit ibi. nu. 25. poteſt tamen in caſu quo matrimonium uellet contrahere ibi. nu. 27. 432
Oblati diuerſis nominibus nuncupantur ver. ſua c. 10. nu. 1. 428
Oblati, & conuerſi qualiter differant ibi. nu. 3. alij ſunt Eccleſię ſecularis, alij regularis ibi. nu. 4. 429
Oblati monaſterijs proprij religioſi dicuntur ibi. n. 5. 429
Oblati gaudent priuilegijs religionum ibi. num. 15. & Can. ſi quis ſuadente nu. 16. 431

Oblati non gaudent priuilegio clericali ſi in proprijs domibus habitant, uxores retinent, & aliquam partem monaſterio dedicant ver. ſua c. 10. n. 19. ſecus ſi omnia monaſterio dedicaſſent nu. 20. requiritur etiam ut in monaſterio habitent nu. 21. 431

Oblati qui vſumfructum vel partem bonorum retinent, non gaudent immunitatibus collectarum ibi. nu. 22. 432

Oblati teſtari poſſunt de bonis poſt oblationem quæſitis ver. ideoq; cap. vn. nu. 23. 525

Obligatio ingreßi ab initio eſt pura ver. ingreßi c. 1. n. 44. 15

Obligatus ad ratiocinia publica, non redditis rationibus religionem ingredi prohibetur ibi. c. 8. nu. 1.

Obligatus iuramento ad aliquod factum temporale, religionem poteſt ingredi ibi. n. 12. nec tenetur prius adimplere nu. 13. tenebitur tamen in monaſterio iuxta regularem obſeruantiam n. 15. 71

Obligatus alicui debito, tenetur ſatisfacere ante ingreſſum ibi. n. 16. 71

Offerendi & reuocandi filios à religione auctoritas, competit parentibus ratione patriæ poteſtatis, non iuris naturalis vigore ver. ingreßi cap. 6. nu. 48. 55

Officialis non poteſt à Principe priuari abſq; cauſa ver. ſua c. 6. n. 35. 411

Ordo Ambrogianorum à quo inſtituitur, & quomodo ver. monaſteria cap. 29. nu. 1. 239

Ordo Apoſtolinorum quando cœpit, & quomodo ibi. c. 30. nu. 1. 240

Ordo B. Hieronymi Feſularum inſtituitur, & à quibus ibi. cap. 25. num. 22. 235

Ordo B. Brigidæ ab ipſa inſtituitur ibi. c. 32. n. 1. 241

Ordo Canonicorum regularium Lateranenſium inſtituitur ver. monaſteria c. 2. nu. 1. 157

Ordo Canonicorum D. Marci Mantuæ quando cœpit ibi. c. 3. 160

Ordo Canonicorum S. Georgij in Alga, ſiue Azurrinorum à quo inſtituitur, & alia ibi. c. 4. 161

Ordo Canonicorum S. Saluatoris fundatur ibi. c. 27. 236

Ordo clericorum boni Ieſu Rauennæ quomodo cœpit ibi. c. 5. 161

Ordo Clericorum hoſpitalariorum S. Spiritus de Saxia in Vrbe inſtituitur ibi. c. 6. n. 1. 162

Ordo clericorum regularium Theatinorum fundatur ibi. c. 7. 165

Ordo clericorum regularium S. Pauli decollati incipit ibi. c. 8. 167

Ordo clericorum colligentium orphanos fundatur ibi. c. 9. 169

Ordo clericorum ſocietatis Ieſu inſtituitur ibi. c. 10. 171

Ordo clericorum congregationis oratorij de Vrbe incipit ibi. c. 11. 179

Ordo clericorum oblatoru n S. Ambroſij Mediolani à quo fundatur ibi. c. 12. nu. 1. 182
Ordo clericorum hoſpitalitatis adiuuantium agonizantes inſtituitur cap. 13. 183
Ordo clericorum regularium minorum inſtituitur cap. 14. 184
Ordo Camaldulenſium fundatur ver. monaſteria c. 40. nu. 1. 261
Ordo Ciſtertienſium à quo cœpit ibi. c. 42. 268
Ordo Carmelitarum fundatur ibi. cap. 16.
Ordo Carthuſienſium inſtituitur ibi. cap. 41. 265
Ordo Cruciferorum incipit ibi. c. 22.
Ordo nuncupatus de buoni huomini incipit ibi. c. 31. 240
Ordo Grandimontenſium fundatur ibi. cap. 43. 271
Ordo Gulielmitarum ſiue montis Virginis inſtituitur ibi. c. 44. 272
Ordo hoſpitalariorum nuncupatorum Ioa. Dei fundatur c. 33. 242
Ordo humiliatorum quando cœpit, & quando fuit extinctus ver. monaſteria cap. 45. 275
Ordo heremitarum S. Auguſtini ab ipſo fundatur ver. monaſteria cap. 17. nu. 2. 196
Ordo heremitarum S. Hieronymi in Hiſpania fundatur ver. monaſteria cap. 25. nu. 3. 228
Ordo S. Hieronymi in Luſitania ibi. n. 13. & 14. 231
Ordo S. Hieronymi in Italia reſtituitur ibi. nu. 15. & 16. 232
Ordo S. Hieronymi heremitarum nuncupatus, à Petro Gambacurta quo tẽpore reſtituitur ibi. n. 17. 232
Ordo Ieſutorum plantatur uer. monaſteria c. 26. nu. 1. 238
Ordo militum hoſpitalariorum S. Ioa. Baptiſtæ militentium nuncupatorum fundatur uer. monaſteria cap. 34. 244
Ordo militum Theutonicorum incipit ibi. c. 34. 246
Ordo militum S. Iacobi in Hiſpania quo tempore inſtituitur ibi. c. 36. 247
Ordo militum S. Lazari Hieroſolymitani fundatur ibi. c. 38. 254
Ordo militum Calatrauenſium in Hiſpania fundatur c. 49. 279
Ordo militum Alcantarienſium inſtituitur ibi. c. 50. 284
Ordo militum Ieſu Chriſti fundatur ibi. c. 52. 286
Ordo militum S. Stephani inſtituitur ibi. c. 53. 286
Ordo monachorum S. Baſilij quo tempore cœpit ver. monaſteria cap. 16. nu. 1. & 2. 190
Ordo monachorum S. Baſilij Ianuæ ſub B. Dominici norma uiuit ibidem cap. 20. 216
Ordo monachorũ S. Benedicti fundatur ver. monaſteria c. 39. n. 1. p. 255. In Hiſpa-

Hiſpania reſtituitur ibi. nu.2.& ſeq. 258
Ordo monachorum Cœleſtinorum incipit c.47.n.1. 277
Ordo montis oliuarum fundatur ibi.c.48. 278
Ordo monialium S. Claræ quo tempore cæpit c. 54.n. 4. Conceptioniſtarũ ibi.n.5. Tertiariarum ibi.n.7. 289
Ordo minimorum S. Franciſci de Paula incipit ibi.c.55.n.1. 300
Ordo minorum S. Franciſci inſtituitur c.54. 288
Ordo Capuccinorum fundatur ibi.n.14.& ibi.uide de Cõuentualibus. 292
Ordo Prædicatorum à B. Dominico inſtituitur ibi. c.18. 19. 201
Ordo Premonſtratentium inſtituitur ibi. c.26. 235
Ordo SS. Trinitatis redemptionis captiuorum plantatur ibi.c.22. 220
Ordo S.Pauli primi heremitæ in lucem prodijt ibi.c.24. 225
Ordo S. Mariæ de mercede redemptionis captiuorum inſtituitur ibi. cap. 37. 251
Ordo Syluestrinorum incipit ver. monaſteria c.46. 276
Ordo ſeruorum beatæ Mariæ inſtituitur ibi.c.21. 217
Ordo Sierre de oſſa in Luſitania qualiter cæpit ibi.c.25.n.3. 226
Ordo Vallis Vmbroſę plantatur ibi.c.41. 263

P

PActum de recipiendo aliquem in monachum, ſi pecunia interuenit, nullum eſt ver. ingreſſi c.1.n.6. 6
Pactum ab ingrediente religionem appoſitum, vt liceat retinere bona, vitiatur, ſi ex interuallo apponatur, ſed profeſſio firma remanet ver. ingreſſi c. 14.nu.1. ſi per viam modi idem eſt ibi. n. 2. ſi ſub conditione, & in vſum tantùm, & nudam adminiſtrationem poteſt intelligi, valet cum profeſſione ibi. nu.3. ſi per viam conditionis & pleno iure, nullum eſt, ſed profeſſio firma remanet ibi. n.4. & 15. 134 & 138
Pactum vt quis efficiatur monachus pro conſequenda Abbatia nullum eſt, & profeſſio tenet ibi.nu.5. 138
Pactum de ſuccedendo inter viuos, quod aliàs non tenet, validum eſt ſi fiat cum Eccleſia ver. ſua c. 10. nu. 13. 431
Pactum irritum cum monacho in venditione rei, tenetur monaſterium ſeruare ver.ſua c.11.n.22. 446
Parentes filios religionibus offerre poſſunt vſq; ad legitimam ætatem ver. ingreſſi c.6. n.45. 54
Pater non habet vſumfructum in bonis filij, quæſitis poſt ingreſſum religionis ver. ſua c.15.n.9. nec in bonis à principe donatis ibi.n.10. vel quãdo à teſta-

à teſtatore, aut donatore prohibitum eſt, ne vſusfructus trãſeat in patrem nu. 11. nec in bonis filij clerici nu. 12. 502

Pater in Regnis Hiſpaniæ filios grauare poteſt in tertia parte bonorum, & aliquem ex filijs meliorare, deducta etiam quinta parte uer. ideoq; cap. u. n. 75. 537

Pater abſq; cauſa uotũ filij impuberis irritare poteſt abſq; peccato uer. ingreſſi c. 6. nu. 30. 49

Pater non poteſt irritare uotum filij ſine peccato, cùm aut ab initio cõſenſit, aut ratum habuit, licet filius non ſeruando non peccet ibi. nu. 33. Item nec poteſt ſi ſciuit poſt pubertatem, & illo tempore uult reuocare aduerſus Caietanum ibi. nu. 35. 50

Pater reuocare poteſt ingreſſum filij ante pubertatem, dummodo ſtatim faciant preſentes, & abſentes infra annum ibi. n. 37. 50

Pater quare poteſt irritare ingreſſum filj ibi. n. 39. 51

Pater ſi fiat monachus, qualiter, & quando bona inter filios diſtribuere poteſt uer. ſua c. 3. n. 1. 373

Pater non poteſt grauare filium in legitima, nec per fideicommiſſum ibi. nu. 7. poteſt tamen ſuccedentes ab inteſtato n. 8. 373

Pater non tenetur legitimam aſſignare filijs, etiam in caſibus in quibus tenetur emancipare ibi. n. 11. 374

Pater cogi non poteſt filio condemnatò legitimam aſſignare ibi. n. 24. 379

Pater tenetur filijs naturalibus aliqua bona pro alimentis relinquere ex æquitate Canonica ibi. nu. 25. 379

Pater non poteſt religionem ingredi, niſi filij cõmodè uiuere poſſint uer. ingreſſi c. 6. nu. 66. etiam in mediocri neceſſitate nu. 67. etiam ſi uotum ingrediendi feciſſet nu. 68. 63

Patris auctoritas non requiritur in his quæ ad Deum pertinent; quod pluribus firmatur auctoritatibus uer. ingreſſi c. 6. n. 56. 57

Patria poteſtas publici iuris eſt uer. ingreſſi c. 6. n. 62. p. 62. & per ingreſſum monaſterij tollitur uer. ſua c. 3. n. 17. 376

Patre ingrediente religionem incapacem, filius ad ſucceſſionem ſtatim admittitur uer. ſua c. 3. n. 26. 379

Paupertas magis ſubſtantialis eſt in monacho, quàm proles in matrimonio uer. ingreſſi c. 14. n. 25. 146

Paupertas multum eſt commendanda uer. ſe c. 3. n. 1. homines perfectos reddit n. 2. eius profeſſores regnum Dei uiolenter rapiunt n. 3. maximum bonum eſt nu. 4. Sapientię eſt reparatrix n. 5. probat hominem nu. 7. placet Deo nu. 8. ad cœlum ducit nu. 9. ſed non omnis paupertas laudatur nu. 23. 348

Pau-

Paupertas religionum ſumma eſt ibi.nu.31 335
Paupertatem Socrates ſeruauit ver. ſe c. 3.nu.16. 352
Paupertatis profeſſores Dijs ſimiles dicebat Socrates ibi.n.18. 352
Paupertatis plures ſunt gradus ibi .nu.25.uſq; ad nu.31. 355
Pauperum diſtinctio facienda eſt ver. ſe c.3. n.24. 354
Peculium aduentitium,in monaſterium tranſit quoad proprietatem tantùm viuente patre ver. ſua c.4 n 4. 381
Peculium caſtrenſe, uel quaſi,in monaſterium tranſit ibi. nu. 1. Peculium fictitium non tranſit ibi. nu. 2. ead.
Pecunia legata clerico pro miſſis dicendis,ipſi non acquiritur, quando contemplatione Eccleſiæ eſt legata ver. ideoq; cap. un. n.5. 532
Pecunia ſponte oblata monaſterio,ſiue ante, ſiue poſt receptionem monachi, iure licito illi acquiritur ver. ingreſſi c.1.n.9. 70
Petrus Antonius Spinellus Societatis Ieſu laudatur uer. monaſteria c. 10. nu. 27. 179
Pœna offenſi quæ ex ſtatuto venit applicanda hæredibus illius,ſi offenſus ſit monachus cui applicetur ver. ſua c.13. n.46. 477
Percuſſiones letales nemo expectare tenetur ver. ingreſſi c.12.n.20. 117
Perſona recipiens ad profeſſionem,debet eſſe talis quæ poſſit incorporare religioni ver. ingreſſi c.5.n.2. 36
Pia cauſa detrahit falcidiam à legato piæ cauſæ relicto, ſed nos contra ver. ſua c.13. n. 32. 473
Philoſophi propter ſcientias adipiſcendas paupertatem profeſſi ſunt uer. ſe c. 3. nu.6. 349
Philippus Nereius congregationis oratorij de Vrbe auctor laudatur ver. monaſteria c. 11.n.3. 180
Polidorus Conſtantini laudatur ver. ſua c. u. n.11 443
Poteſtas irritandi uotum filij, patri ſolùm conceſſa eſt ver. ingreſſi cap. 6. nu. 51. 57
Poteſtas uendendi filios ob famem, patri ſolùm competit ibi.n.50. 56
Poteſtas offerendi & reuocandi filios à religione, parentibus competit,patriæ poteſtatis uigore,non iuris naturalis. uer. ingreſſi c.6.n.48. 55
Pontifices templi abſtinebant ab vxoribus ſacrificij tempore ver. ſe cap. 2. nu. 9. 345
Poſſeſſionis plura commoda ſummatim vide in uer. ipſo ingreſſu cap. v. nu. 25. & pluribus ſeq. 313
Prælatus in diſpenſatione non conſiderat perſonam, vt perſonam, ſed vt membrum Eccleſiæ uer. dedicant Deo cap. u.n. 13. 512
Prælati ſummo Pontifici immediatè ſubiecti,ad religionem trãſire non poſ-

ſunt abſq; eius licentia ver. ingreſſi c.10. n. quod fallit nu. 7. 97
Præmonſtratenſium ordinis origo ver. monaſteria c.25. nu.1. 235
Precarium conſtitutum vt uſque ad tale tempus reuocari poſſit, firmum remanet, & pactum nullum eſt ver. ingreſſi c.14. nu. 16. 143
Principis confirmatio actum inualidum etiam ex certa ſcientia illum non validat, quod tanquam validum confirmauit uer. ingreſſi c.6. n.36. 50
Primogenitus iure diuino duas partes conſequitur ver. ſua c.6.n.4. 497
Primogenitus iure Hiſpaniarum nihil plus habet ceteris fratribus, niſi ex teſtatoris diſpoſitione, uel antiqua præſcriptione ibi. nu.5. ead.
Primogenium quid ſit vide ibi. nu.2. ead.
Priuilegium conceſſum clerico triennio ſtudẽti iuri ciuili, non intelligitur de continuo ver.ingreſſi c.4. n.17. 34
Priuilegia conceſſa militibus armatæ militiæ, extenduntur ad milites inermis militiæ uer. ideoq; c. u. nu. 20. 524
Priuilegiatus ſi cum alio priuilegiato cõcurrit, conquaſſantur priuilegia uer. ſua c.13.n.30. 473
Priuilegiatus in ſpecie, vtitur priuilegio contra priuilegiatum in genere ibi. nu. 31. ead.
Probatio religionis ad quid ordinetur ver. ingreſſi c.1.n.21. 10
Probatio debet profeſſionem præcedere ver. ingreſſi c.4.nu.1. 31
Probationis tẽpus aliud datur in incognito, aliud uero in eo qui eſt cognitus ibi.nu.2. ead.
Probationis tempus anno uno clauditur ibi. nu.4. quo finito admittendi ſunt ad profeſſionem, uel eijciendi ibi. n.7. fallit in clericis Societatis Ieſu nu. 8. 32
Probationis annus poteſt conſtitui interpellatis temporibus, ſed nos contra ibi.n.9. 33
Prodigus in monaſterium trãsfert bona ſua uer.ſua c.5.n.12. 388
Prodigus & minor æquiparantur ibi.n.13. ead.
Profeſſio metu facta, irrita eſt ver. ingreſſi c.12.n.1. pag. 114. & nulla ipſo iure, ſicut matrimonium carnale nu.5. etiam in religione incerta de certis nu.27. 118
Profeſſio in dubio ualida præſumitur ibi.c.12.n.35. 121
Profeſſio metu facta non irritatur, cùm profeſſioni uouens conſentit ibi. nu. 29. 118
Profeßio dolo monachorum facta nulla eſt ver. ingreßi c. 13. nu. 1. fallit ſi inducitur ad ingrediendum religionem in genere ibi.n.11. vel cùm dolus committitur ab alio quàm ab Abbate ib. n.12. 126
Profeßio fit in genere generalißimo, in genere ſubalterno, & in ſpecie uer.

ſua cap. 6.nu.1. 393
Profeſsio ante 16. annum facta nulla eſt ex Trid. concilij diſpoſitione ver. ingreſsi c.6.nu.17. 44
Profeſsio ante annum facta non tenet ibi.c.4. nu.6. 32
Profeſsio dolo facta cum bonorum dedicatione tenet, ſed nos contra ibi. c. un. nu. 15.
Profeſsio quid ſit, & hæc tacita & expreſſa ver. ingreſsi c.2.n.1. 19
Profeſsio tacita inducitur ex euidentibus ſignis ibi.c.2.n.2.item per delationem habitus monachalis per annum ibi. nu.3. & alijs modis de quibus vide in numeris ſeq. 19
Profeſsio expreſſa qualiter fiat ibi.c. 3. n.1. 27
Profeſsio nulla eſt forma ſcripta, non ſeruata, ſed nos contra, dummodo obedientiæ votum exprimatur n. 2.& 7. 28
Profeſsio ualida eſt ſi quis religionis propoſitum inuiolatè ſeruaturum aſſerat ibi. nu.5. 29
Profeſsio ſolennis ut teneat, requiritur perſona quæ illam recipiat ut inducatur reciproca obligatio ibi. c.5. n.1. 35
Profeſsio recipi poteſt ab aliquo particulari, dummodo Abbatis & capituli mandatum præcedat, & ratihibitio ſubſequatur ibi c. 5. nu.3. poteſt etiam recipi à ſolo Abbate, ſi ad hęc extet conſuetudo ibi.n.4. & alia concurrant de quibus in numeris ſeq. 36
Profeſsio ſolennis religionis ut teneat, requirit habilitatem perſonæ vouentis ver. ingreſsi cap.6. n.1. 41
Profeſsio expreſſa, à tacita in quibus differat uer.ingreſsi c.3.n.8. 29
Profeſſus aliquam religionem animo promittendi, non autem ſeruandi, tenetur aliam religionem ingredi ver. ingreſsi c.2.n.11. 21
Profeſſus religionem animo proferendi illa uerba tantùm, non tamen obſeruandi promiſsum, non tenetur ad uotum ratione voti, ſed ratione ſcandali in foro conſcientiæ ibi.n.12. ead.
Profeſſus animo promittendi & profitendi uota ſolennia, non autem ſe obligandi, ſciens homines poſt profeſsionem obligatos remanere, obligatus remanet ibi. nu.14. 22
Profeſſus tacitè quis dicatur ver. ingreſsi c.2.n.23. 23
Profeſſus ordinem monachatus generaliter, profeſſus dicitur ver. ingreſsi c. 3. nu.4. 29
Profeſſus dicitur qui regulam ſeruare promittit, uel uiuere ſecundum regulam, uel obedientiam regulæ ibi.n.6. ead.
Profeſſus in manibus alterius quàm Abbatis, aut conuentus, obligatur uoto ſimplici uer. ingreſsi c.5.n.9. 37

Profeſſus infra annum in ordine mendicantium ſi matrimonium contrahat, illud tenet ver. ſua c.2.n.13. 370

Profeſſorum actibus immiſcere ſe dicitur, cùm oblationem offert cum profeſſis ver. ingreſſi c.2. n.31. & alios actus facit qui uidentur ibi. in numeris ſeq. 26

Profitens non promittit omnimodam obedientiam, ſed ordinatam ſecundũ regulam ver. ſe cap.1.nu.41. 335

Prohibitio alienationis rei, non comprehendit legitimam uer. ſua c.12.n.53. pag. 460. nec extenditur ad bona quæ ipſe prohibens alienat ibi. nu. 54. uel quando Princeps licentiam alienandi concedit ibi.n.55. item in locum bonorum prohibitorum alia æquè bona ſubnecterentur ibi. nu. 56. aut ſi cauſa neceſſaria ſubeſſet proueniens ex facto prohibentis nu. 57. Item quando pro dote uel donatione per nuptias alienantur ibi. nu. 58. aut ſi per ſententiã in bona à poſſidentibus euincerentur ibi. nu. 59. Idem in præſcriptione n.60. permittitur etiam alienatio quando pro debito in carceribus detineretur poſſeſſor, & pro alimentis ibi.n. 61. vel ſi res immobilis, infructuoſa eſſet ac ſterilis, aut ſi proximus ſucceſſor conſentit alienationi ibi. nu.63. Item pro redemptione captiuorum ibi. nu. 64. p. 462. uel ſi extarent bona mobilia inutilia, & quę ſeruari non poſſent ibi.nu.65. 461

Prohibitio alienationis inter contrahentes facta non impedit dominij tranſlationem, ſed prohibenti competit condictio ob cauſam ut actio intereſſe uer. ſua c.12. n.29. 455

Prohibitio alienationis rerum à teſtatore fit tacitè & expreſſè ibi. cap. 12. nu.1. 451

Prohibitio alienandi ſimpliciter facta, nõ excludit hæredis inſtitutionem ibi. cap.12.nu. 4. Item ſi eſſet facta hæredi, & ſucceſſoribus ibi.n.5. ead.

Prohibitio hęredi facta ad uitam, non excludit hæredis inſtitutionem uer. ſua ca. 12.n.6. 452

Prohibitio facta hæredi ultra illum non extenditur ibi.n.8. ead.

Prohibitio facta filio ad nepotes non extenditur ibi.n.9. ead.

Prohibitio facta extra perſonas de familia, tenet quoad exteros tantum ibi. nu. 13. ead.

Prohibitio facta ne bona alienentur extra familiam, extenditur uſq; ad quartum gradum ibi.n.14. 453

Prohibitio alienationis extra familiam eſt perpetua ibi.n.15. ead.

Prohibitio realis perpetua eſt ibi.n.23. 454

Prohibitio alienationis à teſtatore facta ſine cauſa, uel adiectione perſonæ, non impedit tranſlationem dominij ibi.nu.27. 455

Prohibita alienatione rei a lege, dominium non tranſit, & alienatio nõ tenet ibi. nu.25. 454
Prohibita ad tempus ſunt poſt illud permiſſa ibi. nu.7.
Prohibitus alienare verus dominus eſt ver.ſua c.12.n.24. ead.
Prohibitus alienare extra familiam,non prohibetur filiam nuptam inſtituere ver. ſua c.12. nu.3. 451
Prohibitus alienare, non eſt prohibitus,hæredem ab inteſtato ſuccedentē inſtituere ibi. nu.2. ead.
Prohibitus alienare in Eccleſiam,non poteſt illam inſtituere ibi.n.36. 457
Prohibitus alienare in caſibus quibus poteſt hæredem inſtituere, poterit in Eccleſiam transferre ibi. n.35. ead.
Prohibitus alienare,non poteſt rem prohibitam alienari habere pro derelicto ibi. nu. 42. nec poteſt fideiubere in contractu alienationis rei prohibitæ ibi. n.43. nec ad longum tempus locare n.50. nec rem in emphiteuſim concedere nu. 51. 459
Proijciens merces in mari non abdicat à ſe illarum dominium ver. ingreſſi c. 12.n.7. 115
Proprium quis dicatur habere uer. ſe c.3.n.32. 355
Proprietarius non dicitur qui ſuperiore conſentiente aliqua poſſidet, dummodo ſit ad incertum vſum, reuocabilem ad nutum Abbatis ibi. num. 34. 356
Proprietarius qualiter punitur in vita ibi. n.68. & qualiter à D. Gregorio punitur ibi.n.64. 361
Proteſtatio cõtraria facto, illa dicitur quæ aduerſatur facto ad illud tollendũ ver. ingreſſi c. 2.nu.21. 23

Q

QVi vult cauſam, uult effectum neceſſariò conſequentem ver. ingreſſi c.2.n.15. 22
Qui vult ſacris initiari, uult etiam caſtitatis uoto conſequenter obligari cap. 2. nu.16. ead.
Quæ ſpecie Dei aguntur, non ſubſunt legi ver. ſua c.5. n.7. 387

R

REcedenti à monaſterio poſt annum completum,non datur alius annus ad probandum ſi reuertatur ver. ingreſſi c.4.n.19. 34
Receptans banditos biduo interpellatè,non tenetur pœna ſtatuti pœnam imponentis

ponentis biduò receptari ibi.n.10. 33
Receptio profeſſionis fieri poteſt ab aliquo particulari, dummodo Abbatis, capituli mandatum præcedat uel ratihabitio ſubſequatur ibi.c.5.nu.3. vel alijs concurrentibus de quibus ibi. in numeris ſeq. & in repertorio ver. profeſſio. 36
Recipi non poteſt ad religionem aliquis poſt 16. annum niſi in capitulo generali uer. ingreſſi c.6.n.18. 44
Reformatio poteſt fieri à maiori parte cõuentus ver.ſe c.1.n.62. 339
Reformationem ſeruare quando monachi teneantur, & quando non ibi.nu. 62. & ſeq.
Reformandi monaſteria modus optimus ibi.n.74. 342
Reformatè viuere volentibus, monaſteriũ aſſignandum eſt, ex plurium ſummorum Pontificum præcepto ibi.n.73. ead.
Regula quòd non valet quod ago, ut ago, valet ut ualere poteſt, locum habet in votum ver. ingreſſi c.6.nu.21. 46
Regula, utile per inutile non uitiatur, qualiter intelligatur ibi. cap.14.nu. 11. 140
Regulæ iuris tenaciter ſunt obſeruandę ver.ſua c.3.n.20. 377
Regula quòd taciti, & expreſſi eadem ſit virtus, locum habet quando interpretationi legis relinquitur ver.ſua c.13.nu.17. 469
Regularis non dicitur niſi aliquam regulam approbatam ſpecialiter profiteatur ibi.c.8.n.3. 424
Relictum monaſterio pro alimentis monachi ualet, uer. ingreſſi cap.1. nu.7. 6
Relictum monacho ſub mentione monachatus, monaſterio videtur relictum ver.ipſo ingreſſu c.v.n.95. 321
Religio ex quo cenſeatur nobilior ver. ingreſſi c.9.n.23. 83
Religio omnis, tempore frigeſcit ver. monaſteria c.1.n.25. 154
Religiones quæ animarum ſaluti ſtudent, ceteris ſunt præſtantiores ver. ingreſſi c.9.nu.14. 81
Religionis perfectio duplici ex capite proſpicitur ver. ingreſſi c.9.n.20. 83
Religionis nobilior finis, in tranſitu ad aliam religionem conſiderandus eſt ibi. nu.25. 83
Religiones ſi conueniunt in fine media nobiliora ſunt inſpicienda ibi. num. 26. 83
Religiones ipſo naſcente mundo inſtitutæ fuerunt ver. monaſteria cap.1. nu.1. 148
Religiones verè à Chriſto Domino noſtro exordiũ habuere ibi.n.10. 149
Religiones in Aegypto plurimũ auctæ fuere, deinde in Africa, & in Europa ibi.

pa ibi.nu.23. 154
Religiones bona in communi retinere poſſunt, neque id de perfectione minuit ver. ſe c.3.n.70. 361
Religionis laudes uer. monaſteria c. 1. n.14. 151
Religionem relaxatam ingrediens,ſi illa reformetur, tenetur ad illius obſeruantiam ver.ſe c.1.n.6. 369
Religionum antiquitas pluribus comprobatur exemplis & auctoritatibus ver. monaſteria c.1.n.1. & ſeq. 148
Religioſus non dicitur niſi perpetuò in religione permanet ver. ingreſſi c. 1.n.32. 13
Religioſus vt quis efficiatur, tria regulæ ſubſtantialia debet profiteri in aliqua ex approbatis religionibus ibi.n.33. 13
Religioſus duppliciter accipitur, ut in uia, & ut in facto eſſe ibi.nu.35 13
Religioſus effici quis non poteſt poſt 16. annum niſi in capitulo generali, uel prouinciali, & alijs ſolennitatibus de quibus ver. ing.c.6.n.18. 44
Religioſè uiuendi modum per Ezecchielem oſtendit dominus ver. monaſteria c.1.nu.9. 149
Religioſi vitæ mixtæ ad ſolos Carthuſienſes tranſire poſſunt ver.ingreſſi c.7. nu.33. 85
Religioſi reformati & obſeruãtes omnium bonorum ſunt cauſa ver. ſe c. 1. nu.72. 342
Religioſorum primitiuæ Eccleſię habitus ver.monaſteria c.1.n.22. 154
Religioſorum clericorum conuentus Mediolani erat Auguſtini tempore ibi. n.24. 154
Religioſorum triplex eſt ſtatus ver.ingreſſi.c.9. nu.1. 77
Religioſorum quatuor ſpecies diſtinguntur quibus ſum. Pontifex licentiam teſtandi ſolet concedere ver. ideoque c.v. n.34. 529
Renuntiatio beneficij in infirmitate facta de qua moritur infra 30. dies non tenet ver.ſua c.13.n.39. 475
Res cuius ius diſponentis morte extinguitur,non tranſit in hæredem ver.ſua c.12.n.22. 454
Res integra quando eſſe dicatur ibi.c.14. nu.27. 489
Res Deo conſecrata non poteſt in alienos vſus conuerti ver.dedicant Deo c. vn. nu.1. 508
Res quæ ſunt extra commercium,tranſeunt cum vniuerſate ver. ſua c. 12. nu. 21. 454
Res probibita alienari in potentiorem,non tranſit in Eccleſiam ibi.c. 12.nu. 33. fallit ſi ſimpliciter alienatio eſt probibita ib.n.34. 456
Res prohibita alienari in Eccleſiam,non tranſit quando teſtator in ſpecie prohibuit

hibuit illam Eccleſia n ver.ſua c.12. nu.39.vel quando probibitio facta eſt ſauore aliarum perſonarum quæ ab initio inſtitutionis ſunt vocatæ ibi. nu. 40 .Item ſi dictum eſt vt bona conſeruentur in familia ibi. num. 41. 457 & 458
Retentio bonorum in communi nihil de perfectione minuit ver. ingreſſi cap. 11.nu.9. 104
Rectores hoſpitalium,nec in uita, nec in morte donare poſſunt ver. ideoq; c.un. nu 52. 532
Reuocatio bonorum propter dolum in profeſſione adhibitum ex caſu, procedit quando ad hunc finem eſt adhibitus uer. ſua c.11.n.23. 448
Romani nobiles beato Benedicto pueros in religionem educandos trahebant uer. ingreſſi c.6.n.44. 52

S

Sacerdotes Ægyptij arctiſſimum uitæ inſtitutū debebant uer.monaſteria c. 1. nu 8. 149
Sacramenta nō ſubſunt iuditio Eccleſiæ ut mutari poßit ſubſtantia uer. ingreßi c.6. n.8. 42
Samuel prophetarum conuentum inſtituit, quos Hieronymus Monachos appellat uer. monaſteria c.1.nu. 4. 148
Scrupuloſus ſi in uehementem carnis concupiſcentiam incurrit, ſubita occaſione, & animo pacato pœnitet, non peccat mortaliter uer. ingreßi c. 12.n.49. 124
Secundus gradus ſubſtitutionis non admittitur, donec primus admitti poßit uer. ipſo ingreſſu c.u.nu.97. 321
Seth tertius Adami filius,religionis exemplar fuit uer. monaſteria cap. 1. nu.2. 148
Seruus ante triennium ad profeßionem admiſſus remanet monachus, ſed monaſterium tenetur domino pretium ſoluere uer.ingreßi c.7. n.7. ſi tamen falſis probationibus fuit admiſſus, domino reſtituitur, ſed priuilegiū retinet clericale ibi.n.8. 66
Seruus ab ordinibus repellitur ibi nu.12. 67
Seruus clericus effectus reuocatur à domino infra annum ibi.n.5. 66
Seruus habitus pro derelicto non acquirit domino uer.ſua c.6.n.46. 410
Seruus nouere non poteſt ſi domini ſeruitium retardatur uer. ingreßi c. 7. nu.9. 67
Seruus religionem ingredi non poteſt ibi. n.1. & infra triennium à domino reuocatur n.2. quod tempus à die ſcientię computatur nu. 3. 66
Silueſtrinorum ordo à quo inſtituitur uer. monaſteria c.46.n.1. 276
Sixtus V. & Pius V. Pontifices maximi laudatur uer.ſua c.6.n.64. 415

Sponſa per uerba de preſenti ui cognita à marito, religionem poteſt ingredi uer. ingreßi c. 11. nu. 10. ſi tamen cognita ſit in termino dato ad profitendum, religionem poteſt ingredi ibi. n. 11. 104
Socrates paupertatem ſeruauit uer. ſe c. 3. n. 16. 352
Solennitas uoti eſt ab eccleſia inſtituta uer. dedicant Deo c. u. n. 17. 513
Status religioſorum quibus aliqua portio panis & uini, ac rerum particularium aßignatur pro eorum neceßitatibus, ſiue ſit annua, uel menſtrua, aut quotidiana, non eſt damnabilis uer. ſe c. 3. n. 45. 357
Statutum eximens à carceribus illos qui per annum permanſerunt, non prodeſt illis qui interpellate tanto tempore fuerunt uer. ingreßi cap. 4. num. 11. 34
Statutum quòd in monaſterio detur monachis aliqua portio pecuniæ pro ueſtibus, ualidum eſt uer. ſe c. 3. nu. 40. 357
Statutum quo pater cogitur legitimam ſoluere pro delicto filij iniquũ eſt uer. ſua c. 3. n. 12. 374
Statutum prohibens alienationem fieri in non allibratum, impedit hæredis inſtitutionem uer. ſua c. 12. n. 20. 453
Statutum quòd monachus excludatur à ſucceßione agnatorum tenet ibi. c. 13. nu. 15. 469
Statutum contra monaſterium diſponens nullum eſt ibi. n. 22. 469
Statuto extante quod fœmina maſculis exiſtentibus excludatur, frater ordinis minorum illam non impedit ſuccedere, ſed ſi poſtea factus ſit monachus religionis capacis, re integra illam excludit uer. ſua c. 6. n. 33. 407
Subſtantialia matrimonij ſunt fides, ſacramentum, & proles uer. ingreßi cap. 14. nu 22. 146
Subſtantialia religionum ſunt Caſtitas, obedientia, & Paupertas ibi. num. 23. 146
Subſtitutus pupillo ſi ingrediatur ordinẽ minorum, & tẽpore mortis pupilli reperiatur monachus admittitur ad ſucceßionem uer. ſua c. 6. n. 31. 47
Subſtitutus in caſu ſi hæres ſine liberis deceſſerit, excluditur per ingredientẽ monaſterium capax, quod aſſenſerat donationi matri factæ ver. ſua cap. 13. nu. 10. 467
Subſtitutus quibus caſibus excludatur & quibus non, per monaſterium quod ingreſſus eſt inſtitutus vide latè ibi. per totum & in repertorio litera m.
Subſtitutus illi qui monaſterium ingreſſus eſt, non admittitur ſi à religione inſtitutus exiret apoſtatando ibi. n. 34. 473
Succedendi ſpes ante mortem, quæſita uerè non dicitur ver. ſua cap. 6. nu. 13. 401
Subuentio quæ debetur à Vaſſallo pro filia maritanda, debetur etiam pro

filia monacanda uer. ingreſſi cap. 1. n. 46. 16
Summus Pontifex an poßit diſpenſare in uoto Caſtitatis, & paupertatis latè diſputatur ver. dedicant Deo c. uni. n. 2. & ſeq. 509
Summus Pontifex non poteſt duriorem uitam monachis imponere, ſed illis annus probationis eſt dandus ver. ſe c. 1. n. 71. 341
Summus Pontifex non poteſt diſpenſare in matrimonio rato & non conſumato uer. dedicant Deo c. uni. n. 4. 510
Summus Pontifex non poteſt diſpenſare in matrimonio conſumato ibi, num. 6. 510
Summus Pontifex teſtandi licentiam monacho concedere poteſt uer. ideoq; c. un. nu. 32. 528
Summus Pontifex qui fuit monachus teſtari non poteſt ſed nos contra ibi. nu. 34. 529
Summi Pontifices aliqui ſtatuerunt ut in qualibet prouincia cuiuſlibet ordinis, monaſteriũ aßignetur nolentibus reformaté uiuere uer. ſe cap. 1. num. 73. 342

T

Tempus reuocandi ſeruum religionem ingreſſum triennio durat ver. ingreßi c. 7. nu. 2. quod à die ſcientiæ computatur nu. 3. 66
Temporis mentio accipienda eſt de continuo ibi. c. 4. nu. 14. fallit fauore libertatis ibi. nu. 15. Et in materia fauorabili nu. 16. uel ubi eſt eadem ratio ibi. nu. 18. 34
Teſtamentum factum ante ingreſſum monaſterij, in quo hæres extraneus inſtitutus eſt, an rumpatur per religionis ingreſſum uide ver. ideoq; cap. v. nu. 65. 534
Teſtamentum in quo filius hæres inſtitutus eſt, per ingreſſum religionis non rumpitur uer. ideoq; c. vni. n. 66. 536
Teſtator prohibere poteſt alienationem in Eccleſiam ver. ſua cap. 12. num. 37. 457
Teſtator qui ſubſtituit filio in caſu quo ſine liberis deceſſerit, oculos habuit ad filios & ad monaſterium ibi. c. 13. n. 7. 466
Teſtator ubi ſe gloſauit in uita non eſt recurrendum ad gloſam legis ibi. nu. 13. 469
Teſtator prohibere poteſt heredem, ne aliquam religionem particularem ingrediatur ibi. nu. 24. 471
Teſtatoris expreſſa voluntas conſideranda eſt, ut ſubſtitutus excludatur ibi. nu. 18. 470

Titulus Abbatis Caſſinenſis uer.monaſt.c.39.n.10. 258

Tranſiens proprio arbitrio non eſt tutus in foro animæ nec qui licentiam concedit uer. ingreſſi cap.9. num.49. 88

Tranſire cũ licentia dicitur qui illam obtinuit ibi.nu.44.pag.87.& quando præſumatur conceſſa licentia nu.ſeq. & quid requiratur in traſeundi licentia num.50. 88

Tranſire ad religionem liberè poteſt qui ſpiritu Dei ducitur ibi.nu.36.& in dubio præſumitur ſpiritu Dei ductus num.39. 86

Tranſitus ad laxiorem eſt expreſſo iure prohibitus; quod author. diui Bernardi elegantiſſimè confirmatur ibi.nu.74.pag.88.permittitur tamen cùm non eſt adhuc profeſſus num.ſeq. uel cùm religioni in genere eſt obligatus nu.75.& cæteros caſus uide in nu.ſeq.

Tranſitus ad religionem perfectiorem non eſt ſemper permiſſus aliquibus concurrentibus ibid.nu.35. 85

Tranſitus licitus eſt de religione uitæ actiuæ ſimplicis ad uitam contemplatiuam,uel mixtam ibi.nu.31.pag.ead. item licitus eſt à uita contemplatiua ad mixtam num.ſeq.

Tranſitus licitus eſt de imperfectiori ad perfectiorem ibi.nu.27. 83

Tranſitus datur de religione arctiori in actu externo ad aliam nobiliorem in actu interno licet minus arctam ver. eodem nu. 24. ead.

Tutores & curatores & teſtamentorũ exequutores religionem ingredi non poſſunt etiam finito officio,dummodo ſit eis mota quæſtio uer. ingreſsi cap. 8.nu.2. 69

V

Vallis vmbroſę ordo à Beato Ioanne Gualberto inſtituitur quomodò & quando ver. monaſteria cap.41.nu.1. 263

Vaſſallus non perdit feudum illud alienando,quando poſſeſsio apud ipſum remanet ver. ipſo ingreſſu cap. un. nu. 82. 319

Vaſſallus feudum poſsidens,ſi inueſtituram petat quando dominus neget,per ſuum iuramentum obtinet ibi.nu.91. 320

Vaſſallus ſex tenetur præ oculis habere uer. ſua cap. 14.nu.9. 483

Veſtis poteſt dici propria monachi uer. ipſo ingreſſu ſe c.3.n.39. 356

Vincentius de Franchis ſacri Neapolitani Prætorij Præfectus laudatur uer. ſua cap.13.nu.9. 467

Vim aut metum inferentes ad profeſsionem faciendam ſunt excommunicati ver. ing.cap.12.nu.4. 114

Vis quid ſit ibi. nu.2. 114

Vita actiua mixta fructuoſior eſt uita contemplatiua ibi.c.9.n.17. 81

Vita áctiua quæ ex contemplatione deſcendit, periculoſior eſt uita contemplatiua

platiua ibi. 16.
Vita actiua ex contemplatione deſcendens cęteris præſtantior eſt ibi.n.3. 77
Vita actiua inferior eſt contemplatiua ibi. n.2.
Vita militię quæ debetur per feudatariũ datur ex fructibus feudi uer. ſua c. 14. nu. 47. 494
Votum religionis obligat ad tenendum ad perfectionem uer. ingreſſi cap. 9. nu 28. 83
Votum requirit plenam deliberationem uer. ingreſſ. cap.12. n.46. 114
Voto quod quis ſubito reuocauit non videtur plene conſentire ibi.n.50. 124
Votum in dubio non præſumitur, nec in eis eſt facienda lata interpetratio nu. ſeq.
Voluntarium militem vult Deus ver. ingreſſi c.14. n.19. 145
Votum ſub conditione emiſſum non eſt implendum niſi conditio fuerit purificata ibi. nu.21. 146
Votum impuberum à patre reuocatum extinguitur, ita ut non teneatur ante legitimam ætatem implere, etiam ſi habuerit animum adimplendi poſt pubertatem uerb. ingreſſi cap. 16. nu. 31. 48
Votum ſimplex cui minor 14. annis obligatur à parentibus & tutoribus irritari poteſt quod generale eſt in omnibus votis ibi. num. 26.
Votum eſt lex particularis ibi. cap.2. nu. 18. 22
Vouens timore mortis & naufragij etiam ad uoti obſeruantiam tenetur uer. ingreſſ. cap. 12. nu.31. 119
Vouens minus bonum poteſt illud commutare in maius bonum ſine diſpenſatione ibi. cap. 9. nu. 29. 83
Vouens ingredi religionem in genere ſi eligit aſperrimã quam ferre non poteſt non ſatisfacit voto ſi exeat ver. ingreſſi c.1. n.41. 14
Vouens ſi religionem ingrediatur & tanquam incorrigibilis expellatur caſtitatem in ſeculo tenetur ſeruare ibi. nu.42. 15
Vouens ingredi religionem non ſatisfacit uoto niſi profiteatur ſecundum canoniſtas ſed contrarium tenent theologi ibi. nu. 14. 9
Vouens ſi intendit perpetuo in religione permanere tenetur profiteri n. ſeq.
Vouens ingredi qui non intendit perpetuo remanere non tenetur profiteri quod tripliciter poteſt contingere nu. ſeq.
Vouens cum libertate exeundi uel remanendi & ſit animo probandi non tenetur nu. ſeq.
Vouens ſimpliciter nihil amplius cogitans non tenetur perpetuò remanere ibi. nu.18. 10
Vouens ſimpliciter ſi intrat ut ſtatim exeat non ſatisfacit uoto nu. ſeq.
Vouens qui ingreſſus eſt & egreditur non ſatisfacit uoto ſi nullam rationem

afferat

afferat ſed aliquam debet afferre ex enumeratis infra ibi. n. 22.

Vouens nullam rationem tenetur afferre in foro eccleſiaſtico , ſed in foro conſcientie ibi. nu. 24. 11

Vouens in genere religionem ſi illam & locum eligit & non recipitur aliam tenetur perquirere non tamen eam in quam animum non habuerit uel ſit remotiſſima ibi. nu. ſeq.

Vouens ingredi religionem non ſatisfacit uoto ſi illam ingrediatur in qua regula non ſeruatur imo ſi illam uouerit abſoluetur à uoto n. 29. 12

Vouens fieri monachum tenetur omninò profiteri cuius contrarium tenet Caiet. quem ſequimur num. ſeq. & nu. 33. p. 13. & n. 36. 14

Vouens perſeuerare in religione tenetur profiteri ibi. nu. 37.

Vouens ingredi religionem in qua ſue conditionis homines non benè tractãtur non tenetur ad uoti obſeruantiam nu. 38.

Vouens ingredi religionem ſi repellatur ex eo quod gramaticę ſit ignarus tenetur diſcere ſi facultates ſuppetunt nu. 39.

Vouens ſi à religione repellatur non tenetur caſtitatẽ in ſæculo ſeruare n. 40

Vouens dominium & poſſeſſionem in Eccleſiam transfert ſi in ultima uoluntate uouit ver. ipſo ingreſſu cap. uni. nu. 14. 310

Vouens ingredi religionem ipſo facto amittit feudum ſed contra tenemus uer. ſua c. 13. nu. 15. 485

Vſusfructus conſtitui non poteſt in re probibita alienari uer. eod. cap. 12. num. 46. 458

Vſusfructus quem ingrediens habet tempore quo profitetur in monaſterium tranſit cap. 17. nu. 1. 500

Vſusfructus cedi non poteſt nec transferri de uoluntate ſecus de neceſſitate ibi. nu. 3. 501

Vſusfructus transferri non poteſt quoadius ſecus quoad commoditatem nu. ſeq.

Vſusfructus finitur cum ciuilis mors per pœnam imponitur ibi. n. 6.

Vſusfructus quem pater habet in bonis aduentijs filij ipſo ingreſſu in monaſterium tranſit nu. ſeq.

Vſusfructus quem pater habet in bonis maioratus filij tranſit in monaſteriũ nu. ſeq.

Vſusfructus relictus monacho exiſtente in monaſterio in illud tranſit & morte finitur monachi ſecus ſi relictus eſſet contemplatione eccleſiæ ibi. nu. 13.

Imprimatur. Ardicinus Biandrà Vic. Gen. Neap.

F. Iacobus Ramirez Carm.